Fascicola 5.—1925

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL IAŞI

S U M A R :

I. STUDII: **Sever Zotta,** *Mănăstirea Golia (pg. 1—39);* **M. Costăchescu,** *Satul Prigorenii (pg. 40—69);* **Gh. Ghibănescu,** *Sama visteriei Moldovei din 1763 (pg. 70—121).*

II. DOCUMENTE: A. Locuri. **P. S. S. Iacob Episcopul Huşilor,** *13 doc. între 7177 (1669—1798 (pg, 122—129);* **N. A. Bogdan,** *16 doc. între 7241 (1733)—1807 (pg. 129—146);* **A. Băleanu,** *15 doc. cu regeste între 7173 (1665)—1778 (pg. 146—161);* **M. Burghelea,** *9 doc. între 7269 (1761)—1825 (pg. 151—159);* **M. Costăchescu,** *23 doc. cu regeste între 7215 (1707)—1768 (pg. 160—170);* **Gh. Ghibănescu,** *38 doc. şi regeste între 7156 (1648)—1787 (pg. 171—182);* **Traian Ichim,** *10 doc. şi regeste între 7150 (1642)—1844 (pg. 182—192);* **Pr. V. Ursăcescu,** *1 doc. din 1765 (pg. 193—194).*

B. Lucruri. **M. Costăchescu,** *7005 (Hăuşeştii); 7036 (Berheci); 7041 (Condreştii pe Tclejna) 7064 (Zorileştii); 7064 (Humorul), 7015 slavon (Săcuenii);* **Tr. Ichim,** *7169 (spânzurătoare); 7224 (bis. sf. Lazăr, mile); 1786 (Berărie în Păcurari), 1793 (tij); 1799 (tij a Mileroaei), 1803 (berărie jidovască), 1817 (feredeu jidovăsc), 1841 (Spânzurătoare la Nicolina), 1824 (meidanuri în Iaşi), 1814 (Piaţa sf. Teodor), 1825 (Berărie în Păcurari), 1825 (Taxele pe bere şi Sf. Spiridon), 1832 (taxe de berărie), 1832 (inventariul unei berării) 1776 (bătae la hotară), 1797 (act de despărţenie), 1831 (meidanul sf. Spiridon), 1837 (avaetul meideanului Sf. Spiridon), 1856 (tij), 1841 (vornicia de poartă);* **Gh. Ghibănescu,** *7172 (plata capului), 7072 (sinet de bani la Turci), 1776 (podul de la Fălciu), 1776 tij), 1777 (vatra târgului Fălciului), 1785 (tij) 1798 (tij), 1776 (Proclamaţia la alipirea Bucovinei), 1791 (Banila), 1785 (Târgoveţii de Huşi şi Episcopia), 1792 (tij), 1792 (nobilii Ghiţescu), 1825 (tij) 1815 (feredeu jidovesc Sarata), 1820 (popasuri de drum spre Ţarigrad şi Brusa), 1827 (hrisovul Hărpăşeştilor), 1800 (urbarii) 7268 (primul buget al Epitropiei sf. Spiridon), (pg. 195—233).*

C. Persoane. **Gh. Ghibănescu,** *Spiţa neamului Bădărău (pg. 234—257).*

III. MANUSCRIPTE VECHI: **Eufrosina Simionescu,** *1592 din Codex Cohalmiensis (258—269).* **Gh. Ghibănescu,** *Din Faptele Apostolilor din 7154 (pg. 263—268).*

IV. INSCRIPŢII ŞI NOTIŢE DE PE CĂRŢI: **Gh. Ghibănescu, M. Costăchescu, şi V. Ursăcescu,** *inscripţii şi notiţe de la Vaslui, muzeul Buc., Bolgrad, Gherla, Mercuria Ciucului, Reghinul Săsesc, Bereşti (Covurlui), Dorohoi, Preuteşti, Hangu, Mădărjeşti şi Olteneşti (pg. 269—278).*

V. VARIA. **Gh. Ghibănescu,** *7072 (Zapis romănesc), 1775 (Măcăreştii), 1778 grecesc (actul de naştere a lui Carussi), 1237 text turcesc, 279—281.*

VI. IAŞII ÎN CRONICARI ŞI CALATORII STRAINI: **Gh. Ghibănescu,** *Iaşii în Nec. Costin, Ion Neculce şi Contemporanii lor între 1700—1710 (pg. 281—286);* **M. Costăchescu,** *Iaşii în dr. Andreas Wolf, 1808 (286—291).*

VII. PARTEA ADMINISTRATIVĂ, DESBATERI ŞI COMUNICĂRI: Activitatea comitetului muzeului pe anul 1925 e cuprinsă în procesele verbale (No. 57—70), cu care priiej s'au făcut diferite comunicări, ce sunt date în amănunt la tabla de materii (pg. 291—357).

VIII. RECENSIUNI de **Gh. Ghibănescu** *şi* **M. Costăchescu,** *(vezi tabla de materii) pg. 358—379.*

IX. ADDENDA, **Sever Zotta,** *Strămoşii principesei noastre moştenitoare (sfârşit)—379—392).*

TABLA MATERIILOR ŞI INDICELE CRONOLOGIC AL DOCUMENTELOR din care 187 întregi şi 118 regeste, pag. 393—402.

IAŞI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „VIAŢA ROMÂNEASCA"

1926

Preţul 200 lei

A V I S

Prețul Fascicolei I, apărută în 1921 e de 60 lei
„ „ II, „ „ 1922 „ „ 90 „
„ „ III, „ „ 1923 „ „ 150 „
„ „ IV, „ „ 1924 „ „ 200 „
Fascicola de față pe anul 1925, costă 200 „
Toate la un loc se expediază recomandat contra plății de 700 lei.

Mandatele poștale să se trimeată pe adresa D-lui MIHAI COSTACHESCU, casierul Muzeului, Iași, str. Fătu, 6 (12).

Corespondența ce privește Redacția a se adresa D-lui Gh. Ghibănescu, Directorul Buletinului, str. Rafail no. 1, Iași.

Persoanele, cari vor binevoi a dona orice obiect pentru Muzeul Municipal, se vor adresa D-lui Sever Zotta, Conservatorul Muzeului, strada Cuza-Vodă, în curtea Bisericei Golia.

Scopul Societății Istorico-Arheologice a Muzeului Municipal Iași este de a publica un BULETIN, cu cuprins istoric și arheologic, care va cuprinde acte de proprietate, sau de interes public, care privesc Iașii, inscripții lapidare, acte ale bisericilor din Iași, vederi fotografice ale monumentelor din Iași, hărți, planuri, facsimile, genealogii, documente de importanță istorică sau economică ce privesc Moldova întreagă.

Fascicola 5.—1925

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL IAŞI

SUMAR:

I. STUDII: **Sever Zotta**, *Mănăstirea Golia (pg. 1—39);* **M. Costăchescu**, *Satul Prigorenii (pg. 40—69);* **Gh. Ghibănescu**, *Sama visteriei Moldovei din 1763 (pg. 70—121).*

II. DOCUMENTE: A. Locuri. **P. S. S. Iacob Episcopul Huşilor**, *13 doc. între 7177 (1669—1798 (pg. 122—129);* **N. A. Bogdan**, *16 doc. între 7241 (1733)—1807 (pg. 129—146);* **A. Băleanu**, *15 doc. cu regeste între 7173 (1665)—1778 (pg. 146—161);* **M. Burghelea**, *9 doc. între 7269 (1761)—1825 (pg. 151—159);* **M. Costăchescu**, *23 doc. cu regeste între 7215 (1707)—1768 (pg. 160—170);* **Gh. Ghibănescu**, *38 doc. şi regeste între 7156 (1648)—1787 (pg. 171—182);* **Traian Ichim**, *10 doc. şi regeste între 7150 (1642)—1844 (pg. 182—192);* **Pr. V. Ursăcescu**, *1 doc. din 1765 (pg. 193—194).*

B. Lucruri. **M. Costăchescu**, *7005 (Hăuseştii); 7036 (Berheci); 7041 (Condreştii pe Telejna) 7064 (Zorileştii); 7064 (Humorul), 7015 slavon (Săcuenii);* **Tr. Ichim**, *7169 (spânzurătoare); 7224 (bis. sf. Lazăr, mile); 1786 (Berărie în Păcurari), 1793 (tij); 1799 (tij a Mileroaei), 1803 (berărie jidovască), 1817 (feredeu jidovăsc), 1841 (Spânzurătoare la Nicolina), 1824 (meidanuri în Iaşi), 1814 (Piaţa sf. Teodor), 1825 (Berărie în Păcurari), 1825 (Taxele pe bere şi Sf. Spiridon), 1832 (taxe de berărie), 1832 (inventariul unei berării) 1776 (bătae la hotară), 1797 (act de despărţenie), 1831 (meidanul sf. Spiridon), 1837 (avaetul meideanului Sf. Spiridon), 1856 (tij), 1841 (vornicia de poartă);* **Gh. Ghibănescu**, *7172 (plata capului), 7072 (sinet de bani la Turci), 1776 (podul de la Fălciu), 1776 tij), 1777 (vatra târgului Fălciului), 1785 (tij) 1798 (tij), 1776 (Proclamaţia la alipirea Bucovinei), 1791 (Banila), 1785 (Târgoveţii de Huşi şi Episcopia), 1792 (tij), 1792 (nobilii Ghiţescu), 1825 (tij) 1815 (feredeu jidovesc Sarata), 1820 (popasuri de drum spre Ţarigrad şi Brusa), 1827 (hrisovul Hărpăşeştilor), 1800 (urbarii) 7268 (primul buget al Epitropiei sf. Spiridon), (pg. 195—233).*

C. Persoane. **Gh. Ghibănescu**, *Spiţa neamului Bădărău (pg. 234—257).*

III. MANUSCRIPTE VECHI: **Eufrosina Simionescu**, *1592 din Codex Cohalmiensis (258—269).* **Gh. Ghibănescu**, *Din Faptele Apostolilor din 7154 (pg. 263—268).*

IV. INSCRIPŢII ŞI NOTIŢE DE PE CĂRŢI: **Gh. Ghibănescu, M. Costăchescu**, *şi* **V. Ursăcescu**, *inscripţii şi notiţe de la Vaslui, muzeul Buc., Bolgrad, Gherla, Mercuria Ciucului, Reghinul Săsesc, Bereşti (Covurlui), Dorohoi, Preuteşti, Hangu, Mădărjeşti şi Olteneşti (pg. 269—278).*

V. VARIA. **Gh. Ghibănescu**, *7072 (Zapis romănesc), 1775 (Măcăreştii), 1778 grecesc (actul de naştere a lui Carussi), 1237 text turcesc, 279—281.*

VI. IAŞII ÎN CRONICARI ŞI CALATORII STRAINI: **Gh. Ghibănescu**, *Iaşii în Nec. Costin, Ion Neculce şi Contemporanii lor între 1700—1710 (pg. 281—286);* **M. Costăchescu**, *Iaşii în dr. Andreas Wolf, 1808 (286—291).*

VII. PARTEA ADMINISTRATIVĂ, DESBATERI ŞI COMUNICĂRI: Activitatea comitetului muzeului pe anul 1925 e cuprinsă în procesele verbale (No. 57—70), cu care prilej s'au făcut diferite comunicări, ce sunt date în amănunt la tabla de materii (pg. 291—357).

VIII. RECENSIUNI de **Gh. Ghibănescu** *şi* **M. Costăchescu**, *(vezi tabla de materii) pg. 358—379.*

IX. ADDENDA, **Sever Zotta**, *Strămoşii principesei noastre moştenitoare (sfârşit)—379—392).*

TABLA MATERIILOR ŞI INDICELE CRONOLOGIC AL DOCUMENTELOR din care 187 întregi şi 118 regeste, pag. 393—402.

IAŞI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „VIAŢA ROMÂNEASCA"

1926

Prețul	*Fascicolei*	*I,*	*apărută*	*în*	*1921*	*e*	*de*	*60 lei*
„	„	*II,*	„	„	*1922*	„	„	*90* „
„	„	*III,*	„	„	*1923*	„	„	*150* „
„	„	*IV,*	„	„	*1924*	„	„	*200* „

Fascicola de față pe anul 1925, costă 200 „

Toate la un loc se expediază recomandat contra plății de 700 lei.

Fascicula V (1925).

IOAN NECULCE
BULETINUL MUZEULUI MUNICIAPL, IAŞI

Mănăstirea Golia

SCHIŢĂ ISTORICĂ

„Golia în Moldova este o mare mănăstire
A Maicei Domnului, înăuntru în cetate,
Zidire a lui Vasile Vodă şi are o icoana
Făcătoare de minuni şi vrednică de mirat în veacul acesta.
Mare minune şi podoaba oroşului Iaşi,
Precum e Sărindar, podoaba Bucureştiului,
E închinata Mănăstirei Vatopedi.
Şi cum se zice bogată şi plină de podoabe".

Chesarie Dapontes [1]).

I. SECOLUL al XVI-lea.

Precum reiese din versurile entusiaste ale cronicarului grec din secolul al XVIII-lea, Goliei i să dădea de către acest om cult preferinţă faţă de celelalte mănăstiri ale Iaşului. S'ar putea crede poate din cauza că era închinată unei mănăstiri greceşti pe acelaşi Sf. Munte, unde Chesarie, în mirenie Constantin, era călugăr, la Xeropotam. Dar şi multe alte mănăstiri erau închinate, dintre cari şi aceia, care putea să rivalizeze în frumuseţe cu Golia, Trei-Ierarhi, închinată ch'ar comunităţii mănăstirilor muntelui Atos, deci şi Xeropotamului. Dapontes de altfel nu este isolat cu părerea sa; o altă personalitate a veacului al XVIII-lea, un om inteligent şi care a călătorit mult, Petru cel Mare, dă şi el Goliei întâietate. Vizitând Iaşul în cursul răsboiului din 1711, „au îmblat Împăratul", scrie Neculcea,) „prin toate mănăstirile de le-au văzut şi din toate i-au mai plăcut mănăstirea Golia, zicând că are trei feluri de meşteşuguri: leşesc, grecesc şi moschicesc".

Cel mai cult dintre cronicarii noştri, Miron Costin, care a văzut şi el opere de artă occidentală, atât în Polonia, unde a studiat, cât şi în Ungaria şi Austria, unde a luat parte la răsboiul din 1683, se pronunţă în acelaş sens, scriind: „Intr'aceşti ani au zidit Vasile Vodă şi lăudata monastirea în oraşul Iaşilor, întâiu supt nume a trei învăţători bisericei, ce se zice: Trei Sveatiteli, mai pe urmă, a doua monastire, ce se cheamă Golia, cu făptură cum să văd peste toate monastirile aice în ţară mai iscusite" [3])

Nici azi, când Golia se află într'o stare de semi-ruină, în mijlocul unei curţi pe cât de mari, pe atât de neglijate, iar Trei-Ierarchi opreşte paşii străinilor prin originalitatea exotică a frumuseţii sale arhitectonice, nu lipsesc glasuri, cări, mai ales ce priveşte in-

1) „Enumerarea bisericilor şi mănăstirilor vestite ale sf. Marii şi despre şcoala din sfântul Munte" trad. din greceşte de G. Murnu, în Hurmuzaki XIII, 254.

2) Letopiseţele II, 315.

3) Ibid. I, 310.

teriorul dau preferinţă formelor nobile şi majestoase ale Gol'ei, faţă de risipa orbitoare de aur şi pietre falşe ale Trei-Ierarhilor.

Vechimea mănăstirei Gol'a este discutată; în nici un caz nu se poate admite că data 7054 (1546) Ian. 12, de pe o evanghelie a bisericei, ferecată de Ioan Golăi *Mare Logofăt* este exactă.

In 1546 a fost Mare Logofăt unul *Matiiaş*, (Dec. 1545 şi probabil fără întrerupere până în Apr. 1548.) [1]), pe când, Golăi [2]) a fost Mare Logofăt abia în 1572 [3]).

Probabil avem a face cu o scăpare de condei şi este a se ceti зпд (7084) în loc de знд (7054). Anul 7084 (1576) ar corespunde tocmai cu timpul când Golăi a fost Mare Logofăt (1572—1578). Şi o altă consideraţiune se împotriveşte anului 1546. Evanghelia o dărueşte Golăi împreună cu soţia sa *Ana* şi pentru sufletele părinţilor şi *copiilor*. Trebuie să presupunem că Ana era femeie în *vârstă mijlocie*, fiind nevasta unui Mare Logofăt şi având copii. Ce vârstă ar fi avut-o însă Ana în 1606, când închină mănăstirea Vatopedului? 90—100 de ani? Cu excepţiuni nu trebue să contăm în chestiuni cronologice. Ca cea mai veche dată autentică trebuie deci să admitem inscripţia de pe crucea de aur, dăruită de Maxim Burnar Vornicul şi soţia sa Antimia în 7072 (1563—1564) [4]). Că biserica a fost zidită abia c. 1564 pare a confirma şi pomelnicul ei, care menţionează ca cel mai vechi Voevod pe Alexandru. (Lăpuşneanul, 1552—61 şi 1564—68). Dacă ea ar fi din 1546 s'ar fi menţionat şi Domnul de atunci Petru Rareş.

Din inscripţia din 7054 (?) reiese că biserica era de *piatră*, iar din alta, de pe o evanghelie răscumpărată de Ioan Golăi dela Tătari cu 1.200 aspri şi donată bisericei în 7083 (1575) Martie 9, că era situată la marginea (на страни) târgulni Iaşi. [5])

II. SECOLUL al XVII-lea.

Afară de inscripţiile acestea, nici un document nu ni mai menţionează biserica Goliei până la la 1606 (7114) Ianuarie 20, când Mitropolitul de Suceava Teodosie Barbovschi dimpreună cu Episcopii Agaton de Roman, Ioan de Rădăuţi şi Filoteiu de Huşi, confirmă că Ana, văduva lui Ioan Golăi cu fiul ei Mihail au închinat „a lor sfântă biserică ce este de dânşii zidită" mănăstirei Vatopedului „cu argintării, cu veşminte şi cu toate cărţile bisericeşti şi cu toate casele, satele şi viile ei" [6]). Actul de închinare propriu zis, care va fi precedat mărturia Mitropolitului, nu ni este cunoscut, însă el va fi avut acelaş cuprins ca întărirea lui de către Ieremia Movilă Voevod în 30 Martie al aceluiaş an. Ea este neob'şnuit de lungă şi aflăm din ea că biserica pe „care o au ridicat răposatul Ioan Golia Logofătul împreună cu soţia sa" a fost „din nou zidită" de ea şi fiul ei Mihail, adecă restaurată. Averea dăruită de Ana Logofeteasa bisericei cuprindea numeroase sate: Rujinţi pe Ciuhur, *Burnăreşti* pe Bâc, părţi din Golăeşti pe Botna, şi Turceşti pe Bârlad; un loc de casă în Iaşi „unde au fost casele Logofătului boeriul Ioan Golia răposat," un loc de dughene, unul de „berărie", 10 fălci de vie şi mai multe sălaşe de ţigani. In schimb călugării Vatopedului trebuie să o pomenească de două ori pe an „cu paraclisuri şi cu colivi," să o grijească în caz de sărăcire sau boală şi ceia ce era neobişnuit în danii de acest fel: *„să-i facă şi câte două rânduri de haine, unul de iarnă şi altul de vară"*. Mai au a-i da şi „bucate" când li va fi „cu înlesnire". [7])

1) Ghibănescu în Uric. XVIII, 449.
2) Slav.=golul.
3) Ghibănescu, Surete, şi Izvoade, V. 225.
4) Melchisedec, Notiţe ist. şi arh. 231 şi Iorga Inscripţii din bis. Rom. II, 168.
5) Melchisedec ibid. 230 şi Iorga. ibid. 169.
6) Traducere rea la Arh. Stat. Iaşi, Tr. 1764, Fp. 2013, Dos. 49, F. 16. Menţionat e documentul în Melchisedec op. cit. 232 şi în Cron. Romanului I, 237.
7) Melchisedec, ibid. 232—236, v. şi Uricar IX, 139.

Atât cele trei inscripţii, cât şi cele două documente, nu pomenesc decât *biserica* cu hramul Inălţarea Domnului, dar nu este vorbă de o *manastire*. S'ar părea deci că abia călugării dela Vatopedul au transformat acest sfânt aşezământ în mănăstire.

Intâia menţionare, nouă cunoscută, a Goliei ca *mănăstire* o avem abia din 7123 (1614—15) când mai mulţi mari boieri mărturisesc că „au venit înaintea noastră a tuturora părintele *Grigorie egumenul* dela sfânta *mănăstire a lui Goliea Logofăt* şi cu tot soborul dela această sfântă mănăstire din Iaşi, ce se chiamă dela Vatopedi: anume călugării sunt aceştia: ermonah Arsenie şi ermonah Ignatie şi Iosif stareţul şi Iosif şi Gavril şi Partenie şi Varlaam, diaconul şi alţi călugări bătrâni şi tineri" mărturisind că au vândut Rujinţi, din ţinutul Iaşilor pe apa Ciuhurului, dat de Ana Golieasa Logofeteasa, lui Nichifor fost mare Logofăt pentru 500 de galbeni ungureşti, din cauză că mănăstirea Vatopedul e ajunsă la „mare sărăcie şi neputinţă ce ei s'au întâmplat de cătră păgâni" încât „sunt zălogite toate argintăriile la mâinile păgânilor, până vor scăpa dintr'acea năpaste ce trag". [1]). Grigorie ar fi deci cel mai vechi egumen, nouă cunoscut, al Goliei.

Cumpărătorul moşiei este răzvrătitul Logofăt al lui Ştefan Tomşa, *Nichifor Beldiman*,[2] decapitat împreună cu Hatmanul Sturza şi Visternicul Boul în Noemvrie 1615. [3]) Intre boierii, cari dau mărturia este şi „Boul ce-au fost Visternic mare."

In 7129 (1621) Iulie 4, mănăstirea are un proces cu călugării dela mănăstirea Aron Vodă [4]) pentru două falci de vii la „Piscop" (dealul Episcopului din Cotnar) cari, pretind cei dela Aron Vodă, li-au fost date de Radu Vodă şi au fost cumpărate dela „Boul din Suceava", pe când cei „dela Golăi" spun că sunt „zestrea ii Chiriţoe dela Părcălăboe de Hotin" ca şi alte două fălci din dealul Bălămuţălor, date mănăstirei.

Chiriţoaia este sora *Doamnei Elisaveta* a lui Ieremia Movilă Voevod, soţia lui Dumitrachi Chiriţă Paleolog mare Postelnic şi fiica lui Gheorghie Izlozeanu (de Lozna), Părcălab de Hotin. [5]) Intrucât cumnatul ei, Ieremia Movilă, este unul din principalii ctitori ai mănăstirei, *menţionat în pomelnic* şi reprezentat în *fresca ctitorilor*, legăturile ei sufleteşti cu Golia se explică.

Dar şi potrivnicul Movileştilor, distrugătorul casei lor, Ştefan Tomşa Voevod, milueşte mănăstirea. In 7130 (1622) April 20, hărăzeşte el cu blagoslovenia Arhierieilor Anastasie Arhiepiscop şi Mitropolit Sucevei, Atanasie al Romanului, Efrem al Rădăuţilor şi Mitrofan al Huşilor, mănăstirei Golia, metoh al sfintei marei Lavre Vatoped, satul Tomeştii, fost drept domnesc, în ocolul târgului Iaşului, mai sus de gura Bahluiului. Părinţii să-l treacă pe el, Doamna, copiii şi părinţii lui, în marele şi micul pomelnic. [6]) Un potrivnic al lui Tomşa, urmaşul lui, Radul Mihnea Voevod, întăreşte totuşi dania aceasta. [7]) In 7139 (1631) Februar 1, supt Moisie Movilă, mănăstirea Golia („Голѣва") din mijlocul („по срѣдь") târgul Iaşi—deci nu mai este „la margine"—ca în 1575—ci târgul s'a întins spre Tătăraşi—are o pricină cu toţi sătenii din Movilău, „ce să numeşte şi Peş-

1) Uricar, V, 213—15.
2) Ghibănescu în Uricar XVIII, 452.
3) Let. I, 265.
4) Bianu, Doc. româneşti, I, 62; greşit acolo: „Miron Vodă".
5) Arh. Genealogica II, 230. E aici locul să menţionăm că Maria de Lojna (зъ Ложенъ) *Curicina* (Куричина) Postelniceasa este chiar Chiriţoaia, nu din neamul Curicin. (Hurm. II, Supl. II, Nr. 196) şi O. Forst în „Przyczynek do najdawniejszei genealogii Mohylów", 6, n. 1).
6) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 661, Op. 727, Dos. 102, F. 78,
7) Ibid. F. 80,

tera în ţinutul Orhei pentru o moară, mai sus de Peşterea la Mihăilaş" şi altele. Călugări arată ispisoace dela Golăe fost Logofăt, Ioan Vodă, Petru Vodă, Aron Vodă şi Ieremia Vodă şi câştigă. [1])

Tot supt Moisie Movilă, în 7142 (1634) Martie 15, au călugării o altă pricină, cu mănăstirea Bisericani pentru satul Vânătorii din ţinutul Neamţului. „Şi după această — zice documentul—„iarăş s-au sculat călugării dela mănăstirea Goliea din Iaşi şi au umblat cu vicleniile lor şi cu strâmbătate şi ş-au făcut nişte drese scriind că lor le-ar fi dat acel sat cucoana Maria Kiriţoae şi Domnia mea cu boe ii noştri am judecat cu dreaptă judecată, am lăsat stăpânirea lor în zădar şi i-am trimis la ţara leşească ca să aducă carte de la dânsa de isnoavă ca să ştie Domnia mea adevărul cui s-au dat acel sat; şi am pus soroc ca să aducă soroc.

Şi Bisericanii iarăşi au adus alt zapis cu mare jurământ şi altă scrisoare deosebită însuşi la Domnia mea, de la cucoana Maria, scriindu-ne înştiinţare că au dat acel sat la Bisericani [2]) şi Golienilor n-aŭ dat nimică; asupra s ăpân'rei aceştiea au făcut ei sânguri cu viclenia lor, fără de ştirea ei. Şi Domnia mea cu al nostru sfat văzând atâtea adiverinţe şi stăpâniri la mâna Bisericanilor, i-am îndreptăţit, văzând dela dânşii altă chezăşie, iar Golienii au rămas ruşinaţi înaintea Domniei mele şi din toată pravila pământului. Şi am luat dela ei şi un ispisoc ce au avut şi am zis la Divanul Domniei mele şi ei au răspuns înaintea Domniei mele alte dovezi de stăpânire n-au; iar de vor găsi cu vreme Golienii scrisori de stăpânire asupra acelui sat ca să să ia dela dânşii şi să să dea Bisericanilor, fiind făcute cu strâmbătate şi cu viclenie..." [3])

Dreptatea judecăţii Domnitorului, nepot de frate al lui Ieremia Movilă, nu poate să fie pusă la îndoială.

Un proces asemănător îl are mănăstirea în 7143 (1635) April 8, înaintea lui Vasile Lupu cu mănăstirea Agapia, „pentru un loc de moară şi un loc de prisacă, ce este în hotarul Chipereşti în gura Bahluiului, unde cade în râul Jijiia." Călugării „Golăi" arată un ispisoc dela Constantin Movilă Voevod „cum au dat acel sat Chipereştii Kiriţei Postelnicului, iar Kiriţa l-au dat miluire mănăstirei şi împreună cu acel sat s-au luat şi acel vad de moară şi acel loc de prisacă"; cei din Agapia arată însă, ispisoace dela Aron V. V., Ieremia V. V., Simeon V. V. şi Radu Mihnea V. V., iar Golia pierde. [4])

Acelaş Domn însă, întăreşte în 7155 (1646—7) mănăstirei Golia mai multe sate, între cari unul dat de Mărica, jupâneas lui Chiriţa, altul de acesta şi iar altul dela Alexandru Movilă V. V. Intre ele sunt şi Stolnicenii, „care acum să chiamă Pohribenii" la Soroca. [5]).

Ştiri importante despre biserica Golia le găsim în naraţiunea Arhidiaconului *Paul de Aleppo*, care după 1652 Septemvrie 1, [6]) întovărăşi pe Patriarhul Antiohiei, Macarie

1) Documentele d-lui Paul Gore din Chişinău. Documentul e suspect, de oarece *n'are nici o iscălitură*, iar Golăi e numit numai biv Logofăt în loc de biv *vel* Logofăt

2) V. dania din 7128 (1620) Apr. 14, în Arh. ist. I², 71—2.

3) Uricar VII, 124—7, trad. din slav. Se pare că supt Moisie Vodă unul dintre călugări se îndeletnicia cu inventarea hrisoavelor; v. şi nota precedentă.

4) Ghibănescu spisoace şi Zapise II, 94—5. Procesul e reluat supt Gh. Ştefan în 7162 (1654) Iul. 8 şi Golia pierde din nou (v. condica Mitropoliei, (ms.) 141—42) Probabil că şi acest doc. dela Constantin V. V. făcea parte din cele plastografiate în jurul numelui lui Chiriţă şi al soţiei sale.

5) Iorga, Stud şi doc. VII, 211.

6) Arh. ist. I², 59 urm., unde la p. 65 se menţionează căsătoria „de curând" a Ruxandei, fiicei lui Vasile Lupu cu Timuş Hmielnicki, care avu loc în 1. Sept. c. n. 1652 (Hurmuzaki, IX, 15., şi Iorga, Acte şi Fragmente, I, 209); deci descrierea călătoriei e posterioară acestei date.

într'o călătorie prin Moldova şi Ţara—Românească. Biserica „Kolia", atunci supt îngrijirea egumenului *Teodosie*, n'a fost încă terminată şi totuşi făcu asupra călătorului străin o puternică impresie. Reproducem descrierea lui.

„Merserăm în t ăsură să vedem mănăstirea Maicei Domnului, care aparţine *Doamnei* soţiei beiului, fiind zidită de ea *de curând*. Biserica e foarte frumoasă. Acolo se află o veche şi *miraculoasă icoană a Maicei Domnului*, încadrată în 24 de rosarie. Mânile şi braţele sale sunt de aur curat, făcându-se cu deosebită cheltuială din partea Doamnei; căci fiu-său Ştefan Vodă, căzând în boală grea şi fiind dus de către mama sa la picioarele acelei icoane, la minut s-a însănătoşit. Dinaintea icoanei sunt candele de argint aurite, cari ard totdeauna. In faţa uşei sanctuarului sunt patru candelabre de bronz, mai frumoase şi mai strălucite decât aurul, lucrate în Danemarca şi plătite—se zice—cu greutatea lor în argint.

Din dosul jeţului beiului, pe o coloană e portretul lui Vasile-Vodă în toată statura, într'o haină blănită cu samur şi ţinând în mână efigia bisericei, pe care o prezintă spre binecuvântare Domnului nostru încunjurat de îngeri. După el stă nevasta-sa Doamna, o principesă circasiană, în o haină tot de samur şi urmată de fiicele sale, dintre cari una e acum în Polonia şi o alta fu căsătorită *de curând* după fiul Cazacului Hmielnicki. Lângă ei este Ştefan-Vodă cu o a *treia soră*, cari după aceia fură duşi în Galiţia (*who afterwards were taken into Russia*). Ambii în haine frumoase şi de o asămănare întocmai.

Lăsând biserica, mersem la masă, urcându-ne în clopotniţă, care e *forte mare şi vechie* şi *nu are pereche* în toate aceste ţări prin *înălţime, lărgime şi magnificenţă*".-

Din expunerea interesantă a lui Paul de Aleppo reiese că biserica, refăcută *de curând*, c. 1651, aparţinea *Doamnei* care o înzestrase şi cu miraculoasa icoană. Importantă e şi arătarea *vechimei* turnului Golia, făcut poate de *Movileşti*, cari, cu cumnata lor şi soţul ei, se arătau atât de darnici faţă de mănăstire şi (Ieremia-şi Doamna Elisaveta), sunt cuprinşi în pomelnic. Acesta cuprinde şi *intreaga familie* a lui *Vasile Lupu*, precum urmează: „*Vasilie Voevod, Ecaterina Doamna* (Cercheza) *Teodosia Doamna* (*la*, n. Bucioc) *Stefan V[oe]v[o]d. Ruxanda Doamna* [1]) (Hmielnicki) *Nicolae, Irina, Maria Doamna* (Radzivill) *Ioan Vvd.*" Irina ar fi a *treia* fiică menţionată, credem, numai în naraţiunea lui Paul de Aleppo. Nicolae ar fi un fiu *necunoscut*, mort tânăr.

Evident că din recunoştinţă pentru vindecarea lui, Ştefăniţă Vodă, dealtfel din fire zburdalnic, uşuratic şi chiar patologic [2]), a dat o deosebită atenţie mănăstirei, a cărei transformare nu fusese terminată de tată-său.

In 7168 (1660) Martie 22, milueşte el „pe a noastră din nou zidită mănăstire Golia din mijlocul târgului Iaşi" cu două sate, iertând totdeodată satele de toate dăjdiile şi angăriile. Cu acest prilej închină el din nou mănăstirea Vatopedului „ce au zidit-o Arcadiu şi Andrian Impăraţii" [3])

In acelaş an a terminat Ştefăniţă Vodă opera începută de păriinţii săi, precum arată următoarea inscripţie din pridvorul bisericei:

Изволением оца и съ поспѣшением сна и съвръшением стго дха. се аз рабь гу нашему іс ху Іѡ Василие воевода и създа сіа ста монастир, гдже ест храм въснесеніа. и не съвръшис мъі, съ помощию бжю, Іѡ Стефан воевода снь Василїе воевод, съвръши ѧ, вл'кт зрѯи, мађ кд.

---

1) Din căs. cu Teodosia (Tudosca).
2) Constantin Căpitanul, ed. Iorga, 149.
3) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 568, O. 616, Dos. 11. F. 326.— Arătarea acestor Impăraţi ca ctitori pare legendară. Arcadie (+408) şi Adrian (+138) sunt prea îndepărtaţi; tot aşa ne îndoim că Constantin cel Mare (+337) a fost primul ctitor (Rev. Bis. ortodoxă Rom. XVIII, 556) ci credem că acesta e confundat cu Const. Monomahul (+1054) supt care să se fi fondat pe lângă Vatopedul şi Xeropotamul, (Encl. Mayer.)

In traducere: cu voia Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea sfântului Duh, iată cu robul Domnului Dumnezeului nostru Isus Hristos, Io Vasile Voevod, am zidit această sfântă mănăstire unde este hramul Inălţării, şi nefiind săvârşită de mine, cu ajutorul lui Dumnezeu Iω Ştefan Voevod, fiul lui Vasile Voevod, am săvârşit-o la anul 7168 (1660) Mai 24. [1])

Existau deci în 1660 biserica în toată splendoarea ei şi turnul impunător, clopotniţa. Dar zidurile înalte, se pare că lipsiau, căci în 7176 (1667—8) supt Duca Vodă, se ridică cunoscutele patru turnuleţe în cele patru colţuri ale curţii cu cheltuiala egumenului Macarie. Este de presupus că odată cu ele s'a făcut şi zidul, căci de altfel n-ar fi avut nici un rost. Fiecare turnuleţ are în jurul stemei Moldovei următoarea inscripţie: «πύργο Ἰω Λούκα Βοϊβόδα, συνδρομῇ Μακαρίου ἡγουμένου, ζροϛ'. în traducere: „Turnul, Io Duca Vo vod cu cheltuiala lui Macarie egumenul,—7176" [2]).

In 7176 (1668) Mai 9, supt Iliaş Alexandru Voevod, mănăstirea avu o pricină cu Gheorghie Catargiu [3]) proprietarul satului Peşterea, la Orhei (v. m. s.) ale cărui hotare să fi fost împresurate de către satul Trăbujiani al mănăstirei; se ordonă o cercetare. Se pare că cheltuiala cu turnuleţele Goliei au pus pe Macarie în oarecari încurcături financiare, căci în 7177 (1669) Iulie 15, eromonahul Macarie cu tot soborul mănăstirei Golia mărturisesc pentru nişte dugheni pe uliţa Chervăsăriei, cari au fost ale lui Simion Tatarul, al cărui fiu vânduse jumătate din ele lui Macsân, proegumen, iar jumătate le dăduse danie Goliei. Macarie a vândut dughenile lui Paraschiv fost Cămăraş. Cărstea Vameşul [4]) însă, care dăruise dughenile lui Tătaru, le răscumpără cu 400 de lei, iar Golia cumpără alt loc pentru mănăstire „de am lărgit locul Chervărăsiei, care noi o am făcut de iznoavă Chervăsărie nouă" [5]).

Către 1670 călugării Goliei au iar o pricină cu Gheorghie Catargiu pentru „locul unei sălişte ce să chiamă Golăeşti" împresurată de către Catargiu. Oameni bătrâni, cari unii *„ţin minte de la Aron Vodă, alţii de la Ion Vodă"* şi «ştiu că silîştea Golăeştii pe Răut este alăturea cu Stojistea, „n-au apucat" însă, „să ţie călugării acel loc" [6]).

După ce Golia avu ziduri şi turnuri, era firesc că deveni un loc de adăpost în vremuri turburi pentru averile mişcătoare ale cetăţenilor. Totuşi instinctul de pradă—cine nu-l cunoaşte azi—nu se opri dinaintea porţii sfinte şi întărite. Astfel în 7179 (1671) Iulie 16 cu prilejul unei hotărnicii la Ogoeşti, în ţinutul Tutovei, pentru nepoţii lui Leondarie Vameşul lui Vasile Lupu, răzeşii mărturisesc „cum le-au perit zapisăle când primeneala lui Vasile Vodă, atunci au mărs *Dumitraşco Cârnul Postelnicul cel Mare* la mănăstire la Golia de au jăcuit neguţitorii ş-au luat zapisele" [7]).

In 1672, un alt călător străin, *Cornelio Magni*, întovărăşind armata Sultanului şi ajungând la Iaşi, vizitează Golia şi Trei Ierarhi şi găseşte amândouă *«molto bene e suntuose»*. Clădirea Goliei e de piatră pătrată, are o *cupolă înaltă, două* turnuri şi stâlpi la pridvor. Policandrele şi candelele sunt de argint; găseşte însă, ca şi Petru cel

1) Melchisedec, op. cit. 238 şi Iorga Inscripţii, II 161.

2) Paul de Aleppo nu le menţionează.

3) Doc. P. Gore. Gh. Catargi fiul lui Ianachi, Ban de Craiova şi al Mariei Radu Buzescu, a fost socrul lui Ştefan Vodă Petriceico, şi din el descind toţi Catargieştii din Moldova. (Ghibănescu, Surete şi Izvoade IX, spiţa).

4) Probabil fratele lui Duca Vodă.

5) Arh. Ist. I, 182. Chervăsărie=Vamă, dela turc. Kervânserai, (Cihac).

6) Doc. d-lui Paul Gore.

7) Ghibănescu, Sur. şi Izv. IV, 123,—Dumitraşco a fost poate Ceaur, nepotul de frate al lui Gheorghe Stefan Vodă.

Mare, *stiluri amestecate*. I se spune că între meşteri au fost şi Italieni, chiar din Roma [1].

Cu procesele Golia n-avu noroc. In 7186 (1678) Feb. 9, Duca Vodă întăreşte Trei sfetitelor „un feredeu şi cu şcoală şi cu tot venitul ce avea pre uliţa Savati, aproape de Bahlui", amintind pricina supt Iliaş Alexandru, pentru jumătatea venitului de feredeu când „au rămas călugării dela mănăstirea Golia din toată judecata ţărei, pentru căci s-au aflat mai pre urmă dreaptă danie şi miluire numai Treisfetitelor de la Vasile VV. şi de la fiiu său Stefan VV. unde şi *oasele lor* aeave (sic) *sânt înăuntru în biserică, în a sa zidire*" [2].

Anul 7188 (1680) Iunie 8, ni aduce iar o ştire cu privire la egumenul *Macarie*. Chizeşii lui Enachi Zlătariul „bănar" al lui Dabija Vodă, mărturisesc că fugind el la *Raşcov* în Ţara Căzăcească, au trebuit să plătească pentru el şi au vândut din ce au găsit din averea lui, î. a. „doo fălci de vie la Şorogari părintelui *Macarie* ce au fost egumen la Golăe" pentru 70 de lei argint, [3]

Dela Vasile Lupu încoace vaza Goliei era în continuă creştere, căci dacă putea să aibă o rivală în frumuseţe în Trei Ierarhi, nici o altă biserică nu era mai încăpătoare decât ea şi mai impunătoare prin cadrul zidurilor şi turnurilor. Nu e deci de mirare dacă până şi foşti Mitropoliţi nu se considerau declasaţi, fiind egumeni. Astfel în 7195 (1687) Martie 11, întâlnim pe un „*Grigorie proin Mitropolit şi egumen de Golia*" care a fost şi „nacialnic" al mănăstirii Bărboiul, deasemenea închinată Muntelui Atos, [4])

In acelaş an Golia a fost greu încercată, precum aflăm din Letopiseţe [5]: „Craiul Sobieţki, încă pogorând cu toate oştile sale pe Prut în jos, precum s-au scris mai sus, şi întorcându-se atunce au dat foc de au ars şi Trei Sfetitele, Mitropolia cea vechie, şi atunce venind oştile şi trecând pe lângă Iaşi, *au dat foc* Monastirei Goliei de au ars, Dumnezeu să nu-i erte, că şi-au luat şi ei plată: spun că să-i fi spânzurat Craiul".

Moartea tragică a Domniţei Ruxanda la mânăstirea Neamţ, datorită Căzacilor lefegii ai aceluiaş Craiu, a pus în cauză şi interesele mănăstirei Golia, căreia, ca şi Trei Ierarhilor se pare că făcuse promisiuni pentru cazul morţii ei, căci în 7197 (1689) Mai 1, apar înaintea lui Vodă „*Grigorii Proin Mitropolit Laodichias*, egumenul de Goliia şi cu cinstit egumenul şi cu tot soborul sfintelor mănăstiri de la Goliia şi la Trei Svetitele" jăluindu-se de Vasile Cantacuzino, fost Paharnic, pentru bucate şi pâine, rămase de la Doamna Ruxanda şi pentru moşia Preuteşti. Cantacuzino arată diata Ruxandei, prin care-l lasă moştenitor, însă cu îndatoriri pentru mănăstirile numite, deoarece „*şi acestor doă mănăstiri s-au tâmplat mare stricăciune de oştile leşeşti*". El a dat călugărilor bucatele Doamnei, scăzând cheltuielile pentru scoaterea lor din mâna lui „*Krupenski Postelnicul*, ce au fost mers să le ia *pe sama Craiului* leşesc, fiind atunce mare amestecătură în ţară." Intâmplându-se însă lipsa din ţară de peste un an, a lui Cantacuzino, fiind dus în Ţara-Muntenească, a mai rămas să dea pâine mănăstirilor. „Mai pe urmă iar au venit în ţară şi întracea vreme tâmplatu-sau mănăstirii Golii a fi supt ascultarea preaosfinţitului părintelui nostru *Iacov ce a fost Arhiepiscop Ţarigradului şi a toată lumea Patriarh*"

---

1) Iorga în Anal. Acad. Mem. Sect. Ist. XXXIII, 55—6.

2) Uricar, V, 237—38. Doc. acesta vine în sprijinul părerei d-lui St. Meteş, Dir. Arh. Stat. din Cluj. (v. Rev. Arhivelor, Buc. I, 137—38) că V. Lupu a fost înmormântat la Trei-Ierarhi.

3) Iorga, Stud. şi Doc. III, 20. — Monetăria a lui Dabija (1661—5) a fost ultima în Moldova. Se vede că a fost dată în antrepriză şi nu s'a rentat. La Raşcov a fost reşedinţa Domniţei Ruxanda când a fost soţia lui Timuş Hmielnicki.

4) Bul. Muzeului Municipal Iaşi, I[2], 260.

5) Let. II, 36.

şi a trimis Vodă la el pe *Velicico Costin Hatman* şi pe *Iordachi Ruset mare Visternic* „că să le ia sama singur sfinţiia-sa împreună cu boerii Domniei me'e" şi cu egumenul de Trei-Ierarhi câtă pâne a mai rămas să dea Cantacuzino. O merţă grâu cu mazere făcea un leu, una de săcară cu mălai, 6 ¹/₂ lei. A mai plătit Cantacuzino şi alte datorii ale Ruxandei, iar pentru satul *Preuteşti* a dat Golie' satul *Lăcorenii* supt Stâncă la apa Jijiei în ţinutul Iaşului. [1])

Cartea de judecată a lui Vodă C. Cantemir, nu este decât o confirmare a cărţi Patriarhului [2]) din ziua precedentă, dată în urma delegaţiunei juridice, menţionată în cartea domnească şi în care se descriu şi împrejurările tragice supt cari a murit Doamna Ruxanda, mătuşa lui V. Cantacuzino. [3]) Spre mai mare siguranţă însă, întrucât, de drept, *Divanul* ar fi trebuit să judece pricina, mănăstirile cer şi dobândesc în 1 Iunie de la marii boieri, în frunte cu Tudosie Dubău Mare Logofăt şi Miron Costin, fost Mare Logofăt, o mărturie cu aproape acelaş cuprins ca şi cartea domnească, la care se şi referă. [4])

In legătură cu ocupaţia polonă din 1687, August, cronicarul Neculce înseamnă: *„era în Golia atunce oca de apă un potronic"*. [5]) E cea mai vechie menţionare a cişmelei de la Golia, din interiorul curţii (v. m. j.) şi se pare că nu e o legendă că V. Lupu a adus apa de Ciric la Golia.

In toamna anului 1693 curtea Goliei a fost cadrul unei mari şi rari solemnităţi, a unei nunţi domneşti, cea a lui *C. Duca Voevod* cu Maria fiica lui *C. Brancovanul* Voevod. «Şi încalecă singur Domnul» — scrie Neculce — „ca un mire împodobit şi cu surguciu [6]) în cap şi cu mare ala'u, de au mers la monastire Goliea şi acolo fiind un *Patriarh* de Ţarigrad mazil, anume *Iacov*, îl cunună acolo în Goliea..." [7])

După trei ani, de Crăciun 1696, Patriarhul Iacov avu prilejul să cunune încă pe un domn al Moldovei, pe *Antioh Cantemir* cu fiica lui *Dumitraşcu Ceaur*, fost Logofăt Mare, nepotul de frate al lui Gheorghe Ştefan Vodă. Iată menţiunea lui *Neculai Costin*: „şi cu mare veselie au nuntit o săptamână şi i-au cununat sânţia sa părintele chir *Iacov*, Patriarhul de Ţarigrad, carele au fost lipsit din scaunul Patriarhiei şi au fost venit la Moldova in zilele părintelui său, lui Cantemir Vodă şi apoi tot la domnia lui Antioh Vodă mai pre urmă s-au şi prestăvit şi *l-au astrucat la sfânta monastire Golia* şi cu mare evlavie, că au mers norodul de i-au sărutat mâna, luându-şi ertăciune" [8])

Curios, că nici o *inscripţie* nu ni-a păstrat amintirea locului din biserică, in care a fost înmormântat. Locul a fost desigur în naos şi probabil în dreapta lui aproape de catapeteasmă.

---

1) Arh. Stat. Iaşi, Tr 545, Op. 590, Dos. 169, F. 124-27 şi 121. Rezumat în Iorga Stud. şi Doc. VII, 369.

2) Ibid. 125, Rezumat în Iorga op. cit. 362.

3) El era nepot de văr primar al Ruxandei, bunica lui, soţ'a lui Iordachi Cantacuzino m Visternic, fiind soră cu mama Ruxandei, amândouă fiice ale lui C. Bucioc m. Vornic, tras în ţapă de Skender Paşa în Sept. 1620. (Let. I. 273) Moşia Preuteştii a trecut apoi la Costin Nehiul Capt. de Margine, care avu cunoscutul rol în bătălia de la Zerneşti (C. V. Obedeanu, Aga Costantin Bălăcianu, 28-30) şi la văduva lui Maria Antonia n. cunt să Mamucca della Torre, văduvită contesă Kalnoky (Iorga op. cit. 363) Fam. Mamucca della Torre ar fi de orig. siciliană. (Gauhen, Adelslexicon, II, 667) V. despre ea şi acest Bul. IV. 364.

4) Dos. cit. F. 122.

5) Let. II, 233 — Potronic = ¹/₂ groş, vsl. pol vutora, rus. poltora. (Cihac Dict.)

6) — aigrette, panache, plumet. (Id.)

7) Let. II, 248.

8) Let. II, 42. Indicaţia anului morţii Patriarhului *„c. 1698"* la *Erbiceanu*, Cronicarii greci, 56. Se confirmă şi aici că a fost „înmormântat cu mare pompă la mănăstirea preasfintei fecioare, *Golia*",

Pietatea față de acest cap al bisericei ortodoxe *„a toată lumea Patriarh“* ar cere identificarea locului prin cercetări și respectarea lui deosebită,

III. SECOLUL al XVIII-lea.

Cu toate că am văzut că cronicarii N. Costin și Neculce numesc mănăstirea lui Golăi, Golia, sau Goliea, ea și-a păstrat numele, mai autentic, *Golăe* și în secolul al XVIII-lea.

In 7221 (1713) Iulie 1, Neculai Vodă Mavrocordat pomenește într'un hrisov de întăritură un zapis dela Vornicii de gloată și de la „rugătorii noștri *Neofit egumenul de Golăe* și Gligorie de Bărboiu“ etc. [1])

Acest Neofit a fost *mult timp* egumen de Golia. Încă în 7230 (1721) Dec. 10, dă o mărturie dimpreună cu *Măzărache*, starostele negustorilor, cu privire la niște vii ale Alevreștilor, pe valea Cozmoae în moșia Cetățuia [2]).

Intre 16 April 1733 și 26 Noembrie 1735, tocmai în timpul domniei evlaviosului până la misticism C. Mavrocordat, care „punea preoții de intrau la biserica curței la trei ceasuri de noapte și eșiau la șeapte ceasuri din zi și se apuca de divan de-i ținea până la nouă ceasuri din zi“ [3]), Golia fu încercată de o adevărată *catastrofă*, care era să aibă consecvențe și după câțiva ani. Iată narațiunea lui *Enaki Kogălniceanu*: „In zilele acestui domn, ce s-a fi lucrat nu știu, că n'am găsit nicăiurea scris, atâta știm că s'au făcut un *foc mare* în Iași, începând din Armenime de lângă biserica cea mare a lor, mergând focul spre mormânturile Turcilor, arzând mai giumătate de oraș, case multe neguțitorești și tot târgul de sus și sărăriea și câteva biserici și *au ars* și mănăstirea *Golia și toate casele câte au fost în ograda mănăstirei*“ [4])

Peste puțini ani, în 1738, Mai 31 [5]) o *altă nenorocire* lovi mănăstirea, precum ni povestește acelaș cronicar: „In zile lui (Gr. Ghica I) s'au făcut și un *cutremur mare*, care au ținut un minut de ceas [6]) și mare spaimă au căzut asupra norodului și multe ziduri au căzut, care și *mănăstirea Golici* fiind că o tocmiră într'acea vară și o acoperia cu fier alb, că arsese în zilele lui Constantin Vodă Mavrocordat, și fiind mesteri din Țeara Ungurească, au căzut toate cubelile [7]) mănăstirei peste dânșii, care pre unii peste trei zile i-au găsit turtiți supt pietre».

. E de presupus că acelaș Domn va fi continuat cu restaurarea mănăstirei, fiind și el un Domn evlavios, protector al mănăstirilor, *«ce mai mult se silia ca să-i rămâe lucruri vrednice pre urma lui de cât să rămâe avuție»* [8]); dealtfel găsim în interiorul bisericei numeroase amintiri ale *veacului al XVIII-lea.*

Grele timpuri veniră pentru mănăstire cu prilejul ocupației rusești din 1739 supt

---

1) Buletinul Muzeului Municipal Iași, I², 288.

2) Creșterea Colecțiunilor Acad. Rom. 1911, 135—Măzărache e ctitorul bis. cu acelaș nume din *Chișinău* și prin fiica lui, căs. cu T. Râșcanu, Jicnicer, strămoș al boierilor Râșcanu din Mold. (Ghibănescu, Surete X., XVIII și spița).

3) Let. III, 213; ceasurile sunt *turcești*, 7 ceasuri de zi=12, 47; trei ceasuri de noapte au fost deci 9 fără 13 minute.

4) Ibid, 197.

5) Ibid 198 și N. A. Bogdan, Orașul Iași 201. In aceiași zi a „crăpat“ și măn. Florești (Tutova). Data Iunie 15 de la Acad. pare greșită. Cutremurul a avut loc în „postul Senpetrului într-o Mercuri“ (v. T. Pamfile, Pământul, 47).

6) Ne îndoim, căci ar fi prefăcut întreg orașul în ruină. „*Menutul*“ pare să fi fost unitatea cronologică cea mai *mică* în limbajul de atunci la noi. (v. Let. II, 379): „în *menutul* ce au înțeles de acel lucru“.

7) Cupolele ?

8) Let. II, 73.

generalul Münich, cu atât mai grele, cu cât mai mari erau iluziile preoțimei ortodoxe despre armata împăratului ortodox. Ea se grăbi să întâmpine, la o milă de Iaşi, cu binecuvântări, de sigur, pe comandantul rus în 3/14 Septemvrie 1739 şi să-l conducă cu *„ţeremonie"* în oraş; 11 prelaţi în frunte cu Mitropolitul *Anton* şi 11 boieri compuneau deputaţiunea aceasta. Intre prelaţi se afla şi *„Erasme, Abé de Golette"* [1]). Intâlnirea a avut loc la Copou („despre Muntenime") «şi s'au împreunat cu mare bucurie» scrie Neculcea. [2]) Cu Münich erau şi fraţii Constantin şi Dumitraşco *Cantemir*, fii lui Antioh Vodă, unul general (brigadir), altul maior, iar Constantin găsi prilejul nimerit, «având pismă pe Grigorie Vodă", să comită unele acte de răzbunare. Astfel a risipit curţile domneşti dela Frumoasa şi casele Agăi Enachi „făptură de Ţarigrad lângă Barnovschi" şi a.

Dar „nu s-au lăsat cu atâta, ce au dat ştire şi la pământeni că cine va avea strae, lucruri prin mănăstiri, să le scoată, căci or să calce mănăstirile să caute avuţia Grecilor şi a lui Grigorie Vodă, ce ar fi lăsat prin mănăstiri. Ş'aşa trimiteau pământenii de'şi scoteau pe a lor, eară nu toţi; şi cea mai de pe urmă au călcat şi mănăstirile şi casăle, desbrăcând lumea" [3]). Neculce pretinde că perchiziţia aceasta n'a avut loc decât la plecarea Ruşilor, în Octomvrie, când au început „a căuta în toate mănăstirile bani şi odoare, şi n'au prea găsit; eară haine n'au luat; eară greceşti, turceşti, au luat de pre unde au găsit, şi a unora ce erau slugi lui Grigorie Vodă. Mai mult Constantin Beizade le lua el; eară pre la ţeară au prădat tot şi au jăcuit şi bucate şi borfe; şi s'au pornit Moscalii o samă din Iaşi Octomvrie în triisprezece zile. Eară bieţii oameni săraci erau închişi prin mănăstiri şi cu atâta groază" [4]).

Nici mănăstirea *Golia* n'a fost atunci cruţată; între cei cari prădau depozitele ei erau şi moldoveni, feciorii lui Gheorghiţă (Zmăcilă), fost Spătar mare, (ginerele lui Alexandru Buhuş Hatman,) care emigrase în 1711 cu D. Cantemir. Slujind „Moscalilor şi viind şi ei cu oştile moschiceşti aicea, au mers la bejăniia dum[i]sal[e]" lui Toader Carp Medelnicer, [5]) „în măn[ă]stir[e] în *Golăia* şi i-au luat tot ce au avut". Pentru paguba aceasta Gr. Ghica Vodă dă lui Carp „toate moşiile" şi ţiganii lui Gheorghiţă. [6])

Din anul 7249 (1741) August 3, se cunoaşte un zapis de mărturie al lui *Gherasim egumenul de Golia*, dat în pricina unor ţigani ai mănăstirei. [7]) E evident acel *„Erasme"* de mai sus.

„Eară când au fost al 4-le an, al Domniei lui C. Racoviţa Voevod, 1753 Ghenari 1, s-au săvârşit Măriea Sa *Doamna Sultana*, fiind bolnavă încă de cu vară, zicând că este grea, ci au fost un enfracsis, care nu o au putut pricepe doftorii. Că a doua zi cu mare cinste şi jale au rădicat boerii cei mari oasele cu mare adunare de Vlădici, egumeni şi preoţi fără de număr, mergând şi Domnul cu toate gloatele pe gios până la *mănăstirea Goliei*, făcând mare obidnuire Domnul pentru Doamna, la care cetind oasele cu mari cântări şi împărţiri de bani la săraci şi la tot norodul ce se afla acolo, au îngropat-o acolea dinaintea Precistei". [8])

Mormântul Doamnei, la locul ctitorilor, ni s'a păstrat într'un frumos sarcofag de piatră.

---

1) Hurmuzaki—Hodoş, XVI, 456. Raportul lui Münich. După Neculce, Let. II, 408, a intrat în Iaşi în «Septemvrie în doă zile, într'o Duminică»
2) L. c.
3) Enaki Kogălniceanu în Let. II, 200.
4) L. c. 411.
5) Din neamul Rusu. Era chiar *ginerele* lui Gheorghiţă Spat. (v. acest Bul. I[2], 296-300).
6) Iorga, Stud. şi Doc. VI, 451.
7) Crest. Col. Acad. Rom. 1906, 136.
8) Let. III, 224.

In acelaş an, în 25 Iunie, mănăstirea capătă o danie, o casă cu locul ei în mahalaua trepezănească, de la Dediul Codreanul mare *Armaş*, o rudă a Domnului, prin mama acestuia Ana, fiica unui alt Dediul Codreanul *Spatar*, pentru pomenirea unchiului său Dumitraşco mazâlul şi a mătuşii Măriuţa. [1]) Să fi fost şi Racoviţeştii ctitori la Golia?

In 7269 (1761) Iulie 30, *Ghèrasim, Arhiereu*, este tot egumen la Golia şi trece în rang imediat după Mitropolit. După el vine Ioanichi „Sanadul" de la mănăstirea Dancul şi apoi abia vin Episcopii de Roman, Rădăuţi şi Huşi. [2]) In 17 Aug. al aceluiaş an Ioanichii, Ep. Huşilor, se plânge că o moşie a Episcopiei se află împresurată de o moşie a M-rei Golia. Domnul cere boerilor să fie de faţă la cercetare „părintele Sevastias *epitropul* Golăei, sau vechil sfinţii sale" [3]).

Din socotelile lui Grigorie Vodă Callimachi din 1763,4 aflăm că mănăstirea avea şi o frumoasă stupărie cu 400 de stupi scutiţi de desetină. [4])

De o operă neperitoare se leagă numele Goliei în întâia domnie a lui Gr. Al. Ghica. „Văzând", zice hrisovul lui din 1766 Iunie 9, *„că oraşul acesta întru sine nu are apă dindestul ca să fie pentru îndestularea norodului"*, fiind *„isterisit"* *„de îndestularea apii"*, „Domnia mea afară de apa ce s-au adus la mănăstirea sfântului Spiridon, *s-au adus şi altă apă deosăbită la svânta mănăstire Golăe* după cum la o parte şi la alta. Dar fiind *trebuinţă să-s scoată haznaoa de la Golăe afară la uliţă* şi mănăstirea neavând loc afară pentru trebuinţa haznelii, fiind un loc de casă cu pivniţă de piiatră lângă zidul mănăstirii Golăe, a răposatului Panaite neguţitor, de partea mănăstirii Golăe alăturea cu zidul în lung până în gardul ograzii lui Enachie neguţitor şi până în uliţa ce merge la târgul făinii" etc., Domnul ia acest loc cu învoirea fiilor lui Panaite şi-l dă în parte pentru hazna, în parte mânăstirei Sf-lui Spiridon *„ca să facă dughene pe dânsul sa fie pentru spital"*. In schimb dă fiilor lui Panaite $^1/_2$ din moşia *„domnească şi pustie"* *Bălţile* „între ţinutul Iaşului şi între ţinutul Sorocii pe Răut alăturea cu *Zavădenii* ale lui Gh. Carp vel Căpitan de Ropce". [5]) Cealaltă $^1/_2$ o dă Sf-lui Spiridon. [6])

O altă ocupaţie rusească, cea din 1769-74, pune iar la grea încercare mănăstirea *Golia*. De astă dată cade ea chiar în combinaţiile *militare* ca punct tactic.

Un raport străin (Valcroissant) zice: „Ruşii au întărit curtea domnească din Iaşi 2 mânăstiri ortodoxe: sfântul Spiridon şi *Golia*. Aceasta este slab întărită". [7])]

In 1778, Sept. 2, egumenul *Nicodim* cu tot soborul şi *epitropii* mănăstirei *„Golie"* neputând apăra moşia Holboca de încălcările viteior orăşenilor, o dau lui N. Balş, fost mare Paharnic, în schimb pentru două dughene în târgul de jos. Balş le avea de pe tată-său, Lupul, fost mare Log., iar acesta le cumpărase dela călugărul Nichifor. [8]) E de observat că se menţionează şi *epitropii* mănăstirei. Ei erau, evident, reprezentanţii Vatopedului.

O însămnare a unui călugăr de la Sf-tul Neculai domnesc, ne lămureşte asupra legăturilor din 1786 ale Mitropolitului Gavril Callimachi cu mănăstirea Golia: „Să se ştie de când a răposat prea sfinţiia sa părintele chirio chir Gavriil al Moldovei în monastirea *Goliei*. Fiind că în Mitropolie şedea Măria sa Alexandru Ioan Ma-

1) Creşt. Col. Acad. Rom. 1911, 125. — Eg. din 1762 o vinde însă. (Ibid, 126).

2) Iorga, Documentele Familiei Callimachi. I, 449, — originalul se află la anticarul Şaraga din Iaşi. Gherasim e evident *Mitr. Sevastias* representat în Fresca ctitorilor.

3) Cond. Mitropoliei, Ms. 153.

4) Iorga, op. cit. II, 96.

5) In Bucovina. Carp e fiul lui Toader de m. s. şi avea moşia de pe Buhuş, Ureche şi Andrei Hatman, care o căpătase de la Petru Şchiopul în 7096 (1588) Aug. 20.

6) Ghibănescu, Sur. şi Izv. IX, 260—2.

7) Hurmuzaki I, 818-9.

8) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 661, Op. 727, Dos. 102, F. 70.

vrocordat V. V., fiind curţile domneşti arse într'acea vreme, la leat 1786 Fevruar 20, s'a întâmplat în săptămâna albă Vineri când a răposat". [1]) Inmormântarea însă n'a avut loc la Golia, ci la *Mitropolie*. [2]) Egumen era în acel an *Mitrofan*. [3])

O altă inscripţie priveşte *moartea lui Potemkin*, ale cărui titluri nenumărate sunt înşirate pe o tablă aflătoare în proprietatea *bisericei Golia*: „Să s[ă] ştie de când s-au bolnăvit cneaz Grigori Alixandrovici Sfetliş [4]) şi au şi murit piste Prut şi l-au ţinut în casile Hatmanului mort 9 zile şi l-au adus di acolo la Golie cu mar[e] ţărămonie, car[e] nu s-au fost mai văzut nimi în lume, la velet di la Hristos 1791 Oct. 13 şi di la Adam 7300 Oct. 13." [5]) La Golia sunt înmormântate şi măruntaele Kniazului, mort Duminică în 5 Oct., nu departe de Ungheni, „într'o vale unde să numeşte crâşma lui Talpă dincoace de codrul Băcului", precum reiese dintr'o naraţiune contemporană care continuă: „Vestea au întâlnit pe drum pe generalul Popovce[v], purces după Kniaz Duminică şi într-aceiaşi zi au venit şi la Iaşi; sara s-au adus oasăle mortului în Iaşi la cvartir. [6]) I-au scos *măruntaele şi crierii cari s-au pus în trei vasă de argint îmbrăcate cu catife neagră* şi Marţi [7 Oct.] noaptea le-au *îngropat în biserica Golici dinaintea stranei în care sta trăind.*"

Inima a fost pusă într'o „cutie rotundă" şi trimisă probabil la Petrograd, pe când corpul a fost transportat la Cherson. In camera mortuară se afla şi „tablă neagră", sus menţionată, azi la Muz. Municipal, care cuprindea titlurile lui [7]). Ea este deci absolut autentică. Depunerea măruntaelor la Golia este confirmată în 1846 de către un călător rus, Arhimandritul Porfirie Uspenskii. [8]) Chestia, care ne interesează, este, în care *loc* se află cele trei vase de argint? Cercetări recente în faţa stranei *domneşti*, întrucât atunci ţara era fără Domn, iar Potemkin reprezentantul Ţarului, n-au dus decât la descoperirea a două canaluri înguste pentru aerisire, mergând paralel la o adâncime de c, 1 m. în direcţie N. S.

In 1794 Iunie 10, egumen era Arhimandritul Ştefan, care dă un zapis privitor la 200 stângeni din Teleneşti «cu parte din pod şi o parte din moşia Dumeşti de la Prut» [9]).

IV. SECOLUL al XIX-lea.

Interesante sunt impresiile unui observator critic, Andreas Wolf, [10]) despre mănăstirea Golia, care se pare că i-a plăcut mai mult. „Golie, ein Kloster mit dem höchsten Thurme; einer prächtigen und reich dotierten Kirche. Hier werden tollsüchtige Menschen (Maniaci) aufgenommen, und man glaubet dass der dasige Archimandrit den Teufel von ihnen austreiben könne".

„Golia, o mănăstire cu turnul cel mai înalt şi cu o biserică strălucită şi bogat înzestrată. Aici se primesc oameni nebuni (maniaci) şi se crede că Arhimandritul de aici ştie să scoată dracul din ei».

---

1) Erbiceanu Ist. Mitropoliei Moldovei, XLVIII.
2) Iorga, op. cit. II, 176.
3) Bul. Muzeului Municipal Iaşi I[1], 93.
4) Svietliişi kniaz=Luminatul Principe.
5) Ibid. I[2], 329.
6) In casele Hatmanului C. Ghica „din deal de Sf-tul Spiridon" (Bobulescu, în Spicuitor în ogor vecin, I, 118—19).
7) Ştefanelli, în „Arhiva" din Iaşi VIII, 525-26. Deci e inexactă naraţiunea lui Manolachi Drăghici că „măruntaele i-au îngropat unde ş-au dat sufletul". Ist. Mold. III, 55. Inscripţia de pe tablă v. în Melchisedec, op. cit. 239.
8) Berechet, Doc. slavone de prin arhivele ruse, Buc. 1920.
9) Uricar XXII, 228.
10) Beiträge zu einer statistisch historischen Beschreibung des Fürstentums Moldau, Hermannstadt, (Sibiu) 1805, 250 v. şi M. Costăchescu în acest Bul. I[3], 183.

Despre rivala Trei-Ierarhi se exprimă cu mai multă rezervă. Ea nu este decât „eine uralte grosse Klosterskirche" — „o străvechie şi mare biserică a mănăstirei".

Dintr'o anaforă din 1813, Ianuarie 5, privitoare la repararea „podurilor" (trotuarelor de scânduri) din Iaşi, aflăm că „cele mai multe uliţi à oraşului" au fost atunci Podul Roş, Podul Vechiu, Podul Târgului de Sus şi „podul ce merge pe lângă poarta Goliei", [1]) strada Golia, acum numită, Cuza-Vodă.

In Iunie 1819 ciuma se încuibase în Iaşi. Măsurile drastice luate de ocârmuire revoltaseră populaţia şi numai datorit fidelităţii Arnăuţilor s'a putut evita o catastrofă, asămănătoare celei din Moscova din 1771, când fu ucis Mitropolitul Ambrosie, Român de origine [2]). Prăvăliile fură închise şi aproape toţi boierii părăsiră Iaşul.

Iar servi Golia, ca şi Sf. Spiridon, etc., ca loc de adăpost pentru „*d'effets de toutes espèces*", precum raportează în 28 Iunie viceconsulul Prusiei, Baronul Kreuchely, şefului său din Bucureşti, I. Marco. [3])

După doi ani, în 1821, o turburare şi mai mare, cea din partea Eteriştilor, protejaţi de Domnitorul M. Suţu, puse Golia în mijlocul interesului cetăţenilor.

Sosise A. Ypsilanti, sufletul mişcării şi căutase imediat pe vestitul banchier („berühmten Banquier") Andrei Pavli („Pauly"), ca să-i ceară 1.000.000 de piastri pentru recrutarea unui corp în contra Turcilor. Acesta făcând probabil dificultăţi,—raportorul din 8 Martie, vice-consulul Prusiei, Harte, pastor protestant, nu poate să controleze zvonul—mănăstirea *Golia*, în care locuia Pavli, fu *asediată*, prin mai mult decât 8 ore, de Arnăuţi dinăuntru şi din afară („in und auswendig") „Se zice" că Pavli a dat de bună voie! („freiwillig") 100,000 de piastri [4]). Acest „freiwillig" contrastează straniu nu numa cu asediul mănăstirei, dar şi cu următoarele versuri ale lui A. Beldiman:

„Mai la urmă pun la cale, voind a se şi făli
Cau putut pune la mână pe Andrea, pe Pavli,
Neguţitor om de cinste, cel mai bun capitalist,
Il apucă cu strânsoare să dea un ajutor bun,
Dar nici cum nu se primeşte, căci el nu era nebun.
Intru aceasta şi Curtea trag a se amesteca,
Căci ei nu'l silea s'ajute, ci voiea a'l desbrăca.
Orânduesc spre aceasta pe un Duca executor,
Un birbant de cei de frunte şi de ţeri vânturător,
Execuţia în casă îi pun, îi orânduesc,
Boltă, [5]) a le seale toate, îndată pecetluesc.
Aleargă, merge la Curte, pe la toţi se jăluia,
Ca să'nţeleagă că n'are, din suflet se nevoia
Zapise de la datornici să primească le zicea,
Din aşa necaz să scape, ori câte putea, făcea.
Dar nu-i chip căci toţi sunt una, să ajute îl silesc
Cu cât el credea să scape, nici cum nu se mulţămesc
I-l supără eteriştii, cât să dea îl îngrozesc,
Şi cu el într'o odae locuind îl îngrozesc.

---

1) Iorga, op. cit. I, 497.

2) Studiul nostru „O Mănăstire dispărută" în Rev. Soc. Ist. Arh. Bis. din Chişinău, XV,12.

3) Hurmuzaki-Iorga X, 55.

4) Ibid. 110 şi nota 4. 1 Piastru=40 parale—1 Leu vechi.

5) Evident depozitul dela Golia, care era „cum se intră în Golia în mâna dreaptă lângă portiţa ce duce în târgul Cucului într'o magazie mare cu uşi şi obloane de fer". (T. Codrescu, al cărui tată fusese preot la Golia, în Uricar XIV. 39, urm.)

Sudori reci vărsa de moarte, să spue nu avea cui
Ca să-i dea vr'o ascultare, d n toţi măcar unul nu-i.
Hotăreşte a da banii cu cel mai mare necaz,
Căci Duca şi eteriştii, nici ceas nu-i dau de răgaz.
Atunci cade la'nvoială căci chip nu-i, îi nevoit,
Două sute mii lei tocmà, numărând s-au mântuit.
Hargilic destul făcuse, casa sirmaiea avea,
Căci de la cel făr'de stare, pân la galbân priimea" [1])

Vedem cât de spontană („freiwillig") a fost contribuţia lui Pavli de 100 de mii lei, după Harte, sau, de 200 mii, după Beldiman.

Curând însă se schimbă situaţia şi din cealaltă parte, din cea turcească, erau ameninţate mănăstirile, precum reiese dintr'o scrisoare a Mitropolitului Grigorie Irinopoleos, refugiat la Chişinău, către Mitropolitul Moldovei, refugiat la Colincăuţi, deasemenea în Basarabia, din 1821 Iulie 1. „In Eşi Turcii câţi merg din zi în zi se înmulţesc. Mănăstirile din lăuntru până astăzi încă nu le-au supărat, fără cât le-au pecetluit, precum *Golia*, Trii Sfetitele, Sfântul Sava, Sfântul Nicolai şi Sfântul Spiridon şi cu ce scop au făcut Paşa acest lucru, urma va alege, dar poate şi pentru ca să nu să facă despre oaste vre-o stricăciune sau prădăciune [2])".

Dar, scăpat poate de prădăciune, Golia căzu după un an, în 10 August c. n. 1822 [3]) pradă groaznicului incendiu, care mistui 4000-5000 de case şi 11 biserici. [4]) Poate că a scăpat *biserica* Goliei, fiind isolată, dar casele din curte şi magaziile au ars [5]) ca şi Târgul de Sus şi de Jos, Târgul Cucului, o parte din Sărărie, Podul Vechi, uliţa jidovească şi piaţa «Bellek», (Beilic) precum şi *6 sinagoage.* Focul să fi început la *hanul armenesc* şi să fi durat 7 ceasuri. Lipsa totală de apă din cauza secetei, făcu scăparea iluzorie [6]). Din refugiul său din Chişinău, Mitropolitul Grigorie nu uită să reclame, prin intermediul Arhiepiscopului de Chişinău şi Hotin, cărţile bisericeşti, cari i-au fost hărăzite de către „ocârmuitorul vremelnic al Ungro-Vlahiei Neofit Episcop de Râmnic". Cu trimiterea cărţilor prin carantina Sculeni fu însărcinat egumenul Goliei [7]).

Pe lângă acestea mănăstirea era împreună cu celelalte mănăstiri închinate, lipsită prin câţiva ani (1821—28) de *veniturile* ei, secvestrate de către visterie din ordinul Turcilor. Administrator (Sameşul) al acestor venituri a fost din 1821—27 V. Alexandri, tatăl poetului [8]). Locurile Egumenilor greci le ocupau pământeni, „preoţi de mir cu cinuri de Iconomi în locul călugărilor Igumeni." Pentru Golia se prevăzu în 1826, Martie 22, numirea Iconomului *Niculai Platon* [9]).

In 1827 n'a lipsit mult ca Golia să devină un centru cultural al Moldovei. Divanul, în frunte cu Mitropolitul Veniamin Costachi, propuse în 15 Aug. ca, întrucât casele vechii şcoli domneşti (elineşti) au ars în pojarul din 19 Iulie [10]), să se facă o şcoală nouă „în ograda mănăstirei Golia, unde socotim mai nemerit şi mai de cuviinţă" [11])

1) Let. III, 347.
2) Erbiceanu, Ist. Mitropoliei Mold. 135.
3) Hurmuzaki, op. cit. 175.
4) Ibid. 174.
5) *„il monastero di Golia con tutto il magazzino di formentone è stato bruciato"* (Ibid. 175).
6) Ibid. 174.
7) Rev. Bis. Ortod. Rom. XVII, 292-3.
8) Sion, Arhondologia Moldovei, 8.
9) Uricar, I, 379.
10) V. despre el şi „Arhiva genealogică" I, 196-200.
11) Uricar, VII, 95 şi Urechia, Istoria şcoalelor. La bugetul şcoalelor contribui Golia cu 250 lei pe an, atât în 1813, cât şi în 1819 (Uric. IV, 179 şi VII, 88).

Cu venirea Ruşilor, în Mai 1828, protectorii Grecilor, căzu evident planul acesta dimpreună cu domnia lui Ioan Sandu Sturza. Ce priveşte mănăstirile închinate, se restabili situaţia veche, şi în 1832, Iunie 10, Golia avu iar un Egumen, *Sofronie*, care se plânse de împresurarea moşiei Tomeştii de către Chipăreştii Sf-lui Spiridon, arendaţi Hatmanului Anastasie Başotă [1]). După un an, în 1833 Iulie 26, fostul Mitropolit refugiat, Grigorie Irinopoleos „Vatopedicos“, cere rânduirea unor hotarnici [2]). Vechilul mănăstirei era în 1834 Iulie 26 Comisul V. Pogor [3]). Procesul cu Başotă continuă şi în 1837, egumen fiind tot Sofronie [4]) şi nu e terminat nici în 1840 Iunie 21, când iar intervine Mitropolitul Grigorie, arătând că schimbul din 1778 (v. m. s. p. 11) între Balş şi mănăstire a fost făcut cu „sâlnicie“, moşia Holboca, care e o parte din Tomeşti, având un venit de 800 de *galbeni*, pe când dughenile nu aduc decât 7000 de *lei* [5]).

In 5 Februarie 1842 zidurile Goliei au fost iar martore unei înmormântări domneşti, cea a bunului, evlaviosului şi patriotului, *Ioan Sandu Sturza Voevod*, primul Domn *pământean după epoca Fanarioţilor*. Insă numai „*Ţeremonia*“ s'a făcut acolo de către Episcopiide Roman şi de Huşi „în fiinţa prea Inălţatului Domn“, M. Sturza, corpul fiind depus spre veşnică odihnă în biserica sturzească Bărboiul [6]). După un an, trecu prin bolta turnului sicriul *fiului, beizadea Iorgu*, mort în 6 April 1843 „la 8 ceasuri seara evropeneşti“. Nici el însă, nu fu înmormântat aici, ci după ultima voinţă, în biserica din *Păstrăveni* în judeţul Neamţ [7]).

Importante date privitoare la Golia găsim în descrierea călătoriei din 1846 a Arhimandritului rus Porfirie Uspenskii (v. m. s. p. 12): *„Mănăstirea a fost din nou zugrăvită şi înfrumuseţată cu o nouă tâmplă în 1838.* Grigorie Irinopolcos *a clădit în această mănastire un paraclis şi lângă el o sufragerie* curată [8]) pentru ospătarea închinătorilor la praznice.

El a administrat multă vreme moşiile Vatopedului în Moldova şi Basarabia, dar *trăia la Chişinău*. L-am văzut în Odesa. Răposatul era gros, roşcat cu panglica ordinului Sf. Ana de gradul I., cu care a fost recompensat, drept vorbind nu ştiu pentru ce anume. Inlăuntrul mănăstirei Golia sunt *magazii*, o *căsuţă frumoasa* pentru chirie şi o *clădire joasă pentru ţinerea nebunilor*. Guvernul moldovenesc sileşte pe Vetopedul să clădească deasupra acestei clădiri un *spital* şi să întreţie medic cu cheltuiala lor. Egumenul a răspuns însă că el va înbunătăţi camerile spitalului, dar *doctor nu va tocmi*, pentrucă *în mănăstire la el pe cei bolnavi îi vindecă Maica Domnului.*

Călugării Vatopedului din Atos, cari trăesc în lăcaşul acesta în număr de 12, administrează toate moşiile bogate aparţinând Vatopedului în Moldova şi Basarabia. I-am apucat la masa comună, li-am transmis complimentele confraţilor dela Atos şi am găsit între ei bătrâni cuviincioşi, pătrunzători şi chiar plăcuţi. Ei mi-au arătat basinul princi-

1) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 632, Op. 727, Dos. 102, F. 1.
2) Ibid. 7.
3) Ibid. 42.
4) Ibid. Cond. de Anaf. No. 36, F. 133.
5) Tr. cit. 145, Aici aflăm că Rux. Balş, divorţată de Anastasie Başotă, s'a căs. în 12 Oct. 1828 cu colonelul Bogdan.
6) Albina Românească, din 5 Feb. 1842.
7) Bul. Muzeului Municipal Iaşi, I[3], 171.
8) Actualmnte deposite ale *Arhivei Statului*. O iuscripţie grecească din biserică menţionează reparaţiile acestea. Grigorie iscăleşte într'un act *Gr. Ghcorghiu* (greceşte), (Arh. Stat. Tr. 693, Op. 765, Dos. 33 F. 41 verso. Titlul lui este în 1840 Mart 22: „Eforul mănăstirilor închinate la mănăstirea Vatopedului“). Efor=Epitrop, (v. m. s.)

pal făcut în Mănăstirea lor, în care apa e adusă de departe. Aranjarea lui e sărăcăcioasă, şi urâtă. Apa iese din 24 tuburi, se varsă în largul cuprins prin buzele unui leu şi printr'o sită de fier şi de acolo se răspândeşte prin tot oraşul. Acest bazin e construit de Alexandru Moruzi în 1823 [1]) şi dres de prinţul de acum Sturza în 1844" etc. [2])

Arătările Arhimandritului, privitoare la împotrivirea egumenului de a se organiza tratamentul bolnavilor pe base moderne, sunt adevărate. Un voluminos dosar din Arhiva Statului din Iaşi [3]) cuprinzând acte din 1832—59 se ocupă de chestiunea aceasta, începând cu o cercetare a doctorilor Ilaşciuc şi Sachelarie din ordinul protomedicului Zotta [4]). Un caz grav alarmează îndeosebi comitetul sănătăţii în 1846: „un bolnav de lungoare în delirul său s-au socotit a fi nebun şi s-au dus la monastirea Goliia unde i-au pus lanţuri de amândouă picioarele atât de strâns, încât s-au pricinuit rane, care au ajuns a-să cangrenisâ şi prin urmare un picior au căzut de la sine, iară celălalt au cerut trebuinţa a să tăia" ; „o asemine tristă întâmplare fiind nepilduită pentru timpul de acum", comitetul cere sfatului administrativ „să-s(ă) regularisască a se ţine în cuprinsul mănăstirii Goliia un ospital pentru nebuni după regula ce să păzăşti şi în alte ţări". [5]) Sfatul supune cazul Domnitorului M. Sturza, cerând să se facă încă 3 bolniţe cu 12 „crevaturi" (paturi) şi cu „doftorul şi doftoriile trebuitoare", iar victima să fie despăgubită de mănăstire cu o pensiune lunară de 50 de lei. Domnul aprobă [6]).

Atât mănăstirea, însă, cât şi victima, au preferat o despăgubire globală de 1350 lei. După 3 ani, în 5 Oct. 1849, comitetul sănătăţii intervine din nou, referindu-se la cazul unui Ştefan Holban, primit de curând la Golia şi el în delir de lungoare, care „din lipsa căutării au murit" şi cere ca pe viitor să nu se mai primească bolnavi *„supt nume de smintit"*, cari nu vor avea adeverinţa a 3 medici cunoscuţi ocârmuirei [7]). In Martie 1850 Comitetul se adresează direct lui Vodă, Gr. Al. Ghica, referindu-se la cazurile menţionate şi recomandă delegarea la Golia a unui medic curand în persoana dr-lui Finkelştain, fisicul ţinutului Neamţ. Domnitorul «cumpănând gingăşia lucrului» aprobă propunerea. [8]) Bugetul supus de comitet pentru organizarea spitalului cuprinde următoarele puncte principale: clădirea 3?00 de galbeni; mobilierul, aşternutul, pânzeturi, garderobă etc, pentru 15 bolnavi: 700; cheltuelile anuale c. 800 de galbeni. [9])

Un jurnal al sfatului adm. din 1853, Nov. 24, supt preşidenţia *Kniazului Urusov* [10]) „vremelnic viceprezident în Moldova" hotărăşte să se primească 40 de bolnavi la Golia. O comisie compusă din Postelnicul N. Istrati [11]) şi Colonelul M. Kogălniceanu, [12]) supt preşidenţia Episcopului de Huşi, Meletie, va organiza *„casa smintiţilor"*. [13]) Situaţia însă

---

1) Greşit în loc de 1803. „au adus în oraşul Eşii isvor de apă de la Şepte-oameni şi de la Ciric 22 măsuri curgătoare cu însuşi a Domniei sale cheltuială de 30,000 lei aproape" (Sc. Pastia. Despre origina Apelor din Iaşi, 1897, 12).

2) Berechet op. cit 88-90.

3) Tr. 1764, Op. 2073, Dos, 49.

4) F. 1. v. despre el acest Bul. IV, 362 urm.

5) F. 9.

6) Ibid.

7) F. 21.

8) F. 27.

9) F. 53.

10) Fam. de orig. tătărească, ca şi Iusupov; cel din 1853 pare să fi fost gen. de inf. M. A. Urusow, † 1883. (Enciclopediceskii Slovar, Petersburg 1902). Unul a f. guv. al Bas. v. memoriile lui.

11) Cunoscutul antiunionist.

12) Marele om de Stat.

13) F. 37,

nu e schimbată nici în 1858, Iunie 15, când Ministerul din Năuntru comunică Secretariatului de Stat că bolnavii sunt în foarte mare neîngrijire. [1])

Din 29 Iulie 1859 avem un interesant referat al comitetului sănătății: «Bolnița smintiților la minte din Monastirea Goliea pururea s-au aflat în cea mai tristă și mizerabilă stare, atât în privința localității, cât și a tratației pătimașilor, care tot-deauna *s-au ținut în fieră și butuci*». „Acum însă, vizitându-se bolnița de către Ministrul din Lăuntru și președintele comitetului Lascar Catargi s-a constatat o stare deosebit de tristă:" 1) «Au găsit bolnavi pe un Iconom și doi lăcuitori expuși la soare cu lanțuri de gât, pe un copil de 10 ani, ce pătime de spasmos și dambla, [2]) earăși la soare pe o rogojină, asămine pe alte trii femei și doi locuitori așăzați în niște beciuri. 2) Toate aceste nouă persoane au de locuit mici beciuri, care nici nu pot servi pentru așezarea bolnavilor. 3) Crivaturi și așternuturi lipsesc cu totul, căci deși sănt vre-o câteva mindire, însă în foarte proastă stare». etc. Comitetul cere ca «din cele *patru case aflate în ograda Mănăstirei* | afară de beciurile ce sănt și care-s de ne locuit | *una ce este cu două rânduri* [3]) să o destineze pentru pătimași, sau două din cele mai mici" și să se rânduiască d-rul Emil Max cu leafă de 6000 lei, pe lângă cele necesare, cf. bugetului alcătuit de d-rul C. Cihac, protomedic. Iscălește Lascar Catargiu. [4])

Egumenul însă, se împotrivi. Intâi prin adresa din 22 Iulie 1859, anterioară încheierei comitetului: «nimăruia» nu „dă dritul afară numai părinților Vatopedului de a-să amesteca la cărmuirea Monastirei", „adăpostirea smintiților din minte urmează numai după bunavoință a egumenilor din vremi, pentru că aflându-să la M-rea Golia o sfântă icoană a Maicii preacurate făcătoare de minune, la care alerg smintiții mai vârtos de la locurile îndepărtate și care găsesc vindecare lor prin posturi și rugăciunile preoților, egumenii au socotit de au cedat menita casă ca să fie un adăpost pentru dânșii, pe câtă vreme vor ține rugăciunile ce să întrebuințază pentru tămăduirea lor, ear nu și ca să fie ospital regulat". [5])

Ca răspuns însă la încheierea comitetului din 29 Iulie egumenul trimite în 25 Aug. o lungă și insolentă intâmpinare: „Iscălitul asupra așa curios înscris au întâmpinat după datorie că nici că poate exista ospiciu de acest fel în cuprinsul unui sfânt lăcaș ahierosit pentru un scop foarte diferent". Nici o autoritate n'are dreptul să se amestece și nu „poate accepta aceasta cerire".

Protestează în contra unei încheieri a consiliului de miniștri din 8 Aug. în modul următor: «pe care drit și pe ce titlu sprijinit adresează asemenea pretenții unei proprietăți *streine?*" Dovedește că «Vatopedul să folosește de uzu-fruct și posedează pe temeiul *divini juris*, iar nu *humani juris*». Dreptul Vatopedului nu poate să fie nici îngrădit, căci „*Faimosul Zaharia*» zice ritos: „*il dritto di proprieta e di sua natura illimitato*" etc. Cel dintâi guvern, care a ridicat chestiunea aceasta, a fost—scrie el—supt Sturza în 1846, [6]) egumenul însă l-a refuzat categoric. Prințul Urusow, refuzat și el, a ordonat transportarea bolnavilor la Sf-ul Spiridon, egumenul însă a dat atunci 3000 de galbeni pentru fundarea unui ospiciu filantropic. N'a dat „*à plusieures reprises*", precum zice încheierea consiliului de miniștri. Zădarnică a fost și intervenția din 1853 a

1) F. 53.
2) Epilepsie.
3) Cea mărită de *Mitrop. Gr. Irinopoleos, actuala Arhivă a Statului.* Reiese că cealaltă casă cu două rânduri n'avea atunci de cât un rând, foarte vechi de altfel și *boltit.*
4) F. 61.—E viitorul șef al partidului conservator și prim-ministru.
5) F. 62.
6) v. m. s. narațiunea Arhimandritului Uspenskii.

generalului (conte) Osten-Sacken, care „au poftit prin o particularnică, foarte delicată scrisoare pe *egumenul de atunce ca să binevoească a permite unui medic a-i vizita»*. El „au întâmpinat generalului că *nu putea să accepteze* nimică din aceste, căci, deşi lucrul cerut e foarte simplu, să temea ca nu cumva, acceptându-să passul întăi să producă aceasta după sine şi alte; şi generalul au respectat cu deplinătate cuvintele egumenului". Procedeul arbitrar al guvernului nu e conform cu *„nouă era Țărei"*. Egumenul a fost acuzat după 14 ani de tăierea picioarelor lui Zaporojanul (v. m s.), care venise însă cu boală de picioare la mănăstire. Actele sunt în „Arhiva Mănăstirei".

Egumenul consideră mănăstirea drept exteritorială conform acordului între Patriarhat şi Rusia, iar amestecul guvernului în administrația ei, ca o atingere a lui *„status quo"* [1])

Guvernul totuşi n'a cedat, iar protestul egumenului, unit cu protestări ale altor egumeni greci, a ajuns în 1860 înaintea consiliului reprezentanților puterilor garante ale tratatului de Paris. Guvernul este învinuit de măsuri „ilegale şi violente". Punctul 3 al acestei întâmpinări priveşte cazul dela Golia: „Guvernul este acuzat că a impus mănăstirei Golia obligațiunea de a construi în interiorul acestei mănăstiri o casă pentru smintiți şi a o întreține cu cheltuiala sa, pe când această obligațiune nu ar fi impusă prin actul de donațiune". Guvernul se apără, afirmând că totdeauna a fost o casă de nebuni la Golia şi că documentele le va înfăţoşa, dar până atunci „este în drept şi are datoria a menține *status quo"*. [2]) Se mai referă la demersurile Domnitorului M. Sturza din 1846 şi ale guvernului provizoriu rusesc din 1854. [3])

Pretinsele drepturi ale mănăstirei Golia au fost apărate şi printr'o broşură: *„Question du Monastère de Golia à Iassy"*, apărută în 1859, al cărei autor, *E. S Loverdos*, doctor în drept şi advocat, [4]) bănuim că este şi autorul protestului egumenului, sus menționat.

In fine a venit, în vara 1863, liberatoarea secularizare a mănăstirilor închinate cu o despăgubire de 51,000,000 lei vechi, „cari fac aproape 1,378 378 galbeni", plătibil în 4 ani [5]). Exproprierea aceasta a agitat atunci nu numai opinia publică din țară, dar şi cercurile diplomatice din străinătate. „Aşa au fost"—scrie un contimporan—„la Constantinopole o conferință unde Turcia, Anglia, Austria, Rosia şi Prusia au fost în contra lucrărilor lui Couza (sic) în privința averilor mănăstireşti, eară Franța s-au abținut şi Italia *pro* lucrările lui Couza. Se vorbeşte la noi că la primavară va veni Turcul cu putere în țară spre a aşeza pe greci earaşi în averile lor; poate se fia, dar eu nu o cred." [6])

Că Italia a fost singura mare putere *„pro"*, nu-i de mirat. Tânărul regat se afla atunci într'o situație similiară, fiind stânjenit în desăvârşirea unității sale naționale, chiar teritoriale, de papalitate. Că Franța lui Napoleon III, protectorul nostru, care însă nu voia să se pună rău din cauza noastră cu Poarta şi cu Grecia, s-a abținut, e iar de înțeles. Tot astfel e explicabilă atitudinea puterilor rivalizatoare în influența lor la porțile orientului şi mai ales cea a Rusiei, protectoarea Grecilor.

Această putere a şi agitat lung timp spiritele pe tema persecutării bisericei de către stat, a cărui reacțiune față de amestecul străin prin reducerea influenții exponenților propa-

1) F, 68—73.

2) v. şi Neigebaur, Beschreibung der Moldau und Walachei, Breslau, 1854. 208. „Jede Einmischung der moldau-walachischen Regierung in die Verwaltung dieser der grieschischen Kirche gehörigen Klöster, würde durch den Patriarchen in Constantinopel als eine Verletzung des *status quo* angefochten und von Russland unterstüzt werden".

3) Cezar Bolliac, Mănăstirile din România, 1862, 656-57.

4) Uricar XXI, 338, n.

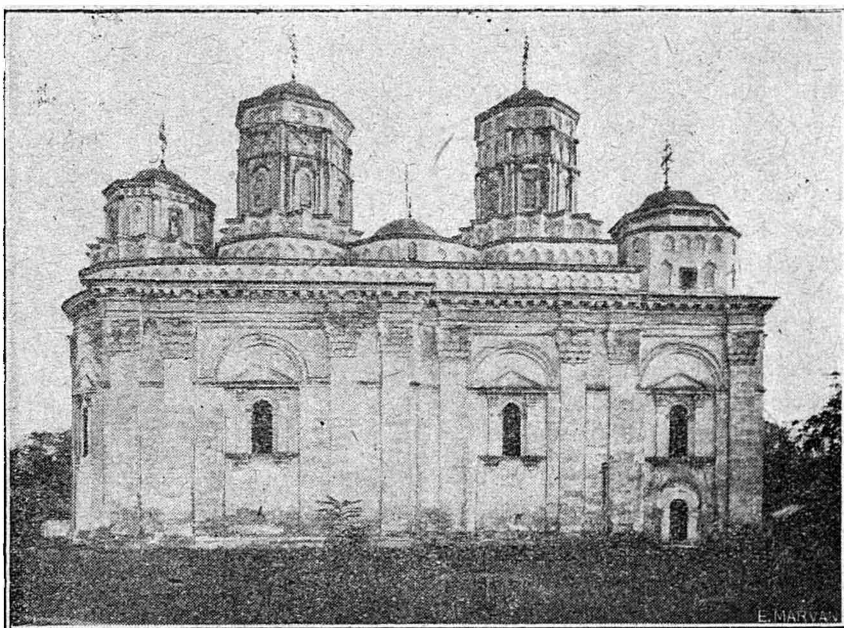
5) Buletinul Muzeului Municipal, Iaşi, 1922, I°, 372.

6) Ibid.

gandei ruseşti din ţară, n'a contribuit puţin atât la reducerea rolului firesc şi istoric al bisericei, cât şi la neglijarea aşezămintelor religioase. Starea deplorabilă de acum a bisericelor Golia, Sf. Sava, Cetăţuia, Galata, Frumoasa etc, sunt triste mărturii ale acestei crize istorice. Din fericire un spirit de renaştere e de observat de vr-o două decenii încoace, atat în activitatea Casei Bisericei şi a Comisiunei Monumentelor Istorice, cât şi în cea a bisericei însăşi, în sânul căreia generaţii, tot mai culte, înţeleg să împace cerinţele prezentului cu datoriile etice faţă de trecutul glorios al ortodoxismului prefanariot.

* * *

Cine a urmărit cu atenţie acest mic istoric al mănăstirei Golia, va fi rămas cu un gol adânc în suflet. Nici o legătură cu începuturile culturei noastre naţionale, ca la Bistriţa, Putna, Voroneţ etc., nici o personalitate remarcabilă, ca Vartolomei Măzăreanul

Vederea generală a Goliei, luată din dos.

dela Putna, Paisie Velicicovschi dela Neamţ, nici un gest generos n'avem de însemnat în cronica mănăstirei. Ba, din contra, ameliorări pentru situaţia alienaţilor se combat, iar hotărârea din 1827 de a se înfiinţa o şcoală, nu se execută, desigur din cauza rezistenţei egumenului. Inchinată unei mănăstiri străine, considerându-se exteritorială, străină a rămas Golia în mijlocul Iaşilor. Unde se lăsa mâna ei grea—mâna moartă—biserica decădea şi conacul rămânea pustiu.[1]) Cu ochii îndreptaţi spre orientul ortodox, spre ultimele urme istorice ale Bizanţului apus din Sfântul Munte, egumenii mândrei mănăstiri, în care se perindau Mitropoliţi cu titluri exotice, n'aveau nici o pricepere pentru nevoile sufleteşti şi culturale ale urmaşilor acelora, cari doar pentru „sufletele" lor se lipsiseră de averi mari, moştenite sau

1) „Vrând Doamna [Ruxanda] să dia satul [Preuteştii] m[ă]n[ă]st[i]rii *Golaei*, iarăşi dintră a ei bună voe, s'au socotit să nu-i stià *casele şi beseareca pustie*, precum să viade pre multe locuri aşea, fiind pre mâna călugărilor". (Iorga, Stud. şi doc. VII, 362) v. şi m. s. la anul 1689.

dobândite. In mormâiala semi-conştientă a pomelnicului, „mare“, sau „mic“, se rezuma toată recunoştinţa seculară faţă de slăviţii ctitori. Dar, dealtfel, nici aceştia nu ceruseră mai mult; păcatele apăsau mai greu atunci şi deslegarea de ele, făcea o moşie.

Pomelnicul „mic“ transcris în secolul al XIX-lea, frumos legat în piele, este foarte scurt. Nefiind pân'acum cunoscut, îl reproducem aici:

„*Numele fericiţilor ctitori sfintei Monastiri Goliia*“ „Ion Gólia Logofăt, Anna, soţiia lui, şi părinţii lor, Vasilie Voevod, Ecaterina Doamna, Theodosiia Doamna: Ştefan Vvd; Roxanda Doamna: Nicolae, Irina, Maria Doamna: Ioan Vvod, Alexandru Voevod, Elena Doamna cu fii lor. Ieremiia Voevod; Elisaveta Doamna, Scarlat Voevod: Smaragda Doamna.

Iacov Patriarh, Grigorie Arhiereu, Gherasim Arhiereu, Cosma Arhiereu, Veniamin Arhiereu şi Grigorie Arhiereu.

Ştefan, Mihail, Lazar, Hristina, Maria Salomiia, Grigorie, Anthemiia, Maxim, Dimitrie, Efstratie, Vasilie şi părinţii lor.“

Numele din pomelnicul acesta se pot identifica, cu puţine excepţii, cu toată lipsa de ordine cronologică în citarea lor.

Astfel trebuia întâi să fie menţionată Doamna Teodosia (Tudosca, n. Bucioc) întâia soţie a lui V. Lupu, tot aşa copiii din această căsătorie, Ioan şi Ruxanda. Maria „Doamnă“ a fost soţia Principelui Ianusz Radziwill, Hatmanul mare al Litvaniei. Intre copii dăm însă şi de doi necunoscuţi: Nicolae şi Irina. Aceasta este evident „a treia soră“ menţionată de Paul de Aleppo.

Discutabil este, dacă Ioan Voevod este fiul lui Vasile Lupu, sau cel Cumplit, supt care I. Golia a fost Logofăt. După locul menţionării însă, şi considerând că fiul lui Lupu nu putea să fie uitat, credem că e fiul acestuia. Elena Doamna pare să fie soacra lui Alexandru Voevod (Lăpuşneanu), soţia lui P. Rareş şi fiica ultimului Despot al Serbie Ioan Brancovici. Ieremia Voevod e fireşte Movilă, iar Scarlat, Callimachi, amândoi menţionaţi cu soţiile lor.

Ştefan e, credem, Golia, Pârcălabul de Roman [1]) şi Neamţ din 1579, 1583 şi 1597 [2]) fratele ctitorului, amândoi fii ai lui Lazar şi ai Elenei.

Mihail e fiul lui Ioan Golia, şi este reprezentat în fresca dela biserica Golia. Lazar, Maria Salomiia, Grigorie şi Dimitrie sunt deasemenea copii ai lui Ioan. Dimitrie e menţionat ca „marele Logofăt“ în documentul din 30 Martie 1606 (v. m. s.). Ne îndoim, nefiindu-ne cunoscut un D. Golia mare Logofăt. El e amintit de nepoţii şi strănepoţii lui ca fost mare *Paharnic.* [3]) Deci Păhărnicia a fost ultima lui boerie.

Numele Dimitrie îl va fi avut de pe bunicul lui de pe mamă. Antimia pare să fi fost şi ea o fiică a Anei, numită aşa după bunica ei de pe mamă. [4])

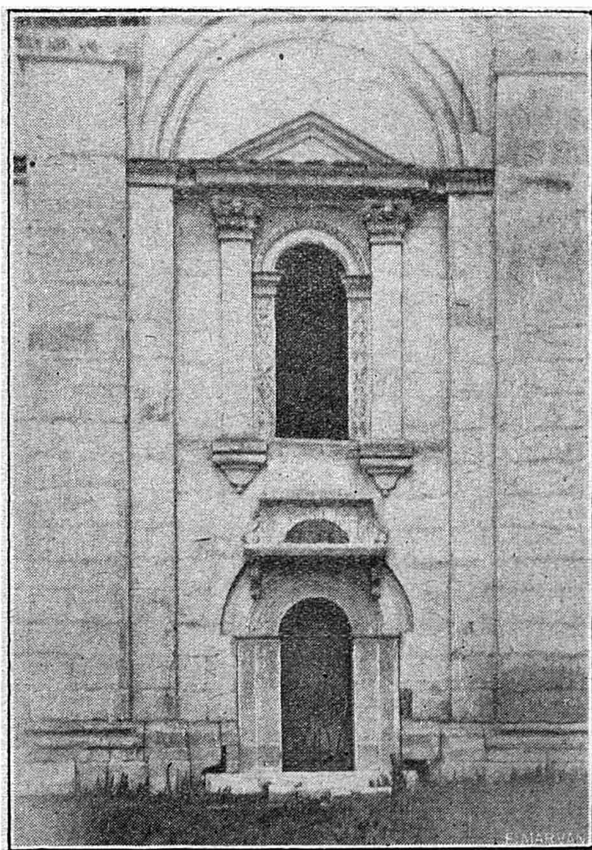
Maxim, pare să fie Burnar, cel care a dăruit crucea de aur în 1564. El este poate identic cu Maxim, fiul Oltei (sora lui Hanco Golăi) [5]) probabil căsătorită cu un Bur-

1) Inedit, comunicat de d-nul Iorga.
2) Iorga în Hurm. XI, 895, 896 şi Stud. şi Doc. VI, 141.
3) Iorga, op. cit. 43.
4) *Părinţii* lui Ioan şi ai Anei sunt astfel menţionaţi în Uricul din 7114 (1606) Martie 30 (v. m. s.): „şi pentru sufletul părinţilor lor, boiarului *Lazar Golia* şi a *soţiei sale Elenei* şi a boiarului *Dimitrie* şi *soţiei sale Antimia*“. Totuşi trebuie să menţionăm că la Acad. Rom. (Ms. 3061, f. 47) se află o însemnare din 7223 (1714) Oct. 7, că dintr'un doc reiese că Ana Golia a fost fiica vestitului mare Logofăt Lupu Stroici (c. 1532-c. 1610); comunicat de d-nul Gh. Ghibănescu. Doc. nefiind contimporan, poate că cuprinde o greşeală de memorie, sau poate a fost Ana numai *fina* lui Stroici. Cercetări se indică, întrucât ar explica şi raporturile Movileştilor cu Golia, pe baza înrudirei lor cu Stroiceştii
5) Iorga, VI, 140. V. şi satul Burnăreşti dăruit de Ana Golia mânăstirei.

nar [1]). E de presupus, în urma indicaţiilor genealogice, că Maxim a fost văr de al doilea cu Ioan Golia.

Ceilalţi membri ai familiei sunt greu de identificat. Vasile poate să fie sau Vasilie Golăe din Popeşti [2]), sau, mai curând, Vasilie Buzia din *Golaeşti*, „ginerele lui Golăi" [3]) deoarece celalt, fiul unui T. Golăe, necunoscut spiţei, era nepotul popei ot Popeşti, [4]) poate din altă familie cu porecla Golăi, căci se pare că au fost mai multe. [5]) Despre Efstratie nu avem nici o indicaţiune genealogică.

Dintre Arhierei, Grigorie, întâilea, pare să fie cel din 1687, «proin Mitropolit *Laodichias*». Al doilea e desigur Mitropolitul *„Irinopoleos"*, restauratorul mănăstirei din 1838, iar Gherasim nu poate să fie decât *„Sevastias"*, alt restaurator, din 1739. N'avem date despre Cosma şi Veniamin.

Uşa cea mare de la intrarea în biserică.

Biserica Golia mai păstrează încă şi „marele" pomelnic, scris caligrafic în limbele greacă şi română, legat în carton şi având titlul cu litere de aur : „ὀνόματα κτητορικὰ τοῦ ἱεροῦ μ. τῆς Γωλίας". [6])

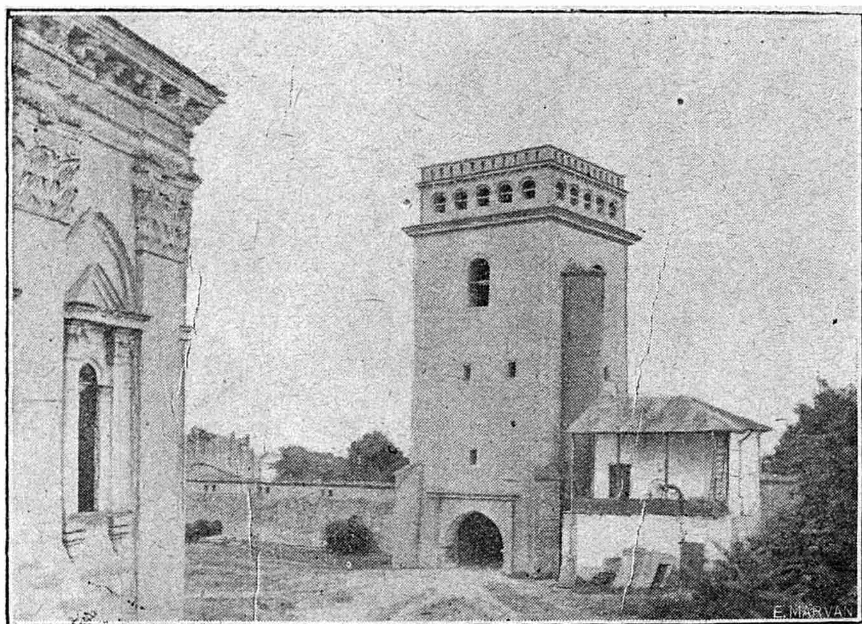
1) Fam. mai exista (Ionaşco şi Apostol) în 7175 (1667) Iunie 22, în Şurineşti, jud. Vaslui (Ghibănescu, Sur. şi Izv. VIII, 115).
2) Ibid. IV, 10.
3) Ibid. III, 95 şi 155.
4) Ibid. IV, 9.
5) v. şi o spiţă scrisă la Arh. Statului Iaşi.
6) Numele ctitoriceşti ale sfintei mănăstiri Golia.

El începe, ca şi micul pomeln'c, cu pomenirea fămiliei Golia, diferă însă de el prin următoarele adăug'ri: Lazar şi Elena (părinţii lui I. Golia), un Ioan, alte două Hristine. Ana, un *Simion* [1]) şi un alt Dimitrie. In schimb lipsesc Maria, Efstratie şi Vasilie.

Urmează Vo.vozii, începând cu V. Lupu, în mod mult mai amănunţit. Soţia lui Ştefan Tomşa II, e numită *„Asamina"*, pe când în pomelnicul Bis.ricanilor [2]) i se zice *Magdalina*. Lui Iliaş (Alexandru) Voevod urmează Magda ina Doamna.

Nu fără interes este neobişnuita pomenire, în Moldova, a familie' lui *Mihai Viteazul*: „Mihail V. V., Stoica (greşit în loc de Stanca) Doamna şi Florica, Theodora şi Nicolae V. V" [3])

Mare e lista boierilor. La numele unora se dau în textul grecesc (19 p. folio) unele note explicative. Găsim dintre familiile mai cunoscute numele: Costachi, Stârcea, Sturza, Paladi, Rosetti, Cananău, Apostol, C'ocârlan, etc.

Vederea turnului Goliei din curte.

Lista Arhiereilor începe şi aici cu Iacov *Patriarh* şi continuă cu *Patriarhii*: Neofit, Grigorie, Calinic şi Agathangel. Urmează *Arhiereii*: Dositheu, Gherasim, Neofit, Cosma şi Grigorie, iar lor un mare număr de ieromonahi, dintre cari e greu a distinge pe egumeni de simpli călugări. Nivelarea aceasta n'are rost, dacă se deosebesc Patriarhii şi Arhiereii.

L'pseşte însă din ambele pomelnice numele pretinsului „frate" al lui Ioan Golia,

1) Un „Cârste Golăi fecior lui *Sămion* Golăi" mărturiseşte la începutul sec. al XVII-lea că „fiind tatăl mieu în ţara ungurească cu *Mihai Vodă* şi altă ţară" etc. (Arh. Stat. Iaşi, Doc.)—v. Anexa.

2) Uricar, XXIII, 362.

3) Teodora (Tudora) se chiema atât mama, cât şi iubita lui Mihai Viteazul, cu care a avut un al treilea copil, pe Marula (Filitti, în Rev. „Arhivele Olteniei", III, No. 13, spiţa Basarabilor).

cel al faimosului trădător *Ieremia*, ceia ce ne face să ne îndoim serios că i-a fost frate.[1])

Mănăstirea Golia a beneficiat dimpreună cu Vatopedul de o avere ter'torială foarte mare. Fără să ni stea la dispoziţie arh'va mănăstirei, constatăm că Golia a stăpânit următoarele moşii, târguri, vii şi locuri:

In *Basarabia: Rujinţii* pe Ciuhur, (vânduţi 7123), $^{1}/_{2}$ *Golăeştii* pe Botna, *Burnăreştii* pe Bâc, $^{1}/_{2}$ *Ruşii* pe Botna, *Viişoara* (640 fălci), siliştea *Bogdaneştii*, (c. 1000 f.). *Clocuşca* pe Racovăţ, *Telineştii, Drăguşanii, Galici, Mălineştii* (410 f.) şi *Clişcăuţii* (2200 f.), toate în jud. *Hotin*[2]) *Voroncău* (1020 f.), *Cerlina* (355 f.) *Zalucenii* (200 f.), *Climăuţii* (1060 f.), *Socola* (300 f.), *Vasâlcău* (380 f), *Cirişnovăţul* (418 f.), Târgul *Raşcov* (1500 f.), *Voşca*, $^{1}/_{2}$ *Pohribenii* (Stolnicenii) şi *Trifăuţii*, toate în jud. *Soroca*, pe lângă părţi din *Stoicani* şi o poiană din târgul *Soroca*,[3]) *Oxintiia, Molovata, Trăbujenii* pe Ciuhur, *Golăeştii* pe Răut (să nu fi stăpânit m-rea, v. m. s), *Târzienii, Băneasca, Marinicii* şi *Cucuruzenii*, toate în jud. *Orheiu*[4]). Parte din *Lieştii*, jud. *Lăpuşna*[5]). *Păgubenii* (88 f.), *Humor* pe moşia Cajba, *Dumeştii* lângă Gherman, *Comarna, Gorcenii, Oprişenii* şi *Covasna*, toate în jud. *Bălţi*, fost parte a jud. Iaşi[6]). In Moldova: *Tomeştii, Lăzorenii, Osoiu*, parte din *Şorogari, Spinenii* şi *dealul Mândrului*, toate în jud. Iaşi[7]). Parte din *Tatomireştii*, din *Ciocarleştii*, din *Cărbuneştii*, din *Duneştii*, *Costocanii* şi *Sârbii* din jud. *Vaslui*[8]). *Gorbăneştii* şi *Iohilenii* în jud. *Botoşani*[9]) *Schitul Grajdenii* cu anexe în jud. *Tutova*.[10]) *Siliştea* şi *Honceştii*, (unde ?).[11]) *Harniceştii* în jud. *Roman*.[12])

Viile mănăstirii: 6 fălci pe dealul domnesc în *Cotnar*, 4 fă'ci şi o pivniţă în *Iaşi lui*, 2 fălci pe dealul Episcopului şi 2 fălci pe dealul Bălămuţălor la *Cotnar*[13])

Locuri de casă şi dughene în Iaşi (v. m. s.).

1) Că Ieremia a fost frate cu Ioan, pretinde Hajdău, referindu-se la copia slav. a unui doc. din 7082 (1574) Mart 10, al cărui orig. s'ar fi aflat în arhiva mănăstirei. Insă din textul următor: „boliarin pan Ion *Golia* (în loc de „*Golai*" !) velikii logofăt i sluga nasz viernii Eremiia parkalab i jenia ego Tudora" (Ioan Vodă cel Cumplit, ed. II, 225-6) nu reiese de loc înrudirea indicată. Mai curând, presupunând că doc.—dealtfel *suspect*, atât din cauza unor greşeli stilistice, gramaticale şi ortografice, cât şi din cauza omisiunei boierilor Dumbravă şi Grumaz (v. doc. din 27 Martie al aceluiaş an la Ghibănescu, Isp. şi Zap. I, 141)—ar fi *autentic*, Ieremia ar putea să fie soţul *surorii* lui Ioan, considerând, mai ales că soţia acestuia Ana, *nu* este menţionată, probabil ca neavând parte în moşiile întărite; *deci nici nu reise că Ieremia a fost din neamul lui Golia*. In Let. I, 227. i se zice, evident după izvor polon, Ieremia Parc. de Hotin, precum îl menţ'onează şi Anal. Rer. Pol. III, 492, cu porecla „*Czarniviecius*", din care Engel (II, 224-5) a dedus „*Tsharnietzki*", iar Hajdău (op. cit. 226) „*Cernăuţeanul*". Dar supt Ioan Vodă n'a fost un Ieremia Parc. de *Hotin*, ci *Lupu Huru*, socrul lui Vodă. Un *Ieremia* a fost însă *Portar de Suceava* şi ca atare (ca *Hatman* şi Pârcălab de Suceava, de mai târziu) *comandant al armatei*. Se pare deci că avem a face cu o confuzie din izvor polon.

2) Melchisedec, op. cit. 223; Doc. Paul Gore; Arh. Stat. Chişinău şi „Trud'", Chişinău III, 33—135.

3) Trudî, ibid şi Iorga, Stud. şi Doc. VII, 211.

4) Hăjdău, Ioan Vodă cel Cumplit. 225, Doc. Paul Gore şi Arh. Stat. Chişinău.

5) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 1361, Op. 1547, Dos. 1225, F. 1-15.

6) Trudî, ibid. şi Arh Stat. Chişinău.

7) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 661 Op. 727, Dos. 102. F. 1; Tr. 545 op. 590, Dos. 169, F. 121; Tr. 1788, op. 2039, Dos. 1225, F. 1—15; ibid. D. 427, F. 1, şi Uric. X, 119.

8) Arh. Stat. Tr. 1361, Op. 1547, Dos. cit. l. c. şi Uric. VI, 102—3.

9) Uricar, ibid.

10) Ibid.

11) Creşt. Col. Acad. Rom, 1909, 129.

12) Bianu, Catalogul manuscriselor Acad. Rom. I, 59.

13) Melchisedec, l. c. şi Bianu, Doc. Rom. I, 62.

O moară la Mihăilaş, mai sus de Peşterea (*Orheiu.*) [1])
Un loc de *berărie* în *Iaşi* [2])
O casă în Iaşi, mahalaoa Trepezăn ască (v. m. s.)
Un loc în uliţa Târgului de sus [3])

In 1851 avea Golia numai din darea în arendă a moşi lor din Moldova un venit curat de 8253 de galbeni, [4]) sau peste 82530 lei noi, ceiace ar corespunde azi unei sume de cel puţin 3 milioane; cât de mare va fi fo t venitul moşiilor din Basarabia! Din 1821—27 moşiile din Moldova au fost secvestrate, zice Sion, [5]) însă după un izvor mai sigur: „Domnii Grigorie Ghyka şi Ioan St rza primiră în 1823 un firman de la Turcia, care le ordonă să gonească pe Egumenii greci ai Monastirilor închinate Locurilor-Sânte". Administrarea bunurilor se încredinţă unui comitet sub preşidenţia Mitropolitului. [6]) Mănăstirea Golia, fiind închinată unei mănăstiri greceşti, e firesc că se bucură de protecţia, sau interesul neamurilor fanariote. Candele, aere, icoane şi a., amintesc numele familiilor *Mavrocordat, Suţu, Rosetti, Rizos*, etc., iar inscripţ ile de pe morminte cele ale familiilor *Cantacuzino, Mavrogheni, Racoviţă, Callimachi* [7]) şi a.

Dăm însă şi de nume ale boierimei băştinaşe, ca de cel al viteazului frate al lui Miron Costin, decapitat şi el, *Velişco Costin*, Hatman, care a pus o lespede frumoasă soţiei sale Ecaterina, [8]) fiica lui Toma Cantacuzino; şi acest înţelept sfătuitor de Domni odihneşte la Golia, [9]) ca şi a doua lui soţie, Ana, fiica lui Voruntar Prăjescu [10]). Un alt mormânt, cu inscripţie grecească, arată în cifre arabe că supt el odihneşte dela 1649 un Gheorghie, Mare Postelnic. Acesta este, după toată probabilitatea, Gh. Cantacuzino, Mare Postelnic supt V. Lupu în 1644—5, [11]) nu ononimul său Iordachi, care a murit mai târziu.

Un disc, donat în 1659, aminteşte pe Efrim Hăjdău, Pârcălab [12]) (de Hotin), strămoşul istoricului Bogdan Petriceicu Hajdău, care oprise în 1653 intrarea în cetate a fu-

---

1) Doc. P. Gore.
2) Melchisedec I. c.
3) Arh. Stat. Iaşi, Tr. 1788, Op. 2039, Dos. 818, F. 17.
4) Uricar, VI, 102—3.
5) Arhondologia Moldovei, 7—8.
6) Mem. Minist. de Externe, Uricar, XXV, 342—4.
7) Ultimele două sunt de origine românească: Cehan şi Calmăşul.
8) † 7193 (1685) Apr. 8 (Iorga Inscripţ i, 165).
9) Inscripţia arată la prima vedere anul 7170 (1662) Feb. 7, însă Toma nu num i că trăia în toamna 1664, când a sfătuit pe Dabija Vodă să nu imite exemplul lui Gr. Ghica din Ţara Rom. de a trece la Nemţi (Let. II, 4) ci,—inscripţiile sunt mai sigure decât letopiseţele—în 7172 (1663) Dec. 31 a pus Anei lespedea dela Golia, deci nu put a să fie mort în 1662. El a murit probabil în 1665, în urma privaţiunilor războiului austro-turc din 1664, prea mari pentru bătrâneţile sale. De fapt se constată la inscripţie ceva anormal; Din cauza lipsei de loc ρ (100) este *suprapus* lui ο (70), iar braţul stâng al literei următoare м (iniţiala lui mesiţi) este la bază *despicat* şi prelungit spre celalt braţ, dând imaginea unu r întors. Sus, unde trebuia să fie prelungirea aceasta, în mod normal, piatra e deteriorată. Braţul drept al literei м, e prescurtat, evident spre a atrage atenţiunea asupra anomaliei dela cel stâng. Deasemenea un s mn deasupra numărului anilor indică o abreviaţiune. E deci de presupus că lucrătorul, care a săpat piatra, văzând că a deteriorat-o, unde încăpea semnul distinctiv pentru litera r, a legat-o de braţul stâng al literei м, atrăgând totdeodată atenţiunea cuvenită. Am avea deci anul 7173 (1665).
10) I. C. Filitti, Arh. Gh. Gr. Cantacuzino, Spiţa, după Tanoviceanu.
11) Ibid. XXVI.
12) Iorga, Ibid. 167.

garului său Domn, V. Lupu. Donatoarea, soţia sa, Vasilca, numită într'un loc „nepoata lui Moisie Movilă", [1]) iar în alt loc „fiică a unui Căpo'ici", [2]) a fost probabil fiica lui V. Vartic (căsătorit cu Irina fiica lui Avram de Lucăceni din neamul Căpotici [3]) a cărui soră, Antimia, a fost soţia lui Miron Barnovski Voevod. [4]) Numele Vasilca îl va fi avut de pe tată.

Sunt, însă lă Golia şi lespezi de morminte cu nume, cari n'au avut răsunet în istoria Moldovei, dar nu sunt mai puţin interesante. Dintre ele una cu o frumoasă ornamentică de coroane, caracteristică stilului imperiului, acoperise mormântul unui vecin al Goliei, al bogatului negustor T. Petrovici, † 25. Martie 1800, originar din Târnova, (Bulgaria), strămoşul cunoscutei familii Petrovici-Armis din Bucureşti. El a fost tatăl Anastasiei, căsătorită în 1800 cu Hristodor Petrino. [5])

Cimitirul, din partea spre Sud a bisericei, nu mai există, iar pietrele mai de seamă au fost depuse în biserică. Cea a lui Petrovici se află în Muzeul Municipal d n aceiaşi curte. Tot acolo se află şi capul Arhimandritului Gherasim (Gheorghie?) Soroceanu, † 1857 Mai (?) precum reise din inscripţia de pe cărămida, găsită supt capul lui cu ocasiunea unor săpături.

Mai sunt la Golia 5 inscripţii nepublicate [6]) dintre cari 4 greceşti şi una românească [7]). Între cele greceşti, cea mai interesantă priveşte moartea timpurie, din Aprilie 1804, a Smaragdei, fiicei Domniţei Zoe, care nu avea decât 17 ani. Ea nu pare să fie, după cercetările noastre [8]) decât fiica nobilei femei, care a fost Zoe A. C. Muruzi, născută Rosetti, deşi acelaş nume îl avea şi o altă fiică, † 1848, soţia Hatmanului A. Mavrocordat.

Biserica Golia, cu toate reparaţiile, cari se fac cu întrerupere în timpul războiului, de vr'o 20 de ani încoace, deosebit de apreciată de familia noastră regală şi de vizitatori din străinătate, nu se află în stare bună. Frescurile, cari ocupă toţi pereţii bisericei, se deteriorează din cauza umezelei, încât Com. Mon. Ist., îngrijorată, a luat de curând dispoziţiunea să se fotografieze părţile ameninţate, până ce situaţia financiară a ţării va permite o restaurare mai radicală. Relativ bine conservată este marea frescă a ctitorilor, din pronaos. Ea reprezintă, precum se ştie, din stânga spre dreapta, pe: Gherasim, Mitropolitul Sevastiei, cel care a restaurat biserica în 1739, pe Domniţa Ruxanda, Ştefan V. V., Ecaterina Doamna, Vasile V. V., Ieremia V. V., Ioan Golia, Ana Golia, Mihail Golia şi pe Grigorie Mitropolitul Irinopolei, care a restaurat biserica în 1838.

Turnul Goliei era să fie dărâmat în 1899, în urma unei încheieri a consiliului de Miniştri [9]) însă—se zice—în urma intervenţiei Regelui Carol a fost scăpat de distrugere şi restaurat 'n 1900 de arhitectul N. Gabrielescu, «dându-se jos», precum zice inscripţia

1) Z. Arbure, Basarabia, 750.
2) Arh. geneal. II, 141.
3) Doc. inedit şi Arh. Stat. Iaşi, Tr. 1765, op. 2014, Dos. 19, F. 411 şi 413.
4) Arh. geneal. l. c.
5) Născ. c. 1776, fiul lui I. Petrino. In 1816 fraţii Hristodor şi Apostol îşi împart numeroase moşii părinteşti. Apostol s'a aşezat cel dintâi în Bucovina, unde fam. a cumpărat Vaşcăuţii pe Ceremuş şi $^{1}/_{4}$ Voloca de la T. Mustiaţă. Hristodor a fost tatăl lui Petru, din a cărui căsătorie cu Eufrosina Hurmuzachi s'a născut în 1846 poetul Dimitrie, † 29 Apr. c. v. 1875. Se împlinesc deci curând 50 de ani de la moartea lui.
6) Cea din mijlocul pridvorului este aproape indescifrabilă.
7) «Supt această piatră să odihneşti robul lui Dumnezău Hagi Teodor Tomovici, cari au răposat la 1854 Noembrie în I, în vrâstă de 75 ani şi Mica» (sic).
8) In Livre d'or de la noblesse Phanariote.
9) R. Suţu, Iaşii de odinioară, 1923, 88.

dela poartă, „partea înălţată de Meletie Egumenul Mănăstirei Golia, la anul 1855 şi păstrându-se numai partea zidită din vechime". Camerele, cari se află azi în turn, sunt din 1900, ca şi scara de afară. Mainainte o scară de lemn ducea la clopotniţa turnului, gol în interior.

Deasemenea au fost restaurate, acum vr'o 15 ani, 3 din cele 4 turnuleţe ale lui Macarie, din timpul lui Duca Vodă, însă lipsa de fonduri pentru întreţinerea monumentelor restaurate, face, ca vremea să continuie opera ei de distrugere. Iar creşte iarba pe turnuleţe, deteriorând cărămizile. In stare rea se află şi impunătorul zid din jurul întinsei curţi, în care o vegetaţie sălbatică acopere ruinile fostului externat de fete, exceptând aripa dreaptă, scăpată de foc, în care se află Muzeul Municipal, înfiinţat în 1906 de regretatul ing. Virg. Hălăceanu.

In timpul răsboiului mondial, biserica a găzduit Arhiva Curţii de Apel, Arhiva Statului cea a Tribunalului, iar Muzeul, centrul, atunci înfiinţat, al Soc Invalizilor de Războî.

Acum o instalaţie, provizorie, a telegrafiei fără fir, din vârful turnului Goliei, contrastează straniu cu mediul arhaic al curţii.

V. LISTA EGUMENILOR MĂNĂSTIREI GOLIA 1614/15—1859 [1])

1614/15 Grigorie, 1653 Teodosie, înainte de 1667 Maxim, 1667 68, 1669, 1680 Macarie, 1687, 1689 Grigorie Mitr. Laodichias, 1713, 1721 Neofit, 1739, 1741 Gherasim, Mitr. Sevastias, 1742 Iosaaf, 1755 Ghermanos, 1755, 1761 Gherasim, 1764 Ştefan, 1766 Nichifor, 1778 Nicodim, 1783 Mitrofan, 1794 Ştefan, 1826 Platon, 1832 Sofronie, 1833, 1836 Grigorie Mitr. Irinopoleos, 1837 Sofronie, 1838, 1840, 1846 Grigorie Mitr. 1855 Meletie, 1857 Anania, 1859 Dionisie.

VI. NEAMUL CTITORULUI.

De neamul Golia ne-am ocupat, incidental, în cursul acestui studiu, mai ales cu prilejul comentării pomelnicului mic şi avem puţin de adăugat. El pare să fi fost originar din judeţul Vaslui, unde şi azi, în satul Dăneşti, trăiesc urmaşi ai lui prin femei, poate şi în linie bărbătească, însă supt alt nume.

Strămoşul documentar al familiei a fost evident acel *Goldă din Rebricea*, („голѣи ѡт рєбрича") căruia Ştefan cel Mare îi întări în 9 Ianuarie 1488, satul *Golăeştii* («голѣєщїи») pe *Rebricea* (jud. Vaslui), deoarece o parte a satului o constatăm şi în 1588 ca fiind în *proprietatea Anei, văduvei lui Ioan Golia, Logofătului* [2]).

Uricul slavon din 1488 a fost publicat de Melchisedec în Revista pentru Istorie, Arheologie şi Filologie [3]) şi de I. Bogdan în Documentele lui Ştefan cel Mare [4]) dar cum publicaţiile acestea sunt greu accesibile publicului, dăm aici traducerea românească, făcută de Melchisedec, modernizată şi controlată de noi la mâna textului slavon din Bogdan.

«Cu mila lui Dumnezeu, noi Ştefan Voevod, Domn ţării Moldovei. Ştiut facem cu această carte a noastră tuturor, cari o vor vedea, sau citindu-se o vor auzi, precum

1) Enumerarea are loc în ordinea întâlnirei numelor prin documente, însă este evident că unii, ca Grigorie Mitropolitul Irinopoleos şi Sofronie, nu s-au succedat, ci au fost împreună, cel dintâ, deşi «Stareţ» al Goliei, locuind la Chişinău, precum am văzut, şi administrând moşiile din Basarabia.

2) Iorga, Stud, şi Doc. VI. 141.

3) Vol. I, Fasc. II, 371—73.

4) I, 317—18.

au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveneşti, mari şi mici, al nostru credincios pan *Ivanco Turcul* Sulgerul şi cu fraţii săi cu *Toader* şi cu *Mihul*, de a lor bună voie, de nime nevoiţi, dar nici siliţi şi au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept uric, un sat pe *Rebricea*, anume *Golăeştii*, slugei noastre *Golăi din Rebricea* cu 150 de zloţi tătăreşti. Şi sculându-se sluga noastră *Golăi din Rebricea* a plătit toţi dep'in acei mai sus scrişi bani, 150 zloţi, în mâna panului *Ivanco Turcul*, Sulgerul şi fraţilor lui *Toader* şi *Mihul*, înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri. Deci noi văzând a lor bună voie şi înţelegere [1] şi deplină plată, iar noi deasemenea şi de la noi am întărit slugei noastre *Golăi* acel mai sus numit sat *Golăeştii* pe *Rebricea* ca să fie lui de la noi uric şi cu tot venitul, lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi răstrănepoţilor lui şi la tot neamul lui, cine se va alege mai de aproape nestricat nici odinioară în veci. Iar hotarul acelui sat să fie pe vechiul hotar din toate părţile, pe unde din veac au apucat.

Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrisului noi *Ştefan Voevod* şi credinţa prea iubiţilor fii ai Domniei mele *Alexandru* şi *Bogdan-Vlad* şi credinţa boierilor noştri: credinţa Panului *Zbiarea*, cr p. *Neaga*, cr. p. *Duma*, cr. p. *Gangur*, cr. p. *Dragoş* Vornicul, cr. p. *Hârman*, cr. p. *Iaţco Hudici*, cr. p. *Dajbog*, cr. p. Şteful Părcălabul de *Hotin*, cr p. *Micotă* şi a p. *Reaţes*, Părcălabii de *Neamţ*, cr. p. *Andreico Ciortorovschi*, cr. p. *Grozea*, Părcălabul de *Orheiu*, cr. p. *Ion Secară*, Părcălabul de *Cetatea-Nouă, cr. p. Clănău*, Spătarul, cr. p. *Boldur*, Visternicul, cr. p. *Eremia*, Postelnicul, cr. p. *Andreico*, Păharnicul, cr. p. *Matei*, Stolnicul, cr. p. *Şandru*, Comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveneşti, mari şi mici. Iar după a noastră viaţă, cine va fi Domn al ţării noastre moldoveneşti, dintre copiii noşrri, sau din neamul nostru, sau iarăşi pe ori care Dumnezeu va alege Domn al ţării noastre moldoveneşti, acela să nu strice a noastră danie, ci să-i o întărească şi împuternicească, pentru că i-am dat şi întărit pentru slujba lui. Iar spre mai mare tărie şi împuternicire a tot ce s-a scris mai sus, poruncitam credinciosului nostru pan *Tăutul* Logofăt să scrie şi pecetea noastră să o atârne la această a noastră carte. Scris-a *Toader* la *Suceava*, în anul 6996 luna Ianuarie în 9.»

Din faptul că *Golăi* cumpără un sat, care-i *poartă numele*, fără ca să se menţioneze că avem a face cu o *răscumpărare*, pare a rezulta că familia lui era, sau vecină cu *Golăeştii*, sau satul a fost descălecat de un înaintaş al ei. In caz contrar am avea a face cu o curioasă întâmplare.

După aproape 60 de ani, în 7054 (1546) urmaşi ai lui Golăi, *Petre* cu surorile lui *Tudora* şi *Vasilca*, fii ai lui *Hanco Golăe* şi rudele lor: *Isac*, *Maxim*, etc. fiii *Oltei* şi nepoţii lor de frate *Luca* şi sora lui *Magda* şi alte rude vând ocina lor *„ce-au avut părinţii lor Hanco Golăe şi Olta şi Cărstăna“* întărită de *Petru Vodă Rareş*, *„pe giumătate sat pe Răbrice, anume Golăeştii“*. [2]

Precum vedem, *Lazăr Golia*, tatăl Logofătului, nu este menţionat, iar Hanco, Oltea şi Cârstina, probabil fraţi, posedau numai $^1/_2$ *Golăeşti*. Dacă ar fi fost ei copiii lui Golăi din 1488, ar fi trebuit să aibă fiecare câte $^1/_3$. Presupunem deci că generaţia *premergatoare*, tatăl lui Hanco şi al surorilor lui şi tatăl lui Lazăr, au împărţit moştenirea în două jumătăţi.

De fapt în 7092 (1583) Oct. 26, *„Ştefan Golăe*, Părcălab de Neamţ, feciorul lui

1) лагодꙋ, rutenism de la verb. лагодити=a pregăti, găti, împăca, л. C R a se înţelege, (Em. Popovici, Ruthenisch-deutsches Wörterbuch) v. rom. *logodnă*. Melch. trad. greşit=slobozenie.

2) Iorga, op. cit. 140. Despre Maxim, poate *Burnar*, (v. m. s. p. 2.).

Lazăr Golăe Părcălabul" vinde moşia sa *„o parte din sus din giumătate de sat din Golaeşti"*, iar în 7096 (1588) Marte 8, *„Anița giupâneasa lui Golăi Logofătul şi feciorii lor Mihailă şi Cărstăna"* vând *din giumătate de sat din Golăeşti a triia parte".* [1])

Dacă Logofătul Ioan a avut din jumătate de sat *a treia* parte, el care a avut pe fratele *Ştefan* şi poate pe sora *Tudora,* soția misteriosului *Ieremia,* rezultă că Lazăr a avut o *întreagă* jumătate, ceia ce n'ar fi putut să aibă, dacă ar fi fost frate cu Hanco şi surorile lui. Partea lui Ioan corespunde aproape ştirilor genealogice: doi frați şi o soră, deci $^{1}/_{3}$ fiecăruia din moştenirea părintească.

Partea lui Ioan Logofătul ($^{1}/_{6}$ din moşia întreagă) mort înainte de 15 Nov 1584, o cumpăra „semința" lui, *Nicoară Golăe* şi soția sa *Sofia* pentru 150 sloți tătăreşti, deci cu acelaş preț cu care a cumpărat Golăi moşia *întreagă* cu exact 100 de ani în urmă. Rezultă că valoarea pământului s'a urcat în proporția de 1 : 6. Nicoară să fi fost fiul lui Ştefan, [2]) deci nepot de frate al Logofătului.

Despre viața şi carieră Marelui Logofăt Ioan Golăi, avem puține ştiri. Letopisețele tac, deşi a fost primul sfetnic al Domnilor Ioan Vodă cel Cumplit şi Petru Şchiopul. Prima lui menționare, nouă cunoscută, ca Logofăt, este din 1572 Oct. 5, [3]) supt Ioan Vodă, dar, curioasă întâmplare, ultima ştire ce o avem despre el în domnia acestui Domn, [4]) este din 1573 Oct. 5, [5]) deci exact după un an. Se pare că firea evlaviosului ctitor de biserică, fiu de uricar, intelectualii acelei vremi, nu se împăca cu temperamentul pornit şi belicos al stăpânului său. E deci şi puțin probabil ca după retragerea, sau disgrațiarea lui, Ioan Vodă să fi încredințat „fratelui" său, mai curând cumnatului [6]) Ieremia Părcălabul, o misiune atât de plină de răspundere, ca oprirea Turcilor la Dunăre. Se pare că Ioan Golăi a fost un om inteligent şi abil, căci după nouă luni de Domnie a lui Petru Şchiopul [7]), în 9 Martie 1575, este iar Mare Logofăt [8]) şi rămâne în situația aceasta până în 25 Iulie 1578 [9]) când pierdem urma lui şi nu aflăm decât că nu mai trăia în 15 Nov. 1584. [10]) Nu e de mirare că Ion Golăi se înțelegea bine cu acest Domn cumpătat, evlavios şi poreclit *„cel Milostiv"*. [11])

Se poate că înzestrarea şi închinarea mănăstirei Golia de către *Ana Logofeteasa* se datoreşte şi influenții acestui Domn, care „monastirile miluia şi întăria" [12]), căci ea se bucura de sprijinul lui, întru cât în 15 Nov. 1584 Vodă-i făcu *danie satul domnesc* Hărniceşti în ținutul Romanului. După cinci ani, în 21 Aug, 1589, îi dă o carte de hotărnicie, iar urmaşul lui, Aron Vodă, întăreşte în 4 Martie 1592 dania predecesorului. [13]).

In 1608, Aug. 9, Logofeteasa, doi ani după închinarea mănăstirei Golia Vatopedului, capătă de la C. Movilă o întărire pentru închinarea Vatopedului a moşiei Hărniceşti dimpreună cu Costocani, Lieşti, Spineni (Vasl.) şi viile de la Cotnari [14]) Ana pare să

1) Iorga, ibid. 141.
2) Ghibănescu în Rev. „T. Codrescu" II, 30.
3) Ghibăneseu, Sur. şi Izv. V, 225.
4) Feb. 1572-Iunie 1574.
5) Hăjdău, Ioan Vodă cel Cumplit, 250.
6) V. m. s. p. 23.
7) Iunie 1574—23 Nov. 1575.
8) V. inscripția, m. s. p. 2 şi anexe.
9) Iorga, in Hurm. XI, 895.
10) Bianu, Catalogul Manuscriselor Acad. Rom. I, 59.
11) Let. I. 238.
12) Ibid.
13) Bianu I. c.
14) Ibid. 62.

fi fost o femeie energică şi respectată, care prin mai mult de un sfert de veac a ştiut să menţină, prin 12 domnii, tradiţia bărbatului. Până şi sabia neodihnită, dar biruitoare, a lui Mihai Viteazul, s-a închinat înaintea templului credinţei, ctitoria neamului Golia.

Poate nu este o întâmplare, ci o compensaţie politică pentru familie, că, curând după dispariţia, probabil prin moarte, a lui I. Golăi din Divanul Ţării, apare prin documente frate-său *Ştefan*, întăi dimpreună cu Murgu, ca Părcalab de Roman, în Aprilie 1579, (v. m. s. p. 20) apoi în August, de Neamţ, [1]) unde îl mai găsim în 17 Mai 1583, [2]) supt P. Şchiopul şi chiar după 10 ani, în 12 Martie 1593 [3]) subt Aron Vodă şi în 1597 supt Ieremia Movilă. [4])

Un alt Golăi, pe care'l întâlnim prin documentele secolului al XVI-lea, este *Paharnicul*, (ceaşnicul). El nu apare, însă, decât în domnia lui *Iancu Sasul*, din 20 Martie 1580 [5]) până în 3 Martie 1581. [6]) Se pune întrebarea, dacă a fost el un frate al Logofătului, sau, mai curând, fiul lui, *Dumitru* Mare *Paharnic* în 1590 [7]) poate identic cu Golăe, Pivniceriul, din 7099 (1590 91) [8])

Nu ştim cine a fost acel *Golăi*, care a luat parte la asediul Bistriţei în 6 Octombrie 1529; [9]) poate chiar Lazar, Uricariul din 1535, tatăl lui Ioan.

Din numeroşii copii ai lui Ioan Golăi nu cunoaştem decât descendenţa fiului său, sus numit, *Dumitru*, Paharnic în 1590 Feb. 7 [10]) şi Logofăt (vtori ?) în 1605 Martie 30 [11]). Filiaţiunea însă nu este uşor de stabilit, precum reiese din compararea următoarelor regeste:

7248 (1740) Mart 15. „*Palade Golae* şi *Angheluţ* [*a*] *Golăe* şi cu sora noastră *Anuşca*, ficiorii *Pitrii lui Golăe*, neputul lui *Dum(i)traşco Golăe*" dau lui Aftanasie Mogâldea egum. de Floreşti, partea lor din *Golăeşti* pentru 20 de lei, „căci una ne iaste şi neamu, a doua şi răziaşu" [12]).

7247 (1739) Iul. 30. Grigorie Ghica Vodă pentru «*Păladie Golăe* şi frate-său *Angheluţ (ă) Golăe* biv Cluc(er) si alţ(i) fraţ(i) ai lor, feciorii lui *Golăe ce au fost Ispravnic* pă satele domneşti, nepoţ(i) şi strănepoţ(i) lui *Dumitru Golăe* ce au fost Păharnic mare» pentru nişte Ţigani. Aduc un act de la Petru-Vodă din 7 Februar 7098 (1590) pentru *Dumitru Golăe* vel Păharnic ce a cumpărat Ţigani de la Anton Pitarul „şi apoi înstrăinându-se moşul lor Golăe şi tatul în Ţeara-Rumânească, în câtva vreame şi Ţiganii rămăind aici în ţeară" etc. „Şi apoi viind tatăl lor iar aici în ţeară», supt Dumitraşco Cantacuzino, se face împărţeala la 7183 (1674/5) [13]).

Precum vedem, în amândouă regeste nu este numit tatăl Ispravnicului Petre Golăe, care face legătura cu Dumitru, sau Dumitraşco Golăe, Păharnicul, încât s'ar părea că nepoţii i-au uitat numele de botez. Păladie era *monah*, precum reise dintr'un opis de documente aflător la Acad. Rom. [14]), privitor la hotarul Golăeştilor şi deci va fi fost în vârstă înaintată în 1739/40. Dealfel calculul generaţiilor nu se prea împacă cu filiaţiu-

1) Iorga în Hurm. XI, 796.
2) Ghibănescu, Isp. şi Zap. I, 162.
3) Bul Muz. Municip. Iaşi I[3], 117.
4) Uric. XIX, 5.
5) Gibănescu, Isp. şi Zap. I [1], 155.
6) Id. în Uricar, XVIII, 516.
7) V. m. j.
8) Iorga, Stud. şi Doc. XI, 73.
9) Id. Doc. Rom. din Arh. Bistriţei, I, XXV şi în Hurm. XV, 336.
10) Iorga, Stud. şi Doc. VI, 440.
11) V. m. s. p. 20. Mare Logofăt era în acel an Lupu Stroici. (Ghibănescu, Divanurile Domneşti, în „Arhiva" din Iaşi XVI, 27)
12) Iorga, op. cit. 157.
13) Iorga, ibid. 439—40.
14) Ms. No. 2821, F. 58.

nea (3, cel mult 4 generatii la 100 de ani) şi nu urmăm decât textul documentelor, care este destul de precis, mai ales ce priveşte moş'a (Go'ăeşti) şi boieria (Paharnic). Evenimentele extraordinare ale timpului, schimbări dese de domnii şi em'grarea, put au, de a'tfel, să întârzie cursul normal al generaţiilor.

Paladie a avut, se pare, numai două fiice, Anuşca, căsătorită cu un Guţă şi o fiică căsătorită cu un Negură [1]. Cu aceştia se stinge, întrucât suntem informaţi, linia Marelui Logofăt Ioan Go'ăi.— Paladie a mai avut o soră Paraschiva. [2]

Mai numeroasă, deşi mijlocită numai prin un singur fiu, *Nicoară*, a fost *descendenţa Pârcalabului Ştefan Golai*, fratele lui Ioan. O găsim în spiţa, publ'cată de d-l Ghibănescu, [3] după o spiţă veche şi în parte controlabilă. Din ea [4] reiese înceata decădere a familiei în răzeşie. Numai doi membri, Costin, fiul lui Nicoară şi Ionaşco, fiul lui Andreica, nepotul lui Nicoară, au modeste boierii, unul *Spătărel* altul *Păhărnicel* [5], titluri, dealtfel neoficiale, în loc de vtori, sau treti (Spatar, Paharnic). Interesantă este *Grozava*. fiica lui Costin, căsătorită cu *T. Ilondor.* Acesta nu este a se confunda cu *Armaşul* T. Flondor, sau Fliondor [6] care a fost fiul lui Pavel Albotă Mare Jitnicer şi numai *poreclit* Flondor, el însuşi neiscălind nici odată Flondor. Soţia acestuia se chema *Maria* şi a fost fiica Vornicului Gr. Gherman şi a Chelsinei Tăutul [7] T. Flondor a fost însă probabil *socrul* lui Pavel Albotă şi deaceia, după obice'u, atât numele de botez, cât şi porecla fiului lui Pavel. Celalt fiu al lui Pavel, probabil din altă soţie, se chema Gheorghiţă Ciudin şi a avut un rol istoric nu numai în Moldova, [8] dar şi în Ţara-Românească [9].

In general neamul Golia a avut un scurt rol istoric, nerelevat de Letopiseţe, iar fără profund suspectul document, publicat de Hajdău [10] nu s'ar şti că a existat un trădător din neamul *acesta*. Despre acest neam se poate scrie, făcând abstracţie de origine ca şi despre cel de magnaţi poloni cu asemănare de nume:

«Familia Krawczyków przezrzeczonych *Golskich*, nie wiele zabawila Kronikarzów polskich» [11]. Sunt şi alte familii cu acelaşi nume, cari nu trebuie să ne deruteze. De ex. într'o spiţă [12] dăm de un Grigoraş din sec. al XVII-lea, fiul unei Nastasii, nepotul unui popă Avram, „ce i-au zis Golăe".

Mai autentic, ca origine, pare să fi fost acel „*Simion* ficiorul Nastasei din *Golăeşti* şi cu femeaia me Sohiică", care vinde în 7158 (1650) Ian. 14, o prisacă din hotarul Ţigăneştilor (Vaslui) lui Iordachi (Cantacuzino) vel Visternic [13]. Poate a fost el chiar acel Sămion fiul lui Cârste Golăii menţionat mai sus, [14] Deasemenea pare să fie autentic *Ionaşco* Golăe Mare Stolnic în 7199 (1691) Mai 27, [15] probabil fiul lui Andrei [16]. Ursachi

1) Com. de d-l Ghibănescu după Ms. Acad. Rom.
2) Iorga, op. cit. 173.
3) Rev. T. Codrescu, VI, 30.
4) V. anexe.
5) Com. de dl. Ghibănescu după Ms. Acad. Rom. 3061, F. 47.
6) Let. II, 227-29.
7) Doc. fam. Flondor, Bucovina.
8) Let. II, 214 şi 229.
9) Const. Căpt. ed. Iorga, 187.
10) V. m. s. p. 23, n. 1.
11) Familia de croitori, numită Golski, n'a ocupat mult timp pe cronicarii poloni. (Lozinski, Prawem i Lewem, II, 66).
12) Arh. Stat. Iaşi.
13) Ghibănescu, Isp. şi Zap. II,[2] 225.
14) p. 22 şi n. 1.
15) Ghibănescu, op. cit. IV[2], 194.
16) V. m. s.

Golăe din 1794 [1]), era nepotul de fiu al aceluiaş Grigoraş „ce i-au zis Golăe“ [2]). Vornicul de Poartă Golăe din 1692 şi 1695 [3]) nu pare să fi aparţinut familiei istorice, întrucât n'avea decât acest singur nume. [4])

ANEXE

Documente privitoare la istoria mănăstirei şi familiei Golia.

I.

(Pecetea Sf. Gheorghie, Patronul Mitr. Mold.) Cu mila lui Dumnezeu *Teodosie Barbovschi Mitropolitul Sucevii* şi *Agaton Episcopul Romanului* şi *Ioan Episcopul Rădăuţului* şi *Filoteiu Episcopul Huşului,* scriem şi facem ştiut prin acest act [5]) subscris de noi, că mai înainte de această vreme au venit înaintea noastră *Cneghina Ana,* soţia răposatului boiar *Ioan Goli* ce au fost Logofăt Mare cu fiul ei *Mihail* şi de a lor bună voie de nimeni siliţi au dat şi au închinat a lor sfântă biserică, ce este de dânşii zidită în oraşul Eşii, în care se cinsteşte hramul Înălţării Domnului Dumnezeul[ui] şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, cu argintării cu veşminte şi cu toate cărţile bisericesti, şi cu toate casăle, satele şi viile ei, aşa felîu au închinat-o împărăteştii sfinteii Monastiri numită *Vatopedu* de la Sf. Munte Atonului şi la tot soborul petrecător acolo, pentru sufletul suszisului boiar, răposatului ei soţ şi pentru sufletul ei şi a fiilor ei şi spre odihna tuturor creştinilor mergători la sfântul Chinoviu, precum în însuşi hrisovul de rânduire ei se arată, ca să le fie lor această sfântă biserică cu tot venitul ei ne răşluită nicî odinioară în veciu; dar şi sf. lor asemine să se îngrijească pentru sufletele lor, făcându-le câte o pomenire mare din an în an, după aşezământul bisericesc, şî scriindu-i in sfântul pomelnic acel mare, să se pomenească deopotrivă înpreună cu ceilanţi sfinţi ctitori, cât va fi sfânta biserică şi câtă vreme va fi ea în viaţă şi fiul ei, nime din nepoţi sau din rudele ei, nici din parte duhovnicească [6]) nici din boeri să n-aibă a se amesteca la această sfântă biserică şi nici vre o supărare să li facă, iar după petrecerea sa şi s'ar mântui din aceasta de aici [viaţă], unde D-zeu ar vroi, cine s-ar cerca a strica dania şi milulrea ei, care este închinată sus zisei sfinte Lavre, unul ca acela să fie anatema şi ne iertat de Domnul Dumnezeu făcătorul cerului şi al pământului şi de cei 12 întâi Apostoli şi de cei 318 sfinţi părinţi din Nicheia şi de toţi sfinţii ce au bine plăcut lui D-zeu din viac şi de noi neiertat şi supt blăstăm să fie şi să aibă ne adormit protivnic pe Maica lui Emanuil. Deci pentru mai buna lor întărire am lipit şi peceţile noastre pe acest act al nostru S'au scris în anul 7114 (1606) Ghenar [7]) 20.

(s) Pecetea Arhiepiscopului Romanului — (s) Ieremia [8]) Voevodul Moldovei — Pecetea Sf. Necului (s) Episcopiei Rădăuţului

(s) Ana — (s) Pecetea Şf-lor Apostoli Petru şi Pavel, Episcopiei de Huşi.

---

1) Creşt. Col. Acad. Rom. 1912, 130.
2) Arh. Stat. Iaşi, spiţa citată.
3) Sur. şi Izv, VIII, 45.
4) Isp. şi Zap. IV [3], 18.
5) Textul rom, (v. m. s. p. 2, n, 6) este evident o traducere a textului *francez,* publicat în Uricar XXI, 336—38.
6) „Clericii“ în textul rom. şi cérgle—în cel francez.
7) În trad. franc. din Uricar, greşit: Februarie.
8) În textul fr. şi cel din Arhiva Stat. greşit: Ioan.

II.

«Cu mila lui Dumnezeu Noi Ieremia Movilă, Voevod, Domn ţărei Moldovei, facem ştire cu acest hrisov al nostru, tuturor cari vor cauta pe dânsul, sau cetindu-se 'l vor auzi, precum că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri ai Moldovei, mari şi mici, Kneagbina *Ana* a răposatului *Ioan Golia Logofăt*, cu fiul său *Mihail*, de a lor bună voie, de nime siliţi nici asupriţi, şi au dat şi au închinat pre cea] din nou zidită biserică a lor, *unde este hramul Inălţarea Domnului Dumnezeu* şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, ce este în târgul Iaşului pre care o au zidit răposatul Ioan Golia Logofătul, împreună cu soţia sa, ca să fie sfintei Monastiri Vatopedului, ce este în Sfântul Munte al Athonului, *unde este hramul cinstitei Bunei Vestiri a prea sfintei şi prea curatei şi prea blagoslovitei stăpânei noastre Născătoaret de Dumnezeu* şi pururea fecioarei Mariei ca să fie supt ascultarea acestei de mai sus scrise mănăstiri, până când va sta aceasta de mai sus scrisă biserică, şi cu tot venitul ce se va aduna de la dânsa, şi altul nimene să nu aibă puterea şi oblăduire pre aceasta de mai sus scrisă biserică, de cât numai sus pomenita biserică a Vatopedului şi părinţii ce se vor trimite de către sobor şi de către egumenul a mai sus scrisei mănăstiri. Şi după aceasta asemenea a venit înaintea noastră şi înaintea sfatului nostru, atât celui duhovnicesc cât şi celui mirenesc, sus pomenita Kneaghina Ana a susscrisului Ion Golia Logofăt, cu fiul său Mihail, de nimene siliţi nici asupriţi, şi au dat şi au miluit pe aceastaş de mai susscrisă mănăstire a Vatopedului, ce este în Sfântul Munte al Athonului, pentru sufletul răposatului soţului ei Ioan Golia Logofătul, şi pentru sufletul ei, şi pentru sufletele fiilor lor, *Maria* şi *Solomia* şi *Lazăr* şi *Grigorie* şi *Dumitru* Marele Logofăt şi soţia sa *Christina* şi fiiul lor *Stefan* şi pentru sufletul a mai sus scrisului *Mihail* şi pentru sufletele părinţilor lor, boiariului *Lazăr Golia* şi a soţiei sale *Elenei* şi a boiariului *Dimitrie* şi a soţiei sale *Antimia*: cu satul *Rujinţii* pe Ciuhur, şi cu loc de moară pe Ciuhur şi jumătate de sat din *Goläeşti* şi cu loc de moară pe Botna, şi jumătate din *Terchileşti* şi cu loc de moară pe Sarata, şi jumătatea satului *Ruşii* cu loc de moară pe Botna; a treia parte din satul *Turceşti* şi cu locu de moară pe Bârlad, şi satul *Burnăreşti* pe Băc şi cu loc de moară pe Băc, şi cu un loc de prisacă în Branişte şi cu livezi şi cu loc de sădit pe Prut, şi cu alt loc iarăş de prisacă, ce se numeşte *Valea-Cofovei*, şi tij un loc de casă în târgul Iaşi unde au fost casele Logofătului boeriul Ioan Golia răposat, şi cu loc de dughene ce au fost de cumpărătură, şi un loc de berărie în târg, şi şease fălci de vie pe dealul domnesc şi cu pivniţă de peatră şi patru fălci de vie din târgul nostru Vaslui cu crămi şi livezi, şi sălaşe de ţigani anume: Fâsia cu femeia şi cu copii lor, şi Christea Jurul cu femeia şi copiii lor, şi Marco cu femeia şi cu copiii lor, şi Simeon cu femeia şi copiii lor, şi Mamuda cu femeia şi copiii lor, şi Raoa Zlatar cu femeia şi cu copiii şi Procopie Blasie fratele lui şi Condrea Ciurea cu femeia şi cu copii lor, şi Elena fiica lui Murea şi sora ei Nastasia, şi Vasile fratele lui Ciurea cu femeia şi cu copiii lor, şi Ciopârca cu fiica sa Stana, şi Ana fiica Liudei şi Sofronia şi fiiul ei Ioan şi sora ei Calea, şi Ionaşco Tremurici, şi Andreica şi Milanca, şi Odokia, şi Ieremia, şi Irina şi Ghinea cu femeia şi cu copii lor.

Deci dar noi văzând a lor de bună voie dănuire, ce ei au dat şi au miluit şi au întărit pe cea de mai sus zisă mănăstire a Vatopedului, pentru aceea să fie toate acestea de mai sus scrise sfintei mănăstiri şi de la noi uric şi otcine cu tot venitul nestrămutat nici odinioară, în viac de viac, până când va sta sfânta mănăstire.

Iar părinţii din acea de mai sus-scrisă sfântă mănăstire să aibă a face câte două pomeni mari pe an, din an în an, până când va sta sfânta mănăstire; o pomenire să

fie a două zi după dumnezeeasca arătare a Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iară cealaltă pomenire a doua zi după Inălţarea Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu paraclisuri şi cu colivi, şi prin dare fraţilor părinţi de băutură la Trapeză, şi să pomenească deapururea toate acestea de mai sus scrise sufl te la sfântul dumnezeesc jertfelnic în toată vremea, până când va sta sfânta mănăstire Deci mai sus scrisa K'eghina Ana Goleasa, întru acest chip au aşezat şi s'au alcătuit înaintea noastră şi înaintea sfatului nostru, cu mai sus scrişii părinţi dintr-.cea de mai sus zisa mănăstire, socotind ea şi văzând că ar veni întru un feliu de sărăcie sau va cădea în vre-o boală atunci părinţii din r'acea mănăstire să aibă a o căuta şi a-i purta de grijă până la darea sufletului ei, şi să i facă şi câte *două rânduri de haine, unul de iarnă şi altul de vară*, şi a o căuta pre dânsa şi cu bucate din ceia ce Dumnezeu va da şi va întări pe sfânta mănăstire, din toate să aibă a-i da ei şi a-i purta de grijă, când va fi cu înlesnire părinţilor şi sfintei biserici. Iară hotarul acestor de mai sus zise sate, şi jumătăţi de sate şi părţi de otcine, să le fie lor hotarele din toate părţile după însuşi ale sale vechi hotare, pe unde din veac au apucat. Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre a mai sus-scrisului Noi *Ieremia Movilă Voevod*, şi credinţa a prea iubiţilor din inimă *Ioan Constantin, Ioan Alexandru Voevod, Ioan Bogdan Voevod*, şi credinţa boerilor noştri: credinţa panului *Urek e Marele Vornic* al Ţărei de Jos credinţa panului *Christea Vornic al Ţarei de Sus*, credinţa panului *Gheorghie Părcălabul Hotinului*, credinţa panilor *Gheorgie* şi *Ionaşcu* Pârcălabi *Neamţului*, credinţa panilor *Manole* şi *Radul* Pârcălabii *Romanului*, credinţa panului *Orăş Hatman* şi *Părcălab Sucevei* credinţa panului *Barnovschi Postelnicul*, credinţa panului *Veveriţă Spătarul*, credinţa panului *Caraiman Paharnicul*, credinţa panului *Grigorie Stolnicul*, credinţa panului *Simion Stroici Visternicul*, credinţa panului *Vorontariu Comisul* şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici. „Urmează apelul către Domnii următori de a nu strica aceasta aşezare, apoi blestemul obicinuit, şi încheerea „poruncitam credinciosului nostru şi cinstitului boeriu panului *Stroici Marele Lofofăt* să scrie şi pecetea noastră să o lege la aceste adevărat hrisov al nostru. Scris-a *Drăgan Tăutul* în Iaşi, la anul 7114, Mart 30" (1606).

Iscălit: „*Iω Ieremia Movilă Voevod*". [1])

III.

In numele tatălui şi al fiului şi al sfântului duh, a prea sfintei şi de viaţă făcătoarei, cei de o fiinţă şi nedespărţitei Troiţe. Iată eu robul stăpânului Domnului Dumnezău şi Mantuitorului meu Is. Hr. şi a prea curatei Maicei sale pururea fecioarei Mariei adevăratul închinătoriu sfintei Troiţe: *Noi Ştefan Tomşa Voevod* cu mila lui Dumnezău Domn pământului Moldaviei.

Facem ştire cu acest hrisov al nostru, tuturor care pre dânsul să vor uita sau cetindu-se vor auzi, că Domnia me cu bună voirea lui Dumnezeu şi cu blagoslovenia rugătorilor noştri Arhierei lui Dumnezău, prea sfinţii noştri ai Moldaviei chir *Anastasie Arhiepiscop şi Mitropolit al Sucevii* i chir *Atanasie Episcop Romanului* i *chir Efrem Episcop Rădăuţului* şi *chir Mitrofan Episcop Huşului* şi cu tot sfatul Domniei Mele, am dat şi am intărit rugătorilor noştri călugări dela sfânta monastire *Golia* din târgul Eşii ce iaste metoh al sfintei marei Lavre, numite Vatoped cu un sat anume *Tomeştii*, care acest sat au fost domnesc şi se află în ocolul târgului Iaşii, cu locuri de

---

1) Melehisedec, op. cit. 232-36 şi Uricar IX, 139.

mori, mai sus de gura Bahluiului şi cu loc de prisăci ca să fie mai sus numitelor sfintelor monastiri cu toate veniturile lui. Iar călugării rugătorii noştri dela amândouă mai sus zisele sfinte monastiri, au să scrie pe Domnia me şi pre Doamna Domniei mele, şi pre fii noştri şi pre părinţii noştri, în sfântul marele şi cel mic pomelnic şi pomenire să facă din-an în an, până când vor sta sfintele monastiri; iar hotarul acestui de mai sus scris sat Tomeştii, cu vad de mori şi cu loc de prisacă, să fie despre toate părţile după hotarul vechiu pe unde din veac au umblat. Iar la aceasta este Credinţa Domniei Mele a mai sus scrisului Noi Ştefan Tomşa Voevod şi credinţa tuturor boerilor noştri [cari să pomenesc anume în hrisov] ai Moldaviei mari şi mici. Iar după viiaţa noastră, cine va fi Domn din fii noştri, sau din neamul nostru, sau ori pe cine va alege Dumnezău a fi Domn pământului nostru Moldaviei, Domnia sa să nu strice a noastră danie şi miluire ce am făcut către sfânt lăcaşul lui Dumnezău al Lavrei ce să numeşte Vatoped şi pomenirea noastră pentru ca şi Domnul Dumnezău să întărească Domnia lui şi să-l îndrepteze pre dânsul către faptele bune şi să-i dăruiască lui cele către mântuire. Iar cine ar îndrăzni să să ispitească de a strămuta a noastră danie şi miluirea cea către sfânta bisărica lui Dumnezău, să fie blăstămat şi întreit blăstămat dela Domnul Dumnezău cel ce au făcut ceriul şi pământul şi de prea curata Maica lui Hristos şi de doi spre zece sfinţi verhovnici Apostoli între carii sunt şi patru Evanghelişti şi de 318 sfinţi părinţi ai noştri cei de cetatea Nicheii carii au intărit credinţa, iar pre Arie spurcatul ce huleà asupra Troiţei, anatemei l-au dat şi să fie osândit unul ca acela cu cel ce au strigat asupra Domnului Dumnezău şi Mântuitorului nostru Isus Hristos zicând: «Sângele lui asupra lor, şi asupra copiilor lor» şi să aibă parte cu Iuda vânzătoriul Domnului în nesfârşitele veacuri şi munci Amin.

Iar pentru mai mare credinţă şi tărie de celor mai sus scrise poroncit-am credinciosului şi cinstitului nostru boeriu *Ionaşco Ghenghea* Marelui Logofăt a scrie şi pecetea noastră a o legà către acest adevărat Hrisov al nostru. În Eşi au scris Dumitru, la anul 7130 (1622) April în 20 zile. [1]).

(Pecete Gospod)
(să află spânzurată)

IV.

Noi Radul Voevod cu mila lui Dumnezău Domn pământului Moldaviei

Iată Domnia me bine am voit cu a noastră bună voinţă cu curată şi luminată inimă, din tot sufletul nostru şi din agiutoriul lui Dumnezeu şi am dat şi am miluit şi am întărit rugătorilor noştri călugări dela sfânta monastirea *Golie* din târgul Eşii ce iaste metoh sfintei marei Lavre ce să numeşte Vatoped dintr'a lor drepte drese ce au avut de danie şi miluire dela Ştefan Tomşa Voevod un sat anume *Tomeştii* ce au fost drept domnesc şi să află în ocolul târgului Eşii cu loc de prisăci şi de mori, în gura Bahluiului. Pentru aceasta ca să le fie şi de la noi mai sus ziselor sfintelor monastiri cu tot venitul, iar rugătorii noştri călugări de la amândouă mai sus numitele sfinte Monastiri, au a scrie pe Domnia me, şi pe Doamna Domniei mele, şi pre fiii noştr şi pre părinţii noştri în sfântul marele pomelnic, şi a face pomenire din an în an. Iar de s'ar ispiti cineva după a noastră viiaţă şi Domnie, a strica a noastră danie şi miluire, unul ca acela iaste blestămat şi întreit blestemat de Domnul Dumnezău şi Mân-

1). Arhiva Statului Iaşi. Tr. 661. Op. 727. D. 102. F. 78.

tuitoriul nostru Is. Hr. şi de pre curata sa Maică şi de 318 părinţi cei din Nichei şi de toţi sfinţii, Amin.

Pentru aceasta a'tul să nu să amestece, peste această carte a noastră.

In Eşi let 7132 (1624 25) [1])

Singur Domnul au poroncit.

Noi Radul Voevoda, (l. p. gosp d,)

Toma

V.

Adică eu *Cârste Golăi fecior lui Samion Golai* fac ştire cu ac astă scrisoare a noastră, cum au venit *Ştefan Sturza ginerile lui Pintelei Barbovschi* pentru o moşiea din sat d n *Băloşăni* ci este în ţânut D roho'ului pe vale Volovaţului *fiind tatal mieu în ţara Ungurească cu Mihai Vodă şi alta ţ ra* sau prelejit de au p'erit caii tătâni mieu lui Sămion G lăi şi au rămas *pedestru*, căzut-au a să ruga *Lupului* carele au fost *socru lui Pentelii Barbovschi* să facă bine s.-i deie doi cai să puie acea parte de Băloşăni ce mai sus scrii. Deci *Lupul fiind omul tătâni meu*, făcutu-i-au bine şi iau dat doi cai şi s'au preţăluit drept şasă zăci lei ; Sturza având locul zestre dela socrul său Pintelei, având nevoia de multe, ca unul cu nevoia venit-au la mine să-i plătescu moşia dela dânsul sau o va vinde, iar eu nu l-am volnic t să o vândă ce l-am volnicit să o pu'e ză'og drept acei bani pentru cât au pus zălog tatăl meu Simion Golăi dreptu cei şasăzăci de lei cari noi când om însă nra banii să ne plătim ocina dela cine o a pune zălog, sau şi el Ştefan Sturza încă să fii volnic a plati acie bani să o ţie Ştefan pără om însămna banii noi, sau din fraţii noştri, şi această scrisoare s'au făcut dinainte a mulţi ficiiori de boeri, dinainte lui Pătraşcu David şi dinain e Nacului Isăcescul de Sinihău şl dinainte lui Grigoraş de Berest e şi Vasile Borăleanul şi dinainte lui Mierăuţă Ocruglic şi dinainte Nicăi de Ghirei i şi d nainte Vasilie Fontienco vă avul de umblători de Hotin, şi eu Gheorghe Berbun am scris acest adivărat zapis şi am şi iscălit să fii de credinţă ;—„Vasili Burlianul, Nacul Isăcescul, Cârste sân Golăi, Pătraşcu David, Grigoraş : Vasi'e Fotien o Vatăv de umblători".

Izvod de dresă dela care Domni s'au făcut să-s ştil.

Un dres dela Ştefan Vodă sârbescu let 7123 1615. Iulie 28.
Un dres dela Vasile Vodă, sârbesc, stricat la pecete let: 7153/1645 Mart 18.
Un dres tij dela Vasile Vodă, sârbesc, let 7154 Mart 14.
Un ispisoc dela Gheorghe Ştefan Vodă romănescu let 7164 1656 April 21.
Un ispisoc dela Gheorghe Ghica Vodă scris romăneşte let: 7167/1659.
Un dres tij dela Gheorghii Ştefan Vodă romănescu let 7166 1658.

Note : Documentul af'ă'or în copie, din c 1800, la Arhiva Statului din Iaşi, este interesant din punct de vedere istoric, genealogic, filologic şi juridic. Deşi nu este datat, se poate totuşi precisa impul alcătu rei lui cu ajutorul identificării persoanelor. Astfel *Pentelei Barbovschi, Nacul Isăcescul de Sinihau* şi *Neculai din Ghereni* sunt bine cunoscuţi genealogiei. Cel dintâi apare ca martur împreună cu Isac de Sinihău şi alţii, în 7150 (1642) Iunie 20, într'un act dat din Cernăuţi [2]) în a cărui starostie familia avea proprie-

---

1) Ibid. F. 79.
2) Arh. Trib, Cernăuţi Dir, Cadastrului „Mosoriuca" No, 320,

tăţi, încă din întăia jumătate a sec. al XV-lea, între cari *Berbeşti*, acum jud. Văşcăuţi, sat (*Barbowce*, pol.) de pe care avea şi numele. Pentelei era bunicul fraţilor C. şi T. Brahă fii lui G. Brahă, cari aveau de pe el o parte în Zamostia din acelaş judeţ [1]. El a fost şi socrul lui Ieremia Tăutul din Vilavce, [2]) lângă Zamostia. Ginerele lui, St. Sturza, nu este de loc cunoscut spiţei familiei, [3]) care nu cunoaşte ca cel dintâi Ştefan, decât pe Marele Logofăt din 1765. Bănuim că avem a face cu o greşeală de transcriere şi este a se ceti Stârcea în loc de Sturza De fapt un Şt. V. Stârcea a trăit în a doua jumătate a secolului al XVII-lea [4]) Cine a fost *Lupul*, sorul lui Pentelei, nu ştim, poate un Tăutul, familie, din care trei membri aveău acest nume. [5]) Mitropolitul, de mai sus, Teodosie (Toader) Barbovschi a fost din acelaş neam, fiu al lui Ieremia [6]) nepot al Portarului de Suceava Onufrie *Barbovschi*, din timpul lui P. Rareş, confundat de Picot şi a. cu *Barnovschi* [7]). Deta Nacul (Neculai), Isăcescu, probabil fiul lui Isac de Snihău, avem un act interesant din 1678, scris „*în Ţara-Muntenească în sat în Martineşti*" El iscăleşte biv (fost) Staroste, [8]) probabil de Cernăuţi.

Nica din Ghereni, este Neculai *Morţov* din Ghereni (jud. Doroh) al cărui fiu, Dumitraşco, trăia în 1665 şi era ginerele cunoscutului Avram Căpoţici de Lucăceni, strănepotul Paharnicului Săcuian şi prestrănepotul Marelui Logofăt Tăutul [9]).

Despre *Simion Golăi* menţionat în marele pomelnic (v. m s. p. 22 şi 30), ni lipsesc date genealogice, dar evident făcea parte din familia boierească. Poate lui se datoreşte, ca fost ostaş a lui Mihai Viteazul, menţionarea acestuia în marele pomelnic. Simion şi Lupul vor fi urmat pe Mihai Vodă după retragerea lui din Moldova

Deşi documentul este numai o copie târzie, care ar putea să fie şi o traducere din slavoneşte, stilul lui arhaic ne face să credem că a fost scris în limba românească şi este deci autentic. Surprinzătoare este întrebuinţarea cuvântului de origină latină, „*pedestru*" care pare a se da ori unei influenţe muntene sau transilvănene, el fiind rar întrebuinţat în Moldova. Cihac [10]) nu ni dă decât exemple, din sec. al XVIII-lea.

Inscripţii privitoare la istoria mănăstirei Golia [11])

I.

Acest Tetravanghel l-a ferecat dumnealui Ioan Golăi Marele Logofăt şi soţia lui Ana, pentru sufletele lor şi ale părinţilor lor şi ale fiilor lor şi l-au dat la rugăciunea

1) Ibid. „Zamostia" No. 837, Iorga op. cit. VI, 249 şi Gaz. Mazililor şi Răzeşilor Cern. I, 231—33.

2) I. Nădejde, V. G. Morţun, 1924, 141, greşită acolo anacronica afirmaţiune că soţia lui Onufrei Barbovschi a fost fiica lui Voruntar *Prăjescu* Ea a fost f. lui Ion Voruntar (Uric. XIV, 153).

3) V. A. Sturdza, Règne de M. Sturdza

4) Spiţă la Acad.

5) Iorga, în Neamul Românesc literar V, 164—68 şi a. l.

6) Arh. Trib. Cern. l. c. „Die Kantakozinisichen Güter". No. 271, Doc. (trad.) 1589 Mai 20.

7) V. confruntarea aceasta la Iorga, Doc. din Arhivele Bistriţei II, Pr. VII n. 3.

8) Arh. Ist. III, 252.

9) Arh. geneal. VI, 256-57.

10) I. 200.

11) Le dăm în traducere românească, mai mult după cart a d-lui Iorga, din cauza imposibilităţii de a consulta originalele slavone. trimise în Rusia şi a dificultăţilor for ce ce priveşte cele greceşti. Alte două inscripţii v. m. p. 5—6,

lor, la biserica de piatră din Iaşi, unde est· hramul Inălţării Domnului Dumnezeu Mântuitorul nostru Isus Hristos, în anul 7054 [1] (1546) Ianua ie 12.

II.

Această cruce a făcut-o şi a ferecat-o dumnealui Maxim Burna· Vornicul şi soţia lui Antimia şi a dat-o pentru rugăciunea sa în biserica din Iaşi, unde este hramul Innălţării Domnului nostru Isus Hristos, în anul 7072 (1573/74)

III.

Acest Tetravanghel a fost robit de păgânii Tatari, nu se ştie din ce loc a fost mai înainte şi cine l-a făcut, şi l-a răscumpărat robul lui Dumnezeu, dumnealui Ioan Golăi Mare Logofăt şi a dat pe el 1 200 de aspri şi era stricat şi l-a l gat [2]) şi l-a înfrumuseţat şi l-a dat în biserica lui Dumnezeu din târgul Iaşilor, la margine, unde este hramul Inălţării Domnului Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iss. Hristos, pentru sufletul său şi al soţiei sale Ana, şi al copiilor lor şi al părinţilor lor şi pentru sufletul celui care mai înainte l-a fost făcut şi târguit, în anul 7083 (1575) Mart 9.

IV. [3])

S-a ridicat din temelie şi s-a isprăvit această a glorioasei Innălţări a Născătoarei Domnului şi Dumnezeului Mântuitorului nostru, Maria Fecioara, [4]) cu cheltuiala şi ajutorul prea evlaviosului Domn şi stăpân Vasile Voevod şi a fiului său, Ştefan Voevod, pentru sufleteasca lor mântuire şi spre amintirea lor veşnică şi a părinţilor lor, fiind arhiereu preaosfinţitul Mitropolit a toată Moldova, domnul Varlam, în anul de la facerea lumii 7168, iar de la întrupare 1660; prin Matei a lui Ioan.

V. [5])

Acest mormânt cuprinde trupurile ctitorilor sfintei şi cucernicei mănăstiri Golia [6]). Sufletele lor le ţine cerul sus, în corturile sfinte, în corul sfinţilor. Iar amintirea lor e drept s'o păstrăm şi cei ce locuiesc în ctitoriile lor să aducă lui Dumnezeu jertfa fără sânge, pentru el şi toţi ortodoxii.

VI. [7])

Intr'a zodiilor lume [8]) sunt un leu spăimântător, iar în Iaşi în târg eu sunt un iz-

---

1) A se vedea, m. s. p. 2, obicţiunea noastră ce priveşte anul înscripţiei.
2) Recte: îndreptat („ИАПРАВИЛ ЕГО").
3) Inscripţie grecească în pronaos deasupra uşei de intrare.
4) A se observa confuzia intenţionată, ce priveşte hramul bisericei, din cauza icoanei dă uită de Doamna Ecaterina (v. m. s.). şi a hramului „Buna Vestire" a m. Vatopedi.
5) Inscripţie grecească pe o icoană deasupra sarcofagului Sultanei Racoviţă.
6) Ar fi important să se constate de către specialişti *vechimea icoanei* spre a se şti cu prilejul cărei restaurări (1660, 1739, 1838) s-au adunat oasele ctitorilor.
7) In casa apelor, deasupra leului, (v. m. s. p. 16.) Inscripţia e greşit copiată, sau tipărită de Dossios, stud. greco-române, 59. In loc de κόσμον e a se ceti κύκλον iar în loc de φοβερος, φλογερος etc. Dăm trad. după d-nul Iorga.
8) Recte: cerc.

vor de răcorire. Colo flacări, aici rouă, colo foc, apă aici. Eu arunc şi torn într'una din gâtlejul meu uscat. Mi-a schimbat întreaga fire, cel ce Iaşu-a mântuit, Moruz Alexandru Vodă, al apelor dătător. 1803.

VII. [1])

Din non chiuşcu s-au prefăcut: şi canalu apelor s-au întocmit: despre înnălţatui Domn Ioan Sandu Sturza V. V. prin sălinţa Marelui Vornec Drăcachi Roset: Let 1823 [2]) *Maiu.*

VIII. [3])

Această veche clopotniţă în urma focurilor şi a cutremurilor întâmplate, crăpând, amenința a se surpa. Chibzuitu-s'au deci a se mai uşura, dându-se jos partea înnălţată de Meletie Egumenul Mânăstirei Golia, la anul 1835, şi păstrându-se numai partea zidită din vechime, restauratu-s-a aşa cum se vede în al 33-lea an al Domniei M. S. Regelui Carol I şi al 25-lea al Păstoriei I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei şi Sucevei D. D. Iosif Naniescu, fiind arhitect Nicolae Gabrielescu, în anul mântuirei 1900, luna Mai, zile 10. [4])

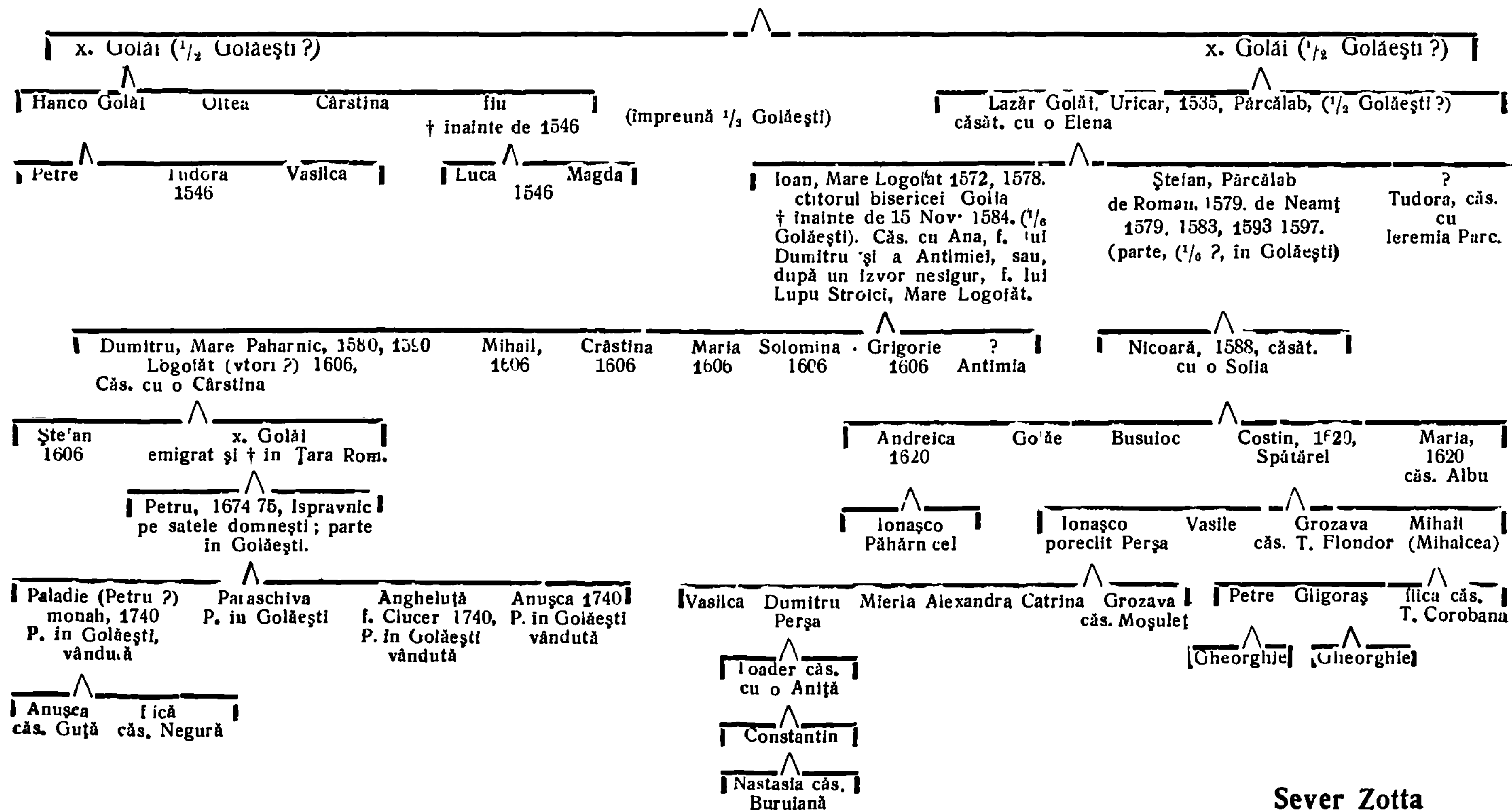
1) Pe aceiaşi piatră, vopsită cu culore brună, întunecată. Inscripţie pân'acum necunoscută, *românească.*

2) Anul acestei restaurări explică eroarea Arhimandritul Gr. Uspensckii (v. m. s. p. 16). Drăcachi este evident *Andrei*, cumnatul lui S. Sturza, om atunci foarte bătrân.

3) Deasupra întrărei în turn.

4) Din inscripţiile de pe clopotele din turn, nu ni-a fost cu putinţă, cu tot riscul escladării, să descifrăm, din cauza imobilităţii lor, decât că datează din timpul lui Grigorie Irinopoleos. Nu e fără interes să menţionăm că în acest turn s-a auzit prin telegrafia fără fir, în 5 Febr. 1925 pentru întâiaş dată, între orele 17 şi 18, un concert de violoncel din Breslau un concert simfonic din Berlin şi un discurs din Moscova!

Spiţa neamului Golia (Golăi, Golăe).

Sever Zotta

SATUL PRIGORENI

cu trupurile sale, Avrămenii şi Râtul (din jud. Iaşi).

(Schiţă istorică).

§ 1. *Privire generală.* Pe drumul ce merge de la Iaşi spre Târgul Frumos, în stânga, la o depărtare cam de 3 km., în linie dreaptă, de acesta din urmă, se află satul Prigoreni.

Din punct de vedere administrativ, împreună cu satele Brăeşti, Albeşti, Buda şi Cristeşti, face parte din comuna Brăeşti.

Intinderea teritoriului satului e de 2937 ha[1]). Are o populaţie de 606 locuitori (278 bărbaţi şi 328 femei), care locuiesc în 123 case (7 case nelocuite) [2]).

Satul este format, azi, din 2 cotune: *Prigorenii mici*, pe coasta dealului, spre Târgul Frumos, şi *Prigorenii mari*, pe coasta despre răsărit a dealului Prigorenilor.

Moşiile şi satele încunjurătoare, azi, sânt: (spre răsărit) Albeştii, Goeştii, Lunganii, Bălţaţii; (spre m. noapte) Valea Olor, Gugea, Facuţii; (spre apus) Dădeştii, Târgul Frumos, Buznea, Cristeştii; (spre m. zi) Cristeştii şi Albeştii.

Inainte de 1800 satele şi moşiile încunjurătoare—mai multe ca azi—erau: Buznea, mai din vechiu Ruscanii, Popişcanii [3]), Berbeştii (acesta în hotarul Cristeştilor), Ciunceştii (în hotarul Brăeştilor), Scorţeştii, Albeştii (azi amândouă în Albeşti), Frătenii (în hot. Goeştilor), Lunganii, Bălţaţii [4]), Odaea Gugii, Făcuţii, Dădeştii [5]) şi Târgul Frumos.

In satul Prigoreni s'au contopit următoarele sate şi silişti: Biserica de peatră sau Prigorenii, Avrămenii, Râtul, partea „hotarul lui Ureche" de la Bălţaţi şi alte părţi de la Tg. Frumos.

§ 2. *Inainte de veacul al XVII-lea.* Nimic nu se poate spune lămurit despre aceste moşii, mai înainte de sec. XVII, decât că făceau parte din hotarul domnesc, as-

1) După dicţ. geogr. al jud. Iaşi.

2) După dicţ. statistic al Rom. recensemântul 1912, vol. I, 474.

3) Cp. Bog. DŞt. I, 114, 8 Dec. 1466: „un loc în pustie, la Cârligătură, între Popâcicani şi între Ruscani şi Găneşti, la fântâna lui Ştiubeiu"; ibid. 117, 1 Ian. 1467: „o selişte, unde se cheamă fântâna lui Ştiubei, între Găneşti şi intre Ruscani şi Coşeşti". La Arh. stat. Iaşi, Cond. Anaf. 107, fla 139: „Căcăceştii şi Ruscanii ci sânt întrun hotar, numiţi şi Buznea". Satul Popâcicani e Draga, de azi; vezi Arh. st. Iaşi, Catagrafiile Cârligăturii, din 1820 şi 1831.

4) Bog. DŞt. I, 179, 8 Ian. 1473: Ştefan Vodă întăreşte mănăstirii Moldoviţei, între altele, satul Bălţaţii, la Cârligătură. Cp. şi Bul. com. ist. a Rom. I. 230.

5) Ghib. Isp. I, 1 3, 6936 (1427), Dec. 28: Alexandru Vodă dăruieşte lui Dad şi nepotului său, Solomon „un sat pe Sârca (a d. Ghib. greşit: кръка), anume Dădeştii, unde este casa lor".

cultător de ocolul Târgului Frumos şi chiar astfel, făcând parte din moşia târgului, hotarul fiecăreia era bine cunoscut în uricul vechiu al lui.

Fără îndoială că Şt fan Vodă cel Mare, precum este ştiut că în alte părţi a cumpărat sate de prin prejurul târgurilor şi le-a alipit de hotarul domnesc al lor [1]), tot aşa va fi făcut şi aici.

Uricul Târgului Frumos de la Ştefan Vodă cel bătrân (cel Mare) pomenit în unele doc., de ex. în cel din 7143 (1635), iunie 28 [2]) e necunoscut, azi, în ce priveşte conţinutul lui, dar în general, el cuprindea hotarele târgului, în care intrau şi sate şi selişti de prin prejur, cumpărate de Domn şi supuse proprietăţii domneşti.

Aşa sa ul Dădeşti, de la apus de Târgul Frumos, care prin uricul din 6936 (1427), Dec. 28 este dăruit de Alexandru Vodă cel Bun lui Dad şi nepotului său Solomon [3]), în 7118 (1610), Avg. 10 îl găsim selişte domnească, ascultătoare de acest târg [4]).

Ruscanii (Buznea) de la m. zi de târg, care se pare că era sat liber la 6974 (1465), Dec. 8 şi 6975, (1467) Gh n 1 [5]), în 7143 (1635), Iunie 28, îl aflăm asemenea selişte „ce a fost dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul Târgului Frumos [6]).

Şi odaia Gugii e din hotarul târgului. Ex. în 7127 (1619) April 28: nişte mori şi o odae, ce sunt în *hotarul Domniei mele, la Târgul Frumos* [7]).

La fel se spune şi despre Prigoreni şi Avrămeni.

In un zapis c. 1640, Avg. 13, apar „*Prigoreanii*, care sâlişte *scrie la uricul târgului*, pre Plotonit(ă)" [8]),—„ca să aflăm *după uricul târgului* şi ača selişte la riad pre Plotoniţa" [9]).

In o carte domnească din 7173 (1665), Iunie 22 [10]) se spune: „pentru hotarul *Avrămeanilor*...să căutaţi direasăle, *pre unde va spune uricul târgului*...pre aceale seamne pe acolo să fie hotarul".

In un ispisoc din 7148 (1639) Sept. 7: „Râtul pe Bahlueţ ce...a fost al nostru drept domnesc de către hotarul Târgului Frumos" [11])

Urmează deci, că mai înainte de uricul târgului, dela Ştefan Vodă cel bătrân, aceste selişti şi sate şi-au avut o viaţă aparte, sub stăpânii lor proprii şi în afară de hotarul domnesc. Din nefericire, până azi, nu s'a găsit, nicăiri, uricul vechiu al Târgului Frumos, dacă nenorocirile ce au trecut peste acest pământ al nostru, nu-l vor fi pierdut

1) Cp. Bog. DŞt. I, 476-485, doc. 15 Oct. 6999 (1490), prin care Ştefan Vodă cumpără 17 sate şi selişti: „şi am supus şi am lipit toate aceste de mai sus numitele sate şi silişti, către târgul nostru Vasluiul şi să fie Domnii mele uric cu tot venitul"; ibid. II, 62-64, c. Ianuarie 1495, la fel cu târgul Bârlad.

2) Ghib. Sur. III, 275.

3) Ghib. Isp. I, 1, 3.

4) Isp. I, 2, 80; cf. ibid. 85 7119 (1611) Aug. 22: „această selişte Dădeştii a fost dreaptă ascultătoare de oraşul Domniei mele, Târgul Frumos"; ibid. pg. 209, 7137 (1629), Mart 22, etc.

5) Vezi o notă m. sus.

6) Sur. III, 275. De aici se vede lămurit că uricul târgului dela Ştefan Vodă putea să deie lămuriri asupra hotarului Ruscanilor: „acei oameni buni au arătat drept că nu ajunge hotarul seliştei Ruscanilor, în valea Plotoniţei, căci *s'a aflat şi uric ce a avut Târgul Frumos de la bătrânul Ştefan Voevod*"; Cr. Col. Acad. rom, 1909, 42 şi V. A. Ureche, Miron Costin. I, 149, doc. 7183 (1675) April 2 (se aduce asemenea uricul târgului).

7) Sur. V, 247; asem. 264, 271, 320 etc. (vezi altă notă mai jos).

8) Sur. III. 245.

9) ibid. 170 etc.

10) Sur. IV, 51.

11) Sur. III, 279.

pentru totdeauna—şi aşa dar mai mult decât atâta nu pot nimic spune despre Prigoreni, Avrămeni şi Rât, înainte de veacul XVII-lea.

§ 3. *In veacul al XVII-lea.* Cu începutul sec. XVII lea Domnii încep a face danii din hotarul domnesc al Târgului Frumos mănăstirilor Secul şi Hangul şi unor boe i [1]) şi astfel încep documentele să vorbească mai des de moşiile Prigoreni, Avrămeni, Rât şi celelalte părţi.

In ordinea în care apar aceste ştiri, voi da şi eu lămuririle despre aceste moşii.

Cele dintăi ştiri le avem despre „hotarul lui Ureche" de la Bălţaţi şi şesul, z's al *Râtului*, de la răsărit de T. Fr. (acest şes era cuprins între Bahlueţ dr mul cel mare al Iaşului şi „hotarul lui Ureche"). Nu ştiu dela cine va fi căpătat Nestor Ureche hotarul de la Bălţaţi, dar el îl avea în 7125 (1617), fevr. 19, căci contra lui, pentru împresurarea cu el a şesului domnesc (în 1617), al Râtului şi contra călugărilor de Sacu, ce stăpâneau Odaea Gugii,—alături cu h tarul Râtului şi al lui Ureche,—se plângeau târgoveţii: „scriem Domnia mea (Iω Radul Voevoda) diregătoriului şi şoltuzului şi pârgarilor din Târgul Frumos, dăm voao ştire de o carte čaţ trimis...cu pârăpre *Ureache* čau fostu vornic şi pre călugări de la mănăstire dela Săcul giceţ (s c) că vau luat o moară şi o casă şi un loc *de odae în ţarină* acolo, deč vornicul Ureache gice (sic) cau fostu dată acea moară şi acea casă şi acel *loc de odae* de Eremia Vodă *Gugei* [2]) *čau* fost uşear; după moartea Gugei, datuleau fraţinesău Mogâldi čau fostu vornic, deci Mogâldea la moartea sa dătau acea moară şi acea casă şi acel loc de odae svintei Mănăstirei Săcului". Domnul le porunceşte să nu se amestece înaintea cărţii sale

Acest şes este numit uneori „hotarul lui Ureache" [3]), dar e numit şi ca „parte din Bălţaţi".

1) Isp. I², 80, 7118 (1610) Avg. 10. Constantin Moghilă Voevod întăreşte postelnicului Arpintie Prăjescul seliştea Dădeştii în ţinutul Cârligăturii, „ce a fost dreaptă ascultătoare de Târgul Frumos" ; ibid.-85, 7119 (1611) Aug. 22, : Acelaş Domn dă postelnicului Arpintie o selişte „Dădeştii în ţinutul Romanu uj, ce acea selişte Dădeştii a fost dreaptă ascultătoare de *oraşul* Domniei mele, Târgul Frumos"; ibid. 209, II,¹, 5;— Cr. col. Acad. rom. 1915, 60, 7110 (1602) Mart 7 : Ieremia Vodă dăruşte lui Mogâlde agă o moară la Târgul Frumos; Sur. II 177, 7137 (1629), Iunie 10, Miron Barnovschi Vodă miluește Mănăstirea Hangul, zidită de dânsul „cu unele mori gata şi cu heleşteu, *făcut de Domnia mea pe Bahlueţ*, în ho arul Târgului Frumos, ce-i în ţinutul Cârligăturii" (Un Barnovschi, poate Dum.tru Ba novschi, paharnic, a făcut şi iazul cel mare dela Târgul Frumos, de sub dealul Buznii, care era cu apă acum vreo 30 ani şi se chema *iazul Paharnicului*; cf. Uricarul XVIII, 516, Sur. II, 186); cp. şi Sur. III, 286, 7143 (1635) April 12.

Sur. III, 274, 7143 (1635), Iunie 28: „spunând Tănasie dvorn'c, că i-a dat şi l-a miluit pe el Radul Voevod (Mihnea, Aug. 1616—4 Fevr. 1619 şi Aug. 1623—23 Ian. 1626) cu o selişte, anume Ruscanii, ce a fost dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul Târgul Frumos; asemenea c. 1641, ibid. 169. (De aceia cred greşită trad. veche, Cr. col. Ac. rom. 1909, 42, 7143 (1635) Iunie 28, că Vasile Vvd. dă măn. Hangu o selişte numită Ruscanii, ce este de ocolul T. Frumos).

In 7108 (1599) Oct. 31, Ieremia Vodă dă lui Mogâlde vornic de poartă nişte mori şi o prisacă şi *odae*, ce sânt pre hotarul domnesc, la T. Fr., Cr. col. Ac. rom. 1915, 60; ibid. 7109 (1601), April 10; ibid. 61, 7114 (1606) Iulie 30, Simeon Movilă Vodă dărueşte Măn. Săcul un loc de casă în T. Fr., cu un loc de prisacă, şi de *odae*, cu heleştei şi mori etc. Cp. şi N. Iorga, Privilegiul din 1815 al Tg. Fr. An. Ac. rom. S. II t. XXXIV, Mem. sect. ist.p. 3-4.—Sur. II, 156, 7139 (1631), April 8, Moisi Moghilă Vvd. întăreşte vist. Dumitru Buhuş „o bucată de pământ din hotarul Târgului Frumos, care este de către Criveşti".

2) Arh. ist. I ₁, 13-14 ; dela acest Gugea e numele satului Gugea, de lângă Prigoreni. In 1635, Aug. 29, în o mărturie, alături cu martori împrejuraşi, apare şi un Gugea ot Goeşti, bul. Ion. Neculce, fasc. 3 (1923), 36.

3) Sur. III, 144, 7146 (1638), Mart 22.

De altfel, Nestor Ureche stăpânia în continuare, cu această parte din Bălţaţi, şi parte din Lungani [1])

In 7138 (1629), Dec. 11, Alexandru Voevod dă şi milueşte boierul «Tănasie dvornic de gloate cu o *selişte anume Avrămeştii* din hotarul nostru de la Târgul Frumos, ce a fost ascultătoare de ocolul târgului, ce este în ţinutul Cârligăturii, pentru slujba dreaptă şi credincioasă ce a slujit sfânt răposatului părinte al Domniei mele, Radul Voevod şi altor Domni, care au fost mai înainte de noi şi acuma...şi Domniei mele...acest *sat*...Avrămeştii cu loc de heleşteie în pârăul *Pocrişului* şi cu loc de prisacă în *rădiul Prigoreanilor* (ȣ рѣд пригорѣниловы) şi cu loc de fânaţ în *pârăul Socilor*, până în pârăul *Sirbca* şi cu loc de heleşteie în pârăul *Sirbca* şi cu tot venitul [2]).

Avrămeştii sânt satul unui Avram, din vremea lui Ştefan cel Mare sau de ma înainte. Bănuesc chiar că poate să fi fost satul lui Avram visternicul şi l-a pierdut în viclenie, când a fugit în Ţara leşească cum a pierdut şi satul Oniceanii, pe Şumuzul Rece, pe care Ştefan Vodă îl confiscă şi-l dăruieşte lui Petrică comisul [3]).

Pârăul Sirbca trece prin Dădeşti, pe la nord de T. Frumos, prin iazul „la Ichim", iazul Gugei, al Mădrâjeştilor, iazul de la Sârca, şi se varsă lângă acest sat, în Bahlueţ. Azi se mai numeşte şi Răcea [4])

Şi azi este un rădiu al *Prigorenilor*, dar el nu conrespunde cu locul vechei siliştii Numele s'a format de la un Prigor ori Prigorea [5]). El poate fi explicat însă şi ca un element slav în toponimia românească: pri gorea [при горѣ], lângă deal, ceia ce conrespunde întrutotul cu starea locului [6])

Că satele Prigorenii şi Avrămenii erau din vremea lui Ştefan cel Mare şi hotarele lor erau bine deosebite în uricul bătrân al târgului, de la acest Domn, se vede din cele ce spune Vasilie Lupu Vodă în 7144 (1435) Noemb. 26 [7]): „şi a adus înaintea Domniei m le uricul Târgului Frumos şi am cercetat şi *am aflat în acest uric, această seliştc* [Prigorenii] *ca deosebită de Avrămeşti, între Ruscani şi între Avrameşti*, pe Plotoniţa".

Domnul următor lui Alexandru Radu Vodă, Moisi Moghila Vvd., îi întăreşte lui Tănasie biv dvornic aceiaşi selişte a Avrămeştilor, prin cartea domnească din 7138 (1630)

---

1) Sur. II, 170, 7125 (1617), April 16.

2) Sur. II, 147.

3) Cp. Avram, diacul de visterie 6998 (1489) Dec. 6, acelaş cu Avram visternicul, 7001 (1493), Mart 15, Bog. DŞt. I, 442, II, 22: «a pierdut Avram visternic acest sat în viclenie, când a fugit de la noi în Ţara Leşească». Un doc. din 6998 (1490) 15 Mart, ce complectează doc. din 1489, Dec. 6, de cumpărare a satului Oniceni, de către Avram diiac de vist., e publicat, în rezumat, de N. Iorga, Revista istorică, X, 117.

Un sat Avrameşti, se află, azi, în com. Mărăşeşti, j. Tutova şi altul, Avrămenii, aceiaşi com., a jud. Dorohoi (d. Dicţ stat. al Rom. 1912); alt sat Avrămeni, la ţin. Orheiului, fost al lui Nestor Ureche, Sur. II, 169.

4) După harta stat. major, planşa Belceşti şi dicţ. geogr. al jud. Iaşi; Sur. I, 196, 6919 (1411), Iunie 28: în valea Sârbească: на сѣрбъскои долины; Isp. I, „ 3, 6936 (1427), Dec. 28: pe Sârca, Dădeştii: на срзка (aici greşit: крзка); ibid. I, „ 209, 210, 7137 (1629) Mart 22: Dăd şi ii pe Sârbca...; pe pârăul Sârbca (срзбка) etc. După el, numele satului Sârca; Pentru Pocriş, cp. n. comun pocriş, capac de oală, bulg. pokrivъ, toit, couverture.

5) Cp. Bog. DŞt. I, 304, 6995 (1486), 7 Oct.: Toma Prigorcea; asemenea satul Prigorceani, la Vaslui, 1621, Mart 13, Surete VII, 262, etc.; satul Prigoria, c. Zorleşti, j Gorjiu., Dict. stat. 1912; asemenea numele paserii: sing. prigor, pl. prigori.

6) De altfel aceasta e originea numelui de om: Prigor, Prigorea şi a celui de pasere (Paserea îşi face cuibul săpat în lutul vârfurilor de deal prăpăstioase). Cp. podgorie şi numele Pogor. Cp. şi Sur. II, 155.

7) Sur. III, 281.

Aug. 18 [1]) cu cuprins asemenea celui precedent; şi prin altă carte din aceiaşi zi [2]), acelaş Domn scrie dvornicului de gloate Vasili Banul şi lui Ionaşco ap(rod) de Cudreşti [3]) şi lui Gligorie Câlcul (кλъкъλ) vist. de acolo şi lui Chirilă Câlcul asemenea şi preoţilor din T. Fr. şi şoltuzului şi pârgarilor şi oamenilor bătrâni (între ei Ionaşco fost şoltuz) „să faceţ hotar selişteі Avrămeştilor...a [lui] Tănasie...pre unde *va fi fost de vac*, cumui spun şi direasele ce are dela Alexandru Vodă de dare...şi să puneţ stâlpi a tot locul despre alte hotară den sămne în sămne şi să faceţ scrisori în sămnele a tot hotarul .. şi să aveţ a scrie lui mărturie de tot lucrul, ca săi facem şi uric de la Domniia mea».

Alăturі cu Avrămeştii, între acest sat şi satul Ruscani, avea şi Neniul, vornic de gloate, *seliştea Prigorenii*, dată lui de Alexandru Vodă, şi pentru înpresurare de hotar a avut el multă pricină cu Tănasie, stăpânul Avrămeştilor, cum se vede din cartea de judecată, din 7139 (1630) Nov. 1 [4]): „Io Moisi Moghila Voevod,,a venit sluga noastră Tănasie biv dvornic de gloate şi s'a pârît de faţă...cu boerul nostru Neaniul dvornic de gloate pentru o săliştе anume *Avrămeştii*, care săliştе a fost mai înainte a noastră dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul T. Fr. ce a fost danie... [lui] Tănasie dvornic dela Alexandru, fiul lui Radu Voevod...iar Neniul a spus înaintea Domniei mele căeste lui dreaptă danie şi milă de la Alexandru Voevod asemenea *un loc din hotarul satului Avrămeştii* [5]) *anume Prigoreanii* şi a arătat înaintea noastră şi drese de danie şi milă şi a spus *că a fost sat Prigoreanii*. Deci Domnia mea am socotit cu totul sfatul Domniei mele şi le-am făcut o carte.. către sluga noastră Vasilie Banul, biv dvornic de gloate să strângă oameni buni şi bătrâni, m gieşi de prin prejur [6]) să arate cu sufletele lor cum este mai cu dreptul. Astfel ei au socotit şi au arătat şi cu şoltuzul şi oameni buni din T. Fr. despre *rădiul Prigoreanilor, ce l-a făcut Neaniul dvornic că a fost sat,—că au fost acolo nişte prisăci şi un rădiu ce s'a numit al Prigorenilor, dar sat acolo n'a fost niciodată;* cum a adus el (Vasile Banul) şi carte dela Şoltuz...cu pecetea târgului, scriind şi mărturisind, *că n'a fost sat Prigoreanii, ci a fost un rădiu cu prisăci ale târgoveţilor, ce se chiamă Prigoreanii şi e de hotarul Avrămeştilor*". Domnu văzând că Neniul umblă cu vicleşug şi cu vorbe, cum nu se cade, îl dă rămas din toată legea, iar Tănăsie s'a îndreptat şi şi-a pus feraie.

Mărturia târgoveţilor spune, în adevăr, între altele: „noi aşişi ştim cu sufletele noastre *că sat n'au fostu, ce au fostu nişte prisăci de târgu a moşilor noştri şi ale noastre şi iaste read, acela read să cheamă Prigoreanci, iar altu sat nau fostu şi sau ţinut acel loc de Avrămeşti* [7])

Nu ştiu ce pricină va fi făcut pe târgoveţi să deie această mărturie, dar, parcă, Neniul dvornic fusese nedreptăţit şi pâra începe iar sub Vasilie Voevod, care dă cartea domnească din 7144 (1635) Noem. 26 [8]) : „s'au pârît de faţă... Neaniul dvornic cu Tănasie dvornic...; Neaniul dvornic aşa a spus, ca a avut danie o selişte de sat de la Alexandru Radul Voevod, în hotarul Târgului Frumos pe *părăul Plotoniţa, sub redіu ce se numeşte Prigoreanii*;... Tănasie dv. a arătat... asemenea drese de la acelaş Alexandru Vovod... tot de danie pe o selişte, în acelaş loc şi în acelaş hotar, numit Avră-

1) Sur. II, 145.
2) ibid. 142.
3) Sat apropiat, azi dispărut între Bălţaţi şi Mădrâjeşti, şi care avea şi el uric de la Ştefan cel Mare.
4) Sur. II, 151-153.
5) Cum vom vedea mai jos, el era hotar deosebit de Avrămeşti.
6) Pentru acest termen, în Ţara Muntenească, vezi C. Giurescu, Despre boieri 34-70, 127; I. Bogdan, Despre Cnejii români, An. Ac. rom. S. II, T. XXVI, pg. 38
7) Sur. III, 252, doc. fără veleat dar din aceiaşi vreme.
8) Sur. III, 281—282.

meşti şi s'a sculat Tănasie dv. în zilele lui Moisi Vv. şi s'a pârît cu Neniul dv., spunând că această *selişte Prigoreanii pe Plotoniţa, sub rediu, este tot o selişte cu Avrameştii* şi a adus Tănasie dv. şi mărturie cu vorbe mincinoase., că n'a fost niciodată o astfel de selişte Prigoreanii pe Plotoniţă, ci este de hotarul Avrămeştilor şi l-a fost rămas Tănasie dv. pe Neaniul dv., cu vorbe mincinoase. Şi când a fost acuma în zilele noastre, Neaniul dv. văzând strâmbătatea sa s'a sculat şi *a adus înaintea Domniei mele uricul Târgului Frumos şi am cercetat şi am aflat în acest uric a eastă silişte* [=*Prigoreni*] *ca deosebită de Avrămeşti, între Ruscani şi între Avrămeşti pe Plotonţa.* Deci., am ales şi am trimis pe... *Gligoraşco Ureche* vel spătar şi Ghiorghie Roşca vist. şi au mers şi au strâns mulţi oameni buni şi bătrâni din T. Fr. şi din prejurul locului... şi *au aflat această selişte Prigoreanii între Ruscani şi între Avrămeşti până la biserică de peatră, pe apa Plotoniţa*;... Domnia mea am dat şi am miluit ca această selişte Prigoreanii" pe Neniul dv.

Mărturia hotarnică [1]) dată de spatarul Ureche este foarte importantă, căci arată semnele despărţitoare ale Prigorenilor, de către alte hotare, şi această despărţire se făcea după uricul târgului (de la Ştefan cel mare) :„să socotim rândul unui hotar de sat, anume Prigorenii pre Plotoniţa la riad... cum vorc. Tănasie cu doao sate au împresurat şi satul lui, [=a Neniului] anumea cu Ruscanii şi cu Avrămeştii... ca să aflăm *după uricul târgului* şi ača selişte la riad pre Plotoniţa şi săi facem şi hotar...; am aflat pre Plotoniţa între Ruscani şi între Avrămeni unde sau aflat *loc de beserica de piatră*) *şi vatră de sat*... şi sau ales hotarul acei silişte de pre Plotoniţa.. daria Neniului şi *sau stâlpit despre Ruscani şi sau ales despre hotarul Târgului Frumos*, cum au fost stâlpit, şi au fost ales vornicului Tănasie târgoveţii de la un stâlpu de piiatră ce iaste lângă Plotoniţa, *aproape de beserecа de piatră, unde au fostu*, deciia dereptu la deal... în fundul dialului... la vale.. un stâlpu de piiatră lângă o cărare, ce iaste *înpotriva Horpaşului*, până în drumul *Pârjolitei*, ce merge acel drum în ğos pre lângă matca *văei Lupului*, deciia drumul în ğos până la un iaz bătrân, din capul iazului în ğos pe matca văei Lupului, până unde să împreună hotarul *Popişcanilor*... stâlpu de piatră lângă matca Plotoniţei, deciia pre Plotoniţa în sus, iar până undei stâlpul lângă *beseareca de piatră*.

Insă sau tocmit să facă Neaniul vornicul hăl aşteu în valea Lupului, mai ğos de iazul bătrân, undei va plăcea loc de iaz. Insă *din hotarul târgului frumos nemică nu sau clătit, numai dintracel hotar ce au fostu stâlpit târgoveţii lui Tănasie vornicului, despre Ruscani*, de aceasta dăm ştre măriei dumitale". Mărturia este iscălită, afară de Ureche spatarul cel mare şi de Roşca vist., de Buţurca de Frăteani, Ilea şi Machidon ot Cudreşti, Chirilă din Bălţaţi, Andonie ot Mădrâjaci, apoi preoţi şi diaconi din T. Fr.

Prigorenii s'au hotărît numai despre T. Fr. şi Ruscani.

Prin un zapis, dat din Prigoreni, Avg. 13, în pricina aceştei selişti, se tocmeşte Neniul şi Tănasie, vornici: „eu Neaniul... cum nem tocmit... cu vornicul Tanasie, pentru *o sălişte de sat*... Prigoreanii... care... scrie la uricul târgului pe Plotoniţ(a) suptu readu... *unde au fostu beseareca de piatră*. . să ţie vor. Tănasie dispre Avrămeşti pân înaintea Plotoniţii, iar eu [=Neniul] să ţiu cu sâliştea mea (=Prigorenii) iar până în matca Plotoniţii despre hotarul Ruscanilor, iar cu Prigoreanii nici o treabă să nu aibă [=Tănasie]; nici a trece [=eu Neniul] peste Plotoniţi dispre hotarul Avrămeştilor, nici dumnealui să nu aibă treabă peste Plotoniţi dispre beserecа di piatră" [3]).

In loc de siliştea Prigoreni se spune deci şi seliştea „la beserecа de peatră". In cele ce urmează va fi des vorba de pârăul Plotoniţa Numele, pe cât ştiu, nu se mai

1) Sur. III. 169—171, f. an, (dar c. 1635, Nov. 26) şi N. Iorga, Studii VI, 80.
2) Deci a fost vechiu sat, cu biserică de peatră.
3) Sur. III, 245, f. veleat (după 1635, Nov. 26, probabil 1636 Avg. 13).

aude astăzi şi nici în harta statului major nu se găseşte, El eşte indentificat la 1847 cn *pârăul Ciunca* [1]). Pârăul Ciunca, între dealul Buznei şi Prigorenilor [2]) eşte o urmă a satului Ciunceşti (Ciungeşti şi Cinceşti), azi dispărut în trupul moşiei Brăeşti [3]).

Plotoniţa aminteşte numele satului Plotuneştii, satul lui Plotun, care era şi el pe aproape [4]).

Plotoniţa veche curgea prin valea Velniţei, dela Găneşti, prin iazul din satul Găneşti, prin „iazul cu Papură" şi valea dintre dealul Buznii şi al Orpazului şi Prigorenilor şi se vărsa în Bahlueţ, la Prigoreni, căci în 6940 (1432) satul Găneşti, din apropiere, este arătat pe Plotuniţa [5]).

Mărturia hotarnică dată de Gligoraşco Ureche ne spune precis că în hotarul satului Prigorenii s'a aflat vatră de sat şi „loc de biserică de piatră",—„besereca de piatră unde au fostu".

Horpazul este dealul Orpazu, de azi [6]). Cp. ung. horpasz, subst. deşert (la om), flămânz're; ca adiectiv, supţire, svelt.

In 7143 (1635), Iunie 28 [7]), Tănasie vorc. de gloată are judecată şi cu călugării de la măn. Hangul, pentru hotar. „Tănasie...s'a pârît de faţă cu rugătorii noştri călugări de la sfânta Monastire Hangu...zicând Tănasie că... l-a miluit pe el Radul Vvd. cu o selişte Ruscanii şi ajunge hotarul acestei selişti în *heleşteul călugărilor de la Hangu* [8])

1) Arh. stat. Iaşi, tr. 1357, op. 1543, dos. 213, fl. 17: „pârăului Ciunca poreclit şi Plotoniţa" Şi în alte locuri.

2) Planşa Târgul Frumos.

3) Satul Ciunceşti avea un uric de la Iancu Vodă Sasul (c. 1580); cp. Sur. II, 174,-175, aici şi poiana Ciunca, de[azi. Asemenea ibid. III, 254, IV, 34 etc. „In Ciunca" în fundul văii Buda, harta stat. major, planşa Podul Iloaia. Satul Ciunceşti se trage din un Ciunca ori Ciuncu, Cincu ori Ciungu; ori poate Cinceşti este o formaţie din cinci (satul celor cinci), precum Şepteşanii şi Şeptecenii, dela Goeşti, au la origină un Septeş ori Septici (din Şepte+eş, Şepte+iciu). La Uljanickj, Materiali, 65, 1445, Apr 5: Ciunca Stan şi Ciunca Giurgiu, 2 cnezi. Cp. şi dict. geogr. al jud. Iaşi, sub Ciunca şi Corbâia. „Corbâea, pârău, numit şi Ciunca, isvorăşte din pădurea Brăeşti, de sub Dealu Mare, curge...prin s. Brăeşti. .Albeşti, de unde schimbând numele de Ciorbolea trece ..prin satul Goeşti (prin Frăteni) şi Lungani..şi se varsă în dreapta pârăului Bahlueţ, la satul Mădârjeşti".

4) Sur. II, 156, 7139 (1631) April 8: Moisi Moghilă Vodă întăreşte vist. Dumitru Buhuş „o bucată de pământ din hotarul Târgului Frumos, *care este despre Criveşti şi începându—se această bucată de pământ* dela movila săpată, *din hotarul Plotuneşti*"; ibid. 115, 7141 (1632), Nov. 2, între moşiile lui Buhuş şi: „a treia parte din seliştea *Plotuneştilor* şi jumătate din satul Căcăceşti (acesta azi în hotarul Buznii) şi o bucată de pământ din hotarul Târgului Frumos». Dacă doc. din 6919 (1411), Iunie 28, nu ar fi suspect, ar fi cel mai vechiu uric al satului: Alexandru Vodă întăreşte lui Plotun satul *Plotuneşti la Strungă*. (Orig. la Muzeul Mun. din Iaşi, publicat Sur. I, 196). Cp. Bog. DŞt. I, 282 14 Mai 1484, satul Plotoneşti (j. Fălciu) şi Sur I, 199, Arh. soc şt. lit. I, 385; un popa Luca Plotun, în 1497, 22 Ian. DŞt. I, 99; un Ploton vist. în 1620, Sur V. 245. La origină cuvântul e rus плотъ, pluţă (le train de bois flotté, le radeau), sau плоть, carne, pieliţă (la chair, la pellicule) serb. plot, împrejmuire de zid, gard, şi plotun (salve, décharge).

5) Rev. p. ist. arh. şi fil. VII, 370-1: «Ilie Voevod...dă Matuşiţei...un sat pe Plotuniţa, în câmp, anume unde a fost Neagoe Gănescul». Este cel mai vechiu uric al satului Găneşti, jud. Iaşi; la I. Bogdan, despre Cnejii români, 14-15, doc. are data 1432, Aprilie 28.

6) Vezi harta st. major, planşa T. Frumos. Un sat Horpaz, com. Galata, jud. Iaşi şi un pârău, după dicţ. geogr. jud. Iaşi.

7) Sur. III, 274-276.

8) A fost iazul cel mare dela Prigoreni, acum sçurs.

ce l-a făcut Mirou Bârnovschi Voevod la Târgul Frumos, acest heleşteu cu mori şi l-a dat acestei mănăstiri, dar întrun vad ce este pe un pârău, ce se numeşte Plotunița şi din vale de acest heleşteu, iarăşi are Tănasie dv. altă selişte, anume *Avrămeştii* şi vrea a se *întinde cu aceste două selişti în acest heleşteu;* le-am aflat cu judeţ dacă se întinde hotarul Ruscanilor în *acest heleşteu pe pârâul Plotonița,* cât se întinde în apă, a ât să ţie Tănasie dv. cu călugării, dar numai cu hotarul Ruscanilor, căci a fost mai nainte danie lui Tănasie de a fi făcut Miron Barnovschi voevod acest heleşteu şi de a-l fi dat acestei mănăstiri. Dar cu hotarul Avrămeştilor să nu aibă nici o treabă în acest heleşteu, pentru că i l-a dat Alexandru Vvd. mai în urmă de a fi făcut Barnovschi Vvd. acest heleşteu». Domnul alege boieri şi-i trimite acolo, să cerceteze cu oameni buni şi megieşi pe unde este hotarul acestei selişti Ruscanii şi pe unde loveşte. Boerii au strâns oameni buni şi au ales 12 şi „vroia să le puie şi brazde în cap ca să spuie cu sufletele lor pe unde este hotarul şi pe unde a hotărît în zilele lui Radul Vvd. Dar aceşti oameni buni n'au vrut să iee brazde în cap, ci *au arătat drept că nu ajunge hotarul seliştei Ruscanilor în valea Plotuniței, căci s'a aflat şi uricul ce l-a avut Târgul Frumos de la batrânul Ştefan Vvd. şi seliştea Plotonița* [1]) *în rădiu cu valea ei n'a fost dată lui Tănasie dv. de nici un Domn* şi n'a avut nici o treabă cu Plotonița". Tănasie a rămas din lege şi călugării de la Hangu s'au îndreptat şi şi-au pus ferâie în visteria domnească. «Tănasie să nu mai pârască pe călugări şi nici să nu mai vâneze peşte în heleşteu niciodată, ci numai călugării să aibă treabă cu acest heleşteu».

In hotarul satului Avrămeni, intră proprietar marele vist ernic Iordachi Canta uzino. Prin zapisul din 7145 (1637), Martie 12 [2]), Tănasie biv dvornic vinde „ğupânului Iordachie marele visternic dereptu cinci sute de taleri de argintu bani gata" satul Avrămeşti „ce iaste în ţinutul Cârligăturei, ce au fostu ascultându de ocolul târgului frumos".

Această cumpărare este întărită de marii boieri (între ei şi Gligoraşco Ureache mare spatar şi Neaniul dvornic), prin o carte din acelaşi an şi probabil şi zi [3]): „satul anume Avrămeşti...cu vad de moară în râul Bahlueţu şi *cu vecini* şi cu tot venitul" şi apoi prin o carte domnească din 7145, (1637) Mart 13 şi 7146 (1638), Mart 22 [4]). Iordachie e dat ca fost vistiarnic.

In acest de pe urmă se dă şi hotarnica Avrămeştilor: „hotarul acelui sat Avrămeştii să înciapă din matca Plotoniţii, dereptu spre soare răsare întro movilă săpată desupra *Berbeştilor*, iar de acolia în riadiul Hulturului [5]), iar întro movilă săpată, iar de acolia întraltă movilă săpată, iar de acolia direptu în ğos, pre matca Bahlueţului, până în hotarul *Ciuncaştilor*, iar de acolia dereptu peste Bahlueţu, în *hotarul lui Ureache* [=parte din Bălţaţi], întro piiatră în ţărmurele Bahlueţului, iar de acolia dereptu peste drumul cel mari [=al Iaşilor], întraltă piiatră, iar de acolia dereptu în *matca Sârcei,* preste *drumul Mădârjiacilor,* întro piatră, iar de acolia matca Sârcii în sus, în *hălăşteul Gugii* [6]) şi *hăleşteul Gugii încă iaste de hotarul Avrămeştilor,* iar din hălăşteu în sus pre matca Sârcii până în piscul din ğos de *seliştea Zgăului,* iar de acolia culmia dea-

1) Cred că e redactat greşit, în loc de „valea Plotoniţa, în rădiu", care era a Prigorenilor, a lui Neniul dvornic, care era şi el între boerii trimişi de Domn să cerceteze.

2) Sur. III, 254. In Isp. şi Zapise III, „ 31: «350 ug. pre Avrămeani».

3) ibid. 256-257, 7145 (1637], Mart 12. La dl. Ghibănescu greşit: Mart 15, căci în carte se spune: „i-am făcut acest zapis să-i fie domniei sale de credinţă, până-şi va face dires domnesc", care carte domnească e din acelaşi an, Mart 13.

4) ibid. 259, 143-145 şi N. Iorga, Studii şi doc. VI, 78.

5) Harta stat-major, planşa Podul Iloae: dealul Vulturului, la Prigoreni. Acolo f. aproape şi „Rediu".

6) Ibid. planşa Belceşti.

lului întro piiatră ce este lângă *drumul Cotnarului*, iar de acolia în *movila Albului*, iar de acolia direptu preste *drumul Ioşilor*, în movila ča mare d n ğos de drum, iar de acolia dereptu în fântâna lui Partenie în ţărmurile Bahlueţului şi loc de hăleşteu în Bahlueţu, iar de acolia dereptu peste Bahlu ţu întro piatră din ğos de *zgăul călugărilor* [dela Hangu], iar de acolia în matca Plotoniţ**ı** unde au fostu moar(ă), în Plotoniţa, iar de acolia matca Plotoniţ**ı** spre amiazăzi, unde să înpreună hotarul Avrămeştilor cu hotarul *Popişcanilor*, aicea să împle tot hotarul Avrămeştilor". Logofăt mare iscăleşte Gavril Mate aş, socrul vist. Iordache.

Prin uricul lui Vasilie Vvd. din 7147 (1639), Febr. 16 şi 7148 (1639), Sept. 7 [1]), i dăruieşte vist. Iordachie şi şesul Râtul: „am miluit pre...Iordachie ce au fostu vistearnič, *cu o bucată de şes ce sa zice Râtul, ce iaste pre Bahlueţu, direaptă ocină domnească din hotarul Târgului Frumos*, ce să înceape acea bucată de şeş, din hotariul Avrămeanilor în sus până la moara rugătoril r noştri călugărilor dela Hangul, însă numai cât ţine şesul".

Este şesul Bahlueţului, d la Prigoreni. Pentru nume, cp. ung. rét, fânaţ, câmp, livadă (şi în Ardeal, rât) [2])

Vist. Iordache se întinde şi în moşia de alături cu Avrămenii, în Prigoreni.

Cartea marior boeri (între ei Grigorie Ureache, vel spătar) din 7149 (1640) Sept. 19, [3]) adevereşte că *Ion Prajescul ce a fost păharnic, ginerele Neaniului*, ce a fost vornic, vinde lui Iordachi marele vistiarnic, drept 130 lei bătuţi: „o selişti de sat pe Plotoniţa ce să chiamă *la biserica de piiatra* cei în ţânutul Cârligăturei, cu loc de hălăşteu şi cu tot venitul". O vinde de-şi răscumpără dela Chiriac o moşie a sa, Iacobeşti, din ţin. Sucevei.

Se dă şi hotarnica Prigorenilor: «hotarul aceştii selişte să înciape de la un stâlp de piatră ce iaste lângă Plotoniţ(ă), aproape *de beseareca de piiatră unde au fost*, de acolia drept la dial la un stâlp de piiatră în podul dealului, de acolia miarge la vale la un stâlp de piiatră ce sau pus lângă o carar(e) ce iaste împrotiva *Horbazului* [4]) până în drumul *Pârjolitei* ce miarge acel drum în ğos pe lângă matca văei Lupului, deaciia drumul în ğos pân la un iaz bătrân, iar din capul iazului în ğos pre matca văei Lupului, pân unde să înpreun(ă) hotarul *Popişcanilor*, unde iaste un stâlp de piiatră lângă matca Plotuniţei, deacii pre Plotuniţ în sus, iar până undei stâlpul lângă beseareca de piiatră şi acolo să încheaie hotarul». Prin zapisul din 7149 (1641), Ghenar 16 [5]), Ion Prăjescul fost pah. cu voia socrului său Neaniul vor., de la care o are, arată că vinde lui Iordachi vist. drept 130 lei bătuţi, seliştea de mai sus. Această vânzare o întăreşte Domnul Vasilie Vodă, prin cartea din 7149 (1640) c. Sept. [6]).

Prin mărturia hotarnică c. 7150 (1642) [7]), Zbearea şoltuzul şi 12 pârgari şi toţi orăşenii din Târgul Frumos arată că „vinitau aicea dum Iordachii vist cel mare şi dum. Buhuş vist. să socotească dumnealui loc de nn hălăşteu să fac(ă) pe hotarul satului Avrămeştilor...şi hotarul acuia sat iaste scris în uricile târgului...vinitam şi noi să so-

1) Sur. III, 255, 278-279. „şi începându-se această bucată de rovină din heleşteul călugărilor dela sfânta Mănăstire a Hangului, în jos pe Bahlueţ, pe amândouă ţărmurele, până în hotarul satului Avrămeşti".

2) A. de Cihac, Dict. d'étymologie daco rom. éléments slaves,magyars etc. pg. 523; răt, rît, prairie, pré, şi Iarnık Bârseanu, Doine şi strigături din Ardeal, glossaire, 245.

3) Sur. III, 141; Isp. şi Zapise III, 2, 31: «8J ug. pre Besearica de piatră».

4) Şi în alte locuri apare Horbazului, în loc de Horpazului.

5) Sur. III, 235—286.

6) ibid. 146—147; în Creşt. col. Acad. rom. 1909, 125, greşit «lui Tudorache vel visternic.

7) ibid 253.

cotim cu dumnealor depreun(ă) să nu s(ă) împresure vrun hotar a *v in ii* sat. Deci am aflat hotarul cum spun uricile dintro movil(ă) din deal costişea în ğos până întralta movil(ă) săpata în ţărmurele Bahlu ţului în sus, pre unde au hotărît Banul vist. ;...că iaste pre acolea hotarul, iar *Ciun cşti* zic că pre acolea *pre unde au socotit dumnealui să facă hălăşteu iaste hotaru lor"*. Era deci o neînţelegere de hotar.

Iordachi vist. a stăpânit cu pace moşiile lui până la căderea lui Vasilie Lupu, când pl a ă din ţ ră cu Domnul şi cumnatul său. [1]). De altfel, în anul când avea să se hotărască soarta Domn'ei lui Vasilie Vodă, prin biruinţa lui Gheorghe Ştefan şi nestatornicia pământeni'or, apoape de aceste locuri, pe apa Sârca, s'a auzit zgomot de lupte)

Domnia nouă îi confiscă moşiile, pe care i le întăreşte din nou, când la 1656, revine în ţară, cum ne arată cartea lu Gheorghe Ştefan Vodă din 7164 (1656) Fevr. 26 [3]): „scriem domniia mea la vătămanul şi la toţi sătenii din sat din Avrămeani dămuvă ştire d acă veţ vedea cartia domniei meale iar voi să aveţi a asculta de boiarinul noostru de Iordachie čau fostu visternic...căci domn ia mea mam milostivit şi vam dat iarăşi luì cum aţi fostu mainte...iar vornicelul carele lam fost pus domnia mea acolo să naibă nici o treabă".

Domnul luase de altfel „fără cale" şi hăleşteul de târgul frumos, ce iaste pre apa Bahlueţului, ce să ţine de hotarul târgului, cum se vede din cartea din 7166 (1658), April 14 [4])

După moartea vist. Iordachi, moşia începe să fie înpresurată de megieşi.

Prin cartea domn ască din 7173 (1665), Iunie 22, [5]) Evstratie Dabija Vvd. scrie lui Dubău, pârcălabul de Cârligătură, «p ntru pâră ce are *spătăroae răpăosatului Iordachie spatarul* cu Bejan şi cu Ursul şi cu popa Acsinte şi cu alţi răzeaşi a lor pentru hotarul *Avrămeanilor* că ni sau jăluit Spătăroae că au intrat peste hotar", ca el să meargă şi cu oameni buni megieşi: «să socotţi şi să căutaţi direasele *pre unde va spune uricul târgului de or mearg oameni cu brazda în cap pre aceale seamne pe acolo să fie hotarul acelor sate*, de va fi lovind hotarul din ğos de iaz să fii oameni de vină şi să scoaţ(ă) şi diresul cel dela Alexandru Vod(ă) şi să socotţi şi pre acela, iar de va fi lovindu hotarul în hălăşteu unde dzice ca să să cunoscu (sic) şi săpăturile drumului, de să vor fi cunoscându săpăturile drumului de amândoao părţ le de hăleşt u precum or şti oameni(i) cu sufletele lor, aşe să ţie hotarul».

Tudo ă Dubău. cu mulţi megieşi, din Găneşti, Popişcani, Mădârjaci, Scorţăşti, Frăteni, Munteni [6]) Obr jeni, Pieşeşti, cerceteză hotarul, cum se vede din scrisoarea, din 7173 (1665), Iulie 25, [7]) din Avrămeni: „pentru o pâră ce are dumneaei Spătăroaea Iordăchio e cu Bejan din C unc şti şi cu U sul de acolo şi cu popa Acsânt e de Brăeşti şi cu Iftimie fičorul popii lui Sâmion şi cu Coste şi cu Mihalcea nepoţi lui Varlaan şi Gavril a G igorcii şi cu Andonie ginerile lui Toader de Ciunceşti şi cu alţi răziaşi de acolo pentru hotarul *Avrămen lor ce sa împreuna cu hotarul Ciunceştilor*. Deci pâra şi

---

1) Miron Cosin, ibid. vol. I, 301. Vasilie Vodă s'au sculat cu toată casa lui şi curtea şi cu boierii de curte şi au purces den Iaşi spre Hotin. Atunci ce slujbă am făcut lui Iordache visternicu prin multe cuvinte nu lungesc; eară nima agonisitei lui am trecuto la Cameniţă şi o am dat la un prieten a tătânimeu, anume Mihai Stegariul".

2) Satul, de azi, cu numele Sâr a, nu era. Cp. la Kogălniceanu ediţ a I-a I. 316, Miron Costin: «Tocmise oast a sa Vasilie Vodă, cuprinzând drumul care vine dela Târgul Frumos peste Sârca».

3) Sur IV, 2.

4) ibid. 4

5) Sur. IV, 51 52.

6) Azi Jora, lângă Tâ gul Frumos.

7) Sur. IV, 33—34.

pricea dumisale Spătăroaeí cu aceşti oameni..ave ei înpreună dintru movila săpată ce iaste în protiva *Readiului Hulturului* deasupra hăleşteului dumisale spătăroaii. *Ciunceştii* aşea zice că la hotarul dintra'a movilă sapată, dreptu la vale, pre un drum vechiu ce loveşte în Bahlueţu, iară direasăle dumisaale Spătăroaei scr e dintracea movilă săpată, peste piscul şi de acolo direptu în satul mai ğos de iaz". Răzeşii se înpacă cu s, ătăroaea şi se pun semne Avrămenilor dispre Ciunceşti.

Nu pot spune pentru ce a fost şesul Râtului, „cât il cosă spătăroaia Iordăch'oaia», secve truit şi dat Aniţii din Găneşti, cum se vede în o socotinţă, făcută în 1845, iuni 24, de arbitru Enacache Dragoş, după un doc. dela Eustate Dabija Vodă, din 7173 (1665), iuni 6 şi de la Duca Vodă, din 7173 (1665),[1] (după Sept.).

O pricină de pâră, peste vreo zece ani, va fi şesul Bahlueţului de la Bălţ ţi.

Nu cunosc, decât dintro carte de judec tă, de mai târziu, dania ce a facut-o către Iordachi vist.. Iftimia, păhărnicea'a, fata lui Gligorie Ureche, pentru o par e de şăs, ce să chiamă Râtul, „până unde să înpreună cu hotarul Bălţ ţilor"[2]), pe B. hlueţ, dar acelaşi şes îl dăruise cealaltă soră, fată a lui Grigorie Ureche, Alexandra, lui Gligorie Hăbăşescul, prin un zapis, din 7179 (1671), Mai 25, scris din satul megieş, Lungani, Alexandra îşi avea şederea: „Alexandra, fata vornicului Ureche, cu soţu mɩu paharnicului lui Chiriiac scriu... precum am dat., vornicului lui Gligoraşco... *ţărmurele cu şăsul Bahlueţului până supt coastă... ca sai hie moşie...* [Martori:]: eu am (s)cr's popa Toader din Frăteni, duhovnicu dumisale Alexandri căce mam tâmplat la răul dumisale... şi popa Gligorie din Goeşti şi popa Acs'ntie din Brăeşti". [3])

Acest loc va fi pricină de pără şi pentru că va fi confundat uneori cu „odaea Gugii". Pe lângă acest loc, căpă at, prin o danie, fără cale, cum vom vedea mai jos, vornicul Gligorie mai avea loc căpătat din hotarul târgului o altă bucată, ce mai târziu va intra în trupul moşiei Prigorenilor. Acest lucru se vede din cartea Domnu'ui Ştefan Petru Vvd. din 7181 (1672), Sept. 1, Hotin [4]), prin ca e milueşte pe Gligorie Hăbăşăscul ce a fost vornic mare cu loc din hotarul Târgului Frumos, „din dialul Zgăului, locul de curmeziş, adecă pre lat pân(ă) unde să timpină cu hotarul satului Prigoreanii, iară în lungiş până unde cade locul în Bahlueţ". Acest loc se şi alege de vornicul Irimiicea cu megieşi şi oameni buni şi bătrâni [5]): „am mărsu den matca S rcii pe muchea delului Zgăului den sămnu în sămnu până în Bahlueţ". Intre megieşi şi oam ni buni sânt şi popa Vasile din târgul frumos şi popa de Frăteani, apói răzeşi din Mădrâjeaci şi Ch'riac biv păharnic şi „dumnealul Neculce b:v vist rnic". Mărturia e din 7181, (1672), Noev. 24.

Acest visternic Neculce e tatăl marelui cronicar. El avea de zestre, Prigorenii, Avrămenii, Râtu şi celelalte părţi, prin soţia sa Catinca, fiica visternicului Iordachi Cantacuzino şi a soţiei de a doua a lui, a Alex ndrei, fata logofătului Gavrilaş Matiiaş. [6])

---

1) Arh. stat. Iaşi, trans. 1788, op. 2039, dos. 438 fila 38 şi 45.

2) Hotarul Balţaţılor e partea ce nu fusese a lui Nestor Ureche. Bălţaţii erau din vechime a măn. Moldoviţei, cp. o notă mai sus. Se vede că şesul, în continuare, se chema tot Râtul. V. mai jos sub 7187 (1679), Iuni 15.

3) Sur. IV, 64. In „Satul Goeşti" din bul. Ion Neculcea, III, 36, interpretam greşit acest document; „e vorba probabil de partea ce Urecheştii o stăpâneau în Lungani", când în realitate este partea lor din Balţaţi. Vezi moşiile lui Nestor Ureche, Sur. II, 168-171.

4) Ghibănescu, Surete, manuscrise, VIII, 775.

5) Ibid. 772.

6) Pentru date v. Tanoviceanu, Cont ib la biografiile unora din Cronicarii Moldoveni, Anal Ac. rom. seria II, tom. XXVII, secţia istorică; acelaş în Arhiva din Iaşi vol. II, 332; N. Iorga, Studii V, 55, 405, 406; acelaşi, Studii XXII, 61 şi Ist. lit rom. sec. XVIII, I, 236.

Căsătoria vist rnicului Neculce cu Catinca se va fi făcut în 1670, căci se pare că din acest an e foaea de zestre ce o dă Alexandra fiicei sale Catrina. [1])

Intrucât priveşte ascendenţii vistericului N culce, tatăl cronicarului, nu văd o legătură precisă de fiu şi tată între el şi Neculce Blănar, ca aceia făcută de către Tanoviceanu. [2]) Vistiernicul Neculce era un om cult, „căci fata lui, Sanda, soţia lui Doni visterul din Ţara Românească jăluindu-se în potriva fra elui său Ioan Neculce hatm. în 20 Iunie, 1728 (7236) spune: Şi au fost *câteva carţi greceşti ale tatălui mieu, fiind tatăl mieu spudeos* (sic) *precum îl ştiu toţi*" [3]).

Anul 1672, e anul naşterei marelui cronicar, Ion Neculce, fiul visti rului, cum spune însuşi cronicarul în o mărturie către Domnie, din 7240 (1732) Iulie 10: [4]) „vei şti Mărie ta că *eu rămâind mic de părinţi, de tată, am crescut în casa dumisale Iordachioae visterniceasăi cei bătrâne, care mi-au fost moş(e)* [— bunică].. *şi vrâsta me este de şeizaci de ani... Şi la vre(me) Mării sale lui Cantimir Vod(a) am fugit în ţara munteniască [în 1686] de răul Leşilor şam şezut 4 ai cu toată casa noastră. Şi acolo au murit moşe noastra Iordăchioae şi noi viind în ţară înapoi* cu unchiu mieu Iordache stolnicul, fiiorul Iordăchioae cei bătrâne... etc.".

Tatăl cronicarul a murit curând, prin anii 1677 sau 1678, căci în 1679, Iuni 15, mama lui, Catinca, era măritată d -a doua oară, cu Enache Gramaticul (v. mai jos). Legăturile intre copil şi tatăl vitreg nu vor fi fost dintre cele mai bune. căci altfel cronicarul n'ar fi crescut în casa bunicăsa, visterniceasa Alexandra. Dealtfel nici tatăl vitreg nu era să trăiască mult [5]).

Locul lui Gligorie Hăbăşăscu ce a fost vorn'c, ce mai târziu va intra în hotarul lui Ion Neculce, cronicarul, este întărit din nou de către Ştefan Petru Vodă, prin o carte dată din Iaşi, în 7181 (1673) fevr. 14, care loc e şi ales de Irimicea vornicul de gloată: «începătura hotarului să înceape dintrapa văei ce se chiamă Sirca drept în gios pe *dialul Hohorăeşti* pre deasupra *Zgăului* prin movila găunoasă dreot în gos până în Bahlueţu, pre unde sau pus şi pietre şi în lat locul în gios de curmeziş până unde să tâmpină cu hotarul satului *Prigoreanilor* şi să aibă aşi face şi hăleşteu în valea Sircii şi neoprit să fie locul de rupt brazde şi în ceia parte de şăsul Sircii şi cât va îneca apa în sus înecat să fie pentru căce *după slujba lui ča driaptă datau dumnalui şi şeas[e] telegari frumoşi şi doi cai buni bergheri îmblatori de iam dat domniia mea în treaba noastră şi a ţărâi noastre când au vinit cinstitul împărat Soltan Mehmed cu mari oşti de au luat Cameniţa* [6]).

Prin un act de danie din 7181 (1673), Iuni 8 [7]), Chiriac biv čaşnic şi femeia sa Safta dănesc lui Gligori Hăbăşescu hatman şi giupânesii sale Safta „*o bucată de loc din hotarul ce să chiamă Odaea Gugii*, careli am eu danie de la fămeea mea dela Alecsandra, ce au răpousat fata lui Gligorie Urea he, ce ias.e la ţinutul Cârligăturii pre apa

1) Cr. col. Acad. rom. 1909, pg. 126.

2) Loc. cit. Un Ion Neculce este aratat ca nepot a lui Şerban de Cozmeşti, în 7181 (1672) Noem. 16, Isp. III, [2], 141.

3) Tanov. loc. cit. 16 § Cr. col. ac. rom. 1909, 129. La Tonoviceanu e arătat, § ca sulger, probabil dupa doc. din 1777, Sept. 15, unde Enachi Doni vel spătar din Ţara Românească e arătat ca nepot al vist rnicesei Sanda, fata sulgerului Neculcea, în Cr. col. cit. pg. 132. Cp. însă pg. 128, 7231 (1723) Mai 20.

4) Arhiva din Iaşi, vol. II, 332, N Iorga, Studii V, 55 (aici Iunie 10).

5) Acest al doilea soţ al Catincăi Neculce îl face pe Tanoviceanu să bănuiască că: „Neculce Blănarul—tatal cronicarului—se poate să fi purtat şi numele de *Enache* Neculce", confundând pe al doilea soţ, Enache, cu primul, vistiernicul Neculce. Contrib. 16.

6) Ghib. Sur. mscr. VIII, 801.

7) Ibid. 780

Bahluețulu'... din Bahlueț pre lângă hotarul Bălțaților pre drumușor până în drumu cel mare și pre dru nul cel mare în sus, pre drum până undc să támp nă cu hotarul Prigorean'lor și de acolea derept pre lângă h tarul Pr gorianilor până di eptu apa Bahlu ț'lui». Intre martori: preutul Vas lie de Târg il F umos, preutul Toader din Frătianl și alți răzeși d' acolea și din Scorțești.

Dania aceasta se mai fac se odată vorn. Gigorașco, în 1671, Mai 25 de paharnicul Chiriac și soția sa Alexandra Alexandra, fata lui Urech a murit, probabil, în cursul anului 1672.

Nu știu aproape nimic despre biserica de piatră d n Pr'goreni, care la începutul veacului al XVII e arătată numai prin expres a „unde a fost", — deci se cunoașteau încă ruinele vechii biserici de piatră, din vechiul sat, care la aceastădată era numai selIștei dar în 7184 (1676) Mai 12 e pomenit Ionașco preot de Prigoreni.)

Prin cartea din 7185 (1676), D c. 21), Aı ton'e Rusăt Vvv. 'n ărește l i G igorie Hăbășescul, fost hatman, dan a de la Ștefan Pet u Vvd. o bucată de loc „din hotarul târgului nostru ce să chiamă targul frumos".

In doc. din 7185 (1677), Fevr. 16 și 20, apare ca martor, la o danie și o vanzare, că ră Ion Costin, fiul lui Miron Costin, în satul Românești, dela Cărligătură, pe lângă alți martor din Popișcani și Cudrești, Gligore Mareș de Pr goreni.)

Pentru locul Hăbășescului—mai a oi a lui Ion Neculc —și pentru o neînțelegere de hotar, este impor antă mărturia de la Catargiu post și a pârcălabului Costantin de Târgul Frumos și răzeși de Codrești, Frățeni și Scorțăști, din 7187 (1679), Fevr. 20 (scris în Albești)): Să întrebe pentru doă mori pentru care a fost gâlceavă între hatm, Hăbășescul și jicnicerul Manolachi, «care au iezit Manolache jicnicerul șau înecat moara d[umi] sale Hăbășescului». A întrebat pe meg eși: «fostau vad vechiu și mai fostau mori a cuiva unde au iezit Manolachi jicnicerul au nau fost. Deci oamenii așa au dat samă cum au fost mori a vlădicăi lui Agafton și leau dat unui nepot a lui Flońi și după ce leau dat sau stricat acele mori șau stăpânit acel vad până acum ce lau ezit Manolachi j c. pustiiu sau mărturisit și Ștefan ginerele popii cum au cărat pâne pe acolo pre la acel vad și înglodând carul acolo au lovit carul cu dricu, care au luato Nacul ot vist. de acolo din țărmurile Bahluieț lui, iară mori nime nau apucat făcute acolo. Iar pentru moara d[u m]sale hatm. Hăbășescului carii făcută mai sus așa au dat sama oamen[i], cum *au izit Banul în zilele lui Vasile Vodă*, iar vad vechiu nău fost acolo ce rupândusă acel iaz unde au ezit Banul, iezind hatm. Hăbășescu iarăși de au făcut moară, au ezit mai ğos cu patru stânjeni de au făcut iaz, iară pentru moara hatmanului Hăbășescului easte înecată până în podul morii și s ă apă pe matca Bahluețului în ğos pre locul Hăbășescului de 210 stânj. mai ğos de moara H băşescului".

Interesantă e cartea de judecată din 7187 (1679), Iuni 15), dela Duca Vodă: «sau pârît de față... boiarii noștri *Enachie gramaticul* cu Glig r e Hăbășăscul čau fost hatman pentru o parte de ocină ce să chiamă *șasul Rătul, până unde să înpreuna cu hotarul Balțaților ce iaste pre Ba luețu în ținutul Cârligaturii*, dzicându... Enachie gramaticu'... că iaste a lui driaptă ocină și moșie *de la socrusau Iordach e vistiarnicul*,) iar lui Iordachie vistiarnicul iau fostu danie de la Iftimiia păhărničasa fata lui Gligorie Ureache... precum ne-au arătat și zapis". Gligorie Hăbășăscul dă seamă că-i este și lui danie acea

1) V. A. Urechè, Miron Costin I, 153.
2) Ghib. Sur. mscr. VIII, 803.
3) Sur. XIII, 13, 14.
4) Ghib. Sur. mscr. VIII, 762.
5) Ghib. Sur. mscr. VIII, 782,
6) Prin căsătoria lui, cu Catrina, mama cronicarului Ion Neculce.

parte de loc de la cealaltă fată alui Urech, de la Al xand a. „Domniia mea... am socotit să nu hie făcutu ača danie rău vreuna dintraceale două fete a lui Ureache vornicul şi fiindu dumnialui Alexandru Buhuş hatmanul de casa lui Ureache vornicul am porun it Domniia mea de au scos izvodul cel de înpăiţială ce sau înpărţit ficiorii lui Ureache vornicul şi sau aflatu cum la înpărţală sau fostu venit Aftemiei păhăinicasâi ača parte de loc care sau dat danie lui Iordach e vist'arnicul". Domnul cu tot sfatul judecă după legea ţării, ca Gligorie Hăbăşăscul să n'aibă treabă cu acel loc, căci Alexandra fata lui Ureache n'à avut treabă cu partea surorisa Ifteriei şi zapisul cel de danie s'a rupt, dându-se lui Enachie Gramaticul *şăsul Rîtul*, pe Bahlueţu până unde să înpreună cu hotarul Balţaţ l r.

In 1679, stăpîn al Prigorenilor, Avrămenilor şi al şesului Râtul era deci Enachie Gramaticul.

Pâra era mare între cei doi megieşi de moşie, Gligorie Hăbăşăscul şi Enachie Gramaticul şi pentru că se jeluia Enachie Gram ticul gine ele lui Iordach e, că pe când a dat Petriceicu Vodă a ea bucată de loc din hotarul Târgului Frumos, i-a lua şi lui o bucată de loc din hotarul satului Prigorenilor. Oameni buni, meg eşi, preutul Iachim de la biserica domnească d n Tirgul Frumos, preutul Ştefan de la Munteani, Mihalcea de Codreşti, Dumitrache de Scorţeşti, S ratul Dicăş de Mădrâjeci ş. a. merg unde să tâmpină hotarul Prigorenilor cu hotarul târgului şi dau mărturia din 7188 (1679) Noem. 20 [1]) Enache gram. a zis că n'are oameni, ca e să poată arata bine hotarul. Târgoveţii au spus că ei ştiu toate semnele hotarelor pe unde a ţinut Iordache v st. hota ul Prigorenilor şi pe unde a ţ'nut târgul. «Şi au luat brazdă în cap şi au purc s, anume Dumitraşco Şoltuzul şi Savin şi Biluşca den fântâna lui Partenie peste nişte pământuri în movila ča mare.. drept în sus, peste drumul cel mare în *movila Albului*.. în sus pentre răspânti le *drumului Cotnarlului* şi a drumului ce vine despre movila Albului şi deacolea treace p ste drumul Catnarului şi ia culmea dea ului pînă în buza piscului cei din gos de *selişte Zgăului* şi coboară dreptu în matca *Sircii*. D ci Enachie gram. să apuca de alt dial cei diasup a Zgăului căi acela hotarul, ce acela nu era piscu, nici avea culme, nici în drumul Cotnarului da, ce rămânea departe de drumul Cotnarului din sus şi toţi au grăit că să acolisăşte fără cale că Iordach e n ci odată pe acolo nau ţinut, că au fost loc domnescu.. Deci noi iam zis de are niscai oameni să ştie mai bine decât aceştia săi aducă. El au zis că nare ce au scos un ispisoc de la răpăusatul Vasilie Vodă, iscălit *de Gavrilaş logofăt socrul lui Iordachie* [2]). Ispisocul scrie cum au arătat şi aceşti oameni; „şi au purces din *buza dealului* cei din gos de *sălişte Zgăului*, pe culmea dealului peste *drumul Cotnariului*.. între drumuri.. în podiş... in movila Albului... lângă drumul cel mare... dirept în movile ča mare... la fântâna lui Partenie...; şau văzut gramaticul că au înblat fără cale". Se măsoară locul dat de Petriceicu Vodă Hăbăşescului, din hotarul Târgului; din capul hotarului dispre Sârca d'ept peste Zgău, in muchea dialului *Hohorăeţii* s'au aflat 11 odgoane, 40 de stânj., apoi in jos prin movila găunoasă şi „am măsurat şi la mijloc" s'au aflat 11 odgoane, 24 de stânj.; deacolo drept în Bahlueţ şi s'a măsurat drept în fântâna lui Partenie şi s'au aflat 12 odgoane. Atâta-i locul.

Anii ce vin, îndată, sânt grei pentru Moldova, sânt ani de năvăliri străine, de pradă şi foc, de sabie şi sânge. Prigorenii aşezaţi alături de drumul cel mare al Iaşilor au avut multe de suferit, din partea Leşilor, pe deoparte şi a Tătarilor, de alta, în 1686. Ion Neculce, după moartea tatălui său, vist. Neculce, era crescut la *Blăgeşti*, lângă Paşcani,

1) Gh. Sur. mscr. VIII, 804.
2) Prin Alexardra, a doua soţie. Prin întâia soţie, Catinca, Iordachie vist. era ginerele lui Coste Bucioc vornicul şi-a Candachiei, fata marelui logofăt Pătraşco Şoldan (1610), Vezi Tanoviceanu, în Arhiva de Iaşi, I, 331.

în casa bunicii, Alexandrii, Iordăchioae visterniceasa. [1]) Era destul de mare, de 14 ani şi a trăit şi văzut lucrurile pe care ni le povesteşte [2]): „Eară în al doile an a domniei lui Cantemir Vodă coboritu-s'au Craiul leşesc Sobieţchi cu toată puterea sa şi cu toţi hatmanii săi... şi cu multe podgheazuri în toate părţile, în toată ţara Moldovii, pre la Ocnă, pre la Bârlad, pre la Bujoreni, de n'au rămas un loc neprădat şi nestricat,.. *Atunce mulţi boieri şi gupânese sărace şi au lăsat casele şi au fugit în ţara Muntenească de răul talhăritului.* Atunce Craiul Sobieţcht s'au coborît în gios pin târg pin Iaşi şi au mers în gios pe Prut până la Pagul şi de la Pagul n'au putut merge mai înainte şi s'au întors înapoi, că i-au eşit Turcimea şi cu Tătărimea înainte şi s'au întors încongiurat de Tatari.., Şi s'au întors eară pin Iaşi înapoi... *şi au lovit pe la Târgul Frumos şi n'au agiuns obuzului leşesc apă heleşteul cel mare de la Prigoreni...* Atunce au ars Leşii şi Tătarii multe curţi boiereşti la ţară şi la Iaşi. Ars'au în Lungani, în Obrejeni.. în Doroşcani,... în Albeşti, în Brăeşti, *în Prigoreni*, în Găneşti „în Târgul Frumos... etc.,—*tot curţi şindilite boiereşti au ars atunce*".

In acest, an moare de sabie şi tatăl vitreg al cronicarului : „Tăiat-au atunce Leşii cu Cazacii pre domna Ruxanda fata lui Vasilie Vodă la Cetate la Neamţ şi pe Andrieşoae şi *pre Enachi gramaticul, fiind camaraş la Ocnă*". Şi aici, din felul cum vorbeşte de tatăl său, vedem că relaţiile între ei nu erau bune.

In 1690, Ion Neculce se întoarce din Ţara Munteniască [3]), cu unchiul său Iordache stolnicul şi poate şi cu maică-sa, Catrina, la Prigoreni.

§ 4. In veacul XVIII-lea. Moşia Prigoreni, cu Avrămenii şi Râtul ajung în stăpânirea cronicarului.

El se căsătoreşte în Iulie, 1701, cu Maria, fata hatmanului Lupu Bogdan şi a Ruxandei. [4]) Soţia cronicarului moare în 1738 [5]). Sora lui, Maria, se căsătoreşte cu Ştefan Luca biv vistier, în 1704, cum reiese, parecă, din zapisul din 7212 (1704), 4 Mart [6]) : Catrina vistiereasa fata răpăusatului Iordachi Cantacuzino biv vel vistier, *cu fiul ei Ioan biv agă* şi cu ginerele Ştefan Luca biv vistier... *neavând* bani la nunta fetei ei, s'a sfătuit cu rudele şi vinde satul Pohorlăuţi lui Constantin Turculeţ. Moşia o avea de la tatăl, Iordachi Cantacuzino şi de la mama lui, Alexandra, fata lui Gavrilaş biv vel logofăt. Intre martori : Ioan Neculce vel agă şi Ilie Catargiu biv vel comis.

Cealaltă soră, Sanda, se mărită cu Done vistierul muntean, fiind astfel bunică, după mamă, lui Ienache Văcărescu [7])

---

1) Mărturie a lui din 7240, (1732) iulie 10 (v. mai sus) : „Şi noi viind în ţară [din Ţara Muntenească] înapoi cu unchiu miu Iordache stolnicul ficiorul Iordăchioae cei bătrâne am găsit acel sat [=Blăgeşti] împrăştiet neavând cinei stăpâni. Şi după ciam vinit iau strânsu iar pe toţi pe cii oameni la un loc la sat *la Blăgeşti*. Şi după moarte unchimiu lui Iordache stolnicul rămâind giupâneasa unchimiu lui Iordachi stolnicului *săracă* [= văduvă] sau aşezat la sat *la Paşcani* cu şidere". Arhiva din Iaşi, vol. II, 332 şi N. Iorga, Studii V, 55.

2) Kogălniceanu II, 256-257 şi A. D. Xenopol, Ist. Rom. IV, ed. I 346-347.

3) Arhiva de Iaşi, vol. II, 332, N. Iorga, Studii V, 55.

4) Din 7209 (1701), Iulie 11 e „foaia cu însemnare a Lupului Bogdan biv hatm. de moşii, ţigani şi bucate ce a dat fiilor săi lui Ion Aga şi Mariei. Cr. col. Ac. rom. 1909, 127; Tanoviceanu, Contrib 17 ; N. Iorga, Studii XXII, 61 (pomelnicul de la bis. Prigoreni). Vii de zestre, 1704, Oct. 31 Cr. col. cit. 127.

5) Tanoviceanu, Contrib. 17 ; Cr. col. cit. 129, 7246 (1738) Ian. 20 : „Izvod de ce s'au cheltuit la moartea soţului mieu Marii (soţia ? vornicului Ion Neculce)".

6) Tanoviceanu, cit., N. Iorga, Studii V. 405, 6?9.

7) Tanov. cit. şi spiţa ; N. Iorga, Studii V, 699.

Această nuntă a avut loc în 1707 [1]).

Din 7210 (1702) Iulie 18 [2]) avem documentele de „înpărţala satilor precum am socot't şi ni-am învoit frăţeşte ..sate, moşii şi ţigani şi vii la Cotnari...de la maica noastră Catrina visterniciasa..." şi foaia de împărţală de avere, cuprinzând „parte lui Ion aga". Prigoren'i şi celelalte moşii al pite au venit în partea lui Ion Neculce.

In 7212 (1704), peutru întâia dată întâ'nesc, în documente, pe Ion Neculce, ca proprietar în o bucată de loc, alăture cu Prigorenii. Mihai Racoviţă Vvd. dăru'eşte *„din moşia Târgului Frumos vorc (?) Neculce* o bucată de loc din Bahlui (sic) până în hotarul lui Buhuş [=Dădeştii] şi de a olo piste *Sârca* pe 'a doi stâlpi vechi până în pârău şi pârău în gos până în gura lui" [3])

Stăpânirea lui Ne ulce se întinde şi în hotarul Hăbăşescului. Şi în privinţa aceasta este foarte important zapisul din 7215 (1707), Mai 15. [4])

Toader Hălăşescu pârcălabul şi cu fratele său Ş ef n postelnicul, feciorii lui Gligorie Hăbăşescul hatmanul dau zapis la mâna lui *Ion Neculce spatarul cel mare* : „agiungândune pre noi vreamea la lipsă şi *datori hiindu la Turci*, întraltu chipu nam avut cum faci ce am căzut la dumnelui spătariul cu rugămlnte ca s cumpere o bucată de loc de la noi ce avăm (sic) *din hotarul Târgului Frumos*". Lor le este danie de la părinţi şi de la Ştefan Petru Vodă [5]). „Deci noi având mare nevoe şi strângându-ni Turcii de bani ce eram datori întrebatuniam toate rudeli noastri şi nime dintru niamul nostru nu sau aflat să cumpere acestu loc făr de cât dumnealui *vel spatariu Ion*, fiind dumnealui răzaş şi hotărândusă acea moşie a noastră *cu satul dumisale Prigorianii şi în lungul hotarului şi în curmeziş tot înpreun(ă) cu hotarul dumisale cu Prigoreanii*, am căzut noi de a noastră bun(ă) voe cu rugăminte după dumnealui ce să cumpere aca moşie" ; şi o vinde drept 80 lei bătuţi.

Vânzarea se face în Iaşi. De s'ar scula cineva din seminţia lor, să intoarcă : „noi să avăm (sic) a da dobânda banilor din dzeaci unsprăzeaci pi lun(ă), căci dumnialui încă au luat bani cu datorie de la Turci de nau dat noaă, văzânduni că sintem la nevoe şi nau avut ce s faci dumnialui pen'ru rugămintea noastră".

Anii ce urmează sânt de greu zbucium pentru Ion Neculce. In aprop'ere totdeauna de Domn, a luat parte activă la toate întâmplăr le Moldovii In 1693 postelnic [6]), sub Antioh Cantemir, în 1699, vatav de aprozi [7]), în a doua lui Domnie, în 1705, e spatar mare [8]). E trimis din partea Domniei, în 1706, să ia parte la nunta fiului lui Brâncoveanu Vodă, Dinul, cu fiica vornicului Ioan Balş din Moldova. [9]) In anul 1707, e urmă-

---

1) Cr. col. cit. 127, doc. din 7216 (1707), Sept. 1 „Izvod de cheltuiala ci-am făcut noi (Ştefan Luca treti log. şi Ion Neculce biv vel spătar) cu zăstre surorii noastre Sandii la nunta ei când am măritat-o după Doni vel căpt. din Ţara Românească, osebit de ce au avut ia de la maica noastră Ecaterina visterias(a) fata lui Iordachi Cantacuzino cel bătrân" ; ibid. alte 2 doc. din 1707 şi 7216 (1708) Mai 12 : „Izvodu de zapis(e) ot parte Sandi ce s'au dat la dânsa".

2) Cr. col. cit.

3) Arh. st. Iaşi, tr. 1788 op. 2039, dos. 440 fila 49.

4) Ghib. Sur. mscr. VIII, 765. Pentru datorii ale lui Neculce la Turci v. Cr col. Ac. rom. 1909, 129, 1737, Mai 18.

5) Pentru aceasta vezi m. sus.

6) Ed ţ'a Kogălniceanu II, 2 3, vorbind de nun a lui Constantin Duca Vodă cu fiica lui Brâcoveanu : „şi cu Ioan Niculcea... eram tânăr postelnic şi mergeam cu alţi postelnici împreună, cu toiage a mână pe gios înaintea Domnului".

7) Ibid. 2[?]0.

8) Ibid. 313 : „şi pre mine Ioan Neculce din sulgeriea cea mare m'au pus spatar mare.

9) Ibid. 315—316.

rit de bănuelile lui Mihai Racoviţă Vodă,[1]) cu care apoi se împacă. Sub Dimitrie Cantemir, în Noembrie 1710, e numit iarăşi spătar mare [2]) şi joacă un rol dintre cele mai mari. Incredinţat că Ruşii nu vor izbând în potriva Turcilor, mult a stăruit de Cantemir „să scrie să se întoarcă Moscalii înapoi... şi să se lasă de Moscali, că poate să-i bată Turcii şi Tatarii or robi ţara Puiu pre Dumnezeu martur că aşa i-am zis şi tare am stătut ca doară l-oiu întoarce şi n'am putut". [3]) In răsbo'ul de la Stănileşti e mâna dreaptă a lui Cantemir, ca hatman [4]) şi pierzându-se lupta, fu unul dintre cei 24 de boieri ce întovărăşiră pe Domn în Rusia. [5]) Ai i o duce greu Neculce cu stră nătatea şi dorul de ţară şi după 2 ani trece in Polonia. [6]) Se îngrijea mai tare cronicarul de viitorul copiilor lui [7]) decât de el şi se vede că a avut unele nemulţămiri şi din partea lui Cantemir [8]).

El vroia să vină în Moldova, dar Lupul vornicul, care căpătase, de la Domnul Nicolae Mavrocordat, satele boierilor pribegi în Rusia, îi sta înpotrivă [9]).

In 1719 sub Mihai Racoviţă, vine înapoi în ţară [10]): „Atunce şi mie mi s'au isprăvit ferman de la poartă de pace şi am venit la pământul meu zăbăvind în străinatate nouă ani, doi ani la Mosc, şi şepte ani în ţara Leşească cu multe valuri şi supărări, carele nu le pot înşira cu condeiul meu; şi viind la Mihai Vodă toate moşiile ce-mi luasă Lupul mi s'au dat înapoi şi am trăit la casa mea până astăzi".

Numele de Avrămeşti, ca sat, nu se mai pomeneşte, din pricină că satul de alăture Prigorenii, unde erau casele lui Neculce, se măreşte din ce în ce mai mult şi capătă însemnătate, schimbând, în „Prigorenii mari", numele satului ce din vechiu se numise Avrămeştii.

In 1712, în domnia a doua a lui Nicolae Vodă Mavrocordat, erau Suedezi şi Leşi

1) Ibid. 318: „tâmplându-se de eram şi eu de casa lui Antioh Vodă, m'au fost pus şi pre mine într'acel izvod să mă prindă şi până a sosi Siimenii la gazdă-mi eu am prins de veste şi am apucat de am încălecat şi am fugit in ţara Leşească şi acolo mi s'au tâmplat şi mie de am zăbovit câtăva vreme până mi-am făcut pace cu domniea şi am venit înapoi la casa mea şi n'am avut despre n me nici o nevoie şi am avut cinste şi căutare în dzilele Măriei sale".

2) Ibid. 333: „ear mai de credinţă şi mai ales toate trebile Domniei era după mine Ioan Neculce vel spatar".

3) Ibid. 341—342

4) Ibid. 355 şi urm.

5) Ibid. 366.

6) Ibid, 373.

7) Ibid. 373: „Deci de viaţa mea îmi era cum îmi era, dar mai mult îmi era pentru copii mei la ce vor rămâne, că numai doar săldaţi să fie, eară la alte boierii nu încapu feciorii unora ca acestora".

8) Ibid. 373—374: „Ori cât îi fi în cinste la vre un Domn...eară cu Domnul nici odată să nu pribegeşti, macar cum ar hi...Nădejd a Domnului este ca săninul cerului şi ca încetul mărei; acum este sănin şi se face nuor; acum este marea lină şi se face furtună".

9) Ibid. 380: „ear mie lui Ioan Neculce hatman îmi sta mare pedecă ca să nu pot veni în ţară, să-mi ţie el moşiile". Un doc. de mare importanţă, în legătură cu această chestie, e cel publicat de Tanoviceanu, în Arhiva de Iaşi, IV.

10) Ibid. 396. Şi Cr. col Ac. rom. 1909; 1718, Dec. 14, Hotin: Iamandi clucerul îi scrie lui Ion Neculce că a vorbit cu Măria Sa Paşa pentru întoarcerea sa în Ţară şi moşiile i le va da, după întoarcere, cum le-a dat şi visternicului Ştefan Asemenea 7227 (1719) Iunie 2, Scrisoarea autografă a lui Nicolae Alex. Vvod. catră al d-sale şi cinstit bun priaten şi de bine voitor Ion Neculce biv. hatman, în ţara Leşască, în care ii scrie: „că şi în domniia noastră dintâi n'ai fost uitat dumneata de noi, ci încă şi ferman a uncea am fost scos de la stăpâni ca să vii dumneata în patria dumitale şi acel ferman au fost la Iamandi şi ne mirăm cum n'au venit la mâna dumitale".

ce iernau în Moldova. „Atunce au venit poroncă şi la Nicolai Vodă pentru Şvezi şi Leşi ce ernează pin ţară să-i scoată şi să-i gonească din ţară; *ear Şvezii auzind s'au închis câţiva în curţile de la Prigoreni în ţinutul Cârligăturei şi se apara din casă de nu putea strica nimică calaraşii Moldoveni ca să-şi scoată*; şi au triimes calaraşii înapoi la Nicolai Vodă de au întrebat, că întralt chip nu pot să-i scoată, ce numai doară să dee foc caselor; dar Vodă n'au priimit să i lasă să aprinză casele, ce le-au zis să stee pe departe de dânşii". [1]) Aceste curţi erau chiar ale lui Neculcea.

In vremea pribegiei lui Neculce şi megieşii lui de moşie, din Albeşti şi Scorţeşti căutaseră să-i împresoare moşia. Prin cartea din 7230 (1721) Noemb. 15, Mihai Racoviţă Vvd. scrie lui Darie Donici vel vornic, în pricina jalbei lui Ioan Neculcea hatm. „pentru un loc ce este un şes de hăleşteu pe apa Bahluiului din gios *de hăleşteul Prigorenilor*, care acel loc este danie dumisale de la Antemiia fata lui Ureche şi *înstrăinândusă dumnialui din ţară* sau sculat Cazimir şi şau făcut moară zicând că iaste locul lui de *Albeşti* şi să scoată şi alţi răzeşi de *Scorţeşti* den sus de acea moară" şi-i cuprinde loc, zicând că este lor. Darie Donici să oprească moara şi să le dea zi şi cu oameni bătrâni, ce „or merge cu brazda în cap" să îndrepte hotarul [2]).

Interesantă e cartea Domnului Mihai Racoviţă din 7230 (1722), Mart 9 [3]): „Facem ştire cu această carte... cui să cade a şti pentru dumnelui *Ion Neculcea biv hatman că tâmplândusă de au venit ţariul moschiceascu cu oşti aice în ţară la noi şinchinândus(ă) Dumitraşco Vod(ă) la ţariul şi pe urmă ducându-să Dumitraşco Vod(ă) cu Muscalii, dumnelui Ion biv hatman hiindu de acă cus(ă)* [4]) *slug(ă) nau cutezat a sta în ţară ce numai iau căutat a lipsi den ţară* şi aşe i sau tânplat zăbavă din multe pricini a vremilor neaşazate în pământul nostru de *au fostu înstrăinat 10 ani* şi la acă înstrăinare mulţi şau urnit gâlcevile lor cu numili dumisale şi mulţi poate săş hi luat şi cărţi de la Domniia sa Neculai Vod(ă) şi de la Domniia noastră asupra dumisali hatmanului Ion ca s(ă) hi dat rămas din niscariva pricini şi platnic, nehiindu dumnelui faţă, aflândusă înstreinatate, car(i) poate *vunii* să hie luat cărţi şi pe moşiele şi pe ţiganii dumisale şi acmu *din poronca prisăninatii porţi de eitare* mam milostivit şi domniia me şi lam adus la pământul său şi acmu după ce au venit în *pământul* său, nime dintracie ce sor hi făcut cărţi pe moşii sau pe altele, nu s(ă) pomenescu hiindu dumnelui faţ(ă), cari jălui cum şi dumnelui *cumnatul dumisale Ilie Catargiul* vel logofăt a inţăles hatm. Ion cum *să hie facut şi Catargiul cărţi cu meşterşuguri pi Prigoreni*... la acă vre(me) denstrăinare, deci acmu dumnelui hatmanul Ion tras(e) la gudecată înainte noastră dumnelui Catargiul vel log. pentru aceli cărţi ce mai sus scriu, de ari ceva logofătul la hatm. Ion să răspundă». Logofătul Catargiul a răspuns că n'a făcut nici un ispisoc, dar la acea vreme a făcut o carte să ţie acel loc, fiind rudă, să nu-i strice cineva casele, până a veni hatm. Ion. Domnul dă carte lui Neculce că de s'ar întâmpla să scoată cineva cărţi făcute, „di pe acă vreme până čau fostu dumelui *înstrăinat zeaci ani*" să nu să creadă.

Prin cartea domnească din 7230 (1722), Mai 18 [5]), Mihai Racoviţă Vvd. dă lui Ion Neculce biv hatman să fie volnic a ţinea şi stăpâni *bucată de loc din hotarul Târgului Frumos*, „care ace bucată de loc îi easte dumisal(e) danie de la Domnie me... în domnia a doa... pe drias(e) ce *vari hi având*" şi să ia şi de a zece.

1) La Kogălniceanu, II. 379.
2) Ghib. Sur. Mscr. VIII, 822.
3) Ibid. 819.
4) Soacra lui Ion Neculce, era soră a lui Dumitru Cantemir. Cp. şi Revista Arhivelor, Anul I, No. 1, 68.
5) Ghib. Sur. mscr. VIII, 771.

Cronicarul pătimea împresurare şi din partea Ruscanilor (Buznii). Prin cartea din 7233 (1725), Mai 18, [1]) Mihai Racoviţă Vvd. dă lui Ion Neculce biv hatman să ţie şi stăpâniască a sa driaptă ocină şi moşie *o sâlişte ce să chiamă biserica de piatră*. Feciorii răposatului vornicului Sturzii cu un sat a lor, Ruscanii, împresoară o bucată din hotarul acelei selişti şi i-au luat şi venitul pe acea bucată de loc.

Ion Neculce a chemat pe feciorii Sturzii şi le-a citit scrisorile lui pe această moşie şi le-a aratat semnele, dar ei nu ţin samă. Domnul hotărăşte ca Neculce să-şi ţie după hotarnică şi să ia de a zece.

O altă carte a Domnului tot din 7233 (1725), Mai 18 [2]) scrie lui Pilat şetrar şi lui Ion Silion biv vătav de păhărnicei, în pricina jalobei lui Ion hatm. pe Gavril Cazimir de *Albeşti* şi alţi răzeşi de acolo din sâlişte şi din *Scorţăşti*, că pe când Neculce era înstreinat din ţară, Cazimir şi-a făcut moară pe un loc al lui Neculcea, din gios de iazul Avereanilor (sic), ce să cheamă [locul] *Râtul*, pe Bahlueţ, în ţin. Cârligăturii, danie de la Antemia păhărniceasa. Cazimir zice că unde şi-a făcut moară este locul său şi *matca veche a Bahlueţului ar fi pre mijlocul şesului, pentru care a mai avut pâră un vitreg a hatmanului Enache gramaticul*, cu Hăbăşescu hatm. şi răzeşii din Scorţăşti, în zilele Ducăi Vodă cel bătrân şi atuuci un om Zavul, tatăl lui Andronache, ce ţinea minte de la Radu Vodă, *arătase matca veche ca şi Cazimir acum* şi au mers la divan la Duca Vodă şi Zavul n'a vrut să ia brazda în cap şi a rămas locul de l-a stăpânit tot hatmanul, «până acum ce au lipsit din ţară". Domnul, acum, le porunceşte să meargă acolo şi cu oameni buni şi bătrâni să ia brazda în cap şi pe unde or merge pe acolo să-şi mute Ion hatmanul apa, „pre unde sar încredinţa că au fost matca cea veche de vad". Iar de nu or vrea, să rămâie hotarul unde stă şi să taie moara şi Cazimir să plătiască stricăciunea.

Această cercetare se şi face şi avem mărturia lui Pilat şătrar şi Ion Silion vătav către Domn [c. 7233 (1725), Mai] [3]): „ne veni carte Măriei tale să mergem la o bucată de loc ce să chiam(ă) *Râtul*... a hat. Ion, ce iaste despre *Scorţăşti* şi despre *Albeştii* lui Cazimir... am mărsu şi am văzut la capul hotarului din gios, unde să hotărăşte cu *Frătianii* (la Goeşti) şi cu *Bălţaţii* o piatră pe coastă în malul Bahlueţului despre câmpu unde dau sam(a) Scorţăştii şi cu Cazimir că iaste matca veche. Deci noi am ridicat piatra şi o am puso precum bat şi cialelalte hotară *şi am săpat în locul pietrii ca să să găsască carbunii*, nu sau găsit, ci de acolo am mărsu în sus pre matca veache şi am găsit un loc ce au fost moară, acestu vad de moară v'n amândoao malurile pre locul hatm. Ion, precum dau sama Scorţăştii şi Cazimireştii că au îmblat apa pre matca cea veache. De acolo am mărsu în sus şi sintu doao vaduri de mori. Dau sama Scorţăştii şi Cazimireştii că au făcut una Hăbăşescul şi alta Banul medelniciarul. Deci malul despre câmpu vine la amândoao morile a hatm. Ion, precum mărturisescu Scorţeştii şi Cazimireştii, iar pentru malul *despre Cârligătură* dau sama Scorţăştii şi Cazimireştii că iaste a lor, iar hatm. Ion pune pricină că *iaste matca cea veche pe supt dial* dară să ştii Măriia ta că aceste trei vaduri de mori sintu aproape unul de altul, care nu să poate să să facă mai mult de o moară, dară dau sam(ă) Cazimireştii şi Scorţeştii că acel vad den gios iaste mai vechiu decât toate vadurile şi iar ei dau samă că au ţinut neşte călugări de la Neamţu ce au ţinut şi satul *Albeştii*, dar măcar că dau sam(ă) că au ţinut călugării acea moară, dară vine pre locul hatm. Ioan amândoao morile precum dau sam(ă) Cazimireştii şi Scorţăştii că au îmblat apa pre matca cea veche,

1) Ibid. 770.
2) Ibid. 567.
3) Ibid. 568.

că de aicia în sus iaste o moară a lui Cazimir, unde nau mai fost moară niciodată, întracel loc. Hatm. Ion zice că iaste această moară în matca cea veche făcută, un mal iaste al dumisale, iar Scorţăştii şi Cazimireştii zic că nu iaste matca cea veche, ce fiind o scursură de apă au făcut moară acolo, iar matcă veache niau arătat Cazimireştii şi Scorţăştii o aşezătură prea în faţă despre câmpu, care dă sam(a) un Gheorghiţă Scorţăscul cei mai bătrân, cum că au prinsu şi crapi pe acea aşezătură, dar zice acest Gheorghie că au fost mergând apă şi pre gârla unde iaste moara lui Cazimir, deci aici iaste toată pricina că piatra den sus a hotarului hatmanului Ion iaste despre Cârligătură în mal". Deci l-a întrebat pe Gheorghe, ca mai bătrân, va cuteza să ia brazda în cap sau să meargă în sfânta biserică să giure că matca veche este prin mijlocul satului, pe din sus de moara lui Cazimir şi aşa şi hat. Ion s'ar lăsa pre unde ar zice el, dar „acel Gheorghe Scorţăscul nau vrut Măria ta nici să ia brazda în cap, nici să giure". Cazimir arată o carte de la Duca Vodă cel bătrân, că s'a pârît Safta, giupâneasa Hăbăşescului, cu *Enache gramaticul „vitregul hatmanului Ion"* şi zicea Safta că îi *agiunge hotarul satului Albeştilor în o gârlă sacă în şesul Râtului,* care o arată acum Scorţeştii şi Cazimireştii că-i matca cea veche, iar Enache gram. a spus că nu agiunge hotarul Albeştilor în acea gârlă, ce agiunge în părăul pre carele merge apa şi atunci neputându-se aşeza au lăsat pe Zavul călugărul că ştie pre care matcă merg hotarele. Intrebându-i de au vreo mărturie să fi mers Zavul cu brazda în cap şi au arătat hotarul, ei au răspuns că n'au asemenea mărturie. Rămâne şi acuma lucrul neaşezat, ca să vie la Divan.

Pricina se judecă în faţa Domnului, cum se vede din cartea Domnului Mihai Racoviţă, din 7233 (1725), Iuli 2 [1]). Pâra era „pentru matca Bahluețului ce easte hotarul unei bucăţi de loc ce să cheamă Odaea Gugii [=greşit în loc de Râtul], zicându dumnealui hatm. cum că merge matca ča bătrână pe suptu dial despre Albeşti şi despre Scorţăşti arătându şi pietre de hotar lângă ača matcă pe suptu dial... iar Cazimir şi cu răzăşii de Scorţăşti pun pricină şi zic căi matca veche pâr la un loc pin mijlocul şesului". A fost multă pâră şi la Duca Vodă cel bătrân.

Domnul le lungeşte judecata pân la Sântămăria mică şi le pune zi, să cerce călugării de Săcul hotarnica acelui loc. S'a mai jăluit hatm. pe Cazimir, că-i îneacă o bucată de loc cu un zapis vechiu de la Chiriac pah. ce a ţinut qe Alexandra fata lui Gligori Ureche vornicul şi Alexandra n'a avut treabă, că n'a fost partea ei. S'a văzut şi zapisul Alexandrei rupt, de la Duca Vodă. „Şi pe urmă văzindu cau rămas iar Chiriiac bărbatul Alexandrei, au făcut altu zapis vicleanu de danie la mâna Hăbăseşcului tot dintracel loc, au despărţit costişa cum merge din săş, până în drumul cel mare [=al Iaşilor] zicându căi danie de la giupâneasa lui de la Alexandra". Şi Alexandra n'are nici o treabă, cum arată ispisocul Ducăi Vodă. Se va vedea la judecată, din scrisorile călugărilor de *Săcul*: „să să vază dania călugărilor de la Ureche, până unde le scrie, până în drumul cel mare au mai mult". Lucrul deci rămâne tot nehotărît. In legătură cu hotarul lui Neculce, e şi mărturia lui Ştefan Mădărjacul, Melentie Bârzul şi Andrieş Cudrescul, din 7234 (1726). Fevr. 25 [2]). că întrebaţi de hatm. Ion «pentru un loc cei alăture cu Bălţaţii, cum ştim din bătrâni noştri că să cheamă acel loc... aşa am apucat de bătrânii noştri că acel loc să cheamă *la Gloduri* pe din sus de moara lui Manolache şi au fost şi un bordei acolo čau şezut mai dedemult *Zavul călugărul* tatul lui Andronic acolo la Gloduri... iar *odae Gugii* o ştim să să cheam(ă) acolo că ţine *Odae Gugii dinspre Sârca*».

Prin cartea domnească din 7234 (1726). Iuni 28 [3]), Mihai Racoviţă Vvd. întăreşte

1) Ghib. Sur. mscr. VIII, 763.
2) Ibid. 745.
3) Ibid. 784.

dania cu care a fost miluit pe Ioan Neculce hatm. în domniia a doua, cu o bucată de loc din hotarul Târgului Frumos *„pentru 600 de stupi ce iam fost bătut a dumisal(e) şi sau dat miare în trebile ţarâi“*. Hotarul se începe de lângă Bahlueţ, din drum, din hotarul Zgăului... în sus pe drum şi trece pe la capul iazului călugăresc şi tot pe drum *pâna la nişte sărături ces împotriva curţilor Prigoreanilor* în curmeziş, iar de acolo să întoarce în lungul locului dreptu la dial între movilă şi trece *drupul Iăşilor* şi la dial tot pe muche din movil(ă) în movilă pân să pogoară pe piscu la vale în Sirca şi de acolo să întoarce iară în curmeziş în gos de *lovişte* iară întrun piscu mare în hotarul Zgăului *čau fost a Habăşescului* şi mergi pân unde se istoveşte hotarul şi cu loc de hăleşteu în Sirca“.

In anul 1730, Grigorie Ghica Vodă îl pune pe Ioan Neculce, biv hatman, vel vornic de ţara de sus [1]), iar in 1732, spune cronica lui [2]): „îndemnatu-s'au Grigore Vodă anume că merge la primblare *la Prigoreri la mine Vornicul Ioan Neculce* şi la Ruginoasa la Hatmanul Sturza ; ear de *la Prigoreni* au trecut la Roman... Şi aşa întro săptămână au îmblat de au văzut mănăstirile, locurile şi satele boiereşti, ca să ştie cine cum ţine».

In 7241 (1732), Dec 20 [3]), Grigorie Ghica Vvd. îi întăreşte lui Ion Neculce mare vornic o bucată de loc din hotarul Târgului Frumos, danie de ta Mihai Vodă. Hotarul este cel cunoscut: *„nişte saraturi ce sint înprotiva curţilor dumisale din Prigoreni*, în curmeziş... să întoarce în lungul locului în sus... la deal întro movilă şi *treace drumul Iaşilor* şi la deal pe muche din movilă în movilă pâr să *pugoară* pe piscul *la vale Sârca* pâr dă în hotarul lui Buhuş [Dădeşti] şi de acolo trece Sârca în ceia parte de ea, alăturea cu hotarul lui Buhuş pâr la nişte stâlpi vechi, pâr la un pârău, iar de la pârău să întorce inapoi la un piscu mare în hotarul Zgăului čau fost a Hăbăşăscului şi merge pâr unde să istoveşte hotarul şi cu locu de hăleşteu în Sârca“.

In 1735 este pus iarăşi vel vornic de ţara de sus, de cătră Grigori Ghica Vodă, în a doua domeie [4]).

In 7245 (1737), Mai 2 [5]), Grigorie Ghica Vvd. însărcinează pe Costantin Cucoran pitar şi Ilie pitar să cerceteze jalba vorc. Ion că are un loc danie de la Iftimia fata lui Ureche vorc. din gios de hotarul Prigoreanilor, pe apa Bahlueţului şi i l-ar fi înecând deoparte răzeşii de Albeşti şi Scorţăşti şi de altă parte călugării de Săcu, despre câmpu cu odaea Gugii.

La domnia lui Mihai Vodă a fost acolo logof. Ilie Catargiul să alegă acel loc şi despre câmp nu s'a curmat, rămânând călugării de Săcul să-şi caute scrisorile şi hotarnica lor şi vornicul Ion scrisorile Urecheştilor. Iar pentru partea despre Albeşti şi Scorţeşti, vorc. Ion a făcut carte de blăstăm asupra lui Gheorghiţă răzăş de Scorţeşti, fiind mai bătrâu, să arate cum ştie matca Bahlueţului. Răzeşii să îndrepte apa pe matca cea veche; să caute pentru vaduri de moară, cui să cade să aibă moară pe acel loc; călugării de Săcul să scoată hotarnica pentru Odaea Gugii, să se aleagă hotarul vorc. Ion şi despre câmp. Asemenea şi pentru un loc de moară veche ce a avut vorc. Manolachi pe hotarul Bălţaţilor, unde e acel loc, căci vorc. Ion zice că moara a făcut-o mai sus şi nu în vadul cel vechiu şi îneacă apa mult loc

Alte neînţelegeri sânt pentru hotarul despre Odaea Gugii. Interesantă pentru istoricul acestui proces este şi cartea Domnului Grigorie Ghica Vodă din 7247 (1739) Mai

1) Kogălniceanu, II, 407.
2) Ibid. 409-410.
3) Ghib. Sur. mscr. VIII, 796, Arh. stat. Iaşi, tr, 1788, dos. 440, fila 31.
4) La Kogălniceanu II, 425.
5) Ghib. Sur. mscr. VIII, 826.

12 [1]), pentru multă pâră între Ion Neculce biv vel vornicu şi călugării de Săcul pentru... şăsul *Râtul*, vornicul zicând că moşia este a sa „di pe maica dumisale fata lui Iordachie visternicul, iar lui Iordache vist. mo‚ul [=bunicul] dumisale íau fost acel locu danie de la Antimie păhărniceasa fata lui Ureche vornicul, precum niau arătatu şi zapis şau aratatu şi *împărţala lui Grigorie Ureche čau avutu cu fraţii* şi această moşie sau vinitu în parte luì G igorie Ureche. Aşijdere au mai aratatu dumlui vornicul un ispisoc di pâră ce sau pârît *Ianache Gramaticul čau ţinutu mai pe urmă pe maica dumisale vornicului* cu G.igorie Hăbăşescul, căce sau fostu sculatu mai pe urmă un *Chiriiacu păh. čau avutu femee pe Alexandra fata lui Grigorie Ureche sora Antemiei* păhărniceasa şi după moartea A exandrei sau sculatu Chiriiacu păharnic bărbatul ei şau dat danie acăstă moşie Hăbăşescului hatm. *neavându ei nici fičori cu Alexaudra* şi nici o triabă cu moşie şi încă la zapisul de danie au numit acăstă moşie Odae Gugi şau scris şi semnili hotarului acestii moşii din Bahlueţu pe lângă hotarul Balţaţilor pe drumuşor până în drumul cel mare şi pe drumul cel mare în sus pe drum până unde să întâmpină cu hotarul Prigorenilor şi de acole dreptu pe lângă hotarul Prigorenilor până dreptu apa Bahlueţului" şi la pâra ce a avut Ienache gramaticul s'a dovedit că această moşie a fost în partea Antemiei, şi Alexandra n'a avut treabă cu ea, rămăind Hăbăşescul de judecată; moşia s'a dat în stăpânirea lui Ienache gramaticul şi zapisul cel dăduse Chiriac de danie Hăbăşescului s'a rupt. După moartea Hăbăşescului, Safta Hăbăşeasca a dat danie hinului său lui Cazimir sulgeru, numindu-l tot Odaea Gugii, care, pe urmă, acele scrisori s'au luat toate şi de la Cazimir şi de la Hăşăşeasca.

Călugării de Săcul au câteva direse pe o parte de loc din hotarul Târgului Frumos ce se numeşte Odae Gugii, „care locu au fostu întăi a Gugii uşeriu miluire de la alţi domni mai denaine şi pe urmă au căzut la stăpânire Mogâldei vornic şi Mogâlde vornic lau datu sfintei mănăstiri Săcul pentru sufletul său, precum arată ispisoacele de la Irimie Movilă Vodă şi de la Simion Movilă Vodă" şi alţi Domni mai dincoace.

După trecerea vremilor, a început pâră între vorc. Ion Neculce şi călugării de Săcul pentru înpresurare, unul de către altul. Turburarea e şi zapisul lui Chiriac pah. ce au ţinut pe Alexandra, numind locul ce a fost al lui Ureche, pe numele locului măn. Săcului, care se numeşte Odae Gugii, „şi din vreme că şi m[ă]n[ă]stire Săcului fiind, a lui Ureche să rătăcie călugării şi zice că este tot un locu».

Domnul îi orânduieşte cu judecata la Sandul Surza vel logofăt să le ea sama, „şi cerându scrisorili lor... sau adiveritu şi din hotarnica Prigorenilor că sau aflatu pomenindu şi de hotarul lui Ureche la Bahlueţu şi pomeneşte şi în Sirca di un hăleşteu a Gugii şi acestu locu čau fostu a lui Ureche sau aflatu şi la împărţala frăţască, numindul o bucată de locu din hotarul Târgului Frumos, hotărîtu şi stâlpitu şi la alte scrisori îl pomeneşte şesul Râtul, până unde să împreună cu hotarul Balţaţilor, iar mai cu dedinsul sau cunoscutu hotarul acestu locu din zapisul lui Chriiacu pähn. care îl arată din semne în semne". Şi se judecă, ca vorc Ion să ţie hotarul acestui loc pe semnele ce arată mai sus şi despre drumul cel mare, numai până în drum [—al Iaşilor] şi tot drumul până unde să înpreună cu hotarul Prigorenilor, iar de la drum la deal să ţie mănăstirea Săcul locul său ce se numeşte Odae Gugii, unde s'a adeverit că este.

Cu aceasta, neînţelegerea pentru hotarele Prigorenilor încetează. Neculcea era bătrân, aproape de 70 de ani şi n'ci cu Domnul său nu se prea înpacă, cum spune el: „Că şi Grigorie Vodă i-se schimbase firea îndată; că boierii era toţi în prepus şi n'avea nici o credinţă. Orbit în lăcomie, judecăţi era multe de jacurile ce se făcuse; şi *era judecăţile cu făţărie*; că cei drepţi era în urgie şi mulţi din cei vinovaţi era în cinste...

1) Ghib. Sur. mscr. VIII, 801.

Pre mine Ion Neculce v rnic, tâmplându-mă de am fost în vremea Moscalilor în Iaşi, m'au 'amestecat ciocoii şi cu alţi neprieteni la Grigori Vodă şi m'au închis la Başbulbaş câteva zile şi copiii mei se ascunsese în laturi şi au trimes un postelnicel de i-au căutat în toată ţara; dându-mi şi mie pricină că am bătut un ciocoiu în vremea Moscalilor; socotind că am fost şi eu amestecat la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflat că n'am fost şi *m'au slobozit şi pre mine la ţară.* Şi atunce la acea primejdie am cheltuit mulţi bani care dea samă la Dumnezeu cine m'au amestecat" [1]).

În anii următori, va fi stat la ţară, la Prigoreni. Îl întâlnim căutând să împace neînţelegerele pentru hotar, între Goeşti şi Onişcanii Putnii şi dând mărturiile hotarnice, din 1743, Mart 17 şi 1744, Aug. 25 [2]), caracteristice şi prin frumuseţea stilului lor.

Fără îndoială că aici la Prigoreni, în curţile de pe malul de deasupra heleşteului celui mare şi-a scris multe din paginele cele mai frumoase ale Cronicei lui, privind apele liniştite din faţă, dealurile ce se ridică de jur împrejur şi florile sălbatice şi frumoase ale câmpului, cu care se aseamănă aproape fiece rând din scrisul, ce trebuia să cuprindă sufletul Moldovii lui dragi.

Nu se ştie precis data morţi lui Ion Neculce. El a murit după 25 Februar 1745 şi înainte de 12 Ian. 1746, căci în un document, cu data de pe urmă, Ilie Neculce biv treti spatar vorbeşte de înpărţeala răposat părintelui său Ioan Neculce biv vel vornic [3]).

Cronicarul a avut mai mulţi copii: [4]) Gavril vel medč, Ilie vtori spatar, Ilinca, Alexandru şi Catrina [5]).

Gavril vel med moare înainte de 1751, Aug. 20 [6]), fără copii.

Ilie e vtori spătar [7]), mort către 1766 [8]), fără copii.

Ilinca, măritată după stol. Costandin Darie [9]) în 1734 [10]).

Alexandru, pomenit întâi în 7245 [1737] Iunie 13 [11]), cand Maria soţia răpos. Ilie Cantacuzino, ce au fost vist. dăruieşte o ţigancă finului ei, Alexandru, fiul cumnatului ei

---

1) Kogălniceanu II, 455.

2) Vezi satul Goeşti, în bul. Ion Neculce, an III (1923) pg. 40 şi 41.

3) Tanoviceanu, Contrib. 15 şi Cr. col. ac. rom. 1909, pg. 130.

4) Tanoviceanu l. cit., numai cei dintâi 4.

5) Cr. col. cit. 7215 (1707), Mai 25, din Prigoreni. Hătmăneasa Lupa (?) soţia răposatului Lupului Bogdan, ce au fost hatm. dăruieşte un ţigan *nepoatei sale Catrina, a fiicei sale Maria spatăroaia.* Despre această Catrină nu mai am nici o altă ştire. Se pare că e pomenită însă în pomelnicul bis. dela Prigoreni, N. Iorga Studii, XXII, 61.

6) Cr. col, cit. 130. 131. E pomenit în 7245 (1745) Oct. 15: Gavril Neculce vel medelnicer. In 7259 (1751) Aug. 20 e aratat ca mort. „Cel(e) ciau rămas dintrale soţu meu Gavril la min(e) afară din zăstrile mele". Şi „socoteala datorilor *răposatului* soţului meu Gavril Neculce biv vel Med(elnicer). Asemenea 7260 (1752) Mai 1: „Izvod de datorie răposatului fratelui nostru Gavril Neculcei..,". Ibid. greşit şi 7248 (1740) Mai 18: „raposatul Gavril Medelnicerul fratele lui Neculce", cp. şi Tanoviceanu, Contrib. spiţa.

7) Cr. col. cit. 130, 131 e pomenit în doc. din 7255 (1747), Iulie 20, 7256 (1748) Iulie 20, ca spătar, 7259 (1750) Oct. 14, ca biv treti spătar, 7261 (1753) Iulie 28, biv vtori spatar, 7257 (1749) Mai 25, biv vtori spătar.

8) Cr. col. cit. 131, doc. 1766: „Cartea marilor boeri, prin care mărturisesc pentru datoriile răposatului Ilie Necu cea biv vtori spatar, ce l-au plătit frate său mai mic Alexandru Neculcea biv vel paharnic. Asemenea 1766, Oct. 14: „lui Vasile Neculcea... satul Boianul,... prin diată (de la) răpos. unchiul său Ilie Neculcea". La Tanoviceanu l. c. Ilie, mort 1753; după N. Iorga Studii V, 429, la 1760.

9) Tanoviceanu, l. c. 17 şi Cr. col. 130 (1745).

10) Cr. col. cit. 129, 7242 (1734) Febr. 17: „Izvod de ce au dat (Ion Neculcea vornicul) fiicii noastre Ilenii",: ibid 130, (1740). „Izvod de ce-(a)m cheltuit la zestre Ilenii".

11) Crt. col. cit. 129.

Ion Vornicul (Neculcea). Alexandru Neculce, căruia prin înpărţirea averii, îi rămân Prigorenii, cu moşiile alipite de ei, se căsătoreşte cu Catrina, fata lui Vasile Costache vel bru şi a Ilincăi Cantacuzino Paşcanu moare cătră 1780 (soţia sa, după 1769)[1]. Se însoară, probabil în 1748[2]. E arătat ca postelnic, în o hotarnică a Brăeştilor, vecini, din 7251 (1742) Oct. 10[3]; în 1744, Dec. 18, e vtori pah, asemenea în 1745, Iulie 17, Sept. 1, 1748, Ian. 19[4]; în 1750 Oct. 24 e armaş[5], asemenea 1751, Iulie 15; în 1756 Iunie 2, biv vel clucer[6]; în 1760 Ian. 13, stolnic[7]; 1760 Sept. 18, biv vel stolnic, asemenea 1761, Ian. 26[8]; în 1764, Iunie 30, paharnic[9], asemenea în 1765, Mai 15; în 1767, Iunie 5, ca vel paharnic[10], asemenea Iulie 8, şi 1772 Mart 14; în 1777 Aug. 22, 23[11] e vornic.

El n'a avut nemulţămiri din partea megieşilor şi de aceia din aceasiă vreme lipsesc actele, referitoare la Prigoreni. In 7271 (1763), Iunie 24, face o hotarnică a satului vecin, Cristeştii[12].

El are un singur fiu, pe Vasile Neculce, zis Mutu, căsătorit cu Ileana, fata vornicului Costache Sturza şi a Mariei, fata lui Cost. Razu[13]. Prima menţiune în doc. este din 1766 Oct. 14[14], când Grigorie Alexandru Ghica Vvd. în åreşte lui Vasile Neculcea fiul lui Alexandru Neculcea... satul Boianul, de la ţinutul Cernăuţului, 1 sat prin diată de• răpos. unchiul său Ilie Neculcea biv vtori spătar. În 1772, în pomenicul dela Prigoreni, e arătat ca vătav de aprozi[15], apoi în 1779, Iunie 6 ca vel stolnic[16]; în 1781, Nov. 16, ca biv vel stolnic[17]; în 1782, Dec. 11, stolnic şi ispravnic de Hârlău[18]; în 1789, Febr. 7, ban[19]; în 1791 Mai 22, biv vel ban[20]; în 1800, Febr. 12, biv vel spătar[21] dăruieşte fiilor săi Ioan şi Costache, moşia Boianul, cu jumătate de sat de Lehăceni, de la Cernăuţ. El stătea însă la Prigoreni. Aici, în 1782, Iulie 10 îi scrie—„cătră Vasile Neculcea biv vel stolnic la Prigoreni",—în pricina hotărîtului moşiilor Boianul şi Lihăcenii, Ion Mitescul Căpitanul, şi în 1782, Nov. 10, când îi trimite „la Prigoreni" scrisorile numitelor moşii[22].

Dau şi alte date, ştiri răzleţe, rămase despre oameni din Prigoreni. In 7271 (1763),

---

1) Tanoviceanu l. c. 17; Catrina moare, d. Tanov. c. 1767; dar Cr. col. cit. 132, ea trăeşte în 1769 Ian. 4. In 1784, Iulie 30, el e arătat ca răposat. ibid. 133.
2) Arh. stat Iaşi, tr. 1788, op. 2039, dos. 437, fila 57 (b): „la 7256 (1748), 2 logof., *când sau însurat*".
3) Arh. stat cit. 57 (b), 64 (a), 40 (a), 113 (a) şi dos. 237, file 51 (b).
4) Cr. col. cit. 130. 131.
5) Ibid. 131.
6) Ibid. 131.
7) Ibid. 131.
8) Ibid. 131.
9) Ibid. 131.
10) Ibid. 132.
11) Ibid 132.
12) Arh. stat Iaşi, tr. 1357, op. 1543, dos. 213, fila 17.
13) Tanoviceanu, l. cit. 17, şi Crt. col. cit. 134, doc. 1803, Nov. 12.
14) Crt. col. cit. 131.
15) N. Iorga, Studii, XXII, 61.
16) Cr. col. cit. 132.
17) Ibid.
18) Ibid. 133.
19) Ibid.
20) Ibid.
21) Ibid.
22) Ibid. 132—133.

Iunie 24,[1]), e pomenit un Ilie Tăutu mazil ot Prigoreni, iar în 7278 (1770), Iunie 20[2]): „preuteasa *popi lu G(r)igoraşu...., biseпcii înu Prigoreni*".

De mare interes şi pentru viitorul cercetător, cu mai multe date, la îndămână, al familiei Neculceştilor, e şi pomelnicul de la Prigoreni[3]), din 1772. Întie vii: Neculce (Alexandru), paharnicu... Vasile Neculce vel me[delnicer]. Morţi: ctitori, Gavrilaş Matieşu logofătu şi soţul său Sârca şi fii lor, Elena comisoi, Iordachi Cantacozono vist. şi soţul său Alicsandra şi fii loru, Neculce vistieru şi s(o)ţulŭ său Catrina şi fiii loru, Lupulŭ Bogdanu hatmanu şi soţulŭ său Ruxanda şi fii loru, *Ioanu Neculce vornicu* şi soţulu său Mariia şi cu fiii loru, Safta, Aniţa, Catrina, Eliana, Gavrilaşu Neculce medelnicer şi cu fii săi, Ilii Neculce, spătariu, Sanda, Nastasâia, Neculai, Dumitraşcu, Bălaşa, Canstantinŭ, Vasâle, Costachi Banu şi soţulu său Iiustina, Catrina Costachi şi cu fiicele sale Maria, Ilinca... şi sau c.., de robulu lui Dumnezău Vasâlі Neculce vătavŭ di aprozi în spre pomenire niamului meu la letu 1772".

Tot aici, la biserica nouă[4]) din Prigoreni se află „Triodionŭ" cumpărat de Vasile Neculce „bivŭ velŭ stolnicu sf(i)ntăi bisărici din satulŭ Prigorienilorŭ".

Numirea de Prigoreni, se întinde şi asupra celorlalte părţi alipite, aşa că în hotarnica moşiei *Balţaţi*, din 1793, Oct. 30,[5]) se arată că „matca Bahlueţului ce vechi este supt *dealul Cârligăturii, spre codru şi că în această matcă stau toate moşiile ce vin dispre codru chizăş* [ib d. fila 68 (b): „ce vin de la codrii Cârligături"] şi că *Bălţaţii să dispart de Prigoreni* din piatra vechi hotar ce este dispre câmpu şi alăture merg piste şăsu şa Bahlueţului până în *drumul cel mare a Eşului*".

Ştirile sânt ceva mai multe către sfârşitul sec. XVIII, începând iarăşi neînţelegerile de hatare. Aşa din jalоba lui Vasile Neculce banul din 1794, Avg. 31[6]), se vede că avea pricină de înpresurare cu vel post. Costache Sturza, stăpânul *Cinceştilor.* Prin cartea domnească, a lui Mihail Constantin Suţu Vvd. din 1794, Sept. 2[7]) către Toader Balş vel vorc. şi ispravnic de Cârligătură se vede că judecata, avută în divan între banul Vasile Neculce şi vtori post. Costache Sturza, că o parte din moşia Cinceştii de la Cârligătura s'ar fi înpresurând de către moşia *Avrămeşti* a lui Neculce, a găsit cu cale ca să meargă la faţa locului şi cu megieşi şi înpregiuraşi să afle şi dovedească *matca Bahlueţului cea* veche, pe care o arată şi scrisorile şi pe acolo să fie despărţirea între aceste moşii.

Cercetarea se face, cum se vede din mărturia lui Teodor Balş din 1794, Oct. 5[8]): „că sar fi înpresurând din timpul moşiei,., Cinceşti de la Cârligătură de către Avrămeşti a banului, se face cercetare pentru matca veche a Bahlueţului, „întru care moşia Cinceştii ar avea să ste". Teodor Balş arată că a fost, dar a lipsit postelnicul Sturza. Spune că a cercetat scrisorile banului Vasile Neculce, Pentru matca Bahlueţului cea veche, spune că din iazul banului să pornesc 3 gârle: una curge pe sub capul piscului, alta curge pe *hamzaurile morii* şi alta curge pe opustul iazului, „care iaste la capul iazului dincoace despre drumul cel mare al Eşului, cunoscută că este săpată prin pământ întreg de au făcut drum opustului..." şi gârla aceasta o cere C. Sturza că ar fi vechea matcă a Bahlueţului. „Fiinţa locului lau făcut a înţelege desăvârşit că matca cea veche a

1) V. A. Ureche, Miron Costin I, 187.
2) N. Iorga, Studii XXII, 62.
3) N. Iorga, Studii XXII, 61,
4) Ibid. Biserica veche era lângă iaz, (alături cu curţile).
5) Arh. stat. Iaşi, tr, 1788, op, 2039, dos. 437, fila 111.
6) Ghib. Sur. mscr. VIII, 823.
7) Ibid. 824.
8) Ghib. Sur. msc. cit. 833.

Bahluețului iaste aceia ce curge pe supt capul piscului, avându şi adâncirea ei învechită şi întru aceia stărueşte curgerea şi a celorlalte 2 gârle şi după firesc cuvânt matcă vra să zică aceia ce primeşte întru sine şi scurgerea altor pârae", măcar că este o învoială din 7173 (1665). Iuni 25, între Avrămeşti şi Cinceşti, ce nu lasă pe Cinceşti a se pogorî până în matcă, ci numai până deasupra țărmurelor, unde sânt şi semne, şi C. Sturza nu se poate întinde peste semnele ce sânt, să se pogoare în matcă «fără a avea alte vrednice dovezi să oboare învoiala aceasta».

C. Sturza nu a venit, dar este scrisoarea lui, fără dată [1]; „eu aş fi venit, dă mau tot cercat un junghiu de vreo săptămână şi miau părut tot şagă, dar astă noapte mau găsit tare şi scrisorile ce am sânt la un ficior şi ficiorul este dus la Eş şi multur să fie zăbavă până desară şi să va afla mâni cu scrisorile la Dv".

Plângerile de împresurare erau şi din altă parte. Prin cartea din 1797, Oct. 27, [2] Mihail Cost. Suțul Vvd. scrie lui *Vasile Neculce* biv vel ban, că jăluindu-se Paisie arhimandritul M-relor Neamțul şi Secul, că moşia Secului, anume *Gugca* de la Cârligătură, s'ar fi înpresurând de către moşiile lui Neculce, ce să megieşe cu Gugea, şi pah. Şărban Buhuş, fiind orânduit să hotărnicească moşia mănăstirii, Neculce sau vechilul lui, cu scrisori, să fie de față la hotărît.

§ 5. In veacul XIX-lea. Cea de pe urmă dată, când îl găsesc pomenit pe Vasile Neculce este în 1800, Febr. 12 [3]), când dăruieşte fiilor săi Ioan şi Costantin moşia Boianul cu jumătate de sat Lehăcenii, din Bucovina, ținutul Cernăuțului. In 1801, Mai 10, vedem interesându-se de averea Neculceştilor, Ileana Sturza spătăreasa, aceiaşi cu spătăriasa Iliana Neculce, din 1801, Oct. 22, cum se vede, clar, din doc. din 1803, Oct. 10 „Zapisul Ilianei Sturza spătăreasa soția răposatului Vasile Neculce spătarul" şi 1803, Nov. 12: „spătăriasş Iliana Sturza soția răpos. boer Vasile Neculce biv vel spatar, este fiică dreaptă răposatului boer Costandin Sturza biv vel vornic" [4]). Deci Vasile Neculce a murit în 1800, după Fevr. 12 sau 1801, înainte de 10 Mai).

In Condica Liuzilor [6]) pe 1803, Prigorenii sânt arătați ca fiind a spătăresii Ilianei Neculce, şi are 69 liuzi şi 14 scutiți de bir de spătăreasa. Pe ea o aflăm plângându-se în 1809, Iuni 2 [7]), către divanul Crejiei Moldovii, că pe moşia sa Prigorenii, *unde este aşezarea*, în partea despre *Balțați* a casei răpos. Răscărache Rusăt, are iaz şi moară din vechi, de la moşi şi strămoşi ai răpos. soț. Câtă vreme a trăit Răscărachi n'a avut nici o supărare „di un mic iaz şi moară ce au făcut din giosul iazul meu", dar de când moşia Balțați a intrat la stăpânirea spat. Iordache Catargiu. el vrea să-şi înalțe ezătura iazului şi să-i înece o bucată mare de loc de fânaț şi moara sa „nu poate să-i aibă îmblare ei slobodă". Cere să fie oprit lucrul iazului.

Prin doc. din 1809 Iuni 7 şi 1809, Iuni 10,) Isprăvnicia de Cârligătura arată că, în privința jalobei de mai sus a spătăresii Ileana Neculce, fiind însărcinați post. Gavril Bejan şi morarii de Balțați şi Prigoreni să cerceteze de au avut iazul Bălțaților înălțime din vechi „ori că au statornicit cu ezătura tot mică precum la luat în stăpânire dlui spatar" şi cât loc a spătăresii îneacă, ei au răspuns că după ezătura cé voeşte să facă spatarul Iordache Catargiu, trebuie să se înalțe apa de un stânjen go pod şi se îneacă

1) Ghib. Sur. msrc. VIII, 825.
2) Ibid. 765.
3) Cr. col. cit. 133.
4) Ibid 134.
5) Tanoviceanu, Contr.b.: către 1801.
6) Uricarul VIII. 332.
7) Ghib. Sur. VIII, mscr. 828.
8) Ghib. cit. 829, 831.

cu întinderea apei ca la 30-40 fălci de fânaţ „şi îneacă şi vro trei hotară ce sânt colţuri a trei moşii" şi la o năvală de apă îneacă şi moara de la Prigoreni şi ezătura n'a fost nici odată mai înaltă. Divanul Cnejiei Moldovii, prin cartea din 1809, iunie 16,[1]) către Iordache Catargiu, pârcălab de Hotin, pentru ezătura iazului de la Balţaţi, „ce o ai de clironomie de la răposatul boer socrul dta'e vist. Lascarachi" să dea poruncă vechilului de acolo să stea cu lucrul, să nu mai inalţe iezătura din cât au fost din vechi.

Din 1810, Aug. 2[2]) avem diata Ilianei, soţia răposatului Vasile Neculce, biv vel spătar, prin care arată partea de moştenire a fetelor ei: Smaranda, căsătorită cu Dimitrache Beldiman biv vel stolnic, Ilinca, căsătorită cu Iordachi Cantacuzin biv vel sărdar, Teodosica, necăsătorită, şi a fiilor ei Costantin Neculce biv vel comis şi Ioan Neculce biv vel spătar. Aceştia deci sânt copiii lui Vasile Neculce[3]).

De la această dată nu mai apare spătăreasa Ilinca în actele familiei lor[4]), deci curând va fi murit. In 1811 Iulie 10, Constantin Neculce comisul recunoaşte pe fratele său Ion Neculce spătarul stăpân pe moşia Boianul şi jumătate de Lihăceni, de la Cernăuţi[5])

Prigorenii rămân în stăpânirea lui Constantin Neculce. Pe el (ca agă) îl arată stăpân în Prigoreni, catagrafiile Cârligăturii, din 1820 şi 1831[6]).

Intre cei 67 liuzi ai satului, la 1820, sânt citate nume ca: Sâmion Veteazul, Ioniţă Veteazul, Vasâle Vetiazul, Vasâle Muntian(u) Mihalachi Miron, Neculai Ungurian(u), Gavril Bâgu, Ion Bâgu, Ştefan Dandu, Lupul Jora, Mihalachi Vetiazul, Vasâle Maţugras (sic), Petre Românescu, Ştefan Panciuc, Iacob Buhurian(u), Costandin Abăsăloai, Vasâle Lupaşcu, Ştefan Duca, Alecsa Stănciuc etc., 15 fruntie, 35 mijloc, 17 coadă. Intre cei 33 breslaşi a agăi Neculce (5 fruntaşi, 10 mijlocaşi, 18 coadă), sânt şi Gavril Berenghe, Toader zăt (ginere) Gogliaţă, Iftimie Vetiazul, Vasâle Andronache. Intre cele 17 slugi fără bir a agăi Neculce sânt şi Mihai Vetiazul şi Matei zăt Proca.

In 1831, preoţii bisericii sânt: Sâmion sân Ioan Munteanu, Gheorghi sân Ioan Crăcană şi Toader sân Andrii Viţă. Intre ertaţi de bir, cu carte stăpânirii, e „Vasâle sân Anton Ungur cu carte dicasterii din 1827, Mart 15, *fiind botezat din legea papistăcească*. Intre cei 41 birnici havalegii: Gavril sân Simion Bâgu Ion sân Sâmion Veteazu, Mihalachi sân Gheorghi Veteazu, Vasâle sân Neculai Furtună, Costandin sân Pintilii Bârzu, Vasâle sân Ştefan Dandu etc: 38 birnici breslaşi, 11 slugi a rangului agăi Neculce; 12 slugi a moşiei, 27 «oameni străini tără căpătăi tocmiţi cu hac la unii şi alţii", 12 nevotnici, ertaţi de sat, 10 văduve, 3 dascali de biserică.

Prin zapisul din 1820, Févr. 13[7]) Daniil arhimandritul şi egumenul măn. Hangului, mitoh al patriarhiei de Alexandria, face schimb cu Costantin Neculce biv vel agă, dându-i lui Neculce „o vatră de iazu vechiu stricată ezătura şi părăsit de învechime ci să află pe amândoă ţărmurile pârâului Bahlueţului şi *supt casele dumisale aşazare părinţască de la moşia Prigorenii din ţinutul Cârligăturii*», iezit de Miron Barnovschi Vodă şi dat mănăstirii prin hrisovul din 7137 (1629) iunie 10 şi Neculce dă mănăstirii moşia *Verpole* de la ţinutul Sucevii, câtă se află în cuprinsul stăpânirii Moldovii, bez (afară de) parte din aceastâ moşie Verpole, cuprinsă în hotarul stăpânirei K. K. Bucovinei, dată de răposatul dumisale părinte Vasile Neculce la 1792, Dec. 11, răpos. spătar Iordache Ramadan, pentru moşia Vorontăreştii, de la ţinutul Romanului.

1) Ibid. 831.
2) Cr. col. cit. 135.
3) Vezi şi Tanoviceanu, Contribuţii.
4) In Cr. col. cit.
5) Ibid.
6) Arhiva stat. Iaşi.
7) Ghib. Sur. VIII, mscr. 813.

Cu pricina hotărîturilor moşiilor de prin 1844, încep şi plângerile de înpresurare. In acest an la hotărîtura moşiei Prigorenii cu sâleştile ei, proprietate a agăi Costantin Neculce, despre moşia Scorteşti a căminarului Filip Scorţ scu, Neculce pune ca vechil din partea sa, pe fiul său Neculai Neculce [1]) (1844, Mai 8)

Costantin Neculce s'a căsătorit întăi cu fata lui Răducanu Rosetti şi sora lui Lascar Rosetti, cu care n'a avut copii, şi a doua oară cu Raluca Negri, greacă din Constantinopol, cu care a avut 3 fii: Constantin zis şi Bodolan, căminarul Nicolae căsătorit cu fata doctorului Fotino, şi Iancu, căsătorit cu Ileana, fata vorc. Răducanu Prăjescu şi a Ruxandei Canano [2])

Cu ocazia hotărîturii se spune, că moşia Prigorenii ar pătimi înpresurare, despre Buzne (a vornicesei Balaşa Catargiu), Crâsteşti, numiţi şi Cinceştii (a sărd. Tudurachi Vasliu), Bălţaţi, (a măn. Neamţu), Brăeşti (a vorc. Gheorghieş Sturza) Gugea (a măn. Săcu), Făcuţi (a agăi Iorgu Hartulari), Muncelul Dădeşti (a cămin. Luchaci Venleri), Albeşti (a comisului Mihăiţă Danu) şi Scorţeşti (a cám. Filip Scorţescu) [3]).

Intrun jurnal, încheiat de boerii hotarnici la 1845, iuni 25 [4]) se spune că *şesul Râtului* e te înecat, cu vreo şepte opt fălci, de iazul Bălţaţilor şi se mai vorbeşte de un hotar vechiu, pomenit în hotarnica Balţaţilor, şi care este colţ a patru moşii: Prigorenii, Bălţaţii, Lunganii şi Goeştii. Pentru hotarul Prigorenilor despre Albeşti [5]), avem date importante de prin 1843 şi 1845, despre neînţelegerile de hotar la apa Bahlueţului,— arbitrul lui Neculce, Neculai Tacu, cerâ d ca Albeştii să nu meargă până la Bahlueţ, „pentru că *însuşi talpa moşii Albeştii*, ci esti *ispisocul Domnului Petru Vvd, din 7050* (*1542*), nu glăsueşti să aibă moară în Bahlueţ dar nici măcar nu zăci că ağungi in Bahlueţ". Neînţelegereâ va mai continua.

Neînţelegeri de împresurare erau şi între Gugea şi Prigoreni [6]) şi între Prigoreni şi Muncelu şi Dădeşti. Pentru despărţirea între Prigoreni şi Scorţeşti [7]): «să să urmezi şi pe viitorime şi în veci prin matca Bahlueţului, dovidită că esti aceia ci curge pe suptu malul drept dispre codru (Cârligăturii)».

Pentru despărţirea Ciunceştilor de Prigoreni [8]) iar nu de Avrămeni se arată o hotarnică a moşiei Brăeşti, din 7251 (1742), Oct. 10, ce „arată semn le pe unde să despart Ciunceştii de Prigoreni... coborînd hotarul până la Rât şi peste şăs în matca Bahlueţului şi de acolo Bahlueţul până în Scorţeşti".

Hotarul între Prigoreni şi Frăteni (azi la Goeşti) era următorul, în 1841, Ghenar 30 [9]) : «dispărţire Frătenilor...pe dispre miază noapti, pi matca Bahlueţului di cătră Prigoreni, ci sânt di ceia parti di Bahlueţ din sus...din piatra vechi ci sau găsât în coada iazului Balţaţilor...să întoarci hotarul Frătenilor...spre apus pe matca Bahlueţului în susu apii, în curmezâş, pără în hotarul Albeştilor".

Neînţelegerile pentru hotar nu se mai sfârşesc. La 1848, Oct. 16, [10]), Aga Costandin Neculce în pricina unui termen, pentru înpresurare cu moşiile de prinprejur, răspunde că „la însămnatile vadele îi esti cu neputinţi a să afla la faţa locului din pricină că...*să afla*

1) Arh. stat Iaşi, tr. 1788, op. 2039, dos 437, fila 11.
2) Tanoviceanu, Contribuţii, pg. 18.
3) Arh. stat. cit. filele 19, 47, 58, 63, 64.
4) Ibid. fila 111.
5) Arh, stat. Iaşi, tr. 1788, op. 2039, dos. 438, fila 38, 45, 48.
6) Arh. stat. Iaşi, Cond. Anaf. 170, fila 194, tr. 1788, op. 2039, dos. 440, filele 31, 49.
7) Arh. stat. Iaşi, tr. 1788, op. 2039, dos. 437, fila 58 (b).
8) Ibid. fila 64.
9) Hotarnica la mine. Cp. „Satul Goeşti", în bul. Ion Neculce, III (1923), 44.
10) Arh. stat. Iaşi, tr. 1788, op. 2039, dos. 438, fila 108.

bolnav încât nu poate a eşi din casa". La 1849, Mai 27 [1]) era mort: «răpos(a)t(ul) agă Costandin Neculce". La 1849, iunii 2 [2]), fiul agăi Costandin Neculce, spatarul Iancu spune că moşia Prigorenii *este scoasa prin mezat*, spre vânzare.

Prigorenii îi cumpără aga Iorgu Voinescu [3]), pe care îl aflu proprietar în 1850, Nov. 15, şi care îi stăpânea şi în 1857, April 25 [4]), (Prigorenii numiţi şi Avrămenii)

Astfel Neculceştii pierd stăpânirea Prigorenilor, după ce neamul lor îi stăpânise vreme de 200 de ani, de la marele visternic Iordachi Cantacuzino.

Nu mă pot opri de a da mai la vale, părţi din frumosul testament al vornicului Ioan Neculce, fratele Agăi Constantin, din 1846, Sept 23: „A omului vremelnică viaţă ca şi floarea câmpului fiind... că după creştire şi dezvălire este plecată şi la veştejâre şi desfiinţare; apoi datoriu este fieşte care în vreme înfăţoşânduşi acest al firii adevăr neclintit săşi hotărască încă aflândusă întru toată întregimea minţii sale propunirea la care a stării ceii materiale ca şi cele ale sufletului spre a să linişti întru cele din urmă ceasuri a vieţii sale, precât omeneşte este întruputinţă şi întru a nu lăsa sămânţă de... vrajbă între rudile şi moştenitorii săi... la acestea gândind şi eu după împrejurările vârstei... în care mă găsăsc şi luând în chibzuire că din păcatele meale *moştenitoriu legiuit deadreptul* nu meau dăruit Dumnezeu, mai întâi cu umilinţa unui drept pravoslavnic ceiu ertăciune pentru câte ce om păcătos am putut greşa în tot cursul vieţii meale, fraţii şi neamurile meale precum şi deobşte tuturor oamenilor... după care apoi hotărîm de întâi moştenitori averii meale pe fiii dumsale Aga Costantin Neculcea, nepoţii mei de frate şi anume pe *Nicolae, Costantin* şi *Ioan Neculceşti*, cărora lăsândule întâi a me părintească blagoslovenie vor urma cele de gos a meale hotărîtoare despoziţii: îndată după trecirea mea din viaţă toată averea mea mişcătoare va trece în stăpânire şi ocârmuire aleşilor de mine înplinitori acelor cuprinse prin acest al meu testament du[mnea]l[o]r verii mei Iancul şi vist. Alecul fraţi Sturza, şi dar pe aceşti fraţi boeri îi rog a să îngrijă întăi cu îngroparea mea pe care ceiu să să facă la *beserica S. Ierarh Spiridon, unde sânt îngropaţi şi toţ parinţii mei ca ctitori*". Pentru înmormântare lasă 1000 de galbeni; pentru spitalul Sf. Spiridon 3000 de galbeni „spre primirea şi căutarea de bolnavi, oameni săraci şi fără altă închipuire pentru ca să fie aceasta în veci spre ertarea păcatilor răpousaţilor ai neamului meu şi ale meale celui mai greşit şi mai împovorat de cât toţi"... „Las iubitului meu frate Aga Costantin Neculcea afară de acea avere despozarisită în favorul fiilor săi... 2000 de galbeni şi îl rog ca să fie din suflet mulţămit. Las iubitei meale *surori Vornic(e)s(ei) Smaragda Beldiman* 9000 de galbeni şi o rog săi primească cu mulţumire spre semn frăţăştilor meale cugetări cătră dum[ne]ei şi spre recunoştinţa intersateţeii cu care mau căutat la toate întâmplările meale şi mai cu samă la această a mea din urmă boală., iar după trecere dumsale din viaţa aceasta să înpartă acest căpital drept frăţeşte între amândoi moştenitorii dmsale iubiţii mei nepoţi, *vorniceasa Marghioala Mielescu şi vorc. Iordachi Beldiman*. Las iubetelor meale nepoata *fiicele răpo(o)s(atei) surorii meale Teodosiica ce au ţinuto vorc. Necolae Costache* şi anume nepoatei Smaragda Greceanul 400 de galbeni şi nepoatei Catinca Iamandi 600 de galbeni. Las iubitului meu *nepot vorc. Iordache* Beldiman... 5000 de galbeni...; las iubitei meale nepoate vornč. Marghioara Miclescu... 1200 de galbeni; iar iubiţilor mei nepoţi de frate şi sânguri clironomi ai mei de sus numiţi fiii fratelui meu Costantin, pentru a sprijini întreaga cuveinţăi *numile familiei Neculceşti, din care după noi fraţii*

1) Arh. stat. Iaşi cit. prec. fila 110.
2) Ibid. 114.
3) Ibid.
4) Arh. stat. Iaşi, tr. 1788, op. 2939, dos, 437, fila 234.

şi părinţii lor, numai ei au ra nas adevarate ramuri c 'ontoare din aceasta familie astăzi, le las toate rămasele mele... îndatorindu' ca până la deplinirea legiutei vârste a acelui mai mic frate, anume Costantin, ei să nu poată a despozarisi nici d n fondosul nici din venitul acestei averi ce eu le hărăzăsc, ci îndată după trecerea mea din viaţă toate rămasele meale să să ee precum mai sus sau zis în stăpânirea şi ocârmuire dumsale verilor Iancu şi Alecul Sturza ce las înplinitori acestui al meu testament... Iar toată ceialaltă avere mişcătoare şi nemişcătoare, precum casele, dughenile ce am zâd te pe părinţăscul loc al meu, locul de la deal d› la casele răpos. log. Andronache Donici cu binaoa ce să face pe el, via de la Şorogari, locul ce am în Târgul frumos, precum şi banii câţ vor prisosâ peste l gături din ban i ce.am d'n vânzări e moşii (o r meale Boianul din Bucovina şi cei ce mi să mai cuvin a mai trage din vanzare Călineştilor din Beserabia de la dmluî Cheşco toate să le ei în a dmsale ocârmuire pâ nă la legiuita vârstă *a acelui* mai mic fiiu anume Costantin a frăţinimeu, iar după ind plinir a legiuitei vârste şi a acestuia d-lr înpl nitorii testament lui îi vor ch ma pe trustrei aceşti ai mei uepoţ şi sinşuri cli o nomi şi îi vor împărţi drept frăţăş e... Osăbit din căpitaluri'e ce las clironomilor mei copiilor frăţinimeu, dacâ fratemeu se va uni la aceasta să i să dee cu împrumutare numai summa trebuitoare pentru plata datoriilor sale pentru care *au supus amanet proprietao dumsale aşăzarea parinţasca, anume Prigorenii cu sâliştile* ei şi pentru câtă sumă i să va da spre aceasta să nu plătească fratimeu cât va trăi mai multă dobândă la casa copiilor săi clironomilor mei decât cinci de sută pe an din chiar veniturile acestei moşii Prigorenii, *pentru care* ii şi rog ca şi d rlui prin a dumsale despoziţii *să nu înstraineză aceasta stramoşasca baştina ce să o pastreze tot pentru coborîtorii familiei noastre partea barbatească fii dumsale...*

Las nepotului meu *Nicolae Neculcea..,* cel mai în vrâstă.. să-i să dee cu imp um - tare 3000 de galbeni spre ai specu arisi,.. Dmsale A Fot'no fiul de botez al soţiei mele.. 1500 de galbeni (cu anume condiţ'i). Pe toţi robii ţigani ce a n, insărcinez pe fratemeu Constantin, îndată după trecere mea din viaţă a le da cărţi de vecinică ertare lor şi coborîtorilor lor, însă cu această condiţie ca dmlui săi aibă tot supt a dmsale ocrotire pentru ca nici ocârmuirea să nui poată supune vreodinioară la vr o d r i havalele[1]) etc.

Din nefericirea, peste câţiva ani, familia Neculceştilor pierd , din cau a datoriilor, Prigorenii.

Despre urmaşii fiilor lui Constantin Neculce, agă, ne dă ' tiri Tanoviceanu, [2]):

Constan in, cel mai mic dintre urmaşii agăi, n'a avut copii; camina ul Nicolae a avut o fată, Natalia [3]); Iancu a avut 2 copii : a) D-ra Adela Neculcea, necăsătorită şi b) Alecu, născut 17 Iulie 1850, căs. 15 Iulie, 1884, mort 18 Mai, 1893. „Din căsătoria lui Alecu Neculce cu d ra Zoe Rosin s'au născut 3 copii : a) Gheorghe, în 1890 Aug., b) Eugenia Adela în 1891 Dec. 17 şi c) Emil în 26 Aprilie 1893 Aceşti trei copii, împreună cu mătuşile lor, d-rele Adela şi Natalia, sânt ult mit descedenţi, pe carii îi cunoaştem, dovediţi documentar, ca trăgându-se din... Ioan Neculce", [la 190].

Iancu şi Costachi Neculce sânt pomeniţi şi în 1863 şi sânt porec i i şi Mutu [4]).

Această poreclă, de Mutu, Tanovi eanu o explică bănuind că mama cronicarului Neculce era mută, căci un document vorbind de ea îi zi e *muta,* o împrejurare care ar lă-

---

1) Arh. stat. Iaşi tr. 1788. dos. 644, fi a 146. Ibid file 1o1, testa nentul soţiei sale Smaranda Necul e, de neam Mavrocordat, din 1840, Mart 5.

2) Contribuţii 18-19.

3) La Tanoviceanu l. cit. greşit că Iancu e cel mare, când in re litate, Nicolae e arătat ca fiind cel mai în vrâstă.

4) Arh, stat. Iaşi, tr. 1788, op. 2039, dos. 4597, fi'a 9 şi dos. 5255,

muri, cum vistierul Iordache Cantacuzino, unul din cei mai mari şi mai bogaţi boieri, de pe acele timpuri, şi-a dat fata [Tanoviceanu o numeşte aici greşit: Alexandra, în loc de Catrina] după Neculce vistiernicul, care nu era nici de familie mare, nici n'a jucat vreun mare rol politic [1]).

Mihai Costăchescu

SAMA VISTERIEI MOLDOVEI DIN 1763 [2])

(Iunie Decembre)

A. Statul vechiu şi regimul fiscal

§ 1. *Sămile visteriei.* Supt numele de *sămi ale visteriei* nu trebue a înţelege ceia ce azi se zice *budget.* Budgetul reprezintă scheletul organismului statu'ui, *osătura* lui. Dar în budget noi cetim sumele prevăzute la venituri şi cheltueli după capitule, articule şi paragrafe; noi nu cetim în buget felul cum el a fost *operat,* adică aplicat în amănunte.

Sămile visteriei cuprind veniturile bugetare ale ţării, după natura lor, şi după cum au fost ele date la încasare după *catastihele visteriei*; dar mai cuprind şi aplicarea bugetului la cheltuele, ca şi cum am avea un *cont de gestiune,* un *bilanţ de descarcare, sate de plaţi.* In sămi dar noi vedem mai mult felul cum au fostu cheltuite veniturile ţării, cu toate actele justificative, ca: *pecete gospod, gospod mila, izvoade, locuri ştiute, prin mâna vel postelnicului* etc.

După *catastihele* visteriei şi *tabelele* slujbelor se proceda la încasarea veniturilor de boerii zlotaşi; în sămi cetim şi felul cum au fost cheltuite acele venituri, după anumite catastihe.

§ 2. *Cele dintăi sămi ale visteriei.* Cel d'ntăi domn, care a ţinut să dea samă divanului marilor boeri de natura veniturilor şi a cheltuelilor ţării a fost N. Vodă Mavrocordat în a doua lui domnie; şi anume în anii 7220 (1712). Axinte Uricariul ne povesteşte pe larg acest *prim* moment istoric al bugetului ţării:

«Dacă s'a plinit anul, de când a venit Neculai Vodă cu domniia, a chemat pe toţi boeri în *casa cea mare,* şi aducând catastifele visteriei, li-a arătat câte dăjdii ori câte venituri domneşti s'au strâns la visterie într'acel an (1711-1712); a arătat şi catastihul de câte cheltueli s'au făcut cu domnia nouă, şi câte s'au dat la obişnuitele dări ale ţării, şi la alte cheltueli, ce sau făcut cu Vizirii, cu Hanul şi cu Paşii ce veniau la Tighina. *Se mirau boeri, cari ştiau rândul, când se cetiau anume condeile,* de cele ce s'au dat pentru domniia nouă, că se dedese prea puţin şi nu cum s'au dat la alte domnii; dar măcar că prea multe cheltueli nu s'au făcut, tot n'au cuprins suma veniturilor toate câte s'au cheltuit, şi s'au aflat date de Neculai Vodă mai multe pungi de bani. *Aratat'au atunci Neculai Vodă boerilor şi sama domniei lui cei dintăi,* că erau în visterie toate izvoadele de câte se scosese pe ţară atunci şi de câte venituri se strânsese; erau şi izvoade de câte se cheltuise şi la acea domnie şi la toate dările şi trebile ţării,

---

1) Contr. 15-16.

2) Un gros volum, legat. A aparţinut Arhivei Statului din Iaşi, de unde l'am copiat în 1903 (Surete ms. III 568-657. Bugetul acesta a fost publicat şi de d-l N. Iorga în Calimahi II, 79-133).

şi luându-se sama s'au aflat cheltuită mai multă sumă de bani. Atunci a zis Neculai Vodă boerilor „Boeri Dumneavoastră văzut-aţi *sămile* şi a domniei noastre celei dintăi şi anului ce am domnit până acum din mila lui Dumnezeu. Răspundeţi, Dumneavoastră, de s'a fi mai luat vreun venit şi nu s'a pus *în samă*, sau de este vre-un condeiu de cheltuială afară din cale" ? Răspuns'au şi boerii în acest chip, cum că şi toate veniturile sunt puse, şi cheltuelile snnt toate mai pe puţin de cât se făceau altădată". (Let. II² 140).

De aceia în *sămi* se oglindesc toate aşezămintele, toate legile, toate obiceiurile bune şi răle, toate hatârurile politice şi personale; în sfârşit viaţa întreagă în complexul ei.

§ 3. Sămile anului 1763. Suntem în anul 1763 (7271).

Domn în ţară era *Grigore Ioan Calimah Vodă*. El domnia cu fericită şi tinerească domnie încă din *Iunie 1761* (7269), când tatăl său, bătrânul *Vodă Ion Teodor Calimah* primind desărcinarea de a mai domni în Moldova, fiind în vrâsta de 71 ani i se hărăzi norocul ne mai pomenit până atunci în analele ţării, ca la punerea de către divan efendi a caftanului de domnie fiului său, *Grigorie* tânără beizadea de 24 ani, să-l ureze în chipul următor: *„Iată, fătul meu, Dumnezeu a vrut ca eu să fiu stapân acestui loc până astăzi; iar acum te-a miluit pe tine cu stăpânirea acestui loc. Şi eu de astăzi înainte nu mai sunt domn, ce pre tine te-a ales împărăţia ca să fii domn şi purtător de grijă acestui pământ. Şi iată şi eu cu cea parintească blagoslovenie te blagoslovesc şi te întemeez, puindu-te în cel mai înalt scaun a acestei ţări"* (Let III² 244).

§ 4. *Curtea domnească*. La curte trăia o numeroasă familie a Voevodului: *fraţi, surori, cumnaţi nepoţi şi veri* de tot felul. Cum în regimul vechiu starea civilă a Voevodului avea o înriurire covârşitoare în mersul trebilor din lăuntru, lucru despre care cronicarii nu lipsesc a stărui cu deosebire; ne interesează a cunoaşte starea civilă a familiei Voevodului *Grigore Calimah*.

El era un tânăr de 24 ani la luarea domniei. Era însurat cu *Ileana* fata lui Alexandru Neculai Mavrocordat, fericita beizadea, care a avut 2 fraţi ca domni pe marele şi slăvitul *Costantin Nec. Vodă* Mavrocordat, marele reformator al celor 2 ţări româneşti, şi pe *Ion Nec. Vodă* Mavrocordat, cărora el le venia nepot prin căsătorie şi deci în deaproape înrudire cu tot neamul mare al Mavrocordaţilor. Din această căsătorie avea până în 1761 un singur copil pe *Ioan*, care e pomenit în actele timpului ca luându-ise credinţa în hrisoave; şi va mai avea alţi 3 copii.

Ba sămile ne spun că bărbatul mancei Măriei sale beizade (Ion) era unul *Stefan*, căruia i se dădea 19 lei 84 bani din sfertul ajutorinţei, după foae gospod în 7271 Mart 30 (1763), iar la botezul măriei sale beizadele (Ion), *care a fost la 24 Mai 1762*, s'a dat I. P. S. S. Mitropolitului Gavril o blană pacea de 600 lei.

Bătrânul său tată Ion Vodă Teodor Calimah se retrăsese la Ţarigrad, unde va trăi până la 1780, când moare în vrâstă de 90 ani.

Fraţi şi surori tânărul gospodar avea pe aceştia, *Savastiţa* de 25 ani, măritată cu *Gh. Vlasto*; *Alexandru* beizadea de 24 ani, însurat cu *Elena* fata lui Grigore Ghica Vodă, şi *Maria* măritată cu Alexandru C. Mavrocordat poreclit *Delibeiul*, spre deosebire de Alexandru I. Mavrocordat *firariul*. Fiind tineri cu toţii, familiile lor nu vor îngreuia bugetul ţării de ocamdată. In schimb însă tânărul Voevod avea mătuşi şi moşi după tată, care cată să-i pomenim.

Bătrânul Ion Vodă Calimah avea de soţie pe *Raliţa Hrisoscoleu*; Bătrânii trăiau la Ţarigrad. Pe scaunul ţării stătea ca Mitropolit *Gavril Calimah*, frate mai mic lui Ion Vodă, dar un bătrân de 64 ani; mătuşe avea pe: *Paraschiva* care fusese întâi măritată cu banul Andronachi de la Botoşani, o bătrână de 62 ani; şi apoi cu pitarul Nec. Patraşcu, cu care avea 5 copii: *Gheorghe*, *Vasile*, *Bălaşa*, *Maria* şătrăreasa lui Izmană şi

pe jupâneasa lui *Vasile Donici* paharnicul; pe *Maria* măritată cu Iordachi Cananău jitniceriul, o bătrână de 60 ani; iar de la unchiul său Dumitraşco Calimah vel ban, ce era mort încă din 1758, şi fusese însurat cu Maria fata lui Alexandru Sturza, rămăsese 3 copii: Safta de 15 ani, *Ancuţa* de 14 ani şi Ion Calimachi de 13 ani; deci toate tinere beizadele şi domniţe,

§ 5). *Divanul.* Cu toate că tatăl hiritisise pe fiul său ca domn, divanul ţării nu se prezintă acelaşi ca al părintelui.

In 1763 divanul se compunea din aceşti boeri veliţi: *Manolachi Costachi* mare logofăt, *Mihalachi Sturza* mare vornic al ţării de jos, *Lupul Balşe* mare vornic al ţării de sus; *Vasile Razul* hatman şi parcalab Sucevei; *Petrachi Gherachi* mare postelnic, *Ioniţă Paladi* mare visternic, *Ilie Costachi* mare spatar; *Vasile Costachi* mare ban, *Gr. Crupenschi* mare paharnic, *Const. Greceanu* mare stolnic, *Scarlat Caragea* mare comis, *Grigore Hrisoscoleu* mare căminar.

Cum se vede politica o duceau *Costăcheştii* cu neamurile lor şi ale domnului. Boierii Greci aveau şi ei rostul lor politic, dar centrul vieţii politice gravita tot în jurul marilor familii Moldoveneşti: *Balş, Costache, Paladi, Sturza, Razul, Crupenschi,* etc.

§ 6. *Boerii.* Cum boerimea avea anumite privilegii fiscale, bugetul ne arată fără încunjur numele tuturor boerilor, cum şi privilegiile lor. Boerii puteau căpăta de la domn diferite scăderi din dările constatate asupra lor, şi pe care urmau să le plătească; mai mult încă, după desfiinţarea *vecinătăţii*, boerii căpătase anumiţi *scutelnici*; bugetul va arăta pe şir rangul boerilor şi numărul *liudelor* scutelnici.

Pentru buget boerii erau *mari*—de la vel logofăt la şatrar; apoi erau boerii *pământeni*, boerii *Greci*, boerii *Turci* şi giupânesele *văduve* (un început de pensionari).

Nu e fără interes a le cunoaşte numele şi numărul lor, ei formând pe vremuri *statul* politic şi *clasa* diriguitoare:

4: Mitropolitul şi 3 episcopi; de Roman, de Rădăuţi şi de Huşi; mai erau şi alţi 3 mitropoliţi străini: Evripul, Paful, Sinadon.

3 logofeţi: Manolachi Costachi, (vel) I. Bogdan, Ştefan Roset.

5 vornici: Mihalachi Sturza (vel), Andronachi, Lupu Balşe (vel), Dum. Paladi, Ioniţă Sturza.

2 hatmani: Vasile Razul (vel), Vasile Roset.

3 visternici: Ioniţă Paladi (vel), Ion Cantacuzino, Filip Catargiu.

4 spatari: Cost. Sturza, Iordachi Cantacuzino, Ioniţă Cantacuzino, Ilie Costachi (vel).

9 bani: Dum. Sturza, Vasile Costachi (vel), Arghire, Enacachi Milo, Iordachi Costachi, Enacachi Costachi, Dinul Cantacuzino, Ştefan Sturza, Toader Cantacuzino.

13 paharnici: C. Conachi, Grigore Crupenschi (vel), Iordachi Costachi, C. Cananău, P. Vidale, Cost. Cantacuzino, Alex. Neculce, N. Roset, Lupu Costachi, Gh. Apostolopol, Răducanu, Păun, Darie Donici.

4 comişi: Ion Stratulat, Iordachi Balşe, Scarlat Caragea (vel), Andrei Beldiman.

3 agi: Iordachi Hrisoscol u, Ioniţă Cantacuzino, Manolachi Bogdan.

19 stolnici: Gh. Sturza, Enachi Hrisoverghi, C. Greceanu (vel), C. Roset, C. Donici, Lupul Crupenschi, Cost. Darie, Ion Cuza, Ion Miclescul, Sandul Sturza, Vas. Roset, Ştef. Roset, Gh. Beldiman, Toma Luca, C. Răşcanu, C. Cogălniceanu, C. Adam, Enachi Buzilă, Lazu.

16 medelniceri: Dumitrachi, Iordachi Canano, Manolachi Hrisoverghi, Vas. Balşe, C. Sturza, Cost. Costachi, C. Başotă, Arghiri, T. Silion, C. Varnav, Mih. Celian, Gavril Caracaş, Pavel Caracaş, Gheorghe, Nicolai, I. Catargiu.

8 cluceri: Sandul Sturza, Manolachi Costachi, Grigore Adam, Gavril Adam, Enachi Bogdan, Costin Catargiu, Stamati, Toader Buhăescu.

9 slugeri: Toader Buhuş, Gheorghe, Ştef. Donici, Ion Zosin, C. Jora, Solomon Sturza, Dumitrachi, Ioan, Nicolachi (vel).

14 jicniceri: I. Iamandi, C. Macri, Sandul Miclescu, I. Varnav, Ştef. Catargiu, Mih. Keşco, Nec. Varnav, Apostol Şendre, Şt f. Iamandi, Sandul Ilie, En che Şerban, I. Andrieş, Negrea (sinove), Ştef. Bosie.

2 sărdari: Dediul Codreanul, Iamandi.

5 armaşi: Grigore Balşe, Dem. Micul şco (vtori), Lefter (vtori), Ioniţă (vtori), Hurmuzachi (treti).

5 pitari: Iordachi, Nec. Pătraşco, N.c. Cogălniceanu, Ion Chirica, Vas. Musteaţă.

22 şătrari: C. Stamati, Vas. Adam, Gh. Aslan, Ilie Iani, Sandul Miclescu, Il e Cristea, Cost. Gândul, Cost. Coce, Petre Cheşco, Ion Arapu, Eni Arapu, Vas. Abaza, Vas. Cozma, T. Isăcescul, I. Izmană, Velişco Stavăr, Nedelco, Iordachi I iescul, Nec. Aslan, I. Stârce Cracalie, Alexandru, Ştef. Zota.

5 visternici (vtori şi treti): C. Paladi, Dinul Balşe, Iorga, C. Donici, Andreiu.

17 postelnici (vtori şi treti): Şărban Canano, Grig. Costachi, I Razul, Ştef. Silion, Antohi Jora, Vas. Silion, Apostol Catargiu, Andrei Donici, Darie Donici, Vas. Scarlet, Iordachi Gavril Lambrino, Ştef. Buhuş, Sandul Buhuş, Ion M tre, I. Burghele, Ion Manole, Radu Boteanul.

6 logofeţi (vtori şi tret): Enachi Cantacuzino, Iordachi Alex. Râşcanu, Cost. Bosie, Die (sinovi), Tănase Gosan.

14 paharnici (vtori şi treti): *Iordachi Iamandi*, I. Başotă, I. Aslan, Lascarachi Roset, Gavril Miclescu, I. Botez, *T. Iamandi*, Nec. Arapu, Ioniţă Caracaş, C. Stavăr, M. Ciornei, Vas. Carpu, Andrei Crucerescu, Constantin.

3 spatari: (vtori şi treti) Dumitru, Apostol, Ion Gheuca.

6 căpitani: C. Maţoianu, Polihroni, Ioniţă Beldiman, Antohi Scarlat, Anastasă, C. Varnav.

In total 194 boeri cu titluri, din cari unii *veliţi* în funcţiune, alcătuind divanul; alţii *bivşii*, adică foşti înalţi demnitari ai statului; apoi boeri de a *doua* şi a treia stare.

Pe lângă ei se mai înşiră o cat gorie de boerinaşi cari au drept la câte *un* scutelnic *doi*, fără nici o indicaţie de boerie. Iată o samă din ac ştia: Sandul Balşe, Costantin Balşe, Cost. Lambrino, Iordachi Lazu, Gh. Carp polcovnic, Papa ispravnicul, Grigore Ceauş, T. Scarlat, Iuraşcu, Pahomie Krupenschi, Iordachi Gheuca, T. Nacu, Nec. Eni, Angheluţă Tăbârţă, Nec. Tăbârţă, Dima, Nec. Ruset, Enachi Sava, Ioniţă Pisoschi, I. Feştilă, Lupu Stroici, C. Andoni.

In total 22 boerinaşi, cari aveau şi ei parte de scutelnici, ca şi anumite aşezăminte, dintre care bugetul înşira: spitale (2), temniţa cea mare (2), temniţa cea mică (2), şcoala elinească (2), şcoala al doilea grecească (2) şcoala slovenească (2) Duca *tipograful* (2), diecii de visterie (40 liuzi).

In total toţi aceşti boeri, boerinaşi în număr de 216, şi institute în număr de 6 aveau drept la 1564 scutelnici.

§ 7. *Boerii greci*. Bugetul îi deosebeşte de cei pământeni. Unii din ei aveau anumite ranguri de boerie, ca următorii: Costachi biv vel spatar, Iordachi Balasachi caminar, Mamuna agă, Manoli clucer, Vasilachi medelnicer, Neculc vel armaş Gheorghe jicnicer, Gheorghe pitar, Ioniţă 3, vist. Enachi Mavrichi pitar, Enachi 2 spatar, Marin 3. post. Gheorghe pitar, Nicolae biv. armaş, Iamandi Dai comis, Miche vatav de păhărnicei, Chiriac 2 vist., Iordachi Vintura căpitan, Ianachi 2 sluger, Petrachi 2 gramatic; Gheorghe staroste, Lec ndaridi stolnic, Apostol vornic ot gospojda (vornic despre Doamna). Gioian giriah şatrar; Iordachi *doftor*. Dracachi *doftor*, Canelo Apostolopulo ban, Toma *spiţer*. Mihalachi Kokino, C. Zamo, Mise Gh. Sacăzlău. In total 34 boeri greci cu 206 scutelnici.

10

§ 8. *Boerii turci* în buget figurau numai 4, dintre cari : divan efendi, beşleaga de Iaşi, Lipca agasi şi Singectarul, cu 20 scutelnici

§ 9. *Jupănesele vaduve* erau pomenite cu toate desluşirile necesare, dovadă că statul îşi întindea proteguirea sa şi asupra soţiilor înalţilor demnitari ai ţării, dându-le dreptul la scutelnici ca şi soţilor lor dispăruţi.

Iată lista *jupâneselor*, zise din vechiu *cneaghine : domniţa Aniţa*, Maria jicnceroaea, spătăreasa Păşcăniţa, vorniceasa Rosetoaea, băneasa Maria, Zmaranda postelniceasa, casa răposatului ban Scarlatachi, medelniceriţa Lupului Donici, Vinturiasa, hagi Maribian, Maria lui V. Buhăescu pah, stolniceasa lui C Lazu, stolniceasa Petrei, stolniceasa lui T. Jora, stolniceasa lui V. Balşe, stolniceasa lui Cârju, stolniceasa lui Nec. Jora, medelniceriţa lui Nec. Racoviţă, *Zoiţa fiica Domniţei*, Ilinca fiica Păşcăniţei, Maria fata lui Bogdan, medelniceriţa lui Macri, Sanda lui Dumitraşco medelnicerul, Ilinca mama lui Nec. Racoviţă Smaragda fiica vornicului Sturza, Todica sora vornicului Andronachi, medelniceriţa lui V. Stamati. Catrina lui Mih. Luca, jicniceriţa lui Nec. Costin, Maria Cucorănţa, Paraschiva Sturzoaea, jicniceriţa lui Adam, jicniceriţa lui Vas. Tanasă, jicniceriţa a N grii, stolniceasa lui Vas Başotă, Ilinca fiica lui Pavăl Bujoranul, Maria nepoata Lupului visternicul, Maria Caţargioae, Maria fiica lui Buzilă, logofeteasa Hurmuzăcheoae, armăşoaea Tufasca, Zoica fiica spatar Dracu, jicniceriţa lui Caranfil, fiica Mildescului călugăriţa, Nastasia Hărmezoae, pităreasa lui Lambrino, medelniceriţa lui Leţkar, şătrăreasa lui Botez, Catrina logofătului Dii, fiica comisului Ion Scarlet, Alexandra fiica lui D. Buhuş, Zoiţa pităreasa fiica spatar Drace, şătrareasa lui *Gorovei*, Catrina clucerului Ghelbeiază, Ilinca Joroae a lui *Michiu*. Catrina sora lui Crupenschi, Bălaşa Buzdugăneasa. Nastasia lui T. Ma eiu, Safta Iacomichioae, jicniceriţa lui Nec. Cucoranul, logofeteasa lui Th. Gheuca, Safta lui Oprişan Cheşco, Tudosca Proculeasă, Catrina lui Andrei Burghele, Anuşca a Dinului Roşcăi, Safta Varnăvoae, Safta jicniceriului Ursachi, Casandra medelnicerului Durache, Maria Ursuliţoae, Ilinca fiica lui Gh. Arapul, Ilinca lui Antohi căpitan, Nastasia Gosănească, Nastasia lui *Canano*, Ruxanda uşierului Grigore. Nastasia Chilipanca, Isprăvniceasa lui Anghel, Ancuţa Sturzoae, Ilinca pitarului Apostol, Ruxanda Murguliţoae, Maria lui Enachi Sava, Sarafina călugăriţa, Maria Ghergheloae, fiica sărdarului Miron, Aniţa Pâivuleasa, Ilisafta călugăriţa, Ilinca lui Neculai ot visterie, Lupa fiica postelnicului Marzacu, sora lui Postea maestrul, Catrina lui Neculai Capitan, Ruxanda călugăriţa fiica sulgerului Bujoranul, Maria Ştefănescu, Maria lui Petre a lui Başotă, Maria Lănoae.

În total 94 jupânese cu 417 scutelnici,

Iar peste tot statul personal al boerimei Moldovei în anul 1763 era de 354 persoane, dintre cari 194 boeri şi boernaşi, 34 boeri greci, 4 turci, 94 jupânese şi 6 aşezeminte publice. Dacă la aceştia am adăuga şi pe cei 20 dieci de visterie, am avea un total de 374 obraze.

Intre această lume redusă se învârtia toată activitatea politică a ţării Moldovei. Supt această lume stăteau slujitorii.

§ 10. *Slujitorii.* Sămile visteriei deosebiau pe boeri de slujitori. Aceştia formau *ciocoimea* ţării. Ei având însărcinări administrative erau unii cu serviciile la Curte, alţii în ţară. Sămile ni-i dau grupaţi în *rufeturi*, adică *bresle*.

Totalul slujitorilor se ridică la 2652 *liudi*, adică persoane, faţă cu 374 numărul boerilor de toate categoriile.

Deci în 1763 erau în Moldova 374 boeri, boerinaşi şi jupânese *cu cin*, şi 2652 liudi în rufeturi, slujitori, *ciocoi* !

Iată pomelnicul lor :

a) *946 liudi rufetul militar al curţii* din cari 53 steagul lui Başbulucbaşa din

Curte, 53 steagul lui Başbulucbaşe al doile, 53 steagul Drăganilor, 53 steagul Cazacilor, 53 steagul başbu ucbaşă hăt nănesc, 53 st. agul al 2-lea hat nănesc, 53 tij al 3-lea, 53 steagul al 4-a, 51 steagul al 5 a, 53 steagul al 6 a, 53 căpitani ageşti, 53 roşii ageşti, 6 bulucbaşi ageşti, 1 buciumaş agesc, 34 podari, 6 trâmbaci gospod, 6 trâmbaci hătmăneşti 5, trâmbaci ageşti, 25 vânători, 15 apari de foc.

b). *228 liudi rufetul curţii* anume: 39 armăşei, 12 darabanii temniţi, 14 păhărnicei, 3 pivniceri, 25 vamă, 3 apari grajd, 3 cărbunari, 6 sahaidacari, 2 torcii, 6 şătrărei, 6 pitărei, 6 beceri, 1 feredegiu, 2 măturători.

c). *18 liudi rufetul muncitorilor* din cari: 4 joldunari, 6 apari, 8 lemnari.

d) *120 liudi rufetul comişiei* din cari: 12 fustaşi de poartă, 12 fustaşi de divan, 12 fustaşii doamnei, 21 comişei, 2) vezetei, 14 darvari, 4 podvodari, 10 petrari, 1 teslar.

e) *409 liudi rufetul de din afara al curţii* şi anume: 92 copii în casă, 40 aprozi, 31 calaraşi de Ţarigrad, 38 lipcani, 45 uşerei, 9 bucătari gospod, 23 çiohodari gospod, 59 levenţi, 12 dieci de divan, 6 peaveţi, 1 psalt biserica gospod, 4 grădinari gospod, 2 trambaci biserica gospod, 2 pisari, 11 beşlii creştini, 6 vornici de poartă, 1 căpitan, de vânători, 1 grădinar a beciului, 24 mehteri creştini, 1 iuruc baraictar (stegar) 1 sot nic de cazaci, 1 ispravnic de armăşei.

f) *946 liudi rufeturile de pe afara* şi anume: 70 calaraşi hătmăneşti, 50 calaraşii lui vel căpitan, 4 ţimiraşi ot Şipote, 1 odagiu de Scânteia, 116 slujitori vama Focşani, 3 seimeni Galaţi, 15 vozari Galaţi, 50 calaraşi Puţeni, 30 calaraşi Galaţi, 20 calaraşi Tecuci, 179 calaraşi sărdăria Orhei, 8 calaraşi Heciu, 25 panţiri Neamţ, 10 panţiri Iubăneşti, 12 umblători Soroca, 16 umblători Cernăuţi, 28 surugii la menzilul Bârladului, 33 surugii la menzilul Iaşului, 28 surugii la menzilul Vasluiului, 5 surugii la menzilul Dorohoiului, 29 surugii la menzilul Ştefăneşti şi Crasnaleuca, 8 surugii la menzilul Târgu-Frumos, 88 liudi Răzina, 70 menzilgii la Tabăra, 28 calaraşi la Răspopen, 30 călaraşi la Măgura, 31 călaraşi la Bălăneşti, 30 călăraşi la Căldăruşi, 17 barani la Cernăuţi, 13 panţiri la Ropce, 20 surugii la Soroca.

* * *

A. Râdicături (scaderi fiscale)

§ 11. **Scăderile** pentru diferite *feţe* a fost în suma de 28270 lei şi $11^1/_2$ bani, din cari rezultă sistemul de viaţă politică a timpului.

Iată o categorie de nume: Domniţa *Paladoae* 213 lei 110 bani pentru următoarele dări: 17 lei 18 bani *ajutorinţa*, 13 lei 105 bani din *mucarer* pentru 2 crâşme de la Cârligătura şi o moară la Hârlău, şi 152 lei 107 bani din *desetină*.

Vornicul *Ioan Paladi* 410 lei, $106^1/_2$ bani din diferitele slujbe ale visteriei: 110 lei din *gorştină*, 244 lei, 65 bani din *desetină*, 18 lei 69 bani din *ajutorinţă*, 9 lei 30 bani din *mucarer*, 14 lei 43 bani din *vădrarit*, $3.19/_2$ bani din sfertul *uşcearii*. 11 lei din sfertul de pe Noembre 1762.

Vornicul *Dim. Paladi* 772 lei 20 bani, din diferitele slujbe: 68 *gorştina*, 35 lei 90 bani din *vădrarit*, 117 lei 26 bani *desetina*, 18.60 *mucarer*, 8 lei 69 ajutorinţe pe o moară; iar de pe anii din urmă i se fac o serie de scăderi: 60 lei sfertul pe Septembre de anţărţ (deci pe 1761) 110 lei 81 bani gorştină tot de anţărţ (1761) 20 lei, 12 bani ajutorinţa de anţărţ (1761), 120 lei sfertul de pe Maiu de anţărţ (1761), 153 lei 30 bani desetina tij, 20 lei 12 bani ajutorinţa de an (1762).

Visternicului *Filip Catargiu* din slujbele visteriei i se râdică 726 lei 12 bani, dintre cari: 17 lei 18 bani *ajutorinţa* de anţărţ pentru 2 mori (1761). 13 lei, 105 bani *mucarer* pentru 2 crâşme şi o moară. 76 lei 54 bani *desetina* de pe stupi, 162 lei 94 bani vădăritul de la Tutova, 53 lei *gorştina* de pe oi şi mascuri, 200 lei *ajutorinţa* de la Suceava, 202 lei 96 bani din *mucareru* de la Suceava pentru păharnicul Canano.

Vi terniciului *Iancu Canta* din rămăşiţă suma de 769 lei 88 bani, şi anume: 120 lei din *poclonul bacramlâcului*, 56 lei 99 bani *mucareru* pentru o moară la Putna şi liudi de la Iaşi, 413 lei 115 bani d'n *desetina* atât pentru stupii săi (199 lei 71 bani) cât şi pentru paguba de la Hârlău (214 lei 44 bani), 103 lei 48 bani vădrăritul de la Putna, 75 lei, 76 bani din *ajutorinţă* pe ţiganii ş' liudii de la Orhei, Cârligătura şi Putna.

Hatmanul *Vasile Roset* are 2 condee, unul de 509 lei, 36 bani şi altul de 336,25 (total 845 lei 61 bani) şi anume: 385 lei 111 bani *desatinei*, 125 lei 103 bani *vădrărit* ot Iaşi şi Putna 114 lei *ajutorinţe* ot Iaşi, 26 lei 32 bani *mucarar* pe Iulie pentru liudi ot Jijii, 85 l i 101 bani *vădrărit* ot Iaşi de an 1762 Noem. 11; 9 lei 30 bani crâşme la Iaşi şi Cârligătura, 13 lei 108 bani *ajutorinţe* de anţărţ. 48 lei 75 bani groştina ot Putna, 9 lei. 30 bani mucarar pe 2 crâşme, 8 lei 09 bani pe o moară la Roman.

Vasile Razul hatman şi parcalab Sucevei 2112 lei, 36 bani, d'n cari 173 lei desetină pe stupi; şi 1939 lei 36 bani paguba din desetina ot ţinut Iaşi 1762 Dec. 7.

Aga *Iordachi Hrisoscoleu* cu 4542 lei 32 bani în 4 condee şi anume: 173 lei desetină, 162 lei desetină, 162 lei 105 bani vădrărit ot Putna, 1925 lei căci s'a încărcat mai mult la Neamţ cu 1000 ughi cu desetină, 1765 lei 107 bani pagubă din desetina de stupi la Neamţ şi Roman „gospod milă" 515 lei 60 bani pentru zahereaoa ce s'a dat la conacele M. S. Hamza Paşa trecând la Hotin şi i se tăiase 1763 Iulie 17.

Obs. In 1763 găsim că galbănul—ughii—valora 1 leu şi 37 parale, sau 235 bani vechi, caci 1000 ughi veniau drept 1925 lei.

§ 12. *Scăderile* cu cara ter administrativ erau foarte multe şi ele ne servesc ca lămuriri asupru vieţii vechi. Iată câteva: Ene bairactar *dat în lefi* (i se scade 4 lei 48 bani), 4 lei 75 bani Nicolae Seimen agesc „greşit pus la tabla visteriei pe 2 locuri, la podul vechiu şi la Muntenime, *dat în lefi*". Nicolae Grecul neguţitor „dat în lefi din mucarer şi *mila*", dă dajde cu neguţtorii, trecut greşit la tabla visteriei"; 50 lei Sim. Hargheş puindu-se oile şi la Orhei şi la Câmpu-Lung; 50 lei Med. Gheorghe, ispravnic de Neamţ ajutorinţă, la simbria sameşului, *bani porţi, lipsa hârtii* şi altele"; 18 lei 114 bani pentru 2 case a 2 oameni la satul Baincii olatul Grecenilor, puşi în tabla visteriei şi la Satul Găneşti ot Covurlui, rădicat la Covurlui, plătit la Baincii; — Manase jidov cu 5 lei 114 ban, greşit pus în tabla la Suceava, plăteşte la Feredeeni, Hârlău, 8 lei 117 bani lui Gavril mazil din Iaşi un poloboc de 20 vedri vin, greşit pus la tablă crâşmă, gospod. mila i s'a râdicat; 7 lei 97 bani şi jumătate Simeon sin Guşilă ot *Bara* fiind birnic acesta greşit s'a pus în tablă la Iaşi. E vorba aici de *Ion*, primul copil a lui Grigorie Vodă Calimah; 1 leu 30 bani Lazor arman ot Iaşi, mutat cu birul la Chişinău 1763 Iunie 21;—22 lei 80 bani *cuniţa* [1]) pentru 68 vite a călugărilor de la Schitul cel mare din ţara Leşască. 7271 April 7; 12 lei 11 bani se râdică lui Arghire Ciohodar, care a strâns banii mucarerului ot târg Iaşului din mucarer. 1763 April 23.

§ 13. *Locuri ştiute.* Marele postelnic era ţinut să facă anumite plăţi diplomatice, pe care n'avea să le ştie nici marele visternic, nici alt boer; de aceia se râdică 205 lei 30 bani din banii mucarerului daţi la un loc ştiut prin mâna post. Alexandru 1762 Iuli 30; 262 lei din sfertul aşezării, dată la un loc ştiut gospod prin mâna post. Alexandru 1762 Sept 30; 100 lei din şfertul aşezării scos la Septembre daţi la un loc ştiut de gospod prin mâna post. Alexandru"; 348 lei daţi la 2 locuri ştiute prin mâna post

1) *Obs. Cuniţa* venia de vita mare (cal) 40 bani; căci pentru 68 vite se ridica 22 lei 80 bani; pentru 40 vite a lui Hristache Balasan se ridica 13 lei 40 bani; Cuniţa de oi era 2 parale de oae (6 bani), căci pentru 100 oi tot a lui Hristache Balasan se ridica 5 lei.

5 lei × 120 bani 600 bani, cari împărţiţi la 100 oi vine câte 6 bani de oae.

68 vite×120 bani—2720 bani, cari socotită la 120 bani leul, vin tocmai 22 lei 80 bani.

Petrachi 1764 Febr. 12 ; 67 lei, la un loc ştiut prin mâna comis M Suciu. 1764 Febr. 12

130 lei 15 bani râdicătura spatar Enachi Milo, din cari 80 lei cheltueli ce au dat la 2 îmblători ce au mers la Varşov, când era staroste şi nu s'a făcut pecete gospod. 1763 Dec. 13;

35 lei lui Aron jidov ceasornicar, ce au luat din şfertul aşezării ot Orheiu în carte de rând pentru un pecete gospod vechiu al mării sale Ioan Vodă şi fiind rămăşiţă sau râdicat. 1763 Ghenar 27.

§ 14. Pentru spor'rea *venituril r* ţării Ion Teodor Vodă Calimah luptase mult cu aducerea lui Stavarachi, cu iscusinţa lui C. Cogălnicea ul visternicul, după ca e iată ce ne spune cronica ţării: „silindu-să Vodă în tot chipul că doar va putea chivirn'si această domnie, dar era cu greu, căci bani *din ţara* nu eşiau şi se mirau ce vor fa e. Stavarachi văzând una ca aceasta, s'a grăbit şi peste 2 luni a purces ş' el la Iaşi, au conăcit în curte la cămară, luând toate trebil în n âna lu i, *ţ t zi e c i er i al doilc* domn. Văzând visteria că n'o primeşte nimeni, a adus pe Cost. Cogă n'ceanu medelnicer si l'a făcut vel stolnic şi *vechil visternici i celei mari*, zicandu-i domnul *a s i-l va i*. Atunc a stătut cu toată sâlinţă, tocmind isprăvniciile pe afară, făc nd oameni de treabă, învaţându-i în ce chip vor urma la toate, care nu în puţină vreame a îndr ptat toate ţinuturile şi visteria, de era de-a mi-area tuturor, *încej ân l a v'ni b ini în visterie*. Dară Stavarachi fiind lacom la toate şi grabnic, a început a pune bani şi pe boeri şi pe mănăstiri şi pe giupânese, cai de menzil, podenii şi pogonărit şi altele, c re nu le părea bine la o samă şi începuse a murmurisi...(Let. III[2] 236).

Iar mai jos zice: atunci a găsit muştereu şi pentru visternicia cea mare, *caci o ţusese în bună stare Cost, Cogălniceanul vel stolnic*, cerând o Ioniţă C ntacuzino Deleanul, pe care l'a făcut vel visternic (idem 238).

B. Veniturile ţării în 1763

§ 15. Pentru cele 7 luni ale anului 1763, sămile ne dau cifra de 756898 lei 88 bani. (*ѱнѕѡчи). Repartizând pe lună vine câte 108118 lei pe lună sau pe un an întreg ar veni că bugetul ţării Moldovei era în 1763 *de 1.297.368 lei !*

Cel mai mare articul la venituri îl constituiau *şferturile*, adică plata *birului*. Cuvântul *şfert* arată că înt u început darea birului pentru uşurarea plăţii lui s'a împarţit în 4, plătindu-se nu de o dată global, ci în 4 rate, în 4 *şferturi*. Ele însă s'au înmulţit cu vremea, după cum ne arată şi sama, ce o studiem.

§ 16. *Cisla şi şferturile*. Din vechi birul se încasa global pe sate, nu pe indivizi. Se aduna obştia satului, se făcea numărătoarea birnicilor—*cisluire*—şi se inscriau în tabelele visteriei fie care sătean cu partea proporţională a birului—după putinţă. Obştea răspundea de suma globală, în caz când cineva din cislă dădea bir cu fugiţit. In Muntenia unde cisla era mai oneroasă, s'a împărţit în *liude*, de câte 4 oameni. *Liudea* garanta plata birului, nu obştia satului.

Sătenii n'aveau nici o ţidulă la mână pentru câtă dare aveau să dee, ci numai în *table*. De la o vreme—supt Gh. Duca Vodă în a treia l i domnie, (7189) s'a hotărât domnia ca im tând cele ce plănuise a face Dumitraşco Vodă Cantacuzino să scoată hârtii pe ţară, pe feţele oamenilor; carele întâi când le-a dat erau uşoare, dar la cislă au eşit foarte grele, căci hârtia de 2 lei a fost la cislă 10 ughi, hârtia de 2 ughi a eşit la cislă 16 ughi; cea de 4 ughi a eşit de 32, şi chiar de 60 ughi (Let II[2] 22).

Cel dintâi domn, care rândueşte *şferturile* a fost Antiohie Vodă Cantemir în 7208, care o aplică la *ruptă* „ca să ştie *tot* omul ce va da într'un an, dând a tot omul *pecetluit domnesc* anume şi *pe faţa* omului scrisă, şi *banii să şi-i dea omul în 4 şferturi*, după cum era aşezat în visterie" (Let. II[2] 44).

Deci la 1700 sferturile se introduc la plata birului de către cei aşezaţi în visterie cu *rupta*, şi apoi s'a întins şi la plata birului în cislă.

Măsura lui Antiohie Vodă se părăsise, căci în 7220 (1712) Neculai Vodă Mavrocordat dispune ca „pentru ca să nu mai îmble orânduelile pe ţară, au aşezat ţara cu rupta, de dau oamenii *pe čferturi*" (Let III² 163).

Alţi domni începuse a înmulţi *čferturile ruptelor*, cum a fost C. Duca Vodă (Let. II² 281). O altă măsură îngreuitoare ţării a fost mărirea şferturilor, până ce s'au îndoit. Grigore Ghica Vodă în 7241, zice cronica, a scos văcărit, hârtii grele, vădrărit, desetină şi *şferturi* mari" (Let II² 373).

Cel care a regulat *şferturile* a fost Cost. Vodă Nec. Mavrocordat după 1741. El a scos hârtii grele, şi apoi de iarnă a scos *şferturi*. In adevăr Ion Canta ne spune că „a aşezat să fie 4 čferturi într'un an câte 105 parale să dee fieştice om căsaş; holteiul cel cu părinţi câte 55 parale; şi le-a dat pecete tuturor tipărite anume pe feţele lor numele şi porecla; şi după ce s'au cisluit le-au dat zlotaşii şi izvoade şi la visterie le-au scris în condică" (Let III² 184).

Deci în 7249, birul unui sătean era de *420 parale* pe an, adică 10 lei şi jumătate, iar feciorii plăteau *220 parale*, adică 5 lei şi jumătate.

Ioan Vodă Mavrocordat în 7250 le-a înmulţit şferturile, de la patru la cinci şi chiar *la zece şferturi pe an* (Let III² 185).

Cost. Vodă Mavrocordat venind cu a treia domnie a desfiinţat văcăritul, dar a înmulţit şferturile până la 12 „numai čferturile pe toată luna după rânduiala hârtiilor, ce scosese Grigore Vodă Ghica" (Let III² 186).

Supt acest regim al şferturilor găsim şi *sămile* visteriei supt Gr. I. Caimah Vodă în 1763: şferturi simple, şferturi îndoite, şfert pentru menzil ($1^1/_2$) şfert pentru bairamlâc (şfert îndoit), şfert pentru mucarer; vara, toamna, iarna şi primavara şferturi îndoite şi întreite, etc.

§ 17. *Şferturile* pe judeţe. (vezi tabloul pg. 79)

§ 18. *Dările mazililor, ruptelor şi ruptaşilor.* Veniturile se încasau şi dela alte categorii de cetăţeni în afară de săteni: *mazilii, ruptaşii, ruptele visteriei* cari la bir erau impuşi personal nu în cislă, adică în stil vechiu *pe feţele lor*; alte venituri erau de pe albine *desetine*, de pe vin *vădrăritul*, de pe *oi* gorştina; cum şi alte categorii de venituri: *uşurul, alămul, cuniţa* şi de pe *taxele judecătoreşti*.

§ 19. *Dările pe categoriile de birnici şi pe natura veniturilor*: (vezi tabloul pg. 80).

§ 20. *Slujbe în vânzare.* Dintre cele 6 dări, ce se încasau de *pe avere*, nu de *pe persoane*, toate vedem că erau date în vânzare la kokii-vechi adică la mezat. Era aceasta un mare avantaj pentru domnie, căci încasa venitul curat, fără să mai aibă nevoe de a plăti personalul zlotaşilor. Acestea cădeau în sarcina boerilor, ce luau la mezat în vânzare slujbele:

1) Cuniţa pe cai a dat	3000 lei
2) Alămul locurilor din Bugeac	4000 „
3) Uşurul tot de pe locuri	6000 „
4) gorştina pe oi şi mascuri	96085.60
5) vădrăritul pe vin	106 250.—
6) desetena pe stupi	74.439.90
	total lei	289.775.30
7) taxele judecătoreşti	2651.82
	total lei	292.426.112

Obs. Din toate aceste 7 dări, ce priveau averea oamenilor numai desetina se re-

Clasificaţii		Iunie sfert	Baeramlâcul înd. sfert	Mucarerul Iulie	Sept. sfert	Sept. sfert înd.	Oct.	Decemb. îndoit	Menzilul 1 1/2 sfert	TOTAL lei
		Galbeni potr.	Galbeni potr.	Lei vechi	Galbeni potr.	Galbeni potr.			Ughi sfert	
III.	Suceava	992.11	1870.02	12270.80	900.18	1534.140	867.07	1652 04	1266.4 1/2	(1)8700
VI.	Neamţul	734.—	1408.10	8935.—	701.—	1302.20	640.—	1221.—	918.—	28890
XI.	Romanul	382.14	764.28	4114.15	370.17	740.34	370.—	720.	440.—	25336
V.	Bacău	833.—	1588 20	7958.90	794 10	1480.02	710.	1400.	1065.	30100
II.	Putna	1772.02	3252.31	14124.75	1536.19 1/2	2978.30	1437.05	2722.07	2128.07	59374
VII.	Tecuci	813.—	1658.10	6186 30	632 05	1270 10	616.—	1198,20	924.	26062
X.	Covurlui	470.—	900.—	6056.—	446.—	860 —	423.10	800.—	631 1/2	19176
XIV.	Tutova	374.—	700.—	4120.50	316.—	632.02	316.10	588.30	441.22 1/2	14050
XV.	Vaslui	310.—	600.—	4070.—	297.10	584.20	280.	560.	420.—	12881
XIII.	Fălciu	354.01	708.02	4327.30	354.01	652 32	326.16	652.32	489.24	14492
I.	Lăpuşna Orhei şi Soroca	2105.—	4152.—	25256.35	1500. 475.— (Soroca)	3000. 910 20	1517. 455.10	2880.— 880.—	2214.12 682.20	85186
IV.	Cernăuţi	802.03	1604 10	7198 60	798.1 1/2	1540.—	770.—	1510.—	1155.—	3(0)494
VII.	Hârlău Dorohoi	810.—	1454 09	7927 65	700.1/2	1350.20	670.	1306.08	1005.	26031
XVI.	Cârligătura	197.09	394.08	2221.20	197.05	360.36	678.13	310.10	246.09	7658
IX.	Iaşii ţinut	432.07	1250.10	7727.90	619.15	1184 20	591.10	1108.14	849.15	25098
XII.	Iaşii târg	45.9 1/2	88 25	12059 20	44.12	88.24	43.17 1/2	84.28	64.06	14523
	Total galbeni	11427.62 1/2	22278.05	divan 38095 23 1/3	10748.04	20739.02	10213 18 1/2	19630.33	15042.04	
	Total lei	31986.16 1/3	61265.22 1/2 răsuri 3063 32	172.9 7.93 1/3 (14 348 101) Lei noi	29557.66	57.0 2.63	28089.35 1/2	5 987.4 1/2	41.366.1 1/2	
	Scăderi	5808.—	64.320.55 1/2 judec. 687.75	33.043.07	5235.09	6548.78	5266.39	5270.—	5274.	
	Total curat lei	26898.62 1/2	63640,99 1/2	139914.86 1/2	24.322 57	50483.10	22821.116 1/2	49917 4 1/2	36092 1 1/2	

Banii giudecatoriei lu i de p fa ut en t vis eriei				2651.82	15381.82
Cuniţa, in v nzare				3000	
Alămul, în vânzare				4000	
V urul, în vânzare				6000	
gor,tina în vânzare (pe oi) comis M. Suciu p. 480000 oi a 5 parale de oae	slu'ba gorş inei a 5 parale de oae pentru 480000 oi 60000	adăoşagul 36085.00	scăderi	1980 Botoşani 8325 boerii 6275.18½ cu pecete gospod.	79505.41½
vădrărit, în vânzare (pe vin) pentru 1275000 vedre vin a 8 bani de vadră	slujba vădrăritului : 85000 lei bez. 2250 l i vama cazacliilor	adăoşagul a 2 bani de vadră 21250	scăderi	2342 boerii (p. 25550 vedre) 8688.16 cu pecete	95219.94

	Mazili şi ruptaşii cămării			ruptele (armeni, Lipoveni, mocani, vister ei (streini, codreu', jid. barsani			deset na în vinzare (pe stup) p. 669. 1 stupi a 4½ p r le stupul
	Iunie Iulie	August Septembre	Octombre Noembre	Iunie Iulie	August Septembre	Octombre Noembre (2 sf r uri	
Suceava (Câmp. lg. rus.				938.65	1867.65	3356.10	3320 ughi
Neamţ				112.—	112.—	244.—	2700
Romanul				117.60	113.90	227.60	1940
Bacău				275.—	296.—	592.—	2210
Putna				315.60	315.60	631.—	2200
Tecuci				40.—	40.—	80.—	1900
Covurlui				91.90	89.90	179.60	610
Tutova							1870
Vaslui							2050
Fălciu				150.—	150.—	300.	2200
Lăp. Orh. Sor.				183.80	210.80	420.40	7300
Cernăuţi				149.—		374.60	2510
Herţa-Dorohoi							3800
Cârligătura							1220
Iaşii				362.98			3500
târg Iaşii -	1345.25	1302 75½	2759.86	249.90	610.36	1569.96	
Greceni					550 —	1100.—	60
ruptaşii cămării	1092.36	1016.87½	1997.85				
sate cu testament	(Orhei)				2504.75	3143.54'	
banii mierei	CÂTE 10 BANI DE GALBĂN						1933½
scăderi	87.63½	61.117	154.90½	122.65		347.—	40603½ ughi sau 78439.90; se scad 7198 peci boereşti 11405 peci cu pecete; 18604.88
TOTAL	2349.107½	2257.46	4602,80½	2860.118	7802.76	11708.78½	55835.2

partiza pe judeţe; căci cea mai mare avere a ţării—după boi şi vaci—era albinăritul, deci *stupii, prisăcile.* Erau în ţară nu mai puţinde 669.951 stupi, pentru care se luau dări câte $4^{1}/_{2}$ parale de stup. Toate celelalte dări erau socotite pe *slujbe*: slujba gorştinii, slujba vădrăritului, şi se încasa global venitul, lăsând pe boerul zlotaş să ştie unde este vie, şi unde nu este; unde-s oi şi unde nu-s; iar pentru părţile de peste Prut, în cele 2 ceasuri, în ţinutul Hotărnicenii, ca şi în olatul Grecenilor, să se încaseze cele 3 dări: cuniţa, alămul şi uşurul iarăşi global.

Persoana dar în vechime, nu *venitul* lui, era criteriul fiscal al impunerii; de şi acest bir personal era proporţional cu starea economică şi fizică a omului, nu era unitar, egal şi uniform pentru toţi.

§ 21. *Dări desfiinţate :*

a) *Văcăritul* nu mai figurează în categoria veniturilor visteriei. El fusese desfiinţat pentru totdeauna de Cost. M. Cehan Racoviţă Vodă, iar Enachi Cogălniçeanu povesteşte pe larg cum a fost legat cu testament a 4 patriarhi şi a 4 vlădici ai ţării (Let. III² 230).

Nu fu nici o dare, care să fi provocat văicărări mai mari ca *văcăritul*, întru cât şi cronicarii nu contenesc a povesti pe larg evoluţiile acestei dări.

Cel dintâi domn, care a scos văcăritul, a fost C. Duca în 7201, imitând în aceasta pe socrul său C. Vodă Brancovanul din Muntenia. S'a plătit de vacă un zlot şi 1 leu de cal. I. Neculce îl numeşte *obiceiu rău şi spurcat,* care ţinù până mai târziu, căci orice domn care vine în ţară îi e drag acest obiceiu şi nu-l mai lasă (Let II², 248). Nec. Costin mai oficial explică cauzele introducerii văcăritului, ca: prada Tătarilor, poruncile împărăteşti, aşa că a întrodus această *dare muntenească*—văcăritul—*câte un zlot de bou, de vacă ; de gonitori, câte un tult,* (15 parale) *şi câte un leu de cal şi iapă* (Let II² 40). Văcăritul a ţinut atunci 10 ani, căci acelaşi C. Duca Vodă, în a doua domnie în 7209 îl desfiinţează şi-l leagă cu mari blăstămuri, scriindu-se 4 testamente cu blăstăm, din care unul s'a lăsat în visterie iar celelalte trei la cei 3 vlădici (Let II² 46).

Ion Neculce afirmă că văcăritul a fost legat de Antiohie Vodă Cantemir. încă din 7204, căci nu ţinuse de cât 2 erni, luându-se câte 2 lei de cal şi un galbăn de vacă (Let II² 258) C. Duca Vodă cu a doua domnie, la început dezleagă văcăritul, ia de cal 2 lei, de vacă un galbăn şi mai pune adăuşag câte un tult de vită (15 parale sau 45 bani), şi numai după aceia îl leagă din nou cu blăstămul arhiereec (Let II² 271).

Tocmai în 7232 Mihai Vodă Racoviţă desleagă văcăritul, trece peste jurăminte, strică legătura sfinţilor 4 patriarhi şi *scoate văcăritul* câte un leu de cal şi un zlot de vită, de i-a rămas mult blăstăm în ţară, căci l'au scos şi alţi domni după aceia (Let II² 261 III² 70). Grigore Ghica Vodă măreşte văcăritul, scoţindu-l odată cu vădrăritul, cu hârtii grele, cu deseatină şi cu şferturi mari (Let II²373), de şi scăzuse văcăritul la 6 potronici de vită (Let III² 72). Cost. Nec. Vodă Mavrocordat în 7241 scoate văcăritul tocmai odată cu vădrăritul (Let II² 377) Gr. Ghica Vodă cu a doua lui domnie scoate văcăritul în luna lui Fevruarie, luând de cal un leu, iar de vită un zlot (Let II² 386). Mai apoi Ion Vodă Mavrocordat râdică darea văcăritului, luând 2 lei 30 bani de vită iarna şi de viţel 90 bani, iar vara 50 de parale de vită (Let III² 185). In 7255 Gr. Ghica Vodă cu a treia domnie, de şi scurtă de câteva luni, a pus văcăritul vara câte 90 bani de vită (Let III² 186).

Iar Enachi Cogălniceanu e şi mai explicit „mai ales văcărituri câte 2 câte 3 pe an, că scotea unul la Ghenar, altul la Mai, şi la Decembrie, cât se scria pe an câte 7 lei 45 bani de vită (Let III² 206).

Istoricul văcăritului îl face pe scurt Ioan Canta vorbind de a doua domnie a lui C. Vodă Racoviţă (Let III². 187). Infiinţat văcăritul supt Duca Vodă, se leagă de An-

tiohie Vodă Cantemir. Mihai Vodă Racoviţă în a treia domnie îl desleagă şi a mers de atunci crescând de la 90 bani de vită până la 2 lei 30 bani de vită.

C. Vodă Racoviţă a luat văcăritul la început, apoi l'a legat iarăşi cu mare blăstăm. „Si aşa găsind cu cale a scris la Ţarigrad la biserica cea mare de a scos un testament cu iscălituri a tot soborul, scriind în el cu mare afurisenie ca să nu mai poate nimene de acum înainte scoate această slujbă a văcăritului; şi aşa a pus domnul de a scris la toate ţinuturile de au venit câte 7 mazili şi ruptaşi la Iaşi. Şi după ce s'a strâns mulţimea de cu zori, a pus pe Mitropolitul de a slujit sfânta liturghie. orânduind pe Cogălniceanul vatav de aprozi de a strâns boerimea, mazilii şi negustorii... Iar când a fost eşitul cu sf. daruri şi cu sfântul potir, a scos acest testament Mitropolitul Iacov cu afurisenia a 4 patriarşi: Alexandria, Antiohiia, Erusalim şi Ţarigrad, cu toţi arhiereii sf. Sinod, strigând norodul la fieşte ce cuvânt, *amin*" (Let III² 230).

Asta era situaţia văcăritului în 1763. El nu mai figura între veniturile ţării.

b) *Fumăritul* pe hogege nu figurează nici el în lista veniturilor visteriei. Scos întâi de Antioh Vodă Cantemir în 7213 (1705), se încasau câte 2 orţi de casă şi grajd în Iaşi şi câte un zlot de casă la ţară (Let II² 52) Mihai Vodă Racoviţă în 7216 (1708), a suit fumăritul la 2 ughi de tot hornul „de care lucru dacă au înţeles, pământeni mulţi şi-au stricat căscioarele, alţii râsipind hornurile de prin căscioare, căci câte hornuri avea omul în caşele lui de tot hornul da câte 2 ughi" (Let II² 57).

Iar în a doua lui domnie 7213 (1705) acelaş domn a râdicat fumăritul la câte un zlot de toată casa (Let II² 285).

c) *Pogonăritul* pe pogoanele de vie iarăşi nu mai figurează între veniturile visteriei, căci se înlocuise prin darea mai rentabilă a *vădrăritului*; care a înlocuit pentru producători taxa pe pogon de vie; iară pentru negustori taxa pe crâşme, *crâşmăritul* sau *pivniceritul*. Pogonăritul s'a scos întâi de Istrati Dabija Vodă în 7170 (1662) „a scornit el întâi acest obicei rău de pogonul de vie câte un leu să dee (Let. II² 192). Iar C. Duca Vodă în întâia lui domnie îl întinde şi la popuşoi.

Incepuse *popuşoiul* a lua locul *meiului*; aceasta prin 7201 (1693), supt C. Duca Vodă. Imedîat a fost pus la dare, şi se lua câte 2 orţi de pogon de popuşoi (Let II² 40). Iar I. Neculce scrie că „a scornit un obiceiu nou pe ţară, de a scos de pogonul de popuşoi şi de părâng ce-l făceau oamenii cu sapele prin curături să nu moară de foame el le lua câte un zlot şi de pogonul de tutun câte 4 lei (Let II² 248).

Pogonăritul era socotit câte 20 bani de pogon; dar ca să nu fie *două* dări pentru acelaşi articul, Neculai Vodă Mavrocordat în a 2-a a lui domnie se hotărăşte a ridica pogonăritul cu testament cu blăstăm de la Kir Hrisant Patriarhul de Ierusalim „Era scornit şi acest obiceiu de la o vreme în coace, carele îl râdicase cu 2 ani mai înainte către 1713—de tot *ca să nu mai fie* (Let. II². 166). Hrisovul e din 7222 Dec. 20 (Acad. Rom. Mss 1 91. 95).

Cu toate acestea d'n când în când domnii reînviau pogonăritul alăturea cu vădrăritul. Aşa C. Vodă Mavrocordat în 7241 (1733) de toamnă a scos văcărit şi vădrărit, iar de primăvară *pogonărit* şi cuniţă (Let II² 377.

In 7623 Av. 1 Matei Ghica Vodă râdică pogonăritul (Acad. *Rom. ms. 1, 91, 95*).

d) *Cornăritul* iarăşi nu mai figurează ca venit. Cel dintâi domn care îl născoceşte este Antiohie Vodă Cantemir în 7213 „şi mai scosau şi de tot boul de negoţ, cornăritul *câte un leu*" (Let. II² 285). Această dare o plătiau cei ce făceau negoţ cu boii ca venit slujbaşilor pieţelor din târguri: oboare sau târgul boilor ca vel căpitani de târguri şi mai apoi *agiei*. Turcii laji carî singuri erau cumpărători de boi, fusese opriţi de a mai face acest negoţ subt Nec. Vodă Mavrocordat. Chemând pe aceşti Laji la Curte le-a cetit fermanul că trebue puşi la dare de cornărit „îndată Lajii au amorţit, s'au măhnit şi au scrîşnit din dinţi; căutat-au a-şi plăti *cornăritul* de boii de negoţ.

Incetând negustorii Laji supt Gr. Ghica a încetat şi cornăritul.

e) *Camăna* iarăşi nu figurează în sămile visteriei. Ea fusese desfiinţată de Mihai Vodă Racoviţă în 7212 (1704); şi zice cronica: „camăna şi bezmănul cu cepărie ce au fost dând crâşmele din toată ţara, că pe la târguri au fost scutind boerii cei mari şi mici crâşmele; iară Mihai Vodă a legat acest obiceiu să nu mai fie crâşmă scutelnică a nimănuia pe la târguri, ci să aibă a da venit tot deplin domniei; iară la ţară de la cei mari până la cei mici, şi până la ţărani pe a cui moşie va fi crâşmă, aceluia să dea venitul. *Iară de camăna ce se lua la domnie să nuibă a mai da, care de atunci aşa stă neclintit* Let II[2] 51).

Tot C. Duca Vodă în a doua lui domnie ca să producă mai mult venit născoceşte vădrăritul câte 2 bani pe vadră, dar de o cam dată numai la crâşmele din Iaşi (Let. II 46).

Dacă pogonăritul era o dare uşoară,—20 bani de pogon în schimb visteria a socotit să sporească veniturile *fiscului*, punând dare pe crâşme. Gr. Gh. Vodă în a doua lui domnie a scornit *cârciumaritul*, punând de cârciumă dare de 5 lei pe an, „şi au scos şi cârciumărit câte 5 lei de crâşmă în toată ţara", (Let. II[2], 386).

Să facem acum o socoteală. Cel ce avea 10 pogoane de vie, plătea pogonărit 200 bani—câte 20 bani de pogon; dacă vinul il desfăcea în crâşma lui, *plătea acum 600 bani*; deci de *trei* ori mai scump.

Iar vădrăritul schimbă socoteala. Cel ce avea o vie de 10 pogoane plătea 200 bani taxa de pogonărit. Dacă pe acele 10 pogoane proprietarul ar fi făcut 500 vedre vin—cel puţin—; plătind 2 bani de vadră, el plătea dare 1000 de bani, *deci de 5 ori mai scump*! Vădrăritul era mai scump de cât crâşmăritul; iar acesta mai scump ca pogonăritul!

§ 22. *Mucarerul.* E a darea înoirii domniei, cum zice cronicarul, vorbind de Ion Vodă Mavrocordat. «Iară boerii din Moldova aflându-se în Ţarigrad, şezând câteva luni acolo, iată a venit şi *vremea mucarelului a înoirii domniei Moldovei.* Atunci capichihaelele lui Ion Vodă au zis boerilor: „ce să facem că vremea mucarerului a sosit, şi aici bani nu găsim. Vizirul chemând pe capichihaele le-a zis pentru mucarel".

Ei s'au apărat arătând *că ţara va raspunde pentru toate.* Şi chihaeaoa a întrebat pe boeri: sunteţi mulţămiţi de acest domn? Ei au răspuns că sunt şi ei şi toată ţara. Le-a zis: „dacă-i aşa să-i luaţi mucarelul. Au răspuns: «prea bine». Dar „bani aveţi să daţi"? Au răspuns, „aici bani n'avem, dar să ni se pue o vadea, şi mergând în ţară până la vadea se vor trimite. „Şi aşa a primit Vizirul şi a poruncit să dea un zapis la mână pentru bani cu vadea". Povestea cronicarului are înţelesul ei, căci din această întâmplare de la Ţarigrad a eşit ponosul bieţilor boeri din partea domnului, căci cu deasila boerii au ridicat mucarelul lui Ion Vodă, nu ţara (Let. III[2] 208).

Mucarelul a început cu sfială în secol. XVI, şi a devenit obiceiu in secol. XVIII La schimbările de domnie nouă toţi marii demnitari ai Porţii incasau diferite daruri din partea noului domn Darul a devenit obiceiu şi s'a repetat la fiecare capăt de an *mucarer.*

Cost. Duca venind cu a doua domnie a început a mulţămi pe Turci îndeplinindu-le toate cerinţele şi obiceiurile, cu *Bacramlucul, Mucarelul şi Ccaraşalul* (Let. II 46), Mucarerul trecuse acum ca dare regulată între şferturi, se reglementase — cum s'ar zice — şi nimene nu mai protesta. Numai Gr. Ghica bătrânul, cătră 7240 scoase un bir nou pe preuţi, bir ce-i zice *mucarea*, că ajungea pe preutul cât de sărac 3 galbeni, iar pe cei mai de frunte şi 8 galbeni i-a ajuns". (Let. II[2] 373).

Mucarerul în 1763 a produs suma de 172957 lei noi, 93 ¹/₂ bani şi pe când toate celelalte şferturi se socoteau la samă pe *ughi* şi potronici, singur numai mucarerul se socotea în lei noi, ceia ce arată că el se influenţa de piaţa Ţarigradului mai mult ca celelalte

dări. Mucarerul se încasa în sfertul lui Iulie, deci vara. De pe ce se încasa mucarelul, adică cine-l plătiau? şi apoi ce scăderi şi cui se făceau scăderile din mucarer?

Iată tabela mucarelului pe luna Iulie 1763 (7271):

Suceava 12270.80 lei vechi, Neamţul 8935, Romanul 4114.15, Bacăul 7958 90, Putna 14424 75, Uecuci 6186.30, Covurlui 6056, Tutova 4120.50, Vaslui 4070. Fălciu 4327.30, Lăpuşna-Orhei-So.oca 25256.35, Cernăuţii 7198.70, Hârlău-Dorohoi 7927 65, Cârligătura 2221.30, Iaşii ţin. t 7727.90, Iaşii târg 12059 20. Total 172967 lei 93 ½ bani.

La aceste sume, care reprezintă totalul ţinuturilor, se mai adaugă;

300.	Codrenii de la Fălciu, 2 şferturi
1110.	Olatul Grecenilor „ „
1200.	Câmpu-lung rusăsc ot Cernăuţi 2 şferturi
148. 90	Ungurenii străini ot Suceava un şfert
7554.105	răsurile câte 2 parale nouă de leu
11332.114	răsuri câte 3 parale de leu tij la mucarer pentru oarecare m le şi osăbite trebuinţe.
2973,	satele cu testament la Orhei şi Soroca pe Răut şi Cogălnic pentru 3964 boi, câte 90 bani noi de bou,
172957. 93 ½ lei noi.	

Nu puţin interes prezintă şi scăderile ce s'au dat şi *cui* anume din acest şfert al mucarelului.

a). Boiarilor moldoveni, greci şi turci pentru 2232 liude	4464,	lei
b). scăderi în lei şi bani la 34 boeri şi 5 jupânese după liste	1940,	„
c). rufeturile curţii pentru 946 liude a 5 lei 32 bani	4982, 32	„
d). „ „ pentru 128 liude a 2 lei	281, 72	„
e). „ „ pentru 18 liude a 2 lei 76 bani	47, 72	„
f). „ „ pentru 120 liude a 1 leu vechiu	132,	noi
g). „ „ pentru 409 liude a 5 lei 32 bani	2154, 8	
h). rufeturi pe afară şi menziluri 946 liude	3926,112	
i). târgul Iaşi	3100.	
j). obrazelor de pe afară	1595, 79	
Total	22604. 15	

Răsurile îşi au izvodul lor aparte.

Din ele s'au plătit lefile boerilor zlotaşi pe la ţinuturi cu slujba mucarerului şi anume: 5020 lei la boeri zlotaşi pe judeţe şi pe nume personale; 1893 lei pentru slujitorii mai mici; 1015 lei la diferiţi boeri; 430 lei la giupânese sărace; 2080 lei 102 bani scăderi făcute cu pecete gospod. Iar peste tot 33043.7 bani.

Incaşări: 172957.93 ½

Scăderi: 33043. 7

Sumă curată a mucarerului 139914.85 ½, (Surete ms. III 554-564).

§ 23. *Baeramlâcul*, Turcii au postul lor cel mare numit al Baeramului, care cade în a noua lună a anului Arab. Cum anul musulman e mai scurt ca anul Iulian, luna Ramazanului nu cade totdeauna în aceiaşi lună cu a noastră. In anul 1925, Musalmanii au anul 1343; Ramazanul va începe la 26 Martie şi va ţine până la 25 April, când începe Baeramul cel mare la zi întâi a lunei *Şeval*.

Baeramul ţinea 4 zile după Ramazan şi cădea totdeauna în luna *Şeval*. In aceste zile de sărbătoare era o datorie pentru popoarele supuse Turcilor să prezinte daruri marilor demnitari ai Porţii, ca semn că se bucură alăturea cu ei de serbătorile lor religioase,

Aceasta este origina *baeramlâcului*, adică a taxei ce se plătia şi de ţările Româneşti paşalelor de la Ţarigrad.

Pentru anul 1763, zlotaşii au prezentat tablele poclonului, care s'a strâns în Iunie şi Iulie, fiind *sfertul îndoit*, adică cele 15 judeţe fiscale —căci Dorohoiul era unit cu Hârlăul, iar Lăpuşna era unit cu Orheiul şi cu Soroca—au dat dublul lui 11139 galbeni 2 şi jumatate potronici, adică 22278 ughi 5 potronici, ceîa ce socotind *ugul* a 2 lei 90 bani noi făceau în lei 61265 şi 22 ½.

Dar după cum de la *mucarer*, adică şfertul înoirei domniei—nume ce ne aminteşte numele primei luni din anul musulman—*muharemul*—se strângea *răsura*, din care se plăteau slujbaşii ţinuturilor, tot aşa de la şfertul îndoit al baeramlâcului se strângea *răsura* pentru plata judecătorilor de ţinuturi.

Răsura judecătorilor era de 2 parale nouă la leu, ceia ce făcea 3 063 lei 32 bani. C. Vodă-Mavrocordat în a doua lui domnie a înfiinţat boerii judecători pe lângă isprăvnicii; aceasta în 7250(1742). Şi zice cronica că le-a făcut *nafaca, leafă* câte 50 lei pe lună, şi le-a ales răsura să ia pe jumătate mai mult ca soţiile lor (Let. II² 417).

Din cei 64328 lei, sfertul îndoit al baeramlâcului, Vodă n'a făcut scăderi de cât pentru 687 lei, din care 500 lei avaeţul vel visternicului, 100 lei osteneala diacului care a strâns sfertul îndoit. Apoi liuzii (10) lui divan efendi şi surugii şi ţimiraşii poştelor. (Surete ms. III 581).

§ 24. *Menzilul* pe turceşte însamnă staţie de poştă. *Menzil* însamnă logis, étape poste, relai de chevaux; iar menzilgiu era maître de poste. Şi Grecii şi Sârbii au cuvântul *mezil*; pe sârbeşte înseamnă *poste à cheval*: iar la greci μέζελι înseamnă *estaffette* Deci în Balcani serviciul poştal l'au organizat Turcii, ca un pas de progres faţă cu *ulachizii şi caii de olac* [1]).

Secol. al XV-XVIII au cunoscut la noi serviciul postal cu caii de olac; de aceea a şi rămas vorba „îl mână ca *de olac*“, căci cel puţin 10 generaţiuni au văzut cu ochii acest serviciu, făcut de oamenii stăpânirii, mai apoi călăraşii de Ţarigrad, cari pleau în goana cailor de la Iaşi spre Ţarigrad, având dreptul de a lua orice cal de la ori şi cine, pentru olacul lui, urmând ca mai apoi să fie despăgubit de domnie.

Pentru întâmpinarea cheltuelilor serviciului de menziluri, s'a asvârlit asupra ţării un şfert şi jumătate, care se încasa iarna în Decembrie.

Pe anul 1763 sămile ne arată că s'a încasat pentru menzil suma de 13012 galbeni, şi 4 potronici, iară în lei noi (câte 36 parale socotit faţă cu leul vechiu) 41336 lei.

Scăderi din acest şfert al menzilului s'au făcut pentru suma de 5274 lei, din care 4312 lei pentru 2303 liudi al marilor boeri (1585 liudi ai boerilor români, 237 liudi ai boerilor greci, 460 liudi ai giupâneselor, 24 liude ai boerilor Turci) şi 662 lei scăzuţi cu pecete gospod.

§ 25. *Desetina*. Supt numele de desetină se înţelege *zeciuala*, ce se lua de pe produsele muncii ţăranului. Nu e carte domnească, care să nu cuprindă expresia: «să aibă a luare *dea zeciuea* din toate veniturile». Oficialitatea înşă deprinsă cu terminologia slavă a întrodus în practica cancelariei denumirea slavă a zeciueli: десятъ= *zece*, de unde десятина=zeciu*ială*.

Zece a fost luat ca unitate de măsură în orice raport economic, ca un semn numeric al unor stări mai înrăite faţă cu cele vechi. Pe când Românii trăiau încă în Ungaria, supt regimul legilor maghiare, unitatea de măsurat raportul economic între stăpânul moşiei şi ţaranul locuitor pe acea moşie, era *cincizeci*, nu *zece*. De aceia toate diplomele

1). *Ulak* însemnă estaffette, courrier, messager à cheval; serb *ulak*, courrier, gr. οὐλάκης, cursor, postillon, courrier; albanezii ulak. piéton.

regale Ungureşti cuprind expresia *quinquagesima*. Când raporturile s'au înrăit de 5 ori s'a introdus *zeciuiala=deseatina*.

In 1355 Regele Ludovic al Ungariei întăreşte lui Gyula (Iulus) fiul lui Dragoş moşiile Guleştii şi Nireşul cu aceleaşi privilegii care le-a avut tatăl său Dragoş şi fraţii săi încă din 1349 „ita tamen ut praedictus Dragus et pater ac fratres sui antedicti eorumque successores *censos debitos* semper dare".

Care erau ace'e *censos debitos*? Ne lămureşte diploma din 1360 Mart 20, când zice: „dedimus, donavimus et contulimus praefato Dragos, et per eum Gyulae, et Lad filiis suis,..proventibus nostris *quinquagesimalibus* collect's, debitis et aliis utilitatibus universis" (I. Mihályi de Apşa, Diplome Maramureşene 1900. Sziget, pg. 34, 38).

Zece a fost luat ca bază de socotit *aslamul* sau dobânda. Se zicea înainte „a lua din zece unsprezece" sau „a lua din zece doisprezeace".

Deseatina deci este un derivativ fiscal din *quinquagesima*; şi când a început a se lua de a zecea din toate veniturile, s'a luat de a zecea şi din bani, ori *unul* la zece, (unsprezece), ori *doi* la zece (doisprezece).

Intru început domnia lua în natură zeciuiala, dijma lui, ca orice alt proprietar particular. Ţara fiind de fapt moşia domnului, el îşi încasa veniturile în natură. Sistemul mai obişnuit era a vinde la mezat (Cochii vechi) veniturile ţării, afară de cele din vamă, care le depozita în *cămară*, ca şi sarea, şi alte lucruri.

Desetina—se vede s'a luat la început numai pe *mascuri*, termenul oficial consacrat în fisc şi în Moldova, *mascur* (l. masculus=cochon mâle châtré) bătând pe dubletul său *porc* (l. porcus). Până la 1701 desetina se lua numai pe porci, adică din zece porci *unul* sau echivalentul lor în bani. Venind în scaun C. Duca Vodă cu a doua lui domnie faţă cu asupririle grele, ce îndura ţara de la Turci, Vodă Duca a fost silit să facă o mare primenire în tot sistemul fiscal, forţând sporirea veniturilor prin vinderea mai scumpă a tuturor dărilor: mucarerul, bairamlâcul, cearasăul, văcăritul, gorştina de oi şi chiar *desetina*, la care—zice Cronica: „au mai adaos pre banii desetinei *ceara şi miera*, osebit de banii desetinei (i.l. pe *mascuri*); ce era mai mare ciuda ce'or ce aveau numai mascuri, că n'aveau de unde da ceară şi miere" (Let II[2] 46).

Mihai Vodă Racoviţă în a doua lui domnie iarăşi îngreuie sistemul desetinei, în 1708 Iulie. De unde până atunci desetina se plătia numai de ţărani, acum a aruncat'o şi asupra Episcopilor şi a mănăstirilor, să plătească desetina ţărăneşte. Văzând că ţara murmură, iar înaltul cler protestează, el a legat cu blăstăm testamentul desătinei, că nu va fi de cât pentru un an; când colo Vodă nu s'a ţinut de cuvânt şi iarăşi a năpăstuit mănăstirile şi Episcopatele (Let. II[3] 56).

Ioan Neculce e şi mai explicit: „Făcut-a şi alt obiceiu nou, care nu mai fusese în ţară asupra boerimei şi mazilimei şi a mănăstirilor stângere, de au dat desetina de stupi şi mascuri *câte doi potronici ţărăneşte*" (Let II[3] 289).

Gr. Ghica Vodă îngreue strângerea dărilor, îngrămădindu-le într'un an pe toate „toate le îngrămădise la un loc, şi scoase văcărit şi hârtii, vădrărit, *deseatina* şi sferturi mari" (Let II[3] 373). Hrisovul desetinei e din 7236 Iulie 30 (Ac. Rom. mss. 1. 91. 95)

Iar C. Vodă Mavrocordat în 1733 a stricat obiceiul şi legătura, ce făcuse Grigore Vodă Ghica, de dau boerii şi mănăstirile de zece stupi un leu; iar acum făcură de dau ţărăneşte de zece stupi 22 potronici" (Let II[3] 377) 22 potronici valorau 220 bani, adică 1 leu şi 100 bani; aproape deci îndoit se plătiau stupii ţărăneşte!

N. Mustea este şi mai explicit. El zice vorbind de măsura lui Vodă Racoviţă, aceste: „Scos'au desetina de stupi să dea şi boerii mari şi mici şi mănăstirile şi Episcopii ca şi ţăranii, care obiceiu nici o dată n'a fost. Cu urât a căzut acest lucru tuturor boerilor făcându-se obiceiu nou, şi peste voia tuturor pământenilor, că toată agonisita

acestui pământ, stupii sunt, şi cu acestea îşi plătesc boerii şi mănăstirile birurile şi-şi ţin casele; dar cu desetina ce a scos Mihai Vodă multe case de boeri şi mănăstiri au sărăcit" (Let III² 37)

Alex. Amiras ne spune că Nec. Vodă Mavrocordat venind a doua oară în scaun a făcut testament şi a legat cu blăstăm „să nu mai iasă pe boeri şi pe mănăstiri deseatina ţărănească, ce *numai din zece un leu*" (Leţ I I² 120).

Acesta era regimul legal supt care stă sama visteriei în ceia ce priveşte desătina. In *sămile* lui Gr. I. Calimah Vodă vedem că desetina pe 7 luni a produs 40603 galbeni şi jumătate sau 74439 lei 90 bani. Sama face o deosebire în această sumă, care se compune:

a) desetina pe mascuri 38670 galbeni

b) desetină pe miere 1933½ „ câte 10 bani la galbăn *banii mierii*; de aici total 40603½ „ a eşit vorba „a dat bani pe miere", că adică, după ce plătiai desetina, mai dădeai din greu şi bani pe miere, la un galbăn zece bani Vorba păstrează senzul pro estului la acest plus de dare, *adică bătaie, silă.*

Scăderile la desătină sânt foarte numeroase şi mari, proporţional vorbind. Regimul aspru a lui Mihai Vodă Racoviţă se desfiinţase de mult. Privilegiile erau în toiul lor mai ales la stupi. Marilor boeri li se scad la desetină nu mai puţin de 63060 *peci* (stupi); apoi li se mai scad 1050 peci, călăraşilor de Ţarigrad, 200 peci şaugăilor de la Ocna şi 50 peci străinilor orânduiţi, 24 mari boeri scutiau câte 1000 stupi; 11 boeri câte 500 peci, 14 boeri câte 400; 28 boeri câte 300 peci; şi aşa până la 50 stupi.

Apoi cu pecete gospod se mai scad 17500 stupi la o samă de boeri şi mănăstiri, din cari numai în Iaşi se scad aceştia: Sf. Spiridon 500), măn. Golia (400), biserica despre Doamna (400), călugăriţelor de la Socola (250), Lochman gerah (100), Bârnova (100), Galata (70), Treisfetitele (300), unui obraz scăpătat ştiut de gospod (200), Sf. Ion (200). Cetăţue (200), Aron Vodă (200), Frumoasa (100) etc.

Făcând proporţie la încasări (74439 lei) şi scăderi (18604), reiese că domnija acorda cele mai multe scăderi la desătină, cam 25%. Taxa pe stup era de 4½ parale, sau mai exact 13 bani ⅓ pe stup. Socotind totalitatea veniturilor din desetină—74439 lei, ar reeşi că în 1763 erau în Moldova nu mai puţin de 670000 stupi, din cari s'au scăzut la dare 80000 stupi, rămânând impuşi 590000 stupi.

§ 26. *Vădrăritul.* Altă slujbă de a fiscului, care aducea venituri în sămile visteriei e acea a vădrăritului pe *vin şi crâşme.* Vorbind de darea desfiinţată a pogonăritului am arătat că înlocuirea taxei pe pogon în acea pe vadră, însamnă un pas spre îngreuierea traiului, căci s'a schimbat taxa *de fabricaţiune* pe acea *de consumaţiune.*

Slujba vădrăritului se dădea în vânzare, căci era mai economicoasă pentru fisc. Se fixa o taxă pe vadră—8 bani vechi; se socotia aproximativ producţiunea viilor ş s'a realizat din vânzare pentru 5 luni 106250 lei, din care 85000 vânzarea din toată ţara câte 8 bani vechi pe vadră şi 21250 lei *adăoşagul* câte 2 bani vechi de vadră la această sumă. Dar la această sumă se mai adaugă 2250 lei noi vama Cazacliilor, ce s'a luat la camara gospod.

Vădrăritul e scornit de C. Duca vodă în 1701. Şi zice cronica; „a mai scornit pe vii *câte 2 bani pe vadră*, cine pe câte buţi a avut, însă numai aici în ţară, în Iaşi la negustori; iară boerii n'au dat" (Let. II² 46).

Antioh Vodă Cantemir continuă taxa pe vădrărit „făcând obiceiu în ţară care n'a mai fost, câte 2 bani de vadra de vin, *vădrărit*, însă dau numai ţăranii, iar boerii cei cu boerii, şi alţi boeri mazili, de la agă în sus n'au dat *vădrărit*" (Let. II² 285).

Mihai Vodă Racoviţă sporeşte taxa pe vadră la 4 bani: „Intr'această toamnă s'a izvodit şi vădrăritul pe vin în toată ţara, unde sunt vii, de au dat toţi câte 2 bani de

vadră, care acest obiceiu a purces de atunci ca un pojar viilor; mai apoi Mihai Vodă l'a adaos până la 4 bani de vadră, 2 bani cela ce vinde şi *2* bani cela ce cumpără; iară carele nu vinde plăteşte singur acei 4 bani de toată vadra" (Let. II2 52).

Vădrăritul s'a luptat mulţi ani cu pogonăritul şi cu crâşmăritul. Boerii cereau privilegiu să plătească taxa vinului pe pogon şi crâşmă, nu pe vadră, fiindcă era o mare deosebire de somă şi sânt multe cărţi domneşti de scutiri în aceasă privinţă.

Tot Mihai Racoviţă este acela care îngreue taxele vinului, „a mai adaos şi pogonăritul de vii într'această vară (7216). de au dat bieţii oameni cei cu viile câte un galben de pogon; iară când s'au trezit la vremea culesului le-a eşit şi *vădrăritul câte 4 bani de vadră* peste pogonărit. (Let. I'2 57).

In 1763 vădrăritul era de *10 bani pe vadră*, ceia ce venia 12 vedre pentru 1 leu; din aceştia 8 bani este taxa, iar 2 bani adaoşagul.

Scăderile de vădrărit sunt iarăşi edificatoare.

Marilor boeri li se scad 16350 vedre dela vădrărit câte 10 bani de vadră.

Giupâneselor li se scad 9200 vedre; deci un total de 25500 vedre, cari câte 10 bani vechi pe vadră, fac 2342 lei 10 bani. Iar cu pecete gospod se mai scad 11030 lei 29 bani, ceia ce mai reprezintă un total de cirça 130000 vedre. Se scădeau dar de la taxă, 150000 vedre dintr'un total de *1300000 vedre, producţia totală a ţării.*

Ca boerii *otcupari* să plătească 10 bani pe vadră fiscului, însamnă că ei trebuia să ia cel puţin îndoitul taxei de pe ţară pentru a-şi scoate toate cheltuelile cu slujitorii năimiţi pentru aceasta.

§ 27. *Adăoşagul—ajutorinţa.* In sistemul vechiu sămile nu se puteau încheia cu deficite cu *lipsuri.* In caz când cheltuelile nu se înbrăcau cu încasările făcute, se asvârlia asupra ţării un *adăoşag,* sau chiar o *ajutorinţă,* care devenise apoi permanentă; ba se înmulţesc, in ajutorinţe de vară şi de iarnă.

Pentru *vama* lui Gr. Calimachi toate acestea sunt înglobate în şferturile *mari şi îndoite.*

In 1701 C. Duca Vodă având nevoie de a scoate veniturile văcăritului după table întroduce un *aduoşag* de un *tult* de fiecare vită, pe lângă galbănul, ce se plătia de vacă (Let. II[2] 271). Tultul era jumătate de zlot, care avea numai 30 parale, pe când leul avea 40 parale, deci valoră 15 parale sau 45 bani (Episc. Melhisedec, Cronica Huşilor 83).

C. Vodă Mavrocordat dând ţării noi aşezăminte, desfiinţează în 1742 *adăoşagul* (Let. III[2] 184). Grigore Ghica Vodă „după ce a venit în scaun a şi scos cuniţa câte 50 parale pe vită, cu *adăoşag* şi cu bani vechi şi cu răsura slujbaşilor, de suia la 60 parale vita. (Let. III[2] 252). Ieşise bani noi şi lei noi, care aveau o valoare mai mică ca leii vechi, aşa că cronica înţelege că *adăoşagul* în bani vechi însemna un plus de bani noi. Leul nou valora numai 36 parale vechi, sau 108 bani în loc de 120 bani. Cele 60 parale vechi de vită, făceau 1 leu şi jumătate în bani vechi sau 180 bani; pe când in bani noi veniau 66 parale sau 198 bani.

Dar nevoile ţării crescând Ion Vodă Teodor Calimachi a voit să repună văcăritul. Enache Cogălniceanu povesteşte pe larg lupta între boerii de divan să nu deslege văcăritul şi atunci „rămânând ei în de ei şi vorbind multe ceasuri au găsit cu cale să scoată o nouă slujbă pe casă de trei mâni, de 11 lei, de 5 şi jumătate lei şi de 3 lei însă pe ogeacuri, şi să se numească *ajutorinţă,* şi să iasă odată pe an şi să *ajute* cu toţii, să nu fie scutit nimeni... şi aşa s'a scos această nouă slujbă a ajutorinţii ca să ajute cu toţii„. care slujbă a eşit mai bine ca văcăritul, căci cuprinde două mâni a văcăritului, că o scotea o dată iarna şi apoi şi vara. (Let. III[2], 243).

Ioan Canta atestă această dare, când scrie: „şi încă din domnia tătălui său (a lui Ion Teodor Vodă) se făcuse o dajde nouă cu nume de ajutorinţă, dar mai uşoară" (Let. III[2] 191).

§ 28. *Gorştina.* Şi gorştina se dase în vânzare în 1763. Boerul cumpărător a fost M. Şuţul Comis (Dracaki). De altfel gorştina totdeauna s'a dat în vânzare, căci era greu de făcut controlul oilor în infinitele turme, ce păşteau pe munţii şi dealurile ţării, ce cuprindeau imaşuri bogate în poenile lor, sau pe vârfurile lor pleşuve, Gorştina ni este cunoscută în amănunte din sama oilor a lui Pătru Vodă Şchiopul din 1592 Mai (Hurmuzachi XI, 222; Surete XV (Vasluiul 60). In 1591 s'au găsit în Moldova 95520 oi, din care 65670 oi găsite, şi 29850 oi luate în plus. Venitul rezultat din vânzare a fost socotit *câte 38 aspri* una cu alta la frumoasa sumă de 4070199 aspri, sau socotindu-se a 200 aspri leul, *iese 20.355 lei!* —

In 1763 gorştina a produs în 7 luni 60000 lei, şi cu adăoşagul 36085 lei, fac un total de 96085 lei. Taxa în 1763 era *5 parale de oae sau 25 aspri, nu 35 sau 45 cum fusese în 1591;* deci taxa pe oi s'a scăzut; în schimb s'a înmulţit numărul oilor. De unde în 1591 erau 95570 oi, în 1763 erau *cel puţin 500000 oi.*

Gorştina oilor n'a suferit multe schimbări. Era prea puternică tradiţia şi vechimea dării; era prea statornică creşterea an cu an, pentru a se face sărituri ca la alte articule impozabile. Ion Vodă Mavrocordat aduce în 1743 o schimbare, sporind gorştina câte 11 parale de oae (Let III^2 185). Gr. Ghica Vodă prin samă a redus gorştina la 5 parale de oae, ca în a doua a sa domnie s'o scoboare la 10 bani de oae. (Let III_2 192). Hrisovul gorştinei e din 7240 (Ac. Rom. mss. 91 95), când se aşează a se da pentru 10 oi *un* leu nu ca mai înainte când se dă 2 l i pentru 15 oi, adică s'a socotit să se ia câte 4 parale de oae în loc de 5 parale şi *un* ban de oae.

Ce să însemne cuvântul *gorştină?* Cihac îl derivă de la sl. гость, hospes, oaspete; se zice că gorştina—goştina—este „un impôt, une taxe, que les marchands et bergers *étrangers* payaient *autrefois* pendant leur séjour temporaire dans le pays, soit pour leur personne soit pour leurs troupeaux". Iar Melhisedec (Cr. Huşilor 76) zice că „cuvântul *gorştină* este format din гора *munte,* locul unde cu deosebire erau păşunile oilor şi ale porcilor; aceasta ne dă a înţelege că această dabilă la început se lua pentru păşunatul oilor şi a mascurilor prin munţii domneşti, iar în urmă a devenit comună pentru toate localităţile şi pentru toate vitele acestea, oriunde ar fi avut păşunea lor".

Ar trebui căutat origina gorştinei ori în *munţii* Ardealului şi ai Maramureşului ori în *munţii* Pindului, Rodopului, Balcanilor şi ai Stare planine din Serbia, pe unde lumea slavonă îşi întinsese influenţele încă din suta IX-a. In loc să ne zică zică *oerit,* pentru că dintru început numai pe oi s'a luat slujba gorştinei, s'a zis *gorştină,* după *locul* unde păşteau oile; după cum s'a zis *otaştină* la darea de bezmăn nu după natura lucrului—via sau casa impusă la bezmăn, ci că această dare se moştenia de la *oteţ*=tată, pater, cu un patrimoniu, *fiul* urmând a plăti *otaştina oteţului* (a tatei).

Dar şi a doua ipoteză că în *gorştină*—recte *goştină,* trebue să vedem rădicalul *gost* гость, hospes, trecătoriul cu oile sale. Ar fi în acest al doilea caz, cel mai vechiu răsunet al vechilor stări de lucruri, când ciobanii români o plecau cu turmele lor din crierii munţilor Ardealului în şesurile Dobrogiei; apoi de acolo treceau Balcanii şi Rodopii până în Pind—şi deandoasele—plătindu-şi păscutul oilor lor la stăpânii, la *domnii* locului, pe unde treceau.

Gorştina s'a luat dintru început pe oi *şi pe mascuri,* dar nu totdeauna au fost unite în execuţia lor; Darea pe porci (mascuri) s'a zis mai apoi *pe svini.* Ce e drept şi cronicarii ca şi unele documente ne vorbesc şi de mascuri şi de oi; în deobşte însă gorştina era darea *pe oi.*

Nu puţin interes prezintă scăderile făcute la această dare.

Boerii mari şi jupânesele (261+90) primesc scăderi de 8325 lei, ceia ce ar re-

12

prezenta nu mai puţin *66000 de oi* (8325 lei X 40 parale=333000: 5=66600 oi). Iar cu pecete gospod se scad încă de 6275 lei, ceia ce ar fi în medie 50200 oi.

Cum însă scăderile din gorştină nu erau egale, motivările acestor scăderi ne dezvălue laturi necunoscute a vieţii oeritului nostru.

Mănăstirilor li se râdică aceste sume: Schitul Horecea ot Cernăuţi 11 lei pentru 90 de oi; biserica Sf. Necului din Scheii Braşovului 29 lei 40 bani pentru 400 oi. Schitul Rarăul ot Câmpulung 6 lei pentru 50 oi; mănăstirea Dragomirna 13 lei, măn. Precista ot Roman 68 lei, Sf. Spiridon din Iaşi 103 lei pentru 500 oi; măn. Aron Vodă 41 lei pentru 200 oi; schitul Iucşănii 13 lei pentru 100 oi, *câte 5 parale vechi de oae;* schitului Hadâmbul 13 lei pentru 100 oi; Sf. Nicolae din Botoşani 10 lei, măn. Dobrovăţul 27 lei, schitul cel mare din ţara leşască 27 lei pentru 200 oi; măn. Grăjdenii ot Tutova 13 lei pentru 100 oi, măn. Golia din Iaşi 27 lei pentru 200 oi; măn. Socola 14 lei; măn. Dobrovăţul 13 lei pentru 100 oi; măn. Gărcenii ot Neamţ 27 lei pentru 200 oi, măn. Sf. Neculai ot Botoşani 41 lei, biserica Gospojda (doamnei) din Iaşi 55 lei. Episcopia Huşilor 10 lei *bez 20 lei puşi la izvod*; măn. Sf. Sava 13 lei pentru 100 oi.

Aceasta arată că oile formau unul din veniturile generale şi deobşte ale călugărilor şi că foarte multe de aceste schituri—azi dispărute—îşi ţineau ceata călugăraşilor cu oiţele lor!

Dar scăderile gorştinei ne mai arată întinsele legături economice cu toată ţara Românească. Aşa Vodă Calimah a ţinut să uşureze păscutul oilor în munţii Moldovei la următoarele cete de mocani:

Câmpulungul ot Suceava i se râdică 742 lei, câte o para de oae, *lăsându-i să plătească câte 4 parale vechi de oae*; oamenilor de *la Vrancea ot Putna* 250 lei; mocanilor din *Soveja şi Răcoasa* li se face milă de 190 lei *„învechitură pe banii adăoşagului pe 39000 oi"*; unui om străin venit acum din raia de la Ciuhur—lui Grigore Coteţ—10 lei; mocanilor *din Caşin* 250 lei; oamenii *din Prelipca* ot Dorohoi, care eşind acum din raiaoa turcească i-au ertat, adăoşagul pe 390 oi,—19 lei 60 bani; mocanii din *Bâlça* 100 lei, şese liuzi Ungureni *ot Poiana Solcăi* Suceava, care fiind veniţi acum de curând ca să se aşeze au făcut gospod milă şi le-a ertat 15 lei; calaraşii de Ţarigrad cu vatajii lor, calaraşii de Galaţi cu zapciul lor, şi Odobaşa de lipcani 144 lei pentru 1500 lei; diecii de divan 40 lei;—mocanii *birnici din Putna* 60 lei, ca *adăoşag*, car mocani venind acum din *ţara rumânească* au avut tocmală cu dmlui camaraşul Nicolae de au dat câte 10 bani de oae, iar acum vor da câte 6 parale vechi de oae, după cum dau şi *alţi mocani* de ţară", locuitorii din *olatul Grecenilor* din adăoşag 275 lei vameşului de Briţco 90 lei *după hrisov;* şaugăilor *de ocnă* 385 lei, câte $2^1/_2$parale de oae pentru 5600 oi, bez 2 parale vechi ce au dat. *Câmpulung rusăsc* din adăoşag 165 lei, bez 330 lei ce au dat *după hrisov*; o samă de lăcuitori ce au venit anul trecut din ţara Muntenească, adăuşagul gorştinei câte $1^1/_2$ para de oae—330 lei—bez câte 6 parale vechi de oae ce au dat. Iată date sigure şi pline de învăţăminte pentru legăturile noastre ciobăneşti în trecut! Ocolului Botoşanilor i s'a luat gorştina de către măria sa Doamna 1980 lei.

Iar mila gospod la gorştină era fără margini: Aşa, de pildă, doctor Dracaki ia dar de la gospod pentru 1600 oi, 220 lei iar la *adăoşag* partea pentru aceste 1600 oi se râdică la 100 lei.

§ 29. *Alâmul, uşurul şi cuniţa.* Sama ne mai spune (Condica fila 155; Surete ms. III, 613) că s'a încărcat şi cu alte venituri:

6000 lei slujba uşurului
4000 lei slujba alămului

3000 lei slujba cuniţei.

Total 13.000 lei

Toate aceste slujbe se dau în vânzare, cum de altfel se vindeau totdeauna aceste slujbe din părţile Bugeacului Tătărăsc.

Ne mai dă *samo* ştire că s'au strâns 2651 lei 82 bani *pentru giudecătorie*, din cari 1304 lei, 52 bani s'au strâns din *ciertul* de la Septembrie până la Decembrie 1763, şi 1347 lei, 30 bani, s'au strâns din *ciertul* îndoit a lui Decembrie, socotit un *ciert* din aceştia, dar luându-se de *gospod* şi de vel postelnic şi cheltuindu-se pentru visterie s'au dat venit visteriei.

In total dar aceste 5 condee se râdică la 15381 lei 82 bani; şi toate aceste au nevoe de lămuriri istorice.

a) *Cuniţa.* La vechii slavi Cuniţa era plata în argint ce se da la nuntă proprietarului moşiei din partea fetei, care se mărita în alt sat. Era dar un fel de preţ de răscumpărare a braţelor, ce le pierdea proprietarul moşiei prin măritatul unei fete în sat străin. Aceasta se chiema *Kunica*, de la *Kuna*, jder şi dihor, mustela martis, martre, fouine, Marder. In sud la Serbi s'a luat a se da şi nume de familie la fetele sau barbaţii, cari s'au căsătorit în alte sate, şi au plătit *Kuna*, adică *blana de jder sau de dihor* transformată apoi în bani, în argint sau în *aur* (*zloţi*), aşa că a început se a zice atât la bărbaţi cât şi la femei *Kuna* sau *Zlatco* (serb *Zlatca*, nomen feminae, Frauenname; şi *Zlaico*, nomen viri, Mannsnname). La Ruteni *Kunà* însamnă tot nevăstuică, iar deminutivul кyница arăta plata ce se face stăpânului la căsătoria unui servitor de pe moşie. In rusă кyна, din кyница, însamnă acelaş lucru.

Nici o legătură între aceste obiceiuri vechi ale Slavilor şi darea pe cai (конь), care s'a pus în ţările româneşti, spre a se spori veniturile ţării.

Calul n'a fost nici în trecut nici astăzi socotit ca animal de muncă al ţăranului. Ţăranul român şi-a legat viaţa sa de muncitor sărac lipit pământului de *boii* lui. Boul a intrat în sufletul şi în vorba ţăranului. Tot un bou şi o belea, se zice de gospodarii, cari unul trage *ceala* şi altul hăisa; Nu 's *boii* acasă, se zice de omul năcăjit şi supărat, căci fără boul din ocol, ce se face bietul sătean!

Calul a fost articul de lux. In Muntenia domnia lua ca gloabă pentru orice act oficial, hrisov, ispisoc, în urma unei judecăţi, un cal. De aceia s'a zis calului, *gloabă*; şi se mână, *hi! gloabă!*

Apoi calul s'a întrebuinţat ca *olac* în ducerea grabnică a ştafetelor la Ţarigrad. Cal de olac, îl mână ca de olac, sunt vorbe legate de *cai*. Calul nefiind la casa oricărui sătean, nu se putea impune, căci n'avea ce să se încaseze.

In schimb în nordul Moldovei, în preajma cetăţilor şi oraşelor comerciale, ca *Liovul*, *Cameniţa Podoliei*, şi *Kievul*, iar în Ardeal—*Braşovul*, s'au desvoltat crescătorii de *iepe* moldoveneşti, zise pe ruteneşte *Cobâle* (r. кобыла), cari au dat nume satelor de Cobâle, şi au desvoltat apoi târgul Dorohoiului, ca oraş de vamă în exportul cailor şi epelor; aceasta încă din suta XIV-a.

Intru început caii se puneau la aceiaşi taxă cu vacile; aşa că văcăritul a cuprins darea şi pe *cai* şi pe *vaci*. Tot C. Duca este domnul, care a născocit darea aceasta, *văcăritul*, (1691) căreia cronicarul îi zice că-i *lepra, fistula în pântece*, şi a pus de *cal un leu, iar de vaca un zlot*. Leul valora 40 de parale sau 120 bani (sau 200 aspri), iar zlotul încă de pe atunci valora 30 parale, adică 90 bani (150 aspri) Let II² 248.

Antioh Vodă Cantemir leagă cu blăstăm văcăritul atât de pe cai cât şi de pe vaci, dar C. Duca Vodă în a doua lui domnie îl repune şi mai oneros pentru ţară, căci pune *de cal doi lei, iar de vaca un galban*; aceasta în 1700. (Let II² 271). In 1700 galbănul umbla un leu şi jumătate, adică avea 60 parale, sau 180 de bani sau 300 aspri.

Dar s'a revenit tot la sistema veche, căci supt Mihai Vodă Racoviță iar se plătește *un leu de cal și un zlot de bou și de vacă* (Let. III[3] 70)

In 1736 supt Gr. Ghica Vodă s'a scos văcăritul *un leu de cal și un zlot de vacă* (Let. II[2] 386), după ce încercase a-l scădea la 6 potronici de vită sau cal adică la 20 parale sau 60 de bani (Let. III[2] 72).

Supt Costantin și Ion Vodă Mavrocordat se pare că văcăritul nu mai cuprindea și caii, cum reiese din spusele cronicarilor timpului, căci vorbind de văcărit spune că a râdicat la 90 bani de vițel și 2 lei treizeci de bani de vită iarna, Let. III[3] 185, și chiar până la 7 lei 45 bani pe vită pe an (Let. III[3] 206).

In 1763, da'a sămii visteriei, Cunița era o dare relativ mică și venitul ce rezultă din ea, abia se râdică la 3000 lei. Ea privea iepele Tatarilor din cele 2 ceasuri latul și 32 ceauri lungul, cum s'a hotărât de Halil pașa în 1730.

§ 30. *Cele 2 ceasuri.* Supt acest nume se înțelege porțiunea de pământ desprins din trupul Moldovei dinspre Bugeacul tătărăsc pentru a se curma motivele de ceartă și de judecăți ale Pașei de Bender, sau Hanul de Căușani, sau Divan Effendi la Iași penru încălcare de păm'nt. Văzând că nu e chip de împăcare pe cale pașnică, Sultanul a dat mandat lui Grigore Ghica Vodă să plece la batae și să supună cu forța pe Tatarii din Bugeak la date de *hac*, de *cunița* ; de *alăm* și de *ușur* pentru păscutul iepeor lor la câșle.

In 7237 (1729), Hanul de Crăm văzând izbânda sa și a lui Gr. Vodă Ghica asupra Tatarilor „căci Tatarilor le-a venit Hanul *de hac*“ (Let. III[2] 165) i-a silit să plăească paguba țării Moldovei, și au plătit-o până la un capăt de ață, cu bani peșin, nu cu bucate.

Mai mult încă; atât Tatarii Nohai cât și Benderlii, răsluișe de vre-o 30 de ani o bucată de loc din hotarul Moldovei despre Bugeac, fără să poată vre-un domn să desbată acest loc. Gr. Ghica Vodă scoase hatișerif de la Sultan și a desbătut locul, l'a alipit la hotarul Moldovei; iar ca semne de hotar au pus semnele cum le-a hotărât Halil Pașa. Și cu ajutorul Hanului de Crim i-a mutat pe Tatari dându-le loc de ședere mai gios, de unde întrase ei, *mai gios cale de doao ceasuri în curmeziș și de 32 ceasuri în lung. Și cu zapisul ce avea de la Tatari lua dăjdii de la dânșii de pe case, de pe bucate și de pe fânațe în toți anii*“ (Let. III[2] 166).

Zapisul dat de Tătării Nohai lui Grigorie Vodă Ghica poartă data de 1728 Mart 15 (Musulman 1140 Șaaban 15. (Let III 2, 171).

Actele acestei aranjări între Tatari și Domnul Moldovei le dă în traducere Alex. Amiras biv vel sulger, în cronica sa grecească din 1729. In aceste *hogeturi* se cuprind rostul celor 3 dări din sămile visteriei pe 1763.

Iată principalele disposițiuni ale zapisului Tatarilor din 8 Sept. 7238 (1729):

1. Pentru pășunarea bucatelor ni s'a orînduit din pămîntul Moldovei 32 ceasuri de-a lungul și 2 ceasuri de-a curmezișul, care loc dintru început a fost Moldovenesc.

2. Pentru tatarii ce vor locui pe acel loc al Moldovei — 32 ceaururi de-a lungul și 2 ceaururi de-a latul—să se dea osăbit de *ușurul,* ce iaste obișnuit, plata și chirie (hac) pentru loc.

3. Noi toți Tatarii ne-am așezat să locuim numai pe partea locului Moldovei unde ni s'a hotărât.

4. Pe locurile rămase deșarte și nelocuite pe raiaoa Moldovei, și care vin în vecinătate, să avem voe a ne paște dobitoacele noastre o samă de vreme după iarlâcul Hanului; siliți fiind a ne da îndărăpt cu bucatele noastre când se vor arăta Moldoveni cu vitele lor la pășune.

5. Ne îndatorim a plăti *alâmul* îndoit pe bucatele noastre pentru pășunele locului

în afară de cele 2 ceasuri, pe locul unde ni-l va arăta sardarul și vel căp'tan de Codru.

6. Pe locul acesta nu vom bate nici un țăruș, sau lăcaș, ci păstorii să umble cu cîte o oba în car; iar pentru ciobani să putem face câte o colibă (*aran*), către iarnă.

7. Gr. Ghica Vodă a refuzat să primească alâmul îndoit, căci el nu se lăcomește a lua bani îndoiți pentru pășunatul vitelor, ci atîta cât scrie în hoget. (Let III 2 176-77).

Domnia având greutăți pentru încasatul acestor venituri, le-a dat pururi în vânzare.

b) *Ușurul* (turcesc *aeuchr*, pl. așâr; serb. *ușur*, măciniș droit de mouture, *uium*). In Basarabia și azi sânt întrebuințate morile de vânt, cari macină grâu și popușoae. Pentru aceasta se lua *ușur*, de proprietarii moșiilor și de domnie pe locurile domnești. In 1763 *ușurul* și *alâmul* au dat 10000 lei, în 1775 ușurul a dat 8600 lei, deci în scădere Cum încă domnia *vindea* sau căuta în *credința* acest venit al ușurului, s'a întâmplat ca mai adesa *ușurgiii*, adică oamenii însărcinați cu strângerea ușurului să încalce drepturile proprietarilor de moșii și să ia pentru domnie ușurul, ce se cuvenia boerilor. In 1754 patru mari boeri». Radu Racoviță vel logofăt, Manolachi Costachi vel vornic, Iordachi Cantacuzino biv vel logofăt și Ștefăniță Roset biv vel visternic se plâng lui Vodă Matei Ghica că ușurgii stăpânirei le ia ușurul de pe moșiile lor, ce vin în cele 2 ceasuri ale lui Halilpașa. Domnul prin carte de judecată oprește pe viitor asemenea încălcări de drepturi (Arhiva, Iași VIII 360).

Sămile visteriei din 1763 s'au supt hotărârile lui Matei Ghica Vodă din 1754 adică cuprind veniturile curate ale domniei, nu amestecate cu ale boerilor.

Tocmai în 1803 Febr. 20 (Uricar III, 206) avem o jalbă a boerilor țării pentru încălcările ce se fac de unii Tatari cu câșlele lor dincolo de hotarul lui Halil pașa în spre cazaoa Izmailului.

Și zice arzul: „și fiind că nu este afară de știință a prea înțelepților noștri stăpâni cum că lăcuesc și alți tătari întru această incunjurare a locului ce au rămas pentru hrana Tatarilor, să nu se supere cu nimică alta fără numai cu *ușurul și alămul pentru vite și stupi și casele lor după învoială*".

Pare că *ușurul* nu era numai taxa măcinișului, ci și dijma bucatelor, căci așa răspund boerii la ponturile generalului Elem „care acești bani *ai ușurului* se iau de la Tatari, ce ară pe locul Moldovei, însă dejmă din toată pânea de a zecea, afară de moșiile boerești și mănăstirești de pe cari iau dijmă cei cu moșiile, cum și pe stupii tătărăști" (Arh. rom. I 147).

c) *alămul* In același răspuns dat de boeri generalului Ellem, se lămurește natura *alămului*: «iară *alămul* se ia de pe bucatele tătărăști, cari pasc pe locul Moldovei, însă *doi* lei de 100 oi, 6 bani de cal, iapă, vacă; 40 bani de casă, 1 de stogul de fân, în cele 2 ceasuri ce s'au dat Tatarilor din pământul Moldovei". Alex. Amiras și el lămurește ce-i *alămul*. După ce se spuue că s'a desbătut hotarele Moldovei despre Tătari— care se începe din hindichiul lui Traian și merge drept până în Nistru—și l'a scos de supt împresurare, ca și cele 12 sate luate de Benderlii, Tătarii cari apucau a se așeza pe aceste locuri de încalcare s'au rugat atunci de Mihai Vodă că ei vor da *alăm*, zeciuiala din roada pământului, câte un ort de casă pe an, câte un ort de stogul de fân, pe oi și alte bucate" (Let III[2] 139). *Ortul* valora 10 parale, sau 30 bani sau 50 aspri.

d) *Banii judecătoriei*. Pentru lămurire vezi cele spuse mai sus la § 23 despre răsura din sfertul baeramlâcului.

C. Cheltuelele

§ 30. *Natura cheltuelilor*. Extractul, ce închee la finele condicii sămilor, totalul cheltuelilor, se ridică la 52 condee; dacă veniturile arată străduința înceată și schim-

băcioasă a statului în organizarea lui, cheltuelile din contra ne vorbesc de regimul politic şi economic, supt care a trăit statul Moldovei.

Le vom înşira în scurt pe toate, pentru a scoate învăţăturile necesare.

§ 31. *Plăţi la poartă.* Sunt nenumărate condeele de plată făcute la Turci. Aşa s'au plătit 176522 lei 60 bani, în *naht* adică bani *peşin*, numerar, din cari 40222 lei pentru baeram peşcheş;—în poliţe s'au plătit 30700 lei; aici cetim bancherii şi zarafii timpului;—dobânzi s'au plătit 46393 lei 112 bani.

Obs. 1) Dobânda se socotia 10 lei de pungă pe lună. O pungă de bani cuprindea 500 lei vechi, deci dobânda pe an la 500 lei era de 120 lei, sau 24 lei la sută pe an sau *2 % pe lună.* Domnia pentru trebuinţele sale se împrumuta de la oricine: boeri, negustori, slujbaşi, mitropolie, Turcii zarafi, etc. Cum veniturile ţării se dădeau în vânzare, visteria ţinea socoteală, dacă unii boeri avansau anumite sume de bani peste cele ce datorau domniei. Aceste avansuri, livrări cu anticipaţie, se chemau *prodosii* (livrer, trahir, προδοσία, livraison, trahison).

Obs. 2). Prodosie.. Iată câteva sume date în *prodosie*: ispravnicii de ţinuturi dau prodosia pentru şfertul lui Octombrie, pentru şfertu şi jumătate al menzilului şi pentru şfertul îndoit a lui Decembrie şi li se plătesc dobândă 2089 lei, 60 bani; pentru 48500 prodosie ce au dat-o boerii vădrari, cari au cumpărat slujba vădrăritului se plăteşte pentru 50 de zile dobândă 1616 lei 80 bani. In 48400 lei erau 97 pungi de bani, a 500 lei punga. Dobânda la o pungă era 10 lei pe lună, dar pe 50 zile veneau 2000 de bani adică 16 lei şi 8 parale,—pentru 50000 lei *prodosie* de la comisul M. Suciul ca să se facă plăţi la Ţarigrad, s'a plătit dobândă 4934 lei pe 7 luni de zile. In 50000 lei erau 100 pungi.

Alte dobânzi s'au plătit următorilor: ispravnicilor de ţinuturi pentru prodosie dată pe Sept., (647 lei); ispravnicilor de ţinuturi pentru prodosie dată la mucarer şi pentru, cumpăratul cailor de menzil (607 lei); 3465 lei pentru bani luaţi din mucarer; 1132 pentru bani luaţi din sfertul îndoit al baeramlâcului; ispravnicilor de ţinut pentru prodosia şfertului pe Iunie (499).

§ 32. *Malemiruri—Sabeptahriruri—Lahămpahasi.*

Nu e uşor a spune ce se cuprinde prin aceste denumiri get-beget turceşti, căc sumele ce represintă la cheltueli aceste condee se rădică la:

21,266 lei 78 bani *malimiriile*
13,603 „ 40 „ *lahămpahasi.*

Numele de *săbeptahrir* este turcescul *Sebebit-tahrir* = proces-verbal. In adevăr expresia oficială în fisc era turcescul *Săbeptahrir.* Aşa 5 condee se trimit la destinaţie cu săbeptahriruri; 7500 lei lui Ortaceaus cu săbeptahrir; 7500 lei lui Calbun cu săbeptahrir, 3000 lei la Temruc Calesi cu săbeptahrir; 800 lei la Benaemen cu săbeptahriri; 1000 lei la Oru cu sabeptahrir.

Toate aceste sume sunt puse în §§ *Malimirii,* compus din *Mali*=ceia ce aparţine şi *miri*—stat; deci sume cuvenite statului, şi care se trimiteau cu proces-verbal (sabeptahriruri) în regulă spre descărcare.

— *Lahămpahasi* (t. lahn-pahasi) era dare de carne, ce o datora ţara către înalta poartă. Pentru încasarea acestei dări se trimetea de la Poartă pe şeful serviciului aprovizionării—pe *Casap başă*—care pentru anul întreg turcesc 1177 a fost Husain aga.

Şi zice sama: 13603 lei 40 bani sau dat aice lui Husain aga Casap başă pentru *lahămpahasi* pe anul 1173=1763 Sept 1. (Surete ms. III 618).

§ 33. *Zahereasa, cheresteaua şi salahorii.* Aceste condee cuprind 20004.10 lei, din care numai Hotinul a primit zaherea pe 7 luni 9450 lei, câte 1350 lei pe lună; iar 10554 cheresteaua trimisă la Hanul şi la cetatea *Călburului,* trimeasă la Hotin. Aici

se vorbeşte de salahori, de navonul corăbiilor ce au mers de la Cetatea Albă In Calbur, de plute, de plata matelotilor pe corăbii.

§ 34. *Avaete şi balgibaşlâcuri.* 450 lei, sunt cheltuelile obişnuite pentru oamenii Hanului.

§ 35. *Daruri la Poarta Sultanului, Hanului, Paşalelor şi la agii mari.* Aceste 2 condee râdică suma de lei 46.662, 18 lei. In aceste sumi intră, stofe, blănuri, ceasornice, tabacheri, cocie cu telegari, felegele de cafea, farfurii, vutcă, solniţe de argint cherestea, du ceţ, flinte, pistoale, inele, cară cu var, doftorii, scatulce, etc. Este nesfârşit pomelnicul darurilor, pe care Domnul era ţinut să le facă cu tot prilejul; aşa numai *visteria* mucaierului a necesitat daruri de 4903 lei, iar cetirea fermanului de înoirea domniei a necesitat peste 6000 lei! Miile şi sutele se înghiţau pe nemiluite în nesăţiosul stomah lacom al Turcului.

Dar ne-am înşela, de-am crede că darurile se opreau la agii cei mari! sămile ne arată un pomelnic de peste 300 daruri date la diferite ipochimene Turceşti, Aceleaşi daruri în blăni, postavuri, obiecte usuale, şi mai ales bani. Era de ajuns să sosiască în Iaşi un turc cu o anumită însărcinare pe dată cămara gospod.şi visteria îl mbuna cu un mic bacşiş. De pildă Boşniag vine cu carte dela Batăr aga să fie rânduit beşleagă de Iaşi I se dă un bacşiş care costă 10 lei! Vine în Iaşi un om rânduit de hanul de la Krâm să aducă canari; i se dă un postav, care costă 14 lei. Un rob al Sultanului fuge. se trimite un om în ţară să-l caute, I se dă 10 lei. Vin 2 marzaci de la Han, pentru uşurul Bugeacului, I se dă 2 postavuri, de 50 lei! Beşleagăi de la Crasnaleuca îi fug nişte slugi. Uner agă vine cu mumbaşir să-i caute, i se dă 40 lei. Visternicul Palade rămâne la Turci; vine un mumbaşir cu ferman pentru încasare, se dă 150 lei,

§ 36. *Conacele.* In 7 luni de zile sămile înregistrează 22 conace făcute la diferite persoane politice, mai mulţi înalţi demnitari Turci. Pentru asemenea ipochimene domnia rânduia péntru fiecare Conac câte un boer ispravnic, şi anumiţi oameni slujitori, toti mirlani. Listele de cheltueli cu asemenea conace, ale găzduirii, se trimeteau la visterie, se verificau şi se treceau în sămile visteriei.

Aşa beizadea Alexandru Mavrocordat, cumnatul domnului, face 4 conace prin ţară şi unul la Ţarigrad. Este trecut cu 132 lei. Altă beizadea a Regelui Poloniei e trecută cu 4 conace, de la Hotin, Crasnaleuca, Ştefăneşti, Hârlău, Iaşi, Fălciu, cu 163 lei.

— *Solul* Turcesc, Resmi Efendi, care a mers la Brandibur a sosit în Galaţi la 26 Iulie, într'o Luni, a fost Vineri 30 Iulie la Puţeni, la 2 August Sâmbătă la Bârlad Duminică 3 August Vaslui, Scânteia şi Luni 4 August a poposit la Frumoasa. Ai i a stat 2 săptămâni, cheltuind pentru el câte 53 lei pe zi; de aci a poposit la Tabăra 18 August, apoi la Ştefăneşti, la Crasnaleuca şi aşa iese din ţară,. S'au cheltuit de domnie 2273 lei 67 bani. Cel care l'a întovărăşit a fost Gavrilaş vtori uşierul. Se notează în lista de cheltueli că untul costa *oca 8 parale, iar oca de cafea costă 3 lei.*

— Solul moschicesc trece prin ţară spre Ţarigrad. El conăceşte la Ştefăneşti, la Durăitoare, la Tăbăra, la Frumoasa stă 14 zile, la Cărniceni, la Scânteia, la Vaslui, la Bârlad, la Prival, la Puţeni, la Galaţi. unde stă 5 zile. S'a cheltuit peste tot 2584 lei 97 bani. Notăm preţul vedrei de vin că era de *un leu şi 3 parale*!

— Măria Sa Mehmet Kiustendil Paşa trece cu conacele lui prin ţară de la Galaţi, Falciu, Huşi spre Bender. S'au cheltuit 749 lei, 73 bani.

— Măria Sa Hamza Paşa a trecut de la Hotin la Galaţi prin următoarele conace: Vaslăuţi, Durăitoare, Ciuciule, Podul lui German, Răzina, Boldureşti, Răbaia, Stănileşti, Fălciu, Creţana, Galaţi 2 zile. S'au cheltuit 3745 lei 55 bani.

Intreg paragraful *conacelor* însumează 10606 lei 11 bani.

Konak e cuvânt turcesc (konâk) şi însamnă *station*, quartier pour passer la nuit auberge, hotel, habitation, logement, de aici *conăcar*, a *conăci*, *conaccia*. Turcii au dat cuvântul la greci (κονάκι), la albaneji (Konak) la Croaţi (Konak), la Sârbi (Konak), etc.

§ 37. *Musafirii*. Dacă conacele erau pentru ipochimenile mari politice: Turci, Ruşi, Franţuji; numărul musafirilor neaşteptaţi era covârşitor de mare şi domnii trebuia să-i întâmpine. Aşa în 5 Iunie 1763 vine *tiptil* la Galaţi Ahmed Paşa, stă 11 zile; sama trece 21 lei cheltueli. Sămile ne arată în amănunt cheltuelile făcute cu găzduirea lor la Beilic şi laşi mai ales. Aşa pe August 1763 s'au cheltuit pentru cuhnea caselor din Beilic pentru musafiri 315 lei Totalul condeelor musafirilor se ridică la 4754 lei 110 bani. Cafeaua (*Cahveaoa*) se menţionează în special, 81 lei s'a plătit pentru cahvea, socotită *câte 2 lei 90 bani oca*.

Foarte des vine menţionat cuvântul *Nafacà*: nafacaoa Balgibaşei M S. Hanulu vine pomenit de 18 ori cu cel puţin 2000 lei.

Musafiri, nafacale, teptil. Trei vorbe Turceşti, cari au rămas în graiu, cu înţelesuri variate şi chiar peiorative.

Musafir (t. müsafir) voyageur din cuv. *Sefer*, étranger, hôte, visiteur, Fiind că asemenea musafiri veniau *teptil*, pe neaşteptat (t. *teptil*=deguise, incongnito), în taină Românul a scos vorba: *dracu aduce musafirul*, căci cei mai mulţi nu-şi făceau treaba cum se cuvine, ci erau pretenţioşi, răi, nabădoioşi şi hărţăgoşi mai ales când ştiau că şederea lor în gazdă nu e pe sama lor, ci pe a gazdei, *pe a ţării*, care le suporta *nafacaoa* (t. *nafacà*=tout ce qu'on dépense, dépense pour la nourriture, pension alimentaire) adică întreţinerea lor în ţară,. De unde la început termenul a fost numai militar, pentru solda enicerilor, s'a întins apoi la tot felul de însărcinări, cum erau cele 18 nafacale ale Balgibaşei Măriei Sale Hanului. Câte nacazuri, câte greutăţi, câte buclucuri n'au stârnit la oamenii stăpânirii asemene *nafacale* pentru *musafirii* veniţi *teptil*. Curat vorba lui Creangă: pochia are multe *nacafale*, e greade purtat şi aşa i a fost *nacafaoa*.

§ 38. *Scoaterea Turcilor şi Tătarilor din ţară*. Cu toate că încă din 1729 Febr Tatarii au fost înfrânţi de Gr. Ghica Vodă şi puşi la dare de *hac*, *de uşur şi de* alâm, totuşi şi Turcii şi Tătarii deprinşi ca toată ţara să fie a lor, se dedau la fapte samavolnice contra bieţilor săteni. Cum ei umblau cu iepele lor la păscut, se aşezau cu câşlele lor când pe o moşie când pe alta şi se apucau de cosit fânul pentru iarnă aşa tam nesam. Era nu puţină bătae de cap pentru mumbaşirii stăpânirei să vină să le ia fânul cosit şi să le strice caşlele. Condeiul acesta, ce arată o pagină urată din istoria relaţiunile dintre Turci; Tatari şi ţară, se ridică la 976 pe 7 lui.

§ 39. *Daruri la Creştini*. Dacă darurile erau *obligatorii*, ca tara închinată Turcilor, darurile la creştini veniau din obraz, din politicire. Greşit zice sama, că s'au dat daruri numai la Creştini, căci în acest paragraf găsim şi pe un *Iacov* evreu cu 65 lei pentru o blană de săngiap şi un postav de atlas Notăm câteva condee: Consulul franţuzesc ce este rânduit în Krâm e trecut cu 366 lei, 80 bani, pentru că i s'au dat din visterie *100 ughi ungureşti*, Galbănul valora în 1763 *440 bani sau 3 lei şi 80 bani*.—Pentru 16 ferigele (mantale), cu cari s'au îmbrăcat 16 boeri s'au plătit 1064 lei câte 65 lei una.—Celor 2 zugravi cari au zugrăvit *chioschiul* de la Copou (Let, III² 238) le-a dat 2 postavuri milir—28 lei,—Solului moschicesc gospodul (domnul) i-a dat un tacâm de şea—1173 lei 75 bani;—lui Hagi Minaşi Zaraful M. S. Hamza paşa i s'au dat 800 lei,—în sfârşit găsim si pe un Vasile Ghiban cu 33 lei 90 bani pentru un postav de dulamă, un beniş, o păreche ceacşiri bogasii şi o alăgea de antereu în 1763 April 15;—postelnicul M. Suciu face un drum; i se plăteşte 1000 lei —vornicul D. Paladi îşi mărită o fată; i să dă dar gospod 1000 lei.

§ 40. *Celor trimeşi.* Sânt 4 paragrafe în sama cheltuelilor, şi anume celor trimeşi la Ţarigrad (150 lei); celor trimeşi pe la *sarhaturi* (1444 lei, 60 bani) Misiunile diplomatice şi însărcinările politice au costat pe ţară 11409 lei.

Dusul birului la Ţarigrad se făcea cu pază de levenţi şi'l ducea un camaraş. Apoi cetăţile Hotinul, Benderul, Calburul şi hanul de Cauşani cereau neîncetat misiuni de dus şi adus stafete.—Pe lângă trebi înlăuntru—în *nontru* scrie sama—la Cernăuţi la Focşani, domnia avea nu puţine legături de corespondenţă cu stră'nătatea—*respundenţă—răspundente* scrie sama neologismul francez. Pentru acest sfârşit banul *Enacachi Milo* a fost însărcinat să se ducă în ţara leşească, la Cameniţa şi Varşava la rezidentul Prusiei, după cum şi Musurus *săcritar* a fost trimis cu comisul Enăcachi Suciu să se ducă tot în ţara leşească. Asemenea solii au costat pe ţară 2000 lei pe Musurus; 3914 lei pe banul Enachachi Milo. din care 2033 lei, pentru că a schimbat 800 ughi Ungureşti în valuta vremei, *plutind acum ugul ungurese tot câte 440 bani, adică câte 3 lei şi 80 bani.*

Cât priveşte însărcinările date în *nontru*, e destul a face un pomelnic al unora din ele, pentru a şti cam care erau pe atunci *însărcinările date din oficiu:* pentru adus 10 pungi din vădrărit; pentru zaherea, pentru căutare de robi, *în treabă*, la ţara Muntenească (era pe atunci tot *nontru !*), pentru adus şoimi, pentru diferite conace la agi, paşale şi soli străini, *cu treabă*, pentru adusul Turcilor ot Tutova, *pentru cercetarea ţinutului*, pentru dus 1000 ughi zăr la M. S Paşa de Vozia, pentru *nizam*, să ia cele de la un turc mort la Roman, cu povodnici, cu hazneaoa. pentru pocloanele baeramlâcului, pentru mucarer, *unui copil de casă să citească cărţile gospod în toate satele*, pentru paza calpuzanilor, cu treabă gospod, pentru adăoşagul gorştinei la ţinuturi, pentru pornitul zaherelei de grâu la schele la Galaţi, pentru tâlhari la ţinuturi, un vataf de copii cu 10 copii de casă să aducă pe stol. Costin Darie, etc; tote serviciile de inspectorat, cum s'ar zice astăzi.

§ 41. *Serviciile de transporturi şi corespondenţa.* Avem 5 paragrafe, cari privesc acest serviciu public cu personalul anume întocmit pentru aceasta. Sămile ne dau o cifră globală de 9708,115, din cari *menzilurile* (4828.45), ţimirurile i *gazeturile* (385 20), chiriile (2623.90) calaraşii de Ţarigrad (1871.80), Lipcanii (1239).

a) *Menzilul.* Organizarea serviciului de poştă e o pagină importantă din trecutul statului nostru. De la calul de olac, la căruţa de poştă e un pas înainte, cu toată simplitatea serviciului şi originalitatea lui. Străinii, cari au venit la noi în ţară, au rămas adânc impresionaţi de serviciul nostru de menzil. Cai, fân căruţă, hamuri, surugii, totul se prevedea în sămile visteriei! Aşa la dobânzile plătite pentru diferite avansuri figurează 607 lei 60 bani, daţi ispravnicilor de ţinuturi, cari au cumpărat caii de menzil.

Pe lângă cai, sămile nu uită a pomeni şi stogurile de fân.

Menziluri erau în toate târgurile, capitale de judeţ şi în diferite alte sate sau târguşoare, depărtare o poştă—20 kilometri—unul de altul.

Sfertul asvârlit asupra ţărei pentru menzil a produs în 7 luni 36092 lei curaţi, şi s'au cheltuit 9708 lei. Stogul de fân era 2 lei; calul de menzil costa 15 lei.

b) *Ţimiraşii şi gazeturile.* Ţimiraşii erau curierii poştali, cari aveau un semn deosebit *(cimer*, ungureşte *marcă*, semn, armoiries, buclieri. Ei între altele aduceau şi *gazeturi*, o inovaţie în secl. XVIII a domnilor greci, cari aveau năzuinţa de a ceti ziarele străine, numite *Gazete*, după mica monetă italiană *Gazetta*, cu care se cumpărau.

c) *Chiriile* priviau carăle, căruţele năimite să fie pentru deosebite slujbe de stat. Iată câteva preţuri de transport: 2 lei 60 bani pentru căruţa care a dus un bolnav, ce se supăra de *duhul cel necurat* la Neamţ; 4 lei $^1/_2$ de căruţă, cari au dus hazneaoa la Hotin, 7 lei căruţa cu coruer la Cernăuţi; 7$^1/_2$ lei căruţa cu hazneaoa Benderului la Foc

şani; 2 lei o căruţă la Botoş..n cu solul Brandburului de la Han; 5 lei căruţa *care a dus moaşa gospojd. i la Ga .ţi* 176 Avg 0 etc; 40 lei chiria casei unde şade Cadri Effendi.

Se transportau tot felul de calabalâcuri ale demnitarilor turci; dar iată şi câteva rarităţi: 70 lei s'a plătit la căruţa care a dus de la Iaşi la Ţarigrad nişte fete; 70 lei a altă căruţă, cea dus nişte calpuzani tij la Ţarigrad.

Dar nu e fără interes a şti şi costul drumului Mării sale f.cut din Iaşi la *Stânca*; La 11 Iulie 1763 Grigore Vodă face o vizită cu alaiu la Stânca. Pleacă din Iaşi 9 căruţe şi 10 cai străini, afară de caii din târg şi se plăteşte câte 45 bani de căruţă şi câte 10 bani (un potroniç) de cal. Alaiul M. Sale a costat *4 lei şi 30 bani!*

c) *Calaraşii de Ţarigrad şi Lipcanii.* Plata unui calaraş, care mergea la Ţarigrad era de 40 lei. S'au cheltuit cu ei în 7 luni 1771 lei! Iar lipcanii făceau transporturile *în ţară*; se considerau în ţară, ţara Munteneascã, Silistra Tighina şi Căuşani.

Iată câteva staţiuni de poştă după însărcinările date Lipcanilor, Iaşi, Cernăuţi, Galaţi, Chişinău, Rom.n, Focşani, Suceava, Ştefăneşti, Fălc u, Tabăra, Codru, Cârligătura, Tecuci, Vaslui, Greceni, Hârlău, Bacău; apoi Bucureşti, Dristor, Babada, Bugiac, Bender, Hotin, Cauşani, Ismail.

In rufetul menzilului erau 946 liuzi.

§ 42. *Cheltuelile Curţii domneşti.* Supt acest nume un'm la un loc 21 paragrafe din partea cheltuelilor, căci toate acestea priveau direct obligaţiunile politice ale Curţii. Totalul acestor cheltueli s'au râdicat la 73268 lei 6 bani pe o perioadă de 7 luni. Ele se împart, după cum urmează: Unele privesc funcţionarea curţii domneşti cu tot aparatul de oameni de serviciu, lacheii palatului; altele privesc raporturile cu boierii şi cu ţara; deci nu sunt servicii publice.

a) *Camara gospod* a cheltuit 17793 lei, toţi cheltuiţi p.ntru îmbrăcăminte, cadouri şi alte lucruri.

b) Lucruri trimise la Ţarigrad pentru membrii familiei domneşti: Cai, zaherele oglinzi, ceasornice. vutcă (2 1/2 lei oca), vin (1 leu vadra), ploşte de vin (30 parale una), făină (42 bani oca), icre negre (96 bani oca). In Ţarigrad era bezedea Alex. Mavrocordat şi Măria Sa Ion Vodă, tatăl domnului.

c) *Caftane* la 17 boeri înaintaţi în ranguri (225 lei). Notăm câteva obiceiuri ale Curţii. S'au dat caftane vel comisului că a scos caii d n grajd gospod la ceair + după obiceiu,– la un loc ştiut prin mâna vel Comisului,—vel comisului în ziua de Bobotează după obiceiu.

d) *Mehtupurile şi devictăria,* priviau furnituri de cancelarie, hărtie, gramaticul, peceţile (451 lei).

e) *Curtea gospod.* Cei 11786 lei cheltuiţi de Curtea domnească s'au dat în cumpărare de untdelem pentru iluminatul candelelor noaptea—se dădea câte 300 dramuri pe noapte—(18 parale costa oca de untdelemn) pentru vin, iarbă de puşcă, etc.

f) *Cupărie şi Ciohadărie.* Din cei 2111 lei, 40 bani s'au cheltuit pentru papuci şi ciobote la oamenii Curţii în următoarele împrejurări: venirea caftanului (333 lei) la Sf. Gh.orghe (320 lei), la Sfinţii Apostoli—29 Iunie (452 lei), de Sf. Dumitru (555 lei), iar cupăria a costat 420 lei, O imensitate de părechi de ciubote sau papuci, feliri, terlici, conduri, (părechea ciubote 2 lei 60 bani şi 1.60), papuci cu mestii 1 leu 90 bani şi 2.90), felirii 2 lei 60; condurii 2 lei, terlicii 99 bani).

S'au mai plătit *cofeturi* şi vutcă în spătărie la Crăciun, Sf. Vasile şi Bobotează.

g) *Cahvegeria şi serbecceria,* 308 lei.

h) *Cuhnea şi beciul gospod,* 3458 lei, bucătarul avea 30 lei leafă pe lună.

i). *Grajdul gospod.* 10615 lei 84 bani; aci se înşiră toate lucrurile necesare grajdului. Iată câteva preţuri: 2 lei 30 bani merţa de orz; 25 lei părechea de hamuri, 60 lei

un telegar, 12 lei scările la cai, 246 lei o cocie cu 6 cai şi hamurile lor, 86 lei o sanie, 40 lei un rădvan, 150 lei un cal, 125 lei un rădvan, 2 lei stogul de fân, etc.

j) *Imbrăcămintea*, pentru 379 lei, haine, ciobote la argaţii curţii.

k) *Srbătorile*, cu 3 chefuri la Crăciun, Sf. Vasile şi la Bobotează s'au cheltuit 1595 lei; iar la Paşti la scosul tunurilor s'au tăiat 3 be beci (5 lei).

l) *Bacşişurile*. 1115 lei la diferiţi oameni de ai curţii.

n) *Milele*. 2102 lei; notăm câteva mile caracteristice; Toma Seimanu, Ursachi Ciobotar, Zmaranda Para chiva, Catinca Vorniceasa (a îngropat nepotul), mânăstirea Suceviţa (ajutor la acoperemânt), Misi Andoni Carada (plata datoriilor), Şerban Boteanu (ajutor la facerea unui schit nou), Smaranda M. Sturza vornic (uşurul cu hrisov), Pavăl Seimen (ingropare), biserica din Câmpulung (şindilitul bisericei), Barzeşti (ajutor la facerea bisericii), la 3 obraze ştiute dar scăpatate, etc.

n) *Bisericile*. 768 lei ajutoare la biserici pentru cărţi, odăjdii, meremeturi, lumânări (prapoadoamnei, Socola, Căuşani, Suceava Iucşăşti, biserica Doamnei (Sf. Gh, Lozonschi)

o) *Botezuri şi cununii*. 2175 lei. Iată câteva nume: cununia dr. Dracachi (184 lei) cununia fiicei log. Bogdan (184 lei), cununia lui Ştef. Cata g'ul (162 lei), cununia ficioru'ui lui Constandin Capuchihae la Bugeac (110 lei), botezul fiicei hatmanului Enache Suciu (1000 lei), botezul copilului pah Păun [84 lei), bo'ezul fiului med Lupul Don'ci (84 lei), botezul copilului med. Gavrilaş Caracaş, (111 lei), cununia şătrarului Giosan (111 lei).

o) *Pomezanie* la hramuri—44 lei. sf. Ion Novi (4 lei), la sf. Spiridon (10 lei).

p) *Viile gospod*, de la Groapă—53 lei; iată câteva preţuri: 20 bani cofa, 30 bani ciubărul, 60 bani carul de lemne, 30 bani oca de lumânări său, 3 bani cauşul, 60 bani sacul de vie.

r) *Cheltuelile visteriei*—174 lei cheltueli de cancelarie.

s) *Pecetea M. S. Ion Vodă—Calimachi, bătranul*. De 3 ani în urmă rămăsese o samă de datorii de ale bătrânului Ion Vodă—1879 lei,—la diferiţi oameni ai Curţii ş la negustori.

ş) *Macaesaoa zaharelei*. 3854 lei, din cari 3000 lei reprezentau paguba zaharelei de an primăvară, adică din 1762 prin mâna marelui postelnic.

t) *Alte cheltueli*. In acest condeiu întră 70403 lei, şi prezintă un interes istoric prin multe amănunte ce ne dă asupra a o samă de lucruri, precizate în timp. Inşirăm câteva: Caldarâmul de la poarta cea mare a Curţii gospod, (15 lei). ajutor la podirea uliţei sârbeşti (azi strada Lapuşneanu). 50 lei—lumânări de său la felinarile de pe uliţa mare pe 4 luni (20 lei), podul făcut de la poarta hatmanului la uliţa mare, (68 lei, meremetul podurilor din Iaşi şi podului de peste Bahlui (30 lei), dresul ceasornicelor de la Hotin şi Caimacamul de Bugeac (20 lei), ceasul de la Frumoasa (2 lei), podurile de la Sf. Neculai la Poartă (29 le), osteneala diacului ce a scris e o samă pe greceşte, după sama visteriei, ce s'a încheiat, şi în care au intrat 4 slujbe: ajutorinţa de an pe Decembrie, sfertul lui Martie, sfertul lui Aprilie şi sfertul lui Mai (30 lei), pentru 2 steaguri de la curtea gospod (20 lei), pentru legăuita de la curte (19 lei), doftorii pentru bucatarul lui Capegi başa (10 lei), pentru un cal ce a crăpat la Galaţi, când a venit Turnafi. başa cu domnie nouă (22 lei), pentru bulgăriile lucrate la Chişinău, (4 lei), diacului ce a făcut sama grecească (50 le), legatul tablelor visteriei (3 lei), 22 testele de hârtie turcească (24 lei), a 2 lei testeaoa, 11 coturi de fer ce s'au dat pe la ţinuturi pentru vădrărit (27 lei), pentru un cal de olac ce a perit, când a trecut solul Turcesc la Brandebur (5 lei), din rămăşiţa vădrăritului Tutovei lui Ioniţă baş ciohodar, care l-a prăpădit pe drum (52 lei), cheltueli de şedere la Căuşani a med. Vasilachi 6 luni (400 lei), havuzul din grădina gospod (33 lei).

In fine vine socoteala *Samsonilor*—cumpăraţi din ţara ungurească şi din ţara leşască, 8 samsoni a 8 ughi unul, cum şi 14 zăvozi cumpăraţi din ţara ungurească câte 11 ugh' zăvodul (1267 lei). Cum cumpărătura s'a făcut în ughi, iar sama îi trece în lei se arată că cu 330 lei s'au cumpărat 90 ughi, iar cu 564 lei s'au cumpărat 154 ughi (Ugul vine tot *410 bani, sau 3 lei şi 80 bani).* Sama ţine socoteală de câtă carne au mâncat zăvozii, în 5 luni cât a stat în Iaşi, adică 132 lei, 30 bani, şi cum *oca de carne de vacă era 6 bani*, s'au mâncat de zăvozi 2785 ocă de carne.

§ 43. *Lefile.* Supt acest nume avem 2 condee, unul Lefile Turcilor (11783 lei) şi Lefile Creştinilor (30522 lei).

Intre demnitarii Turci era în frunte Divan Efendi, cu haremul lui. El stătea la Târgu-Frumos. Era şi al doilea divan Efendi. Divan efendi avea leafa 250 lei pe lună, iar vtori divan efendi avea 70 lei pe lună. Emeclicul o.menilor M. S. Divan Efendi cădea in sama ţării.

Mai erau pe judeţe câte un sărdar şi câte un beşleagă cu beşlii lui. Focşani, Galaţi, Bârlad, Huşi, Chişinău, Orhei, Soroca, Movilău, Cernăuţi, Botoşani aveau slujbaşi Turci.—Galaţii aveau un sărdar turc; ce'elalte târguri câte un beşleagă. Mulţimea lor a făcut să se schimbe numele în porecle ; a *se beşlegi, beşleagă !*

Lefile creştinilor prezintă un deosebit interes, şi ne rezervăm a-i consacra un studiu aparte, arătându-i evoluţia lui ; fixarea lefilor şi a veniturilor, apoi creşterea salariilor, şi desfiinţarea emeclicurilor. In măsura în care statul şi-a organizat statutul slujbaşilor săi, în acea măsură statul s'a civ lizat, a progresat.

Lefile boerilor şi a slujitorilor este opera secl. XVIII.

§ 44. Incheem acest studiu sumar cu observare generală că după cum în sama visteriei Moldovei pe 7 luni din anul de la Hristos 1763 (7271), Iunie—Decembrie, am putut desvăli viaţa veche a statului Moldovei cu 162 ani în urmă, evoluţia adusă în organizarea bugetului ţării este exponentul pozitiv al evoluţii Ţării An cu an vremile au impus schimbări în sămile visteriei. Cele 162 de sămi ce s'au încheiat de la 1762-1925 reprezintă 162 verigi anuale ale lanţului vieţii politice a Moldovei. Verigă cu verigă se leagă, dar şi veriga sămii din 1763 e cu totul alta la făptură ca veriga bugetului din 1923. In lanţul sămilor visteriei noi cetim toată istoria pragmatică a ţării. Sămile au evoluţionat cum a evoluat şi ţara. ; Sămile nu cunosc mersul revoluţionar. Sche'etul din om reprezintă elementul cel mai statornic. Bugetul unei ţări e scheletul acelei ţări.

Pentru înţelesul tuturor sămilor de visterie, cum şi a o sumă de alte sămi, ţin a întregi studiul meu cu un glosar de termini, cari aveau curs în visteria veche, dar cari, schimbându-se vremile, au rămas ca piedică acelora ce nu e deprins cu haina culturii acelor vremi—limba oficială din Cancelarii.

§ 45. VOCABULARUL

Abdiceauş, n. pr. (t. Abd=homme. serviteur).

Abdul Effendi, n. pr. (t. Abd ul) serviteur de Dieu.

Actarcibaş, (t. akargibaşy),pharmacien, chef des pharmaciens.

Adaos—(lat adaugio) argmenter ; adaosul baeramlâcului,

Adaoşag, era un supliment de dare, ce se aplica la vădrărit, baeramlâc şi gorştină, „adăoşag la vadră câte 2 bani vechi", „adaoşag la gorştină câte o para şi giumătate pentru 8000 oi a o samă de locuitori, ce au venit din ţara rumânească".

Agă,-i; agă-âle (turc agá titre de noblesse, préfet de police ; *vel* agă, le chef de police (slav вєл (вєлій)=mare).

Agesc, de la agă; seimen agesc, doboşar agesc.

Agarlâc, (t. Aghyzlyk). bagage, agârlâcul M. S le Beizade Alexandru.

Ahângiu, (t. ahenger) Forjeron. V. Şasângiu

Ahmet, n. pr. (t, Ah.) frère.

Ajutorinţă,—I. (lat. adjutare) ; era o dare care a înlocuit văcăritul. Ajutorinţă pentru o moa ă; ajutorinţă pe crăş nă, banii ajutorinţei, slujba ajutorinţei, tabla ajutorinţei.

Alăgea—ele (t. alâdjà), indienne, étoffe en s ie rayée. Un antereu dintr'o alăgea cu matasă, „alăgè de antereu".

Alài (t. alâï). cortège, parade; v.—*ceauşu* huissier de parade.

Alamă (l, lamïna, lamna, (a)lama) laiton plaque en métal.

Alămâe, lămâe, (t. persan limùn), ngr. λεμόνι.) citron ; se dădeau solilor cadouri articule orientale ; cafea, alămâe, zahăr.

Alâm, (tatar alym), redevance; t. alym achat (Let III 460). v. uşu .

Ali n. pr. (t. Ali) sublime, ilustre.

Alilhasap n. pr. (Ali =aveugle, hesap casap).

Alti n. pr. (t. Alt, le bas, le fond).

Amza paşa n. pr. (t. Amm) oncle, paternel.

Anaforà (n. gr. ἀναφορά) vox jurisconsultorum, relatio ad princ pem, apport.

Antereu-ee, (t. antary, ngr. ἀντηρί) tunique dalmatine, antereele ceauşilor icioglani ; antereele cătanelor.

Anţărţ (l. anno tertio) num. ordinal din tertius=ţ rţ, ţărţ.

Apar-i (l. aqua. aquarius). Apari de foc.

Aprod-zi, (magh. *aprod*), huissier, trabant era şi un *Vătaf* de aprozi.

Argintar (l. argentarius, Leiba argintar la Suceava.

Armaic-i (t.— armà — armoiries, armagè, armoriste.

Armăsar-i (lat. admissarius sc. equas. (lex salica armisarius), ètalon.

Armaş (L. arma, armaceus). armiger, prévôt. Armăşel, *vel armaş, vtori* armaş, *treti* armaş. Slujbaş în servic ul poliţienesc pe ţigani de unde vorba : „he! au doară nu-i fi un vel armaş" !

Aron-Vodă, mânăstire zidită de Aron Vovod în 1594 ; scade la desetină 200 ştupi.

Aslan n. pr. (t. Aslan) lion, Leu.

Astar (t. astar), pânză groasă, toile grossière, gr., ἀστ ρι doublure.

Aşezare. (l. sedeo)=instalation au pouvoir, şfertul aşezării domniei.

Aşternut-uri (l. adsterno, lit. coucher, ètrein. Aşternuturi englizeşti.

Atalet (t. ata'et) in rtie, atalet ferman = răsuflat.

Atlaz (t. atlas,) satin,

Aţă (l. acia), fil.

avaet-uri, sau **havaeturi** (t. avaid) revenus, rentrè s provenant des droits de douane

Ava tul vel visterniculul din desetină ; Avaetul vel visternicului din macaer (câte 500 lei).

Băbac, (t bab) pè e, paternel, 40 bărani băbac (bătrâni).

Bacăeoa, (t. bakè) excédant qui reste.

Bacşiş (t. bakşyş pers. bahsyş) don, cadeau, ngr. μπαχτσίσι, pourboire.

Bagateli ştiuţi. (fr. bagatelles, Kleinegkeit germ *stück*, pièce, morceau.

Baeractar. de la *baerak* (t. ba'rak) drapeau, étandard. gr. μπαϊράκ iuruc bairaktar t. yürük=quicourt. qui marche, cel ce purta steagul.

Baeram peşcheş (t. baeram peşkeş) petit présent pour baeram.

Baeramlâc (t. bayramlyk), daruri ce se făceau Paşalelor în ziua de Baeram.

Bagà. (t. bagà) ngr. μπαγά écaille de tortue tabachere baga.

Bahadir aga n pr. (t. Behadâr) courageux, brave.

Bahce (t. baghe) jardin parterre fleur.

Bahrimdad. (t. bahri-dade) marin bahri ndade cu tacâmurile lor.

Balaban (t. bala ban) grand timbale grosse tête.

Balgibaş (t. balg —başa) chef de vendeu s de miel.

Balgibaşlâcul (tatar balğybaşlyk) darea de miere ce se trimetea hanului de Crimeia. „Ieremia Movilă a dat hanului tătărasc 7 sate (hăneşti) şi balgibaşlic de miere.

Bani-i (pol, ban) mag. bánya—denier, monanie ; bani noi, bani vechi, bani proşti.

120 bani noi valorau în 17o3, 108 bani vechi, leul nou având 36 parale vechi.

Ban-băneasă (sl. банъ), serb. pol, mag. etc. *ban*, banus dignitas apud Servos, Hungaros Banii de Craiova

Băran-i (барана, bélier) mouton, 18 lei un băranjd r, baram băbac 52 bărani ot Cernăuţi 11 lei 90 bani 2 bărani mai proşti ·

Bărat-ţi (magh. *bárát*, sl. братъ), frater moine., de aici Băiăţe

Bărbier. barbă (lat barba), barbier.

Barelcă-i (balercă) (sl. барило, barelca) bard. Cuvânt francez venit prin Ruşi.

Bârsani ot Soveja. (Braşov). Bărsani sînt mo.anii din ţara Bârsei, oiţă bârsană; bârsană ot Soveja.

Başbulucbaşa (t. baş — buluk-ba.a). .v. buluk din Curte „al doile".—

Başceauş (t. başceavuş huisier, sergent majeur. v. Ceauş.

Baş ciohodar (t. baş čokadar) laquai· poartă grijă de papuci şi de ciubote. v. Cio hodar, baş ciohodar a lui Ozu Valesi.

Başka, (t. bicski=bičky), ciocan, beschie, fereştrău mic, başke câte 3 bani.

Batâraga n. p. (t. Bater-mak) plonger, immerger.

Beciu, (t. beč. magh. becs, serb beò), caveau. Beciul gospod (domn sc), slugă la beciul gospod.

Bedeliovalesi (t. bedeli) échange valesi, vali=gouverneur.

Beïlic, (t. beilyk), palais du Prince, il y a une place publique a Iassy, qui porte encore ce nom., odaia beilicului la Iaşi, odaia beilicului la Tecuci.

Beizade, (t. beyzâde) fils de prince ; beg' beï, prince, beizade Alexandru ; beizadea leah. Beizadea M. S. Hanului, beizade moschicesc.

Bekir aga n, pr. (t, Bekar), boeuf.=Bou.

Belacoasă, stofe de Scoţia, (t. belaecosia) dunluc belacoasă, belacoasă cu fir.

Benaemini, (t. bina emini) intendant des bâtimants civils.

Benaemeni, (t beni=fils, emin=fidel, inspecteur, sau yemin=serment).

Oru bénaemeni, fiul credincios a lui Oru

Bender, n. pr. (t. bender, porte, échelle ; Bender Cadisi (t. kade=juge). Bender muhavezi (t. muhafız=gardien, gouverneur).

Benderli, de la Bender, *benderlii enicerí* (din Bender).

Beniş-uri, (t. biniş, *beniş*) *habit* de dessus fourré, *palium purpureum*, postav *biniş*, beniş de şal.

Berber Ahmet, n. pr. (t. Berber) barbier, per uquier.

Berneveci (bulg. serb., beňevreci ; alb brenderek) pantalons Vénitiens très larges.

Besactea, (t beştahta), lădiţă, din piş (înainte) ahte (tablă), table de devant.

Beşleagă, (t. beşli agasy), chef de beşli. Beşleagă de Iaşi,—de Huşi.

Beşlii (t beşli), garde de corp á cheval du grand vizir, cavalerie uşoară la Turci. Beşliu cu un emac ; beşliu cu 2 emace.

Bez, (slav. безъ). Sans.

Bezărci başa, (t, bezirği) marchand d'huile de lin=Untdelemnarul, casă unde a stat Bezărcian paşa.

Bir (t. byr, un, mg. ber) impôt, capitation ; lepădat la bir, s'a dat la bir, l'a scos din bir.

Birnic (magr. birno), contribuable, fiind trecut în 2 locuri la *ruptaşi* şi la *birnici*.

Biserica (l. basilica) biserica gospod (domnească), de pe poartă (la curtea domnească), d'în nontru ; biserica gospojda (Doamnei)= azi Sf. Gheorghe Lozonschi.

Biv, (sl, бывшии , fost, ancien, ex ; la slujbaşii ce nu mai erau în slujbe...

Blană-i, (sl. blanja) fourrure, pelisse.

Blani, n pr. ceauş ;

Bobou, étofte, pannus griseum, boboul se vindea cu cotul ; 30 coţi bobou 40 lei.

Bogasie, (t, buhač), boucassin, toile de coton, bogasie albă, roşie.

Bogasier, cel ce vinde bogasie.

Bohcia—ele (t. bogča), paquet.

Bolta Mârza n. pr. (t. bol) Large, vaste =Latu. Lateş.

Bolozani (t. bol) large, un fel de caic : „183 leî pentru cheltueli ce s'au dat pentru bolozani, corci, fiindcă n'au luat nici un car să meargă în ceia parte".

Boşneag, n. pr. (t. Boşnak) Bosniaque.

Bostangibaşa (t. bostangı-başy) général

de 1500 Janissaires du Sérail; bostanği=arduin).

Botez-uri (gr. βαπτίζω baptizare, baptime.

Brandiburul.=Brandenburg cu capitala Berlin. Craiul,-solul,-a mers la-ul ot Cernăuţi,

Brat (sl. братъ) frére; brat ego = fratelui.

Brân—e (sl. бръния) ceinture,

Broască—broaşte (alb, brêşk) tortue, serrure gr. βράτχος, rana.

Bucătar, (l. bucca, et bocala), cuisiner; bucatar frâncu, bucatar la vel gramatic.

Bucată-ţi-te, (lat. buccea) morceau; mets, grains en général.

Bučiucaş, buciumaş; care sufla din bucium.

Bucium, (lat. bucinum), chalumeau.

Buciumi, sat lângă Iaşi, podgorie veche, biserca ot Buciumi 2 preuţi la biserica ce nouă din Bucim (65 lei pe 5 luni).

Bugiac, (t. bugăk) coin, angle, Basarabia de gios, luată de Turci în 1538 de la Moldova. Bugiac seraskier, Bugiac caimacan.

Bulgării, de la bulgar (sl. блъгаринъ) bulgarus, grădină de zarzavat, jardin de légumes.

Bulgaragii, (t. bu'garğy) Bulgării; grădini cu zarzavat.

Bulibaşă, (bülük-başy), capitaine, vătaful unei şatre de ţigani.

Buluc başă, (t. bülük başy) gr. (μπουλουκμπάσης).

Bumb-i, (ghi), (mag. gomb) bouton.

Butcă (sl. budka), cabane, carosse, butca cea mică.

Butcar, de la butcă, care face butce.

Cacum (t. Kakum) hermine, blană cacum.

Cadă, (l. cadus) cuve, cercuitul căzilor.

Cadiu, (t, Kade), juge, Cadiu de Brăila cadiul de Bugeac.

Cadmi Efendi, n. pr. (t. kadmi) antique, vieux.=Bătrânul.

Cadri, n. pr. (t. Kadi=puissance; émin nt Kadri Efendi.

Caftan, (t. kafan), ngr. καφτάνι, robe d'honneur. Caftan gospod. caftan de mucarer.

Caftangiu, (t. kaftangi) valet de chambre.

Cahve, (arab. kahve, t. kave). Cafea, Cahve ortus, cahvea ortum, 3 lei oca cafea.

Cahvegerie, (cafenea, felegele la Cahvegerie.

Cahvegi, (t. kahvegi) Cafetier, vel cahvegi, vtori cahvegi.

Caic, (t. Kayk) barque, bateau; vezi *boložan*.

Caimacam, (t. kaim-mekam, cine ţine (Kaim), loc (mekam), liutenant du grand vizir. Caimacanul Bugeacului.

Caimea-oa, (t. Kaymé), lettre, mémoire

Calabalâc, (t. kalabalyk), bagage.

Calaf uri v. **Canaf**, calafuri la ciubuce gospod.

Călămări, (lat. *Calamus* calamarius), gr. καλαμάρι, alb kalamar, sl. kalamarъ, magh. Calamaris, encrier.

Calaraşi, (lat. caballus), chevalier, erau 31 calaraşi de Ţarigrad, cari duceau ştafetele la Ţarigrad cu cai de olac.

Calbur, cetate în Bugeac (t. Kalbur=cuir crible) cherestea de la—; de la Cetatea albă la—; Calbur cetate spre Lăpuşna; Calbur *benaemeni*.

Calcan (t. Kalkan) turbot, caracudă.

Călcător, (l. Calcare) prèssoir.

Caldarâm, (t. kaldyrym) chaussée, pavé.

Calmuk, n. pr. Calmuc-i.

Calpuzan, (t. Kalpazan) pelisan kalb—zen =qui fappe fausse monnaie. Calpunzani. turci, paza calpuzanilor; elamul calpuzanilor

Călugăr. (g. καλόγερος,) moine; mazilii ot Hârlău, cari s'au călugărit.

Camaraş (l. camara), (ung. kamaraş din chambrier, trésorier), vel camaraş, vtori camaraş, treti camaraş, camaraş de izvoade copist, arhivar, camaraş de ocnă—directorul salinilor de la Târgu-Ocna.

Camenița oraş în Podolia, înfinţat în secl XIII, a avut întinse legături comerciale şi politice (Koriatovicii), cu Moldova.

Căminar, cămănar, (alb. *Kominy*, serb. koma) droit sur le vin, sur l'eau de vie, vel căminar, titre de noblesse:

Canaf-uri (t. kanaf) houppe, frange,

Canalaşti. u, canonarhi, canalaşti biserica gospod.

Canari (fr. canari), canari din insula Canar

Canavăţ eţe gr κανάβάτσον. fr. canevas; câte 31 lei un canavăţ cu vutcă.

Candelă (l candela, gr. κανδήλα) şi în toate limbile Europei, lampe, veilleuse.

Canonarh—**şi** (gr. κανοναρχος) lex. canon, enfant de choeur. Canonarşi la biserica gospod (ceteţi), scris *Canalaştii*, la biserica gospod, copii *Calinashi* la biserica gospod.

Cântar (ital. Cantaro. t. qanthar, balance quintal de 44 oca.

Cantaragiu (t. kantargi) peseur.

Cantemir n. pr. (t. Kan=pierre precieuse qui a proprieté d'arreter l'écouleuent du sang; *temur*=fer).

Căpăstru—**estre** (l. caput, capistrum) bridon, licou.

Capichihae (t. Kapu-Ketkhüdari) intendant de palait (Kapu-palais, Ket Khuda-prévôt maire), agentul principatelor de lângă poartă Capich haeaoa Benderului Capichihuia la Căşle

Capiçiohodar (t. Kapu-čohodar dom. stique din Palais (t. čoha=drap.) baş ciohodar

Capiculac (t. Kapy-Kul), soldat dela Cour.

Capegiu—**i**, cap'gi (t. Kapyğy-başy) chambellan, portar împărătesc.

Capigilar (t. kapigiler) chef, caporal des porteurs du sérail. Capegilar chehaen (t. kapuğiler—chehayasi=chef des huissiers gardiens des sérail.

Capăolan (t. kapu-oglany—gens de la Porte, les commissionaires des ambassaadeurs é rangers.

Căpitan (lat. capitanus) capitaine;—de Coţman, căpitan de darabani, căpitan de Levenţi, căpitani ce slujesc pe la Menziluri, căpitani de vânători, biv căpitan de vânători, căpitan başa. Vel căpitan de *Codru*.

Caplan (r. kaplan) tigre, turban făcut de piele de tigru, miliţie turcească).

Caplan post. (t. Kaplan posty) peau de tigre.

Copaculu, vezi Capiculac.

Căpriori (l. Caprâ), grinzile de la pod.

Capudan (t. Kapudan = Kaptan) amiral. Capudan başa, le grand amiral καπουδαμπάσα.

Caput-uri (t. Kapot) manteau.

Carabet (t. Karabet) parenté, affinité.

Caraf-furi, pro canaf. Carafuri la ciubucul gospod.

Caramanlău, (t. Karamanlè) habitant de la Karaman (vechiu Lycaonie, province de l'Asie Mineure).

Cărătă. (ital. Caretta) carăta fetelor.

Cărătaş (de la cărătă), carossier.

Carsak (t. Karsak) une éspece de rénard, pacea de Carsak, pântece de Carsak, blană de Carsak.

Carte (l. charta) chartre, ordre, l'act, Carte gospod, Carte de rând.

Căruţă, dim *Car* (l. carrus) ,chariot, câte 18 lei căruţa cu hazneaoa de la Bucureşti la Tighina, câte 4 lei căruţa la Tighina cu hazneaua, câte 4 lei şi jumătate căruţa cu hazneaoa la Hotin, 7 lei căruţa cu coruer la Cernăuţ.

Casap (t. Kasap), bucher, Casap başa.

Casim Mârza n. pr. (t. Kassim) diviseur.

Căşlă-e (t. Kyşla), Caserne, lieu où l'on fait paitre les troupeaux pendant l'Hiver pentru stricatul câşlelor tătăreşti.

Cătăneşti, de la Catană. (ung. Katona, soldat. anteree cătăneşti.

Catapeteazmă (gr. καταπέτασμα sl. катапетазма. velum, voile du temple.

Cauk, (t. Kavuk) bonnet entouré d'un turban épais. καβόυκ, beretta. Cauc ceauş.

Căuş-e (lat. caucus), καοῦκά, sl. ковшъ, puisoir, grand cuillère.

Căuşani, târg pe apa Botnei, a fost reşedinţa hanilor Tătăreşti.

Cavaf-şi. (t, kaváf), marchand de chaussures, cordonnier.

Cazacliu (t. Kazakli). Cosaques, negustori Ruşi.

Cazaschier (t. Kazàskèr=Kaze asker, din caza=charge, district, şi asker=soldat). Cazaschier Efendi, Cazaschierul Hanului.

Ceakar Sali n pr. (t. čakèr=ésclave,= Robu; sale=âgé, vieillard.

Ceacşiri (t. čakşer), culottes turques, caleçon, čacşiri şal, ciacşiri postav roş, ciacşiri bogasiè.

ceacşiriic (t. ciakşerle) qui porte une culotte.

Ceahlău, muntele cel mai înalt din Moldova; Călugării de la Muntele Cehlău scuesc la deseatină 50 stupi.

Ceair (t. ciïr), gr. τζαΐρι prairie, pré, pâturage.

Cealar (t. ciul) couverture, ciala- ceasornic.

Ceară (l. cera) cire, ceară tare pentru sigilii.

Ceasornic (sl. часовникъ) horologium sau čas+ornic prin pleonasm, ceasornic tumbac, ceasornic c'alar, ceasornic aur englezesc, ceasornic argint.

Ceasit Ceauş, n. pr. (t. čaşut) espion, mouchard,

Ceauş-i (t. čavuş) serjent major, huissier garde à cheval du Sultan.

Cekmele (t cekma), sortie, montée, „cecmele ce sau dat la Crăciun".

Cepregar (t. čaprak) frange, brandebourgs, passementier.

Cercul (l. circus), cercler, cercuitul căzilor.

Cergă (t. čerga) petite tente, scoarţă, ţol.

Cerneală (sl. чрънь) encre.

Cetăţue, mănăstire zidită de Duca Vodă în 1668, scade la deseatină 200 stupi.

Chehaeli, (t. Kiahia), prévôt, intendant, cheh.eli Ozu Valesi.

Chehrinbariu (t. Kehribar) ambre, din persan Kâhroba, ce qui attire la paille=ηλεκτρον.

Cherestea (t. Kereste) bois de construction, poutres.

Chiatâp (t. Kiatib) écrivain, sécrétaire chiatupul nazir, inspector-secretar.

Chiatăpun (t. chiat.bi sécrétaire d.ambassade.

Chilă (t. klè, kil) m sure de grains κοῖλον =creux. Chila are 400 ocă.

Chinovar (gr. κιννάβαρι) cinabre, cinnabaris.

Chiragi (t. Kiragi) qui loue, locataire.

Chirie (t. Kirà) louage, prix du loyer.

Chioschiu (t. köşk), pavillon, „a zugrăvit chioschiul."

Chirisie (gr. χερ de mână)), chirisie flamuri câte 12 bani.

Chisea-ĕle (t. Kiasè) vase, coupe.

Chiulhagiu (t. külhanğy) qui chauffe le bain, chiulhigiu la ferede.l turcesc.

Chiurcibaş (t. kiurcybaşy), chef des pelletiers, blănarul Sultanului.

Cialar v. cealar.

Cialma-le (t, čalma) turban, sl. чалма pileus.

Ciapraz-ge (t. čapraz), boutonnière à brandebourgs (cep-rast „qui va de gauche a droite".

Ciarchiş... (t. cărge=rouage, roue), liulele ciarchiş.

Ciatăpun v. chiatăpun.

Ciohodar (t. čohodar) domestique du Palais, laquai (du čoha drap) ciohodar gospod, ciohodar zapciu.

Ciohodărie casă unde locuiesc ciohodarii.

Cislă (sl. число) numerus, répartition des impôts, „pentru cât l'a ajuns cisla la mucarer.

Citari (t četarè) étoffe légère, d'une fil de soie et de trois fils de coton v. alăgea-ele.

Ciubăr-ere (sl. чиберъ),) labrum, magh. csöbör, vase à deux anses.

Ciubărar, cel care poartă ciubărul la cules viile.

Ciubotă e (mr. чоботъ), botte, ciubotele zapciului, ciubotele copiilor din casă ca să citească că ţile gospod în toate satele, ciubotele ciohodarilor, ciubote roşii; vei plăti şi ciubote, paralele-s cu ciubote roşii.

Ciubuc-e (t. čubuk) verge, tige de métal pipe de merisier. de jasmin, de bois de rose, ciubuc gospod, ciubuce cu imamele de chehrimbar.

Ciubuccerie, fumoire, odaia ciubucelor, ciubuccerie pentru liulele.

Ciubucciu (t. čubukču) fabricant de pipes

Ciumlec-icuri (t. čömlek), marmite, pot de terre.

Clucer (sl. ключь) uncus, clavis; rang de boïar, vel clucer.

Cochii vechi (magh. kotyavetye), enchères „toate veniturile să se vânză la cokii vechi.

Cochino n. pr (gr. κόκκινος) rouge vermeil

Cocie-i (sl. кочіа) voiture, cocii spânzurate în curelele lor, o cocie 12 lei, cu 6 telegari.

Codru, judeţ peste Prut, asculta de ispravnicul de Fălciu. Codrenii de la Fălciu

Cofă-e (t. Koga, kuva) gr. κούφα cupa, petit vaisseau (l. cavus).

Cofeturi (lat. confectae, gr. κονφέτον confeturi, fr. confiserie.

Cojoc (sl. кожухъ) vestis pelicea, pelisse.

Colelolu (t. kol.) bras, manche.

Colin oglu n. pr. (t. kol), bras branche, oglu (oglu) fils.

Kolonlolu (t. kollù), manches=Mănecuţă.

Comis, I. comes (gr. κόμης) *vel* comis, *vtori* comis, başe comis, écuyer princier, comes qui in Palatio imp. comitivam adeptus est., comes Provinciae, comes stabuli.

Comlşel-I. dim. comls, comişei gospod, rufetul comişeilor cuprindea 120 liudi, d n care numai 21 erau çomişei.

Conac-e (t. konak) hôtel, hôtel de ville, résidence d'un seigneur.

Conacclu (t. konakčy) maréchal de logis, conacci-başe, conacciu de Hotin.

Condlcar (gr. κώντικας) code, codex, qui tient les régistres, condicar de lefi, condicar de temniţă.

Condur-uri (t. kondury=soulier gr. κοντοῦρα lat. cothurnus).

Consul (fr. consul) consul franţuzesc, ce iaste rânduit la Krăm la Han, pop. Conţ.

Contăş t. kontoş (serb. контѹшь) habit de dessus aux manches étroites, contăş cu guşi.

Conţ. v. consul.

Copil-copil (ngr. κοπέλι) garçon. copil în casă, copil de casă, copii din casă, copii calinarşi de la biserica gospod. Erau 94 copii în casă la Curtea domnească, copil în curte, tel maître, tel valet — κατὰ τὸν μάστρο-Ιάννη, καὶ τὰ κοπέλια του

Córcie-i (mag. korcsolya) clavus ligneus aratri, poulain v. bolozan şi còrcii.

Coroana (l. corona) Le Roi, hatmanul coroanei.

Coruer-i (fr. courrier), căruţa la Cernăuţi cu coruer.

Cot ţi (l. cubitus) coude. cot de fer era măsura oficială zidită in păretele Sf Neculaiu domnesc şi în visterie, 11 coturi de fer trimese pe la ţinuturi ca în anii trecuţi (27 lei 60 bani) câte 2 lei 60 bani cotul.

Covor-oare (sl. ковръ) tapes, tapis.

Crăciun (sl. kr čun lat. crastinum) jejunium nativitatis Domini.

Cralu (sl. краль) Le Roi. s cretarul Craiului leşesc.

Krîm, peninsulă (t. Krem)—Crimée.

Crăpà(a) (l. crepo) pentru un cal ce a *crăpat* la Galaţi unui om, a lui Turnagì başa, ce a venit cu domnie nouă.

Crâşmă (sl. кръчьма) cabaret, canpona.

Crav (sl. кравъ, rus. корова), la vache, nume de familie, Crav (Vacă).

Credlncer (l. credentarius) = credo ; în textele vechi cred'ncerul s'a numit *Strahov*, *Hazniş*, vtori credincer.

Credlnţă (l credo), Veniturile ţării se vindeau la cochii vechi, ori se dădeau *în credinţă* (azi *în regie*), date în credinţă.

Crlş (sl. крѹсь) riche comme Crésus·

Crlşcuşacli', câte 24 bani crîş.

Cuciuc (t. kučuk) petit, kučuk Ali tatar.

Cuhne (sl. кѹхнıа), it. cucina, lat. coquina, cuisine.

Cuiumglu (t. kuyumğy) orfevre, aurar, Cuiumgiu ot Han, Cuiumgi başe.

Culceauş (t. kulčauş), sergent de Ieniceri, kul,=garde, sentinelle.

Culchehaesi (t. kulcheha a; indendent al corpului de Ieniceri.

Cumpănă-e (sl. кѫпона) lanx, statera, balance, bascule, cumpene pentru schimbatul galbenilor.

Cunlţă (sl. конь, коница) equus, equa, dajde pe cai, epe, mai apoi pe boi şi vaci (văcărit) 2 parale cuniţa de oae, slujba cunitei Turceşti, slujba Cuniţei a dat în vânzare 3000 lei, cuniţa turcească.

Cununie, (l. corona), mariage, épousailles.

Cupar (l. cuppa) κοῦπα, coupe, pot : — cuparius, échanson, vel cupar, vtori cupar.

Cupărle, fonction d'échanson.

Curălar (corrigia) harnacheur.

Curte (l. cohort m) cour, curte gospod, în 8 luni de zile pentru curtea gospod s'au cheltuit 9695 lei 60 bani.

Cuşaclâc (t. kuşaklâc) kuşak, ceinture, kaftan à ceinture, stinghie de corabie, şarampoi de cuşaclâc.

Cuşacll (t. kuşaclyk) ceinture, kaftan à ceinture, crişci sacli.

Cuşcă-cuşte (sl. кѫщa cage, tabernacle des Juifs.

Cuşmă (sl. кѹчьма, magh. kucsma), bonnet fourré.

Cutanlll (t. kuttanelı), aliment, nourriture, granuleux.

čfert-uri (şfert) (sl. четврътъ) quar a pars. Birul în cislă se plătia în şferturi.—čfert, îndoit, čfertul ruptelor visteriei, čfertul străini-

or ot Iaşi. čfertul aşezării, 3 čferturi, čfertul îndoit pe Mai, čfertul lui Iunie şi čfertul al doile pentru baeramlâc

dajdie (sl дажда) datio, munus, lucrum dajdie obişnuită, greşit pus la dajde cu mazili la Tutova şi cu birnici la Covurlui.

dajnic (rus данникъ) contribuable, dajnicii cari au fug't.

daraban (magh. darabant). traban, jendarme, soldat, vel Căpitan de darabani, darabanii temniţei erau 12.

dărvar-i (sl. дрьвалъ), une chose vile, de rien. Cal de dărvală, boi dărvari la oi; erau 14 dărvari la Curte.

dava-oa (t. Da'va), procès, querelle, davaoą jidovilor, davaoa sărdariului.

dervič-şi (t. derviş) pauvre, réligieux musulman, dervici halè, dervič emeni.

desetină (sl. десятина) dîme, decima, slujba deseatinei care s'a vândut la Cochii Vechi.

diac-i (ngr. διάκοσ) sl. дıакь, diaconus, chantre d'église, écrivain, copişti, diacre, diecii de divan erau 12 la număr, diac de visterie; strângeau sferturile la bir, osteneala lui 100 lei.

diamant (fr. diamant) un inel cu diamant pentru gospod 3660 lei (gr. τὸ διαμάντι).

dimidie (gr. δίμιτον) futaine, lustrine, *dime qoton*, percaline, „2 mârzaci mingirlii făcându-şi sulfu pentru *dimidie* a doi tatari ce sau ucis la Prut".

divan-uri (t. divân), canapé, senatus, consilium, consistorium Turcicum, divan efendi, divan ceauş.

divictar, devictar (t. divitdar) cel care ţinea călămăra lui Vodă (divit=encrier).

devictărie (t. divitdar), cancelarie de secretariat a lui Vodă.

dobă (mgh. dob), tambour, dobă de ştraf, tocmitul dobei gospod.

dobândă (sl. добыти; добжджь) adipisci, gain, intérêt (dobivati), câte 10 lei de pungă dobândă pe lună.

doboş (magh. tobos) tambour.

doboşer (mgh. doboşar), tambour, duboşari gospod, duboşari hătmăneşti, duboşari ageşti.

Dobrovăţ, mănăstire zidită de Ştefan cel Mare în 1504; scade la deseatină 200 stupi.

doftor (l. doctor) doftor Iordachi, doftor Drăcachi.

doftorie (l. doctor), médecine, *25 lei postav milir Hamit venit pentru doftorii a M. S. Hanului.*

domnie (l. dominus) domnie noao mucarer.

domniţă, dim. domn, fată de domn. Domniţa Păladoae, fata lui Antioh Cantemir Vodă.

Dragan (plsl. Dragan, draco, onis); căpitan de drăgani; steagul Drăganilor cuprindea 53 liude.

droghet...? 17 coţi drept droghet la vel gramatic.

dugheană (t. dukkian) boutique.

dulamă (t. dholâma), tunique longue, o haină pe care o purtau ianicerii pe dedesupt, la părăzi.

dunalmă pro dulamă (t. donanma) flotte, escadre, décoration.

dunluc-uri (t. donlyk) drap pour habit, dunluc stof; dunluc tablin cu fir. dunluc sali, dunluc pervie sadi, dunluc şal Ivri.

dusemet (t. duş) épaules.

edec-uri (t. yedek) cheval de main, remarque; a trage la iedec, edec ortus, ortusu.

edecliu-i (t. yedecli) slugă domnească în slujba curţii, ca şerbecciu, caftangiu, etc.

Edirne (t. Edirne) Andrinople. Edirne bostangi başa, şeful închisorii din Andrianopol.

elamul (t. ilam) notification, procès-verbal d'enquête, v. ilam, 43 lei un elam luat pentru zaherea, 80 lei pentru prins la C. Paladi 2 visternic, 67 un elam luat pentru pricina marginei, 412 lei pentru un elam al Cadiului de Brăila. 440 lei un elam luat de la o turcoaică pentru omorul ficiorului ei la Focşani

Efendi (t. Efendi) seigneur, sieur, divan Efendi, judecătorul turc în divan, el judecă pricinile Turcilor, şedea cu haremul la Târgu-Frumos. Cadri efendi.

emak (t. yemek) repas, mets, plat, leafa (ş) emeclic la emac Saizului pe Sept 10 lei.

emeclic (t. yemeklyk) nourriture, repas.

emam (t. imam) curé, prélat.

emecsăizbaş (t. yemek seyis-başy) chef des palfreniers de la table.

emiclic (t. yemiklyk), tain, mâncare, leafă

şi emiclic, emiclicul vinovaţilor ot Soroca, emeclic.

emin (t. emin) inspécteur, intendant.

Enghiur (t. Engür) Angora.

enghiurli (t. Engürly) Encaré, Angora enghiurli şali, stofă de Angora v. *şali*.

englezesc. de la Anglia, 70 lei ceasornicul argint englezesc.

enicer (t. yeniceri) Janissair.

ericli n. pr. (t. Erikly) prune, Ericli Hagi.

exorica (gr. ἐξοριϰὸ goût, ghermesut exorică.

extra, ecstra (lat. extra) cel mai bun, extra postav.

extract (ital. estratti, fr. extrait).

Ezovit-ti, Iezuiţ, preuţi Ezoviţi de la biserica Ungurească, ezoviţii Unguri.

făclie (magh. fáklya serb. faklija) torche, faclii de ceară.

fănar, felinar (gr. φανάρι) lanterne.

farfurie (t. fagfuri, farfuri) vaisselle de Chine, porcelaine de Chine.

Feizulah n. pr. (t. Feyzul-lah, abondance de Dieu.

felegean-ene (t. filğan) tasse, felegele la cahvegerie

feliri v. filari.

ferecat (l. ferrum) ferrer.

feredeu (mgh fürdo) bain, feredeu gospod, feredeu turcesc.

feregea-ele (t. fereğa) robe large, haină largă, feregele câte 65 lei una cu cari s'au îmbracat boerii.

ferman-uri (t. firman) ordre ou diplome émané du Sultan. Ferman pentru zaherea, ferman împărăt sc.

filari (t. filer) bottine à lacer. serb *filar*.

filon (ngr. φελόνι) si фелонь, vestis sacerdotium propria.

flamură-i (lat. flammulum, vexillum; φλαμπούρον—flammula, étendard, banderole, 10 bani o scândură flamura.

flintă (mag. filinta, ceh flinta) fusil, flinta de Veneţia.

foae (l. folium, feuille), foaia răsurilor.

Focşanii, capitala Jud. Putna —munteni sau de *ceea parte*, unde era mănăstirea sf. Ioan, care scutea la deseatină 81 stupi.

fotă-e (t. fotă) étoffe rayée.

frâncu (sl. фрѧгъ) francus, française, grădinar frâncu, bucătar frâncu.

fustaş. porteur de gourdin (l. fust s) bâton, fustaşi de divan erau 12 fustaşi ot gospojda (des re doamna) e au 12; fustaşii de vartă 12.

găitan (t. gaytan) galon, lacet, cordon.

galbăn, (l. galbi us), jaune, un ducat, „câte 2 lei 90 bani noi galbănul (330 bani).

Galga n. pr.(t. Kalgè) affineur, Calga sultan.

gavanos (t. kavanos), pot de terre, borcan.

gazdă, (magh Gazda) hôte, hôtelier.

gazetă-uri (it. gazzetta), journal.

gebegiul, (t. gebegi) armurier, gebegibaş de Brăila.

gelat, (t. ğellâd), bourreau.

Gemazeil evel, (t. Gemagi-ul-evvel) a 5 lună din Anul musulman.

Gemaziahăr (t. Gemazi-ul aher) a 6-a lună din anul musulman.

Gerah, (t. ğerrâh) Chirurgien.

Ghecation,..? merementul ghecation 20 lei.

ghemnihale, n. pr. (t. Gemi) vaisseau, navire. Halè (t. hali) actuel.

Gherla, (n. pr.)...?—aga.

Ghermesut (t Germsud), satin, ghermesut de Hindia,—de Ţarigrad,— octaricon;— exorica.

Ghiandiruclieră....? câte doi bani unul.

Ghiul, (t. Gül), inel cu o roză de diamant, fleur rose, ghiulolu, ghiulolu icioglan.

Ghiumhiiaz, n. pr. (t. Ghium) de la cucuma Căldare, chaudron=Căldare. Iordachi Ghium hiiaz.

Ghivezi Ali aga, n. pr. (t. giuvez) rouge foncé=Roşu.

Geabi Ibrail, n. pr. (t. ğabi) percepteur des revenus des mosquées.

Giam-uri, (t. ğam), verre, vitre.

Giambaş-i, (t. ğambaz, piqueur, bateleur (pers. ğambaz=qui joue sa vie).

Giamgiolu, (t. ğamğy) vitrier.

Giantimir, n. pr. (t. témur)=Demir, fer, ancre şi ğan—âme, vie.

giar, (t. ğar), τζάρι châle à palmes, brâu giar.

giubea, (t ğubbe) tunique, pelisse, á manches, courtes, giubea Carsak.

Girah, Gireah, v. *gerah*.

Guichic Ceauş, n. pr. (t. giuşiş) ferbere Fiertu.

giudecătorie, (l. judecare) juger, leafa de giudecătorie câte 20 lei pe lună.

giupăneasă-e (sl. жѹпанъ) maître-se.

gorştină (sl. гості) hosp es, impôt sur les bergers, pe mascuri şi oi; gorştina s'a vândut la kokii vechi; gorştină câte 1 para veche de oae; câte 4 parale vechi de oae, câte 8 bani vechi de oae, câte 5 parale de oae.

goştinar, de la gorştină, collecteure de cet impôt.

gospod. (sl. господь) Prince dòmn, gospod mila, foae gospod.

gospojda (sl. госпожда), domina, Princesse, vornic ot gospojda, fustaş ot gospojda, gramatic ot gospojda, biserica gospojda.

grădinar (sl. градина) hortus градинарь= hortulanus, jardinier.

grajd (sl. граждь) stabulum. écurie, grajd gospod; grajdiul de Iaşi

gramatic (ngr. γράμματικος) écrivain, sécrétaire. gramatic *ot* gospojda, vel gramatic.

gramaticie, sala pentru gramatici, câte 25 lei pe lună cheltuială.

grumaz (alb. grumaz) gorge, cou.

gugiuman fem. o— (t. gugemin) capuchon.

guşă-e (sl. гѹша) gorge, goître, o păreche guşe.

Habip paşa n. pr. (t. Habib, pl. ahbab, ahibba) ami, favori, aimé.

hac uri (t. hakk), salaire, solde, au dat hac celor ce au strâns banii;—hacul strângătorilor de dajdie.

hagiu (t. hağı), χατζηάγιος pélerin à Jerusalem.

Haidar n. pr. (t. Hayder) brigand,=Hoţu.

haimană-le (t. haimanè), nomade de la *haymè*, tente, qui hab te la tente.

Haleip-aga n. pr, (t Hale-ip=tapis c rdon

hali (t. hâlâ) actuellement, dervi hal, boer halè şi boer paiè.

Halil ceauş n. pr. (t. Halil), époux, mari.

halisie (t. halis, se) pur, sans mélange, vrai, blană cacum halisie.

ham-uri (magh. ham) harnais, o păreche hamuri, hamuri leşeşti.

hamamgiu (t. hamamgè) baigneur.

hamit (t. ham yet) zèle. Hamit venit pentru doftorie.

Hamza n. pr. (t. ham— inculte; şi *za*, doué; Hamza paşa

Han (t. Khân), Khan de Tartarie hanagassi.

haraciu (t. Kh rağ) tribut.

hărăgerii (t. harač) cei c p'ăt a r b'rul Ţigani or (haraciul), hărăgerii d ţigani, hargirul de ţ gani 30 lei, h răgari de ţigani turci venţi de la Hotin pe an după obiceiu.

harem (t. harem) gynecée. har m chehaesi

hărtie (ngr. χαρτί papier, livre, lipsă hârtii.

haşac (t. haşa, gaşiye), calicot, bogasie roşie din care s'a făcut o pungă de raft dehaşac.

hasăhii (t. hassà) madapolam, calicot. 116 lei hăsăhii. din cari 70 pe un brâu giar (ğar=châle), şi .46 citari.

hasănie (t hass) district (Giurgiu) χωι possessiones privatae ummi m g'stratus Turcorum.

hatim-e (t. hatim) cachete, hatime câte 6 bani.

hatman (r. hetman) chef de Cosaques, général, hatmanul Coroanei.

havaet (t. avaïd) impôt, t x , redevance de douane.

havalea (t. havale)=angară, mandat, corvadă; havaleaoa Hotinului.

havalegiu (t. havaleği) inspecteur, cel însărcinat cu îndeplinirea unei haval le, havalegii de la Ortà.

havuz (t. havuz) cisterne, réservoir d'eau havuzul din grădina gospod

hazna-eáoa-èle (t. hazné) trésor de l'Etat, haznea emac.

haznetar (t. haznetar), visternic.

Hekimbaşa n. pr. (t. Hekim) médecin.

hediia-oa (t. hedaya, hediye) presents, cadeaux don, cerş nd hediiaoa M S. Sultanului.

hèră (l. ferrum) fer.

Hindie (t. Hındı) Indien.

hediıaoa, vezi hedi aoa.

hogea (t hoğa) vieillard maître d'école, le prêtre qui porte le turban, prédicateur, Hogea Minasse (t. mina, verre—Steclă.

hoget (t. hoğğet) titre de propriété, hoget ce a scos pentru un Turc.

hram (sl храмъ) fête patronale d'une église, hram Pr obrajenie Schimbarea la faţă, =Probajnii.

hrisov (l. chrysobullum) χρυσόβουλλον bulla aurea, document, hrisov gosp d

hududion (t. hudud) pl. de la *hadd*, limites, bornes. frontières, 14 lei postav milir ciohodarului M. S. Bender Pen. pentru pric'na *hududion*.

Husăin aga n. pr. (t. Husman,) sing. hassim, ennemis.

Huzun n. pr. (t. Huzu) humilité, modestie ; şi *huzu*, *huzun*=tristesse, chagrin=keder.

Iagălgiu-i (t. yag) beurre, huile, yagğe, fabricant ou vendeur d'huile.

Iağiac (t. yağğe) fabricant d'huile), iazagiu, n. pr. ot Brăila şi yaza'e=écrivain.

Iarkilam. n. pr. (t. yar-keye k-yam) ami, côte, Iarkilan Cafegibaşa.

Iarlâc (tatar. yarlyk) ordre royal, diploma Hanului.

Iaşi, capitala Moldovei până la 1862, (sl. ясѣ-тасѣ, frax'nus, frêne=*uliţi*: *uliţa mare* felinare cu lumânări de său 5 lei pe Iunie.

— uliţa sârbască podul ce se face aici în Iaşi ajutor. — Muntenimea de mijloc (Sărăria de sus, Copoul). — Uliţa rusască (azi C. A. Rosetti). — Uliţa Podu Vechiu (azi C. Negri). — Uliţa făinii.

biserici: biserica Gospojdei (despre Doamna, are 3 preuţi 1 diacon şi 1 psalt.

— biserica Gospod din nuntru are 3 preuţi şi 1 diacon.

— biserica Sf. Ion Novi.

— Mănăstirea Sf. Spiridon.

— Biserica Prepadoamna.

— Mănăstirea Sf. Ioan Zlataust.

— Mănăstirea Treisfetitele.

— Biserica depe Poartă are 3 preuţi 1 diacon şi 1 cântăreţ.

— Biserica Ungurească.

— Mănăstirea Sf. Arhangheli ot Frumoasa.

— Mănăstirea Golia.

— Mănăstirea Sf. Sava.

— Mănăstirea Galata.

— Mănăstirea Socola de călugăriţe.

— Mănăstirea Aron Vodă.

— Schitul din Codrii Iaşilor.

— Mănăstirea Bârnovschie.

mahalale: Muntenimele de jos, de mijloc şi de sus, mahalaoa Frecău, mahalaoa Broştenii. mahalaoa Beilicului (odaia Beilicului; bucatar de la casele din Beilic, cuhnea caselor din Beilic pentru musafiri. Cahve date la casele din Beilic pentru musafiri (56 lei pe 19 ocă cahne).

poduri: podul vechiu, pod pe Bahluiu, podurile uliţilor (meremet), podul făcut la poarta hatmanului, tocmitul podului de la Sfi Neculai gospod la Poartă.

Preuţi: In Iaşi erau 90 preuţi, vel căpitan de Iaşi, neguţitorii de Iaşi plătiau dări osebite la vădrărit.

râdicăturile la deseatină de stupi: 400 stupi (biserica gospojdei), 400 (Golia), 250 (Socola), 100 (Barnovschie), 70 (Galata), 300 (Treisfetitele), 200 (Sf. Ioan Zlataust), 100 (Frumoasa), 500 (S. Spiridon)

râdicături la vădrărit: 200 vedre (Sf. Ioan Zlataust), 200 (Trei Erarhi), 400 (biserica de pe Poartă), 200 (bis. Ungurească), 200 (Frumoasa), 200 (Golia), 700 Sf. Spiridon), 200 (Aron Vodă), 200 (Socola), 1000 (Galata), 200 (Sf Sava), 100 (Hadâmbul), 90 beciul de la Frumoasa.

Iavri (t. yavru) couleur rose clair, şal Javri.

iaz (sl изъ) lacus, canal, étang, darul pe iaz la venirea caftanului.

Iazagiu (t. yazyğy) écrivain, clerc, iazagiul de Galata.

ibrictar, de la ibric (t. ibryy) aiguère μπρίκα cafetière, théière, care conduce serviciul ibricului la Curte, vtori ibrictar.

ibrişin (t. ibrişim) fil de soie.

iciaga(de)si (t. ičyagasi), eunuque, domestique qui entre au harem.

iciciohodar (t. iččohodar), valet de chambre de l'interieur, ič—interne.

icimal (t. ičmal) biens de l'interieur.

icioglan (t. ičyoglany), page de l'intérieur au service du Sultan (ič=intérieur, olan=jeune homme).

ilam, v. elam.

imam v. **emam** (t. imam) ministre, cu é musulman.

imamè-ele, (t. imame) bouquin, emb uchure de pipe.

***imbir** (t. ingir) figue, couleur postav imbir.*

imblător (l. ambulare), marcheur, îmblător de la Cucur mic, îmblător la Varşovia.

imbrihor (t. imbrohor=emir-i ahor) écuyer du Sultan, emir=chef, ahor=écurie.

încărcătură (l. incarricare), surcharger,

care s'a încărcat cu 1000 ughi mai mult la deseatină de la Neamţ.

împreunare (l. unus), réunir, cînd s'a împreunat solul întăiu cu gospod, a doua împreunare.

însurăciune (l. uxoraie), marier.

Isambet Mârza n. pr. (t. Izam—os, grandes illustres, bed=mauvais).

Ismi n. pr. (t. ism, ismi) nomina'.

Ismi mutevalesi (t. mùtevelli) administrateur des cassernes des Janissaires à Ismail.

Ispas (sl. спасъ) salus, l'Ascension de Jésus—Christ.

ispravnic (sl. исправьникъ) magistratus genus, préfet, ispravnic de copii, ispravnic de aprozi, ispravnic de armăşei, ispravnic de curte.

iuruc bairactar (t. yürük) qui marche, cine poartă steagul.

Izamim Mirovici n. pr. (t. Izam), grands, illustres.

izvod (l. изводъ) origo. liste, compte, catalogue, izvod de leafă, Izodul cel mare al conacelor, izvod pecetluit cu pecete gospod, nefiind la izvodul răsurilor.

jder (sl. ждера), martre, fouine, mustela, martes, nevăstuică, dihor, patce jder.

jicnicer (sl. жито) fructus, slujbaşul care strângea grâul la curtea domnească şi-l păstrau în grânare (jitniţe).

jidov (sl жидъ, жидинъ) juif.

jidoavcă (sl. жидовъка), juive, Stefan Crav (Vacă) ce ţine o jidoavcă botezată.

jidovăsc, şcoala jidovască ot Tutova.

joldunar (sl жолдъ), sold. paie, mercenaire, mediat. Soldonerius (solidus). soldat

jupă (sl. жупа) regio, hodie quoque regionem aliquam habitatam vel ejusdem regionis homines congregatos significat.

ladă (sl лада), caisse, lada în care s'au strâns banii ajutorinţei.

lahămpahasi (t. lahnpahasy). prix de viand, darea ce o trimetea Moldova pentru alimentarea curţii vezirului.

lanţ-uri (sl. ланк, ланчукь), chaîne, lanţuh-uri (mirus. ланчухъ).

Latef n. pr. (t. Latif) doux, gracieux.

laţcă. (ceh. *latka*, latte, laţuri, şipcă, blană cacum cu laţ ă.

laviţă (sl. лавикъ), banquette.

lavră (gr. λαβρα), couvent, egumenul lavrii de la Sfetagora.

laz-ji (t. Laz). populaţie turcească aşezată pe ţărmul Mării Negre, Lazi azi în Dobrogea sînt hamali în porturi.

leafă (t. ölefe, alef) pâturage, solde, salaire, s'a dat în lefi, lefile arnăuţilor, leafa zaharagiilor, dat în lefile ajutorinţei, dat în lefile slujitorilor din mucarer. v. simbrie.

leah (sl. лѣхъ, polorus, polonais, sol leah, beizadea leah.

leaţ-uri (sl. лата) latte v. laţcă.

lefticä (l. lectica), litière.

legniţă (bulg. ледница) glacière, gheţărie, legniţa de la curte gospod.

Lehia (pol. Lechija), Pologne, la hotarul Lehiei; la hotarul Lehiei.

leu (l. leo), une monnaie de 40 paras, după turcescul *aslânli*, piastre de 40 paras, din aslan, *leo*, lei vechi, lei noi; leul nou avea numai 36 parale vechi.

Leşască, ţară Leşască, Polonia, schitul cel mare din ţara leşască scutea la deseatină 430 stupi.

levent-ţi (t. Levent) soldat volontaire, căpitan de levenţi.

Lipca (t. lipka). Lipka Lithuanie, lipca agasi.

lipcan-i (t. Lipkan), tatare de Lithuanie courrier tatar.

lipcăniţă, soţia unui lipcan.

Lipovan-eni, numele unei secte religioase ruseşti, (r. липа. teiu), lip-lipov, lipovan.

liude-di (sl. людъ) homme, individue, liude călăraşi la vel căpitani, liudi ţimiraşi, liudi slujitori, liudi seimeni, liudi vozari, liudi calaraşi sărdăreşti ot Orheiu, liudi panţiri ot Neamţ, liudi umblători, liudi surugii, liudi bătrani, liudi săraci bolnavi, liudi calaraşi hătmăneşti, liudi rufeturi, liudi sporiţi, liudi scutelnici, liudi panţiri, liudi darvari, câte 2 lei noi pe liude, scutelnici au carte câte 1 leu nou de liude, marii boeri aveau 2279 liudi scutelnici în 1763, câte 50 parale noi de liude, liudi armeni, liudi greci, liudi unguri.

liulea (t. lülè) pipe, tuyau, liulele ciarchiş.

loc ştiut (l. locum) cheltueli secrete, pe

care sama le califica prin exp,esia *loc ştiut.*

logofăt (gr. λογοθέτης) chancelier, sécretaire, écrivain, vel logofăt, logofăt de camară, logofăt de ot visterie.

Lokman, gerah şi spiţer în Iaşi înain e de 1763.

lumină (l. luminis), lumiè e, lumini de său pentru felinare.

Macaesea-óa (t mukayasè), proport'on, analogie, cantitate de zaherea, ce se dă Porţii.

Macat-uri (t. makat)=mak—ad lieu où l'on s'assied, couverture de sopha avec frange.

Macupi (t. mahbub), a'mé, ughi zar macuţi, galbeni aur pr ferit.

Magcilahâr (t. mag. ğuş) melange, L hâr, Lahore ville d'Hindostan.

Malimirii (t malimiri) fisc.=n ali, qui appartient+mir. l'état, trésor.

malotea-ele (t. malotà), espèce de vêtement, zeghe.

Mămăligă n. pr. porec ă, (it. meliga?, millet et maïs, toţi vecinii noştri zic mamaliga, mălaiul fiind făcut diu *meiu*, a născut mămăliga.

mancă (rus. mamka), nourrice, sin. *doică.*

mangal (t. mangal), charbon.

Marhin n. pr. Chiurcibaşa al M rhinului.

mârzac (atar mîrza)=emir+zade, fils de prince, prinţ tatar, căpetenie de oarda, mărzac cu mehtup (scrisoare).

masalà-ale (t. meşala) flambea i, torch de rèsine.

masalagiu (t. meşalagi) cel ce poartă o masală, masa agiu gospod.

mătasă (ngr. μάταξα mlat. mataxa. soie.

mataragiu (t. mataragy), celui qui porte le *matara* (t. matara), flacon de fer pour conserver de l'eau.

măturăriţă (sl. metla), balayeusse.

mazil (arab ma-zul) destitué, maz ottam mazil de acole.

medelnicer (ung. medence) 'avoir, boeriul care turna apă Domnului înainte de a se pune la masă, vel medelnicer, ftori—treti.

mehmendar (t. mihmandar qui donne l'hospitalité), ofiţerul care întovărăşia pe domn la plecarea din Ţarigrad, aghiotant domnesc.

mehter (t. m hter) plus grand, chef, musicien de la garde du Sultan, meh er gospod.

mehter baş (t. mehter başy) capel maïstru.

mehtup-uri (arab mektub), lettre, missive, m htup pentru zaha ele, mehtup p. mucarer, mehtup la gospod, mehtup pentru trecere, mehtup gospod.

mehtupciu (t. mehtubci), écrivaire, secretaire général d'un ministè e.

meimendar, vezi mehmendar, meimendarul solului moschicesc.

menzil-uri (t. menzil=lieu où l'on descende) stat on d la poste, menz lul Iaşului, căpitani pe la menziluri, cheltuelile menzilului, menzilurile erau la Şipote, la Botoşani, Iubăneşti, Cernăuţi, Scânteea, Focşani, Galaţi, Putna, Huşi, Tecuci, Orhei, N amţ, Soroca, Bârlad, Vaslui, Dorohoi, Ştefăneşti, Crasnaleuca, Târgu-Frumos, Fălciu, Gangora, Chişinău, Bâ ăiac. Razina, Tabăra, Risipeni, Măgura, Bălăneşti, Căldăruşa, Ropce.

Menzilgiu (t. menzilgi), maître de poste.

meremet (t. meremet), réparation, merem tul ghecaturilor.

mertic (mg. mérték), m sure. un mertic flamuri, câte 3 bani.

Merţă-e (sl. мѣра), mensu a, pondus, mesure de capacité de 10 demerlii (boisseaux), merţa orz a 2 lei 30 bani merţa.

meseacriş—câte 15 bani,—câte 10 bani.

mesesi, (t. massa) table, ce qui reste de marchandises d'un négociant déclaré en faillite.

meşină (sl. мѣхъ), p llis, peau de mouton, meş ni pentru pungi,

meştii (t. mest), bot.ine, chaussure, papuci cu meştii, încălţăminte la turci de pele galbenă deasupra căr ra se pun pantofi.

mevagip (t. mevagib), solde, salaire, pension, mevagipul Belgradului, mevagipul Hotinului,—Benderului.

milă-le (sl. милъ)r p tié, miserabilis, gospod milă.

Mimi n. propriu, Mimi Ciohodar.

milir (t. milli ?), national.

Mineiu, (gr. μηναῖον) m naeum, prin e slujbele sfinţilor pe luni şi zile.

mingerliu, n. pr. de la Mingir, mârzaci mingerlii.

ministerion, (l. ministerium), protoministerion al Craiului leşesc.

misadă, (gr. μισὸς) moitié d'une fourrure.

misi, (fr. monsieur), musu. Misi Andoni Cavaler.

mitropolit, (gr. μητροπολίτης), archevêque; sl. митрополитъ.

moaşă, (t. muşîn) sage-femme, moaşa gospojdei (Doamnei).

mocan-i, (mag. mokány) rustre, sauvage, rusé, cară mocăneşti, mocani din ţară; mocanii veniţi, „mocanii din ţară dau câte 6 parale vechi de oae, iar *cei veniţi* de curând din ţara rumânească la Putna dădeau câte 10 bani de oae".

Mola, n. pr. (t. molla) juge d'une grande ville.

monah-şi, (gr. μοναχος), moine.

Morait, (t. Morà), Morée, Péloponèse, Grec din Moreia.

Moschicesc, (rus. Moskwa, moskiewski), sol moschicesc.

motevelesi, v. muteveleşi.

mucaet, (t. mukayed), attentif, mucaet Chiatap, secretar atent.

mucarer, (e), (t. mukarer), reînoire la domnie; rétabli, confirmé, mucarerul mic (înoire domniei după un an); mucarerul mare (înoire domniei după 3 ani). S'a introdus darea mucarerului sub M. Racoviţă pentru întâmpinarea cheltuelilor mucarerului, slujba mucarerului, banii mucarerului, mucarer pe o moară, câte 90 bani noi pe bou.

Mucarerul cup. indea dări pe mori, pe crâşme mari şi mici, pe preuţi, diaconi, ţigani, mazili, mănăstirile, dughenile, bogasieriile, birnicii, rufeturile, haimanalele, călugării, scoala jidovească, velniţele, ruptaşii ce nu-s în dajde, negustorii de Iaşi, bez cei din Botoşani, cei fără dajde, Câmpulungul din Suceava.

muşdea oa, (t. muşte) paume de la main.

muharem, (t. Muharem) prima lună, cu care se începe anul musulman = marque, signe, soupçon.

muhavezi, (t. muhafiz) gouverneur d'une place forte.

muhtusi, (t. muhtas), particular, propriu cuiva.

muhurdar, (t muhurdar), garde des sceaux de la *muhùr*, pecete. sceau.

mujdea-oa, (t. müzde) nouvelle, celor veniţi cu mujdeaoa pentru naştere; cu mujdeaoa mucarerului.

mumbaşir, (t. miubaşir), commisaire, aprod prévôt, sergent, mumbaşir de zahere,—ce a fost de alâm (alym), darea pentru păşunatul vitelor în Bugeac (cele 2 ceasuri).

munegemi, (ar. muneğğim), Astronome, astrologue.

Muntenească, de la Muntenia, a luat 2 şoimi din ţara Munteneaacă.

Murat Mola, n. pr. (t. Murat=Amurat= voulu, désiré; şi Mola=repos. Molla—docteur.

Musa, (t. Mussa) Moïse, Musa aga.

Musafir-i, (t. miusafir) voyageur din *sefer* voyage, musafir turc.

Mustafa, n. pr. (t mustafa) élu, choisi.

musu, (v. misi), (fr. monsieur) musu Laroş săcritar cu 225 lei pe lună, musu Laris.

muşama-le, (t. muşàma), toile cirée, (şem =ceară), (μουσαμά).

muteveleşi, (t. miúteveli), administratorul cetăţei Ismailului, administratorul cazarmelor de Ianiceri.

mutpacum, mutcapun (t. mutpah), cuisine, cuhnie.

nafacà-oa, (n. nafaka) şi *nacafa*, dépense pour la nourriture, pension alimentaire.

naip, (t. nayib) lieutenant, substitut, juge de la loi musulmane, Naip, localitate în Muntenia.

Nalban, (t. nalbant) potcovar, veterinar, nálban başa gospod. chef des forgerons.

navlon, (t. navlun) nolis, naulage, navlonul corăbiei.

nazir, (t. nazyr), inspecteur, intendent, nazirul Brăilei, nazir agasi, nazirul de Chilia, Saat Emeni Ibrail nazir.

Neamţ, mănăstire cu bolniţă de nebuni „o căruţă la Neamţ cu un om bolnav ce se supără de duhul necurat".

nefer-i (t. nefer), soldat ienicer, neferi Turci.

nizam (t. nizam) ordin, lege, ordonanţă, nizamul Tatarilor.

nontru (l. in, intro) în lăuntru, în nontru

cu Gavrilaş uşiier cu o cocie a solului în nontru.. inaintea solului turcesc din Ţarigrad *în nontru*, îmblătorilor de la Cernăuţi ce au îmblat cu poşta *în nontru* câte 10 lei pe săptămână, 5 îmblători ce au îmblat cu poşta *în nontru* (străinătate).

nurcă (sl. норка). foetorius putorius, loutre, vidră, blană nurcă.

Obraz (sl. ѡбразъ), imago, face, visage, obraz de cinste ştiut de gospod, obraz scăpătat ştiut de gospod, la un obraz ştiut prin mâna comis doctor Mihalachi.

Ocà (t. oka), oca are 400 dramuri, sau 4 litre, mold. *Ocă*, ocaoa de carne costa 6 bani în 1763.

Ocol (sl. ѡколъ), circulus, arrondissement, Târgurile vechi îşi aveau ocoalele lor, ocolul Botoşanilor.

Octaricon....Ghermesut octaricon?

Odae (t. odà), chambre, adăpost de vite, nume de sate, odaia Bursucanilor.

Odagiu (t. odagi). valet de chambre, cămăraş.

Odobaş (t. oda başy), capitan peste o odà, sau companie de eniceri, odobaşă de lipcani, odobaşa de levinţi, odobaşă de beşlii.

Ogar (sl. ѡгаръ) canis venatus genus lévrier.

ogiac (t. oğak), cheminée. corp d'armée organisé d'une manière particulière, ordre militaire, 60 lei 'când s'a aprins ogiacul, ogiac ciohodar, ogeac ceauş, oğac Kalesi.

Ogeaclibaşe, (t. oğakly), şeful ogiacliilor.

ogiret, (t. ügret), salaire, loyer, taxa de plată pentru caii de poştă, olăcarii 10 bani pe ceas de cal, 15 bani boerii căftăniţi, 20, bani negustorii.

oguglumau (t gügeman), coiffe des femmes căciulă pentru Vodă.

olac (t. ulak), courrier, cal de olac, cheval de courrier,—un cal ce a perit la olac.

Olat (cumanic oleat, turc. *eyalet*), province, ţinut. Olatul Grecenilor, (cf. lature şi olaturi).

oloiu, oleiu (lat. oleum) huile de lin.

orăndult, de la verbul a orândui (sl. рѣдꙋрѣдити), ordo, disponere, ordonner. Străinii orânduiţi.

orta-oa, (t. ortà)= milieu, centre régimen de janissaires, ceata, clerc, a râdicat ortaoa de la Hotin.

orta ceauş, (t. ortačauş), sergent majeur, huissier d'une compagnie des janissaires, ortaceauş-başă, ortaceauş agă, ortaceauş havalegiu.

ortu, (t. orta) milieu, ortutahtasi câte 2 la o parà.

Oru kalesi, n. pr. Cetatea Oru.

osteneala, (sl. ustati) fatigue, service, osteneală (plată) diacului care a strâns birul 100 lei ca şi la alte slujbe.

ot, (sl. ѡт) de la, ottam (ѡттам) de acole.

ozu Valesi, n. pr. Mehmet başă Ozu Valesi (gouverneur général.

pacea, (t. pača) din pa=picior; pieds de zibelin pour fourrure, patcea de râs, patcè samuri, pacea de câne.

păcură, [l. picula), goudron, bitume.

pagubă, (sl. пагꙋба) perditio, paguba desetinei de stupi de la Neamţ 1765 lei.

paharnic, de la pahar (sl. пахарникъ), pincerna, magh. paharnic, échanson.

paic-i (t peïk) messager, courier à pied.

panţir (it. panciera), (sl. панцирь), soldat cuirassé, traban.

pânză (l. pansus) toile, linge. pânză. Trepezănească (t. Tarabuzan=Trébizonde, ville d'Arménie sur le mer Noire.

papuc (t. papuč (papuş) soulier.

parà-le (t. para), a 40-a parte din leul vechiu. O para avea 3 bani, 1 leu—40 parale=120 bani.

pardosi (a) gr. πατωνω), boiser, tavolare, pardositul bisericei.

pâslă (sl. пасть) feutre.

paşă, paşà, păşoae (t. Paşa). numele marelui vizir, paşă cu un tui. cu 2 tuiuri, cu 3 tuiuri, paşasi, vezeteul cu păşoae de Hotin sfert îndoit pentru paşă pe Maiu (1763).

Paşti (lat. Pascha, πασχα, evr. pesah, les Pâques.

peaveţ (sl. пѣвецъ), psalt, cântăreţ la biserică.

pecete (sl. печать), sigillum, sceau, cachet, pecete gospod.

pecetlui, de la pecete (sl. печѣтити). cacheter.

pecetluitură (sl. печѣть), dare pusă pe ţară, pentru hârtii e scrise pe feţele oamenilor, cu nume, cu poreclă şi cu locul, pecetluituri gospod= ecipise de a'e percepţiei.

peciu (sl. пчела, пчельникъ), abeille, ruche 63060 peci=stupi, pecii calaraşilor de Ţarigrad, pecii Şaugăilor, pecii ţărăneşti, pecii străini'or orânduiţi.

pehlivan, (t. peh ivan), atlèthe, boxeur,= peh'u (force), van (possesseur)

perină (sl. perina) culcitra, oreiller, perini Englizeşti.

peşchirgiu (t. peşkirgi), conservateur des peşk'r, (t. peşkir), mâneştergure, essuie — mains, prosop, chindeu, şervet, ştergar,—peşchingiu.

peşcheş-uri (t. Peşkes=qui prend le devant), pourboire, dar oferit ca omagiu Porţii din partea Moldovei.

perdea, pierdea (t perdè) rideau, voile.

pirvie (t. pervaz), garniture de robe, p'rvie cu fir.

pisar—pise i—pisari (sl. писарь), écrivain, scriba, Ştal pisar.

pistol-oale (fr. pistolet, rus. пистоль).

pitar-i (sl. питарь), de la pită=pain (mg. pita) dignitas în aula principum Moldaviae, vel pitar.

pivnicer, (sl. пивника), sommelier, pivnicer gospod.

plic (ital. pico, πλίκος, paquet, couvert, plic la Varşova.

plaiu (sl. плаю, пламинъ), montagne, sentier) de plaiul Soveja.

ploscă-ploşce (sl. плоскка), gourde. flacon plat des bois.

poclon (sl. поклонъ), flexio, don. present, poclonul baeramlâcului.

pod-uri (sl, подъ), pont, pod pe uliţa Sârbească, la Iaşi, podurile uliţe'or.

podar, de la pod, pontonnier.

podvodari, de la podvoade (sl. подъвода), celui qui doit fa're les charrois, corveé.

pogon-oane (sl. погонъ), persecutio, une mesure agraire de 4988, 824 m. c. arpent.

polcovnic (rus. полковникъ), colonel.

poleit (l. polio), polir, dorer, argenter, poleitul fanarelor.

poliţă (it. polizza), lettre de change.

poloboc (sl. полувочка), demi tonneau

pomazanii (rus. помазанïе), oint, mentio.

pont-uri (lat. punctum), point, ponturi gospod.

popas (sl. попас, pascuum), station, pied-à-terre.

prodosie (ngr. προδοσία), trahison; plată înainte.

portar-i (l. portarius), portier, treti—; vtori —vel.

poşt (t. post), peau de mouton, de loup

postav-gi (sl. поставъ), drap. tela.

postelnic (sl. постелникъ), praefectus cubiculi, cubicularius,—postenicel : vel—; vtori —, treti—de la постель, lit.

potronic-i (sl. poltorac, полъ втωра), monetă care valora 2 grosi=$1^1/_2$ creiţar. Potronicul avea 10 bani, 12 potronici valorau un leu vechiu.

povodnic-i (sl. поводникъ). conducteur d'un cheval de main povoda habena=hăţuri, povodnicii Cadiului.

profil-uri (fr. profile), b'ană pântece vulpe cu profiluri.

proin (gr. πρώην), ex, demissioné = biv (şii), proin Hotin agasi, proin căpitan de Iasi, proin bulucbaş.

protoministerion, vezi ministerion.

protopop (gr. πρωτοπαπᾶς), primus inter presbyteros, archipresbyter, protopop de la biserica gpspod.

protopsalt, (gr. πρῶτο-ψάλτης), primul cântă eţ la biserică, chantre.

psalt-ţi (gr. ψάλτης), chantre, psalt la biserica gospod, psaltul de la biserica despre Doamna.

pungă (med. l. punga), punga de bani cuprindea 500 lei vechi.

Putna, mânăstire în Bucovina, zidită de Ştefan cel Mare în 1467; sihăstria Putnei scutea la deseatină 300 stupi.

Rabeul evel (t. Rebi-ul-evvel) a treia lună a anului arab (evel premier), hareč evvel.

Răbeul ahar (t. Rèbi-ul—ahar, a patra lună a anului turcesc (ahar=başca=autre).

Răchitoasa, mănăstire Jud. Tecuci, zid tă de Il'e Ţifescu, secl. XVII-a.

rădicat-tură (l. adrecticare), nefiind la izvodul de rădicături; răiicătură la Covurlui, i s'a rădicat.

Rădiul Aldei, sat (Iaşi), o vânătoare la Rediul Aldei.

rădvan (pol. rydwan), voiture voutée et couverte, rădvan gospod.

raft-uri (t. raht), harnais et brides du-cheval, tacâmul calului, raftul grajdiului gospod.

Rägep (t. Regeb), a 7-a lună a anului= *espérance.*

raiá-ale *(t.* ray=atroupeau), sujets *musulmans soumis à la capitation,* ραΐάσ raiaoa de *la Ciuhur* ...eşind acum *din* raiaoa turcească a *Hotinului.*

rahtivănia, casa unde stătea rahtivan (rahtivan agasi)=ofiţer subaltern al haremului, însărcinat cu întreţinerea echipagelor Curţii.

Răileni de la *raia,* să oprească pe răileni să nu cosască.

Raiz n. pr. (t. Reyis), chef. Isalmet.

rămăşiţă (l. remanere), rest, restant, rămăşiţa asupra levenţilor din mucarer.

Ramazan *(t.* Ramazan*),* a 9-a lună a anului mahometan, post de 30 zile, mois de jeûne=ramadan.

Răsmi Efendi n. pr. *(t.* resmi=portret.

răspundenţa (it. respondentia), correspondance.

răsură-i *(l.* răsuri*),* contribution suplémentaire. răsură câte 2 parale nouă la leul nou; răsura giudecătoriei câte 2 parale nouă la leu; s'au rădicat răsurele din mucarer la 4 calaraşi de Ţarigrad, învechitura răsurii neguţitorilor, răsurile ajutorinţei, izvodul răsurilor, foaea răsurilor; câte 3 parale noi la leul nou învechitura răsurei.

Rază (t. raz. secret, confident) pentru trecerea unui rază din ţara leşască.

răzident, (fr. résident), trimes, sol. plic la Varşova la răzidentul Prusiei.

râs (sl. рысь), felix lynx. pardalis.

rufet-urĭ (t. rufet), corp, d'artisans, = breaslă; rufeturile Curţii gospod (1621 liudi), rufeturile de pe afară (1050 lindi).

ruptă-e *(l.* rumpo), arrangement à forfait; ruptele visteriei prescurtat *rupt.* rupt ottam.

ruptaş-i (l, rumpo), cei ce au făcut un aranjament ca să plătească o anumită sumă fiscului în şfirturi, ruptaşii cămărei.

Să (sl. съ) avec, cu, *să* brat ego (cu fratele său), *să* zet ego (cu ginerele său), *să* (cu) Racoviţă, *să,* Tănasă, *să* brat ego ottam, *să* nepot său.

Sabet tahrir-uri (t. Sebebi+tahrir=cause +écrit), proces-verbal.

Sabier, de la Sabie, *(sl.* сабля*)* ensis, sabre. fourbisseur.

Saca oa *(t.* Sakka*),* por eur d'eau; butoiu pentru adus apă.

Sacâz, (t. Sakyz), l'île de Chio, résine, hab'tant de Chio; Săcheizi=Chioţi.

Săcea-oa (t. Sač, săčle) chevelure, cheveu, instrument pentru periat (săcelat) caii.

Săchelar (gr. σακελλάριος), Sacellarius, келарїи chapelain, rânduiala sachelariului.

Săchengiu, sau sacagiu (t. sakağy) de la *Sakà,* care poartă sacaoa, porteur d'eau.

Săcritar (fr. sécretaire), secretar consului leşesc, secritar protoministerion al craiului leşesc.

Sadi (t. Sade), simple.

Săfer, (t. Safer), a două a lună anului turcesc,=Sefer, jaunisse.

Săbăidăcar, fabricant de Saéaidace, (t. saydar=Sadak), teacă de arme, tolbă.

Saia-ele (t. Saya), étoffe croisée, postav de Veneţia.

Saiaingiu (t. Sayal nağı) percepteur de la taxe des moutons.

Saigiu (t, Saviğy), compteur, turc care strângea oeritul.

Saita (t. Sayda, Sidon, ville et port de Syrie, postav Saita,—alb.

Said—Săizi (t. Sai), messager à pied, lipcan Săiz başa, şeful săizilor.

Saiz Mehmet n. p. (t. Se'mz), mot, parole.

Salahor (t. Sa'ahor) écuyer du Sultan, comis domnesc; azi rândaş.

Sălemet Gherei Soltan, n. pr.; ori *Seleme*=coşer, panier, corbeille.

Sali n. pr. (t. Salè=âgé, vieillard.

Saliiangiu (t. Selamgi, reprezentantul Sultanului, care era însărcinat să întoarcă *Selem* (t. Selem). salutările. Saliiamgiul Hotinului.

Sălim, n. pr. (t. Sel'm) sain, sur.

samă, (mg. Szam), nombre, ciffre, compte. Sama grecească a 'ablelor visterie ; o samă de visterie pe greceşte; 50 lei diacului ce a făcut sama grecească.

Sameş, (mg. szam), trésorier, compteur administrator fiscal, casiër.

Samson, (t, Samsun,) ichen de Samsoun ville d'e l'Anatolie, dogue, chien de chasse Cuşte ce s'au făcut pentru Samsoni, Samsoni ce s'au adus din ţara Ungurească şi din ţara Leşească câte 7 ughi, câte 8 ughi şi câte 11 ughi samsonul.

Samur, (t. Samur), zibeline (mustella zibelena), jder.de Siberia, pace samur blana.

Samdagiu, (t. Şamdanğy,—şem, ceară ;) chandelier; cămăraş de lumini, vtori şamdagiu, biv samndagiu, sandagiu.

Sandal, (t. Sandal) taffetas, étoffe de demi soie, cot Sandal.

Sângeap, (t. singiab), petit-gris, jder, sângiap blană; săngiap Telanţki (t. Talika= Polonais).

Sângiactar, (t. Sangiakdan), port-etendart, sangiacul (t. Sangiak = drapeau á une seule que e de cheval—s'ngectar.

Sanie, (pol (sanie) traineau,

Sarac-uri, (t. Saıek) turban.

Săraciu-uri, (t. Saraĉ) sellier, palefr nier, rândaş

Saraci başe, (t. Saraĉ başy), le chef des palefreniers.

Sarchilan, (t. Serchiau), préposé aux ouvriers; =ceux quisont à la tête (ser=tête) des affaires; les ministres et autres hauts fonctionnaires de—l'état.

Sărdar, (t. serdar *ser*, tête, *dar* qui tient), général, comandantul Ienicerilor.

Sare Inigi ceauş, n. pr. (t. Sarè jaune, pâle; ina'gié — obstiné, entêté).

Sarhat-uri, (t. serhadd), frontière; serb serhat—graniţă.

sarsăriu, (t. serseri) vagabond, să prindă nişte sarsării.

sat-e, (alb. fşat), village, sate cu testament ot Orhei, ot Soroc pe Răut, Cogălnic; Cerina, Vârtejeni, Sănătanca, Japca, Salcea, Sooncenii, Jarova, Verijeni; s'au dat de Ieremia Movilă Vodă.

Satăr, (t Satyr), grand couteau d1 bouch r, satar,—σατήρι, satăr gospod; satăr baş cohodar.

Savelionu, *(t. ? Sivil) v rrue, 141 lei îmbrăcămintea Săvelionu, 15 lei antere '.*

Scândură, *(l. scandula), planche; 5 scânduri* flamuri câte 10 bani; scându'a *tist, (t.* destè), paquet, main (dist), o mâ1 a de scânduri; o testea (12 ori 20) de scânduri.

scară, (l. scala) échelle; scări de alamă.

Scatulcă, (rus. şkatulka) cassette; ml'. scatulla, 21 lei o scatulcă mare; ' lei o scatulcă mică.

Schele, (t. Skélé), échelle, port 1 c.

Schit, (sl. скитъ) desertum, habit o anachoretarum, schitul nou a lui Şarba Boteanu

Scorţişoară, (l. excortex), c.nuelle.

Scrânciob, (sl. скрлкач) ba ançoire, scrânciob de roate ce s'a tocmit de ciohodari 25 lei.

Scrav, n. pr. (Скравъ—vacă ?).

Scutelnic-i, (sl. Scutum] exempt de tout impôt, câte 2 lei noi de liude scut lnic.

Secretar, (lat. secretarius, sécrétaire, secretarul craiului leşesc,

Sehdedi, n. pr. (t. Sahh • vrai; dedé grand père.

Sehi, (t, Sehi), droit, intègre

Seimen, siiman, siman, (t. S ym'n) gard de chien (segban) jandarmul, pandur, 2 semeni ce au dus la Ţarigrad samsonii, seimen, gospod,—agesc,—hătmănesc,

Seraschier, (t. serasker), géneral en chef Serascher soltan.

Serdel, sardela sardela n, pr. (t. Sardelà) petit maître, *Serdel* cesty Meh met, sărdar de Galaţi,

Seval (t. Şevval), a 10 lună din anul arab.

Sfetagora, (sl, свѣтагора), Sfântul Muntesfară—sfoară, (sl, сзвора) ficelle, corde.

Sicriu, (mgh. zecreny) arche, cercueil bière—scrinum lat.; scrin ladă cut e.

Silihtar, (t. Silihtar possesseur d'armes), pr'nceps Palatii,—Spatarul sultanului sau a marelui v zir, Silihtar paşă,

Siman, vezi seiman.

Simbriaş—lefegiu, de la *Sâmbra*, când ţaranul care are un bou se pune în sămrbă cu

alt ţăran ce are un bou ca să are. Ion este sâmbriaş la plug cu Vasile.

Sin, pl. sinove (sl. сынъ) fils sinove Die logofăt; sinove Lambrino.

Sinet-uri, (t. Sened—appui) act, document·

sipet, (t. S pet) panier, corbeille, cufăr, dim. *sipeţel*,

slujbą, (sl. служба), service, slujba visteriei, slujba vrădăritului, slujba gorştin.i.

Smil, n. pr. Ismail, cetate pe Dunăre, Ismail; ca şi Brăila—Ibrail, Sac a—Isaccea.

Sofragiu, (t. sofragi) domestique, vtori sofragiu.

sol, (sl. сълъ) legatus, nuncius, sol moschicesc, sol turcesc, sol franţuzesc.

Somikè, (t. Somaki, Sumaki), de diferite culori marmura, stofe somike,—somike gris.

Sotnie, (rus, сотня), centaine, compagnie sotnic de cazaci,

Spatar (lat. grec. σπατάριος), porte-glaîve, vel spatar.

spital (vfr. hospital, pol ozpital), i hôp ta ·

spiţer (lat. gr. speciaris σπετζιάρης), épicerie.

spoit (sl. споити), plaquer, spoit 180 vase la casele din Beilic.

spor-uri (sl. споръ)· augmentation, sporul agiutorinţei.

staroste (sl. староста) senex, prévôt, staroste de Putna.

steag (sl. стягъ) étendard, drapeau, steag de levinţi, steag de dragani, steagul Cazacilor, steagul lui baş bulibaş, 3 steaguri hătmăneşti, 6 steaguri ageşti. Fiecare steag cuprindea 53 de oameni.

stegar, (sl. steag), por e-drapeau.

stihar (gr. lat. στιχαριον, sti harium.

stog-uri (sl. стогъ) meule de foin, stog de fân costa 2 lei.

stolnic (sl. стольникъ), magister dapiferorum, maître d'hôtel à la cour princ ère столъ, table.

străchinuţă, dim strachină (gr. όστράκινος), terre cuite.

stuciu-uri, 2 stuciuri peste 60 lei stuci argint, v. *bagateli*.

stup-i (sl. стѫпъ), calonne, ruche d'abeilles.

sturz (l. turdus) grive, tourde.

sucman (sl. сукмана), habit de paysan, manteau, paletot.

Suigi ceauş n. pr. Sare Suigi auş (t. Sari jaune blond, (t. Suiuğu), p leur.

Sulf (t. Sulf), paix, arrengement, entente.

Sulger (sl. слѫжаръ), magisfratus quidam, ècuyer tranchant, qui curam habet carnis, cămăraş de sulgerie, vel sulger.

suiulgiu (t. suyolğy), fontainier, architechte hydraulique.

Sultan (t. Sültan), prince, Sultan agasi.

Sulugiac (t. Suluga), liquid, un peu d'eau, de jus; Suluğac Kalesi—forteresse.

Suret (t. Suret=forme) còpie de pe un document, traduceri, suret fermen pentru zaherele.

surgun (t sürgün) exilé, banni.

surlar, care cânta din *surlă* (t. Surnă). flû.e, buc ina, surlar agesc.

Surmaciu (t. zurnač), trâmbiţaş, surmaciu gospod, surmaciu hătmănesc, surmaciu agesc.

Sursat-uri (t. Sursat), impositions en corvé s que fourniture de vivre et transport de fardeaux, Sursat agasi, le chef de fournisseur.

surugiu (t. Sürüğy), postilion.

Şaban, (t. Şaban), a opta lună anului arab.

Şah (t. Şah), chah, empereur, jeu de chah, 10 lei şah.

Şahingiu (t. Şahinğy), fanconnier, épervier.

Şal (t. Şal) châle, étoffe de laine de Barbarie, ou de l'Inde (cashmire), 5 coţi şal 9 lei=1 cot şal costa 72 parale, Şal lavri.

Şali (t. Şaly), éspèce de serge qu'on fabrique à Angora, Enghiurli Şali.

Şam (t. Sam). Damas, Syrie—Şamli (Şamly, Şam alăgea=stofă de mătasă vărgată de Damasc.

Şarampoi (ung. Soronpo) palisade, (t. Şerâmpo).

Şatâr-un (t. Şatyr), laquai, èstafier; erau 8 şatâri pe lângă vizir Şatâr başa=Căpitania şatârilor, cari serviau la alaiul Domnilor szatyris (D. Cant).

Şatrar (sl. шатраръ) insp cteur des tentes du Prince; de la şatră (sl. шатра), tente.

Şangău, şalgău (mg. Sòvágó so (se'),

vágó (coupan'), tailleur de sel gemme şaugăii de la Ocnă.

Şcoală (l. schola), éco'e, Şcoala elinească şcoala al doile grecească, şcoa'a slavoneas ă, şcoală jidovască ot Bârlad.

Şea-şele l. sella selle, hanche.

Şei (t. Şi, Şiyai) sectateur d'Alî=Şi t), Şei Efendi, Şei hane.

Şe'h,, şeh (t. Seyh=bătrân,- predicator, şeful unui tr b. Şeh derv'şi (t. derviş—pauvre, religieuse musulman.

şinînlic (t. ş nlik), fête publîque, 12 ocă, iarbă pusă pentru шинлик la Corbairam cu 3 tunuri mari.

şerbet-uri (t. Şerbet), limonade, boisson sucrée et aromatisée.

Şerbeccerià (t Şerbetcerc), locul unde se făceau şerbeturile.

Şerbecciu (t. Şerbetgy), cel ce face sau cel ce vinde şerbetul, vel şerbecciu.

Şeşhane, Şeşhanele trimese la Ţar'gr. (t. şeşhanı), carabine à tube sexangula re, rayé.

Şiret-uri (t. Şirlet), ga'on, ruban, 2 parale cotul de şiret.

Şlic şi işlic (t. baş eyk), bonnet, capuchon, şlic gospod, rândul la acoperemântul şlicului.

Şoim-i (magh. Solyom), faucon, falco peregrinus, şoimii de la Vrancea şi dela Câmpu-lung.

Şoimar (mgh. So.ymar) fauconnier ;-plăeş, cari prindeau şoimi, vatav de şoimari.

Şopron-şopru-şop (pol. şzop), remise hangar.

ştraf (sl. щрафъ). amende, peine pécuniaire, legatul dobei de ştraf gospod.

tabac (t. tabbak), tanneur, 5 lei oca de tabac.

tabachere (t. tabakiera), tabatière, baga tabachere.

tablă (sl. табла), tabula, regis're, tablette, tablele visterie', tabla ajutorinţe', legatul tablelor vist riei tablele zlotaşilor ; s'a pus cu greşală în tablă şi la Roman şi la Hârlău, fiind din Bacău s'a pus greşit în tablă la Iaşi fiind trecut în 2 locuri, la tab'a ruptaşilor şi la b'rur, tab'a de poclon.

tabla (t. tab'à baş), écurie, grajd, tabla baş=şeful grajdurilor.

tabin-uri (t. tabin mesuţă, tab inuri cu fir 60 lei tablin cu fir lui Halup aga. 50 lei tablinul cu fir.

tacâm-uri (t. tukim), qualité, rang, équipage, tacâm deşca.

tahmasi (t. tahmis), prăjitoare de cafea.

tahmaşi (t. tahta), plaque, planche en bois, Orta tahmasi, planche au milieu.

tahvil (t. tahvil), manda', engagement à payer.

Telanţchi (t. Talika)= Polonais.

tain, (t. tayn) ration, portion, hrana zilnică ta'n zăvozilor.

tălhar, (magh. tolváj) voleur.

talpă-i, (ung. talp) semelle = sol du pied Talpa, Talpeş.

tane-ele, (t danè) peau de fourrure părechitanele,—blană cărsac cu tanelile, (t. Karsak renard.)

taftă, (tafta) taffetas mătasă, taftă blane tafta leşească.

tărzi, (t. terzi) tailleur, tărzi başa — chef des tail eurs.

tater, (t. tatér) parfumuri.

tavta, (taftă), (t. tafta), tăvţi cu alăgele.

tavlà—tabla(t. tablă) plateau, tavla de argint.

tefter, (t, tefter), regístre, rôle.

tefterdar, (t. defterdar) ministre de finaces, contrôleur général des finances, tefterdar Ho'in, tefterdar Effendi (contabilul oraşului).

tefteciu, (t. teftis) recherche, information enquête.

telegar-i (sl. телѣга, талигаш), cheval de trait.

telial, (t. te'lal), crieur publique, dalla montrer le chemin, vendre à l'enchère, telial başa, şeful telealilor.

Temruc, Kalesi, (n. pr. (t. temr, datte) Kale = chateau, fort, forteresse.

teptil, (t. tebtil) deguisé, incognito,

terlici, (t. terlik) pantofi cu postav pe din'ăutru.

teslar-i, (sl. тесла тесларь), -charpentier, teslari gospod.

teslim, (t. teslim) livraison, remise.

tespic, (t. tesvic, sevk) expédition, action, depousser.

testamènt, (l. testamentum hrisov spec'al al unor sate, soborni cescu hrisov al vecinătăţii i-se zice tes'ament. Satele cu testament ot Orhei şi Soroca pe Răut şi Cogâlnic.

testeà-ele, (t. testé)= des'è=une main de douzaine, vingtaine, testea hartie (=24 coale hârtie).

tevter, v. *tefter*.

tij, (sl. шиж) aşijd rea.

timfi?, (t. defn), enterrement. Bantaş ot visterie lipcan la Cernăuţi pentru timfi... 18 lei.

Timur Marfa, n. pr. (t. timur—demir—zer ancre) —F eru.

tipograf, (gr. τυπογράφος) tipograf Duca.

tist, v. testea

toboş, (mg. dobós, tambour toboş, gospod.

toc, (sl. токъ, mg. tok, capsule, fourreau toc de puşcă gospod.

top, (t. top), ballon, boule, ronde, top cue.

topciu, (t. topči) canonnier, arti leur, topci başa, (t. topcy-başy), inspecto ul artileriei.

topuz, (t. topuz), măciuca, massue, scèptre, top topuz=om scurt sardar topuzim.

torcie-i, (t. torcia=torqueo), torche.

trahtavan-uri. ?

trămbaciu, (sl. трубач) trompette, trambaciu gospod, trămbaciu hatmanesc, trâmbaciu agesc.

trandafir, (gr. (τριαντάφυλλον) Rosa, тріандафилъ), apa de trandafir.

Trângă lângă, n. pr. onomatopeu.

treti, (sl. трєти), troisième.

tufeccibaşa, (tüfekčy başy), portefusil, ofiţerul din gardă, care prezenta sultanului puşca la vânătoare sau la tir;—de la *tufec* (t. tüfek, fusil) şi tufecci (t. tüfkey), armurier.

Turnagi, (t. turnağy) locotenent de eniceri care păzia cucorii : (grues). Zel'oglu Mehmet aga Turnagi başe.

Zel i, (t. zili—coastă) oglu (t, ogul=fiu) M hmet aga n. pr. Turnag başă, Turnagi aga ce a venit cu domnie nouă.

tuznuc, tuzluc, (t. tozlu) poussiè.e, sau (tuz=sel), postav tuznuc la hamuri; postagi uzunuk (ca coloarea sării).

Ţarigrad, (sl. цариградъ] civitas imperatoriis—Constantinopol.

ţesătoare, (t. texo=textoria) tisserand ţesătoare gospod.

ţifră, (fr, cifre).

ţigan, vechi aţigan (t. cing'ani)ţigani gospod, ţ gani boereşti, ţigani mănăstireşti.

ţimir-uri (mg. cimer), marque, postis cal de ţinută.

ţintă-e (sl. чѧта) pointe, petit clou.

ţinut-uri (l. teneo) district, judeţ, volost. ţinuturi'e Mo'dovei.

ug-ughi (sl. жгрииъ) lat. hungaries galben monnaie d'or hongroise, ugul costa 2 lei 90 bani în 1763.

Ungurească, ţara ungurească, samsoni ce s'au cumpărat din ţara ungurească, celor ce au umb'at în ţară— de au cumpărat zăvozi.

uricar de u ice (mg. orök) éternel, héreditaire sl. Урокъ.

uşelar, uşer (l. ostiarius), reissier vel us'ar, v ori uşiar, treti uşiar biv vel uşiiar.

uşerel-uşerei din *uşiiar* un slujbaş s pt vel uşiiar. uşerel cu ortalele (t. orta=régiment de jan'ssaires.

uşur (t. üşür) üşr le dixième, dîme prelevée sur les productions de terre possedées par les musulmans—zeciuiala morarului pentru măcinatul făinei (uium—oiem); slujba u.urului vândută cu 6000 lei.

vadea-ele (t. vadè) terme, échéance.

vadră (sl. вѣдро) urna hydria, mesure de liquide cupri. de 17 litri în Moldova şi câte 8 bani vechi vadra.

vădrar slujbaşii cari măsurau vinul cu vadra pentru dări „boer'i vădrari ce au cumpărat slujba vadraritului de la cochii vechi pagubă 2493 lei".

vădrărit, droit sur les vins et les spirtueux.

valesi (t. Vali) gouvern ur Hotin valesi.

vameş (mg. vámos) donanier, care strângea vama (mg. vám—donane).

vânător-i (l. venatorum, căpitan de vânători.

vânătoare (l. venatum) chasseur vânătoare la rădiul Aldei".

Varşav „2 umblători ce au mers la Varşav"

Varşav, capitala Poloniei, „doi îmblători ce au mers la Varşav.

vartă (mgh. vàrta) garde sur une haut ur de aci *gvardist*, *vardist*.

vătaf-ji (sl. ватага) va ah=bande des voleurs, surveillant intendant. vataf za aprozi vatav za paharnicei, vatav de calaraşi, vatav de copii, vatav de darvari, vatav de şoimari la ocnă.

vel (sl. великий) grand, particulă care se pune la *marii* boeri.

veliagă n. pr. (t. vèli, proche parent, saint.

vezeteu (mg. vezetö) conducteur, cocher vezeteul postelnicului.

vezir (t. vezir) ministre d'État, vezir tatar primul ministru al Hanului.

vie (l. vinea) vigne, vii gospod.

visterie (sl. вистиярїа) trésor de l'état, ministère des finances.

visternic (sl. вистїарникъ) praefectus aerario, vel visternic, vtori visternic, treti visternic, biv treti visternic.

vornic-i-easă (sl. дворникъ) com's palatii, de la дворъ=aula, domus) vornic *ot* (despre) gospojda (Doamna), 6 vornici de poartă, vornicul Mării Sale Doamnei.

vozar-i... ot Galaţi

vtori (sl. вторьникъ) al doile, deuxième era titlul boerilor de clasa a doua.

vutcă (sl. водка) l queur câte $2^1{}_2$ lei oca de vutcă.

Za (sl. за), de, vornic za (de) aprozi.

Zăbun (t. zebun), veste, camisole, tunique, Zăbăoan i fote de Paştí la măturăriţe.

Zade (t. Zadè), fils, Colčag paşă *zade*.

Zagarea-ele (t. Zagara), fourrure de zagara. *Zagara, oraş în Macedonia.*

Zahàr ngr. ζαχάρι), Sucre.

Zaherea-ele (t. Zakherè), vivres provisions), Zahereaoa Hotinului, făină Zaherea, *zaerea*, s'a plătit zahereaoa ce s'a dat la conacele M. S. Hamza paşa trecând de la Hotin.

Zaheregii (t. zahereği), slujbaşii cari duceau zahereaua.

Zamostea n. pr. (sl. за мость), la pod

Zapciu, (t. Zápčy) gouverneur, administrateur, Zapciul conacului, Zapciu de levinţi.

Zapis (sl записъ), écrit, billet, act.

Zăr (t. zer), or, ug zăr, ughi zăr=ughi aur, zar macupi dat cadiul de Brăila pentru elam.

Zaraf (t. Sarrâf), banquier, changeur.

Zarf-uri (t. zarf) soucouppe de tasse à caffè turc, enveloppe, farfuri tumbac.

Zăvod-zi (sl. заводь), conducteur, ducere, căci cânele mare mocănesc duce oile dimineaţa la păscut, Zăvozii cari au fost cumpăraţi din ţara Ungurească, câte 11 ughi unul; a dus zăvozii la Ţarigrad. Scărţi pentru zavozi.

Zelcade (t. Zi'l-Ka'de), a 11-a lună a anului (t. *zi*, qui posède) Kade—juge.

Zet sl. зать, gendre, zet ego=ginerele lui

Zgardă, scardă-zi (sl. градъ) clôture, collier de chien, harde, Scărţi pentru zăvozi.

Zilhegè, (t. Zil-h'ğğe), a 12-a lună a anului musulman, (t. zi=doué de, qui possède

Zlotaş, boerii cari strângeau impozitele cu zloţi (sl. злато), aurum, l'or.

Zmaragd (it. smeraldo), émeraude.

DOCUMENTE

a) LOCURI

I. *7198 Mai 29 (1691) Iaşi.* Gligore fustaşul despre Doamna şi Damaschina, soţi dau danie un loc de casă, pe uliţa denafară, bisericii Sf. Neculai zidită de Luca părcalabul de Chişinău.

Adecă eu Gligorie fuştiaşul despre măriia sa Doamna şi cu fămeia mia cu | Damaschina scriem şi mărturisim cu cestu ad vărat zapis al nostru de ni | me siliţi nici asupriţi, ce de a noastră bună voe niam învoit amândoi şi am dat | a noastră driaptă moşie, un loc de cas(ă) care loc lam cumpărat noi de la Andreiu apariul | şi altu loc de la Rughina care sau făcut în custul nostru, tot un loc, deci noi niam soco | tit şi niam învoit de lam dat danie la *svnta besiarică la Sti Neculaiu* | *caria iaste făcută de Luca părcălabul de Chişinău, carea iaste pe uliţa de* | *nafar(ă)* care loc de cas(ă) iaste între Toader fuştiaşul dintre casa Neculii Sasul | şi din dial au fostu Ghiarasim, şintre Hoiungul herghelegiul domnescu deci noi | am dat acestu loc pre sama preutului Ion Cornii de Botăşiani săş facă cas(ă) şi s(ă) trăiască cât va hi voia molitfii sali, iar când va eşi molitfa sa cu voia | molitfii saali, care preut va aliage milostivul Dumndzău a fi preut în locul | molitfii sali, preutului Ion să aibă a şidea acela preut numai tot să ne po | meniască, la svnta besiarică la svnta leturghie, pururea. iar altu | nime dintru săminţiia noastră să naibă triabă a străca a noastră driaptă dupe | iar carili sari ispiti a scorni pâr(ă) pe urma noastră, dintru săminţiia noastră | acela om să fie afurisit şi anaftima şi neertaţi (sic) de domnul nostru Isus | Hristos şi acestu adevărat al nostru zapis sau făcut denaintea a mulţi oa | meni buni şi preuţi anume preutul Toader şi denaintea lui Ştefan diiaconul | de la Besiarica albă, şi denaintea lui Ion Hoiungul herghelegiul domnescu şi de | naintea Măricuţii bărăriţa, şi altor oameni buni carii mai ğos sau iscălit carii | au ştiut carte, iar carii nau ştiut carte şau pus diagitili, şi pentru mai mari credinţa | niam pus diagetili, şi eu Ionaşco Anghel diiacul de cămar(ă) am scris să s ştie.

u Ias lt 7198 Mai 29

X Gligori fustiaşul.
X Damaschina fămeaia lui Gligori fustiaşul.
Pop Toader iscal.
az Ştefan iscal diiacon.
az Ionaşco Anghel iscal.
X Ion Hoiungul hergheligiul.
în dos nota : zapis a casii. Zapisul casii să să ştie.

II. *7232 Fevr. 2 (1724) Iaşi.* Preutul Ioan Cogălniceanul şi Safta preuteasa capată danie de la V. Cioară un loc de casă între Sf. Neculai şi Prepadoamna cea nouă.

Adică eu Vasili čoară şi împreună cn soţul mieu Ilinca fata lui Ghiorghi Giurgiu şi cu fii noştri făcutam zapisul nostru la mâna molitfei sale *preutului Ioan Cogălničanului* şi a preutesei molit$^{\theta}$ i sale Saftăi, şi a cuconilor molitfelor sale, precum să s ştie că de nimene nesăliţi nici asupriţi, ci de a noastră bună voe iam dat şi iam dăruit molit$^{\theta}$i sale un loc de casă, *care loc este în mahalaoa a Muntenimei între sfeti Neculaiu de sus şi între Prapadoamna Parascheva cea noă* cari loc nea fost şi noă danie de la părinţii noştri Gheorghi Giurgiu; care loc esti şi măsurat *în lungul locului din ţintirimul Prapadoamnei Parascheve în ğos pără în coada râpii despre Sfeti Neculaiu* sânt şasă zeci de stânjeni lungul, şi în latul locului de curmeziş sânt treizăci şi cinci de stânjăni şi stânjănul este de opt palmi domneşti, deci noi de a noastră bună voe iam dăruit acest loc de casă preutului pentru sufletul părinţilor noştri şi al nostru ca să ne pomenescă la sfânta bisearică în veci, deci săi fe de la noi molit$^{\theta}$ei sale şi cuconilor şi nepoţilor şi strănepoţilor moşie în veci neclătită danie noastră, iar cine din fečorii noştri sau din rudeniile noastre sar scula cu gâlčavă, asupra preutului ca săi strice danie noastră să fie blăstămat de domnul Dumnezău şi de maica precinstită şi de toţi sfinţii părinţi şi de noi în veci şi unde sar afla zapisul cel vechiu şi hotarnica locului să nus ţie în samă, căci de la noi liau furat din casă şi când sau făcut ačastă danie sau tâmplat mulţi oameni buni şi mahalagii, carii mai ğos şau pus degetele iscăliturile şi peceţile ca să să crează, şi noi pentru mai mare credinţa neam pus degetul ca să fie de credinţă.

7232 Fev. 2

X Eu Vasâle Coară am dat danie.
X Eu Ilinca soţ şi fata Giurgiului am dat danie.
Neculaiu văr sânt martur.
şi Eu Piti dascal de la Prapadoamna Paraschiva sânt martur.
Costandin căpitan şi sânt martur.
Ioan 3 comis martur.
Eu Gheorghe (pecete).
Vasilie (pecete).
Gheorghe Coşciug martur.
Şi eu Vasâle diacu am scris zapisul cu zâsa lor şi sânt martur.

„Postăduindusă copie ačasta din cuvânt în cuvânt şi fiind întocma cu cel adevărat zapis sau adiverit şi cu a noastră iscălitură.

1807 Maiu 17

X Veniamin Mitropolit Moldovei.

III. *7254 Noembrie 20 (1745), Iaşi.* Hotarnica ce Gavril Palat o face locului dăruit de Gh. Fustaşul, şi vândut cu 5 lei lui Gh. Lupul, pentru cari bani la bisericii un ceasoslov rumânesc.

Gavril Pilat vornicul de poartă datam ačastă mărturie a mea lui Gheorghie săn Lupului şi femei sale Paraschivii, pentru hotărătura unui locu de casă ce lau cumpărat ei *de la preuţii de la St. Nicolai de sus din mahalaua Muntenime*, având bisearica danie nişte locuri de casă, de la un Gligorie fustaşul şi de la feameia sa Damaschina, cari locuri neavând biserica nici un folos de dânsele socotindule preuţii la vânzare au cumpă atu un loc de casă dreptu cinci lei şi având ca săl hotărască, strânsam oa-

menii mahalagii anume pe *Vasili Blănit* om bătrân şi pe Ion Gleznă căpitan şi pe Ursachi Mămăliga cop(il) din cas(ă), şi pe Ion Păpuşoi siiman gpd şi pe Ignatu Hoiungul herghelegiu şi pe *Lupul Blănit* copil din casă şi alţii care sa mai tâmplat anume Nicolai čau fostu ispravnicu la vel post(elnic)-i Gligori Rugin vel căpt. şi Ion Cazan armaş şi Paladi Cioclu cibotaru, şi am hotărât lo.ul čau cumpărat Gheorghie şi sau aflat lungul locului 16 stânj'dni pol. undia sau pus şi p'atri hotară şi din chiotoarea casii lui Gheorghie spre răsărit până în locul casii lui Mămălig copil din casă, sau aflat 5 stânjini pol. şi sau pus piiatră, şi din piiatra cei pus(ă) denainte casii pân în locul lui Ion Gleznă căpt. sau aflat 6 stânjini pol. şi sau pus piiatră, iar despre soari apune mărgu aceste locuri de casi păn în drumul cel mari ce mergea spre Copou iar 16 stânjini pol, în lungul locului—dinainte casii lui Gheorghie din (sters *ocolul cailor*) piatră până în ocolul cailor sau pus alt(ă) piatră a rămas a bisearicii şi măcarz că tocmala lui Gheorghie iau fostu cu preuţii dreptu cinci lei să cumpere un lucru la biserică, *iură dumnealui au cumpărat un časlovu romănesc în 6 lei şi lau dat biscaricii*, şi după cum aflatu (sic) cu aceşti mahalagii şi oameni buni am hotărât şi am şi stălpitu şi am datu ačastă mărturie la mâna lui Gheorghie şi a femei sale Paraschivei ca să să ştie.

u Ias. 7254 Noembre 20

Gavril Pilat vornic Glotnii

Dumitraşco Stroici am scris

IV. *7261 Iunie 6 (1753) Iaşi.* Gafiţa cumpără cu 30 lei un loc de casă, de lângă Sf. Neculai, de la Gh. Lupul.

Adecă eu Gheorghi fičorul Lupului Sârbul din preună cu fimeae mea Paraschiva făcutam adevărat zapisul nostru la mâna dumneaei Gafiţăi featii lui Ion şi a Mării ca s fie de bună credinţă precum să să ştie că avându noi *o cas(ă) în tărgu în Eş în Muntenime la mahalaoa sfântului Nicolai de sus lăngă casa Mămăligeas* ačastă cas(ă) o am vănduto noi de niminea sălit nič asuprit ci de a noastră bună voe dumneaei Gafiţăi de mai sus numită cu locul casăi cât iaste hotărât cu vornici de poartă înpreună şi cu alţi mahalagii unde şi pietri sau pus, cari loc de cas lam cumpărat şi noi de la preoţii bisearicii sfântului Nicolai, fiind şi sfintii bisearici dat danie de la Gligori fuştaşul şi de fimeae la Damaschina şi făcând tocmeală şi aşăzare cu dumneaei Gafiţa drept 30 lei lei noi cari dărdune dumneaei toţi bani, în mânule noastre iam dat şi de la noi acestu încredinţat zapis pe cas(ă) cu locul ei ca săi fie dumisali driaptă ocină şi moşie să o stăpâniască cu bună pace şi iam dat dumisa'e şi zapisul cel vechiu di danie, ci lam luat di la preuţii bisericii, şi mărturii cea di hotărâtul locului casăi di la vornicii de poartă şi zapisul di cumpărătura locului şi la tocmala noastră sau tâmplat mulţi oamini buni mahalagii carii mai ğos sau iscălit şi pentru credinţa niam iscălit şi noi,

let 7261 Iuni 6

Ghiorghi am is(că)lit şi pus şi degetul.
şi eu Paraschiv am pus digetul.
şi eu Stoica Lucaci am scris zapisul cu zisa vânzătorilor

V. *7264 Noem 16 (1755) Iaşi.* Ruxanda cumpără cu 35 lei locul de casă, de la Gafiţa şi soţul ei Petco.

Adecă eu Petco înpreună cu soţul mieu Gafiţa făcutam zapisul nostru la mâna dumisale Rucsandei, precum să s ştie că iam vândut o cas(ă) în Muntenime de sus carea cas(ă) niau fost şi noo (нωω) cumpărătur(ă) de la Ghior(ghie) Sârbul de nime

săliţi nici asupriţi, ce de a noastră, bună voe care şi noi lam cumpărat de la preoţii de la sfete Neculae, car(e) locu au fost dat danie sfintei biserici de la Gligorie şi de la fămeia lui Damaschina şi făcând dumpaei Gahiţa cu dumnaei Rucsanda tocmală drept 35 lei care dăndune toţi banii deplin în mânule noastre iam dat şi de la noi acest adevărat zapis pe cas(a) cu locul ei ca săi fie dreaptă ocnă şi moşiia să o stăpâniască cu bună pace şi iam dat dumisale şi zapisăle cele vechi şi la acast(ă) tocmală a noastră sau întâmplat mulţi oameni buni şi megiaşi care sau şi iscălit mai ĝos.

let 7264 Noem. 16 d(ni)

× Eu Petco am vândut.
× Eu Gafiţa soţul lui Petco.
Erei Toader ot Prepo(dob)na Paraschiva.
Eu Irei Grigorii Vartol(ome)i ot biseric(a) Banolx mă tămplat.
Şi eu preotul Vartolomei ot sfete Neculai mam iscălit.
Irimia iscal.

VI. *7265 Avgust 7. (1757) Iaşi.* Lupul Sârbul cumpără cu 37 lei locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai de la Ruxanda.

Adic eu Rucsanda femee săracă făcutam zapisul meu la mâna Lupului Sârbului şi fimei sale Lupii precum să s ştie că iam vândut dumilorsali o cas(a) a me car(e) cas(ă) am cumpărato şi eu dela Gafiţa, cu loc cu tot car(e) loc este şi hotărât precum scrie şi zapisul cel vechiu car(e) cas(ă) este în mahalao Muntenime din mijloc lângă drumul Copoului între preoţii bisericii şi între Ursachi Mămălig şi între Ion Glezn(ă) alături cu cas(ă) Irinii vătavului şi cas(a) cu loc hotărât şi petre îi sânt puse şi iam vânduto drept 37 lei bani noi şi plat(a) mea făcut pe casă ca să le fie dumilorsali dreapt(ă) ocină şi moşie în več de veci dumilorsali şi fičorilor dumilorsali şi nepoţi or şi strănepoţilor večnică moşie şi la acast(ă) tocmală a nostră sau tămplat mul(ţi) oamini buni şi mahalagii car(e) sau şi iscălit mai ĝos şi pentru mai mar(e) credinţa am pus şi degitul eu × Ruxanda vânzător şi zapisul încă i lam dat toat(e) în mână ca s fie stăpânitor în več.

Şi eu preutul Vas(i)li am scris cu zisa Rusandii.

vlet 7265 Av. 7.

şi eu Ghiorghii zet Lupului Sârbulu(i) mam tămplat şi am pus degitul.

VII. *7267 Fevr 15 (1757) Iaşi.* Gh. Ghiurgiu cumpără cu 55 lei locul de casă de la Lupul Sârbul.

Adecă eu Lupul Sărbul făcutam adevărat zapisul meu la mâna lui Gheorghie Ghiurgiu precum de nime nesălit nici asuprit ce de bună voe me iam vândut o cas(ă) a me care cas(ă) îm(i) este şi mie de cumpărătur(ă) care am dat şi acele zapis(ă) ce meu fost de cumpărătu(ă) şi casa este în Muntenime de mijloc despre răsăritul bisăricii sfete Neculai de sus şi den del de casa popii lui Vasile şi despre apus de casa Irinii ca săi fie dumisale de mai sus numit večnecă moşie şi soţului dumisali şi fiilor în več de več şi pentru mar(e) credinţa iam dat acest adevărat zapis al meu de vânzare me şi casa o am vândut dreptu cindzăč şi cinci de lei bani gata şi făcândum(i) plata deplin în mânule mele iam dat şi eu acest zapis al meu şi pentru credinţa am pus şi degetul ca s fie de mar(e) credinţă.

let 7267 Fev. 15

× Eu Lupul Sărbul am vândut casa cu voe me.
Eu Gherasăm monah am scris zapis cu dzisa Lupului Sărbului.

VIII. *7269 Sept 1 (1760) Iaşi.* Soţii V. Creţul Mărgineanul şi Ecaterina fac danie bis. Sf. Neculai o căscioară zidită de ei pe locul bisericii.

Adică eu Vasili Creţul Mărginian şi înpreună cu soţul mieu Ecaterina făcutam adivărat zapisul nostru la mâna sfinţiilor sale preuţilor de la Stii Nicolai de sus, precum să să ştie că de nime silţi nici asupriţ, ci de a noastră bună voe având o căşičoară pe locul sfintei biserici *(şters pe de lături:* alăture cu ţintirimul şi mai mult pe ţintirim) a sfântului Nicolai din Muntenime de mijloc niam socotit şi niam vorovit şi am dato pentru a noastră vecnică pomenire şi am dato preutului Vartolomei şi preutului Vasilie, iar după săvârşire lor pre cari preuţi îi va alege Dumnezău ca s slujască sfintei biserici a sfântului Neculai acie să aibă triabă şi în scurt tot preuţii câţ or sluji sfintei biserici să aibă triabă cu dânsa, şi nimine din niamul nostru să nu aibă a să scula nič un fel de pricină şi ori la ce giudecată ar merge să nu i se ţie în sam(ă). Căci noi am dato sfintei biserici pe sama preuţilor ori ce ar vre să facă cu dânsa pentru agiutoriul bisericii şi pentru a noastră pomenire şi pentru mai mare credinţa niam pus şi degetele.

X Eu Vasile Creţul Mărginean am pus degetul pentru credinţa. X Şi eu Catrina soţ., lui Vasile am pus degetul pentru credinţa. Şi la ačastă tocmală sau tămplat preuţi şi mulţi oameni buni şi cari au ştiut carte sau iscălit. Iar cari nau ştiut carte au pus degetele pentru credinţa.

let 7269. Sept. 1

X Eu preutul Vartolomei ottam am iscălit.

Eu preutul Vasili ottam am iscălit.

Eu preutul Vasilie ot Cogilnicianul am iscălit.

Toma Gosan copil.

Eu Ursachi căpitan martur şi am copilărit întru ace mahala şi am apucat acel locu tot a sfintei biserici a lui Sfeti Neculaiu fiind şi eu moşştenitor (шщ) acolo. Iordachi Mămaligă capitan.

Eu Gheorghi Teacă Aramă mam tâmplat; şi eu Apostol diac de divan am scris zapisul cu zisa lui Vasili şi a Catrinii.

IX. *1765 Ghenar 28 Iaşi.* Boerii divanişti judecă pricina dintre Gheorghie Giurgiu şi Gh. Sirbul, pentru locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai.

Facem ştire cu ačiastă carte de giudecată: că din luminată poronca pre înălţat domnului nostru Măria sa Grigorie Alicsandru Ghica Vvoda, sau giudecat de faţa înaintea noastră: Chilina fimeia lui Gheorghie Ghiurgiu, şi cu Gheorghe Sârbul armaşul din Iaşi, şi după ča cu amănuntul cercetare noastră čam făcut între dânşii pricina lor întracestaş chip sau dovedit: în anii trecuţi cari acum sânt 7 ani, au cumpărat Chilina şi cu barbatul ei Gheorghi Ghiurgiul o cas(ă), de la Lupul Sârbul tatăl lui Gheorghie Sârbul armaşul in 50 lei cari cas[ă] *iaste în Muntenime de mijloc aici în Iaşi,* şi când au cumpărat casa iau dat 20 lei, iar pentru 30 lei iau dat Gheorghie Ghiurgiu, şi cu fimeia lui Chilina zapis la mâna lui Lupul Sârbul întru cari zapis adeveresc că până în 2 săptămâni săi de şacei 30 lei, după cum arată zapisul din let 7267, Ghenar 28 şi trecând 18 zile la mijloc iau dat banii Lupului Sârbul acei 30 lei şi Lupul Sârbul luând acei 30 lei liau dat zapis la mâna lor, de vânzare casăi din preună şi cu toati zapisele celi vechi a casăi, iar zapisul čau dat Chilina şi cu bărbatul ei pentru cei 30 lei la mâna Lupului Sârbul au rămas la dânsul şi acum. Gheorghie Sârbul armaşul o apucă pe Chilina săi de acei 30 lei, ce scrie în zapis făcând că nu iau dat şi la aciasta niau arătat Chilina mărturie încredinţată de la toţi mahalagii mărturisind cu sufletele lor că pentru acei 30 lei čau fost rămas Chilina datoare Lupului Sârbul au văzut cu ochii lor

când iau dat banii, şi Lupul au răspuns căi va da zapisul cel de 30 lei după cel va găsi, şi tâmplândus(ă) de au murit au rămas zapisul nescos, şi mai vârtos că înaintea noastră aŭ mărturisit Marie Neculiiasa aprodoai fimei bătrână şi de cinste râdicând cu sufletul ei inainte lui Dumnezeu zicând că au văzut cu ochii când iau dat Kilina acei 30 lei Lupului Sârbul fiind Lupul bolnav in casa ei şi cu acei bani lau grijit la zăcari şi la moarti ca în casa ei au şi murit şi sau cunoscut că Gheorghie Sârbul armaşul umblă cu şereclicul şi făr de nici o dreptate să acolisăşti de Chilina, şi sau luat acel zapis de 30 lei čau fost răsuflat de la mâna lui şi sau dat la mâna Chilinei şi după dreptate am giudecat Ghiorghie Sârbul armaşul mai multă supărare să nui facă Chilinei ce să fie în paci, dispre dânsu, aciasta inştiinţăm.

let 1765 Ghenar 28

Ion Sturze vel vornic L. Balş vel vornic

X. *7280 Ghenar 4 (1772), Iaşi.* Toader ispravnic şi Aniţa, soţie, cumpără cu 25 lei casa lui Gh. Ghiurgiu.

Adică eu Gligoraş Gurgiu i ficiorul Kilinii datam adevărat şi încredinţat zapisul meu lor m(âna) dumisali ispravnicului Toader şi a soţului dumisale Aniţii pen(tru) ca să să ştie că am vândut dumilorsali o cas(ă) cu locul ei şi stâlpit dreptu 25 lei bani gata de nime silit nici asuprit ci de a me bună voe ca să fie draptă ocină şi moşie dumnilorsale în veci de veci şi iam datx şi zapisele cele vechi ale casii şi cu o carte de judecată şi nimine din namurile mele să nu fie volnicx a se scula ca să o întoarcă acea cas(ă) *este în mahalaoa din Muntenime în mijloc* precum arată şi in zapisile vechi şi pentru credinţa mam şi iscălit şi la aciastu zapis sau întâmplat şi alţi oa(me)ni buni şi mahalagii. let 7280, Ghenar 4

— Eu Gligoraş mam iscălit vânzătoriul.
— Eu preutul Ion ot Prepadoamna mam tâmplat faţă.
— Eu preutul Toader ot sfeti Nicolaiu mam tâmplat la acastă vânzare.
— Şi eu Lupul dascal de la sfeti Nicolae am scris cu zisa lui Gligoraş vânzătoriului mam întâmplat şi eu *Ştefan Muste* şi sânt martur.

XI. *1792 Dec. 6 Iaşi.* Biserica Sf. Neculai capătă danie un loc de casă de la Petru Papazolu Crav şi Casandra.

Adică eu Petre Popazolo Krav de aicea din Iaşi împreun(ă) cu soţul meu Casandra, care mai gos neştiind carte neam pus numele şi degitile făcutam adevărat şi încredinţat zapesul nostru la mâna molitfilorsale preuţilor *de la sfeti Neculaiu cel nou* anume sfinţiisale preutului Iliia şi sfinţii sale preotului Necolai precum să s ştie că de nimeane silţi nici asupriţi ce de a noastră bun(ă) voe, am dat danie un loc de casă sfintei biserici care loc este în mahalaao (sic) Muntenimii de sus şi împreună cu zapisul acest de daniia am dat sfinţiilor sale şi zapesul cel de cumpărătură, înpreună cu hotarnica locului fiind că şi noao nea fost dat dizestre, fiind cumpărat de soacrăme Vasilca locul acesta. şi lam dat noi toţi de sufletele noastre pentru veşniţă (sic) pomenire noastră şi de astăzi înainte să aibă sfânta bisearică al stăpâni in veci, şi nemxne alţii din neamurile noastre să nu fie vol(ni)ci a să scula ca să strice acastă de bun(ă) voe a noastră danie iar di *vor* îndrăzni cineva ori unde *vor* mearge la giudecată in samă să nu li s(ă) ţie, care pentru mai adivărată credinţa mai gos neam pus degitele să se creaz(ă). 1792 Dec. 6.

× Eu Petre Popazulo Crav di aicea din Iaşi am dat danie de bun(ă) voia mea.
Şi eu Erii Diiacon Ioan am fostu faţă la cestx zapis de danie.
Neculai dascal am scris cu zisa şi buna voe lor.
— Eu Casandra soţ dumisale am dat danie de bună voia mea.

XII. *1796 Mart 10 Iaşi.* Casandra fata lui C. Suiulgiul face danie bisericii Sf. Neculai locul din jurul cişmelii din faţa bisericii.

IACOV MITROPOLIT MOLDOVII

Prin acăstă scrisoare a noastră adiverim precum să să ştie că *biserica svântului Neculaiu de aice din Iaşi, din mahalaoa Muntenime de mijloc,* având danie cu hrisov, de la măria sa Alexandru Ioan Mavrocordat Vvod ; *locul-cişmelei răposatului domn Grigorie Ghica Vvod.* adică optu stânjini în lungu şi şapte stânjini în curmeziş, cari loc lau şi stăpânit câţva ani nesupărat, pe urmă găsind noi un hrisov de la răposatul domn Scarlat Ghica Vvod, cuprinzătoriu că laturile cişmelii pi de amândoaă părţile câte un stânjin şi ğumătate ce sau fost luat dintruntăi, loc slobod pentru trebuinţa cişmelii sau dat danie răposaţilor socrului nostru şătrar Costandin şi fratelui său Dima suiulgiu, de cătră mărie sa cari danie să întăreşti şi cu alte trii hrisoave a luminaţilor domni din urmă, cu cari hrisoavi cerând giudecată cu svânta biserică. după multă ğudecată ce am avut în vreme mării sale Mihaiu Vod. Sucu prin anaforaoa dumilorsale veliţilor boeri dintrace vreme întărită şi de cătră mărie sa Mihaiu Vod. ni sau dat aceţ câte un stânjen şi ğumătate laturile cişmelii în stăpânire noastră, după hrisoavele ce am aratat numai trupul cişmelii, şi văzând noi ca şi svânta biserică. rămâind cu locul în mijloc nu poate a ave nici un folos de ağutoriu cum şi noi cu aceli bucăţeli de loc nu putem iarăşi a avea vreun folos de la dânsăli şi pentru ca să nu rămâi svânte biserici isterisite de ace puţină milă ce au avut de la acest loc, socotindune am găsit cu cale ca să rămăe iarăş la biserici acesti bucăţele de loc laturile cişmelii deci din optu stânjini ce să cuprindea în lungu aceste bucăţăle de loc, laturile cişmelii cât cuprinde locul svintii bisărici din mijloc, şasă stânjăni în lungu dintracesti bucăţeli laturile cişmelii ; părţile noastre şi a cumnatii noastre Smărandii, le facem daniii bisăricii svântului Neculaiu bez doi stânjeni ce rămân parte cumnatului nostru sulger Constandin Botezat, cari loc lam dat spre pomenire răposaţilor socrlor noştri şatrar Costandin şi fratelui său Dima Suiulgiu şi de acum înainte să aibă svânta bisărică a stăpâni aceste bucăţăle de loc adică şasă ştânjăni în lungul locului şi de o parte şi de alta a haznelii ca nişte drepte locuri a bisăricii ce din însuşi bună voe noastră liam făcut danie ; şi spre încredinţare am dat acăstă a noastră scrisoare iscălită la svânta bisărică.

1796 Mart 10

Ion Codrianu clucer adeverez
Costandin Burghele pitar
„însuşi den bună voe mea sau făcut danie acasta şi eu am silit atât pe soţul mieu cât şi pe dmlui cumnatul mieu clucer Ioniţă-Codrianu ca să o facă acasta spre pomenire răposatului părintelni mieu şi a unchiului mieu Dima şi spre încredinţare am pus pecete. 1796 Mart 10
Căsandra fiica şat(rarului Costandin suilgiul pitarias(ă).
pece.e (coronă, flori) 1777.
„şi eu încă am scris zisăli dumisale pităresei cu bună voe dumisali şi am iscălit ci eu martur Ştefan Martac.

XIII. *7177 Mart 3, (1669) Iaşi* Ilie Sturza stolnic cumpăra cu 330 lei două locuri de casă lângă Bărboi

Adecă noi Alexandru Vulpe săoariu şi nepotul mieu Toader scriem şi mărturisim cu acest zapis al nostru, de nime nevoiţi nici asupriţi, ce de a noastră bună voe am vândut a noastră dreaptă ocină şi moşie ce avem de pe părinţii noştri, o pivniţă gata li cu locu cu tot, ce iaste în *târgu în Iaşi lângă sfânta mănăstire lui Bărboi din sus* il *de către uliţă*, această pivniţă şi cu loc cu tot o am vânduto noi dumisale lui eşi Sturza -stolnicul cel mare, drept 300 de lei şi niau plătit dumnealor de plin aceşti bani toţi înainte noastră, şi înainte dumnilor sale boerilor celor mari care sântu iscăliţi mai gios. Asijdere deosebi eu Alexandru Săoariul singur fără nepotul mieu am mai vândut o casă cu loc cu tot lângă aciastă pivniţă ciam scris mai sus, care o am cumpărat eu de la Neniul cizmariul dreptu trei zeci de lei bătuţi şi aciasta o am vândut cu loc cu tot, iarăşi dumsale lui Ilie Sturza stolnicul dreptu aceşti bani dreptu cât o am cumpăra eu, şi miiau plătit deplin ca să să ştie.

vlet 7177 Mart 3.

Alexandru şi Toader am vândut, Solomon Bârlădeanul vel logofăt, Miron Costin vel vornic, Grigoraş Habăşăscul vel vornic, Neculai Racoviţă hatman Stamati vel post. Lupul Buhuş vel casnic. Ursachi vel vist. Ion Racoviţă vel comis. Grigoraşcu Gheanghe vel med. Contaş logofăt, Dumitrachi Rosca vornic, Grigore Ciocârlie, Roman, Ursul Rusul vornici de poartă.

Obs. Documentele de la No. 1—XIII inclusiv ne-au fost comunicate spre publicare de P. S. S. Iacob Episcop al Huşilor (Ioan Antonovici) şi fac parte din arhiva bisericii Sf. Neculai zis cel sărac din Iaşi.

XIV. *7241 Mart 20 (1733 Iaşi.* Pr. Dumitraşcu capătă danie casele Antimiei femeia lui Ion Paraschiv, (Şurete ms. XLVI, 9.

Adecă eu Antimie femeia răposa ului Ion Cost. Paraschiv, făcutam | acest adevărat zapis al mieu, la mâna preutului Dumitraşco, preacum să s. ştie | că eu de nime silită nič asuprită ce de ame bună voe iam dat danie *un* cas | cu loc cu tot preutului Dumitraşco, care casă este între cas(a) logofă | tului Ursul ot visterie | şi între cas(a) preutului *Panteleiu* (degit) cumnatul medelni | ceriului Neculai, şi să înpreună locul cu a Jderoii ca săi fie molitvei sale | şi fečorilor şi nepoţilor moşie în veči şi preutul Dumitraşco să mă | pomenească pre mine şi pre soţul mieu şi părinţii miei la toate sfinte | le leturghii întru toata viaţa mltvei sal(e) şi 2 zapis vechi | de cumpărătură încă leam dat şi acel preutului Dumitraşco, iară cine sar scula cineva din rudele mele sau din rudele soţului mieu lui Ion. ca | să facă supărare preutului Dumitraşco peste zapisul şi danie me | unul ca acela să fie neertat de domnul Dumnădzău şi de maica precistă | şi de 7 săboară a lumii, trupul lui va sta întreg şi neertat în v ci | şi acasta adevărată danie am făcuto denainte a boeri şi preoţi—şi a mulţi oameni buni cari mai gios sor iscăli şi degitili şor pune în loc | de peceţi şi eu încă pentru mai mare credinţa miam pus degetul mai gos | şi eu popa Ursul zugrav am scris zapisul cu zisa Anttmii să s ştie.

let 7241 Mart 20.

— Ursul ot vist. n am tâmplat cându au dat Antimie casa preutului.
— Neculai martur.
Erei Pânteleiu iscal.
╳ Antimie.
╳ Toader nepotul lui Ion am pus degetul.
Iereiu Ursul zugraf.
Costantin protopopa iscal.

XV. *1798 April 1 Iaşi.* Ţidula mezatului de vânzare a caselor din Muntenimea de mijloc ale Elenei, soţia lui Sandu Veisa izbaşe, catră D. Saule cu 660 lei.

De la vornicia de aprozi, cătră Gheorghi telal başa

Fiind că după jaloba ce au dat mărie sali lui Vodă Eleana soţie mortului Sandul Veisa izbaş, au arătat că în moşie Gămboseni, şi Rădiu mare de la ţânut Eşii, un bătrân fiind al ei şi a unui frate al ei anume Costachi, acel frati al ei şar fi vândut parte lui de istov la alţi streini şi ei voind ca să răscumperi pentru copii ei şi neavând chip au cerut ca să s vânză cu soltan mezat un loc de *case de aice din oraş Eşii din mahalaoa Muntenimii de mijloc* ce iau rămas de la soţul ei pentru care întrebânduse şi pe Costandin Veisa ot vist. unchiul şi epitropul copiilor, au arătat că cerire cumnatii sali iasti cu cali fiind mai de folos copiilor parte de moşie cât locul acel de case drept aceia, ţâ se poronceşte ca se străgi la soltan mezat locul de sus arătat pe toate uliţăle oraşului şi în divanul domnesc în curgere de 40 zile şi cu preţul cel mai de pe urmă la hareciul ce s va faci în divan care va fi şi cu mulţămita vânzătoari se va da muştereului ce va fi, cărue muştereu i se va da întăritură de la mărie sa Vodă.

1798 April 1

Vasile Roset vel vornic.
100 lei Iftimi
355 Toma Anastas(ă)
360 Eu Filip Bantăş
370 Eu Zamfir
380 dau eu
400 dau eu
440 Mihalachi Sava
660 dmlui spătar Dimitrie Saul

Cu şasă sute opt zăci şi cinci lei au rămas asupra dumsali spat Dimitrie Saul de la hareciul ce sau săvârşit în divanul domnesc 1798 Sept 8

Ştefan Balş vel vornic

Mihai Jora vel logofăt — T. Paladi vel vornic
Nec. Roset vel vornic — Vasile Roset vel vornic
Neculai Balş vel vornic — .... vornic

XVI. *1798 Septembre 22 Iaşi.* D. Saule cumpără cu 685 lei casele Elenei S. Veisa, din Muntenimea de mijloc.

Adecă eu Elenca soţiia răposatu'ui Sandului Veisa izbaşa datam adevărat şi încrediinţat zapisul mieu la cinstita mâna dumnlui Dumitrachi Saule biv vel spatar, precum să s ştie că rămâind *un loc de casă a soţului mieu Sandul în mahalaoa Muntenimea din mijloc* între locul casii lui Ilii Vartic croitoriul, şi între locul Ursului Bogonos, iar pe de o parte margine despre apus mergi hotarul alăture cu drumul ce esă afară la Copou cari loc lau avut soţul mieu de la moşul dumisali Toader vornic de poartă, şi de la soţia sa Anıţa vorniceasa, că neavând făcuţ copii amândoi şi oameni scăpătaţi fiind i lau dat ca săi grijască atât la îngropare lor cât şi mai pe urmă să le facă grijăli căzutea precum liam şi făcut în câtă vreme au fost în viiaţă, şi piste câţiva ani după ce am rămas eu văduvă cu copii mici sfătuindumă cu dumnalui cumnatul Costandin Veisa diiacul de visterie, fratele răposatului şi epitrop copiilor că de vor ţinea locul nu poate ami aduce nici un folos şi găsindusă cu cale că mai de folos ar fi să s vândă şi să s cumpere cu bani alt lucru acaret sau moşii cari să aducă oareş cari folos să

fie de ajutor şi pentru creşterea copiilor, şi mai pe urmă după ce se vor rădica iarăşi săl aibă acaret cuvenit de bună voie mea şi cu priimire dumisale cumnatului Costandin, făcând cererea prin jalobă către măriia sa Alexandru Ioan Calimah Vvd ca săi fie poronca să vândă locul cu sultan mezat sau făcut ţidulă gsd. poroncitoare pentru vânzare locului, şi după poroncă străgândus(ă) locul la sultan mezat câtăva vreme, şi fiind cel mai di pe urmă *atardisitor* cu preţul cel mai bun şi folositor pentru copii şi cu mulţămirea noastră dumnalui spat. Dimitrachi Saule au rămas asupra dumisali cu somă drept 685 lei adecă şasă sute optdzăci şi cinci lei, precum să arată prin ţădula iscălită de dumnalor veliţii boeri ai divanului, deci fiind că după săvârşirea mezatului ce sau făcut în divanul gsd. nu sau dat şi banii suma de mai sus arătată toţi deplin de către dumnialui spatar prin mâna dumisali cumnatului Costandin Veisa ot vist(erie) epitrop copiilor iam dat şi eu toate scrisorile vechi împreună cu hotarnica ce am avut asupra locului cu zapisul mieu acesta ca săş stăpăniască dumnalui locul după cuprinderea hotarnicii ca pe o dreaptă ocină şi moşii a dumisale atât dumnialui cât şi clironomii dumisali în veci nestrămutat, şi spre mai adevărata credinţă am iscălit şi niam pus şi pecetea.

1798 Sept. 21

Iliana soţie răposatului Sandului Veisa izbaşa am vândut cu voia me (l. p.)
Mihai Jora vel logofăt martur
Neculai Roset vel vornic martur
Neculai Balş vel vornic martur
Ştefan Balş vel vornic
Vasile Roset vel vornic

„Constandin Veisa ot visterie, fratele răposatului Sandului şi epitrop copiilor adeverez că sau vândut locul prin ştire şi voia me şi am scris şi zapisul"

XVII. *1798 Octombre 5 Iaşi.* Alex. I. Calimah Vodă întăreşte lui D. Saule cumpărătura caselor de la Elena Veisa.

Iω Alexandru Ioan Calimah Vvod cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldavii.

Facem ştire prin această carte a domnii mele că după jaloba ce neau dat Elena soţie mortului Sandul Veisa izbaşe, cerşind ca cu sultan mezat să s vândă *un loc de casă din Eşi de la mahalaoa Muntenimei de mijloc* ce iau rămas de la barbatul ei (nefiind nici de un folos pentru copii e) şi cu banii acie să cumpere altu acaretu folositoriu pentru dânşii care această a ei cereri fiind şi cu priimire unchiului şi epitropul copiilor Costandin Veisa diiac de visterie sau dat poronca domnii mele prin ţidulă către dumnalui vel vornic de aprozi ca săl scoată la mezat ş cu cel mai de pe urmă preţu fiind şi cu mulţămita vânzătoarei să s şi de. Deci după poroncă strgândusă în destulă vremea la sultan mezat adică de la 11 zile a lunii April şi până la 8 zile a lunii Săptembre a anului curgătoriu, preţul cel mai de pe urmă adecă 685 (χπε) lei cu care sau mulţămit şi vânzătoare lau dat cinstit şi credincos boeriul nostru dum. Dimitrie Saule biv vel spatar şi aşa sau făcut sfârşitul mezatului în divanul domnescu după care vânzătoare iau dat şi zapisul cu desăvarşita vânzare din parte ei, iscălit şi de Costandin Veisa diiacul de visterie, epitropul copiilor, şi dum. spat. încă au dat toţi banii deplin Drept aceae întărim domnie mea cinstit şi credincos boeriului nostru dum. Dimitrii Saule biv vel spatar, ca de acum înainte săş stăpânească locul acesta mai sus zis ca pe a sa

dreaptă ocină. asupra căruе cartea această a domnii mele săi fie dumisale întăritură statornică şi neruşuită, care sau întărit şi cu a noastră domnească iscălitură.

1798 Oct. 5

Iω Alexandru Calimah Voevoda

pecetea domnească: Iω. ΑΛ. Iω в. в. κα.

procit vel logofăt

în dos; sau trecut în condică Matei Costăn condicar

XVIII. *1799 Septembrie 18 Iaşi.* Adresa logofeţiei celei mari către I. Tăutul, sulger, să aleagă despre vecini locul cumpărat de D. Saule de la Elena Veisa.

DE LA LOGOFEŢIA CEA MARE

Cinstit dum. sulger Ioani Tăutulei dum sulğer Şerban, fiind că dum., spat. Dimitrii Saul prin sultan mezat au cumpărat *un loc de casă aicea în oraş Eşii în mahalaoa—Muntenimii de mijloc*—dela Eleana soţie mortului Sandului Veisa Izbaş şi arătând că sar fi împresurând de către megieş, iată vă rânduesc pe dumnevoastră să mergeţi la acel loc, unde faţ(ă) fiind atât dum sau vechi dumisali cum şi toţi megieşii şi alţi mahalagii, cu scrisori ce vor fi având să faceţi cercetare foarte cu amănunt şi de veţi cunoaşte că loc dum spat.. părtimeşte vreo împresurarea săl scoateţ de supt toată împresurare—stălpindul şi cu petre hotară, de ğur în împrejur după care să daţi şi mărturii hotarnică iscălită de dum., şi de toţi megieşii, iar născând pricină pietre să nu puneţi, ce făcând hartă de stare locului şi mărturie, vor veni la divan.

1799 Sept. 18

Neculai Roset logofăt

XIX. *1799 Octombrie 3 Iaşi.* D. Saule cumpără 3 1/2 stânjeni loc de la Ilie Vartic, câte 30 lei stânjenul pentru mărirea ograzii.

Ilie sin preotului Vasile Varticu de aice din Iaşi încredinţez cu acest adevărat zapis al mieu la cinstită mâna dumisale Dimitru Saul biv vel spatar, precum să ştie că din drept locul casii mele ce o am aice în Eşi la Muntenime de mijloc care să megieşeşte denainte cu locul dumisale ce lau cumpărat de la răpăosatul Sandul Veisa izbaş iam vândut trei pol stânjeni părţi de locu adică denapoe casii mele, ca să mai lărgiască locul denainte casii dumisale, şi preutul după tocma'a ce am făcut mi lau dat acum tot deplin adică una sută cinci lei *câte treizeci de lei stanjinu.* Drept aceia de astăzi înainte să aibă a stăpâni dmlui spat., acei trei pol stânjini de locu către locul dumisale cu bună pace şi nesupărat de către nimine, ca pe un lucru ce însuşi eu de bună voe me iam vândut, şi pentru mai adevarată credinţa mam iscălit însuşi cu mâna me.

1799 Oct. 3

Ilie Varticu amu vândut
Vasile Danul martur
Chiriiac... pitar martur
Goroveiu pitar martur
Constandin căpitan martur.
„Vasile Racliş am scris zapisul acesta cu zisa num'tului vânzător şi sânt martur.

XX. *1800 Septembre 10 Iaşi.* Jalba preuţilor de la biserica Sf. Neculai contra lui Ioniţă Cerchez pitar pentru un loc cu bezmen al bisericii.

Pre înălţate Doamne,

Bisărica ci să prăznueşte hramul sfântului *Ierarh Necolai d lă mahalaoa Munte-*

nimei de mijloc de aice din Eşi, având câtva loc prinpregiur mai mult de cât este locul îngrădit, únde sânt şi binale făcute, pe care loc însumi de mai înainte când era bisărica fără epitropi şi străcată, atunce preuţii ce să afla slujând la acest sfânt lăcaş au lăsat pe un jidov di şar fi făcut bina şi la sfânta bisarică să de pi an câti zăci lei bezmăn şi cu acele urmări în câtă vreme au stăpânit jidov ace bina au şi plătit iar pe urmă, *pitar Ioniţă Cerchez* când trăe cu chipurile ce au metaherisi', fiind megieş au cumpărat ace bina de la numitul jidov şau început el să de bezmăn numai câte 5 lei pe anu.—Şi câtăva vreme tot aşa au plătit, pân la anul 1784, şi mai pe urmă făcundusă epitrop asupra svintei bisereci au fost apucat ca să de mai mult, din ceia ce da jidov, iar nu mai puţân ne îngăduindul epitropi', nici preuţii bisăricii aceşti de pe urmă care să afla atunce, el au zis 'precum să mai fii păsuit că ace bina esti dată unora cu chirii, şi dacă să va plini anul apoi atunce a dărulo bisericii cu tot fară a nu lua nici o plată şi cu acel cuvânt acum sânt trecuţi 16 ani de când el nau plătit bezmăn vreo para la svânta biserică, nici binaoa nu sau dat după cum el au hotărâ, de să află biserica de mult păgubaş(ă) şi pentru că pitar să află mort de câtăva vreme clironomii lui, stăpânescu în tărie ace bina, fără a nu da nimi a voind ca peste vremi să facă şi loc cum că ar fi a lor; bisărica acum să află în proastă stare crăpată în cât să cadă, agiutoriu de nicăire un ban nu are, şi pentru ca să nu să înstreineze, de drept loc ei să să poată măcar ceva a se agiuta din chirii acii binale, ne rugăm mării tale ca prin cercetarea luminatului divan, fiind rânduiţi la dumlor Veliţii boeri, după dreptate şi după svânta pravilă să să puie la cali cu hotarâre ca să iasă din stăpânire acii binali, epitropii mortului Cerchez, şi să să de svintii bisărici cum şi venit ce au luat de 16 ani ce nau plătit nici bezmăn nici sau ţănut de cuvânt ca să de binaoa bisăricii, după cum au zis având noi dovadă asupra acestii făgăduinţi, şi ce o fi mila mării tale.

Rugători înălţimei tale—preuţii de la biserica svântului Ierarh Nicolai din Eşi din preună şi epitropii. In dos: Dumneta vel vornic za aprozi, prin cercetare dumilorsale veliţilor boeri după dreptate să să pue la cale. 1800 Sept. 10

vtori logofăt

XXI. *1800 Octombre 6 Iaşi.* Jalba preuţilor de la bis., Sf. Neculai contra mahalagiilor, cari au deschis drum pe locul ţintirimului bisericii

Prea înălţate Doamne,

Jăluim mării tale, că locul bisăricii sfântului Necolai din mahalaoa Muntenimii de mijloc pătimeşte înpresurarea despre mahalagii înpregĕuraşi şi au făcut drum pe locul bisăricii, unde nici odată nau fost drum, şi locurile lor leau vâ dut, şi leau închis cu gardu făcându împresurarea locului bisăricii, pentru care cu smerenie ne rugăm să fie mila Măriei tali ca să fim rânduiţi cu jaloba la dum., vel logofăt, ca însuşi dumnalui să meargă la starea locului pentru numele sfântului Necolae, şi după hotarnica vechi ce are bisărica să pue la cale şi să îndrepteze locul după cum din vechiu sau urmat, căci ei numai pentru înteresul lor au făcut drum pe locul bisăricii de sau stricat drumul şi sau destupat gropile de să calcă oasele creştineşti pen picioare şi mare păcat este pre înălţate stăpâne că va rămânea vecnica pomenire.

Smeriţi rugători Preuţii de la biserica Sfântului Necolae din mahalaoa Muntenimei de mijloc. În dos: mergeţi la dmului vel logofăt în ţara de gios.

vtori logofăt 1800 Oct. 6

XXII. *1800 Octombrie 5 Iaşi.* Ion Tăutul sulger râdică hotarnica locului lui D. Saule.

Prin cinstita ţădulă a logofeţiei cei mari, fiind noi orânduiţi ca să hotărâm un loc de casă de aice din oraşul Eş'i din mahalaoa Muntenimei de mijloc, ci prin sultan mezat lau cumpărat dmlui spatar Dimitrii Saule de la Iliana soţia mortului Sandului Veis a izbaşa după poroncă am mers la faţa locului, şi adunând şi pe megieşi de faţă, întâiu am cercetat scrisorile dumisale spatar Saul, între cari fiind şi o hotarnică din 7254 Noembrie 20 făcută de Gavril Plat vornicul glotnii pe acest loc în vremea ce se afla la stăpânirea lui Gheorghie sin Lupul şi a fimeii sa i Parascheva intraca hotarnică numai lungul locului sau înţeles fiind şasă sprezece pol stânjân, şi la o margine şi la alta, iar curmezişul nu sau putut înţălege fiind tocmit numărul, şi pentruca să aflăm adevărul am cercetat locurile Ursului Bogonos, ce să megieşescu cu acesta, şi la margine din ğos, şi la capătul din deal, asupra cărora are tot hotarnice în măsuri şi după ce iam măsurat locurile lui după hotarnicili ce are, au rămas locul dmsale spatar lungul câte de doaăzăci stânjeni, atât marginea de sus ce iaste alături cu drumul ce mergi la Copou pintre locul acesta, şi pintre locul pitar Chiriac Bibire, cât şi margine de ğos ce este alăture cu locurile Ursului Bogonos, însă cu trei pol stânjăni ce au mai cumpărat d-lui spatar din locul lui Ilie Croitorul ci esti di la vali de locul acesta, iar curmezişul au eşit capătul di la deal doi sprezăci pol stânjăni şi capătul de la vale treisprezece stânjăni, şi aşa ne mai rămăind nici o pricină de spre nici o parte, lam stâlpit şi cu opt pietre hotară în câte patru colţurile adică câte doaă pietre la fişte care colţu *şi sau lăsat şi drumul ce merge la Copou câte patru stânjăni de larg* dând dmisale spatarului şi aceastâ mărturie hotarnică.

Ioan Tăutul sul(ger) — ,ωα Oct. 5
Şărban sulger — Ursu Bogonos martur
Chiriac Biber pitar martur — Constandin Leondari martur
Tănasă Gosan pitar martur
Neculai stolnic martur — Pecetea porţii gospod 1782

XXIII. *1800 Octombre 20 Iaşi.* Cost. A. Ipsilant Vodă întăreşte hotarn'ca râdicată de Ion Tăutul sulger, a locului D. Saule.

Iω Constandin Alexandru Ipsilant Voevod cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldaviei.

Facim ştire cu această cartea domnii mele, că al nostru cinstit şi credincios boeri dumnalui Dimitrie Saul biv vel spat niau arătat o mărturie hotarnică din anul acesta Oct. 5 iscălită de sulger Ioan Tăutul şi de sulger Şarban ce au fost hotarnici, cum şi de alţi megieşi prin care să cuprinde că fiind rânduiţi cu ţădula logofeţiei cei mari ca să hotărască un loc de casă de aice din oraşul Eşii din mahalaoa Muntenimii de mijloc ci prin Sultan mezat lau cumpărat dmlui spatar Dimitrie Saul di la Iliana soţie mortului Sandului Veisa izbaşa au mersu la faţa locului şi adunând şi pe megieşii de faţă, întâiu au cercetat scrisorile dumisale spatar Saul, întru care fiind şi o hotarnică din 7254 Noembre 20 de la Gavril Pilat vornicul glotnii făcută pe acel loc în vreme ce se afla la stăpânirea unui Gheorghe sân Lupul şi a femeai sali Paraschiva dintracia hotarnică numai lungul locului sau înţăles fiind 16 pol stânjini şi la o margină şi la alta, iar curmezişul nu sau putut înţălege fiind tocmit numărul şi pentru ca să să afli adevărul au cercetat locurile Ursului Bogonos ce să megieşăsc cu acesta şi la margina din gios şi la capătul din dial, asupra cărora ari tot hotarnice în măsuri, şi după ce sau măsurat locurile lui după hotarnicile ce are au rămas locul dmsale spatar, lungul câte 20 stânjini

atât marginea din sus ce iaste alăture cu drumul ce mergi la Copou pintre locul acesta şi pintre locul pitar Chiriiac Bibere, cât şi marginea din gios ce iaste alăture cu locurile Ursului Bogonos însă cu trei pol stânjăni ciau mai cumpărat dmlui spatar din locul lui Ilie Croitorul ce esti de la vali di locul acesta, iar curmezişul au eşit capătul de la dial 12 pol stânjăni şi capătul de la vali 13 stânjini şi ne mai rămânând nici o pricină dispre nici o parte lau stâlpit şi cu opt pietre hotară în câte patru colţuri adică câte doaă pietri la fieşte care colţu, şi sau lăsat şi drumul ce mergi la Copou câte de patru stânjăni de largu Asupra căriia loc cerând d-lui spatar Dimitrii Saul ca să i se întărească stăpânire şi de cătră domnie me după ce niam înc edinţat că nau mai rămas nici o pricină dispre nici o parti, iată dar că prin aciastă ca ti a domnii mele dăm şi întărim stăpânirea numitului boeriu, pe locul arătat, ca să aibă al stăpâni dmlui şi în urmă clironomii dmisali întocmai după măsurile arătate, şi carte aciasta a domnii meli săi fie de întăritură statornică neclătită şi neruşăită nici odănioară în veci.

1800 Oct. 20

Pecetea domnească în tuş roş, Іѡ кст лл в. в. 1796.

Procit vel logofăt

XXIV. *1801 Aprlie 22 Iaşi.* C. Alex. Ipsilant Vodă rândueşte boeri să cerceteze impresurarea ce pătimeşte biserica Sf. Neculai cu deschidere de drum prin ţintirimul bisericii.

Іѡ Constandin Alexandru Ipsilant Vodă cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldaviei, Cinstiţi credincioşi boerii domnii meli Dmta Cons andin Balş biv vel vornic, dmta Manolachi Dimachi biv vel spatar i Gheorghi. Tăutu vornic de poartă sănătati, fiind că preuţii de la bisărica svântului Neculai ce este aice în Eşi la mahalaoa Muntenimii de mijloc prin jalbă niau arătat cum că locul numitei bisărici ar fi pătimând mari împresurare despre mahalagii împregiuraşi pent u că unia dintrânşii păstrânduşi locurile ogrăzilor lor, şi coprinzând iarăşi prin ogrăzile lor drumurile ce au fost din vechiu, acum sar fi d schis drumurile pen ţintirimul bisărici i, de să calcă mormânturile morţilor în cât şi gropile sar fi deschizând, lucrul ce este cu totul împotrivă, şi atingător de păcat. Drept aceia voind domnie me a să deschide tot locul cât să va dovedi că au fost din vechiu ţintirimul a acestii bisărici, şi să lipsască drumurile de prin ţintirim, să să îndrepteză umblare lor pe unde vor fi fost mai înainte, iată dar vă orânduim pe Dumnevoastră să mergeţi la stare locului, unde strângând de faţă pe toţi megiaşii poporani săş arate fişte care scrisorile ce vor fi având pe locurile lor, şi cercetândule dmv, cu amănuntul, de veţi cunoaşte că au din ţintirimul bisăricii vor fi cuprins vreo bucată de loc sau că ei drumurile ce vor fi fost din vechi le vor fi cuprins şi că acum sau deschis, pe locul bisărici i să faceţi îndreptare adică tot locul cât veţi dovedi că au fost din vechiu ţinterimul al acestii bisarici săl scoateţi de supt toată împresurarea, şi săl măsuraţi cu stânjăn domnescu în lung şi în lat, după cari să daţi bisăricii şi mărturie hotarnică şi să puneţi şi pietre hotară ca să să îngrădiască ţintirimul să lipsască de acum umblare drumului prin ţintirim şi de cătră cari din mahalagii veţi cunoaşte că sau închis drumurile vechi dmv să le deschideţi trăgânduisă aceia în drepte locurile lor, ca să să deschidă drumurile acele ce vor fi fost pentru umblarea norodului, iar dacă vre unii să va arăta cu vreo îndreptare şi dmv nu veţi pute faci îndreptare, atunce să faceţi mărturie cu arătare pe largu, cum şi hartă cu bună închipuire de stare locului arătând la hartă în măsuri locul bisăricii şi a megieşilor cum şi drumurile pe unde au fost mai înainte, şi pe unde sau deşchis acum cu care viind la divan să să de hotărâre.

Pecetea domnească: Іѡ кст лл в. в. 1799 — 1801 April 22

XXV. *1801 Mai 11 Iaşi.* Scrisoare de aşezare între epitropii bis. Sf. Neculai şi Vasile Coroi pitar pentru drumul deschis pe locul bisericii.

Vasile Coroi biv vel pitar: care mai g'os mam iscălit, înştiinţare fac prin aciastă scrisoare de învoială ce dau dumilorsale epitropilor şi preuţilor de la *mănăstire sfântului Necolai din mahalaoa Muntenimei de mijloc*, că între locuri e ce am eu cumpărătură şi zestre după multă pricină ce au fost între sfânta mănăstire şi între mine, pentru dispărţire hotarului am stătut la învoială şi aşa mam învoit ca după mărturia hotarnică a dumilorsale boerilor. dum vornic Constandin Balş şi dum. spatar Manolachi Dimachi carile au găsit cu dreptu a fi dispărţire din 2 pietre ce sânt pusă lângă colţul gardului lui Dimitrache Floare biv căpitan za lifecii, şi locul lui Macovei după arătare hotarnicii şi pân în cele 4 pietre ce sânt dispărţitoare ţintirimului bisăricii şi locului lui Macovei să margă hotaru de acolo drept în pod pintre cele doiâ (ДОЛѪ) casă a Smarandei, aşa mam învoit ca să lasă din drept locul mănăstirii un stănjăn făr un lat de mână din cele doiâ petre ce sau pomenit mai sus înspre răsărit şi de acolo să margă drept la cele 4 petre pe din sus alăture cu petrile şi de acolo drept la pod cu trei stânjăni făr o palmă ma' gios de cât unde sau măsurat de cătră dumnalor boerii şi au bătut ţăruş prin casa Smarandii ce de la vale mai din sus de giumătate carile după acasta învoială ce am făcut cu sfânta mănăstire ca să lipsască toate pricinile lipsăsc din soma stănjănilor ce să arată prin mărturie dumilorsale boerilor de sus pomenită din petrile ce sânt la colţul grajdului lui căpitan Dumitrachi ce disparti locul bisăricii de locul lui Macovei un stânjăn, iar de la 4 petre nimica, iar din pod *din faţa uliţii Botoşanilor* trei stânjăni făr o palmă din ţintirimu bisăricii după cum să cuprinde prin mărturie hotarnică, iar acest loc ce bisărica de bună voe au lasat în parte me este *pentru ca şi eu să las uliţa care este trebuinţă de a eşi căpitan Dumitrachi din casă şi la pod, care uliţă mai înainte au fost printre locul Stoicăi şi pintre locul lui Macovei*, deci de acum înainte şi în veci săş urmeze nestrămutat aciastă învoială între mine şi între sfânta mănăstire. şi asămine scrisoare de învoială am luat de la sfânta mânăstire.

Toader Gosan pitar 1801 Maiu 11
Gh. Tăutul vornic de poartă
Chiriiac Bibere pitar martur

În dos «Carte dn învoială pentru locul bisăricii lui sfântul Neculai cu pitaru Vasâli Coroiu.

XXVI. *1803 April 23 Iaşi.* Scrisoare de aşezare între Ion Gane clucer şi Stoica Gălăţan pentru locul unei dughene.

Adeverez cu acastă scrisoare a me la mâna lui Stoica Gălăţan băcal ot târgul Eşului, pentru o bucată de loc ce iam dat alăture cu ograda me în Ieş unde şedi el, cu aciastă tocmală ca săm fac o dughiană băcălie doi stânjăni pol gspd lăţime şi un stânjăn pol gspd., lungime şo casă în dosul dughenii tot întron părete, doi stânjăni pol lungime şi doi stânjăni lungul dughiană alăture tot întron părete pentru crăşmă doi stânjăni lungime casa din faţă şi doi stânjăni lungul şi iarăşi o casă din dos tot întron părete doi stânjăni lungime şi doi stănjăni lungul care fac peste tot doă dugheni din faţă şi doă casă din dos, însă aceste casă şi dugheni să să facă pe temelii de piatră, care temelii să fie asămine cu podul uliţii şi dedesupt pen mijlocul să fie iarăşi temelii despărţitoare adică supt băcălie i casă ca să fie beciu deosăbit şi supt crâşmă i casa ei să facă pivniţă şi din pivniţă spre ograda me să facă o hrubă de 3 stânjăni gspd., lungul şi podul casălor de desupt să fie grinzile de stejar, şi podelele cele dedesupt tij de stejar; iar duşămiaoa să fie de brad, şi la toati celelalti să fie după rânduial

lor şi acoperite să fie cu draniţă şi să facă din colţul casăi băcălii din dos şi pără în dreptul bucătării spre râpă un grajdiu care grajdiu săl fac pe tumurugi de stejar mai groşi după cum sânt a lui Andronică, şi tălpile i amnarii iarăşi să fie de stejar şi păreţii să fie de scânduri de brad acoperit cu draniţă, şi pe denainte grajdului să facă şandrama în loc de şură, şi să facă şi la ogradă gardu înpregiur, însă gardul să fie cu pari de stejar groşi lungi şi buni şi gardul să fie înpletit gros, în fieştecare mănunchi câte patru sau cinci nuele, iar nu mai puţân şacoperit cu schini, în care cheltuială sau dat 500 lei adică cinci sute lei şi câţi bani va mai cheltui pe lângă aceşti 500 lei până la săvărşirea acelor binali să aibă a cheltui el de la sine şi pentru câţi bani a mai cheltuit el până la săvărşire binalilor să să dea şapti ani întracesti binali fără chirie începândusă anii de la 1801 April 23 până la 1810 iarăşi April 23 şi după împlinire acestor ani să rămâi binalele a meli însă să fie binalile sănatoasă iar nu stricate şi aceste binali toati să aibă a le găti în doi ani, adică în anul acesta şi în viitor, iar lemnul casăi care esti acum rămâne al meu şi pentru încredinţare iam dat aciastă scrisoare.

1803 April 23

Ioan Gane clucer

XXVII. 1807 *Iunie 4 Iaşi.* Scrisoare lui I. Gane clucer către divan să-şi aducă actele caselor sale.

CĂTRĂ PRE CINSTITUL DIVAN
de la clucer Ioan Gane

Cinstit poronca dmv., cu multă plecăciune am luat, şi pentru scrisorile ce am pe locul casilor din Eşi. şi mi să porunceşte de către dmv ca să li aduc acum fiind că să hotărăşti locul bisăricii svântului Nicolai înştiinţăz pe Dmv că la locul unde acum să află scrisorile mele nici un chip nu am ca să poč să le scot şi mă rog Dmv să mai fii îngăduială despre locul meu, căci scrisori am indestuli şi pin câteva mâni trecuti acel loc şi vânzare tot păn în uliţă, după cum sau şi stăpânit.

Ioan Gane clucer 1807 Iuni 4

în dos adresa: Către Cinstiţi dmlor boerii divanului—de la clucer Ioan Gane, „răspuns de la Ioniţă Gane pentru locu lui Sfeti Neculai".

XXVIII. 1807 *Iunie 16 Iaşi.* Scrisoarea clucerului I. Gane către divan că nu poate aduce scrisorile caselor, nefiind la dânsul.

CĂTRĂ PRE CINSTIT DIVANUL CNEJĂII MOLDAVIEI.
de la clucer Ioan Gane

Pre cinstita poronca Dmv cu multă plecăciune am luat şi pentru pricina loculu ce ceri de la mini şi de(la) alţi împregiuraşi bisărica svântului Necolai, după înştiinţare ce am făcut dmv că în vreme aciasta unde sânt scrisorile nici cu un chip nu poč să le scot. Imi scrieţi Dmv că numai cât fac prelungire, eu iarăşi adaog rugăminte dmv. şi arăt în frica unui Dumnezău că nu poč să scot scrisori e de unde sânt, şi nimica altă nu mă opreşte ca din ce dintăi poroncă ce am luat aş fi venit fiind că după cum am arătat Dmv, şi eu lam cumpărat; dar aciastă pricină mă opreşte că nu poč să scot scrisori e de unde sânt şi deci bisărica noastră ne faci atâta silă, dmv ca nişte stăpâni şi drepţi giudecători mă rog să poronciţi să mai îngăduiască, iar dacă na voi, eu mai mult nam ce să fac de cât locul esti acolo şi de va ave voi de la dmv poate săl ia căci şi datoriu de aş fi fost iarăşi la o vreme de neputinţă *nu mar fi supărat cu aprozi de am plătit şi ciubote.* 1807 Iuni 16

Ioan Gane clucer

adresă: „către pre cinstit divanul cnejăiei Moldaviei—de la clucer Ioan Gane".

XXIX. 1807 *Aug. 8 Iaşi.* Cartea divanului Cnejiei Moldovei în pricina dintre Andoni Bineca bacal şi epitropia bis. Sf. Neculai pentru binale.

Neodihnit arătânduse Andoni Bineca băcal cu cercetarea ce sau făcut la faţa locului de către dumnealor boerii cerşuţi din partea epitropilor bisăricii sfântului Neculai de aicea din oraşul Eşii din mahalaoa Muntenimea de sus, şi de către dumnalor boerii cersuţi din însuşi parte sa înfăţoşatusau atât la divan cât şi înainti a toată obşteasca noastră adunare, şi intrând în ce mai cu amănuntu cerc tare a pricinii aceştia, după ce sau văzut de către noi mărturia de cercetare şi *harta de starea locului*, iscălită de dumnalor boerii cercetători cum şi toati scrisorile a numitei bisărici i a numitului băcal, şi a megieşilor câte să cuprind prin aceiaşi mărturie, care şi aice să arătă mai în gos anume Adică din parte bisăricii fiind acestea.

1) O mărturie hotarnică *din anii 7275 Mart 3* iscălită de Constandin Sandul şatrar, i Carpu Pičorag, i Tuduri Lupul vornicii de poartă şi de alţi mahalagii prin care să cuprinde în ce chip au măsurat locul numitei bisărici cu stânjăni de optu palme proaste, adică din păretele bisăricii (dinspre miazănoapte) spre casa lui Ioniţă baş čauş până în zaplaz sau aflat 13 stânjăni şi dispre casa lui Tuduri vornic de poartă (care acum este a clucerului Grigoraş) adică spre răsărit sau aflat 15 stânjăni, şi de la vali spre amiazăzi dispre casa lui Ion vătavul arată că merg până în uliţă, undi au cunoscut că nici o impresurare nu are locul bisăricii de către nime. Au cercetat şi pentru uliţă şi după un zapis a unui Ion Cazan cii zic *Fumoae* arătătoriu că locul era latul 12 stânjăni până în uliţă, au măsurat acei 12 stânjăni din zaplazii lui Pavăl Bantăş (care acum esti a dumisale vornic Costache Canta), asupra uliţii şi iau mai dat pol stănjăn după mărturisirea oamenilor de atunci lăsând şi ace uliţă (a căria nume nul arată) de patru stânjăni proşti iar dispre apus nici fac măsură nici arată până undi mergi locul nici cu cini să megieşeşte.

2) O mărturie din 13 a trecute luni Maiu a anului curgător a preutului Ioniţă Prale de la bisărica sfinţilor 40 de mucenici la vrâstă ca de 60 ani, carele au fostu preot şi la acasta bisărică a sfântului Nicolae, i a lui Petrea Izbaşa de harem la vrâstă ca de 70 ani şi a lui Mihalachi čubotariul cu asămine vrâstă, cari prin carte de blăstăm au mărturisit că drumul pe undi esti acum podul lau apucat înainte vremi mai la vale, adică cam pin casa ci este acum a lui Stoica Crăčmarul, făcută de vreo trei ani şi cu totul pe dinapoia dughenilor ce au făcut numitul băcal, mutândusă drumul din pricina râpii în locul numitei bisărici ca trei drumuri şi că pe unde esti ograda numitul i bacal au fostu şi livadă îngrădită care au căzut în râpă, măcinândusă asupra bisăricii din vreme în vreme. Iar scrisorile pe locul lui Manolachi Calmuţki cel are soţiia sa clironomie de la tatăl său săvârşitul pitar Ioan Cerchez, care să megieşeşte cu locul numitei bisărici pe din sus dispre apus piste drumul Bo oşănilor sânt aceste.

1) O copie de pe un zapis din anii 7232 Febr., 2 adeverită de Preasfinţiia sa părintele Mitropolitul, cu cuprindere că un Vasile Cioară cu soţiia sa Iliana, fata lui Ghiorghi Giurgiul au dat danie preotului Ioan Cogălničanul şi preotesăi sale Safta un loc de casă in mahalaoa Muntenimei, între sfeti Neculai de sus şi între Prepadoamna Parascheva ce noaă, arătând; lungul locului din ţintirimul bisăricii Prepadoamnei Paraschevei în gos până în coada râpii dispre Steti Nicolai şasă zăci de stânjăni lungul şi latul trei zăci şi cinci stanjăni şi zicând că unde să va afla zapisul cel vechiu şi hotarnica locului să nu să ţie în samă fiind furate.

2) Altă copii iarăşi încredin ată di pe o carte a domnului Grigorie Ioan Calimah Vvod din anii 7270 Dek 18 cu cuprindere că jăluind un Vasile Şoroagă mazil din Iaşi pentru locul de sus arătat cel are de cumpărătură, care merge din ţintirimul bisăricii Prepadoamnei Paraschevii şi până în malul râpei şi între uliţa ce mergu drumurile cele mari

şi pe de o parte şi pe de altă parte, care este măsurat cu stânjănul, şi că peste uliţa dispre Bahlui având casă şi crâşmă un Nedelcu vătavu (care acum să află a clucerului Ioan Gane), nu să îndestulasă acel Nedelcu vătavu că cu crâşma lui întrase în uliţă de să mai mutasă drumul pe locul lui Şoroagă, ce încă luând vornic de poartă săş hotărască locul, cere să treacă şi piste uliţă, şi rânduinduse pe răpousaţi Inochentie, episcopul de Huşi şi Ioan Bogdan fiind vel logofăt de au cercetat la faţa locului au aflat că fără de cale umblă acel Nedelcu să treacă peste uliţa drumului în locul lui Şoroagă unde nu are nici o dreptate, întărindusă lui Şoroagă ca săşi stăpâniască locul în paci după dresăle lui, cum pre largu arată carte domnească, şi măcar că în zapisul de sus arătat la măsura lungului zice până în coada râpii, fără să pomenească de drum, dar carte aceasta domnească face curată alegere că locul lui Şoroagă au fost între doaî drumuri mari, adică între drumul carel pomeneşte dispre Bahlui şi merge pe la capul râpii, pe care îl şi numesc drumul Neamţului şi a Siretului şi a Păcurariului, şi întracel drum să răzăma locul lui Şoroagă cu marginea cea despre amiazăzi, şi acel cuvânt a capului râpei fără a pomeni de drum lau pus după prostimea de atunci, căci drumul nici odată nau putut să umble peste râpă, ci pe la capul râpei şi totdeauna trebuinţa lau cerut a fi la locul acela;—iar celalalt drum este drumul Botoşanilor, în care să răzăma locul lui Şoroagă cu capătul despre răsărit şi amândoă drumurile curat să înţălege că să împreunau drept capul râpii, şi după vremi măcinândusă răpa leau stricat pe amândoă suindule la deal, cum şi scrisorile ce au arătat Ruxanda Corboae, nepoata şi clironoama lui Gavril ciubotarul aşăjdere şi numitul Andone băcalul sânt aceste:

1) O mărturturie hotarnică din 1766 Mai 8 de la Tuduri Lupul vornic de poartă, pusă şi pecetea porţii cu cuprindere că din poronca domnului Grigorie Alexandru Ghica Vvoda rânduindul răposatul Manolachi Costachi fiind vel logofăt, după jaloba unui Gavril ciubotarul Săiman agescu, cu cerire ca săl miluiască cu o bucată de loc în târgul Iaşii, la mahalaoa sărbească lângă râpa ce este lângă straja Mărginenilor din drumul cel mare supt costişa râpii săş facă o căscioară ca să să odihnească, au mersu la ace bucăţe de loc şi strângând pe împregiuraşii pe cari îi arată anume, toţi au mărturisit că pe ace bucată de loc nici odată nau fost casă şi puind o piatră dispărţitoare dispre locul preutului Ioan au măsurat cu stânjăn de optu palme, cu palma ce esti pe hotarnică alăture cu drumul în sus costişa pe malul râpii, şi undi sau împlinit 8 stânjăni, au pus altă piatră hotar, iar de la vale merge până în pâraul râpei, cum pre largu arată hotarnica

2) Un zapis fără veleat şi lună de la Gavril şi soţia lui Ilinca şi fii lor prin care au dat acel loc frăţinisău Tomii şi soţii lui Catinca şi fiilor lor ca săl stăpânească întocma după hotarnica de sus arătată.

3) Un zapis din 7285 Noemb. 20 prin care acel Toma ciubotar cu soţia lui Catrina iarăşi acel loc cu casă lau vândut frăţinisău lui Gavril Ciubotariu şi soţiei sale Iincăi drept 60 lei arătând că este în vale strâmbă, de la vale de margine peste drumul cel mare a Păcurariului la Muntenimea de sus, cum pre largu arată zapisul.

4) Alt zapis dintracel an Iuli 12, prin care Gavril Ciubotariul cu soţia lui Ilinca au vândut ace casă lui Gheorghe Păslarul drept 80 lei.

5) Alt zapis din 1800 Mai 1 de la Gheorghe Pâslarul şi soţia lui Mariia şi fii lor Constandin şi Ilinca prin cari tot ace casă au vânduto numitului Andoni Bineca băcal drept 510 lei arătând că locul casăi să hotărăşte pe din sus cu drumul cel mare al Păcurariului, iar pe din gios împregiur îl hotărăşte râpa, cum pre largu arată zapisul.

6) O ţădulă din 1801 Mai 27 de la boerii giudecători a dipartamentului al doile, cu cuprindere că după giudecata ce au avut Mariia lui Gheorghe Păslarul cu numitul băcal penfru casa de sus arătată zicând numita femee că în vreme ce au vândut casa cu barbatul ei, ar fi mai oprit o buçăţică de loc din locul casii în marginea unii răpi afară din

cuprinderea zapisului vânzării, în care zapis nevăzândusă scris nimica pentru ac.a bucăţică de loc au rânduit spre cercetare la faţa locului pe Gheorghe Tăutul vornic de poartă, carele prin înştiinţare ce au făcut în dosul aceleiaşi ţăduli, arată că cercetând nau mai rămas lo: afară din cuprindere zapisului de vânzare; şi tot pentru aceiaşi ţădulă la 6 a lunii Iunie a aceluiaşi an hotărăşte departamentul ca să stăpân'ască numitul băcal tot locul după cuprinderea zapisului vânzării.

7) Sau mai văzut la mâna Ruxandei Corboaei şi altă mărturie hotarnică din 7277 Mart 23 de la Antohi Luţa şi Neculai Luţa vornici de poartă pe alt loc ci esti alăture pe din gios de locul acesta, care au fost a unui preotu Ioan de la numita bisărică a sfântului Necolai cumpărat de la o Catrină Buchiloae arătândui măsurile de giur împregiur, care loc la anul 1774 Mai 6 un preotul Neculai feciorul ace'ui preotul Ioan prin zapisul său lau vândut lui Gavril Ciubotariu, şi de la Gavril Ciubotariu au rămas cu clironomie la numita nepoata sa Ruxanda Corboae, şi p ntru amândouă aceste locuri în trecutul an 1806 Iuli 10 din poroncă sau făcut cercetare la faţa locului de izbaşa Stoi.a Comişăscul după cuprinderea hotarnicilor, cum pre largu arată mărturiia sa.

Arătând acum dmlor boerii cercetători prin mărturie ce au dat, cum că după ce au văzut scrisorile arătate, cercetând întâi după hotarnica numitei bisărici măs.rile acele doâ, spre miazănoapte şi spre răsărit leau găsit întocma, şi că după acele părţi nu esti nici o pric'nă, iar la parte de către amiazăzi de la vale dispre casa lui Ion Vătavu, fiind că răspundi până în uliţă, şi după ce acii de atunce hotarnici prin mă tur ia lor arată că au fost rânduiţi a cerceta atât pentru locul numitei bisărici ci să înpresurasă de către o samă de mahalagii cât şi pentru uliţele cele vechi ci sar fi cuprinsu cu gardurile nhora din mahalagii şi după ce au făcut acele doâ măsuri a locului bisăricii atât spre amează noapte cât şi spre răsărit, apoi mai cu deadinsul au s'ă'ut de au deschis uliţa ace'a ci merge pe di la va'e di locul bi ăricii, începând a o deschide tocmai din locul lui Ianachi Sava, care acum es:i a fiicii sale p'tăreasa Elena Climentoae, şi mergâed în sus tăind garduri şi livezi de pomi cari împresurasă ul ţa până unde sau sfârşit locul unui Ion Vătavul ci era di la vale de locul numitei b'sărici, din gos de casa unui Vasile Mărgineanul ci era pi locul bisăricii, au pus o piatră hotar dispre bisărică, şi altă piatră au pus din vale dispre locul acelui Ion Vătavul, iar de acolo în sus arată că uliţa era deschisă, şi măcar că după răspundere hotarnicii această uliţă să vede iarăşi închisă la deal înpresurândo tot aceia în urma hotărâturii, însă cât vine drept locul b săricii rămâne ca în urmă săşi caute bisărica. Dar îndestul că ho'arni.a această curat dovideşte că ace uliţă desch'zânduo, au dato în drumul cel mare. care mergi pe di la vale de locul lui Calmoţki ce au fost a lui Şoroagă zăcând că au pus piatră din gos de casa lui Vasili Mărgiueanul, ci era pi locul bisăric'i, şi foarte bine să alcătueşte cu hotarnica pi acei opt stânjăni ci sau fost dat lui Gavril Ciubotariul, fiind făcută cu puţân mai înainte, şi zăcând că ace bucăţă de loc sau dat lângă straja, Mărginenilor din drumul cel mare supt costişa râpii, care să înţălege că până unde sau înplinit acii opt stânjăni până acolo era şi râpa şi acolo era şi straja, căci hotarnica vorbeşte numai pentru marginea locului cea di la vale, ce merge până în pârăul râpii, iar la marginea cea de la deal nu vorbeşte nimica de pârăul râpii, înfundândusă locul în coada râpii undi nu mai era pârău, şi pe lângă aceste să potriveşte şi mărturie preotului Ioniţă Pralea şi acelorlalţi bătrâni ce au dato prin carte de blăstăm apoi fiind că de la piatra ce au puso din gos de casa lui Vasilie Mărgineanul, hotarnica bisăricii mai în sus numai în vorbă ara'ă că uliţa era deschisă, iar vreo altă măsură la locul bisăricii până unde mergi spre apus nau făcut. In destul d'spre partea aceia sau încredinţat dmlor din scrisorile pe locul lui Calmoţchi ce sânt arătate mai sus, pe care loc curat îl arată zapisul că esti între sfe'e Neculai şi între Prepadoamna

Paraschiva, cum şi carte domnească îl lămureşte, că este între doă drumuri mari, adică a Neamţului şi a Botoşănilor, precum sau arătat şi mai sus, dovedind dmlor şi groapa pivniţii ci făcusă acel Nedelcu vatav, care să af ă cuprinsă în ograda clucerului Ioan Gane şi măcar că scrisorile sale nu sau văzut, scriinduisă de către divan în câtiva rânduri ca să li trimată. Dar însuşi prin răspunsul său din 4 a trecutii luni Iunie ce au făcut către divan că nu poate a li trimite, aflândusă în mănăstire Slatina, arată că are îndestule scrisori, şi fiind acel loc trecut prin câteva mâni cu vânzări, zapisăli scriu tot până în uliţă. Apoi afară de dovezile arătate dmlor că mai în urmă sau evit şi altă dovadă adică o hotarnică din 1780 Noem. 15 iscălită de Neculai Groşu şi Ştefan Ciogole vornicii de poartă, şi de mahalagii pusă şi pecetea porţii pe un loc ci au fostu a unui Gheorghe Gaţe, care acum este a dmsale doftorului Evstatie. alăture pe din sus cu locul casălor dumisale spat. Ioan Canano, de la drum, în dreptul bisăricii Prepadoamna Paraschevei. care le arată că stă cu capătul cel de la deal în drumul Păcurariului, undi sau pus şi doă pietre în colţuri, şi cercetândusă acum de Vasile Bucur vornic de poartă au aflat atât pietrele acele despre drum cât şi măsurile de giur împregiur cu palma ci este arătată pe hotarnică, şi mai prisosăşte dintracele pietre până în podul ce sau făcut acum la colţul din sus 3 stânjăni 2 palme, la colţul din ğos dinspre casăle dmsale spat Ioan Canano 3 stânjăni care iarăşi îndestul dovideşti că cu 27 ani mai înainte umbla drumul pe acolo, potrivit cu linia gropii pivniţii, ci făcusă acel Nedelcu pitar, pe care cartea domnului Grigorie Calimah Vodă, o dovedeşte că era făcută în drum. Şi din toate acestea curat şi fără îndoială sau dovedit că locul pe care numitul băcal au făcut dughenile este drept a bisăricii sfântului Nicolae. Arată dmlor că au măsurat şi locurile ce au avut acel Ion Ciubotariul atât acei 8 stânjeni cii cuprinde hotarnica din 1766 care sânt cumpăraţi de numitul băcal, cât şi locul ce au fost a preotului Ioan după hotarnica din 7277 care locuri amândoaă sau făcut supt stăpânirea Ruxandei Corboae nepoata acelui Gavril Ciubotariul şi împlinindusă suma stânjănilor ce să cuprind în hotarnice, după pietrele ce sau găsit de faţă mai rămân la dial 16 stânjăni până unde este acum aşăzat podul uliţii, pe care îi pretinderiseşte numita bisărică după dovezile arătate cum pre largu arată la mărturia dumilorsale care este din 25 a trecutii lui Iunie a anului curgătoriu. După care întrebândusă de către noi pe numitul băcal ci are mai mult să răspundă, au dat răspunsu că la ştiinţa sa au fostu că dughenile leau făcut pe drept locul său ci lau cumpărat de la Gheorghie Pâslariul şi deci epitropii au ştiut că acolo este locul bisăricii di ce lau îngăduit, şi nu iau zis nimica în curgire de 7 ani. Dar cu acest răspuns al său nimică nu sau putut agiuta, în vreme ce Epitropii sau îndreptat că hotarnica bisăricii fiind pierdută acum sau găsit, cum şi celelalte dovezi fiind la mâni străine acum sau evit, şi dindată ce sau evit au cerşut bisărica dreptate sa, ci mai ales a lui datorie era a fi cu priveghere spre lămurire locului ce au cumpărat, a urma după pravilele pământului, cu facere de publicaţie, şi cu cercetare de hotarnici, ca să ştie ce au cumpărat, şi când ar fi urmat aceste celi ce sau doşloşit acum, să pute doşloşi atunce şi era ori spre siguranţia lui, sau spre dreptate acelora ce ar fi avut protimisăs a răscumpăra, dar el nu numai că aceste nau urmat, ci mai ales să cunoaşte, că cât au putut au fugit de dânsele, neiscălinduş zapisul nici de mahalagii, socotind că cu trecerea vremii va rămane statornicit, di care urmare a sa nu numai că nu să cunoaşte de bună credinţă, ci mai ales de vicleşug şi tot acela ce zădeşte cu vicleşug pe loc strein, după pravilă perde zidirea sa. câştigânduo cel cu locu, şi asămini să cădea şi pentru dânsul. dar ğudecata împrotiva pravilii cu milostivire asupra lui hotărăşte ca nu numai să nu peardă zădire şi venitul cu care sau folosit în şepte ani, ci încă pentru toate acele binale săi de bisărica *3000 lei* şi în veci

să rămăe a bisăricii ca pe un loc ce sau dovedit drept al ei, dândusă de la noi şi aćasta carte de ğudacată, *iar nemulţămindusă săş râdice binalele.*

1807 Avgust 8

Veniamin Mitropolit Moldaviei
Costachi Ghica logofăt
Manolachi Conachi logofăt
Dim. Roset vel logofăt
Balş logofăt
Th. Balş .vornic
Neculai Dimachi vornic
.... vornic
.... postelnic

Ştefan Balş vornic
Cost. Paladi vornic
Alexandru Ianculeu vornic
Iordachi Ghica vornic
Grigori .... vel vornic
Sturza visternic
D.. Bogdan vornic

sau trecut în condica
Matei. Costin clucer

În dos: Carte de giudecată de la preasfinţia sa părintele Mitropolit şi de la toţi boerii Moldovei pentru pricina dughenilor ce au zidit Anton bacalu pe locurile Sf. Neculai şi sau dat rămas 1807 August,8

XXX. *Iune 25 Iaşi.* Mărturie hotarnică a locului bisericei Sf. Neculai, şi alegere lui despre vecini.

Facem ştiri cu aciastă a noastră mărturie hotarnică că la divan au dat jalobă dmlor epitropi a bisăricii sfântului Nicolae ci este aici în Iaşi la mahalaoa Muntenimii făcând arătare că scrisorile biserici pe locurile ce împregur liau avut dăruite dela ctitorii săi prăpădindusă din nepurtarea de grijă a celor mai din vechi ctitori ai săi, de când sau pus în bună stare acest sfânt lăcaş zădindusă din temelie de piatră, indestulă silinţă şi pentru dovedirea locurilor de pe împregiur, după câte scrisori sau găsit a bisăricii şi pe la megieşii împregiuraşi, cât dintre alte părţi sau pus la cale, îndreptândusă hotarăle, neavând acum cu alţi pricini, iar parte sau margine locurilor de către amiazăzi hotărândusă alăture cu drumul mare ce vine de la Păcurari *şi intră în Iaşi,* unde de la vale de drum din vechime fiind o mare râpă numită după vremi cu multe nume, din pricina curgerii apilor de la deal. ace râpă câte puţin sau tot mâncat către drum, şi drumul ferindusă de râpă sau suit către locul bisericii, apoi nu de multă vreme un Andoni Bineca băcal, carele mai din gios având o căsuţă cumpărată alăture cu uliţa ci să coboară în Iaşi la foişoru au năvălit cu împresurare de şau făcut nişte binale pe locul ce mai rămăsese a bisericii piste drumul nou, şi pe margine drumului vechi, cât mai rămaseră către pomenita râpă, deci fiind că după stare şi îndreptare ce sau luat acum drumul să află dovedit pe dreptu locul bisăricii, au cerut dmlor epitropi să aibă dreptate sfânta biserică, adică de vreme ce din drept locul său, biserica au lăsat după trebuinţa obştiei umblarea drumului în curmeziş de patru stânjeni ci fiind noi rânduiţi a face cercetare şi îndreptare am mersu la starea locului şi intrând în cercetare a ât scrisorilor ci are biserica, cât şi celor megieşite, scrisorile bisericei sunt aceste.

— O mărturie hotarnică din ani 7278 Mart 3 iscălită de Costandind Găndul şatrar şi Carpu Picioroga i Teodor Lupul vornici de poartă şi de alţi mahalagii, prin care să cuprinde în ce chip au măsurat locul numitii bisăricii cu stânjin de optu *palme proaste,* adică din păretele bisăricii dispre miază noapte spre casa lui Ioniţă başciauş până în zaplazu sau aflat 13 stânjăni şi dispre casa lui Tuduri vornic de poartă (care acum este a Culcerului Grigoraş) adică spre răsărit sau aflat 15 stânjăni ş de la vale spre amiazăzi dinspre casa lui Ion vatavu arată că merge până în uliţă, undi am cunoscut că nici o împresurare nu are locul bisăricii decătre nime, am cercetat şi pentru

ulița, și după un zapis a unui Ioan Cazan cei zic Fumoae arătătoriu că locul lui era latul 12 stânjăni până în uliță, au măsurat acei 12 stânjăni, din zaplasul lui Pavel Bantăș (care acum este al mieu mai jos iscălitul Costachi Canta vornic) asupra uliții și iau mai dat pol stânjăn, după mărturisiria oamenilor de atuncea lăsând și acea utiță (a cărie nume nul arată) de patru stănjăni proști, iar despre apus nici fac măsură, nici arată până unde merge locul, nici cu cine să megieșește.

O mărturie din 13 a trecutei luni Maiu a anului curgătoriu, a preutului Ioniță Prale de la biserica sfinților Patru zeci de mucenici, la vrâstă ca de 60 ani, carile au fostu preot și la aciastă biserică a sfântului Nicolae i a lui Petrea izbașă de harem la vrâsta ca de 70 ani și a lui Mihalachi Ciubotariul cu asămine vrâstă, carii prin carte de blăstăm au mărturisit că drumul pe unde este acum podul lau apucat înainte vreme mai la vale adică cam pin casa ci esti acum a lui Stoica Crăciumariul făcută de vro trei ani, și cu totul pe dinafară dughenuța ce au făcut numitul băcal, mutândusă drumul din pricina răpei în locul numitei bisărici ca trii drumuri, și că pe unde este ograda numitului băcal, au fost și livadă îngrădită, care au căzut în râpă, măcinândusă asupra bisérici din vreme în vreme, iar scrisorile pe locul lui Manolachi Calmoțki cel are soția sa chironomie de la tatăl său săvârșitul pitar Ioan Cerchez care să megieșește cu locul numitei bisărici pe din sus și dispre apus piste drumul Botoșanilor sunt acestia.

— O copie de pe un zapis din ani 7232 Fevr. 2 adeverit de preosvinția sa părintele Mitropoliul, cu cuprindere că un Vasile Cioară cu soția sa Ilinca, fata lui Gheorghi Giurgiul, au dat danie *preotului Ioan Cogălnicianul* și preut săi sale Safta, un loc de casă în mahalaoa Muntenimei între sfete Neculae de sus, și între Prepadoamna *Paraschiva cia noaî*, arătând măsura lungului din țântirimul bisăricii Prepadoamna Paraschivei în gios până în locul râpei dispre sfite Necolae 60 stânjeni domnești și latul 35 stânjăni și zicând că unde să va afla zapisul cel vechiu și hotarnica locului să nu să ție în samă fiind furate.

— Altă copie iarăși încredințată di pi o carte a domnului Grigorie Ioan Calimah Voevoda din anii 7270 Dekv. 18 cu cuprindere că jăluind un Vasili Șoroagă mazil din Iași, pentru locul de sus arătat cel are de cumpărătură, cari merge din țînterimul bisăricii Prepadoamna Paraschivei și pân în malul râpii, și între uliți ce mergu drumurile cele mari și pe de o parte și pe de altă parte, cari este măsurat cu stânjenul, și că peste uliță despre Bahlui având casă și crâșmă un Nedelcu Vătavu (care acum să află a clucerului Ioan Gane), nu să îndestulasă acel Nedelcu Vătavu, că cu crâșma lui intrase în ulița di să mai mutasă drumul pe locul lui Șoroagă, ce încă luând vornic de poartă sâș hotărască locul carea să treacă și pesti uliță, și rânduindui pe răposații Inochentie Episcopul de Huși și Ioan Bogdan fiind vel logofăt de au cercetat la fața locului, au aflat că fără de cale umbla acel Nedelcu să treacă piste ulița drumului în locu, lui Șoroagă, unde nu avea nici o dreptate, întărindusă lui Șoroagă ca săși stăpânească locul în pace după dresăle lui, cum pre largu arată carta domnească și măcar că în zapisul de sus arătat la măsura lungului zice până în coada râpii, fără să pomenească de drum, dar carte această domnească faci curată alegire că locul lui Șoroagă au fostu între doaă drumuri mari, adică între drumul caril pomenește despre Bahlui și mergi pi la capul râpii, care acum îl numescu ei drumul Neamțului și a Săretiului, și a Păcurariului și întracel drum să razămă locul lui Șoroagă, cu margine cea despre amiazăzi, și acel cuvânt al capului râpii, fără a pomeni de drum lau pus după prostime de atunci, căci drumul niciodată nau putut să umble piste râpă, ce pi la capul râpii și totdeauna trebuința lau cerut a fi la locul acela, iară celalant drum este drumul Botoșănilor, în care să razămă locul lui Șoroagă cu capătul cel dispre răsărit, și amândoă drumurile curat să înțălege că să împreună drept capul râpii și după vremi măcinân-

dusă râpa liau stricat pe amândoă suindule la dial, cum şi scrisorile ce au arătat Ruxanda Corboae şi clironomii lui Gavril Ciubotariul, aşăjdere şi Andoni băcalul sânt acestea:

— O mărturie hotarnică din 1766 Mai 8 de la Tuduri Lupul vornic de poartă pusă şi pecetea porţii cu cuprind re că din poronca domnului Grigore Alexandru Ghica Vvod. rândnindul răposatul Manolachi Costachi fiind vel logofăt, după jaloba lui Gavril Ciubotariul săman agescu, cu cerire ca săl miluiască cu o bucată de loc în târgul Iaşii la mahalaoa sărbască, lângă râpa cea mare, ci este lângă strajă mărgin nilor din drumul cel mare supt costişa râpii săş facă o căscioară să să odihnească, au mărsu la ace bucată de loc şi strângând pe împregiuraşi pe cari îi arată anumi, toţi au mărturisit că pe ace bucată de loc nici odată nau fost casă, şi puind o piatră dispărţitoare dispre locul preutului Ioan, au măsurat cu stânjăn de optu palme, cu palma ci esti pe hotarnică alăţure cu drumul în sus costişa pe malul râpii şi unde sau împlinit optu stânjăni au pus altă piatră hotar, iar de la vale merge până în pârăul râpii, cum pre largu arată hotarnica.

— Un zapis fără veleat şi lună de la Gavril şi soţia lui Ilinca şi fii lor, prin care au dat acel loc frăţin'său Tomii i soţii lui Catrina şi fiilor lor ca săl stăpânească întocma după hotarnica de sus arătată.

— Un zapis din 7285 Noem. 20 prin care acel Toma Ciubotaru cu soţiia lui Catrina iarăşi acel loc cu casă lau vândut frăţinisău lui Gavril Ciubotariu şi soţiei sale Ilincăi drept 60 lei, arătând că este în vale strâmbă de la vale de margine peste drumul cel mare al Păcurariu'ui la Muntenimea de sns, cum pre largu arat zapisul.

— Alt zapis tot din.rac I an Iulie 12 prin care Gavril Ciubotariul cu soţiia lui Ilinca au vândut ace casă lui Gheorghe Păslariul drept 80 lei.

— Alt zapis din 1800 Mai 1 de la Gheorghi Păslariul, i soţiia lui Mariia şi fii lor Costandin şi Ilinca, prin care tot ace casă au vânduto numitului Andoni Bineca băcal drept 510 lei arătând că locul casei să hotărăşte pe din sus cu drumul cel mare a Păcurariului iar pe din gios împregiur îi hotărăşte râpa, cum pre largu arată zapisul.

— Ţădulă din 1801 Mai 27 de la boerii gindecători ai dipartamentului al doi'e cu cuprindere că după giudecata ce au avut Mariia lui Gheorghe Păslariul cu numitul băcal pentru casa de sus arătată, zicând numita femei că în vreme ce au vândut casa cu bărbatul ei, ar fi mai oprit o bucăţică de loc, din locul casii în margine unei râpi, afară de cuprindere zapisului vânzării; în care zapis nevăzândusă scris nemica pentru ace bucăţică de loc au rânduit spre cercetare la faţa locului pe Gheorge Tăutul vornic de poartă, carele prin înştiinţare ce au făcut în dosul aceliiaşi ţidule arată că cercetând nau mai rămas loc afară di cuprinderea zapisului vânzării, şi tot întru aceiaşi ţidulă la 6 a lui Iunie a aceluiaşi an hotărăşte dipartamentul ca să stăpâniască numitul băcal tot locul după cuprinderea zapisului vânzării.

— Sau mai văzut la mâna Ruxandei Corboa i şi altă mărturie hotarnică din 7277 Mart 23, de la Antohie Luţa şi Neculai Luţa vornici de poartă pe alt loc ce iaste alăture pe din gios de locul acesta, care au fostu a unui preut Ioan de la numita bisărică a sfântului Nicolae cumpărat de la o Catrina Buchiloae, arătândui măsurile de gi r împregiur, care loc la anul 1774 Mai 6 un preotul Nicolae ficior acelui preutului Ioan, prin zapisul său lau vândut lui Gavril Ciubotariul şi de la Gavril Ciubotariul au rămas cu clironomii la numita nepoata sa Ruxanda Corboae, şi pentru amândoă aceste locu i în trecutul an 1806 Iuli 10 din poruncă sau făcut cerce are la faţa locului de izbaşa Stoica Comişăscul după cuprinderea hotarnicelor cum pre largu arată mărturiia sa.

Deci după ce am văzut scrisorile arătate cercetând întăi după hotarnica numitei bisărici măsurile acele doaă spre miazănoapte şi spre răsărit leam găsit întocmai şi despre acele părţi nu iaste nici o pricină, iar la parte de către amiazăzi de la vale despri

casa lui Ioan Vatavu fiind că răspunde până în uliţă, şi după ce acei de atunci hotarnici prin mărturiia lor arată că au fost rânduiţi a cerceta atât pentru locul numitei bisărici, ce să împresurară de cătră o samă de mahalagii cât şi pentru uliţile cele vechi ce să cuprinseră în gardurile unora din mahalagii şi după ce au făcut acolo doaă măsuri a locului bisăricii atât spre miazănoapte cât şi spre răsărit, apoi mai cu deadinsul am stătut de au deschis uliţa aceia ce merge pe dela vali di locul bisăricii, începând a o deschide întocma din locul lui Enachi Sava, care acum iaste a fiicii sale pităreasa Eleana Climentoae, şi mergând în sus tăind garduri şi livezi de pomi, cari împresurară uliţa până unde sau sfârşit locul lui Ion Vătavu, ce era de la vale de locul numitei bisărici, din gios de casa unui Vasile Mărgineanul, ci era pi locul bisăricii am pus o piatră hotar dispre bisărică, şi altă piatră am pus din vale dispre locul acelui Ioan Vătavul, iar de acolo în sus arată că uliţa era deschisă, şi măcar că după răspunderea hotarnicii aciastă uliţă să vede iarăşi închisă la dial, împresurânduo tot aceia în urma hotărâturii, însă cât veni drept locul bisăricii rămâne ca în urmă săşi caute bisărica, dar în destul ce hotarnica aăasta curat dovideşte că ace uliţă deschizânduo au datu în drumul cel mare care mergi pe di la vali de locul lui Calmuţki ce au fost a lui Şoroagă, zicând că au pus piiatră din gios de casa lui Vasile Mărgineanul, ci era pi locul bisăricii, şi foarte bine să alcătueşte cu hotarnica pe acei optu stânjăni, ci sau fost dat lui Gavril ciubotarul fiind făcută cu puţin mai înainte, şi zicând că ace bucăţică de loc sau dat lângă straja Mărginenilor din drumul cel mare supt costişa râpii, cari să înţelege că până unde sau înplinit acei opt stânjăni până acolo era şi râpa şi acolo era şi straja căci hotarnica vorbeşte numai pentru margine locului ce de la vale că mearge până în părăul râpei, iar la marginia cea di la deal nu vorbeşte nimica de părăul râpii înfundândusă locul în coada râpii, unde nu mai era părău; şi pe lângă aceste să potriveşte şi mărturiia preutului Ioniţă Prale şi a celorlalţi bătrâni ce au dato prin carte de blăstăm. Apoi fiind că de la piatra ce au puso din gios de casa lui Vasile Mărgineanul, hotarnica bisăricii mai în sus numai în vorbă arată că uliţa era deschisă, iar vreo altă măsură la locul bisăricii până unde merge spre apus nau făcut, îndestul ca despre parte aceia neam încredinţat din scrisorile pe locul lui Calmoţki ce sânt arătate mai sus, pe care loc curat îl arată zapisul că iaste între sfeti Nicolae şi între Prepadoamna Paraschevа cum şi cartea domnească il lămureşte că este între doaă drumuri mari, adică a Neamţului şi a Botoşanilor precum am arătat şi mai sus şi am dovedit şi groapa pivniţi ci făcuse acel Ned Icu Vătav, care să află cuprinsă în ograda *clucerului Ioan Gane* şi măcar că scrisorile dmisale nu leam văzut scriinduisă de către divan în câteva rânduri ca să le trimită; dar însuşi prin răspunsul din 4 a lunii aceştie ce au făcut cătră divan că nu li poate trimite aflândusă în mănăstire Slatinii, arată că are îndestule scrisori, şi fiind acel loc trecut prin câteva mâni cu vânzări, zapisăle scriu tot în uliţă. Apoi afară de dovezile arătate mai în urmă sau ivit şi altă dovadă, adică o hotarnică din 1780 Noembrie 5 iscălită de Neculai Grosu şi Ştefan Ciogole vornicii de poartă, şi de mahalagii pusă şi pecetea porţii. pe un loc ce au fost a unui Gheorghi Gage, care acum este a doftorului Evstatie, alăture pe din sus cu locul casălor dumisale spatar Ioan Canano de la vale de drum în dreptul bisăricii Prepadoamnei Paraschivei, care loc arată că este cu capătul cel de la deal în drumul Păcurariului, unde au pus şi doă petre în colţuri, şi cercetândusă acum de Vasile Bucur vornic de poartă; au aflat atât pietrele acolo dispre drum, cât şi măsurile de giur împregiur cu palma ci este arătată pe hotarnică, şi mai prisosăscu dintraceli pietri până în podul ce sau făcut acum, la colţul din sus trei stânjăni şi doă palme şi la colţul din gios dispre casăle dumisale spatar Canano trii stânjăni, care iarăşi îndestulă dovadă esti că cu 27 ani mai înainte umbla drumul pe acolo potrivit în linie gropii pivniţii ci făcură acel Nedelcu

Vătav, pe care carte domnului Grigorie Calimah Vvod, o dovideşti că era făcută în drum, şi de toate aceste curat şi fără îndoială sau dovedit că locul pe care numitul băcal au făcut dughenile, esti drept a bisăricii sfântului Nicolae.

Am măsurat şi locurile ce au avut acel Gavril Ciubotariul atât acei optu stânjăni cii cuprinde hotarnica din 1766, care sânt cumpăraţi de numitul băcal. cât şi locul ce au fost a preotului Ioan, după hotarnica din 7277, cari locuri amândoaă sau găsit supt stăpânirea Ruxandei Corboaei nepoata acelui Gavril. Ciubotariul, şi împlinindusă soma stânjănilor ce să cuprind în hotarnici, după pietrile ce sau făcut de faţă, mai rămân la deal alăture cu râpa şasesprezăci stânjăni, până unde este acum aşăzat podul uliţii, pe cari îi pretenderisăşti numita bisărică, după dovezile arătate, din care socotim că este cu cuviinţă a să lasă o bucată de loc slobod, unde au fost straja marginii, pentru deşertarea gunoailor oraşului în râpă, şi precum am aflat şi am dovedit, am dat această mărturie la numita bisărică a sfântului Nicolae împreună cu harta inginerească de stare locului. 1807 Iunie 23

Dimitrie Sturza vornic
Vasile Roset vornic.
Costachi Canta vornic.

Obs. Documentele de la No. XIV-XXIX ne-au fost comunicate de dl. N. A. Bogdan.

XXX. 7273 (1765). Iule 16. Iaşi. Safta Dragomiriasă, cu fii săi, vinde cu 6 lei, bani gata, o casă cu loc cu tot, lui Nicolaiu Talpu săman gospod.

<Copie> scoasă depe zapis vechi din veleat 7273 Iule 16.

Adică eu Safta Dragomiriasă, înpreună cu fii mei Ioniţă şi Necolaiu datam zapisul meu în mâna lui Neculaiu Talpu Săman g[os]pod, precum să să şiie că iam vândut o casă cu loc cu tot, şi între Ion Telebet şi dela vale de Chirilă şi mergi în sus păr[ă] în casa fecorului Ţugulei şi de la dial păr[ă] în drum şi dela vale păr[ă] în Căcaina: şi am vânduto peb ani gata 6 lei bani gata, săi fie ocină şi moşie lui şi f[ici]orilor lui. Iar de sar sculă cineva să o întoarcă, câtă cheltuială sar face, să fie toată despre mine şi pentru credinţa neam pus şi degitile.

Eu Safta Dragomireasa.
Eu Ioniţă am pus degitul.
Eu Neculaiu brat ego am pus degitul.
Eu Măricuţa mam intâmplat faţă.
Eu Micul mam întâmplat faţă.
Eu Grigoraş mam întâmplat faţă.
Eu Diiaconul Gavrilă am scris cu zisa lor.
Această còpie sau scris de mine (indisciferabil) Căp[i]t[an]za [de] darabani.

1797 Iule 28.

XXXI. 1778 Iunie 5 Iaşi. Mărturie hotarnică a locului de case a nepoţilor lui Matei, din Muntenime lângă zidul Sf. Spiridon.

Fac ştire cu aciastă mărturie hotarnică din luminata poroncă pre înalţat domnului nostru, mărie Sa Costandin Dimitrie Muruz Vvoda fiind orânduit de dumnialui Vasilie Razu vel logofăt, ca se mergu la mahalaoa Muntenimei... la un locu de case a preutului Mateei ce au fostu la biserica Vovideanie, care locu iaste la faţa locului ce merge pe din dosul mănăstirii svântului Spiridon, în colţul de la dial despre răsărit, deci dup(ă) poruncă mergând la numita mahala la starea locului, fiind faţ Contandin diiacul ot vist. i Sandul devteŕo psaltul de la Curte gospod. nepoţii şi vechilii preotului Mat^θei, am

strânsu mahalagii împregiuraşi, anume preotul Vasile Narta răzăş, i Maria femeia Lupului ĉubotar răzăşe, i ginerele ei Costandin treti comis, şi Iordache mazil mahalagiu şi fiind aceştia de faţă, am întrebat pe nepoţii şi vechilii preotului Matθei, ca se nea arăte cu ce trage preaotul Matθei acest locu de case la stăpânirea sa, şi iai niau arătat întâi o hotarnică din zilele răpousatului Mărie sa Ioan Matei Ghica Vvoda ce iaste din leat 7263 Mart 16, în care scrie că răpousatul Radul Raçoviţă vel logofăt, au rânduit pe Ştefan Popăscul i Tanasă Meleghie i Ioan Meleghii vornicii de poartă şi Simion Cheşco uricar de au hotărât acest locu cu pietre hotară în sămni. Al doile au mai arătat şi o anafora tot de la rapousatul mărie sa Ioan Matei Ghica Vodă din liat 7263 Mart 20, întărltă cu pecete mării sale, în care scrie că mărie sa au dat danie şi miluirea acestui locu de case preaotului Matθei fiindu locu gospod. Al triile au mai arătat şi o carte de giudecată din 1767 Mai 7, de la dumnealor veliţii boerii ai divanului ce iara la ace vreame, fiind iscăliţi dumnia'ui Ioan Palade vel logofăt, i dmlui Balş vel vornic, i dmlui Costandin Sturza vel spatar, i dmlui Costache Conachi vel ban, întru care arată că sau giudecat înainte dumllorsale preaotul Matθei, cu Lupul Ciobotariul pentru o hudiţe, ce era la vreme aceia pintre locul casei preaotului Matθei, şi pintre locul casei Lupului Ciobotar, pe care huidiţe umbla Lupul Ciubotariul să o cuprindă cu îngrăditura ogrăzii lui şi de la ğudecata divanului sau dat rămas pe Lupul Ciobotar hotărând prin carte de ğudecată că nici Lupul Ciobotar nici preotul Matθei, se nu se întindă cu gardul ogrăzilor lor pe locul hudeţii, ce să fie hudiţa de doi stânjeni, pintre locul casei preotului Matθei, şi pintre locul casei Lupului Ciobotariul deschise pentru mergirea şi umblarea mahalagiilor, şi după dovezi şi mărturii ce am văzut am făcut şi eu stânjenu de optu palme cu palma ce am văzut în hotarnica veche a numiţilor vornici de poartă de mai sus pomeniţi. şi dintro piiatră hotar vechiu ce sau găsit din sus lângă gardul ogrăzii preotului Vasilie Narte în marginea *uleţii ce merge pe lângă zidiul svântului Spiridon*, am purces cu măsura în ğosu faţa locului (şters *uleţii*) alăture cu uliţa pără în marginea *drumului ce să pogoară de la târgul boilor la vale* sau aflat 14 stânjeni, şi am pus piiatră hotar în dreptul porţii lui Iordachi Mazilul, şi de acole am mersu cu măsura la dial alăture cu *drumul ce să pogoară de la târgul boilor* pără în locul Mariei femeii Lupului Ciobotar sau aflat 14 stânjeni, însă cu doi stânjeni a hudeţii după cum arată la carte de ğudecată de mai sus pomenită, cari aceşti doi stânjeni a hudeţii sau af at cuprinşi de Costandin treti comis ginerile Mariei femeii Lupului Ciobotar, cum şi cinci palme din locul preotului Matθei, cu giumătate de bordeu ce au făcut Costandin treti comis pe locul hudeţii acelor doi stânjeni, şi am pus piatră hotar în marginea hudeţii dispre locul Mariei femeii Lupului Ciobotar din gios dispre răsărit, şi de acole am mersu cu măsura fundul în susu prin ograda Mariei femeii Lupului Ciobotar can cheziş pără în locul preaotului Vasilie Narte sau aflat 14 stânjeni, şi am pus piiatră hotar supt gardul ogrăzii preaotului Vasilie Narte, şi de acole am mersu cu măsura la vale alăturea cu gardul ogrăzii preotului Vasilie Narte pe din susu, asupra zidiului mănăstirii svântului Spiridon, pără în piiatra hotar vechiu ce sau găsit în marginea uliţii, de unde am purcesu cu măsura întâiu sau aflat 14 stânjeni, însă cu doi stânjeni a hudeţii, după cum arată mai sus, şi iarăşi din aceşti doi stânjeni a hudeţii un stânjen din locul hudeţii sau aflat cuprinsu de ginerile Mariei Lupoae, Costandin treti comis cu o parte din grajdiul ĉau făcut, şi iarăşi am pus piiatră hotar în capul hudeţii dispre apus, care disparte locul Mariei fimeii Lupului Ciobotar, de locul hudeţii şi după alegire şi hotărâre ce am făcut acestui locu am făcut şi aciastă mărturie hotarnică la mâna lui Costandin diiacul ot visterie i la mâna fratelui seu Sandul deftero psalt (пѱалт) de la biserica gospod, nepoţi de frate şi vechilii preotului Matθei, a căruia iaste locul acesta

după dovezii şi scrisori ce am văzut, carea scriu şi numescu tot pe preotul Mateei, intru carea mărturie sau pus pecete porţii gospod şi am iscălit.

1778 Iunie 5.

Vidraşcu Canţir vornic de poartă (l. peceţii porţii gospod пч апрц 1718.).
Eu preotul Vasilie mam întâmplat la acea hotărâre mahalagiu şi sânt martur.
X Eu Iordachi Eşanul mazil mahalagiu am fost faţă la hotărât, şi neştind carte mau iscălit diacul ce au scris hotarnica cu zisa mea şi am pus degitul,
Vasile Codr'anu diiac am scris cu zisa vornicului dè poartă în divan gospod.

XXXII. 7243. Mai 8. (1735) Iaşi, (regeste). Pe pivniţa din Iaşi din Cizmărie ce a fost a lui Stamate postelnicul.

„O pivniţă de piiatră şi cu loc de dugheană pe dânsa şi cu alt loc de alte doaă dugheane alăturea cu pivniţa în *uliţa Cizmăriei*, carea să hotărăşte pe din sus cu locul mănăstirii Dancului şi din ğos cu locul mănăstirii Ocnii şi despre apus cu locul lui Năstasă vornicul; carea pivniţă şi cu tot locul ei au fost a lui Stamate postelnicul, cumpărătură de la Andrei Abăza camaraş, iară lui Andrei Abăza iau fostu cumpărătura de la ğupăneasa lui Iacomi visternicul; şi după moartea lui Stamate postelnicul au rămas aciastă moşie a fiului său Ilie păharnicul şi după urma lui Ilie păharnicul au rămaă a fiusău Ioniţă căpitan, care acest Ioniţă căpitan însurândusă în ţara rumănească au triimes pe giupăneasa Catrina Merişanca ca să caute toate moşiile lui Stamatie postelnicul aici în ţara Moldaviei; şi acea giupăneasă cu fiusău Şărban au scos acea pivniţă la vânzare cu tot locul ei şi întâiu au fostu cumpărato Gavril Puiul cizmariu, iar apoi Toader Palade vel visternic, fiind neam cu Stamate postelnicul de pe giupăneasa dumisale, domniţa Aniţa şi nau îngăduit să încapă moşiia la mână străină şi cerând dreptate la Măr'a sa Costandin Neculai Vodă i sau dat giudecată de au întorsu banii lui Gavril Puiul cizmarului şi toate cheltuiale, ce cheltuisă cu pivniţa, însăşi pivniţa care au făcut (loc gol) lei şi au dat toţi banii în mânule lui Gavril Puiu pe care i sau şi întărit cu ispisoc de la Măriie sa Costandin Voevod din leat 7243 Mai 8".

XXXIII. *7242 (1735)*, (regeste). Mărturia hotarnică a pivniţei vist. T. Paladi.

„Un ispisoc iarăşi de la Maria Sa Costandin Voevod din leat 7243, scriind că fiind împresurat acest loc de către călugării de Ocnă necăutândusă de multă vreme de neamul lui Stamate postelnicul, ce au rânduit pre Toader Stârcea i Mihalachi Pătrău i Gavril Pilat vornicii de poartă şi pre Dumitraşco Mustea diiacul de cămară, de au mărsu acolo la mahala şi cu oameni bătrâni mahalagii au ales acest loc a pivniţii şi a dughenilor şi lau măsurat şi au aflat în fruntea locului la uliţă despre pod din locul Dancului pără în locul mănăstirii Ocnei 11 paşi şi pasul de 6 palme şi sau pus piatre la pod la uliţă şi din dosul dughenilor la mijloc 10 paşi şi 4 palme şi la fund despre casa lui Năstasă vornicul 9 paşi şi 2 palme; iară în lungu din pietrele despre uliţă pără în ograda lui Nastasă sau aflat 17 paşi cu un pas ce sau aflat că lau cuprins Năstasă vornicul în ograda lui şi sau şi întărit pe acea hotărătură să stăpânească locul".

XXXIV. *7242 (1734)*, regeste. „Un zapis de la Şărban postelnic, feciorul lui Ioniţă căpitan cu care au vândut el această moşie lui Gavril cizmariul din leat 7242,

---

XXXV. *7173 (1665)*, regeste. „Un ispisoc de la toată boerimea din leat 7173 scriind că înaintea lor au cumpărat Stamatie postelnic nişte dughene gata cu pivniţă de piiatră şi cu tot locul lor de la Andrei Abăza ce au fost cămăraş pe *uliţa ciubotărească* drept 300 lei.

XXXVI. *1741 April 10*, (regeste). „O vie pe locul mănăstirii Cetăţuia danie de la Ezechiel egumenul de Trei Sfetitele finei sale de botez Ilenei, fiica dnmsale Toader Paladi vel visternic, mărturisind egumenul la zapisul lui că asiastă vie au cumpărato pe drepţi bani săi şi au dat pentru pomana sa botezând pe această cucoană cu zapis din leat de la Hristos 1741 April 10.

XXXVII. *7246 April 12 (1738)*, *regeste*. T. Paladi vist. schimbă un loc de casă şi dugheana din târgul de gios (uliţa schimbătorilor) cu Mihai-spiţerul.

„Un loc de casă în târgul de gios pre *uliţa ce sau chemat mai înainte din zilele bătrâne uliţa Schimbătorilor* care loc iaste între casa lui Vasile Jălinco şi între pivniţa Iorgăi sin Ducăi şi din faţa *uliţei merge locul în lungu pără în ograda mănăstirii Barnovschi*, cumpărătura dumisale Toader Paladi vel visternic de la Antohii feciorul lui *Mihaiu Spiţeriu* şi de la femeia sa Sanda fata lui Ioan Mandaca şi a Catrinei fiindule şi lor zestre de la maica lor Catrina şi fiindu un loc stărpu neavând ei nici un folos sau socotit ei amândoi din bună voia lor au făcut schimbătură cu dumnialui vel visternic; datuiau dumnialui vel visternic o sută de matce întrales şi ei au dat dumisali tot locul acesta precum să va arăta în seamne; însă să să ştie că despre pivniţa Iorgăi ce o ţine Iacomachi numai patru stânjăni de loc rămân a lui Iacomachi din locu, Anghelinei ce au vândut singură Anghelina Iorgăi după zapisă ce au arătat Iacomachi cari zapisă scriu că au vândut din stâlpul părţii sale o bucată de loc şi după mărturia lui Hristodor, cumnatul lui Iacomachi, unde au mărturisit el şau arătat cau fostu hotarul acelui loc denainte lui Vasile Buhăescul vtori (al doile) logofăt, ce au mersu acolo din poruncă gospod de au văzut şau socotit pricina acestui loc, numai acei patru stânjăni au rămas în stăpânirea lui Iacomachi, iară de la acei patru stânjâni înainte tot locul pără în casa lui Jălenco, care cuprinde... stânjăni în fruntea uliţei, Iau dat dumisale vel visternicului şi iau dat şi scrisorile cele vechi ce au avut pre acest loc au făcut dumnialui vel visternic pivniţă de piiatră şi dughene, şi schimbătura aciasta sau făcut cu zapis din leat 7246 April 12."

XXXVIII *7252 Iulie 15 (1744)*, regeste. „Pre pivniţa din târgul de sus a lui Neculai a Mănioaei.

„O pivniţă de piiatră cu tot locul şi cu casă de aici *din Eşi din târgul de sus în dosul podului Hagioaei*, cumpărătură dumisale Toader Păladi vel spatar de la Anastasă Simion biv vtori jitnicer cu zapis din leat 7252 Iulie 15, în care zapis scrie că această pivniţă au fostu a lui Pavăl blănariul cumpărătură de la Neculai feciorul Mănioaei, iar lui Neculai iau fostu dată de *înmăsa* Mănioae osabit de alţi fraţi şi cu giudecata divanului domnescu preţuindusă această privinţă dreptu 600 lei sau dat lui Anastasă jicnicerul pentru a lui drepţi bani ce au avut a lua de la Pavăl blănariul, şi el încă scoţinduo la vânzare şi neaflândusă alţi cumpărători au vânduto dumisale vel spătariului dreptu acei bani ce au avut el a lua şi iau făcut plata deplin întru mânule sale".

XXXIX. *7251 Februarie 22 (1743)*, regeste. „Un zapis de la Pavăl blănariul din leat 7251 Febr. 22 scriindu precum Pavăl blănariu au fostu dator lui Anastasă jicniceriul cu 500 lei cu dobânda lor din zece unsprizece şi giumătate pe un an, şi trecând câtăva vreme neputând săi dea banii sau făcut cu dobânda lor 600 lei şi neavând cu altă cu ce plăti cu gidecata divanului sau scos aciastă pivniţă la vânzare şi *strigând crainicul la târgu* au aduso muşterii la 600 lei preţul ei şi cu acestu preţ au dato lui Anastasie jicniceriul pentru datorii ce au fostu dator".

XL. *7244* (*1736*), regeste. „Un zapis de la Andrei biv vtori visternic împreună cu soţul său Aniţa din leat 7244, scriindu precum au vândut ei tot aciastă pivniţă de piatră cu loc cu tot dreptu 300 lei lui Pavăl blănariul".

XLI. *7237 Mai 21* (*1729*), regeste. „Un zapis de la Neculai feciorul Mănioaei din preună cu soţul său Safta, scriindu precum au vândut ei tot aciastă pivniţă şi o casă ce iau dat înmăsa drept 250 lei lui Andrei visternicul din leat 7237 Mai 21.

XLII. *7244 April 1 (1736)*, regeste. „Un zapis de la Gavril Croitoriul din leat 7244 April 1, scriindu precum iau dat Pavăl blănariul loc de o casă cu măsură trei stânjăni de lungu trei stânjeni de largu, de şau făcut o casă şi să dea chirie pe an care să cuprinde tot pe acest loc a pivniţei.

XLIII. *7240* (*1732*), regeste. „O casă gata cu tot locul *pe uliţa mare şi faţa uliţei despre răsărit în preajma Mitropoliei vechi*, cumpărătura dumisali Toader Paladi vel visternic de la Toma drept 200 lei cu zapis din leat 7240.

XLIV. *7250 Iunia 17* (*1742*), regeste. „Un loc de casă cu pivniţa de piatră *ce iaste pre uliţa mare până în uliţa strâmbă*, care din gios să hotărăşte cu locul lui Toader Costachi biv vel spatar şi din sus cu locul casăi ficiorului protopopului Ioan Hadâmbul, şi cu un loc de casă a lui Ştefan Radomirţchi, cumpărătură dumisale Toader Palade vel visternic de la Vasile şi de la fratesău Toader, feciorii lui Mihalachi Dabija, nepoţi de soră lui Costandin Holban medelniceriul, pentru că tâmplândusă de au murit unchiul lor Costandin Holban şi neavându copii au rămas ei nepoţii moştenitori şi cu aceşti bani ce au luat pe aceste casă lau grijit după moartea lui, un zapis din veleat 7250 Iunie 17.

Obs. Toate aceste documente, date în regeste se găsesc în *Condica* de documente ale casei visternicului T. Paladi, ginerele lui Antioh Vodă Cantemir, de pe soţia sa domniţa Aniţa. Condica aceasta este un gros volum, legat în piele şi e scrisă în 7254 Sept. 1 (1745) de Vasile Buhăescul biv vel pitar, cu acest titlu: „Catastih de toate moşiile dumisale Toader Palade vel visternic fiiul dumisale Ion Paladi vel vornic, în pot lui Toader Paladi vel vornic, de toate moşiile ce sânt drepte a dumisale, osăbit de alţi fraţi ai dumisale, cumpărături şi danii, precum sau arătat acum mai gios, care sau scos de pe scrisorile dumisale de Vasile Buhăescul biv vel pitar, la anul de la zidirea lumii veleat 7254·Septembre 1. (Surete ms. XXVII, 225-333).

Condica are 140 file, din cari 3 file albe de la început şi 40 file albe la urmă. Pe

fila 96, ultima scrisă, stă acea notiţă, adaos la actele caselor şi dughen'lor din Iaşi: „Locul casălor din Eşi au fost părinţescu, dar cu voe maicii dumisale şi a fraţilor dumisale lui Toader Palade vel visternic, au fost casă cu multă cheltuială, precum să văd şi pentru ca să mai lărgească locul au mai cumpărat un loc de casă de la Sandul, ispravn'cul vornicului Iordachi căruia iam dat schimbu nişte casă gata cu loc cu tot, cumpărate de dumnealui drept 200 lei de la Ştefan Ene şătrariul, *ce sânt la malul râpii cei mari* şi iarăşi au mai cumpărat şi alt loc de la Moisăi şi Neculai feciori Manii, o parte din locul casăi lor d-eptu 30 lei bani gata şi leau făcut dumnalui şi nişte casă noaă precum să văd tot în preţul acestui loc, însă aşa niau spus dumn·alui vel visternic că casăle părinţăşti au fostu lăsate de părintele dumisale la toţi fraţii, dar pentru părţile fraţilor săi li ar fi dat dumnalui câţiva bani:"

Documentele de la No. XXX—XLIV ne au fost date spre publicare de d. A. Băleanu profesor.

XLV. *7269 Mart 20 (1761) Iaşi.* Hotarnica locului hărazit de Ion Vodă T. Callmah, lui Ioniţă Cuzii b. v. stolnic, făcută de trei vornici de poartă.

Facem ştire cu aĉastă mărturie hotarnică: că din luminată poronca mării sale preînălţat domnului nostru Ion Teodor Vvoda: niau orânduit dumnalui Ioan Bogdan vel logft: ca să mergim aicia *în târgu în Muntenime de sus de asupra Păcurarului: la un loc domnescu*: care loc lau dat Măria sa Vodă: danie dumisale Ioniţă Cuzii biv vel stolnic: *care loc iaste drept domnescu*: pe care loc sau găsit şi doaî casă, şi dumnalui stol., sau învoit cu acei oameni şi au cumpărat acele casă cu bani; deĉ după poroncă mergând noi acolo am făcut stânjăn domnescu de opt palme: şi am măsurat întăiu capul locului de la dial: den piatră hotar ce sau pus întăiu alăture cu drumul în sus până întro piatră ce sau pus hotar, şi sau aflat stânjăni 50 şi *de acolo la vale spre Bahlui* alăturea cu locul dumis. *pitar Ioniţ Râşcanul* ce este iar dat danie de la mărie sa Vod, şi până întro piatră ce sau pus în capul locului de la vale; sau aflat iar 50; şi de acolo drept în ĝos capul locului de la vale despre Bahluiu până întraltă piatră ce sau pus hotar sau aflat stânjăni: 50, şi de acolo drept la dialu marginea locului pe din ĝos până în piatra ce sau pus întâiu sau aflat iar stânjăni 50, şi cu aĉastă măsură sau încheiat şi sau hotărât cu stâlpi: tot locul acesta al dum., stol.; şi după alegire şi hotărârea ce am făcut am dat şi noi aĉastă mărturie hotarnică la mâna dum., stol: Ioniţ Cuzii biv vel stol., cu pecetea porţii domneşti pusă; şi de noi iscălită.

let 7269 Mart 20 *dni.*

(ss) Chiriiac Poroschi vornic de poartă
Alexandru Haĉiu vornic de poartă
Tanasă Meleghi vornic de poartă,

Obs. Actul priveşte casele d-nei S. Vârgoloci din str. Toma Cozma Nr. 7.

XLVI. *1780 Mai 21 Iaşi.* Andrei cumpără cu 65 lei partea de loc de lângă bis., Sf. Teodor de la cumnatul său Chirica şlicar.

Adecă eu Chirica şlicar din preună cu soţul meu Ilinco şi cu fiiul nostru Dumitru făcutam adevărat şi încredinţat zapisul nostru la mâna dum., cumnatului Andreiu şi a soţului dumisali Mar'ei şi a fiilor dumilorsali, precum să să ştie că rămâindune un loc de la părinţii noştri ce este alăture cu locul casealor dumisale păh, ispir: care acesta locu meu rămas mie Ilincăi şi surorii mele Marii, şi înpărţindu cu aceasta loc cu suro-

reme Marie drept în doî, adecă ğumătate de locu au luat sorăme Maria, iar giumătate de locu meu rămas mie pe parte de loc a surorime Maria şau făcut casă, iar parte me au rămas loc sterp, şi mie nedândumi mâna ca sămi fac casă, socotindumă eu de nime sălită nici asuprită ce de a me bună vôi lam vândnt dumisale cumnatului nostru Andrei: şi surorăme Marii şi fiilor dumisale cu tocmală 65 lei adică şasezeci şi cinci de lei şi dândumi banii deplin în mânule noastre lam vândut ca să le fii drept ocină şi moşie dumisale, copiilor, nepoţilor, şi (s)trănepoţilor dumisale în veci, dându noi şi *zapisul cel vechiu acestui loc din velet 7230* Dekv, la care aceasta tocmală a noastră sau întâmplat şi alţi oameni buni şi mahalagii cari mai gios şau pus şi degitele cari nau ştiut carte, iar cari au şt'ut carte sau iscălit cu mâna lor, şi noi încă pentru mai adevărată credinţa nem pus numile şi degitele ca să fie de credinţă.

αω п. Maiu 21

X Eu Chirica soţ Ilincăi am vândut cu voe me
X Eu Ilinca soţu Chiricăi am vândut cu voe me
X Eu Dumitru fiĉor Ilincăi am pus degetul
X Eu Sandul nepot Ilincăi am pus degetul

γεωργίον Αντονιω, μαρτιρας

«Savva Răzmeriţi cupeţ am scris acestu zapis cu zisa Chirică şlicar şi a soţului dumisali Ilinca».

Eu енкω абiџер мартȣ (sic) (Eu Enciu abager martur).

Obs. Acta Pelin, casele sf. Teodor Nr. 14,

XLVII. *1794 Febr. 2 Iaşi.* M. C. Suţu Vodă întăreşte lui Manolachi Conachi vornic de aprozi locul luat cu schimb de la Episcopia Huşilor.

Cu mila lui Dumnezeu noi Mihail Constandin Suţul Voevoda domn ţării Moldaviei.

Inainte domnii meli viind: al ñostru cinstit şi credincios boeriu „dmlui Manolachi Conachi vel vornic de aprozi; niau arătat o hotarnică: din anul acesta: Ghenar: 19: iscălită de credinòos boeriul nostru Şărban Botescul biv vel sulger-i Ştefan Ciogole vornic de poartă, adiverită cu pecetea porţ i gospod, întru care arată; că din poronca domnii mele, fiind rânduiţi, de al nostru cinstit şi credinc!os boeriu dmlui Ioan Cantacuzino vel logofăt; ca să ĥotărască, un loc de casă a dumisale: vel vornic de aprozi ce are în mahalaoa Muntenimii de sus, alăture pe din sus cu drumul Botoşanilori care loc mai ĭnainte au fost a unui Mihalachi i Neculai, feĉorii lui Tănasă Sârbul suiulgiu, de la care cumpărândul răpăosatul logofăt: Vasile Razul, mai pe urmă lau afierosit Episcopii Huşului, şi de la Episcopia lau luat acum cu schimbu dumnalui; vel vornic, Manolachi Conachi. Deci rânduiţii hotarnici arată că mergând la faţa locului au chemat megieşii de prin pregiur, şi făcând cercetare, sau aflat locul dumisale deplin slobod, fără de nici o pricină; care loc fiind că au fost hotărât mai înainte, leau datu logofătul Toader Bontaş vechilul dumisale: vel vornic: o hotarnică iscălită de Vidraşcu Canţir vornicul de poartă întărită cu pecetea porţii gospod; din leat 1779 Aug., 5:, şi urmând, pe povăţuire acei hotarnice de sus arătate, au găsit la trei colţuri pietrele hotară, întregi; nesmintite, şi aşa nefiind n'ci o pricină, dispre vreo parte; au făcut stânjăn de opt palme gospod., după palma ce iaste însămnată, întracia hotarnică, şi au început a măsura din doaω pietre ce sau găsit, lângă poarta dumisale; Cons!audin Grecianul biv vel vornic alăture cu gardul ogrăzii dumisale din dial de hudiţa ce să abate din drumul cel mare, şi mergi la casa dumisali vornic: Grec'anu, spre casăle dumisale: Iordachi Cantacuzino biv vel vornic; până întralte doao pietre hotar, ce sau găsit lângă gardul dumisale vornic;

Grecianu şi undi sau plinit deplin „treizăci st'njăni gospod". precum scrie hotarnica; de acolo, am purces cu măsura spre drumul Copoului, a Botoşanilor, alăture cu locul dughenilor, dmsale, vorn'c: Iordachi Canta. până întralte doao pietri hotară, ce sau găsit în marginea drumului, Copoului lângă colţul dughenilor unde sau împlinit treizăci şi noaă s'ânjăni, după hotarnică; De acolo am purces cu măsura la vale, alăture cu drumul Botoşanilor, până în margine hud'ţii ce merge din drumul cel mare la casa dmsale; vornic Grecianu în care colţu a locului pietri hotară nu sau găsit; şi plinindusă treizăci ş' nouă stânjăni, tocmai în margine hudiţii, acolo au pus doao petri hotară chiotoare locului şi de acolo sau întorsu cu măsura alăture, cu hudiţa dmisale; vornic Grecianu păn iară la cele doao pietri hotară din poarta dumisali; de unde au început cu măsura întâiu; şi acolo sau împlinit deplin treizăci şi optu stânjăni gospod, cum scrie hotarnica lui Vidraşcu; cu care hotărâtură, fiind prim ţi atât megiiaşii cum şi dumnaluî vel vornic: Manolachi Conachi iau dat acea mărturie hotarnică, care sau văzut de domnie me; Drept aceaia şi domnie mea prin acest al nostru domnescu hrisov, dăm şi întărim stăpânire cinstitului şi cr.d ncios boeriului domnii mele, dumisale Manolachi Conachi, vel vornic de aprozi, pe acest loc de casă al dumisale; ce lau luat cu schimbu de la Episcopia Huşului; pe care să aibă aş face casă şi al stăpâni cu bună pace în toate vremile, şi hotărăle arătate mai sus, atât dumnalui cât şi urmaşi clironomi, asupra căreia hrisovul domnii meli acesta, săi fiia de întăritură, statornică neclătit şi neruşiit, nici odinioară în veci; care sau întărit şi cu al noastră domnească iscălitură şi pecete. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domnii meli, în oraşul Iaşii întru cea dintăi domnie a noastră la Moldavia în anul al doile.

Ia anii 1794 Februarie 2.

Іѡ Mihail Suţu Voevoda. Canta vel logofăt procitoh

Pecetea domnească în tuş roş cu cap de bou şi pasere: Іѡ Михаил Костантин сѹцо воевод кѹ мила лѹи дѹмнезѹ домнѹ а тоатъ Молдавіе 1793.

Obs. Acta Cercl l Militai Iaşi. Vezi Ion Neculce IV. pg. 224 alte 4 acte în legătură cu acesta

---

XLVIII. 1807 Martie Iaşi. Divanul judecă şi dă câştig vornicului Gr. Ghica asupra locului de casă din jos de Trei Sfetitele pe uliţa mare, iar Manolachi Donici spatar perde judecata.

Dumnaluî Manolachi Donici biv vel spatar prin jaloba c'au dat, au făcut arătare şi din partea altor neamuri, că de la strămoşul dumisale Mavrodin visternicul liar fi rămas clironomie nişte locuri de casă aicea în *târgul Eşii în capul uliţei mari din gios de Trei Sfetitele,* pe care locuri ar fi avut şi scrisori, şi sar fi şi stăpânit de neamul dumisale, iar din întâmplare unul din niamuri dumisali *lipsind de aice la Bucureşti* la care să afla şi toate scrisorile acelor locuri unde au şi murit aco'o după trecere de vreme, părintele dumisale răposatul Darie Donici banul, ar fi trimis diau adus scrisorile şi intrând în cercetare ca să desbată acele locuri, atunci răposatul boeriu logofătul Iordachi Ghica la 1784 iar fi cerut scrisorile ca săş cerceteze un loc de casă cil ave de la răposata domniţa Ruxanda Racoviţă soacrăsa şi părintele dum'sale nevrând să le de, lar fi sălit cu poroncă domnească şi ar fi dat toate scrisorile la vornicia de aprozi ca să ste până să va face îndreptarea locului domniţei, de unde ar fi luat şi sinet, şi prelungindusă cercetarea părintele dumisale încă fiind trăitoriu la ţară, nar fi putut sta aice în Eşi, şi ar fi rămas scrisorile, apoi răposatul logofăt Iordachi Ghica împreună cu locul cel are ar fi pus stăpânire şi pe locurile dumisale, pentru care părintele dumisale în multe rânduri cerând scrisorile lar fi prelungit din vreme în vreme şi nu i lear

fi dat; acum fiind că toate n'amurile dumisale ci să trag din Mavrodin ar fi făcând strigare asupra sa, că ori părintele dmisale sau dumnalui cu vicleşug ar fi dat scrisorile la răposatul logofăt Iordachi Ghica, şi ei vor să rămâe lipsiţi de dreptul lor, mai vârtos văzând pe dmlui vel vornic Grigorie Ghica, fiiul pomenitului boeriu, *că au început să facă zidire pe acele locuri*, şi cer ca să le de scrisorile săş caute dreptatea lor, ori să le împliniască din acareturile dmsale parte ce li să va cădea din acele locuri, au făcut cerere şi dmnalui ca să fie oprit dmlui vornicul de a începe zădire şi să ste în giudecata divanului, unde să să caute pricina cu amănuntul, şi după dreptate să să de hotărâre ca să scape şi dmlui de strigarea neamurilor dmisale. Deci cu jaloba aciasta înfăţoşândusă la divan înaintea noastră, amândoă părţile, dmlui spatar Manolachi Donici, şi dmlui vel vornic Grigorie Ghica şi întrând în cercetare, dmlui vornicul Grigorie Ghica la arătările dm ale spatarului şi cerirea ce face prin jalobă nu sau împrotivit a răspunde nici au tăgăduit că locul ce lau avut Mavrodin să stăpâneşte de dmlui cum şi pentru scrisori cum că le are, însă luate de la părintele dmsale spatarului, ca nişte scrisori a dumisale ce era răsărite fără numai au cerşut şi dmlui de la giudecată, ca de vreme ce dmlui spatar să arată pe săneş unul din urmaşii lui Mavrodin şi jăluitorii din partea şi altora înpreună niamuri şi clironomi carii acum nu să văd, să arate din partea acelora vreo adiverinţă că iaste răspunzătoriu, sau să de încredinţare că giudecândusă numai cu dmlui pentru această pricină de altu nu va mai fi tras şi suparat; şi al doile răspuns de cere numai cu acele sau mai are şi alte să arăte. Dmlui spatar la amândoă aceste ceriri a dmisale vornicului aú dat hotărât răspunsu în divan şi înaintea giudecăţii că atât din partea tuturor urmaşilor lui Mavrodiu visternicul dmlui iaste răspunzătoriu, şi afară de dmlui de către alţii nu are să să supere dmlui vornic în giudecată cât şi cu alte scrisori osăbite de acele arătate prin izvodul čau dat nu va cere nici sinet, şi aşa dmlui vel vornic Grigorie Ghica au scos de au arătat întâiu toate scrisorile acelea câte dmlui spatar Donici au dat în scris că au fostu asupra locurilor lui Mavrodin vist. şi sau luat de la răposatul ban Darie Donici părintele dmisale spatarului, care sânt acestea adecă:

a) Un ispisoc din anii *7170 Iulie 14* de la domnul Evstratie Dabija Vvod, cu carele au dat şi au miluit pe Lăscărache Cămăraşul cel mare cu un loc de casă aicea în târgu în Eşi *pre uliţa mare lângă temniţe, în dosul temniţei*, care loc au fostu domnescu, şi pre acesta loc au fost casă toate cumpărate de la Abaza čau fost camaraş mare, deci Lascarache vel camaraş şau cumpărat acele case gata pe loc domnescu de la Andreiu Abaza ča u fost camaraş, pentru aceia săi fie acesta loc de casă driaptă danie şi miluire.

b) Zapis din 7173 Febr. 10 de la Lascarache al doilea visternic, feciorul lui Constandin Cupariul, precum un loc de casă în târgu în Eşi *după temniţă*, care iau fost lui cumpărătură de la Abaza čau fost cămăraş, iar lui Abaza iau fost cumpărătură de la Simion diaconul; şi iarăşi şi alt loc de casă iarăş acole ce iau fost lui cumpărătură de de la...... şi iarăş şi alt loc ce iau fost danie de la Dabija Vodă cu uric. Aceste locuri de casă şi cu casă gata *după temniţe* 'eau vândut *lui Sauli aga* drept o sută lei dândui şi uricul de danie de la Dabija Vodă pe acel loc, şi zapisăle vânzătorilor câte au avut, iscălit fiind zapisul acesta şi de alţi boeri marturi.

c) Zapis din acelaş an 7173 Iulie 17 de la Saúli aga (cumpărătorul acestor trei locuri cu casă gata de la Lascarache vist al doile) prin care arată că au vândut lui *Andronic postelnicul* drept 60 lei o casă cu loc cu tot, care o au cumpărat el de la Lascarache vist., şi sau dat pre acel loc cu casă cu tot 36 galbeni dândui acum cum părătoriul şi alte cărţi, zapisă ceau avut pre ace casă şi acest zapis iaste încredinţat şi de alţi marturi.

d) Ispisoc din anii *7174 Aprilie 20* de la domnul Duca Vodă întăritură din dresă de danie şi de mărturie de la Evstratie Dabija Vodă pre un loc de casă şi cu casă gata în târgu E i *după temniţe*, locul au fostu domnescu şi lau dat Ghica Vodă lui Sămion *diaconul de pre poartă* de şau făcut casă, iar după moartea lui Sămion diaconul, au vândut aceia casă lui Abaza cămăraşu', iar Abaza lau vândut lui Lascarache camaraşul, iar Evstratie Dabija Vodă au dat şi locul casăi cât va putea îngrădi din loc domnescu ograda prin pregiurul casăi, aşijderea şi Lascarache au vândut acela loc şi cu casă cu tot lui Sauli aga, iar pre Saule nu lau primit vecini de pren pregiur, ce au priimit pre Andronic Cerchez postelnicul şi au întorsu lui Saule aga banii 100 lei. Deci întăreşte lui Andronic postelnic cu acest loc de casă şi cu casă gata cât au cuprinsu cu ograda Lascarache,

e) Ispisoc tot dintracela an 7174 Maiu 13 iarăşi de la domnul Duca Vodă cu care au dat şi au miluit pre *Andronic postelnic* cu un loc de casă aice în târgu în Eşi *după temniţe unde au fost varniţile* care loc de casă iaste drept domnescu, şi când i lau dat au trim's vornici de poartă de i lau ales şi i lau stălpit despre alte locuri, loc de casă cât ţine casa şi de ogradă din gardul casăi ce iau fost lui cumpărătură de la Sauli aga şi până în varniţă, şi în lungu până în heleşteul Bahluiului,

f) Ispisoc din anii 1667 Noembrie 5, de la domnul Iliaş Alexandru Vodă, întăritură lui Andronic Cerchez postelnic, pre locurile mai sus arătate, adecă un loc de casă aice în târgu în Eşi *după temniţe*, unde au fost varniţele, acel ce mai înainte au fost domnescu şi sau fost dat lui Simion diiaconul de şau făcut casă, care apoi au cumpărato Abaza camaraşul, şi Abaza lau vândut acel loc de casă lui Lascarache camaraşul căruia Dabija Vodă iau dat danie şi locul casăi cât va pute îngrădi din loc domnescu ogradă prin pregiurul casăi, apoi Lascarache camaraşul au vândut acel loc cu totul lui Sauli agă care nefiind primit de vecini lau răscumpărat numitul Andronic Cerchez postelnic, după ispisoc de la Duca Vodă, şi alt ispisoc iarăşi de la Duca Vodă de danie şi de întăritură şi de ales de vornicii de poartă stălpit dispre alte locuri, care iaste loc de casă cât ţine casa şi de ogradă din gardul casăi ce au fost cumpărătură de la Lascarache camaraşul până în varniţe, şi în lungul până în heleşteul Bahluiului, cum sau văzut şi ispisocul de la Dabija Vodă carele au fost dat danie lui Lascarache camaraşul.

g) Zapis din anii 7203 April 26 de la Acsana giupâneasa răposatului Andronic Cerchez ciau fost vornic mare şi cu fiiul ei Miron ćau fost spatar al treile, prin care arată că a lor driaptă ocină şi moşie o casă aicea în târgu în Eşi în capul uliţei mare din ğos de Treisfetitele lângă casa comisului Ştefan Cerchez, o au vânduto lui Dimitrie Mavrodin vel vist, drept 150 lei, şi zapisăle cele vechi încă leau dat la mâinile sale, încredinţat fiind zapisul acesta de veliţii boeri a vremii de atunci.

h) Ispisos din anii 7214 Maiu 6, de la domnul Antiohie Costandin Vvod., întăritura lui Dimitrie biv vel paharnic (adică lui Mavrodin) asupra zapisului de la Axana giupâneasa lui Andronic Cerchez ciau fost vornic mare şi de la fiul lor Miron ceau fost spatar al triile, pe casa ćau cumpărat de la dânşii *în capul uliţii mari* din ğos de Trisfetitele, lângă casa comisului Ştefan Cerchez, însă şi cu alt loc de casă şi de ogradă, care casă au fost şi lui Andronic Cerchez vornicul cumpărătură de la Sauli agă, iar celalalt loc de casă şi de ogradă, *care casă au fost şi lui Andronic Cerchez vornicul cumpărătură* din gardul casăi ce iau fost lui cumpărătură de la Sauli agă şi până în Varniţe şi în lungu până în heleşteul Bahluiului ales şi stălpit dispre alte locuri de vornicii de poartă iau fost miluire de la Duca Vodă.

Aşijderea întăreşte şi pe altă bucată de loc tot acole din locul domnescu unde au fost temniţa întro vreme, ce iaste între locurile mănăstirii Treisfetitele şi între casăle comisului Ştefan Cerchezul 17 paşi în curmezişu pasul de 6 palme şi în lungu de 18 paşi

denaintea casălor sa'e ci iaste cumpărătura de 'a Axa a vornićasa şi de la fiul său Miron spatar, care şi cu acesta loc lau miluit cu ispisoc de dani Constandin Duca Vvod. Aşijderea au mai arătat un zapis precum au fost cumpărat de la că'ugării de la Trei sfetitele 8 paşi dreptu 50 de stupi de şau lărgit ograda casălor care sau pomenit ce sau cumpărat de la Axana vorniceasa şi de la fiiul lor, iar mai preurmă cercândusă la ispisoacele casălor de la Duca Vodă sau aflat că au fost vândut rău acei 8 paşi de loc călugării de Treisfetitele, căci acel loc lau cuprins ispisocul cel de danie de la Duca Vodă lui Andronic Cerchez vornic, fiind din locul domnescu îi întăreşte iarăşi şi asupra acestuia.

Acestea sânt scrisori e ce sau luat de la răposa'ul banul Darie Donici, părintele dumisale spatarului, cuprinzătoare pe locurile arătate care din mână în mână au ajuns la Mavrodin visternicul, şi la dânsul sau încheiat întrunul supt numele să , iar asupra pricinii cu care locul acesta au int at la neamul dumisale vornicului Grigorie Ghica, au scos dmlui deau arătat un zapis din anii 7232 Feb., 18 de când până acum sânt trecuţi [83 ani] de la Dimitrie Macri biv vel ban, prin carele aşa adiverează la mâna Dediului ceau fost spatar mare, şi a giupânesei sale Roxandei (pre strămoşii dmsale vornic Grigorie Ghica), precum leau vândut a sa direaptă ocină şi moşie un loc de casă cu pivniţă de piatră, care loc iaste pre uliţa mare lângă Curtea domnească ci iau fost cumpărătură de la Costandin Cucoranul medelnicer, epitrop moşiilor lui Andreiu de visterie ca să le vânză săi plătiască datoriia, sau scoţândul în vânzare nevrând cumnatul său Donici ca săl cumpere pentru căci au fost mai dintâiu a socru'ui lui a lui Mavrodin vist, acel loc lau cumpărat el, care şi el lau vândut spat., Dediului şi giupânesei lui drept 250 lei şi să aibă a le da şi zapisăle ce'e vechi toate la numele cumpărătorilor, în care zapis cel întâiu înainte vânzătoriului iaste iscălit martur Darie Donici vel vornic, apoi vânzătoriul banul Macri şi deosăbit adivert şi de veliţii boeri ai vremii de atuncia, Ilie Catargiul vel logofăt i alţi. Deci macar de nu să şi arată pricina în zapisul acesta cu care de la Mavrodin vist, au trecut locul la Andre'u de visterie, pentru a cărie datorie sau vândut de Nicolae Cucoranul medelnicer, dar de vreme ce cumpărătoriul de la Cucoranul banul Macri şi vânzătoriul către spatar Dediul au fost cumnat cu Donici ginerele lui Mavrodin, carii au putut ave toată ştiinţa şi nu numai că Donici fiind întrebat de la vânzarea banului Macri şi cumpărătura spat. Dediul nau vrut să cumpere ci încă au şi iscălit care sau săvârşit rea prin ştirea divanului, apoi iar aceasta iaste desăvarşit dovadă că locul ćau avut Mavrodin vist., sau înstreinat de la dânsul şi nau rămas în moştenire urmaşilor săi, şi fiindcă zapisul banului Macri de vânzare cătră spatar Dediul scrie să aibă ai da şi zapisele cele vechi toate la mâinile cumpărătorilor vederat iaste că nu leau mai dat nici atunce nici în urmă, până cănd răposatul logofăt Iordachi Ghica părintele dumisale vornic Grigorie leau aflat la răposatul ban Darie Donić, la care şi dumnealui spatar Donici ne mai rămâindui atunci cuvânt au adaos a zice: întâiu precum Mavrodin după scrisorile ce sa văd ar fi avut mai multe locuri, iar nu numai unul, ce vinde banul Macri, şi nu sar fi cuprinzân toate întru aceasta vânzare, nici ar putea să fie acel vândut loc acole, undel stăpâneşte dumlui vornicul Grigorie, fiind căl arată lângă curtea domnească, şi al doilea că locul spatar Dediul ce lau avut pe urmă nepoatăsa domniţa Rucsanda Racoviţă surora dumisale vornicului Grigorie, ar fi fost dioasăbit unde ar fi avut şi casa şi afară de locul lui Mavrodin, însă şi la aciasta nu încape această îndoială, căci de au şi fost mai înainte mai multe locuri, precum se vede şi din scrisori, dar fiind alăture unul lângă altul la Mavrodin vist., toate sau cuprins întrunul, şi de la dânsul sub nume de un loc au eşit fără diosebire, că ar fi dintrânsul, sau că ar fi mai rămas, ce întru cuvânt locul lui Mavrodin, şi ginerele lui Mavrodin Darie Donici vornic, strămoşul dumisale spatar

prin iscălitura sa mărturisăş'e, care loc nu poate fi altul de cât acesta, căci precum îl arată zapisul lângă curte acole aproape şi iaste, iar că domniţa Rucsanda moaşa dumisale vornic Grigore au mai avut şi alt osăbit loc pe lângă acesta de la Mavrodin au scos dmlui vornic dovadă un hrisov din anii 7249 Iunie 4 de la domnul Grigorie Ghica Vodă bătrânul, prin care aşa să cuprinde că răposata spătăroae Roxanda a Dedului ĉau fost spa'ar, încă în viaţă fiind, din toţi nepoţii săi de fii, a domniei sale Mihai Vodă au ales pe domniţa Roxada şi iau dăruit casăle sale cu tot locul lor ĉau avut aicea in Eşi lângă curţile domneşti, i alte rămăşturi, care danie după moartea ei au întăritu şi fiicăsa doamna Ana a domnii sale Mihai Vodă; şi osăbit de acest loc de casă ciau fostu părinţescu, au mai dăruit fiicii sale domn'ţei Ruxanda şi alt loc de casă alăturea cu locul cel părinţescu, ciau fost cumpărătură de la banul Macri, iar banului Macri iau fost cumpărătură de la Cucoranu m delnicerul Deci îi întăreşte domniţei Ruxandei stăpânrea asupra acestor locuri cu casă gata făcută de hatmanul Costandin, şi cu tot locul lor ce va cuprinde pre acele doî locuri, după care hrisov toată îndoiala sau prepusul dmsale spătar să rădică atât pentru locul lui Mavrodin că nu iaste altul sau aiurea, cât şi ca din vechiu au avut domniţa Ruxanda amîndoî locurile acestea, adică unul ce au fost părinţăscu, şi altul acel de la Mavrodin, apoi pe lângă aceste dintro anafora din 1784 Iunie 21 iscălită de veliţii boeri, şi întărită cu pecetea domnească ciau mai arătat dumnealui vornic să dovideşte şi n strămutata stăpânire a domniţei Ruxanda asupra acestor locuri, adică la giudecata ciau avut atuncea cu acei ce avea casă pe locurile acestea între alte dovezi sau văzut şi o hotarnică mai denainte de la 1777 (decând până acum sânt trecuţi treizăci de ani iscălită de răposatul logofăt Gheorghie Sturza şi alţi boeri, precum la cercetare şi hotărătura ce sau făcut atunce au mărturisit mahalagii oamenii bătrâni că atât pe locul unde au fostu casele domniţei cât şi pe locul ci era slobod până în Bahlui măcar că nu era îngrădit au apucat stăpânire domniţei, adecă în vreme când domniţa nici nu era aicea în Moldova, ci se afla în Ţarigrad; deci dacă domniţa nefiind aicea au stăpânit, cum dar banul Darie Donici fiind nelipsit au făcut tăcere, mai vârtos având şi scrisorile, iată că ştiinţa nu iau lăsat a face vreo cerere nici atunce precum şi de atunce de când i sau luat scrisorile în curgere de 22 ani trecuţi. Drept aceia după încredinţate şi vrednice dovezi ĉau arătat dumlui vornic Grigorie Ghica asupra acestor locuri care după moştenire le are de la surora dumsale răposata domniţa Roxanda Racoviţă, giudecata au hotărât ca să le stăpânească ca pe a dumsa'e dreapta ocină, fără mai multă supărare de cătră urmaşii lui Mavrodin vist. Asupra cărora locuri i sau dat dumisale de la divan şi această carte de giudecată.

1807 Mart.

Costachi Ghica, logofăt
Dumitrie Sturza, vel vornic
Vasile Roset, vel vornic
Costantin Balş, vel logofăt
Constantin Palade, vel vornic
Teodor Balş, vel vornic
Ioan Sturza, vist.
Lupul Balş, vel vornic

Alexandru Ianculeu, vornic
Grigore Razul, spătar
„sau trecut în condică
Matei Costin Clucer"

XLIX. *1816 Sept. 4 Iaşi.* Scarlat Vodă Calimah dă voe lui Avram Herşcul să facă casă de inchinăciune la feredeul Sarata.

Iѡ Scarlat Alexandru Calimah Voevodă cu mila lui Dumnezău domnu ţării Moldaviei.

Prin aciastă carte a domnii meli să face ştiut că prin jalba ce niau dat Avram Herşcul jidov au făcut arătari că aice în oraşul Eşii *de la mahalaoa din dosul uliţii târgului de ğos, unde să numeşte la Sarata,* având un feredeu jidovăscu făcut de dânsul după învoiala ce are cu sfnta mănăstire Treisfetitelor, au făcut cerire domnii meli că tot cuprindere acelui loc unde este feredeul şi nişte odăi pentru a găzdui drumeţii jidovii să aibă voe întro odae de acele să facă închinăciune lor (cu depărtare fiind despre amândoaă havrile jidoveşti ce să află în tot oraşul Eşii) nesupărânduşă de către nimeni. Deci cercetând domnia me şi aflând că jidovii au acest obiceiu că cei mai mulţi fără a merge la aceli havre, acei ce să megieşescu întro casă şi îş fac închinăciune lor şi încredinţândune domnie me că cu adivărat cerire jăluitorului Avram Herşcul nu este de altă fără numai pentru depărtare locului şi pentru acei drumeţi jidovi. Drept aceia netrecând cu videre rugăminte lui şi nefiind aciasta cerire a lui de vreo stricăciune oraşului, mai vârtos că au acest obiceiu de a face închinăciune lor prin casă şi prin odăi, i sau dat voia prin aciastă carte a domniei mele ca să fie volnic şi slobod a cere o odae dentracele făcute pentru acei drumeţi jidovi cum şi megieşii să facă închinăciune lor. Poruncim dar şi dumisale vel camaraş i altor zapcii întru nemică să fie supăraţi a faci închinăciune lor întru odae de acele însă nici ca cum nare voia a cuteza şi a o face havră, aciasta poroncim.

1835 Săpt. 4.

I. pecet i domneşti. Procit vel camaraş

Iѡ ск, лл, кл, вв. 1806. Cap. de bou.

L, *1821 Octombre 11 Iaşi.* Căimăcănia dă carte de stăpânit lui Avram Herşcul jidov asupra feredeului jidovesc (mahalaoa Sărata).

CĂIMĂCĂMIA

După luminată carte măriii sale Scarlat Vodă Calimah din let 1816 Sept 4 şi după buiurdiu mării sali Salih Paşa, ci niau înfăţişat Avram Herşcul jidov pentru un feredeu jădovăscu făcut de dânsul şi cu odăi înpregiur, pentru închinăciune lor pe locul mănăstirii Treisfetitelor din oraşul Eşii din *mahalaoa din dosul uliţii târgului de ğos unde să numeşte mahalaoa Sărata,* sau dat şi de către căimăcămie carte aciasta ca să aibă al stăpâni după învoiala ci are cu mănăstire in pace, şi nesupărat de către nimene, să scrie şi dmlor zapcii că să nu fie supărat întru nimică din drepte binalele sale.

Ştefan Vogoride 1821 Oct 11

LI. *1824 Avgust 24 Iaşi.* Ion Sturza Vodă întăreşte lui Nahman Prelă jidov să deschidă Şcoala jidovască la feredeul Sarata.

Cu mila lui Dumnezău Noi Ioan Sandul Sturza Voevod domnu ţări i Moldaviei.

Să face ştirea prin acest hrisov al domnii meli cui să cădi a şti că după jalba ce niau dat Nahman Prelă jidov şi după întăritura ce niau arătat de la săvârşitul întru pomenire procatohul nostru domnu Scarlat Calimah Vvd, au făcut arătare că aice în oraş Eşii, *la mahalaoa din dosul uliţii târgului de ğos, unde să numeşte Sarata,* având un feredeu jidovesc, făcut de dânsul după învoiala ce are de mai înainte cu sfânta mănăstire Treisfetitele ca tot în cuprindere acelui loc, undi ieste feredeul şi nişte

odăi pentru a găzdui drumeţii jidovi să aibă voe a face o casă de închinăciune lor şi denvăţat copiii, fiindule cu dipărtare *despre amândoî havrele jidoveşti ce să afla în tot oraş Eşii*. Drept aceia după a sa cerire cercetând şi domnia mea şi încredinţândune că cu adivarată cerire jăluitoriului Nahman Prelă nu esti de vreo stricăciune oraşului, ce mai vârtos spre odihnă şi mulţumiri a tuturor jidovilor atât a celor drumeţi cât şi acelor lăcuitori aice în oraş obişnuiţi fiind deş fac închinăciune lor prin casă, asupra cărie casă de închinăciune întărim şi domnia mea prin hrisovul acesta numitului Nahman Prelă, ca săi fie nesmintit şi nestrămutat în veci nici odinioară nesupărat de cătră nimine. Poroncim dar domniea mea epistatului cămării i altor boeri dregatori şi zapcii să fiţi următori întocma după hotărâri hrisovului acestuia a domnii meli, să nu fie supăraţi sau opriţi de aş face închinăciune după obiceiul legii lor. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domnii mele în oraş Eşii întru ce dintăi domnie a noastră la Moldavie în anul al triile.

Iω Ioan Sturza Voevod.

1824 Avgust 24.

LII. *1825 Avgust 7 Iaşi.* Ion Sturza Vodă întăreşte lui Iosif Nahman dreptul de şcoală jidovască la feredeul Sărata.

Cu mila lui Dumnezău Noi Ioan Sandul Sturza Voevod domn ţărăi Moldaviei.

Să face ştire prin acest hrisov a domnii mei cui să cade a şti că după jaloba ci n'au dat Iosif Nahman jidov şi după întăritura ci niau arătat de la săvârşitul întru pomenire procatohul nostru domn Scarlat Calimah Vvod. au făcut arătare, că aice în oraşul Eşii *la mahalaoa din dosul uliţii târgului de gios, unde să numeşte Sarata*, având un feredeu jidovesc făcut de dânsul, că tot în cuprindere acelui loc, unde esti feredeul şi nişte odăi de a găzdui drumeţii jidovi, se aibă voi de aş faci şi dăscal a şi aş faci şi obicinuita lor închinăciuni, fiinduli cu depărtari despre amândoî havrile jidoveşti ci să află în tot oraşul Eşii. Drept aceia după a sa cerire cercetând şi domnie me, şi încredinţândune că cu adevărat cerire jăluitorului Iosif Nahman nu esti de vro stricăciune oraşului, ce mai vârtos spre odihnă şi mulţumire tuturor jidovilor atât a celor drumeţi cât şi acelor lăcuitori aice în oraş, întărim şi domnia me deci hrisovul acesta numitului Iosif Nahman asupra acestii dăscălii de închinăciune, ca săi fie nezmintit şi nestrămutat în veci nici odinioară nesupărat de cătră nimine. Poroncitam dar domnie me epistatului cămării, i altor boeri dregători şi zapcii ca să fiţi următori întocma după hotărâre hrisovului acestui a domnii meli şi nici odată de cătră mahalagii sau de cătră alţii se nu fie supăraţi sau opriţi de aş faci închinăciuni după obiceiul legii lor. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domniei meli în oraş Eşii întru ce dintăi domnie a noastră la Moldavie, în anul al patrule.

Iω Ioan Sturza Voevod — 1825 Avgust 7

Aslan vtori logofăt procit

L. pecete mare în tuş roş
Іωан сандꙋ стꙋрза в. в. домн цѫрии молдавїи
utroque clarescere pulchrum 1822
Leu, bou

„sau trecut în condica de hrisoave
Teodor Gaşpar condicar"

Obs. Doc. de la XLV—LIII ne-au fost comunicate de M. Burghelea.

LIII. 7215 (1707), *Iulie* 1. Preoții Savin și Vasilie, de la Sf. Gheorghe Lozonschi, din Iași, dăruiesc lui Vasilie de vist. un loc al bisericii, pentru ca acesta să ajute la acoperemântul bisericii.

7215 iuli 1 [1]) Adecă noi preoții de la sfnta besărică sveti Gheorghie, Savin și Vasilie facem știre cu această adevărată scrisoare a noastră la mâna dumsali lui Vasilie de vist(e)rie ginerile dumsalí lui Efrim ce au fost... pentru un loc de cas(ă) ce au avut Isăileasa aice lângă og ada dumsali Mărinuții Pivițoaei, care acel loc lau giuruit Isăileasa *bisăricii lui sfntul Gheorghie* [2]) și după moartea ei tâmp'ândusă de au stătut acest loc pustiiu multă vreme și împresurându-l unii de o parte alții de alta și mai rămăind o parte de loc și fiind în coastili ogrăzii dumsali giupânesii Măricuțâi și socotind noi că nare besărica nici un folos de acel puțin loc și fiind și besărica slabă la acoperemânt, am făcut voroavă cu dum'or ca s(ă) agiutorească la acoperemântul besăricii și am tocmit să dea 3000 *șindilă mănuntă* și cue pe acea șindilă și să fie de la noi blagoslovit să facă ori ce ar vrea cu acest puț'n loc ca săi fie dumsali pomană pentrucă au socotit de au dat agiutoriu la acoperemântul sfintei besărici cas(ă) nu se strice pomana ctitorilor ce au întărit mai înainte. Iar de sar scula cineva să facă vro gâlceavă pentru acest loc să fie lăsat și afurist de dmnul dumnezău și de noi blestemat în veci, amin.

Pentru credința am iscălit și pentru credința am iscălit (sic) popa Savin de la sfti Gheorghie; popa Vasilie tij sfiti Gheorghie; 1707.

LIV. 7222 (1712), *Sept. 15* Ghedeon, Mitropolitul Moldovii, dăruiește lui Dumitrachi, cămărașul de izvoade, un loc de casă, în Iași, pe ulița Feredeilor, care loc a fost a sfintei Mitropolii.

7221. Săpt. 15 Ghedeon arhiepiscop i mitropolit Suceavski facem știre cu această carte a noastră pentru un loc de cas(ă) ce iaste aice în *târg în Iaș, pe ulița Feredeilor*, care iaste a sfintei Mitropolii, ce iaste alăturea cu *gardul a Pivițoaei și pe lângă râpa cea mare* până în gardul ogrăzi lui Abăza vornicul, în lung; care acest loc fiind mai înainte și mai mare și mâncândul râpa și nefăcând nici un folos sfintei Mitropolii am socot't cu a noastră bună vrere și lam dat acest loc danie dumsale lui Dumitrachi cămărașul de izvoade cas(ă) aibă al stăpâni și aș face cas(ă) pe dânsul și săi fie moșie în veci și lui și fečorilor săi, așijdere și în urma noastră pre carile Iar milui dmnezău cu cinul arhieriei și mitropolit poftim frățește ca să nu strice această danie a noastră care scriem mai sus, căci dlui cămărașul neau arătat câtecevaș slujbe, iar cine sar ispiti să strice să fie blestemat și neertat de domnul dumnezăul și de maica precista și de smereniia noastră și pentru credința am iscălit și sau pus și pecete sfintei mitropolii ca să să știe.

Ghedeon Mitropolit al Moldovlahiei. Pisal Axinte uricar.

LV. 7225 (1715), *Fevr. 20.* Preotul Gavriil și soțul său Safta, vinde, drept 9 lei, lui Alexandru și soțului său Despii, o casă cu loc, alăturea cu gardul Pivițoaei, în Iași.

7225. Fevr. 20. Adecă cu preotul Gavriil și cu soțul meu Safta scriu și mărturisăsc cu acest adevărat zapis al meu, cum de nimine silit nici asuprit, ci de a noastră bună voe am vândut o cas(ă) cu loc cu tot, care iaste alăture cu *gardul Pivițoaei* despre râpă pân în gardul lui Abăza vornicul, în lung, care acel loc și cu cas(ă) îmi iaste mie danie de Dumitrașco cămărașul și am vândut-o dumsali lui Alexandru și soțu-

---

1). Documentele ce urmează sânt din o „Condică în cari sânt trecuti scrisorili moșii Mădrâjăcilor i a jumătati de sat de Codrești de la țint. Cârligăturii, 1818 fevr. 10".
Aici sânt copiate, în acelaș an, și unele acte ale caselor din Iași, ale bisericii Tălpălărilor, ce stăpânea satele de mai sus.

2). Sf. Gheorghe Lozonschi.

lui dumisale *Despi* şi cuconilor dumsali drept 9 lei şi făcândune plata deplin cu bani gata, iam făcut acest zapis ca să fie dumsali moşie în veci neclătit şi iam dat şi zapisul cel vechiu şi la tocmala noastră sau tâmplat mulţi oameni buni şi mahalagii, care sânt iscăliţi mai ğos şi eu încă pentru credinţa mam iscălit.

Ghedeon, mitropolit; Preotul Gavriil din Iaş; Dimitraşcu biv cămăraş; Toader prot. mam tâmplat; Mihalachi sin Efrim mam tâmplat; Toader sluga lui Pahomie; Anasie Chirieta (sic) şi eu Vasili Dramă din Iaş am scris zapisul.

LVI. 7225 (1715) *Iulie* 22 *) Dumitraşcu cămăraş dăruieşte preotului Gavriil un loc de casă, alăturea cu gardul Piviţoaei, despre râpă.

7225. Iuli 22. Adecă eu Dumitraşcu cămăraş scriu şi mărturisăsc cu acest zapis al meu, precum eu de nimenѣ silit nici asuprit, ci de mѣ bună vоe am dăruit a mѣ dreaptă ocină şi moşie un loc de cas(ă) cu tot locul împregiur cu toată partea mѣ ce iaste alăturea cu *gardul Piviţoaѧ despre râpă* până în gardul lui Abăza vornicul în lungu, care acest loc îmi iaste şi mie danie de la sfinţiia sa Chir Ghedeoan arhiepiscop şi mitropoli ul Sucevii şi a toată Moldavie. Eu acest loc lam dat preotului Gavriil pentru sufletul răposaţilor părinţi şi fraţi pentru că şi preotul au slujit slujbă dmnezăiască pentru acѣli suflete răposati şi pentru a noastră ertare de păcate. Deci să fie preotului dreaptă ocină şi moşie în veci molitvei sale şi preotesăi şi cuconilor şi nepoţilor şi altor neamuri. Iar n'me dintramѣ săminţie să naibă a întoarce a mѣ danie şi acest loc lam dat cu o cas(ă), iar o căşcioară mai mică ce iaste în ogradă aceia cas(ă) iaste a unii femei sărace, din cât a putea să trăiască bine, când a vrѣ preotul să scoată pe femѣe de pe locul lui, să aibă ai plăti cas(a), căci cas(a) au fost a ei, numai locul iaste a preotului. Şi la această tocmală a noastră au fost faţă mulţi oameni buni din *mahaoa* (sic) care mai ğos tot sau iscălit şi iam dat şi zapisul cel de danie de la părintele mitropolitul ca să ştie.

Dumitraşco biv cămăraş iscal. Erei Gheorghie Toader, Anisiia Chiričas(ă), Ion Vrac (?) post. am scris.

LVII. 7234 *(1725)*. *Noemb. 12.* Alecsandru Chila şi femeia lui, Safta, dăruiesc finului lor, Toader, un loc de casă la uliţa mare, în Iaşi.

7234 Noem. 12. Adecă au Alexandru Chiѧ, ginerile *Piviţoaei* şi cu femѣѧ mѣ Safta făcutam acest adevărat zapis al nostru la mâna hinului nostru lui Toader, precum de nime silit, ci de a noastră bună voe iam dat danie un loc de cas(ă) la *uliţa mare unde au fost casa tatălui nostru, lângă casăle logft. Boului* şi iam dat cas (a) de pomană finului Toader şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui în veci. Iar cine sar scula asupra finului din săminţiia-noastră pe urma noastră să fie neertat de noi şi de milostivul Dmnezău şi de a noastră toată săminţie şi de 318 sfinţi de la Nicheѧ care a trece piste scrisoarѧ noastră şi la acest adevărat zapis al nostru sau prilejit mulţi oameni buni megieşi şi mai de laturi care mai ğos nѧm şi iscălit, care nam iscălit nѧm pus dѣgitul pentru mai mare credinţa.

---

*) Data de lună trebuie să fie greşită, căci scrisoarea aceasta este anterioară celei de la numărul precedent.

LVIII. 7236 (1728), April 25. **Alecsandru, ispravnicul lui Iordache Cantacuzino, vinde drept 140 lei bătuţi, lui Gheorghe Potlog de vist,, o casă cu locul ei, pe uliţa Feredeilor.**

7236, Apr. 25. Adecă eu Alecsandru ispravnicul dumsali Iordache Cantacuzino vel spat. scriu şi mărturisăsc cu acest adevărat zapis al meu precum am vândut a mѣ. dreaptă ocină şi moşie, o cas (ă) cu loc cu tot şi cu pivniţă de piiatră şi cu toate cu câte să văd făcute de mine prinpregiurul casăi, am vânduto dumsali lui Gheorghie Potlog de visterie drept 140 lei bătuţi, care cas(ă) o am făcuto eu din temelie precum sa vѣde şi acest loc de cas (ă) au fost a Mitropoliei şi Ghedeoan mitropolit lau fost dăruit lui Dumitraşco cămăraşul de izvoade, iar Dumitrasco lau dat popii lui Gavriil şi popa Gavril mi lau vândut mie, care cas (ă) iaste *pe uliţa Feredeilor, din sus de casăle dumsali vel logft. şi până în locul* Л *Piviţoa*ѧ şi mai iaste o căşcioară pe acest loc a unii babe a Telegăriţa, dѣ vrѣ să o las(ă) să şadă, decă vrѣ, cum ѧ fi voѧ, locul iaste vândut de mine tot, fiind datoriu dumsali giupânului din *văcăritul Putnii* co sumă de bani şi neavând de unde săi dau am vândut cas (a) şi mѣu dat toţ banii deplin în mâinile mele. Deci şi dumsali încă săi fie ocină şi moşie în veci, dumsali şi giupânesăi şi cuconilor dumlorsali şi pe zapisul meu să fie volnic aş face şi ispisoc domnesc şi cine sau tâmplat la tocmala noastră boeri mari şi mai mici şi megieş sau şi iscălit şi eu încă pentru mai mare credinţă mam iscălit.

Gavril Mitropolit Sucevii. Ananiia episcop Romanului. Alexandru is. iscal. Iordachi Canta biv spat.

LIX. 7236 (1728) Mai 1. **Alecsandru, ispravnicul lui Iordache Cantacuzino, la mâna lui Gheorghie de visterie, în pricina başului banilor, luaţi de acesta din urmă, pentru cumpărarea unei casă de la Alecsandru.**

7236, Mai 1. Eu Alecsandru ispravnicul dumisali Iordache Cantacuzino facem ştire cu aciastă [carte] a mѣ la mâna dumsali lui Gheorghie de vist (e) rie pentru casa mѣ de aicѣ din Iaş, care cas (ă) agiungândumă pe mine nevoe, că rămăind datoriu la visterie co sumă de bani şi de altă neavând eu de ce mă apuca, de mare nevoe meam vândut casăle mѣle pentru 80 lei noi dumsali şi neprii nindul megieş dum ui vel logf. fiind dumlui mai aproapi, pentru nevoѧ mѣ, dusumam la dumlui vel logf. dumlui sămi dѣ banii şi să lipsască Gheorghie, iar dum. vel logf. au zis că mѣ da 30 lei, mai mult na da, iar de dau alţii mai mult acelora să o vânz, mam rugat de vrѣme ce numi dă preţul să s(ă) iscălească în zapis, dumlui nau vrut nici să iscălească, Gheorghie nu vrѣ iar să cumpere, zicând că bani ai săi nare şi va să ei bani cu dobândă şi poate mâini poimâni săi dѣ banii înapoi şi săl scoată din cas (ă), iar d voi face un zapis la mână întracest feliu, că dei va lepăda dumlui banii înapoi, mai pe urmă să port eu *başul* banilor pe cât vor zăbovi banii. Deci eu aşa mam căutat ai face zapis, eu săi dau *başul* banilor precât sar întârziia aciastă vrѣme, dar iar gândesc că voi avѣ şi eu dreptate de la domi (sic), că dumlui preţul nu mѣu dat şi eu mă plătesc cât îmi va da dumlui şi pentru credinţa mam iscălit. Alecsandru iscal.

LX. 7236 (1728), Iulie 25. **Socoteala de banii ce au cheltuit hatm. Ion la casele ce au cumpărat dela călugării de Neamţ.**

7236, Iuli 25. Socoteala de toată cheltuiala ce au cheltuit dum. *hatmanul Ioan* [1]) la casăle ce au fost cumpărat dumlui dela călugării ot Neamţu şi după porunca Măriei Sale lui Vodă au întors banii Alexandrachii (sic) ginerile *Piviţoaei* dumsali hatmanului

1). Este cronicarul Ion Neculce.

Ioan cum scrie mai ğos şi neau rânduit pe noi vornicí de poartă şi precum am socotit am însămnat mai ğos.

lei	par.	
30:		cumpărătura iau dat bani Alexandrachiei hatm. Ion.
3:	4:	
1:	6:	la țiganii ce au rănit casăle în doo z'li fiind pline de gunoi nau dat bani (sic).
2:		două cară fân de au acoperit casăli; un car prăştini.
1:	8:	200 pari câte un ban parul.
1:	10:	5 cară nuale, câte 30 bani carul.
1:	6:	la şas(ă) liuzi ce au îndrădit (sic) gardul.
1:	6:	au cumpărat scânduri la disan(sic) şi la uşi unui meşter ce au făcut o portiță şi *la divan* şi la eşitoare.
8:		o groapă de eşitoare ce au săpat doi ruşi.
10:		pe 40 bârne şi pe nişte scânduri stejar ce au podit eşitoarea.
1:		*amnare* şi şas(ă) stâlpi la eşitoare.

Face toată cheltuiala precum am socotit noi ca să întoarcă Alexandrachiei dumsali *hatmanului Ion*, fără cei 30 lei, ce au dat pe cas(ă). Deci dumlui Alexandrache au căzut la rugăminte la dumlui hatmanul Ion de nau mai râdicat, ertat de 30 lei, 10 par. Iar 12 lei să aibă ai da mâini dimneață fără nici o pricină şi când sau tocmit această tocmală sau tâmplat Andrei Luca sulger şi Mihaiu Țirul şi Toader Tatarul megieşi şi la nimică nau pus pricină. Iar de nar da dumisali banii cum sau apucat, să naibă dumlui ai erta nici un ban, ci săi dѣ deplin şi sau apucat cum că casăle altora nu lѣ da, nici altora nu lѣ cumpără (sic), fară cât mi lѣ răscumpăra să şaz(ă).

Am pus şi pecetѣ.

Această cheltuială ce scrie întracest izvod, cumpărând Gheorghie casăli de la Aexandrache sau aşăzat şi cu mine de meau dat 12 lei cheltueala, care alții ce mai trec am ertat şi pentru credință am iscă it.

LXI. 7237 (1729) *Mai* 1. Ion hatmanul pentru nişte case din Iaşi, cumpărate de la egumenul de Neamț şi pentru care i s'au întors banii de Alexandrache comisul.

7237. Mai 1. Pentru nişte case ce am fost cumpărat de la egumenul de Neamț aicea în Iaş şí pe urmă meau întors banii Alecsandrache comis, netâmplându (ă) zapisu[1] cel de vânzare lângă mine, mam apucat după ce oi mѣrge acasă săl cei şi săl dau la mâna lui Ghiorghiț (ă) Potlog ot vist., căci leau cumpărat dela Alecsandrache, iar zapisul cel vechi i lam dat. Şi pentru credința am iscălit. Ion hatman iscal.

LXII. 7237 (1729), Iunie 21. Alecsandru biv comis la mâna lui Gheorghiță Potlog ot vist. pentru *33* lei cu care primul şi-a răscumpărat casele din Iaşi, de la hatm. Ion Neculce. Nedând bani la zi, Gheorghiță sa-l scoată din casă.

7237, Iuni 21. Adecă eu Alexandru biv comis făcutam zapisul meu la mâna dumsal lui Ghiorghiț (ă) Potlog ot vist. precum să s (ă) ştie că dumlui meau făcut bine cu 33 lei noi, care bani am dat dumsale lui *Ion Hatmanului* de mѣm răscumpărat casăle de aicѣ din Iaşi, care cas(ă) lѣu fost vândut călugării de la mănăstirea Neamțului. Deci eu mam apucat ca săi dau banii dumsali până în trei luni, iar ne dând banii la zi ca săi dѣ şi dumlui atuncѣ de unde iau luat, iarăş am făcut aşăzarea cu dumlui ca săş a caăăle acestѣ ce lѣm răscumparat, fiind dumlui razăş mai aproape lângă mine. Iar de naş da banii la zi şi aş pune pricină şi pentru case, să fie volnic dumlui a mă

scoate din cas (ă) şi la orice giudecată aş mѣrge să fiu de ră ruşine şi la ačastă tocma'ă a noastră sau tîmplat şi alţi boeri, care mai ğos sau iscă'it şi pentru credinţa am iscălit şi pentru acest bine ce mѣu făcut dumlui de mѣu aflat bani la nevoѧ mѣ, dândui banii la zi, aşa mam adeverit ca săĭ dau şi o bucată de loc din gardul dumsali la han, din locul casăi mѣle şi pentru credinţa am iscălit.

Alecsandru co(mis).

LXIII. *7237 (1729) Sept. 13.* Banii ce i-a dat Gheorghe Potlog lui Alexandru biv comis.

7237. Săpt. 13. Banii ce meau dat Gheorghie pe cas(ă), să să ştie

Lei: 15 meau dat întăi, Săpt. 13.

4: *başul* cestor 15 lei, însă 8 lei iam luat de la un turc cu baş.

11 au dat la Hermeziu rămăşiţa vădrăritului ce au fost el rânduit ot Vrancѣ.

40 au dat în mâna mѣ.

0 care să fac peste tot şaptezăci lei.

LXIV. *7237 (1728) Oct 5.* Soborul de la Măn. Neamţului vinde hatm. Ion Neculce, drept 30 lei bani vechi, o casă cu loc cu tot, în Iaşi, la uliţa Feredeilor.

7237, Oct. 5. [1]) Teofil igumenul şi cu tot soborul de la sfnta mănăstirѣ Neamţul facem ştire cu acest adevărat zapis al nostru ca să să ştie, precum am vândut dumsali *hatmanului Ion* o casă cu loc cu tot, aicѣ în Iaş, între casa preotesăi popii lui Toader ce au fost protopop şi între casa dumsali lui Ghiorghiţă Potlog ot vist. *la uliţa Feredeilor*, care cas(ă) au rămas de la părintile Pahomie episcopul, iar părintelui iau fost cumpărătură de la Safta lui Efrim Pѣveţul, femѣѧ lui Vasilie ce au fost diiac de vist(e)rie, iar lor leau fost cumpărătură de la preuţii *de sfeti Gheorghie*, anume preotul Savin şi Vasilie, iar lor leau fost danie de la Isăilează. Acѣste casă i leam vândut dumisali drept treizăci lei bani vechi şi neau făcut dumlui plata deplin. Deci ca săi fie dumsale dreaptă ocină şi moşie în veci. Şi aciastă vânzare sau făcut cu ştirea sfinţiei sale părintelui Mitropolitul şi sau tâmplat la vânzare şi alţii carii mai gios sau iscălit. Şi noi încă pentru credinţa am pus pecѣtѣ mănăstirii şi am iscălit.

LXV. *7238 (1730) Mai 12* Alecsandrachi biv comis, cu soţul său Safta, vând lui Gheorghiţă Potlog ot vist. drept 45 lei vechi, nişte case, pe uliţa Feredeilor.

7238, Mai 12. Adecă eu Alecsandrachi biv comis înpreună cu soţul meu Safta, fata *Piviţoaei* făcutam acest adevărat zapis al nostru la mâna dumsali lui Gheorghiţă Potlog ot vist. precum să să ştie pentru nişte case ce sânt pe *uliţa Feredeilor*, alăturѣ cu casăle dumsali, care cas(ă) fiind mai denainte vrѣme a soţului meu Saftii făcute de bărbatul ei ce au avut înainte, de Vasilie Petreanul şi murind Vasilie Pietrianul leau fost vândut soţul meu Safta lui Pahomie, fiind Pahomie *de postrig* de la mănăstirѣ Neamţului, au rămas casăle la călugării din Neamţ şi scoţindule călugării la vânzare leau fost cumpărat dm. *Ion hatm.* dela călugări drept 30 lei vechi. Deci încăpând eu ca s(ă) răscumpăr acѣste cas(ă) fiind a soţului meu mai înainte şi neavând bani cas(ă) întorc dumsali hatmanului Ion mam rugat dumsali lui Potlog ot vist. de meau luat bani cu dobândă şi meau dat acei 30 lei, de am întors hatmanului Ion şi am luat eu casăle şi pentru bani am fost pus casăle zălog cu zapis pâr în trei luni la mâna lui Potlog ca săi dau banii la zi. Iar nedând banii să rămâie casăle a dumsali şi aducând hat-

---

1) Data greşită. Cp. doc, de mai sus, de la No, LX,

manul Ion şi vornici de poartă de au preţăluit ce au fost cheltuit cu îngrăditul casălor şi cu altele ce au fost făcut dumlui pe lângă cas(ă), au făcut 12 lei şi iarăşi au dat dumlui Potlog şi acei 12 lei dumsali hatmanului Ioan, care sau făcut peste tot 45 lei, precum arată şi izvodul ce iaste cu pecѣтѣ vornicilor de poartă şi trecând peste zi un an şi neavând eu de unde da banii dumsali, mam socotit înpreună cu soţul meu că fiind dumlui Potlog răzăş cu acѣle cas(ă) pe de la vale alăturea, cu încăpѣ alţii să le cumpere (sic) şi apoi răscumpărându-le el şi cu bani dumsali leam vândut dumsali drept acei bani ce scriu mai sus 45 lei vechi. Deci de acum înainte ca săi fie dumsali lui Potlog ot vist. şi giupânesâi dumsali şi cuconilor dreaptă ocină şi moşie în veci şi iam dat dumsali şi zapisile cѣle vechi ce am avut pe cas(ă) şi pe zapisul meu să poată dumlui săş facă şi dres gospod de întăritură şi acest zapis lam făcut denaintea a mahalagii de prin pregiur şi a altor boeri de curte carii sau tâmplat de au iscălit mai gios Şi pentru credinţa am iscălit. Să s(ă) ştie.

Alecsandru comis. Săfta fata Piviţoaei. Gheorghe Pot. ot vist. Popa Vasilachi ot Sveti Gheorghi iscal. Toader spat. martur.

LXVI. *7244* (*1735*) *Sept.* 2. Toader Tătarul şi femeia lui Safta vând, drept 15 lei, lui Costantin Hrisoverghi post., o casă pe uliţa Feredeilor.

7244, Sept. 2. Adecă eu Toader Tătarul împreună cu femѣa mѣ Safta scriem şi mărturisim cu acest adevărat şi de credinţă zapis al nostru la mâna dumsa'i lui Costantin Hrisoverghi postel[ni]c precum să s(ă) ştie că de nimenѣ siliţ, nici asupriţ, ci de bună voѧ noastră iam vândut dumisali a noastră dreaptă moşie, o cas(ă) gata şi cu toate câte sânt în cas(ă), pat, laviţă, mas(ă) şi cu tot locul cât ţine a casăi, carѣ cas(ă) iaste pe *uliţa Feredeilor* între casa ce au fost a lui Vasilie Pietreanul şi între cas(a) nânaşii mѣ'e Saftii fata lui Efrim Pѣveţ. care cas(ă) am făcuto eu cu a mѣ cheltuială, iară locul mi lau dat dan'e nânaşimѣ Safta, fata Piviţoaei cu zapis şi acum agiungândumă nevoia rămâind la multă lipsă cu voѧ nos'ră iam vândut dumsale casa şi cu tot locul cum sau scris mai sus pe bani gata 15 lei şi neau făcut plata deplin toţ banii ce scriu ma sus în mâinile noastre ca săi fie de la noi dumsale dreaptă moşie cu tot locul în veci Şi la aciastă tocma'ă sau tâmplat mulţi oameni buni şi mahalagii, carii mai gios şor pune iscălitura şi dѣgitili şi noi pentru credinţa am pus dѣgitili. Şi eu Dumitraşcu Mutu (?) diiac de cămară am scris zapisul cu voѧ lor să s(ă) ştie. Toader Tătar. Safta, Safta lui Efrim Pѣviţ mart(ur).

LXVII. *7244* (*1735*), *Sept.* 2. Toader Tătarul, cu femeia lui Safta, vinde, drept 15 lei, lui Gheorghiţă Potlog de vist. o casă la uliţa Feredeilor.

7244, Săpt. 2. [1]). Adecă un Toader Tatarul împreună cu femѣѧ mѣ Safta făcutam acest adevărat zapis al nostru la mâna dumsali lui Gheorghiţă Potlog de vist. precum să să ştie că nimenѣ siliţ nici asuprit, ci de a noastră bună voe iam vândut dnmsali a noastră dreaptă ocină şi moşie, o cas (ă) gata şi cu toate câte sânt în cas(ă), pat, aviţă, mas (ă) şi cu tot locul cât ţine acasăi, care cas (ă) iaste pe *uliţa Feredeilor* între cas(a) ce au fost a lui Vasilie Pietreanul şi între casa nânaşii mѣle Saftii, fata lui Efrim Pѣviţ, carѣ cas (ă) am făcuto eu cu a mѣ cheltuială, iară locul mi lau dat danie nânaşimѣ Safta fata Piveţoaei cu zapis şi acum ajungândumă nevoѧ, rămâind la multă lipsă cu voѧ noastră iam vândut dumsali casa şi cu locul, cum sau scris mai sus, pe bani gata 15 lei şi neau făcut plata deplin toţ banii în mâinile noastre casăi fie de la

1. Cp. însă documentul precedent.

noi dumsali dreaptă moşi cu tot lot locul în veci. Şi la această tocmală şi vânzarea sau tâmplat mulţi boeri şi oameni buni, maha'agii, carii ma' gos şau pus şi iscăliturile şi deģitile. Şi noi încă pentru mai mare credinţă neam pus deģiti'e.

Toader Tătar. Safta femea lu' Toader Tătar. Safta fa a lui *Efrim Pivit mart(ur).* Toma zăt lui Alexandru mart(ur).

LXVIII. 7255 (1747) *Mai 30.* Scrisoarea lui Vasile Căpitan (?) către Gheorghe Potlog, pentru nişte case din laşi.

7255, Mai 30. Datam scrisoare me la mâna logf. Gheorghie Potlog precum să se ştie că meau dat dumlui casăle dumsali ce ari aice în Iaşi şi eu săi fac ograda să fie înpletit câte doo nuie'e, o poartă şi *să pun şi răgoz peste coperemântul ce are casa. Şi am iscălit. Vasile Capt (?).*

LXIX. 7261 (1753) *April 15.* Verii lui Gheorghiţă Potlog încredinţează că vând, drept 100 lei noi, lui Ioan Gheuca spat. un loc de casă, în laşi, din deal de biserica sf. Gheorghe (Lozonschi), care loc e al copilului lui Gheorghiţă Potlog.

7261. Apr. 15. Incredinţăm cu această scrisoare a noastră, precum să s(ă) ştie că tâmplându(ă) de au răposat vărul nostru Gheorghiţ (ă) Potlog ce au fost diiac de visterie şi pe urmă răposind (sic) şi giupâneasa dumsali. cumnata noatră Marie, fiica răposatului Ştefan Catargiul, ce au fost vel clucer, leau rămas un copil mic. Dacă noi am luat pe copil şi toate a'e cop'lului, ca s(ă) fie supt purtarea grijii noastre, rămăind şi un loc de cas(ă) aice *în târg în Iaş din deal de Sveti Gheorghie, lângă râpa ce mare* şi din deal de cas(a) răposatului logf. Miclescu, alăture cu casăle vătavului Sandului şi cu casăli preutului Lupaşco ce au fost preot despre *besărica ot g(os)p(o)jda* [1]) şi până în râpa ce mare cu hotarul carile îl adeverează zapisăle ce le veachi de cumpărătură, care loc areşi pivnicioară de piatră. Deci noi văzând că stă locul fără nici o agonisită şi pivnicioara începusă a să râsipi şi curge paguba copilului, neam socotit noi înpreună şi cu dum'ui post. Apostul Catargiul, unchiul copilului de pe maică şi am vândut acel loc dumsali fratelui nostru Ioan Gheuca spt. drept 100 lei noi şi dândune dumlui toţi banii deplin, iam dat toa'e zapisili ce le vechi în mâna dumsa'i, care zapise sânt pe acel loc cumpărătură răposatului vărului nostru, Gheorghiţ (ă) Potlog şi iam dat şi această scrisoare a noastră întru care au iscălit boeri şi oameni buni carii sa întâmplat la această de bună voe noastră tocmală. Deci să fie dumsali moşia şi cumpărătură în veci neclătită. Intru care scrisoare, pentru credinţa neam iscălit şi noi.

Alexandru Cost... ot vist. Ioan Nacul ot vist. Apost (ol) Catar (giu) post. Vasile... pis

---

LXX. *Fără an* (c. 1755), Catrina, preuteasa preotului Lupaşcu, cu fiii ei vând drept 16 lei, Lupului Balş biv vel ban, un loc de casă, alăturea cu ţintirimul bisericei lui Sfântul Gheorgie.

[Fără leat]. Adecă eu Catrina preoteasa preotului Lupaşcu ce au fost preot domnesc dinpreună cu fiei mei. Manolache şi Gheorghie scriem şi mărturisim cu acest adevărat zău pis al nostru la cinstită mâna dumsali Lupul Balş biv vel ban precum să să ştie că de nime siliţ nici asuprit, ci de a noastră bună voe am vândut dumsa'i locul casăi noastre celi vechi cem iaste de la soţul meu preotul Lupaşco şi cu locul grădinii ce iaste din sus de cas(ă) până în locul casălor medelnic. Mihalachi Cheşcu, care loc iaste alăture

1). Biserica dispre Doamnă.

cu casăle dumsale, ce au cumpărat dela dumlui spat. Ioniț(ă) Gheuca şi mèrge din locul casălor dumsali Banului *până în țintirimul besăricii lui Sfeti Gheorghie* de la vali şi mèrge alăturea pe lângă chiotoarea casăi Sclipancăi până în zăplazii ogrăz'i medč. Mihalachi Cheşcu, unde iaste şi piiatră hotar şi alăturea cu zăplazii medč. Cheşcu până în zăp'azii ogrăzii Sandului vatavului, ce iaste din sus şi de acolea alăturea cu ograda Sandului până să închèe iarăş în locul dumsali Banului, ce au cumpărat de la spat. Ioniță, unde sânt casăle dumsali, şi sau încheiat tot locul ce am vândut noi dumsale Banului. Şi acest loc de bună voia noastră am vândut dumsali drept 16 lei şi neau dat dumlui toț banii deplin în mâinle noastre, însă să s(ă) ştie şi aceasta că din locul casăi ce am vândut noi dumsali Banului, neau lăsat şi noo o bucăță de loc ca s(ă) ne facem o casă, care lam hotărît despre dumlui şi la tocmala noastră sau tâmplat mulți oameni buni ş răzăş, carii sau iscălit. Şi noi încă pentru mai mare credința am iscălit casă să creazâ Deci ca săi fie dumsali dreaptă ocină şi moşie dumsali şi giupânesâi şi cuconilor şi nepoților şi strănepoților dumlorsali săş o stăpânească dumlui cu bună pace în veci.

Manolachi am vândut, Catrina preoteasa am vândut. Eu am scris cu zisa lor şi sânt martur. Savva diiac za divan.

LXXI. *7264 (1755) Decembre 6,* Ioniță Gheuca spat. face un schimb de loc cu casă, cu Lupul Balş, în Iaşi.

7264, Dec 6. Adecă eu Ioniț(ă) Gheuca spat. datam zapisul meu la mâna dumsali Lupul Balş biv vel ban, precum de bună voia mè mam socotit ş' mam învoit cu dumnilui şi am făcut schimb, iam dat eu dumsali locul meu cu casă gata, cu ogradă, cu pivniță de piiatră şi *costişa cât cuprinde ograda pâr în vali în pîrău* aicè în *târgul Iaşii lângă Sfeti Gheorghie,* care loc să hotăraşte cu *țintirimul besăricii* şi cu Miclescul şi cu preoteasa lui Lupaşco şi cu Costantin sin Sandului vătav, care acest loc de cas(ă) îmi iaste şi mie de cumpărătură de la copilul lui Potlog a lui Gheorghiț(ă) şi fiind copilul mic au fost vechil de au vândut locul Toader Nacul ot vist. şi Ioniț(ă) Nacul fiind rudă cu tatăl copilului cu Gheorghiță Potlog şi fiind rudenie cu mama copilului şi răposatul Ioniț(ă) Cantimir şi Apostul Catargiu frate cu mama copilului, iau întrebat vechilii ce au vândut locul, care mai sus sânt numiți şi sau socotit şi dumlor căi cu cai şi au iscălit zapisul, care şi zapisul de vânzare lam dat la mâna dumsali Banului, iar zapisili cèle vechi au rămas la vechilii ce meau vândut locul să mi le dè şi eu să aib a le da dumsali Banului şi de sar întâmpla să fie vreo pricină asupra locului, eu să aib a răspunde, dumlui Banul să naibă treabă, ci să stăpânească cu pace, însă şi dumlui Banul încă meau dat tot locul dumsali, cu cas(ă) vechi, care loc îi iaste şi dumsale de cumpărătură de la pit'a)r(ul) Ilie, după cum arată toate zapisili de cumpărătură şi zapisul dumsale Banului de schimbătură; aşijdere meau mai dat dumlui şi 800 lei bani gata în mâinile mèle pentru cheltuiala casălor şi loc pentru loc. Deci fiind între noi învoială şi tocmală, săi fie dumsale dreaptă ocină şi moşie dumsali şi giupânesâi şi cuconilor dumlorsali în veci, să stăpânească cu pace. Şi acest zapis de învoială ce sau făcut între noi, sau făcut aicè în *târgul Eşii,* care sau tâmplat şi alți boeri carii şi au iscălit mai gios. Şi pentru mai buna credință sângur cu mâna mè am scris zapisul şi am iscălit.

Ioan Gheuca spat(a)r.

LXXII. *7264 (1756) Gen.* 2. Ioan Gheuca spat. pentru o socoteală de bani cu Lupu Balş, pentru case din Iaşi.

7264. Ghen. 2. Din toată socoteala ce am avut cu dumlui Lupu Balş, pentru 800

lei, ce mam tocmit cu dumlui pentru *casăle din Iaş* ; ce iam dat dumsali, meau dat dumlui alţi bani, toţ deplin, însă cu o sută patruzăci lei, ce meau trimes dumlui, cu I-rimiia Botez şi am luat, şi din toată socoteala au rămas dumlui sămi mai d'h 60 lei, care meau dat dumlui şi peci pentru acei bani, ce trimiţând dumlui banii, să dau peciul. Şi petru credinţa am isc̆ălit.

Ion Gheuca spat(ar).

Obs. Urmează apoi, relativ la acelaş loc şi casă, alte documente, fără dată.

LXXIII. 7222 (1714) *Avg.* 20 [1]. Maria Toderiasă cu fiii ei vând, drept 150 lei bani vechi, vorc Naştasă, două dugheni, în târgul de gios.

Adecă eu Mărie Toderias(ă) şi cu fiii miei Lascar şâ Ştefan făcutam zapisul | nostru la mâna dumsali vornicului Nastasăi, precum noi de nime siliţi nici asupriţi ce | de a noastră bună voe am vândut dumsali a noastră driaptă ocină şi moşâi | *doă dugheni cari* sânt în *târgul de gos* cu loc den dos pân în locul giupânului Mădzărachii lângă alte dugeni a dumsali cari au cumpărat de la părinteli patriiarhul de Ieru | salim şâ tocmala niau fostu cu dumnelui drept 150 lei bani vechi şâ nau făcut | dumlui plată deplin la mâna noastră şâ noi luânduni banii deplin i leam dat | dumsali săi hii driaptă ocină şâ moşâi neclătită în veci dumisali şâ giupânesâi dumsali | şâ cuconilor dumsali şâ nime dentru rudeniile noastre să nu fii volnic | a să râdica cu vrun fel de socoteal(ă) asupra acestor moşâî şâ acestu zapis | sau făcut denainte a mulţi oameni buni şâ bătrâni carii mai gos sau iscălit şâ pentru | credinţa niam iscălit şâ noi să fii de mari credinţă. U Ias let 7222, Avgustu 20 dni. Marie Toderias(ă). Ştefan iscal. Az Ilii sân Toader abăger iscal.

[Pe dos]: 7222, August 20; zapis pe 2 dugheni ce sau cumpărat dela Măriuţa abăgeriţa întro dughen'ţ(ă) a... şi a Gălăţii. — Zapis de la Abăgeriţa pe 2 dughene. — Zapisul Mării Toderesii şi a fiilor săi pentru vânzare a doâ dugheni din celi din târgul de gos ce au făcut cătră voic. Năstasă.

LXXIV. 7249 (1741) *Iulie* 1. Mihai Micul împreună cu soţul meu Tofana, vând, drept 100 lei bani gata lui Lupul Anastasă vel stol. un loc de casă pe podul vechiu.

Adică eu Mihai Micul vor. înpreună cu soţul meu Tofana, fata lui | Costantin ciau fost armaş mari făcutam acest adevărat zapis | al nostru la mâna dumisali Lupului Năstasi vel stol. precum să s(ă) ştii că de a noastră bună voe iam vândut un loc de casă pe *podul vechiu*, cari locu | îm esti dat şi mii de zăstri de la soacrăme Safta armăşoai, cari loc | loc (sic) de cas(ă) au fost a lui Eni Birda ciau fost starosti de neguţtori şi fiind | Birda dator cu o sumă de lei răpăosatului Ciocârlan vorni | cui şi Ciocârlan vornicul la moarte sa neavând copii sau dat cu to | tul ciau avut sfinţii sali Ghedeon Mitropolitul şi iam dat şi acel zapis de datorie lui Birda şi sfinţie sa neavându altă | ce lua de la Birda pentru acia sumă de lei iau luat acel loc de cas(ă) | cu cas(ă) ci or hi fost pe acie vremi pe acest locu şi mai în urmă sfin(ţi)ia sa Ghed'eon Mitropolitul liau dăruit socrumeu lui Costantin | ciau fost armaş mari pe cât rat(ă) zapisul sfinţii sali aeel de danii | . Decii fiind şi mii acest loc dat de zăstri de soacrăme Safta | Armăşoai şi nefiindune nooâ trebuitor acest loc lam scos | la vândzări şi împreun(ă) cu soacrăme am întrebat pe toat(e) rud(e)le noastri) | şi neaflândus(ă) nimi săl cumperi lam vândut dumsali lui Lupul Anăstas(ă) vel stol | precum mai sus

1). Documentele, în număr de patru, ce urmează, sânt scoase din Condica de originale No. 753, a bisericii Tălpălari, din Iaşi.

scrii. drept o sută lei bani gata şi niau dat dumnalui banii depţin în mânule noastri. Deci săi fie dumsali | şi fiilor dumsali driap(tă) ocină şi moşii în veci şi iam dat dumsali | şi zapisul lui Birda, acel de o sut(ă) de lei, ci au fost dator lui Ciocârlan | şi zapisul sfinţii sali Ghedeon Mitropolitul acel de danii | şi un ispisoc de la Mihai Vod(ă), iar alt zapis vechi la soacrămă | nau fost, ce de sar afla niscai zapis(ă) pe acest loc să aibă dum. | a le lua şi dumnalui să stăpâniască acest loc, după cum au stăpânit | şi Birda di curmedziş, din *uliţa Podului vechiu pân în zăpladzii mănăstirii Sfintii | Vineri*, iar în lungu, după cum a hi stăpânit şi a hi îngrădit de Birda | aşe va stăpâni şi dumnalui, iar de sar scula cinevai (sic) din niamul lui Birda | cu vo pricin(ă), no să avem a sta la giudecat(ă), iar dumnialui să stăpânească | cu paci şi acest zapis sau făcut dinainte a boeri şi altor oameni de | cinsti, cari mai gios sau iscălit. Şi noi pentru mai mari credinţa am iscălit u Ias lt 7249, iuli 1.

Mihai Micul vor. Tofana. Safta armăşoae.
Costantin... biv v(e)l pit(ar) mart(ur). Neculai... post.
Toma Măzărac(hi) martur.

LXXV. *7268 (1559) Sept. 10.* Mărturie hotarnică pentru nişte locuri de dugheni, în târgul de jos, la uliţa rusască a părintelui Veniamin, Gheorghie post. ş. a.

Din luminată poronca preînălţat Domnului nostru Ioan Teodor Vvoevoda neau rânduit dumnealui Ştefan Roset vel logf. pre noi vornicii de poartă ca să mergem în *târgul de gios, pe uliţa rusască* la nişte locuri de dugheni a părintelui Veniamin şi Gheorghie post. şi Ştefan post. fečorii lui Costandin Anastasă şi Năstasă Cazimir nepoţii lui Anastasă vornic având pricină cu Alecsandru fečor lui Toader jicnic(e)r, nepot lui Măzărache, pentru o bucată de loc din dos a doao dugheni ce au fost înpresurato Toader jicni (e)r, tatăl lui Alecsandru, cu un grajdiu. Deci noi după poroncă am mers la acel loc şi am strâns oameni buni *uliceni*, anumi Toma săb'eriul şi Toader bărbieriul, monah Pistruiu şi Andreiu băeşul şi alţii şi aşa au mărturisit cu toţii, că din ograda lui afară nau avut Măzărachi, nici ginerisău Toader jicnicer nici casă, nici grajdiu, ci de 6, 7 ani încoace sau întins Toader jicnicer de au făcut grajdiu pe locul a doao dugheni, afară din ograda lui. Şi fiind de faţă şi Alecsandru sân lui Toader jicč(e)r lam întrebat cu ce pricină au intrat de au făcut afară din ogradă grajdiu pe locul dughenilor şi de are scrisori dovezi să le arăte, de este acel loc cumpărătură sau de lau schimbat cu cineva, el nici o scrisoare dovadă nau arătat, ci au adus marturi pe Gheorghiţă şi pe Toma sân lui Grigoraş neguţătoriul şi aşa au mărturisit, cum că din locul dughenilor ce au vândut Măzărachie lui Anastasie vornic, ar fi aciastă bucată de loc nevândută, pe care au făcut Toader jicč. grajdiu, iar feciorii lui Costandin Anastasă la aciasta au scoş dovadă un zapis din let 7222, fevr. 9 de o pivniţă cu crâşmă şi doao dugheni dela preosfinţitul Hrisantu patriiarhul Ierusalimului, ce leau fost cumpărat Anastasie vornicul şi au mai cumpărat Anastasă vornic de la Măzărache alt loc de dugheni alăture cu acel de la patriiarhul pe din gios şi sau dovedit din scrisori că grajdiul ce au făcut Toader jicč. este scos pe locul dughenilor dela patriiarhul, iar nu pe locul dughenilor ce au fost cumpărat Anastasă de la Măzărachi şi sau dovedit mărturie lui Gheorghie şi a Tomii sân Grigoraş că este ră şi cum că rău au eşit Toader jicč. cu acel grajdiu pe locul dughenilor, că *zică* şi alte locuri a dughenilor mergu până în zăplazii lui Toader jicč. Şi neau mai arătat feciorii lui Costandin Anastasă vornic altă mărturie dovadă dela Cârste sân Iamandi medčr în care scrie cum că sau învoit Costandin Nastasă şi cu Lupul stolnic ca să fie loc slobod pe din dosul dughenilor alăture cu gardul lui Măzărachi, ca să umble cu carul pe din dos la toate dughenile şi

sau dovedit şi cu aciasta, că de când au făcut Toader jicĕ. grajdiul sau închis locul de nau pe unde să umble cu carul pe din dos la dugheni şi sau dovedit că şi-acesta loc merge asămine cu locul aceloralante dugheni, până în zăplazii lui Toader jicĕ. şi după ce sau ales, lam măsurat înprejur, toate locurile dughenilor, cu stânjân de opt palme, începând întâi a măsura despre faţa *uliţii din gios din locul Gălăţii*, în sus până în hudiţă despre locul lui Costandachi zăt Tomii lui Măzărachi şi sau găsit 19 stânjâni şi o palmă, în unsprezece dugheni ce sânt făcute pre aceste locuri şi de acole pe hudiţă în lungu spre apus, din temelie dughenilor din faţă şi pâr în zăplazii lui Toader jicĕ. sau aflat 16 stânjâni, unde sau pus şi doao petri hotar colţu şi de acole în gios alăture cu locul casălor lui Toader jicĕ. şi pâr în *locul Gălaţii* spre amiazăzi şi sau aflat 19 stânjâni şi şapte palme şi sau pus o piatră unde au fost grajdiul lui Toader jicĕ. şi sau mai pus o piatră colţu despre locul Gălăţii şi de acole spre răsărit alăture cu locul Gălăţii până unde am prins a măsura întăiu la uliţă şi sau aflat 13 stânjâni şi cinci palme şi aşa sau închiet acest loc înprejur şi după cum sau hotărît şi sau stâlpit am făcut şi noi aciastă mărturie hotarnică la mâna dumisale de mai sus numiţi, fiii lui Costandin Anastasie şi pe hotărîtura noastră săş facă dumnealor ispisoc gospod, şi am iscălit şi noi şi alţii care sau întâmplat.

let 7278, Săpt. 10

Poruschi (sic) vorc. de poartă. Tănasă Meleghi vorc. de portă. Eu Toma săbier mam întâmplat martur. Eu Toader bărbierul mam întâmplat martur. Eu Andreiu băcalul mam întâmplat martur.

[Pe dos]: 7268, Săpt. 10. Copii de pe hotarnica vorc. de poartă Tănase Meleghi şi Porusci vorc. pentru doă locuri de dugheni de pe uliţa Rusască, din târgul de gios a părintelui Veniamin şi Gheorghii şi Ş efan....ficiori lui Costandin Anastasă în cari să arată măsurile acestor locuri.

[Copie veche, din sec. XIX].

LXXVI. *1768, Octomvrie 1.* Ioniţă Gane cupeţ ia dela pit Neculai Cogălniceanu, drept 30 lei pe an, un loc cu bezmăn, în târgul de jos, ca să-şi facă dughiană de piatră

Adecă eu Ioniţ Gane cupeţi făcutam zapisul mieu la mâna dums. pit(a)r(u)lui Neculai Cogălniceanu, precum să s(ă) ştie că am luat un loc cu bezmăn de la dum. cari loc esti aice în *târg de gios, între locul mănăstirii sfântului Ioan* şi între locul dums. pah(a)r(nicu) lui Costandin Răşcan ca sămi fac *dughiană de piatră* pe loc şi tocmala îmi este câte treizăci lei pe an şi la tot an la început să aibu ai da toţi banii deplin aceşti triizăci lei pe tot anul şi dum(n)i(alui) să naib(ă) volnă(sic) a mă adăogi cu bezmăn oricât a fi dughiană pe locul dums. nici eu să nam voi a mai scăde din tocmala ci am cu dum(n)i(alui). Şi pentru credinţa mai gios am iscălit. 1768, 1.

Iscălit Ioniţi Gane cupeţi.

Toader Isăcescu, Petre Cheşcu, întocmaĭ cu orighinal ci esti la mini pe car o încredinţăz cu a me iscăl tură.

Colejschii răghistrator Costachi Ciornei, 1844, iuni 23, Eşi. [1]).

Obs. Documentele dela LIII-LXXVI sânt comunicate de d. Mihai Costăchescu.

LXXVII. *1834. Iulie 5. Acta Paladi (Parilipsis) Biserica Barboiul, Dughenile şi casele* ***din Iaşi*** *de pe Podul Vechiu; de pe Uliţa Hagioae; uliţa Pârvuleştilor, în Mahalaoa Muntenimei, (Acad Rom. ms. XIII. Condică scrisă în 1796 Oct. 14, de C. Polimas logofăt, şi adnotată de D. Sturza log. în 1834 Iulie 15).*

7156 (1648) April 25. (regeste). Un zapis de la Grigorie întru care scrie că

1) Doc. de la LXXIII, LXXV şi LXXVI sânt pub icate şi în Ghib. Sur. X, 124—128.

au vândut el şi fămeea lui şi cu toţi oamenii lui un loc de case cu grădină şi cu pomi au vândut dumisale lui *Ponič* şi la tocmală sau tâmplat mulţi oameni buni care sau iscălit.

7156. April 25.

Pătraşco Cizmar, Pătraşco ot Pomărla, Ştefan ot Dărmăneşti, Vasile ot Telineşti Flore ot Soltăneşti.

LXXVIII. *7174. (1666) Mai 12.* (regeste). Altu zapis de la Eremia dascal precum au vândut de bună voe lui un loc de casă *de la zid pe uliţa Parvoleştilor,* pe care loc de case iau fostu şi Eremiei dreaptă danie de la Poniču ce a fostu şatrar acest locu de case lam vândut lui Andrieş ce au fostu clucer mare, dreptu şapte lei.

7174. Mai 22.

Eremie dascal am vândut, Popa Ursu, iscal, Roşca vornicul martur, Gheorghie, vornic martur, Piscul diaconul iscal.

LXXIX. *7174. (1665) Sept. 20.* (regeste). Altu zapis de la Chirilă cu fămeia lui Tudosie din Iaşi, precum de bună voe lor au vândut o casă din Iaşi *de pe uliţa sărbască la zidu,* între Precopie dărăbanul şi între Mogoş care case iau fostu cumpărătură de la Gogul feciorul Chirilei acele case liau vândut lui *Andriiaş ce au fostu şătrar mare, feciorul lui Toderaşco logofătul cel mare,* cu tot locul acelor case, drept 20 lei bătuţi.

7174. Septemv. 20.

× Chirilă × Toadorsie (*sic.*) Popa Pătraşco, Roşca vornic, Popa Ursul, Toader Măchiş, Ionaşco Mălaiu, Tudosie Dărăban, Gheorghie biv jit(nicer).

LXXX. *7174 (1666) Aug. 30.* (regeste). Altu zapis de la Andronic ţâganu i de la fămeea lui Antonia întru care scrie că au vândut o casă dumsali lui Alexandru care casă şi lor liau fost cumpărătură de la Nianiul, cizmariul gospod, aciastă casă cu locul cu tot de prinpregiur, şi cu ogradă, precum au cumpărat şi ei de la Neaniul pe acolo să ţie şi Alexandru îngrăditura ogrăzii, aciasta casă au vânduto lui Alexandru drept 40 lei, şi la zapis sau întâmplat Burcă ciapregar, i Dumitru părgar, i Iordache vătav, şi Cornilie şoltuzul cu 12 pârgari şi alţi oameni mulţi au pus degetele, Vasile Albul iscal, 7174 Aug. 30.

LXXXI. *7176 (1667) Săpt. 15.* (regeste). Altu zapis de la Nicolae ficiorul lui Istratie cu fămeia lui Aniţa în care zapis mărturisesc precum au vândut dreaptă a sa ocină şi moşie de la părinţii lui, locu de trei case lângă Cărste Armanul, acesta locu lau vândutu lui Husain Bulucbaşe de simeni, drept 250 lei bătuţi, şi la tocmală au fostu mulţi boeri cari sau iscălit. 7176 Sept 15.

× Neculai × Aniţa, Dumitraşco Roşca vornic, Ramandi vel uşier, Ciocărlie vornic, Alexandru iscal, Dima uşier, + Mirăuţă, Vasile Grecul + Dumitru Popa + Cârste Armeanul + Cădeşte.

LXXXII. *7176 (1667) Oct. 15.* (regeste). Altu zapis de la Husăin Bulucbaşe de simeni întru care scrie că de bună voe lui au vândut a lui dreaptă ocină şi cumpărătură locu de trei case pe *uliţa Armenească,* lângă Cârste Armanul în Iaşi, care loc şi el lau

cumpărat de la Necu'ai, ficiorul lui Strateiu şi de la fămeia lui Aniţa, care liau fostu lor moşie de pe părinţii lor, deci atâta loc precum au cumpărat pre atâta au vândut, lui Sala-aga Turcul drept 150 lei bătuţi, şi la tocmală au fostu mulţi boeri şi oameni buni cari sau iscălit.

7176 Oct. 15

× Cărste arman, × Petre arman, × Karagè, × Andrei făclierul, Toader Ciocârlie vornic de poartă, Simion vornic de poartă, × Dumitru potcovar, × Vasile Grecu.

LXXXIII. *7176 (1667). Noem. 22* (regeste). Altu zapis de la Sala-aga turcul, întru care scrie că de bună voe sa au vândut a sa direaptă cumpărătură loc de trei case şi cu casă cu tot *pe uliţa Armeniască*, în târgu în Iaşi, lângă Crăste armanul, care locu de casă iau fostu cumpărătură de la Husăin ciau fostu bulucbaşe, iar lui Husăinu iau fostu cumpărătură de la Nicolae ficiorul lui Strateiu i de la făm ia lui Aniţa, iar lui Neculai iau fostu moşie direaptă de la părinţii lui acesta loc *cu case cu tot lau'vândut mărie sale Iliaş Vodă Alesandru drept 150 lei* dinainte a mulţi boeri cari sau iscălit.

Sala-aga turcul (l. pecete).
Solomon Bârladeanul vel log. făt.
Miron Cos in vel vornic.
Necolai Racoviţă hatman.
Toderaşco Iordachi vel spatar.
Apostolachi vel ciaşnic.
Alexandru Ramandi vel uşiar.

LXXXIV. *7177 (1669) Iunii 16.* Sturza stolnic cumpără cu 150 lei casele lui Patraşco postelnicul. „Adecă eu Pătraşcu ce am fost postelnic scriu şi mărturisesu cu acestu zapis al mieu de nime silit nici asup it ce de a mea bună voe am vândut a mia dreaptă ocină şi danie loc de trei case şi cu case cu tot, *pre uliţa Armeniască* în târgu în Iaşi, lângă Cărste armanul. care *loc de case miiau fostu danie de la măria sa Iliaş Alexandru Vvod,* iar mării sale iau fostu cumpărătură de la Sala-aga turcul, ia, lui Sala-aga turcul iau fostu cumpărătură de la Husăin bulucbaşe, iar lui Husăin Bulucbaşe iau fostu cumpărătură de la Nicolae ficiorul lui Strateiu şi de la fămeia lui Aniţa iar lui Neculai iau fostu dreaptă moşie de pe părinţii lui, acesta locu de casă şi cu loc cu tot lau vândut la dumnealui *Ilie Sturza* stolnicul cel mare dreptu 150 de lei bătuţi, şi miiau plătit dumlui deplin aceşti bani întru mâna mea, dinaintea dumilorsale boerilor celor mari cari sau iscălit". 7177 Iunii 16.

Solomon Bârlădeauul vel logofăt.
Miron vel vornic iscal.
Grigoraşco Hăbăsăşcul vel vornic.
Necolai Răcoviţă hatman.
Stamate vel postelnic,
Gavril Costachi vel spatar
Lupaşco Buhuş vel ceaşnic
Ursachi vel vistelnic
Ion Racoviţă Comis.

LXXXV. *7178. (1669) Octomvre 21 (regeste).* Altu zapis de la Cărste armanul cu fimeia lui Hatuna, şi ficiorul lui Bălan întru care scrie că de a lor bună voe *au vândut un loc ciau avutu lângă mănăstirea Bărboiul* şi lângă casa popii lui Vasile, acesta loc lau vândut dumsale Ilie Sturzea stolnic dreptu 60 de lei bătuţi. 7178 Oct. 21.

× Cârstea, × Hatuna, × Balan, × Sefer, Nastasie, × Gheorghie. × Izbaşe Buze, × Andronic băibărăcar, × Avraam zet (ginere) Moisă × Andronic.

LXXXVI. *7178 Noem. 29 (1669).* Ilie Sturza stolnic cumpără cu 24 lei case un loc de la Maria şi Irina. „Adecă eu Măria şi cu sorumea Irina scriem noi amândoă surorile cu acestu zapis al nostru de n'me silite nici asuprite ce de bună voe noastră am vândut o bucată de loc din dosul cas i ce iaste aceia driaptă ocină şi moşie de la părinţ i noştri aceia ocină şi moşie am vânduto dumisale lui Ilie. Sturza stolnicul cel mare dreptu 24 de lei bani gata ca să hie dum'sale dreaptă ocină şi danie sfintei mănăstiri de la sfete-Petru şi Paul de la Bărboiu, şi la aciastă tocmală sau întâmplat oameni buni cari sau iscălit şi eu popa Vasile am scris zapisul." 7178 Noem. 29

X Mărie (pecete) X Irina. X Gheorghie, X Nastasie biv parcalab, X Iordachie.

LXXXVII. *7177 April 20 (1669).* Macarie egumenul de Golia cumpără cu 30 lei casa de la Boghiţa. „Adecă eu Boghiţa Mitoşelului staroste de cismari şi cu fata mea Paraschiva şi nepotul mieu Năstasă, scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru cum noi de nime siliţi nici asupriţi ce noi de a noastră bnnă voe niam învoit şi am vândut o case cu loc cu tot ce este lângă locul popii lui Sidor, şi lângă locui Ursoae, acel loc cu caşă lam vândut svinţii sale lui Macarie egumenul de la mănăstire lui Golăe, şi a svenţiei sale egumen Hristofor de la mănăstirea lui Bărboiu, acesta loc ce mai sus scrie iaste de la moşii miei şi lam vândut drept 30 de lei bătuţi bani gata, să naibă nime nici o treabă din feciorii miei sau din fetele mele sau din nepoţii miei, că eu de bună voe mea lam vândut dinainte a mulţi oameni buni şi am făcut svinţii sale acesta zapis ca să a'bă aş face şi drese domneşti şi pentru credinţa niam pus peceţile şi eu Silivestru diiaconu am scris zapisul să să ştie."

7177 April 20.

X Boghiţa, X Nastasă, X Paraschiva, X Ioan, X Băluţă, brat (frate) Gheorghe but (nar), X Gh'nea, X Panaiti băcal, X Simion, X Costandin brat Răiţă mam tâmplat.

LXXXVIII. *7177 Mai 16 (1669) regeste.* Altu zapis de la Dumitraşco feciorul lui Chiriiac şi cu fămeia lui Arvasie şi feciorul lor Enache întru care zapis scrie că de bună voe lor au vândut un locu de case ciau avut mumăsa Eliana care liau fostu lor driaptă moşie, acel locu lau vândut egumenului Macarie de la Golăe, şi egumenului Hr'stofor de la Bărboiu, drept şapte zeci lei bani buni şi la tocmala lor au fostu mulţi oameni care sau iscălit. 7177 Mai 16.

X Dumitraşco, X Enache, X Arvasie, X Nastasie, X Hilip, X Gheorghie, X Safer, X Andronic X Grigorie.

LXXXIX. *7178 Mart 17 (1670).* Macarie egumenul de Golia cumpără cu 40 lei loc de case de la Ion şi Alexandru. „Adecă eu Ion şi cu fămeia mea Alexandra şi cu cuconii miei cu toţi cu Pătraşco şi cu Ştefan Şaule scriem şi mărturisim cu adevărat zapis al nostru de nime siliţi nici asupriţi, ce de bună voe noastră am vândut svinţii sale egumenului Hristofor de la Golăi, am vândut svinţii sale g'umătate de locu a casei noastri ce am avut noi de la părinţii noştri locu de poartă denainte casei noastre lui Ion, să le hie svenţiilor sale să margă la mănăstire la sfinte Petre la Bărboiu acesta loc lam vândut sfinţii sale egumenului de la Golăe drept 40 lei bătuţi şi negoţul nostru sau făcut dinainte a mulţi oameni buni, care sau iscălit, şi eu popa Vasile ciam fostu la Bărboiu am scris zapisul." 7178 Mart 17.

X Ion, X Alexandru, X Pătraşco, X Ştefan Saule.
Alexandru Dumitru cu voe mea am primit,
Anastasie proin (fost) părcalab martur.

XC. *7181 Mart 17* (*1673*) (*regeste*). Un zapis de la Filip cu fămeia lui Cercheja, şi cu fii săi Mărcuţa i Alexandru i Costandin i Grigoraşco şi Aniţa precum de bună voe lor au făcut schimbare cu Tudosie cu casăle lor cu pivniţe i cu tot locul cât va fi *care case sintu pe uliţa noao pre podul Hagioae* între Bejan Izbaşe şi între Irina, adecă au dat Filip casele aceste lui Tudosie, iar Tudosie au dat lui Filip *casile lui din măje* care case iaste între Ionaşco Uitul şi între Aniţa pităriţa case drept case îi au mai dat Tudosie lui Filip piste schimbul casilor patru sute şi cincizeci de lei, şi la tocmala lor sau tâmplat şi alţii cari sau iscălit.

7181 Mart 17.

Filip Cercheja, Mărcuţa, Alexandra, Costandin, Grigoraş, Aniţa, Hristofor egumenul Golăei, Coste staroste, Ianco biv staroste, Miräuţă Braşovanul.

XCI. *7193 Noem. 12.* (*1684*), *regeste.* Altu zapis de la Tudora fămeia lui Gheorghiţă Marghinolului din Iaşi şi fata ei Maria şi Axinia precum de bună voe lor au vândut a lor driaptă moşie *un loc de case ce iaste pe podul Hagioae* din dosul dughenilor vornicului Fosăitului lângă locul lui Sterie bacal Abdula, acesta loc lam vândut lui Sterie bacal dreptul zece lei, ca săi fie ocină neclătită în veci şi nime din rudele ei să nu să ameste ce şi zapisul sau făcut denainte vornicilor de poartă care sau iscălit.

7193 Noem. 12.

X Tudora, X Axinia, X Maria, X Iane zlătar, X Costandin blănar, Vasile diiacon au scris.

Murguleţ vornic de poartă, Grigorie Ciocărlie vornic iscal. Dumitraşco biv staroste.

XCII. *7184* (*1676*) *Avgust 27.* (*regeste*). Altu zapis de la Aniţa fămeia lui Zaharia armaşul ciobotarul din Iaşi şi cu feciorii ei Ivan şi Florea şi Neculai şi fiicăsa *Dansoh* întru care scrie că de bună voe lor au vândut o pivniţă de piiatră cu loc cu tot din târgul Iaşii ângă mănăstire Bărboiul, au vândut egumenului Neofit de la mănăstirea Bărboiul dreptu 300 de lei bani gata, şi tocmala au făcuto dinainte vecinilor orăşeni din Iaşi, care sântu scăliţi.

7184 Avg. 27.

Necolai Săfer armanu cel bătrân, Coste armanu, Aniţa Dansoh, Ivan (pecete) Agopşe Zaharie Soronar, Andrei arman, Maxim arman, Anton, Simion, Pavel Soronar, Vasilie Căldărar, Ionaşco Măgurianu, Gligoraş făclier, Ursul făclier, Costandin diiac, Pavel uricar au scris.

XCIII. *7201* (*1693*) *Iunie 15.* Hotarnica locului caselor Sturzăi vornicul despre vecini. Adecă precum au venit Maxim egumen de la Bărboi şi sau dus la dumnalor boerii cei mari *la caimacanii* Ramandi vornicul cel mare, i la dumalui Vasilii Costachi vornic, şi arătă egumenul un zapis de un loc ciau vândut Crăste armanul şi cu fămeia lui *Hatula,* deci dumnalor boerii niau trimis pre noi pre vornicii de poartă, anume Vasile Gâlcă, şi Beble şau fostu şi dumlui Caplan ciau fostu uşiiar mare, ca să adeverim acel locu, şi săl alegem despre alţi *uliceni*, deci noi am chemat pe un ginere a Cârstei Armanu cei popă armenescu, anume, Alexa, şi pre fămeia lui anume Dolca, fata Cârstei care au vândut acel loc Sturzii vornicul, şi am chemat şi pe Andrei starostile de mesercii, care iaste aproape vecin, pre lângă acel loc, şi am alesu locul şi lamşi stâl-piţ dintro căse a lui Andreiu în gios spre ţintirimul bisărici

sau ales acel loc din piatra ciam pus noi hotar să ţie mănăstirea, iar din hotar în sus să ţie popa armenescu cu fămeia lui fata Crâstei, deci precum am ales şi am socotit, noi încă am întemeiat cu iscălituri şi dum'ui Căplan şi alţii au iscălit ca să fie de credinţă zapisului ciau cumpărat Ilie Sturza şi au dat sfintei mănăstiri Bărboiului să să ştie".

7201 Iuni 15.

Vasile Gălcă vornic, Gheorghe Beble vornic, Caplan iscal., Vasile Căldărariu.

XCIV. *7184 April 31* (*1676*) *Iaşi* Antonie Ruset Vodă întăreşte egumenului Neofit de la Bărboi cumpărătura făcută cu 300 lei de la Aniţa.

Iω Antonie Ruset Vodă cu mila lui Dumnezeu domnu ţării Moldovei. Adecă au venit înaintea noastră şi înaintea a lor noştri moldoveneşti boiari a mari şi a mici rugătorul nostru egumenul Popa Neofit de la sfânta mănăstire de la Bărboiu, de aice din târgu din Iaşi unde iaste hramul svinţilor apostoli Petru şi Pavel şi au arătat un zapis înaintea noastră de la Aniţa armanca · fămeia Zahariei armanul, ciobotariul de aice din târgul din Iaşi şi de la ficiorii ei Ivan şi Flore şi Nicolae şi fata ei *Dansoh* făcut denainte a mulţi orăşeni şi *uliceni* şi vecini de aice din târgu din Iaşi, cu peceţi şi cu iscălituri, cum sau sculat de a lor bună voe de nime nevoiţi nici asupriţi şau vândut o pivniţă de piiatră cu loc cu tot aice în târgu în Iaşi, ce iaste aciastă *pivniţă lăngă mănăstire lăngă Barboiu* cari liau fostu a lor direaptă moşie de la părinţii lor, aciasta o au vândut egumen ului popa Neofit de la sfânta mănăstire de la Bărboiu, şi au dat pe dânsa trei sute de lei bani gata, şi iau plătit deplin. Dreptu aceia şi domnia mea cu tot sfatul nostru deacă am văzut acest adevărat zapis făcut denainte atâţi boeri şi orăşeni de aice din târgul din Iaşi, cu peceţi şi cu iscălituri, domnia mea am crezut şi am dat şi am întărit rugătorului nostru egmenului Popa Neofit de la mănăstire de la Bărboiu pre această pivniţă de piatră cu loc cu tot de aice ce iaste în târgu în Iaşi lângă mănăstirea lui Bărboiu, săi fie direaptă moşie şi cumpărătură şi nime să nu să ameastice înaintea acestei cărţi a domniei meale.

Insuşi domnul au poruncit.

Iω Antonie Ruset Voevod, vlet. 7184. April. 31.

Pecete domnească. + Pavăl

Miron Costin vel logofăt.

XCV. *7184 Decv. 16* (*1675*) *regeste*. Un zapis de la Vasile Tereatiul întru care scrie că de bună voe lui sau sculat şi au vândut o casă din *târgul din Iaşi în uliţa din afară* din dosul casei vornicului Gheorghiţă, această casă au vânduto dumsali vornicului Gheorghiţă dreptu patruzeci şi cinci de lei bătuţi, dinainte a mulţi oameni cari sau iscălit.

7184 Dech, 16.

× Vasile Teretiul, Erei Ionaşco duhovuic Erei Nicolai, Erei Grigorie, × Costandin staroste, × Costandin Niagul, × Dumitraşco, × Ursul staroste de ciocli, × Grigoraş meserciu, × Mihăilă, × Bejana.

XCVI. *7185. Sept. 5.* Egumenul Vlădică Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc ce casă de la Floare Armanca.

Adecă cu Alexandra fata Dimii a lui Hulpe, şi cu feciorii mei cu Ştefan şi cu Săule, scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru precum neam sculat noi de a noastră bună voe de nime siliţi nici asupriţi ce de a noastră bună voe am vândut casa noastră cu loc cu tot, moşie noastră direaptă care iaste de la părinţii noştri în *uliţa Armenească lângă poarta sfintei mănăstiri Bărboiul* între casa lui Chiriiac o am vândut svinţii sale egumenului de la sfânta mănăstire Băr-

boiul anume Neofit drept 50 de lei bătuţi şi sfinţia sa egumenul lau cumpărat pe bani svinţii sale, sfintei mănăstiri ca să hie moşie şi pomană în veci pentru sufletul svenţii sale. Dreptu aceia noi încă cu toată inima o am vândut svenţii sale şi niau plătit deplin banii cari mai sus sântu scrişi 50 de lei bătuţi, întru mânule noastre, dreptu acea ca să hie moşie driaptă neclătită în veci, sfintei mânăstiri şi să aibă aşi face şi dres domnescu, pre acest locu şi a scrie şi la *catastivul târgului* şi aciasta tocmală sau făcut dinainte a oameni buni i bătrâni şi tineri şi pentru mai mare credinţa aceşti oameni buni toţi au pus peceţile şi iscăliturile şi degitele ca să fie de mare credinţa

7185 Sept. 15,

× Alexandra, × Saule, × Ştefan.

Erei Grigorie ot sfeti Dumitru am scris zapis.

Safer armanul, Vasile Căldărar, Ionaşco zet Măgurianu, Gligoraşco zet Marco, Ursu făclier, × Maria, × Irina, Enache iscal.

XCVII. *7188 Mart 3. (1680) regeste.* Altu zapis de la Erina cu fratesău Dumitraşco şi cu fiul ei Neculaiu întru care scrie că au vândut dreaptă a lor moşie, o case cu loc cu tot, care casă *iaste pe podul vechiu în mahalaoa potcovarilor* şi lângă biserica lui Bărboiu, această casă o au vândut lui Ală potcovarului şi giupănesăi lui Papinei dreptu 60 de lei bătuţi ca să fie ocină lui Ală potcovarului, şi zapisul sau făcut dinainte egumenului de Bărboiu şi a lui Neculai şoltuzul cu 12 pârgari şi a mulţi oameni buni.

7188, Mart 3.

× Irina × Neculai × Dumitraşco × Pătraşco. × Dumitru Potcovar × Vasile Căldărar × Pavel staroste.

CVIII. *Fară veleat.* Altu zapis de la Nistor şi de la fămeea lui Tofana şi fii lor Enache şi Andronic precum au vândut un loc de case, aice *in Iaşi, care locu au fostu a lui Kinan uşeriul, lângă Pasărca şi lângă biserica lui Bărboiu.* Acesta locu cu totul lau vândut lui Sedor de la besărica lui Bărboiu, dreptu trei zăci lei gata, denainte a mulţi oameni buni cari sau iscălit. × Nistor × Ionaşco × Petroşan şi Vasile Bărcu × Ionaşco × Costandin Goescul au scris.

XCIX *7194 April 24. (1686).* Egumenul Vlădică Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc de casă de la Floare Armanca.

Adecă eu Floare Armanca fămeea lui Andreiu Armeanul şi cu feĉorul meu cu Ivan i şi cu fata mea cu *Ruja,* scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis, al nostru de nimene siliţi nicj asupriţi, ci de a noastră bună voe am vândut dreapta ocină şi moşie un loc de casă al nostru şi acesta loc easte între casa lui Mustafa potcovariul domnescu, şi între dughenile călugăreşti de la Bărboiu, *şi marginea podului vechiu în potcovărie.* Acesta loc lam vândut svinţii sale părintelui egumenului vlădicăi de la sfânta mânăstire de la Bărboiu, dreptu 20 lei bătuţi ca să fie svenţii sale ocină şi moşie dreaptă neclătit în veci şi la aĉasta tocmală şi la făcutul zapisului au fostu mulţi oameni uliceni care şau pus degetele ca să să ştie.

7194. Ap. 24.

× Floare × Ivan × Mustafa × Ală, × Pavel staroste.

× Ilie × Rujea, Vasile Căldărar.

C. *7194 Mai* 10. (1686). Egumenul de Bărboi cumpără un loc de case de la Grigore Cristea armeanul.

Adecă eu Grigorie sân Cărstei armanul ot Iaşi scriu şi mărturisescu cu acest adevărat zapis al mieu de nime silit nici asuprit. ce de a mea bună voe am

vânduto driaptă ocenă şi moşie un locu de case ĉau rămas de la părinţii miei, şi *locul iaste lânga poarta mânăstirii lui Barboiu dinafară* şi lânga casa lui Maxim Armanului, şi a Tomei armanului şi locul ţine peste tot din curte mânăstirii dinafară de lângă gardu şi de lângă poartă până în locul casii lui Andreiu armanul, care sau vândut iară părinteiui egumenului. Acest loc lam vândul svinţii sale părintelui Vlădicăi de la sfânta mănăstire de la Bărboiu drept zece lei bătuţi ca să fie svenţii sale părintelui ocenă şi moşie driaptă neclătită în veci, iar de să vor mai afla niscai oameni de ai miei, ori fraţ ori surori ori nepoţi triabă să naibă cu acesta loc de acum înainte. pentru căci miiau făcut părintele plata deplin, cu bani gata, şi la aĉastă tocmală a noastră şi la *faptul* zapisului au fostu oameni buni, cari şau pus degetele să fie de mare credinţa.

7194 Mai 10.

X Grigore sin Kristea X Dumitru potcovar Ilie X Ivan. X Pavăl staroste X Mustafa, Vasile diacul am scris zapisul să să ştie.

CI. *7194* (*1686*) *Iunie 20* (regeste). Altu zapis de la Mustafa Turcul potcovariu şi cu fămeia lui Ghiula şi feĉorul lor Dimir. întru care scrie că de bună voe lor au vândut a lor dreaptă moşie, o casă care casă iaste dinainte casei starestelui Pavel, peste drum şi dinainte casii Cărstei armanului şi dinapoi pănă în casa Radului ţâganului, *până în streşina casei lui supt streşenă, până unde pică streşina*, aĉasta casă au vânduto egumenului de la mănăstire Golăş drept 40 lei. cu tot locul cât ţine al casei şi casa să fie a mănăstirii Bărboiului pentru că sau cumpărat pre banii mănăstirii Bărboiului, şi nime din fraţi sau surori sau nepoţi să nu să amestece.

7194 Iuni 10.

X Mustafa, X Ghiula, X Dimir, X Ală potcovar, X Cârste arman, X Pavă staroste, X Ilie martur, X Dumitru potcovar, X Vasile Căldărar, X Istrate potcovar

---

CII. *7201 Iune 15 (1693)*. Adecă eu Avram Armanul i cu cumnatu mieu Cârste ficiorul lui Moisă Năsturariului scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru la mâna părintelui Maxim egumen de Bărboiu pentru un locu de casă ce iaste dinainte porţii lui Bărboiu acel loc de casă au fostu zălog la Vlădica Grigorie pentru 7 lei bani deci niau apucat de astăzi Joi Iuni 15 până la sântămăria mare ca să dăm svinţii sale banii iar nedând banii la zi să aibă a da mănăstiri 3 lei bani şi o merţă de grâu, să fie locul mănăstirescu în veci, să nu mai avem noi triabă nici noi nici rudele noastre nime să naibă triabă şi la aciastă tocmală sau tâmplat mulţi oameni buni şi poporen care şau pus peceţile.

7201 Iunie 15.

X Avraam Armanu, X Cârste X Andrei staroste, X Vasâle Căldărar, X Dima Armanu X Ilie Armanu.

CIII. *7212 Iuli 22* (*1704*) regeste. Un zapis de la Andrei lăutarul domnescu şi cu fămeia lui Titiiana precum au vândut o casă cu loc cu tot pe cât ţine ograda. Aciastă casă cu loc au vândut Cârstei Comişelul domnescu dreptu 15 lei bătuţi, şi zapisul sau făcut dinainte a mulţi oameni buni care sau iscălit.

7212 Iuli 22.

X Drenghe, X Titiiana, X Ion Simanu, X Petre Siman, X Neculai zet Drenghe, X Aniţa, X Matei, X Stoian.

CIV. *7223 Fevruar 19 (1715)*, regeste. Altu zapis a lui Ion cu fămeia lui Sanda Stăngulianu şi cu feciorii Enache şi Gheorghe precum că avăndură ei o case făcută pe locul mănăstirii şi cât au şezut în casă nimică chirie nu liau luat egumenul, iar apoi vrăndu ei să să mute la altu loc, au mersu la Macarie egumenul ş'iindu că iaste locul mănăstirii şi iau dat danie mănăstirei păreţii casii ca săi pomenească la bisărică la sfântul järtvenic.

7223 Fevr. 19.

X Ion, X Sanda, X Enache, X Gheorghie.
Statie diiac au scris ot Antioh Jora biv vel logofăt.

CV. *7241 Mart 6 (1733)*, regeste. Altu zapis de la Neculai Caraolan cu muma lui Safta şi cu fămeia lui Dochiţa, întru care scrie că au vândut lui Costandin şi lui Gavril o casă de pe podul vechiu pe locul mănăstirei Bărboiului dinainte porţii mănăstirii, care au cumpărato şi Neculai Caraolan de la Moisă Grecul, şi lui Moisă Grecul iau fostu cumpărătură de la egumenul de Bărboiu, aciastă casă au vânduto lui Gavril şi lui Costandin Botezatul drept 12 lei, însă numai casa cu lemnul iar locul iaste a mănăstirii şi să aibă a plăti bezmenul la mănăstire după tocmala ce iaste.

7241 Mart 6.

X Neculai Caraolan, X Safta, X Dochiţa, X Ion Borş slujitor.

„Însă au făcut Gavril şi Costandin Botezatul tocmală cu egumenul ca săi lasă să facă ograda şi pentru ogradă să de câte un leu pe an osebit de celelantu bezmăn·

Grigoraş diiacul au scris zapisul

CVI. *7247 Iuli 23 (1739)* regeste. Altu zapis de la Tănasie sin Petre Latef, precum de bună voe sa au vândut un locu de casă *de pe podul vechiu în fânărie*, care locu le iaste rămas de la părinţi, şi iaste alăture cu fratesău Crâste toată parte câtă i să va veni, în lungu şi în latu, lau vândut lui Scărlatache curălarul, drept 80 lei noi.

7247 Iuli 23.

X Tănas, X Grigorie siman ot Curte, X Ion curălar, X Dumitrache curălar, X Ştefan Bârlădianu. Neculai au scris zapisul.

CVII. *7263 Mai 7 (1755)*, regeste. Altu zapis de la Sava Caraolan, cu fămeia sa Aniţa, şi cu fiica lor Maria, întru care scrie că de bună voe lor, şi cu voe egumenului de Bărboiu au fostu făcut o dughiană pe *locul mănăstiri în podul vechiu în uliţa* în potriva casăi Lucăi armanul, şi îna'nte casăi lui Mardaros ficiorul popii armenescu şi alăture cu casa lui Ioniţă blănar, *dinainte porţii mănastirii*, şi nedândule lor mâna să o ţie fiindu şi datori, au vândut lemnul acei dughene fiindu locul mănăstirii, au vândut egumenului de la Bărboiu dreptu 35 lei bani gata, şi la făcutul zapisului sau întâmplat mulţi oameni buni care sau iscălit. 7263 Mai 7.

X Sava Caraolan, X Aniţa, X Marie, X Eu Mihalachi martur, Neculai martur, Stratul martur, Ion blănar martur.
Neculai diiac de divan au scris zapisnl.

CVIII. *7272 Mai 6.* Sava arhimandrit cumpără cu 40 lei casa Mariei Caţichi.

Adecă eu Marie Caţichioae lipcăniţă împreună cu fii mei anume Toader şi Lefter, datam zapisul nostru la măna svinţii sale părintelui Savii arhimandrit egumenul de Bărboiu, precum să să ştie că avându eu o casă făcută pe *locul mănăstirii Bărboiului, la ulița podului vechiu* care casă şi mie miau fostu dată danie de la soţul mieu Samoil monahul am scoso vânzătoare şi făcându târgu cu svenţiia sa miiau dat 40 lei, fiindu pe locul mănăstirei, la care tocmală sau întâmplat şi soţul mieu Samoil Caţichi monah, şi fratemeu preot Vasilie, şi alţi oameni buni, şi am vânduto cu voe tuturor şi pentru credinţa n'am iscălit numele şi am pus degetile, să să criază.

7272 Mai 6.

╳ Eu Maria Caţichioae am vândut.
╳ Eu Toader sin Marii. ╳ Eu Samoil Caţichi monah cu voe me.
╳ Eu Lefter sin Marii.
Preot Vasilachi brat Marii iscal.
Eu *Neculai Gane* diiac am scris cu zisa lui.
Matei martur, Pascal martur.

CIX. *7273 Ghenar 24.* Vasile Roset hatmanul schimbă cu mănăstire Bărboiul, dând 3 dughene şi ia Lăzorenii pe Jijia.

Înştieanţăz cu aăastă scrisoare a mea pentru o schimbătură čam făcut cu mănăstirea Bărboiul din Iaşi, eu am dat mânăstirei Bărboiul, doao dughene noao ciam făcut cu cheltuiala mea, pe locul meu ciam cumpărat de la Ferat armanul, care dughene sântu *în faţa uliţii, ce vine din dial, de Chirvărsărie şi dă în podul vechiu,* care dughene sântu *lângă zaplazii bisericii armeneşti* şi sântu totu suptu un coperemântu, cu alte doao dughene, iar ale mele făcute cu cheltuiala mea. Aceste doao dughene cu loc cu tot cât iaste, după cum sau şi hotărât cu vornicii de poartă, liam dat mânăstirii Bărboiului, şi mânăstirea Bărboiul miau dat o bucată de moşie ciau avut la jijie anume *Lăzorenii,* pe care moşie miiau dato egumenu, şi epitropii mânăstirii Bărboiul. şi toate scrisorile cele vechi pe acea bucată de moşie precum arată scrisoarea în care sânt iscăliţi cu toţii, iar acum după doi ani findu egumenu, la mănăstirea Golăe svinţia sa chir Skeaotilat Ştefan şi egumenu la mănăstirea Bărboiu svinţia sa arhimandrit Kir Sava au căzut cu rugăminte cătră mine ca să le dau alte doao dughene în locul acelor doao dughene dintăi ca să fie pe locu mai bun, ca şi chiria lor să îmble mai cu preţu, ca să cunoască şi mânăstirea ceva folos mai bun şi eu mai avându alte trei dughene *în faţa uliţii podului vechiu,* lângă zidiul sfintei mânăstiri Savva, tot supt un acoperemântu, însă doao dughene ciam cumpărat de la Hagi Ovanes armean şi o dughiană iar a mea, liam avuto cumpărată tot de la Ferat armanul, cu alte dughene, care aceste trei dughene preţul iaste de 750 lei şi chiria lor umblă cu preţ bunu, care şi părinţii egumeni epitropii mânăstirii Bărboiul, deacă leau văzut liau plăcut şi au cunoscut că face preţul îndoit şi întreit de cât moşia mânăstirii. dar poftindu şi rugândumă părinţii ca să dau aceste trei dughene la sfânta mânăstire Bărboiul, ca să fie şi pentru acele doao dughene schimbătură, ce să făcusă întâiu dar să fie şi pentru pomenit, ca un ctitor să mă scrie la pomelnic, cu tot niamul mieu, şi eu văzând că să dau aceste dughene la mănăstire, nam socotit preţul dughenelor că iaste mai multu de cât moşie mănăstirii, şi cu toată voe mea am dat aceste trei dughene *de pe podul vechiu* de lângă zidiul sfetii Savee, liam dat şi toate scrisorile ciam avut de cumpărătură de la Hagi Ovanes arman, pe aceste dughene la mânăstire, ca de aice înainte să fie dughenele dreaptă ocină şi mo-

şie şi schimbătură sfintei mănăstiri, să le stăpânească cu pace, şi eu miam luat cele doao dughene *de pe uliţa Chirvărsării* iar înapoi, şi după schimbătura ciam făcut de bună voe, niam dat şi scrisori unii la mâna altuia, ca să ne stăpânim fiştecare moşia cu pace, la care schimbătură sau tâmplat mulţi oameni de cinste care sau iscălit, şi după scrisoare mea ac'asta să aibă mănăstire aş face şi întărituri domneşti, pe aceste dughene, şi pentru credinţa am iscălit şi am pus pecete. 7273 Ghenar 29

Vasile Roset hatman. Lupul Gane am scris zapisul cu mâna dumisale hatmanului Ruset.

CX. *1766 Noembrie 19.* Hotarnica locului rămas de la Ovanes.

Din luminata poruncă prea înălţat domnului nostru măria sa Alexandru Ghica Vvod, fiind rânduiţi cu ţidula gospod, ca să luăm sama pentru *un loc de casă la poarta mănăstirii Bărboiului* a Floarei armencei femeia lui Andreiu Armanu, mătuşa lui Ovanes Armanul, ce trage acum acestu Ovanes armanul săl ia zicându ca acesta loc nu lar fi vândut tot mătuşe sa Floare şi ar fi vândut numai *faţa locului, despre podul vechiu,* iar dosul casii ar fi rămas nevândut şi lar fi şi stăpânit avându şi casă, care au dato cu chirie şi cât au trăit casa lui Ovanes nu iau luat mănăstirea bezmăn pe locu, şi întrebându şi pe Ovanes armanul are vreo scrisoare pre acel locu, din dos, care au avut şi casă pe el, el nu nia arătat nici o scrisoare, zicându că nu are, numai atâta au răspuns că au stăpânit. Sau întrebat şi pe svinţiia sa Sava egumenul de Bărboiu, ce are a răspunde la zisele lui Ovanes armanu, şi egumenul neau arătat un zapis din veleat 7194 scriindu întracestaşi chip, precum aciastă numită Floare armancă mătuşa lui Ovanes armanul, şi cu ficiorul ei Ion şi cu fata ei Ruja au vândut de bună voe lor acel loc de casă a lor ce lau avut între casa lui Mustafa potcovariul gospod. şi între dughenile mânăstirii Bărboiului, *şi marginea podului vechiu în potcovărie,* şi mergându noi şi la stare locului, după poroncă am cercetat şi am găsit locul Floarei armancii şi cu locul lui Mustafa potcovariul, tot de potrivă de lungu, unde sau găsit şi piatra hotar la capul locului lui Mustafa din dos, şi după cum am aflat am făcut şi noi aciastă mărturie svinţii sale Savii egumenului de Bărboiu.

Ion Gordul vornic de poată, Neculai Rale vornic de poartă, Matei Andriaş.
1766 Noemb. 19.

CXI. *1784. Ghenar 9.* Căpitan V. Negre cumpără cu 125 lei casele călugăriţei Eufrosina

Adecă eu Monachie Efrosina fata lui *Panaite Cap Simonu* cupeţului din Iaşi datam adevărat zapisul meu la mâna dumisale giupânului Vasile Negre căpitan. i soţ dumisali Marii precum să să ştie că avându eu o cas(ă) cu locul ei, pe a cărue loc mai iaste şi altă căsuţă făcută de mine, care casă iaste *la mahalaoa Muntenimii de gios,* alăture cu casa Ioanii Tudoroae pe din sus, ce am avuto şi eu cumpărată de la Ursachi Ciobotar, cum de nimene siliţi nici asupriţi, ce de a me bună voe făcându tocmală am vândut dumnalui jupânului Vasile Negrea căpitan dreptu 125 lei, care bani luându eu toţi deplin întru mânule mele, înpreună cu zapisul acesta am dat dmnului şi tre zapisă, adecă zapisul cu care au cumpărat Ursache Ciubotariul, de la un Constandin sân Ştefan Fănică, şi zapisul cu care am fostu cumpăratu eu de la Ursache Ciubotariul, şi alt zapis ce am de la Vasâle Codrescul, pe doi stânjăni de locu ce miiau dat din locul dumnalui, ce are de la casa aciaşta ame despre drum, şi despre apus, ca să

fie drum de eşit la uliţă, după care de acum înainte atât dumnalui cât şi fii, nepoţi şi niam de niamul dmlui, să aibă a stăpâni casele acestea cu tot locul lor cât îl au îngrădit, şi stâlpit din locul Codrescului la vale, cum şi acei doi stânjăni de loc din locul Codrescului drum de eşit la uliţă, cu bună voie în veci, şi pentru mai bună credinţa niam pus degetul iscălindu şi alţi oameni buni şi mahalagii marturi.

1784 Ghenar 9

X Eu Monahie Eufrosina, am vândut, X Necola abăger cu voe me, X Ilinca Parparuţoae mam iscălit, X Aniţa Răzmeriţoae mam tâmplat X Eu preot Toader mam tâmplat.

Eu preut Toader am scris cu zisa Dumisale Parparuţoae.

CXII. *1785 Iunie 26.* Anania cumpără casele lui Miron Potcovariul.

Adică eu Miron potcovariul ţigan înpreună cu soţul meu Sanda, de aici din Iaşi, datam adevărat zapisul nostru la mâna sfinţ ei sale părintelui egumenului de la Bărboin Ananie, precum să să ştie că având eu, *casă pe locul sfintei mănăstiri Bărboiul,* care casă îm este şi mie cumpărătură de la Panaite ţiganul, am vânduto de ame voi numitului de nime silit nici asuprit, ci de a noastră bună voe, cu tocmala dreaptă (*a gol.*). lei bani gata, şi luînd banii depl n, iam dat şt zapisul cel vechiu, şi la tocmeala noastră sau întâmplat şi alţi oameni buni, şi mahalagii, cari mai gios şau pus degetile ca să să crează, şi noi pentru mai mare credinţa niam pus degetele ca să să crează.

1785 Iunie 26.

+ Eu Miron potcovar am vândut cu voea mea.
+ Eu Sanda soţ lui Miron cu voea mea.
+ Ioniţă Ogar mam tâmplat.

Mihalachi am scris cu zisa lor şis martur.

CXIII. *1786 Iunie 6.* Cercetare pentru o hudiţă.

Din porunca dumnealui vel logofă, fiind rânduit ca să meargă să cerceteze o *hudiţă ce au fost veche alăture cu zaplajii mănăstirei Bărboiului,* care hudiţă findu că au fost de folos şi mănăstirei cât şi de folosul lăcuitorilor pentru mergere la sfânta biserică, şi locul de aciastă hudiţă au fostu lăsat din locul mănăstirei şi din nepurtare de grijă a egumenului, de mai nainte sau împresurat şi locul hudiţii ciau fost lăsat din locul mănăstirii, de Neculai ciau fost odată baş ciauş şi acum făcând nişte dughene Mihalache căpitan de dărăbani în capul hudiţei, iarăş astupase cu temelia zidului capul hudiţii; deci mergând eu la faţa loculni şam adunat pe toţi mahalagii şi împrejuraşi, anume Ghiane Lengar negustor, om de vrâstă ca de 60 ani i pre Zoia culmengiu i pe Zamfir blanar, de vrâstă ca de 70 ani, i pe Maria Brandaburiţa, ce au vândut casa lui Neculai ce au fost baş ceauş, i Neculai ţiganul staroste de ţigani i Ioniţă Ogar fierar ţigan, i pe Vasile ferar ţigan i Stefan Croitoriul, i Dumitraşcu Croitoru, i *Ruhăla jidoavcă* i pe baba Zolţa fiind crăşmăriţa lui Costandin, fâm e fiind trecută de ani, i pe Mane tărsănăriţa, fiind iar femee bătrână, i pe Isac armanul ciobotar, fiind că am făcut cercetare cu amănuntu întrebându întăi pe mai sus numiţii marturi, am întrebat locul acestii hudiţi lăsate din locul mănăstirii iaste, ori altu loc străin, dar mai sus numiţii mortori, au mărturisit înaintea mea toţi întrun chip zicându că locul hudiţei acestia iaste lăsat din ocul mănăstirii Bărboiului, însă acum egumenul Ananie au făcut zaplazii noi a sfintei mânăstiri tot în locul zaplazului vechi ce au fost de 17 ani, cum

am şi văzut şi veleat scris la poarta sfintei mănăstir' care, dovedeşte şi tumurugii zaplazilor celor vechi. Deci văzând atâte mărturii încredințate, fiind şi tumurugii faţă, sau poruncit de cătră mine fiind porunca dumnealui vel logofăt, ca săş mute săş rădice domnul căpitan de darabani teme'ia zidului înapoi în spre miazănoapti şi dumnealui căpitan za darabani şau mutat supuindusă poroncii, al rădica zidul patru pol palme gospod, iar acel Neculai ciau fost .başciauş nici până astăzi nu şau rădicat gardul şi trebuința iaste precum au rădicat căpitanul de dărăbani zidul să rădice şi Neculai ciau fostu baş ciauş gardul asemene, dreptu zidul dumnalui, şi văzând atâţia încredinţaţi marturi şi încredinţândumă şi eu iscălindumă am dat aciastă mărturie iar cea desăvârşit hotărâre rămâne la bună înţelepciune dmlor veliţilor boeri.

1786 Iunie 6.

Stavăr vornic de poartă.

CXIV. *1787 Maiu 8.* Cercetarea unei pricini de vecinătate.

O mărturie de la Constandin Perjul, i de la Stavăr vornic de poartă, întru care scrie că după jaloba egumenului de Bărboiu Ananie ciau avut asupra Vitorii i asupra fiului ei lui Mihalache Gramatic pentru o îmblătoare ciau făcut pe locul ei, întrând cu îmblătoarea şi pe locul mănăstirii, şi fiindu şi supt zăplazlii mănăstirii au fostu rânduiţi vornicii de poartă de dumlui Gheorghe Sturza vel logofăt, ca să margă la starea locului să facă cercetare, deci mergndu şi după cercetare ciau făcut la faţa locului sau învoit Vitorie şi fiul ei Mihălache cu egumenul de Bărboiu ca săş mute umblătoarea mai în gios spre casa ei cu un stânjău, şi cinci palme gospod, şi orice stricăciuni va face zaplazăle mănăstirii cu umblătoare aşa sau primit Vitorie cu fiul ei, ca să aibă a face zăplazii noi, după cum şi scrisoarea ce au dat la mâna egumenului adevereşte şi după învoială ciau făcut amândoao părţiie au datu aciastă mărturie întru care sau iscălit.

Constandin Perjul vornic de poartă
Stavăr vornic de poartă.

Documentele de la LXXVII—CXIV ne-au fost comunicate spre publicare de d. Gh. Ghibănescu.

CXV. *1844 Avgust 24 Iaşi. (regeste). „Opis de scrisorile casălor şi a dughenilo. cu locul lor di pe uliţa Sf. Ilie, cari răspunde în uliţa mare şi uliţa Consulatului rusăsc, cuvenite după testamentul răpousatului Logofăt Costache Cântacuzino, nevrâsnicei fiice a răpousatului Logofăt Neculai Cantacuzino".* *1844 Avgust 24.*

7199 (1691) April 17. Zapisul prin cari Ghiorghii şi fimeia lui vând giupânului Istrati o casă în *poporul sft. Ilie* drept 9 lei în fiinţa şi a altor marturi.

7211 (1703) April 24. Zapisul prin care Petre Grecul cu fimeea lui şi fii, au vândut preotului Petre un loc di casă pi *uliţa sft. Ilie* alăture cu casa preotului Istrati în preţu de 16 lei.

7253 (1745) Mart 8. Carte de giudicată a Mitropolitului Nichifor în pricina iscată între preotu Toader şi preoteasa Safta pentru locul de casă ci au fost a preotului Dimitrie *în uliţa Sârbească lângă svt. Ilie* hotărândusă ca cel întâi să rămâe nesupărat de pritenţia celui din urmă.

7253 (1745) April 25. Zapis prin cari Ghineţa soţie Nigăi Căldărar, vinde preotului Dumitru dela Mitropolie drept 15 lei o casă cu loc ci iau rămas dila mortul Căldărar.

7260 (1752) April 12. Zapis prin cari preotul Gavril şi preoteasa Irina au vândut preotului Ilie o casă *dinainte porţii sft. Ilie* drept 20 lei.

7265 (1757) Febr. 5. Zapis prin care Ioan ţiganu cu soţie şi copii vând preotului Ilie o casă cu locul ei ci este *lângă bisărica cu hramul sft. Ilie drept 18 lei.*

7271 (1763) Mart 15. Scrisoarea monahului Ilarie prin cari zici că au împărţit în doao la fiii săi locul şi că un alt zapis minciunos să nu să ţiie în samă.

7272 (1764) Iuli 16. Scrisoarea monahului Ilarie sin popa Istrati ci o dă fiului său, preotul Constandin *dela sft. Ilie* cuprinzătoare că i-au dat giumătate di loc din locu părinţăscu, însă giumătate lui şi giumătate surori-sa Măriuţa între cari şi pietre le au pus.

7272 (1764) Iulie 16. Scrisoarea monahului Ilarie către ginere-său preotu Antoniu şi preuteasa căruia au dat giumătate de loc din locul părinţăsc însă giumătate lor şi giumătate fiului său Constandin între care şi pietre au pus.

1775. Iuni 12. Hotarnica a mai mulţi Vornici de Poartă lămuritoare măsurilor locului de casă ci are *în mahalaoa uliţii Sârbască* Gheorghe Ispravnic de aprozi.

1780 Mai. Zapis prin care Sâmina Căpităniţa au vândut *M-rei sft. Spiridon* după învoiala cu Epitropii, doao dughene ci le avè pe locul Mânăstirei *dinaintea porţii Banului Iordache Paşcanu* drept 370 lei.

1790. Hărtie din partea Epitropilor M-stirei sft. Spiridon prin care dau cu bezmăn *lui Mihălachi Alexandri biv cămăraş de izvoadi,* şăpti stânjăni din lungul locului ci are mânăstirea, luat dela Gheorghe cântăreţ Ispravnic de aprozi în *mahalaoa sârbească* undi au fost *Cişmeaua slacă.*

1794 Oct. 26. Zapis din partea Epitropilor svt. Spiridon prin care dau cu schimbu dumisale *Iordache Canta vel Visternic* un loc ci ari mânăstirea cu dugheni după scrisorile ci păstrează, şi cari hotărându-să pi din sus cu alt locu a d-sale *vel Visternic* au priimit în potrivă dughenile cu tot locul ce are D-lui în târg Fălciu, adăugându-să *că sau luat din stăpânireă Sulgerului Mihălache şapte stânjăni care din acest loc i să dădusă danie, fiind că după moartea sa sau aflat că sau purtat cu vicleşuguri şi păgubitoare chipuri cătră mânăstire.*

1795 Ghenar. Hrisov de la Domn Mihail Costandin Suţul Vvd, întăritoriu stăpânirii ds, *Visternicului Iordache Canta* pe locul ci lau luat în schimb dela M-re sf. Spiridon.

1795 Febr. 5. O adeverinţă supt iscălitura *Clucerului Constandin Burchi* că priimînduşi atât M-stre cât şi D-lui Visternicul Canta, hârtiile pe locurile schimbate de s-ar mai găsi la Mânăstire vreo scrisoare rămasă pentru acel locu, d-lui Visternicu să aibă a o lua.

1799 Dech. 28. Zapis prin care preotu Toader au vândut condicariului Matei drept 230 lei o bucăţe de loc ci au avut di pe maică-sa fiica preotului Constandin, iar acesta dila tată său preotu Antoni. Tot în acest zapis la anul 1800 April 20, moşul preotului Toader, *Căpitanul Ioniţă Negură,* însemnează că la locul acesta având şi el şi cumnată-sa Catrina parte şi nemulţămindusă cu preţul ci lau vândut preotu Toader au mai primit dela *Matei Condicar* după învoiala urmată încă 130 lei.

1800 Maiu 30. Jaloba către Domn a lui Matei Costin Condicar cerând rânduirea unui vornic de poartă spre hotărâtura a doao locuri de casă ci are în Eşi la *uliţa Strâmbă* după care D lui vel Logofătul cu însămnarea în dosu au însărcinat pe *Gheorghe Tăutul Vornic de Poartă.*

1800 Iuni 2. Hotarnica Vornicului de Poar'ă Tăutu lămuritoare măsurilor a doao locuri de casă ci are *Matei Costin Condicar* cari despre o parte să megieşeşte cu locul D-sale Iordache Cantacuzino biv vel Logofăt.

1800 Iuni 24. Zapis supt iscălitura lui Matei Cos in Condicar de Divan şi soţia sa Ilinca încredinţat şi de alţi marturi prin care vând d-sale Vel Logofătului Iordachi Canta doao locuri de ca'ă şi o pivniţă de piiatră *la uliţa Strâmbă* în dreptu locului sfântului Ilie drept 9700 lei, şi o casă ce D-lui au avuto cumpărată dela Vasile Chiriiac şi care locuri despre amează zi se megieşesc cu locul D-sale Logofătului Can'acuzino.

1800 Iulie 2. Inscrisul lui Matei Cost'n Condicar prin care să îndatoreşte că de va naşte asupra acestor locuri de mai sus vre o pricină să aibă a răspunde, iar D-lui Logofătul întru nimic să nu să superi.

1800 Iulie 14. Întăritura Divanului pe 2 locuri de casă şi o pivniţă de piatră la uliţa Strâmbă în dreptu locului *bisăricii Sf. Ilie* ci Logofătul Iordache Cantacuzino au cumpărat dela Matei Costin Condicar în măsurile cuprinsă în deoseb ta hotarnică făcută.

CXVI. Tij opis de documente din plicul al doilea.

7150 (1642) Iunie 24. Zapis iscălit de Ciomârtan biv căpitan care vinde lui Miron Mesărciul o casă cu loc cu tot *lângă bisărica Sf. Ilie,* în 22 lei.

7231 (1723) Dechembre 5. Zapisu iscălit de Vasile Diiacu şi de marturi prin care vinde preotului Miron o casă cu loc pe *ulița Strâmbă* drept 27 lei bani vechi şi 20 lei bani gata.

7261 (1753) Ghenar 10. Zapis prin care *Spatarul Ilie Neculce* dărueşte lui Grigori bacal 12 stânjăni de loc din locul ci au răscumpărat dela *Dumitru Paladi vel Spatar* începând hotaru din uliţa de lângă Popa Ioan Purece şi la vale până în uliţa ci merge la *Golie* iar în deal de lung întocmai cu hotarul său.

7261 (1753) Mart 15. Zapis prin cari Gheorghe Diiaconu vinde giupânului Iorgu Med-lnicer o casă cu loc pe *uliţa Strâmbă* drept 100 lei noi.

7261 (1753) Mai 11. Carte de giudecată a Domnului Mihai Racoviţ Vvod dândusă protimisis giupânesei Sanda a răscumpăra casa lui Gheorghe Diiaconu ce au fost vânduto lui Iorgu Mazilu.

7265 (1757) April 10. Zapisul lui Gheorghi Bacalu prin care arată că după giudecata ci au avut cu Paharnicul Constandin Cantacuzin pentru locul ce cumpărasă dila verii Dumisale întro sută lei hotărându-să ca să i să întoarcă banii, i sau dat încă 200 lei pi diasupra şi au rămas să plătească chirie şi să vândă şi vin de a D-sale Paharnicului Constandin Cantacuzino.

7265. (1757). April 4. Carte de giudecată a veliţilor boeri însărcinaţi de Domnul Scarlat Ghica Voevod prin care depărtează pe Grigore Grecu bacal de la stăpânirea locului ci cu danie au avut dila *Spatarul Ilie Neculce* dândusă protim'sis d-sale Paharnicului *Constantin Cantacuzino ca neam şi ca razăş.*

7265 (1757) Iuli 17. Hotarnicia Vornicului de Poartă Neculai Tiron cuprinzătoare măsurilor locului de casă a Sandei Medelnicereasa ce să megieşeşte despre o parte cu *Paharnicul Constandin Paşcan* şi despre alta cu *Clucerul Alexandru Neculce* i cu alţii.

7266 (1758) April 2. Carte de blestăm a Mitropolitului Iacob asupra lui Grigori Bacal ca să arăte adevărul dacă locul ci are di *la Ilie şi Alexandru Neculce* i sau dăruit sau i sau vândut.

7272 (1764). April 13. Zapisul Sandil şi a fiică-sa Anicuţa arătător că 'făcând o casă pe locul D-sale *Ioan sin Aslănoae* liau întors ceia ce au cheltuit.

1767 Mart 13. Zapisul lui Gheorghe ipodeacon (sic) ficior preutului Miron prin care întăreşte dănuire unei casă ci dăruisă medelnicereasa Sanda dimpreună cu locul cil vândusă, dat la mâna lui *Ioan Aslan ftori Paharnic.*

1773 August 3. Zapisul lui *Ioan Aslan ftori Paharnic* prin care trece în vânzare un loc de casă di la *uliţa Strâmbă,* D-sale *Ioan Cantacuzino vel Visternic* în preţul de 400 lei.

1773 Oct. 27. Intăritura boerilor Divanului Cnejiei Moldaviei pentru stăpânirea locului cumpărat de D-lui Ioan Cantacuzino vel Visternic dela Ion Aslan ftori Paharnic.

1774 Iuni 10. Zapisul D-sale vel Visternicului Ioan Cantacuzino prin care trece în vânzare locul cumpărat de la *ftori Paharnicul Ioan Aslan,* către nepotul D-sale Iordache Cantacuzino vel Comis în preţ de 400 lei.

1776 Febr. 22. Zapisul prin care *Ioan Aslan* ftori Paharnic, vinde Stolnicului *Iordache Paşcan* o căsuţă cu locul ei ci o are cumpărată dila Gheorghe Diaconu alăture cu locul D-sale care iarăşi de D-lui Aslan este vândută D-sale Paşcanului.

1777 Iuni 11. Intăritura boerilor Divanului Cnejiei Moldaviei pentru statornica stăpânire a D-sale *Iordache Canta Comis* asupra locului de care mai sus sau arătat.

CXVI. *Perilipsis de actele din plicul III.*

7225. (1717). Zapis prin care Gheorghe Perju adiverează că au dat nepotului său preotu Toader sin Vasile Costin un loc de casă între casa Aniţei Unguroancei şi între casa cumnată-sa Maria Mironeasa.

7234 (1726) Iuli 20. Inscrisul preutului Miron că luând cinci paşi pentru aşi lărgi o grădină din locul preotului Toader, să fie ştiut că nu i s'au dat de tot.

1799 Noembrie 15. Zapis prin care preotul Neculai au dat în schimbu o casă cu locul ei dila mahalaoa Măjilor d-sale Iordache Canta vel Logofăt, — care este megieşită cu locul D-sale şi au primit dela D-lui Vel Logofătul o casă în mahalaoa Tălpălarii şi osăbit 550 lei bani gata.

1797 Noembri 21. Cartea Domnului Alexandru Ioan Calimah Voevod întăritoare schimbului urmat între Preot Neculai şi D-lui *Iordache Canta* vel Logofăt de ţara de jos arătat mai sus.

CXVII. *Perilipsis de actele aflate în plic IV.*

7267 (1759) *Iuni 26.* Mărturia lui *Ştefan Rosset vel Logofăt* şi *Mihălache Sturza vel Vornic cari au hotărât un loc de casă în uliţa Sârbască* a lui Zaharia Diacu şi Constandin Bulibaşa, însămnânduse şi măsurile despre fieşi care parte.

1760. Zapisu prin care Toader Cazacu vinde lui Costanndin Andrieş locul din *uliţa Sârbească* ce iau mai rămas, după giudicata cu Gheorghe Unguru drept 350 lei care loc îl are după mortul cumnatul seu Constandin Bulubaşa.

1765 Octombrie 3. Zapisul lui Toader Cazacu de vânzare către Constandin Andrieş vtori Visternic a Casei cu locul ei din uliţa *Sârbească* rămasă de la cumnatul lui şi soră sa Safta.

1802 Februar 2. Mărturie hotarnică asupra locului *Ilencăi Mârzoai* cari împregiur sau aflat: 91 stânjăni şi 5 palme megieşinduse cu locurile *Paharnicului Toma Cozma,* a *Logofătului Iordache Canta,* a *clironomilor Spatar Vasile Neculce* şi a lui *Mihălache Pascu* în uliţa Sârbească.

1802 Iulie 9. Jaloba *Ilencăi Mârzoae* cătră boierii Caimăcami, că să i să iee dela Ioan şi Mihălache Păsculeşti o ţidulă prin cari sar fi ·îndatorit ca ori ce preţ ar eşi locul la mezat să nul deie de cât lor cu 3000 lei.

1802 Iuni 12. Inscrisul lui Mihălache Pascul că neştiind ci sau făcut asămine sinet, ori când să rămâie răsuflat.

1802 August 20. Ţidula Domnului Alexandru Constantin Moruz Voevod cătră Vornicul de aprozi pentru strigare în mezat a locului *Ilincai Mârzoaie.*

1804 August 27, Ţidula Vorniciei de aprozi către Gheorghe Telalbaşa ca să strige la sultan mezat în 40 zile locul *Ilencăi Mărzoae* în dosul cărie să vede că s'au harecîluit la 1804 Noembrie 13 în Divan asupra Logofătului *Iordachi Cantacuzino cu 7100 lei.*

1804 Noemvrie 15. Zapisul *Ilincăi Mârzoaè* de vânzarea acestui loc către Logofătul *Iordache Canta* în preţul arătat prin ţidula mezatului care zapis este încredinţat de martori şi mulţi boeri.

1804 Noemvrie 18. Carte Divanului întăritoare stăpânirii Logofătului Canta asupra locului ci au cumpărat cu zapis arătat de la Ilenca Mârzoae.

1804 Neemvrie 3. Socoteală iscălită de Ilinca Mârzoae lămuritoare cum au primit suma de *7100 lei* preţul locului vândut Logofătului Canta.

Harta accstui locu cumpărat dela Ilinca Mârzoaie iscălită de D-lui *Barbu Vornic de Poartă.*

In aceste Cinci zăci şi patru bucăţi documenturi cuprinzândusă acturile de proprietate a locurilor pe cari să află binalile arătate prin testamentul răpos. Logof. Costache Cantacuzino, sau încredinţat în păstrarea dumisale epitropului precum şi binalile aflătoare.

ss) : Rolla *)

Pentru că am primit în păstrarea mea documenturile cuprinsă prin acest opis dimpreună cu binalele cu locul lor, eu adeverez : Lascarachi Cantacuzino.

ÇXVIII. 1777 *Ghenar* 13. Zapisul lui Simion Rusul tălpălariu prin care vinde Postelnicului Gheorghe Arapul o casă din Muntenime de jos lângă Cacaina.

Adecă eu Simion Rusul tălpălari, ficiorul Procăi împreună cu soţul meu Antonia făcutam încredinţat şi adivărat zapisul nostru la mâna dumisale Gheorghie Arapul Postelnic precum să să ştie că având eu o casă aici în târgul Eşului la măhălaoa Muntenime de gios aproape de părăul Căcaina despre târg, întri casa lui Năstasă Stămati armăşălu ce este din giosu şi între casa Pârlii ce este din sus din vale din drum, cari această casă şi noi am avut o cumpărătură dela Miron sin Cărămidariului şi dela fata Belcioaei. Această casă de mai sus arătată fiind dreaptă a noastră, de nime siliţi nici asupriţi ci di a noastră bună voie o am vânduto dumisale Gheorghe Arapul Postelnic drept 70 lei cu loc cu tot cari bani după tocmala ci am avut dândunii toţi deplin în mânule noastre, împreună cu zapisul de cumpărătură ce am avut iam dat şi noi acest zapis ca di acum înainte să aibă d-lui a stăpâni casa aceasta atât cu giupăneasa D-sale cât şi fii, nepoţii şi strănepoţii atât casa cât şi locul cu bună pace în veci neavând supărare despre nimi, la care tocmală şi de bună voie vânzare ci am făcut sau întâmplat mahalagii şi alţi oameni cari sau iscălit şi şiau pus degetele şi noi vânzătorii

*) Tr. 1788 ds. 2. fila 90 — 93. S. I. Trib.

pentru mai bună credinţa încă neam pus numele şi degetile după care zapis săşi aibă D-lui aşi face şi întăritură Domnească.

Anii 1777 Ghenar 23.

Eu Simion Rusu tălpălar am vândut cu voe me.
Eu Antonia soţ lui Simion am vândut cu voe me.
Eu Toader Enăşescul mam întâmplat faţă şi sunt martur.
Eu Ioniţă nepot Jâjianului martur.
Eu Năstasă Stulete martur.
Eu Lupul sin Dănilă mam tâmplat martur.
Acest zapis lam scris cu zisa numiţilor vânzători.

Apostol diiac za Divan.

CXIX. 1780 *Dechem.* 21. Zapisul lui Gheorghe Arapul Postelnic prin care vinde lui Todiraşco Buzilan şi giupânesei sale Paraschiva, casele cu locul lor arătat mai sus.

Adică eu Gheorghe Arapul Postelnic făcutam adevărat şi încredinţat zapisul meu la mâna dumisale Toderaşco Buzilan şi a giupânesei dumisale Paraschiva precum să să ştie că iam vândut dumisali casăli mele ci am avut în târgu Eşii cu loc cu tot. Dar casa şi locul iaste în mahalaoa în Muntenime de jos de di la vale de drumul Hotinului pe malul Câcainei ci este între casa lui *Constantin Plop*[1] *Călăraş de Ţarigrad* şi între casa Ursului Blănariu, aceasta o am vânduto de bună voia me, dumisali întro sută lei bani gata pi care bani iam luat toţi deplin. Deci să le fie dumilor sale dreaptă ocină şi moşie in veci ficiorilor şi nepoţilor şi strănepoţilor dumilor sale şi zapisăle ce le avem pe această casă şi pi loc le am dat în mâna d-sale fiind că şi eu leam avut cumpărătură dela un Simion Tălpălariul şi dela fimeia lui Antoniia, şi la această di bună voie tocmală şi plată deplin sau întâmplat oameni buni mahalagii carile mai gios sau iscălit, iar di sar întâmpla a fi vre o pricină di către neamurile mele sculândusă asupra aceştii vânzări eu să aibu a răspunde şi pentru mai adivărat credinţa lui am iscălit.

1780 Dechemvrie 21.

Gheorghe Arapu Postelnic, am vândut cu voia me.
Şi eu Constantin Plop Călăraş de Ţarigrad, mahalagiu am fost faţă.
Şi eu Grigoraş Timuş am scris acest zapis cu zisa dumilor sale.
Şi eu Crăciun Călăraş de Ţarigrad împreună cu fimeea Postelnicului Gheorghi Arapul Mărjuţa neam întâmplat, şi neştiind iscăli ne am pus degitile : X X

CXX. 1782 *Oct.* 20. Mărturia hotarnică a locului lui T. Buzălan, din Muntenime.

Facem ştire cu această mărturie hotarnică că din luminată poroncă a Prea Inălţatului Domnul nostru măriia sa Alexandru Constandin Voevod, fiind rânduit de D-lui Constandin Ruset vel Logofăt ca să hotărăm un loc de casă a D-sale Todiraşco Buzălan ci esti aici în Eşi în mahalaoa Muntenimii di gios, pentru care loc prin jaloba ce au dat la Măria sa Vodă, dlui Toderaşco Buzălan, au arătat că dlui au cumpărat o casă acole în mahalaoa Muntenimea de gios dela un Gheorghe Arapul Postelnicul cu zapis şi fiind casa pi loc domnesc şi locul ni ales şi hotărât de către alţi mahalagii, au cerşut milă dela Măriia sa Vodă ca să i să hotărască acest loc de casă. Deci după poroncă am mersu la acest loc de casă a Dsale Todiraşco Buzălan şi strângând mahalagii anume Constandin Plop Călăraş de Ţarigrad, pe Ileana Bontăşoaia ci este răzăş pe din

---

Obs. Doc. se găseşte în Arh. Stat. Iaşi. Tr. 387 *dosar 29 fila 2.*

sus, Ioniţ Cleşte, Nastasă Dominte şi alţii, am cerut să mi arăti Todiraşco Buzilan scrisorile de cumpărătură a casei sale şi el miau arătat întâi un zapis din let 1777 Ghenar 24, a lui Simion Rusul tălpălar, ficior Procăi şi cu femeea sa Antimia şi încredinţat cu marturi, în care scrie că au vândut casa aceasta lui Gheorghe Arapul Postelnicel, drept 70 lei cu loc cu tot care şi Simion Rusul au avut cumpărătură dela Miron sin Cărămidariu şi dela fata Belcioaei.

Al doile miau arătat zapisul cu care au cumpărat Todiraşco Buzilan casa aceasta dela Gheorghe Arapul Postelnicel care este din let 1780 Dechemvrie 21, încredinţat iarăşi cu marturi şi cercetând locul acesta de giur împregiur ca să aflu de nu este cu nici o pricină am aflat că nu este cu nici o pricină, căci din sus despre miază noapte să hotărăşte cu locul Casei Ilincăi Bontăşoaia ci o are cumpărătură dela Constandin Plop Călăraş de Ţarigrad şi locul casei Bontăşoaei sau af at ales şi hotărât care sau găsit faţă şi pietre hotară ce desparte locul acesta de locul Bontăşoaei, despre Apus să hotărăşte cu drumul Hotinului, iară despre amează zi să hotărăşte cu hudiţa ce merge peste Căcaina la fântâni care hudiţă este între locul acesta şi între locul Ursului Blănar şi despre soare răsare să hotărăşe cu 'părăul Cacainei şi aşa nefiind nici o pricină de către nime, am făcut stânjănul de opt palme gospod şi întâi am măsurat dintro piatră hotar a locului Ilincăi Bontăşoaia în gios alăture cu drumul Hotinului pără în răspântia hudiţii ci merge peste Căcaina care sau pomenit mai sus şi sau aflat 29 stânjăni lungul locului şi sau pus o piatră hotar în colţ în răspântie uliţii lângă gard, şi din piatra aceasta am întors cu măsura curmezişul loculu spre răsărit şi spre Căcaina, pără undi sau împlinit 17 stânjăni şi sau pus piatră hotar în colţul gardului despre Căcaina şi din piatra aceasta am întors cu măsura în sus alăture cu malul Căcainei lungul locului păr întro altă piatră hotar a Ilincăi Băntăşoaia ci este în gura rupturii despre Căcaina sau aflat 30 stânjăni 2 palme şi din piatra aceasta am întorsu cu măsura spre apus drept prin mijlocul rupturii fundul locului despre Ilinca Băntăşoala pără în piatra de undi am început întâi cu măsura s'au aflat 22 stânjăni şi aşa sau încheet locul acesta cu măsurile şi pietrele hotară di mai sus arătate şi am făcut şi noi aceastâ mărturie hotarnică la mâna D-sale Todiraşcu Buzilan săi fie de încredinţare întru care am pus pecete porţii Gospod şi am iscălit.

1782 Octomb. 20.

Ştefan Ciogole Vornic de Poartă.

(L. P.)

Notă. In anul 1833 Iulie 17, Grigori Buzilan fiul repos. Todiraşc Buzilan, vinde nepotului seu, *Uncheru* din straja pământească a Moldaviei Gheorghii Danu, o a patra parte din locul de mai sus cu 100 lei.

CXXI. *7170 (1762) Sept. 16.* Cartea Domnului Grigore Ioan Voevod prin care miluește pe Petrea Sârbu om străin, cu un loc de pe şăsul Bahluiului pentru că s'a însurat cu o moldovancă şi s'a aşăzat aici ca unul din pământeni lângă capul podului spânzurătorilor. Aici Petrea avut băcălie şi o berărie.

Noi Grigore Ioan Voevod bojiio milostiiu gospodar zemli Moldavscoi)*

Facem ştire cu această Carte a Domniei mele tuturor cui să cade a şti că iată Domnia me am făcut milă cu *Petrea Sârbu carele fiind om străin şi căsătorindusă aicea în ţară şi aşăzândusă ca unul din pământeni,* Domnia me din deosăbită mila

*) Doc, Arh. Stat Iaşi Tr. 387 Dosar 29 f. 4.

noastră mam milostivit şi lam miluit cu o bucată de loc din dreptul locul domnesc ce iaste în şăsul Bahluiului *la capătul podului spânzurătorilor de sus sub iazul domnesc*, unde şiau făcut Petre o casă şi *băcalie* pi acel locu tot întrun părete şi dugheana dinaintea casei, la care loc din poronca Domniei mele orânduitam cins it şi credincios boer Domniei Mele, *d-lui Manolachi Costache vel logofătu* şi boerii noştri *Tănase Meleghie* şi *Lupul Hadâmbul vornici de poartă* de lau hotărât prin pregiur acel locul cât au fost fără supărare mahalagiilor, dela care am văzut Domnia me şi mărturie hotarnică din velet 7271 Septembrie 15 scriind că mergând acolo la acel locu au făcut ştire şi arhimandritului Procopie egumen de mănăstirea Galata şi altor mahalagii de prin pregiur ca să vie să răspundă cine ar ave ceva, alţii nau răspuns nimică făr de cât arhimandritul Procopie egumen dila Galata au zis că iaste locul mănăstirii Gălăţii pe acolo; răspunzând că are mănăstirea şi scrisori dela alţi Domni, şi iau fost pus numiţii hotarnici vade ca săşi scoată scrisorile şi au trecut o lună de zile şi Egumenu nau scos nici o scrisoare apoi împlininduşi vadeaua ce şiau pus, singur au răspuns că mănăstirea nu are nici o scrisoare pe acel loc ce nu mai cât au apucat stăpânirea pe acel loc, din care sau cunoscut că egumenul rău să acolisăşte cu vreo stăpânire a Monastirei pe acel loc şi adeverindusă că locul acela este făr nici o pricină şi iaste drept domneşcu au făcut stănjeni de opt palme şi începîndusă întâi a să măsura locul din malul Nicolinii, din *Capul podului spănzurătorilor* pre despre răsărit pe dinaintea Casăi şi a dughenii alăturea pintre puţu şi pintri dugheana lui Petcu şi sus păr unde sau împlinitu treizăci şi şase stănjeni şi sau pus peatră hotar, şi de acole spre apus înspre Galata au măsurat şi sau găsit 23 de stânjăni şi sau pus piatră hotar, unde sau lăsat şi drum despre casa lui Doroş, şi de acole alăturea cu drumul ce merge la casa lui Doroş sau aflat 36 stânjeni şi sau pus piatră la capătul *podului spânzurătorilor* de unde sau început întâi a să măsura, şi aşa sau încheiet tot locul pe cât locu au cuprinsu cu casa şi cu ogradă lui. Deci după mărturia numiţilor hotarnici cu iscăliturile lor şi încredinţată şi cu pecetea Porţii, dăm şi dela Domnia Me şi întărim stăpânrea *Petrei Sârbului băcal* pe tot locul acela după toate sămnele şi hotărâtul ce arată mai sus ca săi fie şi dela Domnie Me dreaptă danie şi miluire lui şi copiilor lui şi nepoţilor şi strănepoţilor lui, şi hrisov şi întăritură cu tot hotarul şi cu tot venitul niclătit şi nirăşluit nici odinioară în veci şi pohtim Domnie me şi pre alţi luminaţi Domni ei vor fi în urma noastră să întărească această puţină milă şi danie ci am făcut Domnia Me pentru a domniilor sale vecinica pomenire.

Velet 7271 Septemvrie 16
= 1762 =

locul peceţii Domneşti)

Manolachi Costachi vel Logofăt
procitoh

Sau trecut la condică
Simon [.... rupt în act] Condicar

Din Arhiva Statului Iaşi. Tr. 806. dosar 35 fila 40—50.

Notă. — Mai urmează încă o carte gospod a Domnului Grigori Alexandru Ghica voevod din let 1764 Iulie 7 prin care întăreşte cele cuprinse prin cartea de mai sus a Domnului Grigori Ioan Voevod din 7271 Sept. 16, tot în acelaş cuprins,

CXXII. *1793 Oct. 15.* Zapisul prin care Catrina Luna nemțoaica soția repos. Petre lăcătușul, vinde jupânului Ursul jidov o berărie dela podul roșu cu 35 lei.

Adică eu Catrina Luna nemțoaica soția răposatului *Petre lăcătușului* făcutam adevărat și încredințat zapisul meu la mâna d-sale giupânului Ursul jidov din târgul de sus precum să să știe că rămâind dela soțul meu *Petrea neamțu o. berărie* la podu roșu și eu neputândo ține rămâind săracă și datoare altă plăcere sau putere nam avut fără de cât am vândut *această berărie cu caldarea ei, i 2 casă,* cu tocmală drept *350 ei* adecă trei sute cinci zăci lei ca de acum înainte săși stăpânească berăria cu pace, fiind că banii miau dat d-lui toți deplin în mâna me, iar sculândusă cineva din neamul bărbatului meu a întoarce această vânzare a me, eu să aibu a răspunde și orice cheltuială ar face-o d-lui, eu datoare platnică să fiu a o plăti îndoit și cuvântu de răspunsu să n'aibu și pentru credință mi-am pus degetul.

Eu Catrina Luna nemțoaica soția Petrei neamțului am vândutu.

1793 Octomvrie 15.

Eu Ana mama Catrinăi nemțoaicăi miau fostu cu voia me.

CXXIII. *1785—1862. Opis de dovezile locului di berărie din Muntenime de sus lângă ceșmeaua din mahalaua Păcurari.*

1785 Iulie 1. Hotarnică a Vornicului de poartă Ștefan Ciogole pentru niște locuri de grădină la Păcurari.

1786 Avgust 1, Hrisovu Domnescu întăritor de stăpânire locurilor cuprinsă în hotarnica de mai sus.

1787 Mart 19. Zapis dela Neculai cu soția sa Catrina prin care vând lui *Herli gerah* o casă cu locul ei la *păcurar* la vale alături pe din sus de locul său.

1785 Mai 4. Dania cu care Vorniceasa Casandra dăruește Catrinii soția lui Nicolai locul pe care îl avè cumpărat dela Iosep Ipati săiman agiesc.

1793 Octomvre 6. Zapis de vânzare prin care tot locul numit *berăria* trece dela *Herliț gerah* cătră *Tudora Mihailovna greaca Mileroaia și fiilor săi.*

1793 Oct 10. Jaloba lui Hristiean Hristofor Herliț frate și clironom lui Herliț girah cătră Domnu prin care cere să să întărească vânzarea *locului de berărie* cătră Tudora greaca soția lui Miler neamțu.

1794 Februar 8. Intăritura vânzării acelui loc de cătră consulatul rusesc.

1804 Mart 16. Mărturia fiilor lui Ioan Prutean prin care mărturisăscu că casa în care șădi este vândută de părintele lor lui Alexandru Holban și fiicei sale Vasilca care sau măritat de al doile cu Toader Zuzu.

1804 April 20. Mărturia Vornicului de poartă pentru locul lui Toader Zuzu și a lui Iosep.

1806 Iuli 30. Mărturia hotarnică tot a acelui vornic de poartă pentru locul lui Zuzu și a lui Iosup.

1808 Sept. 11. Zapis de vânzare a lui Toader Zuzu și a soției sale Vasilca cătră Tudora Mileroaia pentru locul lor.

1810 Decemb. 4. Zapisul de împrumutare a lui Panaite sin Miler. pentru 500 de'a Leopold Apeltauer cu amanet locului numit *berărie,*

1823 *Iunie 2.* Otnoşănia Departamentului pricinilor streine cătră Logofeţia ce mare pentru ca sà să vânză prin mezat berăria lui Miler.

1836 *Oct.* 5. Copia întărită de cercetarea urmată la faţa locului de către cilenu giudecătoriei agiutătoare.

1836. Harta locului numit berăria făcută de inginerul statului Vasile Popa.

1836 *Dechemb.* 7. Cererea lui Iosep fon Naipauer cătră K. K. Aghenţie cerând să se scoa'ă în vânzare prin mezat locul de berărie din mahalaua Pácurarilor.

1855 *Mai 4.* Actul de vecinică vânzare prin care Mar'a fon Neupauer născută Leopold vinde lui Vaigand Gaist şi soţiei sale Tereza locul de berărie din Păcurari cu preţul de 500 galbeni.

1862 *April. 4.* Tereza Gaist soţia reposatului Vaigand Gaist şi cu fii sei Ignaţ şi Ştefan împart locul în 8 parcele şi vând la opt diferiţi muşterei.

CXXIV. *1785 Iulie 1.* Mărturia hotarnică a locului de berărie.

Facim ştire cu această mărturie hotarnică că din lum'nată poronca Prea Inălţat Domnului nostru Măriasa sa Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod fiind. orânduit de d-lui Necu'ai Roset vel Logofăt ca să mărgu la măhăloaa Muntenimei de sus aici în Iaşi din vale de hazneaua Păcurar să aleg şi să hotărăsc nişte locuri de grădină a d-sale *Herleţ gerahu* cari locuri li ari di cumpărătură cu scrisori. cari locuri sunt îngrădite şi unul dintraceste două locuri este hotărât mai dinainte după cum arată hotarnica ce iaste din anii 1784 Iulie 11. Deci după poroncă mergând la numitul loc întâi am cercetat àceste locuri ce le are d-lui *Herleţ Gerahul* cumpărate de la cine sau stăpânit şi prin cercetare ce am făcut sau dovedit că au fost drept loc Domnesc nedat nimăruia danie cu întărituri, ci că fiind loc slobod Iar fi cuprins acei ci lau vândut di şau făcut casă pe el şi livezi de pomi şi vii şi fiind oameni scăpătaţi leau vândut D-sale Herleţ Gerah, pe care locuri niau arătat şi scrisori; întâi o mărturie hotarnică ce sau pomenit mai sus din 1784 Iulie 11 în care hotarnică arată rânduitul vornic de poartă căi după poroncă mergând şi după scrisorile ce au arătat un Ioniţă bărbierul au hotărât acel loc după cum pre largu arată măsurile şi petrele hotară ce să află şi acum, apo afară de locul acesta hotarât pe care iaste hotarnica arătată ne au arătat scrisori şi pe locul cel nehotărât ce iaste din sus alăture cu cel hotărât, un zapis din 1781 Ghenar 31 dela un Vasile Diiaconu şi de la femeia ei Ileana cu feciorii lor ce scrie că au vândut lui Dumitru Grecu o casă din vale de Păcurar i un zapis dela Dumitru Grecu din 1784 Noembrie 14 ce scrie că au vândut lui Ioniţă Bărbieriul şi femeiei sale Maranda un loc de casă cu grădină cu pomi din părăul Păcurariului şi până în locul lui Ioniţă Bărbierul ce lau avut din hotărât şi un zapis din 1785 Iuni 3 de la Dumitru Grecul în care scrie că au vândut o grădină cu pomi supt fântâna Păcurarului cari grădină o au avuto şi el cumpărată cu doaă casă dla Diaconu Vasile şi prin tocmala ce au făcut cu *D-lui Herleţ Gerahul* iau vândut o casă cu grădină cu pomi drept 50 lei afară de o casă cu pomi ci au alês vândute mai de dinainte lui Ioniţă Bărbieriu, după cum arată zapisul mai sus, i un zapi sdin 1785 Iunie 12 de la Maranda femeia mortului Niţă bărbierul şi dela fratele ei Vasilache i de la cumnatul seu Costandin Ganciul în carele scrie că au vândut D-sale Herleţ gerahului doaă locuri, un loc ce este hotărât cu hotarnică cum scrie mai sus şi un loc ce lau avut cumpărătură dela Dumitru Grecu, drept 140 lei şi şi au luat deplin banii din mâna d-sale Herleţu gerahu acei 140 lei pe acele 2 locuri după tocmala ce au avut, care scrisori de mai sus ară-

tate cercetânduse şi de D-lui Vel Logofătul şi neaflândusă nici o pricină di către nimene asupra acestor locuri, mi sau poruncit ca săi măsor şi să le stâlpesc cu pietre hotară după obiceiu şi din poroncă am făcut funie de 20 stânjăni, i stânjănul de 8 palme gospod şi întăi am început a măsura locurile din doao pietre hotar despre răsărit dela deal de lângă drumul aparilor ce merge spre Păcurar măsurând spre apus pără întraltă piiatră hotar ce iaste deasupra unei fântâniţi care este înăuntru în ogradă sau găsit o funie 2 stânjăni; din piatra aceasta măsurând tot spre apus, o funie, am pus o piatră hotar din vale de Păcurar. Din piatra aceasta măsurând pe coastă pe de vale de Păcurar şi piste părău ce curge de la Păcurar pără în colţu gardului grădinei din spre apus sau găsit o funie, pol stânjăn şi am pus doao pietre hotar cheutoare. locului, iar peste tot fac stânjăni 70 stânjani, 4 palme; parte dela deal despre Păcurar lungul locului şi din pietrile aceste am întors cu măsura capul locului despre apus înspre Bahlui la vale şi sau găsit capu locului în curmeziş 2 funii, un stânjăn şi am pus 2 petre hotară chiotoare locului despre Bahlui iar peste tot latul acestui capăt fac 41 stânjăni şi din petrele aceste am întors cu măsura spre răsărit lungul locului margine despre Bahlui păr în pietrele locului celui hotărât sau găsit 6 funii i pol stânjăn, din petrile aceste măsurând tot spre răsărit locul cel hotărât şi păr în petrele hotară vechi cheotoare locului despre răsărit şi despre Bahlui sau găsit 1 funie 2 pol stânjăn, iar peste tot fac 81 stânjăni margine locului despre Bahlui şi din pietrele aceste am întorsu cu măsură capul locului despre răsărit la deal pără în pietrele hotară di unde am început întăi cu măsura sau găsit 45 stânjăni, şi cu aceste măsuri şi petre htară de mai sus arătate s'au cuprins întraceastă hotarnică aceste locuri atât acela hotărât mai din nainte cât şi locurile ce sau hotărât acum din giur împregiur şi după cum am aflat am făcut această mărturie la mâna D-sale Herleţ gerahul puind şi pecete Curţii gospod, şi am iscălit.

1785 Iulie 1

Ştefan Ciogole Vornic de poartă.

Pecetea porţii gospod 1782

Şerban Logofăt martur.

Apostol diiac de Divan am scris hotarnica aceasta.

CXXV. *7175 (1667) Iunie 22.* Cartea de judecată a lui Iliaş Alexandru Vodă dată în pricina dintre Ioniţ, Măricuţa şi Apostolachi feciorii lui Enachi Pribagul cu Ştefan Zugravul pentru o casă din Sărărie. (Acte V. Răileanul, Botoşani).

Io Iliaş Alexandru Voevoda bojiio milostiio gospodară zemlii Moldavscoi.

Adecă sau pârât de faţă înnaintea Domniei miale ceşti săraci de copii anume Ioniţ şi Măricuţa şi Apostolachi ficiorii lui Enaki Pribagul de aicia din târgu din Iaşi cu Ştefan Zugravul *de aicea* pentru nişte casă a tătânesău lui Enaki Pribeagul ce sântu aicea în târgu în Iaşi la Sărărie lângă casăle îi Păscăloaie zicându copii lui Enachi Pribagul cum acea casă au fostu a părintelui lor a lui Enachi Pribagul, iar după ceau murit tatăl său *înma lor* sau măritat după altu bărbatu şi liau rânduit acea casă cu vitregul lor lui Ştefan Zugravul şi copii lipsindui de ocina părintelui lor, deci Domniia mea am socotit împreună cu tot sfatul nostru că nu iaste mai volnică *înma lor* cu ocina bărbatului său dacă sau măritatu după altul ces mai volnici ficiorii cu ocina tătâne său. Pentru aceia Domnia me am dat rămas pre Ştefan Zugravul să rabde de casă şi săşi caote vânzătorii săşi iae banii, iară casa cu tot locul să fie a lui Ioniţă şi a lui

Apostolachi şi a Măricuţăi ficiorii lui Enaki Pribagul, iară alt nime ca să nu să mai ameastece preste cartea Domniei miale. Inac ne bădet (şi altfel să nu fie).

Saam g(os)podină ve'eal (însuşi domnul a poroncit).

U Ias v(c)(l)e)to 7175 Iunie 22

(L. P. gospod)

Az Solomon Bârlădeanul vel Logofăt procitoh.

Iftimie

Obs. Documentele de la CXV-CXXV ne au fost comunicate de dl. Traian Ichim, Iaşi.

CXXVI. *1765, Mart. 5.* Judecata între stol. Ioniţă Miclescul şi nepotul său, Gavril Miclescul, pentru un loc de casă pe uliţa Feredeilor.

Facem ştire că den luminată poronca preînălţat Domnului nostru Măriea sa Grigorie Alixandru Ghica Vvoda am luat sama jalobii ce au dat cătră Măria Sa Vodă D-lui stol. Ioniţă Miclescul asupra nepotului D-sali Gavril Miclescul sin lui Costandin Miclescul zicând că ari D lui stolnicul un loc de case pe *uliţa Feredeielor*, aici în Iaşi, dela părintile D-sali logofătu Gavril Miclescu, pe care loc are şi casă şi nu poati săşi stăpâniască locul cu casili de supărările cei faci nepotul său Gavril Miclescul, căci când vini aice întracele case şi răsipieşti şi înprăştii tot de pe înprejurul casilor, răspunzind Gavril Miclescul că ar ave şi el parte întru acel loc, zicând că şi părintile lui au fost ficior răposatului Gavril Miclescul logotăt, după cum şi dlui stol. şi cum că i sar cade să aibă şi el parte dentru acel loc şi după jaloba d-sali stol. nefiind Gavril Miclescul de faţă sau sorocit să vii la devan să ste la judecată şi neveiind la sorocul ce i sa pus sa trimis om gospod săl aducă la devan şi mergând omul gospod ca săl aducă faţă la găsit bolnav şi nu lau adus, dar au scris Gavril Miclescul cătră noi pe omul gpd. precum că esti bolnav şi nu poati să vină, dar la sfete Ghiorghi se va afla faţă la devan şi cân au fost sfeti Gheorghii au scris un răvaş cu iscălitura sa cătră D-lui stolnicul Ioniţă, zicând că esti bolnav şi nu poati să vii, ce să să judeci cu fratisău Sandul jic(nicer) căci sint tot una şi după cum va lua pricina sfârşit să va priimi şi el şi am adus de faţă înaintea noastră şi pe dlui jic. Săndul fratili lui Gavril şi stând amândoi la giudecată au răspuns d lui stol. Ioniţă Miclescul cum că tatălui lor, lui Constandin Miclescul, iau dat părintile dumilorsale logofăt Gavril Miclescul, un loc de casă în Tălpălărie, după casile logofătului Donici şi şau ştiut unde iau fost locul de casă de la părinţi şi iau stăpânit pâr ce au murit, iar după moartea sa având ficiori pe Sandul şi Gavril, ei nau căutat săşi ţiie locul ce lau vândut şi au rămas de nau loc de casă în Iaşi. Iar acest loc dela uliţa Feredeilor lau dat dsale stol. dândule părintile său logofătu Gavril Miclescul un loc unuia şi alt loc altuia după cum arată mai sus şi acmu făr de dreptate îl apucă nepotul său Gavril, ca săi facă parte dentru acel loc al său, neavând nici o triabă. Am întrebat şi pe dlui jic. Sandul Miclescul ce are să răspundă la jaloba dlui stolnicul, iar dlui jic. Sandul au răspuns că acel loc *den Tălpălărie* de după casăle logofătului Donici au fost a lor dela moşul lor logotătul Gavril Miclescul şi lau vândut iar că acest loc dela uliţa Feredeilor au răspuns că nau nici o triabă, căci esti drept a dsali stol. dela părintile dsali Miclescul logofăt şi cum că fratisău Gavril rău să acolisăşti, trăgând casa parti dentracest loc ce esti a dsali stol. la care dovedindusă pricina întracestaş chip, sau cunoscut că Gavril Miclescul cu năpustiri să acolisăşti, cerând să ia parti dentru acest loc ce după dreptati am giudecat d-lui stol. să aibă aşi stăpâni acest loc de pe uliţa Feredeilor cu casăle ce

sint pe dânsul cu bună paci, ca o driaptă ocină şi moşie ce esti dela părinţi şi mai multă supărari să nui facă nepotul său Gavril Miclescul, fiindcă sau dovedit pre mărturiea frăţinisău Sandul jic. ce au mărturisit îna'nte noastră precumcă rău şi făr dreptati tragi ca să ia parti dintru acest loc dlui sto[1]. ce după cum arătăm mai sus, aşe să se urmeze.

Aciasta înştiinţăm. let. 1765, Mart 5.

Iog A. Balş vornic.

Obs. Doc. acesta este comunicat de părintele V. Ursăcescu, com. Olteneşti, jud. Fălciu.

---

b. LUCRURI

CXXVII. *7005* (*1497*, *Mart 1*. Ştefan Vvd. Moldovii întăreşte Anuşcăi, fata lui Oană Căului, satul Hăuşăştii, de pe Bârlad, cu moara, iar fetelor Anuşcăi şi copiilor lui Toader Căului satul de pe Rebricea Căueştii, unde au fost Leonteneştii.

„Suret ispisocului de la Ştefan Voivod din ve'et 7005, Mart 1.

Facim înştiinţari pintru adivărată Anuşca, fata Oannii Cauei şi iarăş feţili ei Tudora şi Marina şi altă Marină şi altă Tudoră şi Cârstina şi frati'i lor Ierimiia, ficiorii lui Toader Cauia, pintru ca să să ştii, că os. bit de altă milă a noastă leam dat şi leam întărit lor, întru al nostru pământ al Moldaviei a lor dreaptă ocină doo sati, un sat pe Bârlad, anumi *Hăuşăştii* cu moara în Bârlad, carili acel sat esti mai din gios de Lipovăţ iar alt sat pe Rebrice [1]), anumi *Căueşti*, unde au fost *Leonteneştii*. Pentru aceia aceli sati de mai sus scrisă să fii lor di la noi cu tot vinitul. Insă sa'ul ci esti pi Bârlad să fii a Anuşcăi fetii Ioanii (sic) Căuei, iar celatalt sat ci esti pi Rebrice [1]) anumi Caueştii undi au fost Leonteneştii să fil a fetilor Oanii şi Tudorii şi Marina şi altă Marină şi iarăş altă Tudoră şi Cristina şi fratili lor Irimiia, să fii lor şi copiilor lor, nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot neamul ci să va alegi nerăşuit nici odinioară în veci. Iar hotarâli acelor doo sati să fii după hotarâle aceli vechi pi un undi (sic) au umblat din vechi. Pintru aceia credinţa Domniei meli şi a preiubiţilor fiilor Domnii meli Bogdan şi Vlad şi credinţa boerilor noştri dlui Boldur [2]) vel vorc. şi d-lui Clănău vel spătari şi dlui Isac vel vist. şi d-lui Dumşa [3]) vel poste(ln)c şi dlui Moghilă [4]) vel pahr. şi dlui Fruntiş vel stolnic şi dlui Petrică vel comis şi credinţa tuturor boiarilor noştri. Iar pintru mai mari credinţa şi întăritura am poroncit cinstitului şi credinciosului boeriului nostru dlui Tăutului vel logofăt să scrii şi a noastră pecetiatii cătră această adivărată carti a noastră să o legi."

Sau posleduit de Evloghii dascalul la 1764, Noemvr. 4.

Loc peceţii.

Obs. Suretul e în posesiunea mea. E publicat, în rezumat, cu data de 18 Mai, 1497 de I. Bogdan, DŞt. II, 122, după regestul de la Arhiva Statului din Iaşi, Cond. de Anaforale No. 12. f. 1. El se află rezumat şi în Cond. de Anaforale No. 8, f. 1, dela, acelaşi Arhivă. In ambele locuri, doc. are data 1497, Mart. 18, ca şi în Uricariul VI. 232—3, ceia ce cred că trebuie să corecteze pe Bogdan, care are 18 Mai.

---

1). In suret Lebrice.
2). In suret: Bolduş.
3). In suret: Duma.
4). In suret: Mihul.

. Suretul publicat mai sus maj corectează încă ceva : în Cond. de Anaf. 8 şi 12 şi la Bogdan, amândouă satele se numesc *Căueştii*, în suretul de mai sus, satul de pe Bârlad se numeşte Hăuşăşti. Aceasta de pe urmă e forma corectă a originalului. In adevăr, la 1837, (v. Cond. de Anaf. No. 8 şi 12, f. 1) moşia se numeşte încă Hăvăşăştii: „răzăşii de moşia Hăvăşăştii de la ţin. Vasluiului, ci să poriclesc şi Zăzânca şi Curăluşa"; asemenea, Anaf. 12, f. 5, verso, în 7107 (1599) Mart 23, Domnul Ieremia Movilă întăreşte vorc. Nistor Ureche satul Hăvăşăştii, cumpărat de la Geaca şi sora ei Sofronia, fetele Manei Căuiul ş. a., care sat să chiamă Căueştii, pe părăul Bârladului... Astăzi satul se numeşte Zizinca, fost în com. Lipovăţ azi în com. Deleni, jud. Vaslui (Dicţ. stat. al Rom. recens. 1912, I, 996; dicţ. geogr., al jud. Vaslui). Celalt sat, Căueşti, e în com. Şcheia, jud. Vaslui (Dicţ. geogr. al jud. Vaslui).

Despre Oană Căuiu, frate cu Toader Căuiu. v. doc. din 25 Fevr. 1497, Bogdan, DŞt. II, 102—3.

CXXVIII. *Vaslui, 7036 (1528) Mart 6.* Petru Vvod Mold. întăreşte lui Glăvan pisarul său ocinele şi cumpărăturile sale, satele de pe Berheci, Itovăeştii şi Mălăeştii; asemenea satul la Perescheu, la Fântâna Frasinilor, unde sânt Dragomăneştii; apoi satul unde au fost Jac Ivance; îi mai întăreşte giumătate din hotarul Sanăteştilor, pe Zeletin, unde a fost casa moşului său Sinatul, care acum se numesc Glăvăneştii.

„Suret di pi suret di pi ispisoc sârbăscu de la Petru Vodă, din veleat 7036, Marti 6 [1]) ce esti tălmăcit di Gheorghii Evloghii dascal, la anii 1787, iulii 4.

Facim înştiinţari cu aciastă carti a noastră tuturor cini pi dânsa va căuta sau cetindusi va auzi pentru adivărat şi credincios sluga noastră Dumnalui Glăvan pisariul nostru carili au slujit noâ cu dreptati şi cu credinţi, pentru cari noi văzând a lui dreaptă şi credincioas(ă) slujbă cătră noi, lam miluit pre dînsul cu diosăbită mila noastră, datam şi am întărit lui d la noi întru al nostru pământ al Moldavii pre a lui dreaptă ocină şi cumpărături, ce au cumpărat el în zilile unchiului Domnii meli Stefan Vvod doâ sati pi Berheciu, anumi satul Itovăeştii [2]), undi au fostu Cerţi Stan [3]) şi mori şi satul Malaeştii, unde au fostu jude Malai Neag şi mori, care aceli doâ sati leau cumpărat el de la Necoară şi, de la sora lui Todosiia, ficiorii Zaharii Brahiş *păharnicul Doamnii* [4]) drept opt suti zloţi tătărăşti. Iar Zahariia Brahiş păharnicul au fostu cumpărat aceli doâ sati ces la Berheciu, Itovăeştii, undi au fostu Cerţi Stan [5]) şi Malaeştii, unde au fostu [6]) Malaiu Neag, di la Muşa, fata lui Lucin, nepoata lui Manoilă şi di la ficiorul ei Stanciul, din dresu di la strămoşul nostru Alecsandru Vvod şi iarăş un sat la Perescheu, supt Fântâna Frasinilor, undi sint Dragomăneştii şi mori la Pereschiu, ce au cumpărat el di la Oana şi dela Danciul şi de la surorile lor Maruşca şi Mariia, feciorii Marinii şi de la rudenia lor Leaghin, feciorul Jurjâi şi iarăş de la rudeniile lor, de la Şandru şi dela fratilisău Goruna şi dela sora lor Armeanca, ficiorii lui Dragoş, nepoţ Dumii cel Negru, din dresu ce au avut moşul lor Duma Negrul, de la unchiul nostru Stefan Vvod, drept trei suti zloţ tătărăşti şi iarăş un sat, undi au fostu Jac [7]) (sic) Ivance, cari lau cumpărat el acel sat de la Udre, ficiorul Podoleanului, nepot lui Dan, din dresu ce au avut Dumnaloi Dan, dela strămoşul nostru Alecsandru

---

1). In suretul B · 16.
2). In B: Ităvoeştii.
3). In B: Cirţă Stan.
4). In B: păharnicul.
5). In B: Cirţă Stan.
6). In B: jude.
7). La fel în B.

Vvod, iarăş drept trei suti zloţ tătărăşti, toati acele di mai sus scrise să fii cred'nciosului slugii noastri dumisali Glavan pisariului nostru, di la noi uric, cu tot vinitul lui şi ficiorilor lui, nepoţilor şi strănepoţi'or şi a tot neamul lui ce să va a'egi mai aproapi neruşuit nici odată în veci. Aşâjdire am dat şi am întărit slugii noastri dumisali Glăvan pisariului nostru şi fratilui său Mihului şi surorii lor Bolhii [1]), giumătati di bucată di pământ, din hotarul Săneteştilor, undi au fostu casa moşului lor Sinatul pi Zeletin cari acum să număsc Glavaneştii giumătate ce din sus şi moară pe Zăletin [2]) ca să fii lor dela noi uric cu tot vinitul lor şi ficiorilor lor, nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot neamul lor, ce să va alegi mai aproapi, nici odată în veci ruşuit (sic). Iar hotarul acelor di mai sus scrise sati să fii cu toati hotarâle lor, pe undi au umblat din vec. Şi spre aciasta este credinţa Domnii meli di mai sus scr's, Petru Vvod şi credinţa a preiubit fiiului Domnii meli Bogdan Vodă şi credinţa tu'uror boerilor noştri a mari şi mici. Iar după a noastră viaţi cini va fi Domnu din fii noştri sau d'n neamul nostru sau ori pe cine Dumnăzău va alegi a fi Domnu Ţărâi noastri Moldovii să nu strâci a noastră danii şi întăritură ce mai ales să de şi să întărească, de vreme ce şi noi am dat lor şi am întărit, pentru că sânt a lor drepti ocini şi pentru mai mari tăriia şi întăritura a tuturor acelor di mai sus scrisi, am poroncit credinciosului boeriului nostru dumisali Toadir logofăt să scrii şi a noastră peceti către aciastă carti a noastră să o legi. Sau scris la Vasluiu. [3])

„Am scris eu aciastă copii din cuvânt în cuvânt întocma după ce adivărată ce este împreună cu ispisocul cel sârbăscu la mâna vărului Ştefănică Batin, Mihălachi Batin răzăş, 1820, Mart 3. [4])

Obs. Suretele A şi B, ale documentului de mai sus, se află la mine.

A este din 1820, Mart 3, B din 1794, Mart 13, amândouă sânt copii de pe suretul din 1787, iulii 4. Copia A este mai bună de cât B.

Textul de mai sus este după A, complectând şi dând în note deosebirile mai însemnate din B.

Nu ştiu unde anume, pe Berheci, au fost satele Itovăeşti şi Malaeşti.

In dict. statistic al Rom. din 1912 nu le găsesc, poate îşi vor fi schimbat numele ' Despre Itovăeşti vorbeşte un regest al unui doc. din 1491, April 15; „Marcu spătar cumpărătorul Cernicăi la 6999, April 15, după întăritura Domnului Ştefan Voevod, cuprinzătoare din hotarul *Româneştilor* în sus pâr în hotarul Etovoeştilor (regestul la dl. N. A. Bogdan, Iaşi).

Judele Malaiu Neagul trăeşte supt Ştefan cel Mare, dela care avea drese de cumpărătură pentru satele „Câteştii ce sânt pe Cobâle şi satu Cosiţenii ce sânt pe Zeletin din gios de Galberi" (sic) (Intrun suret al unui ispisoc din 1546, Mai 2, la dl. Gh. Ghibănescu).

Dragomăneştii ar putea fi cei din com. Miceşti, jud. Tutova (Dicţ. statist. 974), dacă aceştia, identificaţi ca atare de Bogdan, D. Şt. II, 7 12 şi 125, în 5 Martie, 1493 şi 11 April, 1498, n'ar avea stăpâni, din alt neam.

Pentru „Săneteşti, cari acum să număsc Glăvâneşti" pe Zeletin, unde a fost casa

---

1). In B: Bolchii.

2). Cari acum să număsc Glavaneştii, giumătate ce din sus şi moară pe Zăletin, numai în B.

3). Sau scris la Vasluiu, numai în B.

4). In B: Acest suret scos di pe un suret a unui ispisoc sârbăsc dela Petru Vvod, tălmăcit de Gheorghi Evloghii dascal, la 1787, iulie 4, esti asămine cu acel suret şi sau dat acest suret la mâna răzăşilor din parte de sus, rămăind cel adivărat la Bătineşti, 1794, Mart 13".

moşului său Sinatul, vezi Buletinul, Ion Neculce, fasc. IV (1924), 324, regestul doc. din 1428, iulii 24, prin care Alexandru Vvod Moldovii întăreşte lui „Sănata... trii sati, unul pe Zălătin, undi iasti casa lui..." şi ibid. Nota 4: un regest al unui doc. de la Ştefan cel Mare, f. dată. Cp. şi Arhiva stat. Iaşi Cond. Anaforale, No. 39, f. 42 şi No. 13, f. 120 verso. In regestul doc. dela Ştefan Vodă cel Mare se întăreşte împărţala ce au făcut urmaşii boerului Sănat: „adică să stăpâniască giumătati di bucată di pământ din hotariul Sănteştilor, parte din gios, undi au fost casa lui Sănat, cu moară pi Zălitin, ci să numeşti Glăvăneştii, Niaga şi verii ei Ioan şi Petre i sora lor Lenca, fiii Banului şi *osăbit să stăpâniască Glăvan pisariul Glăvăneştii*, parte din sus, iarăş cu moară pi Zilitin, după sămnili, ci au însămnat şi au stâlpit Hrabor. „Este vorba de satul Glăvăneşti, aceiaşi comună, jud. Tecuciu, din care o parte a moşiei se numeşte şi azi Sănăteşti. Cp. şi Arh. stat. Iaşi, Anaforale, No. 39, f. 52 verso, un scurt rezumat al documentului de mai sus, ce priveşte partea lui Glăvan pisariu', din hotarul Sănăteştilor Documentul ne vorbeşte şi de urmaşii vechiului boer Duma cel Negru.

CXXIX. *7041 (1532-3)* Petru Vvod. Mold întăreşte nepoţilor lui Necula Totoescul împărţeala ce şi-au făcut în ocinele lor, de cumpărtură a moşului lor Micul postelnicul, satul pe Tilejina, Condreştii şi cu Mănăstirea şi un codru in acelaş hotar.

„Suret de pi ispisocul de la Petru Voivd. pin velet 7041 /1532—3/.

Cu m'la lui Dumnedzău noi Petru Voivod Domnul Ţării Moldovei facem ştire cu ac'astă scrisoare a noastră, cine a vede sau cine cetind a auzi, precum că au venit înainte noastră şi înainte boerilor noştri al (sic) Moldovii, celor mari şi celor mici, slugilor (sic) noastre Luca şi fratisău Filip şi sora lor Armeniia şi nepoţi lor Toader şi fratele lui, Draguş şi nepotul lor Lie şi nepoatele lor Mărie şi Nastasie, f'ciorii Marii, nepoţii lui Neculai Totoescul. Aşişde e şi nepoţ'i surorii lui Parascăi şi Urâtii, feciorii lui Mareş şi toţ nepoţii Neculii /To/toescului după a lor bună voe, de nime nesiliţ, nici asupriţ, au înpărţit între dânşii a sa dreaptă ocin(ă) din ispisoc de cumpărătură ciau avut moşul lor M cul [1]) postelnicul, de la moşul Domnii mele Stefan Voivod, un sat pi pârău Tilejinii, anume Condreştii şi cu Mănăstiria şi un codru întracelaş hotar şi au rămas parte ce de gios în parte slugilor noastre Lucăi şi fratelui său Filip şi surorii lor, Armenii şi nepoţilor lor Toader şi fratelui său Dragoş şi nepotului lor, Lie şi nepoatelor lui, Mariei şi Nastasâi, fecior lor Măriei, nepoatelor lur (sic) lui Necula Toto(e)scul, iar giumătat(e) de sat, pe pârău Telejina, anume Condreştii, şi giumătat(e) de Mănăstire şi giumatat(e) de codru, dirtracelaş hotar, din gios de Mănăstire poarte (sic) de gios, iar parte ce din sus slug i noastre lui Ion şi surorilor lui, Parascăi şi Urâtii, feciorii lui Mareş, nepoţii Neculii Totoescul au rămas în moşiia acelui sat, ce este pe pârău Telejina, anume Condreştii, şi giumătate de Mănăstire şi giumătate de codru întru acelaş hotar c(e) este mai gios de Mănăstire, părţii cei din sus. Deci noi văzind a lor vo're şi tocmală şi între dânşii de bună voia lor înpărţaniia, aşişdere de la noi leam dat şi am în ărit slugilor noastre Lucăi şi fratelui său Filip şi surorii lor Armenii şi nepoţilor lui Toader şi fratelui său Draguş şi nepotul lui (sic) Liii şi nepoatelor lor Mariii şi Nastasîi, feciorii Marii, nepoţii lui Necula (sic) Totoescul, acelui mai sus num t sat giumătat(e) ce este pi pârăul Telejnii, anume Condreştii şi giumătate de Mănăstire şi giumătate de codru, ce este înt(r)acela hotar, parte ce de g'os, ca să fie lor ocină uric cu tot neamul şi venitul şi feciorilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor şi înpräştieţâlor şi atot neamul lor, ce să va alege mai de aprope (sic) să le fie neclătită în veci. Cu acel hotar părţii cei cei mai de sus scrisă a satului ce este pârău

---

1). In suret, Misul, Cp. Uric. XVIII, 507, doc. 6963, iulj

Telejina, anume Condreştii şi pe giumătate de Mănăstire şi giumatate de codru, iar ce este în parte din gios a mănăstirii din toate să fie în giumătate, iar dintralte părţi să umble după hotarul cel vechiu, pe unde din vech'u au umblat. Iar la aciastă credinţă Domnii mele celui mai sus scris, lui Petru Voivod şi credinţa preiubitului fiiul Domnii mele Bogdan şi credinţa boerelor noştri, credinţa dmle. Hulul (sic) vornic şi credinţa dmsale Totruşau şi credinţa dmsale Scripcă şi credinţa dmsale Vlada şi credinţa dmsale lui Toader pârcălabului Hotinului, credinţa dmsale Danciul şi dmsale Liciului [1]) pârcălabului de la Neamţu, credinţa dmsa'e Zbere [2]) şi credinţa dmsale lui Crăciun, pârcă'abului de la Cetate Noaă, credinţa dumsale lui Mihul uşeriu şi credinţa dmsa'e boerilor noştri, a Moldovii, celor mari şi celor mici. Iar după viiaţa noastră cine va fi Domnu aceştii ţări al (sic) Moldovii, acela să nu clătească aciastă dmie a noastră ce so întărească, pentru că ei de bună voia lor sau învoit şi sau înpărţit, ce spre mai mare întăriri acestora ce sânt scriş mai sus am poroncit credinciosului boeriului nostru lu Toader logof. ca să scrie şi să spânzure şi pecete noastră.

Obs, Suretul este în posesiunea mea. După scris, este din sec. XVIII-lea.

CXXX. *Bârlad, 7054 (1546), Mart 31*. Petru Vvod. Mold. Musa vinde, drept 200 zloţi tătărăşti lui Colac s. a. a patra parte din sat din Zorileşti şi a patra parte din satul Văcăşani, unde a fost jude Frumuşălul.

„Suret depi uric vechiu pe s'rbie dela Petru Vvod Domnu Ţării Moldavei scris de Luca Popovici în Bârlad, la let 7054 (1546) Mart 31.

Iată au venit înnainte noastră şi înnainte boerilor noştri ai Moldovii Muşa fata Crâstânii, de nimene silită, ci de a ei bună voi şi au vândut a ei driaptă ocină dintral său drept uric şi dresă de cumpărătură ce au avut maicasa Crâstâna de la părinteli Domnii meli Ştefan Vvod. a patra parti de sat din Zorileşti şi al (sic) patra parti de sat din Văcăşani undi au fost giudile Frumuşălul, pe acelaş lau vândut slugilor noastri lui Colac şi lui Frăţilă şi lui Andreica, drept 200 zloţi tătărăşti şi sculânduşă Colac şi Frăţilă şi Andreica, iau plătit toţi acei bani de mai sus arătaţi 200 zloţi tătărăşti, în mâinile Muşii fetii Crâstânii, dinainte noastră şi dinainte boerilor noştri. Deci noi văzând a lor de bună voe tocmală şi plată deplin, aşijdere şi de la noi liam dat şi liam întărit slugilor noastri, lui Colac şi lui Frăţilă şi Andreicăi pe aceli de mai sus a patra parti de sat din Zorileşti şi a patra parti de sat din Văcăşani undi au fost giudile Frumuşălul, ca să le fii lor de la noi uric cu tot venitul, lor şi fiilor, nepoţilor, strănepoţilor, prestrănepoţilor şi la tot niamul lor, cini li să va alegi mai aproapi nestrămutat nici odineoară în veci. Iar hotarul acelor de mai sus scrisă, a patra parti de sat, din Zorileşti şi a patra parti de sat din Văcăşani, undi au fost giudile Frumuşălul, să le fii din tot hotarul, câti o al (sic) patrăle parti, iar dintralti părţi după hotarul cel vechiu; pe undi din veci sau apucat. Şi iarăş de să vor mai găsi niscariva din dresuri de ali lui Ştefan Vvodă, ce să numeşti Lăcustă, aceli dresi să naibă nici o legi înnainte dresilor noastri. Şi spre aciasta esti credinţa Domnii meli de mai sus numit, Noi Petru Vvod şi credinţa a preiubiţilor fiilor Domnii meli, a lui Ilieş şi a lui Ştefan şi a lui Costandin şi credinţa tuturor boerilor noştri ai Moldovii a mari şi mici. Şi spre mai mari tăriia şi întăritura tuturor acelor de mai sus scrisă, am poroncit credincios boeriului nostru dmisali Măteiaş logft. să scrii şi pecete noastră să o legi către aciastă carti a noastră.

„Din limba sârbască pe limba Moldovenească sau tălmăcit de mini Ion Stamate biv vel pitr. în Eş, 1813, Maiu 10".

---

1). In Suret: Miciul.
2). In Suret: Bzere.

Obs. Suretul e în posesiunea mea.

Nu ştiu urde veniau satele Zorileştii şi Vacăşanii. Pentru acésta din urmă, „undi au fost giudile Frumuşălul“, cp. satul Frumuşelu, com. Muncelu, jud. Tecuci (dicţ. stat al Rom. 1131). Acesta însă în regestul doc din 1428 Iuli 24, prin care să întăresc moşiile lui Sănat este arătat ca: „Frumuşălul, undi au fost Dragoş“. V. Bul. Ion Neculce, fasc. IV (1924), 324 şi Arhiva stat Iaşi, Cond. Anaforale No. 39, f. 42,

---

CXXXI. *7064 (1555), Dec. 16.* Dania ce face Daniil hatman către manăstirea Humorului, în satul Mihalieşti, din Carligatura şi Baişeştii, de pe Moldova, şi alte odoare,

„Suret de pe un zapis a lui Danil hat. din lt dec. 16 /7064 | 1555/.

Cu voire părintelui şi cu sporire fiului şi cu săvârşire sfântului Duh, adevărată aşezare am făcut şi bună învoial(ă) am tocmit şi tare am întărit, cu inimă luminată şi cu suflet slobod şi din toată inima bună voire şi în zilele bine credinciosului şi iubitor de Hs., Domnului nostru *Ioan Alexandru Voevod, ficiorul lui Bogdan Voevod* şi în anul 7064, de la zidire lumii, luna Dec. 16, eu smeritul egumen Ermonah Eftimie *a Humorului* şi cu toţi iubi orii de Dumnezău călugări şi fraţi şi cu tot sfat şi tocmala şi soboru şi posluşnici şi preoţii şi stareţii cei aleşi, care binl au voit a pitrece la acest loc cu toţii am voit şi am aşezat cas(ă) avem a pomeni la rugăciunile noastre neîncetat în svânta şi vecinica mă (ă)stire aciasta carei zidită în numele Adormirei precuratii stăpânii noastri născatoarii de Dumnezău şi purure ficiorii Marii, pe robul lui Dumnezău, închinătoriul svintei troiţăi dum. Daniil hatman i pârcălab Sucevschii. până când va fi viu în lume aciasta sântem datori să rugăm pre Dumnezău la toati rug(ă)ciunili către Dumnezău şi în sfânta bis(e)rică şi la chilii şi să facem paraclis întru toati sâmbetile sara cu săboru, iar după mutare lui dintraciastă lume să facem pomenire din an în an în zioa de Stretenie, ca unui al doilea ctitoru a svintii măn(ă)stri aceştie, adecă dumlui Daniil hat, şi soţii dm. Teodosii şi fiilor săi de vremi că acest credin ios, cu inimă dorită au dăruit şi au m luit şi au întărit svânta măn(ă)stire, cu ale sale drepti ocini, cu *satul Mihăiteştii* şi cu moară în Bah ui şi *satul Baeşeştii* pe Moldova şi patru sălaş(e) de ţigani şi cu alte multe sau nevoit de au făcut svintii măn(ă)stiri spre a lui pomenire vecinică şi au înfrumuseţat svânta bis(e)ric(ă) cu sfeşnice şi cu făclii şi cu dveri şi au fericat o evanghelie cu fericătură pre frumoas(ă) şi o cadelniţ(ă) şi un chivot bun şi un patrahiru şi un orar şi un stihariu, toate spre podoab(a) bis(e)ricii şi un pocroveţ cu bună podoabă. Pentru toate aceste aşe sau aşezat întru aceia svinţii părinţi, preuţie ce înpărăteasc(ă) turma lui Hs. ce aleas(ă) pe cini va alegi Dumnezău in vremi, unul dup(ă) alaltul să fie egumen aceştii svintii măn(ă)stiri, aşijdere şi voi călug(ă)ri şi bătrânilor şi (sic) veţi fi petrecători în măn(ă)stire aciasta aşa să ţineţ şi aşe să păziţ şi pe dumnezău să rugaţ şi s(ă) faceţi pomenire din an în an, dup(ă) a noastră aşezare iar care din egumen(i) şi din bătrân(i) sau din posluşnici nu va ţine a noastră tocmire ce o va puni spre uitare, unul ca acela să fie blăstămat de mântuitoriul nostru Is, Hs. de precurată a lui maică şi de 12 apostoli şi de 318 svinţi părinţi ce au fost la Nicheia şi de toţ svinţii care au plăcut lui Dumnezău şi de groznica osândire la înfricoşat giudeţ a lui Hs, întru vecii făr de sfârşit, Amin.

Am scris eu însuş Eftimie egumen, cu mâna me şi cu voire şi blagoslovenie a tot săboru şi a fraţiloru».

Sau tălmăcit de Evloghie dascal lt 1767, Iunie 25.

Suretul acesta e în posesiunea mea.

Acest Daniil e portarul de Suceava, Dan (Uric. XVIII, 492). Soţia lui Teodosia era fiica Mariei şi nepoata postelnicului Cozma Şarpe.

Documentul de mai sus complectează doc. din 1555, April 9 (Wickenhauser, Homor, 98—100).

Satul Mihaileştii era în ţinutul Cârligătura: „satul Drăguşeştii, care acum să numeşte Mihaileştii». El este pomenit sub numele de Drăgeşti, lângă satele din Cârligătura, Oneşti şi Voroveşti, deci aproape de Iaşi, în doc. din 1456, Iulii 30 (la Arhiva stat Iaşi, trans. 1369, op. 1556, dos. 40 f. 40 şi Cond. Anaforale No. 105, f. 53 verso). El era de cumpărătură postelnicului Şarpe de la nepoţii Procelnicului.

Nu ştiu unde era celalt sat de pe Moldova, Băeşeştii.

CXXXII. Huşi, 7015 (1507), fevr. 28. Bogdan Vvod-Mold. întăreşte dania ce au făcut-o nepoţii lui Dragoş Viteazul către neamurile lor, urmaşii lui Iachim Săculanul, satul Săculanii de jos, unde a fost Cozma.

† мл(с)тїю[1]) бжїею мы богда(н) воевода г(с)п(д)ръ земли молдавской знаменито чини(м) и с си(м) листо(м) наши(м) вьсѣ(м) кто на(н) вьзрить или чтоучи его оуслишить оже прїидоша прѣ(д) нами и прѣ(д) оусими нашими | молдавскими бояре анушка дочка драгоша витѣза и племеници ей марена дочка нѣгшина и братаници ей марена и анушка и магда и матуший ихь настѣ и анушка и гришка дочки жур | жа драгушанула и тижь племеници и(х) настѣ и сестра ей федорка и тижь племенникове и(х) нашї слуги сима ротъмпань и брать его щефу(л) и братаничеве и(х) дѣти толдера малечкого васутка и наста | сїа и параска и тижь племеникь ихь драгошие снь да(н)ко(в) и тижь племеникове и(х) журжа и сестри его анушка и марїа и васоутка и нѣгша и тижь племеникове и(х) марїа и сестра ей анушка и сестри | чичи и(х) дочки негритини анна и настѣ уси оунукове и весь ро(д) драгоша витѣза по ихь доброи воли никимь непонужени а нипрнсиловани и дали о(т) ихь праваго урика такождере племенико(м) | своимь дѣтемь якима сакуянула слугѣ нашему вѣрному пану сакуяну чашнику и сестри его марушки и сестричичи ихь магди и тижь племенико(м) ихь дѣтемь михаиловимь іону и а | нушки и марени и насти и агадони едно село на имѣ нижнїи сакуяни где бы(л) козма. ино мы видѣвше ихь доброи воли и доброе и(х) даанїе щоже имь дали ве(с) ро(д) драгоша витѣза по и(х) доброи воли | прѣ(д) нами и пра(д) нашими бояре. а мы також(д)е и о(т) нась есмы дали и потврьдили слугѣ нашему вѣрному пану сакуяну чашнику и сестри его марушки и сестричичи и(х) магди и племеникове и(х) іону и анушки и марени и насти и агадони дѣтемь михаилови(м) тое прѣ(д)реченное село на имѧ нижнїи сакуяни где быль козма како да е(ст) имь о(т) на(с) оурикь и съ вьсе(м) доходо(м) имь и дѣтем | равно и унучатмь и(х) и прѣоунучатомь ихь и прашурѣто(м) и(х) и вьсему роду и(х) кто сѧ и(м) изберѣть наиближнїи непорушенно николиже на вѣкы а хота(р) тому вышеписанному на имѧ нижнемь сакуя | но(м) селу где быль козма да есть о(т) оуси(х) сторо(н) по старому хотару по куда извѣка оживали. а на то есть вѣра нашего г(сд)ва вышеписаннаго мы богдана воеводы и вѣра боя(р) наши(х) вѣра пана ще | фоула, в. п. толдера и п. негрила паркалабо(в) хотинских, в. п. еремїа и п. драгоша паркалабо(в) немецки(х), в. п. шандра паркалаба новогра(д)скога, в. п. аркурѣ портарѣ | сучавскога, в. п. клънъу спатара, в. п. исака вистарника, в. п. шарпе постелника в. п. могили чашника, в. п, фрунтеша столника и в. п. петрика комиса | и. в. вьсѣх боя(р) наших молдавских велики(х) и мали(х). а по наше(м) животѧ кто будеть г(с)п(д)рь нашеи земли о(т) дѣтеи наши(х) или о(т) нашего рода или па(к) боу(д) кого бь изберѣть г(с)п(д)ре(м) бити нашеи зе | ми молдавской тоть би и(м)

---

1). Am pus în parenteză literele, care, în original, sânt scrise deasupra.

неноршши(л) нашего даанїа и потвръж(д)енїа али би н(м) оутврьдили [и] оукрѣпили занѫже есмы н(м) дали и потврьдили зарю е ст) н(м) добраа и праваа даанїа. а на болшѫю крѣпость и потвръж(д)енїе томѫ въсемѫ вышеписанномѫ велѣли есмы нашемѫ вѣрномѫ панѫ тѫоутѫлѫ логофетѫ писати и нашѫ печать завѣсити ксемѫ листоу на | шемѫ. писа(л) іѡ(н) дїа(к) ѫ Хоусѡ(?) в. лто зеі м(с)ца февроуарїа ки днь.

Traducere. Cu mila lui Dumnezău, Noi Bogdan Voevod, Domnul Țării Moldovii, cunoscut facem și cu această carte a noastră tuturor cărora vor căuta pe dânsa sau o vor auzi cetindu-le, că au venit, înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni, Anușca fiica lui Dragoș Viteazul și verile ei, Marina fiica lui Neacșu, și nepoatele ei de frate, Marina și Anușca și Magda și mătușile lor, Nastea și Anușca și Grișca, fiicele lui Giurgiu Drăgușanul și asemenea verile lor Nastea și sora ei Fedorca și de asemenea verii lor, slugile noastre Sima Rotămpan și fratele lui Șteful și nepoții lor de frate, copiii lui Toader Malici, Vasutca și Nastasia și Parasca și deasemenea vărul lor Dragoș, fiul lui Dancu și deasemenea verii lor Giurgiu și surorile lui, Anușca și Maria și Vasutca și Neagșa și deasemenea verii lor, Maria și sora ei Anușca și nepoatele lor de soră, fiicele Negritei, Ana și Nastea, toți nepoții și întregul neam al lui Dragoș Viteazul, de a lor bună voe, de nimene nesil ți, nici asupriți și au dat din al lor drept uric, asemenea verilor lor, copiilor lui Iachim Săcuianul, slugii noastre, credinciosului pan, lui Săcuianu ceașn'c și surorii lui Marușcăi și nepoatei lor de soră, Magdei și deasemeni verilor lor, copiilor lui Mihail, lui Ion și Anușcăi și Marinei și Nastei și lui Agafton, un sat, anume Săcuianii de j s, unde a fost Cozma. De aceia noi văzând a lor bună voie și bună dan e, ce le-a dat întregul n am al lui Dragoș Viteazul, de a lor bună voie, dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri, și noi asemenea și de la noi, am dat și am întărit slugii noastre, credinciosului pan lui Săcuian ceașnic și surorii lui. Marușcăi și nepoatei lor de soră, Magdei ș' verilor lor, lui Ion și Anușcăi și Marinii și Nastei și lui Agafton, copiilor lui Mihail, acest mai sus zis sat, anume Săcuianii de jos, unde a fost Cozma, ca să le fie lor, de la noi, uric și cu tot venitul lor și copiilor, asemenea și nepoților lor și strănepoților lor și răstrănepoților lor și întregului neam al lor, cine se va alege mai deaproape, nestricat nici odată în veac Și hotarul acestui mai sus scris sat, anume al Săcuenilor de jos, unde a fost Cozma, să fie din toate părțile, după hotarul vechiu, pe unde din veac a umblat. Și la aceasta este credința noastră, a Domniei mele mai sus scrisului, Noi Bogdan Voevod și credința boerilor noștri. credința panului Ș eful, cr. p. Toader și p. Negrilă, pârcălabi de Hotin, cr. p. Eremia și p. Dragoș, pârcălabi de Neamț, cr, p. Șandru, pârcălab de Roman, cr. p. Arbure, portar de Suceava. cr. p, Clănău spatarul, cr. p. Isac visternicul, cr. p. Șarpe postelnic, cr. p. Moghilă ceașnic, cr. p, Fruntes stolnic și cr. p. Petrică comis și cr. tuturor boerilor noștri moldoveni, mari și mici. Și după viața noastră cine va fi Domn Țării noastre, din copiii noștri sau din neamul nostru, sau iar și ori pe cine Dumnezău îl va alege să fie Domn Țării noastre Moldovenești, acela să nu strice dania și întărirea noastră, ci să-i-o confirme și întăriască, pentrucă i-am dat și i-am întărit, pentrucă este l r bună și dreaptă danie. Și spre mai bună întăritură și confirmare tuturor celor scrise mai sus, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Tăutul logofătul, să scrie și să lege pecetea noastră, de această carte a noastră.

A scris Ion diac, în Huși, în anul 7015 (1507), luna lui Februarie în 28 zile.

Obs. Doc. e scris pe pergament, bine păstrat. Pecetea cea mare, foarte frumoasă, pe ceară albă, atârnată de un șnur roș. Pe pecete se citește ; печать іѡ богдань вое водь господар земли молдавской.

Sate cu nume de Săcueni, în Moldova, sânt cele din jud. Roman şi Bacău. (Dicţ. statist. al Rom. I, 86, II, 800). Altul a fost în jud. Vaslui: „Săcuenii, unde au fost Stanciul Săcuiul". în 1491, 15 Oct. (Bogd. DŞt. I, 480).

Satul Săcueni, de la 1507, era în jud. Suceava, lângă Drăguşeni (com. Drăguşeni) şi Şoimăreşti (com. Drăgăneşti, v. dicţ. statis. al Rom. 815), cum se vede din doc. din 1520 Iulie 15 şi 1533 Mart 6 (orig. la muz. municipal, Iaşi). In aceste, arătându-se hotarele satului Drăguşani, se spune; «începând din hotarul Săcuenilor.... pe Moldova în sus, la hotarul Şoimăreştilor". Pe aici era şi câmpul lui Dragoş, ai cărui urmaşi îşi dăruesc unii altora satul Săcueni

Documentul este important şi pentru faptul că ne vorbeşte de urmaşii vestitului boier Dragoş Viteazul, din care se trăgea şi Dragotă Săcuianul, paharnicul. Acesta apare deci ca ceaşnic încă din 1507 (cp. Urjcarul XVIII, 514, abia în 1513).

Dacă Dragoş Viteazul din document e acelaş cu Dragoş Viteazul din 1392, 1395 şi de sub Alexandru cel Bun (Uric. XVIII, 453—4), atunci Anuşca, arătată ca fiică a lui, trebuie să fi fost foarte bătână în 1507. Cred mai degrabă că scriitorul documentului a greşit punând дочка în loc de внучка, nepoată. Pentru alţi urmaşi ai lui Dragoş Viteazul, vezi doc. din 1 Febr. 1481 (Bogdan, Dşt. I, 248—250). Din Dragoş Viteazul, ca nepoţi de fiu sau fiică ai fiului acestuia, Sima Drăguşanul, se trag şi Ion Albotă şi fraele său, Coste Albotă postelnicul (v. doc. din 1520, Iulie 15 şi 1533, Mart 6, la muz. munic. Iaşi).

Am tradus pe тодєра малєчкого, gen., prin ai lui Toader Malici. Cp. rus. мальчикъ, le garçon, domestique.

Doc. dela CXXVII—CXXXII sânt comunicate de dl. Mihai Costăchescu

---

CXXXIII. *7169 (1661) Iulie 17.* Furt de boi şi spânzurătoare.

Adecă eu Andonie ficiorul lui Eremia nepot lui Ionaşco Colucescului şi lui Gheorghie Colucescului scriem şi mărturisim cu cest zapis al meu, *cum am furat cu un bou şi mau prins de faţ(ă) şi era să mă spânzure, iar din unchii mei şi din oamenii miei nau vrut nime să mă plătească dela curmei, deci cu văzând că-s de perire,* am dat ocina din sat din Cernueşti, un bătrân cu heleş eu în Pereschiu cu aoş de fân şi cu săpături deci am vândut Dumisali lui Gheorghieş Părcălabului de Tutova, ca să-i fie Dumisale moşie şi ficiorilor şi nepoţilor lui şi cine să va aleage din trânşii mai aproape.

S-au prilejit Apostolachi şi popa Drăgan ot Iveşti şi Dumbravă ot Putredeni şi Toader Grădescul şi Zota sân Boţan, i Dumitraşco zăt Boţan şi Dumitraşco Perja. Pre mai mare credinţa neam pus peceţile şi iscăliturile ca să se ştie.

Popa Drăgan — Let 7169 Iulie 17

Dumbravă X — an. 1661

Toader Grădescul, X Zota, X Dumitraşcu, X Dumitraşcu Perja, X şi eu Vasile m am prilejit într'aceastâ tocmală.

Arh. Stat. Iaşi Tr. 1765 Ds, 99 fila 149

CXXXIV. *7224 Iunie* 1 (Iunie (1716). Milele bis. Sf. Lazăr Iaşi.

Io Mihail Racoviţ Voevod bojiu Milostiiu gospodaru zemli Moldavscoi.

✝ Facim ştire cu aciastă carti a Domniei Miali tuturor cui să cadi a şti, de vremi dară că sfintell bisărici şi monastiri sunt lăcaşuri Dumnezăeşti întru carile d apururea săvârşaşte jertva cia fără de sânge a Domnului nostru Iisus Hristos cari cu prea sfântul şi prea cinstitul sângili său, au râdicat păcatul a toată lumea. N-au vrut dară Dumnezău

să schivernisască sfintili rugi cu alt mijlocu fără cât cu milostenia a pravoslavnicilor creştini precum iaste viderat lucru întru toţi dintru sfintele bisărici şi mănăstiri, ci sunt zidiţi în ţară di luminaţii şi răposaţii Domni ci au fost mai înainte de noi, carii unii dintru dânşii după ci li-au zidit. li-au miluit cu moşii, cu bucate, cu veşminte cu odoară şi cu alte feluri de daruri iar alţii le-au întărit cu obiceiu, ciale buni cu veniturile din veniturile Domneşti, volnici fiind ca nişte stăpânitori acestui pământ a Moldaviei ca să le rămâie în urmă vecinica pomenire.

Socotit-am dară şi Domnia mea pentru sfânta biserica noastră *di lângă vama cea mare* undi iasti hramul învierea sfântului şi dreptului *Lazăr* cari neavând nici un venit de nicăiuria, dreptu aceia m-am milostivit şi i-am făcut obiceiu de milă ca să aibă a lua pre tot anul din vama noastră cea Domnească câte patru făclii mari şi câte o ocă de tămâie la hram şi făcliile să fie câte de trei ocă de ceară una şi vameşul cel mare să poarte de grijă să să dea gata făcute din venitul Domnescu şi osăbit de aceasta să mai dea priste an în toati Duminicili, o jumătati de ocă făclii di ciară mici să fie di ars în biserică pristi săptămână şi câte două ocă di unt de lemn pe lună pentru candile.

Aşişderea şi preuţii cu diiaconul cari i vor sluji în sfânta bisărică să aibă a luà din vamă pri tot anul câte cinci lei pre lună cari fac 60 lei într'un an pentru slujba lor ca să le fie de îmbrăcăminte şi = chivernisală aciastă milă să nu să poprească că nu iaste vre-o scădere ca acee a vămii. Aşijderea când s'ar întâmplà vreodată să să strice acoperemântul sfintei bisărici să aibă a să acoperi cu bani din vamă, însă di va fi dată vama în credinţa cuiva atuncea din venitul acelii vămi să să acopere.

Iară di a hi vama în cumpărătură să aibă a coperi la boierii cei mari din venitul lor şi altă pricină să nu puie. — Iară di n'ar purta di grijă să o acoperi să n-aibă procopsală ei mulţi ani di vamă şi să rămâie păgubaşi di tot prilejul lor şi să le fii pârâşu la straşnica giudecată lui Hristos, sfântul Lazăr a căruia iaste hramul.

Drept aceia şi în urma noastră pe carii va milui Dumnezeu cu Domnia ţării noastre a Moldovii poftim ca să nu surpi această puţină milă ci am făcut sfintei bisărici şi preuţilor, din vamă, ci mai vârtos ca să aibă a da şi a întări şi a milui pentru a sa viaşnică pominire.

Iară carii din Domni sau din vameşi ar strica această milă şi ar propri şi n'ar da pri tot anul câte am legat mai sus să fie blăstămaţi şi tricleaţi di tatăl şi fiul şi sfântul duh unul Dumnezău ci să slăviaşte în sfânta Troiţă şi di maica pricista şi di 12 apostoli verhovnici şi să fii legaţi di 318 părinţi din cetatea Nicheii, parte să aibă cu Iuda Iscarioteanul şi cu triacliatul arii şi în zisa cia di apoi să fii anatima şi în viaşnica muncă, aceasta scriem. Velet 7224 Iunii 1.

Io Mihail Racoviţ Voevod.

(L. P. gospod).

Axinte Uricar

Din Arh. Stat. Iaşi, Tr. 1345 ds. 793 fila 56.

CXXXV. 17*86 Aug. 1 Iaşi.* Spiţărie şi berărie în Păcurari.

Iω Alexandru Ion Mavrocordat Voevod bojiiu milostiio gospodar zemli Moldavscoi.

Să face ştire prin această carti a Domnii mele pentru *Herleţu gerahul* ci să află di câţiva ani aici în oraş Iaşii, carile aici la spital cât şi aiure undi i s'au poroncit slujind după meşterşugul său cu toată sălinţa, spre sănătatea bolnavilor, s'au arătat pe sine a fi trebuitor gerah şi di acum înainti într'acest oraş pentru bolnavii ci vor vre a să căuta di către dânsul. Drept aceea prin jalba ce au dat numitul Herleţ gerahul, sau ru-

gat ca pentru orişcare chivernisală a sa şi spre odihna nărodului să aibă voi a face şi a dişchidi pi locul ci ar fi cumpărat lângă Bahlui di la vale de cişmeaua lui Păcurar, *o spiţărie* la care s'au făgădu t că va ţine pururе doftorii bune pentru folosul bolnavilor şi cu mai ieftin preţu de cât la alti spiţării. Aşijdere tot pi acel loc din lângă Bahlui să facă şi *o fabrică de berării* însă fără multă stricăciune de orzu, unde să lucreze înd stulare de bere pentru cei ci vor fi diprinşi cu ace' feliu de băutură, mai rugându să încă să i să de şi oameni di scuteală, ca unuia ci să află slujind cu meşterşugul său la toţi cine îl cheamă. Deci aceste cereri ale sale di sus arătate socotindu-să di către Domnie me cu luare aminte nu s'au aflat a fi fără cale ci mai ales s'au găsit a fi de folos şi odihna norodului, şi di vreme că acest girah într'atâţia ani di când să află aici în oraş s'au purtat cu toată iscusinţa meşterşugului şi s'au arătat a fi trebuitor şi di acumu înainti. Pentru aceea iată dar milostivindu-ne Domnia me asupra lui, îi dămu voie printr această Carte ca să facă cu a lui cheltuială, şi să dişchidă la locul di sus aratat atât o spiţări' cu indestulare di bune doftorii şi mai e'tine după cum s'au făgăduit cât şi di o fabrică de berărie fără a nu strica mult orzu, pentru care spiţărie i berăr'e hotărâm Domnia me să a'bă pace de toate dările întru nimic să nu să supere şi osăbit de aceasta îl mai miluim Domnia me şi cu doisprezăce liuzi oameni streini fără de bir în Visterie ci şi ar găsi de peste hotar şi i va aduce numitul gerah pentru slujba acestora şi pentru casa sa încă hotărâm Domnia me să fie ertaţi pe capetele lor de bir i de agiutorinţe întru nimic să nu să supere, însă şi numitul Herleţu gerah cunoscând mila aceasta să fie dator a să purta cu urmare după nezam şi să să fe ească de pricinę care aduc pagubă Vistieriei, ci dar poroncim Domnia me dtale Vel Visternic, d-tale vel Agă i altor boiari dregători şi zapcii, văzând Carte Domniei mele să să urmeze şi să să păzască toate aceste de sus arătate întocmai după cum poroncim nime să nu cuteză a faci într'alt chip şi poftim Domnia me şi pe alţi Domni cari di la sfintul Dumnezău vor fi orânduiţi în urma noastră la Domnia aceştii ţări care să nu surpe această milă ci mai vârtos să o întărească pentru a Domniilor sale cinste şi vecinică pomenire.

1786 Avgust 1.

Alexandru Ion Mavrocordat Voevod.

L. P. (gospod). Iordach' Roset vel visternic, procit.

CXXXVI *1793 Oct. 6 Iaşi.* Moară de cai şi berarie în Păcurari (Iaşi).

Adecă eu Cristian Cristofor fratile mortului Herleţ gerah di'a Sacson'a, făcut-am adevărat şi încredinţat zapisul meu la mâna D-sale giupânesei Tudora Mihailovna greaca şi a fiilor săi Panaite Miler şi Elisaveta precum să să ştie că fratele meu Herleţi gerah aici în Iaşi la mahalaoa Muntenimei de sus d'n vale de cişmeaua dela Păcurari asupra Bahluiului cu zapis au fost cumpărat nişte căsuţe di la cei ci le-au avut apoi după ce din poroncă locurile acelor căsuţe s'au ales şi s'au hotărât cu Vorn'ci de poartă de s'au stâlpit cu pietre hotară în pregiur cum pre largu sunt arătate soma stânjănilor şi pietrele hotară la mărturiile hotarnice, fratele meu Herleţ gerah după vo'a ce au luat prin carte gospod ce i s'au dat strićând acele vechi căsuţe apoi cu a sa che'tuială pe locurile acele, au făcut alte casă, cu moară de cai, i berărie cum şi osăbit cerdac cu magazia de pus orzu şi altile împregiur pi care le-au stăpânit în viaţa sa cu pace. Dar când s'au sâmţit asupra slăbiciunii încă nefiind eu aici, socotindu-să di a sa bună voinţă prin diiata ce au făcut asupra tuturor lucrurilor şi averii ce au avut m-au l'sat pe mine desăvârşit clironom, numai a me şădere neiind aici ca să pot stăpâni aceste acareturi socotit-am şi di a me bună voie scoţându-le vânzătoare, cel mai de pre urmă

muştereu ce au dat cel mai bun preţu fiind D-nei giupâneasa Tudora Mihailovna cu ai săi fii pentru acęea casăle aceste cu moara de cai, cu berărie cu cerdacul ce este o-săbit, cu magazaoa de orzu şi cu toate cele ci au rămas di la al meu frate făcute p e aceste locuri prin tocmală le-am vândut D-sale drept 6000 lei adică şase mii lei pe care bani după tocmala ce am avut luându-i toţi deplin în mânili mele, iată am făcut acest zapis adivărat al meu la mâna d-lor, le-am dat şi zapisele vechi i hotarnicile împreună şi cu carte Domnească ce au avut fratele meu Herleţ cu care de acum înainte să aibă d-nei giupâneasa Tudora Mihailovna şi ai D-sale fii Panainte Miler şi Elisabeta a stăpâni toate acareturile de mai sus arătate împreună cu locu după cuprindere hotarnicilor în toate sămnile d'n neam în neam în veci cu bună pace ca pe un drept lucru ce au cumpărat cu ai dumilorsali bani şi pentru mai adivărată credinţa iscălindu-mă însumi cu mâna me nemţăşte, s-au iscălit şi alţi marturi cari s'au întâmplat faţă la facere acestui zapis.

Cristian Cristofor Herleţ 1793 Octom. 6.
Ştefan Ciogole vornic de poartă martur
Vasile Codreanu diiac de divan martur
Vasile Lupaş martur. Ioniţă Costantin martur
Ilie diiac de Divan martur
Eu popa diiac za Divan am scris cu zisa lui Cristian Cristofor fratele mortului Herleţ gerah în Divan gospod, fiind tălmaciu.
Ivan Beck neamţu stoler.

Intărită şi de Consulatul rusesc la 21 Febr, 1794 (L. P.)

CXXXVII *1799 Dec.* 1. Berăria Mileroaei din Muntenime şi taxa catre M-rea sf. Spiridon.

„Osăbit ni-au arătat dumnialor Epitropii şi o carte a Domniei mele dintr'acest an 1799 Septemvrie 29 ce s'au dat *Tudorii Miliroaia* pentru o berărie a sa din mahalaoa Muntenimea de sus ce au avuto soţul său Miler cumpărată dela un Herleţ Gerah prin care după aşăzare ce au făcut cu monăstirea că va plăti câte 100 lei pe tot anul pentru cheltuiala bolnavilor dela spital precum să da şi mai înainte de cătră cei ce au avuto şi osăbit piste banii aceştia s'au mai îndatorit încă ca şi bere câtă va trebui piste an la spital pentru bolnavi să o de dela sine fără de nici o plată, i s'au dat voia de cătră Domnia me ca să lucreze bere, însă pâne ce i va trebui pentru lucrarea berei, să o aducă de peste hotar cu adeverinţă dela dregătorii de margine că ace pâine iaste adevărată scoasă de piste hotar, iar să nu lucreză pâine de aice din ţară, hotărând Domnie Me ca nimene altul să nu fie volnic a lucra bere aice în oraş de cât numai numita Tudora Miliroae. Şi fiindcă acest venit ce iaste să să ia dela berăria aceasta s'au socotit de către Domnia me că iaste pentru oareşi care agiutor la cheltuielile spitalului, hotărâm şi prin acest hrisov a Domniei Mele ca nu mai la berăria aceasta să să lucreze bere aice în oraş din pâinea ce va aduce de peste hotar şi să de acei câte 100 lei pe an la Mânăstire şi bere trebuincioasă piste an la spital dela sine fără plată precum şi mai sus să arată, iar altul nimine să nu fie volnic a deşchide berărie sau a lucra bere aice în oraş şi de ar şi vre cineva cândva după vreme ca să deşchidă altă berărie pentru lucrarea de bere· D-lor Epitropii Mănăstirei nici intr'un chip să nu îngăduiască ci să oprească cu totul ace lucrare rămâind să fie numai această berărie.

Arh. Stat. Iaşi. Tr. 1764 dosar *2648 fila 8.*

CXXXVIII. *1610 Dech. 4.* Zidelca prin care Panaite sin Miler se împrumută de la Leopold şi fratele lui Matei cu 500 galbeni cu amanet actele berăriei din Păcurari.

ZDELCĂ

Adică eu Panaiti sin Miler datam adevărat zapis al meu la mâna dumisali giupânului Leopold şi cu fratele dumisali giupânului Matei. precum să să ştie că meau făcut bine cu 500 adică cinci sute galbeni holandeji întru un an de zile să am să plătescu banii în galbeni precum i-am luat dobânda pe lună un galben la sută de galbeni şi fără cuvânt a răspunde iar întâmplându-să vre-o cheltuială să am eu a răspunde. Am dat zapisele berăriei, la d-lui giupânu Leopold. *1810 Dech 4.* Adică noaă scrisori a berăriei am dat amanet la mâna d-sale Leopold.

Panaite sin Miler.

Am primit 500 de galbeni cu mâna'me.

Arhiva Statului Iaşi. Tr. — 806. 916. dosar 57 f. 12, 14, 17, 18.

CXXXIX. *1803 Ghenar 20 Iaşi.* Berărie jidovască la Podu roş Iaşi.

Noi Alexandru Moruz Voevod cu mila lui Dumnezău Domn ţării Moldovei.

Facem ştire cu această carte a Domniei mele pentru Leiba jâdovu de aicea din oraşul Iaşii carile prin jaloba ce au dat Domniei Mele au făcut rugăminte să aibă voie a ţine şi el *berărie* aice şi nu numai că va da câte 200 lei pe fişte care an pentru Cişmele dar şi Teodora Mileroai îşi va ţine berăria sa după cartea gospod ce are. Deci după cercetarea ce s'au făcut jalubii aceştia dovedindu-să că Miliroaia acum de atâta vreme ţine berăria aceea dând câte 200 lei pe fieşte care an la spitalul ce iaste îni Mânăstirea sfântului Spiridon cum şi berea trebuincioasă pentru bolnavi fără plată şu socotindusă că într'această vreme îndestul s'au cuprins după starea ei, cu cale s'a găsit a avè şi jăluitorul acest agiutoriu.

Drept aceea nu iam trecut cu vederea rugămintea lui şi prin această a noastră Domnească Carte hotărâm ca şi numitul Leiba jidovul dând pe fieşte care an acele câte 200 lei la D-lui vel Vornicul obştiei pentru cişmele să aibă voie a lucra şi el *berărie* aice în oraş fără a fi oprit de Mileroaia de aşi ţinea berăria sa, urmând a da bani şi berea după cum prin Cartea gospod ci are la mâna ei să cuprinde; iar când numita Mileroaia nu va voi a face mai mult bere atuncea tot numitul Leiba să aibă a da pe lângă banii ci s'au arătat mai sus încă *200 lei la monastirea sfântului Spiridon şi berea trebuincioasă pentru bolnavi* şi numai el să aibă a ţine *berărie* aice în oraş însă pâinea ce va avè trebuinţa la lucrul berii să aibă a o aduce de peste hotar cu adeverinţă dela dregătorii de margine că ace pâine iaste cu adevărat scoasă de peste hotar iar nu de aice din ţară, şi în câtă vreme va păzi el cu nestrămutare a da banii arătaţi adică 200 lei la monastirea sfântului Spiridon pentru agiutor la cheltuielile spitalului, Hotărâm ca numai la berăria lui să să lucreze bere aici în oraş, iar altul nimene să nu fie volnic a ţine berărie.

(L. P. Domneşti). *1803 Ghenar 20.*

Dimitrie Rizu procit.

CXL. *1817 April 16 Iaşi.* Berărie pe Nicolina şi feredeu jidovăsc la Căcaina.

Noi Scarlat Alexandru Calimah Voevod cu mila lui Dumnezau Domn ţarii Moldaviei.

Să face ştire cu această carte a Domniei mele, că după jaloba ce au dat către

cinstita Aghenţie supusul austriecesc Leiba sin Ursul jidov de aice din Eşi arătând că aicea în oraşul Eşii lângă Căcaina ar fi având prin moştenire rămasă de la tatăl său Ursul *un feredeu* pe care tatăl său l-ar fi făcut cu toată cheltuiala sa şi mai în urmă ar fi mai adăugit şi el jăluitoriul deosăbit cheltuiala sa piste 7000 lei spre întocmirea eredeului fiind străcat, făcând şi *havră lângă acel feredeu pentru trebuinţa breslii jidoveşti*, şi iarăşi prin moştenire dela părinţi săi ar fi având şi *o berărie pe Nicolina* tot aicea în oraşul Eşii, pentru care acareturi au şi făcut rugăminte ca să i să de dela Domnia me întăritură de vecinica şi pacinica sa stăpânire. Deci Domnia me din cercetarea ci s'au făcut prin Departamentul pricinilor străine, încredinţându-ne din sineturile ce au arătat jăluitoriul spre dovadă dela dlui chir Andrei Pavlu epitropul cişmelilor cum că privileghia pentru berărie să plăteşte de cătră jăluitoriu pe tot anul câte 200 lei pentru cheltuiala cişmelilor, cum şi despre feredeu că nu s'au arătat dispre nimene a fi pricină, nu am trecut cu vedere jaloba lui, ci iată prin această a noastră Domnească Carte dăm şi întărim numitului Leiba stăpânirea pe feredeul şi berăria ce le are prin moştenire dela părinţii săi ca să le stăpânească în bună pace şi nesupărat atât de cătră breasla jidovilor precum nici pără acum nu s'au supărat cum şi despre alţii ori cine ar fi ci să stăpânească în bună pace atât el cât şi clironomii lui, întărindu-să această carte cu a noastră Domnească pecete.

1817 April 16.

(L. P. gospod) Procit vel Logăfăt.

De mine s'au scos întocma după ce adevără Carte Domnească.

Toader Moţoc ot Divan

CXLI. *1841 Ghenar* 19. Berărie şi locul spânzurătorii la Nicolina.

Noi mai gios iscăliţii la întrebarea ce ni-au făcut dlui Prezidentul Giudicătoriei agiutătoare Căminariul Dimitrie Ghelime ca să arăţăm de câtă vreme stăpâneşte jidovu Meier Simha *locul cu berărie* din şăsul Bahluiului, din *malul Nicolinii* prin aceasta arătăm ştiinţa ce avem în cuget curat că în vreme Ruşilor ce'orlanţi înaintea Domnului Calimah de vre-o 35 ani am venit de peste Prut aice în Moldova şi ne-am aşăzat *lăcuitori cu casă, mahalagii cu locul acesta a berăriei* şi în ace vreme am găsit *berăria* făcută stăpânindo un *Leiba sin Ursu tatăl Hanei* soţia lui *Meier Simha* şi în potriva acestui loc au *fost pod* pe apa Nicolinei care sunt şi astăzi *şarampoii* şi *în dreptul podului am auzit că au fost spânzurătoare* şi di ştiinţă ci avem în frica lui Dumnezău mărturisim.

1841 Ghenar 19.

X Timofti Vinograd (lipoveni.
X Avdei Droşcariu (

Arh. Stat Iaşi. Tr. 803, dos. 35 f. 48—81.

CXLII. 1824 1832 *Medeanurile şi pieţile publice din oraşul Eşii.*

Cătră cinstitul sfat orăşinesc

Lăcuitorii din mahalaua târgului de Sus

Jalbă.

Aice în oraşul Eşii în dosul târgului de sus şi din faţa *bisăricii sfântul Teodor*, încă din învechime de cătră procatohii Domnilor ce au fost de apurure, au statornicit

şi prin hrisoave şi poronci de au fostu adunare de locuitorii ce vin di pi la sate şi dii către lăcuitorii măhalalelor Eşului di să v'nde în această piaţă a uliţii *peşte, lăpturi, cărnuri*, şi alte feliuri de mâncări fiind această uliţă mai di o parte, că nici trăsur atâta mulţi n'au trebuinţă di a îmbla, având şi meidianuri şi hanuri pentru inlesnire trăsurilor venite de pe afară, şi această adunare s'au urmat până la o vreme totdeauna ca un loc cunoscut şi ales numai pentru un asămine trebuincios pliaţ a oraşului. Dar dela o v.eme încoace, prin închipuirile ce au metaherisit răposatul boir *Visternicul Petrachi Sturza* pentru că ş'-au făcut în aceeaşi vreme dugheni lângă *bisărica sfintii Vineri*, au tras pi toţi lăcuitorii ce aduce lucruri de mâncare prin sâlnicie şi au rămas a să aduna aco'o care şi astăzi să află această adunare ce i zic *în sfânta Vineri*, lucru ce pentru obştescul folos şi apropiere multora ce au trebuinţă de cumpărat, au depărtat mergere din parte mahalalilor acestora strângând şi adunând toate p'aţurile de pe unde au urmat din vechime şi le-au făcut numai unul *in sfânta Vinere*.

Ne rugăm ca să să puie la cale prin ch'pul ce se va socoti, înfiinţarea acestui piaţ, cercetându-să însă documenturile ci să af ă din vechime date de că ră stăpânitorii Domni hotărâtoare de a fi şi în uliţă acestui loc de piaţu, adunarea lăcuitorilor să vânză peşte, cărnuri, lăpturi şi al.ele câte cu depărtarea uliţii sfintei Vineri, nu puţină supărare, să pricinueşte la cumpărătura celor trebuincioase caselor noastre şi mai vârtos că aice este loc vechiu de piaţă, precum mărturisăscu documenturile ce sunt fiind loc şi mai îndemânatec pentru toată obşteia. *1832 Mart 8.*

Toader Borcilă Stolnic, Constandin Popovici, Teodor Costin, Ioan Neculcea, Hristachi G.vit, Ion Hagi Lefteriu, Ioan Hagi, Gheorghii Ilii, Constandin Căminar.

CXLIII. *1814 Mai 20.* Piaţa Sf. Teodor din Iaşi.

Odată cu această jalbă, locuitorii prezintă şi Anaforaua întări ă cu hrisovul gospod al Domnului Scarlat Alexandru Calimah Voevod din 1814 Mai 20 prin care se constată că din vechime, era piaţă de târg în dosul uliţii Târgului de Sus, în faţa bisericei sf. Teodor. Iată în toată cuprinderea ei, acea Anaforà:

Prea Inălţate Doamne,

Prin jalba ce au dat Inălţimei tale o samă de târgoveţi din *uliţa sfântu Teodor* de din dosul *Târgului de sus* cu cerire ca să aibă şi ei slobodă voie a să face adunare de lăcuitorii cari aduc *brânză, lapte, verdeţuri, spre vindere orăşănilor şi s'au rânduit la Agie în cercetare şi prin anaforà să înştiinţăm pre Inălţime Ta. După poroncă intrând în cercetare am aflat că la anul: 1813 Februar 19* însăşi poronca Inălţimei Tale este dată prin ţădulă către vel Agă şi d-lui *Epistatul podurilor din oraşul Eşii* cu cuprindere că Inălţime ta luând sama pentru tot binele obştesc atât în sănătate cât şi pentru curăţire uliţilor oraşului şi înlesnire umblării în uliţile oraşului, porunceşti ca întâi să facă cercetare unde au fost din învechime piaţul păscăriei şi aceloralante vănzări, cărnuri de mascuri lăpturi i altele şi apoi să să socotească acel p'aţu de nu este în mijiocul oraşului ca să aducă aerului vătămare şi uliţilor împiedecare şi necurăţ nie, şi cercetând d-lui Aga au aflat că această piaţă *a păscăriei* şi a celorlalte împreună *din învechime* s'au aflat *în capul uliţii podului vechi şi uliţa dela Maidana ci să coboară către Căcaina*, unde iaste cu totul păzită curăţenia oraşului şi înlesnirea umblării în oraş, şi prin anafora la 1813 Mart 10 au înştiinţat Inălţimei tale, care de către Inălţimea ta s au găsit cu cale cercetarea ce au făcut rânduiţii boeri şi poronceşti iarăşi d-lui prin aceeaşi Anaforă întărită de Inălţimea ta ca să rădice toate *păscăriile de pe uliţile oraşului* şi celelalte împreună şi să li statornicească la arătatul piaţu al *păscăriei vechi* care atunce după hotărâre Inălţimei Tale s'au pus în lucrare, iară după câtă-va vreme iarăşi au început a să

râsipi adunarea aceasta *prin podurile uliţii sft. Neculai de lângă Curte gospod* şi în alte locuri care văzându-să de cătră Agie această urmare a lor în potriva poroncii şi hotărârii Inălţimei tale şi cu totul pricinuitoare de supărare celor ce umblă prin uliţele acele şi necurăţânia şi stricarea aerului ce poate pricinui. s'au fost dat poronca Agiei spre ai râdica şi statornici iarăşi la piaţul hotărât de Inălţimea ta, apoi căutând şi la cererile şi rugăm'nte jăluitorilor am cercetat şi stare acelui loc şi am găsit că *uliţa sf. Teodor* ce este din dosul Târgului de sus, nu are multă îmblare a orăşănilor prin trânsa fiind deoparte şi s'au socotit că ar putea şi acolo a să face o parte de adunare din acest alişveriş, care de să va socoti de cătră Inălţimea ta cu cuviinţă a să statornici aceste două piaţuri al păscării vechi din uliţa Maidanii după hotărâre anaforalii din anul trecut 1813 şi aceasta din *uliţa sf. Teodor* în dosul Târgului de sus să va da hotărâre poroncii Inălţimei tale prin anafora aceasta după care să va urmà întocmai.

1814 Mai 20.

A Inălţimei tale,

pre plecată slugă.

Constandin Paladi vel Agă.

Urmează Hrisovul gospod prin care Vodă întăreşte cele de mai sus arătate:

Noi Scarlat Alexandru Calimah Voevod cu mila lui Dumnezău Domn ţării Moldaviei.

S-au cetit anaforaoa aceasta înainte Domniei Mele şi de vreme ce după cercetarea şi de acum a D sale vel Agă în pricina mai gios cuprinsă a păscăriei, a zarzavaturilor lăptării şi altele s'au găsit cu cuvi'nţă să să mai aşăze şi al doilea piaţ în uliţa arătată prin anafora pentru asămine vânzări spre înlesnire şi a celor din aceea parte târgoveţi, hotărâm Domnia Me ca numai aceste două piaţuri să fie de acum pentru acest feliu de vânzări în tot oraşul Eşii, adecă acel arătat prin anaforaoa întărită de către Domn'a Me la 1813 Mart 10 şi aceasta de acum de din dosul Târgului de sus găsit cu cuviinţă de cătră d-lui vel Agă. Pentru care să poronceşte D-sale vel Agă ca acest de acum să să păzască întru toată buna orânduială, râdicându-să toate vânzările acestea şi statornicindu-să numai la aceste două pliaţuri.

(L. P. gospod). *1814 Iunie 2.*

Notă. După jalba lăcuitorilor din anul 1832 Mart 8, către sfatul Muniţipal, cari au prezintat şi anaforaua veliţilor boeri din anul 1814 Mai 20. întărită şi cu Hrisov gospodu sfatul Muniţipal face cunoscut Ministeriei din Lăuntru cu raportul No. 282 din 3 Ma[2] 1832 că încuviinţază următoarele piaţuri de târg a lăcuitorilor cei ce aduc producturi în oraş de pe afară cu carăle precum făină, legume, cherestele, lemne de foc şi altele î o parte să-şi aibă adunările *în meidianul Sărăriei la târgul boilor — pentru orăşanii din sus, şi o parte în grădina Domnească supt Curtea arsă, pentru orăşănii din gios;* iar acei cu zarzavaturi de tot felul şi lăptării precum şi păscării ci aduc peşte proaspăt în oraş săşi aibă adunările o parte în *dos în uliţa Târgului de sus lânga sfântu Teodor* şi o *parte în meidianul dela Beilic.*

Nacialnicul străjii pă nânteşti d-lui Feodor Balş răspunde Ministerului din lăuntru că grădina Curţii Domneşti care a fost hotărâtă pentru iarmaroc, s'a împregiurat cu *hindichiu* din poronca doftorului Cihac ca să facă grădină pentru spital. Straja pământească urmând a fi cvartiruită aice în Eşi, în Carte Domnească după poronca D-lui Viţ Prezident urmează săşi facă cazarmie, spital, ţihauzuri, amunicinice, manejă grajdiuri şi altele. Aceste cazarme au existat în Curtea gospod până în vremea Domn-

torului Cuza, iar în anii 1880 terminându-se căzărmile de la Copou, s'au mutat din Curtea Gospod şi s'au dărâmat acele căzărmi vechi. X

X Din Arh. Statului Iaşi. Dosar 823 L'tera P.

CXLIV. *1825 Febr. 6.* Berărie la Păcurari.

Io Ion Sandu Sturza Voevod cu mila lui Dumnezău Domu ţării Moldaviei.

Să face şti e cu acest hrisov al Domniei Mele pentru Ştefan Avgust dascal neamţu din Eşi care prin jaluba ce niau dat au făcut rugăminte ca prin hrisov Domniei mele să i să dee slobozănie *de a deşchide o berărie* a sa în Eşi în ca'e să lucreze *bere* pentru trebuinţa obştiei însărcinându-să de a o deşchide şi de a urma lucrul ei cu însuşi a sa cheltuială. *Deci fiind că berăriile din Eşi prin hrisoave gospod a luminaţilor Domni de mai înainte sunt date spitalului obştesc dela mânăstirea sfântului Spiridon supt legiuire ca nimene să nu poată deşchide berărie în Eşi fără să să învoiască cu Epitropii Mânăstirii aceştia,* pentru ca să de venitul cuviincios a spitalului, şi fiind că după arătarea ce ni-au făcut dlor boerii Epitropii de acum a spitalului cum că numitul s'au alcătuit cu dlor prin bună priimirea sa ca să de pe tot anul câte 100 lei la spital pentru berărie sa. A socotit Domnie me şi găsind cerere numitului nu numai cu cale dar şi de folosinţă atât pentru spital cât şi pentru obştie, iată prin acest al nostru Domnesc Hrisov am dat toată voia şi slobozănia de a deşchide aice în oraş la mahalaua Păcurariului pe locul său ce-l are cumpărat, *o berărie* cu însuşi a sa cheltuială în care să lucreze bere după rânduiala meşterşugului obicinuit a aceştii băuturi, şi pe fieşte care an plătind numitul venitul şpitalului câte 100 lei după alcătuire ce au făcut cu dlor Epitropii, slobod să fie a vinde şi a pe rece berea sa aice în oraş cu preţul acel cuviincios şi obicinuit precum să va vinde berea altora în acest oraş fără nici o oprire şi fără nici o supărare despre nimene şi spre'a ave numitul şi oare şi care agiutor'u de înlesnire în lucrul acestei berării, Hotărâm ca doi oameni ce-i va ave în slujba berăriei din oameni străini de peste hotar cari să nu fie cuprinşi în bir sau în vre un alt amestec cu lăcuitorii ţării să i aibă scutiţi de bir şi de toate havalelile.

Poroncim dar Domnia me dlui vel Agă şi tuturor altor zapcii să să urmeză întocma după hotărâre Hrisovului acestuia a Domniei mele care s'au dat numitului întărit cu a noastră Domnească iscălitură şi pecete.

Scris la scaonul Domniei mele în oraşul Eşii întru ce dintăi Domniea noastră la Moldavia în anul al treilea.

La let 1825 Fevruar 6.

Ion Sturza Voevod.

(L. P. gospod.) Vel visternic procit.

CXLV. 1825 *Februar 7.* Taxa berării din Păcurari cătră M-rea Sft. Spiridon.

Epitropia mânăstirei sfântului Spiridon

Spitalul patriotîcescu ci este aşăzat în mănăstirea sfântului Spiridon având miluire dela luminaţii Domni, ca acei ci vor voi a deschide fabrică de bere să aibă a să învoi cu această mănăstire pentru havaetul cuviincios, dintre care fabricanţi fiind unul şi *Ştefan August* care după jaluba ce au dat pre Inălţatului nostru Domn, mărie sa Ioan Sandul Sturza Voevod, poroncim a i să face şi hrisov pentru berărie ce voeşte a deşchide aice în Eşi în mahalaua Păcurari, să fie ştiut că şi cu a noastră priimire este

slobod a deşchide şi această berărie ca unul ce s'au învoit a da pe fieşte care an începătoriu dela 23 April, câte 100 lei adecă una sută lei, pe care bani răspunzându-i în tot anul la sfânta mânăstire a să urma lucrarea fabricei sale nesupărat şi spre statornicirea tocmelii ce s'au făcut i s'au dat şi această carte a noastră.

Constandin Catargiu Logofăt *1825 Februarie 7*
Costache Conachi Vornic.

Notă. Această taxă Epitropica a încasat-o până la 1 Ghenar 1848 când s'a desfiinţat.

CXLVI. *1832. August 9,* Actul de ţesie prin care Carolina Şulţ a trecut în stăpânirea lui Natan Şteiner din Suceava, berăria cu toată pojăjia ei aşa cum i-a ramas şi ei dela repos. ei soţ Ignat Şulţ.

ŢESIE

Eu mai gios iscălita adiverez prin această a me iscălitură dată la mâna jîdovului Natan Stainer neguţitorul din Suceava ca să să ştie cum că-i dau berăria me cu toate acareturile ei şi alte lucruri ce să mai află pe lângă dânsa care toate le-am clironomisit eu dela răposatul soţul meu Ignat Şulţi care lucruri să află în Eşi în prinţipatul Moldaviei şi asupra cărora s'au făcut deosăbit contract şi catagrafie (inventarium) cu îndatorire şi Hrisovul Domnesc al acelor lucruri a il încredinţa la mână şi pre dânsul al siguripsi ca stăpân piste toate lucrurile ca a sa vecinică avere şi pentru mai bună încredinţare poftescu pre cinstita K K giudecătorie pentru ţinutul Sucevii din Bucovina ca să binevoiască aceasta a me ţesie a o întări.

Carolina Şulţ *1832 August 9*
poftiţi martori: Hainrih Vainec, Ioan Onciul Logofăt. *în Suceava*

Infăţoşindu-să Carolina Şulţ la giudecătorie i s'au întărit această ţesie de dânsa făcută şi cu însuşi mâna ei iscălită pentru Natan Ştainer de cinstita K. K. giudecătoria Sucevii la 1832 August 10.

No. taxei 859 s'au plătit taxa 25 crăiţari, la 1832 August 10.

Vainec taxator, Cadar svetnic, Straser asesor.

CXLVII. *1832 Iunie 25.* Inventarium. Un inventar de avere (berărie) din Păcurari,

Asupra acareturilor şi ale altor lucruri ci au rămas dela răposatul berar de aice Ignaţ Şulţ, soţiei sale Carolina Şulţ clironoamă după diiată pentru toată averea.

1. Casă de lemn tencuită cu bruftuială de var năsip şi lut *în mahalaua Păcurarii dela bisarica evanghelică piste drum* pe un loc cumpărat de grămadă (toţi oamenii cu legea evanghelică), prin mezat cu embatic în veci de veci şi nu numai copii lor dar şi copiilor copiilor lor după contract, care loc cuprinde în lăţime din faţă 20 stânjăni, din înlăuntrul lui 22 stânjăni şi din dos 30 stânjăni pentru care loc la grămada evanghelică, are a să plăti bezmăn pe an 30 lei după contractul de embatic. Părţile acestii case sunt următoarele: O scară de lemn acoperită şi cu scări pe care să coboară dintr'o trăsură.—O şală.—Patru odăi şi un etac cu sobe.—O cămară mare, şi una mai mică.—O cuhne zidită.—O pivniţă de mijloc supt casă.—O odaie în dos supt acoperemânt.—O odae numită *retraite* cu două despărţituri care toate să află în bună stare cum şi după băgare de samă 7 fereşti a casăi din dos despre deal cu bune gratii de fier păstrate,—O florărie dinaintea casei.—O grădină de legumuri de din dosul casei.

Intre casă şi berărie care nu-s departe una de alta să află o fântână cu bună şi sănătoasă apă cât pentru băut atât şi pentru făcut bere, după aceea urmează însăşi berăria care să cuprinde din: O odae de fert berea,—o odae de ţinut berea ce gata.—O odae de uscat urluia'a. O odae de urluială.—O odae de stropit. O cămăruţă unde să află o căldare mai mică de bere. Tot pe acel loc din dos lângă drumul spre câmp, să află.

O casă pentru argaţi cu o şală şi o odae in bună stare, o fântână, un grajd ca pentru 17 cai cu 3 despărţituri, o poeată de râmători (porci), o şură de trăsuri, o găinărie, o lemnărie, o colibă pentru câne, pe grajd să află pod pentru fân şi o hulubărie.

2 al doile loc

Acest loc să află dela berărie piste drum lângă *ţântirimul evanghelic*, lăţimea lu cuprinde în faţă 14 stânjăni, mai în fund până spre drumul la Câmpu 30 stânjăni, din dos 16 stênjăni pe care loc să află o şură nouă.

3 al treile loc

Să află pe deal deasupra drumului spre câmp are în lăţime din faţă 42 stânjăni, mai în fund 35 stânjăni şi din dos 35 stânjăni.

4 al patrule loc

Cuprinde în lăţime din faţă 25 stânjăni, mai în fund 54 stânjăni şi din dos 29 stânjăni. Acest loc este al unei călugăriţe cu numele Evghenia stariţa dela schitul lui Baluş din ţinut Hârlăului, care însă ca şi celelalte s'au luat cu embatic după contract. Pe locul acesta este o moară de cai cu toate cele ce trebuesc la o berărie, şi moara este unită cu berăria prin o ulicioară (cerdac) de lemn, apoi o căsuţă de uscat urluiala o bodnărie cu 2 odăi.

O cârciumă de bere cu 2 odăi. In odae pentru muşterei sunt 4 mese cu lăiţele lor. O pivniţă de 2 stânjăni în lat şi 2 stj. în lung după casă.—O pivniţă mare a cării gârlici 24 scări are; gura ei este zidită, iar hidiachiul este un stânjăn lat şi 7 lung.

Acareturile din berărie

2 căzi mari, 5 vase de turnat bere numite grazde. — O cadă de spălat.—O căldare de aramă pentru fiert biere de 35 polobocele de mare. Un vas de bere de 11 polobocele. Un răcoritoriu 4 1/2 stânjăni în lat şi 5 lung. Două curăle la acel răcoritoriu. O căldare de aramă de 8 polobocele. Două căzi mari de plămăd ală. Trei cerpacuri mari cu care să scoate berea din căldare. Un cerpac mai mic. Cinci buşti de urluială. Patru ciubere dela cep. Cinci ciubere câte de o vadră. 2 leici de bere. O cană mare de bere. Şase ciubere de supus. 22 poloboace câte 24 ocă. Zăce proaşte de lemn. 106 poloboace câte de 24 ocă. 12 polobocele mai mic. Un poloboc de rachiu. Doi saci câte cu 60 ocă hemeiu. Un poloboc şi o cadă câte cu 20 ocă hemeiu. O maşină de curăţit urluiala. Două căzi de slad. 2 poloboace de vin. Un vas de rachiu. O maşină de herestreu. Un chirosti de fier. O măsură de o ocă de lut. O tocilă cu stativile ei şi piste 100 scânduri. Un car de bere, o *sanie*, şi alte două sănii de boi.

ss) Baron de Valser — Natan Ştainer
plenipotent D-sale Carolina Şulţi — cumpărător

Toate cele de mai sus tocmite şi aflate acareturi le-am primit. In Eşi la anul 1833 Iunie 25. Natan Ştainer

Notă. Acest act este iscălit în anul 1832 August 5 şi de către Epitropii consistoriei evangheliceşti (biserica Protestantă din Păcurari:

1) Hristian Flechtenmacher
2) M. Bogner
3) Hainrih Vainek
4) Ion Onciul
5) Hainrih Helcik
7) Gheorghi Leci

} *Epitropia bisericei*

Arh. Stat. Iaşi Tr. 387, Dos. 95 fila 6, 14, 16.

CXLVIII. *1776 Iulie 10.* Baterea unui băetan la facerea hotarului între moşii, ca să să ţie minte.

„Din poronea dumnilor sale Vornicilor de Botăşani dlui Portarul Nanu i dlui Jicnicerul Manolachi Dimachi fiind pricină între dlui Medelnicer Ţuban şi între Costaşcul Bran fiind noi orânduiţi de dlor boerii ca să cercetăm pricina de hotar între moşie Băiceni a dsale Medelnicer Ţuban şi între moşie Curteştii a dsale Costaşcului Bran şi să mergim pi hotarnica dsale Medelnicer Şuban ce are pe Băiceni în sămni hotărâte moşie Băicenii din zilele dsale fericitului întru pomenire Miclescului vel Logofăt ca să aflăm sămnile de hotar şi mergând la sta-e locului, am mers între moşie Băiceni şi între Curteşti începându-să hotarul de la un loc de acolo înainte cam spre apus din piiatră în piiatră pân piste pârăul Hliboci şi în margine codrului s'au găsit bour într'un stejar vechi în gura drumului celui vechiu pe unde scrie hotarnica şi la deal pin pădure păn în vârful dealului deasupra bălţii arse şi de acole la va'e tot pin pădure şi pe drumul vechiu pănă în vale în margine poenii Costiş, s'au găsit bour vechiu într'un stejar, din sus de drum, alăture cu drumu şi de acole drept prin poiană ci să numeşte balta arsă şi drept pin mijlocul unii bălţi cu stuf în margine poenii despre Meletin în luncă s'au găsit alt bour vechi pe un stejar şi piste luncă pe din gios de drumul vechi aproape de drum păn în apa Meletinului şi acole s'au încheiet hotarul Băicenilor de către hotarul Curteştilor şi de către hotarăle ce vin dela Siret şi fiind pricină între dlui Medelnicerul Ţuban şi între dlui Costaşcul Bran pentru poiana bălţii arse că dlui Medelnicerul trăge să iee poiana toată pe un drum nou ce iaste mai pe din sus şi nu-şi căuta hotarnica dsale ca să fie tot drumul cel vechi ce merge prin mijlocul poienii ce trece peste balta ce scrie mai sus şi fiind şi dlui de faţă cu scrisorile ce arată mai sus şi fiind şi dlui Costaşcul Bran de faţă şi alţi oameni bătrâni *un Gheorghiţă Dămian om bătrân ca de 70 ani care au fost faţă când au hotărât Logofătul Miclescu şi l-au şi bătut la toate sămnile ce scrie în hotarnica Miclescului* ce au hotărât cu Gheorghiţă Cârstăian din Curteşti şi cu alţi boeri ce sunt iscăliţi în hotarnica ce arată mai sus şi acest om ce arată mai sus Gheorghiţă Dămiian şi au adus la toate sămnile de hotar care ne arată mai sus şi au cunoscut şi dlui Medelnicerul Ţuban că rău sau întinsu ca să iee mai sus *pe gura ţăranilor* din moşia Curteştii pe drumul cel nou şi încă au pus *giupâneasa dsale nişte ţărani leau făcut un bour nou în gura drumului* nou în fundul poenii pe hotarul Curteştii ca să înnece moşie Curteştii şi acel bour au rămas rău şi răsuflat făcut fără de cale. Cu dreptate iaste ca să porunciţi dumneavoastră ca să se strice bourul acel rău ca să nu mai nască vreodată pricină şi noi după cum am găsit cu cale şi cu dreptate am dat această mărturie la mâna Dsale Costaşcului Bran iar ce desăvârşită hotărâre rămâne la înţălepciune dumilor voastră a o da.

1776 Iulie 10.

Al dumnilor voas're către Dumnezău rugător şi părinte sufletesc.

Natanail Arhimandrit, Ion'ţă Bantăş Visternic Procitoh.

După actul aflat la Dl I. Răileanu din Botoşani

CXLIX. *1797 Sept. 23. O carte de despărţenie dată de Veniamin Episcopul Romanului.*

Carte de despărţănie.

Viind noi cu cercetarea în ţinutul Tecuciului şi înştiinţândn-ni de un *Ştefan Mogâldea* mazil din satul Brăhăşăştii cum că împreunarea cea cu soţia lui Smaranda iaste făcută cu fără de lege *şi cu amestecare de sânge* fiind rudenie de aproape, pentru care trim'ţînd de s'au adus faţă înaintea noastră atât pe numitul Ştefan cu fămeia lui Smăranda cum şi pe muma Smarandei, prin cercetarea cea cu amăruntul ce am făcut după mărturisirea mumii Smarandei, sau dovedit că numita Smarandă iaste vara primară cu tatăl lui Ştefan şi după canoanele pravelii care nu numaî cu totul opresc a nu să face această nuntă, ci încă de s'au şi făcut să să despartă fiind a cincea spiţă.

Pentru aceasta dar nici noi n'am îngăduit mai mult ca să trăiască împreună. ce i-am despărţit de istov ca nici odinioară să nu mai aibă *împreunare unul cu altul* şi să fie întocmai ca nişte streini, şi pe Ştefan l-am canonisit *cu canonul amestecării de sânge.* Deci fiind că muma Smarandei au arătat că măcar că împrennarea lor n'au fost *cu voia ei, ci nefiind ea acasă, numitul Ştefan au fugit cu dânsa peste hotar în părţile turceşti, unde el au aratat că acolo s'au şi cununat.* Fiindu-i milă de fiică-sa văzându-o la ce stare să află după ce au venit de acolo, i-au *dat şi zăstre,* care toată au râsipit o şi au cheltuit-o, Ştefan *în vreme de 11 ani* ce i-au trăit cu dânsa, şi ne având de unde să i puie zăstre la loc, s'au găsit al său numai o fârtă de vie dată zăstre dela părinţii lui, şi au arătat că mai are şi puţină parte de moşie împreună cu alţi fraţi. şi am hotărât, că atât fârta ace de vie cât şi câtă parte de moşie i să va alege, să fie a Smarandei în locul zăstrilor ce i-au prăpăditu, cu care mulţămindusă şi ea, să aibă a le stăpâni în bună pace şi nesupărată ca pe nişte drepte lucruri ale ei, neamestecândusă Ştefan la aceste sau a'te neamuri a lui întru nimic şi cât de puţin, şi spre încredinţare am dat la mâna Smarandei şi această carte de despărţănie cu care să fie slobodă aşi lua alt bărbat cu lege, cu care să va pute învoi, şi să naibă pricină de rudenie şi am iscălit însu-mi.

1797 Sept. 23.

Veniamin Episcop Romanului.

Arh. Stat. Iaşi Tr. 1765. dos. 33 f. 68.

CL. *1831 Dech. 3.* Medeanul Sf. Spiridon.

ŢIDULĂ DE MEZAT

„Pre osfinţia sa Arhiepiscopul Filaret Apamias Beldiman firescul epitrop a casăi răposatului Vornic Dimitrie Beldiman fratile Pre osfinţiei sale, cum şi d-nei Vorniceasa Smaranda Beldiman soţia răposatului împreună şi fiul D-sale, d-lui Spatar Gheorghe Beldiman, arătându-să cu înscris ceriri la Divan ca să să vânză di veci prin mezat locul meidianului, dila Sft. Spiridon cu dughenili aflătoari pi dânsul, socotindu-să ace vânzari spre alti mai folositoari inchipuiri, s'au pus îndatoriri dumisali Banului Enachi Stamati, madieglul mezatului, să cercetezi titlurile stăpânirii acestui loc cu dughene dila cari s'au luat pliroforie că acest loc au fost părinţăscu a răposatului Vornic Bel-

diman şi după hotarnica vechi ci au *înfăţoşat din 1787 Iunie 5* să dovedeşti întru aceastâ mărimi după măsuraria arătată ce i s-au făcut cu stânjăn *Domnesc* adică :

Stânjăni		Palmi		
11	=	6	=	Măsura ci au început din marginia uliţii Sărbască spre miază-noapti.
2	=	7	=	O cotitură.
7	=	5	=	Alăture cu locul dughenilor Mănăstirii Sf. Spiridon până în locul Paharnicului Constandin Crupenschi.
10	=	4	—	Măsura spre apus pin capul locului Paharnicu'ui Crupenschi.
22	—	2	=	Spre miază-noapte alăturea tot cu acelaş loc a Paharnicului Crupenschi Cost.
20	=	5	=	Fundul locului până în gardul ogrăzii locului caselor lui Climenti însă cu 2 stânjeni i 3 palmi ci-au dat Climent din locul său în schimb, răposatului Ban Gheorghie Beldiman, drept atâţi s'ânjeui ci au luat dintr'acest loc pentru poartă şi drum de eşit la uliţa Sârbească.
22	=	2	=	Marginea dispri ameazăzi alăturea cu locul lui Climent.
13	=	4	=	Măsura spre apus tot alăturea cu locul lui Climenti fără cei 2 stânjăni, 3 palme daţi în schimbu.
23	=	7	=	Măsura până în uliţa Sârbească.
43	=	6	=	Alătururea cu uliţa Sârbească până în tinda dughenilor M-stire sf. Spiridon.
179	=	0		

Adecă una sută şapti zeci şi nouă stânjăni cuprindi într'aceşti zăci măsuri împregiur, fără o parti di loc ci răposatul Ban Gheorghie Beldiman pretenderisă că s'ar fi împresurat de cătră megieşul de atuncea Medelnicerul Toader Vârnav, cari împresuiari din nefiinţa scrisorilor ace'ui megieş nu s'au cercetat cum pre largu arată mărturia aceasta. Deci în puiere pomenitii hotarnici şi a celorlalte scrisori cuprinzătoare pe acest loc cum şi după cerirea urmată din partea feţelor însămnati, cinstita vornicii va rândui pi telal-başa să strâge la mezat locul arătat cu benalili aflătoari pi dânsul în hotărâta vadè de 40 zi'i cu neconteniri pi toati uliţili oraşului şi în Divan spre înştiinţarea celor ci vor fi muşterei să cumpere şi cu preţul mulţămitor vânzătorilor să se facă hareci, în Divan asupra muştereului ci va fi, căruie pi lângă zapisul di veciniçă vânzari şi scrisorile ci va lua i să va întări stăpânire prin Carte Divanului.

CLI. *1831 Mart 14.* Zapisul prin care Arhiepiscopul Filaret Apamias (Beldiman) vinde prin sultan mezat d-sale Aga Scarlat Miclescu cu 66.500 lei, meidianul sft. Spiridon cu toate dughenile ce se află pe dânsul.

ZAPIS

Arhiepiscopul Filaret Apamias firescu epitrop a Cassei răposatului mieu frati Vornic Dimitrie Beldiman, Vorniceasa Smaranda Beldiman soţia răposatului boier, dimpreună cu fiul meu Spatar Iordachi Beldiman, facem ştiut şi încredinţăm prin acest zapis de vecinică vânzări pentru locul meidianului dila sf. Spiridon din Eşi cu dughenile casei socotindu-să am cerut prin jalubă către desfiinţatul Divan giudicătoresc ca să se vândă prin mezat meideanul pomenit cu dughenile ci să află pi dânsul, — unde cercetându-se titlurile proprietăţii acestui loc şi dugheni şi luând pl'roforii acel Divan că acest meidan au fost cu drept a răpousatului boier având-l de clironomie de la părintile său răposatul Ban Gheorghi Beldiman după hotarnica din 1787 Iunie 5 ci am

înfăţoşat acuma pe temeiul căruia dovezi prin ţidula Divanului din 1831 Dechemvri 3 către Vornicia de aprozi şi prin osebite ţidule a vorniciei poroncitoare către telal başă ca să publicarisască vânzarea acestui meidean cu dughenile aflate pe dânsul în curgere de 40 zile cu necontenire pe toati uliţile oraşului. şi în Divan spre înştiinţarea acelor ce vor fi ahotnici a cumpăra în care vade după noul aşăzământ s'au poroncit a să publicarisi şi în toată ţara şi urmândusă facere publicaţiei şi peste termenul hotărât preţul cel mai di pi urmă şi mai bun di 66.500 lei l-au dat d-lui Aga Scărlat Miclescu cari fiind şi cu a noastră mulţămiri, în presudstfia Divanului giudecătoresc s'au făcut hareci asupra D-sale boerului cumpărătoriu cum se arată la săvârşirea vânzării ci s'au trecut la ţidula mezatului care s'au adeverit şi de către Divan. Intru acest chip cu toată mulţămirea noastră luând săvârşire prin mezat vânzarea acestui meidean cu dughenile aflate pe dânsul în putere documentilor şi primind şi toţi banii deplin de la d-lui boerul cumpărătoriu, iam dat şi noi cu zapisul acesta iscălit de noi şi toate scrisorile vechi şi nouă —, şi de acum înainte în putere scrisorilor şi a zapisului acestuia să aibă d-lui boierul cumpărătoriu şi urmaşii D-sale din neam în neam a stăpâni vecinic, pomenitul meidian cu dughenile casei aflate pe dânsul, cumpărat fiind prin mezat cu bună credinţă şi a noastră mulţămire.

Filaret Apamiias — Smaranda Beldiman Vorniceasă.

Gheorghie Beldiman Spatar

Urmează întăritura Divanului giudecătoresc supt No. 1402 din 1831 Mart 14.

ss): boierii Divanului, Grigore Ghica, Catargiu Vornic,
Iancu Canta, Beldiman spatar, Chirica Ban.

Dosarul litera B. fila 8 No. 420/20. Arhiva statului Iaşi.

Notă. Meideanul sf. Spiridon dela Căminarul Hristodor Petrino a trecut în vânzare către familia I. Corjescu iar dela acesta către Primăria Comunei Iaşi.

CLII. *1837 Ghenar 13.* Avaetul meidianului sf. Spiridon.

Ghenar 15. Prin dociad să va aduce aceasta la cunoştinţa sfatului spre punere la Cale. Ghica vel Logofăt.

Către Cinstit Departament a treb'lor din Lăuntru

Aga Scarlat Miclescu

Răspuns.

Din adresul Cinst. Departament supt No. *337*, văzând celi cuprinsi di cerire ce mi se faci, cu supuniri aduc la ştiinţa cinst. Departament că avaetul dila acei ci să adună pe meidanul meu de lângă sfânt Spiridon este pe temeiul ţidulii Domneşti din 1822 Octomvrie 12 şi aşa s'au obicinuit a se lua câte 4 parale de giugul cu fân, şi lemne de foc, câte 8 = parale de giugul cu zaherè şi chereste şi câte = 15 parale pe mascur, iar acum mărginirea mea urmează a fi cu rugămintea ca, luându-se în privire *sporirea monedei* dila vremea ci s'au fost legiuit acest avaet, cum şi sporirea preţurilor la toate producturile, şi spre a se put'a întimpina cheltuiala ci trebue ne apărat în toată vremea a face pentru ţinerea în buna stare în pietruirea ci este di făcut şi curăţirea de gunoi, să se legiuiască următoarele avanturi:

„*De tot giugul cu fân şi lemne de foc câti* = 15 = parali.
„De tot giugul cu zaherè . . . . = 20 = parali,

„De tot giugul cu herestrè lungă câti . . . = 30 = parali şi de cherestreaua scurtă câti . . . . = 20 = parali.
„De tot mascurul viu sau tăiet câte . . . . = 20 = parali.
„De tot polobocul cu rachiu sau vin câte . . = 30 = parali.
„De toată paserea în cuşcă sau slobodă câte = 1 — parà.
„Dela merari şi cu orice fel de zarzavat câte = 30 = parale pe zi.
„Dila cofari şi olari câte 1/2 sorocovăţ pe zi.

Iar apoi toţi cei ci vor veni cu care sau căruţe să a bă aşi râdica *singuri gunoiul* sau să plătească câte 15 parale pentru râdicarea gunoiului său, şi păvăluirea sau şosăluirea ci sa face pe uliţa ci să scoboară dila Blagovişteníe [biserica Buna Vestire] să să cumpănească *a să scurge apa* în uliţa de lângă zidul sfântului Spiridon, iar nu să se lase să se pravale pe meidean, ca să nu se adaugă glod spre împiedecarea norodului ci să adună pi meidian. Când să curăţă să aibă Eforia a triimiti cară să râdice gunoiul iară a nu să lăsa ca să sporească glodu şi să pătimească obştiia.

Scarlat Miclescu Agă.

1837 Ghenar 13 zile Eşii

Tr. 1764. dos. 713 fila 7. a Stat. din Arhiva Statului Iaşi.

Tr. 1764. dos. 713 fila 8-a Secretar de Stat din Arhiva Statului Iaşi.

CLIII. *1856 Febr. 10.* Zapisul prin care Spatarul Iorgu Miclescu vinde Căminarului Hristodor Petrino, meideanul dela sft. Spiridon din Iaşi in preţ de 16.000 galbini.

ACT DE VECINICA VANZARE

Supt iscălitul Spatar: Iorgu Miclescu fac cunoscut că am vândut de veci Dmsale căminar Hristodor Petrinò, medeanul numit de aicea din capitaliia Iaşii ce şi eu cu sarcinile prevăzuti prin actul ci păstrez il am devenit în proprietatea mea clironomie părinţască, în preţ de 16,000 galbeni pe care acum la trecerea acestui act din partimi către dlui Căminar, iam şi primit pe toţi deplin, nemai rămânând ca arătatul fondos în hotarul lui de astăzi cu toate binalele şi acareturile aflătoare pe el i cu acareturile lui, după glăsuirea documenturilor, şi osebită hotarnică ci să va face, trecândul de bună voe şi nesilit catre *dlui Căminar Petrino* şi teslimarisindu-i totodată şi toate titlurile privitoare pe el vechi şi nouă după anume opis, D-lui Căminarul de astăzi şi în veci numai puţin şi urmaşii D-sale din neam în neam să va cunoaşte deplin stăpân pe el ca pe o dreaptă a D-sale şi cu bună credinţă cumpărată proprieta fără a fi supărat de către fraţii sau rudele mele, despre care spre a se cunoaşte statornică şi nestrămutată această vânzare a pomenitului mai sus fondos, urmează a me iscălitură spre credinţă şi a feţelor ce sau tâmplat la această alcătuiri, am făcut şi osebită cerere Divanului de întărituri de au încredinţat actul de faţă spre deplinirea tuturor formalităţilor cerute de aşezământ.

Iorgu Miclescu spatar Iaşi anul *1856 luna Fevruar în 10 zile*

Maria Miclescu logofetească, G. Beldiman vornic martur, Iorgu Ghica agă. Chiril Comarniţchi spatar.

Din Buletin oficial pe 1855 No. 23 pg. 91. Arhiva Stat. Iaşi.

CLIV. 1841 *Noemb.* 19. Numirea şi cinstea Vornicilor de Poartă

Slugerul Dimitrie Meleghie în anul 1841 Noembrie 19 prezintă la Divanul Apelativ al ţării de sus, o mărturie iscălită de Mitropolitul Veniamin şi boierii Divanului pentru a se încredinţa după formă : Iată întocmai cuprinsul acelei mărturii referitoare la slujba şi cinstea ce o aveau *Vornicii de poartă* numiţi de Domn :

«Incredinţăm prin aceasta că în pământul nostru al Moldaviei, Vornicia de poartă sau Glotnei, au fost slujba cu îndatorirea hotărâturilor moşiilor la care să rânduia, prin poronci domneşti. Slujba aceasta să cunoaşte clasnică şi să încredinţa persoanelor cu bune şi cinstite purtări. Ei după obiceiul ţării ce slujea ca o lege, aveau dreptate *a purta barbe* ca *un drit osăbitoriu*, şi li să încredinţa *de ocârmuire şi purtarea de bastoane*, şi la întâmplare erau cu toţii la Divanul Ţării spre dosloşirea în pricini de hotară. Din aceste persoane în aşa slujbe primea şi clasnice cinuri dela şatrar în sus şi de şi unii nu primeau cinur, dar cu aceasta nu-şi perdea dritul ce îl ave cu purtarea clasnicii sale îndatoriri şi fii lor să cunoşteau ca nişte fii de boieri.

Veniamin Mitropolitul Moldaviei

Dimitrachi Sturza Logofăt, Costandin Cantacuzino Logofăt, Costache Conache Logofăt şi Cavaler, Alexandru Ghica Logofăt şi Cavaler, Neculai Canta Logofăt şi Cavaler, Costachi Balş Logofăt şi Cavaler, Iordache Ghica Visternic, Alecu Sturza Visternic Iordache Balş Vornic, Vasile Beldiman Vornic, Manolachi Radul Postelnic, Vasile Veisa Postelnic, Dimitrie Bran Postelnic.

Să adivereşte de cătră Divanul Ţării de sus că i supt adevăratele iscălituri a majoritalei şi pecetea Divanului după cererea făcută de D-lui Slugerul Dimitrie Meleghie prin jaluba înregistrată supt No. 5632.

Paladi Vornic, Dimitrie Cantacuzino, Grigore Codrean spatar.

Derector Stamati
Şef, Scorpan sardar

*) Din *Arhiva Statului Iaşi, Tr. 1765, Dos. 55, fila 760.*

Obs. Documentele de la No. CXXXIII-CLIV ne au fost comunicate de d. Traian Ichim.

CLV. 7172 Aug. 28 (1664). Plata capului pentru o moarte de om.

Se oyeo mi Neculai Răcoviţ hatman i părcalab Sučavschii scriem şi dăm ştire cu časta cartia, a noastră, cum sau tâmplat de au ucis ceştii ţiganii anume Gheorghie Ţuguiu, fečorul lui Verdiaş de Popiani [şi cu fičorii lui] ce au fostu a mnstirii. Dragomirnii şi cu ginearii lui Andronic fečorul Ursului de Corostianii ce au fostu a Corostianului şi cu Andonie fečorul Condrii ce au fostu a mnăstirei. Putnei aciaşte au ucis pre un ţigan anume Ion čau fostu a mnstirii Moldoviţăi. dece sau adus la noi ca pre nişte vinovaţi şi era să *piiae* şi ei pentru moarte ce făcus(ă) şi stăpâni lor nau vrut să le plătiască capetele ce ei au agiunse la fratele nostru la Solomon Bârlădeanul vornicul cel mare de ţara de sus şi liau plătit lor capetile dé la noi de au dat un cal bun preţuit drept treizăci de galbeni, şi dzeace coţi de postav supţire dureptu doaozăci şi patru de galbenii şi sau împăcat dumnealui şi cu fečorul ţiganului celui ucis, anume cu Luca şi cu unchii lui fraţi tătânisău cu Nacul şi cu Gheorghie ce sântu az svântei mânăstiri Moldoviţăi, pentraceaia ca săi fii dumisale derepţi şărbii ţiganii Gheorghie Ţugui şi cu gineri lui Andronic şi Andronie cu feciorii lui câţi are şi nime altul ca să naibă nici o treabă la dânşii în viaci de veaci preste aciasta adevărată scrisoare, şi pe aciastă ca să

aibă aş face dumnealui şi ispiscace domneşti şi pentru credinţa miam pus pecete şi iscălitura да сѣ вѣрует (ca să se crează).

u Ias vlt 7172 msţa Aug. 28.

az Nicolai Răcoviţă hatman iscal.

CLVI. *7272 (1764) Iaşi.* Divanul judecă cu Divan Efendisi o datorie de bani din 1748 a lui Diamandachi sardar către Mustafa Ghiulavazoglu.

✝ Іѡ Grigorie Ioan Vvod. boj. milst. gospodrь zemli Moldavscoi: Facem ştire cu această carte a domnii meale că la divan înnaintea noastră fiind faţă şi dumnalui *Husăin Efendi*, divan efendisi, au avut giudecată *Mustafa Ghiulavazoglu* neguţitor de la . . . . . fratele lui Ismail aga ce neguţtoriia aice în pământul Moldaviei la târgul Bârladul, şi *cu Diiamandachi biv vel sardar, ginerele răposatului Scarlatachi banul* arătându Mustafa cum că banul Scarlatache iaste dator lui Ismail fratelui său cu 400 lei şi după moarte lui Ismail frăţinisău banul nau avut purtare de grijă ca săi plătească datorie, şi murindu şi Scarlatache, şi trecăndu şi câtăva vreame la mijloc, au rămas datorie de nu sau plătit, şi Mustafa ca un frate şi chironom a lui Ismail, au cerşut dreptate, ca să i s împlineascӑ banii, de la copii lui Scarlatachi banu, să nu rămâia păgubaş; asupra căria datorii domniia mea am cerut lui Mustafa, ca să ne arăte cu ce cere aceşti, 400 lei de la copiii lui Scarlatachi din velet 7256 August 22, care zapis cetindusă înaintea domnii meale scrie aşa. Scarlatache Costache clucer din toată socoteala lui ce au avut cu Ismail iau rămas dator cu 400 lei şi sau apucat el de la Avgust în 22, până în 6 săptămâni ca săi dea toţi banii, şi au pus amanet un leftu, o braţare de aur, şi o păreche de cercei, şi altu zapis sau răvaş de sa mai găsi să nu să ţie în samă, şi pentru credinţa au iscălit întru care zapis scrie din dos că iau mai dat după socoteala acasta Scarlatache lui Ismail 5 boi dreptu 85 lei, şi dintraceşte mai luînd banul 11 lei au rămas daţi 74 lei, rămâîndu dreaptă datorie 326 lei, şi cunoscându cum că zapisul ce ari la mână Mustafa iaste bun, şi nare nici o pricină, am întrebat domnie mea pe Iamandache sărdariul ce ari să răspundă asupra aceştii datorii a socrului său şi Iamandachi au răspunsu cum că datorie acasta după zapisul socrusău să vedea că iaste adevărată, şi trebue a i s plăti neguţitoriului, numai el au arătat şi acasta că a răspunde la datoriile socrului său treabă nare, copii, cumnaţii lui încă sântu mici, nu sintu de vârstă, şi cu ce să plătească nau, fiindu că asupra lor (adecă) a copiilor mai săntu încă 2000 lei, datoriia tatălui lor pe la unii şi alţii, şi de la tatul lor alta nu liau rămas fără numai doaă moşii cu care îşi chevernisăscu viiaţa; iar de a primi Mustafa ca s fie îngăduitor, şi cu vade să aştepte încă 2 ani, ce venit să va lua de pe moşii, să s dea lui Mustafa şi i s va plăti datorie, sau să priimască amaneturile ce are la mână cu preţul ce s vor preţălui în loc de bani, dar întralt chip cu putinţă la copii sau la dânsul nu iaste. Deci dar domnie mea după zapis şi după dreptate, nam putut suferi ca să lăsăm pe neguţătorul acesta păgubaş şi am hotărât întracesta chipu, însă cu voia şi priimirea lui Mustafa fratele lui Ismail, (adecă) leftul cel de aur cu optu balasuri mici şi cu o piiatră zamfir, i o brăţare de aur şi păreche ce de cercei de mărgăritarii ce era pus amanet de Scarlatache la mâna lui Ismail să s preţăluiască şi după cum să vor preţălui aşa să le priimească şi Mustafa; care amaneturi de mai sus arătate, dândus pe mâna boeriului nostru vătahului de aprozi, fiind faţă şi Mustafa sau preţăluit de însuşi cu ghiamgibaş şi au coprinsu 126 lei şi 74 lei ce sintu arătaţi în dosul zapisului după 5 boi ce au dat Scarlatache lui Ismail după socoteală sau făcut 200 lei daţi rămăindu ca s mai ia Mustafa încă 200 lei să s plătiască zapisul cel de datorie a lui Şcarlatache, care pentru aceşti bani pusam domnia mea vade

lui Iamandache până în 10 zile din bucatele copiilor lui Scarlatache ce vor fi având, să să vândă, sau să s îndatoriască să facă ce va face şi 100 lei să dea neguţitoriului prin mâna vatavului de aprozi iar pentru 100 lei ce mai rămân ca să s dea sau pus alta vadea până în trii luni de zile să fie Mustaf a îngăduitoriu (şi sau primit) şi apoi la împliniri acelor trii luni negreşit Diiamandachi să dea şi celalaltă sută de lei neguţ toriului ca să i s împlinească deplin aceia 400 lei datorie socrului său banului Scarlatachi, însă pe aceşti 200 lei ce aŭ rămas ca să ia Mustafa am poroncit domnia mea lui Iamandache ca să ia zapisul socrului său de la Mustafa şi să dea al său, şi dându ei deplin banii la vadelile arătate mai sus, atunci îşi va lua şi el zapisul său de la mâna n guţitoriului. Dreptu aceaia după hotărârea ce am făcut domnie me datam şi aciastă carte de giudecată la mâna lui Iamandache biv vel sărdar, ca să fie de credinţa. aceasta facem ştire.

Pecetea domnească cu exerga: lei 7272

Iω | гρ | Iω | вк | 1761 cap pe bou

Gheanghe, logofăt procit

CLVII. *1776 Febr. 28 Iaşi.* Anafora pentru podul pe Prut la Falciu.

PRE INĂLŢATE DOAMNE,

Din luminată poronca mării tale fiind noi rânduiţi cu ţidulă niam adunat la un loc şi am luat sama între dumnalor Lupul Costachi vornic cu dum. Manolachi Bogdan b v vel spat. pentru pricina podului cel stăpâneşte dumnalui spat. Manolachi care pod, este în apa Prutului pe locul ce au fostu domnescu la târgul Fălciiului, şi sau dat danie dumsale spat. acel pod înpreună cu locul domnescu de răpousatul domn Măria sa Scarlat Ghica Vvod. Dumnalui vornicul Lupul au cerut ca să aibă şi dum. parte din venitul podului cel ia dmlui spatar arătând că un mal a Prutului de ceia parte în dreptul podului ar fi moşie dumsale, pe care în anul trecut au cumpărato, şi i sar căde ca să ia şi dmlui dintracel venit. Intrebând noi pe dmlui spatar ce răspundi, dmlui au răspunsu că *acel pod de la începutul lui au fost domnescu, şi vinitul podului il lua pârcalabii ce era la târgul Falciului de când este târgul Fălciului,* iar alţii nu să amestecea, deci sau întrebat iarăşi pe dmlui vornic, de are scrisori în care să scrie să aibă vad di pod în Prut, şi de au luat vreodată parte dintracel pod, ace ce au stăpânit vama mai înainte i dumlui au răspunsu că în scrisori nu scrie şi nici parte nau luat păr acum, iar acum cere ca să ia. Pentru cari luând noi sama cu amăruntl, şi de vreme că acel pod au fost domnescu mai dénainte, şi întratâta sumă de ani tot domnie lau stăpânit şi nime nau luat parte, nu putem socoti noi că au făcut atâţa domni strâmbătate, nici întratâta sumă de ani nu să ştie de nu sau mulţumit stăpânitorii moşii cu altăceva de către domnie, nici din scrisorile vechi nu se vede că aca moşie ar fi avut vadu de pod, şi mai *ales că apele cele mari fiind domneşti* aciastă pronomie, cui au vrut domnie liau dăruit şi să vede că moşie aceia de la început ei cu acest chip ca să nu aibă pod, sau dat, *căci toate moşiile sânt din danie domnească de la început, şi târgul acesta al Fălciului este unul din târgurile cele vechi de la începerea ţării, şi podul de atunci este, şi stapânitorii nu sau amestecat* la pod. Socotim că dmlui vornic nu are nici o dreptate a cere parte din pod, ci dmlui spatar săş stăpâniască podul precum sau stăpânit din vac, şi hotărâre cea desăvârşit rămâne la înaltă înţălepciune mării tale pre plecate slugile mării tale

1776 Fevr. 28

C. Razul vel logofăt, Dim. Şturza vel vornic, Costandin Şturza vel vornic, Ioan

Canta vel vornic, N kolaos post, Cost. Paladi vel spatar, Gheorghe Beldiman vel ban
„sau trecut la condica cea d: anaforale a divanului
Ghe rghe Ev!oghie

CLVIII. *1776 Mart 2 Iaşi.* Podul îmblător pe Prut la Fălciu.

Noi Grigorie Alexandru Ghica Vvoda bojiiu milostiiu gosdodar zemli Moldavscoi. Cetinduse anaforaoa acasta înnainte domnii mele şi cercetânduse acastă pricină şi de către însumi domniia mea aşa sau aflat că dumn'alor veliţii bo:ari cu cale şi cu dreptate au giudecat, deci şi domnia mea asemine hotărân şi întărim cinstit ş' credincios boiarinului nostru, dumnealui Manolachi Bogdan biv vel spatar ca să aibă aş stăpâni podul ce iaste în apa Prutu'ui la târgul Fălciului cu tot venitul podului deplin, atât a malului dincoace cât şi a malului de d ncolo după cum sau stăpânit din vac. atât când era domnesc, cât şi de când îl are dumnalui danie de la domnia sa răpousatul Scarlat Ghica Vvod şi nici de către dmlui vornic Lupu Costachi nici de către alţii să nu fie supărat, întărind şi cu a domnii mele iscălitură şi pecete ✝ αψοε Mart 2.

Grigorie Ghica Vvod. pecetea domnească în tuş roş.

Obs. In dos este o notă scrisă cu litere greceşti: Sarastinesti pe apa Thelezinul ot Vaslui a lui Noor. Osesti la funtul Stemnicul.

CLVX. *1777 Mart 17 Iaşi.* Anafora pentru podul îmblător pe Prut la Fălciu.

Prea înălţate Doamne,

La înălţime ta, au dat *jalbă* dum. vornic Lupul Costache, cum că un mal al Prului la târgul Fălciului despre răsărit ar fi moşiia dmsale, iar malul despre apus iaste al dumisale spatar Manolachi Bogdan, şi ţine dm'ui spatar pod îmblător pe apa Prutului şi dmlui vornic parte de venit nui face, şi au cerut de la înălţime ta voie să facă şi dmlui pod în malul ce zice că ar fi al dumsale, pre care cerire a dumsa e, Inălţimea ta prin ţăduli ai rânduit la noi ca să cercetăm de iasti cu cale, şi să înştiinţăm pre Inălţimea ta prin anafora. Prea înălţate Doamne, aciastă pricină d n poronca Inălţimei tale sau mai căutat de noi în anul trecut la 1776 Fevr. 23. Şi după cercetări ce am făcut şi precum am găsit a fi cu ca'e am înş'iinţat pre înălţim.a ta prin anafora prea care şi înălţimea ta ai cercetato, şi ai întărito, cu iscălitura şi pecetea înălţimei tale, şi măcar că după întărirea anaforalei deatunci, noîo nu ni să mai cădea a mai cerceta pricina aceasta, dar fiindcă înălţimea ta iarăşi neai poruncit prin domneasca ţidulă să mai cercetăm, după toată cercetarea o am făcut şi amu de iznoavă, nam putut afla cum că are dmlui vornic Lupul vreo dreptate, la cerire dmsa e, căci vadul acesta nu iasti deschis de dmlui spatar Manolache nici podul fácut de dmlui, *ci iaste domnescu de la împărţirea ţării,* care au *fost dat venit de domnia postelnicici cei mari* şi în cât au fost podul domnescu, şi de când lau luat la stăpânire răposatul logofát Bogdan cât şi fiul dmsale spatar Manolache, nimea la venitul podului acestui nu sau amestecatu, şi nu putem socoti noi, cum că de ar fi avut vornic dreptate, stăpânitorii moşiei de ceae parte, atâţe domnesc de atâta sumă de ani liar fi făcut strâmbătate. Al doilea că în scrisorile ceale vechi a moşii dmsa'e vornicului Lupului nu scrie moşie cu vad de pod, şi toate moşiile nu au acest pronomion, după cum sint şi pilde aice în Moldova, de vaduri de poduri ce sint numai la un mal, fiind că moşiia aceie cu acest pronomion ia şi venitul, iar cealaltă moşie neavând pronomion de vad şi de pod nu să amestecă la nemica, osăbit *că apele acesti mari fiind domneşti, domnia cui a vrut şi de unde au*

voit au dat acestu pronomion şi fiind că iaste obiceaiu, danille ce face un domnu nu le strică altul, şi acest vadu iaste dat danie răposatului logofăt Bogdan, de răposatul domn Scarlat Ghica Vodă şi de înălţimea ta încă întărit, nu găsim cum că ar avea dumi' vornicul Lupu vro dreptate ca să facă şi dmlui pod în cela mal dincolo, căci când i să va da o voe ca aceae, vadul dmsale va str'ca şi m'la ceau făcut acel domn cu casa dumisa'e să sminteaşte iar pentru că zice dmlui vornic Lupul că fiind că ar fi malu de ceae parte a dumisale să nu ia venit i să face strâmbătate. Acest răspunsu a dumsale nu are vro tărie, căci dmlui nu poate la moşie aceasta să a bă mai mult prono n'on de cum au avut vânzători cea 'au vândut dumsale, nici acea'a nau putut săi vândă dumsale ce nau avut e', pentru aceşte noi am găsit cu cale, dmlui vornic Lupul săşi stăpânească moşia precum au stă ânit şi vânzătorii cei iau vândut dumsale, şi dmlui spatar Manolachi Bogdan săş ţ'e şi săş stăpânească podul după cum sau stăpânit de vac, de domnii de mai înainte şi de răposatul log. Bogdan şi de dmlui de când i sau dat la stăpânire păn acmu, iar cea desăvârşită h tărâre rămâne la înalta înţe epc une Mări tate.

1777 Mart 17.

A înălţimi tale cătri Dumnezău f'erbinte rugătoriu

Gavril Mitropolit Moldoviei,

Prea plecate slugi

Vasile Razu vel logofăt, D. Sturza vel vornic, Alex Neculce vel vornic, Depaste, Gheorghe Sturza ve' ban, N cu'a' Balş vel stolnic, Iordachi vel clucer.

CLX. *1777 April* 1. *Iaşi.* Masura vetrei târgului Falciului.

Facem ştiri cu această încredinţată mărturie a noastră a tuturor târgoveţilor de Fălciu, carimai gios nomu pune şi degetele şi nomu şi iscăli, viindu lumina ă carte mării sale lui Vodă la dumnalor: is; ca să facă cercetari pentru locul domnescu ce au fostu datu târgului Fălciiului neamu strânsu cu toţii şi amu dat samă precumu amu apucat den bătrânii noştri semnile locului, câmpul den zilile mării sale Scărlat Vodă sau dat dumisale Ion Bogdan biv vel logofăt până în drumul Cărăuşilor şi den drumul cărăuşilor spre răsărit să începi vatra târgului unde iaste şi podul umblător a dumisale spatarului Manolachi Bogdan; şi noi vatra târgului după cum am apucat şi după semnile vechi amu măsurat şi cu stânjănul den drumul cărăuşilor şi până în malul Prutului; sau găsit o mie şi optu stânjăni şi din apa Prutului şi până în gâ'la Cornii sau găsit optu sute noao zăci şi patru fundul moşii vetrii Târgului stânjini, car'le să hotărăşti cu dumnalui logofătului Rosăt din Pribeşti. Iar curmeziş parte din sus din hotarul dumisali Lazului ce o stăpâneşti dumnalui banului Costin Catargiul şi până în capul podului sau găsitu stânjăni o mii şepti sute cincizeci şi patru, şi piste apa Prutului din capul podului şi până în fundul cotului la gârla lui Hristodor sau găsit stânjăni 338 sute şi den gârla lui Hristodor în gios păn în capul Grindului Ruginosii la o salci vechi sau găsit stânjăni şesi sute patru, acestu locu lamu apucat di moşii noştri tot de noi stăpânit şi până astăzi, iar den salcii în gios s(t)ăpânie un Plăcintă şi un Lupaşco aşa ştimu şi mărturisimu că până acumu pi nimine stăpân nam apucat şi pentru mai mari credinţa ne punemu şi degetile şi ne (punemu) şi iscăliturili toţi cine şi cu nume'e lui.

let 1777 April 10

X Eu Costantin Ciudin bătrân X Eu Toma Aivazu X Eu Statii X Eu Vornicu Gheorghie Botezatu X Eu Anghelută podar b(ăt)ron X Eu Gorghie Huţcu X Eu Ionu Çiudin bătrânu X Eu Paul Gligoriţă X Eu Çostantin Çiotu X Eu Andronic Çiotu

X Eu Sandu Belivaci X Eu Petre Şahanu X Eu Tod.raşco X Eu Dumitrachi Buşilă bătrân X Eu Ionu boaru X Eu Ioniţ Miha'achi X Eu Ilie Curmeiu X Eu Ilie Scurtu X Eu Ioniţă Podar.

„şi noi fiindu rânduiţi de dmlui paharnic Iancul i de dmlor visternic Gheorghie i ispravnicii de am cercetat *(cerciatut)* ac asta moşie iam chematu pi toţi Fălciianii faţă şi *margad* înpreon cu noi pân la sămnăle mai sus arătate, şi văzând şi noi ca mărtorisescu fără înduiri am iscălitu şi noi ca s(ă) criază.

let 1777 April 12

Toader Pomană căpitan, Angheluţ, Gavril.

„După luminata poronca mării sale lui Vodă rânduind iar pe noi sus iscăiţi mazili de au cercetat pricina de mai sus arătată şi arătânduni cum că cu frica lui Dumnzău au cercetat am iscălit şi noi.

Iancul Grecianul păh. Gheorgh'os V. vist. (grecește) April 13.

CLXI. 1785 *Mai 29 Iaşi.* Crâşma de la capul podului îmblător pe Prut la Fălciu.

Iω A'exandru Ioan Mavrocordat Voevoda bojiu milostiu gospodaru zemli Moldavscoi

Credincos boiarii domnii mele dum. Grigoraş Costache biv vel pah. i Iancul Grecanu biv vel pah. ispravnici de ţinutul Fălciiului sănătate. înştiinţare dmv. ce neaţi trimes pentru pricina cărcimei ce vra săş facă dumneaei vorn ceasa Marie Bogdăneasa, la capul podului ce are dumneaa i în apa Prutului acole la târgul Fălciul, n'au venit şi celi scrise sau văzut, deci macar că dumv. arătaţi precum târgoveţii de Fălciu ar fi zicând că nici odată cărcimă acolo la capul podului nar fi avut dumneaei vorniceasa *dar fiind că pe locul domnesc ce nu este dat nimărui, volnic este aşi face oricine ce vor pentru alişveriş,* pentraceia şi dumneaei vorniceasa voln că să fie aş face cărcimă acolo. ca pe un loc ce este drept loc domnesc şi nu dat nimărui, şi dumv. să daţi a înţălege târgoveţi or că mai multă supărare să nui facă dumsale vornicesei, a nu o îngădui săş facă cărcimă. Aciasta scriem. 1785 Mai 29

adresa: credincioşi boiarii domnii mele dmlui Grigoraş Costache biv vel pah. i Iancul Grecianul biv vel pah. ispravnici de ţinutul Fălciului дати‍е здравїем.

sau trecut la condica — răspuns — procit vel logofăt

Andrei condicar

CLXII. *1798 Febr 20 Iaşi.* Podul îmblător pe Prut la Fălciu.

IACOV MITROPOLIT MOLDAVIEI

După jaloba ciau dat dmlui *vel voruic Vasile Costachi* cerş'nd judecată cu dmlui spatar D.mitrachi Bogdan pentru un pod îmblător pe apa Prutului, drept târgul Fălciului, a căriia pod un mal adică cel despre răsărit ar fi de moşie dumisali, iar un mal a dumsale spatarului, şi dmlui spătariul ar fi luând tot venitul acelui pod, păgubindul pe dmlui vornicul de partea dumsale. Prin domnească ţidulă am fost rânduiţi ca să cercetăm aciastă pricină, şi după dreptate să giudecăm şi să hotărâm. Deci adunândune la sfânta Mitropolie, unde înfăţoşinduse înaintea noastră amândoi părţile, şi intrând in cercetarea pricinei. dumnialui spatar Dumitrachi Bogdan, înpotriva jalobei şi a cererei dumsale vornicului au arătat doω anaforale de giudecăţile ceau mai fost pentru podul acela, între părinţele dumsale răposat vornic Manolachi Bogdan fiind spatar şi între părinţele dmlui vornic Vasile răposat vornicul Lupul Costache, însă una din 1776

Martie 2, iscălită de veliţii boiari de atunce, şi întărită şi cu iscălitura şi pecete răposatului domn Grigore Alexandru Ghica Vvod şi alta din 1777 Martie 17 iscălită de răposatul Mitropolit Gavril şi iarăşi de veliţii boeri, prin care se arată că şi atuncea asămine cerire au făcut răposatul vornicul Lupul părintele dumsale vornic Vasile, precum şi dmlui acmu, ad că cerşind parte din venitul acelui pod, pentru că un mal ar fi al moşiei sale şi după cercetările ce sau făcut, nu sau aflat că ar fi avut răposatul vornicul Lupul vreo' dreptate la cererile sale, pentru că nici în scrisorile moşiei răposatului vornicului Lupului nu scrie vad de pod, nic acei ceau stăpânit mai înainte moşie parte de pod nau luat cum însuşi nau tăgăduit, şi osăbit că podul acela au fost domnescu mai înainte şi întratâta somă de ani tot domnie lau stăpânit şi nimine nau luau parte şi mai ales că apele cele mari fiind domneşti, acest pronomion cui au vrut domnie lau dăruit, şi vadul nu lau deschis dumnalui răposatul vornicul Manolachi Bogdan nici au făcut podul, ci au fostu domnescu de la împărţirea ţării, iar pentru că au zis răposatul vornicul Lupul, că fiind malul de ceia parte al dumisale să nu ia vinit i se face strămbătate. Acest răspunsu nau avut vreao tărie, căci nau putut la moşie aciasta să aibă mai mult pronomion, de cum au avut vânzătorii ce iau vândut, nici acie nau putut să vândă ce nau avut ei şi aşa sau hotărât ca săş stăpânească răposatul vornicul Manolachi Bogdan cu tot venitul deplin podul amânduror malurilor, precum sau stăpânit din vac şi pân atunce, cum pre largu se cuprinde prin anaforalele acestea care anaforale măcar că dumlui vel vornic Vasile Costachi au vrut să le întâmpine cu alta mai din urmă anafora din 1785 Iuli 5 ce sau găsit trecută în condica divanului, prin care să arată giudecata ce au avut dmlui Neculae Roset biv vel logofăt, cu epitropia clironomilor răposatului vornic Manolachi Bogdan fiind răposatul vornicul Lupul pricina fiind că clironomii vornicului Bogdan au fost mutat podul acesta pentru care este şi acum pricină, la alt loc unde de ceae parte era moşie Bubuiogii (care acum să stăpâneşte de banul Ghica de la ţara românească) cerşind atuncea dmlui logofat parte din venitul podului fiind un mal al moşiei ce sau zis la care i sau şi dat dreptate, adică cu aceasta vrând dmlui vornicul Vasile acum a da să să înţăleagă că după cum sau dat atunce dreptate dumsale log Neculai ; asemenea i sar căde şi dumisale. Dar acias a nau putut săl agiute, căci de i sau dat ace dreptate dumsale logofăt Neculai pricina au fost că au fost mutat podul din vadul acel vechiu in dreptul altie moşii, iar in cât va sta podul în vadul acel vechiu după privilegiile ce au avut dintru.început când au fost domnescu de nu sau-amestecat alţii la venitul lui, nici dmlui vornic Vasile acum nu poate a trage parte din venit. Drept aceae după cercetare ce sau făcut şi acum de cătră giudecata pricinei aceştie sau dovedit vederat că dmlui vel vornic Vasile Costachi nu are nici o dreptate la cerire dmsale, şi asemenea am hotărât cum şi prin anaforalele mai sus zise sau arătat dmsale spatar Dumitrachi Bogdan, se cuprinde, ca săş stăpânească dmlui podul cu tot venitul deplin a amânduror malurilor precum sau stapânit şi pană acum şi mai mult să nu fie supărat de cătră dmlui vornic Vasilie Costache.

1798 Febr 20

Neculai Roset logofăt, Roset logofăt, Manolachi Conachi vel vornic, T. Balş vornic, Ioan Canta vel logofăt, Mih. Luca spatar, Costandin Grecianu vel log., Alexandru Ianculea vel vornic, Teodor Balş vel vornic, Dimitrie.... spatar, sau trecut în condică, Matei Cond.car

CLXIII. Proclamaţia pentru alipirea Bucovinei la Austria (acta Gligorcea).

Sfânti vostră egumen, molitfele vostre preuţi, i dumv. boeri, mazăli, rupt, i vornăcii i toţi lăcuitor sănătati; înştiinţare facem cătră toţi de obşti, că diacum | înnainte cu mila

şi ağutorul pre puternicului Dumnăzeu, acastă bucată de locu al Moldovii, pe undi sau pus hotar şi semni împărăteşti pajuri este supt | stăpânire împărăţiielor sale împărătească şi crăiasă apostoliască *Mariia Tereziia*. şi inpărăţie sa *Iozaf Sacundъ* şi de acum înrainte, or poroncă de la poarta otomăniască or de la divan nime să nu cuteză a o asculta; ce toate poroncele vor veni de la | mărie sa ghineral baron *Splin*. şi acele poronci ce vor veni de la mărie sa ghineral baron Splin, şi a oamenilor mărie sale, acele cu toţi să le ascultaţi | iar cine din norod, or ce fel de obraz va fii, şi nu să va supuni la acastă înştiinţare şi poroncă va fi de mare primejdie.

Osăbit de acasta să fie cu toţi nădăjduiţi şi încredinţaţi, că la toate vor fii suptu bună ocrotire şi apărare spre bună odihnă şi dreptate | lor cât şi parte bisăricască vor fi cu toată cinstea şi credinţa lor | şi cetindu-se aceste pontură intra auzul tuturor să s lipască la uşa bisaricii.

Sacrae Caesare Regiae | apostolique. maj. Camerarius | actualis generalis Major—brigaderius et Confiniorum | Moldaviae Commendans, Generalis publicetur.

pecetea în ceară roşie G-al Spleen, m. p.

„Di la Adam 7285 April ia în 28".

„ Aprilie în 28.

iar cel di păblătueri an săntu 1776

Costant'n sin Dimitri *Toit* Neculai Herescu spatar

Gheorghe Sturza pah. staroste

CLXIV. 1791 *April 5 Cernăuţi*, Amanetul Banilei pe pe Ceremuş pentru bani.

ZAPISUL

Care mai g'os sânt iscălit denpreună cu soţul mieu Anniţa fiica Tăutului ot Nepolocăuţi, ădeverim cu acest adevărat zapisul n stru la mâna domnului Graf Iacov Logoteti, ot Cernăuţi, precum să să ştie că avându eu mari nevoe a trebuinţii de o sumă de bani, mam rugat domnalui Graf dea miau făcut bini cu 150 de galbini, adică una sută cinci zăci de galbini, de aur bani gata de astăzi până în zece ani de zâle cu dobânda lor den zece unsprezece pe tot anul, diar mai trece ceva vreme şi peste zece ani tot acest fel de dobândă să criască pe capetea banilor păn îi voiu putea plăti, şi pentru ca să nu aibă vreo îndoială, ce încredinţat să fie pentru arătată sumă banilor iam pus amanet toată parti de moşie ot Bănilă de pe Cremuş ce o am de zestre de pe soţul mieu precum voiu plăti aceşti bani driaptă datorie cu mulţămită şi făr de nici o pricină, care parte de moşie totuşi să află în stăpânire domnului Graf cu osăbiti contracte den anul 1785, spre mai bună incredinţare niam iscălait poftindъ şi pe alte persoane să să iscăliasă martori, pr cum au luatъ toţi banii aceştiit în mâinule noastre, împrumutaţi cu chip de rânduială de sus arătată, poftindu pe cinsita giudecătorie a ţânutului zapisul acesta să să puie la protocol, sau scris în Cernăuţi anul 1791 April 5 Nov. calindar.

l. p, în ceară neagră Panaite Stroescu i Nastasie

Nicolai baron de Herescu martur, D. Bendella mp.

Mihailaş Stroescu am fost faţă martur că a luat bani fratili meu bani pe acest contract i zapis.

Cu zâ a dumisale zap'sul acesta sau scris de mine şi după cum arată zapisul sau dat şi banii toţi la mâna dumisale Panaiot Stroescului şi mam iscălit martur.

Pitar Andrei Daşchevici

Praesens Instrumentum apud Sao Regiam Provincialem Buccowinensem în libro Contract, Novo VIII pag. 273 ingrostatum est actum Czernowitzii die. 19-a Decembri 1796.

Tax. 36 x. Drag,ş mp. Praesens
2129 Soluta Schaltz

CLXV. *1785 April 2 Iaşi.* A. I. Mavrocordat acordă Episcopiei de Huşi anumite venituri de la negustorii din Huşi.

Iω Alexandru Ioan Mavrocordat, bojiu milostiu gospodaru zemli Moldavscoi.

Fiindu că prin jaloba ciau dat domnii meale târgoveţii din târgul Huşii, au arătat că svinţia | sa Kir Iacov Episcop di Huş, îi supără făr dreptate luîndule de toată dugheana câti | doi lei, şi apoi le mai ia şi câte alţi doi lei pentru că şădu în dugheană din dos cum | şi pentru dughenile cele dau cu chirie, încă le ia din zece lei unul, şi de la familiile sărace cari | nu au nici bărbaţi nici ficior, încă le ia câte doi lei; şi dejma din vin o ia cu vadră mai mare | de cât vadra cu care vând ei pila neguţitori, şi dejma den păpuşoi nu o ia toamna cându | să culegu păpuşoii ce o ia primăvara uscaţi gata, cum şi dejma din stupi iarăşi nu o ea | la vreme după obiceiu, ce la vreme desetini, după ce numără stupii, apoi cât i să | vin să ia d jmă, îi *herează* şi îi lasă la acel cu stupii până în primavară şi apoi | îi ia. Deci pentru aceste strâmbătăţi cerându jăluitorii dreptate de la domnia me | ca să fie puşi la cale să nu fie asupriţi peste dreptate, prin domneasca noastră ţidulă | iam rânduit la ai noştri cinstiţi credincioşi dumnealoru veliţii boeri ai divanului domniei mele | ca să cerceteze cu amăruntul jaloba lor şi să îndrepteze, pentru toate ca să urmeze şi | la târgul Huşii asemene după cum urmiază şi pe la alte târguri din ţara aciasta ci vor fi | asămine danii pi la mănăstiri pentru care dmlor veliţii boeri spre a săvâr | şi porunca domnii mele şi spre a îndestula întru tot pe jăluitori cât şi pe svinta Episcopie | iam întrebat ce le iaste cerere şi amândouă părţile cu un glas au cerut *ca să li să hotarască* cât să de pe an la Episcopie bezmănul locului de casăli şi dughenile ce au pe locul târgului şi dmlor veliţii boeri văzindu că cerere lor iaste cu cale pentru ca nici Episcopie să nu să păgubască de venitul locului nici târgoveţii bernici să nu să asuprească peste dreptate, şi mai vârtos că dare avaetului pentru loc nu să urmează la toate târgurile | ce sânt danii pe la mănăstiri, tot întrun chip pentru târgul acesta Huşii ci iaste datu danie la | Episcopie, foarte cu amăruntul au cercetat şi au luat sama, şi după cum au socotit a fi cu | dreptate să de pe an la Episcopie venitul locului a driaptă vatra târgului Huşii ce să va afla | după cercetare şi hotărâtura în semne şi în stânjăni ce va faci dumlor spatar Costandin Grecianul şi | pah. Grigoraş Costachi după carte domniei mele ce li sau scris să arată în gios, adică din suma | chiriei a fiştecării dugheni să de stăpânul dughenii la Episcopie pe tot anul bezmenul locului din | zăci bani unul, cum să de tot gospodariul ce va fi şăzătoriu, pe hotărâta vatră a târgului să de numai câte un leu, după cum dau şi la Iaşi acei ce au casă pe locul mănăstirii sfântului Spiridon | iar de crâşmile ce să vor alege de rânduiţii hotarnici pe driaptă vatra târgului de vreme ciau arătat | târgoveţii că atâta iaste chivernisala lor sau iscălit să nu de nimică şi pentru banii bezmănului di locul dughenilor şi a gospodarilor iarăş să nu fie siliţi, de către Episcopie făr de voia lor | ca să lucreză, ci să de banii după cum sau arătat mai sus, iar femeile sărace care nu vor ave bărbaţi | nici feciori nu vor da nimică, după cum şi dicheul Episcopiei sau priimit. Şi dejma din vin | să o de cuv adra ce vor vinde la neguţitori, şi Episcopia să o ducă unde va vre, iar nu

târgoveţii | stupii săi numere la vreme şi de nu vor fi întro prisacă cincizăci va lua Episcopie, | câte o păra de stup iar de vor fi cincizăci să ia un stup de seminţe, iar nu de bătut, şi întra | cia toamnă sal rădici din prisacă. Dejma din păpuşoi cându să vor începe a să culegi | | păpuşoaile să aibă a tremite Episcopi să măsoare cu prăjina fieşti care ogor, fiind faţ omul cel cu ogorul şi din zeci prăjini va lua una după obiceiu şi câte prăjini | să vor veni să le ia întrun capăt şi iarăş Episcopia săi culeagă, şi săi râdice dipe ogoru | cum şi pentru imaşurile ce vor fi pe vatra tâ-gului, iarăş nen ică să nu de la Episcop e bezmăn | Aciasta fiindu hotărâre dumilorsale veliţilor boeri, care cercetândusă şi de către însumi dom | nia me sau aflat că iaste cu cale şi cu dreptate, pentru aceía dar şi domnie me asemine | hotărâm ca să s urmeză pre deplin cu dare avae.ului cei ce vor fi pe dreapta vatra târgului | după cum să arată mai sus prin carte aciasta. Iar cei ce vor fi şăzător pe moşiile Episcopiei, care sânt afară din vatra târgului vor da venitul moşii după obiceiu şi | după ponturile ce sunt în v'sterie cu pecete gospod. dar dejma d n vin, din stupi şi din | păpuşoi vor da ca şi târgoveţii ce vor fi pe vatra târgului. Drept aceia sau dat aciastă | carte a domniei mele la mâna târgoveţilor din Huş. Aciasta poroncim.

҂҂афпе Ап. В.

pecete mică în tuş roş — procit vel logofăt

„sau trecut la condica d'vanului

Іѡ Andrei biv izbaş condicar

CLXVI. 1792 Iulie 25 Iaşi. A. C. Muruzi Vodă înoeşte privilegiile Episcopiei de Huşi de a încasa unele venituri de la târgoveţii din Huşi.

Cu mila lui Dumnezeu Іѡ Alexandru Costandin Muruz Voezod domnul ţării Moldaviei.

După multă pâră şi giudecată ce au tras târgoveţii de Huş ce sânt şezători cu casile şi dughenile lor pe vatra târgului Huşii cu vechilii Episcopii Hu | şului pentru statornicia şi buna aşezarea lor pentru care osebit de alte a lor multe şi necontenite jalobe ce au dat mai înainte anume prin deosebită jalobă ce au dat domnii mele sau rugat să fie puşi la cale cu statornica aşăzare fără de păgubire sfintii Episcopii. După a că | rora jalbă domnie me precum la altele, bine voind cu deosăb'tă a noastră domnească râvnă, a le pune la bună cale şi orânduială, asăminea pe aceşti targoveţi ce de multă vreme să văd nemulţămiţi la cele ce pe te carte gospod ce avea ei să află, suparaţi cu ceriri osebite Domniia mia rânduindui | le dumialor veliţii boeri ca să cercetezi şi să ne inştiinţezi, precum vor afla a fi cu cali de a să urma de către amândoao părţile, ca de acum înainte | să să pue la ce mai bună şi temeinică rânduială şi să rămâe mulţămite amândoao părţi e. Ne înştiinţază prin a dumilorsale anafora ca prin câte hrisoave gospod | are Episcopia Huşului care să hotărăşte ca să să ia la târgoveţ venit, fără numai să afiorăseşti la Episcopie vatra târgului Huşi. Dar târgoveţii de Huş au arătat carti gospod de la domnia sa Alexandru Ioan Mavrocordat Vodă din 1785 April 2 prin care după ce de atuncea cercetare, ce din poroncă | prin ţidulă gospod, au fost rânduiţi, ce din veliţii boeri, sau hotărât ce venit au să de târgoveţii la Episcopi pe fieşte care au, cum prelargu arată aceiaşi carti în po | triva cări'a neputand divanul a face nici o schimbare au rămas hotărârea la domn a mea. Deci dar domniea mea am poroncit de sau scos de faţă la divan inainte | domniei meale şi a tot sfatul, atât pe jăluitorii targoveţi cât şi pe vechilul Episcopiei. carile arătând ca în vremea aciasta Episcopiia se află la proastă stare | supusă supt grĕli datorii. din pricină ca ori in ce vreme să întâmpla trecere de agărlăcuri, fiind pe acole drumul cel mari, tot la Episcopie năvălesc şi Episcopia

rădică toată greutate, şi au cerut ca să se facă adă g'ri vinitului Episcopiei precum au şi alţi stăpânitori de loc pe care este târgu. Impotriva căriea | ceriri pe de altă parte şi târgoveţii au cerşut uşurari d'n ceia ce carte lor cupr'nde. După ce dar cu amănuntul cercetari ce cu deplină luari aminte sau fă-ut de către însumi | domnia mea, hrisoavelor Episcopiei; cât şi cărţii gospod ce au târgoveţii, cum şi cererii ce au făcut amândoao părţile, precum sau socotit cu cali şi cu dreptati | hotărâm prin acest hrisov al domniei mele, ca târgoveţii din târgul Huşii să aibăă da nestrămutat pe tot anul acest venit la Episcopia Huşului. Adică pentru tot venitul | şi rachiul ce vor vinde în crăciume tîrgoveţii creştini, *jidovi,* şi alţii, măcar că prin cartea gospod ce au ei li se hotărăşte să nu de nimca.

Dar socotindusă că şi Episcopia | trebue a fi împărtăşită dintracest câştig ce fac târgoveţii. Hotărăm să aibă a plăti la Episcopie câte doi bani de toată vadra de vin ce vinde în crăciumi, asăminea | şi câte un ban de toată oca de rachiu cum şi pentru vânzarea dohotului sau hotărât să fie numai a Episcopiei. Aşijdere din soma banilor chiriei a fiişte căriea | dugheană să aibă a da stăpânul dughenii la Episcopii pe tot anul bezmănul locului d'n zăci bani unul, cum şi de tot gospodarui ce va fi şezător în vatra târgului să de numai câte un leu | precum dau şi la Galaţi cei ce au case pe locul mânăstirei sfântului Spiridon, însă pentru bezmănul de loc din chiriia dughenilor şi a gospodarilor nici o dată să nu fie siliţi de către | Episcopie fără de voia lor ca să lucrezi, ce să aibă a da banii precum sau arătat mai sus iar femeile sărace, cari nu vor avea bărbaţi nici feciori să nu de nimica. Cum şi dejma din | vin să o de cu vadra ce vor vinde la neguţitori, şi Episcopia să o ducă unde va voi, iar nu târgoveţii. Stupii săi numere la vreme, şi de nu vor fi la o prisacă 50 stupi | să ia Episcopia câte o para de stup, iar de vor fi 50 stupi să ia unul stup de sămânţe iar nu de bătut şi întrace toamnă săl rădice din prisacă. Dijma de | păpuşoi când se vor începe a să culegi păpuşoaile, să aibă a trimite Episcopiia să măsoare cu prăjina fieştecare ogor, fiindu faţă şi omul cel cu ogorul, şi din zăci prăjini | va lua una după obiceiu, şi câte prăjini să vor veni să le ia întrun capăt, şi iarăşi Episcopia săşi culeagă şi săi râdice de pe ogor. Iar pentru vânzare cârnurilor. a peştelui a lumânărilor şi a păsicii fiindu pentru hrana şi indestularea a toată obştiia, sau hotărât să fie slobod tuturor, deobştie având fieşte care neoprit fără a fi supuşi | a da vreun venit la Episcopie, iară pentru clăci şi altele ce au arătat că sunt supăraţi de către Episcopie de acum înainte întru nemică să nu fie supăraţi, cum la toate | acestea sau primitit acum îna'ntia domniei meale amândoao părţile. Drept aceia dar după ac'asta de mai sus aratată rându ală şi al noastră domniască | întărire poroncim întocmai să să urmeze, atât de către Episcopie cât şi de către târgoveţi, cărora li sau dat acest al nostru domnesc hrisov întărit cu al noa | stră domniască iscălitură şi pecete. *Scrisusau hrisovul acesta la scaunul domniei mele în oraşul Eşii întru cea dintăi domnie a noastră la Moldavia la anul dintăii.*

1792. Iulie 25.

Іѡ Alexandru Costandin Moruz Voevod

pecetea domnească ┼ Іѡ алеѯандрꙋ константин мꙋрꙋз воевода. кꙋ мила лꙋи дꙋмнезеꙋ домн цѫрии молдовеи 1792.

N. Roset vel logofăt procitoh.

Neculai Hrisoverghi vtori log. procitelnomu.

în dos; sau trecut la condica divanului.

CLXVII. *1792 Aug. 1. Cernăuţi.* Decretul de nobleţe a fraţilor I. şi M. Ghiţescul din Nepolocăuţi (Bucovina).

De la Kesaro Krăescu *Kraisaletul* (Köniğlichen) Bucovinei să dă prin aciasta după decretul înaltei gubernii din zi 21 a lunii lui Iuli acestui an cu număr 21784 fraţilor Ion şi Mihalachi Ghiţescul de la Nepolocăuţi, ficiori lui Iordachi Ghiţescul care de către înalta adunare de staturi a ţării ca nobil sau cunoscut adeverinţă că pomeniţi fraţi Ion şi Mihalachi Ghiţescul aşe precum şi tatăl lor la toate prileğurile ca nobili (nobellen) să să socotească şi fieşte ce om de aciasta să aibă a să ţine.

Sau dat în târgul Cernăuţilor la zi 1 Aug. 1792.

Titel Craiz secretar

Obs. pe contrapagină e şi textul austriac.

pecete ceară roşie

CLXVIII. *1825 Sept 19 Nepolocăuţi.* Mărturie pentru familia nobilului M. von Ghiţescu.

Mai ğos iscălitul parohul a satului Nepolocăuţ din svănta biserică a hramului a Inălţării Domnului, dau aciastă mărturie dumisale nobelului boer Mihalachi fon Gheţăscul precum că este drept ficior născut şi crescut în satul Nepolocăuţ a dumisale boeriului Iordachii fon Gheţăscul, care pentru credinţă întăresc cu draptă iscălitură duhovniciască puind spre mai mare incredinţare şi picete a svintei biserici a satului Nepolocăuţ.

în Nepolocăuţ la 19 Septemvri K. vechi anul 1825

I. p. Mihail Ciahovski m. r. Paroh

Obs. are întăritură nemţască din 825 Dec. 29 Cernăuţi

scrisă copia pe timbru de 15 kreutzer

Obs. Aceste 2 acte ne-au fost incredinţate de d. avocat P. Ghiţescu din Iaşi.

Iată o încrângătură a scoborâtorilor din Iordache Ghiţescul:

1. Iordache von Ghiţăscul (Nepolocăuţi)

2. Ion Ghiţescul ban (Darabani) — Mihalachi Ghiţescul (în Basarabia) — Ştefan Ghiţescul

3. (a) dra Talpă = (b) dra Vogoridis

4. Iordachi, Dumitru, Protira, Costachi — fată — Toader, Mihai, Anica — Olimpia din Basarabia

= (a) Sacară = Iordachi Vărnav; =(b) Lelescu Talpa — = dr. Radu — = Botez (Fălticeni)

5. Aneta — Ion = 2 femei — Ion, Aglaia = Voişel

Petru, Matei, Evghenie avocat, General — Eugenia = Calciu

Aglaia, Tinca — Nicu, Ionel inginer

6. Dumitru, Armanra fată

CLXIX. *1815 Oct. 4 Iaşi.* Mezatul feredeelor jidoveşti din Iaşi.

Cătră cinstita vornicie de aprozi

Cinstita aghenţie prin nota cătră acest departament al pricin'lor streine au făcut aratare că pricina de giudecată între sudeţii austrieceşti Avraam sin Meir i Nahman Priles şi Moisă Libert, pentru feredeele jidoveşti cerçetânduсă de cătră aghenţii sau hotărât că arătatele feredee să să vânză prin mezat, şi cu poftitoare cerire ca mezatul ce este început în pricina aciasta să să şi săvârşască după rându'ala cuviincioasă, Departamentul face înştiinţare cinstitei vornicii, că dacă nu mai este vreo pricină de cătră alăi asupra acelor feredee; să să pue în lucrare cu săvârşirea mezatului după rânduiala cuviincioasă.

1815 Octombre 4.

vel vornic

CLXX. *1830. Mart. 20.* Popasurile in drum la Ţarigrad şi Brusa.

La mergere me la Ţarigrad şi Anadol 1830 Mart 20 peste Dunăre.

Întăi Ibrăila — Macin — Carasu — Pazargic — Kohluge — Enigiuma — Krumnu — Iambul — Garnubat — Kărkclise — Luleburgazu — Karăştiran — Ciorlu — Crăseluse — Cetalge — Cekmege — Enicekmege — Carnubat — Stanbol — Iuıkiudar — Gartal — Pendek — Gherbize — Ihnut — Eliki hanu — Tavla — Sabange — Adapazar — Hendek — Dişcebolu — Sintlibet — Gheive — Daraclu — Mudurnu — Naklaen — Eiştie — Enghiuri — Ciangaa — Cantabolu — Borlu — Safral — Cerkez — Hamalak — Paindir — Brusa — Cinislik — Kiuiucara — Musal.

Ilie Peiul sardar

CLXXI. *1827 Septembre 20 Iaşi.* Hrisovul lui Ioan Sandul Sturza Voevod, prin care se intemeiază târg la moşia Hărpăşeşti a vist. D. Ghica.

Iω Ioan Sandul Sturza Voevod cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldaviei.

Asupra arătării ce prin jalobă niau făcut al nostru cinstit şi credincios boer dumnalui *Dimitrie Ghica vel vist.* că la moşia dumsale *Hărpăşeşti* de la ţinut Cârligăturii ar fi loc de bună indămânare spre a să faci adunări de iarmaroace, fiind moşiia nu cu dipărtare de sate înprejurati cu locuitori, şi cu apropieri de târg, care adunări de iarmaroaci aduc o mare înlesniri la locuitori cătră alişveriş, domnia mea încredinţândune de neapărată trebuinţă ce urmează spre înlesnirea şi înmulţirea alişver şului, ca unui ce deapururi privim la obştescul folos, apoi socotind că la moşiia arătată făcândusă adunări de iarmaroace nu să pricinueştt nici o sminteală sau zaticnire târgurilor ce sânt mai cu apropieri, luând aminte am socotit de toată cuviinţa cerere şi rugăminte ce şi dumnialui ca un patriot boier meritorisăşti a i să împlini prin slobozire voe şi slobozănie pentru iarmaroaci la moşiia arătată, şi dar iată prin acest hrisov al domnii mele întărim cu însăşi iscălitura şi pecetea noastră, dăm toată voia şi slobozenie a se face pe tot anul la moşia Hârpăşăştii doăsprezece adunări de iarmaroace, adică 1-iu, de zioa sfintei cuvioasei Paraschivei, Octombrie 14, 2-le de zioa sfinţi mai marilor voevozi Mihail şi Gavril Noembrie 8, 3-lea de zioa sfânt Ierarh Niculai Decbembri 6, 4-le de zioa sfântu Ioan Botezătorul Ghenar 6, 5-le de zioa Intâmpinării Domnului ci să zice Stratenie Fevr. 2, 6-le de zioa sfinţii patruzăci de Mucenici Mart 9, 7-le dupre Paşti Joia a întăii săptămâni, 8-le de zioa sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena, Maiu 21, 9-le de zioa Naşterii sf. Ioan Botezătorul ci să zice Sânzâeni, Iuni 24; 10-le de zioa sfinţii

mucenici Chirica şi Julita Iuli 15, 11-le de zioa Schimbării la faţă a Domnului adică Probajănii, Aug, 6, şi al 12-le de zioa Naşterei prea sfintei curatei fecioară născătoarei de Dumnezeu ce să zice şi Sântămăria mică Sept. 8 ; la cari adunări de iarmaroace volnici să fie oricine a merge şi a *alijverişui* cu vite şi cu orice altă vor fi având de vândut şi de cumpărat fără a fi opriţi despre nimene; spre a avea însă şi dumlui oareşicare folosinţă de la acesti iarmaroaci înprotiva locului ce ari să să calci cu vitele *iarmarocenilor*, în vreme când să vor face adunări nu mai puţin şi pentru imaşul ce trebue a da la vitele ce să vor aduna, îi facem domnie me miluire statornică venitul *mortasipiei* de la vitele ce să vor vinde la aceste adunări, cari venit îl va lua şi dumlui în tocmai după hotărârea condicii din visterie din vechiu, cu pecete gospod, adecă câte doazăci şi patru bani de toată vita mare, bou, vacă, cal şi iapă ce să va vinde care bani îi va lua pe giumătate de la cumpărator şi giumătate de la vânzător.

Drept aceia pe lângă celelalte folosinţe ce le va avea şi dumnealui de la acesti iarmaroaci întocmai după cum să urmează şi la alte moşii boereşti, unde să fac adunări de iarmaroace, folosânduså şi cu venitul acesta al mortasipiei, nu vor fi supăraţi locuitorii cu vreo alta cerire; pentru urmare dar întocmai celor mai sus cuprinsă, sau şi dat acest al nostru domnesc hrisov, poftind şi pe luminaţii domni fraţii noştri, cari din pronjia lui Dumnezău în urma noastră să vor orândui oblăduitori pământului acestue, să întărească şi să statorniceascá această cuprindere de privilegiu, pentru a domniilor sale purure laudă şi fericiri. Sau scris la scaonul domniei meli în oraşul Eşii întru cea dintăiu domnia noastră la Moldavia în anul al şăsăle, la let 1827 Săptembre 20 zile.

Iω Ioan Sandul Sturza Voevod

l. p. domneşti — Baluş vel logofăt procit

Visterie :

Copiia această fiind scoasă întocmai di pi cel adevărat hrisov orighinal, pentru aceia sau încredinţat.

1827 Noembri 30

vel vist

sau trecut la condica vistieriei de hrisoave

CLXXII. *1800 Ghenar 13 Iaşi.* Urbariu pentru lucrul ce vor lucra şezătorii pe moşiile altora.

Ponturile pentru lucrul ce sau socotit să lucreze cei ce şed pe moşiile altora după hotărârea hrisovului.

Ꙗ). 12 zile să lucreze fişte care sătean întrun an stăpânului moşii însă patru zile de primăvară patru zile de vară şi patru zile de toamnă.

Б). Fieştecare sătean să lucreze aceste 12 zile la rânduitele vremi la orice lucru ar ave trebuinţă stăpânul moşii, însă din răsăritul soarelui şi până la apus cu odihna sa, ce vor căde cu dreptate, lucrând slujba de azi, ca când ar lucra şi pentru însuş trebuinţa sa.

Г). Fieştece om casar şi holteiu în vrâstă fără tată, cari vor fi de slujbă să lucrezi acesti 12 zile rânduite, iar flăcăul neînsurat ce va şade în casă cu tatăl lui, de va fi şi de slujbă să nu să supere, findcă va lucra tatăl lui, iar cel neputincios şi nevolnic să nu să supere cu slujba pentru nimică.

Д). Cel cari din pricină de boală, sau că ar fi dus aiure cu altă trebuinţă sau cu chirii, să aibă a da stăpânului moşii pe acele zile ce au fost să lucreze câte 20 bani noi pe zi, sau să de plată pe zi unui om ce ar lucra stăpânului moşii *cu hac* în locul celui ce nar lucra de vreo pricină arătată mai sus, ori după cum să va putea învoi-

Є). Care din săteni vor vre să de bani la stăpânul moşii ca să nu lucrezi să nu aibă sătenii ace volnicia, iar stăpânul moşii de va vre să ia bani pentru lucru volnic va fi.

Ѕ). La moşie ce va fi şăzător săteanul acolo să aibă a lucra fieşte care acele rânduite 12 zile pe an, sau şi la moşie ce va fi alăture cale de trei de patru ciasuri iar del vor duce mai departe, cale de cinci de şasă ceasuri să i să socotiască pierzare zălei din cele 12 rânduite zile, iar cu podvozi şi cu alte angarii să nu să supere.

З). Lucrând fişte ce om acele 12 zile pe an pe rânduiala arătată, să aibă a da toţi şi dejmă din toate după obiceiu de a zăce la stăpânul moşii, şi nimene să nu cuteze aşi râdica di pi ţarină până nu va veni stăpânul moşii, sau omul său ca să ia dejmă, precum şi stăpânul moşii să arate purtare de grija a mergi sau a trimete om la vremi, afară numai din grădinile cu legume ce vor fi numai de trebuinţa casei sale iar fiind de neguţitorie să de bezmăn.

И). Satili ce vor fi pi margine ţării hotarului Moldaviei, să lucreze pe giumătate, adică şasă zile, să lucrezi întrun an în trei vremi, cum şi bani de a fi să dei pentru slujbă pe giumăta e să de, adică câte zăci bani, va da pe zi, iar dejmă va da fieştecine din toate pe obiceiu.

Ѳ). La satele răzăşăşti de să vor afla săteni fără de moşii, să nu să supere cu lucrul ca să de bani după cum sau hotărât mai sus pentru aceste 12 zile rânduite de lucru, dând şi dejma obicinuită a zăce însă bani să dea câte un leu de casă, iar la satele ce vor fi la margine să dea câte treizeci bani de casă, şi răzăşii săşi înpartă întocma pe câte părţi de moşie vor ave fiştecare.

Ї). Vin numai stăpânul moşii să pui săl vânză pe moşia sa, cum şi care să vor învoi cu stăpânul moşii, iar altul nimene să nu fie volnic a vinde, iar altfel de băutur nu vor fi popriţi nici sătenii, aşijderele şi vinul stăpânului moşii după ce să va vinde, să aibă a vinde şi sătenii, învoindusă cu stăpânul moşii.

АЇ). De va fi trebuinţă de arat, câte pluguri vor eşi în sat să are tot plugul pe zece paşi şi pasul să fie de şasă palme, iar de va fi arătura în ţălină să are 8 paşi şi câţi oameni vor fi părtaşi la acel plugu, arând paşii rânduiţi să să scutească fieştecare de o zi din cele 12 zile; atât cel ce va ave un bou cât şi cel ce va ave doi boi, sau şi mai mulţi, cum şi cel ce va fi numai cu capul, dar care nu va fi părtaş la acel plug, va lucra acele rânduite zile la alti slujbe ce va vre stăpânul.

ВІ). De va fi trebuinţă de prăşit, să prăşască fieşticare om pe zi o firtă adecă a patra parte din pogon.

ГІ). De va fi trebuinţa de secerat va secera fice om pre zi trei clăi.

ДІ). De va fi trebuinţa de cosit fân să facă fiştecare om pre zi giumătate de falce.

ЄІ). De va fi trebuinţa de adunat şi de clădit să adune şi să clădească fieşte ce om pe zi giumătate de falce.

Aceste cinci (sprezece) ponturi ce sau hotărât *cu nartu* lucrândule fiştecare după hotărâre lui, să i să ţie în samă cele 12 zăle rânduite pe an cum şi la alt lucru lucrând fieştecare după cum sau arătat prin ponturi, iar să i să ţie în samă, din rânduitele 12 zile ale anului, iar care din săteni vor face tocmală pentru lucru cu stăpânul moşii, după zapisul acel de tocmală să să urmeze.

Şi aşa la toate să se urmezi nestrămutat ferindusă atât stăpânii moşiilor a săli pe pe cei ce vor şide pe moşiile lor, piste cât să hotătăşte prin ponturile ce să arată în hrisov, cât şi cei ce vor şide ori pe a cui moşii să nu cuteză a lipsi pi stăpânul

moşii cât de puţin din cât sau hotărât, ce şi o parte şi alta să păzească întocma după cum să hotărăşti.

1800 Ghenar 13

pecetea domnească cu exerga:

Iω κст ΛΛ. ΓΦ Β. Β. 1799

procit vel logofăt

sa trecut la condică
Matei Condicar

în dos nota: „pontur, gospod ce au să lucreźi unui stăpân oamenii ce şăd pe moş'e".

CLXX. *7268 Ghenar 1* (*1760*). Primul buget al Casei Sf. Spiridon din Iaşi (Acad. Rom. ms. 3259).

„Sama de veniturile mânstirii Sfântului Spiridon, pe anul trecut ce sau strâns prin mâna lui Anastasă lipcanul, începândusă de la leat 7268 Ghenar 1, până la leat 7269 Ghenar 1.

— 1642 lei 33 bani sau luat de la Ocnă pe 12 luni, în care şi 59 lei 33 bani de la Măriile lor beizadele, pentru sare ce au rămas din anul acesta.

— 850 lei mortasipia Mării sale Doamnei după vânzare.

— 62 lei 60 bani din mortasipia târgului Făinei, din 412 lei pol, bez 350 lei ce o luase egumeuul mai înainte.

— 630 lei 88 bani sau luat de la lipţcani în anul trecut; însă 172 lei pol pe carăle ce au venit la Ghenar, şi 458 lei 28 bani pe carăle ce au venit la Iulie.

— 84 lei 15 bani sau luat de pe postavul Jidovilor; însă 58 lei de la Lupul jidov, 10 lei de la Şmil, 12 lei 75 bani de la Şimon, 3 pol lei de la Gheorghe.

3269 lei 76 bani fac soma. Ce sau mai luat venituri pe 2 luni Ghenar şi Februarie:

— 63 lei 66 bani de la ocnă pe luna lui Ghenar.

— 89 lei 111 bani pe Februarie tij de la Ocnă.

— 118 lei 96 bani de la Lipţcani pe Ghenar.

— 266 lei 80 bani de la amândoao mortasipiile pe doao luni Ghenarie şi Februariei

538 lei 113 bani fac soma; *iară peste tot la un an şi 2 luni fac 3808 lei 69 bani.*

Obs. In izvodul de cheltueli, ce urmează listei veniturilor, se arată că s'au cheltuit prin mâna şatrarului V. Cozma suma de 4358 lei, cheltuelile întrecând veniturile cu 549 lei şi 81 bani!

Cheltuelile au fost aşa repartizate: 3730 lei 15 bani facerea zidului, 110 lei cheltu'ala hramului (12 Decembrie), 68 lei 105 bani hrisovul mânăstirii, 449 lei cu ciumaşii.

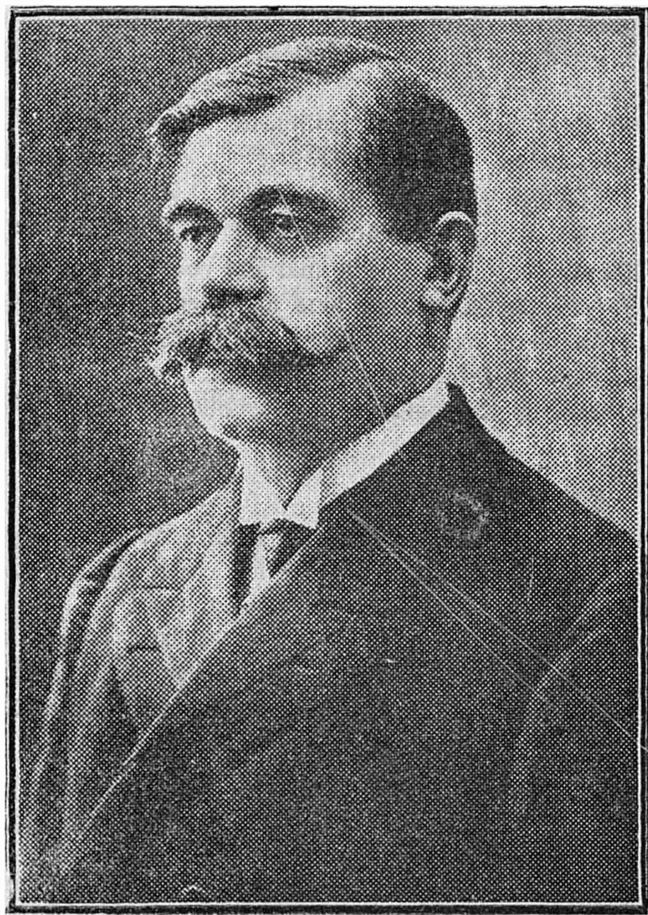
Bugetul îl verifică aceşti boeri: Vasile Roset hatman, Vasile Razul hatman, D. Suţu, Cogălniceanul vel visternic, şi Andronic postelnic. (Surete ms. XLVI, 71—75).

Documentele de la CLV — CLXXIII, ne-au fost comunicate spre publicare de dl. Gh. Ghibănescu.

c). PERSOANE

Spița neamului Bădărău

Nu e uşor a spune de începuturile unui neam de oameni, a unei famil i, care plecată din începuturi modeste, şi din o ticnită viață rurală, a izbutit să dea societății fruntaşi conducători pe terenul vieții politice, luptători încălziți în ideea Unirii, ca Constantin Bădărău, clucer, deputat în divanul adhoc al Moldaviei, ca reprezentant al micilor proprietari din jud. Iaşi, şi mai apoi *A. A. Bădărău* deputat, senator, primar al Iaşilor şi ministru de Justiție şi apoi de Comunicație sub domnia Regelui Carol I.

A. A. Bădărău

Intru cât membrii familiei Bădărău îi găsim legați de o samă de case din Iaşi, cu începere de la C. Bădărău şi apoi am avut *doi* oameni politici, din care singur A. A. Bădărău a ocupat locul întâi pe arena vieții publice a Iaşilor, ne vom strădănui în

cele ce urmează a lega *istoriceşte* începuturile acestei *modeste*, dar *străvechi* familii, servindu-ne acolo, unde actele ne lipsesc, de rostul apelativ al *rădăcinei* cuvântului, căci acolo unde nu vorbeşte istoria vorbeşte limba, numai să ştim să tâlmăcim rostul ei.

§ 2. *Etimologia cuvântului Badărău*. Dacă istoriceşte acum încercăm pentru întâiaşi dată să străbatem în vechimea acte'or istorice, ce vorbes· de neamul *Bădărăilor* pe terenul etimologiei însă cuvântul *Bădărău* a avut parte de multe tâlmăciri şi etimologii.

Laurian şi Massim în al lor Dicţionar (1872) dau această explicare: *bădăran*, aplicat la persoane: nepilit, necioplit, grosolan; *bădăran boerit* = homo novus, parvenitul

Cost'nescu zice: *bădăran* = grosolan, îngâmfat prost, care între ai săi trece de persoană cu merite, care însă sub maniere ridicule afectează pe nobilul, pe avutul, pe omul de spirit, *maroufle*; boer de ţară prost, îngâmfat şi mândru, *hobereau*.

Poenariu Aron traduce pe *roturier* prin mojic, grosolan, *bădăran*.

Anton Pann în Povestea Vorbei III, 199 zice:

De unde ştie ciobanul
mojicul şi *bădăranul*
Ce fel să te primească
Şi ce fel să te cinstească

G. Baronzi (Limba română 89), compară pe *Bădăran* cu francezul *badaud*, şi italianul *badare*. Această etimologie dată pe ghicite, zice Hajdeu (Etim. magnum 2844) *nu e tocmai departe de adevăr*.

Cihac (II 477) leagă pe *bădăran* cu *bade* şi pe de altă parte cu *bacus*, două cuvinte fără nici o legătură între ele, zice Hajdeu, şi ambele de o potrivă fără nici o legătură cu *bădăran*. Hăjdeu afirmă că în etimologia dată de Cihac (*bade* şi *bacus* nu se explică tematicul *r*, dar ca senz logic nu trebue să se piarză din vedere senzul ezenţial de o *„fiinţă care supără, umileşte, insultă prin chipul ei de a se purta cu alţii*.

Dus de această părere Hăjdeu apropie pe *Bădăran* de *ciocoiu* „cu singura deosebire că ciocoiul s'ar putea zice un bădăran orăşenesc, adică mai cioplit, *„pe când bădăranul este un ciocoiu de la ţară, însă mai neobrăzat*".

Oprindu-se Hăjdeu a ne explica pe *Ciocoiu*, care nu e *ciolovecul* rusesc al lui Cihac (человѣкъ = homo), ci acei perceptori rurali, cari strângeau dările domneşti: (τζονκοντήτζες ἐκεῖνοι ὁποῦ μαζώνουν ἐᾶ ἀπεντικα τέλη) ceux qui perçoivent les impôts des hospodars'. Cuvente den bătrâni 1. 273 | „Dacă ciocoii erau mici funcţionari administrativi de la oraş la ţară, *oare bădăranii să nu fi fost la rândul lor mici funcţionari administrativi veniţi de la ţară la oraş* ?

Pe aceste considerente Hăjdeu afirmă că rolul bădăranilor trebue să fie vechiu de tot, de prin evul de mijloc şi mai vechiu ca al ciocoilor *„de oarece nu i se dă urmă în documente, ci numai în studiul linquistic*".

Ceia ce afirmă *filologul* Hăjdeu, nu primeşte *istoricul* Hăjdeu, căci pe terenul documentelor aduce cel mai vechiu act, ce vorbeşte de Bădărăii de la Fălciu, din 1757, şi anume *Costantin Bădărău*.

Trecând la etimologie, zice că *bădar-an* este egal cu forma *bădăr-ău*, amândouă sufixele dând un peiorativ. Forma *bădăran* e mai obişnuită în graiul comun, pe când forma *bădărău* s'a păstrat ca poreclă sau *nume de familie, mai ales în Moldova*. (idem coloana 2845); iarîn alt loc (coloana 2222) zice: formele colaborate *bădăran* şi *bădărău* sau *lungău* şi *lungan*, ne arată că peiorativul *ău* este o diferenţiare d'n augmentativul *an*, şoim—şoim-an; băiat — băiat-an porc — porcan, vultur — vult-an; (coloana 1142).

An nu e latinescul *an* ce a dat *ân*; romanus = *român*, ci slavul *an* alipit la nume

proprii, ca Văs^an, Răduc*an*, Radov*an*, Șerb*an*, Holb*an*, Curc*an*, Gănsc*an*, L'p*an*, Ald*an*, Gătl*an*. Dolof*an*, etc.

Tulpina cuvântului după Hăjdeu e *badar*, iar senzul e de mic slujbaș administrativ rural, boerit la oraș. Ca urmare se primblă prin Ducange și găsește în plin evul mediu citate de vech' *badellus* = *baderius*, un fel de aprod, apparitor, serviens, sergeant.

In 1272 se citează *badellos* a civitate Lugdunensis.

In 1338 idem badellos seu servientes,

In 1312 baderius seu maynerius.

In 1308 baderios sive mesagerius, homines bonae famae ad custodiendo vineas, blado. Badellus, schimbat în *baderius*, a dat în apus *bedello* (it.) *bedel* (span.) *bedeau* (fr.) și e germanicul *petil* = emisarius, sau anglo-saxon *bydei* mesager, deci vechi german *buttil* azi *bütel*: *Baderia* era în evul mediu *districtum officium baderii*.

Am dat această lungă tălmăcire a tulpinei *badar*, pe care Hăjdeu o găsește pe terenul german al cancelariei medievale, dar uită să ne explice legătura istorică a faptelor, care îi scapă filologului Hăjdeu, ca în multe alte etimologii.

Sextil Pușcariu ne dă altă explicare: *bădăran* homme ou femme de manières rustiques (villageois) grossier, rustre, rustaud, butor, și maroufle, bădărau și bădăran ca în jidan (jidău), unguresc *badaro*, einer, der unverständlich, ungereint din *badarni* a vorbi fără rost; — bădăran — bădărănesc — a bădărăn', bădărănie, bădarănos, iată atâtea derivate din tulpina ungurească *badar*.

Cu etimologia dată de d. Pușcariu intrăm pe terenul realităților istorice. S'a zis unora d n locuitorii români din părțile Ungurene: *badar*, ca și *hadar*, de unde *bădărău* și *Hădărău*. Am putea lărgi cercul acestei etimolog i, dacă am alătura *pe badar* unguresc cu *badar* sârbesc: badar-dra-dro vorbă конь (cal), alacer, bebhaft, vioiu, sprinten, care n'are echivalent în celelalte limbi slave.

Despre *Hâdărăi* avem știri în docum ntele secl. XV-a, căci la 7005(1497). Ștefan Vodă întărește lui Toader Dumbravă și soției sale Mușăi cumpărătura ce au făcut cu 200 zloți în satul *Hădărăești*, pe Bârlad, spre Canțirești, (azi Cănțălărești zis și Podul Inalt de la Nechita *Hădărău*, de la Jnri *Hădărău* și de la Dobra *Hădărăoae*, feciori lui Dan *Hadărău*, nepoți lui Stan Hădărău (Ion Bogdan. Doc. lui Ștefan Vvd. II, 116, Uricar XVIII. 76, XXIII, 398).

Iată dar că Stan Hădărău trăia pe la 1400, și de sigur dacă nu el, tatăl sau bunul său, trebue să fi venit cu descălecătorii de prin părțile Maramureșului, unde a putut să capete porecla de *Hădărău*, pe ungurește *Hadar*.

Hadar pe ungurește însamnă bâlbâit, plappern, Schwazzen, babiller. bavarder; din *hadar* avem hodoroagă, hodorog, a hodorogi, ung. *hadaro*, l'homme qui parle vite.

§ 3 *Vechimea Neamului Bădărău*. Nu avem tot atât de vechi știri despre cel dintâi *Bădărău*, ca despre cel dintâi *Hădărău*. Ne suim însă către sfârșitul secl XVI-a, și anume în actele Corlăteștilor de la Tutova.

In 1696 Oct. 21 (7207). Antioh Vodă Cantemir întărește printr'un mare uric scris pe piele de vițel lui Apostol Talpeș vornic de poartă mai multe cumpărături făcute de el de pe la răzeșii din satul Corlătești, între care și de la neamul *Bădărăilor*. Și azi este în Hotin, pe Ciuhur, satul *Hodrovățu*, care în catagrafia veche din 1817 este scris *Hădărăuții*; și nu e o simplă întâmplare că pe aceiași vale a Ciuhurului să avem și pe *Hădărău* ca și pe Bădărău, două enigme din onomastica veche moldovenească.

„Un zapis de la *Gheorghiță* și de la sorusa *Nastasia*, feciorii *Neculii lui Bădărău* din Corlătești, strănepoți *Simei Flămândului* cum au vândut a lor ocină din Corlătești,

dela Tutova pe apa Horă ţii partea despre răsărit; ce au fost a moaşăi sale a *Ţolincăi Bădărăiasa*, din selişte, din ţarină şi din vad de moară şi din tot venitul lui Apostol Talpeş dreptu 2 ughi". (Surete ms. VIII, 861).

Dacă pe la 1696 Gheorghiţă şi Nastasia erau oameni de cel puţin 30 ani, tatăl lor *Necula Bădărău* a trăit pe la anul 1630—1670. iar bunul lor Bădărău a trăit pe la 1600, iar Sima Flămândul şi Ţolinca Bădărăiasa au trăit pe la 1550—1600 în satul Corlăteşti pe Horăiata.

Iată dar o primă serie de generaţiuni de Bădărăi.

1. Bădărău (cătră 1500)
   = Ţolinca
2. Sima Bădărău (Flămândul) 1550
3. Bădărău 1600
4. Necula Bădărău 1650
5. Gheorghiţă Bădărău, Nastasia Bădărăiasa 1690, vând ocina din Corlăteşti lui Apostol Talpeş vornic de poartă

§ 4. *Bădărăii de la Fălciu.* In ale mele Surete ms. IX, pg. 401—503 am copia în întregime şi în regeste peste 200 acte ce vorbesc de neamul Bădărăilor dela Fălciu

Cea mai veche amintire avem în 7171 (1663) când se vorbeşte de un *Gavril Bădărău* care ia în căsătorie pe Maria fata lui Pavel Mutul. Despre acest Gavril Bădărău avem o foarte interesantă scrisoare a lui Radu Racoviţă logofăt din 7267 Dec. 8 (1758), în care spune următoarele: „Datam acastă scrisoare la mâna lui Costantin Brădărău, (sic) după cumu ştiu cau venit la tatămeu [1]) *Bădărău*, tatăl acestuia mai sus arătat, şi tatămeu ştind a grăit frăţinisău lui Mihai Vodă (Racoviţă) de iau rădicat dajde şi lau făcut tatămeu *Vatav*, şi pentru aceasta am dat scrisoare la mână că de iar sta cineva cu pricină, eu să ştiu că auzindu pe tatămeu că aceştia să trag din seminţenia lor dintru mazăli vechi; aceasta, vleat 7267 Dec.8. Radu Racoviţ logofăt (Surete IX, 493).

Dacă autorul însemnărilor genealogice pune 1663 pentru generaţia lui Pavăl Mutul, tatăl Mariei Bădărăiasă, el n'a greşit căci *Gavril Bădărău*, ginerele lui Pavăl Mutul a trăit ca vatav de mazili supt Mih. Vodă Racoviţă 1704-1727, cum atestă marele logofăt Radu Racoviţă în 1758, nepot de frate lui Vodă Mihai.

Cine era acest *Gavril Bădărău*? De unde venia el? Sigur că nu era de pe valea Sărăţii la Cârligaţi, Leoşti, Cotroceni şi Davideşti, căci pe aici fiind moşiile Episcopiei de Huşi, s'au scos de la domnie Carte de slobozie, pentru adus oameni străini, cum avem Cartea de slobozie a lui Gh. Duca Vodă din 1669 Feb. 26 (7177), pentru satul Cârligaţi.

„Iω Duca Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn ţării Moldaviei, datam cartea domniei meale părintelui şi rugătoriului nostru Ioan Episcopul de Huşi şi dregătoriului şi vatamanului său din Cârligaţi, ce iaste la ţinutul Fălciului, spreaceia să aibă a chema oameni străini din ţara Turcească, şi din ţara Muntenească şi din ţara Ungurească şi din ţara Leşască şi din partea Căzăceasea fie ce limbă va fi şi vor veni de să vor aşeza acolo la acest sat de la domniia mea or avea slobozii în doi ai şi vor fi în pace de dajde, şi de zloţi şi de lei şi de taleri şi de galbeni şi de orţi şi de iliş şi de sulgiu şi de unt şi de branişte şi de alte dări şi angherii de toate câte săntu pre alţi mişei în ţara domnii meale (Surete ms. IX, 477).

1) Dumitraşco Racoviţă hatmanul, frate cu Mihai Vvod Racoviţă.

Dar pe lângă moşia Episcopiei, erau pe văile Sărătii, Cârligaţilor şi Timirlenilor o pânză de sate răzeşeşti din vechi, dela acel Husul sau *Gânscă*, şi fiul său *Leoa* cari şi-au legat numele de *Huşi* şi de *Lecşti*.

Ion Husul (Gânscă) a avut 2 fii pe *Leo* şi *Petre*, In o spiţă din 1790 (Surete ms. IX, 471) se dau aceşti urmaşi fraţilor *Leoa*, şi Petre Gânscă :

1). Ion Husul (Gânscă).

2). Leoa Husul, Petre Husul (Gânscă).

3). Lazăr Ganscă.

4). Ghervasie Gânscă.

5). Lupul Gănscă.

6). Hiloteia, Ghervasle, Mirăuţ.
Gănscă Gânscă.

7). Sohiica Toader Gănscă.

8). Pavăl Mutul ; Toader, Catrina, Ioana Maria.

9). Catrina, Maria
= Gavril Bădărău.

După alte însemnări de spiţe ale urmaşilor din Vasile Focşa se arată că Maria soţia lui Gavril Bădărău, era fata Anei, născută Focşa, nepoata lui Ţimboi Focşa, strănepoată lui V. Focşa (Surete ms. IX. 465).

Unind arătările acestor 2 spiţe ar reeşi această încrângătură a lui Gavril Bădărău cu răzeşii din Leoşti, zişi şi Cârligaţi.

6). Ghervasie Gănscă.

7). Sohiica Toader Gănscă.
= Andrei Coman.

8). Pavăl Mutul Coman. Nastasia.
= Ana C. Focşa.

9). Catrina Maria.
= Toader Joimir = Gavril Bădărău.

Iar pentru a întregi şi mai mult vechile legături cu răzeşii de pe Sărata dăm toate spiţele de vechi răzeşi, premergători lui Gavril Bădărău.

7). Sohiica Ghervasă Gânscă = Andrei Coman, fecior Drăguşei lui Coman, nepot lui Stan Polova din bătrânii Şchiopenilor (Fereşti).

8). Pavăl Coman zis şi Mutul. = Ana fata lui C. Focşa, nepoata lui Ţimboi Focşa, strănepoata lui Vasile Focşa.

9). Catrina	Maria
= Toader Joimir	= Gavril Bădărău.

Nu putem preciza, dar bănuim că acest Gavril Bădărău a trebuit să stea în deaproape legături cu neamul lui Gheorghiţă Bădărău din Corlăteşti la Tutova, mai ales că vânzânduşi ocina lui cătră Apostol Talpeş, în 1696, unul din feciorii săi *Gavril Bădărău* să se fi dus să se însoare cu Maria Coman din Cârligaţi, aceasta în pragul secol XVIII; sau altfel.

5. *Urmaşii lui Gavril Bădărău.* Actele Bădărăilor de la Fălciu vorbesc pe larg de toţi urmaşii lui Gavril Bădărău şi în special de Costantin Bădărău, care capătă carte de mazil în 1765 April 21 (Surete ms. IX. 463) de la Gr'gore Alex. Ghica Vodă; „Iω Grigorie Alex. Ghica Vvda, b. m. g. z. M. facem ştire printraciastă carte a domniei meale, de vreame ce prin cercetare ce sau făcut de către dumnealor veliţi boeri, ce au fost rânduiţi de domnie me, pentru alegerea mazililor Costantin Bădărău ot Fălciu sau aflat că este neam de mazil şi după dovezi ce au arătat căzânduise a fi la rânduiala sa, sa aşezat cu dajde la catastivul mazililor şi pentru întărirea neamului său; sau dat această carte a domniei meale spre încredinţare. aciasta înştiinţăm", 1765 April 21.

Maria Coman, răstrănepoata lui Stan Polova, aducea ca zestre bărbatului său pribeag *132 stânjeni moşie*, din cei 3573 stânjeni câţi cuprindea moş'a Făureştii (azi Sch'openi), din care 1191 stânjeni era în partea bătrânului Stan Polova, 1191 stânjeni bătrânul Berehoi şi 1191 stânjeni bătrânul Vasile Brumariu.

Maria lui Gavril Bădărău a avut trei feciori.

10). Maria Pavel Coman Mutul = Gavr l Gh. Bădărău.

11). Irina, = Bordea	Ion Bădărău, = x	Costandin Bădărău. = Creţul.
12). Racoviţă, Toderaşco, Vasile, Aniţa, Bontea, Ioana, Maria.	Vasile Bădarău Ioniţă	Vasile, Andronachi, Catrina, Ioana, Tudora. Bădărău „ Vărnă, Solomon Preuteasa sa.

Costandin Bădărău a sporit averea, căci pe lângă cei 44 stânjeni moştenire, a treia. parte din zestrea mamei sale Maria, mai cumpără toată partea mătuşei sale Catrina Joimăriţa, 132 st. în 7267 April 15, mai cumpără 44 stânjeni de la nepotul său Neculai sin Ion Bădărău şi 66 stânjeni de la verele sale Irina şi Nastasia, fetele moşului său Ion Balmeş, (7265 Dec. 10).

C. Bădărău a luat soţie din neamul Creţului, aceasta înainte de 7263 Febr. 23, când Vodă Gr. Ghica dă carte la mâna lui Costantin Bădărău, *cumnatului său* Ioan Creţescul şi lui Toader Gânscă, ruptaş de căşmară, un văr al doilea al său, să ia de a zecea de pe următoarele moşii; *Leoştii*, *Buzeştii*, *Plotuneştii*, *Cloşcarii*, *Peniţa*, *(Şcheia)*. *Bulboaca* unde a şăzut moşul lor Bumbătă, şi *Dobrenii*, din gara Lăpuşnei, moşii ce le au de pe moşii lor *Leva şi Petru*, feciorii Husului [Surete ms. IX 461].

— Din cei 2 fraţi: Vasile şi Andronachi Bădărău avem aceşti urmaşi.

11).	Vasile C. Bădărău.	Andronachi C. Bădărău.
12.	Iordachi, Zaharia Bădărău, Bădărău.	Costantin Bădărău, Ioana.

Din arătările verbale ale celor de la Fălciu, reese aceşti urmaşi ai lui C. Andronic Bădărău.

13. Costantin Bădărău.

Neculai = Maria Jora = | Alexandru x | Cristina. = Gh. Cozmiţă.

Panaite, Mihai şi 3 fete ; Teodor, Mihai şi Costandin.

Teodor A. Bădărău a luat în căsătorie pe Maria Lupu, şi e cunoscutul profesor şi director al Liceului internat din Iaşi.

6). *Bădărăii de la Iaşi.* Cel mai vech'u ce-l dă spiţa Bădărăilor de la Iaşi este Pătraşco Bădărău, îngropat la biserica râdicată de el în satul Tabăra lângă Bădărăi, pe care l-a descălecat dânsul către 1750, şi pe a cărui cruce mormântală cetim această inscripţie. „*Aice suptu aciastă | sfântă Cru | ce odihne | şti robul lui | Dumnezeu | Patraşcu | Bădărău şi | sau sărârşit | u la luna lui | leat.... 7285.*

Se vede că crucea a fost scrisă, trăind încă bătrânul Pătraşco, acum călugărit supt numele de Paisie, şi că murind, săpătorul nu a mai scris *luna* şi ziua, ci a lăsat loc gol. (Surete ms. IX, 473).

Spiţa ne mai spune că acest Pătraşcu Bădărău a mai avut un frate, pe *Grigore Bădărău*, care stăpânia 12 stânjeni moşie din Chilia, la Hotin, şi pe *Nastasia* căsătorită cu Nistor Scorpan tot în Chilia, unde stăpânia tot 12 stânjeni moşie.

Toţi aceşti 36 stânjeni moşie în Juleşti, de peste Prut de pe zestrea, ce luase tatăl lor, un Bădărău, a cărui nume nu ni-l arată spiţa, dar că acest prim Bădărău a ţinut în căsătorie pe Stefănia, fata lui Grigore Tulbure (Surete ms. IX, 522).

Incă din 1654 Sept. 12 (7163), Grigore Tulbure cu nepoţii săi Bahrineşti, cumpără cu 40 taleri în Giuleşti părţile Irimiei, fecior Nechitei, rudele fiind întrebate şi n'au vroit să cumpere (Surete ms. III, 454).

In 1667 April 8 (7175) se face hotarnica Giuleştilor şi se găseşte la Prut că moşiia mearge din poarta Fedeştilor pe din gios până în pădurea din sus despre Căhăneşti ; toată faţa Giuleştilor pe Prut era de 33 odgoane, din care răzeşii aveau 17 odgoane şi 18 $^1/_2$ stânjeni (Surete ms. III, 455).

In 1722 April 18 (7230) este o nouă hotarnică a Iuganilor, în care Bahrineştii, veri cu Pătraşco Bădărău, îşi aleg părţile lor din Iugani astfel ;

2 odgoane 25 stâng. 2 palme la apa Prutului.

2 „ 6 „ 5 „ la câmpul ţarinei (mijloc).

1 „ 29 $^1/_2$ „ — fundul moşiei, drumul Furilor (Surete ms, III, 455).

Azi sântem în măsură de a spune mai multe de acest Pătraşcu Bădărău, intemeetorul satului Bădărăi şi tulpina intregului neam de Bădărăi de la Iaşi.

In actele moşiei Juleştii de peste Prut, ce aparţineau tot judeţului Iaşi (Surete ms. XLV. 165), găsim o spiţă a neamu'ui Tulbure, cum şi alte acte de proprietate, ce vorbesc de înaintaşii lui Pătraşco Bădărău căpitan.

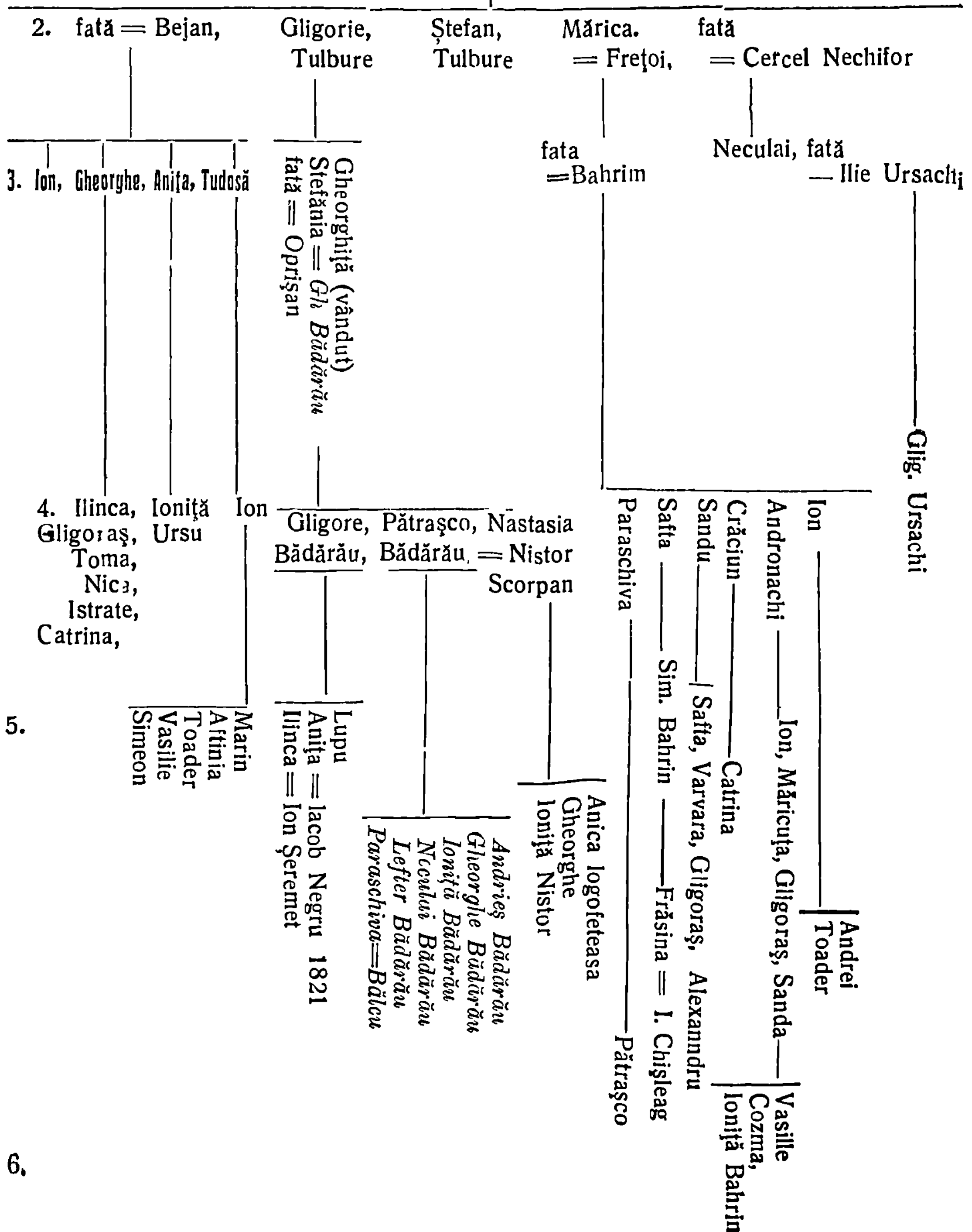
Moşia Juleşti îmbla pe 4 bătrâni : *Bejan* (80 stânjeni), *Bădărău* 80 stânjeni | *Bahrin* (80 stânjeni) şi *Cercel* (80 stânjeni). Cel dintâi stăpân în Juleşti — *Tulbure* bătrânul — a avut 5 feciori : *Gligore Tulbure, Ştefan Tulbure, o fată* măritată cu Bejan, *Maria* măritata cu Freţoi, şi *altă fată* măritată cu Nechifor Cercel.

Cum Stefan Tulbure nu ni e arătat cu urmaşi în spiţă, însamnă că el ori a murit, tânăr fără urmaşi, ori şi-a vândut răzeşia, căci cei 320 stânjeni, cât era toată moşia Juleştilor, se impart numai pe 4 bătrâni, câte 80 stânjeni bătrânul. Bejan are 4 urmaşi :

Ion, Gheorghe, Anița și *Tudor ;* Gligore Tulbure are 3 urmași ; o fată măritată cu Oprișan, pe *Stefănia măritată cu Gheorghe Bădărău*, și pe Gheorghiță Tulbure (vândut) ; — Mărica Frețoi are o fată măritată cu Bahrin ; — iar Nechifor. Cercel are 2 copii : pe Neculai Cercel și o fata măritată cu Ilie Ursachi. Toți acestei sânt moșii și matușele lui Pătrașcu Bădărău după tată, ei între ei venind veri primari.

Generația lui Pătrașco Bădărău, *mazil*, este a 4-a din spițe și cuprinde aceste nume, toți veri al doilea ca înrudire.

Iată spița :

Cine să fie Gh. Bădărău, tatăl lui Pătraşco Bădărău ? Repet acelaş răspuns ca şi la înaintaşul lui Gavril Bădărău intrat în tulpina Bădărăilor de la Fălciu. Acel Gheorghe Bădărău este cel ce iese din Corlăteşti prin vânzare la 1690, care ori s'a căsătorit la Cârligaţi cu una din strănepoatele lui Leao şi Petre Husul, ori a venit la Juleşti şi a luat pe Stefănia lui Tulbure. Numai aşa între 1690—1700 s'a putut răzleţi neamul Bădărăilor din Tutova la Fălciu, şi Iaşi spre Hotin. Sau dacă filiaţiunea aceasta este problematică trebue să căutăm pe acest Gheorghe Bădărău între Bădărăii de la Hotin, din satul *Rusăni*, aşezat pe apa Ciuhurului, pe linia de hotar între ţinutul Hotinului şi al Sorocăi.

7). *Bădărăii de la Hotin.* In catagrafia Hotinului pe anul 1820 (Surete ms. XL, 294), găsim în satul Ruseni 77 locuitori, din cari Bădărăi sunt aceştia : *Sava Bădărău, Ion Bădărău, Costachi Bădărău, Toader sin Ioniţă Bădărău, Arhip Bădărău, Condurachi Bădărău, Ignat Badărău, Savin Bădărău,* şi *Ignat Bădărău*; deci 9 Bădărăi în 1820 trăiau în satul Ruseni, ocolul Ciuhurului, la Hotin!

In Catagrafia Basarabiei din 1817, publicate de Halipa (Trudi III, Surete ms XXXI, 508, la ocolul Ciuhurului se dă satul Rusenii cu 79 bărbaţi şi 7 femei, stăpân era pitarul Teodoriu.

Deci Gheorghie Bădărău cel dintăi ce ni se dă în Juleşti ori a venit de la Corlăteşti din Tutova ori de la Ruseni din Hotin, spre a se căsători cu *Stefania*, fata lui Gligore Tulbure, unul din cei patru bătrâni din Juleşti. Tradiţia Bădărăilor este că-s veniţi din Hotin, din satul Chilia, azi dispărut, ca şi satul Juleştii, cel atestat de documentele secl XVIII-a, azi (Bisericanii şi Balotina).

8). *Patraşco Bădărău.* Despre Pătraşco Bădărău mazil, avem ştiri în o jalobă ce o face către domn vărul său al doilea Andronachi Bahrin, fiul lui Bahrin, ce venia cumnat de 2 vere primare lui Gh. Badărău, amândoi fiind gineri, unul — Gh. Bădărău — lui Gligori Tulbure — Stefania ; altul fiind ginere a Măricăi lui Freţoi.

CLXXIII. Iată această jalobă (Surete ms. XLV 165).

MILOSTIVE DOAMNE,

Jăluescu Mării tale pentru un Pătraşcu Bădărău *mazil,* ce şede cu şidere la Tabără în ţinutul Eşului, pentru o parte de moşie Iuganii, ce am că mi-o îneacă, şi-m mânâncă toată dejma moşiei, şi nu-i destul că-mi mânâncă el şi are un cumătru a lui anume Necola Grecul, care sântu trei ai de când ţine stupi pe moşie me, şi nu va sămi dea venitul, precum iaste obiceiul, şimi îneacă tot venitul moşiei, văzându-mă că sânt un om bătrân şi neputincios, şi mă rog mării tale, milostive Doamne, să aibu dreptate precum a fi mila mării tale.

Robul mării tale, Andronachi Bahrin mazil.

Obs. In dosul jalobii stă scris rezoluţia ; Dmta vel logofete să iai sama şi să îndreptezi, Oct. 25 dni 1753 (sic).

Iar marele logofăt Radu Racoviţă scrie porunca : «Patraşco Bădărău din poronca Mării sale lui Vodă te sorocim să vii să stai la giudecata cu omul acesta, că de nui veni te vom aduce cu ciobote.

R. R. vel logofăt u Ias let 7262 Oct. 27

Iar în 7262 Mai 25 (1754) Pătraşco Bădărău căpitanul capătă următoarea carte de volnicie de la Matei Ghica Vodă, (Surete ms. III, 459).

CLXXIV. «Iω Matei Ghica Vvoda, cu mila lui Dumnezeu Domn ţării Moldaviei. datam carte domniei meale lui Patraşco căpitanul de Tabără, şi fraţitor săi să fie volnici cu

cartea domnii meale a ţine şi a stăpâni moşiia lui *Iuganii*, ce iaste pe Prut în ţinutul Eşului care zisă că iaste driaptă a lui. *Aşijdere şi pentru podul ce îmblă preste Prut, cari lau făcut cu cheltuiala lor pentru treaba olacurilor împărăteşti şi ale altor poronci,* de vreame ce numai malul dincoace de Prut iaste a lor, iar malul de ceilaltă parte iaste al stolnicesei lui Carpu, să aibă vo'nicie de la toţi oamenii, cari vor treace în pod pentru trebile sale a lua brudină pre obiceiu; însă numai pe partea malului de dincoace iară pe malul de dincolo să ia stolniceasa lui Carpu, iară pentru oamenii atâta Turci cât şi Moldoveni, carii vor mearge în olac ori la ce vreame să aibă ai treace şi pentru brud nă să nui supere pe unii ca aceia, numai de la oamenii drumeţi sau alţii, cari vor treace în pod, să aibă a le luare de pre la toţi brudina pre obiceiu. Intraalt chip să nu fie; iară de vor avea cineva ceva a răspunde să vie faţă şi aceasta poroncim.

u Ias let 7262 Mai 25
vel logofăt

Pecetea domnească în roş; cap de bou—pasere.

Cât despre moşia Giuleştii, în care a intrat ca răzăş prin insurătoare Gh. Bădărău mazilul, cu Stefania fata lui Grigorie Tulbure, iată ce zice spiţa Bădărăilor din Iaşi (Surete ms. IX, 522); „ginere lui Grigore Tulbure a fost tatăl lui Patraşco Bădărău cu zestre în moşie Giuleştii a patra parte,—Stefania iaste soţia tatălui lui Patraşcu in Giuleşti cu moşie de 36 stânjăni, care pe *trei* fii vin câte 12 stânjăni, ce li sau împărţit în Chilia".

9). *Juleştii.* Despre această moşie Giuleştii, avem 2 ştiri de întinderea şi împărţirea ei pe răzeşii; una din 1765 Sept. 14 (Surete ms. XLV, 106); şi alta din 1779 Maiu 4, rădicată de Vidraşco Canţir, vornic de poartă (Surete ms. XLV, 114).

„Măsura Giuleşttlor — 30 odgoane şi odgonul de 20 stânjăni, şi stânjenul de 8 palme domneşti şi sau venit aşa:

— *Gligoraşco Ursache* 10 odgoane, cumpărătura moşului său Lupul Căpitan de la Pavăl Mănescu;

— *Pătraşco Bădărău căpitan,* cu neamul său i sa venit 5 odgoane[1])
— *Gheorghe Andronic* cu neamul său i sau venit 5 odgoane.
— Bahrin cu neamul său i s'au venit 5 odgoane.
— Iar Gligoraşco Ursache a mai avut 5 odgoane, şi anume:

2 odgoane, 5 st. 2 palme cumpărătură de la Bahrineşti.
— „ 5 st. 3 palme (nevânduţi tij de la Bahrin
— „ 17 st. 6 palme (
1 „ 15 st. 5 palme cumpăraţi de la Ion Biciul.

3 „ 42 st. 16 palme, ceia ce fac:

3 odgoane 44 stânj. — sau mai drept:

5 odgoane, 4 stânjeni

1). După o însemnare (Surete ms. III. 455), partea lui Pătraşcu Bădărău căpitan era aceasta în Giuleşti;

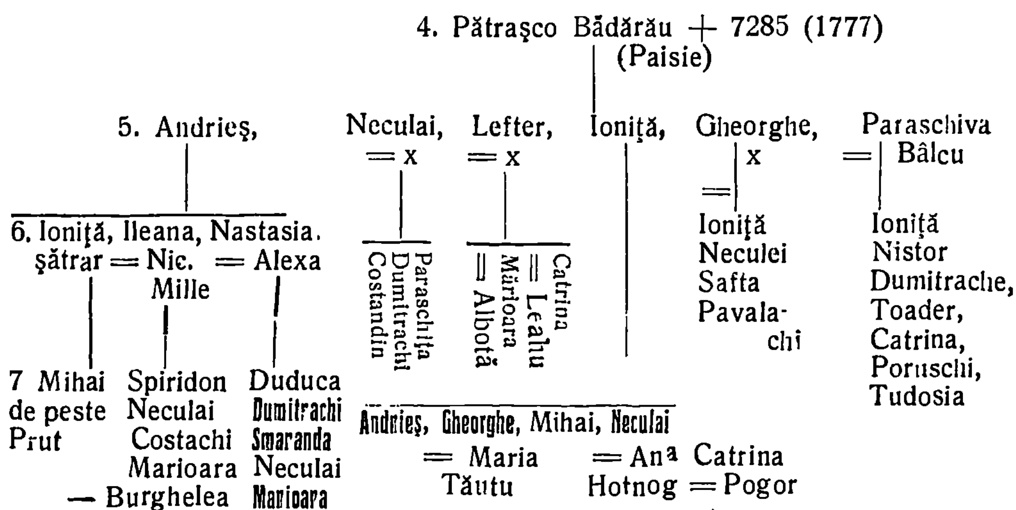
„Moşia Iuganii de pe apa Prutului în ţinut Eşii, părţile ce sau ales de către răzeşii săi Bahrini, după hotarnica Bahrineştilor din 7230 (1722), căpitanului Pătraşco, care moşie îi iaste cumpărătură. şi i sa măsurat faţa despre apa Prutului şi sau venit partea căpitanului Pătraşco 2 odgoane 25 stânjeni şi 2 palme; iar la mijlocul moşiei i sau venit 2 odgoane, 6 st., 5 palme pe câmpul ţarinii; şi la fundul moşiei pe *drumul Furilor* i sa venit 1 odgon, 29 pol stânjeni",

Obs. 30 odgoane a 20 stânjăni odgonul fac 600 stânjeni, curmezişul G:uleştilor. Cum însă cei 5 bătrâni a 80 stânjeni fiecare, fac 400 stânjeni, spiţa arată că în Giuleşti Mănescul singur avea 200 stânjeni. Toţi aceşti 200 stânjăni ai Mănescului îi cumpără Gl. Ursachi, un văr al doilea a lui Pătraşco Bădărău.

După mărturia hotarnică a lui Vidraşco Canţir din 1779 Mai 4, se vede că la cercetarea hotărălor · din partea lui Pătraşco Bădărău au fost aceştia: „şi socotindu-să o spiţă a lui Pătraşco Bădărău căpitan cu neamul său, Ioniţă Bădărău, i Neculai Bădărău, Safta Bădărău i Ioniţă sin Andrieş Bădărău nepot lui Pătraşco Bădărău, Ioniţă sin Gheorghe nepot lui Pătraşco căpitan, i Gheorghe sin Nistor (Scorpan) i Ioniţă Nistor nepot de soră lui Pătraşco căpitan, i Lupul Bădărău, nepot tij de frate lui Pătraşco".

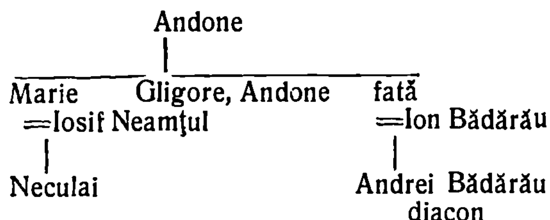
Iar mai jos hotarnicul atestă că Pătraşco Bădărău a scos pe partea lui de moşie din Giuleşti un zapis din 7208 Dec. 5 (1699), prin care se vinde cu 37 pa·ale stânjenul în Giuleşti de către răzeşi. Cam din acel an, credem se găseşte în Giuleşti Gheorghe Bădărău, taman după ce-şi vânduse răzeşia din Corlăteşti.

Patraşcu Bădărău s'a călugărit supt numele de Paisie şi zideşte biserica din satul Tabăra lângă Bădărăi, din vechi Iugani, unde din cauza aşezărilor vechi de ale celor 5 feciori ai săi, au dat naştere satului Bădărăi de astăzi, format după 1760, prin înmulţirea urmaşilor lui Pătraşcu Bădărău, după cum arată spiţa de neam pentru generaţiunea a 6-a şi a 7-a.

După o măsorişte din 1823 (Surete msIII 454), moşia Iuganii partea Bădărăeştilor avea 554 stânjeni întindere, din cari: 75 stânj. palmi moşia Neculai Bădărău, 75 st. 1 palmă moşia lui Nistor (Bâlcu), 85 stânj 3 palme, moşia lui Gh. Bădărău, 81 stj. 4 palme moşia lui Lefter Bădărău, *32 st. 6 palme moşia* lui *Ioniţă Bădărău*, 37 st. 5 palme Paraschiva Bădărău, măritată Bâlcu, şi 165 stânjeni 4 palme moşia lui Andrieş Bădărău; *„adică 554 stânjeni moşie facu soma totală din sălişte.*

Notă. Despre Bădărăii din spiţa 5 şi 6 avem următoarele date documentare 1. *Andrieş Bădărău şi Gheorghe Bădărău*, feciorii lui Ioniţă Bădărău, capătă mărturie în 1816 Oct. 13 pentru grădinile de lângă casele lor, de la *Ion Bădărău, Nec. Bădărău, Pavăl Bădărău, Ştefan Bădărău* şi C, Ciuru (Surete ms. III 449). Acest Andrei Bădărău nu este acelaşi persoană cu diiaconul Andrei Bădărău feciorul lui Andrei Bădărău ce are moşie în Săcueni şi Ţuţcani, aceasta în 7258, Iunie 27 (Acad. Rom. CXL, 14; Surete ms. XXVI, 792) şi care are aceste înrudiri;

2. *Gh. Bădărău, căpitan,* se tocmeşte cu meşterii Matei Pricochi şi' Toma să i prifacă o fântână la Cucuteni, cu 50 lei aceasta în 1842 Iulie 15 (Surete ms. III 450).

3. *Ioniţă Bădărău căpitan,* datorind lui Toma Cozma pah. 36 lei, i se ia de cătră un panţir o vacă cu viţel drept 21 lei şi 15 lei bani; aceasta în 1798 Mai 30 (Surete ms. 450).

4) *Gh. ş iMihail Bădărău, fraţi*: capătă scrisoare de ertare de dări de la spatar C. Sturza în 1823 April 12, unul--Gheorghe—acum venind de peste Prut, altul Mihai, acum însurându-se (Surete III 450) „fiind acum ai mei".

5) *Nec. Bădărău, Ioniţă Bădărău,* şi *Filimon* căpitan dau scrisoare la 1814 Ghener 20 lui C. Ciurea. socrul lui Mihai Bădărău pentru 3 pol stânjeni moşie în Iugani (Surete ms. III 450).

6) In 1825 Mart 6 marele visternic Dum. Ghica scrie isprăvniciei de Iaşi că *Gh. Bădărău ot Bădărăi* şi Mihai Tăutu ot Epureni, fiind rânduiţi în slujbele vist. P. Sturza li *sau ras dajdia din catastihul visteriei,* rămânând ca să caute de slujbele dmsale visternicului" (Surete ms. III 452). Gh. Bădărău ţine în căsătorie pe Mărioara fata lui C. Tăutu, soră cu Mih. Tăutu.

7. *Gheorghe Bădărău* ia zestre în 1814 Ghenar 12 (Surete ms. III 450): 4 boi mari, 4 vaci, 1 cal de călărie, 2 slugi şi parte frăţască de moşie în Iugani.

In 1775 Ghenar 10 *Ioniţă Bădărău şi Pătraşcu Bădărău,* sotnic, capătă carte de la Grigore A. Ghica Vodă să rădice de la Botoşani pe unul din Arăpeşti în judecata ce are cu Ioniţă diacul jitnicerului Manolachi, pentru o bătae, şi vornicul de Botoşani să cerceteze pricina, şi cel ce va rămâne din judecată va plăti *ciobotele zapciului* ce a mers acolo în două rânduri (Surete ms. III 457).

9) In 1778 Mai 25 (Surete ms. III 458). Ioniţă Bădărău căpitan e rânduit la menzilul Tabăra şi Vodă C. D. Muruz dă porunca la toţi călăraşii acelui menzil să-i de ascultare.

10) Ioniţă Bădărău şi Lefter Bădărău, cumpără cu protimisis 36 stânjeni din Fedeşti la mezat de la D. Ralèt vornic, după tăria zapisului vechiu din 1784 Dec. 30 iscălit de *Pătraşcu Bădărău, Ioniţă Bădărău, Lefter Bădărău,* (Surete ms. III 460).

11) Cost. Oprea răzeş din Giuleşti vinde 2 stânjeni moşie in Giuleşti la Andrieş Bădărău sin Ioniţă Bădărău, la Costachi sin Neculai Bădărău Ioniţă sin Paraschiva Balculeasa, şi Maria şi Catrina fetele lui Lefter Bădărău câte 9 lei stânjenul (aceasta în 1814 Fev. 20 (Surete ms. III 461).

12. In 1818 April 23 (Surete ms. III 462) se arată că încă din 1813 August 2 Andrieş Bădărău şi soţia lui Mărioara făcuse schimb cu Ioniţă Nistor, moşul lor, dând acestora 19 stânjeni în Giuleşti pentru alţi 19 stânjeni în *Iuganii lui Bădărău.* Dar eşind rău schimbul, se învoesc să-l considere ca bun pe 2 ani, până ce-şi vor căta pe calea judecăţii, căci cei 19 stânjeni din Giuleşti fusese zălogiţi de Ioniţă Bădărău la Toma Cozma; acesta i-a dat zestre vornicului Dim. Ralet, şi acesta i-a fost vândut sărdarului Gh. Tuffecci başa Leondari.

§ 10. Generația 7—11.

7. Mărioara, Mille = Burghelea | Catrina, Lefter Bădărău = Leahu | Mărioara, Lefter Bădărău = Albotă | Andrieș, Ion Bădărău | Gheorghe, Ion Bădărău

8. Zamfira
- 9. Vasilie, Savastița, Elena=Toader, Grigore

8. Mihalachi = Elena
- 9. Ilenuța = Bădărău

8. Andrei = Soltana Andronic = Elena Burghelea
- 9. Vasilie
- 9. Alexandru = Eugenia Petit 1).
  - 10. Teodor = Ecat. Săbăreanu
    - 11. Alexandru
  - 10. Mircea = Alisa Nicoleanu

8. Dimitrie
- 9. Gherman, Gheorghe
  - 10. Dan = Maria Verona Danielescu

8. Marghioala=Dima
- 9. Mihail
- 9. Savastița = pr. Țaicu
  - 10. dr. Țaicu cu ai lui

8. Filipachi
- 9. Manolachi
  - 10. Maghița
- 9. Maria=Ion Bădărău +
  - 10. Iancu, Mihai, Gheorghe, Elena, Sandu, Maria, Eugenia, Profira, Natalia

8. Iancu = Profira Mădărjac
- 9. Alexandru=Eugenia Tomșa, Profira=Ionescu
  - 10. Lența = Gh. Bratu
    - 11. Neculai, Viorica, Marcel
- 9. Costantin, Elena Gioseanu
  - 10. Georges
    - 11. Lucreția, Gheorghe

8. Matachi — Costachi
- 9. Gheorghe
  - 10. Iacob
- 9. Grigore

8. Mihalachi — Vasile

8. Tomșa

8. Soltana = Banu

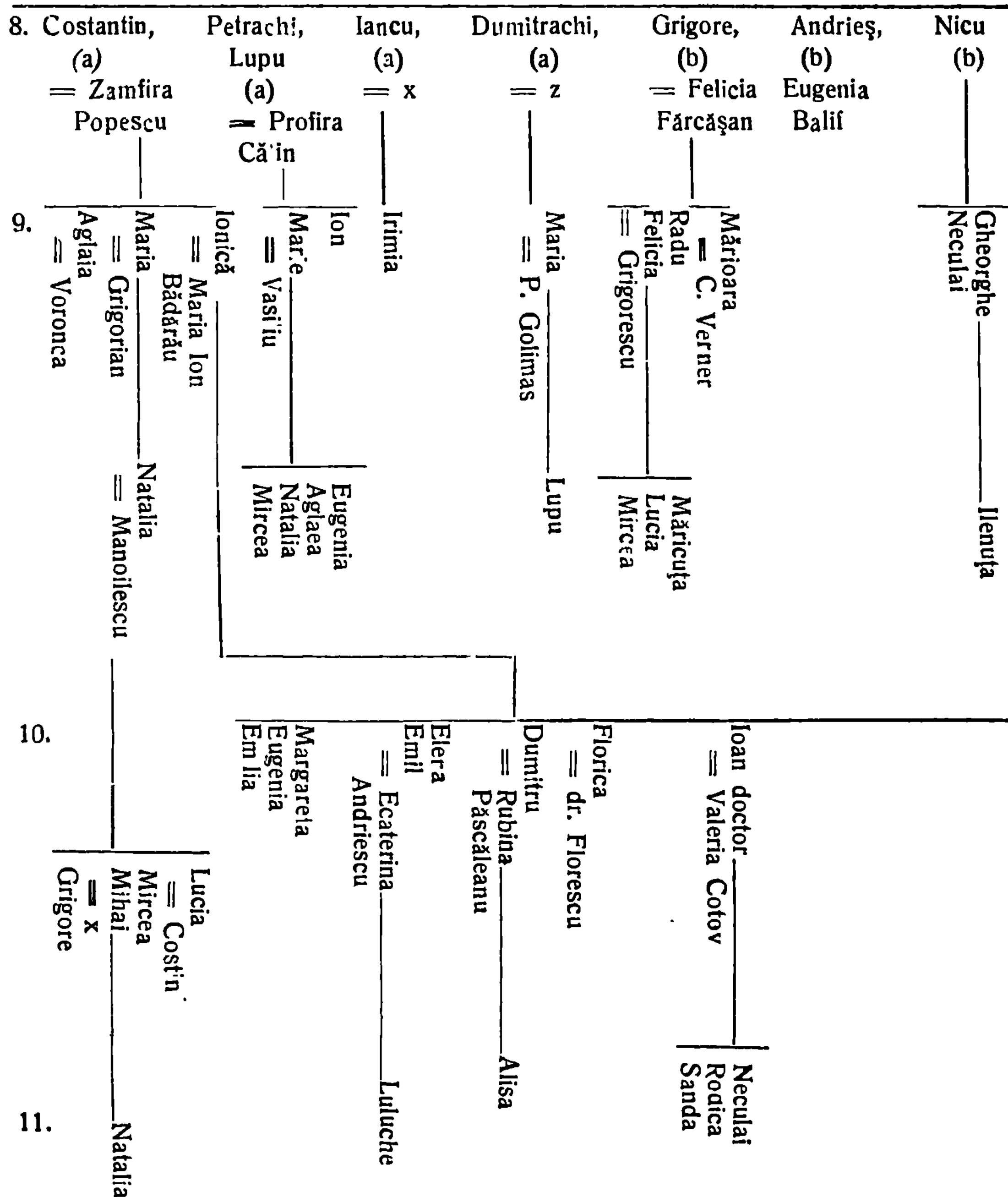
8. Marghiolița = Tăutu = Niculiță Bădărău +

8. Toader, Elencu = Ghiorghiu

8. Costachi = Anica Ergiu
- 9. Tachi, Olga = Nicu Bădărău
  - 10. Gheorghe (magistrat) = Elena P. Cuza
    - 11. Elena Bădărău
  - 10. Neculai Căpitan

1), Vezi nota pe pagina 248.

7. Neculiță Ion Bădărău
(a) = Anica Hotnog
(b) = Maria Tăutu

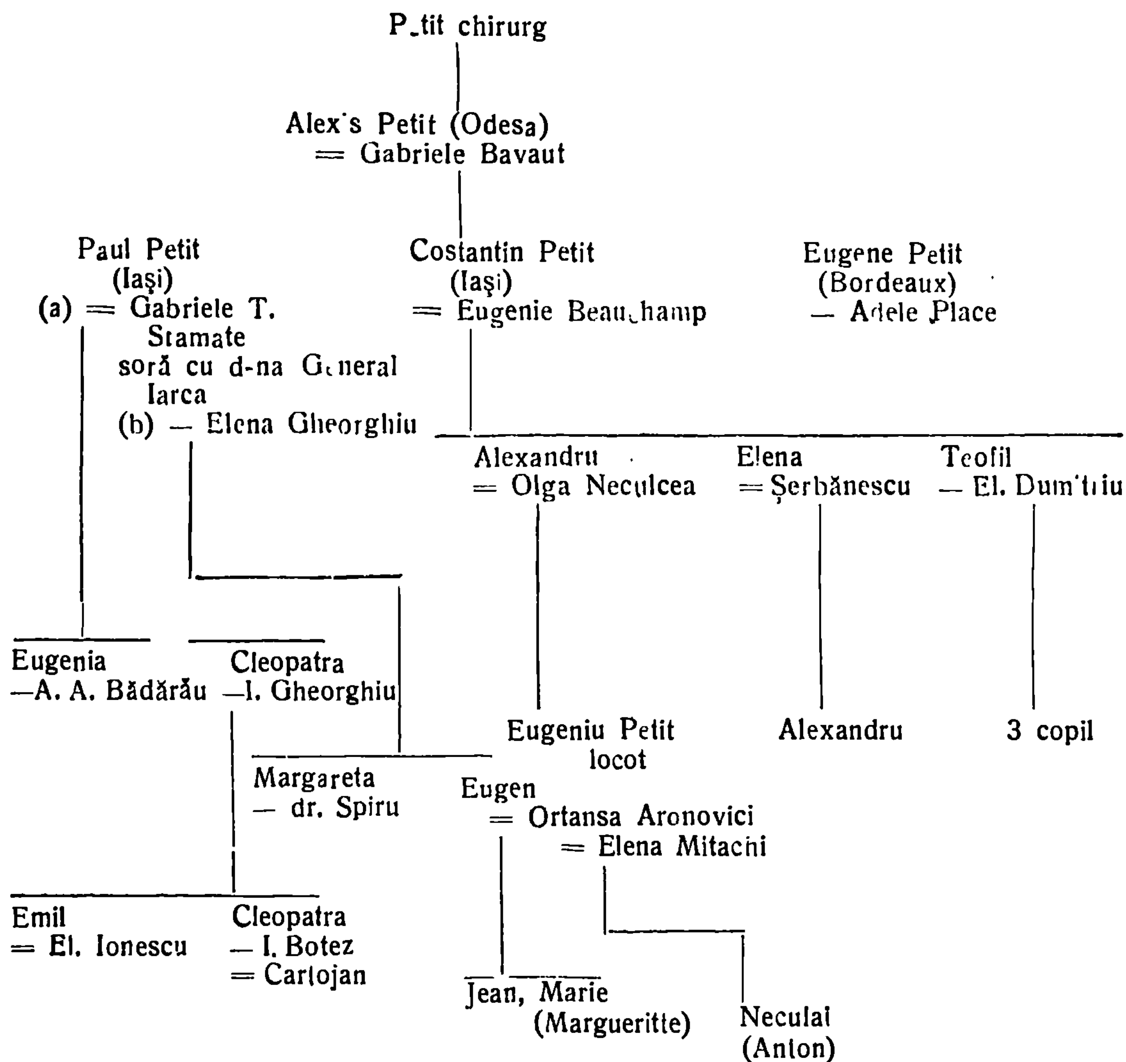

Obs. Aceste date le am după spiţa genealogică întocmită de Nicu Bădărău în 1880 (Surete ms. IX 522), cum şi după spiţa mai nouă întregită cu ultimele vlăstări de Andrei Bădărău, în 1920; iar întregirile le am dat după arătările verbale ale amândurora.

Despre Bădărăii din aceste ultime generaţiuni avem mai multe ştiri documentare, după actele familiei (Surete ms. III 474 seq.):

1). Intru cât d-na Eugenia A. A. Bădărău a fost născută Petit, cred că servim genealogiştilor, dând câteva ştiri genealogice despre înaintaşii d-nei Eugenia Bădărău. Arătările sunt date d. Eugen Petit, magistrat şi după un caet scris în l. franceză de d. Paul Petit, un fel de memoriu de familie: Din cauza luptelor politice provocate de regimul legitimiştilor din Franţa, contra Napoleonenilor s'a desţărat în Rusia şi apoi în România primul Petit, chirurg supt Imperiu.

Iată scriu:

In 1823 avem notițe pe țidularul părților Bădărăilor în Iugani, pe care apoi s'a format satul Bădărăi.

Moșia Iuganii — Bădărăi, cuprindea 25 odgoane la Prut, 21 odgoane în țarină, 18 la *drumul Furilor*, 21 odgoane la aria cap. Mihalache, 21 odgoane la prisăci, și 24 odgoane la movila Chirdanei pe muche.

Iar în țidular se arată: „cine ce are sa să știe la *Iuganii lui Bădărău:*

75 stânjeni 1 palmă moșu Nec. Bădărău.
75 „ 1 palmă moșu Nistor Ioniță (văr primar cu Bădărăii. N. A.).
86 „ 3 palme moșu Gh. Bădărău.
81 „ 4 palme moșu Lefter Bădărău.
32 „ 6 palme moșu Ioniță Bădărău.
165 . „ 9 palme moșu Andrieș Bădărău.

Iar peste tot fac 554 stânjeni „ moșia față toată în siliște".

Surete ms. III. 454).

In 1856 Sept. 15 Andrieș Bădărău privilegiat e rânduit să privegheze arăturile și semănăturile din ocolul Turia, alcătuit din 11 sate, Glăvăneștii, Andrieșenii—Spirenii, Epurenii,—Broștenii—Găureni—Borșa—Roșcani—Căuești—Păuleni și Rădenii.

Intre 1853 și 1858 privilegiatul Adrieș Bădărău îndeplinește diferite servicii pentru privighere semănăturilor, îngrijirea sănătății, pesta bovină, pr nderea fugarilor și punerea lor la lucru.

De la 11 sate puterea lui Andrei Bădărău se intinde peste 16 sate; Bădărăi, Tabăra, Burueneşti, Bivolari, Solonețul, Zabolotenii-Fotei, Damachi, Trifești lui Păun, Roșcanii, Căueștii, Păulenii, Rădenii, Stângăcenii, Băltenii, Trifeștii vechi și Vladomira.

Pentru toate aceste servicii Andrei Bădărău capătă atestate de la privighitorul de Turia— C. Troia sardar—cum și de la administratorul ținutului—C. Negruți—că s'a achitat cu cinste de slujbele sale, ca privigherea sămănăturilor de toamnă, stârpirea bolilor de vite, și mai ales la petrecerea oști or austriecești și rosienești, repararea podurilor și drumurilor (Surete ms. III, 474).

— In divanul adhoc clucerul C. Bădărău a fost alesul micilor proprietari din județul Iași, deși colegiul nu cuprindea de cât 14 alegători, din cari 9 au dat votul lui C. Bădărău (D. A. Sturza Acta V, 371, 610). In vol VI-a al aceleiași lucrări se arată partea activă, ce a luat cu votul său clucerul C. Bădărău la dif ritele legi depuse în adunare.

§. 11. *Case Bădarăești în Iași.* D ntre membrii familiei Bădărău, au avut și au case în Iași numai 5 inși: *Constantin Bădărău* fost deputat în divanul *adhoc*, reprezentând proprietatea răzeșască. El a avut casele pe locul unde azi este fabrica *Olea* în Păcurari, spre rampa drumului de fier. După numele acestui prim Bădărău, s'au dat numele de strada Bădărău și stradela Bădărău, în Păcurari.

Andrei Bădărău, tatăl lui Alexandru Bădărău, care a avut case pe strada Muzelor No. 3, azi proprietate a d lui D. T. Andarachi.

Alexandru A. Bădărău, fost ministru, care are casele de zestre pe Strada Păcurari No. 36, fermă în Păcurari și v i iarăș multe la Copou și V șan.

Andrei Bădărău, care are 2 corpuri de case în stradela Armeană No. 9 și str. Armeană No. 3.

Ion Bădărău, are case în strada Bărboiului No. 12.

A. *Casele lui Constantin Bădărău.* Fabrica Olea stă clădită pe un corp de 4 serii de proprietăți. Pentru toate aceste trupuri de case are un număr de 25 acte, d ntre care 4 privesc casele foaste a lui Vasile Ionescu, 12 acte, privesc casele Geist, 4 acte privesc locul Mariei Toma Stoian, și 5 acte privesc casele Ecaterinei și Sava Georgescu, care

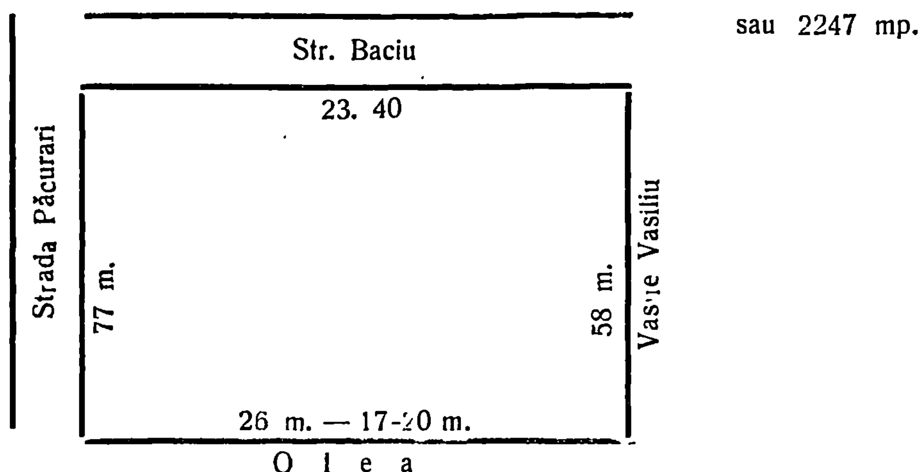
32

în 1890 Iunie 27 au cumpărat cu 3000 lei case'e Mariei Grigoreanu, născută Cost. Bădărău.

In actul de vindere—cumpărare se d scriu astfel casele: „au trei odăi sus cu o sală şi alte trei case vechi în ogradă, cu grădină şi cu tot locul". Iar ca megieşi se dau: la *nord*, cişmeaua Păcurari la *răsărit*, Şoseaua Arcul, la *apus* Maria Ionescu, şi la *sud* Franţ Bajinschi.

Odată cu acest act se predau cumpărătoarei şi mai multe acte vechi, în număr de 6, care azi lipsesc din pachet şi anume: 1804 Mai 15, 1806 Noem. 30, 1843 Aug. 28, 1844 Iuni 22, 1844 Iunie 24 şi 1845 Sept. 18, când Elena Popovici vinde lui Weigand şi Geist casele sale (Foaia să'ească 1845 Nr. 40).

Locul avea aceste dimensiuni în 1911, Oct. 10:

sau 2247 mp.

Iată actul ce vorbeşte de C. Bădărău:

CLXXIII. 1876 August 22. Zamfira şi C. Bădărău soţi vînd fiicei lor Mariei Grigoreanu casele lor.

Actu de večnica wendzare

Subsemnaţii Zamfira Bădărău cu consemţământul mai jos a soţului meu Constantin Bădărău, cea întăi domic l ată în Iassy şi cel al II-a în judeţul Vasluiului, vindem de veci fiicei nóstre Maria Grigorénu născută Bădărău, casele din dispărţirea întăi, strada Bădăreu, compusă din trei odăi sus cu o sală, şi alte trei vechi, ograda cu grădina, şi cu tot locul ce cuprind în îngrăditură *megieşite cu şoseaua Spiridon* şi *Baltă* în preţ de 200 Galbeni adică doue-sute galbeni zimţi, care bani noi ii datorim fiicei noastre Maria Grigorénu, născută Bădăreu, dota ce trebuia se'i plătim la mariajul ei cu defunctul ei soţ Ion Grigorianu, Aceste case dnei le va stăpâni ca proprietară de bună credinţă nesupărată de nimc. Iar spre deplina tărie a acestui act subscriinduse séu transcris la Tribunalul de Iassy secţune a III-a.

Făcut şi dat în Jassy anul 1870 şi şese August doue ḑeci şi doue zile.

Zamfira Bădăreu (născută Popovici).

Consimţim şi noi la tóte cele cuprinse în acest act, mulţăminduse cu dispoziţiunile din el, şi cel întăi dau tot o dată autorisaţia cerută de lege soţiei mele Zamfira Bădărău.

C. Bădărău. M. Grigorian, (născută Bădărău).

Cu No. 6881 din 24 Aug. 1876 se legalizază actul de vindere—cumpărare de Trib. Iaşi secţia III-a.

B). *Casele Andrei Bădărău*, din strada Armenească No. 3 şi stradela Armenească No. 9 posedă aceste acte:

CLXXIV. *7264. August 20 (1756) Iaşi.* Marturia preutului Armenesc Sava despre casele lor părinţeşti lângă Bărboi.

Adică eu preutul Sava, armenesc din Eşi fecior preutului Andrei mărturisăsc, cu acastă adevărată şi încredinţată scrisoare mea, la mâna copiilor mei ca să le rămăie diată după moartea mea precum să se ştie că murindu tată meu din vro — 25 — de ani, şi avându şi cinci fete mai mari, şi doi fciori şi pe patru fete liau măr tat tatămeu cu dzestre lor şi apoi rămăind maicăme. Măricuţa, preutiasă săracă, cu o fată mai mare şi cu ficior mai mic, şi cu altu frate al meu mai mic anume Hariton, şi rămăindu casa părinţască în sama maicii noastre, numai cu şepte zăci de lei părinţăşti şi cu treidzeci de lei ai mei, agonisiţi din munca me, şi cu aceşti bani, am grijit, eu pe tatămeu, şi am făcut casa, fiindu negata numai în amnar, şi am purces în agonisită, şi am făcut şi pivniţa de piatră fiind stricată, şi am mutat şi casa pe pivniţă, *care casă cu locul ei, iaste pe podul vechi în armenime,* şi eu fiind fecior mai mare am purtat eu de grije casei părinţeşti, *şi am dat şi biru,* şi apoi mam însurat întăi eu cu munca mea şi miau datu şi măicamea din odoarele părinţăşti o pǎreche brăţare de aur şi 2 inele de aur *şi 2 pogoane de vii la Miroslava pe locul Gălăţei,* şi apoi ear eu împreună cu maicăme, am mărітat pe sorumea ce mai mare de cât mine, după un Luca Arman, iau dat parte ei dzestre de la părinţi straia şi odoară, şi un pogon de vie şi *un locu de casă aice în Eşi lângă Bărboiu,* ş apoi murindui bărbatul ei Luca, au rămas aciasta soru, Zamfira săracă cu doi copii un fătu şi o fată, şi apoi iar eu împreună cu maicăme — am însuratu şi pe fratemeu cel mai mic şi iau datu şi lui maicăme 2 inele de aur şi nişte ţinte de aur di ciapsă înpotriva brăţarilor ce miau datu miia, iar casele părinţăşti din Eş, cu locul lor, liam grijit eu şi liam făcut, iar un pogon de vie iar la Miroslava, şi săcriul cu odoară cu borfe, şi zapisăle casălor, liau oprritu maică noastră, nu leau dat nimărui, nici unui frate, ce liau ţinut care ficior să va alege să o grijască în viaţă şi la moarte şi după moarte, după obiceiul legei creştineşti, acela să le moştinească, şi să grijască şi să pomenească părinţii şi eu apoi mam preuţit şi am ţinut casa părinţască pe maicăme şi pe fratemeu iam chivernisitu din mila lui Dumnezeu şi apoi murindu şi maicăme, eu am grijito cu cam avut din munca me iar fratemeu, prăpădindu tot, au pus mâna şi pe săcriul maicăme cu ciau mai avutu i leau prăpăditu toate, şi au rămas, numai casa părinţască şi apoi şi fratemeu mergând la Chişinău sau primejduit, şi au arsu într'un trascu, şi mam dus eu, cu cheltuiala me acolo şi lam apucat viu şi a treia dzi au muritu şi lam adus aice la Eş, şi lam îngropatu lângă părinţi, şi iar eu lam grijit şi cu a lui şi cu al meu, şedzându noi tot în casa părinţască, şi rămăindui femeia cu trei copile mici săracă au rămas tot în casă cu mine, dară fratemeu au prăpăditu totu şi încă au rămas şi dator, după moarte lui cu şepte dzeci de lei lui Hagi Gligor, care mam rugatu eu cu oameni buni, de au făcu milă di lau ertatu ca săl pomenescu la biserică, câtu oi trăi şi alte datorii a lui, cari sau plătitu totu. cu chivernisala mea că lui nu iau rămas mai mult de 26 lei după moartea lui negoţu şi au mai rămas 55 lei dator Drumei neguţitor, şi cu 20 lei surorii noastre Siminei şi cu 17 lei unui văr al nostru Toma şi osăbitu au mai prăpăditu fratemeu în holteiia un loc de casă părinţască din Eşi şi cu casă, lau vândut în şesă dzăci de lei şi din 21 lei au datu, argintu părinţăscu unui Hariton arman de la Ruşciuc pentru datorie lui şi di 15 lei au mai datu argintu părinţăscu, unui Costandin neguţător, totu pentru datoria lui şi miia încă miau prăpăditu întăiu un cal negru de 15 lei tânăru, şi apoi iam mai cumpăratu eu cai să îmble cu negoţu, pen ţară şi iau prăpăditu, şi

încă miau prăpăditu şi negoţ de 26 lei şi iam mai datu dzece lei de lam scos de la închisoare, şi apoi şi la nunta lui, au vândut, argintu părinţăscu. de 24 lei surorii noastre Zamfirei şi apoi au mai vândut şi poghijie (погнжїе) casii părinţăşti o căldare mare de 12 lei şi alte căldări şi tingiri, şi blide şi talgere de aramă şi de cositoriu şi fier de plugu, şi altele multe toate a casii părinţăşti liau vândut şi leau prăpăditu şi apoi au pus mâna şi pe săcriul maicămea cu ceau avutu de comându şi ciau fostu în săcriu şi liau prăpăditu toate şi totuşi care ştiu mahalagii, şi neguţitorii, şi acum fămeia lui încă cere parte din casă, şi au apucat şi zapisăle casei părinţăşti din săciriiul maicăme, şi precum ştiu cu sufletul meu şi cu marturi, am făcutu aciastă — diată a me la mâna copiilor mei osăbitu de biru şi de altele ce lam plătitu şi pentru credinţa am iscălitu eu cu mâna me şi sau iscălitu şi alţi oament buni mahalagii şi neguţitori marturi ca să fie de bună, credinţă or la ce gindecată sar întâmpla.

u Ias vălitu 7264 Avgust 20.

— Es der Sahagâsi aisbes | vâgaetsi. u vâganeroc. Eu preut Sava astfel am mărturisit şi adieverez.

— Etâder Vâga, | es der Nigo hos, vâga aispanis. Eu de a mea bună voe mar tur eu Popa Neculai mărturisesc pentru acest lucru.

— Es Tomşa · vorti teder vâga eispanis. Eu Tomşa ficiorul de bună voie mea martur pentru aceasta.

— Es der Antreali tusder mezâ anunâs incivor câzume ais | pese gâvâgaè or aispese | Eu a popei Andrieş fiica cea mare in numele meu ceea ce am scris aşa este. mărturiseşte ca aşa este.

— es der Antriaşi tustrâ bâzdigă ispese inci vor câraze ais Iaşi meci | es Ishapetes vâgaem vor. Eu preut a preutului Andrieş fiica cea mică | aceea ce este scris în Iaşi eu Elisabeta sânt martur că aşa este.

CLXXV. *1787 Mai 26.* Mărturia hotarnică a locului de case a lui Grigore Arman pe Podul vechiu, râdicată de Ion Rale vornic de poartă.

Facem ştire cu această mărturie hotarnică că din luminata poroncă pre înălţat domnului nostru, Măria Sa Alexandru Ion Ipsilant Vvoda, fiind orânduit de dmlui Neculai Roset vel logofăt i de dmlui Gheorghe Sturza vel logofăt, ca după jaloba ce au dat la Măriia sa Vodă Grigorie Arman din Eşi, arătându că aice în *Eşi la podu vechiu* are un loc de casă, pe care loc sântu şi două case, şi locui împreună cu casăle iaste părinţăscu, şi împărţitor cu fratele său popa Andrieş şi fiind locul nehotărât şi neîmpărţit între dânşii de faţă au cerşut ca să i să hotărască şi să i să deosăbiască parte sa osăbit de către a fraţinisău. Deci după poroncă mergând la stare locului, unde fiind de faţă Cărste Urzică i Bedros arman i Popa Grigori i Avac Arman, i Popa Andrieş frateli numitului jăluitor, şi făcând cercetare cu amănuntul sau dovedit din scrisori şi mărturii a răzăşilor înpregiuraşi cum că locul acesta iaste drept al jăluitoriului Grigori arman împărţitor cu fratisău popa Andrieş, şi nefiind pricină cât de puţină nici despre vreo parte, şi făcând învoială între dânşii fraţii sau priimit şi sau mulţămit amândoi părţile ca să să înpartă locul în doi frăţăşte, şi văzând învoiala între dânşii fiindu cu voe şi primirea lor am făcut stânjan de optu palme gospod şi măsurândusă tot locul acesta din jur împrejur sau aflat curmezişul locului *din faţă la uliţa podului vechiu* 9 stânjăni gospod, asămine şi fundul locului iarăşi 9 stânjăni, iar lungul locului 25 stânjăni, amândoaî marginele şi la învoiala lor giumătate din locul acesta din faţă la uliţă au rămas în parte lui Grigore arman, împreună cu o casă ci iaste făcută pe loc şi cu pivniţa de piatră supt casă, şi întâi am pus doaî pietre hotar în *margine podului* dis-

pre răsărit colţul locului dispre locul lui Costandin Târzibaşa şi de aco'o am mersu cu măsura în lungul locului, şi alătuie cu locul lui Costandin Târzibaşa unde sau împlinit 11 pol stânjăni şi sau pus o piatră hotar şi de acolo am purcesu cu măsura curmezişul locului spre apus până în locul lui Iani lip‚icanul unde sau împlinit 9 stânjăni şi sau pus iar piatră hotar, cu care aceste doî petre hotar ce sau pus în curmezişul locului sau despărţit locul lui Grigore Arman despre a frăţinisău popa Andrieş şi de acolo niam întorsu cu măşura în gios spre amiazăzi şi alăturea cu locul lui Iani lipţicanul şi păn în margine podului, unde sau implin't iarăşi 11 pol stânjăni şi sau pus doaî pietre hotar şi măsurândusă şi curmezişul locu'ui din faţă şi alăture cu uliţa şi pân în piet-re'e hotară ce sau pus întâi şi sau aflat 9 stânj'ni asămine după cum şi currezişul din fundul locului, şi aşa cu aceste patru măsuri şi pietre hotare sau hotărât loc acesta a lui Gligorie arman şi spre încredinţare am făcut această rrărturie hotarnică, în care puindusă şi pecele poiţii gospod am iscălit iscălindusă şi toţi câţi sau tâmplat faţă la hotărât. 1787 Mai 26

Ion Rale vo;nic de poartă

Sandul c^ndicar am scris

pec tea porţii gospod: + печете порцїи господ 1782.

pe faţa 3-a stau aceste iscălituri, în armeneşte;

— Es Hacigâs vâga Eu Cristea martur
— Es Bedros vâga Eu Petre martur.

— Es der Kirkor vâga
Eu popa Grigorie martur
— Es Avak vâga
Eu Avac martur

este şi un iezumat pe larg al actului pe armeneşte în dosul actului; o altă notă în dos:

Aise *hotarnica* der | Andriaşin cânaţ iur | vortin, vor surp Asfadasna | câneţ eriţpohan | Avak hamar | aceasta notarnică a preutului Andrieş cumpărat de al său fiu care a Sfântei Mariei pentru a cumpărat preşedintele Avac.

Amis Maisi 28
luna Maiu 28.

CLXXVI. *1830 April 30.* Măsoriştea locului de case a Manane Carabet, în Carvasaraua veche.

Mânăstirea Golie,

Manana Bucovineanca armancă soţiia a lui Carabet armanul viind numita la monastire am făcut rugătoare cerere ca să i să măsoare locul cel are de la monastire cu bezmăn *în mahalaoa armenească, care să numeşte carvasaraoa veche* şi să se ştie cât loc are a stăpâni supt bezmăn. Rânduind pe vătavul moşii şi au măsurat locul cu stânjănul de optu palme gospod care palma stânjănului sau însemnat aice din parte monastirei şi au ieşit măsura întâi 4 stânjăni 6 palme 7 parmace parte despre amiazăzi din zaplazu lui Ilie Tărzibaşa până în locul casăi preot Vasâle, lăsândusă drumul de doi stânjăni. Noaî stânjăni o palmă patru parmace, parte despre răsărit pe lângă locul casii preutului Vasâle pân *în locul casii dmsale Râşcan;* 6 stânjăni 6 palme a miazănoapte, pe *lânga zaplazu Râşcanului* pân în zaplazu lui Tărzibaşa, 8 stâjeni 7 palme apusul pe lângă zaplazu lui Ilie Tarzibaşa pân unde sau început măsura dintâi; iar împregiur în patru părţi fac stânjăni 29.5 palme, şi 3 parmace.

Şi pentru bezmău sau învoit şi sau aşăzat ca să d a monastirei la fiştecare început de an 28 lei, însă la început nu la sfârşit anului. Deci pe arătat loc are voe a face oricefel de bina ce va da putinţa, stăpânindu-şi binaoa numită nesupărat de nimeni; însă

de va fi următoare cu dare bezmănului la vreme, după alcăt ire aciasta ; asămine şi când va voi a vinde binaoa să nu aibă voe până ci nu va da de ştire la monastire şi pentru de urmare numita întocma, i sau dat această scrisoare din parte monăstirei şi asămini sau şi primit.

anul 1830 April 23

(ss) Sofronie arhimandrit şi exarh al Vatopedului (greceşte) rânduit fiind din parte Mânăstirii sau trecut Iordachi... vatav.

In pachetul de acte ale d-lui Andrei Bădărău, se găsesc un număr de 14 acte, din cari spicuim următoarele :

In 1860 Noembre 22 Maria Muruz născută Negre de danie prezviterei Ca inca Teodosia Andriovna, ca recunoştinţă că a cautat la boală pe mama ei. Casile erau făcute pe loc cu bezmăn cătră Mănăstirea Gol'a. Casele le cumpărase prin mezat de la neguţitorul Ilie Popovici.

Dar Maria Muruz a trăit mult după aceasta, şi a stat tot timpul în casele sale din strada Armenească ; tocmai în 1880 Oct. 31, în testamentul ce-l face lasă defuncta casele prezviterei Catinca Teodora Andriiovna.

In 1887 Dec. 20. Spitalul Caritatea primeşte donaţia prezviterei Andriovna ; în numele Carităţii iscălesc dr. Ludwig Rusul şi dna Eva de Basily născută Calimahi Catargi.

In 1905 Ianuar 20, spitalul Cari atea le vinde cu 15800 lei lui Andrei Bădărău, două corpuri de casă. Dsa a mai zidit azi un al treilea corp de casă în aceiaşi ogradă

Cât pentru locul de case din s radele Armeană No. 9, din acte reiese această transmitere.

In 1826 April 24. C. Timircan vornic de poartă măsoară locul de case şi lui Hagi Ovanes. Fiul acestui Gheorghe Ovanes vinde în 1845 Dec. 13 casele părinteşti lui Toma Popovici neguţitor.

In 1849 Iunie 2. Se vinde la mezat pentru indes.ularea creditoriului I. Mavrodin logofăt.

In 1865 Mai 28. Sava Popovici sin Toma Popovici era mort, iar feciorii îşi împart averile părinţeşti, vând Casele din Iaşi şi via de la Socola cu 400 galbeni şi se vine de copil câte 80 galbeni : Andrei, Ana (Hagi Iacob) Pavel, Haret şi Papiga (Stefănescu).

Pentru al doilea corp de case, Marana Suceveanu îşi vinde locul în 1857 Noemb. 11 cu 400 galbeni căminăresei Catinca Babic.

In 1881 Mai 25 Catinca Babic vinde fratelui său Cristea Caracaş casele sale, iar în 1891 Cristea A. Caracaş vinde surorii sale Catinca Babic cu 1500 lei casele sale din stradela Armeană 9.

In 1906 Andrei Bădărău cumpără cu 7700 lei casele lui Osias Marcovici, ce le avea cumpărate de la Ecat. Babic.

C. *Casele Ioan Bădărău* (Strada Bărboiu 12, din vechiu mahalaua Bărboi 313).

Asupra acestor case n'avem de cât o hotarnică din 1857 Iunie 24, şi actele mai nouă de proprietate.

Mărgărinta Găină avea însă şi o hotarnică din 1837 Iunie 14, pentru locul lui Grigore Găină.

In 1842 Noemb. 5 Grigore Găină îşi mai cumpără o parte de loc de la Avac Caracaş.

In 1849 Aug. 21. Grigore Axente Găină îşi face testamentul, prin care arată că pentru 28134 lei 37 parale, zestrea surorii sale Mărgărinta, ce a cheltuit'o el, îi dă casele sale şi cu locul cumpărat de la Avac Caracaş.

In 1857 locul avea aceste dimensiuni : 12 st. 2 palme 4 parmace latura spre amiază zi — la uliţa Bărboiului ; latura spre răsărit 22 stânjeni 6 palme 2 parmace megie-

şit cu Cap. Sava; latura de Nord 12 stânjeni megieşit cu văduva Trandafiroae şi ai bisericei armeneşti; latura de apus face zigzaguri şi are 16 stânjeni 1 palmă; megieşi parte cu locul bisericei armeneşti şi neguţitorul Anton argintariul. iar peste tot perimetrul locului 47 stânjeni 1 palmă.

Cum palma însemnată pe hotarnică „palma stânjenului gospod de opt palme cu care s'au măsurat locul acesta" are $28^1/_2$ centimetri, reiese că stânjenul avea 2.48 m.; deci latura de sud şi nord are 30 m. iar latura de răsărit şi apus în medie 50 m., deci suprafaţa locului era de 1500 m. p.

1857 Iunie 24 Iaşi. Hotarnica locului Mărgărintei Găină.

In 1874 Aug 30. Mărgărinta Găină îşi vinde cu 1000 galbeni casile sale din strada Bărboi 12, despărţirea IV lui Mărgărint Cristof Socor.

Mărturie hotarnică a caselor Mărgărintei Găină.

CLXXVII. Anul 1856 luna Ianuarie 26. Sub iscălitul asesorul Judecătoriei ţinutului Jassy s. I. După însărcinarea pusă asuprămi prin adresul No. 9300 pe lângă care sau recomenduit în original suplica Dnei Mârgărinta Găină mijlocitoare de aise face hotarnică a două locuri ce are întrunite in mahalaua Ms. Bărboiului prin înaintarea legiuitelor lucrări cătră toţi megieşii ca se se afle la starea locului, păşind astăzi la al doilea termin către sevărşirea unei aseminea lucrări am găsit stăruitor numai pe suplicanta şi pe văduva Trandafira soţia reposatului Mane Armanu, care declarând verbal că nu are nici o pretenţie, fiind locul ei deosebit după îngrăditura ce există, iar din partea Eforiei Comunităţii Armene şi a lui Anton Argintaru ne înfăţişinduse nimeni, in temeiul indeplinirei formalităţilor şi pe puterea documentelor infăţoşate de Dumneaei Mărgarinta şi anume *hotarnica din 14 August 1837* adeverită de judec. acestui ţinut la 16 a aceleaşi lună No. 1027, ce este privitoare pe locul lui Grigori Găină şi zapisul din 5 Noembrie 1842, întărit statornic de către Divanul apelativ la 12 Iunie 1844 sub No. 2679 prin care Avac Caracaş au vândut pomenitului Grigore Găină un loc din aciaşi mahala şi alăture cu alt asemine ce mai avea acolo. Copia testamentului lui Grigori Arsenti Găină din 1849 Aug. 21 adeverită de C. C. Agenţie protecţia sa la 16 Aug. 1851 sub No. 1948 cuprinzătoriu în re altele ca pentru 28134 lei 37 parale zestrea surorii sale Margarinta ce au cheltuito el, iau dat casele cu locul cuprins în ţitata hotarnică şi acel cumpărat dela Avac Caracaş cu zapisul mai sus arătat. — S'au început lucrarea măsorişteі locului Dsale Mărgărinta Găină pe stăpânirea de faţă.

Din locul neguţitorului Anton Argintaru spre răsărit partea despre amiaze zi alăturea cu uliţa mergătoare pe din dosul bisericei Bărboiului până unde acel loc îşi da colţ cu locul osebitelor case ce mai are Dnei Margarinta acolo, până unde sau găsit 12 stânjini 2 palme 4 parmace. De unde intorcânduse măsura spre miază noapte parte despre răsărit alăturea cu locul arătatelor Case şi locul sterp a Capitanului Sava, până unde acest loc îşi dă Colţ cu locul bisericei Armene până unde sau înplinit 22 stânjeni 6 palme 2 părmace. De acolo sau întors măsura spre apus parte despre miaznoapte fundul locului tot pe stăpânire alăturea cu locul văduvei Trandafirii cum şi a bisericei Armene până unde îşi dă Colţ acest loc cu locul bisericei Armene şi cu a văduvei sau găsit 12 stânj. De acolo întorcânduse măsura spre miaze zi partia despre Apus tot pe stăpânirea alăturea cu locul bisericii Armene şi până unde sau înplinit 8 stanj. 6 palme de unde intorcânduse măsura spre apus parte despre miază noapte alăturea iarăşi cu locul neguţitorului Anton Argintaru până unde sau găsit 2 stânj ear din acest Colţ sau întors cu măsura earăşi spre meazăzi şi parte despre apus alaturea cu locul pomenitului Anton până în faţa uliţei de unde sau început întâi cu măsura până unde sau găsit 9 stânj şi 3 palme alcătuind de jur împrejur 47 stânj, una palmă şi 6 parmace. Prin

acest chip luând sfârşit lucrarea măsoriştei locurilor Dneei Mărgărinta Găină ce le are întrunite pentru că localnica lucrare nu sau ivit nici o Contestaţie sau închipuit şi de faţa hotarnică.

Asesor Sandu Dudescu Căminar.

Judecătoria Jassy s. I.

Hotarnica de faţă fiind sevârşită prin lucrarea fostului asesor Dl. Căminar Sandulachi Dudescu acum Ban potrivit cu însărcinarea ce au avut se legalizase pe formă. Pentru că întermenul de şase luni a publicaţiei urmată prin adaosul No. 78 şi 79 a foi buletinul oficial din 4 Oct. Anul trecut 1856 nau existat vre o pretenţie şi pentru că aceasta nu este scrisă pe hârtie timbru în privire că atunci nu există o asemine sau alăturat coală hărtie fics s'au şnuruit cu pecete judecătoriei.

Pamfile P. Ionaşcu

No. 241. (sigil) Director Constantiniu.

1857 Iunie Ziua 24. Şef Grigorovici.

In 1875 Oct. 16. Socor în vederea căsătoriei sale cu Ecaterina Tatos fiica lui Marderos Tatos şi a Sultanei Tatos, îi garantează zestrele sale în casele ce le cumparase de la Mărgărinta Găină pentru suma de lei 8500 lei, pentru a face faţă la arenda moşiei Spinenii.

La 1887 Oct. 12. Ecaterina Socor îşi cere separare de patrimoniu şi prin foae de vânzare cumpără pentru s'ne Casele soţului său.

Din Căsătoria lui Mărgărint Socor cu Ecaterina Tatoi, moartă în 1896 se nasc în 1899. Cristea Socor doctor şi Emanoil Socor avocat.

In 1907 April 5. Ion Bădărău şi soţia sa Maria născută tot Bădărău cumpără cu 13700 lei casele cu locul lor de la Socoreşti.

Vecini locului în 1907 erau aceştia: spre sud, uliţa Bărboiului; spre răsărit, case'e C. Grigorescu şi cap. Gh. Costandachi, spre nord, locul bisericei armeneşti; spre apus, ocul bisericei armeneşti.

D. Casele Andrei Gh. Bădărău (strada Muzelor).

1859 Dec. 23. Nastasia Barbu vinde prin mezat casele cu locul lor „aici în capitalie la uliţa Sărăriei" ale răposatului său soţ Ion Barbu cu 445 galbeni cătră Anica Mălinescu soţia lui Gr. Mălnescu. In act se mai spune: „Apoi o dată cu acest act îi dau şi vechile documente", dar astăzi lipsesc de la dosar.

In actul de confirmare a Curţii de confirmaţie secţia II supt No. 281 din 24 Sept. 1859 se dau aceste lămuriri. Faţa la uliţa, in drumul Hotinu lui; mahalaoa Muntenimei de mijloc; 5 stânjini.

1865 Sept. 25. Elena Păun, căpătând moştenire de la fratele său Gr. Mălinescu raposat în 1863, vinde lui Iancu Ianole cu 290 galben casile sale din uliţa Sărăriei „faţă în faţă cu casele săvârşitului din viaţă Nicu Şarbandovici".

Intre alte acte aduce actul Nastasiei Barbu cătră cumnata sa Anica Mălinescu din 1859 Dec. 29.

1885 Noemb. 22. Andrei Gh. Bădărău proprietar, domiciliat în Com. Bivolari cumpără de la Iancu Ianoli cu 7600 lei casele din str. Muzelor, care case şi I. Ianoli le avea cumpărate de la Elena Păun încă din 1865 Sept. 25.

In 1898 Noem. 12. Andrei Gh. Bădărău, vinde cu 9000 lei casele sale din strada Muzelor No. 3 soţilor N. A. Dimitriu şi Anastasia, născută Bogonos.

Megieşi caselor erau : la nord, Gr. Caracaş ; la sud, preutul Gh. Enăchescu Gr. Maximescu), la răsărit, strada sf. Haralamb; la apus, str. Muzelor.

In 1913 Sept. 28. Vasile a Măcnei cumpără cu 12500 lei imobilul din str. Muzelor No. 3, de la N. A. Dimitriu şi Grigore Timotin, fiul doamnei Anastasia Dimitriu.

In 1924 Mai 8. Dl. D. T. Andarachi mai cumpără cu 5000 lei parte de teren alăturat cu locul caselor sale pi de la deal, în mărime de 0 5 m. latul pe 9 în lungul de la dna Cristina I. Motăş.

Iár în 1923 Iunie 21 cumpără de la Com. Iaşi .o porţiune de teren în str. Sft. Haralamb 13 în mărime de 40 mp. cu 300 lei.

In 1919 Martie 26. D. T. Andarachi comerciant cumpără prin actul înregistrat la No. 1231, cu preţ de 20000 lei, imobilul de la d-na Agripina V. Măcnea din strada Muzelor No. 3.

Casele Alex. A. Bădărău Păcurari 36.

1884 Iunie 6. Act de împărţală prin care surorile Cleopatra, Iancu căsatorită Gheorghiu şi Eugeniu Petit, căstorită Alex. Bădărău, îşi împart averea ramasă de la defuncta lor mamă Cleopatra Petit, născută T. Stamati. Cleopatra îşi ia pentru sine viile de la Miroslava, iar Eugeniu Badărău îşi ia casile din uliţa Păcurariului 56, cu sarcina ipotecară de 1000 galbeni la Vas. Adamachi.

(Credit F. U. Iaşi dosar 2258).

Gh. Ghibănescu

III. MANUSCRIPTE

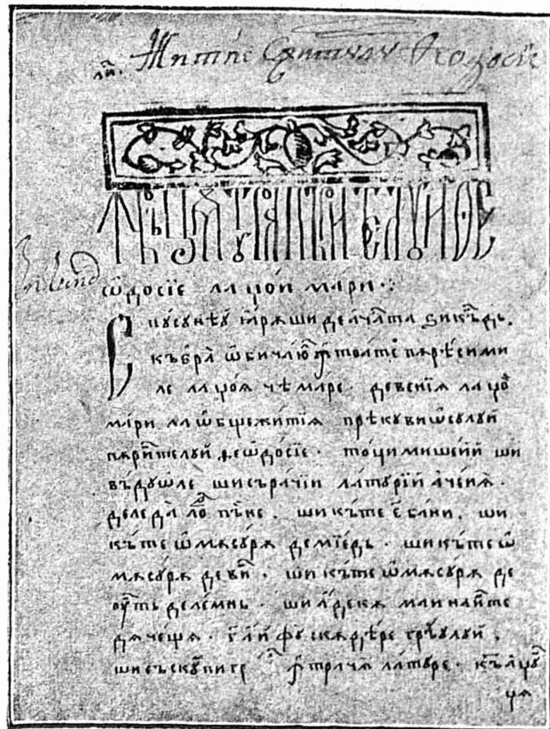
A) 1592 Din Codex Cohalmiensis.

a) *Legenda leturghiei, pag. 176.* Veni un sărăcin să vază leturghia, şi | întră în beseare(ca) lui Dmzu, şi văzu | preotul inb(r)ăcânduse în veşminte, şi | văzu că căzu sarcina lui cea de păcate dupămas. | Şi atuncia să lumină ca razele soarelui | şi ca zua, şi cândь puse preotul sfntul pa | trafir, atunce sămână muncii însuş a fă | cătorului lui Hs. Şi cădnь puse sntul fia | lon, atuncia să acoperiră toată păcatele | lui şi fu totь luminatь de la picoare | până la capь. Cândъ luѡ snta prescure, | atunce să arătă prescurea în mâna preotului în | chipul fiului lui Dmzu *şi veniră şase, zeci | de îngeri şi* stătură în cresciţul lui, şi | ţinea în măni steaguri, şi suliţe şi luѡ | preotul pruncul şii feace cruce, în patru părţi | şi grăi ca oae la ğunghiare fu dus, şi intra | *pag. 177:* ceaia vreame ğiunghe fiiul; şi luѡ dintrănsul pie | ptul lui, şil pus în sntulъ discos. Şi cădnъ | dzise ğiunghese fiiul luì Dmzu ca să să iarte păca | tele a toată lumia. Şi întraceaia vreamia | să luo un nuor luminatъ, cădnъ dzise cu suliţa | fu giunghiatъ, în coaste. atuncia văzu el cădnъ lovi | cu suliţa pruncul curse apă şi sânge. şi să mira | necuratul, cândь aducia oamenii prescurile. | întraçeaia vreame i să arătă cădoară aducia neşti | berbeci, popa începu a le tăia capetele, şi înge | rul lui Dmnzu. le lua şi le punia unele în blide | altele pre pământul lui Dmzău, le arunca. Atuncia Sărăcinului îi păru adevăratъ că giunghea popa prun | cul. nu înţeleasă amu că Hs. ascunsele lui arătă. | cădnъ luo popa cădealniţa şi veni la sntul | jărtvnic, şi începu a grăi Dmne Dmzul nostru. | atuncia pogoră lumina pre sntele,daruri, atunce stătură doi îngeri la daruri. alţii nui vedea | nime, atunci preotul să închina de 3 ori || *pag. 178:* şi zis împăratul ceriului. şi să închină grăin | dь. Blgslveaşte Dmne. Atuncia să luo acoperimăntul besearecii, şi stătu beseareca de ghiaţă, | iară altariul de foc. Cândъ fu vreamia preo | tului să iasă cu vǎhodul cu snta Evglie, atun | ci arhagglъ Mihail ducel de mâna lui delъ | purta deadireapta, ia ă Gavril deastânga, | şil duseră în oltariu şi Mihail socotia | iar Gavril pace da Şi cândъ grăi ruga lui | свѧтъі бє [1]) atunci să deschiiară şapte ceriure. | cândъ i să tămplă a ceti snta Evglie, atun | ci eşi glas deafoc din rostul popei, şi apu | ca ingerii acealia cuvinte de le punea în | naintia scaunului Domnului cela marele, | Cădnъ începu a grăi ruga sntъ ceaia ce pomenea | ştepopa, îngerul domnului veniia dei ungia, şi | domnul de sus arăta bunătatia acelora ce stau | cu frică în besearică. iară cândъ strigă og a | şenile, atunci oasele morţilor să rădica | *pag. 179:* din groape, iară îngerii oasele păcătoşilor, le le | păda afară din groape, şi blestema pre ceia ce nu | zac în besearică cu faţa la pământ cu frică, Cândъ | striga popa, ꙗко да подръжавоⷨ твоⷨ şi el grăia | şte nime un e destoinic, săş leage trupul de pohte, | şi de dulcaţa cândъ pune darurile pe preastol. | atunce, să pogoară dhu svntъ în vedeare de porumbъ şi răposă in capul preotului şi pre daruri. Cândъ | strigă popa възлюбиⷨ дрꙋг дрꙋга, atunci să po | goră Hs. şi dă pace celuia ce slujaşte besearecei, | cu frică, cândъ dzŏ popa, станѣⷨ добрⷨ. atun | ce cel prunсъ mort învie, şi stătu deasupra dis | cosului. Iară cândъ strigă: станѣⷨ съ страхоⷨ | să stăm cu frică, | atunci să pogorâră din ceriu patru | heruvimi, şi stătură pregiur preastolь, şi bătia cu | aripile la sntele daruri. cândъ strigă popa | вънмѣⷨ стоє възношєнїє atunci sări pruncul de | pre masă şi stau în văzduh. Cândъ strigă popa, | побѣднꙋю пѣснⷪ ... atunci heruvimii. apuca *pag. 180:* ră pruncul şi zburară, şi tremura cu aripile | până la al şaptele ceriu, până la scaunul mare, | căntândъ şi grăindъ, sntъ, sntъ, sntъ domnul | tatăl nevăzutъ. cândь strigă popa, lu | aţi şi măncaţi că acesta iaste trupul mieu atunce să pogoră însuşi Hr., cu 12. apostoli. şi întrun | glas să arătară tuturora ce

1) Sveatii boje = Sfinte Dumnezeule;

stau în besearecă | cu frică, şi zicia acesta iaste trupul mieu. | şi aşa şi păharul luat şi strigă. cine | va gusta din cestъ sntъ păharъ aveava viaţa | de veacu. cândъ zič popa. Твоа ѡт твоих atunce păca'ele toate să iau, şi ziceţi faceţi | în pomeana mia. Cândъ zice preotul | сътвори оубо хлѣбъ atunci s(vân)ta | pâne să fač | însъş trupul fiiului lui Dmzău. Cândъ zice | popa... а иже е въ чѣ чаши sângele curatъ sntъ | păhar să face de săngele fiului lui Dmzeu. | şi atunci să pogoară. Dhulъ svntъ şi stătu | în capul preotului şi spre daruri, şi spre pg. 181: toţi oamenii ce stau cu frică în beseareca. | căndъ zič popa. иже приносимъты ста слюжбъ atunci Adam şi Evva, şi alţi ce au fostъ | în lad cu înşii să veselescъ, dară cândъ zice | popa изрѣдно о прѣ стое чистоа.. intra | ceaia vreame ceriul şi pământul să înpreunează. | deci cela ce nu să va închina întracela cias, de | stoiaştese săl arză in foc, şi să stea legat în pară, | iară cine să va înch'na întrace'a cias. să ar fi şi | greşitъ derept acea'a să va izbăvi de giudeţu, | nu să va giudeca. ce va fi în doaѡ veşminte alea | se. Când strigă popa: и даждь нам единѣ | ми оусти. atunce cine va sta şi va gând în | tru inima sa rău sau cine va întra în besesrecă | svădit cu altul şi neîmpăcatu. atunci înge | rul lufuge de la el. iară diavolul leagăl şil | scoate din bes arecă. cându strigă popa: исподоби нас владко şi zice ѿче наше atunci grăiaşte | păr'nte!e din ceriuri, veniţi blgslviţii părinte || pg. 182: lui mieu. şi păsaţi unde vă e gătit înpă | răţia ceriului cându zici: главы вами прѣклоните, atunci întracela cias ce | ne va grăi cu rostu[1] său ceva mai bine. va fi născut acela om, iară cela ce va da cu | frică până la ста стих de | stoinic iaste domnului no | stru în veaci. şi în | tru ai nesvăr | şiţi. | amin.

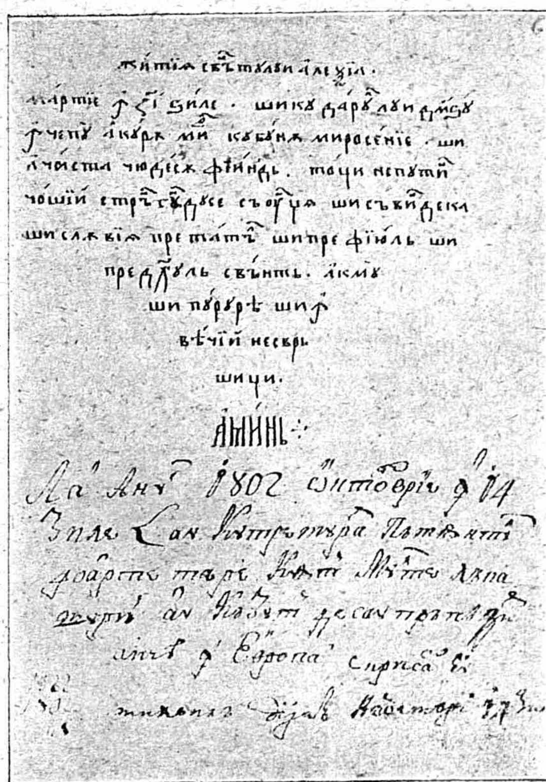

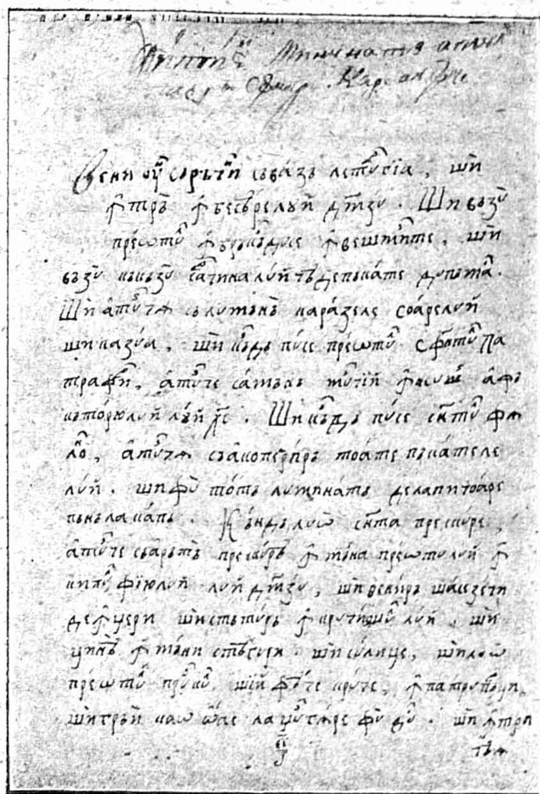

b). pg. 157. *Jitiia unui leu ce au slujit părintelui nos'ru Ghera im* . Spusu-neau unul din părinţi cum ca la o milă | de departe de svântul Iordan. iaste o mă nă.t're,

aceluia ce iaste întru svenţi pârintelui | nostru Gherasim. care să chiamă *Calamon* mergândъ | noi întracia mânăstire de părintele | Gherasim pre lângă ţârmurile Iordanului. eşi înnaintia noastră un leu răcnindъ foarte tare. că să înghimpasă foarte rău | cu o trestie întrun picior. cât îşi târâia | piciorul fiindъ plinъ de puroi. iarâ deaca | vădzu leul pre bătrânul începu ai arâta | piciorul cel rănitъ de trestie. şi cu nâra | vul era oarecum ca cum ar fi plângândъ, şi ru | gânduse bătrânului săl vindece iară deacal | vădzu prinsu bătrânul în nevoe ca aceaia şi în duriare i să făcu milă, şi şedzu gios. | şi luѡ piciorul leului. şi pipăindъ rana scoa | se trestiia cia înfiptă. cu multe puroi şi cn sân | ge. şi cu diadinsul curăţi rana. şi legâ | piciorul cu o pânzătură, şil slobodzi iarâ | leului tămplănduse tâmâduire, deacii nu se ca mai dezlipi de bătrânul, ce ca un | ucenic deaproape în câtrâѡ mergia bătră | nul el încă mergia după dînsul. cât şi bătrânul | îl lăuda şi să mira de înţeleagere bunâ | a unei hiare sălbăticâ. dereptъ aceaia şi | bătrânul începu. a să griji de hrana lui | del hrăniia, unele ori cu pâine alte or | cu cozi muiate, iară leul aflânduşi | hrana lui, nici odată nu să delunga de | mânăstirei iară mănăstiria avea un | mâgariu cu carele aducia apâ de la svântul | Iordan. de triaba fraţilor, iarâ bătrânul | diacii diade măgarul leului ca săl aducă pe lângă ţermurile Iordanului săl pască | acolo care fiace leul în toate dzile, cei iera | poràncitъ lui de la svântul bătrân. iară | odată pàscând leul pe mâgariu. iară el | să delungâ mâgariul de leu, iară leul căotăndъ | mâgariul întraltă parte, iară nişte negu | ţâtori cu nişte cămile trecândъ pre | acolo, aflarâ mâgariul sângur, şil loară | între câmilele lor. şil duse în ţara lor. | iară leul căotăndъ pre mâgarul şi nul aflâ | şi sâ întoarsă în lavrâ. scrăbit foarte | şi umilitъ pentru paguba mâgariului. | iară bătrânul socotindъ că au măncat leu, pre | mâgariu. grăi către leu unde iaste mâga | riul pre carele ţam porâncitъ săl păzeşti iară | el sta pl catъ ğ s şi umilit. necutedzindъ | a căota la faţa bătrânnlui. şi iară | îi dzise unde iaste mâgariul ca cum socotescъ | lai mâncatъ. ce b'gslvitъ e Dmdzău că slujba || pg. 160: care o facia mâgaiul diacmu tu vei să | o faci atata cât o ştii. ca să te înveţ | cu frică a pădzi s ujba ce ţii d tâ. | deacii porănci svântul bătrân de pusera s | mariul re leu. şil mănâ un f ate din | rârâptu de aducia apâ de triaba fra | ţi or, iară întrodzi. ve n un voinic s u | jitoriu ca sî să bisgviască de a bătră | nul. şi vădzu leul aducândъ apă şi pu | serâ v na leului. şi i se făcu milă. | ş scoasă 3 galbeni de au ş diade | fraţilo s cu pere mâgariu să le care apâ | şi să slobodzască leul din-tr acea slujb . | cum şi fu deci făcândъ oare câtâva | vreame după c l slobodzirâ. di-s.ujbâ. eşi pu in l d mânâstire a să pr mbia. | şi iată âd u neguţătorii care luară mâgariul cu câmilele şi cu mâgariul. | î căr ate de bucate. ducândъ n Iersîm || pg. 161. sa va dză. ş recândъ Io danul le şi | leul ino inte. iară n guţâtorii deaca vă dzu â e s spări râ şi lăsând cămilele | şi mâgariul şi plec râ a fi gi. iară leul cunoscândъ mâga iul. alergâ la dinsul cu bucu | rie. şil luѡ pre mâgariul u gura de rau | şil ducia cu câmilele depreunâ î mână | şi re la svâ tul bâ râ bucurândusă sări dsa ves lia e f ar a mă ariul celui pierdut. | pr carele deacal vădz batrânul şi fraţii. | să bucurară nu numai de aflar a mâga | riului ce cum fara de drep ate ară fi u | rât pre leui. iară batrânul să câia cătrâ | leu, şi făcu eul cu bâtrâ | nul în la râ şi în pus ie 5 ai. şi mai mult. | şi nemică nu se delungă de dinsul. ce în toată | vrem a m rgia după bătrân. iară cândъ | vru să să ducă svântul bâtrân. cătrâ Dmdzu | pag. 162: după chibdzuiala lui Dmdzău. află | leul în mănăstire. şi după ce fu svântul | bătrân îngropat. iară după câteva dzi | le veni leul în lavrâ. şi căota şi so | cotiia încoace şi în coliia să vadzâ pre | svântul bătrân şi nul vedia nicăiri. | iară ucinicul bătrânul *del* chema Sa | vatie. deaca vădzu că cu diadinsul căo | tâ pre bătrânul grăi cătrâ dânsul. | Ior dane, ştii că părinţele nostru dascalul | neau lăsat pre noi săraci şi sau dus cătrâ | Dmezău. deci nu te scrăbi

tu ce ĭa de gu | stâ bucate. iarâleul nu vria să mănân-e | ce căota des întro parte şi întraltâ parte. ca să vadzâ prebâtrânul lui, şi | neputândz să rabde dezlipiria bâtră | nului râcâia des şi vrea sa să omoarâ. | iarâ părintele Savatie. şi ceialalţi fra | ţi îl netedziiapre şale grăindz. dususau pg. 163. părintele nostru către Dmdzău şi neaulâsat | săraci. iarâ tu nu te scrăbĭ. ce cu noi multâ | miaşte. şi grăindz aciastia cătrâ dânsuĭ. | şi şaltele nul puturâ săl mute de scrâba | luĭ. ce cât munciia ei cu cuvântul al măngâia. | iarâ el mai mult răcniia. şi suspina. arătândz | cu ochii de la inimâ că nuşi vedia bâtră | nul lui. atuncia părintele Savatie grăi lui. | de acmu ne veri creade pre noi. vino cu mine voiuarăta unde dzace pârintele nostru. şil luo şil duse unde era ingropatz prea | cuviosul bâtrăn că e a locul de departe de beseareсâ ca la o milâ de loc. şi deaca so | sirâ lamormântul svântului bătrân. iarâ | pârintele Savatie începu a plănce şi a face metanie. iarâ leul diacal vădzu pre el începu | şi el a face metanie preste groapâ. îşi | ucidia capul de pământz şi răcnindz foarte | tare. şi aşia numai de cât cădzu preste pg. 164 groapa svântului. Aceastia furâ toate | nu că avea leul suflet cuvăntătoriu. ce că ce vru Dmdzău să proslâveascâ pe ceia cel | proslâvâsnucz, numai viaţa lor, ce şidu | pâ moarte, şi să ne arate noao ce plecâ | ciune avia hiarâle cătrâ Adamz. mai în | nainte de călcaria învăţăturii lui Dmdzu. | şi mai na'nte de ce lau gonitz | din dul ĉiaţa raiului. amin.

c | . *Povestea tălharilor.* pg. 135. Intrun loc ce iaste de o latură de Antiohiia | iaste o mânăstire de lăcuescz călu | gâriţe. şi era şiasedzeci de posti | toare în mânăstire. şi iaste întăritâ | cu cetate foarte tare. iară nişte tiă hari 12 cu mai marele lor. să svătuirâ. să vie noaptia asuprâle. şi grăi mai ma | rele tălharilor câte unuia fiete şi căruia | de ei. cum vom putia să întrâm cătrâ din | sele. ıi grăi unul dintrânşii. să încun | ĝurăm toată mânăstiria. şi vom afla | vreo fereastrâ. sau altă ceva ca să pu tem întra.

şi dzise lui nu ştii ce grăeşti. | aşijderia şi pe ceialalţi îi întreba. | şi fieşte căruia de dînşii le dzise. ni | ci unul nu ştiţi ce grâiţi. şi dzlserâ | lui ei. darâ tu ce dzici. iară el dzise lua | voiu rase şi chip călugărescъ. şim voiu ascunde pârul capului mieu. şi mâ voiu înbrâ | ca în mantie. şim voiu ascunde suptъ dânsa | sabiia mia. şi voiu miarge sara. pe inlu | nearec ca un călugъr strein.' şi voiu. dzice | ceiia ce ţine poarta că sântъ călugăr strein. | şi mâ lasâ să intru în cetate, ce fâ dra | goste către Dmdzău şi mi daţi o ro | gojinâ, şi mâ bâgaţi acii înaintia | uşii să mâiu, iară demineaţâ să mâ | duc în calea mia. şi aşia să svătui tlă | hariul cum şi făcu. că veni către poarta mânăstirei şi dzise ei. toate căte svătuise. iarâ portăriţa ascul || pg. 137 tâ ca de la un dhovnic călugăr şi svânta | alergă şi spuse stariţei. aceastia cuvente. | iarâ tlăhariul cu aceastia cuvinte meştu | şugiia el ca să deschidză să bage în lâuntru şi pe ceialalţi. iarâ stariţa cum | àudzi de portâriţa, porănci săl aducâ | în lâuntru. şi să strănseră toate surorile | şi venirâ către mai marele tlăhari | lor. ca să sâ blgslvascâ de dânsul. şi porănci | râ. să aducâ lighinul şi să fâcură doaω | ceate. şi aşia deaca spâlară pičioare | le lui. să stropirâ dintracia apâ toate | pentru blsveniia. iarâ una dintrănsele | slujiia unii surori bolnave, ce dzăcia | pre o rogojină deznodată de mulţi ai | iară ceaia ce slujiia ei. alergâ şi luo | dintraciia spâlâturâ. şi veni către | cea bolnavă. şii dzise ei. unъ călu | găr mare au venit astâdzi în mânâstiria || pag. 138 noastrâ şi iam spâlat picioarele şi neamъ | blgslvitъ. şi neamъ svenţitъ toate din apa | aceaia, şi ţam adus şi ţie ca şi tu să | svenţeşti. iarê deznoda'a şi ia cu | credinţ | spâlândusâ, aciiaşi întracel čas să tămădui. şi vrândъ ceaia ce slugiia | iară să sâ pogoare, iară cea bo'navâ îi | grăi aştiaptâ puţinel să mă pogorъ şi eu, | cu tine. ca şi eu să blgslvascъ de la cel bătrăn. | svăntъ. şi să sculâ de sâ pogorá cu din | sa. şi o duse de o duse de o arătâ, tlahariului. | şi spuseră minunia ce fu de aceaia dez | nodatâ iară toate surorile deaca | vădzură pre acea bolna | vâ | înblăndъ. să mira | şi slâviia pre Dmdzău de acea slâvitâ | ciudesâ şi câdzurâ cătrâ picioare e | tlăharului cerşindъ. svent li. rugă | ciunile lui. iară ei deaca vădzu şi au | dzi aceast a să mirâ. şi să um li || pg. 139. şi spuse cătrâ diinsele. Dmdzău ştie că sînt om | pâcâtos, şi mai mare tlăharilor. şi iată | vor să vie şalţ 12 tlăhari întrъčastâ | noapte, ce nemicâ să nu vă temeţi. şi | scoasă sabiia lui şi o lepâdâ de pâmântъ. | iară postitoarele acealia d aca vădzură | sabia lui ţepenirâ. şi petrecură de sa | ra până a doadzi preveghindъ şi rugânduse deaciia deaca veni ă şi ce a lalţi tlă | hari. eşi mai marile lor de spuse toate ce i s u tămp at ui. şi dzise cu di acmu na | inte voiu să fiu călugarъ şi voiu robi lui | Dmdzău. iară eialalţi dzis ră lui | deaca tu aşia fiindъ tare şi v stit şi | v i să fii călugă ъ, întru adevăr tъ | ş noi vom fi călugări. şi cu ğurai ânt | neau spus noaâ cela ce povesti'a aceastia. | că diaca sau călugărit toţi sau dus în | pustie. || şi sa nevoia de spaseni a loi dereptъ | pg. 140. aceaia şi Dmezău cu multe minuni | . sau slâv t că unii din pâr nţi au vorb t | cu dînşii. şi adevărat neau spus ş aşia | mai multъ am crezut. d ce să cad şi de acas | ta ca şi de altele mai mult a slâvi pre Ddzu | pentru că de multe or noi nu vrândъ a | ne tiьme de svenţiia sa iarâ Dmdzău cu | oare care ğudecăţi carele sângur num i | cele ştii nevădzut catra spesenia sa amin.

Dr. Eufrosina Simionescu.

B. *7154 (1646). Faptele Apostolilor, (actus apostolorum), text slavo-român 16 zaceale) (Acad. Rom, ms. 85).*

Zač. 2.. Въсѣмь живѫщіиҳ въ ієрсалимѣ Şi fu la şti | re tuturor celora ce petrecea în I(e)r)u(s)a(l)i(mь, ꙗко | нарещисѧ село то своим им ѧзыком акылда | мà. Că să cheamă satul acela în li(m)ba lor Akil | damà. си рѣч село крв(sterşть). ce să zice sat de sânge. | пишет бо въ книѕѣ ѱалом стѣи. да бѫдет | двор его поуст. că scrie în cartea căntării | ca să fie curtea lui pustie и дане бѫдет | живан въ нем. şi ca să nu fie cine petreace în | trânsă. и епискѡпствои его приимѣт инь. şi cin | stea. lui să o â (ѫ) altul. подобает оубо сѫшедше | ї имсѧ съ нами мѫжем. dece să cade deaceşti bâr | baţi ce sau adunat cu noi. въ въсѣко лѣто | въ неже въ ниде и изыде въ насгъ | їсс. întru tot | anul întru cela ce întrâ şi eşi dintru noi | domnul Is. начен ѿт крщені а їѡнова до негож | дне възнес ѿт нас. începe poveaste de la bote | zul lui Ioan până înce dzi să înălţa de la noi | свѣдѣтелѣ въскресенію его быти съ нами єди | номоу ѿт сиҳ. martur învierii svenţii sale să fie | cu noi unnь deaceştia. и поставишѧ два. | şi aleaserâ doi. Іосіфа нарицаемаго вар | савѫ иже наречен быст їоусть. pre Iosif cel che | ma Varsavà cei dzisârâ Iustь. и Матѳіѫ и по | молше рѣшѧ. şi Matѳeâ însă rugară şi | dzisârâ. ты гй срьдовѣче въсѣ. tu Domne cela ce ştii inimile tuturor. *fila 1 b:* покажи егоже извра ѿт сею ѡбою єдиного. arată pre | carile ai ales deaceşti doi unul. прїѧть ари | чет слоужене его. Să ia soartea slujьbeei aceştia. й посланїе изнегож и спаде иоуда и | ты въ мѣсто свое şi trimiterea dintru | ceaia ce cădzu Iuda să margă în locul său. и дашѧ | жрѣбіа има. şi le deaderâ lor sorţi. й паде жрѣвїи на матѳіѫ и причетен выст къ єди | номоу надесѧте апслоу. şi cădzu sortea pre Matfeâ şi fu încetat cătrâ cei unsprâ | dzeace apostoli.

Zač. 3. ..Şi cându să înplea 50 de dzile... era toţi Apslii întro fire denpreună... şi fu de nâprasnâ sunet din cer... cum arâ sufla unь văntь. reapede.. şi ѫplu toată casa unde era şedzind.... şi li se arâtâ lor ѫnpărţire de limbi ca focul... şedea că pre unul fiaşьcareleş diѫnşi.,. şi să ѫplură toţi. de d(u)hul svănt... şi începură a grăi întralte limbi cumu şi le da lor dhul a mărturisi.... Era în Ierusalim jidovi lăcuitori o-meni mai cu bunâ smerenie de câtu toate lembile ces pre supt cer... iară deacă fu glasulь acesta.... să adună nârodul şi să amestecâ.... câi audziia câte pre unul careleş diѫ şi grăindь ѫ limba lor... miresâ toţi şi să ciudiia анидесние de grâiia... de au nu sintь aceştea toţi ceia ce grăiia Galileeneaşte.... şi cumui audzim noi careleş d· ѫи în limba noastră întraceaia ce neam născut.., Srăbeaşte şi Nemţeaşte şi Ceşiaşte (пардене и миндѣни и Єламите). şi ca ceia ce petrecea între ape... în jidovi şin Capadochiia în Pondь şi Asiia în Frâncie (въ фригїиже). şi | în Şpânlori (и Памфилїи)... în Eghipt şi în latura Levii cei după Chireneiu (adaus. *cis, despre răsărit)*... ş ca Râmleanii ceia ce veniia... şi ca jidovii cei nemearnici,.. Greceaşte şi arbânăşeaşte (крытѣне и арава-ѣни).... îi audzim pre înşli în limba noastrâ grăindь mârirea lui Dumnedzău.,. miresă toţi şi nu să pricepea şi grăiiă unul cătră altu... dară ce va să fii aciastă,.. iară unii şi rădea de grăiiă... că sâmtь plini de vin că săntь beaţi...

Zač. 4. .... Stătu Petrъ cu cei unsprâdzeace.. deşi râdică glasul său şi dzis lor.. bârbaţi jidoveşti şi ceia ce petreѣa în Ierslimь toţi... aciastă să vâ fie voi la ştire.. şi socotiţi cuventele meale... nu cum cugetaţi voi | deaceştea să fie beaţi.. că iaste nal treile čas de 'dzi... ce aсasta iaste dzisa cu prorocul Ioil... şi va fi la dzilele deapoi grăiaşte Dumnedzău... vărьsavoiu din duhul mieu pre toţi omul... şi vor proroci fiiorii voştri şi featele voastre... şi vonicii voştri vederlvor vedea... şi bâtrânii voşri visuri vor vedea.. că pre şerbii miei şi pre şiarbele meale întracealea dzile. (на раби моѫ и на рабинѧ

лиоль).. vărьsavoiu din duhul mieu şi vor proroci... şi vo'u da ciudease pre cer sus... seamne pre pământь ğos... sânge şi focь şi abur de fum... soarele să va schinba întru tunearecь.. şi luna (лѹна) în sânge... mainte până nu va veni dzua lui Dumnedzău celui mare şi luminat (şters minunat)... fiva fiecarele oarecine să va ruga numelui lui Dumnedzău (adaus *a va spăsı*). конецъ.

Zač 5... Bârbaţi (Istrai)lьteani ascultaţi cuventele aceastea de Isь Nazarineanul... bârbat ales intru noi de la Dumnedzău cu puteri cu ciudease şi cu seamne... ce au făcut cu nus Dumnedzău pre mijlocul vosfru cum înşivă ştiţьi, ...acesta cu vrearea sveatului şi cu înţelepciun a lui. D... se deade del prinsat cu mânule celor fără de legi del găvozdit şil uciset... ce pre insь Dumnedzău il •Ѫvisă şi dezlegă durerile morţii... că nu era putinţă să fie el ţinut de însă... ·ă Davidь grăiaşte de însь... mai nainte prâvâscu pre D. inaintea mea pururea... că dea direapta mia iaste ca să nu mă clătescu... derept acea să veseli inima mia şi să bucură limba mia... încă şi trupul mieu să sălăşlui spre nedeajde... că nu lăsaş sufletul mieu (*adaus* •Ѫ) adь... neci deade prea cuviosului său să vadză putregiune... spuseşmi calea vieţii... şi mă înpluş de ves(e)liia feaţii tale... Bărbaţьi fraţi.., cadesă *a g'ce* cu îndrăznire către voi de strămoşu nostru de David... că au murit şi au fost îngropat... şi groapa lui iaste întru noi tocma până intracasta dzi... deci f indь proroc... şi ştiu că cu *ğ*iurământь a să ğiură lui Dumnedzău... de roada zgăului său trupeaşte să rădice pre Hristos şi săl pue pre scaunul lui... mai nainte vădzu şi grăi de invierea lui Hristos... că nu sa lă â sufletul lui *adь*, neci trupul lui vădzu putregiunea... prea acest Isь il vise Dumnedzău... ce lui noi toţii sămtem marturi... că cu putearea lui Dumnedzău să înălţă... şi *ğ*iuruirea dhului sfânть lui de la părintele şi vărsă.... iată aceasta ce vedeţь voi acmu şi audziţьi... că David nu sau suit în cer... că grăiaşte însuş... dzis domnul Dumnedzăului mieu şedzi dea dereapta mea.. până cândь voiu pune vrăjmaşii tăi aşternutul picioarelor (şters *lui*) tale... deci vrătos ca să înţeleagă (adaus *tot*) rodul jidovăscu... că şi Dumnezdău şi pomăzanicul lui Dumnedzăul feace... preacest Isь cel răstignit voi... iară deacă audziră să umiliră cu inimile... şi dzisără către Petrъ şi altor Ap(o)st(o)li... ce vrem face bărbaţi fraţi.. iară Petrъ dzisă căltrăş кълтръш).

Zač 6. Pocăiţivă şi ca să să boteadze careleş de voi intru numele lui Is. Hristos pentru ertarea păcatelor... şi priimiţь darul duhului s(vă)ntь... că voi vă iaste giiuruitь şi ficiorilor voştri... şi tuturor celor de departe oarecăţi să vor ruga domnului dumnedzăului nostru... şi alьte cuvinte multe le mărturisiia şii ruga de grăiia... mântuiţivă deacestь rod îndrăpnicь... deci unii cu dragoste primiră cuvântul lui (scris pe margină *şi sa botedzară*)... şi să adaosără întracеaia dzi sufletele ca la trei mii... era răbdândь întru învăţătura ap(osto)lilor, şi înpreună şi la înpărţitul bucatelorь şi intru rugă... şi fu pre tot omul frică... că multe seamne şi minuni să făcia de Ap(osto)li în Ier(u)s(a)l(i)mь... şi era frică mare spre toţ sprenşi... iară toţi ceia ce credzuse... era depreună... şi avea ei tot înpreună... agonisite şi avuţiia •Ѫколицѣ şi inpărţiia tuturor orecui cei trebuѧ... şi in tote dzile răbda intro fire in săborь... şi înpărţiia pre fâmeae bucate.. şi primiia hrană... întru bucurie şi cu desvătarea inimii lăuda pre Dumnedzău.. şi avea dar bun (scris pe margină : şi *laudă mare*) către toţi oamenii... iară Dumnedzău adăugea de ceia ce credea în toate dzile în săbor....

Zač 7... Iară depreună Petrъ şi Iuoanь (Іоаннъ) .., mărgândь la beseareсă pentru ruga nal 9 čas... şi un om oarecare'e fiindь şcop din zgău maicii sale... era purtat... ce pre însălь punea în tote dzile înaintea uşilor beseariciei ce să chema înfrâmъşate... să ceae milostenie... de la ceia ce intra în besearică.. ce ele dacă vădzu pre Petrъ şi pe Іоан vrând să intre in besearecă cerşu milostenie... iară Petrъ căută spresu cu Ioannă şi dzis caută spre noi... iară elьsă nevoѧ sprinşi şi •Ѫнии părea ca va do-

bândi ceva de la dânşi... iară Petrъ dzise argintъ şi aur nu iaste la mene... ce de ce am iatâţi dau... întru numele lui ĬѵХ҃с Nazarineanul... scoală şi înblă... şil luo pre însъ de mâna || cia dereaptă. del rădică şi aciiş i s întăriră lui talpele i gleznele... şi sări de stâtu şi înblă... şi întră cu nuşъ în besearică... înbla şi sălta, şi lăuda pre Dumnedzău... şil vădzură pre îns toţi oamenii înblăndъ şi lăudândъ pre Dumnedzău şil şti a pre însъ... că acesta era de şâdea pentru milosteniia... naintea uşilor beseareciei ce să chema Infrâmşeate... şi să înplură de minuni şi de spaimă de ce i să tâmplă lui.

Zac. 8. Iară ţi'ndusă schiopul cela ce să tămâduisă de Petrъ şi de Ioan... cursără cătră înşi toţi omenii... în şurile (въ притворѣ). ce să chema a lui Solomon spâmăniţi.. iară deacă vădzu Petrъ răspuns cătră omeni... bărbaţi Istrailteani... ce vă înmiraţi deačasta... sau pre noi ce prăviţi... că au cu putearea noastră sau cu vreo credinţă bună lam făcut pre însъ de înb'ă... D(u)mn(e)dzăul lui Avraam, şi a Isaac şi a lui Iacov... Dumnădzăul părinţilorъ noştri... pros'ăvi pre vonicul (ѡтрока)... pre Isu(s) cela ce pre însъ. voi I văndutъ şi vă lepădat d'nnaintea feaţ'i lui Pilat... giudecăl acela săl sloboadză. — iară voi de sfântul şi de direptul vă lepădat.. şi cerşut om uc'gaş să vă dea voî... iară începătoriul vieţiei îl ucisăt... ce pre însъ Dumnedzăul învisъ diîn morţi... ce noi lui simtemъ marturi... şi de credinţa numelui său... preacesta ce pre însъlъ vedeţi sil ştiţi... întări nume'e lui... şi pentru credînţa lui îi deade lui toată tămâduinţa ačasta naintea a voastră a tuturor şi acmu fraţ'lor ştiu că după. neştiinţă aţi făcut cum şi вожrii voştri (кнѣзи ваши)... iară D cela ce au mărъturisit cu rosturile tuturor prorocilor săi să chinuiască Hs. înpluşiă. (скончa тако).

Zač 9. Deci vă pocăiţi şi vă întoarceţi ca să vă curăţiţi de păcatele voastre... ca să vă vie vreame *răcuroasă* (прохладна...) de la faţa lui Dumnedzău... şi va trimite voωî pre cela ce au dzis mainte pre Isus Hristos... ce lui să cădea cerurile săl primască tocma până la tocmala an'lor... | ce au gră't *Dm* cu rosturile tuturor svinţilor săi proroci din veaci... că Moisi au dzisu cătră părinţi... că proroc va rădica voî Dmnul Dmndzăul vostru.. din fraţii voştri ca şi mene.. de acela să ascultaţi de toate oare câte va dzice voî . şi va fi fiecare om ce nu va asculta deacela proroc fiva omulъ.. feriva diîn omeni... şi toţi prorocъ de la Samoil şi alţii... căţi au grăit şi au mărturisit deaciastea dzile... voi sămteţi fečori de prorocъ... şi leagea ce au pus D. cătră părinţii voştri... grăiia cătră Avraamъ.. şi de sămenţiѧ ta să vor blagoslovi toate moşteni'le pementeşti... (вьсѣ ωтчествiѧ земнаѧ)... Deci voωî întâi răd că D. pre voinicol (ѡтрока)... său pre Isus. şil trimisă pre îns să vă blagoslovască pre voi... şi să sâintoarcă careleş d'în răutatea sa.

Zač 10. Iară grăindъ ei cătră omeni... năvăliră spre înşi preuţii şi voivodul beseareciі... şi Sadocheei tănjiia deacesta căci le văţa lor omenеъ...(оучити им людимъ)... şi spunea de Isus (ĭѵ)şi de învierea morţilor... şiş pusără mânule pre înşi.. şi pusărăîn'ru preveghe până a doa dzi. ...că era amu sară... şi mulţi de ceia ce audz'ră cuvântul credzură... şi fu în număr de bărbaţi ca la cinci m i... iară căndъ fu a doa dzi să adunară ei boѧrii (имъ кнѣзѣмъ) şi bătrânii... şi cărtularii în Ier(u)s(a) lim... şi Anna popa cel mare (архиреѹ) şi Caiafa... Ioanu i Alexandru... şi căţi era | de semenţiia popilor ce'or mari... şii puseră pre înşi în mijlocъ... dei întreba... cu a cui puteare sau cu ce (sters:) nume aţi făcut puterea voi aciasta... atunci Petrъ să înplu de Dhul svântъ şi dzi cătră însşi... boări omeneşti şi bătrăni jidoveşti... să simtmemъ noi astădzi în'rebaţi... de lucru bun a om neputnčos pentru ce să tămădui acesta... voωî | (scris în continuare pe margină *tuturor să vă fie ştre)* şi tuturor omenilor jidoveşti... că întru numele lui Isus (Iѵ) Hs. Nazarineanul cela cel răstignit voi... ce preînsъ Dumnedzăul lau învisu (въкысъ) din morţi... pentru acela stă acesta naintea voastră sănătos.

Acesta iaste piatra cea ocărâtâ d› voi ziditori... ce fu în marьginea unghiului... şi nu iaste de la altulь nice de la unul mântuirea... şi nu iaste vru nume carea cumva datь întru omeni... ce de însь sâ să cadzâ să ne mântuim noi.

Zăč. 11. Iară vădzăndь îndrăznirea lui Petrь şi a lui Ioan... şi deacâ înţeleasără că simlь omeni proşti şi ne*cră*tulari... înmirasâ şii ştiѫ pre înşi că fu cu Isusь... şi vedea omul stândь cu nuşь ce'a ce să tâmăduise... şi nemicâ nu avea ei să le dzică înpotrivâ... şi le dzisără lor să iasă afară diîn săbor... să priciia îndesine şi grăiia... ce vremь face acestorь omeni... că iată fu la ştere sămnul lor... | tuturor celora ce petrecь în Ier(u)s(a)lim la arâtare... şi nu ne putem lepâda.., ce ca să nu să tindză mai multь întru omeni... cu cerьtare săi oprim pre înşi... deacmu să nu mai grăiască deacesta nume nece unuia omь... şii chemară pre înş... şi la dzisără lor deacmu nainte să nu mai mărturisiţi nece să învăţaţi de numele lui Isus... Iară Petrь şi Ioan... răspunseră către înşi de dzisără... oare iaste dereptь înaintea lui D. asculta pre voi mai vrătos di căt Dumnedzău iani giudecaţi... că noi nu putem de ce amь vădzutь şi am audzit să nu grăimь... iarâ ei şi mai cerьtarâ pre înşi şii slobodzirâ... şi nemică nu aflarâ ca săi munciască pre înşi pentru oameni... că toţi mâriia pre Dumnedzău di ce *s*â tămplă... că era mai de mulţi ai de cât de patrudzăci (şters de) omul ce de însь fu aciastâ minune de tămăduire.

Zač. 12. ...Iarâ daca'i slobodzirâ... vinirâ cătrâ ai săi.... şi spuserâ lor câ'e au dzis (*sters* ѫ) cătrâ înşi popii cei mari ş' bătrânii... iarâ ei deacâ audzirâ... toţi întro fire şi râdicarâ glasul cătră Dumnedzău şi dzisără... despuitorь tu Doamne cela cea ai fâcutь ceriul şi pământul... şi marea şi tot cei întrânsѫ.... ce ai dzis cu rostul vonicului tău lui David... pentru ce să înşelarâ linbile şi omenii să vâţară întru ceale deşiarte... înainьte stâturâ înpăraţii pementeşti... şi boѫrii să adunarâ denpreună spre dumnedzău şi pre pomâzanicul lui... că să adunarâ cu adevârь pre s(ă)ntul vonicul tău pre Is(u)sь cela ciai bl(a)goslovit... Irod şi Pilat din Pontu... cu linbi şi cu oameni jidoveşti... să facă câte mâna ta şi 'svatul au dzis mainte să fie... şi acmu Doamne cautâ pre certarea lor... şi dâ şerbilor tăi tuturor cu îndrăznire să grâiască cuvântul tău... cândь ţi vei tinde mâna ta spre tămăduire... seamne şi minuni să să facâ cu numele s(â)ntului voni | cului tău lui Isus... şi rugândusă ei... să clâti locul unde era ei adunaţi.., şi să înplură de dhul s(vă)ntь.. şi grăiia cuvântul lui Dumnedzău cu îndrăznir(i), iarâ nărodul cela ce credzuse... era la inima şi sufletul unul... şi avuţiia întrun loc... şi nici unul ce va dintravuţiia să nu grăiia să fie al său... ce le era lor tot întrun loc... şi cu puteare mare da ap(o)st(o)lьii mârturie învierеei dumnului Is(u)s... şi era dar mare pre toţi pre înşi... că nu era measer nice unul întrânşi... câţi era boѫri de avea sate sau case .. la vendea şi aducea preţul celor vândute... | şi punea naintea ap(o)st(o)lilor ... dasă fiaşcăruia ore cui cei trebuia... iară Ios'e cel chema Varnava dintrap(o)s(to)lь... ce iaste de să tlăcuiaşte fiul mângâeriei..., diiacon (левитъ) din Kipru de semenţie.,. avea un sat... ilь văndu şi aduse preţul şi puse naintia ap(o)s(to)lilor...

Zač. 13. ...Iarâ un bărbat oarecarele cel chema Anania... cu Samfira muiarea sa văndurâ un sat... şi ascunsă din preţul satului ştiindь şi muiarea lui.. şi adusă o parte orecarea... şi puse înainte apslilor... Iară Petrѫ dzise Ananieѡ.., pentru ce înplu satana *Srdţa* ta (срдце твое). să menţi dhului svânt... şi să ascundzi din preţul satului... de au doară nu era al tău... | şi au doarâ nu era vândut de bună voe ta... ce cum puse întru (i)nima ta lucru ca acesta... nai menţit omenilor ce lui Dumnedzău... iarâ deacâ audzi Anania aceastea cuvinte.. câdzu şi muri... şi fu frică mare pre toţi cela ce audzirâ aciasta... şi să sçularâ nişte vonici, del strânsârâ prins şil scoѡaseră del îngroaparâ.... şi furâ ca la trei ciasuri trecute... şi muiarea lui neştiindь ce să tâmplasă.... întră şii răspunse ei Petrь.., spunem ore (scris deasupra: deci | întratâţa aţi datь satul...

iară ia dzisă... dedără întratâta... iară Petrъ dzis cătrănsъ... ce cum vaţi svătuit să ispitiţi dhul lui Dumnedzău.,. iată picioarele celora ce | au îngropat pre bărbatul tău îs între uşe şi te vorь scoate... cădzu aciişь la picioarele lui şi muri.., iară deacă întrară vonicii Лω aflară pre însă mortă... şi o scoaseră de o gropară la bărbatul ei.... şi fu frică mare pre tot săborul... şi pre toţi ceia ce audzíră aciasta...

Zac. 14. [stau şterse aceste rânduri... că deau fostь cuvântul îngerilor adevăr ce, au grăit... şi toată greşala şi neascultarea. . au loat cu direptul plată/.

...Iară de mănule apslilor să făcea seamne şi minuni multe întru oameni... şi era toţi întro fire înь (Лнь) şurile (притворѣ)... ce să chema a lui Solomon iară de alţii nime uu cutedza să să | apropie deînşii.. ce măriia prinşi oamenii... mai cu deadinsul să adăogea de ceia ce credea lui Dumnedzău mulţime de bărbaţi şi de mueri.., căt şi pre răspăntii şi scotea neputincioşii, . şiii punea pre aşternuturi şi pre paturi.., ca deacă va veni Petrь săvai numai să unbreadze cu umbra căte pre unul dinşi.,. să adună mulţime de prin pregiur în cetate în Ier(u)s(a)lim... deşь aducia neputincioşii .. şi ceia ce era chinuiţi de duhuri necurate .. cu ei să tămăduia toţi.,, să sculă popa celь mare şi toţi ceia ce era cu nus... şi ceia ce era de ciata Sadochiilor... să înplură de hizmă ...şiş pusără | mânule sale pre apslы .. şii puseră prin (scris deasupra *şi*) în temniţa cia de toţi oamenii.., iară îngerul lui D, noaptea deşchiseră uşele temniţii.., îi scoasă prinşi şi dzisă păsaţi... şi staţi în besearecă şi spuneţi oamenilor toate cuvintele vieţii acestiia,.. коиц нед....

Zač 15... Iară daca audziră intrară în besearecă după utrănie de învăţa.. iară dacă veni popa cel mare şi ceia ce era cu nus... strănsără săborь şi toţi bătrănii rodului jidovăsь... şi trimisără în teamniţă săi aducă prinşi.,. iară deaca mearьsără slugile noi afrară (sic) prinşi în temneţă... iară deacă să întorьsără şi grăiră... | că iată temniţa o am aflat încuiată cu toată tăriia... şi străjiarii stăndu înaintea uşii... o am deschis şi în lontru nice pre unul nam aflatь, iară daca audziră cuventele aceastia... preuţii şi voevodul besearecei şi popa cel mare... nu să pricepia dinşi ce va să hie aciasta... şi vini oare carele de le spusă lor... că iată oamenii ceia cei băgasăt în temniţă... săntu în besearică de stau şi învaţă omenii... atunci mearse voevodul cu slugi... dei aduse prinşi nu cu nevoe... că să temea de oameni ca să nui ucigă prinşi cu pietri... iară dacai aduseră prinşi îi puseră în săborь | şii întrebă prinşi popa cel mare de grăi.. de au nu cu certare vam oprit voaî să nu mai învăţaţi de acesta nume... şi iată aţi înplut Ier(u)s(a)l(i)mul de învăţătura voastră... şi veţi să aduceţi săngele acestuia om pre noi... răspunsă Petrъ şi Apostolii de dzisără... cadesă a creade mai cu deadinsь lui Dumnedzău de căt oamenilor... Dumnedzăul părinţilor noştri rădică pre Isus (Іс҃)... cela ce voi îl prinsăt cu mănule ş'l răstignit pe lemnu... pre acesta Dumnedzău începător şi măntuitoriu îl înălţă cu direapta sa... să dea pocăinţă Izrailteanilor şi ertare păcatelor... şi noi îi sămtemь aceluia marturi cu aceaste cuvinte şi dhul svântu ce au dat Dumnedzău celora ce au credzut lui... iară ei deaca audziră să îngăfa... şi să svătuiia săi ucigă prinşi. конец сѫб... să sculă oare carele din săborul Fariseilor cel chema Gamaliilь... învăţătoriu de leage.,. cinstit de toţi oamenii.. dzisă Apostolilor oare ce puţinel să iasă afară... iară dzisă cătrănşi şi bărbaţi I(strai)lьteane... luaţivă amente pre sine de aceştea omeni... ce veţi să faceţi... că mainte dea aceastia dzile să sculă девда... de să grăiia pre sine a fi oare ce (şters *puţinel*) mare... ce dinsu să apropiară numărь de bărbaţi ca la patru sute... ...ce el fu şi ucisь... || şi toţi căţi îi credzură lui să răsipiră... şi fură intru nemică... după acea să sculă Iuda din Galeleiu în dzilele scrisorei... şi trasă oameni mulţi pre urьma sa... şi acela peri... şi toţi căţi ascultară dinsu să răsipiră... şi acmu vă grăescu voaω... depărtativă de aceştь oameni

şii lâsaţi prinşi... că de va hi de la om svatul sau lucrul acesta să va sparge (adaus : *răsipiră*)... iară să iaste de la Dumnedzău nul veţi putea răsipi pre acela... căndai cumva vă veţi afla luptături şi cu Dumnedzău. . ii credzură lui... şi chiemară apostolii dei bătură... ...şii cerьtară prinşii să nu mai grăiască de numele lui Isus (ïѵ҇) || şi dezlegară prenşi... iară ei să ducea bucurânduse denainьtia săborului... că pentru numele domnului Isus li să dărui de luară ruşine... şi în toate dzile îmь besearică şi prin case... nepărâsindь învăţa şi bine mărьturisiia de Isus Hs...

Zač 16. Iară întru acialea dzile. aceastea... înmulţindusă creştinii [оучєникѡм]... fură pşte de alte linbi cătră jidov /бист ръптаніє єлином къ єврєѡм./. . că era nesocotite cu bucatele în toate dzile văduvele lor... chiemară cei doisprădzeace mulţime de creştini (оучєникъ) de dzisără... nu ne iaste noa îngăduinţă să lăsăm cuvântul lui Dumnedzău şi să slujim pântecelui... deci socotiţi fraţi... | nişte bărbaţi aleşь dintru noi şiapte... plini de Dhul svântu şi de înţelepciune... ce prinşi ca săi punem pre aciastă posluşanie (потрѣбои сєѫ)... iară noi întru rugă şi ascultarea cuvântului să răbdăm... şi fu îngăduit cuvântului înaintea a totь nărodul... şi alesără pre Ştefan. . om plьïn de credinţă şi duhul svântь... ...şi Filip şi Prohor şi Nicanor şi Timon şi Parmen. şi Niculae (şters *iu*) ce venisă dintr Antiohiia... ce prinşii pusără înainьtea Apostolilor... să rugară şiş puseră mânăle prinşi... şi cuvântul lui dumnedzău creştea... şi să înmulţiia număr de creştini în Ier(u)s(a)l(i)mь foarte... iară multь nărod de ceia ce să botedza asculta de credinţă. конєцъ.

Gh. Ghibănescu

IV. Inscripţii şi notiţe de pe cărţi vechi

1). *7023. (1515) Ghenar.* Pe o piatră mormântală la bis. Sf. Ioan din Vaslui. . . . . . . | єлника . иже и оубїє быст . на васлоуи . ниже ст | лбо. и погре | бень. здєс. вато зкг. мсца ген... | = (post) elnic, care şi a fost omorât la Vaslui, în jos de heleşteu şi a fost îngropat aici în anul 7023, luna Ghenar...

Obs. Piatra s'a aflat în temelia pridvorului, care s'a dărîmat pentru a se restaura biserica în forma ei veche. Piatra a fost cioplită în capătul ce cuprindea numele mortului.

După dimensiunile (1 m lungime, pe 0.60 m. lăţime cap. şi 0. 40 la picioare) arată că s'a pus pe mormântul unui copil. Postelnic era *Cosma Şerpe* care figurează în divan de la 7010 — 7031.; iar stolnic e *Coste Cârje* până în, 7023 April 20.

Literele mari săpate m 0.15 m. mărime.

2). *1820.* Pe piatra de restaurare a lui Sf. Ioan din Vaslui.

„Acestъ sfntъ Dumnezăescъ | lăcaş dintru început fiind | ziditъ de răposaţii întru fe | ricirѣ domnii Ştefan Vvod bătrânul | şi fiiu său Bogdan Vvod. şi după vremea | răsipindusă sau ziditъ dinъ nou de | dumneaei cucoană *Maria Cantacuzino soţiia răposatului marelui* | *logofătъ Costachi Ghica* cu toată cheltuiala | dumisale spre vecinica lorъ pomenirѣ | la anii de la Hristosъ 1820".

3) *7223. (1715)* Pe o lespede mare, în Muzeul naţional din Bucureşti, întrarea la Senat.

„Aciastă încunjurare de zid cu toată cuprinderea | den temelie sau zidit de dumnealui jupan *Mihail* | *Cantacuzino marele spatar.* fiindъ cuprinsu de Dumneze | iasca râvnă. toate aceastea foarte înfrumosiţate precum | să văd pentru mărirea şi slava lui Dumnezeu şi pen | tru veacinica pomenire a dumnea'ui şi a tot neamul dumnealui | şi sau săvârşit în zilele luminatului domnu a toată ţara | rumănească. Iѡ Mihai Ştefan Voevod. Cantacuzino fiind arhiereu | Mitropolit presfinţitul părinte'e Antim. 7223.

4). *1914.* Pe icoana Arhanghelului Mihail (Bolgrad).

сеи кїотъ | сооружень на средства благотворителя п. п. бакалова г. 1914 = acest chivot l'a făcut cu cheltuiala binefăcătorului P. P. Bacal anul 1914.

5). *1868.* Pe o poală la icoana Sf. Arhanghel Mihail (Bolgrad).

сия риза за стараніе Николая хажи Кулевъ. 1868 года. „această îmbrăcăminte prin îngrijire lui Nicolae Hagi Culev. Anul 1868.

6). Pe icoana lui Alexandru Nevski (Bolgrad).

Сооружена на средства гимназїи Императова Ѧлеѯандра III г. о. въ болградѣ = s'a ridicat prin cheltuiala ghimmaziei Împăratului Alexandru 3-a în Bolgrad.

7) Pe icoana lui Alexandru Nevschi (Bolgrad).

отъ признательнаго потомства переселенцевъ колонистовъ южнои бессарабїи | священнои памяти императора Ѧлеѯандра Іго.. de la urmaşii recunoscători ai colo-

niştilor emigranţi în Basarabia cea nouă sfântului monument al Impăratului Alexandru I.

8). *1540*. Pe dreapta la poarta de intrare în Castelul de la Gherla:

Paulus. Bank. Unga | rus. de. comitatu. | Baciensis. procuran | te. hic opus, ceptum. | et perfectum. 1540.

9) *1540*. pe stânga la aceiaşi poartă, de la Gherla:

Frates Georgius. infans krovacie. | episcopus. Varadinsis et. tesaurari, us, et consiliarius Regiae, majest | atis. MDXXXX.

10). *1542*, pe stânga la poarta lui Martinuzzi (Gherla).

Quesivit presul, virtute. Georgius. ampla | hec arma et titulos. natus de. stirpe Croata | hic unicorna est corvam prebere alimenta | cernis. sic fide. et curis vigilantibus. aptus | assidue Regi, studuit, servire Ioannis. et | posuit. împensis longere hec premia fame. MDMII.

11). Pe poarta interioară de întrare în castelul Martinuzzi. (Gherla).

Dominus adjutor et protector meus quem timebo.

12) Pe placa comemorativă rădicată în gloria lui Ferdinand V-a (Gherla).

Ferdinando V | rege apost. regnante | fossam orientalem | australem et borealem | arces Novae Samusianae | palude foetidissimo sordibus et arundine | regionem natura sanam aëro putrimephistico | late inquimantibus a saeculis sed | entem assiduo trimo labore | perceptivos provincialis | ad operas pub icas damnatos | insumptis CLXXXM operis | siccando et excolendo | regi optimo patriequi | fidum probat obsequum | Petrus Racz de Golga | gratia Regis praefectus | annis ab arce condita | trecentis.

13). *1619*. Placă marmură deasupra porţii de intrare în castel (Gherla).

Rest. hoc, pomer. felic. reg. | seren. prin. 30. Gabriele II. d. | Gn. t. Prhd.t.. Scappigio. Giero. | fi prov co. Zoliorni. Castel Stef. | vamos et Fran. Borzan, existui. | ann. MDCXIX.

14) *1842*. Pe o placă comemorativă în zid (Gherla).

Memoria. | Francisci primi | imperatori Aug. | arcem hanc | XV Kalend. Sept MDCCCXVII | lustrantis paxem. pictatis hoc monimento | aetati, Venturae | dicata. | MDCCCXLII.

Obs. Istoricul acestui castel este făcut pe scurt într'un memoriu înaintat de direcţia Istitutului de orfani Ministerului de Justiţie în 1924; iar în Ungureşte în broşura litografiată în 1912 „A Samosujvár magyar Királyi javitò-nevelöintézet leirása és története = Descrierea şi istoricul institutului de educaţie de la Gherla" al Regatului Ungariei.

In secl. XIII castelul era în stăpânirea Şpanilor = comites supremus, din comitatul Solnok, purtând denumirea de Voevozi ai Ardealului. In 1410 Iacob Lasc din Santon, Voevod, îşi avea reşedinţa în Ghenla.

Gh. Martinuzzi, tezaurarul voevodului Ion Zapolya, a început a zidi cetatea Gherlei în 1540, dar fiind omorât de Germani în 1551 proprietatea castelului trece la Batoreşti în 1580, apoi la Gh. Racoţi II în 1621; El rădică al doile etaj In 1684 caste'ul trecu la casa de Habsburg devenind un oficiu perceptorial al domeniului. în 1785 supt Iosif II castelul devine o închisoare centrală pentru Ardeal „carcer magni principatus Transilvaniae". In 1848 devine „penitenciar regnicolar regesc", comun şi femeilor, care însă au fost transportate la Ajud în 1869.

In 1911 închisoarea se transformă în institut de creştere corecţională a minorilor şi cuprindea 600 copii „javitó-nevelöintezet".

La 3 Martie 1919 s'a preluat institutul de statul Român, fiind numit director dl. I. Haţăgan. Actualmente e director dl. C. Rosin, maior invalid de războiu.

15) *1845 Iulie*. Pe o poartă veche a unei case lângă biserica din Mercuria Ciucului : 1845 Iulius Hónap.

Kimenetelünk és visszatérésünkben Istenunk légy nekünk, vezérennk mindenben most és örökke = Eşirea şi intrarea Dumnezeu să ne fie nouă conducător în toate acum şi pururea».

Csináltátta Holló Iózsef fele ségével vic-Kriszknával.=a făcut Iosef Corbul şi soţiia sa Victoria Cristina.

16. Pe mormintele Marinovicilor din Reghinul Săsesc.

a). Acsi se hodgyineşte en domnul Ioan | Marinovits. grek | şi negustori, şi titor | şi fundator. stinti | besearitsi acestia. sau | neskut en oraşul· Me | ga Tirnova, en çar | turçeske, en anu 1758 | şi sau kesetorit en Szasz | Regen en anu 1793. şi | au reposat en domnul | en anu 1842. en 6 Oktober.

b). + Aici, se odihneşte | in domnul născută | Maria Marinovici. | socia lui Fogoraşi | Petru, sau născută | in anno 1800 sau | casatoritu în 1819 | şi au repousatu în | Domnul în anno 1846 | in 23 Iulie.

c). Cripta familiare | a lui | George Marinovicz. | aci odihneşte | Georgie Marinovits | nascutu în 15 Noemv. 1804. | casatoritu în 31 Octcb. 1838 | repausat în 21 Maiu 1866 | şi socia sa Ecaterina Marinovits | şi Nicolae nascută in Brasiov la 25 Octomb, 1817 | reposatu in Reghin la 11 Iunie 1901.

d). Mormentulu familiei Marinovitz | intemeiată în anulu | 1868 prein | Nicolae Marinovici | neguţitoriu şi epitropu | a sf. biserici gr. Cat. den | Szász Reginu.

e). Aicse se odihneste in Domnul | Maria Muntean soaça lui Ioan | Marinovits sau nescutu in | annu 1774 şi au reposatu în | annu 1826 în 22 Decemvr'e | care cu soçul domnii sale a ve | ciut 30 de ann. iară ca veduve | 2 anni.

Obs. Pentru lămurire dăm după spusele verbale ale urmaşilor—această spiţă genealogică a Marinovicilor din Reghin.

1. Ioan Marinovici (1758-1842)
= Mărica

2. Maria = P. Fogaraş | Neculai = Marta Bardony | Gheorghe † 1866 = Ecaterina Nicolau

3. (copiii lui Neculai): Dumitru, Ioan, Neculai = El. Munteanu | Eugen = Cornelia | Maria = Schwartz | Carolina = Urbanaş

4. (copiii lui Neculai = El. Munteanu): Marta = Santo Polo | Nicolae
(copiii lui Eugen = Cornelia): Aurel, = Veturia Tărnovan | Emil, = Ştefania Cördög (Drace) | Mihail = Matilda Schauner

5. Eugen (al lui Aurel) | Cornelia (a lui Emil) | Ritta (a lui Mihail)

f), *1861 Sept, 22.* Pe mormântul lui T, Şerban, învăţător în Reghiuul săsesc.

Aci | jace trupulu de eterna memorie | domnului barbatu | *Theodoru Sierbanu* | *de Csernesti* | *fundatore a Scholei romane* | *din Reginul Sasescu* | nascutu în 1786 10 Maiu—iara repousatu în 22 Septembrie 1861 | in acherma repousatu placuta souvenire | pin a sa legiuita socie | Veronica Costa | sau redicatu aciasta cruce,

— *1845 Sept. 10.* Pe o *Psaltire* din 1835 (bis. Sf. Voevozi din Bereşti, Covurlui). „la aciastă carte spre plata ei am dat şi eu iscălitul doăzăci lei. 1845 Săpt. 10. T. Iamandi. | căpitan Gherasim giumătate de sorocovăţ au dat la aciastă carte să să pomenească din neam | în neam. | Chir Costandin au dat giumătate de sorocovăţ ca să fie spre pomenire sufletelor. | la aciastă sfântă carte ce să numeste Psaltire am dat şăpte lei ca să fie spre pomenire. Costantin ot Cârjă.

— *1799 Iulie 6.* Pe un *Antologhion* pe tot anul a lui Filaret. (Bereşti, Covurlui).

„Aciastă sfântă carte ce să numeşte Meneiu | ce au fostu a răposat protopop. Ioan Uşurelu | ot Bereşti şi scoţândulu vânzătoare | preuteasa Nastasiia şi Iancul sin (fiul) ei, şi | leam cumpărat noi 36 lei şi Meneiul cum şi | Triodul şi la aceşti bani au dat | capitan Ioan Lazor zăce lei | Toader Alexe zăce lei. | preotul Andrei ot Bereşti zăce lei | Timofte Hogaş cinci lei | Radul Lungul 1 leu şi leam cumpăratu | ca să fie a besericii unde să prăznueşte sfinţii | mai mari Voevozi Mihail şi Gavril şi | umbla veleat 1799 Iuli 6.

— *1800 August 14.* Pe o *Evanghelie* Rîmnic 1794 (Bereşti, Covurlui).

„Aciastă sfântă şi dumnezăiască carte ce să numeşte | Evanghelie este cumpărată în 25 lei adică doao zăci | şi cinci lei de la sfinţia sa părintele Ghedeon | arhimandrit şi egumen sfintii mănăstiri prorocul Samoil | ot Focşani şi la aceşti bani cu cari sau cumpărat au dat | ctitorii bisăricii din sat Bereştii zăce lei | cinsprezece lei eu Andrei preot ce sânt slujitoriu bisăricii şi | oricine o va fura sau | va înstrăina de la mine | să fie afurisit şi anaftema şi ertare să naibă şi | sau cumpărat la veleat 180 (sic) Aug. 14 Andrei preot.

— *1799 Iulie 6.* Pe un *Triod,* Rîmnic 7290 (Bereşti Covurlui),

„Să să ştie de când am cumpărat | aciastă sfântă carte | ce să numeşte Triod în zilele | pre luminatului domnului Ioan | Alexandru Dimitrie Costantin | Costantin *(sic)* | Voevod şi lau cumpărat | în 16 lei eu preutul Ioan Uşurelul | ca să fie a feciorilor mei | pe luna lui Martie în 13 zile | Aciastă sfântă carte ce să numeşte Triod ce au fost | a răposatului preut Ioan Uşurelul ot Bereşti | şi scoţindul preotiasa Nastasiia i Iancul zeat ei vânză | tor leam cumpărat *Triodul* cum şi Meneul în | 36 lei amândoao cărţile şi la aceşti bani au | dat căpitan Ioan Lazor zăci lei | Toader Alexa zăci lei | preotul Andrei ot Bereşti zăce lei | Timofte Hogaş cinci lei | Radul Lungul 1 leu | şi leam cumpărat ca să fie a sfintei bisărici ot Bereşti | unde să prăznueşte sfinţii mai marii Voevozi Mihail şi Gavril şi umbla veleat 1799 Iulie 6.

— *1801 Mart 2.* Pe un *Petieostarion,* Bucureşti 1800 (Bereşti, Covurlui), fila 103 începînd: aciastă sfântă şi dumnezăiască carte ce să numeşte | Penticostar este drept al meu | Andrei preot | cumpărat de însumi eu drept 18 lei adică optusprezece lei cu | banii satului şi sfânta Evanghelie o dată tot de satu | de la sfinţia sa părintele Ghedeon arhimandrit şi egumen sfintei mânăstiri a prorocului Samoil ot Focşani | împărţindusă pe la bisearici multe feluri de cărţi | din poronca preasfinţii sale al nostru stăpân Chirio chir | Veniamin Episcop a Sfintei Episcopii Roman | şi lam cumpărat cu însumi banii mei afierosindul la | bisărica satului la mai marii Voevozi | să fie a fiilor şi a nepoţilor şi strănepoţilor mei iar cine sar | ispiti ca să o fure sau să să acolisască de dânsa cun cuvânt | ca sal tăgăduiască sau să zică că este al său | în afară de fiii mei să fie afurisit şi anaftema | de cei trei sute optsprezeace părinţi şi de sfinţii apostoli şi de

toţi preacuvioşii părinţi şi | asămine cu Iuda să fie şi de Isus Hristos blăstămat | dar cine nu o va tăgădui sau nu să va acolisi de dânsa | să fie blagoslovit de domnul Isus Hristos | şi de preacurata sa maică şi de toţi sfinţii şi de | noi ertat şi blagoslvit de cel mai smerit | între toţi făcătorii.

Andrei Preut 1801 Mart 2.

— *1830.* Pe un *Penticostariu.* Bucureşti 1800 (bis. Sf. Gheorghe, Bereşti).

„Acestu pendicostar iaste a *Schitului Zimbru*, cumpărat cu doaozăci şi cinci lei din Galaţi de preutu Ioan preacuvioasa Paraschiva cu drepţi bani. Iosef ieromonah 1850.

pe fila 157:

1807. Mai 12. „acastă carte ce să chiamă Penticostar au cumpărat | robul lui Dumnezău Vanculeţ şi cu soţia sa Aniţa | şi au datuâ pomană pentru sufletele | la biserica în... unde să prăznueşte hramul sfîntului Gheorghe, iară cine sar | afla ca să o înstrăineze de la sfânta biserică, ori ce faţă de om să fie suptu blăstămu | maicăi Precista şi a sfinţilor 318 sfinţi | părinţi de la săbor Nicheia. 1807 Maiu 12.

— *1788 April 7.* Pe un *Slujebnic* al săptămânei Patimilor Domnului (biserica gr.-Catolică din Reghinul săsesc).

.. „dinъ Ceoasa, de la popa Dimitrie | Ceoasa cu 7 florinţi | vonişu, ca să fie a meu şi a ficiorilorn | mei. ni onulu să poată răpi nime de la măna loru | şi cine laru răpi să fie afurisitu | de cii 300 şi 18 de părinţi sfinţi | April 7 zile | 1788."

...„Ceoaşii noi de la Sas Reghin neguţitorul | acestu strajnicu cu cinci zloţi | şi treizăci de creiţari pe sama bisericii cei din Reghin la anul 1823 la Iunie în 29 zile."

— *1802 Mart 5.* Pe *Rânduiala* diaconului (Reghin).

...„inscriptus cathalogum librorum Ioannis Szimonetti. archidiaconi Fagarasensi | anno 1802 Martii 5-ia."

— *1818 Ghenar 22.* Pe *Biblia* lui Samoil Klein. Blaj 1795 Pr. Isăcescu, Buhai, Dorohoi).

„la anul 1818 Ghenar 22 Marţi noaptea la 8 časuri au răposat pre iubit părintele nostru dumnealui părintele nostru paharnic Vasile Holban, pre care Dumnezău săl ierte, şi săi avem blagoslovenie. M. Holban.

— *1836 Octomvre 30.* Pe o Psaltire (Acad. Rom. necatalogate).

„aciastă Psaltire este a lui Iancul Dimitriei Geleptu. 1836 Oct 30.

— *7302* (1794). Pe un *Catavasier* vechiu (Ac. Rom. necatalogate).

„..plătit leat 7298 | acum la înviiare lui | Hsu a treile. | iar a patra | Duminică | sara | leat 7302 şi am scris | eu logofăt Nicolae ot Cernăuţi | acesta | catavasifariu | iaste al meu a lui Nicolae | din Cernăuţi... | şau cumpărat cu bani costande 16 |

Pe tărtaj:

сие беше нaпсїе ѡт Босна града | тамꙋ ѧ харнза | попа Илїѧ золотовъ | лѣто бише 1809 год | мѣсеца Марта 2 день | домꙋ е на помощъ сти | Иѡанъ Рилъскы | и стїи теодоръ Стратилат | слꙋжихме литꙋргиѧ | сїѧ книжница на паисие Рилцъ. = Acesta a fost a lui Paisie din Cetatea Bosna; acolo i l'a hărăzit popa Ilie Zolotov; anul fiind 1809 an. luna Martie 2 zile, căruia să-i fie în ajutor sfântul Ion Rilschi şi sfânt Teodor Stratilat, s'a slujit leturghia cu această cărticică, la Paisie Rilţchi."

— *1774 Dec. 14.* Pe un *Moliftelnic vechiu* slavon (Acad. Română necatalogate) „să s ştie că am scris eu Gligorie Ioan, Dechemvrie 14. la aciastă carte | sărbească fiind că este a lui jupăn | Arghiri Polichron bacal. Gligore Ioan 1774 Dechv. 14 | Eu logofătu Ioann din Bucureşti | vleatul 1775 Maiu 21 |

— Pe o *Psaltire* slavonă (Acad. Rom. necatalogate).

„Acastă | sfântă Psaltire | o am dăruit | sfintei | mănăstiri | Bistriţei | eu cel smerit | între Ermonahi | Grigorie | ca să fii | fraţilor | de cetire | şi mie de pomenire.

1778. Pe o *Leturghie* veche (Acad. Rom. necatalogate).

„Acastă sf. dumnezăiască carte | ce să chiamă Leturghie | iaste a sfinţii sale popei... | ... | care de mică vrâstă au slujit | la trei Arhierei ai Episcopii | şii iaste dăruită de prea sfinţiea sa | Chirio Kir Climent Episcop...... | şi am scris la anii 7273, iar de la venire mântuitorului pe pământ 1764 | .. Episcopia ot Râmnic | iar la anul 1778 | o au dat şi eu de poman | duhovnicului | Daniil Severinean | Vasile Timuş |

— *1763-1786-1820.* Pe *Indreptarea Legii.* Târgovişte 1652 (Ac. Rom. necatalogate).

—„Popa Moiseiu duhovnic 72/2 (1763).

„Acasta sfântă | şi dumnezăiască şi împărătească | Pravilă | este a protopopului | Dimitrie | din oraş Ploeştilor | sin Gheorghiu | şi este cumpărat | cu zapis | din Buzău | în dreptu *tl.* 25 | la leat 1786 | la luna lui Aprilu | în 11 zile | şi este scrisă | în şeptesprezece zile—pentru ca să să ştie a cui este. |

— „Aciastă pravilă | fiind a răpoosatului | nostru părinte | Dimitrie protopop | Protnotarii | sau hărăzitu | de către noi | cei care ne vom | iscăliţi | cu ale noastre condee | sfânt schitu | Izvoranu | din leat 1820 Ghenar | spre pomenire | atât a răposaţilor părinţi | cât şi a noastră | Costandin sin | răposatului protopop | Dimitrii | în unsprezece zile înainte. |

— Pe *Cazania* lui Varlaam (Protopopiatul gr. or din Reghinul-Săsesc) fila 29: „Acastă sfântă carte anume *Ocitelnu* | au fostu a lui protopop Matei din Ibăneşti | şi au fostu zălog la popa Toader | din Hudacu | dereptu 12 florinţi şi ficiorii lui popa Toader | Simioanca şi popa Precup o au vândut | la Ibăşteani dereptu 12 florinţi apoi Ibă | ştenii au mai datu lui Chirilă feciorul lui popa Matei | moşie neîmpuţinată şi pomană iar eu Chirilă feciorul | lui protopop Mateiu | am mai luatu de la Ibăşteani | 15 florinţi şi 20 de bani iar Chiril diiac | eu *feleluescu* de feciorul mieu şi de alţi | nepoţi iar cine să va afla să o fure sau să o scoaţă | să fie afurisitu de 318 oteţi din Nechii | şi s(vea)ti Arhanghelu Mihail săi fie pârâşl a | dzuoa de ğudeţu şi marturi sânt | aceştiia: Petrea Murariul, al doi'ea Dumitru ğude | lui al triilea popa Ursu feciorul lui Îndrei | cu Gligă [*adaos*: şi sau mai dat şi un zlot] şi Vasilie lui Gliga Ioan şi alţi oameni | de omenie, care cât sau îndurat mai vră | tos feciorii satului. Scrisam eu Chirilă lui popa Mateiu | ...

...şi aciasta svnta carte care o au scos Ibăşteanii din mâna străină din *Apafaia* (azi Apalnia) din mâna lui Măgaros Ghior | ghie derept 12 florinţi.

— *1766. Cazania* lui Varlaam în manuscript scris în „anì de la mântuirea lumii„ 1781 luna Iunie 1 zi".

„Aciastă cazanie | ciastă sfântă | carte anume Cazanie iaste făcută cu ağutoriull lui Dumnezău, de mâna popii lui Mihail anu 1766".

— *1782 Iunie 16.* Pe o Cazanie tipărită Belgrad 1699, Gh. Banfy şi Atanasie Mitropolit (bis. Petriş—Cuejdia).

„Anu domnului 1782 luna Iunie 16 zile amu priimit aciasta carte de la Vancu din Cuejdiu zălog pentru 30 treizăci florinţi. Eu popa Teodor şi o am dat pomană la bisărica Cuejdiului".

— Alfabetul: а. б. в. г. д. є. ж. ѕ. з. и. ї, к. л. м. н. о. п. р. с. т. ȣ. ф. х. ѡ. ц. ч. ш. щ. ъ. ы. ь. ѣ. ю. ѧ. ѫ. ѯ. ѱ. ѳ. ѵ. џ In total 37 slove.

— *1783. April 9.* Pe *Evanghelia* lui Gr. Maeru. Vlădica Făgăraşului. Blaj 1776.

„ 1783 în luna lui Aprilie 9 zile | au cumpărat aciastă sfântă Evanghelie | Stăgilă Gheorghe | din preună cu muiarea sa Parascheva | şi înpreună cu părintele dumsale | Gheorghe şi dinpreună | cu toţi | fii şi fiicele dumilorsale | şi *o* au datu*o* la beseareca | în *Liner* să le fie lor şi părinţilor şi la tot neamul lor | şi cine o va fura sau ar luao

| de la bisărica aciasta din лѡри | să fie afurisiţi de 318 sfinţi otiţi, piatra să mucezască | ferul să ruginească iară trupul | acelora în veaci să fie afurisit | şi oricine or fi urnito de la besearecа | aciasta şi o va găsi iar să o potă aduce | la locul ei. ani domnului 1783 în luna lui April 10 zile. | .

Obs. Pe clopotul din Lueriu, s'ar ceti anul 6799=1291. ѕѱчѳ. Biserica din Lueriu ca şi cea din Deda sânt cele mai vechi biserici din partea locului.

— *1810.* Pe o lespede de marmoră (Muzeul Municipal, Iaşi).[1]

+ Cu ajutorulъ: [Tatălui:] şi | îndemnare: [Fiiului]: şi cu unirea | [sfântului Duhъ] amь pusъ: eu | robu lui: [Dumnezău]: Hagi Rusi | Cavafъ: şi cu soţiia lui: Iana | prinъ puneria: voinьţi: spre pomenire | robii lui [Dumnezău]: Theodorъ: | Petra: Theodorъ: Dobra: Ivancio: | Theodorachi: Marica: Dobъra: Gančo: Marinčo: şi orъ: cineva: ceti: slovele: | aceste: să zică: [Dumnezău]: să̆erъte | sufletele: răposaţilorъ: acestora: | ьşi pre toţi: pravoslavnicii: | . vă leto 1810 .

Obs. Cuvintele puse în paranteză sânt rase cu dalta; se cunosc însă urmele literelor săpate. Cine le-a ras? şi de ce? să fie un necredincios Turc?

— *1806.* Pe o lespede de marmură (Muzeul Municipal, Iaşi).

Cu ajutoriulъ lui [Dumnezău] şi întru pomen | ire hramul sfintei beserici a sfintei Troi | ţы, ce sau ziditъ de iznoaw acuma. let 1 | 806, *în zilele preosfinţitului părint* | *ele eparhi Rus'ucului* Chiriu Chirь Neo | fitъ. Cervenu şi cu oserdie fiiulъ răpo | satului acestuia. care odihneşte pre | loculъ acesta. robul lui Dmnezeu Cerniu Ţ | aţe. Minco Ţona. Stoica. Ivanču şi cu totь n | eamulь şi mai pre urmă sau | săvârşit din viiaţă robii lui | Dmnezău. Theodosiia monahiia let | 1837. April 11 şi soţul său Petre Cerne | la 1839. şi sau scris spre veci | nica pomenire,

— *7154 Sept. 8* (*1645*). Pe o lespede de piatră adusă de la Preuteşti (Timiseşti) Neamţ la Muzeul municipal, Iaşi.

+ Изволенїемъ ѡца и сѫ поспѣшенїемъ. . | Молдавскои. кидѣкшемъ. Добро дѣло Нимепиц.... | дкнїи крѣмене. подли попѹщенои. запалено ѿт алеѯ. | е. и ѹмилостивихом еще ѿт волѣрства прѣжде... преведенїе на госп... | господств земли молдавскои, землѧ наше свще под послѹше... | господства. на рѣдих его на мѣстое цркви. идеж ест храм стомѹ арх.... | ином монастирѹ ѿт тръгы ıась..., вато зрид мсца Сеп. и.

„Cu vrearea Tatălui şi cu ajutorul [Fiului şi cu săvârşire sfântului Duh. Eu Vasile Voevod, Domn Ţării] Moldaviei văzând buna faptă a [părcălabului] de Neamţ., ... | . mai de multă vreame în loc de ertare a fost tras în ţapă de Alesandru... | şi m'am. milostivit încă din boèrie fiind înainte de ajungere la domnie. . | domniia ţării Moldovei ţara noastră fiind supt ascultare. | domniia din ordinul lui pe locul bisericii, unde este hramul sfântului Ar... | adevăratii mănăstiri din târgul Iaşilor | la anul 7154 luna Sep. 8. |

Gh. Ghibănescu

[Pe o lespede de piatră, deasupra porţii zidului încunjurător dela Schitul Hangu, com. Hangu cot. Răpciune jud. Neamţ]:

— „Izvolenie(m) o(t,ţa i pospeşenie(m) sna i s | vrъşenie(m) stogo dha [cu voia tatălui şi cu îngăduirea fiiului şi cu săvârşirea sfântului duh] acesta zid preînpreğur | ul mănăstirii [2]) lau zidit Io Alexandru Voevoda i gospojda ego | Aniţa snь Io Antonie

1). Aceasta, ca şi următoarea, publicate şi în Iorga, Inscr. II, 196.

2) „Mănăstirea dela Hangu" e pomenită în 1458, 13 Fevr. Bog. D. Şt. I, 6. Pentru mănăstirea din nou zidită dela Hangu, ctitoria lui Miron Barnovschi Vodă, vezi Ghibănescu, Sur, II, 176-178, III, 255, 274-276.

Ruset Voevoda. ginere lui Ghiorghi hatman ı vleto 7184 [1676] msța Aug (?) 15 (?) dънь".

— [Pe turnul bisericii, din interiorul zidului, ibid.]: „1823, Sept. 9" „Călin(i)c ier(monah)".

— [La biserica din vale, de la Durău, deasupra uşii de intrare]:

„Biserica Bunei vestiri a presf. Născătoarii de Dumnezeu, zidită în zilele pre înălțatului Domnu Mihail Grigorie Sturza Voevod cu blagoslovenia preosfințitului Mitropolit Veniamin, cu ajutorul celor ce la năstăvit Duhul sfânt prin osârdia cuvioşi[i] sale părintelui Ghervasie şi a neguțitorilor D-lor frați Gheorghie, Ioan Prosie şi Vasilie Iliovici. Sihăstria Durăul, muntele Pionul, 1835".

— [Pe un manuscris de Alecsandrie, proprietate a mea]:

„Smerit Grigorie vel dascal au scris aciastă Alecsandrie la anii 1802 Noem. 22 cine va ceti aice să zică Dmnedzău săl erte. Întru anul acesta 1802 Oct. 14 sau cutremurat pământul foarte tare în trei răstâmpuri, întru o Miercuri, numai povârnis(ă) soarele după amiiadzădzi. Eram în Târnauca [1]) dascal". [Ibid]: „Scrisusau aciastă Alecsandr(i)e de smeritul Grigori vel dascal din Târnauca, de la dmnedzăiasca pronie. Deci cine va citi aice să dzică Dmnedzău săl erti fiind că mult sau ostenit de au scriso".

— [Ibid]: „Frate cititoriule carele ți să va tânpla a citi pe aciastă carte aciastă istorie în car(e) scrie de unde ar fi întrat Alecsandru întru acia peştire carele zic să fie fostu iadul, eu nam scriso cu dovadă ca ceѧ care să fie de crezut ce dup(ă) cum am aflat şi eu scris de alți istornici (sic) aşa am scris şi eu ca să s(ă) afle aice, iară lucru cu adevărat şi cu dovad(ă) nam pus fiind că omu cu trup să între în iadъ şi apoi să mai ias(ă) de acolo nici de cum nu s(ă) poate crede. Grigori dascal grăeşte aşa, dovidind dintru alte scripturi pentru aceasta, fiind că în iad numai Hs. au întrat iară de a f(i) fostu altă peştire unde au întrat Alecsandru de aciasta nu putem şti, iară în iad nau întrat".

— [ibid]: „Acolo este moşie Rămânilor şi esti dzidit Râmul de Romil înpărat şi de acolo au venit Rumânii întâi în Țara Rămânѣscă (sic), a dooa în Țara Muntenѣscă, a trie în Țara Ungurѣscă, a patra în Țara Moldovii".

- [La biserica din Buciumi, lângă Iaşi]:

Triodion — în sfnta episcopie a Râmnicului — 1781.

„Penticostarion, Bucureşti 7251 [1743] de cucѣrnicul între preoți Popa Stoica Iacovici: „sau meremetisit la legătură cu cheltuѧla ieromonahului Aθanasie egumen Dancului, 1826." Apostol, în sfnta Mitropolie în Iaşi, în anii de la Adam 7264, iară dela Naşterea lui Hs. 1756: „Acestu sfntu Apost[ol]... că lam cumpărat noi oamenii din Bucium [2]) şi să rămâѧ sfântii bisărici aice la noi, dar di să va întâmpla ca săl ѧ cineva dela sfânta bisărăcă sau săl furi şi nu la da iară la sfânta bisărică să fiѧ afurisit şi blăstămat di ııı sute (sic) de oteți de îngeri acelor din Necheѧ şi săfânții (sic) părinți" [din sec. XVIII]

— „Sfnta şi dmnezeiasca Evglie cu osârdiia şi cu toată chieltuѧla prѣosfințitului Mitropolitь alь Moldovii Chirь Gavriilь întru a sa tipografie în sfnta Mitropolie în ѧşi 7270 [1762] de Grigorie tipografь: „Această sfntă şi dmnzăiască Evglie o am dato noi

1) Un sat Târnauca a fost în Bucovina, pe apa Sucevii, proprietate a măn. Putna, cp. Bogdan, D. Şt. I, 82, 83, 225, 226, 419, 422, 424, II, 215, 218. Un alt sat Târnauca e în jud. Dorohoi.

2). Incă unul din cele mai vechi sate ale Moldovei. El este pomenit în doc. din 7011 [1503], Oct. 6: „dealul pe deasupra Dobrovățului şi a Petroasei până deasupra Vasluiului [apa] la un teiu mare însemnat lângă drumul ce vine dela Buciumi, până la mănăstirea Dobrovățului". Bogdan, DŞt. II, 240. N. Iorga, studii VI. 55.

întru pominirѣ noastră sfntii bisѣrici de la Bucium undi să cinsteşti şi să prăznueşti sfntul Nicolai făcătoriul de minuni, cari bisѣrică acum de iznoavă sau zidit în zilili Mării sali Domnului nostru Ioan Grigorii Ioan Vvod, 1762, Iuni 29 şi să nu fie niminѣ volnic a strămuta aciastă Evglie dela sfnta bisѣrică. Gavriil Mitropolit Moldavil".

— [ibid]: „Această sfântă şi dumnezăiască ivanghelii sau dăruit (sic) de dumnelui jupânu Dumitru Stamati cu a sa cheltuală să fii vecinică pomeniri, 1823, Mai 28, Dumitru Stamati şi dumnezău săl erti de toati păcatili şi eu Dumitru văzind am legato în Huş cu mâna me şi pentru legat am dat 25 de lei" (sic).

— [In dosul doc. din 7253 [1745], April 18 — Documentele Moşiei Mădârjeşti şi jumătate de sat Codreşti, din Cârligătura, Actele bis. Talpalari, din Iaşi, inventar No. 756].

„In numele tatălui şi a fiiului şasfntului Duh, amin. Eu a sfi[n]tei *Sisenie* (sic) | pogorîndumă din măgura Eleonului întâmpinai pre Avezuha carii ꙟi era părul | capului până la călcăe şi ochii ca focul şi unghile ca secerile şi foarte straş | nică şi trecând eu dela dânsa ꙟninte iată vădzuiu în urma me viindu o tâmpină | pre dânsa Arhanglъ Mihail şii zise ei Arhanghel Mihail, de unde vii necurată şi | cum ţii numele. Iară e zise: eu sintъ *Veştiţa* (sic) aripa sătanii şi am auzit | că va să nască Domnul Shs [Is. Hs.]. din precurata ficioară Marie şi mărgu ca să o smin | tescu pre dânsa. Iar Arhanghel Mihail o prinsă de părul capului şi o înferecă ꙟn opinci(?) de fer şii pusă paloşul în coaste şi prind a o bate foarte tare şii zise ei Arhan | glъ Mihail: spunem(i) cum şi ꙟn ce chip te faci de întri în casele oamenilor şi le | faci smintală fămeilor şi le omori copii. Iar e zise: oh, de mare durere şi | de mari usturime, îţi voi spune toate preamăruntul: eu mă facu femeѧ | şi mă fac ogar şi mă fac mâţă şi mă fac găinѧ şi muscă şi painjinъ | şi lăcustă şi în multe chipuri şi aşe întru eu în casele oamenilor şi le | fac smintală femeilor şi le omor copii şi am 19 nume: 1 Veştiţa, 2 Brana, 3 Nadvarie, 4 Necorda, 5 Zalina, 6 Simansie, 7 Iscaro, 8 Deca, 9 Miha, 10 Liba, 11 Hae, 12 Brana, 13 Şeiliè(?), 14 Rabie, 15 Cazarna, 16 Jelca, 17 Neverza, 18 Shaba, 19 Vatisa şi unde sin | tu numele mele scrise, eu acolo, la acia casă nu mă poci apropie de şepte | mile de loc, nice femeile lor, nice de copii lor şi i zisă ei Arhanghel Mihail: | Iată căţ poruncescu ţie cu numele Domnului Shs să nu te apropie de ca | sele robilor lui Dumnădzău Mihălachie şi Marie[1]), nice de fii lor, nice slujnice | le lor, nice de dobitoacele lor, nice de agonisita lor, Amin. [anul 7253 | 1745].

Obs. Pentru cele de mai sus, cp. Hasdeu, Cuvente den bătrâni, cărţile popor. ale Românilor, 263—283 şi 717—720.

Mihai Costăchescu

[In un Minei slavon, tipărit în Lemberg, 1638—a| fost a bis. Sf. Vineri, din Iaşi]

— Izvolѣnie oţa i sъ pospeşenie sъna sъvьrьşъnie svѣtago duha. Aciastъ carte anume Minelu dela tătar i) şi o au dat la sta bisѣrecă anume prepodobna paraschiva † anume Necula au dat dereptu sufletul tătânesău Neculei şi a mânesa Neaga şi dereptu sufletul său şi a fămeii sale a Stanii şi a feciorilor săi şi a frăţinesău Apdal ? şi a socrusău Gogolii şi a soacrăsa Neagăi să le hie pomană; iară cine o va lua dintraceastă svântă biserecă anume preapodovna Paraschiva veri popă, veri diacon, veri mirian de o va lua şi o va vinde sau o va da la altă biserecă să hie treclet şi proclet şi anaftima şi (a)furisit de tre(i) sute şi 18 oteţi şi afară de lege creştiniască.

[Inainte de 1702].

---

1) Prin doc. din 7253, April 18, Maria, femeia lui Mihălache vinde a treia parte din jumătate de sat de Mădrăjeci,

— Văimia oţa i sna i stgo Duha amin. Să se ştie de rândul ac(e)ştii cărţă [1]) precum adecă eu Apdal ? fratele Niculei după mo(a)rte(a) frăţăne mieu Niculei am găsit aciastă svintă carte anume trifolog în mânule popei lui Ion din Babele că el au luat o den beserica prepadovnei Paraschivii şi au despărţit cartia unde au fostă [1]) pus-o frate mieu Nicula. De samă la Dumneză(u) de blăstămul carele au lăsat frate mieu, ca să nu să despartă de beserică şi au şi fărămat o, purtând-o den sat în sat şi neaflându-să meşter să o direagă, s'au găsit acestă [1]) preut anume Teodosii ca să o direagă şi o am dat-o lui să ş'o direagă şi să fie a lui până la mo(a)rtia lui şi să pomeniască pre părinţii noştri şi fraţii noştri, părinţi Nicula, Neaga и чд нх (şi fiii lor) Nicula, Stana и чд нх (şi fiii lor) fratesău ѧдѧ Paraschiva, socri Bobolia, Niaga ca să aibă a-i pomeni până la mo(a)rtia lui că lui am dat-o iară nu beserici(i) unde va merge să ş'o e să hie de slujbă şi nooă de pomană. Iară să nu să afle nime domnă [1]) să-i o e den măna lui că eu am dat-o ѧдѧ înain(tea) (a) o(a meni buni şi bătrâni. Săntă!) martori hagi Paraschiva, unchiumieu Khiriaco croitor, Alexandro, Nica Iazaciul şi alţi. mulţă [1]). Văleat osădanie mira 7210 oroj. 1702 crug sliţu 14, crug lunea 9, vruţea leato 3, letera pashi 8.

— Să se ştie de când sau cutremurat pământul di au căzut multe sfinte mănăstiri. Atunce au căzut şi sfânta Goläe din Eşi şi la acestu cutremur multe morţi de om sau făcut şi pământul a crăpat pe multe locuri şi sau cutremurat Mercuri [să să] ştie le(a)t 7246 (1738)

— Să se ştie de când a vinit Moscalii în Eşi, înbla veleatu de la zâdirea lumii 7248 (1740).

Preotul V. Ursăcescu
com. Olteneşti, jud. Fălciu

Cred că în însemnare e ь ori ъ = ĭ, ŭ, deci : cărţĭ fostŭ etc. [M. C.].

V. VARIA

7072 fără lună și zi (1564). Stoia cumpără cu 350 aspri și un cal partea lui Crăciun din Negreni, cu 950 aspri moara lui Voicu Bundrea din Negreni și cu 900 aspri partea Roșiei. Se bea adalmașul.

† Să^{s} știi cu^{m} am fo'tu i^{u} crăciu^{n} di^{n} Nigrim. moști^{n} di^{s}calicători pămă^{n}tulu^{i} cu Da^{n} și cu Iѡ^{n} și cu Balotă. și a^{m} ѫpărțit moșiia ѫ 4 părț ca frații. | dicii iu Crăciu^{n} ma^{u} aju^{n}su cu vreami di nevoi. pi^{n}tru că a^{m} furat u cal al Bălѡsu^{lui} | ѹt Ivănășăști. pi numi Stan^{n} după aciia i^{u} amu fo^{s}tu săra^{c} di na^{m} avu^{t} cu ci mă | plăte. ci ma^{u} pu^{r}tat legat să mă ducă la pirdiri. să mă pia^{r}zi. după aciia i^{u} ma^{m} spărit ci ma^{m} jilui^{t} la migiașii di prea ѫmpregiuru^{l} loculu^{i} | și di sat | migiiași mau ѫvăța^{t} să ѫntreb frați di sat și pi toți fivo^{r} vrea*l*nici să di ii | pi^{n}tru capul miu să^{m} scu^{n}peri capul și să ții ii moșъia iu a^{m} avut nipot | pri Ni^{n} și prѣ Lъpъdat ciu fugit di mini*mi*(sic) și di pъmъ^{n}tul. miu la vr^{ѣ}mi | di nivoi. și sau lipădat di mini dinai^{n}tea megiașilor. și a zis că nari ce^{m} faci | moșiia. au fostu a mi. jumătati. de^{n}tro funi. ci ѡ^{m}da^{t} iu Stoii. pre 1 ca^{l} | vъnъ^{t} ѫ bui^{s}tru. și pri a^{s}. 350 di a^{s} di a^{r}git. moșiia di pi^{s}ti tot locul și viia | și pomi și tot. și mă^{r}torii să^{n}tu anumi. ѹt Negrini Balotă. și di | Frumușii Toma. di Rogojina jipan^{n}.. și. di Gălcești Lal. i Sta^{n} Gă^{l}ce^{s}cu^{l}. de | ... |

† Să^{s} ști^{i} cu^{m} mia^{m} vă^{n}du^{t} i^{u} Voic Bu^{n}drea. moara de ѫ Negreani. Stoii că iu na^{m} fost mo^{s}ni^{n} | ci a^{m} fo^{s}tъ cu^{p}rători de ѫ funi lu Iѡ^{n} di Nigrini. și ѫ cât ѡ^{m} luat ѫtratăta ѡ^{m} dat | a^{s} 950 di a^{s}pri. di a^{r}git. ia^{r} să^{s} știi cu^{m} mia^{m} vă^{n}du^{t} i^{u}Roșca di Nigri^{n} moșiia | iar Stoii și culu Balotă. și i^{u} Roșca a^{m} fo^{s}tu frati cu Balotă pe moșii pri ѡ | funi mari că ѡ^{m} vândut. ж+ѕ jumătati ia^{r} Balotă dică au văzut așa lui ia^{u} părut ră^{u} | că iau fo^{s}tu de ѫ funi lui frati cu ii pri moșii ci a^{u} pu^{s} bani cu Stoia. a^{s}. 900 di | argi^{n}tu. și să^{n}tu mărturii pi^{s}ti tot lucul tut acești migia^{s} carii săntu mai su^{s} scri^{s} | și sa^{u} biu^{t} la aci^{s}tu lucru pi^{s}titut vidri di vinu 6 pol. a^{s}. și be^{r}beci 1 fără | pani cătъ au mă^{n}ca^{t} să ^{s} știu mă^{r}turii... și pri cia^{s}tă cridința pusa^{m} și marturi | въ днї Іѡн пѣтрꙋ вод. вълѣт ҂зов.

Acta Stoica Niculaescu, București.

Fără an. O scrisoare a lui Dositei Obradovicici către Leon Gheuca, Episcop de Roman.

Preosfinție și precinstite părinte Episcope, al mieu făcătoriu de bine cel mai mare. În toată vremea vieții meale nu amъ cunoscutъ un om care ar pofti mai mult în luminarea minților și sufletelor omenești de cât preosfinția ta, pentru aciasta dar nu te mira că îndrăznescu a închina la cel pre drag și precinstit numele a preosfenții tale acest cuvântъ a preînțeleptului Țolicofer. Neputândъ eu cu altfeliu să arăt cea nespuse a mea mulțămire pentru atâtea bunătăți și facere de bine ce preosfinția ta ai arătat

sprea mine, îmi pare cămi uşurĕz inima şi sufletul mărturisind la toată lume cea mai mare datorie şi mulţămire care am cătră un priaten celѧ mai iubit şi cătră un părinte cel mai bun şi mai preacinstit: Primeaşte dar, mă rog, acest mic semn al veaşnicii meali mulţămiri, fiind eu tot încredinţat că sufletul mieu până câud va fi în fiinţă te va pomeni şi te va iubi.

a preasfinţiei tale cel mai plecat şi sufletesc fiu şi slugă

Dosithei Obradovici

dedică lui Leon Gheuca Episcop de Roman

„Lui Leon Giuca pre luminatului Domn, în Moldavia al Romanului Episcop, celui mie milostiv de bine făcător pre plecată dedicaţie şi cuvânt de învăţătură a lui Gh. Iachim. Ţolicofer tradus din nemţeşte de Dosoftei Obradovîci.

1175. August 21. — Sătenii din Măcăreşti.

Voi săteni din Măcăreşti. sănătate, şi blagoslovenie vă dau şi vă fac ştire că ori ce omu va orăndui dmlui hatman Dumitraşco Sturza, ca săi strângă venitul moşiei să daţi cu toţii după hotărârea ponturilor şi a fi bine dat. şi cu aciasta vă fac ştire, aciasta să fiţi sănătoşi.

1775 Augnst 21.

Hagi Sachelurie Duca.

1778 Iunie 17. Actul de naştere a lui Antonie Caruso (copie din 1807)

Copie extrasă dela registru prea sfântei Theotocu dela serviciul de înregistrare zilnic a copiilor botezaţi al credincioşilor şi ortodcxilor creştini.

1778. ἤτοι χιλίϐς ἑπτακοσίϐς ἑβδομήκοντα ο'κτώ Ι'ϐνὶϐ δεκαπτά, ἐβάπτισα ἐ'ναπ αιδίόν ἀρσενικόν τϐ ἐνγένη κυρίϐ ανχστασίϐ κα ρϐσϐ, γεννημένο μετα τής ἐυγεν 'ς κυρίας Ρεγχίνας θυγατρός τ ἐνγενή κυρίϐ Α'ναστασίϐ κοκινάτϐ νομίμ αυτ συμβίας ή'τον α'τον α'να'δοχος ὁ ἐυγενής κυ'ριος α'ντώνιος σκεν δος, τό ὄνομασεν αντώνιον.

σακελλάριος καλικιόπϐλος Εφημέριος. Εδωθη ἡ παρϐσα ἀπο τὴν ἀνωθεν ἁγιαν μονὴν τϐς 1807 ετή τὰς ιϐ ιϐλίυ γεώργιος ἱερεύς κασιμάτης Εφημέριος

„In anul 1778 luna 17 Iunie am botezat un copil de sex masculin Domnului nobil „Anastasi Carusi născut cu Nobila Doamna Reghina fiica Nobilul Domn Anastasi Co„chinatos după lege la presenta ceremonie a fost ca Naş Nobilul Domn Antonios Skendos, „botezatul s'a numit Antonios.

„Sachelarie Calichiopulos Efimerios.

„S'a dat presenta dela sus zisa sfântă biserica la 1807 Iulie 18.

Preotul Gheorghe Casimatis Efimerios

Prea sfânta Mitropolie din Cherchira cu anexă Insule

Arhiepiscope

Mărturisesc că copia de mai sus toată este scrisă şi subscrisă de propria mână şi caracterul al sus zisului Preot Gheorge Casimatis la care se poate da toată încredere de cele scrise.

S'a dat astăzi dela mitropolie Cherchirei 1807: Septembrie 8 zile

Arhiepiscopu Ierotheiu al Cherchirei Arhiepiscop

(ss) Stelis Sacerdotis Chitracer Protonotaro.

1237 Muharem 25. Paşa de Silistra pentru Nahman din Iaşi.

Iahudi taïfesinden Nefsi Iaşi Casabasînda miutemekin Nahman naam Iahudinin
Eveul de naţiune chiar în Iaşi oraşul stabilit Nahman anume ovreiul

Serata mahale sindea vaaki || taht — î — tesarufanda kendi milki—olan
Sărata mahalaoa în care se găseşte supt a lui administraţie a lui proprietate care era

hamam ve han odalarândan bir odasînî kendi dinleringè || i badet-hânè tahsis ve vacâf
başa şi han din camerele una odae a lor după religie locaş sfânt destinaţie şi eforie

itmis olmaglè aiini—atâleleri iuzre, zikir—olunan hanân | odalârândan herkanghi odaiâ
fiind inchinat slujba religioasă după sus zisului han odăile din care ar fi odaiâ

ibadet — hanè taiin ve tahsis eyledilerisè vakât—iu--zemanïile gheliup
pentru slujba religioasă numire şi destinare făcuse în timpul arătat venind

ibadet lerini | idjiraià rummileti ve mileliseailè taraflarândan ve sunufi askerli
slujbei lor facere. naţiune (grec) şi celelalte naţiuni din partca lor şi rânduirile milit.

ve zaabitan ve kaimacam ve spravnik-ler taraflarándan | bir vedjihile maani
şi ofiţeri şi caimacan şi ispravnicii din partea lor un nici (un) caz împedecă

ve mezahim ve memaniat olunmamak muhafîzi veleatè ve gianiibi Cerhadgii
şi persecuţii şi împedecaţi (opresc) să nu fie pazitorul judeţelor şi din partea girantului

memleketi bogdandan işbu buiurâltâ | tahrir ve isdaar ve iedinè iita— olunmâşţâr
statului din Moldova acest poronca s'a scris şi s'a emis şi în mâna lui s'a dat

gherekitirki bermngibi buiurâltâ amel—olunmakdeiù
trebue după cerinţa poroncei să se execute

25 Muharem 1237.
indescifrabil

Obs. Vezi doc. publicat mai sus pagina 230, pentru Nahman.

Gh Ghibănescu

VI. IAŞII IN CRONICARI ŞI IN CĂLĂTORII STREINI

[seria a V-a]

A) Iaşii în Cronicarii Nec. Costin, Ion Neculce, şi contemporanii lor (1700—1710) *Ieşirea lui C. Duca din scaun.* „Iară singur când au purces C. Duca Vodă *din Iaşi*, au eşit domneşte cu *tabulhanaoa*, cu slujitori, şi pre toţi boiarii iau luat cu sine, carii văzând nevoia şi fiind supt paza Turcilor numai ce le-au căutat a mergere din care erau *Iordachi Ruset* vornicul, *Manolache Ruset* postelnicul (frate); *Ciocârlan* vel vornic, *Savin* vel ban, *Lupul Costachi, Pavăl Rugină* vel şătrar, şi *alţi mulţi*". (Let II² 49).

Ieşirea lui C. Duca din scaun a fost în 7211 Iunie 15 zile (1703), după ce domnise 2 ani şi 9 luni (7209. Sept. 4 = 1700).

Obs. ·*Tabulhanea* era muzica militară, ca şi *meterhaneaoa*.

Iată cari erau boerii de divan ai lui C. Duca Vodă, după actele interne: *Ioan Buhuş* vel logofăt, apoi *N. Donici; D. Mitre* vornic ţării de jos, apoi *Iordachi Rusăt*; *Pavel Ciocărlan* vornic de ţara de sus; *Nec. Costin* hatman şi parcalab Sucevii; *Panaiote Moruna* vel postelnic, *Dumitraşco Cuze,* vel spatar; *Sava Zmuncilă* vel ban; *Gavril Miclescul* vel paharnic; *Ch Mitre* vel vistернic, apoi *Lupul Costachi,* apoi *Gh. Apostol; Patraşco Zosin Başotă* vel stolnic, *Manolachi Hrisorveghi* vel comis, *Crupenschi* vel medelnicer, apoi *Dumitraşco* vel sluger, *Gligoraşco* treti logofăt, *Gavril,* aga, *Ion Paladi* vel clucer, *Cantea* sardar, *Calistru* vel jicnicer, *Pavel Rugină* vel şatrar, *Vărlan* vel armaş, *Neaniul* vel uşiar, *Dim. Macri* 2 log., *Iani* postelnic; apoi *Grigore Jora, Ghiorghieş. Bejan Huaici, Buta,* vornici de poartă (Surete ms. X, sub annos) cam aceştia ar fi şi *alţii* din cronică.

— *Iaşii supt Mihalachi Vodă Racoviţă.* Vodă Racoviţă a fost rânduit domn în 7212 Sept. 23 (1704); în Iaşi au sosit la 19 Noembrie, în postul Crăciunului şi au mers la *biserica cea domnească, la sf. Nicolae;* unde i-au cetit şi molifta de domnie Grigore arhiepiscop *proin* (fost) de Ohrida împreună cu Misail Mitropolitul ţării şi cu tot clerul ţării". Let II², 51).

— *Biserica de pe poartă.* Intr'această domnie, scrie N. Costin, au mai adaos Mihai Vodă biserica *cea domnească de pe poartă,* carea este zidită întâi de Stefan Vodă Tomşa; şi era biserica mică, ce apoi Mihai Vodă au stricat clopotniţa, supt care era visteria întâi, şi au lungit biserica, cum se veade acmu" (adică în 1713). [Let II², 51].

Ion Neculce este mai lămurit şi zice: „Atunci era la curţile domneşti, *pe Poartă,* o besearică mică, făcută de Stefan Vodă Tomşa [1]) (Let I² (286) şi mai nici boerii cei cu boerie nu puteau încăpea înfr'ânsa şi lângă besearecă era visteria, şi deasupra bisericei şi a visteriei era un turn înalt, în chip de clopotniţă, iară dedesuptul besearicei şi a

---

1) „Acest domn a făcut şi biserica domnească de pe poartă (Let I² 280) la care se adaogă în notă: „care besearecă o au mărito şi o au înfrumuseţat, *de unde este scaonul domnesc spre case,* Măria sa Mihai Racoviţa Vodă la domnia sa cea dentăi la anul 7213."

visteriei era un beciu, de închidea tălharii, le socotea Mihein Vodă că nu iaste bine şi cu ticnă să fie beserecă mică la Curte. că mazilii şi slujitorii n'au unde să încapă, nici iaste cu cale să fie temniţa supt beseareca, ce se indemnă şi risipi şi turnul şi visteria şi tinda besericei şi beciul cel dedesupt şi lăsă numai altarul şi beserica cu turla cea înaltă, până unde iaste acmu scaunul domnesc, şi s'au apucat de zidi din pământ şi făcu tindă mare cu toate podoabele, precum se vede" (Let II[2] 280).

Nec. Mustea diac *za* divan e şi mai lămurit; iată ce scrie el: „Tocmitau Mihai Vodă şi beserica Curţei domneşti de *pe poartă*, carea întâi era făcută de Stefan Vodă Tomşa strîmtă şi mică, căci nici boiarii cei cu boerie nu încăpeau să şază la rîndul lor. Dară Mihaiu Vodă au mărit'o şi au desfătat-o precum se vede. Era şi un turn mai înainte în chip de clopotniţă, şi supt turn era visterie, şi supt visterie, temniţa întru care închidea tălharii, ucigaşi, foarte lucru grozav a pune cineva supt beserică, adică supt casa lui Dumnezeu, temniţa tâlharilor! Dar şi turnul acela a bisericei nu era pentru treaba besericei, ce iarăşi era semnul morţii că carele den boiarii să aflau în nescai fapte reale cu rocoşituri asupra domniei şi-l prindea, într'acel turn îl închidea. Putem zice că se asemăna cu Edecule ce iaste la Ţarigrad; şi cum acei ce încep la Turci de-i închid în Edecule nu mai au nădejde de viaţă, aşa şi aice în ţară la noi era acel turn al besearicii curţii domneşti. Şi mă mir de aceasta cum n'au socotit acei mai denainte domni ce au fost mai îndelungaţi în domnie, a privi un lucru grozav ca acesta şi pufem zice şi lui Dumnezeu neplăcut. Deci Mihai Vodă într'acel an ce au venit domn, s'au apucat şi au răsipit turnul şi Visteria, şi au astupat temniţa şi au mărit beseareca, de au cuprins, tot locul acela cât alta mai mare şi mai desfătată nu iaste în oraş „(Let III[2] 30, 31)

Obs. Sînt foarte dese documentele care vorbesc de această biserică de pe Poartă; de obiceiu preuţii de la această biserică domnească era preuţi gospod; ca acel Ursul de pe Poartă, etc. Tot la Poartă era instalată şi Vornicia de Poartă, cu peceta ei, care o găsim încă din secl. XVII-a: п. ч. п.ц.; apoi din 1718, 1763, (п | ч | ап | рц. | şi în şi în fine cea din 1782 печете порци господ к 1782.

— *Biserica Sf. Lazăr.* Nec Costin nu ştie că M. Racoviţă a zidit în prima aceasta a lui domnie şi biserica Sf. Lăzăr. Ioan Neculce din contra zice: „Aşijderele s'au mai apucat de au făcut şi altă beseareca *de lemn*, şi i-au pus hramul bisericei Sf. Lazăr, *în ograda* vămei, lângă curţile tătâni său lui Ioan Racoviţă vornicul." (Let II[3] 281).

Iar N. Mustea scrie: „Făcut-au şi altă biserică in Iaşi lângă vamă, lângă casele părinţilor lui, a lui Racoviţă şi au sfinţit-o întru cinstea şi pomenirea învierii dreptului Lazăr" (Let III[2] 31),

Obs. Despre biserica Sf. Lazăr am scris un articol în Revista Viitorul IV, 9 Iaşi 1909). Iar între cărţile ctitoreşti cetim pe un Evangheliar greco-Român stă scris de însuşi Mihai Racoviţă: „Această sfântă Evanghelie datuoam *beserecei domniei meale, care am zidito aice în Iaşi pe locul vămii, unde-i învierea sfântului Lazăr*, ca să fie domniei meale de pomenire.. leat 7213 Fevruarie 13. Iw Mihail Răcoviţa Voevod" (N. Iorga, inscripţii II, 134).

— *Mitropolia veche.* N. Costin nici de aceasta nu scrie nimica. Iar Ion Neculce scrie: „Şi doamna Măriei Sali încă s'au îndemnat şi s'au apucat de au tocmit şi au dres şi au şindilit *Mitropolia cea veche* 1) cu toate cheltuelile, ce au trebuit, zicând sfânta Leturghie şi astăzi (l 7236 = 1728) că era pustiită de mult" (Let II[3] 281).

---

1). Iar în copia post. Hurmuzachi se adaugă: „de s'au cântat sfânta leturghie până ce au răsipit-o în zilele lui Ion Teodor Voevod începându-se de nou a o zidi cu altă mai frumoasă rânduială şi făptură şi cu a lui cheltuială se zideşte (Let II[2] 281).

Iar N. Muste scrie: „Tocmit-au şi Anna, doamna lui Mihai Vodă altă biserică, *ce iaste pe uliţa mare*, unde a fost întâiu Mitropolia, care şi acuma se numeşte *Mitropolia veche* 1) au tocmit o şi au acoperit-o şi i-au făcut catapiteazma, şi toate ce i-au trebuit, şi au aşezat preuţ pentru vecinica pomenire a lor, că era de atâta vreme pustie; însă se ţinea crâşmă supt biserică şi făcându-se lăcaş de beţie şi de curvărie, şi toate aceste le-au stricat doamna şi a rămas biserică iar în cinstea sa ca un lucru sfinţit a lui Dumnezeu, cum grăeşte singur Hristos la Evanghelie către Farisei: „Casa mea casa rugei se va chiema, iară voi o faceţi peşteră talharilor", Deci aşa san mântuit şi Mitropolia veche de toate relele, ca fără scrisoarea noastră îl arată pre acest domn lucrurile lui ceale bune" (Let III² 31).

Iaşii supt a doua domnie a lui Antioh Vodă C. Cantemir Vodă Antioh intră în Iaşi la 21 Mai 7213, după ce zăbovise la Poartă 4 luni, de la 2 Februarie. „Şi când a sosit Luni în ziua de sf. Constantin şi maica sa Elena împăraţi, la *valea Ezerenilor* viind cu alaiu împărătesc după obiceiu, l'au aşteptat ţara şi boiarii. Deacii cum a trecut *valea Ezărenilor* şi s'a suit în deal, acolea i s'au închinat toţi boerii şi i-au sărutat poala de-a călare stând. Şi aşa cu toţii cu mare pohvală au intrat *în târg în Iaşi*, şi după ce i s'a cetit fermanul împărătesc, a şezut domnul la masă cu toţi boerii şi s'au veselit într'acea zi cu toţii, dând laudă lui Dumnezeu de domn bun ce le-a dăruit; (N. Costin Let II² 50).

— *Darie Donici serdarul. Ştefan Boul şi Paladi visternicul.*

N. Costin scrie: „Şi în domnia lui dintăi fost-a *aice în Iaşi* un slujitor bun şi de frunte cu *casă*, cu femeie, lefegiu... anume Stefan Boul, care din semeţia lui a suduit pe Bogdan hatmanul în faţă; carele spunând lui Antioh Vodă ce l'au suduit — erau cumnaţi — a doua zi l'au văzut oamenii, când s'au deşteptat; pe Boul spânzurat *de laturea târgului*" (Let II² 55).

Iar Niculce scrie: „Venit-au atunci poroncă de la Poartă de s'au dus multă lume la Tighina, la Cetatea Albă şi la Vozia... şi cu mare greu l'au ridicat până în iarnă şi încă au închis *în turnul Goliei* pe Darie Donici sărdarul, pre Chirica şi pre Bogos şi era să le tae şi capetele, fiind ei zapcii ispravnici pe lemn".,.. iar mai jos scrie: „În anul 7214 (1706 după ce sa făcut nunta în Bucureşti între Dinul feciorul lui Brancovanul Vodă şi fata lui Ion Balşe vornicul,... poftit-au Antiohie Vodă pre Brancovanul Vodă să dea pe Paladi visternicul, să nu mai îmble amestecând. Iară Brancovanul n'a vrut să-l dea,... mănietu-s'a Antioh Vodă şi a trimes de i-a *jăcuit casa*, şi i-a închis jupâneasa şi au pus şi seimeni de i-au răsipit casele din Iaşi până în pământ, de a rămas numai jărişte" (Let II² 287).

Casele lui Paladi veniau pe locul Seminarului de astăzi în spre Mitropolie.

— *Iaşii supt a doua domnie a lui Mihai Vodă Racoviţă.* Intrat'au în scaun Mihai Vodă la 13 Noembre, Joi, în ziua de Sf. Ioan Zlataust 7216 (1705).

Ura lui Mihai Vodă a fost mare contra a trei boeri: Ilie Cantacuzino vist., Panaiotachi Moruna postelnicul şi Ion Neculce. (Let II², 288).

— *Oaspeţi Cazaci în Iaşi.* După bătălia de la Pultava, Carol XII a venit la Bender cu Mazepa, hatmanul Cazacilor, iar polcovnicii Căzăceşti cu muerile lor au venit la Iaşi şi anume: Ioan Lamikovschi general, Filip Orlik pisar, D. Horlenco polcovnic de Preluca şi alţii. „Şi le-a dat Mihai Vodă gazde *bune aice în Iaşi* tot în curţi boereşti, şi câte o ialoviţă de boer" (Let II², 68].

---

1) „Au fostu, dar la veleat 7268 (1760 sau risipitu-s'a, de vreme că preosfinţiia sa părintele Kirio kir Iacov proin-mitropolitul Moldovei, au început a zidi mănăstirea Mitropoliei în locul ei mai la vale, şi pentru aceia au răsipit-o (Let III 31).

— *Mazilia lui Mihai Vodă.* „Un capegiu împărătesc fără veste a venit la Iaşi şi l'a rădicat pe Mihai Vodă în 14 Octombre, Vineri, fiind Mihai Vodă la biserică la Treisfetitele, în ziua sărbătoarei Prepadoabnei Paraschiva în anii de la Hristos 7218, iar de la Hristos 1710; şi n'a mai aşteptat să sfârşască sfânta leturghie, ci a mers în grabă la Curte" (Let II^{2} 69).

— *Iaşii supt Neculai Vodă Mavrocordat.* Domnia a intrat în Iaşi la 25 Ghenar... a mers la Sf. Neculai, s'a blagoslovit de Ghedeon Mitropolitul ţării... iar la curtea domnească s'a cetit *beratul* cel împărătesc,.. (Let II^{2}, 74).

— *Boeri închişi.* „Armaşul al 2 a a luat pe Ion Sturza vornicul şi pe Ilie Catargiul spatar, de i-au dus în odae la Seimeni de i-au închis; cu mirare fu tuturor cum aşa de curând la a doua săptămână după ce i-au boerit" (Let II^{2}, 75).

— *Marchizul Dezalor în Iaşi.* „Trecut-au la Poartă pen ţară şi un sol franţuzesc, anume Marchiz Dezalor, înaintea căruia din porunca lui Nicolae Vodă, i-a eşit Nicolae vornicul cel mare de ţara de jos. şi pentru limba latinească. ***eşind mai sus de Copou,*** înainte cu slujitori, de l'au petrecut până aice în oraş la gazdă" (Let II^{2}, 76).

— *Pulheria doamna în Iaşi.* „Iară după Paşti April 23 a intrat în Iaşi cu mare cinste şi doamna lui Nicolae Vodă, Pulheria; petrecută de boeri şi de giupânese şi cu slujitori cu pohvală" (Let II^{2}, 76).

— *Potoţki în Iaşi...* Iosif Potoţki, voevodul Halitschi... singur cu 110 de oameni ai săi, cu Gruginschie, staroste de Rava şi cu alţi ofiţeri ai săi, au venit aice în Iaşi; de a căruie sosire înţelegând Neculai Vodă.. l'au căutat trimiţindu-i la gazda lui de toate ....trimis-au pre Neculai, vornicul de ţara de jos, pentru limba leşască cu închinăciune şi cercetare venirii lui" (Let II^{2} 77).

Iar mai departe spune: „A doua zi... la curte au purces cu Neculai Vodă. Acolo în *casa cea mare,* scaun domnesc şi lui pus dea stânga, alăture cu scaunul lui Nicolae Vodă, eşindu-i înainte Neculai Vodă drept spătăre, petrecut până în ***casa cea mare*** la scaunul său. Acolo stând în picioare amândoi cu şlicele a mână, întâiu vorbiră în latineşte au început Voevodul de Kiev· către Neculai Vodă; pe urmă răspuns la voroava lui a lui Neculai Vodă iar latineşte. Cine s'au tâmplat cu mare mirare au fost a înţelege limba latinească din cuvintele alese şi înpodobite către Voevodul de Kiov Şi acolo eşind alţii într'alte case, numai Neculai Vodă şi Voevodul cu starostele Ravschii, tustrei rămasă în casă au făcut voroavă câtva... (Let II^{2} 77).

— *Cărvăsărie...* Venise ferman de la împărăţie să nu mai fie slobozi Turcii a neguţitori în ţară boi de negoţ. Intr'o zi din poroncă s'au strâns Turcii toţi ***din Cărvăsărie la curtea domnească,*** şi acolo eşind în spătărie, Nicolae Vodă. chemând pe iazagiul de le-a cetit fermanul împărătesc scriind să dea Turcii cornăritul, îndată au amorţit (Let. II^{2} 79.

— *Boerii mari la temniţă...* după închisoarea atma ului Antio e Jora *în vi teterie,* şi a vornicului Iordache *la odaia văta ului de aprozi* şi a nepotusău Iordache agă) *la odaia camaraşului celu' mare;* atunci. boeri au i trat ***în casa cea mare*** la Neculai Vodă de s'au rugat pentru atmanul Ant' e J ra ş au boz t d vister e la gazda sa. A patra zi a slobozit şi pe Iordac aga Iar pe I rdac ' R set vor cul.... l'au mutat ***la odaia lui baş bu ucbaş de Se meni de eaţă.*** Î cele d urmă e teamă să nu se facă vre-o năvală asupră-i a poroncit de l au mutat î lău tru în curte la odae supt s ări, despre case e doamnei, ş a a fost înc is până la maz e Neculai Vodă, (Let II^{2} 1, 83.

Copoul.. Eş'se la prim lare Neculai odă ***spre Copou*** şi la ' toarcere de la primblare î eş e îna' te vreo 00 seimeni cu beldi că aşa umbla prin târg

atunce de răul Leşilor..... dar aceste pricini căzând asupra lui Paraschiv... au poroncit de i-a tăiat capul din gios de grajdurile domneşti. (Let II[2] 84).

— *Mazilia lui Neculai Vodă.* „Era într'o Joi la divan, Niculae Vodă şi acolo giudecând 2 rânduri de oameni văzură boerii care se tâmplase la divan, cum au venit un copil din casă de a spus postelnicului celui mare, cum au intrat 2 Turci drept în odae, unde este închis Iordachi Vornicul de au sfărmat rătezile... Postelnicul cel mare a şoptit lui Neculai Vodă... şi o samă de boeri *au eşit pe poarta despre Sfântul Neculai,* că celelalte porţi acmu erau închise.... şi atunci şi Gheorghiţă visternicul a eşit de la închisoare, de la *odaia Seimenilor*" (Let II[2] 86).

— *Târgul Făinei.* „Ba, sta *târgul Făinei* ezit de pâne din toate părţile, eftinătate şi bişug în toate bucatele" (Let II[2] 89).

Gh. Ghibănescu

B) Iaşii şi Moldova în călătorii străini.

Beiträge zu einer statistisch historischen Beschreibung des Fürstenthums Moldau, von Andreas Wolf, Hermannstadt, 1805. [Cunoaşte ţara noastră din călătorii făcute 1) 1780 82, 2) 1788, 3) 1794—10 luni, 4) 1795—1797] pg. VIII „und zulest abermal zwei Iahre, (von 1795 bis zum Februar des I. 1797) mich in der Hauptstadt des Fürstenthums Moldau aüfzuhalten, und von da aus nicht nur die meisten Hauptörter der Landes, sondern auch einige benachbarte Gegend desselben öfters zu besuchen Gelegenheit hatte; über dies auch mit der walachischen Sprache, im Reden, Lesen und Schreiben bekannt bin; se benützte ich die Zeit meines dortigen Aüfenthalts, um alles was sich Merkwürdiges in politischer, statistischer und literärischen Hinsicht darbot, so genan zu beobachten, als es mir meine vielfältigen Geschäfte nur zulàssen konnten; besonders aber liess ich es mir angelegen seyn, die Sitten, Lebensweise und Denkungsart der Einwohner dieses von der Natur eben so begünstigten, als von seinen Beherrschen vernachlässigten Landes zu bemerken."

[pg. 10—11] „Nun wollen wir Iassy, als die Residenzstadt der Fürsten beiläufig in die Mitte dieses Landes setzen, und wünscht Iemand meiner Leser etwa von einigen Hauptgrenzörtern die Reisestunden bis dahin zu wissen, so kann ich dieser hier zuverlässig so angeben, wie ich sie

Contribuţii pentru o descrriere statistică-istorică a Principatului Moldovii, de Andreas Wolf, Sibiu, 1805.

[pg. VIII]. „Şi în sfîrşit, din nou, am stat doi ani (din 1795 pînă în Fevruar 1797) în capitala Principatului Moldovii şi de aici am avut des ocaziunea să visitez nu numai cele mai de seamă oraşe ale ţări, dar chiar şi câteva ţinuturi vecine; în timpul acesta m'am obicinuit şi cu limba românească, în grai, citire şi scriere; aşa am folosit timpul oprirei mele de atunci, ca să observ tot ceia ce se prezintă remarcabil, din punct de vedere politic, statistic şi literar, atât de exact, pe cât îmi îngăduiră ocupaţiile mele felurite; mai ales m'am interesat să observ obiceiurile, felul de viaţă şi chipul de a gândi al locuitorilor acestei ţări, favorizaţi de natură tot pe atât pe cât sânt de neglijaţi de conducătorii lor".

[pg. 10—11]: Acum, de am vrea să aşezăm Iaşii, ca oraşul de reşedinţă al Domnilor, cam în mijlocul ţării şi dacă ar vrea vreunul din cetitorii mei să ştie ceasurile de drum, de la unele puncte principale de graniţă pînă aici, pot să le dau aici, atît de sigur, pe cât, în parte,

theils selbst gefunden habe, theils wie sie in der Moldau allgemein bekannt sind.

Will man vom Oitoser Passe bis nach Iassy reisen, so braucht man von da bis Grossescht 6 Stunden : von da bis Backeu (Bakov) 8 Stunden; von da bis Roman 6; von da bis Tirgul fromos 8,; und von diesem Orte bis Iassy abermal 8 Stunden. Von Oitos also fährt man 36 Stunden lang bis nach Iassy Von Galatz bis Iassy gibt man überhaupt 24 Stunden an; von Fokschan.. 30..; von Chotin.. 30...; von Soroca... 30... Reiset man aus der Bukoviner Grenzstadt Suczawa nach Iassy, so kommt man in 4 Stunden zuerst nach Botuschan; dann nach Strojescht, Schipote, Larga, von da nach Iassy. Ieder dieser angegebenen Orte liegt vom andern 4 Stunden weit entfernt. Folglich sich von Suczava bis Iassy, die Reise in 20 Stunden machen".

[pg. 14]: „Zu diesen Fülsse (Prut) kann man von Iassy in 4 Stunden hinfahren, indem er auch diese Strecke durchwandert. Schon hier ist er so gross, dass er Schiffe tragen kann; wird aber nachher von den vielen Bächen, die sich mit ihm vereinigen, immer mehr und mehr aüsgedehnt, bis er endlich wo er am grössten ist, in die Donau sich ergiesst."

[pg. 17—20]: „Selbst der Woiwode Constantin Morusi liess hinter dem Bergschloss Tschetezuika unweit Iassy, im Iahr 1781 mit vielen Unkosten (aber nicht aus seinem Beutel) ein Lusthaus aufbauen, und gleich darauf im folgenden Iahre unweit davon einen Teich anlegen, wo auch von Zeit zu Zeit gehende Mühle aufgerichtet wurde. Für die Iassyer war es ein Glück, dass der folgende Woiwode für diesen Teich mit dessen Mühle keine Sorge trug, und also in diesen Gegenden ein schädlicher Teich wenige ward"

„Der eine ist der Baklui, der gemeinhin, doch mit Unrecht, ein Fluss genannt vird. Man Konnte ihn mit besserem Grunde eine sich weith aus dehnende Froschlache nennen. Er hat keine eigentliche Quelle woraus er entspringen sollte. Sein Bette machen zwei gegenüberstehende Hügel, in

am aflat eu însumi, parte, cum sânt, în deobşte, ştiute, în Moldova.

Vrea cineva să călătorească de la Pasul Oituz până la Iaşi, face de la Oituz până la Grozeşti 6 ceasuri, de aici la Bacău 8; de aici până la Roman 6; de aici la Tg Frumos 8; şi din această localitate până la Iaşi, alte 8 ceasuri Aşa că de la Oituz până la Iaşi merge cineva vreme de 36 de ceasuri. De la Galaţi până la Iaşi, în general, face cineva 24 de ceasuri; de la Focşani.. 30; de la Hotin... 30; de la Soroca. 30. Călătoreşte cineva din oraşul de graniţă al Bucovinei, de la Suceava. la Iaşi, vine în 4 ceasuri la Botoşani, apoi la Stroieşti, Şipote, Larga, şi de aici la Iaşi, Fiecare din aceste locuri arătate este departe unul de altul. cale de 4 ceasuri. Prin urmare drumurile de la Suceava la Iaşi se fac în 20 de ceasuri".

[pg. 14]: „La acest râu (Prut poate cineva să ajungă de la Iaşi în 4 ceasuri, dacă vrea să străbată şi această întindere. Şi aici este atât de mare. că poate duce corăbii; după asta se adaugă din ce în ce mai mult, cu mai multe pârăe, care se unesc cu dânsul, până când mărindu-se de tot. se varsă în Dunărea"...

[pg. 17—20]: „Insuşi Voevodul Constantin Moruzi, în anul 1781, a clădit în dosul palatului de pe dealul „Cetăţuica", nu departe de Iaşi, o vilă, cu multă cheltuială (dar nu din punga sa) şi în anul următor, în apropiere, a făcut un iaz, unde a fost ridicată şi moară, care a umblat, din vreme în vreme. A fost o fericire pentru Ieşeni, că voevodul următor n'a dat nici o îngrijire pentru acest iaz, cu moara lui, rămânând astfel în acest ţinut un iaz vătămător mai puţin.

„Unul este Bahluiul, care de obiceiu deşi fără dreptate, este numit fluviu. L-ar putea numi cineva, cu mai mult temeiu, o băltoagă de broaşte, care se întinde departe. El n'are un izvor propriu, din care să izvorască. Albia sa o formează două dealuri, care stau faţă în faţă şi în mijlocul lor Bahluiul îşi hrăneşte broaştele sale,

deren Mitte der Baklui seine Frösche nährt. Diese Hügel erblickt man gleich nach der Durchfahrt des Siretflusses bei Roman südwärts (wenn man von da aus nach Iassy reisen will) wo sie sich der Länge nach bei Tirgul fromos vorbei, bis an die südliche Seite von Iassy hinziehen.

Regnet es einige Tage, so kann diese 7 bis 8 Meilen lange Strecke von beiden Seiten dem Bakluibette Wasser genug geben; entsteht in dieser Gegend ein Wolkenbruch, so ist es kein Wunder (wie ich es selbst zu zweimalen gesehen habe), wenn anch hölzerne Wohngebäude einfältiger Leute, die sich so gerne an diesem Morast ansiedeln, nebst Ochsen, Pferden, Kühen und Schweinen mit fortgerissen, oder auch Menschen ersäuft werden. Unter diesen Umständen kann man den Baklui allerdings als einen grossen See betrachten, worauf man einige Tage durch mit Kähnen herumfahren kann; verläuft sich aber das Wasser, so nimmt er die Gestalt eines Teiches an, der doch keine Dorohoïer Fische gibt; und stellt sich gar eine Zeit lang trockenes Wetter ein, so verwandelt er sich in eine Froschpfütze, die wegen des eckelhaften Froschgequackes nirgends unangenehmer, wegen den übelriechenden Ausdünstungen aber, auch nirgends der Gesundheit nachtheiliger seyn kann, als bei der alten fürstlichen Residenzstadt Iassy, wo dieser Baklui am tiefsten zu seyn scheint. Denn hier bleibt der grösste Theil des Wassers stehn, und nur etwas weniges geht. in einem sehr kleinen Ausflusse noch drei Stunden weit von Iassy ostwärts, bis es sich mit dem zweiten Teiche, Schischia genannt, vereiniget, und von da noch eine Stunde weit, in den Prut fällt.

(Nota): Es ist auffallend, dass sich so viele Personen, auch sogar in den Häusern vornehmer Bojaren, dieses Bakluiwassers zum Waschen der Hände und des Gesichts bedienen, da es doch einerseits übel riecht; und einen salzigen und fauen Geschmach hat; anderseits aber nicht selten Aufspringen der Haut, oder Schun-

Aceste dealuri le vezi, după ce ai trecut râul Siret, la Roman, spre miază-zi (când vrai să călătoreşti de aici spre Iaşi) se prelungesc pe lângă Târgul Frumos şi se trăgănează până în părţile de sud ale Iaşilor.

Dacă cumva plouă câteva zile, se strânge destulă apă pe o întindere de 7 până la 8 mile, de amândouă laturile albiei Bahluiului; dacă în acest ţinut vine o rupere de nori, atunci nu-i nici o minune (cum am văzut eu însumi în două rânduri), dacă duce cu dânsa şi case de lemn, ale oamenilor sărmani, care locuesc atât de bucuroşi, în această mocirlă, alături cu boi, cai, vaci, şi porci, ori îneacă chiar oameni. In asemenea înprejurări Bahluiul poate fi socotit ca un mare lac, pe care se poate umbla, câteva zile, cu luntrile; se scurge apa, el ia înfăţişarea unui heleşteu, care însă nu dă de loc peştele dela Dorohoi; dacă vremea ţine secetoasă timp mai îndelungat, Bahluiul se schimbă în o mocirlă plină de broaşte, care din pricina orăcăitului greţos de broaşte de loc nu e neplăcut, care însă din cauza exalărilor rău mirositoare nicăiri nu pot fi mai păgubitor pentru sănătate, decât la Iaşi, vechiul oraş de reşedinţă al principilor, unde Bahluiul se pare că e cel mai adânc. Căci aici se opreşte cea mai mare parte a apei şi numai foarte puţină curge, în o scurgere foarte mică încă trei ceasuri departe de Iaşi, spre răsărit, până când se înpreună cu a doua baltă, numită Jijia şi de aici la o depărtare de un ceas se varsă în Prut.

[Notă]: Este uimitor, că aşa de multe persoane, şi chiar în casele boerilor celor mari, apa de Bahlui serveşte pentru spălarea mânilor şi a feţei, când pe deoparte miroşă urît şi are un gust sărat şi puturos; pe de altă parte însă, nu rare ori pricinueşte crăparea pielii saŭ jupoiarea ei şi chiar pecingine şi solzi, cum am a-

den ja auch Flechten und Schuppen verursacht, wie ich dergleichen Zufälle sehr oft zu behandeln hatte, und unter andern Ursachen diese am haüfigsten antraf.

Folgendes Gutachten, über die allzuvielen Teiche, verdiente von den Moldauern beherzigt zu werden. Manche überflüssigen Teiche und Moräste könnten hier zum allgemeinen Besten des Landes und der Gesundheit der Menschen, abgeschafft, urbar und nützlich gemacht werden. Wenn individuelle Habsucht am politischen Nuder ? nicht immer die Oberhand behielte, so brauchte es, eines eben nich zu grossen Aufwandes, um Z, B. die schädliche Bakluipfüsse, durch einen Theil des Sirets bei Roman, in einen angenehmen Fluss umzuschaffen, wie ich dieses noch im lahre 1780 vielen Grossen des Landes begreiflich zu machen suchte: andere stehende Wasser, die durch ihre faule Ausdünstung die Lust verberben, könnte man entweder durch verdekte oder Seitengräben ableiten, oder auch durch eingelegte Faschinen von Wacholderstrauchen austrocknen. Das erste fände am leichtesten statt, da es hier zu Lande viele Bäche und Flüsse gibt, dahin man die Quellen solcher Sumpfe und Teiche füglich ableiten könnte. Dochdas Land ist nicht genug bevölkert, und es keifft: Wir haben ja Wiesen, Aekker ? und Weinberge genug. Zu was diese Unkosten ?— Der Gesundheit wegen ? — Unsere Väter haben ja auch so gelehrt : Ascha am pomenit, ascha om lassà („So haben wir es gefundeu, so wollen wir es auch lassen). Dieses ist ein allgmeines Sprichwort unter den Walachen, das aber keine sonderliche Neigung zum Denken und Handeln verräth"].

vut foarte des de tratat asemenea cazuri, şi între alte pricini, cele mai de multe ori am găsit-o aceasta.

Părerea următoare, asupra iazurilor din cale afară de multe, merită să fie ascultată de Moldoveni. Atâtea iazuri şi băltoage ar putea fiind desfiinţate, să fie făcute arabile şi folositoare, spre binele general al ţării şi sănătatea oamenilor. Dacă lăcomia individuală de a se înbogăţi prin politică mârşavă n'ar păstra totdeauna supremaţia, atunci s'ar putea, cu o cheltuială nu prea mare, să se transforme de ex. mlaştinele vătămătoare ale Bahluiului, trăgând o parte din apele Siretului, de la Roman, întrun râu plăcut, cum încă în anul 1780, am căutat să-i fac pe mulţi oameni mari ai Ţării să înţeleagă ; alte ape stătătoare, care strică aerul, prin exalaţiile lor puturoase, ar putea fi abătute fie prin şanţuri acoperite, sau laterale, sau chiar secate, punând faşine de arbuşti de juniper. Primul mijloc s'ar putea întrebuinţa mai uşor, pentrucă în Ţară sunt multe pâraie şi râuri, în care s'ar putea abate izvoarele acestor băltoage şi iazuri. Dar Ţara nu e destul de populată şi ei sar cu gura: Avem câmpii, ogoare şi vii destule. Pentru ce aceaste cheltueli ? Pentru sănătate ? Părinţii noştri aşa au învăţat, aşa am pomenit, aşa om lăsa. Aceasta este o zicală obicinuită la Români ceia ce nu tradează nici o înclinare particulară pentru gândire şi comerţ].

[pg. 22]: „Die gewöhnlicheu vier lahreszeiten pflegen in der Moldau so ziemlich ihren regelmässigen Gang zu halten. Nur selten ereignet es sich dass der Winter die Grenzen des Frühjahrs überschreitet, oder eine allzu frühe sich einstellende Kälte oder schönen Herbstagen ein zu schnelles Ende macht. Die Sommermonate sind zwar sehr warm, doch nur sel-

[pg. 22]. „Cele patru anotimpuri obişnuite îşi urmează in Moldova cursul lor aproape regulat. Numai rare ori se întâmplă ca iarna să păşească peste marginele primăverii, sau frigul să sosească peste măsură de repede şi să puie iute sfârşit frumoaselor zile de toamnă. Lunile de vară sânt foarte călduroase, dar, numai rar, peste măsură de ferbinţi. Iaşii însă,

ten drückend heiss. Von dieser regelmässingen Witterung macht jedoch Iassy die Hauptstadt des Landes und die umliegende Gegend, eine Ausnahme. Hier finden sich öfters so plotzliche Veränderungen der Luft, dass man an einem Sommertage sich beinahe dem Einfluss aller vier Iahreszeiten ausgesetzt sieht. Die Hauptursache dieser, der Gesundheit so nachtheiligen Abwechselung, mag wohl in der Lage der Stadt Iassy selbst zu suchen seyn, indem selbige von Osten und Westen ganz frei; von Süden und Norden aber durch Berge eingeschlossen ist. Dazu kommt noch die Bakluipfütze, die auch bei trockener Witterung gar oft die unangenehmsten Nebel über die gauze Gegend verbreitet, und bei anhaltender Windstille den Geruch und die Haut der dasigen Einwohner nur gar zu lange beleidigt".

capitala Ţării şi ţinutul încunjurător face excepţie de la această temperatură regulată. Aici se întâmpină des schimbări atât de neaşteptate ale aerului, că în unele zile de vară se manifestă influenţa, aproape, a tuturor celor patru anotimpuri. Pricina de căpitenie a acestei schimbări, atât de păgubitoare pentru sănătate, trebuieşte de căutat chiar în aşezarea oraşului Iaşi, căci de la răsărit şi apus este cu totul deschis; este apărat însă de la miază zi şi miază noapte de dealuri. La aceasta se mai adaugă şi mlaştinele Bahluiului, cari chiar în vreme de secetă, adeseori răspândesc asupra întregului cuprins negurile cele mai neplăcute şi în liniştea care continuă sânt vătămătoare pentru mirosul şi pielea locuitorilor de aici".

[pg. 23]: Inzwischen habe ich in der Moldau auch Winter erlebt, die sich durch eine ausser ordentliche Kälte auszeichneten. Im Iahr 1781 reisete ich im Decembermonate von Iassy bis an die Grenze der Bukovina in Berufsgeschäften. Die Kälte war so ausserordentlich gross, dass meinem Kutscher schon am ersten Tage meiner Bojarischen Schlittenreise Nase und Ohren beinahe gefroren waren; die Finger der linken Hand hatte die Kälte so durchdrungen dass man das Leitseil nicht eher heraus nehmen konnte, als bis man ihm in einem kalten Zimmer die Hand so wie die Nase und Ohren eine Zeitlang hindurch mit Schnee fleissig gerieben hatte",

[pg. 23.] „Am apucat în Moldova ierni, cari s'au manifestat printrun frig peste măsură de mare. In anul 1781, am călătorit, în luna lui Decembrie, de la Iaşi până la graniţa Bucovinei, unde aveam treabă. Frigul era aşa de groaznic, că, chiar în ziua întâia, a călătoriei mele întro sanie boerească, vizitiului meu, aproape îi îngheţase nasul şi urechile; degetele de la mâna stângă i le pătrunsese atât de mult frigul încât nu i s'au putut scoate hăţurile din mână, până când, în o cameră rece nu i-a frecat, vreme îndelungată, cu zăpadă, mâna, precum şi nasul şi urechile".

[pg. 25]: „Zu zweimalen sah ich bei starkem Platzregen eine unbeschreibliche Menge sehr kleiner Frösche über die ganze Stadt Iassy ausschütten. Nach dem heftigen Guss des Regens sah man diese jungen Amphibien so gedrängt nebeneinander, in allen Gassen, ungefähr einen Zoll noch von der Erde, aufhüpfen, dass man keinen Tritt thun konnte, ohne 5 oder 6 dieser Tierchen jedesmal zu zertreten".

[pg. 25]; „De două ori am văzut, pe o straşnică ploaie cu bolbuci, o nespusă mulţime de broaşte mititele înprăştiindu-se asupra întregului oraş. După ce a plouat tare, puteai să vezi, în toate străzile, aceste mici amfibii, aşa de înghiesuite una lângă alta, sărind, că nu puteai face un pas, fără ca să nu striveşti deodată 5 sau 6 vietăţi de aceste".

[pg. 27]: „Im Iahre 1781 entstand den

[pg 27]; „In anul 1781, la 26 Septem-

26 ten, September gegen Mitternacht, nach einem drei Stunden lang angehaltenen Sturmwinde eine starcke Erderschütterung die fünf Minuten lang dauerte, und nicht wenigen Schaden in Iassy und vielen audern Ortschaften verursachte. Noch schrecklicher aber war die Erdschütterung, welche sich im Iahr 1795 den 8 ten April um 3 | 4 auf 10 Uhr Abends bei Iassy ereignete.

Thürme und Rauchfänge, gewölbte Kirchen und Häuser bekamen Risse, und die Frau eines Bojaren verfiel aus Schrecken in eine hartnäckige Manie, in welcher sie immer von der Erde verschlungen zu verden befürchtete, daher man sie auch allemal auf ihrem Sofa in beständig schwankender Bewegung sitzen sah".

[pg. 28: (Notă)]: „Vor Zeiten baueten alle in Iassy wohnenden Bojaren ihre Häuser von Gründ aus mit Eichenholz auf zwischen welchem alsdann die Mauern aufgeführt vurden

Als ich fragte, warum dieses so geschähe, so gaben sie mir zur Antvort: „Weil wir uns vor den Erderschütterungen fürchten".

vrie, către miezul nopţii, după o furtună care a ţinut trei ceasuri, s'a cutremurat pământul foarte tare, timp de cinci minute, şi a făcut nu puţine pabube în Iaşi şi multe alte localităţi. Mai înspăimântător însă a fost cutremurul de pământ, care s'a întâmplat în anul 1795, ziua de 8 April, cam la 10 ore trei sferturi sara, în Iaşi Au căzut turnuri şi hogeaguri, bolţi de biserici şi case şi cucoana unui boier, de groază, a căzut întro manie fără leac: se temea întruna să nu fie înghiţită de pământ, şi deaceia stătea totdeauna pe sofa şi necontenit se mişca clătinându-se".

[pg. 28 (Notă): „Inainte vreme, toţi boerii cei mari, în Iaşi, îşi construiau casele lor, dela temelie, din lemn de stejar, printre care apoi îşi făceau păreţii. Când întrebam, pentru ce fac aşa, ei îmi răspundeau: pentru că ne temem de cutremur de pământ".

Mihai Costăchescu

VII. PARTEA ADMINISTRATIVĂ; DESBATERI ŞI COMUNICĂRI
(seria V)

57) In cursul lunilor dè vară Iulie — August, Comitetul muzeului şi-a întrerupt activitatea sa, urmându-se cu tipărirea Buletinului (fascicola No. 5)

Prima şedinţă de după vacanţă a fost la 30 Sept. 1924, (Proces-Verbal No. 57).

* * *

Inventariul muzeului şi cataloagele bibliotecei

Dl. N. A Bogdan, fiind însărcinat cu catalogarea bibliotecii şi inventarierea obiectelor din muzeu, prezintă lucrarea sa comitetului.

Iată care era averea muzeului în toamna lui 1924:

a) Sala mare sunt 268 obiecte cu 57 numere;

b) În sala comitetului sunt 92 obiecte cu 58 numere;

c) În etajul I sunt 3950 obiecte cu 92 numere;

d) În etajul II sunt 241 obiecte cu 99 numere;

e) În etajul III, sunt 78 obiecte cu 16 numere.;

În total muzeul cuprinde 4658 obiecte cu 322 numere.

Cum însă biblioteca e în curs de catalogare, d. Bogdan prezintă 3 cataloage, cu această rânduială:

Catalogul A (istorice. politice, armată).

Catalogul B (dicţionare, religie, calendare, scolastice).

Catalogul C (literatură, arte frumoase, etnografie, călătorii, filosofie).

* * *

Cercetări arheologice în interiorul mânăstirei Goliei

Dl. Sever Zotta comunică că a căpătat autorizarea de la comisia monumentelor istorice de a face săpături în interiorul bisericei Goliei şi anume în dreptul stranei domneşti, lângă coloana din dreapta naos spre a se găsi cele 3 urne de argint, în care s'au depus părţile moi din trupul Cneazului Potemckin. În acest scop comitetul a trimes invitaţiuni Primăriei Oraşului, Prefecturii Poliţiei şi Protoereului Judeţului, spre a lua parte la săpăturile ce se vor face în ziua de 5 Oct. 1924.

Casierul muzeului este autorizat să cumpere pentru muzeu o stampă, ce reprezintă Iaşul vechiu, de la casa Oskar Pescky din Lipsca.

— Dl. Preşedinte donează muzeului un prapur, reprezentând pre Cuvioasa Paraschiva, căpătat de la biserica din satul Văsieşti (Bacău).

* * *

Arhivele Statului din Bucureşti şi documentele ce vorbesc de Iaşi
(Seria I-a)

De oare ce tot depozitul de acte vechi, secţia istorică, de la Arhivele statului din Bucureşti sânt trimise la Moscova, încă din vara anului 1917, ne mulţumim a culege din opisele, ce se păstrează, lista documentelor, ce vorbesc de Iaşi, luate din dosarele actelor mănăstirilor din Moldova.

Iată seria actelor după ordinea alfabetică:

1) *Agaton,* are 8 pachete cu 459 documente între secl. XVII şi XIX-a şi nici un act nu vorbeşte de Iaşi.

2) *Adam* are 12 pachete cu 787 documente între secl. XVI - XIX-a, nici un act nu vorbeşte de Iaşi.

3) *Agapia* are 15 plicuri cu 261 documente între secl, XVI—XIX-a. De Iaşi găsim aceste ştiri:

a) Plic V. *Chipereşti,* cu 12 documente între 7115—1766 şi moară de chiuă.

Asemenea acte le are şi Epitropia Casei Sf. Spiridon din Iaşi.

b) Plic VIII. cuprinde 5 acte despre via de la Cotnari şi *locurile din Iaşi,* 1852 Iţic Şaraga ia cu embatic un loc de casă *pe Podu Lung,* plătind 270 lei anual;—1856 Ioan Pompilian ia cu embatic un loc de casă în *târgul de sus.*— 1856. Al. Canta dă 60 galbeni pentru că a încălcat locul bisericii Sf. Paraschiva, mstrei Agapiei.- - 1895 Maica Evghenia zideşte case în ograda bisericei Cuvioasei Paraschiva.

c) Plic IX-a cuprinde 11 documente ce vorbesc de locurile *din Târgu de Sus*:

7250 Dec. 8 (1741). Ion Soponariul vinde lui Ion Sucmănarul un loc de casă în *târgul de sus.*

7268 Februar 8 (1760). Ioan Meleghi vornicul de poartă râdică hotarnica locului de casă şi prăvălie a lui C. Cheşcu.

7275 Noembre 24 (1766). Grigori Alex. Ghica Vodă judecă pricina asupra dughenei lui C. Cheşcu.

1767 Iunie 4. Hotarnica dughenilor ce le are mâns. Agapia în Iaşi, *mahalaoa Hagioaei.*

1768 Noembr. 24. Gr. Alex Ghica Vodă cumpără de la Ion Tudori prăvălia sa de pe *uliţa Hagioaei.*

1768 Ghenar 10. Ion Gordul, vornic de poartă adivereşte pentru locul, ce-l are în Iaşi Ilie Conduragiu.

1768 Mai 12. Scrisoarea lui Ilie Conduragiu către mânăs. Agapia, ca să nu strice dugheana făcută pe locul mânăstirei

1772 Ianuar 14. Iani de la Rumelia ia cu emblatic locul ce-l are măn. Agapia în *târgul de sus.*

1779 Ianuar 15. Hotarnica locului din *Târgul de sus.*

1779 Ianuar 8. Vel logofătul scrie pentru locul ce-l are măn. Agapia în Iaşi pe uliţa târgului de sus.

1805 Iulie 15. Ion Zlotaş plăteşte bezmăn pentru dughenile ce le are în Iaşi biserica cuv. Paraschiva, metoh Agapiei.

Plic X cuprinde 4 documente ce vorbesc de *locurile din Iaşi.*

1798 August 29. Vasile Roznovanul vornic atestă că Ioan Golan a luat cu embatic dugheana măn. Agapiei (metohul maicelor).

1812 Iulie 2. Biserica cuvioasa Paraschiva cumpără o prăvălie de la Gavril şi Carp Halvan.

1812 Iulie 4. Nec. Parpariguz ia cu embatic pe 5 ani dugheana bis cuv. Paraschiva din Iaşi, *târgul de sus.*

1836 Mart 29. Veniamin Costachi, mitropolit închină biserica Sf. Paraschiva din Iaşi să fie metoh măn. Varatec şi Agapia.

4) Schitul *Almaşul* are un plic cu 15 documente ; ce nu vorbesc de Iaşi.

5) *Aron Vodă* are 5 plicuri cu 158 documente, din care vorbesc de Iaşi în plicul IV. 7 documente între 1789—1800, despre iazuri, mori, vii, unele case din Iaşi „iazul de pe Ciric a lui Macovei şi Ioniţă Vâlcul“.

6) Donaţia *Ana Vizanovca*. Cuprinde 8 doc. ce vorbesc de Dorohoi.

7) Măn. *Barnovschie* are 6 plicuri cu 201 documente, din care în plic V se vorbeşte de locurile de case din Iaşi, prăvălii în Chervărsărie, uliţa Brăhăriei, uliţa rusască şi cele de prin prejurul măn. Bărnovschie (94 acte) între 7137—1846:

7137 Febr. 23 (1629). Miron Vodă Barnovschi dă mânăstirii sale să ţie o pivniţă în chervăsărie.

7141 August 25 (1633). Vasile Vodă întăreşte dania de mai sus.

7150 Ianuar 23 (1642). Vasile vinde mănăstirei un loc lângă zidul mănăstirei.

7151 Aug. 3 (1643). Borza ia cu embatic un loc al mănăstirei.

7159 Iuli 5 (1651). Mitropolitul Varlaam întăreşte măn. lui Barnovschie 5 dughene lasate danii de Eni, turc creştinat.

7161 Sept. 24 (1652). Tudosia dărueşte mănăstirii un loc.

7165 *April 8* (1657). Egumenul de Pângăraţi vinde măn. Barnovschie un loc de prăvălie.

7168 Iulie 18 (1660). Alexandru vinde Ducăi visternicul nişte case.

7168 Iulie 25 (1660). Ştefan Vodă Lupul întăreşte vist. Duca stăpânirea caselor.

7169 Mart 12 (1661). Dania prăvălii lui Duca vist. cătră mănăstire.

7179 Iunie 15 (*1671*). Opisul documentelor de case ale mănăstirii.

7182 (*1674*). Gheorghe Croitoriul dă zestre ginerelui său Costandin o prăvălie lângă mănăstire.

7188 Febr. 23 (*1680*). Buciuc Panaite cumpără de la Crăstea nişte case în *brăhărie,*

7198 Iunie 25 (*1690*). Adam Chervasaragiu cumpără de la Costantin un loc de casă înaintea bisericei lui Barnovschie.

7205 Oct. 15 (1696). Antiohie Vodă scuteşte de dajdii o pivniţă a mânăstirii.

7211 Iunie 27 (1703). Mănăstirea Barnovschie cumpără de la Zamfira nişte locuri de casă lângă biserică

*7214 Noembrie 24 (*1705). Frangulea dărueşte mănăstirii locuri de casă *în uliţa Strâmbă.*

7217 *Ianuar 2* (1709). Cristina plăteşte embatic mănăstirii pentru o casă făcută pe locul mănăstirii.

7217 *Mai 25 (*1709). Mihai Vodă Răcoviţă întăreşte mânăstirii Barnovschei o pivniţă şi prăvălie *în uliţa sârbească.*

7218 *Iutie* 25 (1710). Soltana vinde mânăstirii două prăvălii făcute pe locul ei cu bezmăn.

7225 (1717). Ştefan seimanul ia cu bezmăn un loc de la mânăstirea Barnovschie.

7228 *Febr, Dec.* 18 (1719). Nastasă vinde cumnatei sale Irina un loc de prăvălie pe locul mănăstirii.

7229 *Ianuar* 20 (1721). Crăste vornic de poartă cercetează pricina dintre Nastasia şi Irina pentru prăvălie.

7229 Februar 1 (1721). Mihai Vodă Racoviţă întăreşte Irinei stăpânirea pe prăvălia cumpărată de la cumnatul său Nastasă *din târgul de jos.*

7230 *Aug,* 7 (1722). Nastasă vinde mănăstirii nişte case în târgul de jos.

7235 *Ianuar* 31 (1727). Irinuţă vinde lui Iane bacalul 2 prăvălii făcute pe locul mănăstirii.

7245 *Aug.* 24 (1737). Grigorie Ghica Vodă întăreşte mănăstirei Bărnovschie să stăpânească prăvălia lui Zorilă, făcută pe locul ei.

7248 *Aug.* 1 (1740). Marfa neguţitor închiriază o prăvălie a mănăstirii.

Fără an. Chiţa capătă un loc de la bărbatul ei Vicol.

1743 *Aug* 1 Episcopia de Roman cere de la Ion Bacalul bezmănul pre trei prăvălii.

1743 *August* 1. Opis de actele lui Toma Bănițescul pentru 2 locuri din *târgul de jos*.

1743 *August* 3. Boroh jidov plătește mănăstirei bezmăn pentru un loc.

1743. Chitanța dată de egumenul de Barnovschi că a primit de la Boroh jidov bezmăn pentru 3 dughene.

1745 *Aug*. 1. Vasile blănar plătește bezmăn pentru o prăvălie.

7254 *Oct. 4* (1745 . Costache cherestegiul plătește bezmăn pentru o prăvălie.

7256 *Noemb*. 1 (1743). Grigore Ghica Vodă dă voie mănăstirei Barnovschie să ia bezmănul pentru *un loc de măcelărie*.

7256 *Mai* 25 (1748). Ion dă mânăstirii o pivniță.

1748 *Aug*. 22. Mărturie a mahalagii că Vasile Cogălniceanul a răscumpărat locul luat de la Toma neguțitorul.

7257 *Mart* 14 (1749), Iordache dascal cumpără o casă de la Paraschiva

7258 *Febr*. 2 (1750). Vasile diaconul cumpără o casă de la Iordache dascal.

7261 *Iulie* 1 (1750). Necola Grecul cumpără de la Maria croitorița o prăvălie făcută pe locul mânăstirii.

7262 *Iunie* (1754). Matei Ghica Vodă judecă și dă putere mănăstirei să ia bezmăn de la Maria lui Ștefan săbierul pentru o casă.

7262 *Iulie* 11 (1754). Dumitru Șiștovanul cumpără o prăvălie în *târgul de jos* de la Tudor mumgiul.

7262 *Aug*, 15 (1754). Chitanță de bezmăn a lui Ion Ioanichie.

7266 *Aprilie* 9 (1758). Costachi Casapu cumpără o prăvălie făcută pe locul mânăstirii, de la Dumitru Sârbul.

7269 *Noemb*. 28 (1760). Carte de judecată între mânăstirea Bărnovschie și Alexandru blănariul pentru o prăvălie.

1761 *Noemb*. 14. Ion Stavru vinde mânăstirei o prăvălie făcută pe locul ei.

7273 *Iulie* 15 1765'. Mihalache cumpără de la Tofana o casă *în Frecău*.

7274 *Mai* 20 (1766). *Grigore Ghica Vodă schimbă cu Mănăstirea Barnovschie, dându-i casele domnești ce le are lângă mănăstire și ia morile de la Andrieșeni*.

1772 *Aug*. 15. Zapis de embatic ce plătește Iordachi pentru o prăvălie.

1773 *Mai* 17. Mânăstirea vinde lui *Petre Rizu*, o simigerie.

1774 *Iulie* 10. Vasile Hanța cumpără de la Timofte niște case făcute pe locul mânăstirei.

7284 *Iulie* 5 (1776). Paladi cumpără de la Ilie bărbierul niște case în *ulița rusască*.

1777 *Iunie*. Zapis de embatic.

1781 *Iunie* 23. Dumitru Costea saegiu cumpără de la Mihai Radovici niște prăvălii făcute pe locul mănăstirii în *târgul de jos*.

1781 *Decembre* 12. Mânăstirea cumpără de la Perla ovreica o prăvălie făcută pe locul mânăstirei.

1782 *April* 23. Zapis de bezmănul lui Apostol Enuță.

1782 *Aug*. 15. Toader cumpără o prăvălie de la frate-său Dumitru Costantin.

1784 *Sept*. 25. Pâra între egumenul de Bărnovschie și Mărza pentru reparatul unei prăvălii.

1785 *April* 3. *Hotarnica locului mănăstirii de lângă poartă*

1787 *Mai* 22 Prețeluirea a trei prăvălii de lângă poartă.

1787 *Iulie* 15. Mănăstirea cumpără de la Ilie Botezatu trei prăvălii făcute pe locul mănăstirii.

1792 *Sept.* 1. Mănăstirea primeşte danie o casă de la Catrina Rădoiu

1800 *Oct.* 20. Sandu işlicariul îngrădeşte un loc din vecinătatea lui Alexandru Făclierul.

1801 *Iunie* 15. Cost. A. Ipsilant Vodă întăreşte mânăstirii Barnovschie stăpânirea unei case *în ograda mănăstirei.*

1803 *Febr.* 4. Căpitanul Grigore cumpără o prăvălie *în târgul de jos* de la Dumitru Castroianul.

1803 *Februar* 25. Mănăstirea cumpără de la Costachi Teofan 2 prăvălii.

1803 *Aug.* 18. Pâra uneia Andriana contra mânăstirii pentru o casă.

1803 *Sept.* 12. Anaforaoa boerilor în pâra dintre Andriana şi mânăstire pentru o casă.

1804 *Aug.* 11. Jalba mănăstirei Barnovschie pentru greutatea încasării embaticurilor de pe acaretele sale.

1805 *Iulie* 23. Mochi Calfa cumpără o casă de la mănăstire.

1805 *August* 15. Israel ovreiul cumpără de la mânăstire o prăvălie cu embaticul ei.

1805 *Noembrie* 20. Epitropii clironomilor lui Wolf cumpără de la Smil o casă cu embaticul ei.

1806 *Iauuar* 14. Jalobă de bezmăn pentru casa lui C, Pascu.

1806 *Febr.* 10. Zapis de aşezare între Ioniţă Braşovanul şi Lupul Ovreiul *să-şi deschidă o portiţă între ogrăzile caselor lor.*

1806 *April* 22. Iancu Braşovanul dă jalbă contra lui Ioniţă Braşovanul că fără cale *a închis o hudiţă.*

1806 *April* 23. Dumitru şi Ioniţă Braşovanul se învoesc pentru deschiderea unei huidiţe.

1806 *Mai* 5. Jalba lui Dumitru olariul contra mânăstirii că *s'a deschis o huidiţă.*

1806 *Octombre* 3. Apostol băcan lasă danie mănăstirii 2 dughene *în târgul de jos.*

1806 *Oct.* 19. Mânăstirea primeşte danie un loc de la pah. Stamate.

1808 Zapis de embatic a locului lui Israel Boroh, jidov.

1814. *Febr.* Jalba Mariei văduvă la Vodă pentru 2 prăvălii ale mânăstirii.

1839 *Ianuar* 31. Mihai Vodă Sturza dă drept lui Nahman jidov să stăpânească acareturile făcute pe locul mânăstirii.

1846 *Ianuar* 16 Mihai Vodă Sturza volniceşte mănăstirea Barnovschie să stăpânească locul lui Idel Michel Cohul.

8) *Mânăstirea Bisericani* are 18 plicuri cu 528 documente, din care nici unul nu vorbeşte de locuri din Iaşi.

9) Schitul *Brazii*, metoh Mitropoliei de Iaşi are 79 plicuri cu 1577 documente, din cari nici unul nu vorbeşte de locuri din Iaşi.

10) *Coşula* are 13 plicuri cu 371 doc, din care nici unul nu vorbeşte de locuri din Iaşi. In schimb în aceste plicuri se găsesc actele schitului mare din ţara leşască, publicate de p. D. Dan în: *mănăstirea Suceviţa* (plic 8, cu 5 documente, şi plic 12 cu 26 documente).

In total 10 mănăstiri au în 158 plicuri 4365 documente, toate la Moscova!!

Gh. Ghibănescu

1832. Decembre 7. Hramul Sf. Spiridon Iaşi

Dl Traian Ichim arhivist, comunică: un „Sinet di cheltuiala ci ari a să faci la 12 Dechemvrie 1832 pentru zioa hramului sfeti Spiridon".

24 lei doaă ocă dulceţuri de tot felul câte pol ocă, 14 lei doaă ocă cafe, 32 lei doaă ocă vutcă câte 16 lei, 6 lei doaă ocă rachiu, 69 lei doaă colivi, 20 lei un colac mare, 6 lei una ocă rom, 30 lei pentru 120 vasă pentru masă, 5 lei 20 parale pentru

una ocă zahar la cafele, 255 lei pentru 15 ocă lumanări de ceară galbenă pentru împărţit la preoţi şi alţii câte 17 lei oca, 225 lei pentru 1500 pâini câte 6 parale de împărţit la săraci, 562 lei 20 parale pentru 1500 fifirici tij, 157 lei 30 parale cheltuiala mesei pentru slujitorii mănăstirei, însă: 60 lei peşte proaspăt şi sărat, 20 lei patru ocă untdelemn, 16 lei orez i alte zarzavaturi pentru bucate, 14 lei *una ocă icri negre*, 4 lei una ocă di lacherdă, 6 lei două ocă di masline, 5 lei o sută de sardele, 4 lei mere, 5 lei alămăi, oţet şi alte, 23 lei pentru 50 jâmle şi 50 pâini;- 122 lei 20 parale bacşişurile slujitorilor spitalului, însă: 24 lei stolnicul, 24 lei la doi bucătari, 12 lei la doi rândaşi a cuhnilor, 10 lei la patru posluşnici câte un sorocovăţu, 52 lei 20 parale la 23 posluşnice, asămine;—72 lei la slujitorii ogrăzii, 30 lei D-sale Viţ directorului, 12 lei vatavului vechiu, 5 lei doi lemnari, 5 lei doi argaţi, 2 lei 20 parale chelarului, 2 lei 20 parale portarului, 2 lei 20 parale mindirigiului, 2 lei 20 parale rotarului, 2 lei 20 parale odagiului, 2 lei 20 parale *măturăriţa şi spălătoriţa vlădicăi*, 5 lei bucatarul şi rândaşu dela cuhne Vlădicăi;—225 lei slujitorii bisăriceşti, însă: 103 lei 20 parale Părintelui Vlădica Meletie Sardion, 56 lei la 5 preoţi şi 5 diiaconi câte 8 lei, 48 lei la 3 psalţi câte 16 lei, 10 lei la 2 eclisiarhi, 7 lei 20 parale la 3 anagnoşti a Vlădicăi;—150 lei la ecpaiaoa svintei Mitropolii. Adică una mie noao sute şapte zeci şi şase lei şi zăci parale alcătueşte cheltuiala hramului.

Constantin Catargiu Logofăt
Ştefan Catargiu Vornic

Comitetul Chentral

Găsindusă de cuviinţă a să urmà cu cheltuielile însămnate în dosu să îmbunătăţăşti şi de cătră comitet.

1832 Dechemvrie 7

Veniamin Mitropolit.

No. 230.

Visternic Dimitrie Ghica
Vornic Ştefan Catargiu*)

***

Săpăturile de la Golia (Cneazul Potemkin)

58. Iată ce spune procesul-verbal (No.58).: „Săpăturile în interiorul Goliei potrivit hotărârei luate prin procesul-verbal anterior, s'a procedat în ziua de 5 Octombre, Duminică la oarele 10 a m. la săpare în interiorul bisericei în faţa stranei domneşti pentru aflarea resturilor organelor moi ale cneazului Potemkin. Cum lespedea din faţa stranei era mobilă, s'a râdicat cu uşurinţă, şi s'a văzut că lespedea stă pusă pe un strat de beton cărămiziu, gros de un lat de mână. Cercetând şi alte 3 lespede, ce păreau mobile în alte trei puncte ale bisericei, s'a dedus că toată pardoseala de lespede a fost aşezată pe un strat de beton cărămiziu, pentru a le fixa şi ţinea drepte. Sfărmându-se betonul s'a dat de două rânduri de cărămizi, legate între ele cu un strat de mortal, dar dedesupt încă un strat de beton, care lega sfărâmăturile de piatră şi alt material uscat cu care s'a umplut interiorul bisericei Sfărămând şi acest strat la o adâncime de 70 cm. s'a dat de 2 conducte, mergând perpendicular una pe alta, şi văzând că nu sânt

*) Din arhiva Epitropiei sf Spiridon, dosar 60 1832 file 13

indicii de a da de micul cavou, unde trebuiau să fie depuse cupele de argint, s'a procedat la astuparea săpăturilor făcute, lăsând ca atunci când se va face o explorare sistematică a întreg interiorului bisericii, odată cu cercetarea altor morminte ctitoreşti, să se caute şi aceste resturi ale cneazului Potemkin."

***

Buletinul Ion Neculce, fascicula IV

Dl. Preşedinte prezintă fascicula No. 4 din buletinul Ion Neculce. Este un gros volum de 380 pagini mari, cu un bogat material istoric şi arheologic. In primele 4 numere ale buletinului s'au publicat 432 documente ce vorbesc de Iaşi şi cam pe atâtea *regeste* de documente. Preţul s'a fixat la 150 lei exemplarui.

— Dl. casier prezintă contul publicării fasciculei 4, care a costat 72000 lei, pentru 600 exemplare, câte s'au tipărit. Se aprobă a se face virimentele necesare pentru acoperirea cheltuelilor de la paragrafele rămase neutilizate.

— In legătură cu tipărirea s'a dispus plata colaboratorilor. In § VII al cheltuelilor se prevăzuse suma de 3000 lei pentru colaborare. Pagina venea dar 7 lei. După socotelile făcute se achită colaboratorilor 1010 lei, iar cu 900 lei se plătesc cele 6 exemplare ale membrilor comitetului, iar 1090 lei se varsă ca donaţii.

***

Ziariştii Ceho-Slovaci

Dl. Preşedinte depune spre păstrare la Muzeu, *menu*-ul banchetului oferit de Primăria de Chişinău ziariştilor Ceho-Slovaci, din ziua de 19 Octomb. 1924. Menu-ul poartă iscăliturile tuturor gazetarilor Cehi, dintre care d-na Jind. Husteova, profesoară la Universitatea din Bratislava, ştie foarte bine româneşte.

***

† Iancu Flondor [1865—1924]

Dl. Sever Zotta, conservatorul muzeului, fiind cumnat cu decedatul Iancu Flondor ne povesteşte despre ultimele momente ale marelui bărbat patriot, şi depune spre păstrare la Muzeu biletul mortuar.

„Iancu Flondor s'a născut la 16 August 1865, şi a murit la 19 Oct. 1924, deci în vrâstă de 59 ani. „Moartea i-a provenit din embolie, de care îşi dădea foarte bine sama, zicând adesaori că el nu va trăi mult. Sâmbătă 18 Oct. s'a simţit destul de bine; a luat masa şi s'a retras la 9 ceasuri. Până la 10 oare sara a fost la el cumnatul său dl. Octavian Zotta, fratele meu. căruia i-a zis să salute pe ceilalţi, şi-i adause: *„am să dorm bine în noaptea aceasta"* ! A doua zi servitorul observând că până la 11.30 dim. nu este chemat de stăpân, a intrat în cameră şi l'a găsit mort în pat în o expresie foarte liniştită". (Proces-Verbal No. 58).

Credem că servim cetitorii noştri dacă dăm o spiţă genealogică asupra ascendenţilor lui Nicu Flondor, după arătările d-lui Sever Zotta:

1. Ioan Albotă (secl, XVI-a)
= Antemia Cristea Balş

2. Pavăl Albotă

3. Toader Albotă Flondor
= Măriuţa Gherman vornic.

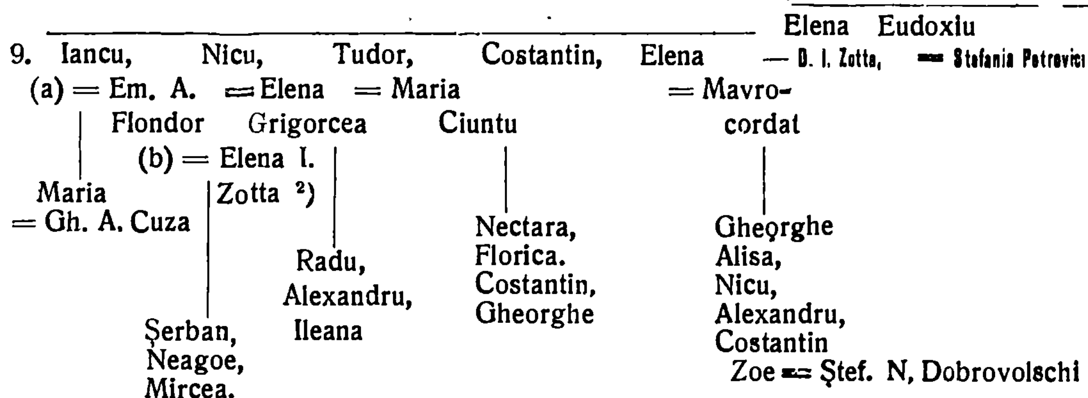
4. Şerban Flondor
= Maria Bainschi—Volcinschi

5. Ioan Flondor
= Anastasia Arapu

6. Costantin Flondor
= Ecaterina Cristea

7. Nicu Flondor

8. Gh. Flondor Eufrosina
= Isabela Dobrovolschi [1]) = Gh. Hurmuzachi
de Buchenthal

Arhiva statului Bucureşti şi documentele ce vorbesc de Iaşi (seria II).

* * *

Continuăm cu despoiarea opiselor de documente ale mânăstirilor din Moldova, cari au legături documentare cu Iaşii.

In primele 10 pachete ale celor 10 mănăstiri, se cuprind 4365 documente, din cari numai 110 vorbesc de case şi dugheni din Iaşi.

11) *Bârnova* are 20 pachete cu 296 documente. In plicul X se găsesc 24 acte, ce vorbesc de locurile de dughene din *târgul de jos*, azi strada C. A. Rosetti:

7131 Iunie 6 (1623). Jupâneasa Şinta dărueşte *nepotului său Dumitraşco Ştefan* vornicul o prăvălie în Iaşi. Dania este adiverită de opt marturi

7187 Iunie 24 (*1679*). Cristea cumpără de la Maria un loc de casă *în brăhărie*

7214 *Mai* 16 (1706). Ion Gheorghiu cumpără de la Ion sin Manciul un loc de casă în *târgul de jos lângă Barnovschie*.

1) Isabela e soră cu Ludmila, căsătorită Ianoş, care are aceşti copii: Mariia, Elena şi Olga.

2) Elena e soră cu Sever Zotta şi Octavian Zotta, Sever Zotta căsătorit cu Margareta Grigorcea, are doi copii: Jeana şi Sandu.

7234 Ghenar 15 (1726). Mihai Vodă Racoviţă întăreşte lui Mihalache fustaşul cumpărătura ce a făcut a unor case *în uliţa rusască* de la Olixov Iamandi.

7244 August 8 (1736). C. Nec. Vodă Mavrocordat întăreşte măn. Bârnova locurile foaste ale lui Dumitru plăcintarul.

1739 Mai 5. (greceşte) Invoiala între egumenul de Bârnova şi târgoveţii cari aveau a clădi case şi prăvălii pe locurile mănăstirii.

7250 April 13 (1742). Sănica face danie mân. Bârnova a unor locuri de case din târgul de jos.

7251 Dec. 3 (1742) Epitropia Sf. Mormânt dă carte la mâna lui Conduratu şi lui Vasilachi vătav pentru o pivniţă cu locul ei *în târgul de jos* pe locul mân. Bârnova.

7260 Mai 25 (1752). Cartea lui C. Mihai Vodă Racoviţă să aducă pe egumenul de la Hangu în judecată cu Bârnova pentru un loc *din târgul de jos.*

1754 Dec. 25. Ene cumpără de la Maria, fata lui Mihai fustaşul o prăvălie din *Târgul dc jos.*

7272 Sept. 5 (*1763*). Cartea divanului pentru o prăvălie a mân. Bârnova în *Târgul de jos.*

1781 Mai 8. Carte de judecată pentru un loc de case în *târgul de jos.*

1796 April 5. David jidov cumpără de la Şimon jidov o prăvălie în târgul de jos cu bezmăn cătră Bârnova.

1797 Oct. 7. Scrisoare de bezmăn pentru 2 locuri de casă a Bârnovei.

1797 Noemb. 23. Anafora pentru împresurarea unui loc de dugheni *în târgul* de jos a Bârnovei.

fără an. Cost. Cojocariu cumpără de la Ştefan un loc de casă în *târgul de jos* pe locul măn. Bârnovschii.

1804 Avg. 1. Ioan Grecul cumpără de la Gh. Serghie un loc de casă în *târgul de jos* alăurea cu măn. Bârnovschii.

1809 Noemb. 20 Ioan Gavril face danie măn. Barnovschi o vie plantată pe locul mănăstirii.

1811 Febr. 20. Gh. Dima vinde lui Dumitru Ioan o casă în Iaşi pe locul măn. Bărnovschii.

1811 Mai 12. Gh Dima vinde măn. Bărnovschie o casă în Iaşi pe locul mănăstirii.

1815 Mai 7. Zapis de embatic a Elenchii.

1815 Noemb. 26. Zapis de bezmen a locului de casă a Elencăi Caragea postelniceasa.

1816 Avg. 26. Carte de blăstăm a Mitropolitului Veniamin pentru locul de casă cu embatic a măn. Bârnovschie.

In plicul XI-a, se cuprind actele ce privesc locul cu case cu embatic cedat de Epitropia sf. Lazăr.

7177 Iulie 2 (1669). Dafina Doamna cumpără de la Vasile Ureache un loc de casă în Iaşi.

7188 Febr. 5 (1680) grecesc: Note de o listă de documente mînciunoase.

7225 Iunie 13 (1717). Mihai Vodă Racoviţă întăreşte măn Bărnovschie dania făcută măn. Bârnovschii de doamna Dafina.

1804 Iunie 3. Jalba egumenului de Barnovschi pentru încălcarea unui loc de casă pe *uliţa rusască.*

1804 Iunie 15 Anaforaoa lui Costachi vel logofăt în pricina încălcării locului de pe *uliţa rusască.*

1804 Iunie 15, Opis de actele locului de casă de pe uliţa rusască, încălcat de vecini.

1815 Mart 8. Jalba în pâra pornită contra mân. Hangul în pricina unui loc de casă în Iaşi.

1818 Iulie 25. Anatoraoa pentru încălcarea locului de casă a măn. Bârnovschie n Iaşi.

fără an. Grecesc. Perilipsis de actele măn. Bârnovschi in chestia locului de casă de pe *uliţa rusască.*

— In plicul XII, sânt 20 documente pentru alte locuri de case în Iaşi.

7168 Martie 7 (1660). Ştefan Vodă întăreşte Anghelinei stăpânire pe un loc de casă în Iaşi:

7174 Sept. 4 (1665). Evstratie Vodă Dabija întăreşte măn. Bărnovei embaticul locurilor de case în Iaşi.

7177 Mai 10 (1669). Ecaterina Doamna, soţia lui Evstratie Dabija Vodă cumpără un loc de casă în Iaşi de la Maria şi fiul ei Enache.

7177 Iunie 15 (1669). Dafina doamna cumpără un loc de casă şi o prăvălie de la Dumitraşco.

Fără an Iulie 23. Drăghici cumpără un loc de casă în Iaşi de la Sava croitorul sin Cadiul.

7181 Febr. 16 (1673). Ştefan Petriceico Vodă scuteşte mănăstirii Bărnova 2 crâşme din Iaşi.

7182 Febr. 16 (1674). Paladi cumpără nişte locuri de casă în Iaşi de la Anghelina femeia lui Sava Cadiul.

Fără an. Un plan desluşitor de împărţirea uliţilor din Iaşi

7187 Mart 30 (1679). Mănăstirea Bârnova cumpără de la Paladi făclierul nişte locuri de casă în Iaşi.

7187 Mai 30 (1679). Duca Vodă întăreşte vânzarea lui Paladi către măn. Bârnova.

7.88 Aug. 24. Ecaterina Doamna a lui Dabija Vodă face danie măn. Bârnova locurile de casă din Iaşi, cumpărate de la Maria şi de la fiul ei Enache.

7243 Noemb. 15 (1796). Grigore Ghica Vodă scuteşte mănăstirii Bârnova o pivniţă mare ce avea în Iaşi.

1754 Oct, 31. Matei Ghica Vodă reînoeşte privilegiul scutirei unei pivniţi a măn. Bârnovei.

Obs. Urmează 7 acte din secl, XIX asupra acestor locuri de casă şi dugheni cu hotarnica lui N. Corbu, vornic de poartă.

-- În plicul XIII se găsesc 26 documente ce vorbesc de alte locuri din Iaşi.

7138 Mart 16 (1630). Alexandru Vodă dărueşte măn. Bârnova o pivniţă cu locul ei în *Carnasara.*

7177 Iulie 2 (1669). Dafina Doamna cumpără un loc cu prăvălie de la Vasile Ureche.

7251 April 21 (1743). Avram Iacob plăteşte embatic pentru un loc în Iaşi lui Partenie patriarh sf Mormânt.

7253 Dec. 3 (1744). Avram Iacob zidar se învoeşte cu măn. Bărnova pentru embaticul unui loc de casă.

7264 April 2 (1756). Embaticul ce plăteşte Nec. Grecul.

1779 April 23 grecesc. Zapis de embatic.

1781 Dec. 9. Chir Dumitrachi cumpără o casă de la Ion Cerchez.

1797 Dec. 17. Anaforaua divanului pentru împresurarea unui loc.

Obs. Urmează 11 acte din secol. XIX, ce vorbesc de acelaşi loc.

12) *Bogdana* are 58 plicuri cu 1083 documente, din care nici unul nu vorbeşte de Iaşi.

13. Bistriţa are 15 plicuri cu 357 documente, din care nici unul nu vorbeşte de Iaşi.

14. *Precista şi Răducanul* din Ocna au 24 plicuri cu 710 documente, din care nici unul nu vorbeşte de Iaşi.

15. *Episcopia de Roman.* cuprinde 24 plicuri cu 517 documente, din cari nici unul nu vorbeşte de Isşi.

16. *Cruceanu* (Pârveanu) cuprinde 2 plicuri cu 65 documente, în care nu se vorbeşte de Iaşi.

17. Donaţia Smârdan (Covurlui) un plic cu 2 documente, ce nu vorbesc de Iaşi.

18. *Plic 45.* Case din Iaşi cu 7 documente nouă, ce vorbesc de casele din Trei Erarhi 5, pe care Ministerul Cultelor, le cumpără în 1925 Oct. 12 de la Ecaterina Antoniade; aceasta le cumpărase în 1888 Sept. 17 de la economul C. Cornescu; iar acesta le cumpărase în 1888 Febr. 23 de la iconomul Ion Tighinianu.

19. *Caşinul* în 11 plicuri cu 223 documente, din cari numai 8 doc. vorbesc de Iaşi indirect, că adică moşia Rădăcineştii şi Buda (Şerbăneştii), au fost închinate măn, *Nicoriţă* din Iaşi, cu actul din 7125, când pan Nicoriţă vel vornic cumpără moşia Rădăcineştii de la Obrejie, şi apoi o închină mănăstirii sale cu hramul Sf. Ioan Novi din Iaşi.

***

Lista boerilor morţi între 1834 1841

Dl. Traian Ichim comunică o *vidomostie* de numele boerilor morţi între 1834—1841. Pentru cunoaşterea diferitelor nume din protipendada Moldovei, dăm loc acelei liste (Arh. Stat. Iaşi Tr. 1772 min. de interne, dosar 2297).

Vedomostie di boerii săvârşiţi din viaţă dila anul 1834 şi păn în acest următoriu 1834

Pe anul 1834

1. Spatariul Iordachi Miclescu, 2. Medelnicer Dămiian Popovici, 3. Aga Mihaiachi, 4. Căminar Manolachi Fotachi, 5. Paharnic Costachi Vele, 6. Comis Ioan Mavromati, 7. Stolnicu Iancu Radovici, 8. Postelnicu Iordachi Ciucă, 9. Postelntcu Gheorghe Apostol, 10. Serdariul Leordachi, 11. Stolnicu Ioan Tacu, 12. Căminar Gheorghi Stefănescu, 13. Sardariul Gheorghi Feştilă, 14 Sardariul Dimitrachi Gheorghiu, 15. Aga Iancu Donici, 16. Pitariul Iordachi Piţone, 17 Clucer Constandin Negură. 18 Spatariul Ianacachi Dimitriu. 19. Sardariul Vasili Mamară, 20. Comisul Costachi Luca, 21 Sardariul Ioan Cogălniceanu, 22, Sulgeriul Vasili Chiru, 23. Paharnic Andonie Corban, 24. Aga Vasili Brăescu, 25, Comisu Stati Cernat. 26. Căminar Gheorghii. 27. Sărdar Vărnav.

Pe anul 1835

1. Banul Vasili Tudori, 2. Aga Ioniţi Miclescu, 3. Sardariul Gavril Costandachi, 4. Clucer Gheorghi Danu, 5. Spatariu Ioan Codreanu, 6. Vornicu Vasili Hrisoverghi, 7. Vornicu Iordachi Ghica, 8, Paharnicu Costandin Teohari, 9. Căminar Panaiti Cananciu. 10. Paharnic Gheorghi Leca, 11. Pitariu Gheorghi Zota, 12. Aga Mihai Veisa 13. Sardariu Iordachi Ciornei, 14. Spatariul Enacachi Lambrino, 15. Medelniceriu Grigori Popovici, 16. Stolnicu Alixandru Botianu. 17. Aga Iordachi Miclescu, 18. Paharnic Vasili Davidel, 19. Visternicu Dimitrie Ghica, 20. Postelnicu Gheorghi Vărnav, 21. Medelniceriu Ioan Andrii 22. Spatariu Iordachi Iamandi, 23. Sardariu Vasili Parfeni. 24. Sardariu Ioniţi Ionaşcu,

Pe anul 1836

1. Medelniceriu Pantazi Ifrim, 3. Căminariu Manolachi Eni, 3. Stolnicu Petrachi Velisari, 4. Caminariu Costachi Dimitriu, 5. Stolnicu Dumitrachi Tiriachiu, 6. Paharnic Costachi Grigoriu, 7. Logofăt *Iordachi Roznovano*, 8. Paharnic Ioan Brăescu, 9. Stolnicu Vasili Epure, 10. Sardariu Dimitrie Dimachi, 11. Postelnicu Iancu Racoviță, 12. Sardariu Alex. Roset, 13. Sardariu Ioan Ciure, 14. Paharnic Vasili Fabian 15. Caminar Gheorghi Costin, 16. Paharnicu Mihalachi Pastiescu, 17, Postelnicu Ioan Jora, 18. Aga Iordachi Nanu, 19. Comis Iancu Nafile, 20. Comis Costachi Stamati, 21. Spatariu Enachi Negruți, 22. Banu Dumitrachi Hartulari, 23. Banu Şarban Bosie, 24. Stolnicu Costachi Botezatul, 25. Paharnicul Gheorghi Dimitriu, 2'. Bezăde Alecu Sturza, 27. Vornicu Neculai Dimachi, 28. Paharnic Dimitrachi Caşa, 29. Căminar Sadiri Dabija, 30. Pitariu Neculai socrul răposatului căminar Neculai Andrie Pavlu, 31, Sardariu Eni Gheorghiu, 33. Caminariu Gheorghi Vasiliu, 33. Medelnicer Gavril Haciu, 34. Sulgeriu Neculai Costrăş, 35 Spatariu Enăcachi Gherghel, 36. Stolnicu Scarlatachi Scarlat,.

Pe anul 1837

1. Spatariul Sandul Stamatin, 2. Aga Alecu Roset, 3. Vornicul Iordachi Bucşinescu, 4. Medelniceriu Alecsandru Condre, 5. Logofătu Iordachi Sturza, 6. Căpitan Alecu Hrisoverghi, 7. Şatrariul Ghiorghi Râpte, 8. Spatariu Costandin Botezu, 9. Sardariu Afanasie Mangirov, 10. Sardariu Dimitrie Botezatu, 11 *Baş boeriu logofăt Toader Balş*, 12. Sulgeriul Pavăl Tulburi, 13. Paharnic Costachi Ioan, 14. Stolnic Călin Maftei, 15. Postelnicu Iancu Cananău, 16. Caminariu Iordachi Galin, 17. Postelnicu Andrii Milu, 18. *Vornicu Alecu Calimah*, 19. Paharnic Gheorghi Popa, 20 Paharnic Anastasie Gribenciu, 21. Banu Apostoli din ținutu Bârladului, 22. Sardariu Afanasie Polizu, 23. Medelnicer Dimitrie Avram, 24. Sardariul Iordachi Stan, 25. Sulgeriu Costachi Alicsăndri, 26. Medelniceriu Dimitrie Candiiano, 27. Banu Mihalachi Négre, 28. Comis Gheorghi Codreanu.

Pe anul 1838

1. Stolnicu Iordachi Joian, 2. Sardariu Grigorie Racliş, 3. Comisu Manolachi Crupenschi, 4. Medelnicer Enachi Ioan *ne împământenit*, 5. Clucer Toderaşc Iacovachi, 6. Comisu Costandin Jorcecul, 7. Logofăt Grigori Ghica, 8 Stolnicu Vasili Chiriac, 9. Stolnicu Toader Corodeanu, 10. Paharnicu Vasili Malara, 11. Sardariu Costin Papazoglu, 12 Sardariu Iordachi Vidraşcu, 13. Vornic Ioan Paladi, 14. Clucer Alecu Focşa, 15. Ioan Ghelema, 16. Paharnic Gavril Istrati, 17. Caminar Ianachi. 18. Pitariu Ioan Simionovici, 19. Comis Apostolachi Pantaziu, 20. Cluceriu Dimitrachi Liciu, 21 Logofă u Răducanu, 22. Banul Costandin Cananău, 23. Cneazul Dimitrie Moruz Zvoriştea, 24. Spatariu Costandin Negre, 25. Şatrariu Neculai, 26. Sdatariu Neculai Ranet, 27. Clucer Săndulachi Teodor, 28. Caminar Iordachi Novacu.

Pe anul 1839

1. Caminariul Ioan Romănescu, 2. Sardar Chiriiac Triiandafil, 3. Medelnicer Costandin Harhas, 4 Medelnicer Nastasii Tăutul, 5. Căminariul Stavăr Radovici, 6. Spatar Latif Luca, 7. Postelnic Petrachi Vârnav, 8. Paharnic Neculai Romano, 9. Comisul Neculai Mandre, 10. Spatar Lupu Livăscu, 11. Paharnic Dimitrie Vidraşc[u], 12. Medelnicer Gheorghie Avram, 13 Paharnic Costachi Romano, 14. Sardar Nicu Dimce, 15. Ca minar Stefan Panu, 16. Sardar Iancu Buzne, 17. Paharnic Ioan Savin Bogonos,

18. Paharnic Aprgu Stavăr, 19. Sardar Iordachi Scrijinovschii, 20 Stolnic Mihai Cuza, 21. Medelnicer Costandin Forţu, 22. Stolnic Stamatachi Furnarachi, 23. Stolnic Iordachi Feodorul, 24. Sardar Iordachi Ciute, 25. Clueer Matachi Dimitriu, 26. Comisu Răducanu Buzdugan, 27. Spatar Manolachi, 28. Banul Manolachi Fote, 29. Ciucer Neculai Floce, 30. Paharnic Toader Zahari, 31. Spatar Costachi Pomir.

Pe anul 1840

1. Caminariul Gheorghe Alcazi, 2. Banul Ion Patraşcu, 3. Paharnic Costachi Rezmiriţă, 4. Sardar Hriste Ciucă, 5. Caminar Gheorghie Stancescu, 6. Spatar Costach Burghele, 7. Spatar Enachi Botezu, 8. Comisul Vasili Buzdugan, 9. Vornicu Vasili Hrisoverghi, 10. Sulgeriul Gheorghie Marzacu, 11. Sulgeriul Fotachi Ciure, 12. Paharuic Iordachi Costin, 13. Medelnicer Onofrei Florescu, 14. Clucer Gheorghi Stihi, 15 Sulger Ursachi Ciulei, 16. Comis Alecu Gherghei, 17. Căminar Ion Cociu, 18. Medelnicer Gheorghi Ioan. 19. Aga Gigori Plitos, 20. Stolnic Tudurachi Coţiacul, 21. Paharnic Apostol Tăutul, 22. Şatrar Toader Tăutul, 23. Căminar Costin Veisa, 24. Paharnic Stavri Avram, 25. Sardar Ioan Stere, 26. Sardar Mihalachi Botezatul, 27. Sardar Ioniţă Tudiri, 28. Clucer Costin Pangrati, 29. Şatrar Ioniţă Malcoci.

Pe anul 1841

1. Ban Ioniţ Oatul, 2. Sulger Ioniţ Marta. Ban Iancu Anghelichii, 4. Caminar Gheorghii Murguleţ, 5. Aga Costachi Ţigara, . Sărdar Toader Panaiti, 7. Sărdar Chiriac Uricariu, 8. Sluger Dimitrii Suliţibaşa, 9. Căminar Iancu Vasiliu, 10. Logofăt Iordachi Catargiu, 11. Cluceriu Ioan Mărdari, 12. Clucer Alexandru Popovici, 12. Sărdar Ioniţă Jora, 14. Medelnicer Vasile Vidraşcu, 15. Spatar Vasili Milu, 16. Sluger Gheorghi Vasiiu, 17. Banul Chirica Stamati, 18. Şătrar Grigori Moţoian, 19. Clucer Neculai Luca, 20. Medelnicer Panaiti Zalariu. 21. Sluger Inacachi Chiriiac, 22. Sărdar Neculai Tăutul, 23. Sărdar Tudurachi Manoliu, 24. Banu Costachi Dimitriu, 25. Vornicu Dracachi Rosăt, 26. Comis Panaiti Spartali, 27. Caminar Dimitrii Flore, 28. Sărdar Neculai Tălpău, 29. Stolnic Neculai Feodoru, 30. Hatman Imanoil Manu, 31. Stolnic Vasili Buhnilă, 32. Comis Costachi Cozosdin, 33. Comis Pavăl Cerchezu, 34. Sărdar Costandin Popovici, 35. Ban Atanasii Feştilă, 36. Ban Ioan Servilu, 37. Sardar Ioan Fote.

Pentru anul următoriu: 1842

1. Pitar Ioan Turturică, 2. Sardar Manolachi Nanu, 3. Spatar Stavarachi Bosii, 4. Stolnicu Alecu Nacu, 5. Banul Ioan Iuraşc, 6. *Fostul Domn Ioan Sturza,* 7. Postelnic Ioan Carp, 8. Sărdar Andrunachi Motăş, 9. Spatar Ianacachi Gane, 10 Pitar Alecu Stavăr, 11. Şătrar Manolachi Popovici, 12. Banu Vasili Brăescu, 13. Aga Matei Canta, 14 Postelnic Costachi Cananău

Tr. Ichim

***

59. In şedinţa de la 17 Noembre (Proces-Verbal 59) dl. Preşedinte comunică că a primit din partea d-lui Stefan Gane o donaţie de 2000 lei, pentru care i se va face o adresă de mulţumire.

— Dl. Dan Bădărău scrie din Paris că dacă ar avea o scrisoare de autorizare din partea comitetului muzeului, ar putea strânge pentru muzeul municipal Iaşi mai multe obiecte, fotografii, scrisori de la colonia franceză, care a stat în Iaşi în timpul războiului. Se dispune a i se trimite o asemenea adresă, cu mulţumiri de interesul ce poartă desvoltării muzeului nostru.

— D-l Sever Zotta comunică că s'a depus la muzeu piatra cu inscripţia slavonă din 7154 Sept. adusă de dl. inginer al comunei Iaşi, dl. Niculescu. I se va mulţumi verbal de către preşedinte, iar piatra s'a decalcat şi s'a publicat în no. 5 al buletinului pg. 274. Cum piatra e numai *o treime* din corpul ei, nu se poate şti nici persoana, care a fost înţepată din ordinul lui Alex. Iilieş Vodă; să fie a lui Costea Bucioc, socrul lui Vasile Lupul, şi de care vorbeşte cronica lui Miron Costin?! — nici biserica sau curtea — unde s'a pus această piatră, aflată la Preuteşti, moşia domniţei Ruxanda, fata lui Vasile Vodă Lupul.

***

Donaţii de acte vechi

De la d. M. Bantaş, profesor de l. franceză la şc. Normală „Vasile Lupu" se primesc 3 acte: a) 1816 Mai 9 (pentru Broşteni-Neamţ) b) 1824 Mart 6, *tij*, c) 1840 (prăvălie din Focşani) iar elevul normalist Stărcea (cl. VI), dă un act din 1833 Aug. 3 (p. Roşcani).

***

Bis. sf. Atanasie şi Chirilă din Iaşi

Acad. Rom. are supt No. 3309 la manuscripte o „Condică de venituri şi cheltueli a bisericii *sf. Atanasie şi Chirilă* din Iaşi, epitrop fiind T. Burada, stolnic, tatăl răposatului T. Burada. Condica are 138 file, din cari numai 19 sînt scrise:

Stolnicul T. Burada a intrat ca epitrop la biserică în 1838 April 1, şi astfel începe condica: „să însemnează aicea că gios iscălitul, când am intrat în epitropia acestei sfinte biserici, o am găsit datoare formalnic de cel mai înainte epitrop răposat econom Parthenie cu 1500 lei. 1838 April 1". Burada stolnic.

„Venituri pe anul 1838 Ghenar 1 = 1839 Mai 7".

8 lei 20	parale din cutia bisericei la 17 Ghenar.
24	tij April 2
350	chiria dughenii din târgu de sus pe anul 1838 April 23.
250	chiria dughenii din târgu Cucului tij.
150	chiria casei din ograda bisericii, în care şede Greaca.
160	chiria casei în care şade Paraschiva.
98 26	parale cutia bisericei de la 2 April 1838 — 1 Mai 1839.
1031 6	parale venituri
2343 20	„ cheltueli.
1312 14	parale sau cheltuit mai mult

Dăm din aceiaş condică veniturile şi cheltuelile pe anii următori:

	Venituri	*Cheltueli*	*Diferenţă*
1840	1107.15	1789 30	— 682.15
1841	1188.32	1532.20	— 343 28
1842	3610.28	2065	+1548.58
1843	2741.26	1638	+1203.28
1844	5144. 9	3409.21	+1734.28

De la 1844—1849 Iulie 7 biserica s'a administrat de preuţi fără epitropi
De la 1849—1857 intră ca epitrop Evdochim Ianov, tatăl lui I. Ianov:

1858	2236	4243	—2007
1859	1933	2301	— 368
1861	3054	3292	— 238

Toate aceste deficite le a acoperit personal epitropul C. Mille (Surete ms. XLVI 137).

***

Casa menzilului poştei Moldovei pe anul 1817 (Iulie)

[Acad. Rom. Ms. 2944].

„Sama casei menzilului pe un an de la 1 Iulie 1817 până la sfârşitul lui Iulie 1818."

Venituri *611,309 lei, 15 bani*, însă:

277.598 lei împrumutaţi cu sinet de a le boeri: 16500)+369098 - 91500 plăţile făcut e din capete şi dobânzi, rămân 277,598 lei.

149.100 lefile surugiilor luate de la visterie pe un an.

10.000 tij.

154.878 ugeretul pe un an (111721 ugeret peşin + 43157 ugeretul inamului).

Cheltuéli.

218877 cumpăratul a 2014 cai.
1246 cumpăratul a 12 boi
12250 avaeturile
24000 nazirului
5951 plata grajdiului
30387 dobânzi
39569 la visterie pe Ianuar şi August
5000 *daţi la un loc ştiut* în vreme hotărârii plăţii orzului
5018 orzul
2352 fânul
10377 potcovitul cailor
7648 potcovitul cailor iarna
6337 imaşurile
1850 lumânările
4934 roatele
19200 lefile cancelariei (pah. Dinu Negruţi are 300 lei).
9000 lefile epistaţilor
11655 lefile capitanilor de poştă
5520 hacul ţimiraşilor
900 hacul a trei boari
115980 hacul surugiilor.
548051

Obs. Căpitani de poştă erau la următoarele staţii: pe *pe drumul Galaţilor şi Focşanilor*, Bordea, Scânteia, Onceşti, Telejna, Vaslui, Docolina, Strâmtura, Bârlad, Pereschiv, Berheciu, Tecuci, Gerul, Focşani, Pechea, Cişmelele, Furceni, Galaţi=17 staţii

pe drumul Siretului: Podu-Leloaei, Târgu-Frumos, Bacău, Galbeni, Răcăciuni, Agiud, Puţu lui Haretu, Piatra, Mirceşti, Hărmăneşti, Fălticeni, Jurcani, Roman=13 staţii.

Pe drumul Botoşanilor: Larga, Şipotele, Stroeşti, Botoşani, Dorohoi, Herţa, Mamorniţa — 7 staţii.

Peste tot 37 staţii de poştă cu 37 capitani de poştă.

Perilipsis: 277.598 se află casa datoare.
61.432 se scad.
216.166 rămân asupra cailor.

ss) V. Roset hatman, Nec. Dimachi vornic, Mih. Sturza vornic, Iordachi Drăghici spatar.

Pe anii 1818 şi 1820 dăm în perilipsis:

1818 19 :	216.166	din anul 1818.
	118.833	în anul 1819.
	335.000	
	88.337	se scad ce sânt asupra cailor.
	246.662	rămân asupra cailor.
1819 1820 :	840.671.44	scăderile după samă.
	697.234.15	încărcătura.
	143.437.29	rămâne pagubă asupra boerilor orândatori ai poştelor, care se înparte astfel ;

13.800 lei	49 bani	hatmanul V. Roset.
13.800 „	49 „	Mih. Sturza vornic.
13.800 „	49 „	Nec. Dimachi vornic.
13.800 „	49 „	V. Miclescu vornic.
41.401 „	27 „	Petrachi Cazimir spatar pentru 3 părţi.
13.800 „	49 „	Iordachi Drăghici spatar.
13.800 „	49 „	ban. Mihalachi.
13.800 „	49 „	*pah. Dinu Negruţi.*
5.432 „	15 „	casa răposatului von Hristea pe 15 luni.
143.437 „	29 soma.	

(Surete ms. XLVI,79)

---

60). In şedinţa de la 1 Decembrie (Proces-Verbal No. 60) s'a dispus începerea publicării No. 5 din Buletin, cu următoarele studii, cari au şi apărut, Sever Zotta, *Mănăstirea Golia* (pg. 1—39). M. Costăchescu *„Satul Prigorenii"* (pg. 40—70). Gh. Ghibănescu, Sama visteriei Moldaviei din 1763 (pg 70—121). Cum înţelegerea vechilor texte de finanţe e foarte anevoioasă, din cauza multelor turcisme, studiul d-sale l'a însoţit cu un bogat vocabular de peste 1000 de cuvinte tehnice, întrebuinţate pe vremuri în cancelariile noastre fiscale.

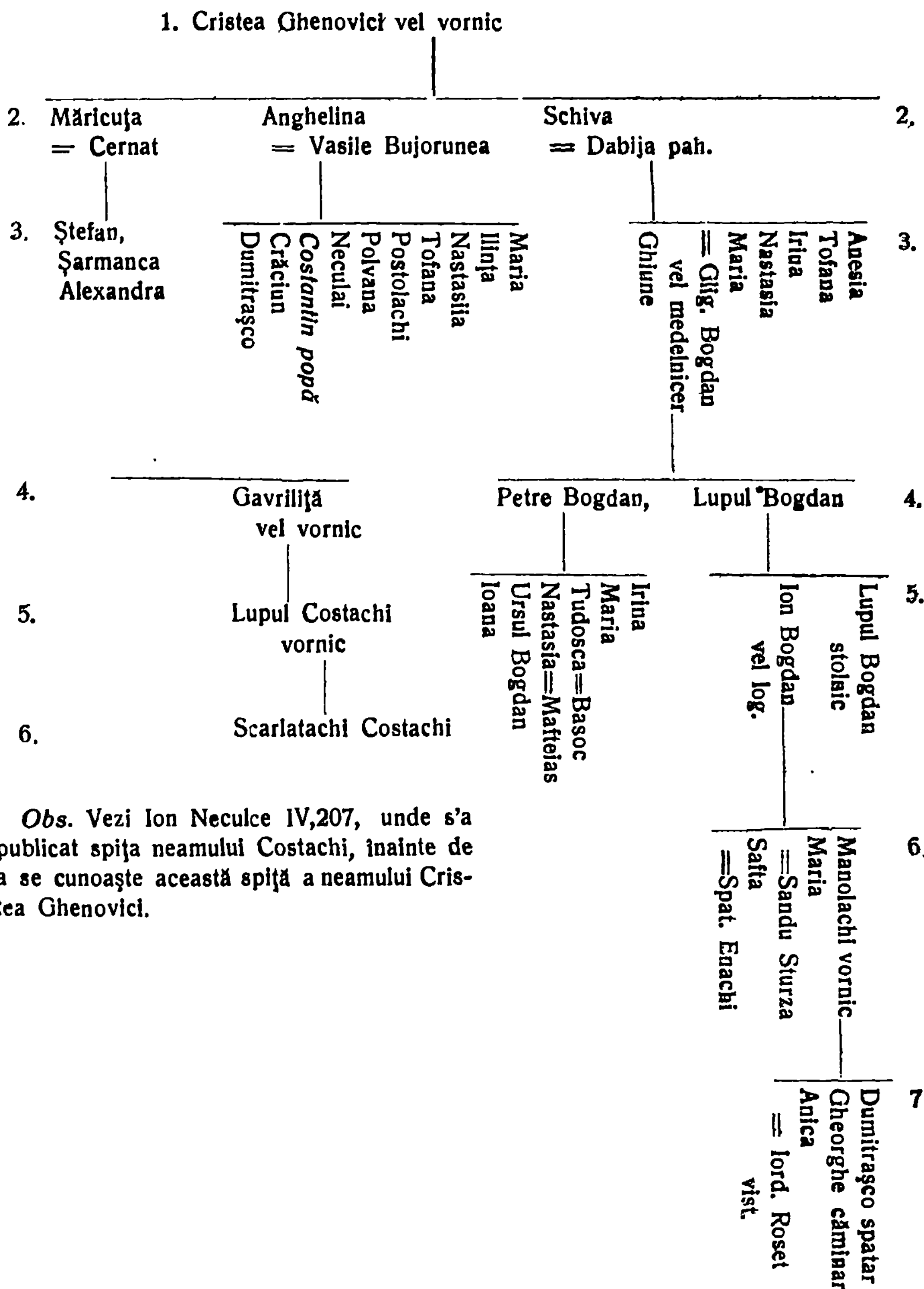
* * *

Cristea Ghenovici şi ...Costăcheştii

D-l N. A. Bogdan prezintă comitetului vre-o 30 acte vechi, ce privesc moşiile de la Tecuci ale familiei *Batin* (sat Bătineştii). Intre altele s'a găsit şi o spiţă a neamului Cristea Ghenovici marele vornic supt Ieremia Movilă Vodă, care e obârşia neamului Costachi. Cu aceasta s'a pus capăt spiţelor fantastice cu începuturile neamului Costachi zis *Boldur*, care a format atât de bogată literatură falşă, între cari şi *Izvodul lui Clănău.*

Iată datele acestei spiţe; „Aceste sânt carile se tragu toate neamurile dumilorsale boeriior Gavriliţeşti, după cum de faţă arată suretul din împărţala de la Măriia sa răposatul Vasile Vodă de moşiile ce sau împărţit" :

Doc. e din 7144 Mart 8. publicat în Uricar XXI,259: „adică au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri a mari şi mici Schiva, jupâneasa Dabijei ce a fost paharnic mare, fata Cârstei, ce a fost vornic mare şi cu toţi feciorii ei, şi iarăşi sora ei Anghelina fata Cârstei vornic şi cu toţi feciorii ei : Dumitraşco, şi Crăciun, *şi Costantin,* şi Neculai şi Palvana, şi Postolachi şi surorile lor Tofana şi Ilenuţa şi Mariia, şi iarăşi nepoţii ei Ştefan i Sarmanca, i Alexandra, feciorii Măricuţei Cernătoaei, fata iarăşi a Crâstei vornicului, toate fetele şi nepoţii Crâstei vornicul...", (Surete ms. XLV.1106).

Obs. Vezi Ion Neculce IV,207, unde s'a publicat spița neamului Costachi, înainte de a se cunoaște această spiță a neamului Cristea Ghenovici.

* * *

Spița neamului Vasilco Bucovina

Dl. Gh. Ghibănescu având spre copiere actele din arhiva Gligorcea, prin bunătatea d-lui Onciu, senator, a găsit o spiță a neamului *Vasilco*, din care se trage Dl. Gheorghe Vasilco, senator (Surete ms. XLV 905.

Isac Cazacul 1530
|
Petre Cazacul 1560
|
Grigore Cazacul I
= Anastasia Tăutul log. 1607
|
Isac Cazacul II,
= Anastasia Tolocico 1629
|
Grigore Cazaccul II
= fata Bercei Lucaveschi 1690
|
Alexandru Vasilco Căzăcescul
= Maria Costantin părcălabul 1707
|
Ioan Vasilco
= Mariţa Goian 1720
|
Alexandru Vasilco nobilis Lucawiecky
= Maria Abaza, nepoata lui C Parcalabul 1770
|
Vasile Ritter von Wasilko
= Anastasia von Ilscky:
din casa graf Selsky + 1825
|
Iordachi Freiherr Wasilko von Serečky 1795
= Ana von Calmuţky

Alexandru Freiherr Wasilko von Serečiky
= Catinca Flondor
|
Gheorghe graf Wasilko von Serečky
= Eliza Ohanowicz 1924.

Intru cât actele, pe care se bazează această spiţă ne lipsesc de o cam dată, dar credem a servi genealogiştilor dând această spiţă, ce are curs în familie.

* * *

61) In şedinţa de la 28 Decembrie (Proces-Verbal No. 61), se inchee bilanţul anului bugetar 1924, care e următorul.

Contul de gestiune pe exerciţiul anului financiar 1924:

A. Venituri	prevederi,	încasări	excedent
1) Saldo din 1923	22027,45	22027,45	—
2) Subvenţii com. Iaşi	20,000	2000	—
3) Vânzarea Buletinului	10,000	40385,50	+ 30385,50
4) Donaţii şi extraordinare	6000	23548,75	+ 17547,75
Total	58027,45	105,961,70	+ 47934,25

B. Cheltueli	prêvederi	realizate	diferenţa
1) Rêparaţii local	2000	480	— 1520,00
2) Cumpărări cărţi, stampe:	4000	—	— 4000,00
3) Mobilier	1000	—	— 1000,00
4) Cancelarie	2000	1846,50	— 153,50
5) Epigrafia	1000	—	— 1000,00
6) Tipărirea Buletinului	30000	77536	+ 47536,00
7) Colaboratorii	3000	3000	—
8) Jetoanele comitetului	4000	3150	— 850,00
9) Custodele	2800	2000	— 800,00
10) Biblioteca, catalogare	4000	4000	—
11) Extraordinare	4227,45	400	— 3827,45
Total	58027,45	92,412,50	+ 47,536,00
			— 13,150,95
			+ 34,385,05

„Deci totalul la venituri este de 105961,70 lei, iar la cheltueli de 92412,50 lei, iar excedentul, ce rezultă pentru întregul an 1924 este de treisprezece mii cinci sute patruzeci şi unu lei, 20 bani (13549,20); care se dispune a se trece *saldo* pe noul an financiar 1925.

* * *

Tipărirea Buletinului pe 1925

Dl. Preşedinte comunică că din No. 5 sau tipărit 2 coale, şi s'a început cu studiul D-lui Sever Zotta „Mânăstirea Golia" Tot în această şedinţă se regulează definitiv contul buletinului pe 1924, şi se dispune ca din totalul excedentului de 47934,25 lei să se ia plusul de cheltueli la buletin în sumă de 47536,00 lei; iar iconomiile rezultate de la cheltuieli în sumă de 13150 lei să se sporească cu excedentul de la venituri în suma de 398,25 lei, şi vor forma excedentul real pe anul 1924 de *13549 lei 20 bani* care se va trece ca saldo în bugetul anului 1925.

Dl. Casier arată că acest excedent se află astfel plasat:

1) 3782,75 lei în recipisa 549, la soc. funcţionarilor Iaşi.
2) 2000..... lei în recipisa 552, la Prima societate de economie din Iaşi.
3) 4000.... lei „ „ 198, „ idem.
4) 3766,45 lei în numerar.
13549,20 lei

* * *

Diverse

— Pentru întocmirea noului buget, d. preşedinte se obligă a lua contact direct cu d. preşedinte al comisiei interimare, spre a şti ce sume înscrie în noul buget Până la întocmirea noului buget, comitetul autoriză pe d-l casier să facă plăţile cerute.

— Prin bunătatea d-lui senator Onciul, d. preşedinte comunică că a căpătat spre copiare, acte din arhfva d-lor Gligorcea şi Miron Costin din Bucovina; iar d-l Cerchez, directorul General al Poştelor i-a pus la dispoziţie 5 pachete cu acte—150 la număr — ce privesc moşia Răşeştii, de la Fălciu, a căreia proprietar este prin moştenire de la unchiul său T.-Cerquez. Toate aceste acte s'au utilizat în vol XVII al *Suretelor şi Isvoadelor,* care cuprinde povestea satelor depeste Prul,—Drăcenii, Ghermăneşti, Leuşenii, Răbâia, Răşeşti şi Râpele Cogălnicenilor, ce e în curs de publicare în tipografia Gh. Jorică în Huşi.

— D-l Colonel Cruceanu dărueşte muzeului o panglică, ce o are de la un ofiţer de pe vaporul răzvrătit „Cneaz Potemkin" cu înăcripţia: князь Потемкинъ Таврическій.

* * *

Două surete de vechi ispisoace:

Dl. Gh. Ghibănescu comunică:

a) *6946* (1438). Suceava. Iliaş Vodă dărueşte lui Duma Neamţul satul Roşiori pentru slujbele sale (Acad. Rom. ms. 234 fila 10; Surete ms. XLVI.397).

Ispisoc sărbesc de la Ilieş Vodă

Facem înştiinţare cu acastă carte a noastră tuturor cărora pre dânsa veţi căuta sau cetind veţi auzi, pentru acest adevărat boerin al nostru dmlui *Duma Neamţul* că slujind noauă cu dreptate şi cu credinţă pentru aceia noi văzând a lui driaptă şi credincoasă slujbă cătră noi lam miluit pre dânsul cu osăbita mila noastră şi iam dat lui un sat în pământul nostru al Moldovei, anume *Roşiori*, care săi fie lui de la noi uric cu tot venitul lui şi feciorilor lui şi fraţilor lui şi nepoţilor lui şi strănepoţilor lui şi a tot neamul lui ce vor fi mai aproape neruşuit nici odată în vecii vecilor. Iar hotarul acelula sat ca să fie despre toate părţile după hotarul vechiu, pe unde au umblat din veac. Şi spre aciastă este credinţa domnii noastre şi cred nţa fratelui nostru Ştefan Voevoda şi credinţa a prea iubit fiului domnii meale Roman, şi credinţa tuturor boerilor noştri ai Moldaviei a mari şi mici (încheere)... şi peîntru mai mare tărie şi întăritură a tuturor celor de mat sus scrisă am poroncit credincios boeriului nostru dmlui Diinisul log. să scrie şi a noastră pecete cătră această carte să o lege.

scris în Suceava let 6946

sau tălmăcit de Gheorghe Evloghie dascal 1783

b). *7015 Mai 11 (1507). Suceava*: Bogdan Vodă dărueşte la 5 fraţi: Hăra, Fete, Dediul, Coman şi Trăsneasa un loc pe Putna să-şi facă sat--Fântâna Oaselor (Acad. Rom. ms. 3316 fila 115; Surete ms. XLVI.613):

Cu mila lui Dumnezeu Noi Io Bogdan Voevod, domn ţării Moldaviei — Facem ştire cu aciastă carte a domnii meali tuturor cine va vede şi va auzi pentru credinciose slugile noastre anume *Hàra* şi *Trăsnian* şi *Fete* şi *Dediul* şi *Coman* care niau slujit cu credinţă, pentru aceea văzând şi domnia mea driapta şi încredinţata slujba lor niam îndurat şi iam miluit cu osăbita a domnieinoastre milă liam dat şi iam întărit cu o moşie în pământul ţării Moldaviei anume *un loc de la Putna parte din gios giumatate de la fântâna oaselor ca săş facă sat* şi liam dat şi de la noi şi uric cu tot venitul lor, ca să le fie lor şi copiilor şi nepoţilor şi strănepoţilor lor neclătită şi nemişcată moşie in veci. iar hotarul *locului acestuia* de la Putna parte din gios giumătate de la fântâna Oaselor cât să va putea alege. Şi la acasta sau întâmplat credincioşii boerii noştri *Toader* şi *Negrilă* parcalabi de Hotin, şi credincioşi, boerii noştri *Ieremiia* şi *Dragoş* parcalabii de la Neamţ şi credincios boeriul nostru *Arbure*, portar Sucevii, şi credincios boeriul nostru *Călnău* spatar şi credincios boerul nostru *Isac* vel visternic şi credincios boeriul nostru *Şerpe* postelnic şi credincios boeriul nostru *Movila* paharnic şi credincios boerul nostru *Petrica* comis şi toţi credincioşii noştri boeri ai ţării Moldaviei a mari şi mici. iar după viaţa noastră cine va fi domn în ţara Moldaviei din copii noştri au din niamul nostru sau pre care îl va alege Dumnezeu să fie domn văzând uricul nostru să aibă al întări pentru driapta şi încredinţata slujba lor care niau slujit.

Pentru aceia am poroncii credincios boeriului nostru *Tăutului* logofăt a scrie şi pune şi pecete în carte domniei mele ca să le fie de credinţă.

7015 Mei 11

l. p. domneşti

***

Mănăstirea Poenile de pe Ceahlău

Dl. Traian Ichim comunică 2 acte vechi ce vorbesc de măn. Poenile de supt Ceahlău, şi anume:

a) *7107 Aprilie 24 (1599) Suceava* Ieremia Moghilă Vodă dărueşte măn. Poenile zidită de el, un loc la Ceahlău ales de vornicii de poartă din loc domnesc.

b) *7146 Iunie 19 (1638) Iaşi.* Vasile Vodă întăreşte măn. Poenile de pe Ceahlău moşiile sale.

Cu bună voinţa a tatălui şi a fiului şi a sfântului duh: Iată eu robul stăpânului meu Iisus Hristos şi închinător sfintei Troiţă Io Irimiia Moghilă Voevod cu mila lui Dumnezău Domn Ţării Moldaviei. Pentru că Domnia Mia bine am voit cu agiu;oriul lui Dumnezău din buna voinţă cu luminată şi curată inimă din tot cugetul şi sufletu nostru râvnind Domnia Mia bine credincioşilor de mai înainte Domni creştineşti cari au zidit şi au întărit toate mănăstirile întru întărirea credinţii hristianiceşti de aceea dar Domnie Me bine am voit de am dat şi am miluit şi am întărit cu un loc anume „Poenile" supt muntele Ciahlăului unde este din nou ziditul sfântul schit numit pe care am început al zidi cu agiutorul lui Dumnezău întru cinstea şi lauda a prea sfintei şi nedespărţitei Troiţe şi întru lauda şi numele cinstitului acatist a prea sfintei stăpânei noastre di Dumnezău născătoare şi pururia fecioarei Maria cu bună plecare şi a preasfinţitului părintelui nostru chir Gheorghe Moghilă arhiepiscop a toată ţara Moldaviei şi Mitropolit Sucevii, fiind că acest loc au fost drept domnesc.

Pentru aceia şi Domnia Mia cu ajutorul lui Dumnezău şi cu blagoslovenia Arhiereilor noştri a Moldaviei chir Gheorghe Moghilă fratele Domniei Miale Arhiepiscop şi Mitropolit Sucevii şi a toatei Moldaviei şi chir Agaton Episcop Romanului şi chir Teodosie Episcop Rădăuţului şi chir Ion Episcop Huşului şi cu sfatul tuturor boerilor noştri a Moldaviei a mari şi mici şi să aibă acolo monahii a lăcui nestrămutaţi nici odinioară în veci şi să aibă ei a să ruga acolo Domnului Dumnezeu zua şi noaptea pentru trupeasca noastră sănătate şi sufleteasca mântuire şi pentru Doamna Noastră şi a pre iubiţilor fii odrasle a Domniei Mele Io Costandin Moghila Voevod şi cu ceilalţi copii a Domnii Mele şi pentru pace în ţara aceasta a noastră a Moldaviei, iar pentru hotarul acelor mai sus zisă *„Poevile" supt muntele Ciahlăului şi cu poeni şi izvoară şi poeniţă şi cu fânaţă* |*şi munţi* unde este din nou zidit sfânt schit cu hramul cinstitului acatist a prea sfintei noastre de Dumnezău născătoare şi pururea fecioarei Mariei, trimis am Domnia Mia pe credincioasele noastre slugi pe D-lui Iuraşc vornicu de Poartă şi pe d-lui Corlăteanu marele vornic Sucevii dimpreună şi cu alţi oameni buni de prin pregiur şi au hotărât locul începând din vârful Netedului în izvorul punct ce curge dela Netedu şi pe izvor în gios în gura ce dă în poeana Hangului şi de acolo pe loc drept în capul Obrejii de sus şi de acole drept în apa Bistriţii şi peste Bistriţa în gura izvorului ce curge dela Gozmul şi izvorul în sus până în vârful Cozmului şi de acolo culme în sus la Gorniţa şi din Gorniţa în vârful Panaghiei şi de acole culmea Ceahlăului până la piciorul Hrămii şi de acole până unde să rumpe muntele între părale şi muntele ce este între părale gios până la părăul jidanului şi părăul jidanului până în gura ce dă în apa Bicazului şi apa Bicazului până ce vine în gura ce

dă în Bistriţă şi Bistriţa de parte despre apus până în gura Potuciului şi de acolo apa Bistriţei în sus pe de amândoao părţile pără în gura izvorului de sus de Burău ce curge din Cozmu în apa Bistriţei. Acesta este tot hotarul sfântului Schit a poenilor unde este hramul cinstitului acatistu a prea sfintei stăpânei noastre de Dumnezău născătoare şi pururea fecioarii Mariei cu tot venitul nestrămutat nici odinioară în veci. Iar cine sar ispiti de a strica a noastră danie şi miluire ce către sfânta bisărică, unul ca acela să fie neertat şi blastămat şi anatema şi triclet de la Domnul Dumnezău cel ce a făcut ceriul şi pământul şi de precurata maica lui şi de mai marii Voivozi Mihail şi Gavril şi de celelalte puteri fără trup şi de toţi evangheliştii şi de 318 sfinţi părinţi din Nichee care sau adunat asupra eresurilor şi de patru Patriarhi a toată lumea şi de patru Arhierei al Moldaviei şi de toţi sfinţii cei de la Adam şi până astăzi şi să aibă parte lui Iuda şi cu trecletul Arie şi cu necredincioşii jidovi ce au strigat asupra Domnului Dumnezăului nostru Iisus Hristos, sângele lui să fie pe dânşii şi pe copiii lor şi este şi va fi în vecii vecilor amin.

Domnul au poruncit. Scris în Suceava la anul *7107 April 24.*
Io Ieremia Moghila Voevod.

Stroici vel Logofăt

Tălmăcit de Hrisantie Ieromonahul în 1839 Mart, Iaşi. (Arhiva Stat Iaşi. *Tr. 1349 dosar 588 f. 273*).

* * *

Noi Vasilie Voevod cu mila lui Dumnezău Domn ţării Moldaviei, iată am dat şi am întărit rugătorilor noştri călugărilor din sfânta Mânăstire cea veche ce să numeşti „Poenile" pe unde au ales şi li'au hotărât lor, credinciosul nostru boier Toma vel Stolnic dinpreună cu alţi călugări dintralte sfinte mânăstiri din Bistriţa, din Bisericani, şi din Pângăraţi şi din Agapia şi cu oameni buni de prin pregiurul locului aceluia încă în zilele lui Moisă Moghilă Voevod acesta să le fie lor ales hotarul mânăstirei cei nou zidită de Miron Barnovschi Voevod şi să începe hotarul lor de către apus de Bistriţa din tăul cel mare piciorul Cozminului tot până în Corniţă, de acole Bistriţa în gios până în gura izvorului Albu, de acole peste vale spre răsărit pe vale în gios pre amândoao părţile şi împreună cu poiana frasinului, de acole poiana bisericii toată, din capul poenii bisericii din sus la un isvor ci curge din curtea Boului până în vârful Boului de acole până în Horştiuri în izvorul muntelui şi pe izvor în sus până în potica ci merge în culmea Simei, şi potica în sus până în culmea Simei şi de acole pe obârşia Hâmzoaei până în piciorul Sacului şi pre picior în gios culme până în gura Ciornei, din gura Ciornii până în Jidan, din gura jidanului până în gura Bistrii (sic) şi din Bistra în sus până în obârşiie, şi cu dealul din ce vale până în stâna şchiopului împreună cu culmea Ceahlăului işi cu toate izvoarele care cad în apa Bistriţei; acesta este tot hotarul.

Aşişdere din veşmintile ci are sfânta mânăstire date danie de la Simeon Moghilă Voevod, atuncea leau luat Toma Stolnicul cu poronca lui Moisei Voevod cum şi toate odăjdiile de la mânăstirea cia nouă ce au zidito Barnovschi Voevod şi leau dat la această sfântă mânăstire ci să numeşte „Poenile" precum spre mai mare crezare au arătat un zapis de la Toma Stolnicul scriind în acest chip după cum mai sus scriem.

Drept accea dar să fii sfintei mânăstiri şi de la noi cu tot venitul şi altul să nu să amestece. *In Eşi anul 7146 Iulie 13.*

Insuşi Domnul au poruncit.

(L. P. gospod).

Tălmăcit de Hrisant Ieromonah, în Iaşi la 1839 Mart. (Arhiva Statului Iaşi Tr. 1349, dos. 588 f. 272).

* * *

62) In şedinţa della 22 Ianuarie (Proces-Verbal No. 62), se primeşte de la I. Dan Bădărău de la Paris ca dar pentru muzeu: *„fanionul de la Automobil, cum şi cravata Şoferului, care a condus pe generalul Berthelot, în luptele ce ne-au adus întregirea neamului"*.

* * *

— Se alege acelaşi comitet, păstrându-şi fiecare atribuţiile sale: *Gh. Ghibănescu*, preşedinte şi director al Buletinului; *Sever Zotta*, conservator al muzeului, *N. A. Bogdan*, vicepreşedinte şi bibliotecar, *A. D. Atanasiu*, secretar, *M. Costăchescu*, casier.

* * *

Bugetul muzeului pe 1925

Iată care e bugetul muzeului pe anul financiar 1925:

A. Venituri:

	Lei
1). Soldo din 1924:	13549.20
2). Subvenţii com. Iaşi	20000.00
3). Buletinul (vânzare)	15000.00
4). Donaţii extraordinare	10000.00
Total	58.549 20

B. Cheltueli:

	Lei
1). Localul	2000.00
2). Cumpărări cărţi etc.	10000.00
3). Mobilier	1000 00
4). Cancelarie	2000.00
5). Şcoala Epigrafie	1000.00
6). Buletinul	30000.00
7). Colaborare	3000.00
8). Jetoanele	4000.00
9). Extraordinare	5549.20
Total	58 549.20

Adică suma de lei cinci zeci şi opt mii cinci sute patru zeci şi nouă lei, 20 bani la venituri şi la cheltueli.

* * *

Cumpărături pentru Muzeu

In vederea sporirei colecţiunilor muzeului, comitetul a înscris în noul buget *zece mii* lei, faţă cu sumele reduse din anii anteriori. In acest scop d Zotta comunică că a cumpărat pentru Muzeu „Musée des anciens Costumes turcs de Constantinople, par Jean Brindesi, de la d. T. Râşcanu; şi 11 medalii de la d-na Eliza general Greceanu şi anume: medalia celor 4 vase maritime (Brăteanu, Catargi, Cogălniceanu şi Lahovari), medalia Suvarof 1913, medalia manevrele regale 1905, medalia cununiei din 3 Noem. 1869, medalia Sf. Neculai Iaşi, medalia Comisiei Dunărene, medalia a 40 ani de domnie, medalia bis. Trei Erarhi Iaşi, medalia centenarului al 4 a a lui Ştefan cel Mare 1904 medalia batalion I de vânători 1910, medalia Fürst Karol Anton von Hohenzollern; apoi se mai cumpără 4 monete romane, 1 grecească şi una necunoscută. Preţul de 3 40 lei monetele şi 480 lei albumul.

* * *

Piatra mormântală din Vaslui 7023 Ghenar 22

D-l preşedinte comunică că cu prilejul ducerei sale la Vaslui, pr. Grigoriu parohul bisericei Sf. Ion Preditici din Vaslui i-a arătat că s'a găsit în temelia pridvorului, ce s'a dărâmat o piatră mormântală cu inscripţie slavonă, pe care o dăm în acest număr, la inscripţii şi notiţe de pe cărţi (pg. 274). Nu e vorba aici de un boer de divan, nici stolnic nici postelnic, căci amândoi acesti boeri trăesc şi după această dată.

* * *

1742 Ponturile religioase ale lui C. Mavrocordat

Ştefan Bosie cămăraşul, primul ctitor al ospitalului Sf. Spiridon din Iaşi, e o persoană foarte interesantă, dar foarte puţin cunoscută. Un om ordonat în socotelile şi afacerile sale, a dat dovadă spiritului său de bun creştin şi gospodăros, căci condicile sale de moşii foarte îngrijit scoase se găsesc astăzi la Academie.

In condică (Ms. 3336) cetim acestea de casele sale din Iaşi: (Surete ms. XLVI, pag. 255):

„Casele mele de la Eşi carele au fostu a stolnicului Linardi şi lui Inardi iau fostu date de zestre de la socrul lui stolnicul Andronachi, dar tâmplândusă săvârşire giupânesăi lui Inardi şi neavând copii împreună, au ramas clironom casălor acestora, Antiohie biv vel căpitan, fratele Inărdioae, şi Antiohie căpitan liau vândut dumisale hatmanului Costache Rezul, şi hatmannul Costache Razul au făcut schimbătură cu dumlui vornicul Manolache Costachi dândui casă pentru casă şi dumnealui vornic Manolache au făcut schimbătură cu mine, socotindusă casăle dumisale drept 400 lei şi iam dat casăle lui Sarindar şi alt loc de casă ce era tot întracia ograd(ă) drept 170 lei că întratâta le cumpărasem şi iam mai dat şi 230 lei bani şi liam luat".

Iar pe ultimele file (136 şi 137), găsim copiate ponturile lui C. Mavrocordat, ce le-a dat pentru cultura religioasă a preuţilor. Şi scrie cronica (Let. III 2 203, Enachi Cogălniceanul): „Iară C. Vodă Mavrocordat apucândnse de capul preuţilor săi înveţe carte, frământândui în tot chipul; întăiaşi dată au poruncit de au scos pe ieromonaşi, călugări greci de prin mănăstirile cele mari, orânduind preuţi de mir, zicând că grecii când tămâiază în biserică pe mueri, stau câte un minut înaintea fieşte căreia muere de o tămâiază şi o privesc din tălpi până în cap, puind gând rău în capul lor asupra acelor mueri. Poruncitau de au adus şi cărţi pe înţeles din ţara rumânească, căci în Moldova nu se aflau *Evanghelii, Apostoli* şi *Liturghii*, dând poruncă Mitropolitul acele cărţi să le citească pe înţeles pe la biserici; mai poruncind Domnul Mitropolitului şi Episcopilor să facă tipografii fieşte care la Eparhia lui ca să se tipărească cărţi pe înţeles. Şi aşa sau apucat de a făcut stampă, şi de atunci şi până acum lucrează acea pomenire în pământul Moldovei, care la aceste a lăsat mare pomenire în ţările acestea A mai dat Vodă poruncă pe la toate ţinuturile ca să cerceteze ispravnicii ţinuturilor pe preuţi, diaconi, cari vor fi fără biserici, *neştiind şi carte, adică orânduiala bisericii*, pe unii ca aciea să aibă voe ai pune în bir cu ţăranii ca să plătească şi ei bir ca şi altă ţară, şi aşa de mare frică ce aveau bieţii preuţi şi diaconi, căci începuse Costandin Vodă a orândui preuţi învăţaţi de îmbla prin toate ţinuturile şi prin toate satele ca să vadă ce fel de cetanie fac pe la biserici, la care nu putem scrie ce frică trăgeau bieţii preoţi, că se apucau la bătrâneţe să înveţe carte".

Ei bine, graţie hărniciei lui Ştefan Bosie cămăraş astăzi putem şti precis la ce se reduceau ponturile de învăţături ale lui C. Mavrocordat din 1742:

* * *

Ponturile trebuincioasă ce cade a le şti creştinul de la Mavrocordat

Intrebăciune	*Răspunsul*
1). Diaoconul ce va să zic.	Slugă preutului
2). Preutul.	Jertvitor de cele svente.
3). Liturghie ce va să zic.	Jertfă făr de sânge carele aduce preutul înaintea lui Dumnezeu pentru păcatele norodului creştinescu.

4). Când să svinţesc svintele daruri.	Când zice preutul şi fă pâine aciasta trupul Hristosului tău, iar ce iaste în păharul acesta, cinstit sângele Hristosului tău prefăcândule pe dânsele cu duhul tău cel svântu : amin, amin, amin, atunce se preface pâine în trupul lui Hr. şi vinul în sângele lui Hr.
5). Când blagosloveşte ce va să zic arătându cu mâna.	Isus Hrs.
6). Câte taine are beserica.	1. Sfântul botez, 2. Sfântul miru, 3. Sfânta leturghie, 4. Darul preuţii, 5. Ispovedania sau pocăinţa, 6. Nunta ce să face pe lege, 7. Svântul maslu.
7). Care săvărşeşte pe aceste toate.	Preuţii.
8). Dar preutul câte săvârşeşte.	Cinci ; iar doaî arhiereul adică mirul şi preuţie.
9). Câte păcate sânt de moarte.	Şepte.
Dar carele sânt acestea.	Trufie adecă mândrie, iubire de argintu, curvie, mânie, lăcomie, zavistie, lenevire de fapte bune.
10 . Carele sânt cele zăci porunci ale lui Dumnezeu, de la cap. 5 de la a doa lege.	Să nu avem alt Dumnezău înaintea lui (1); să nu luîm numele lui în deşertu (2), să cinstim şi să păzim sărbătorile (3), să cinstim pe preuţii noştri (4), să nu ucidem (5), să nu precurvim (6) să nu jurăm (7 , să nu mărturisimu strâmbu (8), să nu pohtim muere altue (9), să nu pohtim veri ce lucru strein (10).
11). Besărica ce va să zică.	Adunare creştinilor casa lui Dumnezeu, feredeu sufletescu.
12). i prestolul ce va să zic.	Mormântul lui Dumnezeu.
13). Ce va să zic creştinul.	Creştin să numeşte care iaste botezat în numele Tatului şi a Fiiului şi a Sfântului duh şi crede şi păzăşte toate poruncili creştineşti.
14). In cine crede creştinul.	Dumnezeu.
15). Ce iaste Dumnezeu.	Iaste Troiţă cia pre mărită.
16). Pentru ce să chiamă svnta troiţă.	Pentru că măcar că iaste adevărat Dumnezău unul, dar în trei obrază iaste unul.
17). Car(e) sint şi cum să chiamă.	Tatul, Fiiul, Svântul Dhu.

18). Dintraceste trii carele iaste cèl dintăi.	Nici unul nu iaste mai întăi de cât altul, pentru că între trei sîntu din veci întropotrivă, la toate ale lor, săvârşiri, şi nau începătură.
19). Cine au făcut cerul şi pământul.	Svnta Troiţă unul Dumnezău.
20). Din ce liau făcut.	Din nemica.
21). Carele dintraceşti dumnezeeşti obrază sau întrupat.	Al doile obraz fiiul carile să numeşte Isus Hrs. şi trupul domnului Isus Hrs. au murit pe cruce pentru păcatele noastre.
22) Dar cine este Isus Hrs.	Iaste fiiul lui Dumnezău carele iasti făcut om. Şare fire dumnezăească al tatălui şi al svântului Duhu.
23. Pentru ce să numeşte om.	Pentru că are şi fire omenească.
24). De la cine au luat şi dela ce sau înnăscut.	Au luat de la fecioara Maria, care sau întrupat de la Duhul svăntu.

Să întrebi pre preut cine lau hirotonit diiacon, preut, şi de are paucenie şi de spovedueşte au ba.

— Să dai poruncă preuţilor să păzască bisăricele cu rugăciune: sara cu vecernie, dimineaţa cu utrănă, în toate zălele leturghie, iar de na pute, să facă Sâmbăta şi Duminica şi la sărbători să slujască svânta leturghie ca ori care preut nu va urma aceştii învăţături să va pedepsi şi de preuţie să va lipsi.

— Preuţi, pre nime să nu afurisască să nu să suduiască

- Svântul agneţ în ce vas îl ţin şi în ce loc şi de iaste muced şi să nu îndrăznească săl ţie în casă, ce în besărică.

— Nici să ciară bani de la acei ce vor să să cuminici, că să vor canoni b săriceşte.

— De vor fi având svântu miru, şi când miruescu cu dânsul şi pre cine.

— De vor fi având antimis şi de vor fi arsă sau spartu şi de au burete întrânsele sau de va fi potirul de lemnu sau de pământu şi ce fel de copie şi lingură vor fi avăndu şi de vor fi avândn odejdie şi de vor fi avându omervăluit şi naframă de ştersu şi în ce vas spală naframa acie.

— La sfânta învieri să nu de pască, după cum au obiceiul şi cine va fi de cumenecat săl cuminice iar cine nu să de osfeştanie de ce mare.

— De vor fi besăricile *văr* de cruce sau descoperite sau dezgrădite, în besărică de va fi nemăturat şi negrijit. de vor fi avănd loc în besărică în tindă de vărsat apa svântului botez.

— Care sate vor fi boereşti şi nor ave în besăricile lor cele trebuincioase şi nu vor ave besărică, să ne înştiinţăzi a cărui boer iaste acel sat.

— Care sat iaste răzeşescu şi nu vor ave cele trebuincioasă să dai ştire megieşilor să facă *curama* cu toţii fieştecarele după putinţă lui şi să facă cele ce lipsăscu, iar cine nu vor ave besărică să facă besărică.

— Să nu facă nuntă în postu nici logodnă să să tai acel obiceiu rău, să nu să mai facă preveghere şi giocuri la morţi, şi să nu mai gioace în dzua Paştilor şi Lune după Paşti că să vor canoni cu mare canon.

Să să păzască să nu eie holteiul văduve nici văduvoi să nu eie fete mari că nu iaste cu cale, că să aduc la mijloc multe pricini şi gălcevi.

Protopopii să nu globască căi vom scoate din protopopie şi li să vor lua şi darul.

Cât pentru amestecătură de sânge, aş(a) şi pentru ceilalţi. Preuţii la cărcimă să nu margă căci mergând la cârciumă, multe gâlcevi să fac, nici să bată pe cineva.

— Aşijdere şi călugării cei moldoveneşti şi cei greceşti.

— Preuţii să nu ţie cârciumă pe la casăle lor.

— Să întrebi pre fiştecari preuţi, de ştiu celi 7 taine şi 10 porunci şi 7 păcate de moarte.

— Duhovnicii de ştiu ai spovedui sau de nu ştiu. Să ne scrii şi să ne înştiinţăzi

— Pre oameni dei vor giura de lege, şi vor sudui şi de alte taine bisăriceşti, ori cu ce mijlociri vor pute preuţii săl zăticuiască şi să tai acel obiceiu rău, să nu să mai suduiască.

De va fi cineva a patra cununie, sau de să va face cineva fraţi de cruce cu cetanie să ne inştiinţăzi.

De ţâne cineva fămeia posadnică adică ţiitoare sau de ţâne fămeie rudenie.

— Preuţii in giudecăţile muereşti să nu să amestece nici mărturie cuiva să nu să facă.

— Care preuţi sau diaconi să va cunoaşte că nu ştie carte nici iaste vreadnic de preutu săl trimeţi aice să înveţe carte.

Obs. Aceste ponturi explică mult toată activitatea culturală a lui Iacov Putneanul.

* * *

63) In şedinţa de la 23 Februarie (Proces-Verbal No. 63) se ia act cu mulţămire de frumoasa donaţie ce d-ra Eliza Cernătescu din Bucureşti, str. Viitorul 37, a făcut muzeului, şi anume 12 monede vechi romane aflate pe moşia d-sale din Mehedinţi, com. zvorelul, pe când se ara câmpul.

S'a trimes o adresă de mulţumire prin d preşedinte, care a mijlocit această donaţie.

Dl. casier face o mică expunere a situaţiei casei, arătând că deja în primile 2 uni de aplicare a noului buget, s'au întrecut prevederile bugetare şi anume:

	prevederi	încasări	escedent
a). Vânzarea buletinului	15000	24250	+ 9250
b). Donaţii	10000	18200	+ 8200
		Total	27450 lei

Comitetul discută modalitatea cum s'ar putea face o colecţie de vederi de pe monumentele vechi ale Iaşilor şi să le comercializeze prin c. poştale ilustrate.

— Buletinul No. 5 era ajuns cu tiparul la coala 9-a.

* * *

64). In şedinţa de la 30 Martie (proces verbal No. 64) se ia cunoştinţă de adresa Onor. Primăriei Iaşi spre a depune la muzeu întreaga ei arhivă de dosare cu incepere de la 1865—1894; urmând să rămâe la Primărie numai dosarele lucrătoare de 30 de ani în urmă. Intru cât muzeul posedă vechea arhivă a Primăriei de la 1832—1865, s'au luat măsuri ca să putem amenaja sala etajului întâi pentru arhiva întreagă de dosare ale Primăriei. Adresa Primăriei poartă No. 5883 din 9 Mai 1925.

* * *

Comunicarea D-lui Traian Ichim.

Dl. Traian Ichim, arhivar, ne comunică 4 documente cu caracter cultural: două atestate eliberate de direcţia Seminarului Socola în 1818 şi 1820, elevului T. Berescul; un ordin circular dat ispravniciilor din Moldova pentru talharii prinşi şi atestatul de inventator în ale paveluirii uliţelor eliberat lui Fernic Barbero.

Iată textele:

a) **1818 August 9. Atestatu**

Spre încredinţare cum că feciorul acesta Teodor fiul răposatului Simion Berescul sosit la vrâsta de 21 ani de credinţa drept cinstitoare creştinească şi născut la Moldova, au întrat la *şcoala clericilor di la Socola* la anul 1813 Mai 30 unde petrecând până la anul 1818 Avgust 6 au învăţat la cetirea regulată; la scrisoare; la aritmetică; la gramatica românească; la latină, la istorie de obştie; la Ifimi sau legile firei; la simbolul pravoslavnicei credinţe; la cartea facerei; la tălcuirea psalmilor: la bogoslovie cartea întăi şi a treia; la rânduiala bisăricii; tomul întăi a gramaticei limbei latineşti şi la toate aceste învăţături au arătat a sa silinţă după virtutea priceperei sale având ale sale prurtări (pe vremea cât au şăzut în şcoală) bune căruia i sau dat voe spre cercarea locului statorniciei sale unde prin cele învăţate să poată spori al său şi al obştiei folos; şi spre încredinţarea celor mai sus scrise, i sau dat acest atestat cu pecetea şcolii şi cu iscăliturile noastre. *1818 August 9.*

Isaiia Arhimandrit, Costantin diiacon, Vasile Popovici, Enache Neculau sulger şi profesor la Seminarul de la Socola.

Pecetea şcolii în tuş cu inscripţia: „Pecetea sholii dela Socola 1818" iar în mijloc pe al 2-lea rând „lumină întru lumina ta vom vedea" în mijloc ochiul lui Dumnezu cu raze.

Doc. Arh. Stat. Iaşi. Pach. LXI. No. 14.

b) **1820. Atestatu**

Pre arătătoriul acesta anume Teodor Berescu lam aflat la şcoala clericilor de la Socola la anul 1818 Septemvrie 15 unde petrecând până la anul 1820 April 10, au învăţat Gheografia, Istoria firii: la istoria de obştie; tomul al doilea şi al treilea a gramaticei limbei lătineşti; la auctori şi sentenţii moraliceşti, la aritmetică şi la toate aceste învăţături au arătat a sa sîrgulnţă după vârtutea priceperii sale având a sale purtări bune şi spre încredinţarea acestora mai sus scrisă, i sau dat acest atestat cu iscăliturile noastre împreună şi cu pecete *1820.* = **Ioannes Szöts** *Profesor Historiae, Geographiae et Arithmeticae.*

(L P.)

Arhiva Stat. Iaşi. Doc. No 13, Pachet LXI.

* * *

c) **1834. Iulie 24. Raderea tâlharilor**

Departamentul Trebilor din lăuntru cătră toate Isprăvniciile din Moldavia.

Spre a nu pute găsi adăposturi tâlharii ci odată să prind i a să vini mai cu înlesnire la întâmplarea când sar scăpa de la vreo închisoare, Departamentul cu tării scrie acei Isprăvnicii ca pe toţi făcătorii de răle vădiţi în făţişi prădăciuni, îndată ci iar lua supt al său arest *să li radă giumătate cap, barbă, musteaţă. sprâncene,* raportuind acum de priimirea aceştia întocmai păzire unii aşa legiuiri.

Alex. Ghica vel Logofăt.

1834 Iulie 24.

Arh. Stat Iaşi, Tr. 1772, dos. 44 f. 2.

* * *

d) **1845. Iulie 10— Paveluirea uliţelor cu lemn în târg Eşii.**

Dumnealui *Fenic Barbero* prin jalobă cătră Noi, au cerut a i să hărăzi priviieghiu pe o vreme în care nime altul să nu fie slobod a lucra fără a sa învoire paveluirea

cu lemn pus în prizme după modul ce acum să păvăluescu uliţele oraşului Eşii supt a sa derecţie după osăbită alcătuire ce are cârmuire, îndatorindusă prin acè că aşa precum d lui să află proprietarul acei sistimi de paveluire ca unul ce însuşi este iscoditorul ei, apoi şi la întâmplare de a învoi altora asămine antreprindere, nu va conteni a privighè asupra lucrării lor, pentru a nu să schimbà modul acei sisteme.

Luând în băgare de samă o aşa cerere, Noi o am recomenduit sfatului cărmuitoriu pentru a chibzui mărginirea terminului a cerutului privilegiu şi după propunerile ce ni sau înfăţoşat prin anafora sfatului cu No. 1555 a anului curgător, Noi am încuviinţat ca D-lui Fenic Barbero să să folosască de un aşa privileghiu pe vreme *de zăce ani* începători de astăzi care privileghiu săşi aibă întindere pentru toată ţara în cât să atinge numai de modul paveluirei adoptat pentru uliţele din Capitală cu păzire îndatorirei sale arătată mai sus de a privighe asupra lucrării, acelor cărora ar învoi asemenea antreprindere în privire că d-lui *Barbero este cel întăi ce au introdus în ţară această sistimă de paveluire.*

Deci pentru că acest privileghiu săşi aibă nejignită lucrare în mărginirea îndatorîilor rostite mai sus, Noi slobozim D-sale Fernic Barbero acest Hrisov întărit cu însuşi a Noastră Domnească iscălitură şi pecete. Scrisu sau acest Hrisov la zăce a lunii Iulie anul una mie opt sute patru zăci şi cinci în al doisprezecelea an al Domnie Noastre.

Sturza Voivod. No. 86

*). Acta la Dl. I. Popovici. Piatra Hrisov No. 82 din 1845.

***

65). In şedinţa de la 4 Mai (Proces-Verbal No. 65) se discută chestia transportării piietrelor mormântale de pe la bisericile din Iaşi la muzeu. Ministerul de Culte cu adresa No. 387 din 11 April a. c. a aprobat rădicarea acestor pietre, în condiţiunile stabilite cu I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei.

— *Casele naţionale.* Dl. Preşedinte comunică că a luat parte la adunarea generală a caselor Naţionale, ţinută în Bucureşti la 3 Mai, şi că a luat înţelegere cu preşedintele lor să intre in legătură mai de aproape cu dânsele, întru cât scopul lor cultural are multe înrudiri cu menirea muzeului.

— *Condici vechi.* Dl. Casier comunică că a cumpărat o serie de 6 condici vechi turceşti şi alte 5 caete turceşti-greceşti, din prima jumatate a sec. XIX.

Interesul istoric al acestor condici arată că o persoană sus pus în Moldova—postelnici ori chiar Vodă—a dispus să se transcrie în text original toate actele oficiale ale Po ţii Otomane în legătură cu Moldova.

— Dl. Dan Bădărău, care a luat parte la şedinţă, comunică dacă nu e timpul a ne gândi la viitoarea organizare ce va lua muzeul Ferdinand I în Iaşi—casele Creditului Urban—pentru a ne afilia lui.

***

Arborele genealogic al familiei Cimara

Intre proprietarii caselor foaste ale lui Manolachi Conachi şi apoi ale lui Şarban Negel Costachi spatar, iar astăzi ale Cercului militar, Iaşi, str. Carol, a fost şi vornicul Iorgu Cimara, soţul în a treia căsătorie al Smarandei Balş foastă Sturza.

Iorgu Cimara a fost însurat de 3 ori: *întăi* cu d-ra Lunghetti din Florenţa, cu care are o copilă, pe *Evanghelina* măritată azi cu C, Sturza Bohotin; *al doilea* cu d-ra Iulia Bonnet din care are pe *Calomira,* traducătoarea *Psaltirei* lui David după textul ebraic; şi al *treilea* pe Zmaranda Balş, foastă Sturza.

Prin bunătatea d-rei Calomira am putut ceti exemplarul unic al Arborelui genealogic al familiei Cimara, scris în limba spaniolă, care după ce face istoricul răstrămoşilor acestei vechi familii de Corsteji Spanioli începători din Cantabria supt Octavian August în secl. I d. Hristos, cu unul *Marco Agupi*, apoi vine un *Antistio*, apoi un *Frusio* apoi un *Plinius* Anton Bentev, apoi un *Florian* de Ocampo, apoi un *Aloiso* Telo de Meneses; în fine acela care istoriceşte începe spiţa neamului, *Bertunio*, unul din cei 300 cavaleri, cunoscuţi în istoria Spaniei.

Lucrarea e întovărăşită cu un arbore genealogic, care dă aceste generaţiuni:

a) Bertunio—b) Ochoa—c) Tenedio—d) Ochoa—e) Yñignez—f) Ochoa.—g) Fortunio—h) Jaimo de la Chimera—i) Nicolas de la Chimera căs. cu Alarida, comes, —j) Guillen Cimara Conde (1329),—k) don Juan conde de Cimara (1368) — l) Nicolas, conde de Cimara— m) Ioan de Cimara (1468) n) Nicolas de Cimara 1495 cucereşte insula Cefalonia o) Marco de Cimara ia parte la bătălia de la Curziclari (1562)—p) Ioan Cimara—r) Geronimo de Cimara, căs. cu Louise de Zanta—s) Marco de Cimara, cu fraţii săi Vicente şi Teodor se căsătoreşte cu Jeanne Metaxa,— t) Geronim de Cimara cu fratele său Teodor de Cimara. Teodor ia în căsătorie pe fata lui Iorgu Metaxa; iar Geronimo ia pe Angela. Teodor e sterp, iar Geronimo are trei copii: Marco, Ion, şi *Anastasie*; ţ) Anastasie de Cimara ia în căsătorie pe fata dr. Framat şi are 2 copii Vincente şi Marco u), Marco de Cimara ia în căsătorie pe Antonina Metaxa şi are 2 copii Geronimo şi Gherasimo; iar Vincente are pe Pablo şi Pedro, v) Gherasimo de Cimara căsătorit cu o Mataxa are 5 copii: Ion, Anastasie, Nicolas, Matei şi Iorgu conde de Cimara, x, Iorgu de Cimara căsătorit cu fata lui dr. Pacea are un copil pe Iorgu Cimara, y) Iorgu Cimara căsătorit cu fata dr, Esteban Coidan are pe Peregrino de Cimara—z), Peregrino are 2 copii pe Ion Cimara şi *Iorgu Cimara* avocat, z), Ion de Cimara căsătorit cu d-na Cosmetato are 2 copi Panejono şi Dionisio (în Cefalonia), iar Iorgu de Cimara are 2 fete de care am vorbit mai sus.

Credem a putea împărtăşi cetitorilor buletinului această monografie genealogică în textul spaniol, întru cât prezintă un interes singular ca întocmire istorică şi ca execuţie artistică.

***

Academia Română şi documentele ce vorbesc de Iaşi

(plic. 87—97) seria III-a)

7141 Oct. 15 (1632). Gheorghe *staroste de negustori din Iaşi* cumpără de la Mărica Ihnătoaea părţile sale din Şendreni (plic. LXXXIX, 133, 249.

7152 Oct. 6 (1643). Safta fata lui Apostol biv pitar se învoeşte cu Seachil stolnic să ţie pe din două casele din Iaşi, *lângă casele Hăbăşescului, pe uliţa strâmbă* (LXXXVII, 117).

7184 Febr. 8 (1676) Stan uşierul cumpără de la Gheorghiţă şi de la fiiul său Andrei din Iaşi, nişte case cu dughene şi cu pivniţe, ce sânt *pe Podul vechiu*, aproape de *biserica Armenească* (LXXXIX, 2).

7199 Mai 16 (1691). Stefan croitor din Iaşi cu Luchiana soţia lui vând lui Luca sin Alexandrei un loc de casă alături cu casa lui Ionaşco dărăbanul hătmănesc (LXXXIX. 185).

7205 Mart 10 (1697). Dochiţa, fămeia lui Constantin Furmagiul vinde lui Enachi vatavul de la hatmanul Bogdan o *casă în fundul Bărboiului* (XCVI, 75).

7205 Mart 20 (1697). Antioh C. Vodă Cantemir întăreşte lui Enachi vatavul de a hatmanul Bogdan casa ce a fost cumpărat de la Dochiţa C. Furmagiul (XCVI, 76),

7221 Mai 20 (1713). Paraschiv ginerele lui Gh. Alevra din Iaşi, dărueşte lui Năstasă sin Mierăuţă căldărariul *casele sale din Iaşi* şi 9 pogoane vie la Odobeştl, *în ţara de jos* (LXXXIX, 251).

7222 Iunie 22 (1714). Lupul Costachi vel vornic schimbă şi dă 6 pogoane vie la Odobeşti părintelui Dionisie *proin* Vlădică la Ciozlu, şi epitrop la măn. Aron Vodă pentru care ia *un vad de moară pe pârăul Bârnovei,* (LXXXIX, 213).

7223 Oct. 3 (1714). Dafina logofătului Enache dă danie măn. Bărboiului *o casă cu locul ei în Iaşi* (XCVI, 91).

7236 Aug. 11 (1728). Ene ginerele Sandului neguţitor cumpără de la Gavril sin Vasile Căpitan 28 *stânjeni loc în Iaşi* (XCVI, 102.

7237 Febr. 5 (1729). Ene sin Mârzea cumpără de la feciorii lui Vasile căpitan *un loc de dugheană în Iaşi* (XCVI 104).

7237 April 27 (1729). Sandul Sturza vel visternic cumpără de la Iordachi Aslan biv vel vtori spatar partea din casă, a soacră-sei băneasa Ileana (LXXXVIII 224).

7238 Febr. 17 (1730). Ioan Lăpuşneanu blănar vinde Măriei Costandoaea croitoriţă ot Muntenime, *o casă din Muntenime, lângă casele popei Thoader ot sveati Teodor, din vale* (LXXXVIII, 225).

7258 Iunie 20 (1730). Paraschiv sin Nicolae cumpără de la Catrina lui Vasile *Ceaşul de neguţitori din Muntenime,* un loc de casă lângă Bărboi (XCVI, 111).

7239 Mai 25 (1731). Paraschiv croitor cumpără de la Macarie egumenul de Bărboi, un loc de casă lângă mănăstirea Bărboiului (XCVI, 113).

7243 Febr. 24 Iaşi (1735). Cost. Nec. Vodă Mavrocordat dă privilegiu *preuţilor de la biserica domnească din Curte* să ia câte 10 lei de serbătoare la 17 zile mari de peste an, în locul banilor ce se dă după obiceiu la mir (XCV, 85).

7243 August 20 (1735). Toader Miron cumpără de la Iacob armanul ciubotar un loc de casă *din deal de podul Hagioaei în capul uliţelor ce vin despre biserica Curălari* (LXXXIX, 226)

7253 Oct. 11 (1744). Sandul Sturza vel logofăt dă carte de hotărnicie locului *de casă în târgul de jos de pe uliţa rusască* a lui Andronachi bărbier (XCVI, 122).

7256 Noembrie 4 (1747). Enache sin Manea neguţitor cumpără de la Duca sin Ioniţă şi Nastasia soţia sa o casă *cu locul ei lângă biserica Curălari, lângă casa Rogozoaei* (LXXXIX 229).

7256 April 26 (1748). Costachi vel vornic judecă pricina dintre Enache Manea abager şi Anastasia soţia lui Duca olariul pentru *o casă din Iaşi lângă Curălari.* (LXXXIX, 230).

7239 Sept. 30 (1750). Andrei cumpără de la fratele său Dumitra sin Toader o jumătate din dugheană, cealaltă fiindu-i lui ocină, *pe podul Hagioaei în târgul de sus* (XCVI 128).

7259 Mart 1 (1751). Enachi sin Manea abageriul şi Paraschiva soţia sa schimbă casa de lângă Curălari cu Tanasă Capsomon cupeţ şi Maria jupâneasa lui (LXXXIX 232).

7260 Octombre 23 (1751). Sanda Medelniceroae cumpără de la Catrina zugrăvoaea şi de la fetele ce Nastasiia şi Anghelușa o pivniţă *în capul podului Hagioaei în târg în Iaşi* (LXXXIX, 20).

7260 Mai 25 (1752). Vornicii de poartă aleg locul de casă în Muntenime ce era cu pricină între Ioniţă Mătăsarul şi între Lupaşco Covrig (LXXXIX, 233.

7262 Iunie 16 (1754). Dumitru abager cumpără de la Tănasă cupeţ şi de la Maria *o casă în Curălari lângă casa lui Rogoz* (LXXXIX, 234).

7268 Mart 6 (1760). Vornicii de poartă aleg locul de casă a banului Andronachi *în Muntenime* (LXXXIX 238).

7270 August 15 Iaşi (1763). Grigore Ioan Calimah Vodă miluește preuţii de la *biserica domnească din Curte* să ia din visteriile ţării pe fieştecare an ajutor de 739 lei (XCV, 87).

7271 August 7 (1763). Popa Toader de la Preapadoabna Parascheva cumpără de la monahul Toader Mistreanul *o casă în Muntenimea de mijloc* (XCVI, 148).

7272 Mart 1 (1764). Andrei Croitor zeat Ambrosoae cumpără o casă in mahalaoa Muntenimei de jos de la Hristea făclier (XCVI, 150).

1764 Iulie 14. Grigore Alex. Ghica Vodă miluește pe preuţii de la biserica din Curtea domnească să ia pe an o vadră de vin domnesc de la Odobeşti. (XCV, 88).

7273 Ianuarie 24 (1765). Hatmanul Vasile Roset dă mănăstirii Bărboiului 2 dughene lângă biserica Armenească pentru moşia Lazorenii pe Jijia (XCVI, 153).

7273 Ianuarie 25 (1765). Ştefan Izmană cop l în casă cumpără de la Arsănia fustăriţa o casă în Muntenime de mijloc (XCV, 154).

1765 Mai 15. Ioan Nacul ot visterie dă lui Andrei Căşoteanul ot visterie o pivniţă cu locul ei *la podul de piatră în Iaşi*, in schimbul a 7 jirebii de moşie la Pleşeşti, (Suceava), (LXXXIX, 243).

Fără an. Popa Vlasie din Iaşi.

Fără an August 12 Iaşi. Gheorghe staroste de neguţitori din Iaşi cumpără de la Mărica Ihnătoae (cătră 7141), LXXXIX, 243).

1766 Iunie 21. Carp vornic de poartă alege locul de casă a fiilor Sandei medelniceroae Aslănoae în Iaşi *de latura târgului boilor despre Copou* (LXXXIX, 31).

1766 Iulie 23. Grigore Alex. Ghica Vodă întăreşte anaforaoa lui Ramadan vel agă, în pricina unui loc de casă a ficiorilor Sandei Aslănoaei medelniceroaia, (LXXXIX 32).

1776 Ianuăr 4. Gafiţa cumpără de la Ioniţa Mihai şi soţia lui Catrina un loc de casă în Muntenimea de mijloc, (XCV, 205).

1778 Iulie 23. Carte de judecată în pâra dintre Ruxanda fata lui Costachi Başceauş şi între Tănasă Ranga cupeţ Iaşi pentru clironomie (XCVI, 214).

1783 Februarie 4. Ioan Munteanu casap *din Iaşi* cumpără de la Ilie Raţă şi de la Costanda 2 pogoane vie *la Buciumi*, XCVII, 19).

Fără an. Zoiţa soţia lui Gheorghe vinde lui Hagi Dumitrachi un loc de casă *în mahalaoa Broştenii, Iaşi* (XCVII, 74).

1793 Ianuarie 18. Costachi hatman scrie carte lui Mihai Stănescul în privinţa casei, ce a cumpărat de la Neculai Brătulescul *în Muntenimea de mijloc* (XCVII 82).

1794 Mart 3. Gheorghe Botezatul biv terzi başa cumpără de la Toader Balş biv vel pitar un loc sterp în Iaşi *lângă biserica de lemn a Sf, Gheorghe* (LXXXVII, 120).

1794 April 16. Mihail C. Suţul Vodă întăreşte lui Gheorghe Botezatul croitor un loc de casă cumpărat de la T. Balş pitar (LXXXVII, 121).

1794 Sept. 29. Anaforaoa lui Anastasă vel agă cătră Vodă în cercetare ce a făcut locului din *Iaşi din mahalaoa Feredeilor lângă biserica de lemn a sf. Gheorghe*, cumpărat de Gh. Botezatul biv terzi başa de la pitarul T. Balş (LXXXVII, 122).

1794 Oct. 3. M. C. Suţul Vodă întăreşte lui Gheorghi Botezatul croitor din Iaşi, locul sterp cumpărat de la *pitarul* T. Balş, în mahalaoa Feredeilor (LXXXVII, 123).

1798 Oct, 26. Chir Iacov mitropolitul Moldovei cumpără de la preuteasa Safta fata lui Andrei Croitor un loc de casă în Muntenimea de mijloc, (XCVI. 233).

1799 Iunie 6. Efrem Partenie ot Sfântul Atanasie gospod dă fiului său Ştefan un loc de casă cu pomet pe drumul din Muntenimea de mijloc Iaşi (XCVI, 232).

1800. Andrei Costopol răscumpără cu protimisis câteva locuri de casă *din Iaşi* de la Constandin jitnicerul (LXXXVII, 124).

1804 Febr. 16. Vasile copil sărac din casă cere să i se vânză o casă cu locul ei în *Iaşi la mahalaoa sf. Andrei* (XCVII, 160).

1817 Iulie 9. Vornicia de aprozi carte către Constantin telal başa să vânză la mezat o crâşmă ce se află pe locul mânăstirei Frumoasa a lui Gr. Mihail (XCV, 98).

1818 Mai 19. Divanul ţării întăreşte lui Ştefan Constantin crâşma ce a cumpărat'o prin mezat de la Grigore Mihail (XCV, 99).

1823 Mart 8 Iaşi. Ion Sandul Sturza Vodă întăreşte şi sporeşte mila domnească ce o are bisarica Banul din Iaşi făcută de mitropolitul Iacov Stamati, (XCV, 101).

***

Academia Română şi documentele ce vorbesc de Iaşi.
(*seria IV plic.* 98—114)

7164 Mai 28 (1656). Ioniţă Prăjescul vtori visternic dărueşte un loc de casă lui Contăş camaraş (CXI, 93).

7175 Iulie 16 (1668). Irina şi surorile Candachiei vând un loc de casă Alexandrei fata popei Deochiatul (CXI, 133),

7182 Sept. 8 (1673). Boerii mari ai Moldovei întăresc lui Alexandru Dracon sluger un loc *din Iaşi dat de Ştefan Petriceicu Vodă* (CVIII, 26)

7185 Ianuar 20 (1677). Agahiţa Păscăloae stărostoae de negustori din Iaşi dărueşte lui Pătraşco neguţitor o dugheană *în uliţa rusască* (CI, 31 .

1789 Mai 20 (1681). Ioanichie monah fost vătag la Mitropolitul Dosofteiu dărueşte ginerelui său lui Gh. Paicul doao vii la Vlădiceni în dealul Mândrul. (CV, 96).

7190 Sept. 9 (1682). Cuza comisul cumpără una jumătate falce vie la Şorogari de la Curbet ce a fost armaş şi de la femeia sa Aniţa, ce o aveau şi ei danie de la Alexandru Beizadea, fiul lui Antonie Ruset Vodă (CV, 97).

7201 Sept. 26 (1692). Savin biv vel spatar cumpără o falce vie la valea Vlădicenilor de la Mierla Caludeasa din Iaşi a lui Caludi Zlatarul (CV, 108).

7201 Iunie 8 (1693). Toader Bâico ginerele lui Paladi neguţitor *din Iaşi* cumpără un loc de prisacă de la fraţii Gheorghiţă şi Gavril şi de la vara lui Anghelina (CV.112),

7216 August 6 (1708). Savin banul cumpără 6 pogoane de vie *la Miroslava* de la Safta jupâneasa lui Panaiotachi biv vel postelnic (CV, 124).

7234 Dec. 3 (1725). Lupu Pilat biv postelnic ginerele lui Vasilie Sălceanul vinde lui *Ioan Neculce hatman casele sale din Iaşi* (CXI, 136).

7234 Iunie 7 (1726). Ioan Neculce biv hatman vinde casele sale din Iaşi lui Ştefan Gane parcalab (CXI, 137).

7236 *Mai* 1 (1728). Vornicii de poartă aleg locul de casă *din uliţa Hagioaei* a lui Chiriac Croitorul (CXI, 138).

7239 *April* 8 (1731). Pilat vornic de gloată alege un loc de casă a lui Ene neguţitor din *uliţa Hagioaei lângă zidul Goliei* (CIII, 103).

7345 *Mai* 31 (1737). Gr. Ghica Vodă întăreşte *mănăstirii Bărboiul din Iaşi* ţiganii daţi danie de Sandul Sturza vel logofăt (VIII, 46).

7249 *Febr.* 18 (1741). Natalia călugăriţa maica lui Costandachi dă danie partea sa din Tatomireşti mânăstirei Sf. Arhanghel şi Sf. Vineri din Iaşi (CV, 148).

7254 *Sept.* 15 (1745). Preutul Ioan Zugravul vinde post. Costantin o casă cu locul ei *pe uliţa Păruuleştilor ce se zice acum uliţa strâmbă* (C, 106).

7269 *Sept.* 8 (1760. Vornicii de poartă măsură locul lui Lupul Hadâmbu *din Muntenimea de sus despre Copou* (CXI. 170).

7269 *Ianuarie* 23 (1761). Ioan Teodor Calimah Vodă milueşte pe Vasile Gane diacul de divan cu un loc de casă în Iaşi în Muntenimea de sus (CVII, 20).

1761 *Mai* 15 Iaşi. Ion Teodor Vodă Calimah întăreşte stăpânire lui Grigore Armaşul pe un loc cu 3 case pe podul vechiu (CVIII, 71).

7273 *Febr.* 20 (1765). Ilinca preuteasa preutului Ioan Zugravul şi cu fiul ei Gheorghe schimbă cu nepotul său Toader Blănariul, dând o casă *din uliţa strâmbă* pentru o altă casă *din Muntenimea din mijloc* (C. 115).

1765 *Febr.* 28. Gr. A. Ghica Vodă întăreşte schimbul făcut de Ilinca preuteasa cu Toader Blănariul, dând o casă a ei *din uliţa strâmbă* pentru o altă casă *din Muntenimea de mijloc* (C, 88).

7274 *August* 26 (1766) Vornici de poartă aleg locul de casă a lui Toma Alexa cupeţ, a lui Naftanail ieromonah şi C. Arapul (CXI, 139).

7276 *April* 7 (1768). Ieromonahul Naftanail Alevra vinde lui Vas. Razul hatman un loc de casă *în Iaşi* (CXI, 140)

7276 *April* 7 (1768). Păvăl sin Petre Alevra cupeţ vinde hatmanului Vasile Razul un loc de case *în Iaşi* (CXI, 141).

1768 *April* 8. Vasile Razul hatman vinde Saftei Roset hătmăneasa un loc de case în Iaşi (CXI, 142).

7276 *Mai* 1 (1768). Lupul Gane vinde Saftei Roset hătmăneasa un loc de case în Iaşi (CXI, 143).

1768 *Mai* 8. Anaforaoa Mitropolitului Moldovei şi boerilor divaniţi în pricina dintre Sachelarie Duca şi Lupul Gane pentru un loc de case *în Iaşi* (CXI, 144).

7286 *Ianuarie* 25 (1773). Ilinca Bosiasa jicniceroaia cumpără case *în Iaşi* de la Vasile Purece (CXI, 145).

1773 *April* 10. Vasilie blănariul din *Treisfetitele* feciorul lui Ion Rugină vinde logofătului Ioniţă Codreanul o casă de pe uliţa strâmbă (C, 116).

1773 *April* 20. Ioan Codreanul log. dă preutului Toader de la Talpalari o casă pe uliţa Strâmbă schimb pentru un alt loc de casă *alăture* (C. 117).

1776 *Febr.* 25. Ilinca Bosiieasa jicniceroaia vinde Saftei Roset hătmăneasa un loc de case *în Iaşi* (CXI, 146).

1778 *Sept.* 17. Const. Dum. Muruz întăreşte lui Ianachi Sava diac de visterie un loc de casă în Muntenimea de mijloc (CV,57).

1779 *Iulie* 5. Nastasia Covrigeasa a lui Lupaşco Covrig ce a fost *staroste de ciocli în Iaşi*, cumpără 30 pământuri în Tatomireşti de la Pavăl Racul şi Aniţa (CVI, 23).

1780 *April* 29. Neculai vornic de poartă alege locul de casă a lui Sandul Mahalul seiman agesc în *mahalaoa Muntenimei de mijloc* (CVI, 29).

1780 *Mai* 1. Sandul Mahalul şi Maria vând Măriuţei copilei ce a slujit la dmlui vornic Dum. Sturza şi la Măriia sa Domniţa o casă în mahalaoa *Muntenimei de mijloc* (CVI, 30).

1780 *Sept.* 11, Matei Ghica Vodă biv vel spatar vinde cumnatului său Ioan Canta biv vel logofăt un loc de casă *în Muntenimea de sus* (CXI, 171).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt primeşte danie un loc de casă *în Muntenimea de sus* de la Hariton stoleriu (CXI, 172).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără un loc de casă *în Muntenime de sus* de la Ion Ursul ginere lui Paladi (CXI, 173).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără un loc de casă de la Grigorie Stoleriu *în Muntenimea de sus*, (CXI, 174).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără de la Ioan Ursul ginerele lui Paladi un loc de casă în *Muntenimea de sus*, ce-l avea de la Luca (CXI, 175).

1780 *April* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără de la Ion pietrarul un loc de casă în *Muntenimea de sus* (CXI, 176).

1781 *Dec.* 15. Vornicii de poartă măsură locul de casă a lui Matei Cantacuzino biv vel spatar, în *Muntenimea de sus* (CXI, 17).

1782 *Februar* 3. Encioae abageriţa arată că Mihai Mârza i-a răscumpărat o dugheană, ce apucase a o face pe locul lui, (XCVII 7).

1782 *April* 9. Nechila sin Chirilă vinde lui Ioan Munteanul casap şi Aniţei o vie în dealul Buciumului (XCVII, 8).

1782 *Decembrie* 13. Ioan Canta biv vel logofăt dărueşte fratelui său Iordachi Canta vel vornic o parte din locul ce l are în *Muntenimea de sus* (CXI, 178).

1783 *Febr.* 28, Alex. C, Mavrocordat Vodă întăreşte dania lui Ion Canta biv vel logofăt către fratele său Iordachi Canta vel vornic o bucată de loc din *Muntenimea de sus* (CVIII, 25 .

1783 *Oct*, 8. Alex. Constantin Vodă dă carte să se cerceteze locurile din *Muntenimea de sus* ale lui Manolachi Hadâmbul şi a lui Tanasă Gane (CXI, 179).

1785 *Mai* 27. Andrei Mogâldea vornic de poartă alege locul de casă a lui Toader teslar în *Muntenimea de sus* (CVI, 83).

1785 *Sept.* 15. Ştefan Izmană vinde cumnatului său Ioniţă Tulea blanar 4 palme de loc în mahalaoa *Muntenimei de mijloc*, luat zestre de la socrul său Ursachi Mămăligă (XCVII 37),

1786 *August* 3. Sandul dascal la Sfeti Spiridon cere un vornic de poartă să-i aleagă un loc de casă ce-l are în *Muntenimea de sus* (CXII, 161).

1786 *August* 8. Vornicii de poartă aleg locul de casă în *Muntenimea de sus* a lui Sandul dascal la Sf, Spiridon (CXII, 163).

1786 *Noembrie* 17. Gheorghe Brânză talpalar cumpără de la Zamfira Feredeuş o casă în mahalaoa Feredeilor (CXI, 149).

1786 *Octombrie* 6. Mărturia hotarnică a vornicilor de poartă pentru alegerea locului de casă în Muntenimea de mijloc a lui Grigore Butuc fecior Sandului Butuc (XCVII, 43).

1787 *Mart 1.* Ioniţă I, Tulea Blanar şi Catrina vînd o casă în *Muntenimea de mijloc* lui Dima Casian blănar şi Paraschiva (XCVII, 52).

1787 *Iunie* 20. Damian Casian din *târgul de sus* schimbă cu Miron Scorţăscul ot visterie, dându-i un loc de casă din *Muntenimea de mijloc* pentru 2 locuri de dughene *în Podul Vechiu* (XCVII, 50).

1787 *Iunie* 22. Miron Scorţăscul ot visterie schimbă cu P. Cheşco şatrar dându-i un loc de casă din *Muntenimea de mijloc* pentru alte 2 locuri din *mahalaoa Talpalari,* (XCVII, 51).

1787 *Iulie* 20. Ioan Rusul şi Ion Carbule sârb vând o curătură de vie din dealul Buciumilor lui Vasilache Croitorul din Iaşi (XCVII, 49).

1787 *Oct.* 15 Grigorie Butuc vinde un loc de casă în Muntenimea de mijloc lui Dima blănariul (XCVII, 44).

1789 *Martie* 16. Ilinca lui Gheorghe Puşcaşul din Iaşi vinde lui Ştefan, Vasile şi Tofa o casă în mahalaoa Muntenimea de mijloc (XCVII, 70).

1789 *Iulie* 24. Marco bărbieriul vinde lui Ştefan Talpalarul o casă din *Talpalaria* veche (CXI, 150).

1789 *Iulie* 2. Toader teslariu fiul lui Mihai Teslariu vinde sărdarului Arghire Cuza un loc de casă *în Muntenime* (CVI, 101).

1790 *Februarie* 1. Ioan Casap Munteanul vinde o vie a soţiei sale *de la Miroslava* şi cumpără o altă vie în *Buciumi* pe moşia mânăstirei Dancului (XCVII, 59)

1790 Febr. 2. Dumitru fiul lui Munteanu casap lasă pentru datorie către Ioniţă Teodor via sa din Buciumi (XCVII, 60).

1790 *Martie* 15. Cost. Ghica hatman dărueşte lui Hagi Manole *biv casap din Iaşi* nişte ţigani (XCVII, 62).

1790 *Iunie* 26. Suzana monahie vinde fratelui său Dumitru blănar o jumătate de dugheană rămasă de la tatăl lor Pavăl Stroescul blanar *în târgul de sus pe uliţa Hagioaei* (XCVII, 63).

1790 *Sept.* 5. Un Gheorghe vinde un loc de casă fratelui său preut Manolachi (CXI, 151).

1791. Scarlat Sturza visternic vinde un loc de casă *în Iaşi* lui Vasile Roset comis, (CXI, 148).

1791 *Februar* 19. Planul caselor visternicului Scarlat Sturza şi ale lui Vasile Roset comis (CXI, 147).

1791 *Iulie* 30. Sandul dascal vinde lui Toader Măcăreşcul o casă din *Muntenimea de sus* (CXI, 168).

1791 *August* 2. Toader Măcărescul cere de la divan carte pentru alegerea unei case din *Muntenimea de sus* cumpărat de la Sandul dascal (CXI, 169).

1792 *Mart* 2. C. Ghica hatman face jjalba lor divan ,contra lui Toader Măcărescul camaraş vecin cu casele sale (CXII, 171).

1792 *Iunie* 27. Preutul Toader cere de la divan un vornic de poartă să-i aleagă, un loc de casă al duhovnicului *de la Talpalari* (C. 120).

1792 *Iulie* 10. Neculai Roset vel logofăt rânduește pe Const. Panul vornic de poartă să aleagă locul de casă al preutului Toader din *mahalaoa Talpalarilor* din Iaşi (C, 121).

1792 *Sept.* 8. Camaraş Toader Măcărescul vinde casele sale *din Iaşi* gramaticului Costachi (CXII, 172)

1792 *Decembrie* 10. Enachi fratele lui Neculai croitor vinde o casă în mahalaoa Feredeilor preutului Costachi (CXI, 152).

1793 *Mai* 1. Ştefan talpalarul se împrumută cu bani de la logofătul Iordachi Lozonschi (CXI, 153).

1794 *August* 6. Necula Milo Matei Popov împarte locul unei dughene cumpărată de la Dumitru blănar *în uliţa Hagioaei* cu un vecin al dughenei (XCVII, 103).

1796 *Februar* 14. Lupaşco Bulău şi Ioana fata lui Ion Raţă vând un pogon vie zestre la *Buciumi* lui Ştefan Tărâţă din *Curtea gospod,* (XCVII, 124).

1796 *Mart* 9. Ştefan Tărâţă seiman gospod din Iaşi vinde un pogon vie la Buciumi lui Mihalachi biv vel sulger (XCVII, 135).

1797 *Ianuarie* 25. Ioan Gândul vtori armaş i se vinde casa prin cumnatul său Iordachi Lozonschi logofăt *din mahalaua Feredeilor* (CXI, 154).

1798 *Sept*. 25. Alex. Ioan Calimah Vodă scrie carte către Nec. Scanavi biv vel postelnic să facă publicaţiile de vânzarea caselor, cumpărate de Vasile Roset vel vornic. (CXII. 180).

1800 *April* 26. Stefan fiul preut. Partenie schimbă cu stolnicul I. Cheşco o casă în mahalaua *Muntenimei de mijloc lângă biserica Vulpe* (CIII, 181).

1801 *Mai* 23. Cartea lui Costachi Ipsilant Vodă către vornicia de aprozi să strige la mezat casele Catrinei soţia lui Gh. Costin căpitan (XCVII 147).

1801 *Iulie* 1. Safta lui Gh. Brânză vinde locul ei de casă *din mahalaua Feredeilor* logofătului Iordachi Lozonschi (CXI, 155).

1801 *August* 14. Carte de judecată a lui Mih. Luca spatar şi Vas. Roset vornic în pricina dintre Partenie şi Petre diacul de divan pentru un loc de casă în *mahalaua Muntenimei de mijloc* (CIII 183).

1802 *Mart* 21. Jalba log. Iordachi Lozonschi pentru banii împrumutaţi lui Ştefan Talpalariul (CXI, 156).

1802 *Mart* 21. Alex. Nec. Suţu Vodă scrie lui Iordachi Negre hatman pentru pricina de bani a lui Iordachi Lozonschi log. cu Ştefan Talpalariul (CXI, 157).

1802 *Mart* 30. Cartea hătmăniei către telal başa să vânză casele lui Ştefan Talpalariul (CXII, 158).

1804 *Iulie* 11. Iordachi Lozonschi sulger jalbă contra lui Dum. Beldiman stolnic pentru locul caselor *din mahalaoa Feredeilor* (CXI, 159).

1804 *Febr.* 27. Cartea departamentului al 2-a rânduește pe Dum. Meleghi vornic de poartă să cerceteze hotarele caselor lui Vasile copilul din Iaşi în *mahalaoa Feredeilor* (XCVII, 161).

1805 *Februar* 9. Cartea departamentului 2-a în vânzarea ce face I. Stan făclierul din Iaşi a unei case *din mahalaoa Feredeilor la şesul Bahluiului* (XCVII, 168).

1805 *Febr.* 19. Vasile Roset vel vornic cere să i se măsoare locul de casă cumpărat de la băneasa Maria Sturza *din Iaşi* (CXII, 191).

1805 *Febr.* 25. Cartea marei logofeţii către pah. Ion Tăutul să hotărască locul de casă a lui Vasile Roset vel vornic, (CXII, 191).

1805 *Febr.* 25. Cartea marei logofeţii către medelnicerul Dum. Iacodin pentru locul de casă a lui Vasile Roset vornic (CXII, 19).

1805 *Decembrie* 2. Maria Sturza băneasa scrie marei logofeţii pentru un loc de casă *în Iaşi* (CXII, 198).

1805 *Decemb.* 13. Vasile Roset vel vornic jalbă către Vodă pentru un loc de casă luat schimb de la băneasa Maria Sturza (CXII, 199).

1805 *Decembrie* 21. Gheorghe Talpeş vornic de poartă arată cu ce preţ s'au vândut rămăşiţurile moartei Paraschiva *din Iaşi* de către telal başa după poronca cinstitului departament (XCVII, 169).

1805 *Decembrie* 21. Cartea agiei către Marcu staroste de teslari şi calfa Ilie ca cu Gh. Talpeş vornicul de poartă să preţăluiască o casă a Paraschivei, femeia lui Tănasă abăgerul (XCVII, 172).

1807 *Iulie* 1. Daniil arhimandrit de Hangul se învoeşte cu Boroh jidov să plătească 30 lei bezmăn la mânăstire pe an pentru o dugheană din *uliţa târgului de jos*, (CIII, 150).

1808 *Noembrie* 19. Macarie potosinghel al mănăstirei Barnovschie, vinde lui David Leiba jidov o casă pe locul mănăstirei *în dosul târgului de jos* în mahalaua Sfântului Lazăr (CVII, 95).

1808 *Noembrie* 28. David postavarul jidov cumpără de la Enachi şi Petrache ficiorii lui Dumitru vutcarlu o casă cu locul ei *lângă huidiţa ce merge la vama domnească* (CVII, 96).

1808 *Noembr.* 30. Cartea divanului Cnejiei Moldaviei prin care se întăreşte lui, David postăvariul jidov o casă cu *locul ei în mahalaua Sf. Lazăr, lângă huidiţa ce merge la vama gospod* (CVII 97).

1810 *Mai* 24. Hotarnica *Copoului* a mânăstirii Treisfetitelor din Iaşi (CXIII, 4).

1810 *Ianuar* 22. Lohan Burghelea neguţitor arman cu ai lui vinde lui Iordache Catargiul biv vel spatar o casă cu locul ei *în Iaşi pe podul vechiu la deal de căsăpie* (CVII, 78).

1811 *Iunie* 9. Vasile fiul Paraschivei se învoeşte cu Soltana soţia lui Ion făclierul răposat să stăpânească Soltana o căsuţă a ei *în mahalaoa Feredeilor apraape de Bahlui* (XCVII, 191).

1812 *Ianuarie. Protoereul Lazăr Asachievici se învoeşte cu mănăstirea Fru-*

moasa să plătească bezmăn mănăstirii pe fiecare an pentru locul ce l'a cumparat de la pitarul Neculai (XCVII, 195).

1812 *Noembrie* 12 Maria fata pr Costantin Munteanu vinde o căscioară din mahalaoa Feredeilor văduvei Catrinei cusătăreasă (CXI, 160).

1813 *April* 29. Mahalagii din mahalaua Feredeilor dau jalba la Vodă pentru un drum din partea mahalalii Feredeilor (CXI, 161).

1814 *Februar* 22. Scarlat Alex Calimah Vodă întăreşte neguţitoru'ui Măgărdici Hagi Cazacu arman locul de *casă de pe uliţa podului vechiu* (CVIII, 80)

1815 *Ianuarie*. 1. Iordachi Lozonschi biv vel pah. vinde un loc de casă din *mahalaoa Feredeilor* vameşului Toma Buzdugan (CXI, 162).

1815 *April* 24 Logofeţia cea mare către vornicia de poartă în pricina dintre Iordachi Lozonschi paharnic şi Dim. Beldiman stolnic (CXI, 163).

1815 *Sept.* 4. Costantin Catargiu vel vornic scrie către megieşii cu moşiile mănăstirei Socolei: Socola şi Ezerenii că va cere să aleagă hotarele acestor moşii ale mânăstirei (XCVII, 128).

1819 *Ianuarie 16.* Mihail Arnăutul e făcut vel căpitan de Scarlat Alex. Calimah Vodă, străin trăitor în Iaşi, venind de curând de peste hotar, din Turcia, (CVIII *113*).

1823 *Iunie* 1. Cartea gospod către Aslan vornic de aprozi să strige la mezat casele Fevroaniei Monahiei *din Iaşi* (CXIV, 4).

1823 *Iunie* 2. Vornicia de aprozi scrie carte la Neculai telal başa să publice vânzare la mezat a caselor Fevroaniei Călugăriţei (CXIV, 5).

1823 *Iunie* 25. Ioan Sandu Sturza Vodă întăreşte logofăt D. Sturza dreptul de a lua 4 măsuri de *apă din Casa apelor de la Golia* (CVIII, 39).

1823 *August* 6. Monahia Fevronia Gheuca vinde casele sale părinţeşti din Iaşi, (CVIII, 40).

1824 *Mai* 20. Cost. Timircan vornic de poartă măsură locul cu case *din podul vechiu* a lui Ghemiş Caraçaş neguţitor arman din Iaşi (CVIII, 86)

1828 *Noembre* 9. Catinca Lozonschi păhărniceasa către divanul judecătoresc al Moldovei în pricinile ce au pentru un loc de casă (CXI, 164).

1829 *Febr.* 12. Vasile Pădure vornic de poartă cercetează pricina de hotar a locurilor de casă ce are în Iaşi păhărniceasa Ecaterina Lozonschi (CXIV, 23).

1832 *Iulie* 7. Păhărniceasa Catinca Lozonschi închee contract cu Anton Cobolschi pentru locul din mahalaua Feredeilor (CXI, 165).

1836 *Ianuarie* 9. Act judecătoresc în pricina dintre Anton Cobolschi şi Toma Buzdugan pentru un loc din mahalaua Feredeilor (CXI, 166).

1836 *August* 10. Sardar Toma Buzdugan vinde căminarului Procopie Florescul un loc de casă în mahalaoa Feredeilor (CXI, 167).

1836 *Sept.* 18. Procopie Florescu caminar vinde locul său din mahalaoa Feredeilor lui *Mihail Gr. Sturza Vodă, căruia îi dă şi izvod de toate documentele* (CXI, 168).

1836 *Dec.* 17. Hotarnica locului cumpărat de Mihail Gr. Sturza Vodă de la ca minar Procopie Florescul cu plan (CXI, 169).

1850 *Mart* 12. Fruntaşii cetăţeni ai Iaşilor fac jalbă către domn, cerând înfrumuseţarea capitalei Moldovei (CXI, 93).

1827 *Aug.* 10. Pr. Gheorghe cumpără în Şorogari casele lui Grigore Pălimar (CX, 104).

Obs. Plicurile 99, 102, 104, 109, nu cuprind nici un act ce să vorbească de Iaşi.

Gh. Ghibănescu

***

66). In şedinţa de la 8 Iunie (Proces-Verbal No. 66) se expediază mai multe lucrări curénte, schimb de publicaţii, abonamente nouă.

— Se primesc mai multe broşuri de la d. căpit. Berechet, harnicul nostru colaborator din Chişinău; se vor face dări de samă asupra acestor lucrări.

— Dl. Preşedinte comunică Comitetului ca din partea d-lui Duf, ebraist şi bancher un exemplar unic din o lucrare apărută în ebraică la Iaşi. la anul 1843 *Seifer Tanic* lucrare de cabalistică. Cartea cuprinde 94 file, din care 8 albe. Existau deja în Iaşi la 1843 mai multe comunităţi ebraice eterodoxe. nu rabinice. Lucrarea a apărut în institutul Albina a lui Gh. Asachi,

***

67). In şepinţa de la 10 August (Proces-Verbal No. 67), dl. casier face expunerea asupra situaţiei casei pe semestrul I; încasări 84342 lei 50 bani; cheltueli 54114 lei; rezultă dar un excedent de 26082 lei.

***

Exploarări arheologice la Cotnari

In ziua de 23 Iulie d-nii M. Costăchescu şi Gh. Ghibănescu au cercetat arhiva de acte vechi a d nei Natalia Paciurea, născută Hartulari. S'au găsit foarte multe acte ce vorbesc de moşia *Strahotin*, pe Jijia şi între altele copia slavonă a uricului fără dată de la Iuga Vodă, publicat de M Cogălniceanu în Arhiva Românească şi publicat în text slavon mai jos de d M. Costăchescu.

Asupra moşiei Strahotinului se păstrează la Academia Română o condică a măn. Humorului, care cuprinde între altele şi documentele Strahotinului, de pe Jijia. Din succesiunea documentelor se vede că uricul de la Iuga Vodă apare in procese prin 1762 şi se foloseşte de el C. Gândul, pentru a dovedi că moşia Strahotinul se întindea şi peste Jijia, pe când vechile hotarnice se opriau în Jijia.

Arhiva de documente a d nei Paciurea e prea bogată ca s'o fi putut cerceta de-a fir'a părul în câteva ceasuri de cetire. Am publicat mai sus actul de naştere în greceşte a lui Antonio Carusso din 1777.

Tot de la d-na Paciurea s'a capatat manuscriptui unui roman scris de Elenco Hartulari, născută Piitos, pe la 1856 „Istoria vieţei mele 1801 (recte 1810) Elena Hartulari. Romanul scris de Elenco Hartulari a fost copiat de mine şi se va publica în volum aparte, prezentând un mare interes cultural prin datele, ce cuprinde asupra epocii între 1827, data căsătoriei sale, şi între 1856, data scrierii amintirilor sale. Persoana lui M. Vodă Sturza ocupă un loc principal în acest roman.

Observări cu privire la uricele lui Iuga Vodă

Istoricii noştri nu ne-au lămurit deplin asupra lui Iuga Vodă, Domnul Moldovii, dedinaintea lui Alexandru cel Bun. Confundat, uneori, cu celalt Iuga, Iurg Coriatovici, în timpurile din urmă, se pare, istoricii au căzut de acord, că sânt două persoane deosebite. [1])

Ştirile interne rămase de la Iuga Vodă, din 1400, nu sânt multe. Analele putnene îl numesc „Ologul" şi spun că a domnit 2 ani; letopiseţul dela Bistriţa şi cel al lui Azarie spun că a domnit 2 ani [2]). Grigorie Ureche [3]) spune ceva mai mult: „Iuga Vodă întrecut-au pe domnii cei trecuţi... şi au descălicat oraşe prin ţară, tot la locuri bune şi ales sate.. Şi au început a dăruire ocini prin ţară la voinici, ce făcea vetejii la oşti".

Intru an sau doi, cât a domnit, va fi dat urice de danii şi de întăritură. Multe se vor fi pierdut, în nenorocirile ce au trecut peste acest pământ al Moldovii. Din câte vor fi fost, nu cunosc, azi, decât 3, unul păstrat în regest şi două, cunoscute, până acum, numai în traducere.

A). Despre autenticitatea celui întăi, nu pot spune nimic, neavând la îndămână elementele trebuitoare. Il reproduc, mai departe. [E vorba de moşiile Mănăstirii Buhalniţa: Ghindăoanii, Crăcăoanii Cracăul negru, Buhalniţa, Izvorul alb, Săcul, Bălţăteştii şi Mânjăştii, de la ţin. Neamţ]:

„Fără dată, un hrisov de la Domnul Iuga Vvd. cu a lui tălmăcire... cuprinzătoriu că au dat lui *Şarban Hândău* pentru slujbile ce au făcut Domnitorilor de mai înainte, precum şi Domnii sale, trii sati, unul *Solomoneştii* pe *Topoliţă* şi două sati *Muntenii* şi *Pânteceştii pe Cracău*. Iară hotarul să fie, după hotarâle vechi" [4]).

Singurul element, care poate arunca îndoială asupra lui, este, poate, lipsa de dată, de an.

---

1) Pentru literatura referitoare la această chestiune, vezi: B. P. Hasdeu, Istoria, Critică I, 89-92; — A. D. Xenopol. Ist Românilor, ed. I, vol. II. 136 148, 150, 151: ed. II-a, vol. III, 148, 159, 160; Rev. p. ist. arh. şi fil. vol. IV 714. — D. Onciul, în Conv. lit. anul 18,1 şi urm., anul 20 .60 şi urm.; Originele Principatelor Române 252; Ist. Românilor de la Mircea cel Bătrân, până la 1526 [stenografiat, 19 0] 66 68, 290 [în aceste lucrări, Onciul susţine că Iurg Coriatovici şi Iuga este una şi aceiaş persoană]; acelaş, în Datele Cronicelor moldoveneşti asupra anilor de domnie a lui Alexandru cel Bun, în Anal. Ac. rom. S II, mem. secţ. istorice, XXVII, 208, 209, 211-212, 214; acelaş, Din Istoria României, 1914, 38, 184 în aceste vorbeşte despre 2 Iuga, deosebiţi] — N Iorga, Geschichte des Rumänischen Volkes, I, 297, II, 534; Studii şi doc. V, 597; Istoria lui Ştefan cel Mare 23; Câteva note despre croni ele şi tradiţia noastră istorică, în Anal. Ac. rom. S. II, Mem. Sec. istorice XXXIII, 134; Bulletin de l'institut pour l'étude de l'Europe Sud-orientale, 1914 165; Ist. Românilor în chipuri şi icoane, Craiova 1921. 17; Histoire des Roumains, sfârşit, I. — Radu Rosetti, Pământul, sătenii şi stăpânii, 131-132; acelaş, Despre Succesiunea domnilor Moldovei dintre Laţcu şi Alexandru cel Bun, 1923, 6, 7, 21, 23-27. — I. Minea, Principatele române şi politica orientală a Impăratului Sigismund, 1919, 30, 34-36, 39, 94, 95; Acelaş, Conv. lit. 1919, 65 şi urm.

2) Ioan Bogdan, Vechile Cronice Moldoveneşti 143, Cronice inedite 35, Letopiseţul lui Azarie 90.

3) Cogălniceanu, Letopiseţe, ed. I, vol. I, 102.

4) Arhivele Statului, Iaşi Condica de Anaforale 148 (anul 1855), fila 32 (verso), Cp. şi Buletinul „Ioan Neculce". fasc. 3 (1923), 199.

Hrisovul care, la 1855, era alături „cu a lui tălmăcire", nu ştiu unde va fi fiind. Numele satului Ghindăuani, de la ţin. Neamţului, poate fi pus în legătură cu Hândău Şarban [1]). Aici probabil a fost învins, de Ştefan I, în 1395, Craiul Ungariei, Sigismund [2])

B) Al doilea uric, păstrat în o traducere de la sfârşitul sec. 18 ori începutul celui al 19, în Arhivele sfântului Spiridon, din Iaşi, în plicul Băceşti, a fost publicat de A. D. Xenopol, în Revista p. ist. arh. şi filologie a lui Tocilescu, vol. IV, 714 şi de Ghibănescu, în Ispisoace şi Zapise, I_1, 1. El e din 6908, indiction 8, Noem. 28 şi, prin el, Iuga Vodă dăruieşte lui Ţăban două sate: unul pe Gârbovăţi şi altul pe Bârlad, în gura Crasnii.

Autenticitatea uricului, greu de stabilit, în lipsa originalului, a fost apărată de Xenopol, [3]), recunoscută de N Iorga [4]), combătută, la început, de Onciul [5]) şi admisă apoi [6]); autenticitatea nu e tăgăduită de Gh. Popovici [7]); e recunoscută de Radu Rosetti [8]), şi combătută, apoi [9]); nerecunoscută de I. Minea [10]); Gh. Ghibănescu, care întăi recunoscuse autenticitatea uricului, se îndoeşte apoi [11]), stăruind să arăte, în amănunţimi, fazele procesului, care se termină în 1825, când uricul „ce sau arătat sau cunoscut plastograf şi sau rupt în domnescul nostru divan", „căci mai întăi acel ispisoc făcânduisă cu pătrundere luare aminte sau văzut slovile noă şi nepotrivite cu acelor vechi scriitori în limba sârbască, la cele mai multe locuri ras şi spart" [12]). Era recunoscut şi de I. Bogdan [13]).

Intre ducumentele, donate de d Drossu, Muzeului Municipal din Iaşi, s'a găsit şi una din cele 3 bucăţi, în care a fost rupt uricul, la 1825, când a fost declarat de plastograf Pergamentul, ce e drept este cam gros, scrisul vechiu, şi caracterele mai mari de cât cele obicinuite, în documentele din timpul domniei lui Alexandru cel Bun [14]). Bucata, care se păstrează, destul de mare, nu este nici întrun loc rasă sau spartă, doar la încheieturi, literele sânt roase, de vechime. Ea este interesantă, căci păstrează, în întregime, lista boerilor martori.

Dau mai departe acest text slavon, cu traducerea lui, căutând să scot din el ele-

---

1) Cp. S. Zotta, Arhiva genealogică II 274, nota.

2) I. Bogdan, Cron Moldoveneşti, Analele putnene, 143: „acesta bătu pe Sigismund, Craiul Unguresc на хинд̂ѡкѣ", ibid. 245 246; la tel Dan, Cronica Episcopiei de Rădăuţi 10; I. Minea, Cercetări istorice I, 225.

3) Loc cit., în Istoria Românilor, ed. I, vol. II, 149 şi în ed. II, vol. III, 159, 160.

4) Studii şi doc. V, 597, Gesch. d. rum. Volkes, I, 297, nota 2 (şi în traducere românească,— 19.5 — vol. II, 67, nota 1).

5) Conv. lit. anul 20, 266 şi urm.

6) Datele Cronicelor, în Anal Ac. rom. cit. 28: „Părerea ce am susţinut altădată despre acest Iuga,... n'o mai admit acuma, recunoscând autenticitatea documentului din 28 Noembrie, 1400".

7). n Cronica lui Ureche despre ocoalele iugaene, Conv. lit. anul 24, 1009 şi urm.; asemenea în „Anul de la Martie în Moldova, în timpul lui Alexandru cel Bun". Ibid. anul 39, 193 si urm.

8) Pământul etc. 132.

9) Despre Succesiunea domnilor Moldovei etc, 26 27.

10) Principatele române etc. 97 şi Conv. lit. anul 1919, 65 şi urm.

11 Ispisoace I_1, 1 şi IV_1, 48 - 58.

12) Arh. stat. Iaşi, tr. 1369, op. 1556, dos. 46, fila 90—94 şi dos. 92, filele 76, 83, 84, 98.

13) I. Bogdan D. Şt. I, 446.

14) Dar aceleaşi slove, mari, în uricul, din 6919 (1411), Iunie 28, de la Muz. mun. Iaşi; publicat Ghib. Sur. I. 195.

mentele, care ar putea vorbi de autenticitatea lui, sau de care sa servit au'orul falşificatului uric, dacă poate fi socotit astfel, ca să-i dea înfăţişarea unuia adevărat.

. . . .
. . . . рєсь(?)до , ...
. . . . . на вѣчныи . . . .
. . . . [игр]ищѣ [1]) на оу возь(?)в . . . .
. . . . прости на конєць п[олѣ] . . . .
. . . . [хр]ушєва потока, а хота[рꙋ] . . . .
. . . . им то . , . . . чєрєсь лѣ[са . . . . лѣ |
ніл . . доу . . . к ѡ(т) тол[ѣ] . . . . тж |
. . . , красны оу ванкою [2]) дорог . . . . . . , . , дѣ |
. . . . ою та простѣ кꙋ бєрла[доу] . . . [ч]рѣзѣ | брꙋлады то ємоу весь хотарь. а [на то єсть вѣра . . .] воєво | дѣ и вѣра братеи наши(х) алєѯандрова и богданов[а и вѣ]ра бол҄арь мо(л)да(в)скы(х) | вѣра братоула нѣтєдоула. вѣра станисла(в)а ротъмпана. вѣра костѣ витѧзѧ. вѣра | грозѣ витѧзѣ. вѣра драгоше витѧзь. вѣра драгоѥ витѧзѧ. вѣра иваниша ви | тѧзѧ вѣра романа сєрѣтско(г) вѣра бадѣ старо(г) вѣра ивана страві (ч). вѣра вла(д) дворника. вѣра михаилашова. вѣра доума дворника. вѣра мика хорає(ц)а | вѣра вꙋсѣ х) бол҄арь мо(л)да(в)скы(х) а по нашимь житѣ которы боуде(т) господарємь | оу земли мо(л)давскои [ѡт братеи?] наши(х) или наши(х) скро(д)никь или боудь кто то(і) ємꙋ | данє пороушить [нашєг]о прѣданїа и нашєго оутврьжєнїа. за ноужє єсми ємꙋ | дали....єли которыи господарь ємоу пороушить....

[Verso]: „a lui Ţiban pe 2 sate, unul pe Gârbovăţ şi altul pe Bârlad .

Traducerea acestui uric, după suretul care se află în Arhiva sf. Spiridon, din Iaşi, plicul Baceşti, a fost publicată de Ghibănescu, Isp. I_1, 1 şi de A. D. Xenopol, în Rev. ist. arh. filologie a lui Tocilescu, vol. IV, anul II, pg. 714.

In acest suret, ca în cele mai multe de acest fel, lipseşte tocmai lista boerilor, pe care o are uricul slavon de mai sus, şi a cărui traducere o dau mai jos:

„...la vecinicul [zăvoiu]..... Igrişte la.... drept la capătul câmpului.... pârăul Hruşeva Iară hotarul.... peste pădure.... de acolea.... Crasna în drumul Baicului.... apoi drept către Bârlad... peste Bârlad. Acesta este tot hotarul...

Voevod şi credinţa fraţilor noştri, a lui Alexandru şi Bogdan şi credinţa boerilor moldoveni [3]) cr. Bratului Neatedul, cr. lui Stanislav Rotâmpan, cr. lui Costea Viteazul cr. lui Grozea Viteazul. cr. lui Dragoş Viteazul. cr. lui Dragoi Viteazul, cr. lui Ivaniş Viteazul, cr. lui Roman de la Siret, cr. lui Badea cel bătrân, cr. lui Ivan Stravici, cr. lui Vlad dvornicul, cr. lui Mihailaş, cr. lui Duma dvornic. cr. lui Mic Horaeţ, cr. tuturor boerilor moldoveneşti. Dar după viaţa noastră cine va fi Domn în Ţara Moldovii, [din fraţii ?] noştri sau din neamul nostru sau oricine, acela ss nu-i strice [lui Ţiban] dania şi întăritura noastră, pentru că i-am dat.... care Domn îi va strica....“

Limba, stilul sânt cele obicinuite uricilor interne păstrate, cam din aceiaşi vreme. [4])

1) In [ ] sânt complectările mele; în ( ) am pus literele, care în uric sânt scrise deasupra cuvântului.

2) Poate fi şi панкою. Dar cp. Băceştii, din apropiere.

3) Textul slavon nu cuprinde: „credinţa a tuturor boerilor noştri a mari şi mici“, cum se găseşte în suretul de la Sf. Spiridon.

4) Cp. doc. din 6900 (1392), Martie 30, în Hasdeu, Arh. ist. I, $_1$, 18; cel din 6901 (1393) Nov. 18, Onciul în Rev. p. ist arh. şi fil. anul VII (1894, 367-368 [amândouă de la Roman Vodă]; asemenea doc. din primii ani de domnie ai lui Alexandru cel Bun: 6908 (1400) Fevr, 11, în Ghibănescu, Surete VIII, 81; 6911 (1404), Ian. 7, I. Bogdan, în Conv. lit. anul 35, 356-357; 6915 (1407), Mart 8, Melchisedec, Cr. Huşilor II, 3-6 etc.

Analiza cuprinsului ne dă următoarele rezultate. *Iuga* este arătat ca fiind frate cu Alexandru [cel Bun] şi Bogdan. Ceia ce a contribuit foarte mult la discuţia asupra persoanei lui Iuga Vodă este acest element, cuprins aici. Cine este Iuga, din 1400? A. D. Xenopol zice: „El [Iuga] nu este un principe străin ca vrednicul Litvan [Iurg], ...ci fiul lui Roman I". [1])

D. Onciul, după ce susţinuse „că Iuga al Analelor moldoveneşti este aceiaşi persoană cu Iurg Coriatovici de la 1374" [2]), revine ne mai admiţind această identitate şi spune următoarele: „După ordinea în care Iuga numeşte pe predecesorii săi, tatăl său, al cărui nume lipseşte în documentul defectuos [3]), ar fi voevodul ce a domnit înainte de Petru Muşat, Litvanul Iurg Koriatovici"; „Iuga născut din căsătoria [lui Iurg Koriatovici] cu fiica lui Laţco, pare a fi identic cu jupânul Iuga Jurjevici, din hrisoavele lui Roman, unde el se află numit alături cu fiii domnului, Alexandru şi Bogdan şi cu jupânul Steţco (= Ştefan) nepotul domnului. Probabil, prin mama sa, Iuga era în oarecare grad de înrudire cu fiii lui Roman, pe care îi numeşte „fraţi", fie în înţelesul de fraţi uterini, fie ca veri" [4]); „dacă nu prin aceiaşi mumă, Anastasia, Iuga ar putea să fie „frate" cu Alexandru, Bogdan, ca şi cu Ştefan... numai în înţelesul de văr" [5]).

Aceleaşi legături, ca cele exprimate mai în urmă de Onciul, le exprimase, sub formă de bănuea'ă, încă din 1891, Gh. Popovici. El vorbeşte de „neidentitatea lui Iuga cu Iurg Coriatovici şi un nex familiar între cel dintăi şi dinastia Muşăteştilor»; „admisă d. e. frăţia lui Iuga cu fiii lui Roman I, ea poate să fi fost uterină şi astfel rămâne deschisă posibitatea, că voevodul a putut numi (în doc. din 1399) fraţi pe Alexandru şi Bogdan, fără a fi totodată fiul lui Roman"; „[poate] părintele lui Iuga este voevodul precedent lui Petru Muşat, este litvanul Iurg Coriatovici. Menţionând frăţia lui Iuga cu Alexandru şi Bogdan, ni s'ar impune aici, combinaţia că Iurg Coriatovici a avut de soţie pe Anastasia, fiica lui Laţco (viitoarea consoartă a lui Roman I) şi că Iuga a odrăslit din scurta lor căsătorie. Nu este în desfavorul ultimei variaţiuni a romanului de filiaţiune, dacă relevăm că un Iuga, fiu al unui Iurg, se află documentat drept o persoană de rang excelent, trăitoare la curtea lui Roman I". [6])

---

1) Ist. Rom. ed. I, vol II, 149, ed. II-a vol. III, 147, 148, 159.

2) Conv. lit. anul 18, 3; ibid 4: „nimic nu înpiedică a privi pe Iuga de la 1400 ca pe acest Georgiu Coriatovici, care trăea încă la 1401"; acelaş şi articolul: „La chestiunea lui Iuga Vodă" în aceiaşi revistă, anul 20. 266 şi urm

3) Ce e drept, suretul publicat de A. D. Xenopol, loc cit. are în acest loc puncte: „sluga noastră Ţâban ce au slujât mai înainte întru sfinţiodihniţălor, părintelui nostru... lui Petru Vvod şi lui Roman Vvod etc".—Ghibănescu, loc cit. nu pune aceste puncte, continuând fără întrerupere. Cercetând, din nou, suretul, din Arhiva Sf. Spiridon, observ că în locul cu pricina este o întrerupere, exprimată prin semnul „ ; în acelaş suret, însă, alte lipsuri sânt arătate prin [lipsă].

4) Datele Cronicelor, cit. 211-112.

5) Ibid. 214, nota.

6) Conv. literare, anul 24 (1891), 1009 şi urm., Cronica lui Ureche despre ocoalele i gaene, de Gh. Popovici, Nota de la 1009 şi 1010; acelaş, Anul de la Martie în Moldova, în timpul lui Alexandru cel bun, în Conv. lit. anul 39 (1905), 203, nota 4; ibid. 208: „Din căsătoria Litvanului cu Anastasia, fata lui Laţco Vodă au odrăslit doi copii: Iuga, viitorul domn al Moldovei şi Ana, soţia lui Alexandru cel Bun"; ibid. 210. Dacă Iuga Vodă numeşte fraţi pe Alexandru şi Bogdan, fii lui Roman I, frate are senzul de cumnat „un uz de cuvânt, ce există în Moldova". Iuga Jiurjevici, în doc, 1392, Mart 30, Arh. ist I, 18 şi Wickenhauser, Woronetz und Putna: 99 „la aceasta este credinţa mea şi credinţa fiilor mei, credinţa jupânului Iuga Jiurjevici, credinţa jupanului Steţcu şi cu fraţii lui „[numai aceşti doi sânt „жюпана, жюпана", ceilalţi sânt „панаgen. sg]; în doc din 1393, Noemvrie 18 Rev. p. ist. arh. Anul VII, 367—8 şi Wickenhauser, Geschichte der Klöster Homor, 170 şi 243; Juga Jiurjevici este citat între mar-

Pentru N. Iorga, e un fiu nelegitim al lui Roman [1]), frate al lui Alexandru cel Bun [2]) şi „încercările... de a-l pune în legătură filială cu Iurg Coriatovici nu sânt îndreptăţite". [3])

I. Minea consideră pe Iuga ca fiind fiul lui Petru I şi frate cu Ivaşcu şi Roman. [4])

Dacă trecem acuma la Bogdan, fratele lui Alexandru cel Bun, el este foarte bine cunoscut, în documentele timpului. Aşa de ex. în doc din 1392, Mart 30: „cu mila lui Dumnezeu.. Io Roman Voevoda.. cu fiii mei Olecsandru şi Bogdan" [5]); în doc. 1393 Noem. 18: „Io Roman.. cu fiul meu Olexandru şi cu fiul meu, cu Bogdan" [6]); în doc. din 6908 (1400, fevr. 11: „credinţa... lui Alexandru Voevod.. şi credinţa fratelui Domniei mele jupân Bogdan" [7]); în doc. din 6908 (1400), August 4: „Alexandru Vvod.. şi fratesău jupân Bogdan întăresc stăpânirea boerului Nicula peste satul Berovo" [8]); în doc. din 6908 (1400) Sept. 1: «credinţa... [lui] Alexandru Voevod, a fratelui domniei meale, a giupânului Bogdan" [9]); în doc. din 6915 (1407), Mart 8 „Alexandru Vvd.. şi fratele Domniei mele «jiupan» Bogdan [10]); asemenea în 6919 (1411), Iunie 22 [11]): „Alexandru Voevod... şi cu fratele meu jupânul Bogdan".

El este înmormântat la Rădăuţi, unde se află mormântul lui: „Io Stefan Vvod... a înfrumuseţat mormântul acesta bunului său Io Bogdan Voevod, fratele lui Alexandru Vvod, în anul 6988 (1480)... Ghen. 25". [12])

Trec acuma la boeri. *Bratul Neatedul.* El este amintit în cele mai vechi documente ale noastre In 1392, Mart 30 (cit.): vѣra Bratula Nѣtedulova; în 1391, Noem. 18 (cit.): vѣra jiupana Bratula Nѣtedula; Bratul Neatedul, 1395, Ian. [13]). In documentele de după 1400 nu-l mai găsesc.

Stanislav Rotămpan (ротъмпана, gen. sg.) N'aşi putea hotărî, dacă Stanislav Rotămpan e tot una cu Stanislav, din uricul din 1392. Mart 30 (cit), din 1393 (fără lună), din 1395, Ian. [14]), şi nu cumva acest din urmă este acelaş cu: Stanislav Elovschi,

---

tori, după Alexandru şi Bogdan, fiii Domnului, după Ştefan, nepotul de soră, după jupan Bratul Neatedul după pan Stanislav Elovschi şi după pan Dragoi (aici este denumit „pan, pe când Ştefan, nepotul de soră, şi Bratul Neatedul sânt arătaţi ca „jiupani"). E foarte îndoelnic ca Iuga a lui Giurgiu (Jiurjevici) să fie acelaş cu Iuga, Domnul de mai târziu, Cp. si Ghibănescu, Uricariul XVIII, 453, 454.

1) Geschichte d. rum Volkes, I. 297: „Noch im Iahre 1400.... wurde ein Sohn Romans, ein unehelicher oder jüngerer Sohn, mit dem marmorosischen Namen Iuga Herrscher in Suczawa"; ibid. II, 534; trad. rom. vol. II, 67, la fel; acelaş, Istoria lui Ştefan cel Mare, 23: „fiu din flori".

2) Istoria Rom în chipuri etc. 17. Că Iuga putea fi un copil natural al lui Roman admitea şi Xenopol, Conv. lit anul 20, 272.

3) Câteva note, cit. 134. Bulletin cit 165: „il nous paraît, de mâme, impossible que Iuga, prince en 1400. fût le fils de Yourg Koryatowicz prince lithuanien". Acelaş, Ist. lit. rom. sec. XVIII, II, 532, Nota 1: „Anastasia nu cred să fi luat pe Costea Muşat, ci mai curând pe Iuga Coriatovici.... Anastasia, mama lui Alexandru cel Bun trebuie să fi fost alta".

4) Principatele române cit. 94. 95, Nota 1 şi 97.

5) Loc. cit. Nota 1.

6) Loc. cit. Nota 1

7) Ghibănescu, Surete VIII, 82.

8) Crest. col. Acad rom. 1910, 263.

9) Arhiva de Iaşi, anul 25, 173

10) Melchisedec, Cronica Huşilor II, 3 6.

11) Ghibănescu, Surete I. 195.

12) D. Dan. Cronica episcopiei de Rădăuţi 11.

13) Ghib. Uricariul XVIII, 454.

14) Ibid.

din doc. din 1393, Noem. 18 (cit.). Nu apare în doc. din 6908 (1400) Febr. 11 (cit.). Se întâlneşte însă ca martor, în 6911 (1404. Ian. 7 [1]): Rotompana (gen.); 1404, Vineri înainte de Probajnii [3]); în 6915 (1407) Mart 8 [5]); 6916 (1408) Sept. 16 [4]); 1407, Oct. 6 [5]); în 6917 (1409), Nov. 18 [6]); în 6918 (1410), Fev 15 [7]); în 6919 (1411) April 14 [8]). După acest an, în documentele interne, nu-l mai găsesc. De la numele lui sau a urmaşilor se trage numele satului Rotompăneşti [9]).

Costea Viteazul. Apare numai în cele mai vechi urice. N'aşi putea spune lămurit, dacă e tot una cu Costin, din 1392, Mart 30 (cit), dar în 1395, Ian. între alţi viteji e şi Costea viteazul [10]). Viteaz aici are înţelesul de oşteanul [11]).

Grozea Viteazul. Apare întâi, fără atributul de viteaz, în 1392, Mart 30 (cit.): pana Grozina, iar în 1395, Ian. (cit.), laolaltă cu alţi viteji, apare şi Grozea Viteaz.

Dragoş Viteazul. Il întâlnesc întâi în 1392. Mart 30 (cit): vѣra pana Draguşa Vѣtѧzeva; în 1395, Ian. (cit): Dragoş Viteazul; în 1400. fevr. 11 (cit.): vѣra Dragoşe vѣtѧza; apare, fără atributul de viteaz, în 6911 (1404) Ian 7 (cit.). [12]). Dacă este tot una cu Dragoş de la Neamţ, apare şi în 1400, 29 Iunie şi 1408, 16 Sept. [13]); apoi în 6915 (1407), Mart 8 (cit), 6916 (1407), Sept. 16 (cit). 1407 Oct. 6. [14])

Dragoi Viteazul. In uricele interne cunoscute, cele mai vechi, apare fără acest epitet. In 1387: Draguy [15]); în 1392, Mart 30 (cit.): vѣra pana Dragoeva; asemenea în 1393 Noem. 18 (cit.).

Ivaniş Viteazul. In uricul din 1392, Mart 30 (cit.): Roman Vvod dărueşte 3 sate, pe Siret, lui Ivaniş Viteazu [ивашишю витѧзю, dat sg.]. 1395, Ian. (cit): Ianuş viteaz; 1400, fevr. 11 (cit.): vѣra Ioanişa dvornicь; 1404. Vineri înainte de Probajnii (cit): Ianuş Viteaz.

Roman de la Siret. [романа серетског, gen. sg.]. Este pomenit, fără atributul, de la Siret în 1395, Ian. (cit). [16]).

Badea bătrânul. [бадѣ старог, gen, sg.]. E pomenit în 6919 (1411), Iunie 28 [17]), vѣra Badѣ starogo; cred că e acelaş cu Badea de la Suceavă, din 6911 (1404), Ian. 7 (cit.): wira pana Badi Suczawskoho [18]).

---

1) Ion Bogdan, Conv. lit anul 35, (1901), 356—7.
2) Uricarul cit.
3) Melchisedec, Cr. Huşilor II, 3—6.
4) Melchisedec, Cr. Romanului I, 101—102.
5) Uricariul cit.
6) Wickenhauser, Moldoviza 56.
7) Ibid 57.
8) Ibid 57—59.
9) I. Bogdan, DŞt. II, indicele, sub: Rotimpan şi Rotompăneşti.
10) Uricariul cit. şi Ulianiţchi, Materiali 9.
11) N. Iorga, Geschichte d. rum. Volkes, 283: „Die capitanei und milites, d. h. Vitezi oder Ritter"; Vezi şi D. Onciul, Din trecutul Bucovinei, 23. Nota.
12) Pentru nepoţii acestuia, vezi doc. 1481. 1 Fevr., în I Bogdan, DŞt. I. 248, 250; asemenea doc. din 7015 (1507), febr. 28, în Buletinul „Ion Neculce", fasc. aceasta pe 1925, pg. 200; asemenea doc. din 7028 (1520), Iulie 15 şi 7041 (1533), Mart 6 (la *Muzeul municipal, Iaşi,* donaţiunea Drossu). Intre urmaşii lui sânt Sima şi Giurgiu Drăguşanul. Iar din Sima Drăguşanul, ca nepoţi, se trag şi Ion Albotă şi fratele său Coste Albotă postenicul. Cp. şi Câmpul lui Dragoş.
13) Dşt. I, 250.
14) Uricariul cit. 454.
15) Ibid. 453, 468. Cp. şi N. Iorga, Geschichte cit. 454, 455.
16) Cp. Vlad de la Siret, 6915 (1407), Mart 8, etc. Uricariul cit. 454, 455.
17). Ghibănescu, Surete I, 196.
18) Tot aici: Ion Bătrânul (Iona Storoho, gen. sg.).

Ivan Stravici. E pomenit, cred, în 1392, Mart 30 (cit.); 1395, Ian. (cit.); Ivan Stravici: 1393 (fără lună)[1] El era înrudit cu Bratul Stravici, din 1400, Febr, 11, 1404, 1407, Sept. 16, 1410, Sept 22, etc. probabil acelaş cu Bratul Viteazul, al cărui nepoţi, porecliţi Caşotă, trăesc sub Ştefan cel Mare [2]).

Vlad dvornicul e tot u a cu Vlad, din 1392, Mart 30 [it]: vѣra pana Uladova; în 1393, Noemb. 18 [cit.]: vѣra pana ѹлада дворникова; 1393 [3]); 1395[4]); în 1404[5]); în 1407, Oct. 6 [6]); în 6911 (1404) Ian. 7 [cit]: wira pana Wlada dawnoho dwornica; 6915 (1407), Mart 8 [7]), [din acest document se vede că nu e totuna cu Vlad de la Siret] etc. etc.

Mihailaş. Se întâlneşte în primele documente ale lui Alexandru cel Bun 6915 (1407) Mart 8 (cit.): vѣra pana Mihailaşeva [8]); la 6916 (1407), Sept. 16 [9]): vѣra pana михаилашѣва; 6917 (1409) Nov. 18; Mihailaş [10]); 6918 (1410) Fevr. 15 [11]); 6919 (1411) April 14 [12]); 6919 (1410), Sept 22: v. p. Mihailaşeva [13])

Duma dvornic se întêlneşte numai în 6908 (1400 Febr. 11 [14]): vѣra Domi dvornica.

Mic Horaeţă se întîlneşte în doc. din 6908 (1400 febr. 11 (cit): vѣra Horaiţa Mica[15]).

Dacă observăm lista boerilor martori, din documentul fragment, înfăţişat mai sus, constatăm o izbitoare asemănare (afară de puţine abateri) cu lista boerilor martori, din documentul extern, din 1395, prin care Ştefan, Voevodul Moldovii, jură credinţă regelui polon, Vladislav Iaghelon, asemănare care constă şi în numele aceloraş boeri şi în epitetul ce-l poartă ei, de viteji. Dau mai jos lista din 1395: „pan Mihal, fratele Voevodului, *pan Bratul Neatedul, pan Stanislav, pan Dragoş Viteazu, pan Groze Viteazu, pan Ivan Stravici, pan Vlad dvornic, pan* Mihal *Ivaniş Viteaz*, pan Ghidev, pan *Roman Costea Viteaz* (sic), pan Baliţă Bârlici, *pan Ianuş Viteaz*, pan Bârle de la Hârlău [16].

Aceste sânt elementele principale, scoase din analiza bucăţii de pergament, în care se păstrează o parte din uricul dat lui Ţiban. Intrebarea care se pune este, dacă ele probează autenticitatea uricului sau arată că e un falşificat. Răspunsul este foarte greu de dat. Ceia ce observ, numai, aici e că îmi vine foarte greu să-mi închipni pe un plastograf atât de dibaciu, care, la sfârşitul uricului, întocmit de dânsul, să eie martorii

1) Uricariul cit. 454.
2) I. Bogdan, DŞt. I, 445, Ghibănescu, Surete I, 47. Din această familie, Stravici, prin Coste şi Giurgiu Stravici se trage familia Bnhuş. Cp. şi Buletinul „Ion Neculce“ fasc, 3 (19,3): Satul Goeşti.
3) Uricariul, cit. 454.
4) Ibid. 468
5) Ibid.
6) Ibid.
7) Melchisedec, Cr. Huşilor II, 3—6
8) Uricariul, cit. 454: greşit: „Mihail Seva“.
9) Melchisedec, Cr. Romanului, I, 101 2. Aici greşit: михаила шѣві, de unde Uricariul, cit.: „Mihai Şeul“.
10) Wickenhauser, Moldoviza 56.
11) Ibid. 57.
12) Ibid 57 59
13 Ghibănescu, Surete I. 2.
14) Acelaş Surete VIII, 82.
15) Tot aici: Horaeţă visternicul. Cp. Uricarlul cit. 455, 6929 (1421): Goraeţ cu fratele său Stanislav; în 1404, Ian, 7; Mika Biloho (gen Albul); ibid. Mic Sinovschi. Mic este Neculai.
16) Documentul acesta s'a publicat în Ulianiţchi, Materiali 9 şi în Hurmuzaki, Documente I, 2, 817 826.

boeri, dintrun act, care nu e în ţară, din 1395. Să-i fi luat, după Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae etc.?

C). Al treilea uric, care a dat mai puţin material de discuţie, cu privire la domnia enigmatică a lui Iuga Vodă, era, până acuma, cunoscut numai din o traducere [1]).

Autenticitatea lui a fost în general recunoscută de istoricii noştri, pentru că elementele lui nu erau piedici serioase pentru diferitele teorii emise. Singurul, pecât ştiu, care tăgăduieşte, hotărît, autenticitatea acestui uric este, în timpul din urmă, Radu Rosetti. [2])

Dau mai jos, copia slavonă, pe hârtie, ca şi traducerea, *amândouă* aflate între hârtii vechi, la d-na Natalia Paciurea (din Cotnari, jud. Iaşi), rudă de a doctorului Caruzi, din Botoşani, dela care luase M. Cogălniceanu traducerea, pe care a publicat-o.

Uricul pe pergament nu s'a aflat.

„Copiѧ. ма(с)тїю [3]) бжїею мы юга воевода г(с)н(д)нъ земли молда(в) | свои знаемо чини(мь) нашимъ листомъ ꙋсимъ добри(мъ) паномъ кто нань ꙋзритъ или его оуслиший(т), ѡже тъ(н) | истынный слꙋга нашъ панъ браѧ слꙋжилъ переже | свтѡ почи(в)ши(мъ) родителемъ нашимъ, аднесь слꙋжи(т) | на(мъ) правою и вѣрною слꙋжбою, тѣмъ мы видѣвше его вѣрнꙋю слꙋжбꙋ, жаловалй есмы его ѡсобно | ю ма(с)тию дали есмы емꙋ а(д) [4]) мѣсто на страхѡ | тиӥе емꙋ оурикъ со ꙋсимъ доходо(мъ), и дитемъ его | и оунꙋчатомъ егѡ и прѣꙋнꙋчатомъ его и праще рѧ | томъ его, а хотаръ емꙋ выше страхотѣнѣ гори | жежиею на корлокꙋю могилꙋ, а ѡ(т) това поперекъ | на страхоти(н)скꙋю дорогꙋ ѡ(т) пана кѡсти, на краи страхотѣнѣ [5]) простѣ ребро(мъ) дилομъ, а ѡ(т) толѣ попе | рекъ чересъ жежию на дорогꙋ на великꙋю гори до | рогою ѡнъ до корловои могилы, то емꙋ весъ хѡ | таръ, а нето вѣра моѧ юги воеводы и вѣра ди | ти монхъ и вѣра стефана воеводи и дѣти егѡ | , вѣра брати егѡ, вира ѡлекса(н)дрова, вира бѡг | данова, вѣра братꙋлова нѧте дꙋлаи [6]) вѣра станиславa ротомпана, и вѣра кѡстына, | вѣра стравичава, вѣра бърлина [7], хърло | всꙋгѡ, вѣра романова, вѣра балнчи | на, вѣра ꙋсѣхъ боıаръ молда(в)ски(х), | бълеки и братꙋ его петрики и дѧтемъ | ихъ, а по нашемъ животѣ, кто бꙋде(ть) | господаре(мь) ꙋ земли, да емꙋ не во(з)ме(т) | нашего приданиѧ и нашихъ записо(в) везъ | его вины кто бы емꙋ ѡ(т)нѧлъ, такоӥи | да е проклѣтъ о(т) бга и о(т) прч(с)тїа его мтре | такоӥи да естъ подобенъ всакомꙋ ѡ(т) | мѣтникꙋ што сѧ о(г) бга ѡ(т)вергли.

[Verso]: lit. A [cu caractere latine, ca în doc. bucovinene] şi [cu cirilice] num. 1. [Copie făcută de Andrei Daşchevici, în anul 1784, Avg. 11, cp. mai jos],

[Traducerea]

„Copie. Cu mila lui Dumnezău noi Iuga Vvoda domnu pământului Moldovii înştiinţare facem cu a noastră carte tuturor dumilorsali celor buni, cine va căuta pre dânsa sau o va auzi auzi că iată acest adevărat sluga noastră dum. Braia au slujât mai înainte fericiţălor întru răpăosare părinţălor noastrii cu credincioasă slujbă iar astăz slujeşte noao cu driaptă şi credincioasă slujbă drept acie noi văzându credincioasă a lui slujbă

1 Publicat de M. Cogălniceanu, Arhiva românească, ed. II-a (1860), vol I, 14-15.
2) Despre Succesiunea domnilor Moldovei etc. (extras din Viaţa românească).
3) Pun în parentez, literele, care, în copie, sânt scrise deasupra cuvântului,
4) (д) — а sau адинъ, rusescul pentru vechiu іедино.
5) Poate fi şi: страхотѣнъ.
6) In original va fi fost нѧтедꙋлаи.
7) In copie: бърлина.

lam miluit pre dânsul cu osăbită milă iam dat lui un loc pe Strahotin lui uric cu tot vinitul şi copiilor lui şi nepoaţâlor lui şi strănepoaţâlor lui şi prestrăpoaţâlor lui. Iar hotarul lui den sus de Strahotin sus pe Jâjâe la movila lui Vorlov, iar de acolo de a-curmezâş la drumul Strahotinului despre dumnalui Coste la margine Strahotinului drept pe muche dialului, iar de acole de acurmezâş preste Jâjâia la drumul la marele dial pe drumul până la movila Vorlovului, acesta şi este tot hotarul. Iar spre aciasta credinţa me Iugai Voevoda şi credinţa fiilor miei şi credinţa a lui Ştefan Voevoda şi a fiilor lui, credinţa fraţilor lui, credinţa lui Alecsandru, credinţa lui Bogdan, credinţa lui Bratul Neatedulaiu (sic), credinţa lui Stanislav Rotompan şi credinţa şi credinţa (sic) lui Costii, credinţa lui Stravici, credinţa lui Vârlin Hrolovskii, credinţa lui Roman, credinţa, credinţa lui Baliciu, credinţa a tuturor boerilor Moldovineşte (sic) lui Braia şi frăţânesău lui Petre şi copiilor lor, iar după viaţa noastră cini va fi domnu în ţara casă nu ia a noastră danie şi a noastre zapisă fâr de a lui vină, iar cine iar lua unul ca acela ca să fie blăstămat dela Dumnăzău şi dela precurată a lui Maica unul ca acela să fie asămânat cu toţ lepădătorii ce sau lepăpat dela Dumnăzău".

„Copie aciasta de pe uricul scris sârbeşte sau scos demini pren driaptă tălmăcire însuş de pe matca de asemine în Strahotin lt 1787, Avgust 11. Andrei Daşchevici".

Limba este corectă. Elementul suspect este lipsa de dată. Dacă analizăm cuprinsul uricului, aflăm următoarele lucruri.

Personajul, care a ostenit mult pe istorici, cu lămurirea lui, este Ştefan Voevod şi copiii lui, care apare ca martor de frunte şi se arată ca fiind frate cu Alexandru [cel Bun] şi cu Bogdan.

Cine este acest Ştefan? Pentru Xenopol, el este fostul Domn al Moldovei, Ştefan I, [1]) Pentru Onciul, la fel [2]). El este pomenit şi în uricele de mai înainte, din 1392, Martie 30 (cit.) şi în 1393, Noem. 18 [3]), (cit.).

Pentru Iorga, Ştefan I (sau al II), Domnul Moldovei, este deosebit de Ştefan, din doc. din 1393, Noem. 18 [4]), şi tot astfel se pare nu poate fi acelaş cu Ştefan, din uricul lui Iuga [5]).

1) Ist. Rom. ed. I, vol. II, 150: „Iuga al II-lea se vede că se înpăcase cu Ştefan I, fratele şi răsturnătorul tatălui său... De aceia întâlnim petrecând la curtea lui I ga pe Ştefan Muşat, fostul domn al Moldovii şi pe fiii lui, cărora probabil Iuga le va fi dat o parte din ţară în administraţia lor"; asemenea ed. II-a, vol. III, 159 şi Rev p. ist. arh. si fil., vol IV, 716.

2) Conv. lit. Anul 18, 1: „acest de al doilea uric [uricul din Arhiva românească a lui Cogălniceanu] este dat în urmă de Domnia lui Ştefan I (Domn între 1393-1400) de vreme ce acest Domn este pomenit în ei"; în aceiaşi revistă, anul 20, 271; In uricul de mai sus] ei [Alexandru şi Bogdan sânt numiţi] alăturea cu fiii şi fraţii lui Ştefan, fiind ei nepoţi de frate ai acestuia".

3) Onciul, datele cronicelor cit. 209: „Ştefan Voevod cu fiii şi fraţii săi, numit aci între marturi înainte de Alexandru şi Bogdan, este negreşit „jupânul Steţco (= Ştefan) cu fraţii săi din hrisoavele lui Roman unde el este numit după fii Domnului, Alexandru şi Bogdan, ca nepot de soră, care Ştefan a venit apoi la domnie ca succesor al lui Roman şi predecesor al lui Iuga". [În doc. 1392, Mart 30: vkra jiupana Steţcova", iar în 1393, Noem. 18: vkra... jiupana pana Ste[fana] naşego sestricića. Ibid. 209, Nota 3: „Ca nepot de soră al lui Roman [cum îl arată hrisovul acestuia din 1393] Stefan putea să numească pe Alexandru şi Bogdan, fiii lui Roman, ca „fraţi" în înţelesul de „văr", ibid. 214. Acelaş, Din istoria României 38, Nota şi Rev. p. ist. arh şi fil. vol. VII, 369.

4) Geschichte cit. I, 285, Nota 2: „Stephan hiess auch der Sohn einer Schwester von Peter, Roman und Stephan", II, 534. Cp. şi I, 297, Nota 2. Traducerea rom vol. II, 52 nota 2.

5) Ist. lui Ştefan cel Mare 23.

Pentru Gheorghe Popovici, Ştefan Vodă, din uricul lui Iuga Vodă e nelămurit, ca de altfel, şi Ştefan, din uricul din 1393. [1])

Pentru I Minea, martorul Ştefan Vodă este Domnul Moldovii. [2])

Dacă trec acuma la boeri, ei sânt, în cea mai mare parte, cunoscuţi din analiza boerilor, din uricul precedent, al lui Iuga.

Pentru *Bârlă de la Hârlău*, observ următoarele. Un Vurla (= Bârlă) se întâlneşte încă din 1387 [3]). Acesta va fi fost întemeietorul cunoscutei familii Bârlici, din documentele de sub Alexandru cel Bun. El se întâlneşte, probabil, în doc. din 1400, fevr. 11 [4]). Se întâlneşte în 1404: Bârlea Horlovschi [5]); în 1404, Ian. 7 (cit.): Byrla Chorlowskogo.

Baliţă s u Balici. Se întâlneşte în doc. din 1393, Noem. 18: vѣra pana Balѣcina sына Bыrli a [= credinţa panului Baleci fiul lui Bârlici [6]); în 1404 (cit.): Baliţa Bârlici brat Sinico [7]). Era din familia Bârlici, Bârlă.

Pentru Costin, vezi Costea Viteazul, la uricul B.

Boerul *Brae*, ce ne apare aici, este întemeietorul familiei Brăescu şi al satelor Brăeşti [8]). Boris Braevici din 6929 (1421)[9]) este arătat ca întemeietor al satului Brăeşti, de la ţinutul Hârlăului, întrun doc. din 1613. În document se vorbeşte de drese, „ce au avut moşii lor de la bătrânul Alexandru Vvd. şi Petre Vvd" [10]).

„Na Vorlovuiu moghilu", la Movila ~~Hârlăului~~.

Satul Strahotin (din slav. страхъ, frică + sufixul—otă + in) este şi azi în Com. Dăngeni, jud. Botoşani [11]).

---

1) Anul de la Martie, cit. 211, notă: „La curtea lui Iuga Vodă apare împreună cu fiii lui Roman, un Ştefan Vodă, însoţit de fii şi fraţi. Să fie detronatul Ştefan I, a cărui vieţuire la curtea victoriosului său adversar ar fi un tablou cam idilic, pentru aceste vremuri crâncene? Sau acest personagiu este jupanul Stefan, pe care l-am întâlnit în tovărăşia lui Iuga, la curtea lui Roman I.? E îndoelnic deci dacă Stefan din alaiul lui Roman I [= din uricul 1393, Noem. 18] poate fi identificat cu viitorul Voevod [Stefan]".

2) Principatele române etc. 94: „Ştefan ia parte la expediţia lui Vitold contra Tatarilor şi fu părtaş la înfrângerea ce au suferit-o oştile creştine la Worskla [12 Aug. 1399]. Ştefan poate nu s'a mai întors din această expediţiune. In timpul absenţei sale, locul i l-a ţinut Iuga... Iuga fusese însărcinat cu locotenenţa domnească şi în timpul absenţei lui Ştefan I, ceea ce reese din faptul că Iuga în documentul său nedatat pomeneşte pe Ştefan I, între martori, distingându-l între ceilanţi cu amintirea demnităţii sale". [Depre jupanul Steţco, din doc. 1392] n'avem nici un indiciu, nici pentru a identifica, nici pentru a combate o identificare a lui Ştefan I cu acesta", ibid. 47.

3) Uricariul, cit. 453

4) Ghib. Surete VIII, 82 Aici vѣra... hrьlovьscago, unde locul rupt din pergament era ocupat de numele lui Bârlă.

5) Uricariul cit.

6) Onciul, Rev. p. ist. arh. şi fil vol. VII, 369, nota 9: „Baleacin e nume identic cu Baliţă sau Balc".

7) Pentru Sânco sau Sân Bârlici, vezi Buletinul „Ion Neculce", fasc. 4 (1924), Satul Sâneşti.

8) Sate în jud. Iaşi şi Dorohoi. Vezi Dicţ. statistic al României pe 1912 şi Bogdan, DŞt. II, indicele, sub Brăeşti şi Brăescu, Braevici.

9) Uricariul cit. 455.

10) V A. Ureche, Miron Costin II, 515. Pentru urmaşii direcţi ai lui Boris Braevici, vezi doc. din 1499, 15 August. DŞt. II, 130. N'aş putea preciza dacă satul Brăeşti, din ţin. Hărlăului, este acelaş cu cel din jud. Dorohoi.

11 Dicţ. statistic cit. I, 120.

Aceste sânt elementele esenţiale ale uricului, de sub C, ce le am la îndămână. Multe din datele de mai sus, aduse în discuţia istoricilor, care au căutat să le fixeze oarecum, ca lămuriri istorice asupra vremii lui Iuga Vodă, au fost scoase însă şi din acest uric şi în tot cazul, unele din ele în nici un caz lista boerilor şi stilul uricului— deci nu pot fi o probă despre autenticitatea lui, de vreme ce sânt scoase chiar din el

Rămâne de găsit însuşi originalul, care, nădăjduesc, va aduce cu dânsul mai multă lumină Până atunci însă nu trebuieşte înlăturată copia ce se găseşte cu ponosul de „falş", mai ales când nu corespunde cu anume păreri, care pot fi, ele, greşite.

Mihai Costăchescu

Donaţia Gh. Balaiş

In urma morţii lui Gh. Balaiş, executorul testamentar d. Şoarec, a încredinţat d-lui Ghibănescu mai multe pachete de acte vechi, cum şi diferite caete şi albumuri cu versuri şi proză scrise de d-na Alisa Gh. Balaiş. D-sa a dăruit manuscriptele muzeului spre păstrare.

***

Pietrele mormântale de la Bucşenescu

Prin buna voinţa d-lui Dan Bădărău, care ne-a pus la dispoziţie un camion, s'au putut aduce la muzeu 4 lespede mari de marmură, ce cuprind pietre mormântale, numerotate cu numere săpate în marmură *2. 4. 5. 6.*

Două din ele (2. 4) au inscripţii româneşti, din 1806 şi 1810, pe care le-am şi publicat mai sus (pg. 275), publicate cu mici omisiuni şi în N. Iorga „Inscripţii II" ca aparţinând bis. Sf. Vineri, dar aflătoare la cimitir. Alte 2 (5, 6) au text grecesc şi în limba georgiană (6): una (No 5) poartă data de 1795 Mai 24 şi cu textul Georgian, iar a doua (6) e din 1800 Mai 1, a unuia Sava Alhazi, care a dus în Moldova o viaţă de negustor timp de 8 ani de zile şi a murit la 1792 Decembre 6.

— Pentru celelalte pietre nu s'a făcut încă transportarea, cu toată telegrama urgentă dată de însuşi ministrul de Culte supt No. 357: „potrivit înţelegerei cu Mitropolitul Moldovei pietrele cu inscripţii şi ornamente de la Trei Ierarhi urmează a fi depozitate la muzeul Municipal al Iaşilor. Rog binevoiţi a lua măsuri în consecinţă."

Ministru Lapedatu

— Casierul este autorizat a plăti 200 lei d-nei Catinca Anghel, costul a 5 cărţi vechi, trecute la inventarul general supt No. 28—32.

***

68. In şedinţa de la 9 Septembrie Proces Verbal No. 68) se comunică că buletinul a ajuns cu tiparul la coala 30.

— Dl N. A Bogdan prezintă noua sa lucrare „Din trecutul Comerţului moldovenesc", lucrare apărută supt auspiciile Camerii de Comerţ din Iaşi. Comitetul felicită pe dl. Bogdan, care a înzestrat literatura istorică cu o asemenea lucrare interesantă, care priveşte Moldova în genere şi Iaşii în special. Se va face o dare de samă la recenziile cărţilor.

***

Ateneul Popular din Tataraşi în Ardeal

Dl. Preşedinte comunică că a luat parte la această frumoasă excursie de propagandă culturală a Ateneului popular din Tataraşi, supt conducerea d lui C. Ifrim, şi că a constatat însufleţirea mare, ce a stărnit pretutindeni în oraşele ardelene, ceia ce arată

că corespunde unei necesităţi naţionale. D-sa a întovărăşit Ateneul în oraşele Baia Mare, Năsăud, Bitriţa, Borgo-Prund, Vatra Dornei şi Gura Humorului şi a cuvâutat în trei centre: Baia Mare, Bistriţa şi Vatra Dornei.

Cu acest prilej a făcut bogate exploarări arheologice, mai ales la Năsăud, unde d. Marţian profesor are o prea bogată bibliotecă şi arhivă de doc. şi manuscripte vechi slavo-române, care necesitează o mai îndelungată cercetare.

Tot cu acest prilej a luat parte şi la o şedinţă a societăţii *Astra*, ţinută la Reghinul Săsesc. Ca amintire acestor 2 momente, d-sa depune spre păstrare la Muzeu 2 cocarde de membru al *Astrei* şi al *Ateneului*

* * *

69). In şedinţa de la 29 Septembre (Proces-Verbal No. 69) comitetul ia act cu mulţămire de donaţiia ce d, A. D. Atanasiu a făcut muzeului, o colecţie de peste 20 hărţi etnografice lucrate de d-lui la Paris în vremea războiului, ca mijloace de propagandă, naţ onală cu prilejul conferinţelor de la Versailles. Comitetul aduce vii mulţumiri d-lui Atanasiu de frumosul şi importantul dar.

* * *

70) În şedinţa de la 23 Oct. (Proces-Verbal No. 70), s'a luat cunoştinţă că se simte nevoe de a se accelera cu tipărirea buletinului, întru cât anul trecut la această dată No. 4 era deja tipărit, pe când acum mai sunt cel puţin 12 coale încă de tipar; pentru partea administrativă, comunicări, recenzii şi tabla de materii. Dar incetineala de acest an se datoreşte greutăţilor tipografice cu strămutarea tipografiei la „Viaţa Românească" şi cu amenajările ce urmează să primească noua tipografie «Lumina Moldovei»

— Comitetul ia act cu mulţumire de frumosul dar ce a făcut muzeului Dl. ministru Lapedatu, o sabie cu mâner de argint, ce a aparţinut unui paşă de başbuzuci, în războiul din 1877 şi devenită proprietatea col Tassian. Comitetul a expediat o adresă de mulţumire ministrului donator.

* * *

Teiul lui Em'nescu (Copou)

Acum când la ordinea zilei pe lângă alte chestiuni de actualitate, este şi iniţiativa luată de a se ridica o statuie neuitatului poet român, M. Eminescu, credem interesant a reda o convorbire avută între tipograful Ioan Breabăn şi proprietarul imobilului în care numitul locueşte,—d-l Carol Galezowski din Iaşi str. Păcurari 17, şi care pe timpuri avea prăvălie de săidăcărie şi obiecte de lux pentru trăsuri şi harnaşament pentru cai în strada Lăpuşneanu, fiind furnisorul boerilor mari din acea vreme, D-l Carol Galezowski este astăzi în vrâstă de 90 ani.

— Sunt vre-o 40 de ani, spunea acesta, eram într'o zi de vară, în grădina Copou, unde am găsit pe maiorul Şerban Pascu, (fostul general) care a trăit în oraşul Iaşi – însoţit de un număr de soldaţi, pe care îi pusese să lege cu cercuri de fer, crăcile frumosului şi secularului copac de teiu, aflat în mijlocul grădinei Copou şi sub care este ştiut că se adăpostea adeseori talentatul poet Eminescu în tovărăşia muzei sale, Veronica Micle, unde se inspira şi compunea acele duioase şi înălţătoare poesii, din care şi azi sorbim cu nesaţ.

Teiul, astfel fiindu-i ferecate crăcile cu cercuri groase de fer, există şi astăzi în grădina Copou şi numai el ne mai aminteşte de timpurile şi oamenii de pe vremuri şi acum vine ca o mărturie amintirea şi declaraţia bătrânului nonagenar, Carol Galezowski.

* * *

Din Biblioteca d-lui I. Marţian Năsăud

Timpul cât am stat în Năsăud—o noapte—mi-a fost peste mână de a lua cunoştinţă mai de aproape asupra bogatei biblioteci în cărţi vechi şi manuscripte slavo-române, cum şi o prea bogată arhivă de documente, ce privesc Ardealul şi Ţările Româneşti.

Dl. Marţian este şi un publicist, şi în timpul din urmă a provocat o discuţie întinsă asupra etimologiei cuvântului *Ardeal*, pe care nu voeşte a l deriva din Ungurescul *Erdely*.

Iată câteva notiţe:

1) *Molitfelnic* slavonesc, tipărit Liov 1682, al Mitropolitului Dosofteiu; are şi 25 file româneşti, din care: a) Rânduiala la eşirea Sufletului fila 1—5; b) Rânduiala la Pogrebania morţilor fila 5 21.—Scriitorul acestor 2 rândueli se iscăleşte în criptă: пагѣа, roc. boj. 1716 msţa Oct. 30". Iar pe fila ultimă stă scris de altă mână: „molifta de dezlegare' (fila 22—25).

2) *Pravila*, manuscript: сьвршїи Іωан дїакь хиликовскїи ωт град хѹста ахи, (1641 *sic*. Cuprinde de la faţa 4—353; pe fiecare faţă sunt câte 17 rânduri. Diacul Ion Hilicovschie a scris în cetate Hust, în anul 1655; când însă a transcris cu cifre pune anul *1641*.

3) *Mineiu pe scurt* slavonesc, cu o notiţă slavonă pe ultima filă scrisă în 1492 „кь лѣто з лѣта мсца март ї".= în anul 1492 în luna Mart 10".

La quaternul al 39 se isprăveşte partea I-a a manuscriptului şi se începe scris de altă mână: *provod preuţescu:*

„Preuţescu provod: mltva a treia dzi după naşterea pruncului dac va vini popa va sta înnainte uşii casei şi va dzice: blgsloven vă naş:

şi în alt loc scrie: „şi să cadescă şi să între în casă dzicându чисшнѣише херьвим чин провед прѹнчилор реч поп.

Acest manuscript cere o cercetare specială

4) *Mineiu* pe Septembre slavonesc. Pe una din file stă scris (fila 9):

„Іω Ştefan Voevod bojiiu milostiiu gospodaru zemli moldavscoi pişem priiatelem naşim (încercări de condeiu),

Pe aceiaşi filă găsim această notă: «acest mineiu lau cumpărat Popiţan Mateiu de la Fedor şi au dat | *lu* popa Lazor pomană drep | tu sufletul părinţilor şi al sâu | şa feciorilor pomână sâl pome(nească) iar cine o va lua să fie procliat şi trăcliat | şi anafima în veaci. | eu o am dat pomână în 4 ferâi | de medu au dat harosiia în casa sa | iau giurat cum sâi fie ficior până la | doa saracuste şi o lâsatu | .ѧ сиО та бесжржкж (=în sfânta besârâcă) câ sâi 0ı (fie) pomană şi ei şi a mânesa" (marca cap de bou şi o cruce).

În viaţa sf. Dumitru se găsesc şi 2 cuvinte româneşti: лочпж şi град бали fila 69

Iar la fila 122 iarăşi stă scris: Іω щефан воевода бжїю мастїю гспдрь земли молдавскои пишем слоусѣ нашемх драча како оузрищ нащ..".

5). *Mineiu* slavon pe 6 luni (Februarie, August). La fila 85 stă o notiţă slavonă scrisă în 7131 (1623) Iunie 21, în amintirea lui Eremia Moghilă Vodă:

„иже благочистивωмѹ и хѹлюбивѹмѹ и ѕѣлω даро | ванищмѹ. и иже вь скїптрм црским венцем. | венцем. венчаннѹмѹ. прѣмастивωмь и прѣ | благочистивωмѹ црю. и свѣтломѹ. вь вьсакых | дѣлѣх. и истинимѹ праввославїю. | ωнн. Иремїа. Моги | ла воевωдї. ω ти радоватис. всех мирешїи вели | цѣна многїа лѣти амин. вьлѣтом зрла. | мсца юн. ка." „celui prea bine cinstitului şi de Hristos iubitoriului şi prea dăruitului şi care cu scriptru împărătesc a fost încununat, încununându-se cu cununa prea

milostivului şi prea blagoslovitului stăpân şi luminat în toate faptele şi adevăratului drept credincios *Ion Eremia Moghilă Voevod*, întru Domnul să se bucure în toată liniştea preamărit întru mulţi ani amin. In anul 7131 (1623) luna Iunie 21."

6) *Mineiu slavon* legat: la fila 334, luna lui Iulie 24 se dă din viaţa *sf. Boris* şi *Iaroslav*

7) *Noul Testament* românesc, tipărit la Smirna în 1858.

8) *Ohtoic* românesc (rupt) are gl sul 3 8 şi icteniile.

9) *Acaftistier* românesc, cuprinde: rândniala comunicăturii, acaftistul sf. Neculai cu tipic slavonesc şi textul rugăciunilor în româneşte; canon la toţi sfinţii.

La pag. 174 se dă:

Crezul pe sârbie. Aici găsim cântarea unui sihastru, pe care o dăm în întregime

O CÂNTARE A UNUI SIHASTRU DE LA MANASTIRE

O! Preafrumoasă pustie!
Primeşte-mă într'a ta desime!
Ca pe pruncul lasă'l maica
Când la ţiţe mi'l dapleacă,
Pela miez de miază noapte
Nu mă înfricoşa cu moarte!
Nici mă înfricoşa cu frică,
Că nu mă tem de nemică!
Nici cu a ta îngrozire,
Să nu mă faci spre fugire!
Ci sus poartă rădăcinii
Ca să scap fără de pricină!
Te-am iubit ca pe-o visferie,
Că eşti plină de avuţie!
Te-am iubit ca pe o polată,
Ce eşti cu aur suflată!
Ramurile tale ţie îţi pleacă:
Ca ruga să mi se treacă!
Şi le pleacă cât de mult
Ca ruga mea să ţi-ascult!
Şi le pleacă cât de jos,
Ca să-ţ dobândesc folos!
Trecemă voiu prin dumbrăvi odrăslite,
Ca prin neşte vii rodite!
Când doream de al meu părinte
Arde-mă cu lacrimi ferbinte!
Care m'ai şi îndemnat,
Deşi lumea am lăsat!
Fi-voiu sălbatică hiară,
Lăsând lumea cea amară!
Că lumea am părăsit
Şi la tine am ventt!
Ca să urmez lui Hristos
Care 'm este de folos!
De acum până 'n vecie
Mila Domnului să fie!

Apoi are catavasiile Paştelor, Psalmul „La râul Vavilonului: „Limbele să salte cu cântece înalte“ apoi rânduiala ţiterii, etc.

10). *Floarea darurilor* ms. românesc cu notiţa: „de bine voitoriu şi de opşte rugătoriu pentru toţi ermonah Damaschin de la Feldru ot Chilie luna *Iu* Septembre 12 slavă lui Dumnezeu în Troiţa sfântă şi lui Dumnezeu laudă. Preţul cărţii patru *mărieşi*

11). *Straste* ms. românesc străvechiu. La fila 33 găsim notiţa: Scrisam eu Vasile diac aceste *Straste* i iar cine va găsi greşit să îndrepteze cu duhul blândeţelor că nu mână îngerească au scris ci de om păcătos şi multu greşitor înaintea lui Dumnezeu. *pis 7035 msţa Mart 1 dni* (1527) apoi in cripte: к. кwв. ѻнѳwвовн. свтанк. влѣт. злє.“

12) *Săptămâna patimilor* ms. românesc secl. XVII.

13) *Penticostar* scurtat românesc $4^{0}/_{0}$ legat, cu notiţele: „sfârşit şi lui Dumnezeu laudă dascal Damaschim ieromonah. msţa Iulie 24“.

„Aćastă sfântă carte iaste a me a lui Toader *al* Bojoroae, şi am datu pomană sfintei beserici din Mijloceni pentru sufletul mieu şa soţului meu *al* Palaghie, şâ a tot neamului nostru, cine o aru fura sau o aru schimba să fie afurisitu şâ blestemat în veci neertatu.

14) *Triod* „Vineri a 6 săptămână a sfântului marelui post“. De la biserica din Măgura. „Această carte o au cumpărat Androni dreptu 4 florinţi | şi o au dat la svânta beseareсă | după Măgura ca săi fie pomană la tot neamul lui şi cine o va înstrăina de la sfânta beseareсă să fie părtaş | cu Iuda vânzătorul de cei sfinţi amin.

15). *Deaanie Apostolilor.* ms. follio legat: pe quaternul 27 găsim această notă:

благоизволенїемь wца. и наѹченїем сна. и сѫкрьшенїем стго дха. ѹчинисѧ | сии праѯ апслскь. въ дны блгчстива й хсолюбива гспры Іw богдана | воеводѣ гспдрѣ земли молдавскои. повелѣнїем й деанїемь раба бжїи Лѹка Арбѹре паркалаба Сѹчавскаго... даде... wт ново сѫзиданїе црькви wт своего двора | wт Сwлка. идеже ест храм оусѣкновенїе чстнаѧ прдтча и | кръстлѣ Іwанна вато зеї мсца. маи. к.ѳ

„Cu bună vrearea Tatălui şi cu învăţătura Fiiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh făcutu-s'a acest *Prax u apostolesc* în zilele binecredinciosului şi de Hristos iubitorului Domn Iv Bogdan Voevod, Domnul ţării Moldaviei prin porunca şi cheltuiala robului lui Dumnezeu *Luca Arbure*, parcalab Sucevei, care... l'a dat... celei din nou ziditei biserici, de la a sa curte de la Solca, unde iaste hramul Tăerei cinstitului Cap al Inainte mergătoriului şi Botezătoriului Ioan, la anul 7015 luna Mai 29 (1507).

16) *Psaltire slavonă* ms. follio, cu diferite file din mineu pe Februarie—Noembre „Foarcaşa, Aniţa, Mihai, Anna, Lasca, la oş, Anu ca Catalina, Ileana Frujui.

„застѹпниц кристианим . | s(ă)mi ispitescu cernela aşa decă aşa scrie eu aşu fi popă foarte bunu ca ?...“

„Scrisam eu popa Daniil ermonah ot svtaa monastir e *Săcul ot zemle Moldavscoi* în dzilele cinstitului craiului Apahi Mihaiu msţa (luna) Noevri 14 dni (zile) vlet (anul) wт сѫзданїѧ мира (de la zidirea lumei) зроз. рож хва (iar de la naşterea lui Hristos) 1667—„Scrisam eu popa Ionăşu poporan paroh Bursăului 1791. Dekemvre 2 zile.“

Cum se vede arhiva de ms vechi a d lui Marţian e importantisimă şi cere o maţ stăruitoare cercetare, ceia ce voiu face cât de curând.

Dăm în anexe 2 fragmente:

a). CÂNTECUL LUI MIHAI VODĂ

1.

Staţi voi toţi şi ascultaţi
Şi cu grijă vă uitaţi
Ce vom face acum noi
Mirându-ne pândiţi voi
Precum am luat aminte
Soli din Galat vom trimite
La Vodă să ia aminte.

2.

El la Rudolf împărat
Prin soli mari sau rugat
Cu Ardeleni să se bată
Ca împăratul săi sloboadă.
Dupăce s'au războiat
Săcuii s'au mâniat
Şi pre cardinal l'au tăiat.

3.

Cu pomană, lau îngropat
Mihai Vodă în Bălgărad
De D-zeu prea iubit
Şi de oameni mult slăvit
Iar Vodă sau turburat
Şi spre Saşi au alergat
Şi mulţi din ei au tăiat.

4.

Papa pre Săcui sădeşte
Şi tare-i afuriseşte.
Căci cardinalul tălhăreşte
L'au ucis fără de lege
Ungurii iară s'adună
Şi grăiesc toţi împreună
Că legea Vodii nu-i bună.

---

b). **Invăţătură de şapte taine prescurtat preuţilor**

Ştiind noi că domnul nostru Is. Hs, arhiereul cel mare al tutur vecilor pintru aceea voieşte a să da arhiereilor mile şi darul şi cinstea arhieriei după măsura darului carele sau dat dumnezăieştilor şi sfinţilor lui ucenicilor şi apostoli ca să facă rânduiele şi tocmele bune între următorii lor între preuţi e adecă şi păzitorii turmei cei cuvântătoare răscumpărate cu preascump sângele lui şi celea protivnice besericii să le dezrădăcineze şi celea ce ar vedea să le facă preoţii din neştiinţă să le arate şi să-înveţe; iară pentru cele ce le fac din lene să-i certe şi pravoslavia în tot chipul să-o întoarcă precum grăieşte sfântu Pavel la faptele apostolilor cap. 20: „Păziţi-vă pre voi şi toată turma întru care pre voi duhul sfânt v'au pus episcopi c adecă oblăduitori sau păzitori, ca să paşteţi biserica lui D-zău care o au câştigat cu sângele său". Drept

aceea nu putum lăsa nici noi ca aceasta porâncă să fie trecută, adecă a nu aşeza cele netocmite şi a nu desrădăcina celea ce sar vedea protivnice şi pravoslavia a nu-o întări după datoria arhipăstoriei noastre. Iară pentru că toată zidirea şi tăria în temelie este şi stă şi temelia pravoslaviei sunt cele şapte taine de însuşi Hs. domnul nostru rânduite şi tocmite, carele ca neşte coloane vârtoase neclătite şi ca şi neşte stâlpi nesurpaţi ţin toată zid rea credinţei noastre şi a adunării creştineşti în casa înţălepciunei lui D-zeu în sfânta beserecă şi păzitorii şi apărătorii de celea ce s'ar vedea că sânt împrotiva acestor sfinte taine săntem noi arhiereii.

Judecat-am pintru aceea cu amăruntul şi cu tot deadinsul, cercând sfintele scripturi şi cetind pravila sfinţilor părinţi şi socotind cele ce vedem sau şi auzim că se fac între voi preuţii am aflat unele carele se împrotivesc învăţăturilor apostoleşti şi tainelor sfintei beserici şi mai ales de sfântul botez, de sfânta cuminecătură şi de mirul cel mare, care împrotiviri în tot chipul a-le zmulge şi a-le dezrădăcina voim şi ne silim. De care lucru şi poruncă ca aceasta dăm: că cele ce se vor vedea întrânsèle a fi drepte să se ţie cu toată paza. Iară cele protivnice şi carele să fac făr de cale să se lase şi să se lepede însă după rânduiala sfintelor şapte taine socotim că de folos lucru va fi ca toate să le aducem aminte dearândul să se ştie ce sânt şi unde adeverim şi socotim că nu se fac isprăvi după aşăzământul sfinţilor părinţi la toate tainele vom arăta cele protivnice şi întâi:

Pentru taina Sfântului botez

Arată ce este botezul şi cum trăbuieşte să se păzască

Botezul este spălarea dennafară a trupului omului cu chemarea sintei Troiţi după aşezământul domnului, carea face prin spălarea cea den lăuntru a sufletului pierdere păcatului strămoşilor noştri şi înnoire duhovnicească den apă şi din duh ce face omului pace cu D-zău şi întrare întru împărăţia ceriului.

După zisa mântuitoriului: „De nu se va naşte cineva din apă şi din duh nu va putea întra întru împărăţia ceriului". Şi după zisa sfântului Pavel ce grăieşte: „Hs. au iubit beserica şi pre sine s'au dat pentru dânsa ca să o afinţască pre ea curăţându-o cu spălare de apă în cuvânt. Aice să se ştie, că această taină odată luându-se nu să dă a doua oară că un Dumnezeu este în trei feţe, întru carele ne botezăm şi o credinţă. Pintru aceea şi botezul unul este, precum zice sfânta scriptură: Un Dumnezău, o credinţă, un botez. Insă să se ştie că spălarea aceasta în scăldătoarea sfântului botez trăbuieşte să fie cu apă firească: adecă să nu fie apă meşteşugită sau amestecată cu alt ceva precum este apa din trandafir sau verea sau altă apă fiartă cu alte diresuri, ci singură apă şi de este prea rece se poate încălzi cât poate răbda firea trupului care trăbuieşte să se sfinţească cu molitvele dela botez apoi cu aceea să se boteze pruncul. Iară la vreme de nevoie poate fi şi nesfinţită cu molitve şi îndatăşi să se boteze pruncul cu cuvintele ce le voiu arăta şi este să fie atâta apă cât poate fi afundare în trânsa de trei ori. Precum învaţă sfinţii părinţi la pravilă cap. 141, sau şi atâta câtă poate fi turnare de trei ori, de vreme ce aşa sau obicinuit pre multe părţi şi aice la noi a boteza. Măcar că lucru protivnic să vede că este sfinţilor părinţi a turna apă preste cel ce să botează şi cuvintele carele săvârşesc aceasta taină sânt acestea: „Boteazăsă robul lui D-zău (imerek) în numele tatălui şi al fiului amin şi al duhului sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor amin". Iară săvârşirea să câmă (кжмж) cuvintele acestea, pentrucă acestea săvârşesc sfântul botez şi când să zic aceste cuvinte se spală sufletul celuia ce se botează de păcatul strămoşilor cu lucrare duhului sfânt cea mai pre sus de fire şi i-se deşchid ceriurile ce le închise pentru neascultarea

lui Adam. Insă chiemarea sfintei Troiţe cu despărţită arătare a trei feţe are a fi la sfântul botez, pentru aceea că supt acest chip s'au pus dela Xs. că într'alt chip nu ar fi botezul desăvârşit şi datori sânteţi voi preoţii să ziceţi cuvintele acestea deodată cu afundarea adecă când ziceţi: „In numele tatălui", Deodată cu cuvintele să'l afunde şi zicând: „Amin". Să'l scoată Şi când zice: „Şi al fiiului", Iară să'l afunde şi zicând: „Amin", Să'l scoată. Şi când zice: „Şi al duhului sfânt". Iară să'l afunde şi zicând: „Amin , Să'l scoată. Şi când toarnă cu mâna iară aşa să facă şi să ziceţi cuvintele acestea numai câte odată „Adecă " Botează-se robul lui D-zeu (imerek) în numele tatălui şi al fiiului şi al duhului sfânt. „Amin." Că aşe a boteza nu este cu cale, nici să cutezaţi a boteza în trei Troiţe precum am auzit că fac unii din voi nepricepuţi) adecă zicând: „Botează-se robul lui D-zău imerek) în numele tatălui ş'a fiiului şi a duhului sfânt Amin, şi iară aşa poftorind până de trei ori. Că aşa făcând veţi boteza în trei Troiţe şi nouă feţe şi veţi cădea în eres mare şi în pă at de moarte. Şi încă zice canonul 49 al sfinţilor apostoli să i-se ia şi darul unuia ca aceluia şi iară vă zic: „Să luaţi pruncul binişor cu mâna neatingându-să nănaşul de dânsul nice de apă sfântului botez şi să'l puneţi în scăldătoare cu faţa spre răsărit şi punăndui mâna în cap să'l afundaţi de trei ori.

Sau să t rnaţi apă şi cu mâna iară nu cu vre un vas, precum fac unii fără cale, şi să ţie cineva aproape de capul copilului v sciorul cu apa şi voi să puneţi copilul în scăldătoare şi să luaţi cu măna apă din vas şi să'l botezaţi precum sau zis. Pintrucă toate tainele prin punerea mâinilor să săvârşesc. Încă să ştiţi că de va fi temere ca să moară copilul, voi să nu vă mai zăboviţi cu molitvele de lepădare de sătană şi cu altele, ci îndată să'l botezaţi în trei afundări şi după aceea să nu mai cetiţi molitvele cele mai înainte de botez ci numai celelalte. Ce urmează după botezul copilului, adecă molitva sfântului mir şi celelalte toate de nu va muri copilul.

***

Biserica Greco-Catolica din Bistriţa (Ardeal)

In şederea la Bistriţa, cu Ateneul popular, din Iaşi, unde am şi cuvântat la Producţia Ateneului *despre vechile relaţiuni între Moldova şi Bistriţa*, am cercetat notiţele de pe cărţile vechi de la biserica unită.

1) *Evanghelie*. Bucureşti 7250 (1742).

„Această sfântă Evanghelie sau | cumpărat de jupâneasa dumisale | Ionică | iz Barbareni biv visternic | şi o au cumpărat cu banii lui săi fie pomenire după aceia fără | un mărleş doisprezece florinţi | pentru sufletul dumisale şi a soţului | dumisale şi a toată rudenie şi nime să nu îndrăzniască a o muta sau a o vinde de la sfânta besearecă | a Bărbărenilor de la Bistriţa afurisit să fie unul ca acela care va îndrăzni a o lna sau a o vinde | marturi Petre Rebrişoreanul, Grigore, Vasile | în anul 1797. Februarie 3 dni.

„Această sfântă Evanghelie o am vândut eu Opre din sa(tul).. popei Vasile din Giulafelea cu bani...

2) *Carte de învăţături creştineşti*. Blaj 1836.

„A această carte în cinste sau dat | sfintei biserici a Bistriţei de | Excelenţa sa Vlădica Ion Bob."

3) *Carte de învăţături creştineşti*. Blaj 1805: „Acsasta karti iaste a lui Ioanas 1821. 8-ti, a 7-a."

4) *Cazanie* Bucureşti 7276.

5) *Cazanie* Râmnic 7250 „ex libris Ioannis Major."

6) *Penticostarion* Blaj 1768:

„în anul 1780 sau milostivit Esxelenţa sa domnul Vlădica *Mer Grigore* şiau dat

pentru nou discos, procovăţul la sfánta besearecă a Bistriţil să fie pomenit şi cu ea să fie a bisericii, şi prin multa osărdia şi rugare a noastră a preuţilor sau datu şi multă osteneală părintele-Alexandru sau adus din Blaj.

— „In anul 1783 sau cumpărat această sfântă carte Penticostarion | cu 13 florinţl şi sau dat | la sfănta biserică a Bistriţei | şi prin multă osărdie şi îndemnul | mieu de sau plătit de aceşti | creştini oameni poporani | mănăstirii Bistriţii | să le fii pomană lor şi la tot neamul lor | în veaci să fie a bisericii neuniţilor ajutători şi ctitori acestei bisărici | . şi dmlor. sânt aceştia, eu | popa Ioan, diiacon Tanasă, diacon Petre | . Flore, Petre, Nechita, Toadr r, Moise, Solomon, | Gheorghe, Solomon, Rusu | aceştia toţi sau îndemnat de această carte au cumpărat | Gavril. Dumnezeu săi pomenească la împărăţiile cele cereşti.

***

B'serica Evangelică din Bistriţa

In frumoasa monografie: *Das Evangelische Kirchengebäude in Bistristz* von prof. Theobald Wortisch. Bistritz 1885. 1 vol. folio 38 pagini, găsim inscripţiile ce se găsesc la vechea şi monumentala catedrală din Bistriţa:

1) Pe o strană din dreapta: Noc opus, fecit. fieri. Dominus. Georgius. magistrer. hospitalensis a. d 1. 5. 0. 8. per. magistrum. Antonis. Mensatoreni.

2) Pe o *strană* din stânga: hoc. opus. fieri. fecit. venerabilis. pater, Benedictis de. Bethleem. ordinis. Praedicatorum. ad. honorem. beate. Marie. virginis.

3) Afară la uşă: Aedificatum (1563) renovatum 1795 et 1867.

4) Pe o piatră mormântală: Anno Domino MCCCCXLII obiit gloriosus.

5) Pe un clopot mic: ad honorem Dei et Marie virginis per magistrum Joanem de Segisicar pridie Ascensionis K. fusa est campana anno Christi mundi Salvatoris MCCCCXXX".

6) „in perennem memoriam | Francisci | et Carolinae Augustae | Caesa um | die XV Mensis Augusti MDCCCXVII | *turrim* hanc conscendentum".

7) *Pe o lespede* în naos ; hic lapis Alberti Cerasini membra recepit | ast animam coeli beata fovent | Alberti, per quem Deus hac benedictus in urbe | restituit verbi dogmata pura sui | anno domini MDLXIIII | hora VI mane | XX die Novembris | .

8) Pe poarta cea mare la intrare:

Anno Domini 1560 et 1563 Gaspar Pellio judex	Anno mundi quinquies Millesimo quingentesimo vicesimo secundo qui est a nato Salvatore 1560 Septima die Marty templum hac infringi Decima tertie die Maji vero reaedificare coepit Anno mundi autem 5522, qui est a nato Christo 1563 absolutum aedificium Soli Deo laus et gloria	Anno Domini 1561 et 1562 Gregorius Daun judex

Dan 4 cap Redime peccata tua eleemosimis forsitan. Dominus delictis tine, ignos, cet.		Mach dich los von Deinen sunde durch gerechtikeit und Wolthat an den armê Dan 4, 1563

***

La d. M. I. M. Kogălniceanu

Dl. M. I. Kogălniceanu e nepotul marelui bărbat de stat M. Kogălniceanu; posedă o prea bogată arhivă de documente vechi ce privesc moşiile *Dinfenii, Brătenii, Scriuulenii, şi Râpile* de la Fălciu, moşii părinteşti de pe la 1600 încoace.

D-sa a avut amabilitatea să pună la dispoziţia d-lui Ghibănescu cercetarea acestei arhive, cum şi rara sa bibliotecă.

Intre altele notăm:

1) Un manuscript vechiu slavon, Mineiul pe Septembre, scris în 1599 Mart 26 de călugărul Anton de la Suceava pentru biserica Inălţării Domnului din Cetatea Sucevei, din ordinul lui Eremia Moghilă Vodă.

Ms. e un mare volum legat în piele, cuprinde 25 quaternuri a 8 file fiecare; din quaternul I lipseşte fila 1..... din quaternul 25 lipseşte fila 7 şi 8. Mai sînt şi câteva file din quaternul 45, 48 etc, ceea ce arată că s'au scris mai multe volume, numărându-se quaternurile cu începere de la luna lui Septembre.

Pe fila ultima stă scrisă următoarea notiţă în slavoneşte:

Бжїею мастїю. Іѡ Іеремїа Могила воевода. гспдрь земли молдакской, | й сь прѣвьзлюбленаами Мти Марїа. й гспожда Єлисавеѳ.і й бгѡданном | моим чадом Іѡ костантин воевода желанїем вьждела̂х. й купих | сих | мабних кннги наречних. вї минеом. на вї мсць. й дадох на 8кра | шенїем вь нашен мабж 8 стѣн цркви идеж ест храм вьзнесенїе гâ бл. й спса | нашег Їс. ха̃. еж ест вь градѣ сучавѣ. кѡгда купих сих книги быст гспдвѡм | гспдвами вь три лѣта й пол. й на четврьтое текьщее. й при | архиереи. вур Геѡргїе могила митрополит. вь вьсеи. земли молдавстѣи. | й правител крьмилам стым црквам. й аще кто хощет покусити | й вьзѣти без благословенїе ѡт стѣи церкви. да имает сьперник. сам гь наш | Іс хс. на страшном. его сьдище й ѡт нас клѣтви. еж шрудолюбезнѣм | вьжделѣх, на оукрашенїем стѣи церкви. й на вьсем поновленїю нашему | й старому столу славному граду Сучавскому влтѡ зрз март кѕ.

—+

„й служител вь | ерействѣ тогда. сщенник. Іаню .кримкович. и левит | Гаврїил н. клиснарх. бѣ ермонах парѳенїе. ѡт Молдавиц. и црквнци бѣше Їлѣ. и Матеіаш й антон антон искаал.

„Cu mila lui Dumnezău Io Ieremiia Moghila-Voevod, Domn Ţării Moldaviei, şi cu prea iubita maica Noastră Mariia, şi Doamna Elisavetha, şi de Dumnezeu dăruit copilul mieu Io Constandin Voevoda, cuprins fiind de râvnă şi am cumpărat aceste cărţi de rugă *numite 12 Minee* pe cele 12 luni şi le-am dat spre podoabă întru a noastră rugă în sfânta beseareca, unde iaste hramul Înălţarea Domnului Dumnezeu şi mântuitorul nostru Is. Hs. carea iaste în cetatea Sucevei.

Iar când am fost cumpărat aceaste cărţi *fost-am domnia mea cu domnia în al treilea an şi jumătate, şi spre al patrulea an curgător,* şi în vremea arhieriei lui Kir Gheorghe Moghilă mitropolitul a toată ţara Moldovei şi diregător în deosebi a sfintelor biserici, iar dacă cineva ar îndrăzni şi ar lua fără binecuvântare de la sfinta biserică, să aibă pârâş pe însuşi Domnul nostru Is. Hs. la straşnicul lui judeţ şi de la noi blestem, căci că râvnit-am cu multă trudă la podoaba sfintelor biserici şi la toată inoirea celei a noastre şi vechi slăvite capitale a cetăţii Sucevei.

Anul 7107 Mart 26

„ şi slujitori în preuţie atunci, preutul Ilie Crimcovici şi levitul Gavril, şi clisiarh a fost Ermonah Parteni de la Moldaviţa şi ţircovnici au fost Ilea şi Mateiaşi şi Anton.

Anton a iscălit

Alte notiţe pe acest mineu sânt: „Vasilie Holban iscal let 7270 Ghenar 30 dni" (1762).

— Acest mineiu ce esti pe o lună de zile cu toate slujbile | în toati zilili lam luoat de la Grigori Volcinschi | şi iam dat noi un ceasoslov. pi această carti şi pintru credinţa. | mam iscălit să s ştie,

Ilie Holban

— Toader diac sin ego Moise Iancul.

— Costantin diiac sin Ion.

— 2. O icoană veche a maicii Domnului ferecată în argint: мр ѳѵ | іс хс |. „Pomeneşte | Domne pre roaba ta | Zmarada Cogălniceanu | и глнкоѕфѡлѡ 1746 (αψμϛ).

3. 1859. **Cetăţenii din Roman aderă la candidatura lui Gr. M. Sturza**

Conferinţele de la Paris n'au încuviinţat cea mai principală dorinţă rostită de Divanurile Ad-hoc din âmbele Principate Române, adică: „Unirea acestor ţări într'un „singur stat sub un principe străin din una din familiile domnitoare ale Europii".

Din contra ele au hotărât ca fie care Principat să-şi aleagă câte un Domn dintre pământeni.

Intru această grê încunjorare, noi sub scrişii îndrituiţi alegători din ţinutul Romanului, am simţit neapărată nevoe de a ne aduna şi de a ne consfătui ca să ne lămurim, care din compatrioţii noştri ar merita această înaltă chemare, dela care atârnă renaşterea şi fericirea ţării, ba chiar şi a întregii naţii.

După amănunte cercetări atât a calităţilor fie cărui din ândrituiţii candidaţi de Domnie, cât şi a nevoilor ţării, neam lămurit şi neam convins că Principile Grigorie Mihail Sturza merită preferinţa, pentru că numai luminarea sa uneşte cu condiţiile cerute de convenţia închietă la Paris, în 19 August 1858, mai multe din calităţile neapărate pentru punerea în lucrare şi dezvălirea Principiilor reorganizării Ţării, iar mai ales cunoştinţe militare, teoretice şi practice, atât de rare la noi, precum şi activitate, energie, perseverenţă, bărbăţie şi tărie de voinţă, de care au dat aşa frumoase dovezi, atât pe Câmpul Războiului, cât şi la delimitaţia graniţii despre Besarabia.

Pentru aceste cuvinte am şi hotărât a întrebuinţa toate mijloacele legiuite, sprê a asigura alegerea Domnului în persoana luminării Sale.

Spre acest sfârşit ne şi îndatorim pe onoarea noastră, a da la alegirile deputaţilor, votul nostru numai acelor persoane care înfăţişând închezăşluiri morale, vor fi sub-scris mai întâiu şi un act prin care se vor obliga că la alegerea Domnilor stăpânitori ai ţării, vor da pe faţă votul lor pentru luminarea sa Principile Grigorie Mihail Sturza, iar pentru toţi cei lalţi candidaţi de Domnie bile negre tot pe faţă.

Tot odată ne îndatorim a da şi din partea noastră Deputaţilor ce vom alege, un mandat imperativ care le va impune mai sus arătatele îndatoriri.

Atât declaraţia de faţă cât şi declaraţiile deputaţilor, se vor da în păstrarea luminării sale, mai sus numitului Principe.

Iscăliţi. | .Gheorghe Sturza Logofăt. | . C. Sturza. | .C. Hurmuzachi. | .Grigorie Hermeziu. | .Enachii Burchi. | .A. S Miclescu. | Ioan Ciuhurianu Căminar. | .Căminar Fundăcescu. | .Ilie Dimitriu Sardar. | .Neculai Softa Căminar. | Aga Iorgu Hermeziu. | .A. Miclescu. | .Gheorghe Răzmeriţă. .I. Scorţescu. | .Aga D. Stan. | .C. Petrovici spatar. | . I. Agarici proprietar mic. | .Hristea Ovanes căminar. | .Iorgu Manu slugeriu. | .Andronache Vasiliu Sardariu proprietar mic. | .Tanase Gheorghiu Sardariu. | .C. Obreja Stolnic. | .Cilibiu Ioan Iosib. | .Gheorghe Mardarie Aga. | .Grigorie Mardarie Spatariu. | . Toader Stoian. | .

4. **7067 April 8 (1559) Iaşi.**

Copie de pe uric de la Alexandru Vodă feciorul lui Bogdan Vodă din veleat 7067 April 8 zile (1559).

Aşa scrie în uric, adică au venit innaintea noastră şi înnainte a lor noştri moldoveneşti boiari a mari şi mici ale noastre slugi, *Toader* şi fratele său *Juraşco*, feciori *Grecei*, nepoţii lui *Pavăl Schiridon Brănişteriul*, şi cu *Ion* şi fratele său *Simeon* şi surorile lor *Mărica* şi *Sofroniia* şi *Drăghina* şi *Vărvara* şi *Neacşa* şi *Nastea* feciori *Petrei Medelnicerului*, nepoţii lui *Negrilă parcalabului*, de a lor bună voe de nime asupriţi, nici împresuraţi sau tocmit între dânşii şi au schimbat a lor direapte ocine şi moşii şi cnmpărături a moşilor săi. Deci sau sculat ale noastre slugi Toader şi fratele său Iuraşco feciori Grecii, nepoţii lui Pavăl Schiridon Brănişteriul, şi au dat a lor drepte ocine şi moşii din direase de cumpărătură ce au avut moşul lui Pavăl Scripco Brănişteriul de la Pătru Vodă un sat pe *Liliva*, pre părău, unde au fost feciorul lui Dragoşa, ce să cheamă acmu *Brăteanii*, acela lau dat slugilor noastre lui Ion şi fratelui său lui Simeon şi surorilor sale Măricăi şi Sofronii şi Drăghinii şi Vărvarii şi Neacşei şi Nastei feciori Petrei medelnicerîul, nepoţii lui Negrilă părcălabul, denaintea noastră şi denaintea alor noştri boeri. Şi iarăşi ale noastre slugi Ion şi fratele său Simeon şi surorile lor Marica şi Sofroniia şi Drăghina şi Vărvara şi Neacşa şi Naste, feciori Petrei medelniceriul, nepoţii lui Negrilă parcălabul, iarăşi sau sculat şi au dat a lor driapte ocine şi moşii din direase de cumpărături ce au avut moşul lor Negrilă, părcălabul *de la părintele meu Bogdan Vodă*, giumătate de sat la Nistru anume *Cruşovăţul* partea din gios ; aceia au dat de schimbare slugilor noastre lui Toader şi frăţinisău lui Juraşco, feciorii Grecii nepoţii lui Scripco Brănişteriul, aşijdere din driase ce au avut cum mai sus să zice moşiile lor ce au avut ei în desine, şau dat Toader şi fratele său acele drese a moşului lor a lui P a v ă l S c r i p c o ce au avut de la Pătru V o d ă întru m ă n u l e ce mai sus să g r ă e ş t e nepoţilor lui Negrilă părcalabul Pentru aceia şi noi dacă am văzut de buna voia lor între dânşii tocmală, aşişderea şi de la noi am dat şi am întărit slugilor noastre lui Ion şi lui Simeon fraţinăsău şi surorilor sale Măricăi şi Sofroniei şi Drăghinei şi Varvarii şi Neacşei şi Nastei, feciorii Petrei medelniceriul, nepoţii lui Negrilă părcalabul cu acelaş sat ce mai sus să grăşete *unde au fost ficiorul lui Drăguşescul ce să chiamă acmu Brătenii*, ce mai sus iaste scris, date să fie lor uric cu tot v e n i t u l lor şi c u c o n i l o r şi nepoţilor şi strănepoţilor lor şi î m p r ă ş t i e ţ i l o r şi a t o a t ă ruda, care cum să va aleage mai aproape, neclătite nici r u ş e i t e în veci. Hotarul acela al Bratenilor cu tot hotarul pre unde *sau ojivit* din veci. Pre aceeia iaste credinţa domnii mele carele mai sus sânt scris Alexandru Vodă şi credinţa a boerilor noştri moldoveneşti a mari şi a mici, anume Moţoc vornic mare şi părcălabii de Hotin şi de Neamţu Crăste şi portarul de Suceava şi parcalabii de Cotnari, Văscan şi Stanciul şi Părcalabii de Suceava Dumitru şi Andrieş spatariul şi Ianciul postelnicul, şi Ion visternicul, şi Coste păharnicul şi Bole stolnicul şi Paşco Comisul şi credinţa a toţi boerii noştri Iar cine va alege Dumnezău den cuconii noştri sau din ruda noastră sau fie cine va fi domnu în ţara noastră a Moldovii, să nu strice tocmirea şi întăritura noastră, ce să aibă cu mai mare întăritură a întări întăritura noastră Şi atunci an fost logofăt mare Moghilă şi au învăţat de au scris uricul şi au legat pecete la uric ca să fie de credinţă schimbărilor cu aceaste moşii, care mai sus sânt scrisă, şi am scris uricul Ion Borzovici în Iaşi în luna lui April 8 zile.

In dos notă: „Suretul ispisocului Brătenilor ot Fălcii *ce se chiamă acumRăpile* 1784.

***

5. 7174 Ghenar 20 (1666). Vas. Cogălniceanul cumpără cu 2 boi şi 2 taleri partea lui Luchian din Scrivuleni

Adec eu Luchiian feciorul lui M(iron Scripco) (scriu) | şi mărturisescu cu acestu za(pis al meu de ni) | me asuprit nece nevoit eu ce d(e a me bun voe) | am văndut a mea dreaptă. ocină (şi moşie ce) (am avut, den sat den. *Scrivuleani* (cei pe valea Leliv c) | ei la ţinutul Fălciului. a(cea parte (carea mai sus scrie am văndut (dumisale lui Vasile) Co gălniceanul pe doi boi de (negoţ... şi (doi) | taleri bătuţi şi partea (lui iaste din) | tru un bătrăn a cincea par(ti săi fie lui) | drea(p)tă ocină şi moşie (cu tot) | venitul şi să aibă aşi fa (ce şi drease) domneşti şi întraceastă toc(mală au fostu) | mulţi omeni anume. F(rătei hutnog)ul | şi Davidu de Ghedeşeani şi (Vlasie) | de Brăteani şi Ionaşco, C(hihaia) de | Ghermăneşti. şi Ştefan Moş. ottam şi (Toader de) Drăceani i Ion de Şopăr | leani | (şi alţi oame)ni mulţi mai pre mari creden | (ţa neam pus) peceţili deagetili să să ştie. |

vălet 7174 Ghen. 20

X Ştefan
X Ionaşco Kih(ae)
X Vlasie
X Frăteiu
X Ion

Obs. În 1670 Sept, 20 Gh. Duca Vodă întăreşte lui Vasile Cogălniceanul vânzarea de mai sus (Surete ms. XLV, 431) Cum zapisul e rupt în trei şi făşia a 3-a lipseşte se poate întregi cu textul ispisocului lui Duca Vodă din 7179 Sept. 20, unde zapisul e copiat pe deaîntregul.

6. 1835 Iunie 24 Iaşi. Itinerariul lui M. Gr. Sturza Vodă spre Vaslui şi Huşi.

Către cinstitul dipartamentu a trebilor din lăuntru isprăvniciei ţănut Vaslulului.

Pre înălţatul nostru domn la trei ceasuri după amiază *din Borde* sau adus aice în Vaslui la casăle dumisale cucoanii Elencu Şubino unde şăzând la masă şi odihnindusă la şasă ceasuri sau pornit către Huşi, pitrecîndul până la poćta Cordenii, în capul ţinutului, şi de acolo sau întâmpinat de către ispravnicul ţinutului Fălciu şi după datorie nu lepsăscu a înştiinţa.

No. 4084 Vasile Buzdugan medelnicer
primit Iunie 30 No. 11515.
(Arh. stat. Iaşi dosar No. 75 transport 797 opis 907 fila 40).

Obs. Itinerariul iniţial a fost modificat, că de unde urma să se înceapă drumul în ziua de 15 Iunie „din Iaşi la Vaslui prânzul şi mersul 16 ciasuri.

16 Iunie din Vaslui la Huşi prânzul şi masul 7 ceasuri după raportul Ispravniciei de Vaslui, Domnul a sosit în Vaslui la 30 Iunie şi la Huşi a fost la 1 Iulie 1835.

7). 1830 April 28. Slujba gorştinei în Moldova.

Pentru slujba goştinei din anul acesta ce se vinde împreună cu sporul alăturat noi cei mai jos iscăliţi am rugat pe dumnealui vornicul Mihalache Sturdza ca prin a dmsale închipuire să o ieie pentru noi sporind la haznea încă 10.000 lei piste suma de 555.500 lei ce sau suit la strigarea cea de pre urmă, care luânduse să fie întru toată a noastră îngrijire şi răspundere a banilor la vadelile hotărâte. Iar dacă se va da iznoave în mezat atuncea ne va face întrebarea de poate şi peste această sumă a mai da ceva. Şi vărsinduse pe numele dmsale întru a noastră socoteală, fără să aibă dmlui

ea mai mică supărare, va primi de la noi îndată 100 galbeni pentru a dmsale osteneală şi spre siguranţie dmsale am dat această hârtie cu a noastre iscălituri.

Ilie Kogălniceanu Agă.
Vasile Alexandri spatar.
Antohie Sion spatar.

1830 April 28.

***

Comunicările d-lui A. Saint Georges (Bucureşti)

Tînărul nostru arheolog, fostul director al revistei istorice „*Miron Costin*" din Bărlad, şi proprietarul muzeului arheologic din Bărlad, ne comnnică din bogata sa arhivă de documente peste 3000 de originale — un mănunchiu de documente, ce privesc *lucrurile* din Moldova. Documentele sînt în număr de 7 şi au un cuprins foarte interesant prin raritatea faptelor, de care se vorbesc în ele. Toate sînt din secol. XVII-a cătră sfărşit:

1). 1691 Mart 9. **Şugubină cu o fată mare**

Adecă eu Nedelea, fămeaia lui Roman de Sărăţeani, scriu si mărturisăscu cu acestu adevăratu zapis al mieu, precum au făcut un ficior al mieu anume Ştefan, *o şugubin(ă) cu o fată mare a fătă, şi dacau făcut şugubina, au fugit în ţara leşască,* iară fata au mărsu cu copilul în braţe deau pârât la dumnealui vornicul cel mare Vasilie Costache; deci Dumnealui Vornicul au făcut plinială muerii cu ce au găsât la mine, pentru căci au făcut copilul cu ficiorul mieu; iar pentru şugubină care sau socotit doaăzăci de lei, nam avut cu ce plăti, ci am dat dumisali vornicului partia lui Roman din baltă de la Hărceate, ce va fi partia lui, ca săi fie dumisali vornicului dreaptă ocină şi moşie în viaci, şi cuconilor dumilorsale, şi la această tocmal(ă) sau tâmplat sau tâmplat (sic) Toader Oia şi Andoni Albul de Sărăţeani şi Caisin de Sărăţeani, şi Strătil de Sărăţeani, şi mulţi oameni buni şi bătrâni, şi pentru mai mare credinţa miam pus deagetul, şi aceşti oameni ce mai sus sânt scrişi, sau pus deagete, ca să s(ă) ştie.

7199 Mart 9

+ Nedelea . fămeaia lui Roman u Bărlăleşti
+ Toader Oia. + Andoni . Albul + Caisin, + Strătil.

Notă. Documentul aparţine muzeului Saint-Georges din Bucureşti şi provine din arhivele fam. Sturza Bărlădeanul.

***

2). 1692 Ianuarie 2. **Zapis pentru Coţmăneşti la Tutova (familia Ureche, Buhuş şi Batişte)**

Adecă eu Alexandra giupăniasa răposatului Alexandru Buhuş ceau fost hatman şi cu ai miei iubiţi fii Ioniţă şi Dumitraşco şi Neculai. scriem şi mărturisim cu cestu adevărat zapis al nostru la mâna dumisali lui Antiohie ceau fostu cliuciar mare precum fiind eu datoare cu şasăzăci de lei lui Ioniţă negustoriul ginerile lui Adam şi avândurea eu strănsoare pentru bani de Ioniţă negustoriul, neavându eu de unde săi dau banii, întralt chip nam avut cum face. ce mam rugatu dumisale lui Antiohie ceau fostu cliuciar mare, avândurea dumnealui Antiohie socotial(ă) cu Ioniţă negustoriul cu neşte bani ceau avut asupra lui Ioniţă negustoriul pentraceştia bani 60 lei cari sânt eu datoare lui Ioniţă negustoriul să mi să rădice şi miau rădicat, iar noi pentracei bani iam datu lui Antiohie giumătate de sat de Coţmăneşti carii săntu pe apa Tutovii, cari ne iaste şi noao cumpărătură de la Lucachie Batişte ceau fost jăcniciar mare ficiorul lui Batişte ce au fost vistiarnic mare ginerile lui Nistor Ureache ce au fost vornic mare

carea aceastea moşie iaste despre Nistor Ureache vornicul moşul fratelui lui Lucachi anume Micodim călugărul ce lau chemat în nume de mirenie Nistor Batişte şi la împărţală sau vinit această ocină în partea frăţinesău lui Nistor Batişte călugărul precum le scrie zapisul cel de împărţală căci ei au fost fraţi cu Nistor Batişte numai dinspre părintele lor Batişte Vistiarnicul căci Lucachi au fost făcut cu altă giupăniasă mai pe urmă, iar fratesău Nistor Batişte călugărul au fost făcut din giupăneasa ceau avut părintele lor Batişte anume fata lui Nistor Ureache vornicul şi la moartea frăţinesău lui Nistor Batişte călugărul cu limbă de moarte şi cu zapis sau dat lui Lucachie cu toate ocinile lui ceau avut despre moşul său Ureache vornicul pe mâna lui Lucachie să hie el stăpân şi săl grijască de boala lui şi după moartea lui lau grijit cum să cade, apoi Lucachie fiind om străin şi socotindu că nu ia aşăza în ţară, au scos această giumătate de sat în vânzare şi alţii nau avut cum să înceapă a cumpăra făr numai Dumnealui Alexandru Buhuş hatmanul căce eu Alexandra giupăniasa răposatului Buhuş am fost nepoată lui Nistor Batişte călugărul, fratele lui Lucachie, acmu scoţând această giumătate de sat la vânzare am socotit că să cuvine dumisal lui Antiohie cluciariul căce se trage de pe părintele dumisale Gavril Jorea sulgiariul dintraceea sământă despre care ne tragem şi noi, pentraceaea şi noi am vândutu dumisali lui Antiochie ceau fost cliuciar mare această giumătate de sat ce scrie mai sus Coţmăneşti din vatra satului din pădure şi din câmpu şi din ţarină şi dintrapă şi din tot locul cu tot vinitul ca să fie dumisali driaptă ocină şi moşie neclătită şi neruşeită şi dumisali şi giupănesii dumisali şi cuconilor dumisali şi acesta zapis sau făcutu denaintea dumilorsali boiarilor celor mari dumnialui Tudose Dubău vel logofăt şi dumnialui Alexandru Ramandi vel dvornic dolui zemlea şi dumnealui Doniciu vel dvornic vişnii zemlia şi dumnialui Savin vel spătar şi alţi boiari bătrâni şi tineri cari mai gios sau iscălit şi eu pentru credinţa miam pus peceatea şi pre unii sau iscălit să să crează.

u Ias letu 7200 ghen 4

Alexandra [L. P.] Buhuşoai

Ion Buhuş mart.

Neculae Buhuş, mart.

Az Neculai Donici, vel vornic, mart

Tudose Dubău vel logof. mart.

Alexandrn Ramandi, vel vorn. martor

Buhuş vel medelnicear

Savin, vel spatar

* * *

3) 1696 Febr. 13. Carte domnească pentru Pogana.

Io Antiohie Costandin Voevoda bjieiu milostiu g(o sp(o)daru zemlia moldavscoi. Scriem Domniea mea la credincios boeriul nostru dumnealui Dabija vel cluciar, dacă vei vedea carte Domnii meli, iar domn(ea)ta să mergi la sat la Pogana că iat(ă) se jeluiră Gavril de Ruse şi Dimitraşco snă Andronic şi Lupul snă Goriţi şi alţii răzeşi de acolea pe dumnealui Solomon ceau fost şetrar mare pe cum au cumpărat de la un răzeaş a lor, acolea în Pogana şi pe dânşii nu iau întrebat anumea de la feciorul Orzului deci de va fi cumpărat dumnealui făr ştire şi învoiala răzeşilor şi nevrându răzeşii săl priimască cear lua dumnealui dirept cu sufletul dumisale cau dat, se fie volnici acei omeni carii sintu moşăneni vechi ai întoarce dsale banii, iar nevrându dmlui şetrariul săşi ia banii, să faci o mărturie şi să o dai la mâna lor, pe cum vei afla drept. Aşijderea şă păntru cau făcut o moară dmlui şatrariul pe locul lor şi lau poprit cu cartea

lui Costandin Vodă şi dmlui nau băgat samă deci de totu cum vei socoti şi vei giudeca să faci mărturie să amu ştire. Aceasta scriem zdravie.

u Ias 7204 fevr. 13.

Pecetea domnească marca rotundă
tuş roş vel log.

***

4). 1697 Februarie 11. Carte de zi la divan pentru Pogana.

Io Antioh Costantin Voevoda bij. mlostiu gpdar zemli moldavscoi.

Facem ştire cu acestă carte a Domniei meale precum şau pus zi dănaintea Domniei meali boiarii noştri Ilie Stolnicul cel mare şi cu Solomon Costache Şătrariul ca săşi aducă toate dreasăle ce au pe sat pentru Pogana şi să stea de faţă la divanul Domniei meali în patru săptămâni iar carile nuşi va aduce dreasăle la zi să va da rămas din tot giudeţul ţărăi. Aceasta facem ştire.

u Ias, let. 7205 fevr. 11.

Pecete domnească marca rotundă,
în tuş roşu. vel logof.

***

5). 1695 Sept. 2 Iaşi. Carte de judecată pentru Coţmăneşti între Ilie clucer şi Vasile vornic.

Io Constandin Duca Voevoda. cu mila lui Dumnezeu Domn ţării Moldaviei

Vinitau înainte domnii miale dumnealui Ilie ce au fost clucer şi ni se jelui precom are mare strămbătaate pentru giumătate de sat de *Coţimăniaşti* parte lui Ureachia pentru carile au eşitu înainte domniei miale dmlui Vasilie vel vornic de şau întrebat cu dmlui Antiohie vel paharnic zicândui dumnealui vornicul precum nau încăput dumnealui păharnicul săl cumpere ace giumtate de sat căci Dlui vornicul au zis că Dlui estia rod lui Ureche şi nefiind diresele acelui loc la Dumnealui nau avut cu cia da satu şi iau dat râmas săi întoarcă vornicul banii şi i sau făcut şi carte.

Iar acmu vinindu Dumnealui Ilie Cluc(er) din ţara muntenească deade dumnealui samă cum că dmlui au întorsu banii păharnicului mai înainie vreame căci dedea dlui sam(ă) cum că estia şi răzăş şi rodu lui Ureche şi ne arătă dmlui şi zapis şi scrisori de giudecată de la rugătoriul nostru svinţiia sa Kir Lavrintie Episcopul de Rădăuţi pe cum au avutu dlui, pără cu dlor şi după pără şi aşiazare, ce domnia me de aceste nam ştiut nimic şi nici dmlor au spus nici au aşteptat, ca să fie şi dlui cluceriul de faţă. Pentru aceae datam domnia mia ca să aibă Ilie clucer aş ţine acest loc parte lui Ureche pe zapis de cumpărătură, ce are şi pe giudecat ce au avut şi nici de casele dumisale ceau făcut pe acel locu nimea să nu se atingă a le strâca sau ale opri. iar de ar avea ciniva a răspunde ceva să vie de faţă, aceasta scriem.

Io Constantin Duca Voevoda u Ias lt. 7204 Săpt. 2.

Pecete domnească în tuş roş.

***

6) Fără dată: Zapis de bani a lui Husein Turcul.

+ Eu Husain Turcul scriu cum am tremis un aprod de(a)u adus pe Gavril Vornicul din Bărlad pentru nişte bani ce me(a u fost dator Necula feciorul Dulei şi Gavril au fost chizeş de Necula, deci dacă au venit Gavril aice ne(a)m părât şam rămas pe Gavril şi me(a)u dat Gavril banii toţi 27 lei şi săşi ea moşie cât sa alege parte Neculei den câmpu şi den pădur e) şi den vatra satului să fie a lui Gavril pentru cau

plătit Gavril toţi banii cu câţi bani me(a)u fost dator Necula şi cându mi(a)u dat Gavril banii, sau prelejit Hagi Ală de la Şmil şi Murtaza Celebi de la Coge şi Mustafa Celebi de la Scărleteşti feciorul Spaciului şi eu Alexa am scris zapisul să s(ă) ştie.

Hagi	Murtaza	Husain	Mustafa
●	●	●	●

Pe dos:
+ Zapisul de moşie ot sin Dulii ot Pogan(a).

* * *

7) Fără dată. *Zapis de bani a lui Husein Turcul.*

+ Eu Husein, scriu, cumu, meu, rămas, Gavriliţă, cu doazeci şi şiapte de lei, păntru Necula feciorul Dule, ot Pogana că au luatu moşiea că lam apucatu de lam dus la cadiul el au dzis că am datu lu Gavriliţă moşiea să de doozeci şi şiapte de lei lu Husein bacalul. Acestu zapis sau făcutu dennainte cadiului şii mărturiea a lu Bacalul şi Mica arnăutul şi Curmare.

Scris pe dos de altă mână:

Mărturia de la Husăin Turcul pentru 27 lei a dumis(ale Neculalu ficiorul Dulii ot Pogana pe moşie.

Mai jos de altă mână:

De Pogana.

* * *

8). 1695 Sept. 1. Roman. Inscripţiia de la biserica albă a sfinţilor Voevozi din Roman.

к. marca а.
к. Cantacuzinsecu з.
кел 1 pajură cu 2 lei спѫт.

† Ѧчастѫ свитѫ мѫнѫстире фостаȣ зидитѫ дин | темеліе де ферничитȣл домнь Іwн Щефан Томшѣ воевода. шрѫ дупѫ. р. де | ани рѫсипиндȣс(ѫ). зидитȣсаȣ кȣм сѫ вѣде де дȣмнѣлȣи Басиліе Кантакȣзино | вел спѫтар, непот динтрȣ w непоатѫ де финкѫ ачелȣи поменит домнѫ | ѫтрȣ слава лȣи Дȣмнезеȣ, пинтрȣ ертаре пѫкателор, сале влѣт зсд сеп. а.
+

Vezi Episcop Melhisedec Cr. Romanului I 39.

VIII. RECENSIUNI

Buletinul comisiei istorice a României vol. IV. Buc. 1925.

Mult aşteptatul volum al 4-a al comisiei istorice a apărut cu un bogat şi interesant material istoric *inedit*. Intre cele publicate notăm:

1) *Documente* relative la Ion Neculcea şi familia lui, de Iulian Marinescu.

Dacă studiul ar fi fost însoţit de o spiţă genealogică, ar fi fost mai cuprinzător. Credem însă că interpretarea, ce o dă expresiei *„fiind el strein nu i s'a căzut să cumpere"*, că era strein de neam, nu de răzăşie şi rudenie este o greşală istorică.

2): *Documente prahovene* de Iuliu Tuducescu; *Documente Tecucene* şi Bârlădene de N. Iorga; *documente Vasluene* (Soleştii) de I. Tuducescu.

Un indice de nume şi lucruri ar fi înlesnit folosinţa acestui volum pentru specialistul doritor de a afla mai degrabă ceia ce caută.

*

I. **Ursu**. *Stefan cel Mare. Buc. 1925.* 1 vol. 8 /₀ pagini 461. Preţul 150 lei.

Regretatul de toţi bunii români, care a plătit tributul morţii prea de curând în împrejurări de însărcinări oficiale, a smuls pe harnicul istoriograf în toiul muncii sale productive. Lucrarea consacrată figurei marelui Voevod al Moldovei, lui Stefan cel Mare, arată progresul ce realizase istoricul în metoda sa de investigare şi redactare. In dorinţa de a utiliza numai izvoare de mâna întâia, ignorează cu vădită voinţă utilizarea Cronicii lui Ureche, de şi este un bogat izvor de informaţiuni, cu tendinţe de precizări istorice în date, fapte şi oameni, potrivit izvoarelor interne utilizate de Urecheşti, lucru vădit arătat de Emile Picot în studiul său asupra aceleiaşi cronici.

Expunerea cronologică a faptelor de arme şi politice este întregită cu arătarea boerilor colaboratori ai marelui Voevod: boerii mari; administraţia publică şi diregătoriile; oastea supt Stefan cel Mare; ţara, familia Domnului, personalitatea marelui Voevod.

Mişcarea literară şi artistică supt marele voevod Stefan îşi aşteaptă istoriograful său, întru cât şi în această latură epoca lui Stefan cel Mare este foarte interesantă de studiat.

Cetirea lucrărei răposatului I. Ursu este uşoară, atrăgătoare şi instructivă. După lucrarea consacrată asupra lui Petru Rareş. Istoria lui Stefan cel Mare arată un vădit progres din partea autorului şi ca preciziune în redactare şi ca bogăţie de izvoare.

*

N. Iorga. *Viaţa lui Constantin Vodă Cantemir* de Dim. Vodă Cantemir Buc. 1925 1 vol. 8°/₀ pag. 126. Preţul 60 lei.

De mult timp cercetătorii istoriografi erau împiedecaţi de a utiliza textul latinesc al *„Vita Constantini Cantemiri"* întru cât era de mult epuizat. Textul latin redat în publicaţia de faţă e urmat de o traducere literară, şi precedată de o precuvântare asupra personalităţei marelui istoric, care a copleşit întreg secol, XVIII cu puternica lui cultură.

*

T. G. Bulat. Contribuţiuni documentare la istoria Olteniei în secol. XVI—XVIII. Râmnicul Vâlcea 1925. 1 vol. 8° pg. 143, Preţul 50 lei.

Tânărul scriitor istoriograf al Olteniei a îmbogăţit istoria Olteniei cu acest volum, în care ni se dau 104 documente ce vorbesc de măn. *Dobruşa* de lângă Drăgăşani (9 documente), *Buneştii* între 1500—1798 (42 doc.) *Cheia* între 1655—1784 (23 documente); *Slătioarele* între 1557 1753 (7 documente), *bis. sf. Dumitru* din Craiova, *bis. Sf. Spiridon* din Craiova (10 doc.), măn. Flamanda, Bogdăneşti, bis. Gănescului din Craiova, Episcopia Râmnicului, biserica papistaşă din R. Vâlcea; familia Paraianu; ţinutul Lotrului. Un indice bogat de nume de persoane, locuri şi lucruri înlesneşte căutarea a ce interesează din istoria Olteniei, aşa de importantă pentru istoria Munteniei, acolo fiind vechi manifestări de viaţă românească.

Din obiceiurile vechi Olteneşti, cari se desprind din aceste 104 documente semnalăm două: *tăiatul urechilor şi datul prin târg,* ca practică în dreptul vechiu penal.

*

Muzeul Arhivelor Statului. Catalogul stampelor şi documentelor. Colecţiunea Olszewski, Bucureşti 1925.

Am avut ocazia de a vizita acest muzeu, prin buna voinţa însuşi a d-lui Olszewski, proprietarul în mare parte al tuturor lucrurilor expuse în muzeu, stampe, portrete, icoane, hărţi, documente. Acest catalog ilustrat, pe lângă că cuprinde înşirarea tuturor obiectelor de arta veche, cuprinde şi un studiu documentat asupra *Gravurii,* care îşi are începutul în opera argintarului Alexo Finiguerra. Ori nu cunoaşte ori n'a voit să cuprindă şi istoria *Gravurii* la Români, întru cât avem lucrări în acest gen de demult

Stampele ce întovărăşesc catalogul sânt: un boer din secl. XVII; o jupâniţa secl. XIX; boer secl. XIX-a; Brăila în secl, XIX gravuri după Saar; Clujul secl; XVI; Trecerea Buzeului, gravură după Raffet.

Din cele 192 stampe, ce cuprind colecţiunea Olszewski, notăm câteva ce privesc *Iaşii* şi *Moldova*: Vue de Iassy (22) Raffet Poste au cheveaux, Moldavie (Rafftet), idem, Bassarabia (Raffet), La quarantaine de Skoulani (idem)... *Iassy* 1818 după Neale Adam (71). Neu Moldova 1820 Künike (177).

*

Revista Arhivelor. C. Moisil. No. 2. Buc. 1925.

Pe lângă studiile arhiviste, care întind cunoştinţele despre diferitele sisteme de catalogare în întocmirea arhivelor (Zaborowschi, Veress, Arakian şi Bulat) avem o largă contribuţie a scriitorilor Moldoveni în coloanele Revistei Arhivelor. **Sever Zotta** ne dă ştiri despre un nou frate a lui C. Cantemir: Iordache. fiul Anisiei (1662) fata Dabijei pah. m, 1629, fecior şi acesta lui Drăghici Nădăbaico vornic 1583, nepot lui Ion Nădăbaico vornic 1554. **Pr. C. Bobulescu** ne publică un uric de la Alexandru cel Bun, din 6825 Oct. 15 (1426, prin care Vodă dărueşte boerului Oancea al Nastei femei sale un sat pe Gabrovo, unde a stat Dobrăcin şi Bratul Pleşescul. Nastea fusese măritată întâi cu Dobrăcin. Traducerea e făcută în 1817 Sept. 17 de clucerul Pavăl Debriei.

Ilie Minea are mai multe comunicări despre: când a murit Nec. Alexandru Voevod? în 1364 Noembre 16 după inscripţii şi după Blaxiu Orban: hic obiit Alexand. Voevoda Transalpinus Anno dni millesimo CCC-mo LX-mo qnarto;— Din legăturile lui C. Cantemir cu M. Apafi şi anume comunicarea în latineşte făcută lui Apafi în 1685 Dec. 12 .

— Un document despre expediţia lui Gabr. Battory în ţara Muntenească; doc. e scris în latineşte şi e dat din Târgovişte: „datum in sede nostro principali Targovisto die vicesimo sento mensis Februario, anno Domini millesimo sex centesimo undecimo".

Gabriel princepi.

Ceva despre mitropolitul unit Atanasie, 2 scrisori ungureşti din 1701 Aug. 17 şi 18. Mitropolitul răspunde „că preuţii valahi după unire îşi păstrează proprietatea ca embatic şi că nu plătesc nimic fiscului, şi ori cât ar ara şi sămăna nu dau nici o dijmă" a papok dolga iránt ô felsègétöl a dipl mában ugy vagyon, hogy a papok akár zalógban, akár miképen tartsa az örökséget. semmiröl ne adózzon, ha fiskalis leszen, akár menyit szánthat, vethet, semmiröl dézsmát ne adjon).

Sever Zotta mai face 2 comunicări: mormântul lui Vasile Lupul, după un doc. din 7186 Febr. 9 (1678) „unde şi oasele lor (a lui Vasile Vodă şi Ştefăniţă Vodă Lupul) aiave sânt înăuntru în bisearică în a sa zidire"; — originea cuvântului *târtan*, după un zapis din 1789 referitor la Ion Grozea din Şerbăneşti, Tecuci, care s'a fost poreclit *Ion Tărtanu, de la o clacă de coasă a unui turc"*, că şi zice bătrânul I. Hâncul om de 80 de ani: „dar slujind la un turc de la o clacă l'au poreclit oamenii *Târtanu"*. Deci *târtan* nu e austriacul *untertan* = sudet, cum susţine Şăineanu şi Cocó Dimitrescu, Iaşi, ci de la un *tatar, tartar*, cum susţinea şi D. Onciul.

— **Gh. Ghibănescu** publică hrisovul lui Gr. A. Ghica Vodă din 1765 Aug. 5 despre satul Zaharieşti, cu bogate ştiri genealogice despre înaintaşii lui Tudosă Dubău logofătul şi urmaşii lui Boldur Hârra.

Intre tinerii cari colaborează nu uităm a pomeni pe N. M. Vlădescu, care are de la părintele său Mih. Vlădescu, fost ministru cea mai bogată arhivă de vechi documente ce privesc neamul Vlădeştilor din Muscel, şi din care ne dă un crâmpeiu de studii. Noi aşteptăm volumul cu toate actele şi cu un întreg şi bogat studiu.

*

Revista Societăţii istorico-arheologice bisericeşti din Kişinău. XVL Chişinău, 1925. 1 vol. 8°/₀ pg. 160 + 75 = 235.

Intre colaboratorii acestei prea interesante publicaţiuni, ce desmormântează trecutul Basarabiei, avem pe *V. Curdinovski* (cele mai vechi biserici din Hotin şi Basarabia; studierea obiectelor mai de preţ ce se găsesc în muzeul bisericesc din Chişinău) *I. M. Parhomovici*, bătrânul şi neobositul cercetător al bisericii şi arhiepiscopilor Basarabiei (Trei scrisori ruseşti cu traducerile lor către A. S. Sturza din partea lui Irinarh, arhiepiscopul Basarabiei; *Catalogul bibliotecii muzeului bisericesc* tipărit cu numerotaţie osebită). *Stef. Berechet*, tânărul şi sufletul acestei publicaţii, care contribue în foarte largă măsură a ne da material nou rusesc pentru cunoaşterea Basarabiei (frăţia de cruce, o carte rusască despre biserica Bucovinei acum 50 de ani, 5 doc. ce vorbesc de moşiile Episcopiei Huşilor din Basarabia).

Pr. A. Profenko ne dă schiţa schitului Rudi, înfiinţat în 1777 pentru călugări, iar de la 1828 de călugăriţe; *C. Caragea*, colaboratorul nostru, dă două fotografii Cantemireşti: Antioh şi Ecaterina Cantemir, cei 2 copii ai lui D. Cantemir Vodă

*

Slt. F. **Popescu.** *Din goana condeiului de sânge (versuri şi proză).* Piatra-Neamţ 1918.

Autorul o dedică M. S. Regelui. E prima trăsătură a condeiului; „în 8 zile de permisie de pe front nu se scrie o carte" zice autorul în *Prefaţă*. In marele număr de lucrări provocate de războiu, acest mănunchiu de versuri şi proză scrise în 8 zile arată psihoza războiului.

*

Dr. Alexa Niculescu, Episcopul Lugojului. *Din trecutul bisericii răsăritene.* Lugoj 1925. 1 broşură 8° ₀ pag. 102. Preţ 20 lei.

Lucrarea face parte din biblioteca pentru clasa cultă. Apologetica şi polemica între biserica gr.-catolică şi gr. orientală şi-a găsit locul de căpitenie la Lugoj, unde şi

Episcopul şi subalternii săi îşi fac o profesiune de a mănţinea polemica între cele 2 biserici româneşti, din care una — gr catolică — este o eflorescenţă a politicei aulice Vieneze, şi nu eşită din rărunchii poporului român. Toată râvna de a dovedi superioritatea bis. gr.-catolice faţă de biserica orientală, este o încercare zădarnică, căci n'are asentimentul opiniei româneşti, care nu vede cu ochi buni această polemică. care izvorăşte nu din adâncă convingere, cât din înrîuriri externe.

*

I. Negrescu. *Influenţele slave asupra fabulei româneşti în literatura cultă.* Chişinău 1925. 1 vol. 8°/o pag. 200.

De la studiul vechiu asupra fabulei la Români de T. Speranţă şi Cristu Negoescu, de la notele lui I. Nădejde în Contemporanul prin 1882 asupra modelelor lui A. Donici în Criloy; pe lângă studiul lui Epure studiile d-lui I. Negrescu asupra fabulei la Români sînt o complectare asupra chestiunii. Servind autorului ca lucrare de doctorat în litere partea I — aceasta a 2-a parte se ocupă în special de raportul între D Cichindeal şi Dosoftei Obradovici; Ion Sârbu şi I. Dimitriev; C. Stamati Ciurea — Ivan Ivanovici Hemniţer; Alex Donici — Krilov şi Alex. Efimovici Izmailov:

Influenţa rusască a fost destul de complexă, căci prin literatura sa a înrîurit asupra scriitorilor Moldoveni din Iaşi şi Chişinău, iar prin armatele sale asupra societăţii româneşti, răspândind practica limbei franceze.

*

C. I. Caradja. Despre lucrul apostolesc a lui Coresi de la 1563. Bucureşti 1924.

Datorită bunei voinţi a d lui C. I. Caradja, Academia se află în posesiunea unui exemplar din *Praxiul* lui Coresi, descris de Gr. Creţu încă din 1885. La urmă se dau câteva planşe; tipărirea intregului ms. e de dorit să se facă cât mai curând.

*

Dr. Andrei Veress. *Campania creştinilor contra lui Sinan Paşa din 1595.* Buc. 1925.

Dl. Veress e un nume nou în istoriografia română. Cu toate acestea apare de o dată cu atâta material bogat că se anunţă că vor apărea în curând 18 mari volume: *monumenta Histariam Romaniae spectantia.* Pe lângă datele cunoscute în expunerea istoriei evenimentelor din 1595, d. Veress aduce 12 noi izvoare italiene.

*

C. C. Giurescu *Noi contribuţiuni la studiul marilor diregători în secl. XIV şi XV.* Bucureşti 1925.

Lucrarea aceasta este o anexă la o altă lucrare cu acelaşi titlu, care i-a servit ca lucrare de doctorat şi va apare în Buletinul comisiei istorice an. V. Cu toate că poartă numele de *noi* contribuţiuni, nu izbuteşte a dă soluţiuni la problemele istorice, ce le pune. Aşteptăm să cetim lucrarea de doctorat spre a vedea întreaga problemă. Neutilizând alt material de cât cel cunoscut până acum, pentru cercetătorul specialist sinteza făcută de autor nu dă aspect nou chestiunilor istorice, ce privesc începuturile statului Moldovei.

*

C. C. Giurăscu. *Le voyage de Niccola Barsi en Moldavia.* Paris 1925.

Atâta zicem. Vom reproduce în No. 6 al buletinului Ion Neculcea toate pasajele ce privesc Moldova şi Iaşii din 1633. Nic. Barsi a fost un călugăr italian. care a călătorit în Tartaria, Circasia şi ţările vecine între 1632—1639. El intră în Moldova pe la Hotin, venind de la Kameniţa. El atinge oraşele Hotin, Rădăuţi, Stefăneşti, Tabără, Iaşi, Bacău, Trotuş, Huşi, Vaslui, Bărlad, Galaţi, Chilia.

*

Alex. Roşculescu. Harta Moldovei. Viena 1797 după Riga Valestimul.

Pomenim acest exemplar lucrat pe româneşte de răposatul Alex. Roşculescu, cunoscutul caligraf şi litograf, aceasta fiind ultima lui lucrare tehnică.

*

Calinic Istrate. Prin satul Hâjdeilor. Cernăuţi 1925.

E o interesantă contribuţie la cunoaşterea leagănului Hăjdeilor din satul Cristineşti (Hotin). Zece planşe ilustrează lucrarea.

*

Ilie Minea. *Inceputul domniei lui Alex. Lăpuşneanu, Iaşi 1925.* In acest extras din *Cercetări istorice*, autorul utilizează ştirile din Luca Górnicki şi Stanislas Orzechowski, întregind pe Gr. Ureche.

*

Ilie Minea. *Letopisețele Moldoveneşti scrise slavoneşte.* Iaşi 1925.

In acest al 2-a extras din *Cercetări istorice*, cetim cursul făcut la Universitate, asupra izvoarelor istoriei Românilor, şi anume izvoarele interne, din textele cronicelor slavone, tot cetitorul s'ar fi lămurit mai bine asupra micilor variante; de cât să le înşiruim în analize minuţioase.

Sunt 5 texte de cronici vechi slavone: 1) Codicele de la Neamţ, scris întreg la 1757 Aug. 30; 2) Sbornicul de la Chiev a lui Isaia de la Slatina 1561. 3) Sbornicul de la Tulcea, fost a protopopului Ursu de pe Poartă în 1710. 4) Sbornicul lui Azarie, la Petersburg, fost a bis. Nicoriţa din Iaşi în 1739. 5). Ms lui Nec. Brzeski 1566 Iaşi.

Cetirea e anevoioasă, şi cere la fiecare pas notiţe de coordonare, pentru a înlocui lipsurile ordinei în orânduirea materiei.

*

Dr. Margareta C. Stefănescu. Elementele Ruseşti-Rutene din l. românească şi vechimea lor. Iaşi 1925. 1 vol. 8°/0 pagini 141.

Lucrarea a servit ca lucrare de doctorat în litere şi a fost publicat crâmpee în coloanele *Arhivei*. Lectura e foarte instructivă şi fixează în timp introducerea elementelor malo-ruse în polnoglasie, faţă cu cele sloveane, fără polnoglasie. Inriurirea slavonă cu polnoglase se găseşte şi în l. maghiară, căci Ungurii au suferit o mai mare înrâurire slavonă de cât Românii, fie cât au stat în Atelcuz, fie cât au fost creştini ortodoxi în Panonia. Dacă în detalii unele etimologii pot da naştere la discuţie, în teza generală autoarea e pe drumul adevărului.

*

Cercetări istorice. *Buletinul Seminarului de Istoria Românilor al Universităţii din Iaşi, director Ilie Minea. Iaşi 1925*, 1 vol. 8°/0 pag 421. Preţul 250 lei. Constatăm cu toată mulţămirea că Universităţile noastre se pun pe calea creaţiunilor ştiinţifice pe toate terenurile. In domeniul istoriografiei Naţionale progresul e vădit. Cele 4 mari centre Universitare dovedesc aceasta. Primul volum din *Cercetări istorice*, scos de d. Ilie Minea, titularul catedrei de Istoria Românilor, la Iaşi, după A. D Xenopol, complectează cadrul celorlalte 3 surate, rămânând văduvă Universitatea de Bucureşti, prin moartea prematură a regretatului Ion Ursu.

Scurta lămurire ce dă d. Ilie Minea la început arată că dintre ţelurile lucrării este acel al *tehnicei* şi *aranjării* lucrărilor istorice. Aceste 2 cerinţe vor merge progresând cu înaintarea lucrării.

Seminarul de Istoria Românilor e chemat a fi centrul unei mişcări istorice, în folosul adâncirii cunoştinţelor despre trecutul nostru. Pe lângă lucrările profesorului, o mână de tineri complectează cercul cercetătorilor. Emil Diaconescu, Dr. N. C. Bejenaru, Gh. I. Nastasă, C. Andriescu, A. Mesrobeanu, Cornelia Lavronschi, ne dau o serie de studii mai mult sau mai puţin interesante prin conţinutul lor, din care unele ating istoria Universală (cele 2 studii ale d-lui C. Diaconescu).

Alt cerc de colaboratori sînt colegii: Gh. Pascu, Gh. Brătianu, Sever Zotta.

O serie de notițe scrise de I. Mineà întregesc volumul.

*

Dr. Ilie Dăianu. Vasile L. baron Pop (1819–1875). Sibiu 1925,

Cu prilejul întrunirii Astrei la Reghinul Săşesc în August 19_5, s'a comemorat 50 ani de la moartea marelui român Vas. Popa. Protopopul Ilie Daianu a scris biografia acestui mare barbat — fost magistrat superior — şi lucrarea formează No. 129 din biblioteca poporală a Asociaţiunei. Lectura e plăcută, uşoară şi foarte instructivă. A cunoaşte mai de aproape rostul barbaţilor de frunte din provinciile alipite este o datorie de mâna întâia pentru noi cei din Regat.

*

Arhiva Someşană. Năsăud, 1925.

Supt acest nume apare la Năsăud o revistă de Istorie supt conducerea d lor Virgil Şotropa şi alţi colegi ai lui. Având caracter regional, revista e chemată a cunoaşte viaţa Românilor de pe valea Someşului, care are atâtea legături cu Moldova.

Purtăm tot interesul acestor publicaţiuni, mai ales că la Năsăud e un centru de izvoare vechi Româneşti, cari îşi aşteaptă cercetătorii lor.

*

Iulian Marţian. *Repertoriu arheologic pentru Ardeal-Bistriţa 1920.* Se dau 761 numere de obiecte vechi înşirate alfabetic după localităţi; 219 numere de autori, cari au scris despre Ardeal în nemţeşte, în ungureşte şi latineşte.

*

Virgil Şotroga. a) Două tablonri istorico-statistice din 1714 şi 1733 privitoare la preuţii români de pe valea Someşului.

b) Tatarii în valea Rodnei.

Amândouă extrase din Anuarul institutului de Istorie Naţională din Cluj

Trăiau în 1733 pe valea Someşului în 23 sate româneşti, 2244 familii — 11220 locuitori. Popi erau 82, şi aveau această avere: 299 boi, 171 vaci, 2000 oi, 136 cai, 354 porci, 351 stupi.

De la năvala Tatarilor în 1241 prin regiunea Rodnei, ultima navală a fost în 1717, odată cu urmărirea şi uciderea căpit. Ferentz din Moldova

*

Leonida Casso. *Dreptul bizantin în Basarabia,* tradus de *Al. Varzar* şi *P. Davidescu-Chişinău 1827.* 1 vol. 8°/. pag. 119, preţul 40 lei

Personalitatea lui L. Casso, fostul ministru de Instrucţie în Rusia, e crescută în ochii noştri prin cele 2 lucrări istorice: *Rusia la Dunăre,* unde închee cu fraza că Basarabia e pentru Romănia, ceia ce e Alsacia şi Lorena pentru Franţa; şi *Dreptul bizantin*

Traducătorii fac o operă de vulgarizare a personalităţilor de samă ale Basarabiei, între care L. Casso ocupă primul loc. Oricât era de expus elementul românesc supt cele 3 împărăţii să se îndepărteze de direcţia românească, totuşi prin cercetările lor au putut contribui la lărgirea cunoştinţelor despre Români în cercurile lor streine.

*

Din publicaţiunile Academiei Române pe 1925 semnalăm:

N. Iorga. Comemorarea lui Edgar Quinet, cu ocaziunea „semicentenarului de la moartea lui".

N Iorga. Cea dintâi istorie Universală tipărită în Transilvania. A fost lucrarea lui Molnar după Millot în 1793 Buda; La Cluj s'a dat de d. Gh. Sion o altă carte: Inceputuri tainice ale istoriei de Obşte, P. Bart 1798. Se bănueşte a fi a lui Amfilohie de la Hotin, autorul *Aritmeticei* şi *Geografiei.*

Un mănunchi de peste 20 documente străvechi vorbesc de moşiile familiei Beldy din ţara românească, în Budila, în Hizeşti şi în Răteşti.

N. Iorga. *Procesele călugărilor de la Sânt Ilie şi Gh. pisariul Ieşesc.* Din hârtiile puse la îndemână de d. Arapu din Botoşani se vorbeşte ceva mai pe larg de bis. sf. Ilie, ctitoria lui Stefan cel Mare din 1488 Oct. 15.

Dr. Andrei Veress. *Cântece istorice ungureşti despre Români:* Andrei Farcaş din 1148; Martir Nagybánkai versuri despre Huniadi 1560; Gaspár Heltai versuri despre Ion Huniade şi Matei Corvin 1574; I. Iacobinus, versuri despre Mihai Viteazul 1595; I. Bapt. Körösptaki, versuri despre Vasile Lupu 1655; Cristof Paskó, versuri din 1662, etc.

General R. Rosetti. *Chipul cum se făptuia războiul de Stefan cel Mare.* In acest memoriu — întâiul — descrie armamentul. Materialul istoric întrebuinţat de un militar technician, capătă altă lămurire în ceia ce priveşte tehnica veche a războaelor.

Alex. Vieriu. *Glosar de cuvinte dialectale din Ardeal;* ca urmare la glosarul publicat în Analele Academiei XXIX.

Gh. Balş. Inceputurile arhitecturei bisericeşti din Moldova (discurs de recepţie la Academie). Cunoscutul arhitect, ales membru al Academiei Române, îşi ţine discursul de recepţie tratând o chestie de specialitatea sa: arhitectura vechilor biserici de piatră în ţară. Ii răspunde d. A. Lapedatu.

I. Bianu. Texte din limba secl. XVI, reproduse în facsimile. Ca să curme Academia transcrierea textelor vechi şi sfada între filologi în transpunerea pe litere latine a slovelor chirilice, Academia s'a hotărît să publice textele secl. XVI în facsimile, urmând ca fiecare să le citească şi să le controleze veracitatea. Aceasta este a treia broşură la rând, şi cuprinde ms de la Ieud, scrisoarea lui Isus căzută din ceriu; învăţături la Paşti, învăţături la comunicătură. Textul e slavo-român.

*

N. A. Bogdan. *Din trecutul comerţului Moldovenesc, Iaşi.* 1 vol. 4 °/₀ pg. 188 Preţul 150 lei.

Prin buna voinţă a camerii de Comerţ şi a preşedintelui ei, d-l N. V. Ştefăniu, d. N. A. Bogdan, cunoscutul istorigraf al Iaşilor, a putut pune în slujba Iaşilor condeiul să ne dea o latură nouă a cercetării trecutului nostru Moldovenesc, privit prin prizma comerţului. Lucrarea e întovărăşită de 42 ilustraţii, cari vorbesc intuitiv ochilor cetitorilor, făcând lectura şi instructivă şi atrăgătoare. Pentru scrierea lucrării a consultat peste 65 de autori.

Partizan intransigent al teoriei că *Iaşii* îşi trag numele de la *Iazigi*, autorul face un escurs scurt în comerţul Daciei vechi—pagină preistorică a Comerţului Moldovenesc. Vechiu centru de Comerţ Iaşii au fost numiţi de cartografii medivali *forum Philistinorum* = târgul Filistenilor, neamuri cu Iazagi.

Studiază apoi comerţul în epoca lui Alexandru cel Bun — tratatul comercial din 1407 cu Lembergul; în epoca lui Ştefan cel Mare — tratatul vamal cu Polonia din 1460; în epoca lui Vasile Lupu — pravila lui V. Lupu 1646; epoca Fanarioţilor — cu fixarea preţurilor şi organizarea breslelor prin hrisoave soborniceşti şi primele bugete ale ţării.

Pentru secl. XIX ştirile sînt şi mai multe şi mai precise: consulate şi agenţii, hrisoave pentru înfiinţarea de târguri; privilegiile negustorilor creştini şi evrei.

Ca auxiliare comerţului în cap 8—11 studiază căile de comunicaţie şi transporturile — organizarea serviciului poştal. Aici există mult material documentar nepublicat

încă; apoi vămile Moldovei — Carvasaraua, cămara gospod, etc., studiu aparte f. interesant prin sine însăşi; — apoi *Monedele şi băncile:* date numai în rezumat, căci şi în cronici şi în actele vechi — zapisele — găsim mai multe indicaţii, ca de pildă: *perperi, costande, tult, şestaci* etc.

La urmă ne dă seria *breslelor*, în număr de 41 în secl. XIX; la 1776 erau 33 bresle în Iaşi, care atârnau de agie, afară de *ciocli* şi *mişei*, cari atârnau de Mitropolie. Spusele lui Gh. Dimachi în fixarea numărului breslelor nu sânt dovedite prin documente; aşa de pildă se uită breasla *crâciumarilor, hamalilor* şi *butnarilor*, cari având de patron bis. Sf. Andrei în 1795, au fost ademeniţi de preuţii de la Sf. Teodor că vor fi uşuraţi cu taxele, şi de aici s'a produs un lung şi interesant proces. Toate aceste acte aşteaptă lumina tiparului.

Ne măgulim mult de activitatea rodnică pe terenul istoric al colegului şi prietenului nostru, aceasta cu atât mai mult cu cât la vrâsta sa şi cu pregătirea sa pildueşte pe atâţia profesionişti în ale Istoriei Patriei, fără să sporească cu ceva cunoştinţele istorice despre noi.

*

Ilustraţia *anul XIV No. 115-118.* Cu prilejul inaugurării pripite a Palatului de justiţie şi administrativ din Iaşi, la 11 Oct. 1925 s'au consacrat 3 numere din Ilustraţia, acestor serbări, la care a luat parte M. S. Regele cu întreaga Casă Regală.

Volumul e datorit d-lui I D. Berendei, arhitectul care a întocmit planurile refacerii şi a luat asupră-şi lucrările de restaurare. Foarte multe şi bogate vederi de oameni şi locuri, ca volumul să fie foarte interesant. La început ni se dă un *scurt istoric al Iaşilor* de la întemeere, studiu în care s'a utilizat f. mult lucrarea colegului nostru N. A Bogdan „Oraşul Iaşii". In al doilea loc dă o notiţă biografică asupra d-lui Gh. Gh. Mârzescu, al 24-a ministru de justiţie, care a avut parte să vadă inaugurat pe un sfert palatul justiţiei, cel întâiu care a conceput restaurarea a fost *A. A. Bădărău* în 1904, iar al doilea *D. A. Greciano*, prin urmare *trei* ieşeni au dus la bun capăt începutul lucrării.

In al treilea loc dă schiţa familiei Berindei, care se sue la Berindei stolnicul din anul 1442 în Moldova, dar mai legate de spiţa cürgătorilor din Toader Berindei din 1719, d-l I. D. Berindei fiind în a 7-a generaţie de Berindei de la Toader Berindei din 1700: Teodor—Badea—Pâtraşco—Matei—Ion—Dumitru—Ion.

*

Buletinul *comisiunii monumentelor istorice.* XVII, fasc. 41, Buc. 1924.

De şi poartă data de 1924, el a apărut la finele lui 1925, atât de vitrige sunt vremile la operele de artă şi literatură!

In aceste fascicole avem studiul d-lui N. Iorga asupra *mănăstirii* din Vălenii de munte, acum în restaurare; şi studiul ilustrat al colegului nostru Sever Zotta asupra *mănăstirei Golia*, studiu apărut mai rezumativ în date şi vederi şi în coloanele acestui al nostru buletin, Ioan Neculce.

*

Gr. I. Ghiorghiu. *Corul lui Muzicescu.* Iaşi 1925 o broşură de 23 pagini. De mult era întocmită această spovedanie a dascălului Grigoriţă şi n'avu parte trăind s'o vadă tipărită. Fiul a îndeplinit gândul tatălui.

Povestea corului Muzicescu — corul metropolitan din Iaşi — te mişcă adânc, prin sinceritatea celor cuprinse în acest memoriu. Oricine îl va ceti va simţi vibrând în sine fiorii artei şi ai frumosului prin cântec. Şi când acest cor a fost un preludiu naţionalist al Unirilor mari, te mişcă şi mai mult cetirea acestui memoriu.

Inceput la 1864 Sept. 1 cu D. Vestali, s'a continuat de Gh. Burada, Gh. Dima, P. Stețescu și apoi *Gavril Muzicescu din 1876*—1903 Dec. 8, apoi Gr. I. Gheorghiu *și azi e Dim. Dimitriu.*

*

Catalogul *expoziției generale din Chișinău 1925.* Dacă pomenim această lucrare, este că se găsește un istoric și o descriere a *Chișinăului*, de Dr. Cazacu.

*

Tache Papahagi *Graiul și folklorul Maramureșului.* Academia Română XXXIII Buc. 1925. 1 vol, 8°/o LXXXIV+240. După un studiu f. cuprinzător asupra bogăției de folklor al Maramureșului, autorul se dedă la un amănunțit studiu de graiu popular, cum și o analiză gramaticală și lexicală a textelor culese. Materialul e așezat după conținut: doine, strigături, orații de nuntă, bocete, colinde, rugăciuni, balade, descântece, cimilituri, jocuri de copii, basme, tradiții și legende, datini, credinți, superstiții, povestiri. In total avem 569 texte. Urmează apoi 10 bucăți de muzică ale ariilor populare. In apendice se dă un teatru popular asupra nașterii lui Hristos.

Un indice alfabetic de toponimia Maramureșului, onomastica regiunii, un glosar conștiincios lucrat, care va sluji ca material informativ filologilor noștri. Un indice de sate, 49 vederi din Maramureș și o hartă a Maramureșului. Toate acestea fac interesantă colecțiunea d-lui Papahagi din toate punctele de vedere.

Moldova se oglindește în Maramureș, cum sufletul fiului este oglinda tatălui; căci de acolo ni-au venit descălicătorii și cunoștințele străvechi de așezări, de graiu, acolo le găsim. Un caz dintre multe: forma *eu era, tu era, el era*, cari se dau ca arhaizme în textele secl. XVI, se găsesc și azi în gura Maramureșanului

*

Revista Istorică. XI. 1925. director N. Iorga, București.

Dacă celelalte reviste regionale slujesc cultura românească prin scotocirea unui trecut istoric regional, Revista istorică a d-lui Iorga, își păstrează caracterul său general, privind întregul cuprins al țării. Asta e și chemarea capitalei și rolul preponderent cultural ce-l are d. Iorga în România Mare. El e *poate* singurul chemat a strânge în juru-i multe energii din toate colțurile țării. Recensii bogate de cărți trece chiar hotarul țării, cum și persoana d-lui Iorga a trecut de mult hotarăle țării prin universalitatea sa.

*

I. C. Filitti. *Clasele sociale în trecutul românesc.* Buc. 1925. In această conferință ținută la institutul social românesc și publicată in Conv. literare 1925, autorul studiază formarea claselor sociale în România. Cine ar face azi sinteza istorică în domeniul istoriei Românilor, unde n'avem nici a zecea parte de material informativ publicat și acela mai tot trebue revizuit și corectat, fiind publicat cu tendințe și greșit, este o grabă și problema atinsă de harnicul și cinstitul cercetător al trecutului *apropiat*, va stârni obiecțiuni și critice, prin elementul *subiectiv*, ce *poate* a pus în organizarea cunoștințelor sale de trecutul *mai îndepărtat.*

*

Arhiva. Organul soc. istorico-filologice din Iași anul XXXI–XXXIII. Iași.

Dacă lăsăm de o parte studiile de literatură slavă, cum și discuția chestiilor ce privesc organizarea limbei și literaturei române supt influențele slave și ca popor și ca mișcare literară; chestiuni din care colegul și prietenul nostru d. Ilie Bărbulescu și-a făcut o veche specialitate: ne bucurăm că revista veche ieșană dă loc pe o scară întinsă cercetărilor istorice.

Studiile de filologie au însemnatatea lor și larga colaborare a d-lui *Iorgu Iordan* va da revistei Ieșane însemnatatea cerută pentru noua sa chemare Universitară.

Un grup de tineri doctori în litere de la Iaşi, şi-au dat larg loc colaborărei în cercetarea trecutului nostru literar şi istoric. Aşa d-nii *I. Negrescu, N. Bejenaru, P. Constatinescu. D. Nechita,* cum şi d-ra *Marg. Stefănescu,* ni-au dat în aceşti din urmă 3 ani, câte-va studii istorice destul de bine întocmite, asupra *parcalăbiei din Moldova* (D. Nechita), asupra lui *Constantin Vodă Şerban* (N. Bejenariu), Răscoala Seimenilor din 1655 (idem), *Caracterizarea şi împărţirea istoriei Românilor* (P. Constantinescu).

Dacă revista Iăşană. numără 33 de ani, ea este chemată a se primeni prin elementele nouă ce sunt chemate să izvodească noi urziri istorice, cari la Iaşi au tradiţia lor, prin pana fecundă a lui Hajdeu şi Xenopol.

*

Junimea literară, an. XIV, 1925. Cernăuţi, director I. Nistor.

Materialul literar, versuri, schiţe, studii, biografii, amintiri, toate slujesc cetitorului ca să cunoască în special contribuţia Bucovinei la masa culturală românească.

Cei din jurul *Junimei,* cari urmăresc cercetările istorice, şi-au grupat activitatea lor istorico-filologică în jurul revistei *Codrii Cozminului.*

*

Arhivele Olteniei. *Anul IV pe 1925.*

Şi în acest an revista Olteană, ce apare în Craiova supt direcţiunea d-lor Laugier şi Fortunescu, şi-a împlinit chemarea sa culturală. Slujind ca revistă generală a a unui mediu de intelectuali, revista a dat loc pe o scară întinsă cercetărilor istorice şi documentare. Cercul de cercetări s'a întins asupra întregului Banat al Olteniei, al Mehedinţului şi al Timişului, aşa că România de Sud vest îşi are centrul de cercetări istorice în cetatea banilor. Prin această colaborare a forţelor culturale din cele 6 unghiuri ale ţării: Cluj, Craiova, Cernăuţi, Chişinău, Iaşi şi Bucureşti, se vor spori an cu an cunoştinţele trecutului nostru istoric.

*

Răzeşul, *Huşi 1926. No. 1.*

Harnicul şi mult cunoscutul scriitor popular *Virgil Caraivan,* s'a hotărât să scoată supt a sa răspundere şi cu a sa cheltuială o revistă culturală, în care caracterul istoric să precumpănească. Numele dat revistei de *Răzeşul,* tradează scopul ce urmăreşte: cunoaşterea Moldovei de jos, din care autorul şi-a făcut o specialitate. *Ţara de jos* a lui D Cantemir vrea să trăiască supt condeiul lui Caraivan, care dacă n'are în nume nimic românesc, căci nici *Karà,* nici *Ivan* nu-s româneşti, dar sunt vechi răzeşi de la Şulete, Fălciu (azi Tutova) cu cea mai mare, mai bogată şi mai veche spiţă de rezeşi, ce am văzut vre-o dată—mai mare ca a Hohuleştilor!

Urăm noului confrate tot sporul în cercetările istorice, pentru proslăvirea numelui ţării de jos al Moldovei, căreia şi noi aparţinem ca sânge.

*

Anuarul Institutului de Istorie naţională. *Cluj anul II 1923, 1 vol. 8°/o pg. 544.*

Cei 2 directori, d-nii Alex. Lepădatu şi I. Lupaş, profesori Universitari la Cluj, au înţeles cei dintâi să dea României rodul muncei lor în cunoaşterea trecutului; de aceia Clujul ne-a dat cele 2 mari publicaţiuni: *Daco-România* şi *Anuarul,* cari ţin recordul în specialitatea lor.

Departe de a fi numai publicaţiuni *regionale,* cum trebue să le fie chemarea în concertul publicaţiunilor similare, acest al 2-a volum ne dă un material istoric de valoare generală. Aşa d-l Silviu Dragomir ne dă textul sârbesc al *Cronicei lui G. Bran-*

coolci; d-l T. Capidan ne dă *Românii din peninsula balcanică*; N. Bănescu ne dă un studiu despre D. Filipidi, restul sunt studii ce privesc Ardealul: Revoluţia lui Horia (I. Lupaş, Toponimia Ardealului (N. Dragan), Preuţii români de pe Someş (Virgil Şotropa), Sufletul lui Şaguna (I. Lupaş), Unguraşul supt Rareş Vodă (V. Motogna); Tinereţa lui Avram Iancu (N. Buta).

După bogate glose filologice, în mare parte scrise de V. Bogrea, cunoscutul filolog român, ni se dă un *repertoriu bibliografic* al istoriografiei Române pe anii 1921—1922, lucrat de d-nii I. Crăescu şi I. Lupu, supt direcţia d-lui *A. Sadi Ionescu.* Un indice alfabetic de nume îţi dă putinţa de a găsi repede ceia ce-ţi trebue.

Glosele şi *etimologiile* date la unele cuvinte n'au limpezit definitiv chestiunile în litigiu, ci numai au contribuit la lărgirea de orizon a cercetărilor filologice şi etimologice, întru cât cercetările istorice au nevoe la baza lor de multă etimologie, dar şi etimologiile la rândul lor au nevoe de baze istorice.

*

Codrii Cozminului. *Cernăuţi. Anul I. 1924, 1 vol. 8°, pagini 653. Preţul 350 lei.*

Sora mezină — Universitatea din Cernăuţi — îşi face intrarea în câmpul cercetărilor de limbă şi istorie naţională cu tot darul cuvenit mezinei. Tinerii profesori de la Cernăuţi au simţit că neamul îi aşteaptă la lucru şi ne-au dat un *Codru Cozminului*, nume figurat, frumos, evocativ de vechi fapte de arme, dar nu de cultură, căci *Codrul* e frate cu românul, şi apoi mai sunt şi *Codrii Vlăsiei*, pe lângă cei *ai Cozminului!*

Studiile de limbă ocupă cel mai mare loc. Dl I. Nistor ne dă un studiu de actualitate asupra Românilor Trans-Nistrieni.

Verbul predicativ român e studiat de d Leon Morariu; *verbul slav* e studiat de d. Gr. Nandraş; *Glosarul dialectului mărginean*, un sat lângă Rădăuţi, e studiat de E. Herzog şi V. Gherasim. *Erminia artei bizantine* e studiată de V. Grecu; *Frescurile de la Voroneţ* au fost studiate de † Orestie Luţia. *Epigrafia Illyricului* o studiază d. Al. Bocaneţ. *Vicina*, ce-i studiată de Pârvan, de Gh. Brătianu, e studiată şi de N. Gramadă.

Bucovina aşteaptă de la cei grupaţi în jurul Codrului Cozminului o mai largă şi bogată pătrundere a trecutului istoric al acestei regiuni, unde noi vedem leagănul Voevodatului Moldovei, şi deci se cere să fie studiată şi cunoscută în cuprinsul secl. *XIII şi XIV.*

*

Schematismus diocessis Szamasujvárénsis. Gherla 1914.

Cu prilejul vizitei făcute la Gherla în vara anului 1925, am putut culege câteva date de vechimea cetăţii; am dat câteva inscripţii şi credem că servim cetitorul nostru dacă dăm câteva notiţi de întinderea Episcopatului gr. Catolic din Gherla, unde e episcop P. S. S. Hoszu.

In 1914. Episcopia Gherlei avea 44 districte, cu 490 parohii, din care vacante numai 16; filiale erau 340, din cari 134 n'aveau biserici; preuţi erau 310, administratori 164, cooperatori 23; copii în vrâstă de şcoală 43993 în şcoalele elementare, 17935 în şcolile repetiţionale, 14429 în şcoli comunale sau altele; total 76357.

Populaţia era în număr de 844248 suflete, din cari:

Români Greco-catolici	550110
„ Greco-Orientali	39094
Ruteni Gr.-Catolici	1600
Latini (Unguri)	57466
Armeni	1248
Augustini	96981
Helvetici	26562
Unitari	711
Jidovi	69635

Şcoli erau 611.

Biserici în această regiune se găsesc multe foarte vechi. Cele mai multe sunt clădite în secl. XIX (475); secl XVIII (120), secl. XVII (12), secl. XVI (5), secl. XIV şi anterioare (7). Iată de pildă cele mai vechi biserici şi în ce sate sunt:

1097 Prislop, 1150 Poeni, 1200 Bistriţa, 1364 Jodu, 1400 Apşa de mijloc, 1450 Vadul, 1442 Săcălăşeni, 1532 Sîrbi, 1561 Apşa de jos, 1560, Cioba, 1535 Lemniu, 1570 Fizeş, 1531 Breb, 1500 Seliştea; iar din secol. XVII avem acestea: Ţiop (1600), Leţca (1600), Bistriţa (1600). Marin (1600), Derşida mică (1600), Ilba (1600), Năneşti (1600), Hăsmaş (1675), Moreni (1639), Sighetul Silvaniei (1632L), Lechinţa (1635) Budeşti (1643), Sat Şugatău (1642) Porţ (1958), Poéni (1700). Fereşti (1700).

Iar despre biserica din Bred, cu hramul sf. Voevozi şi zidită în 1759, ni se dă această notiţă: „hic erat quondam monasterium monachorum O. S. Basilii cujus clenodia et imaginas iconostaseos translocatae sunt anno 1781 in modernam Ecclesiam".

Aici este şcoala picturii de icoane pe sticlă, care constitue o originalitate.

*

N. Borzea de Vist. *Organizarea Românilor Olteni.* Făgăraş 1925. 1 vol. 8°/₀ pag. 118.

E o veche chestie pentru Făgărăşani. Uniţii prin organul lui *Iános Pataki*, ales episcop în 1713, după moartea lui Atanasie, îşi strămută reşedinţa Episcopală de la Alba-Iulia la Făgăraş în 1721. Neavînd biserică proprie cu siluire au pus mâna pe biserica ortodoxă zidită în 7206 Sept. 16 de C. Brancoveanul = 1697 şi a început a oficia, în ziua de 17 August 1723. Pataki a murit la 1727 Oct. 29. Azi Ortodoxii îşi reclamă biserica lor strămoşască. cum o dovedeşte pisania din 1697. Luptător pe această cale, şi luptător îndărătnic e protopopul N. Borzea, care e şi senator. Pe lângă aceasta, broşura păr. Borzea cuprinde activitatea lui în luptele de organizarea Făgăraşului în preajma Unirei. E o pagină de contribuţie istorică la istoria răsboiului şi la Unirea Ardealului, 1 Dec. 1918.

Gh. Ghibănescu

N. Iorga. *Note Polone*, Ac. Rom. Mem. secţ. istorice, S III, t. II, mem. II, Buc. 1924. In această comunicare d. Iorga expune o parte din cercetările istorice, făcute în Polonia, cu ocazia unei călătorii. La Varsovia a văzut cele cinci cutii mari, în care se păstrează, alături cu vechile noastre acte de omagiu, pe pergament, către Piaşti şi Iagelloni „o serie întreagă de scrisori domneşti, trimise în Polonia". Multe de la Vasile Lupu, unele de la domnii munteni, misive latine purtînd iscălitura lui Constantin Brâncoveanu, ori chiar dela Domnii fanarioţi (pg. 1).

La Wilna află o piatră de mormânt prinsă în zidul Catedralei. E a Ecaterinei, fata Mariei „Mohylanka", nepoată lui Ieremia Movilă. Această Ecaterină fusese soţia lui Ianus Radziwill, mai înainte ca acesta să se fi căsătorit cu Maria, fiica lui Vasile Lupu (pg. 2—4). Se vorbeşte despre 2 portrete ale Mariei, fiica lui Vasile Lupu (pg. 4, 5). Ea a murit în 1664, în Liov şi a fost înmormântată în biserica rusească din Sluck O ctitorie a lui Vasile Lupu la Liov, din 1644 (pg. 6—7). Cu mult mai înainte de Vasile Lupul, Românii ajutau cu bani la clădirea, chiar în centrul oraşului Liov, a unei biserici, care s'a numit „moldovenească" şi la care a contribuit foarte mult, chiar din 1558 Alexandru Lăpuşneanul. In această biserică a sfintei Marii, lasă, în testamentu-i, Stefan

Tomşa, să fie înmormântat şi aici „vor fi fost înmormântaţi de văduvele lor, Magda şi Maria, boerii executaţi . . . Moţoc şi Spancioc“, credincioşii Domnului. Această biesrică a sfintei Marii ar fi mănăstirea Basilitanilor (pg. 8). Biserica a fost ajutată mult de Alexandru Lăpuşneanu, în a doua domnie, de Petru Şchiopul şi de Cretanul, fost vameş al Moldovei, Constantin Corniact. Aici pare a fi îngropat şi frumosul Domn Ioan Potcoavă, mort pe piaţa Liovului şi Iancu Sasul (9—10). In păretele bisericei Basilitanilor e prinsă o piatră de pomenire a fiicei lui Iancu Sasul, Emiliana, a cărei inscripţie se dă (10). Se dă o inscripţie a lui Miron Barnovschi. Biserica se reface cu jertfele materiale ale marelui negustor, Alexe Balaban, în gropniţa căruia fu înmormântat Duca Vodă, mort în pribegie (11). Despre chipul lui Potcoavă (12).

In arhivele din Poznan, încă din 1745, apar un şir de „Greci“ din Moscopole, Siatista şi alte localităţi macedonene. Ei sânt deci Aromâni, negustori (13—17). Autorul complectează din ce în ce, în felul acesta, îndreptînd pe ici, colo, lucruri greşite, ştirile de amănunt cu privire la Istoria Românilor.

*

N. Iorga. *Procesele călugărilor dela Sântilie şi Gheorghe Pisarul leşesc*, Ac. Rom. Mem. secţ. ist. s. III, tom. IV, mem. 7, Buc. 1925.

Este vorba de mănăstioara „Sântilie“ din apropierea Sucevei, întemeiată de Stefan cel Mare, în 1488. Din hârtii vechi, puse la dispoziţia autorului, de către dl. Arapu din Botoşani, autorul caută să dezvăluie trecutul acestei mănăstiri. Cea dintâi moşie dăruită sf. Ilie pare a fi fost Iezărenii, din ţinutul Iaşilor, nu departe de Cotnari. Aceasta se vede din doc. 7062 (1554), 17 Mart, prin care Alexandru Vodă dă mănăstirii proorocului Ilie satele Ivoeştii pe Bahluiu [azi Holmu], Văleşanii (aici greşit: Văteşenii) pe Cârligătură [aceasta, azi, o parte în moşia Sâneşti şi alta în Popeştii, de alături] Ezărenii „aproape de Cotnari“ «care acel satŭ anume Ezărenii au fostŭ de demultŭ a sfintei mănăstiri denŭ zălele vechilorŭ Domni» [Doc. e publicat, după orig. în Uricariul, XVIII, pg. 148—150] (pg. 3).

Satul Ezărenii avea un uric din 7048 (1540) 4 Iunie, prin care Ştefan Vodă, Lăcustă, întăreşte jupânului Andreica Şeptelici, pârcălabul de Hotin, jumătate de *Ezăreni* „ce sânt pe den jos de Cotnari“ cumpărată, drept 300 zloţi tătărăşti, de la Ioan Arpaş [cp. satul Hărpăşeşti, din Cărligătură] şi fraţii lui Vremeş şi Andrieşanul şi Dragosin, copiii Nicşinii, nepoţii Maruscii, a fetei Olcăi, ocină şi moşie, din privileghiu de la Maruşca, din vremea lui Ştefan Vodă „părintele Domnii Mele“. (pg. 2).

Tot de dania lui Stefan se ţinea satul Giuleştii: Se aduce uricul slav, din 6941 (1433), Iunie 30, prin care Ilie Vodă dă lui Toader Pobrăteanul satul „anume Juleştii (= Giuleştii) în jos de Hârlău“. (pg. 2—3). Doc. din 1617, 12 Ian. pentru Giuleşti, altul din 1620, 7 Ian. (3—4). Un frate al lui Miron Costin, Iancu, fost părcălab de Hotin, prin cumpărătură, intră stăpân, în Giuleşti, în 1670, 11 Iunie (5). In 1701, începe ceartă, pentru Giuleşti, între măn. Sf. Vineri, din Iaşi şi călugării dela Sf. Ilie, de vreme ce Constantin Cantemir luase moşia, socotită domnească, şi o dăduse lui Nicolae Costin, apoi o capătă Gheorghiţă Ciudin sărdarul, care o trecuse sf. Vineri (5). In această ceartă, doc. din 1702, 1 Aug., 1703, 16 Sept., 1712, 1720, Aug. 20, (6—9). Şi în ele apar: Ursul, vătăman de Belceşti, satul Ulmi, Hodora, Ursul Stângul, vătăman de Băiceni, mărturia „au luat ei cu sufletul lor denainte besearecii ţiindu-să cu măna de lacăta sfintei besearecii“. Doc. din 1721, Sept. 4: valea Hodora, hotarul Ulmilor, al Ezărenilor, drumul Ştefăneştilor şi al Chiciri, valea Lindicilor, drumul cel mare al Sucevei (11). Doc. din 1721, Iulie 11: hotarul Dădeştilor, Valea Lindicilor, »drumul cel mare ce miarge despre Băiciani către Chicera spre Podul Lealoae, matca văiugii, un ezurcanu (12, 13). In 1721, 16 Iunie; „viind ţinutul Romanului penŭ Sirca pe la odaea vornicului Bejau şi pe den

goşŭ de Hodora şi la dealulŭ briazŭ", dealul Lindicilor, drumul spre „Podulŭ Lealoae" (14). In 1751, 11 Iunie: Bahluiul cel bătrân, o beşicuţă de moviliţă, un ezurcan, buza piscului, (14, 15). In 1759, 30 Ian.: pe praviţa pietrii hotarului, „drumul furilor". (15). Din 1734, intră în Giuleşti şi Crâstea, începătorul neamului Hurmuzăchesc. In hotarnica din 1761, 6 Iulie: La râtu în Bahluiu, *Dumbrava Roşie*, pe dricu la mijloc, etc. (16). Pentru Hurmuzăcheşti pg. 16-19.

Ştiri despre Cotnari pg. 19-24. Lucrarea este foarte importantă, pentru lămuririle ce le dă asupra satelor din această apropiere a Cotnărilor, spre Târgul Frumos şi Podul Iloaia.

*

I. Vlădescu. *Inceputul anului în Cronicile Moldoveneşti până la Ureche*. Ac. Rom. Mem. secţ. istorice, S. III, t. IV, Mem. 8, Buc. 1925.

Autorul întâi aduce părerile istoricilor noştri, în această importantă chestiune, şi anume părerea lui A. D. Xenopol, D. Onciul, C. Giurescu, I. Ursu, I. Bogdan, G. Popovici şi a lui N. Iorga, păreri, din care rezultă că în Moldova, în trecut, începutul anului s'a socotit uneori dela 1 Ianuarie, alteori dela 1 Septembrie, iar câteodată şi dela 1 Martie. „Chestiunea prezintă importanţă... fiindcă admiţând că anul începea la Martie, pentru lunile Ianuarie şi Februarie se scad [din anul dela facerea lumii] 5507 ca să se afle anul de la Cristos,...; iar dacă se socoteşte începutul anului la Septembrie, atunci pentru Septemvrie-Decemvrie se scad 5509, ca să se afle anul dela Cristos;.. După calculul dela Ianuarie, pentru toate lunile se scad 5508" (pg. 6).

Cercetând Letopisetul de la Bistriţa, cel dela Putna, Letopisetul posterior celui dela Putna, Cronica lui Macarie, a lui Eftimie şi a lui Azarie, autorul ajunge la concluzia că „din cronicele cunoscute, scrise în Moldova până spre sfârşitul secolului al XVI, pe baza tuturor datelor sigure, controlate în toate felurile posibile, nu rezultă că ar fi fost vreo abatere de la regula generală de socotire a începutului anului. *Ceea ce rezultă precis este că anul începea la 1 Ianuarie.*" (*pg. 30*).

*

Alexandru Philippide. *Originea Românilor*, vol. I. (Ce ne spun izvoarele istorice), Iaşi, 1923, 890 pagini.

Lucrarea de faţă este rezultatul cercetărilor necontenite, de peste 20 de ani, a învăţatului profesor de la Universitatea ieşană. Când am văzut apărând lucrarea, mi-am adus aminte, fără să vreau, de premiul pe care, de mulţi ani, îl publică Academia Română, pentru lucrarea ce ar trata această chestiune şi care nu s'a dat încă. Mi-a venit în minte greutatea fără sfârşit a lucrului, din cauza lipsei de mărturii scrise, pentru părţile cele mai importante şi mai întunecate din trecutul nostru.

Chestiunele pe care avea să le descurce şi la care trebuia să răspundă autorul erau următoarele: „1). Teritoriul pe care s'a dezvoltat Romînismul. 2). Neamurile supuse romanizării, care au dat naştere romînismului. 3). Elementele romanizătoare. 4). Timpul când Romînii au ocupat actualele lor teritorii" (p. 853). Aceste chestiuni sânt tratate în cele 234 de paragrafe, cuprinse în 10 capitole.

In cap. I, se vorbeşte despre romanizarea peninsulei balcanice, după Tomaschek Brumalia und Rosalia şi Die alten Thracker), despre împăraţi originari din răsăritul Europei (după C. Jireček), a căror serie, de naţionalitate romană balcanică, se încheie cu Iustinus II (565-578), iar cu Tiberius II (578-582), cel întâi împărat roman de sânge grecesc, începe seria împăraţilor de sânge grec, armean, isaurian (1-5). O bogată listă de nume romane la comandanţii oştilor din imperiul de răsărit (cf. C. Jireček). Intre aceşti împăraţi şi generali, barbari romanizaţi, care apără interesele romanităţii orientale sânt Regilianus, ce se da drept descedent al lui Decebal şi Vitalianus, trac de neam (pg

6-10). Dar romanizarea peninsulei balcanice, numai în aparenţă era aşa puternică, pe la sfârşitul Sec. VI, căci în realitate, numai jumătatea de nord a fost romanizată, cea de sud a fost grecizată. Astfel a fost grecizată Tracia, după cum rezultă din inscripţii — proba cea mai puternică — şi organizarea comunală. Tracia se întindea pe ambele versanturi ale Balcanilor (pg. 13). Dintre cele 73 de localităţi dintre Balcani şi Dunărea, din care s'au publicat inscripţii în colecţia lui Kalinka, 18 au inscripţii greceşti (Mesdra, Orhanije, Ljeskoveţ, Novi-Nikjup, Cerven, Markovcia, Madara, Moghila, Ienibazar, Sijutli, Avren, Galata, Euxinograd, Golema Franga, Asargik, Şabla, Iunuscilar, Kalajğidere), 11 au inscripţii greceşti şi latineşti (Ferdinandovo Kutloviţa, Nikjup, Preslav-Eski Stambul, Şumla, Provadia, Devna, Aboba, Balcic, Cavarna, Abtatkalesi, Silistra) şi 1 cu inscripţii greceşti, latineşti şi bilingues, (Varna) pg. 14-17. Au fost şi în Tracia câteva centre, unde elementul roman exista puternic, alături cu cel grecesc: In colecţia Dumont, alături de 471 inscripţii greceşti, 7 bilingues, sânt 45 latine, care repartizate după localităţi formează două grupuri: unul la nord-vest (Sofia, Küstendil, Tatar-Bazargik, Philippopoli (16 inscr.) şi altul la extremul sud-est (Eregli, Rodosto, Panidon, Chora, Şarköi-Peristasis, Plagiari, Burneri, Gallipoli, Ainos, Abdera, Kilia, Maito (unele pe coastele mării Marmara); interiorul Traciei, între coastele propontidei şi munţii balcani, nu prezintă nici o inscripţie latină (pg. 17-19). Inscripţiile latineşti, din Tracia, după Corpus inscriptionum latinarum III, sânt 81, faţă de 45, la Dumont, care se grupează exact în aceleaşi localităţi ca la Dumont (pg. 19-21). Acelaş rezultat se capătă şi din colecţia Kalinka: 69 loc. cu inscripţii greceşti, 11 cu inscripţii latineşti şi 3 cu inscripţii bilingues, 193 inscripţii greceşti, 18 latineşti 3 bilingues (numai 4 localităţi cu inscripţii numai latine, în nord vestul Traciei bulgăreşti), pg. 21-22.

Dar mai mult decât numărul, mai ales *felul inscripţiilor greceşti*, probează grecizarea Traciei, cum sânt pietrele militare scrise în greceşte ori în latineşte şi greceşte, de unde se deduce „că în Tracia limba obişnuită era cea grecească... chiar pe vremea celei mai mari înfloriri a puterii romane, în această provincie, anume în sec. II, III şi IV p. Chr.", apoi „printre inscripţiile greceşti din Thracia... s-au păstrat unele de aşa natură, că se văd reflectîndu-se în ele nu numai sentimente ocazionale şi de paradă oarecum, ci însăş viaţa poporului". Din inscripţia dela Pizos (azi satul bulgăresc, Ciakîrlar) se vede că marea majoritate a coloniştilor de aci, 167 capi de familie, era compusă din Traci adunaţi din 8 sate deprin prejur, şi aceştia erau complect grecizaţi (pg. 22-31); la fel cu rescriptul împărătesc pentru satul Scaptopara (azi Giumaia) pg. 30-33, şi inscripţia dela Stara Zagora (pg. 34-35).

Dar la extremitatea nordvestică a Traciei şi în peninsula Gallipoli, cu coastele maritime învecinate erau localităţi romanizate. Se aduc dovezi din inscripţii (Sofia, Küstendil, Tatar bazargik, Philippopolis, Erakli, Rodosto, Khoras, Peristasis-Plagiari-Burneri, Gallipoli, Kilia, Maito, Golemo-Selo, Banja, Vetren, Ţaribrod, între Pautalia şi Serdica, Mahale, Ichtiman, Hagia Trapeza, Urum-Ieniköi, Aitos, Baş Kunar, Traiana, Mesembria) pg. 35-41.

Moesia inferior (Bulgaria dintre Dunăre şi poalele de nord ale Balcanilor, începând dela Ratiaria, Dobrogea, Muntenia dela Olt spre răsărit, Moloova de la Siret spre răsărit, Basarabia până la Tyras incluziv) era puternic romanizată. (pg. 41). Pentru teritoriile de a stânga Dunării, de mai sus, că aparţineau la Moesia inferior, se aduc inscripţii dela Petroşani (Vlaşca), Drajna de sus (Prahova), Gherghina (la confluenţa Siretiului cu Dunărea) pg. 42; apoi inscripţii, unde e vorba de persoane aparţinând armatei şi guvernamântului Moesiei inferioare, dela Gherghina, Kartal (distr. Bolgrad) pg, 43-44; dar stăpânirea romană pe acest întins teritoriu al Moesiei inferior, dea stânga Dunării avea slabe proporţii; se mai păstrează inscripţii dela: Ienuşeşti (lângă gara

Piatra Olt), Boroneasa (Vlaşca), Bivolari (Argeş), Racoviţă-Copăceni (Argeş), Rădăcineşti (Argeş), Gura Ialomiţei, Jidovi (lângă Câmpu Lung), Gherghina, Sendreni (Covurlui), [unele din aceste, Ienuşeşti, Baroneasa, Bivolari, Recoviţă-Copăceni, Rădăcineşti aparţineau Daciei] pg. 45-46. O cetate puternică era la Şendreni. Drumul pe malul Siretiului şi al Trotuşului, până în Transilvania, era frecventat şi populat din timpurile anteromane. „Valul roman... prin sudul Moldovei dela Agiud „ până la vadul lui Isac la Prut, prin Basarabia, la nordul lacului Catlapug... la nordul lacului Conduc, a format probabil graniţa despre nord-est a Moesiei inferior" (pg. 47). Se înşiră 49 de localităţi din Dobrogea, de unde se găsesc inscripţii (f. multe dela Adamclisi, Calachioi, Caranasuf, Constanţa, Hârşova, Igliţa, Isaccea, Mangalia, Pantelimonul de sus, Tulcea) pg. 49-59. Dobrogea era puternic romanizată deci : în afară de pietrele militare, sânt 340 inscr. latineşte, 68 greceşti şi 15 bilingues, pg. 59-60.

Macedonia (provincie romană) şi Epirul erau grecizate. Se arată localităţile cu inscripţii greceşti şi latineşti, din Macedonia, Tesalia şi Epir: sânt 477 inscripţii greceşti, 185 latineşti, pentru Macedonia şi Tesalia şi 44 greceşti şi 13 latineşti, pentru Epir, care conrespund la 79 de localităţi cu inscr greceşti şi 24 cu inscr. latineşti, pentru Macedonia şi Tesalia, şi 7 cu inscr. greceşti şi 4 cu latineşti, pentru Epir (pg. 61-66).

Acest teritoriu grecizat, format de Macedonia, Tesalia şi Epir, la extremităţile de nordvest (Dyrrhachium) şi sud est (Philippi) prezenta 2 centre romanizate (pg. 66-68), care însă nu au durat multă vreme.

La nordul Macedoniei erau provinciile Moesia Superior şi Dalmatia, complect romanizate. Inscripţiile latineşti din Moesia Superior sânt 387, iar cele din Dalmaţia 4986, care aparţin la 23 de localităţi pentru Moesia Superior şi 62 pentru Dalmaţia (pg. 68-69).

In cap. II, după ce spune, la început, că „pe teritoriul romanizat din răsăritul Europei trebuesc căutate originile poporului romîn," şi că „Rădăcinele acestui popor trebuie să le fi formînd popoare anteromane de pe acest teritoriu, care şi-au perdut limba băştinaşă şi au adoptat pe cea latină", se aduc citaţii foarte bogate despre popoarele ce au trăit pe aceste locuri, înainte de Romani, din Herodotus, Polybius, Appianus, Strabon, Ptolemaeus şi Cassius Dio, (pg. 72-174).

Constatările ce le face cu privire la ştirile extrase din fiecare din aceşti autori (pg. 174-232) sânt extrem de importante, pentru cunoaşterea neamurilor anteromane, ce au trăit în teritoriul romanizat, pe care s-a format poporul român şi sânt cuprinse în cap. III.

In cap. IV, se înşiră, în ordine alfabetică, 308 nume de popoare, ce nu erau grece, şi care se întind din Raetia şi Vindelicia, la capătul de vest al Illyricului, până în Asia Mică. Se arată şi locul ce-l ocupa fiecare din ele. Ştirile sânt date după autorii, din cap. II, şi Plinius, T. Livius, Tacitus, Ptolemaeos şi inscripţii (pg. 232-262). Unele ca Britolagae (pg. 239), Celţi „locuiau în Sudul Moldovei dela Siret până la Prut, şi în sudul Basarabiei dela Prut până la gura Dunării." Despri Daci (242), Geţi (247); Iassii, în inscripţii Iasi, Pannoni ori Illyri, locuiau în Panonia superior (248).

„Aceste 308 neamuri se dispart din punct de vedere ethnic în următoarele grupe : Bastarni, Celţi, Epiroţi, Greci, Illyri, Illyri amestecaţi cu Celţi, Illyri amestecaţi cu Epiroţi, Munteni din Alpi, Munteni, Norici, Pannoni, Raeti, Sarmati, Scythi, Thraci, Vindelici, Origine necunoscută (pg. 263). Se face istoricul supunerii acestor popoare, de către Romani (pg. 263-281). In special, clasarea popoarelor din Illyric şi peninsula balcanică până la graniţa Greciei, din punct de vedere geografic, ethnic şi al vechimei aşezării celor cinci pături de popoare mai principale (pg. 276-277). Când au luat Romanii în stăpânire popoarele din peninsula balcanică, ele erau în mare parte grecizate. (280-1).

Cap. V. Tratează următoarele lurcruri. Se înşiră de la vest spre est, diferitele po-

poare, care existau pe teritoriul de limbă latină, *din peninsula balcanică* (Dalmaţia, Moesia superior şi inferior, o parte din sudul provinciilor Pannonia superior şi inferior) în momentul când teritóriul acesta a fost cucerit de Romani. Asemenea în teritoriile exclusiv latineşti, ce veneau *la nord de acest teritoriu de limbă latină al peninsulei balcanice*, anume în Moesia inferior de a stânga Dunării, în Dacia, Panonia inferior şi superior (pg. 281-285). Dar din momentul când *aceste provincii* au fost cucerite de Romani şi până în momentul când s'a sfârşit procesul de romanizare, populaţia din întreg acest teritóriu (dela sud şi nord de Dunăre) a suferit schimbări prin immigraţiuni de elemente nouă, fie de neamuri străine: Marcomani, Germani, Astingi (Vandali, Bessi, Castaboci (Daci), Carpi („Probabil cu numele lor stă în legătură acel al munţilor Carpaţi"), Bastarni, Sarmaţi, Goţi şi alte popoare afară de Slavi (Goţii vin şi ca duşmani, „dar şi ca oameni năcăjiţi, ...care caută în teritoriul roman ...un adăpost contra năvălirii Hunilor, care li răpise propriile lor teritorii)" .. şi mai mult „de cât ca coloni iau parte Goţii la vieaţa romană ca ostaşi"), Slavi (pg. 285-333), fie de persoane, care aparţineau statului roman (oameni, care se strămută din o provincie în alta ori militari, după inscripţii) (pg. 334-348), Prin această immigraţie de neamuri străine se măreşte puterea de rezistenţă, faţă de romanizare, iar prin immigraţia de persoane, aparţinând statului roman, se măreşte puterea de romanizare (pg. 348-349). In nota dela pg 349-352 se discută unele elemente gotice sau vechi germane din limba noastră, ori pretinse ca atare, cum sânt: boare, grind, iazmă, rofii, strugure, a zburda, bâtcă, harnic, măgură pisc, plug, Aldea, Badea, Basarab, Berea, Bârlea, Bodea, Manea, Minea, Ulea. Dar „romanizarea s'a făcut prin imm'graţiile de persoane aparţinînd statului roman (funcţionarii civili, militarii, colonii şi negustorii)„ şi „durata procesului de romanizare ni-l arată în chipul cel mai lămurit tabloul.. inscripţiilor datate" (pg. 353). [In nota dela 353-388 se vorbeşte despre limba latină populară.]. Se aduc inscripţiile datate, din Dalmaţia, Moesia superior, Moesia inferior, (pg. 395-399, f. importante cele de la nordul Dunării şi din Dobrogea). Dacia, Panonia inferior (pg. 389-406).

Timpul de când şi până când se găsesc inscripţii în aceste provincii: în Dalmaţia de la 57 a Chr. – 600 p. Chr., Moesia superior 33 p. Chr.—287, Moesia inferior 98-117 p. Chr. – 383-392, Dacia 105-117 p. Chr.—260-268, Panonia inferior 81-96 p. Chr.—377 (pg. 406) „Inceputul acestor inscripţii corespunde aproximativ cu începutul stăpînirii temeinice romane în provinciile respective şi anume corespondenţa e mai mare pentru provinciile D a l m a ţ i a şi D a c i a" şi „nimic mai natural decît a admite că momentul încetării inscripţ ilor trebue să fi corăspunzînd aproximativ cu acel al încetării de fapt a stăpînirii romane" (pg. 406). Stăpânirea bizantină peste teritoriul romanizat al peninsulei balcanice decade tot mai mult cu începere de la domnia lui Iustinian, până la fundarea statului bulgar, în dreapta Dunării, când acea stăpânire încetează complect (pg. 417-419). In ce priveşte starea romanismului din Dacia şi Moesia inferior din stânga Dunării, aceasta din urmă a fost „şi slab populată cu elemente romane şi puţin timp stăpînită de Romani .." deaceiă „după părăsirea acestui teritoriu de Romani, populaţiunea romană, cîtă va fi mai rămas întrînsul şi nu va fi fugit de-a dreapta Dunării, s-a stîns cu vremea", pe când, în Dacia, elementul roman a fost foarte numeros, elementele romanizatoare au fost foarte puternice, iar populaţia autohtonă redusă la minimum, (pg. 420). Ce s'a făcut cu această populaţie numeroasă romană din Dacia ? Se aduc mărturiile şi interpetări la textul lui Vopiscus, Eutropius, Rufus, interpretări după C. Jirečiek, P. Maior. Şi zice autorul: „Ori că strămutarea va fi avut loc pe vremea lui Gallienus, ori că ea se va fi complectat pe vremea lui Aurelianus, o strămutare măcar a unei părţi din populaţie trebue să fi avut loc... şi deci o slăbire a populaţiei romane din Dacia traiană s-a înfăptuit" (pg. 425) „S-a putut ea păstra această

populaţie ca română, dacă a trăit cu începere dela anul 266 complect separată de lumea romană ceialaltă?.. *Prin ce minune s-ar fi putut păstra multă vreme populaţiea veche romană a Daciei trăiene?* (pg. 426 427). Despre starea populaţiei romane din peninsula balcanică ne vorbesc numele romane de localităţi, de pe teritoriul romanizat şi chiar cel grecizat al peninsulei, din Procopios (427-437). Se aduc numele romane de localităţi, din Dalmaţia, Moesia superior şi inferior, Dacia, Panonia inferior, după Corpus inscr. lat. III şi tabula peutingeriană, Theophylactos Simocattes, Eutropius, Itinerarium Antonini (pg. 438-440).

Se aduc apoi nume sigur ori probabil trece, din peninsula balcanică (cele sigure sânt cele compuse cu — dava, — para, — bria, — dina), după Procopios şi inscripţii (pg. 440—447). Intre cele nesigure: Stronges („foarte probabil actualui romînesc strungă". Şi aici observ că şi în Moldova de sus ţarcul este „ţarc" şi strungă e portiţa pe unde trec pe rând oile la mulsoare), Stenes („foarte probabil actualui romînesc stînă"). „Cu această înflorire a numelor trace de localităţi pe vremea împăratului Iustinian stă în legătură starea de conştiinţă naţională şi de importanţă a elementului trac în imperiul roman de răsărit pe vremea aceluiaş împărat" cum de altfel „Vitalitatea Thracilor la sfîrşitul stăpînirii romane asupra lor se probează şi prin tenacitatea cu care ţineau la numele lor personale" (pg. 447—453). — Se cercetează păstrarea unora din numirile topice vechi, până azi, în teritoriul romanizat din răsăritul Europei şi anume, în Dalmaţia, Moesia superior şi inferior, nordvestul Traciei, în Dacia şi Moesia inferior de a stânga Dunării. (Ampeluw, ung. Ompoly, rom. Ampoiu; Samus ori Samum, ung. Szamos, rom. Someş; Galtis, la saşi Galt; Amutrion, Motru; Tsierna, Cerna; Berzovia, Bîrzava; Tibisia, Temeş, Timeş; Maris, Marisus etc., Maros, Mureş, Murăş; Gresia, etc. Criş; Alutas, Olt; Museos, Buzău; Seretos, Siret; Porata, Puretos, Prut; Dunăre, etc.) Panonia inferior (pg. 453—462) S'au pastrat şi nume personale, chiar până azi, romane ori ilirice, în Dalmaţia (pg, 463—464). Numele personale romane, păstrate în limba românească (Barbatus, Candidus = Cînde, Marinus = Mărin, Frîncul); alături cu care s'au păstrat şi câteva trace şi iliropanone (Dasius, — Daşul, Daşova; Plator, — Plătăreşti; Zipas, — Jipa; Muca, — Moacă; Verzo, Verzea) (pg. 464—465). Se dă o listă alfabetică a numelor romane de localităţi, după Procopios şi din aceste nume se scot şi unele concluzii aproximative asupra limbii latine populare, dela mijlocul sec. VI, (pg. 467—475). Mult mai bogate cunoştinţe asupra limbii latineşti populare ne dau inscripţiile din Dalmaţia, Moesia superior şi inferior, Dacia şi Pannonia inferior, pe care autorul le înşiră la pg. 475—504. Ştirile despre „o limbă a locului" sau o „limbă părintească" în teritoriul romanizat al peninsulei balcanice (pg. 504—508). Deosebirea mare care există între Dalmaţia şi Moesia superior şi inferior, Dacia, Pannonia inferior (pg. 505—519).

In Cap. VI, se dau, cu o răbdare, fără seamăn, numele personale de barbari, din Dalmaţia, Moesia superior, inferior, Dacia şi Panonia inferior şi în cap. VII, o listă alfabetică de 988 de nume de persoane barbare, din aceleaşi provincii (pg. 524—595).

In cap. VIII; autorul repartizează, numele barbare, de care a fost vorba mai sus, după naţionalităţi (pg. 596—607)

In cap. IX, se dă o listă de nume personale tracice, ilirice, panonice şi celtice, toate în ordine alfabetică (pg. 607—635).

In cap. X, autorul caută să constate naţionalitatea illiropanomică, tracă, celtă a numelor personale barbare după teritoriile neamurilor (cap. VIII). Acest procent de nume personale iliropanonice, tracice, celtice conrespunde cu naţionalitatea diferitelor teritorii; numai în Dacia majoritatea numelor personale este iliropanonă („populaţia illyropannonă era aproape de tot atât de deasă, relativ, în provincia Dacia, ca şi în

provincia Dalmaţia"), apoi vin numeroase, numele celte, iar numărul numelor dace era mic („In mijlocul masei enorme a immigranţilor populaţia băştinaşă *dacă* forma o infimă minoritate"), (pg. 635—641). După numele iliropononice şi trace, autorul caută să scoată concluzii asupra firii limbii iliropanone şi trace şi deosebirilor dintre ele („limba illyropannonă aparţinea la grupul de limbi indogermane centum... limba thracă./. la grupul de limbi indogermane satem") (pg. 646—657).

Populaţia romanizată. din răsăritul Europei s'a dezvoltat în alte împrejurări în Dalmaţia şi în alte împrejurări în Moesia superior, inferior, Dacia şi Pannonia inferior, de aceia au rezultat 2 popoare şi limbi deosebite: poporul şi limba dalmată (care s'a stâns azi cu totul) şi poporul şi limba românească. „Poporul romîn e format dintr'un substrat foarte amestecat, unde însă tonul unitar a fost dat de neamuri thrace. El astăzi nu mai trăeşte pe locurile lui de baştină decît ca colonii recent venite pe acolo El trăeşte astăzi ori pe teritoriul odată grecizat al Thessaliei, Epirului, Macedoniei şi Albaniei şi în câteva sate din Acarnania şi Istria, ori, în cea mai mare parte, de-a stânga Dunării, unde (în Transilvania, în Bănat, în Oltenia şi pe malul stâng al Dunării dela Olt începând până în sudul Moldovei) existase odată populaţie romană, dar cu vremea emigrase în mare parte de-a dreapta Dunării şi se redusese la mici resturi (pg. 658). „Din vechea populaţie romană de dea stînga Dunării au rămas locului şi n-au emigrat dea dreapta fluviului, numai puţine resturi. Dacă această populaţie romană rămasă locului dea stînga Dunării şi-a păstrat limba romană pînă la venirea Romînilor şi n-a schimbat-o cumva cu vreo limbă barbară oarecare, nu se poate şti. In caz când ea şi-a păstrat limba romană, şi-a modificat-o prin împrumut după limba Romînilor immigranţi. In caz când ea şi-a perdut limba romană şi s-a deznaţionalizat, a devenit o parte din acea sporadică populaţie barbară (probabil slavă şi gepidă, dacă nu cumva şi dacă pe alocuri) peste care au venit şi pe care au romînizat-o Romînii" (pg. 659).

Se dă apoi, cu multe detalii şi critică, în ordine cronologică, bibliografia străină şi română, privitoare la originea Românilor (pg. 662-852). La pg. 728-730, discutând originea numelui Iaşilor, spune despre cernavskî torg, din cronica dela Voskresensk, egal cu ciern askîi torg, adecă târgul Iaşilor negri, adecă Alanilor negri [după Tomaschek şi Ilie Gherghel]: „Aceasta trebue să fie într'adevăr originea numelui Iaşi... Numele topic Iaşi... este analog numelor topice Bulgari, Comani, Ruşi, Sîrbi".

La cele patru puncte care formează obiectul principal al discuţiei, cu privire la originea Românilor (vezi-le la început), autorul răspunde: 1) Teritoriul pe care s'a dezvoltat poporul român a fost (vorbeşte în termeni geografici de dinaintea războiului din 1914) regatul Serbiei, începând dela râul Drina, graniţa de vest a acestui regat, provincia turcească Cossovo până, în spre sud, la Skopje, inclusiv, sud vestul Bulgariei, Bulgaria dintre Dunăre şi Balcani, Dobrogea, Oltenia, partea de pe lângă Dunăre a Munteniei şi Moldovei, partea de pe lângă Dunăre şi mare a Basarabiei, până aproape de Cetatea Albă, Transilvania, Banat şi provincia Syrmien. Acest teritoriu s'a restrâns, când partea transdanubiană a Moesiei inferior a fost părăsită de Romani (pe vremea împ. Maximinus, 235-238 p. Chr.), când Dacia şi partea transdanubiană a Moesiei Superior au fost părăsite pe vremea lui Gallienus (268 p. Chr.). „De aici înainte romînismul s-a dezvoltat numai în peninsula balcanică, pentrucă populaţiea romană rară din Moesia Inferior transdanubiană, cîtă nu va fi fugit dea dreapta Dunării, a dispărut în mijlocul barbarilor, iar populaţiea mult mai deasă romană din Dacia, din partea transdanubiană a Moesiei superior şi din sudestul Pannoniei Inferior a fost strămutată în mare parte deadreapta fluviului, iar cîtă a rămas pe loc, ori s-a contopit cu năvălitorii, ori s-a păstrat pînă la venirea Romînilor de peste Dunăre, cu care s-a asimilat complect din punct de vedere al limbii".

2). „Două pături de popoarĕ au fost supuse romanizării pe teritoriul romînesc. Mai întîiu este pătura popoarelor autohtone ori în tot cazul anterioare cuceririi romane". (Intre ele : Dardani, Dassareti, Breuci, Cavii, Triballi, Moesi, Daci, Bessi, Sardi, Geti, Scythi, Sarmati, Pirustii din Dacia, Celţi şi Iliropanoni ca coloni ai Daciei). „Dacii care au contribuit la formarea naţiunii romîne au fost cei de a dreapta Dunării din Moesia superior şi din Moesia inferior. Daci romanizaţi în Dacia însăş au fost în mic număr" Unele din aceste popoare erau Iliri, altele Celţi, Traci, Irani, Irani, Germani. Peste aceastǎ pătură autohtonă ori anterioară cucerirei romane s'au aşezat popoare în timpul cât durează romanizarea. Unele erau de neam German, altele de neam Trac, Iran, Uraloaltaic. In acest amestec de elemente elementul preponderant a fost cel trac.

3). Elementele romanizatoare au fost ori civile (venite ca coloni din Grecia, Galia cisalpină, Capadocia, Galatia, Bitinia, Galia transalpină, Siria, Macedonia, Germania, Palestina, Italia, Egipt etc.), ori militare (Africa, Asia, Capadocia, Dacia, Dalmaţia, Galia transalpină, Germania inferior, Hispania, Italia, Macedonia, Mesopotamia, Moesia inferior şi superior, Noricum, Panonia, Siria, Tracia etc.). „Grosul armatelor din provinciile răsăritene ale Europei îl formau locuitorii însiş ai acestor provincii".

4). „Asupra timpului cînd Romînii au ocupat actualele lor teritorii un ştim nimic...". „Se pot face numai presupuneri... că Romînii trebue să fi început a se scurge depe teritoriile din a dreapta Dunării pe cele din a stînga ei încă dela începutul secolului VII şi că trebue să fi continuat această scurgere până pe la întîia jumătate a sec. XIII incluziv" (In ce priveşte pe Dacoromâni). In ce priveşte pe Macedoromâni şi pe Românii din Istria „presupunerea că Dacoromînii ar fi început să emigreze în părţile de de a stînga Dunării pe la începutul sec. VII, implică pe aceia că tot atunci, din cauza presiunii celei mari a Slavilor în peninsula balcanică, se va fi început şi despărţirea celor trei trunchiuri romîneşti unul de altul".—Informaţiile ce le poate da studiul limbii româneşti, în ce priveşte raportul dintre cele 3 ramuri ale românismului, în timpurile cele mai vechi ale istoriei lui, vor fi cercetate în partea a doua a lucrării, pe care o aşteptăm să apară cât de curând.

Lucrarea prezintă un material enorm, care uneori te copleşeşte cu greutatea lui, căci autorul a cercetat izvoarele să deie cât mai mult, ca nimic din ce poate fi ştiut să nu rămâie necunoscut.

*

Gh. Ghibănescu, *Şendricenii (Dorohoi), Studiu şi Documente (Surete XIV)*, Huşi, 1925.

Intr'un an de zile, mijloacele de pătrundere a trecutului s'au înmulţit şi cu acest volum şi cu altul, de care va fi vorba mai jos, datorite hărniciei d-lui Ghibănescu. In cele 76 pagini de studiu, autorul ne dă o schiţă istorică despre Şendriceni, unde întîlnim şi multe familii din boerii trecutului. In pg. I—II ne vorbeşte despre dispărutul ezer al Dorohoiului, pg. II—III neamul lui Zvorişte (Dvorişte, Curteanul) şi Tolocico, de la toloacă), după doc. de la Stefan cel Mare. Despre Şendrică Tolocico, probabil tot una cu Şandru de la Dorohoi şi neamul lui, pg. V—X. Moşia târgului Dorohoi, pg. X—XII. Inceputurile Şendricenilor şi pustiirea lui, XII-XV. Neamul lui Vasile Orăş, stăpân in Şendriceni, şi etimologia cuvîntului Orăş = ung. Orosz, Rusul, pg. XV—XXI. Onciul Iuraşcovici, XXI—XXII. Hotărnicie a Şendricenilor, XXIII—XXVI. Neamul lui Rugină, XXVIII—XXX; Eremia Cârcu XXX—XXXVI. Neamul Dobrenchie, XXXVI—XXXVIII; al familiei Gherghel XXXIX—LXIV. Neamul Cerchez LXV-LXX. Neamul Cananău, LXX—LXXVI.

Urmează 103 pagini de documente ale Şendricenilor, cel mai vechiu din 1611: „selişte.. Şindriceani, care iaste sub bucovină, în ţinutul Hârlăului.. fost-a a noastră

dreaptă domnească, atârnătoare către ocolul târgului Dorohoiului şi a stat toată pustie dedemult încă din zilele lui Alexandru Voevod“ (pg. 1). Satul îl pierduse Orăş vornic în viclenie, sculându-se contra lui Constantin Moghilă (3). Hotarul Şendricenilor, despre Dorohoi, în 1620 (6–9) Boi luaţi „hatalm“ (15). In satul Păscari, la ţin. Hârlăului. în 1642: „valea Vricoviciului... *troianul* pînă la o piatră Jidanca“ (23). Hotarnică a Şendricenilor, din 1715 (29–38), alta din 1728 (45–46). Chioî de sumani“, „chioa“ în 1787 (67). Hotarnică a Şendricenilor, din 1793 (74–78), alta din 1810 (86–90). Spiţa neamului Cerchez (103).

*

Gh. Ghibănescu, *Fereştii (Vaslui), Studiu şi documente (Surete XVI)*, Iaşi, 1926. Studiul cuprinde 44 pagini, şi începe cu o privire generală asupra aşezărilor omeneşti pe văile, unde se găsesc azi Fereştii (I—IV). Se arată legătura între Fereştii de la Vaslui cu satele, cu acelaş nume, din Maramureş, dându-se şi etimologia cuvântului, din Feaer (din doc. 1400, 11 Febr.), care e ung. Fejér, Albul (IV—V). Se dă o spiţă a neamului Feer, în sec. XV (pg. VI). Istoricul proprietăţii din aceste locuri este în strânsă legătură cu creşterea neamului Cehan-Racoviţă, din care au eşit voevozii moldoveni, Racoviţă, din veacul XVIII-lea. Se dă etimologia cuvântului Cehan, care ar fi din persanul Ceh, fântână. (VII—VIII). Cel întâi Cehan este Petre Cehan vătagul, de la sf. sec. XVI-lea. Despre neamul lui Prigorcea, în Prigorceni (IX—X). In legătură cu proprietatea din Fereşti, e vorba şi de alte sate: Răii (XII), Strâmtura (XIII—XVI), Romăneştii (XVI—XVII), Dumbrăvenii (XVII), Chiujdenii (XVII), Văvărăeştii, Măneştii, Faurii şi Grumăzeştii, Frasini, Fâstâci, Lieşti, etc. (XVIII–XIX). Neamul lui Petre Cehan (XXI—XXII). Cumpărături Cehăneşti în satele din aceste locuri (XXII—XXXVI). O spiţă a neamului Buzne (XXX), Cultura slavonă la sate (XL—XLIV).

In alte 144 pagini se publică 176 de documente, fiecare cu importanţa lui, în pătrunderea trecutului Moldovii.

Se dă în rezumat doc. din 1400, 11 Febr. în care apar 7 sate, anterioare lui 1400: Şurineştii, Mânjeştii, Todireştii, Şerboteştii, Laţcanii, Iacobeştii „unde a fost Iacob orbul“ şi hotarul lui Feaer (toate la Vaslui (1). Alte patru regeste de doc. din Maramureş, ce pomenesc satul Fereşti (2). Un Porcel mare vătag de ţinutul Vasluiului, c. 1565 (4). Satul Strâmbătura, unde a fost Mic Şerban (de la Petru Rareş) (7). Un vad al Şcheailor (1605), (11). Un duvalm (rândaş la cai) Nechifor, 1607 (13). Necoară şoltuzul şi 12 pârgari din Vaslui, 1608 (15). Un „Sava dărăbanul au perit în oaste la Ştefăneşti“, 1609, (18) 24 oameni buni şi ocinaşi şi jurători pe Sf. Evanghelie, 1612 (21, 58). Ispisoace de la Eremia Movilă pierdute, „când au fost acele turburări şi răscoale între boeri“, 1613 (22). Un Sacotă peaic, 1617 (24). 6 boi daţi pentru plata capului unui Marco în zilele lui Aron Vodă, 1617 (24). Plata unei morţi de om în vremea lui Aron Vodă, „căci s'a omorît un grec gealip împărătesc în hotarul satului Româneştii“, 1620 (29) Un cal tretin şi 5 strigiiaci, c. 1623 (38). Un Gavril Căcâcea şi un Brăila, 1623 (41). „Au avut hârtie de dzi să vie să stea de faţă înaintea porţii domniei mele“ 1625, (44). Un Neculce feciorul lui Onilă (49). Neamul lui Băilă de la Racova, 1639 (64, 65), Necoară vine cu 12 pârgari, 1642 (74). Negoţ de soboli dela Mosc, 1638, (76). Un Neculce ginerele Budei 1657, (81). Preţul unui pământ „câte ziace costande“, 1671, (97). „In sălişte să şadă... pân şor face *dischişuri* fieştecare“, 1690 (107). Strămoşi şi pomelnic Racoviţesc (111—114). Negustori turci, 1746, 1747, (116, 121). Catagrafia satului Fereşti, în 1820 şi 1831 (139—144).

Volumele cu ştiri aşa de importante sânt numai verigi din lanţul lung al celor ce au apărut, al celor ce sânt sub tipar şi al celor ce dl. Ghibanescu are de gînd să-l mai deie celor ce se interesează de trecut. **Mihai Costăchescu**

IX. ADDENDA

Strămoşii Principesei noastre moştenitoare [1])

(sfârşit) de Sever **Zotta**

Ne-am ocupat pân'acum de ascendenţa A. S. R. în linie bărbătească şi de ramurile cele mai importante ale puternicei şi în diferite ţări domnitoare case de Oldenburg, căreia oarba fatalitate i-a reservat în secolul nostru, în nepotrivire curioasă cu calităţile sufleteşti ale membrilor ei, cele mai crude încercări din istoria ei, aproape miienară, în Oldenburg, Rusia şi Grecia.

In Marele-Ducat de *Oldenburg*, unde acest străvechiu neam de dinaşti domni din timpuri imemorabile, el a fost constrâns de revoluţia germană să renunţe la Tron în 11 Nov. 1918 [2]).

In *Rusia*, unde domni din 5 Ian. 1726, supt numele de familie al *mamei* primului Ţar din neamul *Oldenburg* (ramura Sch. Holstein-Gottorp), *„Romanov"*, fiica lui Petru cel Mare [3]), abdicarea avu loc în 15 Martie 1917, iar asasinarea mişelească a familiei imperiale, părinţii şi 5 copii nevinovaţi, la Ecaterinaburg în 16 Iulie 1918 [4]).

In *Grecia*, Regele Gheorghie I, proclamat în 4 Iunie, acceptând coroana în 6 Iunie şi domnind din 31 Oct. 1863, a început Domnia cu cele mai bune intenţiuni, zicând în primul lui mesaj: *„Eu vreu să fac din Grecia modelul regatelor din Orient"* [5]), concepţie înaltă de datorii regale, pe care o împărtăşea cu Regele Carol cu care se înţelegea bine, ce priveşte misiunea lor regală şi civilizatorie. In 6/18 Ian. 1867 Principele Carol, de atunci, primi o scrisoare lungă şi cordială in care Regele Gheorghie accentuă concordanţa misiunilor lor [6]). Debarcând la Pireu, Regele Gheorghie purta în servieta lui actul, prin care Anglia renunţa la toate drepturie ei asupra celor Şapte-Insule. Când a fost ales, Grecia n'aveà decât 47.500 km. pătraţi. El a adăugat, numai până în 1892, c. cât Bucovina şi jumătate, sau 16,106 km. *„Dans tout autre pays"*,

---

1). Studiul nostru aflându-se în continuare, (v. vol. I—III) nu putem să schimbăm titlul lui, deşi A. S. R. Principesa Elena are acum, c f art. 20 al Statutului Casei Regale, titlul oficial *„Principesă mamă"*.

2). Alm. de Gotha. E ziua armistiţiului general şi a intrărei armatei noastre în Cernăuţi, chemată în 5 Nov.

3) † 8 Feb. 1925 c. n., fără ca, fireşte, să se comemoreze bicentenarul morţii lui, nici, în mod remarcabil, în străinătate.

4). Cauza executărei grăbite, fără judecată, să fi fost, după ultima versiune, apropierea armatei contra-revoluţionare, care a doua zi a şi ocupat oraşul.

5). Gaston Deschamps, La Grèce d'aujourdhui, Paris, 1892, 58.

6) Mem. R. Carol, ed. germ. 1894, I, 170.—In 1869 era vorba, prin intermediul Principelui *Ipsilanti*, Min. Greciei la Paris, de o alianţă „en vue de l'*indépendance complète* de la *Roumanie* et des *provinces grecques* (în primul loc Creta) de la Turquie (Ibid. 356).

scrie Deschamps, *„un monarque, auteur de pareils bienfaits serait très populaire. Fn Grèce, cela suffit pour être respecté et même approuvé.“* [1])

Inteligent, frumos şi fin, Regele Gheorghie fu ajutat în îndeplinirea grelei sale misiuni de distinsa şi frumoasa Regină *Olga*, fiica Marelui Duce Constantin Nicolaievici, fratele Ţarului Alexandru II. Căsătoria cu M. Ducesă avu loc în *27 Oct.* 1867, pe când rebeliunea din Creta se afla în mijlocul atenţiunei generale europene, Grecia fiind călduros sprijinită de Rusia.[2]) Prin căsătoria aceasta, care consolida noul Tron prin puternice raporturi de încuscrire, s-au întâlnit şi două ramuri ale casei de *Oldenburg*, cea de Sch.-Holstein — *Glücksburg* şi cea de Sch.-Holstein *Gottorp*, despărţite în 1533 cu prilejul morţii autorului comun, Regelui Frederic I, al Danemarcei şi Norvegiei.

A domni, ca străin de ţară, peste un popor schimbător la fire, cu mari amintiri şi porniri revoluţionare-naţionale, pe lângă acestea înşelat în aşteptările lui de primul lui Rege, Otto, din casa Bavariei, detronat în 1863 după o domnie, cel puţin discutabilă, dar totuşi de 31 de ani, nu era o sarcină uşoară. Totuşi, Regele Gheorghie a purtat-o cu tact şi prudenţă, dar şi cu riscul inevitabil al războaielor, şi dacă n'ar fi avut alt merit, avu totuşi acela de a fi mărit teritoriul ţării cu 74.756 km.[3]) în cursul unei Domnii de c. 50 de ani.

Pe când, însă, se afla în noua lui cucerire din răsboiul balcanic din 1913, *Salonic*, glontele unui individ [4]), probabil năimit de Bulgari, puse capăt unei rodnice şi frumoase vieţi în 18 Martie c. n., cu puţine luni înaintea jubileului de 50 de ani de domnie.

Lui îi urmă fiul cel mai mare *Constantin*, căsătorit şi el în ziua de *27 Oct.*, 1889, cu Principesa Sofia, sora Impăratului Vilhelm II, [5]) deci iar o splendidă alianţă pentru şeful unui stat mic, care pe de o parte puse în evidenţă importanţa neamului de Oldenburg, pe de alta actualitatea „chestiunei orientale“ în care se exterioriza tensiunea diplomatică de atunci, căreia însă prevăzătorul Bismark nu voia să jertfească un „Grenadier din Pomerania“. Căsătoria aceasta trebuia să intre cu atât mai mult în intenţiunile Impăratului Vilhelm, cu cât mai asidue erau încercările lui de a se apropia de bătrânul bunic al noului său cumnat, Regele Christian al IX-lea [6]). Cine, însă, ar fi putut să prevadă, că tocmai căsătoria aceasta va contribui la zdruncinarea Tronului grecesc. Izbucnind războiul mondial în 1914, Grecia, în loc de a profita de situaţia sa geografică, care-i permitea cel mai larg contact cu flotele statelor aliate, spre a-şi realiza cu jertfe inevitabile, idealul naţional pe sama Turciei, orientată spre puterile centrale, a preferat să se menţină, fără succes, într'o prudentă, dar mult bănuită neutralitate, care mai ales după conflictul armat cu marinarii francezi în portul din Pireu, a pus dinastia într'o situaţie foarte gravă. In 11 Iunie 1917 puterile aliate trimiseră un ultimatum, în urma căruia regele Constantin XII, părăsi ţara în 14 Iunie, lăsând ca succesor pe fiul mai mic, *Alexandru*.

---

1). Op. cit. 58. Trimisul român la Atena din 1867, *Bălăceanu*, se pronunţă astfel despre poporul grec: recunoaşte *spiritul lui de jertfă* pentru fraţii subjugaţi, dar crede că-i *lipseşte talentul organizator* şi *bunul simţ* politic. (Mem. cit. 179), Tânărului Rege, lipsit de bani, armată, flotă şi aliaţi, i se strigă pe stradă *„la Constantinopol!“* (Ibid. scrisoarea Regelui)

2). Ibid 225.

3). Gotha, 1921.

4). A. Skinos. Avem înaintea noastră fotografia lui (Gaz. ilustr, II, 1913 No. 15). E un om cu tip mai mult grecesc, însă cu expresie de inconştienţă senilă.

5) n. 27 Ian. 1859, căs. *27* Feb. 1881 cu Aug. Vict. de Sch. H. Augustenburg (v. acest Bul III, 258). De observat întâmplătoarea sau *intenţionata* revenire a datei *27*, care este şi cea a căs. (Febr. 1921) a Regelui *Gheorghie II* cu P-sa Elisaveta,

6). v. acest Bul. III, 261.

Acesta muri însă, în 25 Oct. 1920, se zice în urma unei muşcături a unei maimuţe domestice, iar Regele Constantin, căruia şi la plecare i se făcuseră manifestaţiuni de simpatie, [1]) fu rechemat prin plebiscitul din 5 Dec. 1920. Domnia fu însă de scurtă durată, atât din cauza situaţiei excepţionale a lui *Venizelos*, un adevărat *Majordomus*, cât şi în urma înfrângerii suferită în vilaietul Smirnei, după o perioadă de succese, menite să îndeplinească mandatul puterilor aliate din 19 Martie 1919 pentru înjghebarea Greciei-Mari. Incercarea crudă a catastrofei dela Smirna după măcinarea lentă a autorităţii monarhice în timpul neutralităţii, a fost prea grea, încât desigur bine intenţionatul Rege luă din nou toiagul pribegiei, după ce abdicase în 28 Sept. 1922, lăsând ca urmaş pe fiul mai mare Regele *Gheorghios II*, care cu toate calităţile lui regale, nu mai putea să devină stăpân de mişcarea semi-anarhică, care cuprinse şi armata, şi care căută, ca de obicei, un ţap ispăşitor. Regele Constantin muri după scurt timp la Palermo în **11** Ian. 1923. Republica fu proclamată în 25 Martie 1924, iar în 14 Aprilie ratificată de un „plebiscit". Cu toate acestea suntem convinşi, că Grecia, capabilă de atât de nobile eforturi naţionale, nu va uita meritele şi suferinţele morale ale casei ei regale, care a împărţit cu ea gloria victoriei şi durerea înfrângerii.

II. Diferiţi alţi strămoşi ai A. S. R. Principesei Elena.

Spre a înţelege cele ce vor urmà, trebuie să ni imaginăm, spre deosebire de spiţa de neam, sau arborele genealogic, aşa numita *tablă a ascendenţilor* (strămoşilor), numită latineşte *tabula progonologica*, franţuzeşte *penon*, nemţeşte *Ahnentafel*, iar englezeşte *pedigree* [2]).

Ea reprezintă, precum am arătat în alt loc [3]) pe părinţii, bunicii, străbunicii etc. în număr de 2, 4, 8, etc., în progresiune geometrică, ai unei anumite persoane, întrucât se pot cunoaşte şi este nu numai interesantă prin variaţia numelor, dar şi una din formele fundamentale ale genealogiei. Ea serveşte ca bază pentru studiarea problemei eredităţei, ajutată fiind de *tabla descendenţilor* şi prin femei ai unei anumite persoane. De ex. am constatat că A. are anumite calităţi, sau defecţe cu caracter ereditar Scrutând tabla ascendenţilor, le găsesc, de ex , la un străbunic de pe mamă. Spre a controla observaţiunea mea, voi cerceta descendenţa *totală* a acestui străbunic şi dacă voi găsi mai multe cazuri similiare în descendenţa lui, voi trage cu siguranţă conclusiunea finală, precum am constatat *longevitatea ereditară* din casa regală a Danemarcei, ca având originea ei în casa de *Hessa-Cassel* [4]) sau precum am constatat că *Christian cel Rău* moştenise probabil defectele lui de la familia *Visconti* din Milano, din care descindea de trei ori şi de la *Magnus* II de Brunsvic. [5])

Mai ales importantă este tabla ascendenţilor din punctul de vedere al stabilirei *rassei* unei anumite persoane. Astfel am văzut că *Principele Carol* are între 64 strămoşi (generaţia străbunicilor străbunicilor) mai mulţi strămoşi din casa *Brabant* (8) [6])

1) Iorga, Hist. des états balcaniques, Paris, I. Gauber, 1925,529.
2) Cuvânt des întrebuinţat de crescătorii de cai, sau câini, de rassă pură.
3) Arh. genealogică II, 4 şi urm.
4) Acest Buletin, III, 261,
5) Ibid I, 77.
6) Casa de Hessa; în calculul nostru din Arh. geneal. II, s'a strecurat (Tabla II din p. 25) o eroare. Strămoaşa (No. 67) contesa de *Hornes*, nu era din vechia ramură a neamului *Brabant*, ci o descendentă dintr'un *Montmorency*, *adoptat* Hornes; deci Pr. Carol are o strămoaşă germ, mai puţin şi una franceză mai mult şi rassele sunt astfel representate: 14 germane, 13 latine, 1 maghiară, 1 slavo-germană. Deasemenea (Tab. III, p, 26). N rele 74 şi 75 sunt a se ceti ca şi N-rele 120-21 şi 126-27.

decât din casa Hohenzollern (4), aceasta întrecută cu 2 strămoşi chiar de casa, dè origine latină, a *Capetinilor* şi cu 4 de cea a *Vettinilor* (Saxonia). Tabla ascendenţilor Principelui Carol se mai distinge prin o deosebită variaţie de rasse, asupra căreia a insistat fruntaşul genealogiei internaţionale, profesorul univ. Baronul Dungern,[1] şi prin faptul că aşa numitul **implex** (apariţia de două, sau mai multe ori, a aceloraşi persoane, în aceiaşi, sau în diferite generaţii, în rândul strămoşilor, din cauza căsătoriilor între rude) nu se manifestă, spre deosebire de alte persoane din case domnitoare, sau aristocratice, decât abia în generaţia a V-a. De ex. pe când Imp. Fr. Iosif avea (pe o tablă de 16 ascendenţi), 2, 4, 8. 12 ascendenţi *diferiţi*, tot aşa Arhid. Fr. Ferdinand, iar Regele Gheorghie al Angliei şi Imp. Carol, 2, 4, 8, 14, Principele Carol are 2, 4, 8, 16 şi numai în a V-a gen. în loc de 32 persoane *diferite*, are 26, din cauză că apar de 2 ori Carol Ludovic de Bada şi soţia sa, şi de 3 ori Francisc D. de Saxa-Coburg-Gotha cu soţia sa, ceia ce reduce cu 3 perechi sau 6 persoane, numărul strămoşilor de sânge *diferit*. Germanii întrebuinţează cuvântul *„Ahnenverlust“* (pierderea strămoşilor) dar de fapt, se înţelege, nu este de cât o pierdere în *variaţie*, iar din punctul de vedere al eredităţii uneori un câştig, dacă persoanele din care descinzi, de două sau mai multe ori, aveau mai mult *calităţi* decât defecte.

Cercetând tabla ascendenţilor A. S. R. Principesii Elena, pe acelaş număr de strămoşi (64) am ajuns la următoarele constatări: rassa cea mai bine reprezentată este cea a *Vettinilor*, cu 12 persoane, ei urmează în număr egal Velfii (9) şi Brabant (9). Apoi vin Mecklenburg (6) *Oldenburg* (5) Hohenzollern (5) Vürtemberg (3) Vittelsbach (2) Saarbrücken (2) Nassau (2) Ascani (2) Veida = Reuss (2) Erbach (2), Dohna (1) Lehndorff (1) şi Schlieben (1).

Proporţia între rasse este deci următoarerea: germană *14 neamuri* [2]) cu 49 de persoane, latină (Velfi), 1 neam cu 9 persoane, slavo-germană (Meklenburg), 1 neam cu 6 persoane. Total 16 neamuri diferite cuprinzând 64 persoane.

Comparând rezultatul cercetării cu cel privitor la ascendenţii Princepelui Carol, constatăm, că din 64 persoane Principele are 30 de neamuri diferite, pe când Principesa Elena numai 16, diferenţă, care se datoreşte mai ales căsătoriilor Principelui Carol Anton I de Hohenzollern cu Principesa *Murat*, celei a M. Duce de Bada cu Principesa *Beauharnais* şi celei a Principelui Ferdinand de Saxa-Coburg-Gotha cu Principesa [3]) de *Kohary*, familii cari au adus un mare aport de sânge străin obişnuitelor table de ascendenţi ale caselor domnitoare.

Mai constatăm că la Principesa Elena, domineazǎ casa *Saxoniei* (Vettin) pe când la Principele Carol cea de Hessa (Brabant), în număr aproape egal reprezentată şi la Principesa Elena.

Care va fi acum proporţia rasselor şi a neamurilor diferite la *A. S. R. Principele Moştenitor Mihail* (n. 25 Oct 1921) raportată la rândul celor 128 (64×2) strămoşi din generaţia a VII-a?

1) Ibid II, 53 urm.

2). Inţelegem prin neam (Geschlecht) fam. de *origină*, de ex. neamul Oldenburg, din care ştim că au eşit mai multe familii.

3). Greşit Contesă în Arh. Geneal, întrucât cu un an înaintea căsătoriei (1816) tatăl ei a fost înaintat la rangul de Principe.

Rassa	*Neamul*	*P-sa Elena*	*Pr. Carol*	*Pr. Mihail*
germană	*Vettin (Saxonia)*	12	8	20
"	Brabant (Hessa)	9	8	17
latină	Velf Este (Brunsvic)	9	4	13
germană	*Hohenzollern*	5	4	9
slavo-germ.	Meklenburg	6	3	9
germană	*Oldenburg*	5	1	6
latină	Capetini	—	6	6
germană	Vürtemberg	3	1	4
"	Veida (Reuss)	2	3	5
"	Erbach	2	3	5
"	Vittelsbach (Bavaria)	2	3	5
"	Ascani (Anhalt)	2	1	3
"	Saarbrücken	2	1	3
"	Nassau	2	—	2
"	Zähringen (Bada)	—	2	2
latină	Lotaringia (Habsb.)	—	2	2
germană	Dohna	1	—	1
"	Lehndorff	1	—	1
"	Schlieben	1	—	1
"	Salm	—	1	1
latină	Murat	—	1	1
"	Loubières	—	1	1
"	D'Astorg	—	1	1
"	Alanyou	—	1	1
"	Beauharnais	—	1	1
"	Mouchard de Chaban	—	1	1
"	Lezay — Marnèsia	—	1	1
"	Nettancourt de Vaubecourt	—	1	1
"	Cavriani	—	1	1
maghiară	Kohary	—	1	1
germană	Valdstein	—	1	1
"	Uhlfeld	—	1	1
latină	Montmorency	—	1	1
			Total	128

Precum vedem, Principele-Moştenitor Mihail are mai mult sânge din neamurile *Vettin*, (orig. din Burchard + 908 Marchiz de Turingia) *Brabant* (orig. din Giselbrecht Conte în Maasgau, c. 900) şi *Veltf-Este* (orig. din Azzo II Marchiz de Este + 1097, descendent din Adalbert I c. 900 şi căs. cu ultima Velf) decât din neamul *Hohenzollern*, căruia aparţine, deşi mama A. Sale, este fiica unei Hohenzollerne şi are *mai mult sânge hohenzollern decât Principele Carol*. Predominarea Vettinilor, Brabanţilor şi Velfilor se explică prin răspândirea mare a neamurilor asupra mai multor state şi stătuleţe. Diferite Saxonii, apoi şi Anglia, diferite Hesse şi Brunsvic (Braunschveig). Prilejurile pentru căsătorii erau mai dese şi legăturile cu casele, atunci mai influente, căutate. In tablele de ascendenţi ale membrilor caselor domnitoare se oglindeşte astfel şi istoria Europei.

Surprinzătoare este lipsa totală a diferitelor ramuri ale neamului *Capetinilor*, prin 6. gen. de ascendenţi ai Principesei Elena, încât Principele Mihail nu pare să aibă acest sânge de cât despre tată. Lipsa aceasta se explică atât prin deosebirea de religie

dela penetrațiunea protestantismului încoace, cât și prin depărtarea reședințelor acestui neam. Totuși am văzut[1]) că strămoașa Principesei Elena, *Dorothea*, soția lui Christian I al Danemarcei, avu, prin bunica ei Elisaveta de Bavaria (+ 1442) între numeroși strămoși latini și pe Carol I de *Anjou*, Regele Neapolei (+ 1285) din neamul *Capetinilor*. Dar Capetinii apar și între strămoșii mai apropiați ai Principesii Elena. Astfel Sofia, soția Regelui Fr. Wilhelm I al Prusiei, descindea prin femei din Ducele Ludovic de *Montpensier*, (+ 1582) din brațul Bourbon al *Capetinilor*. Pe alți Capetini îi are, Principesa Elena ca strămoși prin Ducele Albrecht Frederic de Prusia (+ 1618) a căruia soție, Eleonora, era fiica Mariei de Austria, strănepoata Mariei de *Bourgunda*, fiica lui *Carol cel Temerar* (+ 1477 la Nancy) din neamul *Capetinilor* și a Isabelii de *Bourbon* (+ 1465).[2]) Prin aceasta Maria de *Austria* Principesa Elena are ca strămoși pe *vechii Habsburgi*, Ferdinand I, Filip de Spania, Maximilian I, etc., neam care lipsește în tabla pe 64 ascendenți, precum lipsește și neamul *Lorenii* (Lotaringia), cel al casei de *Habsburg-Lothringen*, căreia aparținea ultima dinastie a Austriei.

Dar și pe acest cel mai vechi neam *ducal al* Europei[3]) îl constatăm între strămoșii îndepărtați ai Principesei Elena. Albrecht Achill (+ 1486) de Brandenburg și el un strămoș direct al mamei Principesii, era căsătorit cu o fiică a Ecaterinei de *Lorena*.

• Sângele *latin* mai este representat tot prin casa Prusiei, prin strămoși îndepărtați, ca amiralul Gaspar de *Coligny*, cuceritorul cetăților Metz, Toul și Verdun (1552), prima victimă a nopții de St. Bartolomeu (24 Aug. 1572), socrul lui Vilhelm de Orania, Taciturnul; prin familiile Desmier d'Olbreuse, Poussard de Vendré, de Mathefelon, de Laval, (soția amiralului Coligny) de Longvy, de Montmorency,[4]) (mama amiralului) etc,

Mai puțin ilustre, însă, din punctul de vedere genealogic, cu atât mai interesante. sunt familiile *nedomnitoare*, din cari descinde Principesa Elena și care sunt familiile *Dohna*, *Lehndorff* și *Schlieben*. Dintre ele familia conților de *Dohna* este cea mai veche și renumită, descinzând din *Henricus castellanus de Donyn*"[5]) (1152—80) probabil din neamul *Rothova* (după Rötha lângă Lipsca?) a căruia origine dinastică[6]) nu este documentată.[7]) Castelanii ereditari de Dohna (Donin) apar însă ca ministeriali, ca și alți castelani saxoni, c. 1200 ca *„nobiles viri"*. Spița neamului e sigură dela 1225 încoace. Divizată în mai multe ramuri, din Silesia, Lusitania, Boemia și Prusia, cea prusiană este acum princiară[8]) și are predicatul Schlobitten după domeniul cu acest nume. Conți ai S. Imperiu din 1648, membrii acestei ramure au devenit Principi în 1900, în primogenitură, ceilalți membri având titlul de Burggrafi[9]).

---

1). Acest Buletin I, 73.

2). Alți *Capetini* se găsesc între ascendența soției Ducelui Ludovic de Montpensier, precum Carol d'Angoulême (+ 1496) din ramura *Orleans* a brațului *Valois* al Capetinilor.

3). Arh. geneal. II, 28.

4). v. m. s. Pr. Moștenitor descinde deci de pe tată și de pe mamă din familia aceasta ilustră din sec. al X-lea, a căreia blazon avea deviza: *„Dieu ayde au premier baron chrestien"*. (De Courcelles, Hist. de Pairs de France II, Art. Montmorency).

5). Gauhen, Adelslexicon, I, 440.

6). Gotha contal.

7). v. despre dinaști acest Bul. I. 66.

8). Dr. Otto Br. Dungern, Herrenstand im Mittelalter, 117—18.

9). Nu fără interes este, că un membru al ramurei din Silesia, Hanibal, s'a căsătorit în 5/II 1874 cu Elena *Mavrocordat* n. Atena, 13/25 Mai 1846, fiica lui Gh. M. și a Mariei Schina și sora lui A. M. din *Miroslava* (+ 1908), tatăl D-nei *Olga Sturdza* (Gotha contal).

Și familia *Lehndorff*, contală din 1687 [1]), este foarte veche, şi să fi apărut întăi supt numele Legendorf în 1205. Dintre membrii familiei, actualmente în Prusia, unul a fost general-locotenent în Danemarca [2]).

În fine familia conţilor de *Schlieben*, din care era bunica de pe tată a Regelui Christian IX, aparţine uneia dintre cele mai vechi neamuri saxone, de pretinsă origine slavă. Un Christof de Schlieben a luptat în 1242 în contra Tătarilor în bătălia deia Liegnitz şi *Cromer* regretă că nu s'a ascultat sfatul lui, care ar fi economisit pierderi sângeroase [3]). Precum vedem şi neamurile acestea, cari nu sunt domnitoare, pot rivaliza, ca vechime, cu Basarabii.

Sânge *slav* îl are Principesa Elena, afară de pe Ana *Romanov* (+ 1739) mama Împăratului Petru III din casa Oldenburg, ramura S. Holstein-Gottorp, şi de pe mulţi alţi strămoşi îndepărtaţi, începând cu Salomea (+ 1270) fiica Ducelui Vladimir Odonici al Poloniei, soţia Ducelui Conrad de Silesia-Glogau (+ 1273 74) şi continuând cu Troiden, Duce de Masovia (+ 1341) din casa *Piastilor* şi soţia sa Maria (+ 1541) fiica Marelui Duce Gheorghie de Halici din neamul lui *Ruric* şi cu alţi strămoşi ai *Cimburgei* (+ 1429) *de Masovia*, soţia Ducelui Ernest de Habsurg, de care ne-am ocupat [4]) pe larg, între cari şi *Gedimin*. (+ 1328) strămoşul *Iagellonilor*. *Cehii* sunt reprezentaţi prin Regele Gheorghie de Podiebrad (+ 1471) şi mai mulţi seniori [5])

Cu toate că bunica de pe mamă a Principesii Elena era fiica Reginei Victoria I, a *Marei-Britanii*, nu întâlnim sângele Anglo-Saxon decât la strămoaşa Elisaveta (+ 1662) fiica Regelui Iacob I şi nepoata de fiu a nefericitei Regine *Maria Stuart* (+ 1587). Între strămoşi, mai îndepărtaţi, întâlnim şi străvechi dinastii engleze, a cărora sânge s'a transmis prin Isabela, fiica lui Ioan fără Ţară (+ 1216) una din 32 de strămoaşe ale lui Frederic I de Brandenburg (+ 1440). Cel mai vechi strămoş englez, şi în general, ar fi, dacă datele cronicilor engleze sunt sigure, *Cardik de Vessex*, (+ 534).

Intâlnim, fireşte între strămoşii Principesii Elena şi maghiarii din casa Arpazilor, atât pe Ștefan V (+ 1272) cât şi pe Andrei II (+ 1235) şi alţii.

Pe *Movileştii*, nu-i întâlnim, ca în ascendenţa Principelui Carol, [6]) dar sângele *Basarabilor* este formal dovedit, deşi contestat de unii. [7]) Lipsa Movileştilor este explicabilă, deşi sângele lor este răspândit prin cele mai multe case domnitoare *catolice*, din cauza *protestantismului* casei de Oldenburg.

III. Strămoşii bizantini ai A. S. R. Principesii Elena.

Nu este desigur fără interes de a constata, că dinastia Greciei, venită din nordul îndepărtat al Danemarcei. se poate mândri cu ascendenţi din vechile case imperiale ale *Bizanţului* şi că nu una, ci *mai multe* filiaţiuni duc încolo.

1). Cea mai apropiată cale genealogică duce prin Moscova, prin strămoşii bunicii Principesii Elena, Marea Ducesă Olga, cunoscut fiind, că M. D. Ivan III (+ 1505) a fost, a doua oră, căsătorit cu Zoe (numită şi Sofia) *Paleolog*, (+ 1503) fiica Despotului de Morea *Toma* (+ 1462), nepoata de fiu a Împăratului *Manuil* (+ 1425) şi de frate

1). Gotha contal.
2). Gauhen, II, 614.
3) Gauhen, I, 2108 şi II, 1027 v. şi Gotha contal.
4). Acest Bul. I, 78.
5). Pentru strămoşii slavi ai Principelui Carol v. art nostru în ziarul „Pressa" Bucureşti. 1923, Iunie.
6). Arh. geneal. II, 101.
7). Ibid. I, 90 şi 125. v. şi acest Bul. V, 79.

a ultimului Împărat bizantin *Costantin* XI, mort la apărarea cetăţii imperiale în memorabila zi de 29 Mai 1453.

Filiaţiunea este următoarea:

Tab. I. XV. *Sofia Paleolog, cås. cu M. D. Ivan III, + 1505.*
XIV. *M. D. Vasile IV. Gavril + 1533.*
XIII. *Ţarul Ivan IV, + 1584.*
XII. *Xenia, cås. cu Patriarhul Feodor Romanov. + 1633.*
XI. *Mihail Romanov, + 1645.*
X. *Alexei, + 1676.*
IX. *Petru I cel Mare, + 1725.*
VIII. *Ana, cås. cu Carol* Fr. *D. de Sch. H. Gottorp + 1739.*
VII. *Petru III, + 1762.*
VI. *Paul I, + 1801.*
V. *Niculai I, + 1855.*
IV. *Constantin, M. D., + 1892.*
III. *Olga cås. cu Regele Gheorghios I. al Greciei + 1913.*
II. *Costantin XII, + 1923.*
I Elena.

Pe aceiaşi cale descinde şi Principele Carol din Sofia Paleolog, cu deosebire, că sângele ei se transmite prin *fratele* Marelui Duce Constantin, Impăratul Alexandru II, † 1881, precum urmează:

Tab. II. IV. *Alexandru II, + 1881.*
III. *Maria cås. cu Alfrd D. de S. C. Gotha, + 1900.*
II. *Maria cås. cu Regele Ferdinand al României.*
I. *Principele Carol.*

A. S. R. Pricipele Moştenitor Mihail are deci de *două ori,* pe calea aici indicată, sânge bizantin, din cauza înrudirei părinţilor, fiind veri în gradul al III-lea. In tabla ascendenţilor Principelui Mihail apare în rândul celor 32 strămoşi de două ori Împ. Neculai I, producându-se aşa numitul „implex", fenomen genealogic, (v. m. s. p. 382) care se manifestă şi în rândul celor 16 strămoşi, întrucât apar de două ori Albrecht D. de S. C. Gotha (+ 1861) şi soţia lui, Regina Victoria I. a Marii Britanii (+ 1901), din cauza că bunica Principesii Elena, Impărăteasa Victoria a Germeniei (+ 1901) şi bunicul Principelui Carol, Ducele Alfred de S. C. Gotha erau *fraţi.* Principesa Elena s-a căsătorit deci cu vărul A. Sale de al doilea.

Revenind la subiectul nostru, trebuie să înregistrăm o interesantă, din punct de vedere genealogic drept sensaţională observaţie a *Baronului Dungern* cu privire la *Sofia Paleolog: „Părerea"* scrie d-sa *că Zöe, „Moştenitoarea Constantinopoleii" soţia Ţarului rusesc Ivan III, ar fi transmis casei imperiale ruseşti sângele ultimilor Impăraţi ai Bizanţului, este eronată. Fiul şi moştenitorul lui Ivan a fost dintr'o altă căsătorie. Zoe avu numai o fiică Elena, care a murit, fără copii ca Regină a Poloniei* [1]).

Cum să înţelegem observaţia Baronului Dungern, cunoscut fiind, că *Sofia a avut 10 copii,* între cari M. D. Vasile IV Gavril, n. 25 Martie 1479, c. v.? [2]). Neputând să

1). „Xenia", hommage international a l'université nationale de grèce, 1912, 213—14

2). Papadopol-Callimah, Sofia Paleolog şi Domniţa Elena, în Anal. Acad. Rom. Mem. Secţ. Ist. 1895, Seria II, Tom XVII, 136 (după Karamsin. Se dau aici şi anii de naştere ai celorlalţi copii, exceptând, Eudochia).

presupunem că Baronul Dungern ar ignora existenţa acestor 10 copii, confirmată de marele istoric rus *Karamzin*, trebuie să presupunem că d-sa într'un volum omagial n-a voit să dea loc, îndoelii că copiii aceştia n'au fost ai lui Ivan III, ci ai altuia, sau altora. In sprijinul acestei presupuneri ar veni şi următoarea naraţiune a lui *Karamsin:* „dar Sofia şi Ivan III doriau să aibă un fiu şi erau mâhniţi, că Dumnezeu nu le împlinea dorul, deci Sofia plecă într'o zi pe jos şi *singură* în pelerinagiu să facă rugăciuni la mânăstirea Troiţei şi într'o noapte, aflându-se în satul mânăstiresc Klementief, i se arătă sfântul Serghiev ţinând în mânile sale un băeţel frumos şi apropiindu-se de Marea Ducesă i l-a pus în sân. Sofia se cutremură la această vedenie şi *după nouă luni născu pe Vasilie-Gavril*, la 25 Martie 1479. I s'a dat numele de Vasilie (Vasilie Ivanovici), dar i s'a adaos şi acel de Gavril binevestitorul, căci în ziua Bunei-Vestiri s'a născut." [1])

Nu mai insistăm şi înţelegem bănuiala Baronului Dungern, exprimată într'o formă categorică. Înţelegem acum şi mai bine dece Ivan III, cu toată dragostea lui pentru Sofia şi cu toate intrigile acestei femei *„astutissima" „cujus impulsu dux multa fecit"*, a ţinut atât de mult să treacă moştenirea *nepotului său de fiu*, din prima căsătorie, cu Maria fiica lui Boris Duce de Tver, *Dimitrie* (+ 1503) fiul lui Ivan (+ 1490) din căsătoria cu Elena fiica lui *Stefan cel Mare*. Dreptul de moştenire nefiind codificat,[2]) Vasilie Gavril ar fi avut o situaţie mult mai uşoară, dacă ar fi fost fiu *legitim*, oricum *(mater semper certa est)* Sofia a transmis sângele ei Ţarilor *următori*, numai că ei n'au fost după părerea verosimilă a Baronului Dungern, urmaşii lui Ruric.

Acelaş autor pretinde, că pe eroare se bazează şi datele despre unii urmaşi ai *Comnenilor*, cari ar trăi în *Italia*. In special se bazează pe ştiri apocrife scrierea, recent des utilizată, a lui *Miniati*, *„Glorie cadute dele' antichissima ed augustissima famiglia Comnena"*, 1663 şi a.[3])

„Şi afirmaţiunea că ultimul Paleolog, Andrei, + 1502, ar fi lăsat în Italia urmaşi *legitimi*, este eronată".

Precum vedem, Baronul Dungern a aprofundat chestiunea şi a renunţat să puplice în volumul citat, filiaţiunea (numită în terminologia genealogică un *„descent"*) dată de noi, din cauza sus menţionată.

Nu lipsită de picanterie este împrejurarea, că *ultimul Paleolog*, certat cu cumnatul său Ivan III, a lăsat prin testamentul său din 7 Apr. 1502, drepturile sale la *Tronul Constantinopolei* tocmai Regelui Ferdinand II, cel *catolic (!)* al Aragoniei (+ 1516) soţul Isabelei de Castilia (+ 1504) [4]), din ai căror copii au avut urmaşi numai *Ioana*, soţia lui *Filip cel Frumos de Austria* şi *Maria*, soţia lui *Ioan II de Portugalia*. Din *amândoi* copii descinde *M. S. Regele Ferdinand al României* prin bunica M Sale, Regina Maria II da Gloria de Portugalia (+ 1853) în urma căsătoriei (1790) între Ioan VI de Portugalia cu Charlotta, fiica lui Carol IV de Spania, descendent direct prin Maria Theresia de Austria, soţia lui Ludovic XIV, din *Filip cel Frumos* [5]) (+1506).

---

1). Ibid, 136. Sublinierile sunt ale noastre.

2). El a fost numai „établie" (stabilit) prin uz prin 3 generaţiuni (Rambaud, Hist. de la Russie, 1884, 203).

3). Op. cit. l. c. n. 2 cf. Hénin, Coup d'oeil hist. et geneal. sur l'origine de la maison imp. de Comnènes, 1789 ; Metaxopoulos Parthenios, „Acoludia" etc., 1775.

4). Papadopol, ibid. 88.

5). Din acesta descinde şi *Principesa Elena*, (v. Tab. III şi VII)

Se ştie că legăturile între Chiev (prima reşedinţă a neamului Ruric) şi Constantinopol erau vechi, dela botezul Olgăi, (955) văduvei lui Igor (+ 945) încoace [1]) şi este deci de înţeles, că numeroase erau şi căsătoriile între neamul Ruric şi casele imperiale ale Bizanţului. Cea mai veche este cea din c. 988 a lui *Vladimir cel Sfânt* (+ 1015) cu *Ana*, fiica Impăratului Romanos II, (+ 963) şi a Theofanei, [2]) Ei urmă cea a nepotului lor de fiu, *Vsevolod* (+ 1093) cu Irina [3]) sau Ana [4]), fiica Impăratului Constantin *Monomachos* (+ 1054), poreclă, care o luă şi fiul lor Vladimir (+ 1123), căruia Impăratul Alexie I Comnen [5]) (1118) să-i fi trimis (1116) coroana, ceptrul şi a. insignii ale Monomachului, cari există şi astăzi la Moscova [6]).

Din amândouă căsătorii au rămas numeroşi urmaşi, al căror sânge s'a transmis, prin diferiie căi, mai tuturor caselor domnitoare ale Europei şi fireşte şi *Principesii Elena*, atât prin *Maria Dobrognieva*, soţia *Regelui Poloniei Cazimir Restauratorul* (+ *1058*), între ai cărora ultimi urmaşi menţionăm pe *Cimburga* de Masovia (+ 1429) strămoaşa *Habsburgilor*, *Sofia*, soţia Regelui St *Bathory*, *Elisaveta*, soţia Imp. *Albrecht II*, etc., cât şi prin cele 3 fiice ale lui *Iaroslav*, fiul lui Vladimir cel Sfânt, *Elisaveta*, soţia Regelui Enric I al *Franţei* (+ 1060) şi *Anastasia*, soţia Regelui Andrei I al *Ungariei* (+ 1061), cât şi prin descendenţa *Anei* (Irina) soţia lui Vsevolod, fratele precedentelor. Ne vom mărgini aici numai ia următoarele filiaţiuni:

Tab. III. XXVII. *Vladimir cel Sfânt. + 1015, căs. cu* **Ana de Bizanţ.**
XXVI. *Iaroslav I, + 1054.*
XXV. *Vsevolod. 1093* căs. *cu* **Ana (Irina) de Bizanţ.**
XXIV. *Iurie (Gheorghie) + 1157.*
XXIII. *Vsevolod III, + 1212.*
XXII. *Iurie II, + 1236.*
XXI. *Alexandru Nevskii, + 1263.*
XX. *Daniil, + 1303.*
XIX. *Ivan Kaleta, + 1341.*
XVIII. *Andrei. + 1354.*
XVII. *Sofia, căs. cu Vladislav II Iagello, + 1434.*
XVI. *Cazimir IV, + 1492.*
XV. *Sofia, căs. cu Fred. March. de Brandenburg Ansbach, + 1536.*
XIV. *Albrecht Duce în Prusia, + 1568.*
XIII. *Albrecht Frederic, + 1618*
XII. *Ana, căs. cu I. Sigismund de Brandenburg, + 1620.*
XI *Gheorghie Vilhelm, + 1640.*
X. *Frederic Vilhelm, + 1688.*
IX. *Frederic I, Regele Prusiei + 1713*
VIII. *Frederic Vilhelm, + 1740.*

---

1). Chronique de Nestor, ed. Louis Paris, 1834, I, 80. Olga, se ştie, a fost botezată: *Elena*; totuşi până azi se dă acest nume păgân în *botez*, având *aceiaşi* zi onomastică!

2). Ibid. 132. Rambaud, op. cit. 58. Lorenz, op. cit. Tab. 16. Karamzin la Papadopol Callimah, op. cit. 80.

3). Lelevel, op. cit.

4). Karamzin, la Papadopol, op. cit. 81.

5). Socrul M-lui Duce Sviatopolc Mihail (+ 1113).

6). *Autenticitatea lor este discutată*; Rambaud, op. cit. 84, scrie „Il est aujourd'hui *certain* que les objets conservés au musée de Moscou, sous le nom de *couronne* et de *trones de Monomaque*, n'ont jamais appartenue à Vladimir". Guvernul actual al Rusiei caută cumpărători p. ele (Czern. Allg. Zeitung, 1926, No. 6298).

VII. *Vilhelm Principe de Prusia* + *1758.*
VI. *Frederic Vilhelm II, R. Prusiei,* + *1797.*
V. *Frederic Vilhelm III,* + *1840.*
IV. *Vilhelm I, Impăratul Germaniei,* + *1888.*
III. *Frederic III, Imp. Germ.* + *1888.*
II. *Sofia, căs. cu Constantin XII, R. Greciei* + *1923.*
I. *Elena,* [1]).

Interesantă este constatarea, că Iurie. + 1157 (gen. XXIV) a avut mai mulţi ascendenţi *bizantini,* decât *slavi*; în rândul celor 8 străbunici a avut 5 bizantini şi numai 3 slavi, presupunând că soţia, necunoscută nouă, a lui Iaroslav, a fost o slavă.

Nu mai puţin interesantă este constatarea, că Zoe (Sofia) Paleolog, care să *nu* fi *transmis* sângele ei *Ţarilor Rusiei,* descindea *însăşi* din Vladimir cel Sfânt, precum urmează:

Tab. IV. XXXII. *Vladimir cel Sfânt,* + *1015.*
XXXI. *Iarsoslav,* + *1054.*
XXX. *Izaslav,* + *1078.*
XXIX. *Sviatopolc II,* + *1113.*
XXVIII. *Predslava, căs. cu Almos de Ung.* [2]) + *1129.*
XXVII. *Bela II,* + *1141.*
XXVI. *Geza II,* + *1161.*
XXV. *Bella III,* + *1196.*
XXIV. *Andrei II,* + *1235.*
XXIII. *Bela IV,* [3]) + *1270.*
XXII. *Ştefan V,* + *1272,*
XXI. *Ana, căs. cu Imp. Andronicos II,* + *1333.*
XX. *Mihail IX,* + *1320* [4])
XIX. *Andronicos III,* + *1341.*
XVIII. *Ioan V,* + *1391.*
XVII. *Manuil II,* + *1425.*
XVI. *Toma,* + *1465.*
XV. *Zoe (Sofia) Paleolog* + *1503.*

2). A. S. R. Principesa Elena descinde şi din *Theofano, altă fiică a lui Romanos II* (+ 963) sora Anei, soţia lui Vladimir, precum urmează:

Tab. V. XXXIII. *Theofano, căs. cu Imp. Otto* II, + *983.*
XXXII. *Matilda, căs. cu Enro (Etzel) Palatin în Lorena* *1035.*
XXXI. *Rixa, căs. cu Miscislav,* II, *R. Pol.* + *1034.*
XXX. *Rixa, căs, cu Bela* I, + *1063.*
XXIX *Geza* I. + *1077.*
XXVIII. *Almos, 1129 (v. m. s. Tabla IV, gen.* XXVIII) [5]).

1). Tot pe calea aceasta gen. descinde şi *Pr. Carol* din Ana şi Ana (Irina) precum urmează: Sofia gen. XV) căs. cu Fred. de Brand. Ansb, Elisaveta, căs. cu Ern. March. de Baden, + 1553, Ana, căs. cu Carol I conte de Hohenzollern-Sigmaringen, + 1576, etc. în linie directă bărbătească.

2). Wertner, Az Arpadók család története, 1892, spiţa Arpazilor.

3). Căs. cu Maria, fiica Imp. Nichelei, *T. Lascaris* + 1222.

4) Coregent cu tată său şi mort înaintea lui.

5). Este însă şi o altă filiaţiune de stabilit dela Miscislav (Meţco) II prin Regii Pol. până la Cazimir cel M. + 1370, bunicul Elisavetei, soţia Imp. Carol IV + 1378, tatăl Imp. Sigismund + 1437, a cărui fiică, Elisabeta, + 1442, soţia Imp. Albrecht II + 1439, era soacra Regelui Casimir IV, + 1492 (v. m. s. Tab. III).

3) O altă strămoaşă bizantină a Principesii Elena a fost *Irina* din casa Comnenilor (+ 1208) fiica Impăratului *Isac II Angelos* (+ 1204) căsătorită cu *Impăratul Filip de Suabia.*

Din 3 fiice ale Irinei, cari au avut urmaşi, *Cunigunda, Maria* şi *Beatrice*, cea Tânără, s'a transmis sângele bizantin mai tuturor caselor suverane europene, iar Principesa Elena descinde din două [1]) precum urmează:

Tab. VI. *XXV. Imp. Isac II. Angelos Comnenos, 1204.*
XXIV. Irima, căs. cu Imp. Filip de Suabia + 1208.
XXIII. Cunigunda, căs. cu Vencislav I, R. Boh. 1253.
XX I Ottokar II, 1278.
XXI. Vencislav II, 1305.
XX. Elisaveta, căs. cu Ioan de Lützelburg R. B. 1346.
XIX. Imp. Carol IV, 1378.
XVIII. Imp. Sigismund, + 1437.
XVII. Elisaveta, căs. cu Imp, Albrecht II, 1439.
XVI. Ana căs. cu Vilhelm III Laudgraf de Turing, 1482.
XV. Margareta, căs. cu I. Cicero de Brandenburg, 1499.
XIV. Ana, căs. cu Fred. I. R. Danemarciei 1533.
XIII. Christian III, 1559.
XII. Ioan Duce de S. Holstein Sonderburg + 1622.
XI. Alexandru Duce de S. Holstein S., 1627.
X. August D. de S. H. S. Beck, 1675.
IX. Fred. Ludv. D. de S. H. S. B. 1728.
VIII. P. Aug. Fred. D. de S. H. S. B. + 1775.
VII. Carol Ant. Aug. D. de S. H. S. B. + 1759.
VI. Fred. Carol Ludov. D. de S. H. S. B. + 1816.
V. Fred. Vilh. Paul, D. de S. H. S. B. Glücksburg 1831.
IV. Christian IX, R. Danemarcei, + 1906.
III. Vilh. (Gheorghios I) R. Greciei, 1913.
II. Constantin XII, R. Greciei 1923.
I. Elena.

Tab. VII. XXIX. Împ. Isac II Angelos Comnenos, 1204.
XXVIII. Irina, căs. cu Imp. Filip de Suabia + 1208.
XXVII. Maria, căs. cu Enric II D. de Brabant, + 1248.
XXVI. Enric III, D. d. B. + 1260.
XXV. Ioan I, D. de B. + 1294.
XXIV. Ioan II, D. de Limburgia, + 1312.
XXIII. Ioan III, D. de L. + 1355.
XXII. Margareta, căs. cu Ludov. conte de Flandra + 1368.
XXI. Marg. căs. cu Filip D. de Burgunda, + 1404.
XX. Ioan fără Frică, D. de B. 1419
XIX. Filip cel Bun, D. de B. + 1467.
XVIII. Carol cel Temerar, D. de B. + 1477.
XVII Maria căs. cu Imp. Maximilian I, + 1519.
XVI. Filip cel Frumos de Austria [2]) şi Spania + 1506.

---

1). Din Beatrice căs. cu Fred. de Castilia, + 1252, descinde Pr. Carol, deci Pr. Moşt. Mihail din tustrele.

2). v. m. s. p. 387.

XV. Imp. Ferdinand I, + 1564.
XIV. Maria, căs. cu Vilhelm D. de Iülich, + 1592.
XIII. Eleonora, căs. cu Albrecht Fred. de Prusia, 1618.
(v. Tab. III, gen. XIII

4). O. Principesă bizantină, puţin cunoscută [1]) a fost *Theodora* [2]) din casa *Comnenilor*, căsătorită în 1203 cu Ducele Austriei Leopol VI, de *Babenberg* [3]). După anul căsătoriei pare ea să fi fost o fiică, sau o nepoată a Împăratului Isac Angelos II, (1204), iar atât numele *Theodora*, cel al Theodorei Comnena, căsătorită cu C. Angelos, bunicul lui Isac II, cât şi orientarea politică a lui Leopold VI către „cuscrul" său Filip de Suabia, ginerele lui Isac II, concordă cu tradiţia genealogică.

Şi din această Theodora descinde A. S. Principesa Elena precum urmează:

Tab VIII. XXIII. Theodora din casa Comnenilor, căs. 1203 cu Leopold VI d. de Babenberg, 1230.
XXII. Constanţa, căs. cu Enric cel Ilustru de Meissen + 1288.
XXI Albrecht cel Degenerat, Landgraf de Turing. + 1314.
XX. Frederic I, cel Vesel, + 1324.
XIX. Frederic II, cel Serios, + 1349.
XVIII. Frederic III, cel Sever, + 1381.
XVII Frederic I, Elector al Saxoniei, + 1428 [4])
XVI. Vilhelm III, cel Viteaz Lgf. de Turingia, + 1482.
XV. Margareta, căs. cu I. Cicero de Bbg. + 1499.
(v. Tab. VI gen. XV).

Din cele expuse reiese, că noţiunea *rassei pure* în casele domnitoare vechi ale Europei, trebuie să fie eclipsată, amestecul naţiunilor fiind regulă Totuşi puternica influenţă a tradiţiei şi a mediului, dau celor mai multe dinastii un caracter naţional dominant. Alte constatări, cari se desprind din cercetările noastre, sunt că încuscririle urmează nu numai situaţiile internaţionale de preponderanţă politică, dar şi curentele religioase. Drept exemple, atât căderea Bizanţului, când încetează, după scurt timp, căsătoriile dorite cu Principese bizantine, cât şi răspândirea protestantismului, când căsătoriile între case catolice şi protestante devin excepţii. Ultimele căsătorii în casa noastră regală sunt şi ele caracterizate atât prin noul avânt ce-l iau Statele Balcanice dela 1913 încoace, sub auspiciile României Mari, cât şi prin identitatea religiei.

---

1. D-nul Charles Diehl, cu prilejul congresului bizantinologilor, n'ia spus că nu o poate identifica.
2). Lorenz, op. cit. Tab. 11.
3). Mayer, Encicl.—cf. Skalla, Herzog Leopold de Glorreiche, Wien, 1877.
4). Un alt fiu al acestuia, Fred. II, (+ 1464) a fost socrul lui Albrecht Achill de Brandbg. (+ 1486) răstrăbunicul Eleonorei de Iülich (v. Tabla VII, gen. XIII).

Buletinul Muzeului municipal „*Ion Neculce*“ — numărul de față — a fost lucrat sub conducerea technică a d-lui *Ioan Breabăn*, în calitate de șef de atelier, în tipografia „Lumina Moldovei“ din Iași, unde a fost imprimat de la coala 1—34 inclusiv și apoi, de la coala 35—51 în atelierele tipografiei „Viața Romînească“.

Compunerea zațului la documentele slavone cu litere chirilice, precum și notițele cu litere grecești, a fost executat tot de d-l *Ioan Breabăn*, tipograf.

ANEXE I.

CHRISTIAN I[illegible]
Rege al *Danemarcei* 18[illegible] n. 1818, + 1906.
Căs. cu Luisa P-sa de *He*[illegible]*a-Kassel* n. 1817, + 1898

- Chr. *Frederic* VIII, R. al *Danemarcei* n. 1843, + 1912, căs. cu Luisa P-să de *Suedia și Norvegia, n. 1851, + 1926*
  - *Dagmar*, n. 1890.
  - *Gustav*, n. 1887.
  - *Thyra*, n. 1880.
  - *Ingeborg*, n. 1878, căs. cu *Carol* de *Suedia*, n. 1868.
    - *Gorm*, n. 1919.
    - *Alexandrina*, n. 1914.
    - *Carolina*, n 1912.
  - *Harald*, n. 1878, căs. cu Elena P-sa de S. H. S. *Glücksburg* ¹) n. 1888.
    - *Teodora*, n. 1910.
    - *Olav*, n 1903.
  - *Carol*, n. 1872, R. al *Norvegiei*, (*Haakon* VII), căs. cu P-sa Maud a M. Br. n. 1869.
    - *Olav*, n. 1903.
  - *Christian* X, n. 1870, căs. cu Alexandrina P-să de Mecklenburg, n. 1879.
    - *Knud*, n. 1900.
    - *Fredric*, n. 1899.
- *Alexandra* n. 1844, + 1925. căs. cu Alb. *Eduard* Pr. de Galles, *Rege al M. Br. etc.*, 1901, n. 1841, + 1910.
- Chr. *Vilhelm*, R. al *Greciei*, 1863, supt numele *Gheorghios* I, n. 1845, + 1913. căs. cu *Olga* M. D-să de *Rusia*, n. 1851.
  - *Gheorghios* n. 1869, căs. cu *Maria* P-să *Bonaparte* n. 1888.
    - *Eugenia*, n. 1910.
    - *Petros*, n. 1908
  - *Alexandra*, n. 1870, + 1891, căs. cu *Paul* M. D. de *Rusia* n 1863 + 1919.
    - *Marina*, n. 1906.
    - *Elisaveta*, n. 1904.
    - *Olga*, n. 1903.
  - *Nicolaos* n. 1872, căs. cu *Elena* M. D. de *Rusia* n. 1882.
  - *Cons*[illegible]*ntin* *XII* n. [illegible]868 + 192[illegible] căs. cu *Sofi*[illegible]-să de *Pru*[illegible], n. 1870.
    - *Alexandros* I, R. 1917, n. 1883, + 1920, căs. cu o *Manos*.
    - **Elena**, n. 1906, căs. cu **Carol** *Pr. al* **României**.
    - [illegible] P-să a României n. 1894.
    - *Paulos*, n. 1901.
    - *Irina*, n. 1904.
    - *Ecaterina*, n. 1913.
  - *Maria*, n. 1876 căs. cu *Gheorghie* M. D. de *Rusia* n. 1863, + 1919.
  - *Andréas* n. 1882 căs. cu *Alice* P-să de *Battenberg*, n. 1885.
    - *Margareta*, n. 1905.
    - *Theodora*, n. 1906.
    - *Cecilia*, n. 1911.
    - *Sofia*, n. 1914.
  - *Cristoforos* n. 1888, căs. cu *Anastasia Steward* din America n. 1883.
- *D*[illegible]*mar* n. 1847, căs. cu *A*[illegible]*xandru* M. D. de *Ru*[illegible], Țar, 1881, n. 184[illegible] + 1894.
- *Thyra* n. 1853 căs. cu Ernest D. de *Cumberland*, n. 1845.
- *Valdemar* n. 1858 căs. cu Maria P-să de *Orleans*, n. 1865, + 1909.
  - *Margareta* ²) n. 1895.
  - *Viggo*, n. 1893.
  - *Erik*, n. 1890.
  - *Axel*, n. 1888, căs. cu *Margareta* P-sa de *Suedia*, n. 1899.
  - *Aage*, n. 1887, căs cu Matilda P-să *Calvi de Bergolo*, n. 1885.
    - *Valdemar*, C-te de *Rosenberg*, n. 1915

1). Fiica unui văr primar al Regelui Gheorghios I.
2). Imp. Fr. Iosef dorea ca Moștenitorul Carol să s[illegible]căsătorească cu P-sa aceasta, „delicioasă“, dar unele Arhiducese catolice se împotriviră. (Kaiser Fr. Ios. und sein Hof. [illegible]na 1921,127).

II. **Tabla** pe 32 de **ascendenţi** ai A. S. R. Principelui-Moştenitor Mihail.

- 32. Carol Anton I, Pr. de Hohenzollern - Sigmaringen, + 1853.
- 33. Maria Antoineta P-să Murat + 1847.
- 34. Carol Ludovic M. D. de Baden + 1812.
- 35. Stefania P-să de Beauharnais + 1860.
- 36. Ferdinand Pr. de Sax. Cob. şi Gotha + 1851.
- 37. Maria Contesă de Kohary + 1862.
- 38. Regele Petru IV al Portugaliei şi Algarbiei + 1834.
- 39. Leopoldina de Austria + 1826.
- 40. Ernest I D. de Sax. Cob. şi Gotha + 1844.
- 41. Luisa de Sax.-Gotha-Altenburg + 1831.
- 42. Eduard Pr. al M. Britanii şi Irlandei + 1820.
- 43. Victoria de Sax-Cob -Saalfeld + 1861.
- 44. Ţarul Niculai I al Rusiei + 1855.
- 45. Frederica (Alexandra Feodorovna) de Prusia + 1860.
- 46. Ludovic II, M. D. de Hessa şi la Rin + 1848
- 47. Vilhelmina Luisa de Baden + 1836.
- 48. Vilhelm D. de Seh. H. S. Beck, apoi Glücksb. + 1831
- 49. Luisa de Hessa-Kassel + 1867
- 50. Vilhelm Landgraf de Hessa-Kasel 1867
- 51. Luisa de Danemarca + 1864
- 52. Ţarul Neculai I al Rusiei + 1855
- 53. Frederica (Alexandra Feodorovna) de Prusia + 1860
- 54. Iosif D. de Saxonia-Altenburg + 1868
- 53. Amalia de Würtemberg + 1848
- 56. Regele Frederic Vilhelm III + 1840
- 57. Augusta de Mecklenburg-Strelitz + 1810
- 58. Carol Fred. M. D de Sax.-Weimar Eisenach + 1853
- 59. Maria de Prusia + 1859
- 60. Ernest I D. de Sax. Cob. şi Gotha + 1844
- 61. Luisa de Sax. Gotha Altenburg + 1831
- 62. Eduard Pr. al M. Britanii şi Irlandei + 1820
- 63. Victoria de Sax Cob. Saalfeld + 1861

- 16. Carol Anton II Pr. de Hohenzolern + 1885.
- 17. Iosefina de Baden + 1900
- 18. Ferdinand Pr. de Sax. Cob. şi Gotha + 1885.
- 19. Maria II da Gloria Regina Portugaliei + 1853.
- 20. Albrecht Pr. de Sax Cob. şi Gotha + 1861.
- 21. Victoria I Regina M. Britaniei + 1901.
- 22. Ţarul Alexandru II + 1881.
- 23. Maria de Hessa şi la Rin + 1880.
- 24. Regele Christian IX al Danemarcei + 1906
- 25. Luisa de Hessa-Kassel + 1898
- 26. Constantin M. D. de Rusia + 1892
- 27. Alexandra de Saxa Altenburg + 1911
- 28. Imp. Vilhelm I + 1888
- 29. Augusta de Sax. Weimar Eisenach + 1890
- 30. Albrecht Pr. de Sax. Cob. şi Gotha + 1861
- 31. Victoria I Regina M. Britanii + 1901

- 8. Leopold Pr. de Hohenzollern Sigmaringen + 1905.
- 9. Antonia de Portugalia + 1913.
- 10. Alfred D. de Edinburg + 1900.
- 11. Maria Alexandrovna de Rusia + 1920.
- 12. Regele Gheorghios I al Greciei + 1913
- 13. Olga de Rusia n. 1851
- 14. Imp. Frederic III + 1888
- 15. Victoria de M. Britanie + 1901

- 4. Regele Ferdinand I al României n. 1865.
- 5. Maria P-sa de M. Britania n. 1875.
- 6. Regele Constatin XII al Greciei + 1923
- 7. Sofia P-să de Prusia n. 1870

- 2. Principele Carol n. 1893.
- 3. Principesa Elena, n. 1896

- 1. Principele Moştenitor Mihail, n. 1921.

TABLA DE MATERII

I STUDII: *Sever Zotta*, Mănăstirea Golia . . . . . . (1 39)
M. Costăchescu, Satul Prigorenii . . . . . . (40–69)
Gh. Ghibănescu, Sama visteriei Moldovei din 1763 . . (70 121)

II DOCUMENTE:

6908 (1400). Uricul lui Iuga Vodă pentru Gărbovăţ 333
6908 (?) 1400. Uricul lui Iuga Vodă pentru Strahotin 338
6946 (1438). Suceava. Iliaş Vodă dărueşte lui Duma Neamţul satul Roşiori, pentru slujbele sale . 311
6996 Ianuarie 9 (1488) Stefan Vodă întăreşte lui Golăi de la Rebricea satul Golăeşti 26
7005 Mart 1. Ştefan Vvd. Moldovii întăreşte Anuşcăi, fata lui Oană Căuiu, satul Hăuşăştii de pe Bârlad, cu moară, iar fetelor Anuşcăi şi copiilor lui Toader. Căuiu satul de pe Rebricea Căueştiii, unde au fost Leonteneştii 194
7015 Febr. 28 (slavon). Bogdan Vvod-Mold. întăreşte dania ce au făcut-o nepoţil lui Dragoş Viteazul către neamurile lor, urmaşii lui Iachim Săcuianul, satul Săcuiani de jos, unde a fost Cozma . . 200
7015 Mai 11 (1507) Suceava. Bogdan Vodă dărueşte la 5 fraţi: Hăra, Fete, Dediul, Coman şi Trăsneasa un loc pe Putna să-şi facă sat . 311
7036 (1528) Mart 6 Petru Vvod Mold. întăreşte lui Glăvan pisarul său ocinele şi cumpărăturile sale, satele de pe Berheci, Itovăeştii şi Mălăeştii; asemenea satul la Perescheu, la Fântâna Frasinilor, unde sânt Dragomăneştii; apoi satul unde au fost Jac Ivance; îi mai întăreşte giumătate din hotarul Sănăteştilor, pe Zeletin, unde a fost casa moşului său Sinatul, care acum se numesc Glăvăneştii . 195
7041 (1532—3). Petru Vvod. Mold. întăreşte nepoţilor lui Necula Totoescul împărţeala ce şi-au făcut în ocinele lor, de cumpărătură a moşului lor Micul postelnicul, satul pe Tilejina, Condreştii şi cu Mănăstirea şi un codru în acelaş hotar 197
7054 (1546) Mart 31. Petru Vvod. Mold. Musa vinde, drept 200 zloţi tătăreşti lui Colac ş. a. a patra parte din Zorileşti şi a patra parte din satul Văcăşani, unde a fost jude Frumuşelul 198
7064 (1555) Dec 16. Dania ce face Daniil hatman către mănăstirea Humorului, în satul Mihaileşti, din Cârligătura şi Băişeştii, de pe Moldova, şi alte odoare . . 199
7067. April 8 (1559). Uricul lui Alexandru Vodă pentru Brăteni de pe Liliva 35
7072 (1564) (românesc). Stoia cumpără cu 350 aspri şi un cal partea lui Crăciun din Negreni, şi cu 900 aspri partea Roşiei. . . 279
7072 (1564). Inscripţie pe Crucea lui Maxim Burnar la Golia . . 37
7083 Mart 9 (1575). Inscripţie pe tetraevanghelul lui Ion Golia vel log. la Golia 37
7054 (recte 7084) Iunie 12 (1576). Inscripţia tetraevangheliului lui Ion Golia vel logofăt . . 2, 36

Pag

7107 Aprilie 24 (1599) Suceava. Ieremia Moghilă Vodă dărueşte măn. Poenile zidită de el, un loc la Ceahlău ales de vornici de poartă, din loc domnesc 312
7114 Ghenar 20 (1606). Cneghina Ana lui Ion Golăe vel log. închină măn. Golia măn. Vatopedului din Atos 31
7114 Mart 30, Iaşi (1606). Eremia Vodă Moghilă întăreşte închinarea ce face Ana soţia lui Ion Golia a mănăstirii Golia cătră Vatopedul 32
7130 April 20, Iaşi (1622). Ştefan Vodă întăreşte Goliei, închinată Vatopedului, satul Tomeştii. . 33
7132 (1624), Iaşi. Radul Vodă înreşte măn. Golia satul Tomeştii . 34
7146 Iulie 13 (1638) Iaşi. Vasile Vodă întăreşte măn. Poenile de pe Ceahlău moşiile sale. . . . 313
7150 (1642) Iunie 24, regeste . 184
Fără dată (cătră 7150 1642). Scrisoare de zălog a Baloşenilor pentru 2 cai preţeluiţi 60 lei . . 35
7156 April 25, regeste . . 170
7168 (1660). Inscripţii Golia . 37
7168 Mai 24 (1660). Inscripţii Golia 5
7169 (1661) Iulie 17. Furt de boi şi spânzurătoare 202
7170 Iulie 14, regeste 154
7172 Aug. 28 (1664). Plata capului pentru o moarte de om . . 218
7173. regeste 149
7173. Febr. 10, regeste . . 154
7173 Iulie 17, regeste . . 154
7174. Sept. 20, regeste . . 171
7174 April 20. De la domnul Duca Vodă întăritură din dresă de danie şi de mărturie de la Evstratie Dabija Vodă pentru un loc de casă 155
7174 Mai 12, regeste . . 171
7174 Mai 13. Ispisoc iarăşi de la Duca Vodă cu care au dat şi miluit pre Andronic postelnic . 155
7174 August 30, regeste . . 171
7175 (1667) Iunie 22. Cartea de judecată a lui Iliaş Alexandru Vodă dată în pricina dintre Ioniţă, Măricuţa şi Apostolachi feciorii lui Enachi Pribeagul cu Ştefan Zugravul pentru o casă din Sărărie. 192
1667 Noemb. 5, regeste . . 155
7176 Sept. 15 regeste . . 171
7176 Oct. 15 regeste . . 171
7176 April 29, regeste . . 172
7177 Febr. 26 (1669) Pentru slobozii 237
7177 Mart 3, (1669) Iaşi, Ilie Sturza stolnic cumpără cu 330 lei două locuri de casă lângă Bărboi . 129
7177 Noem. 22 (1669) Macarie egumenul de la Golia cumpără cu 30 lei o casă de la Boghiţa . . 173
7177 Mai 16 (1669), regeste . 173
7177 Iunie 16 (1669). Sturza stolnic cumpără cu 150 lei casele lui Patraşco postelnicul . . . 172
7178 Oct. 21 (1669), regeste . 172
7178 Noembrie 29 (1660). Ilie Sturza stolnic cumpără cu 24 lei case şi un loc de la Maria şi Irina . 173
7178 Mart 17 (1670). Macarie egumenul de Golia cumpără cu 40 lei loc de case de la Ion şi Alexandru 173
7181 Mart 17 (1673) regeste . 174
7184 Decemb. 16 regeste . . 175
7184 April 31 (1676), Iaşi. Antonie Ruset Vodă întăreşte egumenului Neofit de la Bărboi cumpărătura făcută cu 300 lei de la Aniţa . 175
7184 August 27 regeste . . 174
7185 Sept. 5. Egumenul Vlădica Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc de casă de la Floarea Armanca 175
7188 Mart 3 (regeste . . . 176
7193 Noemb. 12 (regeste) . . 174
7194 April 24 Egumenul Vlădica Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc de casă de la Floare Armanca. 176
7194 Mai 10 (1686). Egumenul de Bărboi cumpără un loc de case de la Grigore Cristea armeanul 176

Pag.
7194 Iunie 20 (1686), regeste . 177
7198 Mai 29 (1691). Gligore fustaşul despre Doamna şi Damaschina, soţi dau danie un loc de casă, pe uliţa denafară, bisericii Sf. Neculai zidită de Luca părcălabul de Chişinău . . 122
7199 April 17 (1691), regeste . 182
7201 Iunie 15. (1693). Zapisul lui Avram arman p. bani . . 177
7201 (1693) Iunie 15. Hotarnica locului caselor Sturzăi vornicul despre vecini 174
7203 April 26, regeste . . 155
7211 April 24 regeste . . . 182
7212 Iulie 22 regeste. . . . 177
7214 Mai 6 regeste . . . 155
7215 Iuli 1. Preoţii Savin şi Vasilie, de la Sf. Gheorghe Lozonschi, din Iaşi, dăruiesc lui Vasilie de vist. un loc al bisericii, pentru ca acesta să ajute la acoperemântul bisericii. . . . 160
7222 (1711), Sept. 15. Ghedeon, Mitropolitul Moldovii, dăruieşte lui Dumitrachi, cămăraşul de izvoade, un loc de casă, în Iaşi, pe uliţa Feredeilor, care loc a fost a sfintei Mitropolii 160
7222 Avg. 20. Maria Toderiasă cu fiii ei vând, drept 150 lei bani vechi, vor. Nastasă, două dugheni, în târgul de gios . . . 168
7223 Febr. 19 regeste . . 178
7224 Iunie 1. Milele bis. Sf. Lazăr Iaşi 202
7225 (1717) regeste . . . 185
7222 (1715) Febr. 20. Preotul Gavriil şi soţul său Safta, vînd drept 9 lei, lui Alexandru şi soţului său Despii, o casă cu loc, alăturea cu gardul Pivіţoaei, în Iaşi . . 160
7225 Iulie 22 (1715) Dumitraşco cămăraş dărueşte preotului Gavril un loc de casă, alăturea cu gardul Piviţoaei, despre râpă . 161
7230 Mart 9 (1722) Iaşi, Mihai Vodă Racoviţă iartă pe Ion Neculce de hainie şi-i dă Prigorenii 57
7231 Dec. 5 regeste. . . . 184
7232 Febr. 2. (1724) regeste Danie către pr. Ion Cogălniceanul 138, 143
7232 Fevr. 2 (1724) Iaşi. Preutul Ioan Cogălniceanul şi Safta preuteasa capătă danie de la V. Cioară un loc de casă între Sf. Neculai şi Prapadoamna cea nouă . 123
7234 (1725). Noemb 12. Alexandru Chiia şi femeia lui, Safta, dăruiesc finului lor, Toader, un loc de casă la uliţa mare, în Iaşi. . . . 161
7234 Iulie 20 (regeste) . . 185
7236 (1728), April 25. Alexandru ispravnicul lui Iordache Cantacuzino, vinde drept 140 lei bătuţi, lui Gheorghe Potlog de vist., o casă cu locul ei, pe uliţa Feredeilor 162
7236 (1728) Mai 1. Alexandru, ispravnicul lui Iordache Cantacuzino, dă carte la mâna lui Gheorghie de visterie, în pricina başului banilor, luaţi de aceasta din urmă, pentru cumpărarea unei case de la Alexandru 162
7236 Iulie 25. Socoteala de banii ce au cheltuit hatm. Ion la casele sale ce-au cumpărat dela călugării de Neamţ . . 162
7237 (1729) Sept. 13. Banii ce i a dat Gheorghe Potlog lui Alexandru biv comis. . . . 164
7237 (1729) Mai 1. Ion hatmanul pentru nişte case din Iaşi, cumpărate de la egumenul de Neamţ şi pentru care i s'au întors banii de Alexandrache comisul . . 163
7237 Mai 21 (1729), regeste, pentru o pivniţă 150
7237 (1729, Iunie 21. Alexandru biv comis dă zapis la mâna lui Gheorghiţă Potlog ot vist. pentru 33 lei cu care primul şi-a răscumpărat casele din Iaşi, de la hat. Ion Neculce. Nedând bani la zi, Gheorghiţă să-l scoată din casă , 163

Pag.

7238 (1730) Mai 12. Alexandrachi biv comis, cu soţul său Safta, vând lui Gheorghiţă Potlog ot vist. drept 45 lei vechi, nişte case pe uliţa Feredeilor. . . . 164
7240 (1732), regeste. . . . 150
7241 (1733) Mart 6 regeste . . 178
7241 Mart 20 (1733) Iaşi. Pr. Dumitraşcu capătă danie casele Antitimiei femeia lui Ion Paraschiv, 129
7242 (regeste). Mărturia hotarnică a pivniţei vist. T. Paladi . . 148
7242 (regeste). O pivniţă de Cizmărie 148
7243 Mai 8 (1735) Iaşi, (regeste). Pe pivniţa din Iaşi din Cizmărie ce a fost a lui Stamate postelnicul 148
7244 (1735) Sept. 2. Toader Tătarul şi femeia lui Safta vând, drept 15 lei, lui Costantin Hrisoverghi post, o casă pe uliţa Feredeilor. 165
7244 (1735), Sept. 2 Toader Tătarul, cu femeia lui Safta, vinde, drept 15, lui Gheorghiţă Potlog de vist. o casă la uliţa Feredeilor 165
7244 April 1 (1736) (regeste) pentru o pivniţă 150
7244 (regeste) pentru o pivniţă . 150
7246, April 12 (1738) regeste. T. Palade vist schimbă un loc de casă şi dugheana din târgul de gios (uliţa schimbătorilor) cu Mihai spiţerul 149
7247 Iulie 23 (regeste) . . 178
1741 April 10 (regeste) vie la Cetăţuia 149
7249 Iulie 1. Mihai Micul împreună cu soţul său Tofana, vând, drept 100 lei bani gata lui Lupul Anastasă vel stol un loc de casă pe Podul vechiu 168
1742. Ponturile religioase ale lui C. Vodă Mavrocordat . . . 315
7250 Iunie 17 regeste (casă pe Uliţa mare) 150
7251 Februarie 22 regeste) pentru vinderea unei crâşme cu crainicul de târg 150

Pag

7252 Iulie 15 (1744) regeste. Pre pivniţa din târgul de sus a lui Neculai a Mănioaei . . . 149
7253 Mart 8 regeste . . . 182
7253 April 25, regeste . . 182
7254 Noemb 20 (1745) Iaşi. Hotarnica ce Gavril Pilat o face locului dăruit de Gh. Fustaşul, şi vândut cu 5 lei lui Gh. Lupul, pentru cari bani ia bisericii un ceaslov rumânesc . . . 123
7255 (1747) Mai 30. Scrisoarea lui Vasile Căpitan (?) către Gheorghe Potlog, pentru nişte case din Iaşi 166
7260 April 12 (regeste) . . 183
7261 Mai 11 (regeste) . . 184
7261 (1753) April 15. Verii lui Gheorghiţă Potlog încredinţează că vând, drept 100 lei noi, lui Ioan Gheuca spat. un loc de casă, în Iaşi, din deal de biserica sf. Gheorghe (Lozonschi), care loc e al copilului lui Gheorghiţă Potlog . . 166
7261 Mart 15 (regeste) . . 184
7261 Iunie 6 (1753) Iaşi. Gafiţa cumpără cu 30 lei un loc de casă, de lângă Sf. Neculai, de la Gh. Lupul 124
1753 Oct. 25. Jalba lui Andronic Bahrin 242
7262 Oct. 27 (1753). Patraşco Bădărău. 242
7262 Mai 25 (1754). Patraşco Bădărău. 242
7264 August 20 (1756) Iaşi. Marturia preutului armenesc Sava despre casele lor părinţeşti lângă Bărboi 251
Fără an. (c. 1755). Catrina, preuteasa preotului Lupaşco, cu fiii ei vând drept 16 lei, Lupului Balş biv vel ban, un loc de casă, alăturea cu ţintirimul bisericei Sfântul Gheorghie. 166
7263 Mai 7 (regeste) . . . 178
7264 Noem 16 (1755) Iaşi Ruxanda cumpără cu 35 lei locul de casă,

Pag.
de la Gafiţa şi soţul ei Petco . 124
7264 Dec. 6 (1755). Ioniţă Gheuca spat. face un schimb de loc. cu casă, cu Lupul Balş, în Iaşi . 167
7264 (1756). Ghen. 2. Ioan Gheuca spat. în o socoteală de bani cu Lupu Balş, pentru case din Iaşi . 167
7265 Februarie 5 (regeste . . 183
7_65 (1757). April 4, (regeste). Carte de judecată 184
7265 (1757) April 10 Zapisul lui Gheorghe Bacalu . . . 184
7265 Iulie 17 (regeste) . . 184
7265 August 7 (1757) Iaşi. Lupul Sârbul cumpără cu 37 lei locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai de la Ruxanda. . . 125
7266 April 2 (regeste) . . 184
7267 Febr. 15 (1757). Gh. Ghiurgiu cumpără cu 55 lei locul de casă de la Lupul Sârbul . . . 125
7267 Iunie 26 (regeste) . . 1 5
Fără an (1759 ?). O scrisoare a lui Dositei Obradovicici . . 279
1760 (regeste) 185
7258 Sept. 10 (1559). Mărturie hotarnică pentru nişte locuri de dugheni, în târgul de jos. la uliţa rusască 169
7268 Ghenar 1 (1760). Primul buget al Casei Sf Spiridon din Iaşi. . 233
7269 Sept. 1 (1760) Iaşi. Soţii V. Creţul Mărgineanu şi Ecaterina fac danie bis. Sf. Neculai . 126
7269 Mart 20 (1761) Iaşi. Hotarnica locului hărazit de Ion Vodă T. Calimah, lui Ioniţă Cuzii b. v. stolnic, făcută de trei vornici de poartă 151
7270 Dec. 18 (1761) (regeste). Cartea domnească pentru locul ţintirimului bis. Prapadoamnei din Iaşi 138,143
7271 (1762) Sept. 16. Cartea Domnului Grigore Ioan Voevod prin care miluеşte pe Petrea Sârbu om străin, cu un loc de pe şăsul Bahluiului pentru că s'a însurat cu o moldovancă şi s'a aşăzat aici ca unul din pământeni lângă capul podului spânzurătorilor. Aici Petre a avut băcălie şi o berărie. . 183
7271 Mart 15 (regeste) . . 183
7272 (1764) Iaşi. Divanul judecă cu Divan Efendisi o datorie de bani din 1748 a lui Diamandachi sardar către Mustafa Ghialavazoglu. 219
7272 April 13 (regeste) . . 185
7272 Mai 6. Sava arhimandrit cumpără cu 40 lei casa Mariei Caţichi 179
7272 Iulie 16 (regeste) . . 183
7272 Iulie 16 (regeste) . . 183
7273 Ghen. 24. Vasile Roset hatmanul schimbă cu mănăstirea Bărboiul, dând 3 dughene . . 179
1765 Ghenar 28 Iaşi. Boerii divanişti judecă pricina dintre Gheorghe Giurgiu şi Gh. Sîrbul, pentru locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai. 126
1765 Mart 5. Judecata între stol. Ioniţă Miclescul şi nepotul său Gavril Miclescul, pentru un loc de casă pe uliţa Feredeilor . 1:3
1765 April 21. Carte domnească pentru C. Bădărău ot Fălciu . 239
1765 Oct 3 (regeste) . . 185
1766 Mai 8 (regeste) Mărturia hotarnică pentru un loc din uliţa Sârbească . . . 139, 144
1766 Noembrie 19. Hotarnica locului rămas de la Ovanes. . . 180
7275 Mart 3 (1767) regeste. Mărturie hotarnică a locului bisericei sf. Neculai 138
1767 Mart 13 (regeste) . . 185
1768, Octomvrie 1. Ioniţă Gane cupeţ ia dela pit Neculai Cogălniceanu, drept 30 lei pe an, un loc cu bezmăn, în târgul de jos, ca să-şi facă dughiană de piatră . 170
7277 Mart 23 (1769) (regeste). Mărturie hotarnică locului bis sf. Neculai 140,144

Pag.
7278 Mart 3 (1770) (regeste). Mărturie hotarnică a bis. Sf Neculai 142
7278 (1765) Iulie 16 Iaşi. Satta Drăgomiriasă cu fiii săi vinde cu 6 lei, bani gata, o casă cu loc cu tot 146
7280 Ghenar 4 (1772), Iaşi. Toader ispravnic şi Aniţa, soţie, cumpără cu 25 lei casa lui Gh. Ghiurgiu . 127
7285 Noemb. 20 (1776) regeste, zapis de casă din Muntenimea de sus 139, 144
1778 Iunie 5. Mărturie hotarnică a locului de case a nepoţilor lui Matei din Muntenime lângă zidul Sf Spiridon 146
1773 Aug. 3, regeste . . 185
1773 Octombrie 27 (regeste) . 185
1774 Iunie 10 (regeste) . . 185
1775 Iunie 12 (regeste . . 183
1776 Februarie 22 (regeste) . . 185
1776 Febr. 28 Iaşi. Anafora pentru podul pe Prut la Fălciu . . 220
1776 Mart 2 Iaşi. Podul îmblător pe Prut la Fălciu 221
1776 Iule 10. Baterea unui băetan la facerea hotarului între moşii, ca să ţie minte 213
1777 Ghenar 13. Zapisul lui Simion Rusul tălpălariu prin care vinde Postelnicului Gheorghe Arapul o casă din Muntenime de jos lângă Cacaina 186
1777 Ghenar 24 (regeste). . 188
1777 Mart 17 Iaşi. Anafora pentru podul îmblător pe Prut la Fălciu . 221
1777 April 1. Iaşi. Măsura vetrei târgului Fălciului. 222
7285 April 28. Proclamaţia pentru alipirea Bucovinei la Austria (acta Gligorcea) 224
1777 Iunie 11 (regeste) . . 185
1778 Iunie 17 Mărturia lui Antonie Caruso 280
1780 Mai 21 Iaşi. Andrei cumpără cu 65 lei partea de loc de lângă bis. Sf. Teodor de la cumnatul său Chirica şlicar . . . 151
1780 Mai (regeste) . . . 183
1780 Dechembrie 21 Zapisul lui Gheorghe Arapul postelnic prin care vinde lui Todiraşco Buzilan şi giupânesei sale Paraschiva, casele cu locul lor arătat mai sus . 187
1780 Dechembrie 21 (regeste) . 188
1782 Oct. 20. Mărturia hotarnică a locului lui T. Buzălan, din Muntenime 187
1784 Ghenar 9. Căpitan V. Negre cumpără cu 125 lei casele călugăriţei Eufrosina 180
1785 April 2 A. I. Mavrocordat Vodă acordă Episcop. de Huşi anumite venituri de la negustorii din Huşi. 226
1785 Mai 4 (regeste) . . . 190
1785 Mai 29 Iaşi. Crâşma de la capul podului îmblător pe Prut la Fălciu. 223
1785 Iunie 26. Anania cumpără casele lui Miron Potcovariul . 181
1785 Iulie 1 (regeste) . . . 190
1785 Iulie 1. Mărturia hotarnică a locului de berărie . . . 191
1786 Iunie 6. Cercetare pentru o hudiţă 181
1786 Aug. 1. Iaşi. Spiţărie şi berărie în Păcurari . . . 203
1786 Aug. 1 (regeste) . . . 190
1787 Mart 19 (regeste). . . 190
1787 Mai 8 Cercetarea unei pricini de vecinătate 182
1787 Mai 20. Mărturie hotarnică a locului de case a lui Grigore Arman pe Podul vechiu, râdicată de Ion Rale vornic de poartă. . 252
1790 (regeste) 183
1791 April 5. Cernăuţi. Amanetul Banilei pe Ceremuş pentru bani 225
1792 Iulie 25. Iaşi. A. C. Muruz Vodă înoeşte privilegiile Episcopiei de Huşi de a încasa unele venituri de la târgoveţii din Huşi 227
1792 Aug. 1 Cernăuţi Decretul de nobleţe a fraţilor I. şi M. Ghiţescul din Nepolocăuţi (Bucovina) 229
1792 Dec. 6 Iaşi. Biserica Sf. Neculai capată danie un loc de casă de la Petru Papazolu Crav şi

Pag.
Casandra 127
1793 Oct. 6 (regeste) . . . 190
1793 Oct 6 Iaşi Moară de cai şi berărie în Păcurari (Iaşi) . 204
1793 Oct. 10, regeste . . . 190
1793 Oct. 15. Zapisul prin care Catrina Luna nemţoaica soţia repos. Petre lăcătuşul vinde jupân. Ursu o berărie dela Podul roş cu 35 lei 190
1794 Febr. 2 Iaşi. M. C. Suţu Vodă întăreşte lui Manolachi Conachi vornic de aprozi locul luat cu schimb de la Episcopia Huşilor . 152
1794 Februarie 8 (regeste) . . 190
1794 Oct 26 (regeste). . . 183
1795 Ghenar (regeste). . . 183
1795 Febr. 5 (regeste). . . 183
1796 Mart 10 Iaşi. Casandra fata lui C. Suiulgiul face danie bisericii Sf. Neculai locul din jurul cişmelii din faţa bisericii. . . . 128
1797 Sept. 23. O carte de despărţenie dată de Veniamin Episcopul Romanului . . . *214*
1797 Noemb. 21 (regeste) . . 185
1798 Febr. 20 Iaşi. Podul îmblător pe Prut la Fălciu . . . 223
1798 April 1, Iaşi. Ţidula mezatului de vânzare a caselor din Muntenimea de mijloc ale Elenei, soţia lui Sandu Veisa izbaşe, către D. Saule cu 660 lei . . . 130
1798 Septembrie 29 Iaşi. D. Saule cumpără cu 685 lei casele Elenei S. Veisa, din Muntenimea de mijloc 130
1798 Oct. 5 Iaşi. Alex. I. Calimah Vodă întăreşte lui D. Saule cumpărătura caselor de la Elena Veisa 131
1799 Sept. 18. Adresa logofeţiei celei mari către I. Tăutul, sulger 132
1799 Oct. 3, D. Saule cumpără 3 jum. stânjeni loc de la Ilie Vartic câte 30 lei stânjenul pentru mărirea ogrăzii 132
1799 Noemb 15, regeste . . 185
1799 Dec. 1. Berăria Mileroaei din Muntenime şi taxa către M-rea

Pag.
sf. Spiridon 205
1799 Dec. 28 (regeste) . . 183
Fără an. Zapis de la Nistor şi de la fămeea lui Tofana şi fii lor Enache şi Andronic . . . 176
1800 Ghenar 13 Iaşi. Urbariu pentru lucrul ce vor lucra şezătorii pe moşiile altora . . . 231
1800 Mai 1, regeste. Zapisul lui Bineca . . . 139, 144
1800 Mai 30 (regeste) . . . 183
1800 Iunie 2 (regeste) . . . 184
1800 Iunie 24 (regeste) . . 184
1800 Iulie 2 (regeste) . . . 184
1800 Iulie 14. Intăritura Domnului pe 2 locuri de casă şi o pivniţă 184
1800 Septembrie 10 Iaşi. Jalba preuţilor de la biserica Sf. Neculai contra lui Ioniţă Cerchez pitar pentru un loc cu bezmăn al bisericii 130
1800 Octombrie 5 Iaşi. Ion Tăutul sulger râdică hotarnica focului lui D. Saule. 134
1800 Octombre 6 Iaşi. Jalba preuţilor de la bis. Sf. Neculai contra mahalagiilor, cari au deschis drum pe locul ţintirimului bisericii . 133
1800 Octombre 20 Iaşi. Cost. A Ipsilant Vodă întăreşte hotarnica râdicată de Ion Tăutul sulger, a locului D. Saule 134
1801 Mai 27 (regeste). Cercetarea lui Gh. Tăutul . . . 140, 141
1801 Aprilie 22 Iaşi. C Alex. Ipsilant Vodă rânduеşte boeri să cerceteze împresurarea ce pătimeşte biserica Sf Neculai cu deschidere de drum prin ţintirimul bisericii. 135
1801 Mai 11 Iaşi. Scrisoare de aşezare între epitropii bis. Sf. Neculai şi Vasile Coroi pitar pentru drumul deschis pe locul bisericii 136
1802 Feb. 2 (regeste) . . 185
1802 Iunie 12 (regeste) . . 186
1802 Iulie 9, (regeste) . . 186
1802 Aug. 20, (regeste) . . 186
1803. Inscripţii greceşti la casa

Pag.
apelor de la Golia . . . 37
1803. Ghenar 20. Iaşi. Berărie jidovască la Podul roş . . . 206
1803 April 23 Iaşi. Scrisoare de aşezare între Ion Gane clucer şi Stoica Gălăţan pentru locul unei dughene 136
1804 Mart 16 (regeste) . . 190
1804 April 20 (regeste) . . 190
1804 Aug. 27 (regeste) . . 186
1804 Noem. 3 (regeste) . . 186
1804 Noem. 15 (regeste) . . 186
1804 Noem. 18 (regeste) . . 186
1807 Mart (Iaşi). Divanul judecă şi dă câştig vornicului Gr. Ghica asupra locului de casă din jos de Trei Sfetitele pe uliţa mare, iar Manolachi Donici spatar perde judecata 153
1806 Iulie 30 (regeste) . . 190
1807 Mai 13 (regeste). Mărturia pr. Ioniţă pentru locul bis. Sf. Neculai 138
1807 Iunie 16. Iaşi. Scrisoarea clucerului I. Gane către divan că nu poate aduce scrisorile caselor . 137
1807 Iunie 25. Iaşi. Mărturie hot r· nică a locului bisericei Sf. Neculai 142
1807 Aug. 8 Iaşi. Cartea divanului Cnejiei Moldovei . . . 138
1808 Sept. 11 (regeste) . . 190
1810 Dec. 4 (regeste) . . . 190
1810 Decemb. 4. Zdelca prin care Panaite sin Miler se împrumută de la Leopold şi fratele lui Matei cu 500 galbeni cu amanet actele berăriei din Păcurari . . . 206
1814 Mai 20. Piaţa Sf. Teodor din Iaşi 208
18·5 Oct 4 Iaşi. Mezatul feredeelor jidoveşti din Iaşi. . . 230
1237 Muharem 25. Paşa de Silistra pentru Nahman din Iaşi (1815) . 281
1816 Sept 4 Iaşi. Scarlat Vodă Calimah dă voe lui Avram Herşcul să facă casă de închinăciune la feredeul Sarata 158
1817. Casa menzilului poştei. . 306

Pag.
1817 April 16 Iaşi. Berărie pe Nicolina şi feredeu jidovăsc la Căcaina 206
1818 August 9. Atestatul lui T. S Berescul. 319
1820, Atestat şcolar . . . 319
1820 Mart 20. Mart 20. Popasurile în drum la Ţarigradu şi Brusa . 230
18:1 Oct. 11 Iaşi. Căimăcămia dă carte de stăpânit . . . 158
1823 Iunie 2 (regeste). . . 191
1824—1832. Medeanurile şi pieţile publice din oraşul Eşii . . 207
1825 Febr. 6 Berărie la Păcurari . 210
1825 Febr. 7. Taxa berării din Păcurari către M-rea Sft. Spiridon . 210
1825 Sept. 19. (spiţa Ghiţeştilor) . 229
1325 Aug. 7. Iaşi Ion Sturza Vodă întăreşte lui Iosif Nahman dreptul de şcoală jidovască la feredeul Sărata . , , . . 159
1827 Sept 20 Iaşi. Hrisovul lui Ioan Sandu Sturza Voevod, prin care se întemeiază târg la moşia Hărpăşaşti a vist. D. Ghica . . 230
1824 August 24. Iaşi. Ion Sturza Vodă întăreşte lui Nahman Prelă jidov să deschidă şcoală jidovască la feredeul Sarata . . . 158
1830 April 30 Măsoriştea locului de case a Mananei Carabet, în Carvasaraua veche . . . 253
1831 Mart 14. Zapisul prin care Arhiepiscopul Filaret Apamias (Beldiman) vinde prin sultan mezat d-sale Aga Scarlat Miclescu cu 66.500 lei, meideanul Sft. Spiridon cu toate dughenile ce se află pe dânsul 215
1831 Decemb 3. Medeanul Sf. Spiridon . . . , . 214
1832 Iunie 25. Inventariu. Un inventar de avere (berărie) din Păcurari 211
832 August 9. Actul de ţesie prin care Carolina Şulţ a trecut în stăpânirea lui Natan Şteiner din Suceava, berăria cu toată pojijia ei

Pag.
aşa cum i-a rămas şi ei dela repos. ei soţ Ignat Şulţ. . . . 211
1832 Decemb. 12. Hramul sf. Spiridon 296
1833 Iulie 17, regeste . . . 188
1834. Lista boerilor morţi între 1834 până la 1841 302
1834 Iulie 5. Perilipsis de acte Pălădeşti 170
1834 Iulie 24. Raderea tâlharilor . 319
1836 Oct. 5 (regeste) . . . 191
1836. Harta locului berăriei . . 191
1836. Dec. 7 (regeste) . . 191
1837 Ghenar 13. Avaetul medianului sf. Spiridon 216
Fără an (1838?) Inscripţii pe mormântul ctitorilor Goliei . . 37
1838 April 1. Condica Sf. Atanasie din Iaşi 318
1838 Maiu. Inscripţia pe chioşcul de la casa apelor din Golia . 38
1841 Ghenar 19. Berărie şi locul spânzurătorii la Nicolina . . 207

Pag.
1841 Noemb. 19. Numirea şi cinstea Vornicilor de Poartă. . . 218
1844 August 24 Iaşi, perilipsis . 182
1845 Iulie 10 — Paveluirea uliţelor cu lemn în târg Eşii . . 319
1846 Sept. 23 Ian. Testamentul lui I. Neculce vornic . . . 68
1855 Mai 4 (regeste . . . 191
1856 Ian. 26, Hotarnică de case . 255
1856 Febr. 10. Zapisul prin care Spătarul Iorgu Miclescu vinde căminarului Hristodor Petrino, meideanul dela Sft. Spiridon din Iaşi în preţ de 16 000 galbini . 217
1859. Candidatura lui Gr. M. Sturza 351
1862 April 4, (regeste). . . 191
1876 August 22. Zamfira şi C. Bădărău soţi vînd fiicei lor Mariei Grigoreanu casele lor. . . 250
1900 Mai 10. Inscripţia clopotniţei Goliei restaurată . . . 38

Gh. Ghibănescu. Spiţa neamului Bădărău . . . . . . 234—257

III. MANUSCRIPTE. *Eufrosina Simionescu.* Din Codex Cohalmiensis 1592 (258—261); *Gh. Ghibănescu* Din Faptele Apostolilor 1646 . (263—268)

IV. INSCRIPŢII şi NOTIŢE DE PE CĂRŢI VECHI: 7023 (Vaslui), 1820 (Vaslui), 7223 (muzeul naţional Bucureşti). 1914 (Bolgrad), 1868 (Bolgrad); 1540, 1542, 1619 1842 (Gherla). 1845 (Miercurea Ciucului) 1788, 1802, 1842, 1846, (Reghinul săsesc); 1845, 1799, 1800, 1799, 1801, 1830, 1807 (Bereşti, Covurlui); 1818 (Dorohoi), 1836, 7302, 1809, 1774, 1778, 1763, (Acad. Rom. cărţi necatalogate); 7151 (Preuteşti) de *Gh. Ghibănescu.*
7184 (Hangu) 7253 (Mădârjeşti) de *M. Costăchescu;*
1702, de *Pr. Ursăcescu.* (269—278)

V. VARIA. (vezi la documente).

VI. IAŞII ÎN CRONICARI şi CĂLĂTORII STRĂINI: Iaşii în Cronicarii Neculai Costin şi I. Neculce între 1700—1710 de *Gh. Ghibănescu* 282—285
Iaşii în Andreas Wolf 1805 de *M. Costăchescu* (285—291)

VII PARTEA ADMINISTRATIVĂ, *Desbateri şi comunicări.* Inventariul muzeului şi catalogarea. Cercetări arheologice la Golia, Arhivele statului din Buc. şi doc. ce vorbesc de Iaşi (292—266). Hramul Sf. Spiridon din 1832 (297). Cneazul Potemkin îngropat la Golia (297). Ziariştii Ceho-Slovaci, † Iancu Flondor şi spiţa Flondurească (298—299); Arhivele statului şi Iaşii seria II (299—302); Lista boerilor morţi 1834—1841 (303). Bis. Sf. Atanasie, Iaşi 305. Casa menzilului poştelor în 1817 (306).

Cristea Ghenovici şi Costăcheştii (307), spiţa Vasilco 308; două surete vechi (311), măn. Poenile (312). Ponturile religioase ale lui C. Mavrocordat Vodă 315—318; arborele Cimara (320); Comunicarea d-lui Tr. Ichim (317); Academia şi doc. ce vorbesc de Iaşi (321—329); Cotnarii (330).

Observări la uricile lui Iuga Vodă cu texte slavone de *M. Costăchescu* (331—340). Donaţia Gh. Balaiş (341). Pietrele de la Bucşenescu (341). Ateneul popular în Ardeal (342). Biblioteca I. Marţian din Năsăud (343—348); Biserica evanghelică din Bistriţa (349); la d-l M. I. Cogălniceanu (350—353); A. Saint-Georges (354—357); inscripţia bis. Sf. Voevozi din Roman (357).

VIII. RECENZIUNI: Buletinul comisiunei istorice; *I. Ursu*, Ştefan cel Mare; *N. Iorga*, Viaţa lui C. Cantemir; *T. Bulat* din Istoria Olteniei; *Olszewsky*, Muzeul Arhivelor Statului; *C Moisil*, Revista Arhivelor; Revista soc. arheologice din Chişinău; *F. Popescu*, din fuga Condeiului; *Dr. Alexandru Niculescu, Episcopul Lugojului*, din trecutul bisericii răsăritene; *I. Negrescu*, Influenţele slave asupra fabulei româneşti; *C. I. Caradja*, Lucrul apostolesc a lui Coresi (1563); *A. Veress*, Campania din 1595; *C. C. Giurescu*, Marii dregători în secl. XV-a; *C. C. Giurescu*, Niccola Barsi în Moldova (1633); *A. Roşculescu*, Harta Moldovei din 1797; *C. Istrate* Prin satul Hâjdeilor; *Ilie Minea*, domnia lui A. Lăpuşneanu; *Ilie Minea*, Letopiseţele Moldoveneşti; *Marg. Ştefănescu*, Elementele ruseşti-rutene; *Cercetări Istorice, Pr. Ilie Dăianu*, V. L. Popp, *Arhiva Şomeşană, Iulian Marţian* Repertoriu arheologic p. Ardeal; *V. Şotroga*, Tatarii la Rodna; *L. Casso*, dreptul bizantin în Basarabia; *Publicaţiile Acad. Române* pe 1925; *N. A. Bogdan*, Comerţul moldovenesc; *Ilustraţia XIV şi Iaşii*; *Buletinul com. istorice*: *Gr. Gheorghiu*, Corul lui Gavril Muzicescu; *Catalogul*, expoziţiei de la Chişinău (1925); *T. Popahagi*, folklorul Maramureşului; *Revista istorică* XI; *I. C. Filitti*, Clasele sociale; *Arhiva*, Iaşi XXXIII; *Junimea literară*, XIV; *Virgil Caraivan*, Răzăşul I; *Anuarul* institutului de Istorie Naţională, Cluj II, *Codrii Cozminului* I; *Schematismus*, Gherla 1914; N. Borzea de Vist. Organizarea Românilor Olteni, (de *Gh. Ghibănescu*); *N. Iorga*, Note Polone; *N. Iorga*, Procesele călugărilor de la Sântilie; *I. Vlădescu*, Inceputul anului în cronicile Moldovene până la Ureche; *Al. Philippide*, Originea Românilor; *Gh. Ghibănescu*, Şendricenii, Sur. XIV; *Gh. Ghibănescu*, Fereşti, Sur. XVI (de *M. Costăcheşcu*), de la 358-392.

IX. ADDENDA: Strămoşii Princip. noastre moştenitoare, de *Sever Zotta* (379-392).

TABLA MATERIILOR, şi indicele cronologice al documentelor (393-402).

Din publicaţiile D-lui Gh. Ghibănescu

a) ISTORICE

1) Originile Huşilor, (extras din *Bârladul*) Bârlad 1888.
2) Epilogul izvodului lui Clanău, (extras din Uricar XVII) Iaşi 1893.
3) Uricar vol. XVIII, XXIII, XXIV (colecţia T. Codrescu) doc. slavo-române, Iaşi 1892—1894.
4) Documentul, studiu istoric şi arheologic, (prefaţă la vol. XXIII din Uricar) Iaşi 1894
5) Originile Iaşilor, studiu istoric (extras din *Arhiva*) Iaşi 1904.
6) Stefan cel Mare, studiu şi doc. slavo-române (extras din *Arhiva*) Iaşi 1904.
7) Personalitatea religioasă a lui Ştefan cel Mare (extras din *Viitorul*) Iaşi 1904.
8) Centenarul Socolei (extras din *Evenimentul*) Iaşi, 1904.
9) Schiţă despre ţigani, după M. Cogălniceanu (extras din *Viitorul*), Iaşi 1900.
10) Opt urice slavone de la Stefan cel Mare, Iaşi 1904.
11) Din trecutul bisericii române (Bisericile din Iaşi) Iaşi 1904.
12) Istoria unei moşii (Plotuneşti) în *Arhiva* I, 385.
13) Vlad Ţepeş, studiu de critică istorică, în *Arhiva* VIII, 373.
14) O sută palme domneşti, în *Arhiva* XIII, 154.
15) Târgu Ocna, studiu istoric, în *Arhiva* II, 593.
16) Vlad Vodă Călugărul în *Arhiva* VII 121.
17) Surete şi Izvoade, vol. I (1440—1572) Iaşi 1906—Vol. II (1433—1634) Iaşi 1907.—Vol. III (1634—1653) Iaşi 1907.—Vol. IV (1488—1672) Iaşi 1907.—Vol. V (1423—1691) Iaşi 1908,—Vol. VI (1472—1715 (docum. Munteneşti) Iaşi 1909. Vol. VII (Cuzeştii) Iaşi 1912.—Vol. VIII (Racoviţeştii) Iaşi 1914—Vol. IX (Doc. Basarabene—Catargieşti) Iaşi 1914.—Vol. X (doc. Râşcăneşti) Iaşi 1915; Vol. XI (doc. basarabene)—Iaşi 1922: Vol XII (doc. Dorohoiului), Iaşi 1923; Vol. XIII (doc. Romăneştilor, **Iaşi**) Huşi 1923.—Vol. XIV (documentele Şendricenilor, Dorohoi). Huşi 1925 Vol. XV. Documentele Vasluiului, supt presă, Iaşi 1926. Vol. XVI (Documentele Fereştilor, Vaslui) Iaşi 1926. Vol. XVII (Documentele Drăcenilor Fălciu) Huşi 1926 (supt presă). Vol. XVIII—XXI (doc. Cogălniceneşti, şi slavo române supt presă).
18) Ispisoace şi Zapise vol. I p. I | 1400—1600) Iaşi 1906.—Vol. I p. II (1600-1631). Iaşi 1907; vol. II p. I (1631—1641) Iaşi 1908.— Vol. II p. II (1641—1651) Iaşi 1909.—Vol. III p. I (1651—1663) Iaşi. 1910.—Vol. III p. II Iaşi 1914 vol. IV p. II (1692 1694) Iaşi 1694—seq), Iaşi 1915.—vol. V p. I 1921. vol. V p. II (1696 seq) Iaşi 1922 Huşi 1924.—vol. VI p. I, documente Basarabene (supt presă).
19) Ponturile vămilor Munteniei 1827, (extras din Surete IV) Iaşi 1909.
20) Ideia Unirei, conferinţă (extras din *Opinia*) Iaşi 1909.
21) Breasla Armenilor din Roman (extras din *Arhiva*) Iaşi 1910.
22) Istoria unui sat din Basarabia—Cobâlele pe Nistru) Prefaţa la vol. IX din Surete şi Izvoade) Iaşi 1914.
23) Istoria Docolinei, (extras din vol. V. p. I al Ispisoacelor şi zapiselor).
24) Catastihul vămilor Moldovei din 1765 (extras din *Ion Neculce*) Iaşi 1922.
25) Catastihul Iaşilor din 1755 extras din *Ion Neculce* Iaşi 1922.
26) Th. Codrescu, revistă istorică anul I, Octomb. 1915—1916 No. 1 şi 2 an. II.
27) Roşieştii şi apa Idricului, studiu istoric (prefaţă la vol. V p. II Ispisoace) Huşi 1924.
28) Breasla mişeilor şi mahalaua calicilor din Iaşi (extras din Ioan Neculce) Iaşi 1924.
29) Uricile satelor Bereasa, Grumezoaia, Grajduri, Drănceni, Fălciu şi Huşi şi pomelnicul Cantemireştilor (în foi volante).
30) **Breasla mişeilor locul Calicilor din Iaşi (extras din Ion Neculce), Iaşi 1924.**
31) **Sămile visteriei Moldovei din 1763 (extras din Ion Neculce) Iaşi 1926.**
32) **Spiţa neamului Bădărău (extras din Ion Neculce) Iaşi 1926.**
33) **Surete şi Izvoade, colecţie manuscriptă de documente slavo-române în 57 volume mari cuprinde peste 60.000 documente.**

b) LITERARE, DIDACTICE, PEDAGOGICE

1) Şcoala privită prin prisma socială (extras din Gh. Lazăr), Bârlad 1887.
2) Invăţământul primar în Bulgaria (extras din *Evenimentul*) Iaşi 1904.
3) Tradiţia literară la Români, conferinţă Buc. 1890.
4) Gheorghe Lazăr, revistă de pedagogie şi literatură (în colaborare) Bârlad 1887, 1888, 1889.
5) Gramatica l. române p. cursul primar urban şi rural, 3 ediţii, Iaşi, Tip. Dacia 1894—1904.
6) Gramatica l. române, pentru clasa III şi IV urbană pentru divizia III rurală, Bucureşti, Editura Steinberg, 1914.
7) Gramatica l. române p. cursul secundar, 2 vol. Morfologia şi Sintaxa, Iaşi 1894.
8) Studiu critic anteproectului legei Instrucţiunei, prezentat d. Spiru Haret Iaşi, 1898.
9) Ţinerea clasului, după A. Vessiot, Piatra-Neamţ, 1899.
10) Baba Vodoaia şi Dascălul Dumitrachi nuvele, Iaşi 1892.
11) Şcoli normale din iniţiativă particulară Iaşi 1906.
12) Bârladul, ziar politic literar, Bârlad 1888.
13) Gramatica limbii slavone, traducere din ruseşte după Colosoff Iaşi, Tipografia Dacia, 1900.
14) Glosarul psaltirei Scheiane, (extras din *Viitorul*) Iaşi 1901.
15) Glosar Slavo-Român, (extras din Ispisoace şi Zapise) Iaşi, (III-2) 1914.
16) Din traista cu vorbe, Iaşi 1906. Ediţia II în 2 volume Iaşi 1925.
17) Grafica Chirilică la Români, Bârlad, 1888.
18) Leastviţa de Varlam Mitropolitul (extras din Arhiva, Iaşi, 1914).
19) Articole politice şi studii literare-istorice în următoarele ziare: „Vocea Tutovei", Bârlad „Bârladul" Bârlad „Românul" Buc. „Lupta" Iaşi-Buc. „Evenimentul" Iaşi „Sara" Iaşi „Opinia" Iaşi „Patria" Buc. „Ordinea" Buc., „Presa" Iaşi, „Gloria" Iaşi, „Ziua de mâine" Iaşi, „Jurnalul" Iaşi, „Poporul" Huşi, Buc., *viste:* „Gheorghe Lazăr" Bârlad, „Arhiva" Iaşi, „Arhiva Genealogică" *re-* „Indrumarea" Iaşi, „Analele Literare" Buc., „Viitorul" şi „Ţara Nouă" Buc. „Şcoala Nouă" Bucureşti, „Şcoala Normală" Iaşi, „Ion Neculce" Iaşi, „Viaţa Creştină" Iaşi, „Revista Arhivelor" Bucureşti „Conştiinţa Naţională" Bucureşti.

EXTRASELE DIN BULETIN

No. 1) Gh. Ghibănescu. Catastihul Ieşilor din 1755.
No. 2) Gh. Ghibănescu. Catastihul Vămilor Moldovei din 1763.
No. 3) Gh. Ghibănescu. Breasla mişeilor şi locul calicilor din Iaşi.
No. 4) Gh. Ghibănescu. „Sămile visteriei Moldovei din 1763.
No. 5) Gh. Ghibănescu. Hrisoavele târgului Fălciu.
No. 6) Gh. Ghibănescu. Hrisoavele târgului Huşi.
No. 7) Gh. Ghibănescu. Spiţa Neamului Bădărău.
